Giung

NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
18 E
29

~~H. IV. 18.~~

~~F. III. 18.~~

C. V.

13 — 25 D. 7.

VINCENTII GRILENZONII CARPENSIS, I. V. DOCTORIS, ET PROTHONOTARII APOSTOLICI.

Conſiliorum, ſiuè reſponſorum, nedum vtile, ſed etiam neceſſarium, miroque ordine, & vtriuſque Iuris elegantia compoſitum

OPVS AVREVM.

Ad communem omnium, qui in foro verſantur, vtilitatem, quo & enunt iantur, & Iuridicæ veritati reſtituuntur ſequentes Canonicæ Quæſtiones, & tractatus,

Immunitatis, ſcilicet,	Emphyteuſis,	Iuramenti,
Libertatis Eccleſiaſticæ,	Feudorum,	Periurij,
Diſtributionum quotidianarum,	Iuris Patronatus,	Matrimonij, &
Præcedentiæ inter Religioſos,	Conſtitutionum,	Legitimitatis.

Cum pluribus alijs, ad ipſas materias pertinentibus, articulis, prout facillimè poterit quilibet intelligere.

Duplici Tabula, quarum prima Reſponſorum dabit Argumenta; Altera verò ſingularium rerum notam habebit.

CVM PRIVILEGIIS, ET SVPERIORVM PERMISSIONE.

MEDIOLANI,

Apud Benedictum Somaſchum. CIↃ.IↃ.CXIV.

Imprimatur.

Fr. Al. Baſibla Auguſtinianus Conſultor S. Officij, pro Reuerendiſs. Inquiſitore.

Gul. Vidonus Theologus S. Nazarij, pro Illuſtriſs. D. Card. Archiep.

Vidit Saccus, pro Excellentiſs. Senatu.

SERENISSIMO, ET EXCELSO PRINCIPI CAESARI DVCI AESTENSI MAXIMO.

VINCENTIVS GRILENZONIVS S. P. D.

SI qui munera dare ſolent, & accipere, ad rem datam ſolum, & non ad animum conſpicerent, munera quidem altiſsimo Deo oblata eſſent nulla; quia nemo donum ipſi, quamuis maximum, auderet offerre: nec ipſe Deus accepto ferret quodcunque oblatum. Sed quia illa Diuina Maieſtas ad animum donantis ſolum conſpicit, munera pauperum ſibi oblata magis ſunt placita, quàm diuitū, præcipuè cum maximo affectu ſint oblata. Quod animaduertens ego infimus ſeruus, quod Tu Sereniſſime Princeps à Diuina prouidentia miſſus, etiam antiquiſsimo ſplendore, & genere Aeſtenſium, Deum cum prudentia, & integritate ſequeris, auſus ſum hoc paruum munus tibi offerre, certus quod ad imitationem Dei ad animum ſolum, non autem ad munus libentiſsimè conſpicies, vtráq; ſpero librum tibi gratum futurum, quamuis exiguus, & tenuis: præſertim cum ſicut Tu, Integerrime Princeps, ad tuam, & tuorum ſalutem (vt optimum Principem decet) intendis, ita & liber ad publicam vtilitatem animæ, & corpori tendat; cuius ſemper ſtudioſus fui: omniaque in eo contenta, vel Sacris Canonibus, vel Conciliorum decretis, vel Romanorum Pontificum conſtitutionibus, & Imperatorum legibus, tanquam firmiſsimis fundamentis nitantur. Porrò cum huius operis ſubiectum ad iuſtitiam tendat, quæ iuſtiſsimo Principi à Deo commendatur, idcirco ego ſemper ampliſsimis viris Sereniſsimæ Aeſtenſis familiæ deditus, & fidelis, Tibi, qui omnibus anteceſsoribus tuis, prudentia, benignitate, iuſtitia, & charitate reſpondes; cæteriſque virtutibus, & magnanimitate fulges, deditiſsimus, cum nulla alia ratio ad veram gloriam ſit optimo Principi, quàm fouere iuſtitiam, hoc ipſum opus meum dedico, & ſingulari affectione commendo; in quo multa Tibi, & Sereniſsimo Principi Tuo in poſterum, pro iuribus Tui iuriſpatronatus, & alijs proficua reperies: Teque rogo, vt quod tibi offero exiguum munus, ad animum meum conſpiciens, hylari fronte accipias, Tuaque ſumma amplitudine, & celſitudine à maleuolorum morſibus tuearis. Vale. Carpi die xv. Iulij CIↃ.IↃ.CXIV.

AVCTOR AD LECTOREM.

MEMORIAE proditum eſt, humaniſsime Lector, magnum illum ſapientiæ amato-
rem, à quo Philoſophiæ nomen inditum eſt, Pythagoram, dicere ſolitum fuiſſe, tunc
homines rem Deo ſimilem facere, cum veritatem exercent; ex quo tam inſignis Phi-
loſophi memorabili dicto, illud ſatis conſtare arbitror, ex omnibus humanis actionibus
nullam eſſe veritatis exercitatione præſtantiorem. Quamobrem ego quotieſcunque
de iure mihi ſcripto reſpondendum fuit, quod frequenter accidit, ad propoſitas quæſtiones, &
controuerſias explicandas, veritatemq; patefaciendam, omne ſtudium, operam, laborem, curam,
induſtriamque libentiſsimè contuli; non modo, vt conſulentium vtilitati proſpicerem, verum
etiam quod dum in ipſa veritate aperienda, confirmanda, tuendaque, tanquam in omnium præ-
ſtantiſsima actione, atque exercitatione verſabar, mira quadam voluptate animus fruebatur
meus; ita vt illud in me ipſo experirer, quod doctiſsimi viri teſtatum reliquerunt, nullum eſſe ani
mæ cibum veritatis cognitione, atque contemplatione ſuauiorem. Ex quibus omnibus à me ex-
plicatis quæſtionibus, cum eas potiſsimum, quæ ad Eccleſiaſticum forum pertinerent, in quo ius
ipſe plures annos claris in vrbibus reddideram, in vnnm corpus redegiſſem, amicorum volontati,
præcibusque obtemperans, qui ex lucubrationibus meis, ſi in lucem prodiſſent, perpetuos poſte
ritatem fructus capturam eſſe arbitrabantur, typis illas committere, atque euulgare non recuſa-
ui. Cum autem non me lateat, neminem eſſe tam lynceum (vt Principis eloquentiæ verbis v-
tar) qui nihil offendat, nuſquam incurrat; ob id te etiam atque etiam rogatum velim, vt ſi quid
fortè à me dictum repereris, quod tibi à veritate alienum eſſe videatur; humanum eſſe errare me
mineris, tibique ita perſuadeas, iudicium quidem, vt hominis, labi potuiſſe meum; voluntatem
verò, nec fuiſſe, nec vnquam fore à veritate ſeiunctam: & idcirco, quæcunque in hoc meo Libro
continentur, ea me omnia, tum cuiuſuis ſaniori iudicio; tum verò Sanctæ Sedis Apoſtolicæ ar-
bitrio, libenter ſubijcere. Vale.

HER-

HERCVLIS DE ABBATIBVS
ABBATIAE SANCTI PAVLI
IN VRBE IMOLAE ABBATIS AD AVCTOREM
Carmen.

CONSILIIS, opera, & rebus, doctiſſime Præſul,
Iuuiſti, auxilio qui indiguere tuo.
Ad te nec quiſquam fruſtra confugit egenus,
Cum tua multorum limina trita pede.
Pluribus vtque vnà poſſes prodeſſe frequenter,
Pondera magna humeri non renuere tui:
Quæ tibi vel vigiles populorum imponere more
Paſtores, magni vel voluere Duces.
Spes tua quorum omnes probitas rariſſima vidit,
Et doctrina ſimul non probitate minor.
Subiectis patrio ius reddens ſemper amore,
Et qualis iudex debeat eſſe docens.
Quæ dum parua putas, Vincenti Maxime, quærens,
Vtilior fieri qua ratione queas,
Emittis librum, quem omnes mirentur, & vnde
Ingentes fructus ſæcula cuncta parabunt.
Tot tibi pro meritis grates perſoluere dignas
Quis poterit? referet, qui valet, ipſe Deus.
Viue igitur fælix, æternaque præmia ſaluus
Expectes, patriæ gloria vera tuæ.

EIVSDEM AD LECTOREM.

CAndide, qui exoptas verum cognoſcere, Lector,
Hunc librum verſes nocte, dieque, rogo.
AEthera nam fieri, Phebo ſurgente, videmus
Vt penitus clarum, qui tenebroſus erat:
Lumina ſic opus hoc affert clariſsima vero,
Quæ procul errorum nubila cuncta fugant.

DE CONSILIIS

VINCENTII GRILENZONII CARPENSIS I.C.

INCERTI AVCTORIS.

CHRISTI, nimpha latens imis in vallibus, ipſum
Querens vox verbi reddita ſponſa ſuis.
Quot membris hæc, tot linguis, quot vocibus ora
Soluit, tot morum cudit & ipſa typos.
Eloquitur, reſponſa petit, reſpondet, & ipſa
Vox voci, in voces multiplicata redit.
Vocem audi libri, tibi ter reſponſa, quater, que
Hæc mittit dictis obſequioſa tuis.
Obſequioſa tuis vox plurima, clara, fidelis
Aer forte loci purior huius erit.

ALIVD.

COnſilium Carpſiſſe tuum, qui gaudet ocello
Iuris, ſydereo Conſul amare Duci,
Gaudet, vt illectus fructus dulcedine, carpit
Fructum conſilij, qui petit ora tui.
Nec via conſilium eſt, ſed meta, nec ipſa cupitis,
Spes fructus, fructus ipſemet eſſe poteſt.
Conſulis Italiæ modo, que te conſulit ipſa
Conſilio fruitur facta clienſque tuo.
Conſilij poſſeſſor abi, tibi nil opta inſuper, ipſum
Conſilium fructus dat tibi, victor habes.

ELEN-

ELENCHVS OMNIVM CASVVM,

qui in hoc Conſiliorum volumine continentur.

CONſilium I. De Monaſterij ſucceſsione. 1
Conſ. II. De Montis pietatis exemptione. 3
III. Penſio inexacta cui debeatur. 4
IV. Vicarius in Eccleſia Patronata, an ſine Patrono conſtituatur? 5
V. Coadiutor, cui & quando dandus. 6
VI. Diœceſis vſque quo tendat. 7
VII. Ordinarius an poſſit deſtituere beneficiatum in Eccleſia patronata? 8
VIII. Vſura qualiter puniatur in Notario. 9
IX. Onus in beneficio an imponi poſſit, & iam impoſitum tolli, ſeu moderari? 10
X. Mandatum ad lites, an ſit ſufficiens ad alienandum rem Eccleſiæ concurrente ratificatione Rectoris, & affrancatione? 12
XI. Matrimoniũ quomodo probetur, & legitimitas filiorũ.
XII. Priuilegia Conclauiſtarum de beneficijs vacantibus ſede vacante, ad quæ extendantur. 15
XIII. Alternatiua an gaudeat, qui eſt in ſeruitio Papæ? 15
XIV. Clerici ordinati ſine titulo, cum ſola fideiuſſione alimentorum, an ſint ſuſpenſi? 16
XV. De Spolio. 17
XVI. Cenſus non ſoluitur cuius cauſſa ignoratur. 18
XVII. Viſitare quis poſſit. 19
XVIII. Gabella an ſoluatur de contractu conuentionali non perfecto? 20
XIX. De Clerico concubinario. 21
XX. Præceptum Iudicis laici ſuper re pia an valeat? 23
XXI. Emphyteuſis an deuoluatur per inciſionem arborum, carens beneplacito; vel fiat compenſatio cum meliorامentis? 24
XXII. Emphyteuſis Eccleſiaſt. an veniat in hæreditate? 26
XXIII. Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato? 27
XXIV. Præſentatio à pluribus facta, quæ præferatur. 28
XXV. Compenſatio pro debito in legato an cenſeatur? 30
XXVI. Clericus, qui defflorauit Virginem an torquendus pro habenda veritate? 33
XXVII. Laudemium an debeatur pro renouatione inueſtituræ liuelli? 33
XXVIII. Reliquiæ an poſsint transferri ſine auctoritate Papæ? 33
XXIX. Emphyteuſis an ſit valida in præiudicium Rectoris ſucceſſoris? 34
XXX. Impedimentum publicæ honeſtatis. 35
XXXI. Habens ius præſentãdi an ſine titulo admittatur? 36
XXXII. Curatus in Eccleſia Monachorum an viſitetur ab Epiſcopo. 37
XXXIII. Secunda penſio an, & quomodo valeat. 38
XXXIV. Secunda penſio an valeat ex mente Turturelli. 38
XXXV. Soci⁹ criminis in caſu Simoniæ an faciat indiciũ? 39
XXXVI. Simonia in Beneficio. 39
XXXVII. Matrimonium ſecundum an probari debeat, vt ſecundus vir habeat dotem? 42
XXXVIII. Prouiſus Apoſtolic⁹ an præferatur præſẽtato. 43
XXXIX. Clauſula parito iudicato quomodo procedat. 44
XL. De exẽptione colonorũ, & emphyteutarũ Eccleſiæ. 44
XLI. Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato. 46
XLII. In cauſa Simoniæ. 49
XLIII. Emphyteuſis Eccleſiæ an tranſeat, & quando ad extraneos, & quando ad Eccleſiam? 54
XLIV. Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluatur cum meliorамentis, & qñ ſit nouum, & detur reſtitutio minori.
XLV. Homicida ad Eccleſiam fugiens. 59
XLVI. Baptizans baptizatum qñ incurrat irregularitatẽ.
XLVII. Indultum conferendi beneficia. 61
XLVIII. In cauſa mortui transferendi. 61
XLIX. Fratres Tertij ordinis an ſint religioſi? & an ſtatutũ de compromiſſis liget clericos? 62
L. De præcedentia Clericorum, & Monachorum. 62
LI. Onus in beneficio quando imponi poſſit. 70
LII. Salarium an hæredes prælati defuncti teneantur dare ſeruis? 72
LIII. Bona patrimonialia Clericorum, an gaudeant immunitate. 75
LIV. Miſſa de S. Maria an celebretur in diebus feſtiuis ex deuotione. 78
LV. Legatum mulieri quando nupſerit, an, & quando ſit caducum? 80
LVI. Tranſactioni an poſsit contrauenire? 80
LVII. De legitimitate filiorum, & matrimonio. 82
LVIII. Præpoſitus Collegiatæ Sãcti Proſperi Regien. præcedit Canonicos Cathedralis. 84
LIX. Papa poteſt ex cauſſa alienare bona Eccleſiarum iuſto titulo. 84
LX. Bñficia hæreticorũ vacãt ipſo Iure, & poſsũt cõferri. 85
LXI. Remiſſio Canonis in re Emphyteutica an fiat? 86
LXII. Terræ aſſignatæ pro dote Eccleſiæ, vel in titulum Beneficij, an ſubiaceant oneribus? 86
LXIII. Cardinalis habet Iura Epiſcopalia in Eccleſijs ſui tituli. 87
LXIV. Epiſcopi an viſitare valeant Monaſteria Monialium ſub Regularibus conſtituta; ſtante Bulla Pij V. ſuper cõfirmatione Priuilegiorum Mendicantium? 88
LXV. Filius an poſſit habere beneficiũ in Eccleſia, in qua Pater? 90
LXVI. Legata ad pias cauſas an debeantur hæreditate diminuta? 91
LXVII. Clericus an poſſit eſſe procurator? 93
LXVIII. Locatio vltra triennium; vel promiſſio de triennio in triennium an valeat? & de viribus depoſiti. 93
LXIX. Filius Clerici poteſt habere beneficium in Eccleſia in qua pater fuerat beneficiatus; ſi Eccleſia poſt illius mortem mutetur. 94
LXX. Pœnæ impoſitæ conuolantibus ad ſecunda matrimonia, an ſubſiſtant? 96
LXXI. De exẽptione emphyteutarũ, & colonorũ Eccleſ. 98
LXXII. Grãtia à Papa conceſſa Cardinali, quod poſſit relinquere penſionem, quam tenebat, perſonis Eccleſiaſticis, an valeat ſi relicta ſit non incedentibus in habitu? 99
LXXIII. Conductor domus qñ poſſit expelli. 100
LXXIV. Emiſſio profeſſionis an, & quãdo reſcindatur. 101
LXXV. Iuſpatronatus an, & quando poſsit cedi? 104
LXXVI. Statuta laicorum non valent contra libertatem Eccleſiaſticam. 105
LXXVII. Coloni Eccleſiarum an ſoluant Gabellas? 108
LXXVIII. Hypotheca an complectatur bona emphyteutica Eccleſiæ? 110
LXXIX. Concubinarium delictum à quo puniri poſsit? 111
LXXX. Rector an teneatur facere inueſtituram rei emphyteuticæ? 111
LXXXI. Diſtributionum quotidianarum diſtinctio. 115
LXXXII. Excommunicatus ob iniuriam factam Clerico, à quo abſoluatur? 116
lxxxiij. Vicarius an habere debeat mercedem? 117
lxxxiv. Reſeruatio fructuum ſuper Beneficio qualiter procedat. 118
lxxxv. Blaſphemia quando ſit hæreticalis; & An ſpectet ad Inquiſitorem? 121
lxxxvj. Copia commiſſionis cauſæ, an ſit danda parti? 122
lxxxvij. De malefica, quæ iuit ad ludum dæmonis. 123
lxxxviij. De Reis, qui fractis carceribus ad Eccleſiam confugerant, à qua extracti fuerunt. 123
lxxxix. Valor monetæ, ſi augeatur, an augeatur penſio ad ratam monetæ, & quando? 124
XC. Emphyteuſis de Eccleſia, & eius terris facta, an faciat Symoniam? 127

XCI.

CONSILIORVM ILLVSTRIS, ET ADMODVM REVER. DOMINI VINCENTII GRILENZONII,

Nobilis Carpenſis,& Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Prothonotarij; Pontificij, & Cæſarei iuris conſultiſsimi

LIBER PRIMVS.

Cum ſummarijs,& numeris vnicuique Conſilio præpoſitis, aptèq; diſtinctis: & cum Indice locupletiſſimo ad omnium vtilitatem Aeditus: & præcipuè in foro Eccleſiaſtico iuſtitiam Quærentium.

CONSILIVM PRIMVM.

De Monaſterij ſucceſsione.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non habet agnationem: quomodo intelligatur num.12.*
2 *Monaſterium habetur loco filij in vltimis voluntatibus tantum. & num.13.*
3 *Statutum non comprehendens non ſuppoſitos, eos non amplectitur.*
4 *Monachus habetur pro mortuo: declara, vt in n.15*
5 *Monaſterium dicitur filius impropriè.*
6 *Mendicantes non habent immobilia, vel de nouo non acquirunt: intellige vt n.16.*
7 *Mendicantes ſunt etiam qui victum ſibi quærunt.*
8 *Monachus retinet iura ſanguinis.*
9 *Et ſuccedit agnatis.*
10 *Et retinet iura ſuitatis.*
11 *Religio S. Auguſtini poteſt habere immobilia.*
12 *Monachus quod non habeat agnationem, quomodo intelligitur.*
13 *Monaſterium loco filij, quomodo procedat.*
14 *Statutũ prohibens ſucceſſionẽ Monachis nõ ualet.*
15 *Monachus pro mortuo, quomodo intelligatur.*
16 *Duo ſunt genera mendicantium.*

Dabit mihi Dominus recta ſapere.

FACTI SPECIES.

Deceſsit domina Cæcilia de Rubeis, nullis extantibus liberis,& ab inteſtato: cui ſuccedere intendit Monaſteriũ S.Auguſtini ex perſona Fratris Auguſtini et de Rubeis, in d.Monaſterio profeſsi, & d. Cæciliæ proximioris. Sed obſtat ſtatutum loci in Rubrica de ſucceſſ. ab inteſt. cuius diſpoſitione vocantur agnati ad ſucceſsionem, excluſis
1 Fæminis, & extraneis: & Monachus † dicitur agnationem habere in cœlis, non autem in terra. auth, quomod. oport. monach.§ Non ingredientur. ergo ei non confert diſpoſitio quãuis appellatione filiorum: veniret Monaſterium
2 quia illud tantum† procedit in vltimis voluntatibus, non autem in ſtatutis, & cõtractibus.
Sicut refert Rot. Rom. per Cantucc.decil.92. nu.11. in 2. lib. diuerſ. nouiſs. ſecundum allegata & maximè procedit hic, vbi ſtatutum expreſsè remouet à ſucceſsione monachos: etiã quod ſecundũ Doct. cõmuniter in l. fin. C. de pactis. relatos à Pariſ. in conſ.65.nu.14.& 15.in
3 2.vol. ſtatutum † non valeret, tanquam comprehendens perſonas non ſuppoſitas; quia pari ratione, inquãtum loquitur de ſucceſsione agnatis deferenda, non amplecteretur monachos, argumento. c. Vt animarum. §.Statuto.de conſtitu. libr.6. & ſic remaneret excluſus; nempe
4 quia monachus † habetur pro mortuo. c. Placuit.16.q.1. & mens ſtatuti ea fuit, quod ſucceſsio deueniret in illos agnatos, qui poſſent conſeruare agnationem per propagationem, quãm monachi non conſeruãt: & ſic ſubintrat regula quod monaſterium non habeat plus iuris, quam habeat monachus. c.15. Qui in ius. de reg. iur. in 6.& quod conſequenter non cõprehendatur à ſtatuto etiam ſi in quacunque diſpoſitione haberetur loco filij: quia vt dicit
5 Fed. de Sen. in conſ.174. dicitur filius † impropriè; cui verba ſtatuti, quæ ſtricte ſunt intelligenda, non conueniunt: & tanto magis quia d. monaſterium reperitur eſſe in ordine mendi-
6 cantium, qui bona† immobilia habere non poſſunt, aut ſaltem de nouo acquirere c. Vnico. de exceſſ. prælat. in 6. & tradit Card. in Clem. prima §. Nonnulli il 2. cod. titulo, & mendicãtes non ſolum habentur qui proprium habere non
7 poſſunt, ſed ẽt illi† qui victum ſibi quærere debent; licet ex regula, aut conſtitutione poſſent proprium habere. vt notat Gl.1. in d. c. Vnico. & ſic videtur ꝙ Frater Auguſtinus, & conſequenter monaſteriũ non poſſit habere ſucceſſionem bonorum d. Dominæ Cæciliæ: eo fortius quia regula Diui Auguſtini non habet hãc facultatem, vt notat Cald. in conſ.1. de regula.
Sed præfatis non obſtantibus contraria ſen-
8 tẽtia eſt de iure verior, ſiquidem monachus † retinet iura ſanguinis,& proximioribus ſuccedit quod refert Abb. in c. Quia nos. nu.2. de teſtam. l. Deo nobis. §. hoc cognitum. ad finem. C. de Epiſ. & Cler. per quem textum tenuit Dec. in cõſ.674.n.5. per Bar. ibi, quod ſuccedat nedũ
9 parentibus ſed agnatis† & cognatis, tam ab inteſtato, quam per teſtamentũ. Nã per ingreſſũ

religionis non mutat ſtatū,niſi in melius;ſicut retulit Lap. alleg. 101. nume. 7. qui ſuſtinet, Monachum aliàs in Monaſterio capaci, comprehēdi à Statuto ſup ſucceſsione diſponēte,
10 qui retinet † iura ſuitatis ad Bar.in l. Item in poteſtate,ad finem. Cod.de Epiſcop. & Cleri. vnde ſiue inſequamur Canoniſtas tenentes quod hæreditas ipſo iure deferatur Monaſterio;ſiue Legiſtas;ſecundum quos defertur primò Monacho;& deinde acquiritur Monaſterio vt de vtraq; opinione tradit Iul. Clar. in libr. ſent,§.Teſtamentum.quæſtio.30.Monaſterium præfatum debet habere bona.d.Dominæ Ceciliæ; & eſt magis communis opinio; de qua Dec.in c.in Præſentia num.83.de probat.& ſequitur Imol.in c. Quia ingredientibus.nu.18. & 19.de Teſtam.Abb.in d.c.In præſentia,num.
11 76.& illic Imol.& Innoc. nam religio † S. Auguſtini (licèt in ordine mendicantium) vt infra patebit, poteſt habere propriū,& immobilia poſsidere;quod refert Clar.in d.§. Teſtamentum.quæſtio.29.& tradit Calder.in conſil. 15.de regular.& Iacob.Graff.in primo vol.deciſ.Aure.tit.de regular.libr.3.cap.8.num.34.& tandem hoc ſtatuit Conc.Trident.in ſeſſ.25.c. 3. de regular. in quo loco concedit omnibus mendicantibus,exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorū, & eorum qui minorū de obſeruantia vocantur;vt poſsint poſsidere immobilia; quod concedit etiam illud ſtatutum ibi,ſi conſtat in eos in totum renunciaſſe ſæculo, & rebus.

Nec obſtant in contrarium allegata; nam primo illa authent. quomod. oport. monac.in qua traditur quod monachi non habent agna-
12 tionem in Terra;intelligitur † pro vt eam interpretatur Gloſ. in d. l. Deo nobis. in verbo, parentum.& Auth.de Sant.Epiſcop.§ Nullam in verbo ingratos.coll.9.ſicut recitat etiam Iacob.Graff.in loco proximè citato;vt nō exeāt ad colloquendum cognatæ, vel cōſanguineæ; ſed tamen cognationem naturalem retinent.

Non obſtat etiam, & ſecundo quod Mona-
13 ſterium † non habeatur loco filij, niſi in vltimis voluntatibus; vel etiam quod illud non vendicet locum in ſtatutis: quia præter quod contraria opinio eſt de iure verior, ſicut tradunt Doctores ſuperius allegati. Nec Rot. in allegata deciſione contrarium affirmat:tamen caſus ille eſt omnino diuerſus à noſtro; ibi enim agebatur de pacto lucrandæ dotis, ſi vxor decederet ſine filijs: & in alio capite ad Doctrinam Fed. dicebatur de pœna applicanda filijs;& merito fuit concluſum quod Monaſterium non habebatur loco filij, quia verba Debebant verificari in vero,& proprio ſenſu,non autē in ficto; Sed nos loquimur de ſucceſsione deferenda agnatis proximioribus: cuius etiam Monachus, qui non ſit de minoribus obſeruantiæ,eſt capax; & cui ſtatutum non offi-
14 cit.Nec valere poteſt † inquantum prohibeat Monachis ſucceſsionem per ea quæ tradidit Pariſ.in conſil.64.num.14. & infra.in volum. 2. qui licèt non ſint ſuppoſiti iuriſdictioni ſtatuentium,gaudent priuilegio ſtatuti.quod refert Lap.in prima allegat.101.num.6.& ſequitur Bal.in l.1.nu.10.Cod.de ſum. trinit. Rom. ſingul.442.incipit,capitulum,& dicuntur mor-
15 tui † quo ad matrimonium contrahendum. c. placuit.16.q.1. & dicit Abb.in cap. Poſtulaſti, num.5.de For.compet. quod illud intelligitur quo ad onera, non autem quo ad commoda; quia retinēt domicilium,& iura ciuilia:& ſuccedunt parentibus.d.l.Deo nobis,& notat idē Abb.in cap.Relatum,num.7.de ſepult.

Vltimò non obſtat quod Fratres S.Auguſtini ſint etiam mendicantes, quia vt refert. Iul.
16 Clar.in allegata.q.29.duo ſunt† genera mendicantium.ſcilicet alij ex regula,alij ex conſtitutionibus;in primo genere ſunt minores de obſeruantia;quos etiam excipit Concil. Trid. in allegato.c.3.ſeſſ.25.de regul.vt nō habeāt immobilia. In ſecundo ſunt præcipuè Fratres S. Auguſtini; & iſti bene poſſunt habere propria immobilia,ſaltem in communi, quod ſupra oſtenſum eſt;& Cald.in conſ. 1.de regul. fuit ſibi contrarius,Qui poſteà in conſ.15.& 17.eiuſdem tituli, tenuit eos habere poſſe bona immobilia; & poſt illum habemus Concilium Trident. cui ſtandum eſt,& ita iuris eſſe cenſeo quod Frater Auguſtinus ex capacitate Monaſterij ſit ipſe capax ad prædicta bona,& per illum Monaſterium. ad tradita per Nicol. de Vbald.de ſucceſſ. ab inteſt.Cleric. Regular.& Secular.in ſecunda quæſtio.princip. numero 1. & 6.

CONSILIVM II.

De Montis Pietatis exemptione.

SVMMARIVM.

1 *Locus pius,& quæ ſint opera pia.*
2 *Loca pia gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*
3 *Et æquiparantur locis ſacris.*
4 *Loca pia ſunt ſub iuriſdictione Eccleſiæ.*
5 *Loca pia viſitantur ab Eccleſiaſtico,& eius auctoritate cauſæ agitantur.*
6 *Montes Pietatis quando auctoritate Papæ dicantur erecti.*
7 *Statuta locorum non ligant Montes Pietatis.*
8 *Loca pia non tenentur ad Gabellas.*
9 *Conſuetudo immemorabilis habet vim priuilegij.*
10 *In generali conceſſione non veniunt inſolita.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

QVidam deuotus decedens reli-
quit Monti pietatis Terræ Carpi
quendam agrum cum ſuis ſuper-
extantibus ædificijs: qui (vt pe-
cuniam indigentibus accomoda
ret, vt moris erat, & habebat in
priuilegijs Apoſtolicis) illum vendidit:& pro-
pter illam conditionem Camerarius condu-
ctor Gabellarum d. Terræ à Sereniſsima Ca-
mera Ducali Ferrariæ prætendens ſibi deberi
Gabellam, licèt in ſimilibus contractibus alias
per d. Montem factis, nulla vnquam fuerit ſo-
luta; manu ſua militari in eundem Montem pi
gnora accepit. Quare requiſitus de re, reſpō-
dit; indebite factum.

Ad cuius rei euidentiam præmitto quod il-
1 le dicitur † locus pius illaq; ſunt opera pia, in
quo exercentur opera charitatis, & quæ ad
charitatem pertinent, vt ſummè tradidit ſum.
Armill. in verno. Legatum num. 44. Abb. in cō-
ſil. 22. num. 4. in 2. volum. Ant. Gab. in lib. con-
cluſ. titul. de pia cauſ. concluſio. 1. & 2. Petr. de
Vbal. in tract. de Canon. Epiſcop. c. 10. num. 2.
3. & 4. Capell. Tholoſ. quæſt. 214. & ibi in Addi.
Nauar. nouiſsimo loco in tract. de redd. beneſ.
quæſt. 1. num. 60. 61. & 62. ea enim omnia gau-
2 dent † immunitate Eccleſiaſtica cap. Ad hęc,
de relig. Dom. Clem. Quia cōtingit, eod. titul.
Auth. de Eccleſ. titu. §. Si quis ædificationem,
collat. 9. Fed. de Sen. quæſt. 3. Ioan. Lup. de li-
bert. Eccleſ. quæſt. 16. num. 6. Pet. Rebuff. de pri
uil. ſchol. priuil. 102. num. 4. Fel. in c. Eccleſia S.
Mariæ. quæſt. 19. de conſtitut. & in c. de Quar-
ta. de præſcrip. Lap. de Hoſpit. num. 12. Craue.
in conſ. 323. num. 3. & ſum. Ang. de immun. Ec-
3 cleſ. num. 26. Aequiparantur † autem locis Sa-
cris, & Religioſis, eorumq; priuilegijs fruun-
tur, ſicut docuit Menoch. in tract. de recuper.
poſſeſ. remed. 15. num. 22. 23.
4 Præmitto quod omnia loca pia ſunt † in iu-
riſdictione Eccleſiæ: quod probat Sylu. in ſum.
in verbo, Immunitas Eccleſ. 1. num. 14. c. Xeno-
dochijs: & cap. Sequenti de relig. Dom. Clem.
Quia contingit eod. tit. Authen. de Eccleſiaſt.
tit. §. Siquis autem, coll. 9. Fed. de Sen. quæſtio.
111. An Diœceſanus. num. 1. Bart. in l. 1. verſic.
5. Quæro C. de Sacroſan. Eccleſ. Crau. in conſi.
5 323. nume. 3. & nedum ab ordinario † viſitari
debent, ſicut deciſum reperitur in Conc. Trid.
ſeſſ. 22. c. 8. de reformat. ſed pro ſua auctoritate
cauſæ agi debent; ad not. per Bertach. in tra-
ctat. de Gabell. in 8. par. princip. num. 50. Card.
in conſil. 11. ad finem. Sylu. in ea ſumm. in ver-
bo Loca Religioſa per totum, & Menoch. in d.
remed. 15. num. 22. & 23. de recup. poſſ.

Montes Pietatis vbiq; locorum, etiam ſi nō
habeant particulare priuilegium, dicuntur
6 erecti † cum auctoritate Summi Pontificis; &
eorum capitula dicuntur approbata, inquan-
tum Sacris Canonibus non ſint contraria: vt
refert Thom. de Vio. in eod. tractat. de Mont.
Piet. c. fin. Addens quod Mons Pietatis dicitur
ſanctus; quod tanto magis verificatur in eo, de
quo in themate, qui priuilegium particulare
habet, & cuius pecuniæ erogantur in paupe-
res; nonnullæ maritantur pauperes Virgines,
& celebrantur Officia pro Defunctis benefa-
ctoribus; & illæ pecuniæ accumulātur ex obla-
tionibus eleemoſinarijs, alijſq; Defunctorum
pijs legatis, ex quibus redditur locus pius: vt
7 ſupra in primo præmiſſo probatur; & nullo †
obligantur Laicorū ſtatuto, ſicut pulchrè pro-
bat Soc. in conſ. 247. alias 95. in 2. vol. ſecūdum
antiq. impreſſ. incipit. Circa primum. nec ad a-
8 liquod onus † aut Gabellam tenetur: ad tra-
dita per Fran. Lucan. in tractat. de Fiſc. & eius
priuil. §. Sunt autem. ſub rubri. de collat. im-
mun. num. 2. Bertach. in d. tractat. de Gabel. in
quarta part. memb. vltimo, nume. 5. & Petr. de
Vbal. in tractat. de collect. nume. 50. & conſe-
quenter ille Camerarius non potuit illum
grauare: vt pro concludenti notat Anchar. in
conſil. 129. ſuper primo dubio, & Felin. in dict.
cap. De quarta. & eſt bonus text. in l. Sancimus
la 2. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. quod fortius
procedit, ſi nunquam reperitur grauatum fuiſ
ſe, nec pro huiuſmodi contractibus Gabel-
lam ſoluiſſe: talis enim immemorabilis con-
9 ſuetudo † habet vim priuilegij à Principe e-
manati. cap. Super quibuſdam. §. Præterea, &
ibi Gloſ. de verborum ſignif. cap. Ex noſcitur,
de his quæ fiunt à Præl. ſin. conſ. Cap. c. Cum
dilectus, de conſuet. cap. primo in fin. de Præ-
ſcript. lib. 6. cum alijs ſimilibus. l. prima, §. fina.
ff. de Acq. plu. arcen. qua ſtante Gabellario in-
cumbit onus probandi auctoritatem haberi
à Principe, ea non obſtante Gabellam exige-
10 re: quia in conceſsione † angariæ, & peranga-
riæ, non intelligitur Principem concedere in-
ſolita, & ea quæ ipſe non exigit. Arg. l. Credi-
tor. ff. Mand. l. Si cui. ff. de Eddit. edict. Nec e-
tiam quod ipſe non poterat. cap. Nemo poteſt,
de regul. iur. in 6. loca enim vt ſupra diximus
non Principi ſeculari ſubiacent, ſed Eccleſia-
ſtico: & ſic interpretandum eſt conceſsionem
antedictam regulari à diſpoſitione Legis. leg.
Digna vox. Cod. de leg. vt ſcilicet conceſſe-
rit ſolita, & ea quæ ſubiacebant auctoritati
ſuæ.

CONSILIVM III.

Penſio inexacta cui debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis verbum in Iure canonico quot modis accipiatur.*
2 *Penſio eſt quid temporale ſeparatum a beneficio:*
3 *Penſio regulatur ad inſtar vſufructus.*
4 *Penſio inexacta, fructibus perceptis debetur hæredibus.*
5 *Penſio non uenit ſub nomine ſpoliorum.*
6 *Penſio quando ueniat nomine ſpoliorum; hæredibus tamen debetur.*
7 *Clauſula generalis reſtringitur ad ſpecificata.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam Clericus, cui reſeruata fuerat certa penſio ſuper fructibus cuiuſdam beneficij, diem clauſit extremũ de menſe Nouembris; & eueniente ſolemnitate Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti; in qua ſoluebatur medietas penſionis Rector in beneficio negauit eam deberi hæredibus præmortui penſionarij, imò prætendens ſibi acquiri: & conſultus præmitto quod
1 † in iure Canonico tria genera penſionum reperiuntur: quædam enim penſio debetur ex re Eccleſiæ locata: alia, quæ alicui datur in titulum; & alia quæ ſuper fructibus beneficij alteri reſeruatur, vt ſuſtentari valeat. & hæc ter-
2 tia ſpecies eſt illa de qua agitur: quæ eſt † quoddam ius temporale, & formale de per ſe diſtinctum à beneficio: vt tenuit Rot. Roman. in deciſ. 425. in primo vol. diuerſ. nouiſ. & æqui-
3 paratur † vſufructui Rot. pdicta in eod. lib. deciſ. 401. num. 4. Et de ipſa iudicari debet ſicut de vſufruc. ad l. Defuncta. ff. De vſufruct. vt ſci-
4 licet † recolectis fructibus, tranſeat ad hæredes, quod aperto ore probat Hieron. Gig. ti. de penſ. quæſt. 52. & 53. poſt Caccialup. quæſt. 25. eod. tit. & ante eos tenuerat Paul. Rom. in eod. tit. c. 7. verſ. Quantum ad iſta duo dubia: & in c. 8. num. 3. verſ. primo, Eccleſiaſtica penſio. Et quando fructus omnes à Rectore fuerunt percepti; non ſolum ad ratam temporis penſio debetur hæredibus, ſed integra: vnico enim ſermone fuit reſeruata ſuper fructibus, & cõſequenter ipſis habitis, tota debetur. Nec iã facit quod in duobus terminis ſit ſoluenda; quia termini ſunt conſtituti ad Rectoris commoditatẽ; vt fructus integros percipere poſſit; ſed actio ad exigendum competit penſionario ad integram, habitis fructibus, ita doctę, & multis auctoritatibus probat Ferret. in conſil. 372. qui videri poteſt. Et poſt illum ita infert Flam. Pariſ. de reſign. benef. libr. 1. q. 3. ad finem, per Put. deciſ. 189. libr. 2. Et quamuis Redoa. in tract. de Spol. quæſt. 3. nume. 12. arguat quod penſiones veniant ſub nomine ſpoliorũ, & ſic quod non tranſeant ad heredes;
5 ibi tamen ad finem fatetur quod vſus † communis, & ſtilus curię ſit in contrarium, à quo non eſt recedendum: ille tamen perſeuerando in ſua opinione ad fauorem ſpoliorum fundans in Bulla Pij V. quæ incipit Romani Pontificis; & eſt. 44. in ordine; in qua declarat quæ veniant ſub nomine ſpoliorum, concludit, quod etiam penſiones comprehendantur in ſpolijs: dum ille Pontifex dixit quod nullum ſpolium exigi poſsit per obitum illius, qui dum viueret, vnum, vel plura beneficia obtinebat, cuius fructus non excedebant triginta ducatos auri de Camera, aut penſiones d. ſummam non excedentes: præſupoſita opinione pro vera, cùm tamen multa poſſent dici, & maximè quia Bulla illa fuit ædita contra collectores, quod attinet ad iſtum caſum non obſtat; quia Clerus Regienſis ſubintrat in locum Camerę in his quę alias faciebant ſpolia, vigore compoſitionis dum Camera tranſmiſit omnia ſua iura in Clerum per hæc verba: ſcilicet, & quod omnia
6 bona † ſpolia nuncupata, non amplius ad Cameram, ſed ad ipſorum Clericorum hæredes, pro tempore decedentium, & ſucceſſores ſpectent. Poſſet etiam dici contra Redoa. quod illa Bulla loquatur de penſionibus Clericis in titulum datis: quæ æquiparantur beneficio:
7 nam regulatur † clauſula ſequens non ſpecificata, ad præcedentẽ ſpecificatam. ca. Sedes Apoſtolica. de reſcript. Clem. Non poteſt. de procur. vbi Cardin. ad finem nu. 5. dicit, quod quando eſt ſpecificatus aliquis caſus, clauſula generalis reſtringitur ad ſimilia. l. Fin. ad finem. ff. de vin. trit. oleoq; leg. cum alijs ſimilibus allegatis ab Archid. in. cap. Qui ad agendum. verſ. Sed ſi admittitur. de procur. lib. 6. & ſic cum verbum penſio ſit quoddam generale: prout ſupra oſtendimus; & in penſionibus huic caſui ſimilibus habeant locum iura de vſufructu loquentia. Papa vero in tota illa Bulla loquatur de his, quę procedũt à beneficijs; & huiuſmodi penſiones ſint quid diuerſum, non debemus interpretari, quod loquatur de eis; ſed de illis quæ dantur in titulum, & habent vim beneficij. Erit ergo firmata concluſio, quod penſio, de qua ſupra, ad hæredes pertineat. Et ita iuris eſſe cenſeo. ſalua tamen veritate

CON-

CONSILIVM IV.

Vicarius in Eccleſia patronata, an ſine patrono
conſtituatur.

SVMMARIVM.

1 *Perpetuum dicitur, quod non habet præſinitum tempus.*
2 *Epiſcopus non poteſt conſtituere Vicarium perpetuũ in Eccleſia patronata ſine conſenſu domini.*
3 *Epiſcopus non poteſt quicquam facere ſine patrono in eius præiudicium.*
4 *Intellectus ad c. Cum ex eo. De elect. in 6.*
5 *Vicarij ex vniuerſali conſuetudine ſunt ammouibiles.*
6 *Vicarij ſimpliciter deputati ſunt ammouibiles, & num. 11.*
7 *Conſenſus patroni non requiritur in deputatione Vicarij.*
8 *Prouiſio Vicarij non durat poſt mortem conſtituentis.*
9 *Vicarius habetur ad inſtar procuratoris.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

Qvidam Prælatus inferior Epiſcopo;
habens tamen iura quaſi Epiſcopalia
in certa Collegiata iuris patronatus
Principis ſecularis; qui & ipſe
præſentatur cum tempus vacationis aduenit;
exiſtens Romæ; conſtituit Vicarium generalẽ
ſimpliciter, ideſt ſine prefixione temporum; &
ſine conſenſu patroni; & dubitatur de validitate:
& videbatur quod illa cõſtitutio eſſet per-
1 petua: quia quando † in aliqua diſpoſitione
non fit mentio de tempore; illa diſpoſitio præ
ſumitur perpetua. l. Falſo. c. De diuer. reſcrip.
& conſequenter deputatio illius Vicarij fuit
2 nulla, quia in Eccleſia patronata † non conſti-
tuitur rector perpetuus, ſine patrono. c. Decer
nimus. 16. q. 7. c. Si quis Epiſcoporum. ead. cau.
q. 5. Innoc. in c. Ad hoc. de offic. Vic. & illic Glo.
in verbo. Epiſcopi. Card. in Clem. 1. nu. 13. de
offic. Vic. & Vital. ibi nu. 57. quem adducit Cu-
ch. in ſua inſtit. de Vic. in diuin. nu. 30. 2. lib. Et
facit Gloſ. in c. 1. 63. diſtin. probat Camb. in ar.
7. 5. 9. princ. 3. lib. de iur. pat. Fundatores enim
Eccleſiarum; ex qua fundatione ſibi ius acqui-
runt. c. Quicumque. il 2. 16. q. 7. debent præſen-
3 tare Rectores ordinario; nec † poteſt ille a-
liud ordinare, alias ordinatio eſt irrita, vt in ſu
praſcriptis iuribus. Ergo conſtitutio d. Vicarij
quæ præſumitur perpetua, eſt nulla, quod pro-
bant iura allegata, & ſequitur Camb. de iur.
4 pat. in 3. lib. artic. 7. 5. q. principalis. Nec † ob-
ſtat. c. Cum ex eo. de elect. in 6. quia ibi loqui-
tur de Vicario temporali conſtituto in bene-
ficio abſentis cauſa ſtudij. Quinimo textus ille
probat conſenſum patroni requiri: in his quæ
ſpectant ad Eccleſiæ patronatæ regimen, dum
vult ꝙ Epiſcopus & eorum Superiores, cum
his qui Eccleſias habent ſubiectas, poſſit di-
ſpenſare ad ſeptennium, quod inſiſtentes litte
rarum ſtudio promoueri non teneantur; & ꝙ
prouideant per bonos, & ſufficientes Vicarios
curam animarum exerceri.

Iſtis tamen, in caſu contingenti, non obſtan
1 tibus, contraria ſententia, meo quidem iudi-
cio, eſt de iure verior: ſiquidem Vicarij, vbiq;
locorũ, qui in iuriſdictione ordinarij aſsiſtãt,
ſine temporis præfinitione deputantur, & ad
5 libitum † remouentur. Hoc enim habet vniuer
ſalis conſuetudo, quæ in talibus eſt obſeruan-
da. c. Ea noſcitur. de his quæ fiun. à præl. tradit
Abb. in c. Sua nobis. nu. 4. de offic. Vic. & ante
ipſum tenuit Hoſtien. in ſum. eiuſdem tituli. §.
Et in quibus caſibus. num. 5. verſ. Sed nunquid.
6 Quando enim † ſimpliciter ſine tempore de-
putantur Vicarij, non dicuntur perpetui, ſed
ammouibiles ad nutũ illius, qui eos conſtituit.
Abb. in c. Cũ non ignores. n. 7. de præben. Cald.
de offic. Vic. conſ. 2. nu. 1. verſ. Item Eps põt ad
ſui libitum reuocare Vicariũ. tradit Rebuff. in
prat. benef. in tit. Forma Vicariatus. nu. 192. &
193. vbi dicit hoc procedere, & ſi iuraſſet non
remouere. Licet forſan teneretur de periurio.
& illic nu. 195. conciliando opiniones quæ erãt
ꝙ Vicarius à Papa confirmatus remoueri non
poſſit per Epm, & e contra; concludit ꝙ ſi in lit
teris patentibus ſit dictũ confirmamus ad vi-
tam; remoueri non poſſit. Secus verò cum ſim-
7 pliciter ſit deputatus Ioan. † Selua, ẽt in ti. de
benef. in 3. par. q. 27. nu. 2. idem probat volẽs ꝙ
Vicarius ſimpliciter conſtitutus non ſit perpe
tuus, ſed ad nutũ ammouibilis. Et ad idẽ Boer.
deciſ. 347. vbi multa ad propoſitum. quinimò
Gloſ. in contrarium allegata in d. c. Ad hæc. in
verbo Epiſcopi. de offic. Vic. tenet ꝙ cõſenſus
8 † patroni in conſtitutione Vicarij perpetui nõ
ſit neceſſarius; qui habet tm̃ præſentare cũ Ec-
cleſia vacat. ſed dicit Eccleſiam non vacare ex
d. conſtitutione. Abb. verò in c. Ad hæc. nu. 2 de
offic. Vic. poſt d. Gloſ. in verbo Epiſcopi, per
aliã Gl. in c. Poſtulaſti. de iur. pat. & alios quos
9 allegat, dicit ꝙ prouiſio † Vicarij ẽt perpetui ſi
ne conſenſu patroni, non durat poſt mortem
perſonę cõſtituentis; quin patronus poſſit aliũ
præſentare: ꝙ eſt argumẽtũ, ꝙ prouiſio valeat
viuente ipſo Rectore, ſeu ordinario: ẽt ſine cõ-
ſenſu patroni. Lãb. de iur. pat. in 7 art. 5. 9. prin.
3. lib. Berthac. etiam in tit. de Epiſc. in. 7. part.
quarti lib. num. 14. cum ibi per eum allegatis

probat quod Vicarius eſt ammouibilis ad libi-
tum Epiſcopi. Per quæ iura conſtat, quod niſi
expreſsè conſtituatur perpetuus, ſit tempo-
ralis; & conſequenter quod nullum generetur
præiudicium patrono, prout in conſtitutione
Vicarij perpetui, de quo loquuntur iura ſupe-
rius allegata: & allegata in contrarium loquun
tur de Vicario perpetuo intitulato, quod fieri
non poteſt ſine cõſenſu patroni; vt tenet Gloſ.
Abb. & alij in d.c. Ad hæc. de offic. vic. nã Vica-
ria perpetua comprehenditur ſub diſpoſitio-
nibus de beneficijs loquentibus ad trad. per
Mand. in reg. Cancell. 34. quæ eſt reg. de anna-
li quæſt. 13. & conſequenter, fieret præiudiciũ
patrono. Nos verò ſumus in caſu in quo Vica-
rius nullum habet titulum, & l. Ex falſo C. de
diuerſ. reſcrip. loquitur de reſcriptis in iuſti-
tia factis; & de priuilegijs alicui conceſsis;
quare ſuccedit regul. in c. Decet. & c. Indul-
tum. de regul. iur. in 6. quæ tamen limitatur
in multis caſibus, vt per gloſ. & Doct. ibi. Nos
verò loquimur de Vicario qui deputatur ad
14 negotia tribunalis Epiſcopi, qui habetur † ad
inſtar procuratoris; ſicut ſenſit Abb. in d. cap.
Ad hæc. nu. 2. de offic. vic. Boer. in d. deciſ.
347. nu. 4. Milis. in verbo Vicarij duo, & alij
ſupra allegati; & ſicut procurator tum expreſ-
ſè; tum tacitè, vt per deputationem ſecundi
reuocari poteſt, ita Vicarius ſimpliciter depu-
tatus: & ita iuris eſſe cenſeo; ſalua correctione
melius ſentientis.

CONSILIVM V.

Coadiutor cui, & quando dandus?

SVMMARIA.

1 *Rectores Eccleſiarum Parochialium debent eſſe periti.*
2 *Et vocantur Paſtores.*
3 *Coadiutores dantur imperitis rectoribus Parochialium.*
4 *Manſionaria eſt beneficium ſimplex.*
5 *Beneficium ſimplex detur minoribus 14. annis declara, vt infra nu. 7.*
6 *Minores 14. ann. ignorant quid faciunt, & ſunt imperiti.*
8 *Coadiutores quibus dentur.*
9 *Rectores beneficiorum ſimplicium ad reſidentiam non tenentur, neque habent curam animarum.*
10 *Semel approbatus expelli non poteſt ab eo, qui illum approbauit.*
11 *Mutare cõſilium nemo poteſt in damnũ alterius.*
12 *Quod ſemel placuit amplius diſplicere nõ poteſt.*
13 *Beneficium ſemel conceſſum tolli non poteſt.*
14 *In culpa eſt qui inſufficientem admittit.*
15 *Modicus defectus, ſeu modica inſufficientia non attenditur.*

Dabit Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

ARchipræsbiter Collegiatæ Terræ
Carpi, Superior, & ordinarius in-
tentat dare coadiutorem Reue-
rendo D. Auguſtino Piſtonio Mã-
ſionario in d. Collegiata pp (vt
ait) inſufficientiam ſuam, & pro auctoritate
allegat Conc. Trid. ſeſſ. 21. in c. 6. & Conſul-
tus reſpondi non poſſe, ex infra dicendis.

Concilium namque loquitur de Rectoribus
1 Eccleſiarũ Parochialium, qui debent † eſſe pe-
riti. c. Licet canon. de elect. in 6. quoniam da-
tur eis cura, vt populum ſciant regere. c. 1. de
2 appel. monach. & meritò † vocantur paſto-
res, & miniſtri. c. Si in plebibus. 63. diſtin c. Sa-
3 cerdotes. & c. Tuæ. 6. q. 1. quibus † ſi imperiti
4 ſint dantur coadiutores. Manſionaria † verò
eſt beneficium ſimplex, & ita eam nuncupat
Bulla erretionis d. Collegiatæ; beneficium au
5 tem † ſimplex datur etiam minoribus 14. an-
nis de iure communi. c. Ex eo. de elect. in 6. qui
6 quod faciant † ignorant. l. 1. ad finem. C. de falſ.
mon. & vocantur imperiti. c. Super inordinata.
de præb. tangit etiam Concil. Trid. ſeſſ. 23. ca.
18. in prin. per cuius diſpoſitionem hodie be-
7 neficia † ſimplicia non dantur alicui ante de-
cimum quartum annum, cõſequenterq; diſpo-
ſitio Concilij in d. ca. 6. ſeſſ. 21. non conuenit.
neque video quod de iure communi detur coa
diutor iſtis ſimpliciter Beneficiatis; ſed ſolũ
8 Epiſcopis, † & Rectoribus curatis, ex cauſis de
quibus. in c. de Rectoribus. & c. pen. & fin. de
cler. ægrot. & in c. vnico eod. tit. in 6. tradit
Dynus in c. 1. de reg. iur. in 6. & Stafil. de grat.
expect. de mod. prouiſ. § Supereſt. num. 25. &
nouiſsimè Conc. Trid. in loco citato; vbi di-
ſponitur quod dentur coadiutores imperitis
& illiteratis Parochis Eccleſiarũ Parochialiũ.
Nunquã verò vidi diſpoſitum quod dentur Re
9 ctoribus beneficiorum ſimplicium, qui † nec
curam animarum habent, nec ad reſidentiam
ſũt adſtricti: ad not. per Lap. alleg. 116. & alios,
qui videri poſſunt, ſcribentes in c. de multa,
de præben. Et tanto magis iſti Manſionario
coadiutor à d. prælato dari non poteſt; qui ab
eo fuit in beneficio inſtitutus, & pro idoneo
approbatus; illum enim † quem ſemel appro-
bauit expellere, ſeu contra eum excipere non
poteſt. c. Accepimus. de ſtat. & qual. c. Dilectiſ-
ſimi. ad finem 8. q. 2. & ſubintrat. reg. quod ne-
11 mo † poteſt conſilium mutare in alterius præ-
iudicium. c. Mutare. de reg. iur. in 6. & quod
12 ſemel † placuit amplius diſplicere non põt,
c. Quod ſemel. eod. tit. & lib. Decet enim con-
13 ceſſum † beneficium eſſe manſurum. c. Decet
eodem

14 eod.lib. & tit. & quatenus eſſet † inſufficiens eidē prelato imputari debet. d. c. Accepimus. & c Damnū.de reg.iur. in 6.l.Cum duobus. §. fin. & l.Si fratres.§.Etiā fin.ff. pro Soc.l.Quod quis.ff de reg.Iur. Imò Manſionarius decenter ſcit pſalmos, & antiphonas intonare; & alia quæ ad eius officium pertinent; & per multos annos tolleratus fuit. Qui licet completam ſufficientiam non haberet, euitari tamen non
15 deberet,nec ei adiutor dari qui enim † in medio deficit, non euitatur. c. Thomas.de corp. vitiat. & ſic reſideo in hoc quod coadiutor dari non poſſit præf. Manſionario. ſolua tamen meliori ſententia.

CONSILIVM VI.

Diœceſis vſque quo tendat.

SVMMARIA.

1 *Integrè poſsidet, qui cum omnibus iuribus, & pertinentijs poſſidet.*
2 *Appellatione Ciuitatis, vel oppidi, venit eius territorium.*
3 *Ordinarius alicuius diœceſis habet ſub ſe omnes Eccleſias illius territorij. & num. 6.*
4 *Quid ſit Diœceſis.*
5 *Quid Parochia.*
6 *Eccleſia ædificari debet cum licentia Epiſcopi diœceſani.*
7 *Eccleſia poteſt habere priuilegium quod non ſit ſub iuriſdictione illius in cuius diœceſi ſit ſita.*
8 *Quomodo probatur aliquē eſſe de aliqua diœceſi.*
9 *Immemorabilis conſuetudo habet uim priuilegij.*
10 *Triennalis poſſeſſio ſufficit ad præſcribendam diœceſim.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam Rector Parochialis Eccleſiæ ſub tit.Sanctæ Mariæ exiſtentis in territorio nullius diœceſis, cuius prælatus inferior ex priuilegio, ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubiacet; fuerat requiſitus ab Epiſcopo vicino ad obedientiam; prætendens diœceſim illius territorij non extendi vltra terrā, in qua commorabatur prælatus; ille vero rector ex conſuetudine per prius obedientiam præſtabat præfato inferiori prælato; & coactus conſilium petebat.

Ego vero ex infra dicendis reſpondi rectorem ante dictum ſolum inferiori Prælato ſu-
1 biacere: nam † qui poſsidet aliquid integrè, intelligitur poſsidere cum omnibus iuribus & pertinētijs ſuis per tex.notab.in l.Si quādo.
2 C.de bon.vacan. lib. 10. & appellatione † Ciuitatis venit Territorium. Bart.in l.2.ff.de verbor.ſignif.quæ ratio millitat etiam in oppido, & alia qualibet terra. l. Quicunq; C. de fund. limitat. lib.11. & ſimilis ratio eſt in diſtrictu. Territorium enim, & diſtrictus pari paſſu ambulant; vt tradit Card.in clem.2.§.Sanè, num. 4.de electio. ex quibus datur intelligi diœceſim nedum extendi intra muros illius Terræ, ſed extra per totum Territorium; & conſe-
3 quenter quod omnes † Eccleſiæ illius Territorij ſubiacent iuriſdictioni illius prælati de iure communi c.Omnes baſilicę 16.q.7.qui dicitur habere propriam diœceſim ſeparatam ab
4 alia. Diœceſis enim dicitur † diſiunctio, ſeu diuiſio.c.2.Epiſcopi 7.q.1.c.Quicumq;.17.q.3. c.2.13. q. 1. & ſicut Territorium pertinet,quo ad ſpiritualia,ad regulationē Epiſcopi. Card. in d.clem.2.§.Sanè, ita pertinet ad regulationem inferioris prælati,qui priuilegio,vel conſuetudine habeat diœceſim. Diœceſis namq; dicitur parochia Epiſcopi. Abb.in c. Quoniā, num.2. de decim. & eſt bonus text.in c. Apoſtolicæ. de donat. in tantum quod omnes de diœceſi poſſunt dici parochiani prælatorum Abb.in c.Parochianus.num.1.de ſent. excom.
5 & Parochia † dicitur partitio curæ; & Rector illius tenetur habere curam animarum totius populi infra illos limites congregati ca. Licet canon.vbi Archid.de electio. in 6.& populum regere c.1.de capel.Monach.eodem lib. 6.Parochia vero eſt locus deputatus in quo degit populus alicuius Eccleſiæ: prout tenet Gofred.in tit.de Paroch.& Sylueſt.in ſum.in ver-
6 bo Parochia: nec poteſt † aliqua Eccleſia ædificari ſine licentia illius prælati, in cuius Parochia ſitus eſt locus.c.Quicumq;.16.q.1.ergo omnes Eccleſiæ debent ei ſubiacere: niſi for-
7 ſan † ex ſpeciali priuilegio eſſent cōceſſæ prælato alterius diœceſis ſecūdū.Hoſtē.in ſū tit. de offic.ordin. §. Qui pertinet ad officium. & Abb.in c.Graue.eod.tit. n.2.& not.etiam gloſ. in d.c.Omnes baſilicæ.ex quibus conſtat illum Rectorem non teneri illi Epiſcopo; ſed prælato in cuius diœceſi ſita eſt Eccleſia; & tanto magis quia immemorabili conſuetudine ille prælatus vſus eſt iuriſdictione tàm contra modernum,quàm antiquos Rectores; quę conſue-
8 tudo † habetur pro lege,l.De quibus.ff de leg.
9 imò pro priuilegio à Papa emanato l.Hoc iure.§.Ductus.ff.de acquir. quot & eſtor. Rom. in conſil.512. Imò triennalis poſſeſsio ſufficit ad habendam iuriſdictionem c.1.& c.Inter memoratos 16.quæſt.3.

CON-

CONSILIVM VII.

Ordinarius an poſsit deſtituere beneficiatum in Eccleſia patronata.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet ius inſtituendi, habet ius deſtituendi.*
2 *Prælatus inſtituens nihil facit in præiudicium patroni.*
3 *Præſentans habet maiorem prærogatiuam, quam inſtituens.*
4 *Præſentatus eſt opus manuum præſentantis.*
5 *Prælatus inferior non habet ius deſtituendi.*
6 *Deſtitutio inducit vacationem beneficij.*
7 *Qui ſemel admiſit aliquem, eum reprobare non poteſt.*
8 *Ex ſuperuenienti cauſa ſolum reprobatur ſemel admiſſus.*
9 *Poſſeſſor triennalis etiam inhabilis, præſumitur diſpenſatus.*
10 *Poſſeſſio decennalis inducit titulum præſumptũ.*
11 *Poſſeſſio decennalis dat etiam in petitorio titulũ præſumptum.*
12 *Succeſſor non poteſt amouere admiſſum à prædeceſſore.*
13 *Natura legis proſpicit ad futura.*
14 *Filius retinet beneficium in Eccleſia in qua pater beneficiatus obierat ante Concilium.*

Dabit Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam prelatus inferior Epiſcopo
in Collegiata Carpenſi de iure patro
natu Sereniſsimi Ducis Ferrariæ, vo-
lens procedere contra canonicum fi-
lium alterius anteceſſoris prælati ad priuatio
nem canonicatus; eum monuit ad oſtendendã
diſpenſationem tàm ſacrorum ordinum quàm
beneficia obtinendi, ſub pena priuationis; quẽ
canonicum prius admiſerat, & ordinauerat ad
diaconatus ordinẽ: quare quęſitum fuit, quid
iuris; & ex infra dicendis patet reſponſum.
Et pro dilucidatione aduerto quod Sereniſ
ſimus Dux Ferrariæ habet ius præſentandi d.
prælatum Pontifici, dignitates, & canonicatus
ipſi Prælato; qui habet iuriſdictionem ordina-
riam, & præcipuè ius inſtituendi; ſed qui ha-
1 bet † ius inſtituendi, habet etiam ius deſtituẽ
di. c. 1. & 2. de Capel. Monach. c. Cum ex iniun
cto. ad finem. de hæret. & conſequenter vide-
tur quod ille prælatus poſsit procedere. Tamẽ
re maturius conſiderata contraria ſententia
eſt de iure verior: Nam diuerſa ratio eſt in in-
ferioribus prælatis habentibus iuriſdictionẽ
ex priuilegio; vel conſuetudine; & maxime vbi
2 agitur de iure patronatu, qui nihil facere †
poſſunt in præiudiciũ iuriſpatronatus ſine pa-
trono. Abb. in c. Cum acceſsiſſent; quem ſequũ
tur Felyn. Ant. de But. Dec. & Imol. de conſtit.
3 patronus enim † habet maiorem prærogatiuã
quam inſtituens: vt refert Roch. de Curt. in
tract. de iur. pat. in verbo honorificum. nu. 88.
4 dicens quod præſentatus † eſt opus manuum
præſentatis: quod applicari poteſt prælato de
quo loquimur; qui etiam præſentatur à Sereniſ
ſimo D. Duce. qui licet inſtituere poſsit cano-
nicos ei præſentatos, tamen eos deſtituere
non poteſt ſine patrono: quia inferior præla-
5 tus, † cui competit ius inſtituendi per priuile-
gium, vel conſuetudinem, non habet ius deſti-
tuendi: ad ea quæ tradit Lamb. de iur. pat. in
10. artic. 1. q. prin. 3. par. 2. libri. & in 10. arti. 6.
q. prin. 3. lib. ex mente Abb. in c. Fin. nu. 4. de
Stat. Monach. & aliorum quos allegat: licet
forſan Epiſcopus de iure ordinario deſtituere
poſſet: quod non procedit in inferiore ab ip-
ſo; imò neque in eo vbi agatur de iurepatrona
tu, ſicuti tradunt omnes Doctores in d. c. Cum
acceſsiſſent. de conſtit. & in c. Paſtoralis. de do
nat. & faciunt notata per Lap. alleg. 96. quia
nec ipſe poteſt aliquid facere in præiudicium
patroni, & quod agatur de præiudicio patroni
6 ſatis conſtat: cum deſtitutio † beneficiati in-
ducat vacationem. ad Gl. ſingularem. in c. Si ꝓ-
pter tua. in verb. vacabunt. de reſcript. in 6. &
deſtitutio eſſet contra pręſentationem patro-
7 ni iam admiſſam ab inſtituente, quam † poſtmo
dum reprobare non poteſt. c. Accepimus. de
ætat. & qual. & diximus ſupra in conſ. 5. nu. 10.
quod habet locũ etiam quo ad ordines antea
collatos ab ipſo prælato in eum, cui in præ-
ſenti comminatur: contrà quem procedere nõ
8 poteſt, niſi forſan † ex ſuperuenientibus nouis
cauſis; vt ita probat. Ioan. Varr. in c. Nulli de
elect. in 6. l. Siquis teſtibus. C. de teſtib. & Glo.
in d. c. Accepimus; & fortius cum iſte inquiſi-
tus nedum in triennali, ſed in decennali poſ-
ſeſsione ſit etiam poſt triennalem pacificam;
9 qui † propterea præſumitur diſpenſatus, & ha
bet in iure fundatam intentionem; quod Rota
probauit ex Gormetij atteſtatione in reg. triẽ.
10 quæſt. 2. imo ex ſola † decennali poſſeſsione
inducitur titulus præſumptus. l. Si filius fami-
lias. C. de petit. hæred. & addita triennali dat
ſpiritum vitæ ſic poſsidenti, vt ait Gem. in d.
trien. reg. q. 26. verſ. Eſt tamen ſuper hoc vlte-
11 rius aduertendum. Imo procedit etiam † ſi a-
geretur in petitorio. iuxta Sarn. in d. reg. q. 111
verſ. Tamen iſtis non obſtantibus, per verba il
lius, vbi dicitur; quod ſuper beneficijs taliter
poſſeſsis nequeat moleſtari. Quæ tanto magis
verificantur in iſto caſu; vbi iſte canonicus fuit
ordinatus ab ipſo Prælato; & approbatus per
multos annos ab eo in canonicatu, licet ab a-
12 lio prædeceſſore inſtitutus; nam † ab eo amoue
ri non poteſt. argumento tex. in c. Quæ Simo-

niam de iur. pat. quod habet locum etiam in Prælatis inſtituentibus;ad ea quæ not.Abb. in d.c.Quærimoniam,ad finem. dum tenet quod inſtitutus habeat ius in Eccleſia;& quod ideò remoueri non poſsit à ſucceſſore : nec obſtat Concil. Tridentinum.c. 15. ſeſſ. 25.Quia pro-
13 ſpicit ad futura,prout eſt † natura legis l. Leges.C.De leg. & Canonicus de quo in caſu,ante Concilium erat Canonicus:& pater eius etiã obierat:quod ità Illuſtriſ.Congregatio ſtatuit in hęc verba.ver.Filij Præsbiterorũ ex decretò Concilij Tridentini. cap.15.ſeſſ.25. non
14 prohibentur † retinere beneficium legitimè obtentum in eadem Eccleſia, in qua eorũ pater, qui ante publicationem Concilij , è vita migrauit : & ita reſideo quod Canonicus iſtę non poſsit amoueri:ſalua tamen veritate.

CONSILIVM VIII.

Vſura qualiter puniatur in Notario.

SVMMARIVM.

1 *Statuta ſunt ſtricti iuris.*
2 *Statuta non patiuntur extenſionem.*
3 *Statuta reſtringantur etiam ob cauſam præſumptam.*
4 *Interpretatio minus præiudicialis parti debet fieri.*
5 *In pœnis benignior eſt interpretatio facienda.*
6 *Adiectiua, cum ſubſtantiuo copulata non requirunt ſemper verificationem omnium.*
7 *Qualitas Legis in vno non intelligitur in alio repetita.*
8 *Abſurdum euitandum.*
9 *Diſpoſitio interpretari debet ne contineat iniquitatem.*
10 *In crimine falſi datur vnica pœna.*
11 *Plura delicta ex uno facto unica pœna puniũtur.*
12 *Plura facta, & plura delicta ad unum finem tendentia ſola perſona punitur in unã pœna.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

QVidam Notarius imputatur de vſura; & prætenditur illum incidiſſe in pęnã Statuti ammiſsionis ſcilicet ſortis duplicatæ; & in eadem pœna incurrit Notarius,& qui fuerit mediator,in ammiſſione ſimpli: qui quoniã imputatur feciſſe inſtrumentum,& fuiſſe etiam auctorem , & vſuram commiſiſſe; inquiritur ad omnes pęnas.

Ad elucidationẽ caſus præmitto quod Sta-
1 tuta † ſunt ſtricti iuris , & propriè ſunt intelligenda.l.3.§.Hæc verba.ff.de negot.geſt.Grã.
2 in deciſ.92.num.3. quæ non † patiuntur extẽſionem.l.Si verò.§.De viro.ff. ſolut.mat. auth. Quas actiones.C.de ſacroſant. Eccl.Bart. in l.
3 Omnes populi.ff. de iuſt. & iur. Sed debent † reſtringi non tantum ob cauſam , & rationem expræſſam,ſed etiam præſumptam , & coniecturatam.ad notata perCrau.in conſ.259.nn.5. & ſi quandoq; patiantur interpretationem,il-
4 la eſt ſumenda ex bono, & æquo,& quæ † parti,ſeu reo ſit minus præiudicialis.vt iſdẽ Crauet.in conſ.254 num.6. & eo magis quando a-
5 gitur de pęna, in qua † ſemper benignior interprætatio eſt faciẽda.c.In pœnis.de reg.iur. in 6.Fulg.in cõſ.124.col.2.& in cõſ.146. in fin.

Secundo præmitto , quod quando duo a-
6 † diectiua ſunt poſita cum vno ſubſtantiuo,non requiritur verificatio omnium , ſed vnum ſufficit.l.Qui concubinam in princ. & il-
7 lic Bar.ff.de Leg.3. qualitas enim † legis in vno capite non intelligitur in alio repetita.Cuman.in conſ.119.circa medium.

Et ex his concludi poteſt quod cũ ille Notarius ſit eadem perſona,quæ commiſit vſurã, fecit inſtrumentum, & practicam committendi;non poſsit puniri niſi vna tantum pœna : quia Statutum loquitur de diuerſis perſonis & vnicuiq; imponit pœnam; ſed non loquitur de vna perſona , quæ vſuram committeret , & inſtrumentum conficeret:ideo ad caſum non expræſſum non extenditur;& ſic vna ſola pœna debet puniri , cum fuerit vnica perſona ;
8 alias ſequeretur abſurdum,quod † euitare debemus.Anch.in conſ. 146.num. 4.& diſpoſitio
9 † ita interprætari debet,vt non contineat iniquitatem.Crauet.in conſil.186.nume. 14.& in
10 ſimili videmus vnam † tantum pœnam dari in crimine falſi ; licet plures reperiantur ſcriptæ in diſpoſitione.Vt notat Afflict.in deciſ. 404.nume. 17. Nam quando ex vno ſolo facto deſcendit vnum crimen ſolum;vel etiam plura
11 † crimina ; vna tantum pœna imponitur.Bal. & alij.in l.Quicunq; .nume.7.C de Seru.fug.& in l. Si quis id quod. ff.de iuriſd. omn. Iud. & ſequitur Bart.in l.Qui de crimine.C. de accu-
12 ſat.imò quando ſunt † pluta facta,& plura delicta,ſi ad vnum ſolum finem tendant;vna perſona non punitur niſi de vno , ſicut tradidit Bart.in d.l.qui de crimine.propè finem.& habetur in.l.Illud. ff.ad.l. Aquil.vbi Bald. in addit.dicit,quod aliquando eſt vnum factum, & plura delicta; & tunc ſunt plures pœnę ab origine;ſed vna ſola in executione:interdum sũt plura facta.& vnum finale delictum,& tunc vna ſola pęna imponitur:ſed in caſu propoſito eſt vnum ſolum delictum ; & quamuis eſſent plura facta,& delicta , ex quo tendunt ad vnũ ſolum finem, vna ſola pęna venit imponenda; & ſtatutum debet reſtringi ad vnam pœnam; & tanto magis quia illę adiectiones ſtant cum vno ſubſtantiuo ,& conſequenter ille Notarius in vnicam pœnam eſt puniendus : iuxta ſupra allegatam deciſ.Afflict.& ita iuris eſſe cenſeo: ſaluo iure.

CON-

CONSILIVM IX.

Onus in beneficio an imponi poſſit, & iam impoſitum tolli, ſeu moderari?

SVMMARIVM.

1 *Quod non reperitur à iure prohibitum, conceſſum videtur.*
2 *Incompatibilitas in beneficio poteſt eſſe triplex.*
3 *Omnis cathedralis, & collegiata debet habere theologum; vel magiſtrum gratis legentem.*
4 *Conditiones beneficio, non perſonæ apponi poſſunt;*
5 *Ordinarius diſpenſat ad duo diſſimilia beneficia in eadem Eccleſia.*
6 *Diſpenſatio facit ceſſare incompatibilitatem.*
7 *Ordinarius non diſpenſat ſuper reſidentia, niſi ex cauſa rationabili.*
8 *Papa diſpenſans circa prouentus Eccleſiaſticos, non dicitur diſpenſare circa diſtributiones quotidianas.*
9 *Conſuetudo quod clerici habeant diſtributiones, licet in choro minime pſallant, non valet, niſi à Papa ſit approbata.*
10 *Declaratio Illuſtriſsimæ Congregationis ſuper c. 1. ſeſs. 5. Conc. Trid.*
11 *Male percipiens diſtributiones quotidianas non eſt tutus in conſcientia.*
12 *Vbi ſunt ſolum diſtributiones, ſuccedunt loco fructuum, & præbendarum.*
13 *Declaratio ſacræ Congregationis ſuper diſtributionibus præfatis.*
14 *Prouentus qui dantur reſidentibus non veniunt appellatione diſtributionum.*
15 *Diſtributiones verè illæ dicuntur, quæ dantur pro ſingulis horis.*
16 *Ratio cur abſentibus non dantur diſtributiones.*
17 *Portio non ſeruientium ſi non datur ſeruiētibus, applicatur Eccleſiæ.*
18 *Solus Papa ex rationabili cauſa diſpenſat circa diſtributiones.*
19 *Conditiones impoſitæ beneficio, quæ tolli poſſunt; & per quos.*

Da mihi Deus recta ſapere.

FACTI SPECIES.

VAcante quodam canonicatu in Collegiata Carpenſi de Iuribus patronatus Sereniſsimi Ducis Ferrariæ, cum conſenſu Ordinarij ſtatuit, vt de cætero ille Canonicatus haberet conditionem quod quiſquis ad illum aſſumeretur, doceret, & legeret ad formam. c. 1. & pen. de magiſt. & c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Trid. & ſic qđ eſſet ille canonicatus magiſtralis, quod iure approbante fieri potuit, ca. Significatum. de præben. & poſtmodum ad illum præſentauit quendam clericum; qui clericos docuit: & poſt eius obitum præſentauit alium; qui conditiones acceptauit: & poſt aliquot annos reuocauit in dubium non poſſe horis canonicis intereſſe; & clericos docere: & ordinarius illius tēporis fecit illum immunem à choro, & quod nihilominus diſtributiones haberet; aſſerens ad hoc concurrere mentem patroni: quæ tamē aliter non apparebat: & requiſitus reſpondi, vt infra.

Ad elucidationem caſus præmitto quod dū aliter nō appareat de mente Principis, ea præſumi debet qualis de iure eſſe debet. l. Digna vox. C. de leg. & propterea videndum eſt de apicibus iuris.

Et primò, An onus ſcholæ ſit, vel ne, compatibile cum ſeruitio chori.

Secundò, An ordinarius poſſit immunitatē canonicis dare, & diſtributiones non ſeruiēti.

Tertiò, An cōcurrente cum eo patrono hoc faciat ſine capitulo.

Quartò, An concurrente capitulo id fieri poſſit.

Quintò, An ordinarius cum patrono poſſit canonicatum exonerare à conditionibus impoſitis.

Prima quæſtio reſolui poteſt affirmatiue qa
1 non reperitur in iure prohibitum † aliquem
vnum, & aliud facere, & ideo conceſſum. l. Sancimus. C. de teſtam. l. Præcipimus. ad finem. C.
2 de appell. incompatibilitas † enim tripliciter
conſideratur ad Gl. in Clem. Grati. in verbo
Beneficium. & ibi Card. quæſt. 8. de reſcrip. Primo modo circa duo beneficia curata: vt in c. de multa. de præben. Secundo modo inter duo ſimplicia, & ſimilia in eadem Eccleſia, & reſidētiam requirentia. c. Litteras. de conceſſ. præb. Tertio circa plura reſidentiam requirentia in diuerſis Eccleſijs; vel diœceſibus. c. fin. vbi Innoc. de Cler. non reſid. ſed habere duo diſsimilia; vel vnum beneficium cum officio in eadem non facit incompatibilitatem, ſed conceſſum reperitur. c. 1. de conſuet. in 6. & c. Super eo. de præben. eod. lib. ergo quis poteſt habere canonicatum cum officio legendi; diuerſitas enim huiuſmodi non facit incompatibilitatem. ad trad. per Card. in conſ. 3. num. 7.

Et concluſio magis procedit quia quælibet
3 † cathedralis, & collegiata debet habere theo
logum, vel ſaltem magiſtrum qui legat gratis; cui eſt aſsignanda aliqua præbēda, vel aliquod beneficium. c. 1. & c. pen. de magiſt. & notatur in allegato. c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Trid. qui licet eligi in canonicum non poſſit ea conditione, qđ
4 doceat, ſine vitio ſimoniæ; poteſt tamen † illū
acceptare ſic oneratum. cap. Significatum. de præben. & refert Gl. in terminis. in c. pen. de magiſt. quæ eſt Gl. pen. & probat Nauar. in c. 25. num. 58. in ſuo manual. confeſ.

5 Imo fortius, ſi quando ordinarius † diſpēſat
cum aliquo, vt poſsit in eadem Eccleſia duo diſsimilia beneficia retinere, ſicut poteſt. c. 1.

& illic

& illic Gloſ. in verbo Vnicum. de conſuetud.
lib.6.& ibi Ioan.Crãſ. verſicu. Secus autem ſi
altaria duo, Mand.de Grat.expect.titu.de Di-
ſpen.ad beneſ.ſub eodem tecto.verſic.Ad duo
beneficia in fine;·quod prius tradiderat Lap.
6 alleg.117.num.4 diſpenſatio † illa facit ceſſa-
re incompatibilitatem:vt tenuit Rot.Roman,
per Caputa.deciſ.61.in 2.part,

Quod diſpẽſatio concurrerit in caſu de quo
agitur, ſatis dignoſcitur ex concurſu ordina-
rij cum patrono, & capitulo, vt probatur per
Gloſ.fin.in.c.Eccleſia.16.quæſt.1.& per. c. Ve-
niens.de Fil.præsb.& c. Diaconi. 28. diſtin. &
c.Si ſeruus.54.diſtin.cum alijs ſimilibus.

Quod non repugnat, imò concordat cum
ſtatuto Eccleſiæ dum diſponit quod magiſter
in ortu ſolis ſit in Schola,vt poſsit quando ſit
Clericus cum Clericis deſcendere in choro,
hora Miſſæ,& Veſperarum:& obſequium cho-
ri quod verſatur circa horã non impedit ſcho-
lam,imò perutile eſſet Clericis, vnum facere,
& aliud non ommittere; quia in choro modũ
rite celebrandi officium ediſcere poſſunt.

Secunda Quæſtio paucis expeditur negati-
7 ue:quia ordinarius non † poteſt diſpenſare ſu
per reſidentia;niſi ex cauſa rationabili. ca.Li-
cèt Canon.de elect.in 6. & not. Borgaſ. de Ir-
reg.& diſpenſat.in 6.part.tit.de Cleric.non re
ſid.num.12.

Tertia Quæſtio elucidatur per.c.1.de Cleri.
non reſid.in 6.vbi Gloſ.notabilis in verbo Af-
fuerint. Dum colligitur quod nec etiam Papa
8 intendit diſpenſare † ſuper diſtributionibus
percipiendis ab his, qui horis non interſint.
etiam ſi diſpenſet quodpercipiantur omnes
prouentus qui habentur in Eccleſia reſiden-
do.& eſt cõmune dictum.Caſſad.de Cleri.non
reſid.deciſ.Vnica.nume.2.& tenuit Rota Ro-
mana apud Ant.Auguſt. in prima part. ſui re-
pert.in tit.de Cler.non reſid.num.2. & Nauar.
in fortioribus terminis tit.de Orat.& Roſ.mi-
ſcel.22.verſic.Quinto iuri contrarium: vbi di-
9 cit quod non valet † conſuetudo quod Cano-
nici quærant diſtributiones dum ſunt in cho-
ro,licet non dicant ſuum verſum cum alijs,ni-
ſi fuerint per priuilegium Papæ confirmata:
nec debet fieri ſine iuſta cauſa: & Ioan. And.
in addit.ad d.Gloſ. atteſtatur ſe nunquam vi-
diſſe Papæ diſpenſationem ſuper percipien-
dis diſtributionibus,quæ nec etiam Theologo
legenti dantur.vt in. c.Licet vobis. de preb.&
10 ſacra Congregatio † affirmat in declaratione
d.c.1.ſeſſ.5.dum dicit; quod Theologus eo tẽ-
pore quo ſacram Scripturam in Eccleſia pu-
blicæ interpretatur,nullam immunitatem ha-
bet ad eum finem vt abſens à ſeruitio chori
percipiat diſtributiones: quod procedit etiã
in magiſtro, Sicut expreſsè tenet Gloſ. fin. in
c.penult.de magiſt. imò dicit Nauar. in d. tit.
11 de Oratio.& Roſ. miſcel.14.quod qui malè †
percipit diſtributiones,non eſt tutus,etiã ſi ei
fiat remiſsio ab eo,cui de iure fuiſsẽt qſitæ.

Nec me latet quod in Eccleſijs, in quibus
12 nulli ſunt redditus, niſi diſtributiones;illæ †
dari debent Theologo, & ſtudentibus, vt in
Gloſ.fin.c.Licet vobis.de præb.& tradit Crau.
in conſil.294.num,5 Decian.reſpon.43.in pri-
mo volum.Quia tunc habentur loco fructuum
Put.deciſio.375.nume.4.& 6.lib.2. & decreuit
13 Sacra † Congregatio in d.ca. 1.ſeſſ.5. Concil.
Trid. in hæc verba videlicet ſi nullæ ſint præ-
bendæ,& quod Canonicatus tantum diſtribu-
tiones habeant, idem ſtatuendum quod de
præbendis, cum illarum loco ſuccedant. Sed
illud procedit, vbi nulli pœnitus ſunt prouẽ-
tus, niſi diſtributiones. Sed quando adſit ali-
qua portio,quæ non faciat diſtributiones,quæ
ſoleat dari reſidentibus,licèt non intereſſent
pro vt not. Abb. in capitul. Olim,numer.6.de
verb.ſignif.Alia ratio eſt conſideranda,vt ad-
uertit Gloſ. notab.in ca.Vnico de Cleric.non
reſid.in 6.in verbo Receperit, in ſecunda Ad-
dit.quod voluit etiam Calder.in conſil. 21.de
14 præben. qui tenet quod huiuſmodi portio †
non venit appellatione diſtributionum:& hoc
probatur in extrauag.Cum nonnullæ, la 1. de
præben.in com.§.Præterea:& per Put.deciſio.
375.num.5.libr.2. in quibus locis compertum
15 eſt,quod illud † quod datur pro ſingulis horis
venit propriè ſub nomine diſtributionum, nõ
autem illud qđ in fine anni, vel per mẽſes,aut
hebdomadas per portionem diuiditur; ſed in
Eccleſia Carpenſi vltra quandam tenuem præ
bendam,adeſt ſufficiens portio,quæ non diui-
ditur per horas, ſed per modum reſidentiæ li-
cet non interreſſentiæ: exteri verò prouentus
diuiduntur in fine anni iuxta ſeruitium dierũ;
& hæc ſunt verè diſtributiones, quia diuidun-
tur per horas dierum.vt tenet Rot. Rom. per
Achil.de diſtrib. quotid. deciſio. 1. alias 122.
& iſtæ non dantur Theologo,ſeu magiſtro non
interreſſenti iuxta diſpoſitionem. d. cap. 1.de
Cleric.non reſid.in 6.& not.Caſſad.in d.deciſ.
1.eod.tit.Stante maximè quod poſſunt habe-
16 re illam præbendam, & portionem. & ratio †
de ſe patet quia diuidendo per horas, ſtant
pro indiuiſo,& indeterminatè, & fiunt maio-
res, & minores ſecundum numerum ſeruien-
tium ad Gloſ.in Clem. vt Hiqui. in verbo pars
dimidia.de ætat.& qual.& in Clem. Quoniam
in verbo Suſpenſus,de vit.& honeſt.Cler,quas
ſequitur Card,in d.Clem.vt hi qui.§.Ille vero
nume.22.& in conſ. 53.ad finem:& ſic qui non
ſeruiunt nullum ius habent eas percipiendi,
ſed pinguiores redduntur portiones ſeruien-
17 tium. Imò ſi quandoq; † ſeruientibus non ac-
creſcerent,applicari debent Eccleſiæ.c.Si Ca-
nonici.de offic.ordin.in 6.quę habet in illis ius
quæſitum.& ex ſuppoſitis patet reſponſum ad
quar tamquæſtionem,quod ſcilicet ordinarius
etiam

etiam cum patrono,& capitulo non poſsit eas concedere non ſeruienti; & qui eas percipit non eſt tutus, vt aſſerit Nauar. in loco citato.

18 Solus † enim Papa præcedente aliqua rationabili cauſa poteſt hoc concedere, nõ autem ordinarius, ſiue habeat menſam ſeparatam, ſiue comunem, poteſt hoc facere, ad Gloſ. in Clem. Si vna in verbo. Menſe. de reb. Eccleſ. non alien. ſed requiritur auctoritas Papæ. c. Nouit. & cap. Ea noſcitur. de his quæ fiunt à præl. ſin. conſen. Capit. & tradit Felin. in cap. Cum acceſsiſſent. num. 12. verſ. An autem requiratur licentia Papæ. de Conſtitu.

Vltima quæſtio ex ſupraſcriptis declaratur;
19 ſed in ſpecie aduerto quod conditiones † reſpicientes commodum patroni tolli poſſunt; ſed quæ reſpiciunt honorem, & commodum Eccleſiæ non poſſunt tolli, cum iam ſit ei ius quæſitum ad Roch. de Curt. de Iur. pat. in verbo Pro eo. num. 30. verſic. hanc tamen limitationem, & eum ſic diſtinguentem proſequitur, Lamb. eod. tit. 7. Artic. 6. quæſt. princ. 3. libr. nu. 6. & in 3. artic. 5. quæſt. princ. d. 3. lib. nume. 5. & tenet etiam Felin. in d. c. Cum acceſsiſent. nu. 18. verſic. 2. Caſus. nam conditiones poſsibiles addictæ beneficio tolli non poſſunt. & ita iuris eſſe cenſeo, ſalua veritate.

CONSILIVM X.

Mandatum ad lites, an ſit ſufficiens ad alienandum rem Eccleſiæ concurrente ratificatione rectoris: & affrancatione.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad vẽdendum requirit ſpecificationem rerum quæ vendi poſſint, & certi pretij.*
2 *Inſtrumentum non præiudicat abſenti.*
3 *Narratiua Inſtrumenti ad aliud, non probat, niſi illud aliud oſtendatur.*
4 *Notarius, narrans contenta in alio ſuo Inſtrumẽto, reputatur iſdem teſtis.*
5 *In grauioribus oportet conſtare de ſufficientia mandati.*
6 *Enuntiata non probant, niſi ſpecialiter narrentur.*
7 *Narrata ſolum probant ad effectum contractus tunc initi.*
8 *Narratiua non præiudicat alteri non comprahenſo.*
9 *Non creditur confitenti narrata, niſi probentur.*
10 *Præſumptio tollitur ſi Inſtrumentum de quo narratur non oſtendatur.*
11 *Mandatum non extenditur ad rem maiorem non expreſſam.*
12 *Alienatio rerum Eccleſiæ requirit pro forma cõſenſum Rectoris.*
13 *Ratihabitio non ſufficit, vbi requiritur conſenſus pro forma.*
14 *Ratificatio per affrancationem non extenditur ad alienationem ullam.*
15 *Non ratificantur geſta per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum; in his quæ ſpeciale requirunt.*
16 *Ratificatio Rectoris non ſufficit, vbi requiritur conſenſus Apoſtolicus.*
17 *Solemnitas eadem in ratificatione requiritur, quæ in alienatione.*

Dominus mihi adiutor, & ego annunciabo veritatum.

FACTI SPECIES.

Qvidam Procurator, habens mandatum ad omnes lites, & cauſas, & coram quocunq; Iudice, dedit in emphyteuſim perpetuam bona vnius Eccleſiæ; quam alienationem Rector poſtea ratificauit; eaq; etiam à conuento canone liberauit per affrancationem, recipiendo alia bona laicalia, nullo Apoſtolicæ Sedis interueniente cõſenſu. quæ bona ſic alienata nouus Rector ſuccedens reuocare intendit, & conſultus reſpondi vt infra.

1 Et præmitto quod mandatum † ad hoc vt ſit ſufficiens ad vendendum, requirit ſpecificationem rerũ quæ vendi poſſunt. vt per Dec. in cap. Decernimus, num. 19. ad finem. de iudi. & etiam ſpecificationem certi pretij, Rip. in d. c. Decernimus. num. 54. & ideò conſidero quod
2 omnia inſtrumenta inita † inter alias perſonas, ſine interuentu illius, cuius intereſt; licèt notarius dicat d. Procuratorem ad hoc, & alias ſpecialiter conſtitutum, pro vt conſtat ex Inſtrumento per me rogato, non præiudicat Eccleſiæ, nec Rectori, qui non interfuit; vt eſt co munis opinio, de qua atteſtatur Angel. in l. Si donatio. C. de donat. & latè probat Soc. in cõſil. 266. in cauſa. col. 1. ſecundum antiq. impreſ-
3 ſionem. nec probat † niſi inſtrumentum de quo narratur oſtendatur. Authen. Siquis in aliquo. Cod. de eden. vel ſaltem in ſpecie exprimatur quæ narrantur. Aym. Crauet. de antiq. tempo. prima part. §. Ampliatur nunc memorata concluſio. nume. 26. in tantum quod etiam ſi iſdem Notarius in pluribus inſtrumentis enuntiaret,
4 non probat; quia † vnicum teſtimonium reputatur. Soc. in conſ. 194. ſubtiliter, & eleganter ad fin. eod. lib. 2. Corn. in conſ. 243. num. 2. vol. 2.

Vlterius aut quæritur de mero facto, puta an talis fuerit procurator; & tunc narratiua inter partes probat factũ ſimpliciter: aut quæritur de qualitate facti, ſcilicet an procurator ſit ad lites tantum; & ſit ſufficiens ad bona Eccleſiæ alienandum pro certo canone; & ad extinguendum canonem pro alijs bonis; & illa narratione

narratiua etiam inter partes, ſcilicet talis procurator ad hoc, & alia prout in inſtrumen
5 to, non probat ſufficientiam mandati; nam † in iſtis grauioribus non ſufficit conſtare de mandato, ſed oportet conſtare de ſufficiētia mandati, l. Actor. & ibi Gloſ. 2. ff. rem rat. hab. & ita declarat Ant. de But. in c. Abbate, de ver bor. ſignif. & in c. Quoniam contra, colum. 4. de
6 probat. nam vt narrata præiudicent, † eſt neceſſe quod ſpecialiter enuncient: vt probat Aimon. Crauet. in loco antedicto, nec ſufficit dicere prout in inſtrumento quia illa dictio, & prout, rem dubiam reddit. ad Corn. in d. cō-
7 ſil. 243. num. 2. volum. 2. narrata † enim etiam inter partes non faciunt fidem abſolute; ſed ſolum ad effectum illius contractus, in quo fuerunt narrata. Secus vero quando tractatur de eorum veritate, cap. Illud, de præſumpt. vbi latè Felin. poſt Ant. de But. colum. 1. ibi nota 4. & colum. 2. in fin. Curt. Iun. in d. Authen. Si quis aliquando, numero 45. Iaſon. in l. De his verbis, colum. ſecunda in ſeptima limitat. C.
8 de Teſtam. mili. & narratiua † in inſtrumento confecto cum aliquo, non præiudicat alteri non comprehenſo, Paul. de Caſtr. in conſil. 139. numero quarto, pro declaratione, in 1. volum. Socin. in d. conſil. 266. colum. 1. volum. 2. Alex. conſil. 50. nume. 5. in 5. volum. per l. Optimam, Cod. de contrah. & committ. ſtipul. & l. 1. Cod. de fid. inſtrum. & iure haſte Fiſca. lib. 10. & tradit Corn. in conſil. 22. colum. 3. verſic. Nec ob-
9 ſtat. lib. 3. Imò ſi ille † alter fateretur, quæ in narratiua dicta eſſent, ei non crederetur; niſi inſtrumentum oſtenderetur, de eo quod fuiſſet narratum. Innoc. in cap. Quoniam contra, colum. 2. de præb. Corn. in conſi. 243. colum. 2. volumine 2. Socin. conſil. 65. colum. 3. & 4. volum. 1. & licet narratiua induceret aliquam
10 præſumptionem, ſublata intelligitur † ex quo illud quod fuerat narratum conſtare, per aliud inſtrumentum non fuit oſtenſum. Abb. in conſil. 16. volum. 1. & not. Ant. de But. in cap. fin. colum. 7. de ſucceſ. ab inteſt. ex quibus reſultat firmiſsima concluſio quod conceſsio in emphyteuſim facta virtute mandati ad lites
11 fuerat nulla; quia mandatum † ſuper vna non extenditur ad aliam maiorem non expreſſam, Bart. quem omnes ſequuntur, in l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud. ſed alienatio bonorum Eccleſiæ eſt quid maius, & grauius, & prohibitum ergo non comprahendebatur in mandato ad li-
12 tes. Quia alienatio † rerum Eccleſiæ requirit pro forma conſenſum Rectoris. ad Gloſ. communiter approbatam. in c. 1. in verbo perpetuis. de reb. Eccleſ. non alien. in 6. Anton. de Butr. in cap. 1. in princip. eod. titu. Rot. deciſio. 229. innou. nec ratificatio per affrancationem poſtea ſubſecuta ſufficit ad validandum quod
13 à principio fuerat infectum, Quia quando † pro forma requiritur conſenſus, non ſufficit ratihabitio. Bald. in l. Mancipia. Cod. de reb. Eccleſ. alien. non alien. regul. non firmatur. de regul. iur. in 6. capit. Auditis. de elect. neque
14 ratificatio † per affrancationem facta extenditur ad alienationem primo caſu nulliter factam; ad ea quæ tradunt. Socin. in conſilio 159. colum. vltima, libro ſecundo, & Aim. Cra-
15 uet. in conſil. 197. numero 12. nec geſta † per procuratorem non habentem ſpecialē mandatum, in his quæ ſpeciale requirunt, ratificantur. Gl. in c. Nonnulli: in verbo ſpeciali. de reſcrip. & tradit Felin. in c. Cauſam nu. 8. verſi. Fallit primò: de iudic. & præcipuè in caſu de quo agitur, in quo in affrancatione & ratificatione non interuenit conſenſus Apoſtolicus;
16 nam per ſolam † ratificationem Rectoris cōfirmari non poteſt inconſulto Romano Pontifice. Dec. in conſi. 536. num. 6. in cauſa Rain. in conſ. 158. num. 6. volum. 4. Quia in ratificatione
17 † eadem ſolemnitas requiritur, quæ in alienatione. Bal. in l. Quicunq; in fin. C. de bon. mat. Inno. in c. Cùm dilecti de empt. & vend. Ant. de But. in c. Ad nos. in vlt. col. de his quæ fiunt á præl. & ſic remanet concluſio quod alienatio de qua loquitur ſit nulla; nec per ratihabitionem illius Rectoris per affrancationem ſit conualidata; & mandatum illius procuratoris ad hoc fuerat inualidum. Laus Deo omnipotenti, & eius Sanctiſsimæ genitrici, & filiæ.

CONSILIVM XI.

Matrimonium quomodo probetur, & legitimitas filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Probatio filiationis minus ſufficiens ſufficit vbi non ſint alij filij.*
2 *Quomodo filii ſint in poſſeſſione filiationis.*
3 *Non creditur parentibus negantibus filiationem quando concurrunt præſumptiones.*
4 *Filiatio probatur à denominatione parentum.*
5 *Filiatio probatur etiam per famam publicam.*
6 *Matrimonium probatur quando teſtes deponunt de contractu, & reputatione.*
7 *Matrimonium incidenter probatur.*
8 *Legitima proles probatur ex ſola colorata poſſeſſione maritali.*
9 *Filij primi matrimonii præſumpti admittuntur cum filiis ſecundi plenè probati.*
10 *Matrimonium principaliter intentatum requirit altiores probationes.*

Illumina Domine, vt videam veritatem.

FACTI SPECIES.

F Ranciſcus, & Ioannes Fratres ante Concilium Tridentinum deceſſerũt, ex Fráciſco, & Anna eius prima vxore remanſerunt duo filij: & ex duabus alijs vxoribus nullam habuit prolem: & ex Io. remanſit Dioniſius ex Clara ſecunda vxore, agitur de hæreditate Franciſci; & Dioniſius opponit de illigitimate filiorum d. Franciſci ad effectum excludendi eos ab hæreditate, & ſic incidenter agitur de Matrimonio, quod valet ad deciſionem præſentis caſus. vt per Gemin. in conſi. 27. num. 7. verſi. Quandoq; agitur & maximè quia non agitur de præiudicio filiorum ſecundæ vxoris, & ideò admittitur pro
1 batio minus ſufficiens † ad probandam filiationẽ, & tenet Inno. in ca. Per tuas. qui fil. ſint legit. Quæ filiatio probatur ex infra dicendis.

Primò ex tractatione filiorum; nam teſtes dicunt vidiſſe d. Franciſcum tenere iſtos filios in domo honorificè veſtitos, & eos educari erudiri, haberi, & tractari vt filios legitimos, & naturales ab ipſo Franciſco, & patruo, & domeſticis, & vnum ex ipſis miſiſſe ad ſtudiũ Patauinum, vbi eum manutenebat; qui tractatus
2 ſic probati probant † ipſos filios fuiſſe in poſſeſſione legitimatis, vt tenet Bar. in l. 2. §. Idẽ per contrarium circa fin. ff. de lib. agnoſc. & in l. Non nudes. C. de probat. & in l. 1. in 4. oppoſ. c. Quorum bonorum. & in l. 1. §. Ad quæſt. ff. de quæſt. Ant. de But. in ca. Tranſmiſſæ qui fil. ſint leg. Dec. in c. Per tuas, nume. 7. qui fil. ſint legit. Abb. & alij in c. Michael. de fil. præsb. Alex. cõſil. 51. vol. 1. Dec. conſ. 54. col. 1. & 2. verſ. Sed tamen præfatis. Salic. in l. Si uicinis. num. 3. C. de nupt. & in tãtum iſte tractatus valet, quod ſi
3 parentes poſtea negarent † eos eſſe filios, nõ eis crederetur. Abb. in c. Tranſmiſſæ in 3. nota. qui fil. ſint legit. & tradunt doct. in d. cap. Per tuas. de prob. & iſta quaſi poſſeſsio ſufficit quãdo agitur de ſucceſsione parentum. Anton. de But. in d. c. Tranſmiſſæ. de fil. præsb. & ibi Præpoſ. in notab. Pariſ. in conſ. 10. nume. 110. vol. 2. Paleot. in tractat. de Spur. ca. 22. & pro communi tenet Dec. in conſ. 54. num. 3. verſi. Non obſtat quod quaſi poſſeſsio.

4 Secundò probatur à denominatione † filiorum, quam faciebat pater, quę maximè procedit quo ad ſucceſsionem. Abb. in d. cap. Per tuas. col. 3. verſ. Ego habeo pro indubitato. de prob. vbi etiam dicit quod ſola nominatio cõſtituit quem in poſſeſſ. filiationis, vt ibi nu. 7. verſ. Item ſcias. confeſsio enim patris probat. vt tenẽt doct. in d. c. Michael. de fil. præsb. & ſine dubio quando concurrunt aliæ coniecturæ, vt in iſto caſu. Abb. in d. ca. Michael. ad finem. cum alijs allegatis.

5 Tertiò probatur per famam † publicam, & comunem reputationem, de qua teſtes affirmant. quæ fama ſufficit ad ſuccedendum patri etiam ad excluſionem venientium ab inteſtato. Ant. de But. in d. c. Tranſmiſſę. quem ſequitur ibi Abb. in fin. & in c. Lator. ſuper Glo. pen. qui fil. ſint legit. & plura cumulat ad propoſitũm Alex. in conſ. 51. 1. vol. & Dec. in conſ. 272. num. 4. verſi. 3. prædicta. & quo ad ſuccedendũ patri eſt probare ſe ex iſtis tractatibus, fama ſcilicet, & communi reputatione eſſe in poſſeſſione filiationis, & legitimitatis abſq; eo q̃d probetur aliquid de matrimonio. vt per Bart. in d. Non nudis. C. de prob. & l. 1. quorum bonorum. & ſequitur Alex. Dec. & cæteri in locis allegatis, & Dec. in d. conſil. 54. aſſerit de communi opinione.

Tamen ex abundanti probatum eſt etiã de
6 matrimonio: nã teſtes † deponũt quod d. Franciſcus contraxerat matrimonium cum Anna multis præſentibus nominatis, & quod publicæ habebantur, & reputabantur veri coniuges & nominatio coniugum, & confeſsio d. Franciſci quod Anna erat ſua vxor; & aſſertio d. Annę, cum tractatione coniugum, vt probant multi teſtes; cum non agatur de matrimonio
7 principaliter, † ſed incidẽter, quo ad effectum legitimitatis ſatis ſit probatum: Abb. in c. Per tuas: qui fil. ſint leg. Fel. in ca. Illud. verſ. Et adde. de præſcript. Ant. de But. in c. 2. Qui fil. ſint
8 leg. in 5. notab. vbi dicit quod ad probandam † legitimam prolem, ſufficit colorata quaſi poſſeſsio maritalis, excluſa proprietate veri matrimonij. & idem in c. Ex tenore eod. tit. in 6. notab. refert, & ſequitur Dec. in d. conſ. 153. n. 2. & 3. & in conſ. 54. verſi. Non obſtat vbi dicit de communi. & in l. Nuptias, ff. de reg. iur. nu. 3. Alex. in conſ. 51. col. pen. nu. 2. vol. 1. Anc. in cõſil. 225. videtur 1. facie, nu. 6. Salic. in l. Non nudis. verſ. Si autem. C. de præb. Gemin. conſ. 27. col. 2. verſ. quandoq; agitur, vbi dicit quod qñ
9 concurrunt † filij primę, & ſecũdę vxoris quod ſi primum matrimonium ſit præſumptum, ſecundum verò plene probatũ, tamen filij primi admittuntur vt legitimi cũ filijs ſecundi matrimonij ad hæreditatem patris. Cur. Iun. latè proſequitur in conſ. 52. col. 1. n. 3. Alciat. in trac. de præſump. reg. 2. in 5. præſump. Pariſ. in conſ. 13. nu. 22. & 23. vol. 2. Paleot. in d. trac. de noth. & Spur. c. 22. Vbi multa ad propoſitũ id quod magis procedit vbi non ſint alij filij, vt in caſu
10 noſtro. Quando verò agitur de matrimonio † principaliter, ſtrictiores probationes requirũtur propter periculũ pecati: ne forte quis teneret vxorẽ prohibitã, vt rõnẽ ponit Innoc. in c. Ex parte. col. fin. verſ. Licet fortè. de reſt. ſpo. & Abb. in d. c. Lator. & ita concludendũ pro veritate cenſeo. Laus Deo, & Beatæ Mariæ,

CON-

CONSILIVM XII.

Priuilegia conclauiſtarum de beneficijs vacantibus Sede vacante, ad quæ extendantur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, præſeruat ius in re alteri quæſitum.*
2 *Clauſula prædicta præſeruat etiam ius ad rem alteri quæſitum.*
3 *Collatio beneficij præſtat ius quæſitum.*
4 *Priuilegia conclauiſtarum non amplectuntur beneficia collata.*
5 *Clauſula, motus proprij, & ex certa ſcientia, non tollit ius quæſitum.*

Det mihi Dominus verbum virtutē multa.

FACTI SPECIES.

COnclauiſtis fuerunt conceſſa per Paulum IV. 7. Cal. Iunij 1555. beneficia vacantia tempore Sedis vacãtis cum clauſula, dummodo tempore datæ non ſit alicui ſpecialiter ius quæſitum. Modo quæritur an beneficia collata per ordinarios ante datam, cadant in gratia.

Et breuiter reſpondi negatiuè; quia illa
1 clauſula, † dummodo non ſit alteri ius quæſitũ, præſeruat ius in re alteri quæſitum: vt per Cald. in conſ. 8. ad finem. de reſcrip. & Rom. in
2 conſil. 256. Approbo, imò etiam † ius ad rem Rot. in nou. deciſ. 17. Aegid. deciſ. 167. Compoſtel. in c. Cauſam quæ de reſcript. & latè Gom. in reg. de non toll. ius quæſit. quæſt. 1. nu. 26. Sed
2 per collationem † ordinarij fuit ius quæſitum in beneficio rectori. c. Si tibi abſenti. & ibi Ge-
4 min. & alij de præben. in 6. Ergo priuilegia † huiuſmodi non extenduntur ad beneficia iam collata: & confert maximè quod in quibuſ-
5 cumq; gratijs à Papa emanatis, etiam † ſi motu proprio, & ex certa ſcientia, non cenſetur alteri, cui ius ſit quæſitum, præiudicium inferri. Gloſ. in c. Cum olim. in verbo, præiudicium. de conſuetud. Fel. in c. Cauſam. col. 9. de reſcript. & c. Super eo. col. 3. de offic. deleg. Iaſ. in l. Quotiens. Cod. de præc. imp. offeren. & Dec. latè in conſ. 407. col. fin. & in conſ. 600. col. fin. & ex his reſideo quod d. priuilegia non comprehendãt beneficia iam collata: ſed ſolum ea quæ tempore datæ vacabant.

CONSILIVM XIII.

Alternatiua an gaudeat qui eſt in ſeruitio Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Reſidere quis in Eccleſia ſemper tenetur.*
2 *Diſtributiones pro rata temporis dantur.*
3 *Conſuetudo eſt optima interpres legis.*
4 *Quandocunq; ſignificat iteratam reſidentiam.*
5 *Quandocunq; comprahendit omnem modum.*
6 *Et omnes caſus.*
7 *Quandocunq; verbum aliquando reſtringitur.*
8 *Quandocunq; de ſui natura ſignificat infinitatem.*
9 *Idem iuris de parte ad partem, quod de toto ad totum.*
10 *Aſſiſtens ſeruitijs Papæ habetur pro reſidente.*
11 *Reſidere eſt ad debita munera præſentem eſſe.*

Det mihi Dominus rectè ſapere.

FACTI SPECIES.

QVidam Epiſcopus inſiſtens ſeruitijs Papæ, impetrauit licentiam per quatuor menſes reſidendi in ſuo Epiſcopatu, & illo tempore ſuſtulit munera Epiſcopalia: Quæritur modo an gaudeat alternatiua illius temporis.

Ad iſtius caſus euidentiam; aut reſidentia conſideratur ſimpliciter, aut ad aliquẽ effectũ, ſi ſimpliciter reſidentia debet eſſe continua,
1 quia de iure † quis debet ſemper in ſua Eccleſia reſidere, c. Sanctorum 70. diſtin. c. Relatum, & ibi Gl. in verbo, Cum effectu. & Abb. de Cleric. non reſid. ſi vero non ſimpliciter ſed ad aliquem effectum, puta cauſa percipiendi quotidianas diſtributiones; iſto caſu non ſolum qui
2 continuè reſident, ſed ad tempus, pro rata † temporis conſequũtur diſtributiones. ca. 1. De Cler. non reſid lib. 6. cum ibi not. & ita de conſuetudine in Eccleſijs in quibus dantur diſtri-
3 butiones ſeruatur. quæ conſuetudo † eſt optima interpres Legis. l. De quibus, & l. Si de interpretatione. ff. de leg. Regula vero alternatiuæ non loquitur ſimpliciter, ſed ad effectum dandi ordinarijs alternatiuam, quotieſcumq; & quandocunq; in eorum Eccleſia reſederint:
4 quæ verba ſignificant † iteratam reſidentiam per plures vices temporis factam, non autem continuatam reſidentiam l. Sicut in princip. ff. quib. mod. vſuf. ammitt. Bart. in l. Qui bona. §. vlt. ff. de damn. infect. & ibi Imol. & Alex. Anch. in conſi. 268. num. 4. vbi dicit quod dictio quã-
5 docunq; † comprahendit omnem modum, & qualitatem: & Bal. in l. Si ita ſtipulatus. §. Seio. ff. de fideiuſſio. dicit quod ſignificat repetitionem actuum, & temporis. & Tiraquel. in retractat. conuent. Gloſ. ſecunda, nume. 16. per l. 2. Cod. de pact. interpretatur illud verbum quandocunq; vt comprehendat † omnes caſus. Nec obſtat quod aliquando iſtud ver-
7 bum, quandocunq; † reſtringatur. vt per Gl. in l. Neminem Cod. de decur. lib. 10. quia illud eſt

ſecundum accidẽtia caſuum ad euitandam infinitatem, quod non æquiparatur huic caſui; ſed cum iſtud verbum de ſui proprietate ſigni
8 ficet † infinitatem, & infinitas vices l. Si ità ſtipulatus, §. Stir. ff. de fideiuſſ. & tradunt Bart. Bald. & alij, in l. Fideicommiſſa. §. Si quis decem. ff. de legat. 3. Alex. in l. Si finita poſt princip. ff. de damn. inf. & iterum Bald. in l. prima, num. 37. Cod. de his quæ pen. no. fatendum eſt quod quotieſcumq; Epiſcopus in ſua Eccleſia reſederit etiam ad tempus, gaudeat alternatiua per illud tempus: nam idem Iuris
9 † de parte ad partem, quod de toto ad totum. l. Quæ de tota. & ibi Gloſ. & Bar. ff. de rei vendit. l. Iuris gentium. §. Adeo vbi doct. ff. de pact. ca. Paſtroalis. §. Cum in totum. & illic Gloſ. Bal. Imol. & alij. de offi. delegat.

Nec obſtat quod aſsiſtens Papæ ſit à reſidentia excuſatus, & quod ideò reſidere dici non poſsit; quia imò retorquendó argumen-
10 mentum, aſsiſtens † Papæ habetur pro reſidente, & gaudet priuilegijs reſidentię. c. Dilectus, & cap. Seq. vbi Abb. & alij de Cler. non reſid. ideò Abſurdum eſſet dicere quod Epiſcopus aſsiſtens Papæ habeatur per reſidente, & poſtea cum perſonaliter reſideat habeatur pro abſente.

Nec etiam dicendum eſt illum ob obtentã licentiam quatuor menſium, non habuiſſe animum reſidendi; quia viſitationes, ordinationes, & Sanctum Chriſma quod in his tempori-
11 bus fecit, denotant animum reſidendi: quia † reſidere nihil aliud eſt, q̃ ad debita munera pręſentem eſſe, c. Relatum. de Cler. non reſid. & c. Vnico. eod. tit. lib. 6. Nec eſt credendum quod habuerit animum redeundi ad quatuor menſes: quia quod eſt veriſimilius elegiſſe dicendum eſt, & viam vberiorem ſequi, quæ eſt alternatiua reg. qui tacet. de reg. iur. in 6. & ita Laus Deo, & eius Glorioſæ Matri iuris eſſe cẽſeo.

CONSILIVM XIV.

Clerici ordinati ſine titulo cum ſola fideiuſsione alimentorum, an ſit ſuſpenſi.

SVMMARIVM.

1 *Mens legis eſt ſemper attendenda.*
2 *Mens eſt anima, & ratio legis.*
3 *Beneficiarij ſunt vſufructuarij in vita.*
4 *Beneficia ſunt Chriſti patrimonium.*
5 *Alimenta non reprobantur à iure.*
6 *Verbum neceſſaria intelligitur de alimentis.*
7 *Innouatio Canonum à concilio eſt.*
8 *Ordinati cum præmiſſione alimentorum non ſunt ſuſpenſi.*
9 *Ordinatis ſine patrimonio, aut titulo tenetur ordinans prouidere.*
10 *Cauſa finalis dicitur illa ex qua oritur diſpoſitio.*
11 *Cauſa ad non cauſam redacta, habetur pro non cauſa.*
12 *Conſtitutio non illaqueat transgreſſores, ſi finis non violatur propter quem facta eſt.*
13 *Prouiſi de alimentis non ſunt ſuſpenſi.*

Illumina Domine mentem meam, & ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

STatutum eſt in Sacro Concil. Tridentino. cap. 2. de reformat. ſeſſ. 21. quod nullus ad Sacrum Ordinem promoueatur, qui non habeat beneficium, aut penſionem, ſiue patrimonium, ad vitam ſuſtentandam ſufficiens: ſed ſunt nonnulli qui Ordines ſuſceperunt ſine beneficio, aut penſione, vel patrimonio; ſed facta eis fideiuſsione ab alio idoneo de alimentis præſtandis; vnde Quæritur an ſint ſuſpenſi; & qui in ſuſceptis ordinibus miniſtrauerint ſint irregulares.

1 Et pro reſolutione præmitto quod cauſa † Legis condendæ, & mens legiſlatorum ſemper eſt attendenda. l. Nominis tui. ff. de verb. ſignificat. Pariſ. in conſil. 16. nume. 20. 21. & 22. in 3.
2 volum. Quia mens † eſt anima ipſius legis, & ratio: quæ vbicumq; habeat locum, ibi habet locum Legis diſpoſitio: etiam quod eſſet contra ius commune. l. à Titio. ff. de verbor. oblig. mens autem, & cauſa finalis ob quam diſpoſitio Concilij cauet, ne dentur ordines Sacri nõ habentibus beneficium, vel penſionem, aut patrimonium, ea fuit, ne clerici mendicent: ſed quoties prouideatur mẽdicitati huiuſmodi, ſatisfactum eſt menti, & cauſæ finali legis, & cõſequenter diſpoſitioni. Alimenta verò præſtanda clericis tollunt eis cauſam mendicitatis; & eis non minus videtur prouiſum, quàm ſi haberent beneficium. Beneficiarij enim non ſunt in beneficio domini, nec directi, nec vtiles; ſed ſo-
3 lum † vſufructuarij in vita. Nauar. in tract. de
4 redd. benef. quæſt. 1. num. 17. & 18. beneficia † enim ſunt Chriſti patrimonium Nauar. in eod.
5 tract. & quæſt. num. 48. alimentatio autem † nõ reprobatur à iure, imo conceditur. c. Epiſcopus, & c. Cũ ſecundũ. de pręb. & c. Si Epiſcopus. eod. tit. in 6. vbi dicitur quod Epiſcopus ordinatis ſine titulo tenetur neceſſaria miniſtrare donec illis de beneficio prouideat: verbũ autẽ illud,
6 † neceſſaria intelligitur de alimentis, vt not. Abb. in d. c. Cũ ſecũdũ nu. 9. & Gemin. in d. c. Si Eps. n. 8. & ibi. Poſtilla: ergo alimenta non reprobantur. Et licet Concilium de illis ſpecificam nõ fecerit mẽtionem, ſatis liquet voluiſſe ea in diſpoſitione comprehendi, dũ innouauit anti-
7 quos canones; q̃ ſũt. c. Eps. c. Cũ ſecũdũ. & c. ſi

Epi-

Epiſcopus relati, contra aliquos qui volebant
innouationem antiquorum canonum intelligi
de c.3.diſt.70.cuius diſpoſitio per d.c.Cum ſe
cũdũ ac alia de quibus ſupra pri⁹ fuerat abro
gata, vt declaratum fuit à Sacra Congregatio
ne ſuper Concilium in d.c.2.ſeſſ.21.§.Antiquo
rum canonum: in his verbis videlicet. Conci-
lium renouauit tantũ pœnas.c.Cũ ſecundũ de
præb.nõ pęnas.c.Neminẽ.& c.Sãctorũ.70.diſt.
qui antiqui canones tollerant ordinationem
factam ſuper alimentorum prouiſione: & con-
8 ſequenter ordinati † eo pacto, nec ſuſpenſi e-
runt, nec irregulares. quod probatur ab his,
quæ adducit Borgaſ. in tract.de irregul. & im-
ped.ordin.in 6.part.titulo de ſent. ſuſpen. nu.
14.verſ.Promotus ſine tit. & in par.1.q.7.num.
29. & idem decretum fuit à præf. Congrega-
tione in loco allegato in hæc verba videlicet.
Ordinatus contra formam huius decreti ſine
beneficio, aut patrimonio, non eſt per hoc ſu-
9 ſpenſus, nec aliquam pęnã incurrit, ſed† cogẽ-
dus eſt ordinãs, ei prouidere, iuxta. c. Cũ ſecũ
dũ de pręb.& hic ſolus canon, & nõ alij, à Cõci
lio renouatus eſt, nempe quia ſatisfactum eſt
menti Concilij, qui fuit ne Clerici mendicent;
& hæc fuit cauſa finalis huiuſmodi diſpoſitio-
10 nis; cum illa dicatur † cauſa finalis, ex qua o-
ritur diſpoſitio.l. Damus.ff. de cond. indeb. &
conſequenter dicendum eſt eſſe ſatisfactum
Concilio. ex quo Clerici ſic ordinati ſuper ali-
mentis eis præſtandis non cogantur mendica-
re; neque ordinãtes vlterius tenebũtur ad eis
prouidendum de neceſſarijs; cum iam fuerit
11 prouiſum; quia quando † cauſa ad non cauſã
reducitur; perinde eſt ac ſi cauſa illa non fuiſ-
ſet.l.1. in fin. ff.de cond. ſin. cauſ.

Vlterius quando conſtitutio continet aliq̃d
non per ſe principaliter, ſed ad finem alicuius
12 mali vitandi, nõ illaqueat † tranſgreſſores ad
pęnam, aut peccatum, ſi finis non violatur, ad
quem conſtitutio tendit, vt ſingulariter tradit
Abb. in c.Quoniam contra.num.6.de prob. ſe-
cutus Arch.in c.Vtinam.76.diſtin. finalis autẽ
cauſa Concilij eſt adimpleta, ne ſcilicet Cleri-
13 ci mendicent; ergo non erant ſuſpenſi † quia
prouiſum eſt eis vnde viuerę poſſunt. per d.c.
Cũ ſecundũ quod ſatis eſt.vt not.per Rebuf.in
pratic.benef.tit.de reſcrip.in forma comu. &
form. paup.num.1.& 2. quod innuit etiã Cõc.
in d.c.2. in fine. Dum ait quod patrimonium a-
lienari non poſſit ſine Epiſcopi licentia donec
beneficium non ſint adepti, vel aliunde habe-
ant vnde viuere, Et ita iuris eſſe cenſeo. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM XV.
De Spolio.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus reſtituitur probata poſſeſſione, et ſpolio.*
2 *Spoliatus reſtituitur probata antiqua poſſeſſione etiam titulo non probato.*
3 *Colorare poſſeſſionem aliqualiter ſufficit, ut infra.*
4 *Supplicatio ſufficit ad poſſeſſionem colorandam, & perficit gratiam.*
5 *In poſſeſſorio non agitur de Canonizatoria.*
6 *Poſſeſſorio agendum eſt ante petitorium.*
7 *Poſſeſſorio agitur ante petitorium, etiam quo ad fructus, & expenſas.*
8 *Vltimus ſpoliatus primo eſt reſtituendus.*

Adſit Dominus omnipotens.

FACTI SPECIES.

COllegiata Carpenſis, nullius diœ
ceſis, habet plebem nuncupatã
S. Io. Baptiſtæ de Trebbio exiſtẽ
tem in Mutinenſi diœceſi, in qua
conſueuerat præſtari obſequium
in die Sabbati Sancti à quibuſdã
Eccleſijs, vti filijs erga matrem, in confectio-
ne Sacri fontis baptiſmalis: quo obſequio fuit
ſpoliata à moderno Epiſcopo; Contra quem
tentat reſtitutionem ſpolij agens poſſeſſorio
recuperandæ: hinc conſultus reſpondi eam re-
1 ſtitui† debere probata poſſeſſione, & ſpolio. c.
Conſultationibus.de offic.deleg.Cumã. in ter
minis in conſ.149.propè finẽ.c.2.de Capel.Mo
nach.c.His qui de maior.& obed.& Rot.tit.de
reſtit. ſpol, deciſ. 21.in nouis. ꝙ procedit etiã
quod non probet de tit.ſtãte maximè antiqua
2 †poſſeſſione; vt concluſum fuit in Rota.deciſ.
1.eod.tit. in nouiſ.& deciſ. 13.dum dicitur ſuf-
ficere probare poſſeſſionem, & ſpolium. quod
ſequitur Abb. in c.In litteris.num. 23. eod.tit.
de reſtit.ſpol.vbi num. 25. addit quod quate-
3 nus ſit neceſſe † colorare poſſeſſionem, ſufficit
eam aliqualiter colorare; vel per confeſſionẽ
aduerſarij, vt euenit in caſu. d.ca.2.de Capell.
Monach.& ſequitur Rot.eod.tit.de reſtit.ſpol.
deciſ.17. in nouis, vel per inſtitutionem etiam
abſque præſentatione Rot. eod. tit.deciſ.16.&
deciſ.4. de cauſ.poſſeſſ. etiam in nouiſ. aut per
antiquam poſſeſſionem, & comunem æſtima-
tionem Rot.d. tit. de reſtit. ſpol. deciſ.1. nu.3.
vel etiam per ſolam ſupplicationem. Rot. de-
ciſ.16.eod.tit. Caſſad. tit. de reſtit. ſpol. deciſ.
8. & tit.de penſ.dec.2.nu.2.vbi dicit, quod ſup
4 plicatio † probat, & perficit gratiã, & cũ ſeqtur
Lud.Gom. in reg. Vt nõ iudicetur iuxta formã
ſuppl.q.5.Cũ ibi notatis, vbi ex mente Caſſad.
& Aegid.deciſ.50. atteſtatur ita tenuiſſe Rot.
iudicaſſe, & ſemper ſeruaſſe, quia in cauſa poſ-
5 ſeſſorij † non agitur de canonizatoria, vel adiu
dicatoria, ſed de tollenda illata moleſtia, ex
quo ſpoliato nihil tribuitur de nouo, ſed tãtũ
in eo ſtatu, in quo erat conſeruatur: ꝙ magis
procedit in caſu iſto vbi non tractatur de bene
ficio, ſed de quodam iure: & licet Epiſcopus pe
6 tat quendam cenſum; agendum eſt de † poſſeſ-
ſorio prius intentato à Collegiata d.c.In litte

ris.& c.Itē cū quis de reſt.ſpo. Abb. In c.Cū in Eccleſię n.5.de cauſ.poſſ.Clem.vnic.eo.ti.ꝗ ꝓ-
7 cedit ētquo ad fructus,& expenſas.Abb.in c. fin.de ord in.cognit.num.4.Fran.de reſtit.ſpol. c.1.§.1. num.3.lib.6.Crau. in conſ. 140. num.3. in prima part. Nec eſt audiendus Epiſcopus ni ſi reſtituto ſpolio ante dicto, cum agatur de
8 vltimo ſpoliato; qui primo † reſtitui debet, Crau.in conſ.322.num.5.in 2.part. cum ibi notatis.Rot,deciſ.49. de reſcrip.alias 557.in antiquis,& ita cenſeo iuris eſſe.

CONSILIVM XVI.

Cenſus non ſoluitur cuius cauſa ignoratur.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus non ſoluitur, cuius cauſa ignoratur.*
2 *Cenſus rebus ſacris non imponitur.*
3 *Cenſus praeſcribitur.*
4 *Iura epiſcopalia praeſcribuntur.*
5 *Reſeruatio inficit titulum, & poſſeſsionem.*
6 *Reſeruatio impedit reſtitutionem.*
7 *Non tenetur ſoluere cenſum, qui illum ignorat.*
8 *Solutio cenſus arguit ſubiectionem.*
9 *Cenſus praeſcribitur ſpatio 40.annorum, quando nō eſt cenſus Principis.*
10 *Fauendum eſt ei, qui ſit in poſſeſſione non ſoluendi.*
11 *Poſſeſſio non ſoluendi non arctat ad titulum.*
12 *Colorata poſſeſsio eſt, quando poſsidetur auctoritate ſuperioris.*
13 *Cenſus de ſui natura non excedit perſonam illius qui ſoluit.*

Veni creator Spiritus.

FACTI SPECIES.

REuerendiſsimus Epiſcopus Mutinenſis intentando poſſeſſorium recuperandę, prætendit Collegiatam Carpenſem ſibi debere cenſum pro Eccleſia plebis Trebbij, olim in diœceſi Mutinenſi conſtituta, nunc Collegiatę vnita; tamen nullam cauſam adducit, niſi id conſtare in libris Epiſcopat', alias fuiſſe exactū,& quæritur quid iuris.

Ad cuius rei euidentiam adduco textum in c.Peruenit.vbi Gloſ.de cenſ.vbi gloſator ponit caſum olim motū inter Abbatem Fraxinoris, & Archipræsbyterum Eccleſiæ Carpenſis: Abbas enim petebat cēſum à d.Archipreſbytero,
1 & Papa determinauit cenſum † non deberi, ex quo cauſa ſoluēdi neſciebatur: quod probatur etiam per Abb. in c.Eccleſia S. Mariæ num. 8. de lit.pend. nihil innou.& Crau.in conſ. 132.n. 11. in prima part.Alex. in l. Rem quæ nobis.ff. de acquir.poſſ.aut enim prætendit cenſum ſu-
2 per plebe ipſa;& fruſtra, quia cenſus† rebus ſacris non imponitur, niſi fortaſsis ab ipſa erectione impoſitus. Bened.bon.de cenſ.c.43.art. 19. aut ſuper prædijs ipſius:& tunc etiam fruſtra: quia vltra 50. annos Collegiata poſſidet illam plebem, & nunquam ſoluit cenſum; ex
3 quo præſcripſit †cauſam nō ſoluē di.Guid.Pap.
4 deciſ. 407. Iura †enim Epiſcopalia etiam præſcribuntur.c.Cum auditis. & c. Cum olim. de præſcript.Sylu. in ſum.de Gabell. §.2.num.14. Henrich. bot. de Synod. Epiſ. 2.part. num. 41. Card. pulchrè in conſ. 131.nu.5.& fortius quia d.Eccleſia Carpen. vſq; ad tempora Stephani 2.Papæ, qui pontificatum geſſit tempore Pipini patris Caroli Magni, vt refert Caliſtus Secūdus Papa: & Federicus II. Imperator, fuit exempta à quocumque antiſtite, & ſoli ſedi A-
5 poſtolicæ reſeruata: ex qua reſeruatione † infectus fuit titulus,& poſſeſsio d.Epiſcopi, quatenus illum habuiſſet.c. Si Papa.de priuil.in 6. Caſſad. deciſ. 1.de cauſ.poſſ.& tanto magis qa in vnione, & erectione Collegiatæ omnes Eccleſiæ, & carū bona fuerunt data in ſubiectionem Archipræsbitero d.Eccleſiæ Carpi, eximēdo eas à iuriſdictione Epiſcopi Mutinenſis, & Regienſis.& ſibi iuriſdictionem in d. Archipræsbiterum reſeruauit, ſubijciendo eas,& prædia
6 Archipræsbitero: quæ reſeruatio † impedit reſtitutionē à d.Epiſcopo petitam.Gemin.in cōſ. 12. Fran.in c. Ad decimas in fin. de reſtit. ſpol. Rot.deciſ.2.alias 7. de reſtit. ſpol. in antiq. &
7 cum d.Collegiata ignorauerit d.cenſum† ad illum non tenetur, vt tenet Abb. in d.c.Eccleſia S. Mariæ, num.8.de lit. pend.nihil innou, ſolu-
8 tio†enim cenſus arguit ſubiectionem.c.2.& illic.Abb.de cenſ.Alex.in conſ. 35. num. 3. in 4. vol. Felin. in c.Ad audientiam.col.7.nu.20. de præſcrip. quam ſubiectionem non poſſumus intelligere ſtantibus priuilegijs tot Pontificum Stephani ſcilicet II. & aliorum vſque ad Caliſtum II.& ipſius vſque ad Iulium Secundum, & Leonem Decimum; qui & ipſi in erectione Collegiatę exemptionem, & libertatem præſtiterunt;& noluerūt d.Eccleſiam alicui ſubiacere præter Summo Pontifici. Quibus ſtantibus quatenus per prius Eccleſia d.plebis Trebbij ſubiecta fuiſſet alicui cenſui tanto tem-
9 pore præſcriptus fuiſſet; cum etiam†curſus 40. annorum ſufficiat, preſertim quando non ſit cēſus Principis. Abb. in c. Significauit.in fine. de cenſ.Fulg.in conſ.166.prima col. Cū conſ. 149. ex quo ſit quod etiam ſi Epiſcopus probaret titulum ſtante d. præſcriptione; fauendum ſit
10 potius† Collegiatæ, quæ eſt in poſſeſsione non ſoluendi; quam Epiſcopo.Lud.Gom.in regu.de annal.poſſ.q.8.col.2.quæ Collegiata non tene-
11 tur colorare ſuam poſſeſsionem†non ſoluendi cum titulo. Rot. dec.4.de cau. poſſ. in nou. & dec.1.de reſtitut. ſpol. & ſequitur Ioan. Brun. de ſponſ.conc.12. num.7. in fin.cum tamen ha-
12 beatur pro colorata † cum poſsideat. d. Eccleſiam auctoritate Papę: ſicuti probat Gemin. in conſ.117.nu.10. imo quamuis antequam ad

Eccle-

Eccleſiam Carpenſem perueniſſet ſolutio d.cē ſus fuiſſet facta per Rectorem, qui eam primo habebat, reſolutus fuiſſet; quia cenſus de ſui
13 natura† non excedit perſonam eius, qui illum ſoluit. c. De cætero. de transact. & ita iuris eſſe puto. Laus Deo, & B. M. Virgini.

CONSILIVM XVII.

Viſitare quis poſſit,

V M M A R I V M.

1 *Archipræſbiter Carpi eſt ordinarius.*
2 *Et Diæceſanus.*
3 *Omnes Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius in cuius territorio ſunt poſitæ*
4 *Eccleſia vnita eſt in iuriſdictione illius cui eſt vnita.*
5 *Mutatio nihil habet commune cum priore beneficio.*
6 *Iuriſdictio prima Eccleſiæ vnitæ habetur pro mortua.*
7 *Ex diuerſitate rationis, reſultat diuerſitas iuris, & caſus.*
8 *Conſuetudo valet etiam contra ius commune.*
9 *Ex præſcriptione acquiritur libertas.*
10 *Conſuetudo introducitur ex vſu hominum.*
11 *Conſuetudinem probant teſtes.*
12 *Scientia, & patientia inducit conſuetudinem.*
13 *Conc. c. 7. ſeſſ. 7. & Bulla Pij V. declaratur.*

Diuino implorato ſuffragio.

FACTI SPECIES.

Reuerendisſimus Epiſcopus Mutinæ adhuc prætendit viſitare plebem S. Ioannis Baptiſtæ de Trebbio vnitam Collegiatæ Carpi vigore Conc. Trid. c.7. ſeſſ.7. & Bullæ 46. Pij Quinti: de qua re præmittendum eſt, quod Archipræsbiter d. Collegiatæ, vt in Bulla Caliſti Secundi Papæ: qui in hęc verba eū priuilegiauit videlicet. Statuim⁹, vt nulli Epiſcopo, vel nulli oīno Eccleſiaſticæ, ſæculariue perſonæ eadem Eccleſia ſit ſubiecta, niſi tantum Sedi Apoſtolicæ; ad quam, vt prædictum eſt, iure proprietatis, & tutelæ defenſionis ſpecialiter pertinere dignoſcitur. Decimæ quoque Carpenſis territorij abſque vlla diuiſione, ſeu diminutione, vobis, veſtrisq; ſucceſſoribus firmas manere ſancimus, &c. Capellas autem quæ ad ius veſtræ Eccleſiæ pertinere noſcuntur; abſque alicuius moleſtia vobis, veſtrisq; ſucceſſoribus per omnia ſubditas eſſe cenſemus: & præterea per præſentis decreti paginam Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, vt quæcunque prædia, ſiue poſſeſsiones eadem Eccleſia iuſtè poſſidet, ſiue in futurum conceſsione Pontificum, liberalitate Principū, vel oblatione fidelium iuſtè, atque canonicè poterit adipiſci, firma uobis, veſtrisq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Hęc omnia per Iulium Secundum, & Leonem Decimum fuerunt conceſſa in erectione Collegiatæ; dantes Archipræsbitero iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem, vſum mitræ, baculi, cappæ, & rocheti cum baculo paſtorali, & tam pro perſonis, & Eccleſijs aliàs habitis, quàm per eos vni-
1 tis: ex quibus factus † eſt ordinarius, p ea quæ not. in Clem. vnica. de offic. Vic. q. 26. in fine. Dec. in c. At ſi clerici §. de adult. num. 26. Felin. ibi. n. 11. de iudic. in terminis. Gl. in c. Ordinarij. in verb. Ordinarij. de off. ordin. in 6. Gl. in c. Cū ab Eccleſiarū. in verbo Eccleſiaſtica ſentētia. eo. tit. in decret. Gl. in c. q̄q̄ in verbo, Loci ordin. de vſu. li. 6. Dec. in c. Poſt ceſsionē. in princ.
2 de probat. & adept⁹ eſt nomē ordinarij; † & dięceſani. Gloſ. in Clem. 1. in verbo Diœceſanis
3 de for. compet. & propterea omnes † Eccleſiæ poſitę in Territorio Carpenſi remanēt in eius iuriſdictione. c. Omnes baſilicæ. 16. quæſt. 7. nec refert quod olim d. Plebs fuerit in diœceſi Mutinenſi; quia per vnionem fuit ab ea abdicata;
4 & aſſumpſit naturam, † & vim Eccleſiæ cui fuit vnita. c. In apibus. 7. q. 1. Pariſ. in conſ. 45. nume.
5 16. in 4. vol. Quia † mutatio nihil habet comune cum priori beneficio. ca. Si quis iam translatus. & ibi Gloſ. parua 21. q. 2. Dec. in ca. Translato. de conſtitut. & in tantum eſt extincta iuriſdi-
6 ctio prima, vt quo ad hoc † habeatur ad inſtar mortis. Caſſad. de vnion. deciſ. 2. verſ. Quia primò vnio. Oldra. in conſ 275. n. 15. verſ. Per vnio-
7 nem. Rot. deciſio. 159. & 369. in antiq. nam † ex diuerſitate rationis, reſultat diuerſitas iuris. & caſus. Mand. in reg. 15. quæſt. 3. num. 3. & conſequenter perſonæ illius primæ Eccleſiæ aſſumunt iura, & priuilegia ſecundæ, cui facta ſit vnio, d. capit. In apibus. & Territorium in quo extat Eccleſia præfatę plebis eſt in territorio, Caſtri Iuliæ: quod Caſtrum cum omnibus ſuis dependentibus eſt in iuriſdictione, & Territorio Carpenſi, vt habetur à Statutis Carpi, quæ obſeruantur in illo loco; & à longa conſuetudine. ſicut ab illa vnione ſemper Archiprębiter viſitauit, & alia iuriſdictionalia in d.
8 Plebe exercuit; quæ cōſuetudo † etiam contra ius comune valet. Fed. de Sen. quæſt. 17. nume. 5. & illa Plebs a iuriſdictione Mutinenſis Epiſcopi eſt liberata, tum ex bullis antedictis, tū
9 ex præſcriptione † vltra 40. annos. ad tradita per Felin. in ca. Ad audientiam. nume. 20. & 22. de præſcript. quod procedit maximè in his, quæ ſunt præſcriptibilia, ad Abb. in cap. fin. nu. 15. De conſuet. vbi ad nu. 16. atteſtatur de communi, quod non requiratur ad eam introducēdam, quod fuerit obtenta in contradictorio iudicio; ſed quod ſufficit quod ſit inducta ex
10 moribus, † & vſibus hominū. quam teſtes pro-
11 bare † poſſunt deponendo ea quæ not. Alex. in conſil. 45. vol. 2. id quod magis procedit quia pro-

12 proceſſit cũm ſcientia,& patientia Epiſcopo-
rum Mutinę.Franc.in cap.Ad decimas.nu 8.de
reſtitut.ſpol. in 6. Quibus ſtantibus dicendum
13 eſt quod diſpoſitio † Concilij in d.c 7.ſeſſ.7.&
Bulla 46.Pij V.non obſtat;imò confert.nam lo-
quitur de vnionibus factis Eccleſijs, quæ aliàs
non habet proprium ordinariũ;ſicut hẽt plebs
Trebbij quę vnita collegiatę Carpi aſſumit vi-
res, & priuilegia eius; & conſequenter eſt in
iuriſdictione eius Ordinarij: qui, vt in Bulla
Caliſti, dignoſcitur nullum habuiſſe vnquam
ſuperiorem niſi Papam:& præcipue liberatum
fuiſſe à cõtentionibus Epiſcoporum Mutinæ,
& Regij, quorum vterq; contendebat habere
in eam iuriſdictionem: & ita Deo dante reſi-
deo in ea concluſione, quod Epiſcopus ex ſu-
pradictis non poſſit viſitare, ſed viſitatio ſpe-
ctet ad Ordinarium Carpi.

CONSILIVM XVIII.

Gabella an ſoluatur de contractu conditionali non perfecto.

SVMMARIVM.

1 *Contractus recipit interpretationem à ſtilo, qui debet attendi.*
2 *Contractus qui ſola voluntate deducuntur, non requirunt aliam formam.*
3 *Sunt quidam contractus, qui volẽdo perficiuntur.*
4 *Contractus certo modo, non perficiuntur ſine illo modo, & num. 5.*
6 *Contractus non perficitur niſi adimpleta conditione.*
7 *Si in contractu fiat mentio de inſtrumenta requiritur inſtrumentum.*
8 *Concluſio attenditur in contractibus.*
9 *Emphyteuta volens vendere tenetur ſeruare l. ſecundam Cod. de iur. emphy.*
10 *Gabella non debetur de contractu imperfecto.*
11 *Nemo debet amoueri à poſſeſſione non ſoluendi.*
12 *Gabella non ſoluitur de re emphyteutica.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Qvidam emphyteuta Eccleſiæ tractauit de vendendo ſuas meliorationes, addita conditione, ſi capitulum Canonicorum conſentiret; & fieret inſtrumentum, & antequã capitulum requireretur fuit emptor monitus quod Landemium ſoluere oportebat: & requiſiuit capitulum ad illud remittendum; ſed nihil reſpondit: & interim datiarius grauauit d. emptorem pro Gabella; qui ſentiẽs ſe grauatum quæſit quid iuris.

Et prima facie videtur d. datiarium iuſtè grauaſſe; quia vt eſt tritiſsimum in Iure quando duo, vel plures inter ſe conueniunt in idem ſtatuto pretio, dicuntur perfectè contraxiſſe; perfectumq; eſſe contractum: & conſequenter Gabellam deberi, Sed contrarium verius eſſe puto, tum de ſtilo, tum etiam de iure: ab immemorabili tempore enim Curia datiorum præfata non eſt ſolita Gabellam committere pro contractibus, niſi poſt inſtrumentum confectum; vel quando pro contractu non fiat inſtrumentum; niſi poſt factam denuntiationẽ:
1 & hic ſtilus † debet attendi, à quo contractus
recipit interpretationem. Bald. in l. Contra-
ctus, num. 3. Cod. de fid. inſtrum. Afflict. in de-
ciſio. 226 nume. 4. id quod magis procedit cum
præter ſtilum adſit ius commune: Quædã enim
ſunt quæ ſola voluntate poſſunt deduci ad eſ-
2 ſe perfectum, vt ſunt contractus, † qui ſolo cõ-
ſenſu contrahuntur, & tunc non requiritur a-
lia forma. inſtitut. de obligat. ex conſenſu: in
3 princip. Quædam ſunt, quæ volendo † perficiũ-
tur: quia non eſt medium inter voluntatem, &
eſſe; vt per Zilet. in 1. volum. ad vltim. volunt.
conſil. 76. num. 38 Quædam quæ ſub certis fini-
4 bus volumus & non aliter. & tunc ſi modus †
reſiſtit naturæ actus, nihil valet quod actum
eſt. c. Actus legitimi. de reg. iur. in 6. & Quædã
quæ ſola voluntate non deducuntur ad eſſe
5 perfectum; ſed requiritur † certus modus, &
certa forma: & tunc illa prætermiſſa: totum eſt
ommiſſum. l. Cum hij. §. Si præter. ff. de tranſac.
modo contractus prętenſus; quem ego contra-
ctum non iudico, ſed potius præparationem
ad contractum; fuit conditionalis, ſi modo ac-
cederet conſenſus Capituli; & ſic non potuit
6 perfici niſi † adimpleta illa cõditione. l. Si quis
fundum. ff. de Contrah. emp. & conditione de-
ficiẽte, perijt totus contractus. l. fin. Cod. eod.
tit. Qui contractus à conuentione legem acci-
piunt. l. Contractus. ff. De reg. iur. & ſic cum cõ-
ſenſus Capituli non interuenerit contractus re
manſit imperfectus: imò eo concurrente requi
rebatur inſtrumentum: quia quando partes
7 conueniunt † de conficienda ſcriptura, cõtra-
ctus non aſſumit vires, niſi ea confecta. Fab. de
Mont. tit. de empt. & vendit. quæſt. 3 nume. 53.
Roch. de Curt. tit. de conſuet num. 533. Gome.
in tract. de contra. c. 2. de empt. & vendit. num.
8 17, Vbi de communi. quia in contractibus † at-
tenditur concluſio. Afflict. in deciſio. 375. num.
5. & 6. Alciat. in conſil. 2. num. 36. in 1. lib. & præ
fata tanto magis vbi certa forma datur à Lege.
l. fin. Cod. de iur. emph. quam formam emphy-
teuta non poteſt peruertere, & ea prætermiſſa
totum intelligitur ommiſſum. vnde reſultat cõ
9 cluſio quod contractus non ſeruata forma † à
Lege data, corruat: & conſequenter quod con-
tractus de quo in themate ſit imperfectus, &
10 ideo quod nulla debeatur Gabella. Bart. in l.
fin. §. Sin autem. Cod. comun. de leg. & ibi Bal.
in §. Sed qui natura. nu. 4. & accedat quod pri-
mo erat diſcutiendum; an Gabella ſoluatur de
melioramentis in re Eccleſiæ factis, antequam
quis

quis grauetur,& maximè cum nunquam fuerit ſoluta, & per conſequens ſit in poſſeſsione nō
11 ſoluendi, à qua † nemo amoueri debet, ſine actu iudiciali. ad trad. per Menoch. de recup. poſſ. remed. primo nume. 3. & de quibus per Pet. de Vbal. concluſum eſt in conſ. 2. poſt trac.
12 de collect. quod non ſoluatur † gabella. Iccirco indebita fuit exactio, & ille datiarius teneatur ad reſtitutionem, pro vt ita iuris eſſe cenſeo. Laus Deo, & B.M. Virgini.

CONSILIVM XIX.

De Clerico concubinario.

SVMMARIVM.

1 *Iuſtitia habet quatuor terminos.*
2 *Ius eſt ars bona, & æqui.*
3 *Rigor diſciplinam quandoq; denotat, et quandoq; iuſtitiam, & exceſſum, & num.4.*
5 *Aequitas eſt rectitudo iudicij.*
6 *Aequitas eſt media inter rigorem, & miſericordiam.*
7 *Diſpenſatio eſt iuris relaxatio.*
8 *Diſpenſatio non fit ab inferiore.*
9 *Cauſæ diſpenſationis ſunt tres.*
10 *Aequitas non tollit ius.*
11 *Aequitas, & ius conſiſtunt in ſcriptura.*
12 *Clericus concubinarius ammittit tertiam partem.*
13 *Iudex non poteſt tollere fructuoſam legem.*
14 *Inferior non interpretatur ius ſcriptum.*
15 *Præceptum eſt neceſsitatis.*
16 *Præcepto ſine cauſæ cognitione obeditur.*
17 *Qui dicit Iudicem non poſſe præcipere vani capitis.*
18 *Iudex poteſt procedere contra concubinarios non ſeruato Concilio.*
19 *Concilium de concubinarijs non requirit ſententiam.*
20 *Declaratoria oſtendit inductum.*
21 *A propria ſignificatione verborum non receditur.*
22 *Præcepta non debent eſſe eluſoria.*
23 *Verbis eſt ſtandum quando mens non apparet.*
24 *Verba ſunt inſtrumenta ex quibus mens probatur, & num.24.*
25 *Monitio pro trina quando habeatur.*
26 *Vnica monitio pro trina quandò adſit pœna.*
27 *Vnica monitio quando habeat vim perremptorij.*
28 *Monitus ad aliquid faciendum tenetur.*
29 *Tempus determinatum generat pœnam.*
30 *Dies interpellat pro homine.*
31 *Mora non purgatur quando pœna, & certa dies apponitur.*
32 *Terminus qui perimit gratiam, tollit purgationem moræ.*
33 *Pœna commiſſa, mora non purgatur.*
34 *Purgatio moræ, paucos dies requirit.*
35 *Pauci dies intelliguntur vſq; ad 20.*
36 *Tolerantia non opitulatur.*
37 *Tolerantia nullum, ius tribuit.*
38 *Tolerantia non inducit diſpenſationem vbi requiritur actus iudicialis.*

Illuminatio mea Dominus.

FACTI SPECIES.

Qvidam Clericus beneficiatus habens cōcubinam in domo, à ſuo ſuperiore monitus ad eam dimittendam, ſpernens monitionem, & præceptum fuit inquiſitus, & ipſe ſe defendendo proponebat nō poſſe condemnari, quia non fuerat ter monitus, niſi contra ipſum agatur cum rigore: Qua de re viſo proceſſu dixi illum in pœnam præcepti incidiſſe, & ad oppoſita reſpondi quod qua-
1 tuor † termini pro iuſtitia reperiūtur. Ius ſcili-
2 cet, Rigor, æquitas, diſpēſatio, Ius verò † eſt ars boni, & æqui. l. 1. §. ius eſt. ff. de iuſtit. & iur. Ri-
3 gor † aliquādo diſciplinam denotat c. Diſcipli na. 45. diſtin, quandoque iuſtitiā. c. Omnis. ead.
4 diſt. & quandoq; † exceſſum iuris, & modo per errorem. c. 2. de torneam, modo in odium criminis. c. Sæpè. de reſtit. ſpol. & quandoq; denotat ſubtilitatem iuris aliquid dicans contra æquitatem. de qua Abb. in c. Si clericus. de for.
5 cōpet. Aequitas † eſt rectitudo iuditij, ſequēs naturalem rationem. l. Bona fides. ff. depoſ. &
6 eſt media † inter miſericordiam, & rigorem. ad not. per Pauin. de viſitat. quæſt. 10, par. 1. nu. 3.
7 Diſpēſatio † verò eſt iuris relaxatio. ſpecul. de diſpenſ. in prin. & iſta in caſibus ſimilibus ab
8 inferiore † à Papa fieri nō pōt: vt tradit Imol. in c. 1. nu. 16. de conſtitut. niſi iuſta cauſa ſubſiſtente, Abb. in c. Relatum, in 4. notab. de cler. non reſid. per textum, in c. Inſtitutionis. 25. q.
9 2. & iſte cauſæ † poſſunt eſſe tres cauſa ſcilicet neceſsitatis Eccleſiæ, Cauſa vtilitatis Eccleſię, & cauſa reſpiciens merita perſonæ, vt iſdem Imol. in c. De multa. nume. 31. de præben. & hæ cauſæ non reperiuntur in caſu de quo agitur. vt iſte clericus poſsit diſpenſari; ſed cum eo
10 proced de æquitate, quæ tamen † non tollit
11 ius; æquitas enim, † & ius cōſiſtūt in ſcriptura & diſponunt ſuper diuerſis; & tamen vnumquodq; ſeruatur in ſuo caſu, attendendo quod eſt ſcriptum ſicuti not. Domin. in c. Diſciplina nume. 6 diſtin. 45. quem legiſte allegant, & ſequuntur, in l. Placuit. Cod. de iudi. ſed caſus de quo agitur eſt ſcriptus, & deciſus à Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 14. In quo diſponitur quod
12 Clericus † concubinarius non obediens primæ monitioni ammittat tertiam partem fructuum omnium ſuorum beneficiorum: & ſi ſecundæ nō paruerit, quod ammittat omnes fructus: & ſi tertiæ, quod priuetur omnibus beneficijs. & excomunicetur vltra præfatas pęnas ſi eas ſemel dimiſſas repetat. quæ; lex ſcripta præfertur æ-
13 quitati nō ſcriptæ, & quam iudex † tollere non poteſt:

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

poteſt: vt ex ipſius Concilij diſpoſitione, &
notatur per Gl.& Bar.in l.1. C. de leg. de qua
diſpoſitione cum agitur de interpretatione,
recurrẽdum eſt ad Papam.c.Inter alia de ſent.
14 excom. inferior enim † minime poteſt.c.Cum
inferior.de maio.& obed.in illis verò quæ non
diſponuntur à iure ſcripto, benè poteſt iudex
ſequi. equitatem.vt per Imol. in loco allegato,
& quod attinet ad propoſitum caſum; agitur
de præcepto facto.d.Clerico. non de monitio-
ne ſub pœna, de qua in Concilio; quod præce-
15 ptum † eſt neceſsitatis; ita quod qui non obe-
diat incidat in pęnam. c.Quod præciditur.vbi
latè Archid. 14. q.1. & maximè cum ſit factum
legitime.auth.vt null.iud.§.Et hoc vero.ver.Si
16 verò,& præcepta. colla.9. imò ſi præceptum †
fuiſſet factum ſine ordine, & nulla cauſa cogni
ta, illi obediendum erat.l.Non videtur.§.q̃ iuſ
ſu.cum Gl.ff.de reg.iur. & maximè quando ſpe
ctat ad officium iudicis præcipientis.vnde di-
cit Innoc.in c.Ad aures circa medium. de tẽp.
17 ordin.quod qui diceret † Prælatum non poſſe
præcipere ſuis clericis in his quæ ſpectant ad
ſuum officium, eſſet vani capitis .& allegat te-
xtum.in c.Quia frater.7.q.1. hic verò præcep-
tum legitimè, & præcedente cauſa fuit factũ;
ergo inobediens incidit in pęnam comminatã
& non tantum in ammiſſione tertiæ partis fru
ctuum, ſed in totam pęnam Concilij: nam pro-
cedendo per viam præcepti, elegit ſibi viam
iuris communis; quæ à Concilio ſublata nõ fuit,
ſicut in Sacra Congregatione ſtatutum fuit, in
hæc verba videlicet. in §. A ſacris Canonibus.
18 verſ.Quinimo. poteſt ordinarius † procedere
contra ipſos prout de iure; non expectata for-
ma huius textus, & litteræ, ex congregationis
ſententia, ſicuti compertum eſt in l.vnica.ff.ſi-
quis iuſd.non optemp.c.1.de matrim.cont.in-
terd.Eccl. cum alijs ſimilibus. & conſequenter
concludi poteſt quod cum ſimus in præcepto
neceſsitatis; quod inobediens inciderit in pę-
nam.vt in c.præf.quod præcipitur. etiam non
expectata trina monitione.

Et eſto quod præceptum haberet vim ſim-
plicis monitionis; tamen d. clericus incidiſſet
in pęnam ammiſſionis tertiæ partis fructuum
ſuorum beneficiorum iuxta formam Concilij,
in d.c.14.ſeſſ.25. ex qua diſpoſitione non requi
19 ritur † ſentẽtia condemnatoria.c.Cum ſecũdũ.
vbi doct. de hæret. in 6. & latè Rol. à Vall. in
conſ.62.num.20.21.& 22.1.par. ſed ſufficit de-
claratoria, quæ non inducit aliquid ſed indu-
20 ctum † oſtẽdit, & declarat.l.Adeo.§.Cum quis.
ff.de acq.rer.dom. vnde quia diſpoſitio conci-
liaris ad primam, ſecundam, & tertiam moni-
tionem gradatim progreditur ad pęnam, à pro
21 pria † ſignificatione recedere non debemus,
& æthymologia vocabuli.l.Notionem.§.Inſtru
mentorum.ff.de verb. ſignif. & maximè quãdo
ſignificatio non recedit à diſpoſitione comu-
ni, vt videri poteſt.in c.Si autem.de cohab.cle.
& mul.& trina monitio requiritur ad priuatio-
nem beneficiorum.vt in d.c.Si autem, cũ quo
concordat Concilium loquendo de trina mo-
nitione, & priuatione beneficiorum: qui text.
non prouidit de inobediente, primæ, & ſecun-
dæ monitioni; ſed ſolum de tertia monitione,
de quo Concilium diſpoſuit: neque abſtulit fa
cultatem procedendi de iure alias communi, vt
22 ſupra dixi & præcepta à iudice † emanata nõ
debent eſſe eluſoria. l.Si Prætor.ff.de iud. quæ
in quantum ad pænas Concilij habent locum
ad pęnam committendam, & exigendam, vt ſo
23 nant verba quibus † ſtandum eſt, ſi mens con-
traria non probetur. l.Labeo.ff.de ſuppel. leg.
24 verba † enim ſunt inſtrumenta ex quibus mẽs
probatur.d.l.Labeo.§.Idem tubero. & ſic etiã
ſi præceptum in vim ſimplicis monitionis re-
duci opporteret, ille clericus incidiſſet in pœ-
nam ammiſſionis tertiæ partis fructuum ſuorũ
beneficiorum, imò in pœnam tertiæ monitio-
nis, cum præceptum amplectatur pęnas Con-
cilij: Neque tolerantia illum excuſat; quia vt
apparet in proceſſu, quandocunque petebat
dilationem ad illam mulierem expellendam:
modo ex cauſa infirmitatis eius neptis, modo
alterius; & tolerabantur per octo vel 15. dies,
ſemper monebatur ad eam expellendam dd.
diebus elapſis: & tamẽ ſemper fuit inobediẽs.
& iſtis additur Synodus, in qua omnis clericus
fuit monitus, vt in tit.de vit. & honeſt. cler.ad
mulieres inhoneſtas vitandas, ſub pęnis à Con
cilio inflictis, & alijs à ſacris canonibus impo-
25 ſitis: hæc enim monitio † ſufficit pro trina, vt
tradit Felin.in c.Quoniam frequenter.§.Poſſe.
col.7.verſ.Aduerte tamen. vt lit.non conteſt.&
facit Gl.in Clem.prima.in verbo Factam de de-
cim. & Gl.2. in c. Si Epiſcopus 18. diſtin.quam
ſequitur Hieron.Bot.tit.de Synod. Epiſ.parte
2.nu.53.& Fed.de Sen.conſ.109.& tenet Bern.
Diaz.in prat.crim.can.c.73.in fin. imò deficiẽ-
26 te etiã monitione Synodi vnica † ſufficit quã-
do vltra monitionem addita ſit pæna, vt tenet
Iul.clar. in prat.crim.§ fin. quæſt. 36. verſ. Sed
27 quid ſi ita, quia habet † vim peremptorij ſicut
not.Felin. in c.ad petitionem. 8.col.verſ. Item
adde.de accuſ.& Bart.in l.Ad peremptorium.
28 ff.De iudic.& etiam quando quis † ſit monitus
ad aliquid faciendum infra certum tempus.In
noc.in c.Extirpandæ verſus finem, de præben.
& Felin.in c.Prohibeas.de magiſt.& Bal.in Au-
th. hoc amplius.num.16. c.De fideicom. nam
29 quando tempus † ad aliquid faciendum eſt de
terminatum; ſi illo tempore actus non geritur;
pęna committitur, etiam nulla præcedẽte mo-
nitione c.Licet canon.de elect. in 6.quia dies
30 † ſtatuta pro homine interpellat. c. Potuit in
fin. de loc.& contumax condemnatur.Inn.in c.
ex parte il primo num.4.de verb.ſignif.Abb.in
c.Ex litteris.num.10.de conſtit.

Et

Et præfata faciunt ad tollendam purgatio-
31 nem moræ,quæ non purgatur† cũ pęna,& certa dies ſit appoſita.l.Traiectitiæ.§.1.vbi Bar.ff. de actio & oblig. Bal. in l.1.num. 50. ff. de his
32 quæ pęn. nom. vbi dicit quod terminus qui † perimit gratiam , facit quod mora non poſſit purgari,ad quod Iaſ.in l. In Inſulam. num. 15. & 17.ff.de verbor.obligat. & facit Auth.de hæ-
33 red. & fal.§.Si quis autem.Pœna † enim commiſſa non purgatur. Bart. in d. l. Inſulam in 4. quæſt. & eſt comune dictum. Sicut atteſtatur. Alex.in conſ.40.num.3. in 6.vol.& Salyc.in tractat.de mor.quæſt.2.principali num.3.& quando mora poteſt purgari; intelligitur ſi intra
34 paucos † dies purgatur. l. Si in lege. §.Colonus.ff.locat.Bart. in l.præfata In inſulam in ſe-
35 cunda oppoſitione & pauci † dies intelliguntur vſque ad 20. l.1.§.1.ff.de ſeru. fug. ſed hic verſatur circa duos annos: nec iudex arbitrari poteſt quod ſint pauci dies.Pares.de put.titul. de Syndic. §. Arbitrium.num.12.ergo d. clericus in omni caſu incidit in pęnam;cui non ſuf-
36 fragatur tolerantia† ſuperioris poſt præcepta; nam per hoc ille clericus non acquiſiuit ius,vt in Clem. fin.cum Gloſ. in verbo approbare. de ſent. excom. quia per ſimiles colores non admittitur moræ purgatio, & tradunt Doct. in c.
37 Dilecto de præb. quod tolerantia † nullum ius tribuit,& facit textus in c.Non firmatur.de regul. iur. in 6. alias enim tolerantia haberet vim diſpenſationis,quare nec tacitam, nec expreſſam inferior ab Epiſcopo facere poteſt, cũ ſit contra ius.d.c. Dilecto, & tenet Gem. in c. 2.num.13. de præb.in 6.Simplex enim tolerantia iudicis Vicarij,ſeu diſſimulatio, vbi requiritur actus iudicialis, ſeu conſenſus, non ſuffi-
38 cit ad inducendam † diſpenſationem. c. Cum iam dudum vbi Gloſ.fin.de præben. & ſic concludendum eſt d. clericum declarandum eſſe ad pęnam de qua ſupra : & deo dante reſoluta eſt præſens conſultatio.

CONSILIVM XX.

Præceptum Iudicis laici ſuper re pia : an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Opus pium eſt , maritare puellas , fabrica Eccleſiæ, alere pauperes .*
2 *Iudex Eccleſiaſticus eſt operum piorum executor.*
3 *Non valet conſtitutio tollens executionem dictorum operum Eccleſiaſtico*
4 *Opera pia ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ .*
5 *Sæcularis iudex non diſponit de operibus pijs .*
6 *Laici ſunt ſubiecti Eccleſiæ pro operibus pijs .*
7 *Actus viſitationis , eſt actus iuriſdictionis .*
8 *Eccleſia remiſit laicis iuriſdictionem .*
9 *Laicus pro re pia trahitur ad forum Eccleſiæ .*
10 *Res connexa ſpiritualitati , cognoſcitur ab Eccleſia .*
11 *Vnus iudex non ſe intromittit in officio alterius.*
12 *Præcepta non fiunt , niſi prius conſtet de iuriſdictione .*
13 *In re dubia , eccleſiaſticus cognoſcit .*
14 *Nullitas ex defectu iuriſdictionis impedit executionem .*
15 *Præceptum de ſoluendo eſt executio .*
16 *Executio ſpectat ad Eccleſiaſticum .*
17 *Ordinarius cogit executores ad rationem .*
18 *Vbi ſit pietas , Epiſcopus cognoſcit .*
19 *Epiſcopus cogit executores exequi .*
20 *Dictum de Epiſcopo,habet locum de inferiore,quo ad iuriſdictionem :*
21 *Domus Eccleſiæ eſt reficienda ſicut Eccleſia.*

Diuino Spiritu inuocato .

FACTI SPECIES.

ANno Domini 1472.fuerat facta quædã compoſitio inter Rectorem parochialis Eccleſiæ S.Laurentij , & homines illius Villæ ſuper quibuſdam terris vocatis Campo Sãcto, quas Rector dicebat ad Eccleſiam ſpectare; homines verò ad ipſos,vigore certi legati facti damicellis , & pauperibus.d.Villæ: attamen concordarunt,vt fructus diſtribuerentur quot annis,pro tertia parte In reparatione Eccleſiæ,pro tertia in maritandis damicellis,& pro alia tertia parte ad ſubuentionem pauperum d. Villæ : & ſuccedente poſtea Collegiata Carpi virtute vnionis per Papã factæ de d. Eccleſia auctoritate ordinarij fuit ſtatutum quod pecuniæ ex fructibus dictarum terrarum ponerentur ſuper Sacro Monte Pietatis,vt inde maſſarij illius villę eas haberẽt ad diſtribuendum iuxta antiquam compoſitionẽ. Modo maſſarius anni 1582. partem dictorum fructuum,quæ pro reparatione Eccleſiæ expendi debebant,expendit in domo d. Eccleſiæ : & ſuccedens de anno 1583.alius nouus maſſarius antiquum conuenit coram Illuſtri Domino Gubernatore; cui fecit præcipi , vt reſtituat illas pecunias in domo præfata expenſas;vnde quæritur an hoc fieri potuerit?

1 Pro declaratione aduerte quod diſtributio† præfata in pauperes , damicellas maritandas , & fabricam Eccleſiæ;eſt opus piũ , quod fuſius habetur in add.ad Capell.Tholos.quæſt.214.& poſt alios Nauar. in tract.de redd. benef. qu.1. num.60.61. & 62. & diffuſè Berthac. in ſuo repert. in verbo,Legatum pium,verſ. 1. & huiuſ-
2 modi operum Ordinarius † Eccleſiaſticus eſt executor,tum iure ciuili. l. nulli.C.de Epiſc.& Cler.Auth.de Eccleſ.tit.§.Si quis autem pro redemptione.colla.9.Bar.expreſsè.in l.1.circa finem.verſic. Quintò quæro. C.de Sac.San.Eccl.

vbi

3 vbi dicit non valere conſtitutionem Imperatoris, vel aliam cuiuſcunque in contrarium diſponentem. & ad idem Abb. in conſ. 26. Quidā officiales vol. 1. tum etiam de iure canonico. c. Ad hæc. de relig. dom. c. Super quibuſdam. de verb. ſignif. Syluest. in ſum. de immunit. Eccl. primo. num. 14. & de ſacrileg. in princ. Hoſtien. in ſum. de immunit. Eccleſ. § In quantum. ver. Quid de oratorijs. & habetur in Conc. Trid. ſeſ. 22. cap. 8. & 9. quod procedit etiam ſi cura ſpectaret ad laicos, vt in d. Conc. Nec refragatur, imò concordat Ius ciuile, vt in l. Omnia priuilegia. vbi Bart. & cæteri d. C. de Epiſc. & Cler.
4 iſta enim opera † pia remanent ſub iuriſdictione Eccleſiæ. c. Ad hæc. & c. Requiſiſti. de teſtā. c. fin. de reb. Eccl. alien. vel non ibi, & alijs: quæ iure ſpeciali annexa. Abb. in d. conſ. 26. & in c. Accedentibus num. 3. de priuil. & in c. 1. de reſtit. in integ. c. relatum. de teſtam. Ang. in ſum. de immun. Eccleſ. nu. 26. Socin. in reg. 310. Fall. nu. 15. & conſequenter præceptum eſt nullum.

Neque obſtat quod perſona, cui factum fuit præceptum, ſit laica quia res propter quā fuit factum erat deſtinata ad Eccleſiam; de qua iu-
5 dex † laicus non poterat diſponere, per iura allegata. Imò laicus pro rebus Eccleſiaſticis, & pijs ſit de foro Eccleſiaſtico; vt colligitur in Conc. in loco allegato, & aliàs de iure canonico; ad tradita per Canoniſtas in c. De Xenodochijs. de relig. dom. & notat Cald. in conſ. 1. de ſuppl. negl. prælat. & eum ſequitur ſpecul. in
6 tit. de ſtat. Monach. verſ. 35. nam in his, † quæ concernunt pietatem, Laici ſunt ſubiecti Eccleſiaſtico iudici. ca. 1. de empt. & vend. tradunt doct. in c. Si clericus laicum. & in c. Cum ſit general. de for. compet. & Steph. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. ſuper laic. nu. 3. & num. 29. & idem habetur in c. 1. de cenſ. lib. 6. §. 1. ibi cleros, &
7 populos viſitando. Qui actus † viſitationis eſt actus iuriſdictionis. c. Conquærente. & c. Dilectus. de offic. ordin. & plene. Io. Franc. Pauin. in tract. de viſit. q. 1. primæ partis principalis. Id quod magis procedit in bonis eccleſiaſticis, & pijs, per eos adminiſtratis: quod durum videri non debet (vt ait, Auffrer. in loco antedicto) quia imò temporalis iuriſdictio dependet ab
8 Eccleſia: quæ † laicis remiſit eam, quā habent, reſeruatis ſibi quibuſdam ſubſtantialibus: vt probat. gramat. in conſ. 2. poſt ſuas deciſiones.
9 nu. 26. laicus † enim non tantum pro rebus Eccleſiaſticis trahitur ad forum Eccleſiaſticum; d. c. Cū ſit generale, & ibi doct. ſed etiam pro re pia tanquam acceſſoria. c. Acceſſoriū. de reg.
10 iur. in 6. Res † n. cōnexa ſpiritualibus, licet nō ſit ſpiritualis cognoſcitur ab Eccleſia. c. Quanto. de iudic. & ſic præceptum eſt nullum. Vnus
11 † enim iudex non debet ſe intromittere in officio alterius, aliàs ratum quod eſt geſtum, non erit. Sicut docet Sebaſt. Vant. tit. de null. proceſſ. ex defect. iuriſd. num. 44. & 45. & ſequitur Borgn. Caual. deciſ. 10. num. 29. in prima part.
12 oportet † enim primo conſtare de iuriſdictione antequam ad præcepta deueniatur. Gram. poſt alios in conſ. 1. poſt ſuas deciſ. num. 53. &
13 ſi res † eſſet dubia, iudex Eccleſiaſticus cognoſcere debet. Boſſ. in prat. crim. de for. compet. num. 155. Lap. in alleg 59. num. 3. ad finem. Borgn. deciſ. 2. ſub num. 38. in 2. part. & in ſuo repert. in verbo. Iudex Eccleſiaſticus. Sed nulli-
14 tas † quæ prouenit ex defectu iuriſdictionis non poteſt ſanare; & impedit executionem. Vant. in loco allegato, nume. 32. & 33. quam nullitatem ſufficit allegare. Vant. vbi ſupra, tit. à quo, & quib. mod. num. 6. Iudex igitur ſæcu-
15 laris fecit ſe executorem; nam † præceptum de ſoluendo eſt executio. c. Quod præcipitur. 14. q. 1. & not. Bart. in l. 1. ff. de confeſſ. ad fin.
16 Sed executio † ad Eccleſiaſticum Iudicem ſpectabat, vt in d. c. 8. & 9. Conc. de quo ſupra. & d. l. Nulli. C. de Epiſc. & Cler. & tradit Card. in Clem. 1. quæſt. 1. de teſtam. in tantum quod etiam ſi eſſent dati executores teſtamentarij;
17 ipſe † coget eos ad ſibi rationem reddendam, vt in d. Conc. & not. Bal. in l. Id quod pauperibus. num. 38. C. de Epiſc. & Cler. & in auth. de Eccleſ. tit. §. Si quis ædificationem. ibi Beatiſſimis Epiſcopis. & in §. ſi autem qui hoc face-
18 re, coll. 10. In omnibus enim; vbi † adſit pietas, Epiſcopus reuidet rationem quorūcunq; relictorum. Card. in d. Clem. 1. quæſt. 3. & co-
19 get † teſtamentarios exequi. c. Tua de teſtam. & quæ dicuntur de Epiſcopo in propoſito ca-
20 ſu † habent locum in quocunque inferiore habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Dec. & Felin. in c. At ſi clerici. §. de adult. ille nu. 26. & iſte num. 11. de iudic. & ſic præceptū de quo agitur ſemper eſt nullum, tum ex defectu iuriſdictionis. l. 1. & fin. C. ſi à non compet. iud. tum quia factum ſine cauſæ cognitione. ad Iaſ. in l. Nec quicquam. num. 5. ff. de offic. proconſ. & licet compoſitio loquatur de reficien-
21 da Eccleſia, id etiam verificatur ſi domus † Eccleſiæ reficiatur, vt tenet Lamb. in tract. de iurep. in tertio artic. 7. q. prin. 3. lib. & ideo ille antiquus maſſarius, qui partem fructuū illius agri expendiderat in domo Eccleſiæ, nō tenebatur ad eam reſtituendam: & ita iuris eſſe ceuſeo.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXI.

Emphyteuſis an deuoluatur per inciſionem arborum, carens beneplacito, vel fiet compenſatio cum melioramentis.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum operatur effectum conſtitutionis.*
2 *Alienatio res Eccleſiæ non fit niſi cauſa cognita.*

3 Com-

3 *Compenſatio cum melioramentis non fit quando adeſt pactum de meliorando.*
4 *Allegans melioraſſe non auditur.*
5 *Euictio eſt acceſſoria ad obligationem.*
6 *Iuramentum recipit conditiones contractus.*
7 *Acceſſoria referuntur ad ſuum principium.*
8 *Confitens inſtrumentum non ſibi præiudicat, ſi non ſit ſolemne.*
9 *Actus reſiſtens legi, nullam parit obligationem.*
10 *Contra factum proprium venit qui nulliter egit.*
11 *Euictio ceſſat, ſi ceſſat obligatio principalis.*
12 *Ceſſat promiſſio, vbi ceſſat cauſſa.*
13 *Bona fides non eſt, vbi contractus fit contra legem.*
14 *Mala fides eſt in eo qui contrahit cum pupillo ſine ſolemnitate.*
15 *Mala fides eſt in eo qui contrahit cum prælato ſine ſolemnitate.*
16 *Contrahit in mala fide, qui ommittit auctoritatem ſuperioris.*
17 *Poſsidens mala fide, tenetur ad fructus.*
18 *Contractus conditionalis eſt nullus non purificata conditione.*
19 *Conſuetudo contra ius eſt irrationalis.*
20 *Conſuetudo praua eſt extirpanda.*
21 *Conſuetudo mala non ligat Clericos.*
22 *Conſuetudo contra ius ſine ſcientia Papæ, non obſeruatur.*
23 *Patientia domini non conualidat actum nullum.*

Diuino ſuffragio poſtulato.

FACTI SPECIES.

EMphyteuſis Eccleſiæ, etiam in
vtilitatẽ Eccleſiæ conceſſa, cum
pacto iurato de accipiendo be-
neplacito Sedis Apoſtolicæ non
poteſt inualidari, niſi eo accepto
1 nam virtus† iuramenti hoc ope-
ratur, vt diſpoſitio Paulinæ, omnino ſuum ha-
beat effectum. ad ea quæ tradit Ant. de Præt.
in tract. de iuriſd. Epiſcop. defenſ. c. 5. num. 10.
2 11. & 12. & maximè cum alienatio † rei Eccle-
ſiæ, non niſi cauſſa cognita, & legitima fieri de-
beat. c. fin. ad fin. vt Eccleſ. benef. quod proce-
dit nedum in perpetua, ſed temporali aliena-
tione, & in locationibus ad longum tempus.
quod habetur in Conc. Trid. c. 11. ſeſſ. 25. de re-
form. quia quo ad hoc æquiparantur. vt tenet
Gemin. in c. Hoc conſultiſsimo. num. 4. de reb.
Eccl. non alien. in 6. nec eſt vt agatur de com-
penſatione cum melioramentis; etiam ſi lo-
queretur de deuolutione ob inciſionem arbo-
3 rum quia quando † ſtat pactum de melioran-
do addito iuramento, non fit compenſatio; vt
eſt communis opinio: de qua Alex. in conſ. 91.
num. 5. in 2. vol. & communiorem allegat Rol.
à Vall. in conſ. 17. num. 14. in 1. vol. nec excuſa-
4 tur qui deteriorauit, † allegans meliorationes.
Auth. qui rem. vbi Iaſ. nu. 8. C. de Sacroſ. Eccleſ.
& ſic nedum ex defectu beneplaciti Pontificis
ſed deterioratione in præſenti caſu emphy-
teuſis eſt ad Eccleſiam deuoluta.

Nec refert clauſula euictionis, quæ debet
5 intelligi ſecundum naturã † præambulæ obli-
gationis, vt ſcilicet corruente prima obliga-
tione corruat & acceſſorium. l. cum princi-
palis cauſſa. ff. de reg. iur. & ibi Doct. & eſt no-
tabilis text. in l. fin. C. de non num. pecu. vbi
6 Iuramentum † appoſitum in contractu reci-
pit omnes conditiones, & ſubauditiones, quas
habet contractus: quod ſequitur. Abb. in cap.
7 Quemadmodum, nu. 5. de iureiur. talia enim †
referuntur ad ſuum principium. c. Principatus.
1. q. 1. & ſic cum contractus iſte reddatur nul-
lus, omnia ex inde ſequuta nulla ſunt. Affl. in
deciſ. 25. in fin. vbi dicit; qđ ille qui confitetur,
8 † & pducit inſtrumentũ, non præiudicat ſibi ſi
appareat illud nõ eſſe ſolemne. & facit Caſſad.
deciſ. 5. num. 2. de iur. pat. dicens quod quando
9 lex † reſiſtit actui, nulla ex eo oritur naturalis
vel ciuilis obligatio. Vanc. etiam de null. proc.
quot. & intra quod temp. nu. 51. & probat tex.
in l. Si debitor. §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hy-
poth. ſol. quem ſingularem refert Rom. in cõſ.
132. num. 2. circa medium. Dec. in l. creditor.
num. 2. ff. de reg. iur. & præfata adeò procedit
vt etiam is, qui in ſui fauorem aliquid fecit,
10 poſsit, ſi agatur de nullitate, contra † factum
proprium venire. Sebaſt. Vanc. de null. proceſ.
tit. quis poſsit dic. de null. in prin. nempe quia
euictio venit acceſſoriè ad obligationẽ prin-
11 cipalem; vnde ceſſante principali, ceſſat † etiã
acceſſoria euictio. Tiraq. in ſuo opuſculo. ceſſ.
cauſ. ceſſ. effect. limit. 22. nume. 22. 23. quia
12 ceſſante † cauſſa promiſsionis, ceſſat, & ip-
ſa promiſsio. vt ille in eod. tract. 1. part. num.
217.
13 Neq; obſtat prætenſa bona fides; quæ † in
contractu inito contra legis diſpoſitionem nõ
poteſt eſſe; imò mala ſemper præſumitur. cap.
Qui contra iura. cum ſua Gloſ. de reg. iur. in 6.
14 & ſicut omnis † qui contrahit cum pupillo ſi-
ne ſolemnitate, dicitur in mala fide. l. 2. §. Si à
15 pupillo. ff. pro empt. ita † qui contrahit cum
prælato. Soc. in conſil. 29. colum. penul. verſicu.
Verum præfatis non obſtantibus. volum. 1. &
eò magis quando emphyteuta recepit em-
phyteuſim ea conditione, vt haberet, ſi incur-
dentem, ſemper ſtat in mala fide, vſq; quo illã
habeat. quia quãdo quis ſcit in ſuo cõtractu re
16 quiri † auctoritatẽ alicuius ſuperioris, illa om-
miſſa, dicitur contrahere in mala fide. Gloſ. eſt
ſingularis in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10. & in
l. 1. in verbo Mala fide. Cod. de fid. inſtrumen.
& iur. haſt. eod. libr. vbi Bart. & propterea
17 † tenetur ad reſtitutionem omnium fructuum

perceptorum toto tempore, quo poſsidet.ca. Hoc ius porrectum.§.Qui vero. vbi Gloſ.10.q. 11. & ita tenuit Rot.de reſtit.ſpol.deciſ.4.nu. 2.in nouiſ. quando etiam contrahitur cum cō-
18 ditione † accipiendi beneplacitum, ſemper contractus eſt nullus, & ſtatur in mala fide; non purificata conditione.Rol.à Vall.in conſil.63.num.19.vol.4.

Nec etiam obſtat conſuetudo in iſta regione de non accipiendo ſi inueuidētem, de qua
19 Borgn.in deciſ 45.nu.29.Quæ cum ſit † contra ius, eſt irrationabilis,Dec.in c.2.nu.9.de probat.c.Dilecti,de maior.& obed.ideò vti praua
20 † eſt extirpanda.Rol.à Vall.in conſ.34.nu.21. 23.in 3. vol. & habetur in Auth. habita C. ne fil.pro pat.cum Gl.in verbó ex peruerſa: Quæ
21 † nunquam ligat Clericos, aut eorum bona. Roch.de Curt.in tit.de cōſuetud.nu.653. Nec
22 obſeruari † debet maximè quando non probatur præceſsiſſe cum ſcientia,& patientia Papæ,Rol.à Vall.in conſ. 2.nu. 120.121.in 1. vol. Crau.de antiq.temp.4.par.nu.2.& in conſ.130. nu.25.& conſ. 96. nu. 6.1.part. & tantò magis vbi ſit conuentum inter partes,de eo accipiēdo.l.2.C.de iur.emphy.
23 Et patientia † etiam domini nō nocet,quia ſola patientia intelligitur remittere caducitatem ex delicto emphyteutæ: vt not. Rip. in tit.de reuoc.don.lib.3.interp.nu. 10. non autē conualidat quod nullum eſt.& ita iuris eſſe cēſeo.Laus Deo,& B M.

CONSILIVM XXII.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica an veniat in hæreditate?

SVMMARIVM.

1 *Ex cōſenſu Apoſtolico oia præſumūtur ritè geſta.*
2 *Succeſſor tenetur quando contractus nomine Eccleſiæ ſit geſtus.*
3 *Succeſſor proſequitur quod prædeceſſor fideliter egit.*
4 *Emphyteuſis tranſit in Fiſcum conceſſa pro extraneis.*
5 *Prohibitus dicitur in materia beneficiali qui ſit ſubditus Principi territorij.*
6 *Cauſſa reducitur ad non cauſſam.*
7 *Contractus prædeceſſoris nō præiudicat ſucceſſori.*
8 *Emphyteuſis non tranſit in extraneos, niſi ſpecialiter.*
9 *Succeſſor tenetur habere inueſtituram.*
10 *Renouatio fit ad formam.l.2.C.de iur. emp.*
11 *Auctoritas Papæ non validat informem gratiam.*
12 *Vicarius non autorizat alienationem ſine ſpeciali mandato.*
13 *Solemnitates requiruntur in tranſitu ſiuelli.*
14 *Extraneus intelligitur habilis aliàs.*
15 *Prohibiti ſunt qui conditionem domini faciunt deteriorem.*
16 *Auctoritas ſuperioris non validat actum.*
17 *Succeſſor non tenetur ſtare contractui.*
18 *Proteſtatio ſui iuris, reſeruat ius.*

Dabit mihi Deus verbū virtute multa.

FACTI SPECIES.

Dominus Ludouicus Fallopia inſtituit hæredem vniuerſalem commune Clericorum Mutinæ,in cuius bonis erant quædam prata olim data in emphyteuſim à Rectore.S. Georgij,quæ modernus Rector intendit ad Eccleſiam ſuā deuoluiſſe.& quærit quid iuris?

Et certè videtur dicta Prata ſpectare ad cōmune quia cauſſa cognita emphyteuſis fuit facta, cū cōſenſu Sedis Apoſtolicæ,ex qua aucto
1 ritate † omnia præſumuntur ritè geſta. Rol.à Vall.in conſ.96.nu.20.21.& 22.in 1.lib.Abb. in
2 conſ.41.nu.3.in 1.part.& cum fuerit facta † cū auctoritate ſuperioris,& nomine Eccleſiæ ſucceſſor cenſetur obligatus.c.1.de ſolut.Gemin. in conſ.17.pro declaratione,nu.8. & 9. Soc. in conſ.34.Materia præſentis conſultationis. nu.
3 3.vol.3.debet enim † proſequi quod ſuus prædeceſſor egit fideliter.c Hoc ius placiti.12.q. 2.c.Quia Ioannes 12.q.5.& c.Illud 16.q.6.& licèt aliqui tenuerint emphyteuſim Eccleſiæ non tranſire in extraneos. & quod collegium Clericorum annumeretur inter perſonas prohibitas:tamen iſto caſu aliter dicendum eſt; quia conceſſa fuit etiam pro extraneis:ſiquidē
4 emphyteuſis † conceſſa hoc pacto;tranſit ēt in Fiſcū,Iul.Clar.in prat.crim.lib.5.§.fin.q.78.verſi Nūc videamus,Soc.in conſ.266.in cauſſa,quæ vertitur inter capitulū.col.11.verſ.3.cōfirmatur.& late Boſ.in prat.crim.tit.de.bon.publ.n. 60.imò magis quia collegiū iſtud non videtur annumerari poſſe inter perſonas prohibitas: quia in materia beneficiali ille tantum dicitur
5 prohibitus † qui eſt in poteſtate Principis; in cuius territorio ſit beneficium.vt tradit.Ioan. de Selua.in tract.de beneficio,in 3 part.q. 26. nu.10. ſed Clerici iſtius collegij ſub Papæ auctoritate,& Epiſcopi remanent. & conueniri poſſunt,ergo in eis ceſſat cauſſa de qua agitur, ꝓ perſonis prohibitis.& cōſequēter reducitur
6 † ad non cauſſam.l.1.in fin.ff.de cond,ſin. cau.

Quibus tamen non obſtantibus; contrariā ſententiam amplector, tametſi emphyteuſis
7 ritè celebrata fuiſſet; quia † non poteſt præiudicare ſucceſſori. quod diffusè probat Borgn. Caualc. in deciſ. 46. nume. 31. & 32. & tenuit Rot. titu. de loc. & condu. deciſio. prima, in nouiſ. & hoc maximè procedit in iſto caſu, in quo nulla mentio in teſtamento fuit facta de iſta emphyteuſi; quæ ſpecialis erat facien-
8 da, etiam ſi † tranſire potuiſſet in extraneos: ſicuti probat Cuman.in conſi.11.verſ.Item dato.Iaſ.in l.quod dicitur,nume. 30.ff.de verbor. oblig.

obligat.Fulg.in conſil. 230. Alexand. in conſil. 11.nume.13.volum.3.Aret.in conſil. 53. nume. 3.verſic.iſta conclusio confirmatur & eſt commune dictum. de quo Alexan. in conſil. 100.in fin. volum. 1. neq; Clerici illius communis ac-
9 ceperunt † inueſtituram renouationis, vt tenebantur.Iaſ.in l.fin.num. 71.72.& 74. Cod. de iur. emphy. deciſ. Tholoſ.quæſt. 278.in addit. Imol.in cap.Potuit de loc.& cond. nu. 11.ver-
10 ſic. Sed aduerte.& nume.64 renouatio enim † erat facienda ad formam l. 2. in princip. Cod. de iur. emphy. & tantò magis quia conceſsio
11 fuit informis ; nec † auctoritas Papæ intelligitur eam ſanaſſe.vt probat Borgn.in d. deciſio.46.nume. 32. & præter alios defectus, ille non modicæ animaduerſionis ; quia Vicarius
12 interpoſuit decretum,licèt nulliter;quia † ad hoc ſine ſpeciali mandato non extenditur eius auctoritas.quod probat Borgn.in deciſ.45. nume 40.imò magis data validitate etiam in ex-
13 traneos ; requirebatur † illæ ſolemnitates in tranſitu , quæ requirebantur in prima conceſſione.vt per Iul.Clar.in §. emphyteuſis. quæſt. 38.verſic.aut vero.

Neq; illa extenſio in extraneos potuit facere capacem. illud commune ; quia illud ver-
14 bum extraneis † intelligitur de perſonis habilibus ad formam l.fin.Cod.de iur. emphy. & ideò non operatur habilitatem inhabilium. Bar.in l. 2 § quod ait prætor.ff. qui ſatiſd. cog. & quando dicimus emphyteuſim non tranſire
15 in perſonas † prohibitas intelligimus de illis, quæ redderent conditionem deteriorem concedentis; & maximè quãdo tollatur ſpes quod res amplius,ſeu dificilius reuertatur ad dominum;ſicut tradit Imol.in cap.Potuit.num.25.& 26.de locat.Clar.in d.§.emphyteuſis.quæſt.22. Eman. Soarez. in lib. recep. ſent. in verbo emphyteuſis.num.27. Sylueſtr. in ſum. §. emphyteuſis.nume. 21.& ex iſtis tolluntur difficultates ſupra allegatæ; quia collegium ſemper viuit;& tolleretur ſpes domino rem conceſſam poſſe amplius habere. & Boſſ. & alij citati loquuntur reuocabiliter, vt ſcilicet quando emphyteuſis tranſeat in Fiſcum Eccleſiæ poſsit reuocari infra bienniũ,qđ in aperto dicit Boſ.

Neq; obſtat quod contractus fuiſſet factus
16 cum auctoritate ſuperioris † quia per hoc non validatur, neq; facit valere trãſitum in d. cõmune ad ea quæ not.Gemin.in conſ.48.nu.6.
17. 7.& 8.& ideò ſucceſſor † non tenetur ſtare cõtractui Rot.de loc.deciſ.1.in nouiſ.Cui non ob ſtant apocę de recepto Canoni.quia factæ fue-
18 runt † cum proteſtatione ſui iuris.vt commune dicit.Iaſ.in l. Poſt moram,nu.4.verſ. Confirmo.ff.de eo quod cert.loc.vt Soarez.in d. libr. recep.ſent.in verbo emphyteuſis, nu.85. & ita addita diſpoſitione Conc.Trid.ſeſſ.25.c. 11. de reform.quæ annullat omnes alienationes à 30. annis citra factas,& ſi confirmatas à ſede Apoſtolica;reſideo quod comune illorum Clericorũ non poſsit dicta prata habere.Laus Deo,& B. M. V.& ita fuit poſtea iudicatum die 25. Octobris 1583.

CONSILIVM XXIII.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Attentare dicitur qui capit poſſeſſionem parte nõ citata.*
2 *Attentata primo,& ante omnia ſunt reuocanda.*
3 *Intruſus dicitur qui ſine titulo ſe inducit in poſſeſſionem.*
4 *Inſtitutus habet ius in re.*
5 *Clauſula,dummodo non ſit alteri ius quæſitum,eſt præſeruatiua.*
6 *Præſentatus habet ius ad rem.*
7 *Nihil fieri poteſt in præiudicium præſentati.*
8 *Literæ ſubreptitiæ nihil valent.*
9 *Miſſus in poſſeſsionem poſt appellationem, facit attentata.*
10 *Aſſignans terminum appellanti debet expectare lapſum termini ante executionem.*
11 *Præfixio termini habet effectum deuolutiuum.*
12 *Incompatibile eſt aſſignatio termini,& quod non ſit appellatio admiſſa.*
13 *Iudex ad quem acquirit iuriſdictionem.*
14 *Qui non eſt prouiſus à Papa,nec à delegato,nullum ius habet.*

FACTI SPECIES.

VAcante quodã beneficio iuriſpat. Reuer.Alexander præſentatus facta citatione ad formã c.fin.de elec.in 6 fuit inſtitutus;& interim Reuer.Ant. vigore bullæ Papalis fecit ſe per quendã notariũ,mitti in poſſeſsionem d.beneficij ſine aliqua citatione Domini Alexandri ; Quare reducta re in controuerſiã requiſitus quid ſentiam reſpondi vt infra videlicet Quod reuocanda ſunt attentata per d.Dñum Antonium; qui pendente lite,& parte non citata fecit ſe induci in poſſeſ-
1 ſionem:qua propter † dicitur attentaſſe. Rot. de reſtit.ſpol.deciſ.5.nu.2.in nouiſ. & deciſ. 3. in fin.& deciſ. 10.nu.3. vſq; ad fin. vt lit. pend.
2 etiam in nouiſ.& regulariter attentata † primo,& ante omnia ſunt reuocanda.c.non ſolum de appel.in 6.vbi Franc.& Gemin.

Nec obſtant litteræ Apoſtolicæ.Primò quia ex eorum tenore conſtat quod Papa non contulit beneficium, ſed mandat certis executoribus quod conferãt.d.beneficium.d. dño Antonio,dummodo non ſit in eo alteri ius quæſitum,quia adhuc nõ fuit inueſtitus de d. beneficio,& conſequenter nullũ habet titulum verũ, nec coloratum: ideo † eſt intruſus. ad not. per Felin.in cap. Veniens. in 2. notab. de accuſat.

& Gemin.in c.Propter.diſtin,19. & per Gome,
latè in regul.de trien.quæſt. 47, Secundo quia
gratia Papalis eſt conditionalis; ſcilicet dum-
modo non ſit alteri ius quæſitum; ſed Domi-
nus Alexander fuit præſentatus; & fuerunt
edicta publicata; & fuit inſtitutus, ex qua in-
3 ſtitutione † habebat ius in re; ſicut tradit
Gloſ.& notat Doctores in ca. Authoritate. de
inſtitut.& ſequitur Lamb.de iur. pat.in 3. art.
1.quæſt.prin,1.part.ſecundi lib,num. 2. & in 2,
art,5,quæſt.prin.2,part.ſecundi lib.num,4. ver-
5 ſic.Tu tamen tene.& cum illa clauſula,† dum-
modo non ſit alteri ius quæſitum, ſit præſerua-
tiua iuris alteri competentis;Cald. in conſil.8.
ad finem.de reſcript.Rom.in conſ.256, nedum
6 præſeruat ius in re; ſed † ad rem; qualiter ac-
quirit ſolum præſentatus. vt notat Lamb. in
locis ſupra allegatis.is enim ex ſola præſenta-
tione acquirens ius ad rem: dicitur ab ipſo Pa-
7 pa præſentatus;vt nihil † in eius præiudicium
fieri poſsit.Rot.tit.de præb.deciſ, 17. in nouiſ,
Aegid,deciſ.167.Comet. in regul. de non toll.
ius quæſit.quæſt,1. num,8. vbi dicit, quod per
iſtam clauſulam præſeruatur ius ad rē: ex præ-
ſentatione.& quod ita Rota ſeruat.3.Non ob-
ſtant.dic. litteræ Papales, quia ſunt ſubrepti-
tię;non enim faciunt mentionem de præſenta-
tione domini Alexandri;neq; de litis penden-
tia: imò narrat falſum;quod ſcilicet beneficiũ
8 adhuc vacet;quo caſu † nihil valent, & annul-
lari debent:vt per Abb.in ca. Dilecta,nume.7.
verſi,quartum.de reſcrip.& conſequenter poſ-
ſeſsio per dominum Antonium capta eſt nulla
& fecit attentata.

Attētata etiam ex alio capite probantur,in
lata ſententia per Reuer. dominum Vicarium
ad fauorem d.Antonij potius fauore litterarũ
Apoſtolicarum, quam fauente iuſtitia: domi-
nus Alexander appellauit,& tamen poſt appel
lationem d.Reuer.dominus Vicarius executus
fuit ſuam ſententiam; & dominum Antonium
9 miſit in poſſeſsionē beneficij,quod† manifeſtè,
fecit attentatum.Rot.deciſ.3,in fin.vt lit,pen-
dent.in nouiſ. quod magis verificatur ex eo,
quod interpoſita appellatione, & admiſſa, ſi
& inquantum,dando apoſtolos. præfixit termi
num decem dierum ad iter arripiendum;& 30.
ad reportandam fidem commiſsionis. & pro-
10 pterea debebat expectare† lapſum termini.c.
Perſonas.ibi ex tunc. & capitu, Peruenit. il 2.
11 de appel.nam præfixio† termini habet effectũ
deuolutiuum. Rot. tit. de appel.deciſ.21,in an
12 tiq.& ſic ſunt incompatibilia,† vt Iudex aſsi-
gnet terminum:& quod non ſit admiſſa appel-
latio;Rot.in deciſ.16.de appel, in antiq,ſed de
uoluto negotio per appellationem; Iudex à
quo,carens iuriſdictione,non poteſt procede-
re,vel ſaltem debet expectare laſpum termi-
ni.& tanto magis executio eſt infirma, & ſunt
reuocanda attentata,quia cauſa appellationis
fuit commiſſa alteri Iudici biduo ante com-
miſſam executionem; & ſic omnis iuriſdictio
13 † fuit acquiſita Iudici ad quem. c. Super eo, il
2. de appel, Gloſ. in Clemen. 1. in verbo re-
ceptis,de Procur.& not,Roman. in conſil. 353.
quo ad primum, & fortius quia ille Reuer.An
tonius nullum habet titulum, nec verum, nec
coloratum vt ſupra oſtendi:quia nec eſt† pro-
14 uiſus à Papa,nec à delegato; & conſtat de nō
iure ſuo. Rot.vt lit.pend.deciſ.8.in antiq.& eſt
ammouendus ab illa poſſeſsione tanquam in-
truſus. & ita Deo dante reſoluta eſt præſens
conſultatio.

CONSILIVM XXIV.

Præſentatio à pluribus facta, quæ præferatur.

SVMMARIVM.

1 Mens fundatoris præualet verbis.
2 Menti fundatoris eſt adhærendum.
3 Proximior attenditur in omni diſpoſitione.
4 Præſumitur teſtatorem voluiſſe proximiores præferre, & num.2.
5 Ordo charitatis vocat proximiores.
6 Proximiores imaginem defuncti oſtendunt.
7 Proximior intelligitur primus de deſcendentia.
8 Quando inuitantur illi de familia intelliguntur proximiores, & num.9.
10 Appellatione proximioris venit primus qui ſit in familia.
11 Ordo charitatis ſumitur à conſuetudine loquēdi.
13 Ordo charitatis eſt habere affectionem deſcendentibus pluſquam tranſuerſalibus.
14 Maior natu non ſemper intelligitur qui ſit ætate maior.
15 Maior Canonicus cui ſpectet cõuocare capitulum eſt qui prius ſit receptus.
16 Proximior ex multis in eodem gradu eſt qui ſit maior ætate.
17 Abſurditas eſt vitanda.
18 Ad euitandam abſurditatem verba licèt impropriare.
19 Abſurditas illa eſt, quæ contrariatur legi.
20 In dubio interpretandum eſt, quod eſt veriſimilius.
21 Veriſimile habetur pro expreſſo.
22 Affectio cadit in proximiores.
23 Ius commune informat conuentiones, & pacta.
24 Præſentatio quando fieri debet de Sacerdote, non valet ſi fiat de Clerico minore.
25 Succeſſor in præſentādo habet quaſi poſſeſſionem defuncti.
26 In præſentationibus diuerſis Ordinarius habet electionem.
27 Ordinarius gratificat in meritis æqualibus.
28 In gratificatione quæ ſint conſpicienda.
29 Ordinarius diſpenſat ad duo beneficia ſub eodem tecto.

Domine

Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit veritatem.

FACTI SPECIES.

MArtinus Perionus ciuis Lucenſis
fundator Capellæ SS. Iacobi, &
Fidriani, diſpoſuit vt ius præſen
tandi ei viuenti competeret; &
poſt eius mortem, maiori natu
domus ſuæ familiæ pro vna, &
pro alia maiori natu, ſeu antiquiori deſcendē-
ti ex familia quondam Baltheſſaris de Monte
Fregateſio diœceſis Lucenſis pro tempore va-
cationis:&, ea deficiente, maiori natu proxi-
miori deſcendenti, ſeu familiæ quondam Do-
minici, perpetuò cum obligatione dicēdi miſ-
ſas, in d. alteri per vnam hebdomadam con-
tinuam cuiuslibet menſis. & in feſto Natiuita-
tis dictorum SS. Iacobi, & Fridiani.

Moritur Martinus ſine filijs & moritur etiā
ille Dominicus Clericus; & Ioſeph. q. Ioannis
Bernardini fratris fundatoris; & hæres d. Mar-
tini preſentauit d. Horatium Perionū Sacerdo
tē:& Iacobus Balthaſſaris præfati præsētauit
Reuer. d. Iacobum Frignanum, & Stephanus
Bernardini antiquior de familia fundatoris
præſentauit, licèt in gradu remoto; Carolum
Clericum in minoribus vna cum antiquiore. q.
Dominici Baltheſſaris concorditer: vnde quę-
ritur quænam præferatur præſentatio.

Verba fundatoris prima fronte videntur
implicita; ſicut videntur implicitæ præſenta-
tiones; ſed rectè intuenti luceſcunt. ſiquidem
Ioſeph antiquior de agnatione fundatoris, &
Iacobus de Agnatione Balthaſſaris præualēt
in præſentando antiquiori remoto agnationis
fundatoris, & illi q. Dominici: cum ex mente
1 fundatoris, quæ verbis præualet ex D. Pauli
ſententia in c. 3. ad Corrinth. ibi, ſcripta non
attamento, ſed ſpiritu Dei. & ibi, littera enim
occidit, ſpiritus autem viuificat: quod compi-
latores legum ſemper fuerunt ſecuti. & Sceuo
la. in l. Cum mulier. ff. ſol. mat. Iuſtin. in l. Siquis
2 filium. Cod. de lib. præt. cui menti † eſt ſemper
aharendum. l. fin. Cod. quæ res pign. oblig. poſſ.
cum etiam ex verbis. Regulariter enim in qui
3 buſcunq. ſucceſsionibus, proximior † attēdi-
tur; l. Peto. § Fratre. ff. de leg. 2. de legit. agnat.
ſucceſſ. in prin. & in §. Si plures. ea namq; mēs
4 eſt vt præſumēda teſtatoris: & fūdatoris, & vo
luerit proximiores ſuos præferre. arg. text. in
5 l. Iuriſgentium. §. pactorum. ff. de pact. ordo †
enim ſanguinis, & charitatis poſtulat proxi-
miores in gradu ipſius fundatoris ab eius mē-
te vocatos eſſe; ſicut tradit Bart. in l. Si cogna-
tis. propè finem. ff. de reb. dub. a quo magis di-
6 lecti præſumuntur, nam illi † propriam ima-
ginem defuncti oſtendunt; quod notabiliter
notat Crau. in conſi. 831. num. 12. volum. 1. fun-
dator itaq; diſpoſuit, quod poſt eius mortem,
admittatur maior natu domus ſuæ familiæ;
7 ideſt primus † de eius deſcendentia ſicut
probatur per text. in l. Pronunciatio ff de ver-
bor. ſignif. & affirmauit Couuar. in libr. var. re-
ſolut. c. 5. lib. 3. num. 3. & verba ſequentia d. di-
ſpoſitionis demonſtrant. dum dixit, & illa de-
ficiente, maiori natu proximiori. d. domus ſuę,
8 & regulariter quando † inuitātur illi de fami-
lia, ſemper proximiores intelliguntur vocati.
d. l. Peto. §. fratre. ff. de leg. 2. l. fin. Cod. de verb.
ſignif. Ioan. Cephal. in conſil. 313. num. 13. 14 &
25. in 3. volum. & in conſi 616. num 48 in 5. vo-
lum. vbi dicit quod aliter non poteſt intelligi.
quod maximè procedit in iſto caſu, in quo fun
dator inuitauit proximiorem ſuæ familiæ per
nomen appellatiuum; quod importat vt in du
9 bio † intelligatur de proximiori ſuæ familiæ.
Crauet. in conſi 480. num. 2. in 1. volūm. & ideò
remotior in gradu exiſtente proximiori, nul-
lum habere poteſt ius præſentandi; quia ap-
10 pellatione † proximioris venit primus qui ſit
in familia adueniente tempore præſentatio-
nis. l. Familiæ in princ. ff. de verb. ſignif. & pro-
batur argumēto l. Socium qui in eo. ff. pro Soc.
& l. Mulier. ff. verum amor. nempè quia præſu-
11 mitur † magis dilexiſſe proximiores, quam re
motiores. Afflict. deciſ. 43. nu. 21. prout ita prę-
ſumitur ex ordine charitatis; qui † ſumitur ex
conſuetudine loquendi. Mant. de coniect. vlt.
volun. lib. 12. tit. 17. num. 27 & 28. Imò ex qua-
dam opinione ius præſentandi pro ſecundo
voto, videretur finiri in deſcendentibus illius
Balcheſſaris, excluſa linea tranſuerſali: ſed ſe-
quendo Couuar. in præcitato loco, deficiente
deſcendentia illius Balcheſſaris, diſpoſitio ha
beret locum in agnatis ordine ſucceſsiuo, per
gradum. d. l. Pronuntiatio. ff. de verb. ſignif. ad
finem 1. §. & ſic præſentatio. Ioſeph, & Iacobi:
valida erit; nec eſt attendenda alia à remotio
13 ti; quia ordo charitatis hic eſt, vt maior † af-
fectio habeatur deſcendentibus, quam tran-
ſuerſalibus, & inter tranſuerſales, proximiori-
bus in ordine. Aut. ceſſante. C. de legit. hæred.

Neq; obſtant verba, pro maiori natu: quæ
licèt in dubio videantur intelligi de illo, qui
14 ſit ætate maior tamen illud fallit, † quando
ſubiecta materia aliud expoſtulat l. Si pater. §.
fin. Cum l. Sequenti. ff. de adopt. quam comen-
dat Alex. in conſil. 4. num. 2. volum. 4. pondera-
tis verbis, & ſequitur Felin. in cap. Cum omnes
colum. penult. ſub verſ. ſed dubium eſt. de con-
15 ſtit. dum loquitur de antiquiori † Canonico
cui ſpectet conuocare capitulum. quia non in-
telligitur de antiquiori ætate, Sed reſpectu
antiquioris receptionis. & alia poſſent dari
exempla. ſed ſufficit quod in propoſita mate-
ria maior natu intelligitur de deſcendenti-
bus; & illis deficientibus de agnatis pro-
ximioribus, & ſatis eſt quod fundator voluit

16 ex multis † in eodem gradu; illum tunc admitti, qui maior natu eſſet, non aliter quàm ſi collectiuè eos vocaſſet. vt per Crauet. in allegat. conſil. 180. num. 2. in 1. volum. vt notāt illa verba, maiori natu proximiori: aliàs ſequeretur abſurditas contra mentem fundatoris, & officium caritatis, & ſanguinis, quod remotior admitteretur expulſo proximiori. quæ abſur-
17 ditas † ſemper eſt vitanda. l. In ambigua. ff. de
18 leg. Ad quam vitandam † verba etiam impropriare licet. Crau. in conſ. 130. nume. 8. in 1. vol. Abb. in conſ 78. nume. 2. verſi. Præterea hoc vi-
19 detur. vol. 2. & illa dicitur abſurditas † in quacunq; diſpoſitione, quæ contrariatur ſententiæ Legis, vel hominis. vt ſcripſit Sim. de Pret. de interp. vltim. volunt. lib. 1. dub. 4. Solu. 4. nu.
20 18. & in dubio † illud eſt interpretandū quod eſt veriſimilius. Alex. in conſi. 76. num. 4. & 5. in
21 volum. 4. quod veriſimile † habetur pro expreſſo. Afflict. deciſ. 43. num. 26. & illud eſt veriſsimile, quod eſt ſecundum affectionem di-
22 ſponentis; affectio † autem cadit in proximioribus ſecundum ordinem ſupra poſitū; & probat Alex. in conſil. 15. in 4. volum. Crau. in conſ. 62. num. 8. in 1. volum. & maximè cum prouiſio hominis concordat cum prouiſione iuris co-
23 munis; nam ius † cōmune informat conuentiones, & pacta; vt quaſi in terminis tradidit Anch in conſil. 81. 1. facie, num. 3. & ſic præſentatio domini Ioſeph Nepotis teſtatoris, ſeu fundatoris. & Iacobi filij Dominici Balthaſſaris iure ſubſtitit; ad excluſionem illius Stephani, & alterius ſocij: & tantò magis, quia etiam
24 quod habuiſſet ius præſentandi; præſentatio † eorum nulla eſſet, quia præſentatunt Clericū in minoribus; qui debet eſſe Sacerdos. vt tenet Roch. de Curt. de iur. patron. in verbo Honorificum. num. 7.

Et præfata tanto magis corroborātur: quia prædicti Ioſeph, & Iacobus ſunt hæredes reſpectiuè. d. Martini fundatoris: & Balthaſſaris; quod eſt argumentum ad oſtendendam mentem d. fundatoris. nam Ioſeph, ex poſſeſsione
25 † Defuncti Martini habet quaſi poſſeſsionem præſentandi ad not. per Menoch. de retin. poſſeſſ. remed. 3. num. 131. & in quaſi terminis ſententiauit Borgn. Caual. vt ipſe atteſtatur in repert. ad ſuas deciſiones. in verbo Iuſpatronatus poteſt ſtare. vbi multa congeſsit reſpiciētia iſtud caſum. ex quibus intrepidè concludendum eſt præſentationem. dictorū Ioſeph, & Iacobi præualere, excluſa alia de qua ſupra.

Et quia non conuenerunt in præſentatione
26 † Ordinarius eliget idoniorem. ca. Quoniam. de iur. pat. ibi, qui maioribus iuuatur meritis. c. Dudum. il primo, de elect. vbi Abb. & Roch. de Curt. in d. tit. de iur. pat. in verbo Honorificum. num. 47. & eſt text. in c. Si forte 63. diſtin. ſequiturq; Lap. alleg. 75. num. 5. & quando præ
27 ſentati eſſent † meritis, & ætate æquales, poterit ordinarius gratificare quem maluerit. Card. in Clem. plures. in fin. num. 3. de iur. pat.
28 Caſſad. eod. tit. deciſ. 2. num. 1. & quæ ſint † cōſpicienda in gratificatione tractat. Ioan. Lecirier. de primogenitura. 4. concl. q. 11. Nec illa eſt deſpicienda, quæ magis adhæreat mēti ipſius fundatoris, qualis eſt proximitas ad ipſum, & ſucceſsio in eius bonis; ex qua Reuer. d. Horatius erit eligēdus, in quem Ordinarius ex quadam æquitate inclinari debet, & ita dico; & cōſulo. quem d. Reuerendiſs. Ordinarius
29 diſpenſare † poterit ad duo ſub eodem tecto vt eſt deciſum apud Lapum. alleg. 117. ad fin. & Quintilianum Mandoſ. in pract. ſignat. Grat. tit. de diſpen. ad benef. ſub eod. tect. Laus Deo, & B. M. ſemper Virgini.

CONSILIVM XXV.

Compenſatio pro debito in legato, an cenſeatur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum ab vxore factum marito cenſetur animo compenſandi, & num. 29. 34. & 36.*
2 *Donatio, præſumitur in vxore vocando maritum dilectiſſimum.*
3 *Compenſatio non præſumitur ex titulo inſtitutionis.*
4 *Coniecturæ tollunt coniecturas.*
5 *Coniecturæ, quæ ſummuntur a lege, alijs præualent.*
6 *Præſumptiones legis ſunt quæ a iure ſunt inuentæ.*
7 *Mens regulatur à veriſimili, & num. 8.*
9 *Odioſum dicitur receſſus à iure communi.*
10 *Voluntas teſtatoris debet adaptari iuri communi.*
11 *Omnis diſpoſitio veſtitur à iure communi.*
12 *Opus pium eſt maritare pauperes virgines, & viduas.*
13 *Opus pium reſtituit aliquid de gratia.*
14 *Opus pium abſoluit facientem à debito pœnæ.*
15 *Opus pium prodeſt facienti, & num. 20.*
16 *Opus pium quid proſit exiſtenti in peccato.*
17 *Opus pium ſine peccato prodeſt ad vitam æternam.*
18 *Opera in charitate ſunt meritoria æternæ vitæ.*
19 *Dominus remunerat bene operantes.*
21 *Tarditas exequendi bona opera nocet Defunctis.*
22 *Differentes ſoluere legata pia excommunicantur.*
23 *Anima eſt pretioſior cunctis rebus.*
24 *Damnum animæ eſt inæſtimabile.*
25 *Pluralis locutio duo ſaltem requirit.*
26 *In teſtamentis plenior fit interpretatio.*
27 *Lata fit interpretatio vbi agitur de operibus miſericordiæ.*

28 Con-

28 Conſanguinei præferuntur marito
30 Vxor relicta vſufructuaria habet ſolum alimẽta.
31 Teſtatorem erraſſe creditur magis quàm hæredem voluiſſe grauare
32 Mulier habet iuſtam iuris ignorantiam.
33 Præſumitur pro opere pio.
35 Donatio non præſumitur ſi leuis ſit contraria præſumptio
36 Debitor legando, legare videtur animo compenſandi.
37 Liberalitas eſt interdicta coniugibus.
38 Inſtitutus particularis habetur loco legatarij.

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

DOmina Hippolita à Porta teſtando
inſtituit virum ſuum in ſcutis 600.
quæ dotata fuerat in ſcutis 1500. &
quia à ſtatuto diſpoſitum erat mari
tum lucrare dimidium dotis, oppoſitum fuit,
1 dd. ſcutos 600. ei relictos† eſſe animo cópen-
ſandi; & pro iſta parte conſultum eſt ex l.Si cũ
dotem.§ Si pater.vbi Bar.& alij. ff.ſol. mat. &
l.Titia cum teſtamento.§.Qui innita.ff.de leg.
2.quod cõmuniter teneri affirmat Alb.in cõſil.
17.nu.6.7 & 8 & ex alijs allegatis pro iſta par-
te.In cõtrarium vero alij dixerunt inſtitutionẽ
2 iſtam arguere † donationem; præſertim quia
teſtatrix appellat maritum dilectiſsimum. l.
Procula. ff.de probat. l. Si ſeruus.ff.de don.int.
vir. & vxo. & dd. ſcutos 600. ei titulo inſtitu-
tionis reliquit,& in bonis ſuis: ex quibus ver-
3 bis reſultat coniectura quod inſtitutio † nõ ſit
facta in bonis iam debitis marito.Cap.in conſ.
143. ſub nu.11. & 12.de communi, & ſic con-
cluditur ceſſare compenſationem; & quod ma
ritus vltra dotem conſequatur ſcutos 600.

Ego autem conſultus reſpondi ſcutos 600.
præſumi relictos animo compenſandi; ex his
quæ inferius videri poterunt. nam coniecturæ
4 † coniecturas tollunt. l.Nihil tam naturale. ff.
5 de reg.iur. & maximè coniecturæ † quæ ad di-
ſpoſitionẽ iuris ſumuntur præualent alijs.l.Li-
cet Imperator.& ibi Gl.& doct.ff.de leg.1. ille
6 enim ſunt præſumptiones † iuris, quæ à lege
ſunt inuentæ d.l.Imperator.& l.Cum auuſ.ff.de
cond. & demon.Prima enim coniectura quæ in
caſu propoſito habetur; & communiter appro
batur,eſt in l.præſ. ſi cum dotem.§.Si pater,&
in auth.præterea.Cod.vnd. vir. & vxor. & d. l.
Titia.§.Qui inuita.

Secunda coniectura colligitur ex veriſsimi-
li mente teſtatoris vnà cũ generalitate verbo
rũ,dum relictis ſcutis 600 eius viro in reſſiduo
totius aſsis montẽ Pietatis,conſtituit hæredẽ
ea conditione,qđ per quinquenniũ eius ſoro-
7 res, & neptis haberet vſumfructũ;mens † enim
regulatur ex veriſimili.ca.Inſpicimus. de reg.
iur.in 6.l.Si ſeruus plurium.§.fin.ff. de leg.1. &
hoc magis quando agitur de debito neceſſa-
rio;prout notatur in d.l.Titia. §. Quia inuita;
8 vbi ſecundum veriſimilem † mentem teſta-
toris apparet eum noluiſſe hæredem grauare
duplici onere:ſed illũ voluiſſe totam hæredi-
tatem habere; ſicut compertum eſt per verba
generalis inſtitutionis.l.Quam tuberonis.§.1.
ff.de pecul. non enim eſt veriſsimile quod vo-
luerit hæredem ſolo nomine eſſe;quin ſaltem
habeat quartam, quæ deficeret ſi vltra do-
tem haberet ſcutos 600. nam medietas dotis
quæ marito debetur neceſſario ex ſtatuti di-
ſpoſitione.eſt ſcutorum 750. ſi etiam haberet
ſcutos 600.eſſent ſcuti 1350. & in hæreditate
ſolum remanerent ſcuti 150. & vana eſſet di-
ſpoſitio de maritandis damicellis,& viduis:&
de vſufructu relicto duabus ſororibus, & vna
Nepte; de quibus dicetur infra. & hæres, qui
eſt Mons Pietatis nimis grauaretur: & eſſet
9 quid odioſum, † qualis eſt omnis receſſus à
iure communi.Crauet.in conſil.170. num.3 in 1.
volum. Ius autem comune præſumit teſtatorẽ
minus voluiſſe hæredem grauare,quàm ſit poſ
ſibile.Franc.Mant.de coniect.vltim.volun.lib.
7.tit.1.num.9.Cum ibi allegatis:ergo ſecundũ
teſtantis mentem illa ſcuta 600. debent eſſe
10 loco compenſationis;quia voluntas † teſtato
ris ſemper adaptari debet iuri communi l. 1.
Cod.de mun.& hono,int.pat.& fil.conſt.lib.10.
Anch.in conſi.6.num.8.Crauet.in conſil.75.nu.
5.in primo volumine, vbi dicit, quod omnis
11 † diſpoſitio,quæ ſimpliciter profertur, veſti-
tur à iure communi, & ſecundum ipſum ius de-
bet ampliari,& reſtringi.

Tertia Coniectura ex mente, & verbis aſſu-
mitur,dum voluit quod reſiduum eius hæredi
tatis diſtribuatur in maritando damicellas,&
12 viduas pauperes:iſta † enim diſpoſitio eſt o-
pus pium.Capell.Thol.in addit.ad quæſt. 214.
& poſt omnes Nauar.tit.de redd.benef.quæſt.
1.num.60.61.& 62.Bald.in l.Poſt mortem. col.
penult.Cod.de fideicom.qui dicit quod ſimile
13 opus videtur factum Deo: per opus † enim
pium reſtituitur aliquid de gratia deperdita.
Sicut tradit Vict.in ſuo Sacramentario de pe-
nit.cap.1.in fine,quod opus nedum iuuat ani-
mas Defunctorum, ſed viuorum illud facien-
tium:nam aut fit pro Defunctis, & conſidera-
tur primo,vt eſt expiatiuum pœnæ per modum
cuiuſdam recompenſationis;& ſuffragatur ani
14 mæ,pro qua factum eſt:& eam † abſoluit à de
bito ſuæ pœnæ Sed non à debito pœnæ facien-
tis, ſecundo conſideratur inquantum opus eſt
meritorium vitæ æternæ, inquantum procedit
à charitate,& ſecundum iſtud prodeſt nedum
15 ei,pro quo fit,ſed magis † facienti.vt ita affir
mauit.S.Tho.in 4.ſenten.diſt.45.q.2 & q.4. ar-
ti.1.Syluest.in ſum.verbo Participatio:& Scru
tin.

tin.Sacerd. fol.mihi 47. aut non ſit pro defunctis;&aut tunc ſit in vita; aut in articulo mortis.ſi in vita; aut ſit in peccato;aut ſine pecca-
16 to, ſi in peccato † prodeſt in his omnibus quæ nor.gl.& illic Abb. in c. Quod quidam, de pe-
17 niten. & remiſſ. ſi extra peccatum prodeſt † ad vitam ęternam merendam,ſicut docet.Vict.
18 in loco allegato,quia omnia † opera quæ facimus ex charitate, ſunt æternæ vitæ meritoria; vt S. Thom. in ſupraſcripto loco.& 2. 2. quæſt.
19 32 artic.1.Dominus † enim benè operantes, apportato lucro, remunerat. D.Greg. in homilia Matthæi, Homo quidā peregrè proficiſcēs. aut ſit opus bonum in morte; prout in teſtamēto;vt eſt caſus noſter; & tunc etiam quod non dicatur pro anima ſua,vel amore Dei,quandocumque relinquatur in pauperes; vel pia loca; dicitur bonum opus; teſte Nauarr. in loco ſu-
20 pra citato, & † prodeſt animæ facienti, ita qđ poſt mortem conſequitur præmium etiam antequam fiat ab executoribus, quantum eſt ex opere operantę; ſed quantum ad efficaciā quæ eſt ex opere operato non conſequitur fructum
21 antequam fiat. & in hoc tarditas † nocet defunctis quo ad penam purgatorij,vt ita diſtinguendo tradidit Bartho.Fum. in ſua ſum.in verbo. ſuffragia num.2. & rectè tradit Nauar. in c. Magna. de pænit. diſtin. 1. à num. 14. ad finē: & ideo iſti retinentes ſeu negantes relicta à
22 defunctis; aut differunt † reddere tanquam necatores egentium ſunt ab Eccleſijs eliminandi.c.Qui oblationes: cum duabus ſequen-
23 tibus.13.quæſt.2.quare cum anima † cunctis rebus ſit pretioſior.l.Sancimus.C.de Sac.Sant.Ec
24 cleſ. & eius † damnum ſit ineſtimabile, ſumēda eſt coniectura,quæ illi magis proſit dicit Socin.in conſ.191. licet difficultates.col.5.verſ 3. ex eo,& Mantic.de coniect.vltim.vol.lib.12.ti. 17.num.31. ſed nemo dubitat, quin magis mereatur,qui maiora bona facit; & iſto caſu maxime credendum eſt teſtatricem habuiſſe mētem quod in eius hæreditate remanerent bona ſufficientia ad exercenda opera charitatis: quia quando diſpoſuit reſiduum expēdi pro maritandis damicellis, locuta fuit in plurali
25 numero,qui ſaltem † duo requirit. c. pluralis locutio.ff.de reg. iur.in 6.l.vbi numerus. ff. de teſt. ex qua veriſimili mente ſaltem duæ virgines.& duæ viduæ deberent nubi, quia in te-
26 ſtamentis † plenior eſt interpretatio faciēda l.In teſtamentis ff. de reg.iur. & facit Gl. cum ſuo textu. in l.1. ff.de optio.leg. quod maxime
27 procedit, vbi agitur de operibus † miſericordiæ, pro quibus ſit lata interpretatio.Io.And. in c.1.de homic. in 6. & Alex. in conſ. 171. nu. 5. & conſ.216. col. ... verſ. Fit etiam extenſio. vol. 2. ex quibus in dubio infertur teſtatricem voluiſſe potius animæ ſuę quam commodo mariti proſpicere.

Quarta coniectura eſt, quia voluit eius ſorores, & Neptē habere vſumfructum poſt mortē eius mariti; ſed ſi vltra dimidium dotis maritus haberet ſcutos 600. detracta quarta hæredis,vſufructus euaneſceret; vel ſaltem ita diminueretur; vt vix dici poſſet aliquid ineſſe, & eſſet contra charitatem; & diſpoſitionem le-
28 gis, quæ in ſucceſſione † præfert conſanguineos marito. d. l. Si ſeruus plurium.§.fi. ff. de leg.1.l. fin.C. quorum bonorum, ſed hanc abſurditatem euitare debemus.

Quinta Coniectura patet ex vniuerſali relicto vſufructus omnium bonorum marito, & eiuſdē ſororibus,defuncto marito, & poſtmodum inſtituit hæredem ſacrum montem Pietatis;& demùm voluit nubi damicellas, & viduas. ex qua digreſſa diſpoſitione oſtenditur
29 teſtatricem † habuiſſe animum compenſationis;alias diſpoſitio eſſet cōtra mentem legis. d.l.Titia.§.qui muita.& ad hoc faciunt tradita per Crau.in conſ 32.per totum.vol.1.vbi dicit
30 quod vxor relicta † domina, & vſufructuaria in vna parte teſtamenti; & in alia fuit etiā eidem relictum omne id, quod pertinet ad alimenta;non poteſt petere niſi alimenta, quia ex mente coniecturata præſumitur teſtatorem voluiſſe ei ſolum prouidere de alimentis.

Sexta coniectura habetur ex diſpoſitione legis., Sticho.in fin.ff.de vſuf. leg. vbi dicitur qđ
31 potius † præſumitur erraſſe teſtatorem legando;quàm quod voluerit hæredē grauare. quod etiam dicendum eſt in caſu noſtro; quod ſcilicet teſtatrix cogitauerit poſſe de tota dote diſponere:& relinquere illos ſcutos 600.marito: & reſiduum Monti Pietatis cum diſpenſatione de qua in teſtamento, & maxime quia mu-
32 lier † habet iuſtam iuris ignorantiam, prout not.Ant.Nicell.de concord.Gl. nu.153.

Septima,& vltima coniectura eſt,cum hęres vniuerſalis ſit locus pius,& ſit relictū pro pau-
33 peribus ſemper præſumitur † ad eius fauorē: Sicut tradunt doct. in c.fin.de re iud. & eſt textus in l.Proxime ff. de his quæ in teſtam. de-
34 len.ex quibus teneo cum illis qui tenent † locum eſſe compenſationi,quod tenuit etiā Auguſt.Bero. in q.92.à num.6. ad finem. & eſt cōmune dictum ſicut atteſtatur Ant.Gom.in lib. var. reſol.tit. de teſtam.c.12.num.27.verſ. ſi verò debitum eſt neceſſarium,& ſequitur Rol. à Vall. tit. de lucro dec.q. 96. & pro veriori, & communiori Mich.craſſ. in lib. ſent. §. Legatum. quæſt.42. & ita iuris eſſe cenſeo.

Neque donatio poteſt præſumi: quia quan-
35 do alia coniectura etiam leuis poteſt ſummi; numquam præſumitur donatio,Bal.in l.1.nu.3. C.ad Trebb. Alex. in l. quo dotis. num.4. ff.ſol mat.Caſtren. in l. Domos. ff. de legat. 1. & maximè quando ille qui relinquit ſit neceſſarius de-
36 bitor,quia † legando ei cui debetur videtur animo compenſandi. Mich.Craſſ. in allegato loco. & Iaſ. in auth. præterea.nume.19.propè finem. C.vnd.

C.vnd. vir. & vxor quod præcipuè procedit in
37 ter coniuges;quibus † eſt interdicta liberalitas;nec morte confirmatur.Crau.in conſ. 131. nume. 14.in 1. volum. nec refert quod illi 600. fuerint relicti tit.inſtitutionis,quia quando in
38 re particulari † quiſquis inſtituitur, & alius ſit vniuerſalis hæres,ille habetur loco legatarij.l. Quoties.& ibi Bar.in C.de hæred.inſtit. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XXVI.

Clericus qui defloraui virginem an torqueri poſsit pro habenda veritate.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio mulieris defloratæ cum atteſtatione alterius ſufficit ad torquendum Clericum.*

2 *Mulieres teſtificantur contra Clericum ſtupratorem.*

3 *Diffamatio de lenocinio debet concludere perſonam ire per domos, & loca publica iuuenes decipiendo.*

4 *Leno dicitur qui mancipia in domo quæſtuaria tenet.*

5 *Leno etiam eſt, qui tenet mulierem palam ad lucrum, & num. 6.*

7 *Sufficit Clericum ad locum torturæ ducere per confeſſionem defloratæ, & atteſtatione alterius mulieris.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

REuer. Geminellus carceratus imputatur defloraſſe Iacobam, & ſtans in negatiua quæritur,an torqueri poſsit ex denunciatione d.Iacobæ;ſeu confeſsione;quia denũtiatio proceſsit à parentibus,& atteſtatione Mariæ:& quidem Boſſ.in ſuo tractat.crimin.tit.de indit.& conſid. ant.tort.nume.160. 161.& 162.fuſius hanc materiam tractauit,& te
1 nuit confeſsionem † perſonæ defloratæ cũ adminiculo alterius mulieris, ſufficere ad torturam:quod etiam tenuit Clar.in practi. crimin. lib.5 §.fin,quæſt.24,verſi.Sciendum eſt.Et quãuis multi teneant, mulieres de iure Canonico non teſtificari contra Clericum. Foller. tamen in ſua pract,crimin.Canonica tit. de teſtib. diligen.examin.nu,45. & 46. probat quod in hu
2 iuſmodi delicto † mulieres admittuntur.

Nec obſtare videtur imputatio de lenocinio data Mariæ;quia vltra quod id non fuit probatum ; oportebat illam diffamari ante atteſta
3 tionem;& diffamatio † de lenocinio debet cõcludere perſonam ad hoc ire per domos , aut loca publica decipiendo iuuenes, vt ſtatuit Iu
4 ſtin.in princip.Auth.de lenocin.coll.3.aut in † proprijs domibus mãcipia quæſtuaria tenere , de quibus loquitur Vulp. in l. Athleras. §. ait prætor.ff.de his qui not.infam.ſiue quod de cõ
5 ſuetudine † proſtituat mulieres quæſtus cauſa. l.Palam. §. Lenocinium. ff.de rit.nupt. nam
6 leno † propriè dicitur ille . qui Palam tenet mulierem ad lucrum ex libidine proſtitutam ; ſicut ſcripſit Bertach.in tit.de Gabell.in 7.par. princ. titu. qui tene ad Gabel. nume. 51.& ſic locus eſſet torturæ . ſed tamen mitius agendo
7 reſpondi d.Clericum † ducendum eſſe ad locum torturæ,ex his quæ not.Diaz.in pract. cri. Canonica,tit.de tortura.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM XXVII.

Laudemium an debeatur pro renouatione inueſtituræ liuelli.

SVMMARIVM.

1 *Contractus venditionis bonorum Eccleſiæ eſt nullus.*

2 *Laudemium non ſoluitur pro renouatione liuelli.*

FACTI SPECIES.

FVerant olim conceſſæ in emphyteuſim Bub.44.terrarum Eccleſiæ S.Thomæ;quarum petitur laudemium à nouo Rectore per renouationem inueſtituræ : & conſultus reſpondi non deberi: tũ quia illæ terræ per tutores domini Camilli exiſtentis in pupillari ætate fuerant venditæ: & ipſo domino Camillo in pubertate inſtante,fuerũt
2 in priſtinũ redactæ,& † contractus nullus pronuntiatus:ad tradita per Vant. de nullit. proceſſ.tit.quot,& intra quod tempus,num.68. & Bertach.tit. de Gabell.nu. 6.ſub titu.Quoties ſit ſolu.Gabel.& tit.de Gabell.contract.nume. 25.& ſic ſtante re in ſuo priſtino ſtatu, nihil erat innouandum;cum etiam quia quando lau
2 demium † in conceſsione emphyteuſis fuit ſolutum ; pro renouatione non eſt debitum . vt in terminis annotauit Iaſ.in l.3.nume.91.C.de iur.emphyteut. & Syluestr. in ſecundum titul. emphyteuſis,num.28.verſi.2.fallit. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XXVIII.

Reliquiæ an poſsint transferri ſine auctoritate Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Corpora Sanctorum non tranferuntur ſine licentia Papæ.*

2 *Corpora Sanctorum , quæ non ſint in perpetua ſepultura,tranſferuntur ſine Papa.*

3 *Reliquiæ Sanctorum poſſunt tranſferri ſine licentia*

tia Papæ.
4 *Reliquiæ poſſunt portari ad collum ex deuotione.*
5 *Reliquiæ transferuntur ſine Synodali licentia.*
6 *Licentia Canonicorum cuſtodum reliquiarum habetur per Synodali.*

FACTI SPECIES.

REuerendiſsimus Epiſcopus Mutinenſis cōceſſerat quaſdam reliquias Sanctorū Sereniſsimæ Lucretiæ Vrbini Principis vxori, & ſorori Sereniſsimi Alphonſi Ducis Ferrariæ eaſq; tranſtulerat in Oratoriū d.Sereniſs. Principiſsæ; ſed poſtea fuit in dubium reuocatum id fieri non potuiſſe ſine ſpeciali mandato Papæ, & conſultus reſpondi vt infra.

Et pro parte affirmatiua allegabatur Conc. Maguntienſe, de quo in cap. Corpora. de conſec. diſtin. 1. vbi Gloſ. & Doct. tradunt id fieri nequaquam poſſe ſine licentia Papæ.

Hoc tamen non obſtante de iure communi altera ſententia eſt verior in caſu propoſito. nam tex. ille, & Gloſ. atq; Doct. loquuntur de corporibus Sanctorum, quæ ſint tradita perpetuæ ſepulturæ, ſin vero non ſint tradita perpetuæ ſepulturæ: omnes concludunt poſſe de lo-
2 co religioſo ad alium religioſum tranſferri † ſine Pontificis auctoritate, vt eſt videre apud Angel. & Sylueſt. in ſumm. titulo de Reliquijs: ex diſpoſitione Legis. ſi nec dum. Cod. de relig. & ſump. fun. & quanto magis iſtud pro-
3 cedit in Reliquijs † transferrendis de quibus ille textus non loquitur; vt in expreſſo tenet Barth. Fum. in ſua ſum. Armilla. eod. tit. de relig. num. 4. ad quod facit auctoritas Diui Thomæ in 2.2. quæſt. 96. quem ſequuntur Sylu. & Armill. in præfato loco. dum tenet quod nō ſit
4 illicitum † reliquias ad collum portare, ex Dei, & ſanctorum fiducia, quod armill. in eo lo-
5 co intellexit fieri poſſe † etiam ſine Synodali licentia. num. 3. & quanto magis quando licētia Synodalis interueniat, pro vt hic interuenit, in quo actu interuenerunt Canonici cuſtodes reliquiarum à toto Capitulo electi; qui in-
6 telliguntur ſynodales, vt not. Arch. in d.c. Corpora, & ſic ille Reuerendiſsimus Epiſcopus de iure communi non errauit: Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XXIX.

Emphyteuſis an ſit valida in præiudicium Rectoris ſucceſſoris.

SVMMARIVM.

1 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, & non alijs imputet.*
2 *Delictum patris non nocet filijs in feudo.*
3 *Delictum vnius nocet alijs in emphyteuſi.*
4 *Conuentio inter partes operatur aliquid vltra legem.*
5 *Conditio domini directi non immutatur.*
6 *Defectus vnius ex pluribus non ſoluentis, facit totam rem perire.*
7 *Emphyteuſis durat in vita rectoris concedentis.*

Præbe mihi domine auxilium, et ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

FVit facta emphyteuſis quarundam Terrarum beneficij. S. Xiſti de anno 1582. I.V.D. Domino Guidoni per Rectorē; quæ terræ olim fuerant etiam conceſſæ; ſed in inueſtitura iſta dicebatur quod eſſent deuolutæ: vnde quærebatur. An inueſtitura eſſet noua, vel antiqua? & ad quid valeret?

Ad quam reſolutionem aduertendum eſt, ꝙ inueſtitura, de qua in themate, fuit facta tanquam de re deuoluta, & qui eam recepit tanq̄
1 rem deuolutam accepit; & ſic † ſibi præiudicauit c. Damnum. de reg. iur. in 6. Imol. in conſ. 68. in prin. & facit textus in c. Ad aures. de reb. Eccl. non alien. imò etiam filijs: quia licet
2 regulariter delictum † patris non noceat filijs: quæ regula maxime procedit in feudo: ad not. per Alex. in conſ. 30. num. 17. vol. 1. ſecus tamē eſt in emphyteuſi, in qua delictum † vnius nocet alteri; vt in terminis alienationis factæ per vnum ex conſortibus de re emphyteutica, tenet Papien. in ſua pratic. in form. libell. quo agi ad reuoc. feud. in verbo, nec ſuperſtitibus. num. 27. & ad idem Alex. in d. conſ. 30. num. 18. & ſequitur Rol. à Vall. in conſ. 60. num. 14. in fin. in 2. volum. cum ibi allegatis: quod ſine difficultate procedit in iſto caſu, vbi fuerat cōuentum, quod bona non poſſent alienari ſine
4 expreſſa licentia domini: quæ † conuentio debet aliquid operari vltra diſpoſitionem legis. Decian. reſponſ. 4. nu. 24. 25. & 26. in primo vol. & poſt alios tenet Reuerendiſs. Paulus Leonius Epiſcopus Ferrarienſis in conſ. 4 num. 4. in tantum quod ſi ſecundum legem alienatio rei emphyteuticæ non præiudicaret cæteris comprehenſis; tamen ſtante ſupraſcripta conuen-
5 tione præiudicaret; nam conditio † domini, qui ita conuenit, non immutatur. l. 2. § ex his ff. de verb. oblig. & tenet Imol. in c. Potuit. num. 47. verſ. & ex præfatis de loc. & cond. qui loquitur in terminis, quando delictum vnius non ſoluentis præiudicat alijs, & dicit quod non mutatur conditio obligationis; licet cæteri poſſint agere contra non ſoluentem. & hanc ſententiam communem recitat Sylueſt. in ſum. §. emphy-
6 teuſis num. 10. dicens quod defectus † ſolutionis partis vnius, facit totam rem perire: & ex iſtis concludi poteſt quod ex quo emphyteuſis

erat

erat deuoluta, ſit facta noua inueſtitura ſine
tamen præiudicio ſucceſſorum; ſed quod in vi
7 ta † moderni Rectoris tantum duret per ea
quæ tradit Pap. in loco præcitato. & ſequitur
Bertach. in ſuo repertorio, in verbo emphy-
tenſis reuertitur verſic. 11. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XXX.

Impedimentum publicæ honeſtatis.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia vt inducant impedimentum publicæ honeſtatis, debent eſſe valida.*
2 *Sponſalia valida quinq; requirunt.*
3 *Sponſalia debent contrahi à maioribus ſeptennio.*
4 *Sponſalia vt valeant non debent eſſe conditionalia.*
5 *Sponſalia in incertam perſonam non valent.*
6 *Sponſalia vt valeant non debet deficere conſenſus.*
7 *Sponſalia vt teneant, non debent poſt alia contrahi.*
8 *Sponſalia conditionalia, & in incertam perſonam non valent.*
9 *Sponſalia à patre pro filio tacente valent.*
10 *Filij obligantur tacitè conſentientes patri eos nubenti.*
11 *Filij debent eſſe præſentes, vt obligati ſint patre eos nubente.*
12 *Scientia requiritur, vt filii ſint obligati eorum patre ipſos nubente.*
13 *Conſenſus, vt obliget, non debet habere errorem.*
14 *Error conſideratur quadrupliciter.*
15 *Error perſonæ, & conditionis non vitiat matrimonium.*
16 *Scientia debet eſſe plena, & ornata ſuis qualitatibus, vt obliget.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

PAter promiſerat filiam in matrimonium cuidam iuueni, & vigore promiſsionis, factæ fuerunt publicationes ſciente, & non contradicente filia, quæ tamen noluit contrahere; & fuit in dubiũ reuocatum, ipſam cogi poſſe, ſuper quo articulo reſpondi vt infra.

1 Sponſalia debent eſſe valida † ad inducendum publicæ honeſtatis iuſtitiæ impedimentum in primo gradu, ad Sacroſancti Concilij Tridentini diſpoſitionem de qua c.3. de refor-
2 mat. matrim. ſeſſ.24. valida † autem quinq; requirunt quorum defectus alter ſufficit ad impedimentum matrimonium. Primum quod cõ-
3 trahatur† à maioribus ſeptenio. c. Iuuenis, de
4 ſponſ. Secundum quod non ſint † cõtracta ſub conditione c.1. eod. tit. in 6. & ibi Gloſ. Tertiũ
5 quod ſint certa; quia in incerta † perſona non infertur conſenſus. c. Sponſa. & d. c. Iuuenis. de ſponſ. & ca.1. eod. tit. in 6. Quartum quod con-
6 ſenſus† non deficiat. c. Dilectus. eod. tit. Quin-
7 tum quod non† ſint contracta poſt alia ſponſalia, vel matrimonium. c. Ex ſponſalibus. eod.
8 tit. conditionalia † verò, & in incertam perſonam reddũtur inualida; & inualida nullum producũt effectum. Conc. in d. c. 3. pro quo Nauar. in ſuo Manual. confeſſ. c.22. nu. 57. Sed in caſu propoſito pater accepit votum filiæ de eam nubendo, non tamen in perſonam certam; imò filia appoſuit conditionem, dummodo in æqualem nuberetur, & ſecum habere poſſet filium primi matrimonij.

Videtur tamen dubitandũ ipſam cogi poſſe, ex quo preſtaſſe dicitur conſenſum, quando ſciuit fieri denuntiationes, & non contradixit: nam licet tacitus conſenſus regulariter
9 non operetur; fallit tamen in patre † contrahente ſponſalia pro filio tacente. c. Vnico. §. fin. de deſponſ. impub. libr. 6. ſequitur Nicol.
10 mot. de ſponſ. §. qui poſſ. contin. num. 6. & filij† expreſsè, vel tacitè conſentientes obligantur. Abb. in conſ. 65. in 2. vol. id tamen procedit ita
11 demum ſi patre† contrahente ſponſalia, filius ſit præſens, & non diſſentiat: vt in d. §. fin. ibi ſi præſentes fuerint; vel ſi ſint abſentes, ea po-
12 ſtea rata habeant: quoniam requiritur† ſcientia; vt illic textus; nam conſenſus vt inferat præiudicium, ſiue tacitus, ſiue expreſſus debet
13 † eſſe certus: & ſine errore: quia error impedit matrimonium: nihil enim eſt magis conſenſui contrarium, quàm error. l. Si quis per errorem. ff. de iuriſd. omn. Iud. qui quidem error
14 † quadrupliciter conſiderari poteſt: reſpectu ſcilicet perſonæ, conditionis, fortunæ, & quali-
15 tatis. error verò perſonæ, †ſeu conditionis vitiat matrimonium. c.1. 29. quæſt. 1. vnde quod attinet ad caſum noſtrum non ſufficit filiam ſciuiſſe denuntiationes fieri, cum non fuerit certiorata de conditionibus ab ea poſitis: nã
16 ſcientia †ad hoc, vt inducat obligationem, nõ debet eſſe ſimplex, ſed plena, & ornata ſuis qualitatibus, & circumſtantijs. Gl. in ca. Concertationi. in verbo ſciuerit. de appel. in 6. vbi Doct. & hæc maximè in dubio ſunt cenſenda fauore libertatis, ad imitationem Concilij. Ex quibus reſultat concluſiõ quod iſtã filia non ſit cogenda; quia non fuit certiorata de conditionibus ab ea poſitis, quando pater recepit votum de ea nubenda in genere: non ſpecificata perſona: & ita iuris eſſe cenſeo, ſalua correctione. S. Matris Eccleſiæ. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XXXI.

Habens ius præſentandi, an ſine titulo admittatur?

SVMMARIVM.

1 *Notorium non requirit probationem.*
2 *Præſentatio admiſſa dat poſſeſſionem.*
3 *Quaſi poſſeſſio continuatur in filios, & ſucceſſores.*
4 *Concilium c.9.ſeſſ.25.loquitur de titulo.*
5 *In poſſeſſione, vel quaſi, omnis eſt manutenendus.*
6 *Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.*
7 *In iudicijs poſſeſſorijs non quæritur an quis iuſtè poſſideat.*
8 *In iudicio poſſeſſorio ſufficit colorare poſſeſsionem.*
9 *Poſſeſſor eſt manutenendus in ſua poſſeſsione.*
10 *Inſtitutio includit poſſeſſionem.*
11 *Nemo tenetur oſtendere titulum ſuæ poſſeſsionis.*
12 *Ad acquirendum iuſpatronatum requiritur dotatio, ſeu fundatio aut præſcriptio.*
13 *Aliud eſt res ipſa, aliud poſſeſsio rei.*
14 *Poſſeſsio acquiritur ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione.*
15 *Præſentatus eſt præferendus in poſſeſſorio.*
16 *In poſſeſſorijs ſufficit prætendere ſe hæredem.*
17 *Poſſeſsio patris continuatur in filium*
18 *In notorijs non requiritur probatio.*

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

DVo in præſenti conſultatione ſunt præmittenda; vnum ſcilicet, quod
1 quando aliquid eſt in loco † notorium; non eſt opus probatione. cap.
Tua nos.de cohab.Cler. & mul. imò ſola fama
ſufficit.c.Illud. de præſump. Alterum quod ex
2 ſola † præſentatione ab Ordinario admiſſa, acquiritur quaſi poſſeſsio præſentandi Roch. de
Curt.de Iur.pat in verbo competens, num.34.
3 35.& 39.quæ † continuatur in filios, & ſucceſſores prout latè tradit Lamb.in eod.tit.artic.
22.3.quæſt.prin.1.part.2.libri.

In quo articulo multi Iuris periti ſcripſerunt; & poſt alios Illuſt.& Reuer.D.Turturellus Bononienſis grauis huius temporis in partibus Canoniſta, cui adhærens concludo præſentationem à Domino Muzzarino factã ad-
4 mittendam eſſe: quia Concilium † Tridentinum.in c.9.ſeſſ.25.de reform.loquitur de oſtẽdendo tit.ex fundatione, dotatione, vel præ-
5 ſcriptione: ſed nos agimus de † poſſeſsione,
vel quaſi, præſentandi: in qua vnuſquiſque eſt
manutenendus cap. Conſultationibus, de Iur.
pat.Paul.deciſ.317.in 2.part.etiam ſi eſſet præ-
6 do.c.in Litteris de reſtit.ſpol. nã † poſſeſsio habet plus facti, quàm iuris. l. deniq; ff. ex quib.
7 cau.maio. & ideò in iudicijs † poſſeſſorijs non
quæritur, an quis iuſtè, vel iniuſtè poſſideat,
ſed ſolum an de facto poſſeſsionem habeat. l.
3.ff.vti poſſid.& d.c.in Litteris.in quo iudicio
8 † ſufficit colorare ſuam poſſeſsionem, oſtendendo poſſidere cum auctoritate Iudicis. ad
not.per Stafil.de Grat.expect.§.Spoliatus.nu.
5. prout euenit in caſu propoſito in quo præſentatio fuit admiſſa per Ordinariũ: vnde quãuis præſentatio, & ſeu inſtitutio non eſſet Ca-
9 nonica, poſſeſſor † eſt manutenendus in ſua
poſſeſsione, vt Stafil. loco allegato, & proſequitur latè Ioſeph Lud.concluſ.42.ampl.13.&
maximè locum habet, vt cenſuit Doctiſsimus
Turturella; quoniam facto proceſſu coram Or-
10 dinario, ſequuta eſt inſtitutio, in qua † includitur poſſeſsio; vt Paul.in deciſ.337.in 2.part.
Cuius poſſeſsionis titulum oſtendere non eſt
11 neceſſe, quia regulariter nemo † tenetur oſtẽdere titulum ſuæ poſſeſsionis.l.Cogi.C.de petit. hæred. & ſic nos ſumus extra caſum Concilij; vbi loquitur de iure acquirendo ex titu-
12 lo; quoniam ad acquirendum † Iuſpatronatũ
requiritur, dotatio, ſeu fundatio, vel præſcriptio per multiplicatas præſentationes. quod
tenuit etiam Cald.in conſ.12.de iur.pat. quod
ius tractandum eſſet in iudicio petitorio, in
quo res ipſa inſpicitur: ſecùs verò in iudicio
13 poſſeſſorio. Aliud † enim eſt res ipſa, & aliud
poſſeſsio rei.Bal.in l.Ordinarij.num.5.& 7. C.
de rei vend. vbi dicit quod in poſſeſſorio non
eſt opus niſi probare factum poſſeſſoriũ: quia
de facto tantum diſputatur, non de iure: &
ideò cum verſemur circa ſolam poſſeſsionem,
14 quæ † vnica præſentatione, inſtitutione ſequuta, acquiritur.Lamb.d.tit.de iurepat.11.artic.
3.quæſt.princ.1.part.2.lib non eſt quærendum
de tit.in tantum quod, & ſi eſſet controuerſia
15 inter proprietarium, & poſſeſſorem, eſſet †
præferendus præſentatus à poſſeſſore. Lamb.
latè in d.tract.19 artic.3 quæſt.prin.1.part.2.
lib.num.3.Quia in iudicio poſſeſſorio nõ quæritur an quis iuſtè poſſederit, ſed ſolum an de
facto poſſederit.vt in d.c.Litteris.de reſtitut.
ſpol. Quare cũ Muzzarinus fuerit in quaſi poſſeſsione præſentãdi, Dominus Alexander eius
filius in ea manuteneri debet, etiam ſi nõ pro-
16 bet ſe eſſe hæredem; quia in iſtis † caſibus ſufficit prætendere ſe hæredem. ad trad. per Put.
17 deciſ.463.in fine lib.2. in quo poſſeſsio † patris continuatur.Lamb. in d.tit.artic.22.3.q.
prin.1.par.2.lib.& ſumus in caſu notorij, ex
18 quo non † requiritur alia probatio d. ca. Tua
nos.de cohab.Cler.& mul. & ſola fama ſufficit
d.ca.Illud. de præſumpt. & per ea quam fuſius
tractat Lamb.eod.tit.de iur.pat.in 7.artic.7.q.
prin.3.lib.num.4.& præſentatus ab ipſo eſt admittendus in iſto iudicio poſſeſſorio.& ita Sa-

cra

ctra Congregatio in c.9.ſeſſ.25.Concilij declarauit. in hæc verba. Quærebatur an habens trinas præſentationes poſt Concilium ſit tutus? Congregatio die 4.Februarij 1581. habere locum in poſſeſſorio. In cæteris me remitto traditis per alios conſulentes.

CONSILIVM XXXII.

Curatus in Eccleſia monachorum an viſitetur ab Epiſcopo?

SVMMARIVM.

1 *Cura animarum fuit à deo commiſſa Epiſcopis.*
2 *Vnio de beneficio curato non præiudicat diœceſano in iuriſdictione temporali.*
3 *Epiſcopis intelligitur in vnione reſeruata iuriſdictio.*
4 *Regulares prohibentur curam habere animarum.*
5 *Inſtitutio, & deſtitutio pertinet ad Epiſcopum.*
6 *Epiſcopus non cogitur ſequi conſilium monachorum in deputatione Curati, & num.8.*
7 *Præſentatum ordinarius tenetur admittere, ſi ſit idoneus.*
9 *Epiſcopus non tenetur ſequi conſilium à lege diſpoſitum.*
10 *Epiſcopus poteſt conſtituere curatum in beneficio vnito Monaſterijs.*
11 *Epiſcopus debet curare vt cura animarum exerceatur.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

Canonici regulares S.Trinitatis habent ſuo monaſterio vnitam Eccleſiam curatam, & recuſant clericum ſæcularem in curatum accipere deputatum ab Epiſcopo; vnde quæritur quid iuris?

Ad præſentis quæſtionis euidentiam, aduer
1 te quod cura † animarum præcipuè fuit commiſſa Epiſcopis à Deo cui ſunt rationem reddituri. c.Epheſis.43.diſtin. & habetur in Concilio Tridentino. c. 1.de reform.ſeſſ.7. ſicut in Euangelio dixit Ieſus Chriſtus Dominus noſter Beato Petro: Paſce oues meas. & ideo ſa
2 cri canones conſtituerunt vnionem † de beneficio curato nõ præiudicare diœceſano in his, quæ pertinent ad temporalem iuriſdictionẽ. de quo habemus textum in c.2. de relig. dom. vbi Abb. dicit; quod quando Papa facit vnionem de beneficio alicui loco religioſo, debet conſeruari in ſuo ſtatu. & textum in c. Paſtoralis.de priuil.& ibi Innoc.refert, quod Epiſcopus habebit in iſtis Eccleſijs omnia ſpiritualia, & omnem iuriſdictionem: quoniam vni
3 cuique † Epiſcopo ſemper intelligitur reſeruata ſua iuriſdictio, aliàs confunderetur ordo.c. Peruenit.11.q.1.

Habemus etiam textũ in c.1.de Capell.Mo
4 nach.vbi regulares † prohibentur curam animarum exercere, etiam ſi monaſteriũ habeat curam animarum: quæ exerceri debet per clericum ſæcularem. Ad quod facit concilium in
5 c.11.ſeſſ.25.de regul. inſtitutio † enim, & deſtitutio ad Epiſcopum pertinet. Quem curatũ monachi amouere non poſſunt, vt dicit Gl. & Doct.in d.c.1.de Capel. monach. & quamuis in textu dicatur quod inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum cum conſilio monachorum; tamen
6 non † cogitur conſiliorum eorum ſequi, vt tenet Abb.ibi num.6.aliud enim eſt præſentare,
7 & aliud conſulere: nam Epiſcopus † præſentatum idoneũ tenetur admittere toto titulo, &
8 doct.de iur. pat.non ſic † conſilium ſequi: vt tradit Couuar. in c.3. 2.part.§.8.num.3.de te
9 ſtam. & maximè quando lex † diſponit conſilium adhiberi, vt ita diſtinguendo notãt doct.
10 in c.Cum olim de arbit. Quare Epiſcopus † de iure poteſt curatum in beneficio vnito monaſterio conſtituere, nec monachi eum amouere poterunt. Quod à Conc.Tridentino etiam traditum reperitur; dum in c.7. ſeſſ.7. diſponitur quod beneficia curata, etiam monaſterijs vnita, ſingulis annis viſitentur ab ordinarijs loco
11 rum; qui procurent † prouidere, vt cura ibidẽ animarum exerceatur, per vicarios etiam perpetuos, ſi ita videbitur expedire, vel aliter: & ita ab Illuſtriſſima Congregatione fuit declaratum pro Ciuitate Mutinæ in materia parochialis vnitæ Monaſterio S.Petri monachorũ S.Benedicti: & quia Abbas renuit admittere curatum ab Epiſcopo deputatum, fuit priuatus. Ita Deo dante iuris eſſe conſulo; vt Ordinarius poſſit deputare curatum, nec Monachi poſſint reſiſtere.

CONSILIVM XXXIII.

Secunda penſio an, & quomodo valeat.

SVMMARIVM.

1 *Gratia valet ex ſola ſignatura, etiam bullis non expeditis.*
2 *Signatura facit gratiam validam.*
3 *Bullæ expediri poſſunt mortuo Papa: in forma, rationi congruit.*
4 *Penſio ſecunda nõ valet niſi fiat mentio primæ.*
5 *Secunda penſio ſine mentione primæ eſt nulla.*
6 *Moderatio præſuponit validitatem.*
7 *Gratia inualida non conualidatur niſi à Papa.*
8 *Penſio reſeruari non poteſt ſine conſenſu grauati.*
9 *Conſenſus requiritur et in moderatione penſionis.*
10 *Rector ſoluẽs penſionẽ inualidã, eã nõ cõualidat.*
11 *Penſionarius habet electionem, vel contra rectorem, vel hæredes anteceſſoris.*
12 *Rector habet actionem contra hæredes anteceſſoris, ſi ſoluat decurſas penſiones.*

Præbe mihi Domine auxilium, & ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

FVit facta reſignatio cuiuſdam Paro-
chialis in manu Papæ cum reſerua-
tione penſionis ſcutorum quinqua-
ginta Domino Ioanni Morono, qui
ſignata ſupplicatione diſtulit expedire bul-
las: & tamen Rector ſoluit quotannis ei pen-
ſionem, ſicut ſucceſſor, primo Rectore mortuo
per aliquot annos; ſed poſtea diſtulit eam ſol-
uere, & deceſſit; & beneficium fuit alteri col-
latum cum reſeruatione ſcutorum 100. ad fa-
uorem Domini Octauij Viſdomini, nulla men-
tione facta primæ penſionis: quam penſionem
vltimam nouiſſimus Rector ſoluit per nonnul
los annos. Interim primus penſionarius expe-
diuit ſuas bullas, quas intimauit Rectori, pe-
tens, & præſentes, & decurſas penſiones: & ſe-
cundus penſionarius etiam prætendit ſecun-
dam penſionem ſibi deberi. vnde quæritur pri
mo, An prima penſio valuerit, literis non ex-
peditis? ſtante regula Cancellariæ qua diſpo-
nitur, quod non iudicetur ſecundum ſupplica-
tionem, ſed ſecundum tenorem literarum ex-
peditarum. Secundò, An dato quod valuerit;
& bullæ expediantur: an valeat ſecunda reſer-
uatio? Tertiò, An, ſi non valeret ſecunda pen-
ſio moderari poſſet ſine conſenſu moderni Re-
ctoris, vel requiratur noua ſupplicatio? Quar-
tò, An modernus Rector poſſit, ſi velit, ſolue-
re ſecundam penſionem ad præiudicium ſui
beneficij? Quintò, An primus pẽſionarius poſ-
ſit agere contra modernum Rectorẽ pro præ-
teritis penſionibus?

Breuiter, & concluſiuè procedendo reſpon-
deo; quod (vt attinet ad primum quæſitum)
1 gratia † valet etiam literis non expeditis; ex
ſola ſignatura. nam gratia conſiſtit in ſolo ver-
bo Pontificis. ad Gl. in Clem. dudum. in verbo,
ſeu verſic. verbo de ſepult. quod diffusè notat
Hieron. Gig. de penſ. q. 34. nu. 7. 8. & 9. Caſſad.
eod. tit. deciſ. 2. num. 5. & 10. & 12. ita quod qui
eam exigit, & qui ſoluit, tutus eſt in foro con-
ſcientiæ. Nec obſtat illa regula, quia habet lo-
cum ſolum in foro contentioſo, in quo aliquis
tentaret ſibi gratiam admitti, quia non debet
iudicari iuxta ſupplicationem, ſed ſecundum
tenorem literarũ expeditarum: ſecùs verò quo
2 ad validitatem, quia ſola † ſignatura facit gra-
tiam validam. Lud. Gom. in ea regula quæſt. 14.
Caſſad. & Gig. in locis allegatis: & literæ, ſeu
3 bullæ † poterunt ſemper expediri, etiam mor-
tuo Pontifice, qui gratiam feciſſet; & tunc ex-
pediuntur in, rationi congruit. vt notat. Gig.
in d. tit. quæſt. 40. num. 3. & 4.

Ad ſecundam quæſtionem reſpondeo, quod
4 ſecunda penſio † non valet, cum non ſit facta
mentio primæ, vt ita ſecundum allegata tenet
Hieron. Gig. in d. tit. de penſ. quæſt. 29. in prin.
& Caſſad. eod. tit. deciſ. 1. in princ. & deciſ. 3. e-
tiam in prin. & illic num. 5 dicit quod ſecunda
5 † non facta mentione primæ fuit etiam à prin
cipio nulla, & ſubreptitia, quod ſequitur Paul.
deciſ. 301. & deciſ. 311. in 2. part. vbi dicit quod
ita fuit in Rota iudicatum de anno. 1551. & e-
tiam poſtea confirmatum anno prædicto 27.
Nouembris: quod etiam affirmauit in deciſio.
312. Socin. conſil. 260. in cauſa Mutin. cantoriæ
num. 1. & 2. lib. 2. Ferret conſ. 338. num. 1. lib. 2.
Pariſ. conſ. 5. nu. 134. lib. 4. Caputaq. deciſ. 407.
in 1. part. Accoramb. deciſ 36.

Ad tertiam reſpondeo qđ nõ ſumus in caſu
6 moderationis; quia moderatio † præſuponit va
liditatẽ; ſed quia nimis grauat reducitur ad ho
7 neſtatẽ; gratia † vero inualida nõ conualidatur
niſi à Papa. Paul. deciſ 309. in 2. part. n. 2. nec re
8 ſeruari † poteſt ſine conſenſu Rectoris, vt in
regula prædicta, in qua hoc eſt cautum, vt in
imponenda penſione accedere debeat cõſen-
ſus grauati; & tradit Gig. in d. tit. quæſt. 10. nu.
8. & Caſſad. deciſ. 4. num. 6. ita in moderatione
9 † accedere deberet, quando Papa procederet
ex ordinaria poteſtate. Caccialup. in d. tit. de
penſ. quæſt. 24. num. 9. & 10. & ſequitur Gig. in
quæſt. 37. num. 6. 7. & 8.

10 Ad quartã, dico quod ẽt ſi modernus † ſolue
ret d. ſecundã penſionem, cum non validaret
ad præiudicium beneficij. Caſſad. in d. deciſ. 3.
nu. 7. quem ſequitur Gig. in d. tit. quæſt. 29. nu. 5.

Ad vltimam quæſtionem reſpõdeo primum
pẽſionarium poſſe agere etiã contra vltimum
Rectorẽ pro decurſis penſionibus; quia habet
11 electionẽ, vel contra hæredes primi Rectoris,
vel contra poſſeſſorem beneficij: quia penſio
12 fuit impoſita ſuper fructibus; ipſeq; poſſeſſor
habebit actionem contra hæredes primi, qui
habuerit fructus. vt notat. Gig. in d. tit. q. 39.
per totam quæſtionẽ. & ita vt ſupra iuris eſſe
cenſeo. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXXIV.

Secũda penſio an valeat ex mẽte Dñi Turturelli;

FACTI SPECIES.

IN præfacti caſu in quo ſcripſit Reu. Gri-
lẽzonius idẽ puto, quod ſcilicet ſecunda
penſio reſeruata ſuper fructibus, & pro-
uentibus beneficij, non facta mẽtione de
alia prima, qua idem beneficium per prius gra
uatum reperiebatur, fuit, & eſt nulla: quia ſi
Papa fuiſſet factus certior de priori grauami-
ne, non impoſuiſſet ſecundũ vel ſaltem diffici-
lius: Soc. in conſ. 260 in cauſa Mutin. Cantoriæ,
nu. 1. verſ. Prima rõ, & n. 2. lib. 2. Io: Bapt. Ferret.
conſ. 388 in cauſa Piſana nu. 1. lib. 2. Pariſ. conſ.
5. nu. 134. latè Gig. de penſ. q. 29. per totũ: vbi
ſub num. 4. ſubdit, hoc procedere etiam ſi ſe-
cunda penſio fuerit motu proprio reſeruata:
dummodo non ſit facta mentio de prima hoc
etiam

etiam latè tradit Caſſad. allegatus in deciſ. 3. & deciſio. 4. vbi, quod plus eſt, oſtendit procedere in tantum, quod ſecunda penſio in qua de prima non fuit facta mentio, eſt ita ipſo iure nulla, quod etiam extincta prima, etiam vigore facultatis eam transferendi, nihilominus non tenet, nec reuiuiſcit ſecunda. & idem tenet Caputaq. deciſio. 407. in prima parte. & Chiſanen. deciſ. 134. incipit, Penſio ſi fuerit impoſita; & Fab. Accoramb. deciſ. 36.

Et potuit primus Penſionarius recipere terminos ibi ſolutos. etiam litteris non expeditis. iuxta latè tradita per Gig. quæſt. 34. & quæſt. 40. per alium conſulentem allegatum. & maximè ſtante ſolita clauſula; habitis literis pro intimatis, ſeu quas pro intimatis haberi voluit: iuxta tradita per Rebuff. in 1. tractat. ſuper conſtitut. Regni titu. de chyrographo, num. 40. verſi. nota valere conuentionem: ſed talis ſolutio non præiudicat nullitati ſecundæ penſionis: vt habetur per Caſſad. deciſ. 3. & 4. de penſ. vbi etiam habetur quod ſtãte tali nullitate non eſt agendum de reductione, vel modificatione ſecundæ penſionis, cum ab initio fuerit, & ſit nulla: vt per Gig. allegatum quæſt. 39. num. 5. & ſi primus penſionarius eſt creditor aliquorum terminorum à præcedente, Rectore; poteſt illos petere vel ab hæredibus primi Rectoris; vel à moderno Rectore, qui poſtea repetat à dictis hæredibus. iuxta tradita per Gig. in d. q. 39. & per Put. deciſ. 189. incipit penſio erat reſeruata. libr. ſecundo.

Erit tamen aduertendum, quod dicenti reſeruationem ſecundæ penſionis propter exiſtentiam primæ de qua non ſit facta mentio, eſſe nullam; incumbit onus probandi validitatem primæ: vt per Cottam deciſ. 107. incipit Lunę 24. Martij, & deciſ. 110. incipit, An ſtante clauſula. in 2. lib. diuerſorum. debet enim docere de reſeruatione penſionis benè facta, & ab habente poteſtatem, & de capacitate penſionarij, quod ſcilicet eſſet Clericus, & habilis ad illam. vt plenè habetur per. d. Cottam.

Franciſcus Turturellius Aduocatus Bononienſis.

CONSILIVM XXXV.

Socius criminis in cauſſa Simoniæ an faciat indicium.

SVMMARIVM.

1 *Socius criminis in cauſſa ſimoniæ non facit indicium: contra num. 2.*
2 *Socius criminis in cauſſa Simoniæ facit indicium.*
3 *Crimen Simoniæ eſt de exceptuatis.*
4 *In cauſſa ſimoniæ admittuntur præſumptiones.*

Dominus ſit in corde meo; vt veritatem dicam.

FACTI SPECIES.

Interrogatus. An ſocius criminis in cauſſa ſimoniæ faciat indicium ad torturã: ita reſpondeo.

1 SOcius † criminis etiam in ea cauſſa ſimoniæ non facit indicium ad torturam. Alciat. in conſil. 2. num. 4. libr.
2 1. ſed † contrarium verius eſſe puto: per text. cum Glo. in c. Siquis Papa. 79. diſtin. & tradit Nouell. in tractat. ad defen. reorũ §. quæ perſonæ accuſare non poſſunt. num. 34. &
3 cum crimen ſit † de exceptuatis, inditiũ erit ad torturam: quod eſt commune dictum; ſicut atteſtatur Gomet. tit. de delict. c. 11. num. 16. & 18. verſic. Sed his non obſtantibus. Marc. Ant.
3 Blan. de indit. num. 182. Quoniam in iſto † crimine admittuntur præſumptiones. c. Sicut, il 1. vbi Abb. de ſimon. Alb. de rol. tit. de teſtib. §. expedita num. 23 & contra Alciatum eſt Glo. notabilis in c. Per eum allegato. c. Veniens, il 1. in verbo confeſſo. de teſt. & Gloſ. cum textu. vbi Gemin. in ca. 1. de teſt. in 6. & ita iuris eſſe conſului; Laus Deo. & B. M.

CONSILIVM XXXVI.

Simonia in beneficio.

SVMMARIVM.

1 *Vbi Papa manum apponit, inferior non poteſt ſe intromittere.*
2 *Inferior etiam de partium conſenſu non poteſt tractare cauſſam à Papa auocatam.*
3 *Appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis.*
4 *Appoſitio manus Papæ, etiam ſine inhibitione, ligat manus inferiorum.*
5 *Appoſitio manus Papæ, operatur reuocationem ab inferiore, etiam ignorante.*
6 *Cauſſa per Papam vel Delegatum agitata reuocat negotium ab alijs.*
7 *Notorium non indiget probatione.*
8 *Per ſcientiam, & tollerantiam Papæ, remittitur ſimonia.*
9 *Prohibitum, quia ſimoniacum, eſt de iure diuino.*
10 *Simoniacum, quia prohibitum, eſt de iure poſitiuo.*
11 *Scientia, & tollerantia Papæ, in his quæ ſunt de iure poſitiuo, excuſat.*
12 *Diſſimulatio Papæ habet vim diſpenſationis.*
13 *Papa ſciens rem illicitam, & nihil faciens, purgat vitium.*
14 *Simonia eſt dare, aut recipere temporale pro Spirituali,*

rituali, vel annexo.

15 *Penſio, quæ non ſit in titulum beneficij, conſiſtit in temporalitate.*

16 *Penſio non data in titulum non venit appellatione beneficij.*

17 *Penſio ſuper fructibus impoſita non poteſt dici beneficium.*

18 *Cauſſa penſionis eſt profana.*

19 *Penſio non data in titulum cadit in Laicum; nec tenetur dicere Officium.*

20 *Penſionarius poſſet matrimonium contrahere.*

21 *Penſio non eſt beneficium, & poteſt dari Laico.*

22 *Vendere officia temporalia Eccleſiaſtica, non eſt ſimonia.*

23 *Penſio remitti poteſt ſola partium voluntate.*

24 *Penſio æquiparatur contractibus profanis.*

25 *Vendere præbendam temporalem non facit ſimoniam.*

26 *Præbenda temporalis eſt illa, quæ non habet Canonicatum annexum.*

27 *Spiritualia, vel ſpiritualitati annexa quæ ſint.*

28 *Penſiones non poſſunt expediri niſi de conſenſu partium.*

29 *Simonia non cadit coram Papa.*

30 *Supplicatio penſionis ſignata ſufficit ad eam exigendam.*

31 *Supplicatio ſignata perficit gratiam.*

32 *Literæ expeditæ operantur, vt pœna in eis contentæ poſſint fulminari.*

33 *Omnis cauſſa, etiam beſtialis, excuſat à dolo.*

34 *Omnis cauſſa, etiam iniuſta, de genere prohibitorum, excuſet à dolo.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

VAcante quadam Manſionaria in Cathedrali fuit electus Reuer. Dominus Io: Baptiſta Caſalis, qui præſtitit conſenſum de ſoluenda pēſione ſcutorum 50. cuidam nepoti Reuerendiſs. Epiſcopi; ſed Papa noluit eam admittere niſi pro 40. & habitis bullis per Epiſcopum, qui curam habuit expeditionis, videns penſionem reſeruatam ſolum in 40. fecit ante præſentationem literarum tractare cum d. Caſali de extinguendis decem ſcutis; intendens nolle pro nepote in damnum eſſe illorum decem, ſtante quod conſenſus fuerat præſtitus in 50. Et ille Caſalis ignorans Papam noluiſſe eam admittere niſi in 40. credens reſeruatam in 50. & verè extinguere illa decem, ſoluit mediatori ſcutos 50. pro quinq; annatis quibus ſolutis infra biduum fecit d. Caſali dare litteras expeditas in 40. tantum ex quo ille cognouit fraudem, & de quo ſucceſſor in pontificatu monitus mandauit Reuer. Epiſcopo Nouarienſi, vt de iſto caſu ſe informaret præter alios, qui examinauit d. Caſalem; & Papæ retulit, ſed rè poſtea Epiſcopi data ſilentio; Epiſcopus fecit in carcerem detrudi d. manſionarium; inquirendo eum ſuper ſimonia prætenſa ex ſolutione dictorum 50. & conſultus ſuper negotio: reſpondi vt infra.

Primò namq; ex quo cauſſa huiuſmodi per manum Papæ fuerat actitata non potuit d.
1 Epiſcopus vlterius procedere: nam vbi † Papa manum apponit, inferior non poteſt ſe intromittere, cap. Vt noſtrum. vbi Abb. Dec. & alij, de appell. Rot. deciſio. 3. alias 11. verſic. Sed pone. de appell. in nouiſs. cap. Licet, de offic. leg. ſtante enim auocatione cauſſæ per Papam
2 factæ, iudex † inferior, etiam de partium conſenſu, procedere non poteſt: in tantum quod ſecùs agens omnia acta ſunt nulla. Menoch. in conſil. 83. nume. 31. in 1. volum. vbi dicit quod
3 appoſitio † manus ſuperioris habet vim derogationis: imò, quod plus operatur, quàm reſeruatio faciunt tràdita per Hieron. Gab. in conſ. 166. num. 6. in 1. lib. dicens quod ſuper ne
4 gotio † cui Papa manum apponit, etiam ſine inhibitione, ligatur manus inferiorum, & illos ſecutus eſt Lancell. de attent. cap. 10. in 2. part. nume. 1, 2, 3, 4, 5. & 6. ampliando per diuerſos caſus & ibi num. 44. dicit ex opinione Ruin. in conſil. 76. nume. 6. in 5. volum. quod iſtud debet intelligi etiam ſi auocatio
5 eſſet facta motu proprio; nam operatur † reuocationem etiam Iudice ignorante. quod ſequitur additio ad deciſio. 480. Capell. Tholoſ. verſic. Adde quod dicit. nempe quia ex ſola ſimplici cognitione facta per Papam, videtur reuocare iuriſdictionem de manu inferioris, vt ibi in illa additione, quia quando cauſſa †
6 agitur coram Papa, vel delegato ab eo, videtur negocium reuocaſſe ab alijs, quod ita tenuit Innoc. in cap. Cum. M. ad finem. de conſtitut. & ita quotidie ſeruatur in curia, vt cauſſa ſemel ad Papam delata non poſsit ab eo extrahi, niſi de eius certa ſcientia. Put. deciſ. 240. nume. 2. libr. 2. ergo nulliter per Epiſcopum proceditur contra d. Manſionarium.

Quod iſta cauſa fuerit in manu Papæ mediante Reuer. Epiſcopo Nouariæ delegato, non eſt neceſſe probare, cum ſit adeò noto-
7 rium † quod nulla poteſt tergiuerſatione celari. capit. Tua noſ. de cohab. Cler. & mul. ſed ſufficit eam allegare iuxta Gloſ. in Clem. appellanti. in littera E. de appel. imò ſufficit inferiorem habuiſſe notitiam. ad trad. per Lancell. vbi ſupra, num. 23. & ſic omnia attentata poſtea ſunt reuocanda. Ex quibus reſultat cōcluſio, quod ſi cauſſa iſta eſſet ſimoniaca; (qđ tamen non eſt dicendum, ſaltem ex parte Manſionarij, vt infra dicetur) intelligeretur remiſſa; ex quo Papa contra eum vlterius

8 non proceſsit;quia data ſcientia † Suæ Sancti-
tatis;per tollerantiam, intelligeretur remiſſa
ſimonia de iure poſitiuo introducta: ad quod
oſtendendũ aduerto,ꝙ duplici modo dicitur
aliquid eſſe ſimoniacũ: Primò qñ aliquid eſt
prohibitum quia ſimoniacum. Secũdò qñ eſt
Simoniacum quia prohibitum: & inter iſta eſt
9 maxima differentia; nam prohibitum, † quia
eſt ſimoniacum, eſt de iure diuino; vt vende-
10 re Sacramenta & ſimilia: ſed Simoniacum, †
quia prohibitum,eſt de iure poſitiuo.vt ita no
tat Gl.in cap.Ex parte,il 1.in verbo, dimitte-
re.de offic.deleg.& in ca.Cum pridem. in ver-
11 bo,Illicite.de pact.& in his,† quæ ſunt de iu-
re poſitiuo,ſcientia,& tollerantia Papæ excu-
ſat.Lancell.de attent.in 3.part.ca.29, num. 55.
& 56.Innoc.in c.Quia circa. de conſang. & af-
12 fin. dum dicit quod diſsimulatio † habet vim
diſpenſationis:ad quod facit optima Gl.in ca.
Aqua.in verbo Tolleramus. de conſec. Eccleſ.
vel altar.Caſſad.qui loquitur in terminis. de-
ciſio.2.num.4.de Simon.vbi concludit quod in
his,quæ ſunt Simoniaca,quia prohibita, Papæ
tollerantia excuſat: quod etiam probat ſecũ-
dum Armill.tit.de Simon. num. 8. Sylu.etiam
in ſumm.eiuſdem tit.ſub num.4. eo ipſo quod
13 Papa † habet notitiam rei illicitæ, & nihil fa-
cit, intelligitur purgatum vitium de quo eſt
text.cum Gloſ.in verbo,Ex iuſsione.in ca.Niſi
eſſent. de præben. ex quibus datur intelligi,
quod nulliter proceditur contra d.Manſiona-
rium;tum ex defectu iuriſdictionis;tum etiam
quia quatenus Simonia aliqua fuiſſet ex par-
te d.Manſionarij (quod eſt à veritate alienũ,
vt infra demonſtrabitur) intelligeretur eſſe
purgata.

Modo ad cognitionem iſtius caſus, An ſci-
licet iſte manſionarius commiſerit Simoniam?
eſt aduertendum quod ſimonia in his, quæ
ſunt iuris poſitiui,vt tradunt Canoniſtæ in Ru
brica iſtius tituli de Simon. & præſertim Ho-
14 ſtien.in ſumm.eſt dare,† vel recipere aliquod
temporale, pro ſpirituali,vel ei annexo: ſecũ-
do autẽ Theologos,de quibus ſummiſtæ eod.
tit. eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel venden-
di aliquid ſpirituale, vel annexum ſpirituali:
vnum autem hoc eſt, quod ſimonia committi-
tur dando,vel recipiendo aliquid temporale
pro ſpirituali,vel annexis; ſi modo id fiat ani-
mo deprauato. ſicuti tradunt Doct. in eo. tit.
Ergo à contrario ſenſu non erit Simonia dan-
do aut recipiendo quid temporale pro aliquo
15 non ſpirituali, vel annexo:ſed penſio, † quæ
non ſit data in titulum beneficij, conſiſtit in
ſola,& mera temporalitate;vt notat Felin. in
c.Ad audientiam il 2.verſic.4.concluſio.de re-
ſcript.Card.in Cleni.2.quæſt.9.de offic.Ordin.
Hieron.Gig.de penſ.quæſt.7. & quæſt. 21. cum
16 ibi alleg.quæ † non venit appellatione bene-
ficij. vt in d. cap. Ad audientiam; vbi Abb.in
17. 1. notab.dicit quod Penſio † impoſita, ſuper
fructibus beneficij non poteſt dici benefi-
cium; quia eſt quid temporale: quod proſe-
quitur Gom. in regula de Trienn. poſſ. quæſt.
50. dicens quod onus penſionis impoſitæ ſu-
18 per fructibus eſt temporale, & eius cauſa †
eſt profana.& eſt tex.in c. Quamuis vbi Fran.
19 Anch.& alij.de præben. in 6. & penſio, † quæ
non ſit data in titulum beneficij, cadit in Lai-
cum.qui non tenetur dicere Officium; de quo
late Gig.eod.tit. de penſ. quæſt. 30. & in tan-
tum quod cum eo poſſet diſpenſari, vt ſi ma-
20 trimonium † contraheret licitè penſionem
haberet.Imol.in c.Diuerſis.nu.5. de Cler. con-
iug.& communiter Doct.in c.1.eod. tit. Cuch.
in ſua inſtituta Canonica.titu. de hor. Canon.
21 num.17.vbi dicit quod penſio † non eſt bene-
ficium,& poteſt dari mero Laico. Dediſſe igi-
tur ſcutos 50.Reuer.Domino Mediatori inter
Epiſcopum, & Manſionarium non facit ſimo-
niam, nec etiam ex parte d.mediatoris, licèt
22 fuerit turpis quæſtus: quia vendere † Offi-
cia Eccleſiaſtica temporalia non conſtituit
ſimoniam,ſed ſolum facit turpes quæſtus. In-
nocen.in cap.1.ne Præl. vic. ſu. quem ſequitur
Gond. Villad. titu. de legat.quæſtio.15.nume.
41.dicens quod vendere Officia Eccleſiaſtica,
quæ ſpiritualitatem non habeant annexam,
non eſt ſimoniam committere; licet ſit abſti-
nendum propter ſpeciem mali: ergo in caſu
propoſito non eſt ſimonia.Caccialup.de penſ.
23 quæſt.10.hinc eſt quod ſola † partium volun-
tate penſio poteſt remitti,& caſſari ſine Papæ
auctoritate. vt tenuit. Lud. Gom. in regula de
infirm.reſsign.quæſt.16. qui multa ad propoſi-
tum præſentis caſus notat, & eſt videndus: &
24 in ſpecie dum dicit, quod penſiones † æqui-
parantur contractibus profanis; & ideò in eis
non poteſt fieri ſimonia; ſicuti non comitti-
25 tur vendendo † præbendam temporalem:
quod tenuit Rot. anno Domini 1552. quarto
Aprilis; vt refert Paul. Caputaq. deciſio. 237.
26 in 3.part. præbenda † verò temporalis illa eſt,
quæ non habet Canonicatum annexum: ſicut
not.Ioan.de Selu.tit.de benef. quæſt. 7.nume.
4.ita,& pari ratione penſio, quæ non ſit data
in titulum beneficij, cum ſit quid temporale,
27 non conſtituit ſimoniam. Quæ autem ſint †
ſpiritualia,vel ſpiritualitati annexa fuſius ha-
betur per d.Ioan.de Selu.in eo loco nume. 43.
& 44. in quibus non eſt facta mentio de pen-
ſione licet de præbenda, quæ ſit Canonicatui
annexa: ergo non eſt cur in iſto caſu agatur de
ſimonia: ſed ſolum de turpi quæſtu: ad cuius
reſtitutionem ille mediator teneretur.

Nec obſtat quod hodie penſiones nõ impo-
nãtur niſi à Papa: ideò ille mediator,& Caſalis
nõ poterat extinguere illud qđ nõ erat in eſſe:
& quod in caſibus etiã in quibus penſio aucto-
ritate Papæ, ſit conſtituta,non debet extingui

ſine eius auctoritate,dando,vel recipiendo pecuniam pro annatis ad tollendam ſuſpenſionem rei illicitæ.Quia primæ obiectioni reſpōdeo,quod iuxta regulam Cancellariæ non poſ-
28 ſunt expediri † penſiones niſi de conſenſu par tium:vt refert Felin.in d.cap.Ad audientiam. verſic. 3. concluſio.de reſcrip,vbi dicit quod ſi quis renuntiat beneficio,ea intentione,& tractatu præhabito,quod ſubintrans, etiam ſi eſſet illius amicus,ſoluat ei penſionem obtinēdam à Papa,non incurrit aliquam Simoniam; quia in beneficio non fuit facta conuentio: & ſic eſt in caſu præſenti, quia in beneficio nulla fuit facta conuentio illicita; neq; pro collatione beneficij fuit aliquid datū, aut receptum; ſed tantum actum fuit de penſione admitten-
29 da per Papam, coram † quo non cadit Simo-
30 nia, & ſufficit quod ſupplicatio † ſit ſignata etiam ſine Literarum intimatione, vt agi poſſit ad eam habendam. Gig. latè d.tit. de penſ.
31 quæſt.34.num.3.& 4.quia ſola ſupplicatio† ſignata probat,& perficit gratiam. Caſſad.titu.
32 de penſ.deciſ.2.nu.10.vbi dicit, quod literæ † expeditæ tantum operatur,vt pœnæ in eis cōtentę poſſint fulminari contra non ſoluentē. & ſic infero ad ſecundam oppoſitionem quod Caſalis habuit iuſtam cauſſam ſoluendi ſcutos 50.pro extinctione decem,ſtante maximè mādato ad conſentiendum 50. pro penſione, qui veriſimiliter potuit credere Papam admittere in 50. & quia litteræ nondum fuerant illi intimatæ, vt ſcire potuiſſet Papam voluiſſe penſionem ſolum in 40. reſeruatam: quæli-
33 bet enim cauſa, † etiam beſtialis, excuſat à dolo.Caſſad.vbi ſupra.num.5.Paul.deciſ. 108. in fin.in 3.part.Gramat,vot.19.num. 6. vbi di-
34 cit procedere etiam ſi ſit † cauſa iniuſta, quæ ſit de genere prohibitorum: itaque eſt indicandum nullum fuiſſe delictum, vt ipſe Paul. atteſtatur in deciſ.137.nu.4.in 3.part.ad quod faciūt tradita per Gig.d.tit.de penſ.quæſt. 87. nu. 7. vſq; ad finem.& ex iſtis concludi poteſt d.manſionarium indebitè moleſtari; & liberādum eſſe.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XXII.

Matrimonium ſecundum,an probari debeat, vt ſecundus vir habeat dotem.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio debet probari per ſcripturam.*
2 *Notarij fides non probat: & quando num. 8.*
3 *Dotem non debet habere maritus,qui vxorem non alit.*
4 *Maritus negligens curare vxorem infirmam expellitur ab eius ſucceſſione.*
5 *Conditiones ab vxore fieri poſſunt de non habitando in certo loco.*
6 *In fauorem matrimonii in dubio eſt iudicandū.*
7 *Vnico. aſſerenti de matrimonio creditur contra plures atteſtantes.*
8 *Notario creditur de geſtis in eius ſcriptura.*
9 *Filia infamando matrem excluditur à ſucceſſione: & eſt ingrata,num.10.*
11 *Regula Cancellariæ non attenditur extra curiā.*
12 *Diſpenſatio, ſicut alia res, probari poteſt per teſtes.*
13 *Maritus non tenetur alimentare vxorem, quæ dotem non dedit.*
14 *Dos datur ad onera matrimonii ſuſtentanda.*
15 *Vxor ſeorſum à viro habitans non habet alimenta.*
16 *Vxor quando ſequi debet virum,non obſtantibus pactis.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

DOminus Orphæus accepit in vxorē D.Eleonoram viduam, quæ ex primo viro reliquit D.Agnetem filiam & hæredem; qua D. Eleonora mortua D. Orphæus petit dimidium dotis, quod vigore ſtatuti lucratus fuerat; ſed quia inter ipſum,& d.D.Eleonoram erat affinitas; d. D. Agnes opponit de inualiditate matrimonij; ad quod probandum D. Orphæus producit fidem Notarij Eccleſiaſtici fori,in qua aſſeritur per d.D.Orphæum præſentatam fuiſſe diſpenſationem Papæ; eamq; iuſtificatam admiſſam fuiſſe: & licentiam conceſſam dictis Dominis Orhhæo, & Eleonoræ contrahendi.Modo quæritur, An ſufficiat ad validitatem matrimonij, & conſequendum.d.dimidium dotis?

Et videretur concludi poſſe matrimonium non fuiſſe probatum;quia quando requirit di-
1 ſpenſationem;diſpenſatio† debet probari per ſcripturam, nec teſtes ſufficiunt, vt in regula Cancellariæ.56.in antiqua impreſſione, & 46. in moderna: & tradit Ioſeph.Maſcard,in 1.volum,de probat.concl.523.num.2, nec creditur
2 † fidei Notarij:niſi probet de commiſſione ſibi delegata.Nicoal. Boer. de poteſt.leg. à lat. in prin.num.30.Innoc.in c.Cum in iure,num.4. de Offic.deleg. Et data validitate matrimonij
3 non videtur† locus dimidio dotis;quia expenſas infirmitatis,& ſepulturæ nullas fecit,l. qđ in vxorem,iuxta Glo.C.de negot. geſt. Bald.&
4 alij in d.l. quod in vxorem, maritus † enim qui negligit curare vxorem infirmam;priuatur ſucceſſione,Fran.Caldaſ.in l.ſi Curatorem. in verbo,Sua facilitate, num.21.C.de in integ.reſtit. Nec videtur obſtare quod vir requirat vxorē
5 ſeorſum habitantem. quia aderat † conditio, vt ipſe habitaret Mutiæ,& valuit. Syluest. in ſumm.in verbo vxor.num.8.Abb.in cap.1.num.

4 qui

4 qui mat. accnſ. poſſ.

6 Tamen quia in fauorẽ † matrimonij ſemper
eſt iudicandum in dubio. cap. fin. de re iud. &
7 ſtatur vnico † teſti deponenti ad eius fauo-
rem, licèt plures ſint contrarij. Felin. in c. 1. de
de ſponſ. Abb. But. & Hoſtien. in cap. Si uir. de
cogn. ſpirit. Cuch. in ſua inſtit. can. titu. de Sa-
cram. mat. nu. 157. contrarium pro concluſione
haberi debet. & tãto magis exiſtente fide No-
tarij, qui nedum de præſentatione diſpenſa-
tionis, ſed de ſententia lata atteſtatur; cui ſtã
8 dum † eſt ad tradita per Ioſeph. Maſcard. con-
cluſ. 4. nume. 23. verſic. Veruntamen, nec obſtat
alia eius concluſio 522. quia loquitur de incõ-
patibilitate beneficiorum; cuius de facile non
præſumitur diſpenſatio; ſed ſecùs in matrimo
nio & ibi num. 8. etiam contrarium recitat ex
Anch. opinione.

9 Nec attẽdi debet oppoſitio eius filiæ, † quę
notando matrem de infamia, eſſet repellenda
ab eius hereditate, Auth. Vt cum de appel. co
gnoſ. §. Cauſſam. coll. 8. & Auth. non licèt. C. de
10 lib. præter. ingrata † enim eſſet. Specul. de nat.
ex lib. vent. num. 12. & 13. & conſequenter de-
betur dimidium dotis ad diſpoſitionem ſta-
tuti. Neq; regula Cancellariæ obſtat. quia illa
11 ſolum † habet locũ in curia Romana, & edi-
ta fuit ad vtilitatem d. Cancellariæ extrà Cu-
12 riam verò diſpenſatio, † ſicut aliæ res, proba-
ri poteſt per teſtes. vt tradit Borgn. de irre-
gul. tit. de probat. diſpenſ. num. 7. in 2. part.

13 Nec tenebatur † vxorem alimentare, tum
quia dos ei data non fuerat. Alex. in l. Si cum
dotem. §. Sin autem in ſucceſſio, num. 8. ff. ſol.
14 mat. deciſ. Pedem. 132. nume. 8. & dos † datur
viro ad onera matrimonij ſuſtinenda, l. pro
oneribus. C. de iur. dot. l. Dotis fructuus ff. eod.
tit. tum etiam, quia cum illo non habitabat:
15 vxor † enim ſeorſum à viro habitans non po-
teſt petere alimenta: Gl. in cap. Significaſti. in
verbo, materiam. de diuort. nec obſtant con-
ditiones de habitando Mutinæ, ſecũdum Syl-
ueſt. in verbo vxor. nume. 8. quia illud non ha-
16 bet locum quando † alibi vir habeat domici-
lium ex cauſſa: vt illic Sylu. & Abb. in loco al-
legato, & ita iuris eſſe cenſeo ſaluo &c.

CONSILIVM XXXVIII.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Papa non videtur derogare Iuri patronatui, niſi expreſsè dicat.*

2 *Iuri patronatui ex præſcriptione derogatur ſine expreſsione, contra infra num. 5.*

3 *Ceſſat ratio ne laici retrahantur, quando iuſpatronatus non ſit ex fundatione.*

4 *De quaſi poſſeſsione præſentandi debet etiam fieri mentio in litteris Papæ.*

5 *Papa per ſuam liberam collationem non videtur derogaſſe iuri patronatui.*

6 *Beneficium iuſpatronatus per immemorabile tempus tollit coniecturam ne laici retrahantur.*

7 *Literæ Papales non facientes mentionem de pendentia litis ſunt nullæ.*

8 *Vltimus ſtatus præſentandi non tollitur, ſi in litteris Papæ nõ ſit facta mentio iuriſpatronatus.*

Auxilium à Domino.

ACTI SPECIES.

VAcante beneficio, ſeu Capellania S. Catherinæ: dum agebatur an familia de Muzzarinis haberet ius patronatum, & Reuer. D. Paulus præſentatus admitti debuiſſet: quidam Reuer. D. Iulius Cæſar obtinuit a Papa. d. beneficium, & præſentatis litteris collationis, habuit poſſeſsionem ex decreto Ordinarij, qui tamen reſeruauit iura patronorum, & ipſius præſentati; declarans huiuſmodi poſſeſsionem nullum præiudicium afferre nec illis de Muzzarinis, neq; ab eis præſentato: & poſtea fuit data ſententia, declarando Muzzarinos habere ius præſentandi; & ab eis præſentatus fuit admiſſus, & in poſſeſſionem miſſus: vnde quæritur quænam prouiſio valeat; illa ſcilicet Papæ, in qua non fuerat facta mentio Iuriſpatronatus, nec etiam per verba (vt aſſeritur) an prouiſio Ordinarij?

Et prima facie videretur concludi poſſe col
lationem Papæ valere: nam quamuis non vi-
1 deatur † derogare Iuri patronatui, niſi expreſ-
sè dicat. cap. Decernimus 16. queſ. 7. c. Illud. in
fine de iur. patron. illud tamẽ procedit qñ iuſ-
patronatus ſit acquiſitũ, dotatione, vel funda-
tione, aut contractione: quia ibi agitur de ti-
2 tulo: ſecùs † verò ſi tractetur de præſcriptione
& conſuetudine: quia in iſto ſecundo caſu ceſ-
3 ſat † fundamentalis ratio, quæ eſt, ne laici re-
trahantur ab huiuſmodi operibus, cum nihil
de ſuo poſuerint, ſicut probat Caſſad. deciſ. 4.
num. 3. de probat, ſequendo Fed. de Sen. in conſ.
65. Infraſcriptæ quæſtiones, in prin.

Sed in præſenti caſu contrarium eſt verius:
nam etiam quando quis eſt tantum in quaſi
poſſeſsione præſentandi, acquirit tale ius, quod
4 ſi in prouiſione Papæ † non fuerit facta men-
tio de iſta quaſi poſſeſsione, non afferat præ-
iudicium: vt ita expreſsè tenet Card. in conſi.
69. num. 6. & Ferret. in conſ. 293. num. 19. in 2.
5 part. dicens quod Papa † per ſuam liberã col-
lationem non videtur derogaſſe iuri patrona-
tui, nec quaſi poſſeſsioni præſentandi. id quod
tenuit etiam Pet. Rebuff. in pract. benef. in 3.
part. ſignat. nu. 24. dicens, faciendam eſſe men-
tionem in litteris Papæ, de quaſi poſſeſsione
præſentandi; quia difficilius Papa concederet.
quod maximè procedit in iſto caſu: vbi fuit
6 probatum quod beneficium † per immemora-

bile

bile tempus fuit in ſeruitute iuriſpatronatus
quo caſu tollitur coniectura libertatis, & præ-
ſumitur quod ab initio fuerit acquiſitum fun-
datione, ſeu dotatione, vel conſtructione. vt
probat Felin. in tit. quando Literæ Apoſt. noc.
pat. ad finem. & ipſe Caſſad. in deciſ. 4. allega-
ta. nume. 7. nam ineſt illa ratio, ne Laici retra-
hãtur. Et in iſto caſu magis hoc procedit, quia
nedum Papæ non fuit narratum de iure patro-
7 natu, ſed neq; de litis pendentia. vnde litteræ
† remanent vitiatæ prout probat Felin. in ca.
Super litteris. colum. 7. in 6. reg. de reſcrip. &
Caputaq. in deciſ. 189. in 3. part. dicit quod vl-
8 timus ſtatus † præſentandi per collationem
Papæ non tollitur, quando non ſit facta men-
tio iuriſpatronatus ex quibus cognoſci poteſt
gratiam Papæ fuiſſe ſubreptitiam; & institu-
tionem de præſentato præualere. Laus Deo, &
B. M. ſemper Virgini.

CONSILIVM XXXIX.

Clauſula, parito indicato, quomodo procedat.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, parito indicato, habet effectum ſolum in ſimplici reſcripto reſtitutionis.*
2 *In profanis non habet locum clauſula, parito indicato.*
3 *Parito iudicato non operatur in caſu mixturæ.*
4 *Remedium appellationis eſt contrarium clauſulæ, parito indicato.*
5 *Ratione exceſſus etiam clauſula, parito indicato, nõ operatur.*

Diuino poſtulato ſuffragio.

FACTI SPECIES.

CLauſula parito indicato, vt ha-
beat locũ requiritur, quod cauſſa
1 ſit in ſimplici reſcripto † reſtitu-
tionis in integrum; vel propter
tres ſententias conformes; vel
propter lapſum fatalium: in quo
caſu curia Romana concedit, ſignaturam cum
clauſula, parito prius iudicato, & conſtito de
bono iure; vt per Ferret. conſ. 42. volum. 1. Sta-
fil. de lit. grat. & iuſt. ad fin. veſtr. in prat. cur.
Roman. lib. 8. tit. de reſtit. in integ. nu. 10. quia
in huiuſmodi caſibus virtus. d. clauſulæ hoc o-
peratur, vt prius relaxetur poſſeſsio, & fructus
reſtituantur, ſoluanturq; expenſæ, vt Ferret.
in eo loco. num. 7. & ſequitur Odo. Sfor. de re-
ſtitu. in integr. par. 2. quæſt. 72. num. 62. & 63. &
Lancell. de attent. c. 18. num. 127. fol. mihi 386.
quod procedit ſolum in beneficialibus cauſſis;
2 ſecùs vero in profanis, † in quibus pendente
cauſſa reſtitutionis, ſuſpenditur executio; vt
declarat Sfort. in allegato loco. num. 63. verſic.
ſed tu aduerte.

Sed quando non agitur de ſimplici caſu re-
3 ſtitutionis; ſed de quadam † mixtura; prout
eſt appellationis, & nullitatis dictionis, ac re-
ſtitutionis in integrum, addita clauſula, pari-
to iudicato; ea non operatur effectum de quo
ſupra; vt in terminis probat Cagnol. in l. res
iudicata. nume. 9. ff. de reg. iur. ea ratione quia
appellatio, & nullitatis dictio ſuſpendit iudi-
4 catum: nempe quia remedium † appellationis
eſt contrarium effectui. d. clauſulæ, parito iu-
dicato: quod etiam habet locum in exceſſus
dictione; nam talis appellatio retardat execu-
tionem. Lancell. de attent. tit. de attent. appel.
pend. limit. 83. num. 25. vſq; ad num. 31. & idem
5 eſt dicendum ratione exceſſus † vt d. clauſula
non operetur: quod Rot. Rom. tenuit die 15.
Nouembris 1560. per Reuerendiſs. Paleotum.
deciſ. 454. incipit. latis tribus conformibus. &
eſt in terminis, quod ſcilicet illa clauſula ope-
ratur ſolum quando ſumus in ſimplici reſtitu-
tione in integrum; ſed in alijs remedijs ſimul
intentatis, & mixtis, de quibus ſupra; non ha-
bet locum: ſicut probant iura ſuperius allega-
ta. & ſic illa clauſula operatur tum quando om
miſsis alijs remedijs ſolum petitur reſtitutio
in integrum: in alijs verò remedijs, appella-
tionis, nullitatis, & exceſſus ceſſat illius vir-
tus: & ita cenſeo. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XL.

De exemptione colonorum, & emphyteutarum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Serui Eccleſiarum non poſſunt grauari à ſæcularibus.*
2 *Ruſtici Eccleſiarum non ſunt ſubiecti foro ſeculari pro rebus Eccleſiæ.*
3 *Emphyteutæ Eccleſiæ non ſunt ſubiecti Laico Iudici.*
4 *Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; eas poſsidentibus.*
5 *Nemo debet duplici onere grauari.*
6 *Emphyteutæ Eccleſiæ poſſunt ab ea collectari, & num. 10.*
7 *Emphyteutæ Eccleſiæ non poſſunt grauari à ſæcularibus.*
8 *Emphyteutæ priuati tenentur ad collectas domino temporali.*
9 *Laicus non habet iuriſdictionem in Eccleſia.*
11 *Coloni Eccleſiæ non tenentur domino temporali pro rebus Eccleſiæ.*
12 *Conductores rerum Fiſcalium non obligantur ad collectas.*

13 Maior

13 *Maior eſt dignitas in Eccleſia, quàm in Principe ſæculari,*
14 *Coloni Eccleſiæ non tenentur ad onus extraordinarium ſæculare.*
15 *Immunitas tranſit ad conductorem, & emptorem.*
16 *Conſuetudo habet vim priuilegij.*
17 *Conductores cameræ intelliguntur cōtraxiſſe iuxta ſolitum.*
18 *Nemo transfert in alium quod non habet.*
19 *Colonus partiarius non poſſidet, ſed ſolum detinet.*
20 *Fructus dicuntur expenſis deductis.*
21 *Coloni, qui ſumptibus domini colunt, tenentur ad collectas.*
22 *Emphyteutæ, & Coloni Eccleſiarum, ratione Canonis quē ſoluunt, non tenentur ad collectas.*
23 *Fructus emphyteuſis, & coloni ſunt obligati Eccleſiæ.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

FVit immemorabilis conſuetudo, quod
coloni, & emphyteutæ Eccleſię Carpen
ſis pro rebus Eccleſiaſticis fruerentur
immunitate; & cum ratio fortilitij, via-
rum, & pōtium refectione occurrebat, vnani-
miter cum clericis concurrebant; tanquam vnū
corpus cum ipſis: & ex decretis etiam Ducali-
bus coloni erant exempti in venditione ſuorū
animalium, pro concurrenti quantitate hono-
ranriæ, quam ſoluebant ſuis dominis pro poſ-
ſeſſionibus Eccleſiaſticis: nunc modernus con-
ductor Gabellarum prætendit eos nequaquam
immunitate frui poſſe: & conſultus reſpondi,
vt infra.

In Concilio Toletano, de quo in c. Eccleſia-
rum ſeruos. 12. q. 2. ſtatutum fuit, quod ſerui Ec
1 cleſiarum, † vel cuiuſuis clerici, non fatigaren-
tur à Iudice ſæculari, aut publico exactore in
aliquo angariarum genere, ſub Eccleſiaſticæ cō
munionis priuatione: quod eſt præcipuum in
2 ruſticis † circa pertinentia ad poſſeſſiones Ec-
cleſiarum; vt non ſubſint ſæculari foro; ſed Ec-
cleſiaſtico. c. Iudicatum. 89. diſtin. quare colle-
ctari non poterunt à ſæculari, id enim minimè
licet, niſi in ſubditis, vt tradit Bertha. in princ.
primæ part. tract. de Gabel. quod eſt etiā cau-
3 tum pro emphyteutis; † quod latè probat Pet.
Duen. in reg. 100. in 2. & 3. ampliatione; nam
4 immunitas † conceſſa rebus tranſit ad quoſcun-
que res habenres. l. Aetatem. §. Rebus. ff. de cēſ.
Io. And. in add. ad ſpecul. de exact. verſ. tracta-
uit Vbertus de Bobio. & latè Decian. reſponſ.
51. in 3. vol. qui eſt videndus: & ſic emphyteu-
ta. & colonus, ratione rerum Eccleſiarum, quas
poſſident, & colunt, non poſſunt grauari à ſæ-
culari Principe, ſeu Iudice; tum quia ſæculares
perſonæ non debent habere ius in rebus Eccle
5 ſiaſticis: tum etiam quia nemo † debet duplici
onere grauari. l. nauis. §. Cū autem. ff. ad l. Rhod.
6 de iact. Illi enim † grauari poſſunt ab Eccleſia:
vt refert, & probat Pet. de Vbal. in conſ. 2. poſt
tract. quem facit de collect. vbi concludit do-
7 minum temporale † non poſſe eos grauare, nec
in liuello, nec etiam in melioramentis in re Ec
cleſiaſtica factis. & idem tenuit Boſ. in tit. de
prin. & priuil. eius. num. 128. qui titulus eſt in-
ſertus in eius tractatu criminali: Et rationem
adducit, quia ſatis grauantur ab annuo liuello
loquendo de emphyteutis. Et ad hoc facit do-
ctrina Bart. in l. Priuatæ. C. de excuſ. mun. libr.
10. cuius dictum procedit de iure, licet ipſe di
cat nōn ſeruari Peruſiæ, quod adhuc cōtra fuit
in caſu propoſito. quia emphyteutæ, & coloni
reſpectu bonorum Eccleſiaſticorum à ſæcula-
ribus fuerunt immunes: & conſeruari debent
potiſſimum alia ratione; quia emphyteutæ
8 † priuati tenentur ad collectas domino tempo
rali. l. 2. C. de iur. emphy. aliàs dominus propriè
tatis teneretur. l. Obſiſtere. c. De anno, & tribu.
lib. 10. vbi Bar. in 3. lectura: Eccleſia verò nō te-
9 netur, in quam † laicus non habet iuriſdictionē,
nec iure diuino; nec canonico; neque ciuili: vt
de diuino habetur. in c. 7. primi lib. Eſdræ. ibi.
Vobis quoque notū facimus. De iure canoni-
co, eſt tex. in c. Non minus. de immun. Eccleſ.
Sylueſt. videndus in ſum. verbo immunitas 1. n.
16. & infra. & de iure ciuili in l. Placet. C. de Sac.
10 San. Eccl. & cōſequēter emphyteuta † Eccleſiæ
qui pro domino Eccleſiaſtico teneretur, reſpe
ctu rei Eccleſiæ; vt tenet. Petr. de Vbal. in d. cō
ſil. 2. num. 7. Acceſſorium enim ſequitur ſuum
principale. cap. Acceſſorium de reg. iur. in 6. &
11 hoc procedit etiam in colonis, † qui non te-
nentur domino temporali ad aliquod onus,
ſed Eccleſiæ. l. ſi penes. C. de agric. & cenſ. libr.
12 11. & illic Bart. & ſicut conductores † prædio-
rum fiſcalium non obligantur ad collectas. l.
Semper. §. Conductores. ff. de iur. immun. & d. l.
Priuatæ. de excuſ. mun. lib. 10. vbi in ſpecie lo-
quitur de emphyteutis Principū; qui nō tenē-
tur: & à fortiori non tenentur emphyteutæ
13 Eccleſiæ, aut eius coloni; cū ſit maior † digni-
tas in Eccleſia quàm in Principe. ca. Duo ſunt.
& c. ſequenti. 96. diſtin. & ideo nec emphyteu-
tæ, nec coloni, pro rebus Eccleſiæ ad inſtar re
14 rum Principis: imò magis non tenentur † ad
aliquod onus extraordinariè impoſitum. l. 1.
C. de priuil. dom. Augu. lib. 11. quia ſicut onus
15 tranſit ad emptorem, ſeu conductorem, ita †
immunitas. ad not. per Bart. in l. Licitatio §.
Mercatores. ff. de pub. & vectig. & faciunt ſu-
praſcripta iura: nam immunitate cōceſſa rebus
Eccleſiæ gaudent etiam qui eas colunt. Gloſ. in
Clem. 1. verbo excolendas. de decim. Rot. in an
tiq. dec. 363. alias 5. de priuil. & tradit Ferret. in
conſ.

conſ.102.num.13.& tantò mangis quia eſt immemorabilis conſuetudo quod non ſoluantur aliquæ collectæ; & in caſibus in quibus Clerici auxiliantur Laicis, quod emphyteutæ, & coloni concurrant cum Clericis; quæ conſue-
16 tudo † habet vim priuilegij à Principe emanati:& in tantum quod per ſe ſola ſufficit. ca. Super quibuſdam.§.Præterea. vbi Gloſ. in expreſſo cum ibi allegatis.de verb. ſignif.& tradit Caputaq.deciſ.56.lib.3.& Ferret.in conſil. 249.nume. 18.in 2.part.quam conſuetudinem moderni conductores tenentur obſeruare:ſe-
17 cundum quam † intelliguntur contraxiſſe cũ sereniſsima Camera;niſi in expreſſo fuiſſet cõceſſum de collectando inſolita: quod validis argumentis probat Pariſ.de Put. tit. de Synd. § Conſuetudo,num.5.quod tamen non haberet locũ in Clericis, nec eorũ colonis, aut em
18 phyteutis per iura allegata .cum nemo † poſſit in alium plus iuris tranferre,quam ipſe habeat.c.Nemo de reg.iur.in 6.

Nec obſtat text.in l.Si pendentes.§.Siquid Cloacarij.ff.de vſufru.nec Fed.de Sen.in conſ. 3.quia ille text.loquitur de vſufructuario ſim-
19 pliciter,qui poſsidet iure ſuo; ſed colonus † partiarius non poſsidet,ſed ſolum detinet. vt ita probat Alex.in conſ.35.num.2. & 12.vol. 4. & eadem ratio militat in emphyteuta; quia ille non dicitur ſimpliciter poſsidere,qui percipit fructus loco expenſarum,& operum: nã
20 fructus † dicuntur deductis expenſis,& laboribus. l. fructus. vbi communiter Doctores. ff. ſol.mat.& habetur in extrauag. comu. in titu. de decim.verſic. in ſoluendo decimam. & illa
21 ratio fortaſsis,procedit in illis, qui † ſumptibus Domini colunt: ſecùs verò eſt in his qui proprijs ſumptibus colunt. & ita tenet Abb. in cap.Ex parte.nu.20. de decim. hi enim non ſunt obnoxij;vt paſsim tradit deciſio.Pedem.
22 83.nu.3.qui ratione † Canonis,quem ſoluunt & expenſarum,ac laborum, non tenentur; &
23 cuius ratione fructus † rerum quas habent, & coluut ſunt obligati Clerico, ſeu Eccleſiæ. Decian.reſpon. 50.in prin.& volum.3. ita reſideo,quod emphyteutæ,& coloni Eccleſiarum non poſsint collectari, nec grauari pro rebus Eccleſiarum à ſeculari: ſaluis tamen rationibus allegatis infra conſil.27.in fine:Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XL.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Collatio Papæ eſt præferenda,cęteris paribus.*
2 *Primò miſſus in poſſeſſionem eſt anteponendus.*
3 *Omne beneficium præſumitur liberum, & nu. 6.*
4 *Papa habet plenitudinem poteſtatis in beneficys.*
5 *Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione, ſeu dotatione, vel multiplicatis præſentationibus.*
7 *Papa non tenentur facere mentionem de iurepatronata quod non eſt per fundationem, vel dotationem.*
8 *Prædo etiam eſt manutendus in poſſeſſione.*
9 *Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.*
10 *In poſſeſſorio non quæritur an quis poſſideat iuſtè.*
11 *Præſentatus in poſſeſſorio non tenetur oſtendere titulum.*
12 *in poſſeſſorio non admittitur oppoſitio, niſi conſtet de non iure agentis.*
13 *Poſſeſſor eſt præferendus proprietario.*
14 *Concilium loquitur de tit.in c.9.ſeſſ.25.*
15 *Prouiſio Papæ non valet in præiudicium poſſeſſionis,non facta mentione de ea.*
16 *Mentio proprietarij non eſt facienda ſed poſſeſſoris.*
17 *Teſtes de fama in antiquis probant.*
18 *Verba enunciatiua,concurrente longa poſſeſſione probant in antiquis.*
19 *Tempus 85. annorum ſufficit pro immemorabili, & num.20.*
21 *Ratio legis eſt anima legis.*
22 *Viuere 100.annos omnis præſumebatur.*
23 *Ceſſante ratione,ceſſat lex.*
24 *Omnis diſpoſitio per rationem reſtringitur.*
25 *Tempus excedens annos 40. hodie habetur loco annorum 100.*
26 *Iuſpatronatus acquiritur de iure communi præſcriptione.*
27 *In præſcriptione tria requiruntur.*
28 *Bona fides probatur probando per annos.20.poſſediſſe.*
29 *Veritas præſumitur ex immemorabili.*
30 *Epiſcopus in bulla aſſerens iuſpatronatum præſumitur dicere veritatem.*
31 *Iuſpatronatus acquiritur etiam per ſolam antiquam poſſeſſionem.& 32.*
33 *Declaratio congregationis in c.9.ſeſſ. 25. Concilij.*
34 *Probata ſeruitute præſumitur pro ea, ſicut pro libertate.*
35 *Titulus reſultat ex immemorabili, & num.36.*
37 *Duo vincula magis ſtringunt quàm vnum.*
38 *Papa non cenſetur derogare iuri in re, nec ad rem.*
39 *Natura legis eſt dare remedium futuris.*
40 *Gratia Papæ eſt nulla, ſi non ſit facta mentio pendentiæ litis.*

Dominus

Dominus dabit mihi verbum virtute multa.

VAcante Capellania. S. Chaterinæ
quidam prætenſi patroni præſen
tarũt Reuer. Paulum;& facta ad-
miſsione, ſi & inquantum, infra
tempus citationis ad valuas Ec-
cleſiæ ad formam.c. fin. de elect.
lib.6.patroni præſentarunt quatuor inſtrumẽ-
ta:primum de anno 1485.in quo conſtabat fa-
ctã fuiſſe præſentationem, & inſtitutionem:
ſecundum in quo Vicelegatus Bononienſis cõ
tulerat Capellaniam derogando pro ea vice
iuſpatronatui:de anno 1527. tertium de anno
1529. in quo facta fuit alia præſentatio cum
inſtitutione,& aſſertione Ordinarij quod eſſet
de iurepatronatu. quartum de anno 1567. in
quo facta fuit præſentatio; & poſtea diligens
inueſtigatio, examinatis tribus teſtibus de au
ditu per tempus antiquiſsimum in fauorem
patronorum: & nouiſsimè probatum fuit ca-
pellam inſtauratam fuiſſe ab vno de conſorti-
bus patronorum.Et antequam daretur ſentẽ-
tia comparuit prouiſus Apoſtolicus cum bul-
lis,in quibus nulla fiebat mentio iuriſpatrona
tus, & fuit miſſus in poſſeſsinem ſine præiu-
dicio præſentati,& patronorum:& poſtea fuit
ſententiatum in fauorem iuriſpatronatus, &
præſentatus miſſus in poſſeſsionem.Quare,mo
ta lite inter prouiſum Apoſtolicum, & præ-
ſentatum,quæritur quid iuris? ſtante maximè
diſpoſitione Concilij Tridentini, ca.9.ſeſſ.25.
de reform.

Et quod attinet ad poſſeſſorium videtur
quod ille qui à Papa fuit prouiſus ſit præfe-
rendus: tum ratione dignitatis eius collatio
1 † eſt anteponenda,cæteris paribus.tum etiam
2 quia fuit † primò miſſus in poſſeſsionem:vt
de vtroq; caſu compertum eſt in ca. ſi à Sede.
de præbend.in 6.

Et hoc procedit etiam ſi agatur de petito-
rio, quia in dubio præſumitur pro collatione
3 Papæ:nempè quia omne beneficium † præſu-
mitur liberum;& ad Ordinarium ſpectare niſi
probetur contrarium. c. Cum ex iniuncto. in
fin.de hæret.Fed.de Sen.conſ.234.num.4. ver-
4 ſic.Præterea:Papa † enim habet pleniſsimam
poteſtatem in beneficijs.Clem.1. vt lit.pend.
& in iſto caſu,præſertim vbi non videtur ſuf-
ficienter probatum de iure patronatu ad di-
ſpoſitionem Conc.in d.c.9.& ſicut notant Ca-
noniſtæ in Rubrica tituli,de iur.pat.Nec qua-
ſi poſſeſsio præſentandi videtur obſtare; quia
ad acquirendum iuſpatronatum ad formam
5 Concilij requiritur † fundatio,vel dotatio;vel
aliàs præſentatio per immemorabile tempus.
aliàs præſumitur vſurpatio.Ant.de But. in ca.
dilectus.de offic.leg.Achil.deciſ.158.alias be-
6 beneficium † præſumitur liberum,& prouiſio-
nem ad Ordinarium ſpectare.Clem.vnica. iun
cta Gloſ.in verbo diſpoſitionem. de ſuppl.ne-
gl.Præl.quam Gloſ. notabilem ſequitur Abb.
7 in c.1.nume.10. de electio. vnde non † tenetur
Papa facere mentionem de iurepatronatu;
quod non conſtabat per fundationem,vel do-
tationem.Caſſad.deciſ.4.de præb.nume. 3.vbi
de communi:& ſequitur Mand.in regula 32.q.
4.num. 8.& Felin. in tit. quando literæ Apoſt.
noc.pat.limit.11.

Quibus tamen non obſtantibus opinio con-
traria videtur de iure verior,& quo ad poſſeſ-
ſorium,& quo ad petitorium.In poſſeſſorio e-
nim non videtur dubitari poſſe, quin ſint in
poſſeſsione manutenendi;& cõſequenter præ-
ſentatus:c.conſultationibus.de iur.pat.in qua
8 † et prædo eſt manutenendus.c. In literis. de
reſtit.ſpol.& tenuit Rot.Romana,in terminis
præſentis conſultationis deciſ.7.de iur.pat.in
nouiſs. Caputaq. deciſ.317. in 2.part. & maxi-
mè in caſu iſto,in quo præſentatio ab Ordina-
rio fuerat admiſſa: vt ita iudicauit Rot. anno
Domini 1581. coram Domino Seraphino; vt
per eius deciſ.70.in 2.lib.manuſcrip. vbi dici-
tur, quod etiam ſi in petitorio iuſpatronatus
veniret annullandum: tamen in poſſeſſorio
9 præſentatus eſt admittendus; quia poſſeſsio †
habet plus facti quàm iuris.l.deniq; ff.ex quib.
10 cau.maior.quia in iſto iudicio † non quæritur
an quis iuſtè, vel iniuſtè poſsideat; ſed ſolum
an de facto poſsederit.d.cap. in literis, & l. 3.
ff.vti poſsid. & ſufficit poſſediſſe auctoritate Iu
dicis,vt per Staſil.de Grat.expect.§.Spoliatus.
num.5.& Ioſeph.Lud.concluſ. 42. ampliat. 13.
& magis in caſu præſenti in quo nedum præ-
ſentationes ſemper fuerunt admiſſæ,ſed vlte-
rius Ordinarius ſententiauit pro patronatu;
ideò poſſeſsio nullatenus eſt auferenda.d.præ-
ſentato.Caputaq.dec.ſ.337.in 2. lib.in tantum
11 † quod neq; tenetur oſtendere titulum.l.Co-
gi.ff.de pet.hæred. cui neq; opponi poteſt de-
fectus proprietatis; quæ oppoſitio non admit
12 titur † in iudicio poſſeſſorio,niſi quando con-
ſtat de non iure agentis per confeſsionem,vel
rem iudicatam.Rot. per Seraph. deciſ. 135. in
2.lib.& Caſſad. deciſ. 3. de reſtit.ſpol.nume.5.
imò ſi eſſet controuerſia inter proprietarium,
13 & poſſeſſorem, poſſeſſor † eſt præferendus.
Lamb.de iur.pat.19.artic.3.q.prin.1.part.2. li-
br.num.3.quia ſemper attenditur vltimus ſta-
tus.c.Cum Eccleſia.de cau.poſſ.& not.Fed. de
Sen. in conſil. 234. & ita fuit iudicatum anno
1552. in Rota in vna Vicentini beneficij. Ca-
putaq. deciſ. 189. in 3. libr. & quo ad hoc non
obſtat Concilium in allegato loco. quia loqui-
14 quitur † de titulo,& ſic de petitorio: ſicut tra-
dit Cæſar Contar.in l.1.C.ſi de mem.poſſ.q.13
num.77.& 78.& dum abrogat poſſeſsionem lo-
quitur de beneficijs exiſtentibus in cathedra-
libus,

libus,et collegiatis:imò ſi prouiſus Apoſtolic⁹ ageret petitorio, eſſet excludendus; quia in ſua prouiſione nulla fuit facta mentio nec de iure patronatu, neq; de quaſi poſſeſsione; de
15 qua etiam fieri debebat; aliàs prouiſio † non valet in præiudicium quaſi poſſeſsionis. Ferret.in conſ.293.num.10.in 2.part.& ita iudicauit Rot.anno 1546.in vna Bononienſi. per cõſ. Card.69.num.6.vt refert Put.deciſ.404.2.libr. vbi fuit cõcluſum non valere prouiſionem ſine mentione quaſi poſſeſsionis. imò ſi appareret
16 patroni † proprietarij, de illis in prouiſione nõ erat faciẽda mentio,ſed de illis q̃ eſſent in quaſi poſſeſsione præſentandi; de quibus ommiſſa mentione, prouiſio corrueret; ſicut pro conſtanti tenuit Dec.in conſ. 126.nume. 4.vbi multa ad propoſitum: & in conſ.129.nume.etiam 4.

Et ſi agamus de petitorio etiam ex Concilij diſpoſitione dicendum eſt conſtare de iurepatronatu ex proceſſu formato, in quo teſtes examinati de anno 1566.deponunt de fa-
17 ma, & alijs adminiculis in factis antiquis † probantibus;vt plenè tractat Crauet.in tit.de antiq.temp.1.part.in vltima particula,nu. 26. Qui teſtes etiam in his,quæ loquuntur de auditu in antiquis,probãt.c.Licet ex quadam.de teſt.l.Si arbiter.ff.de probat.Alex.in conſ.187. num.21.in 2.volum.& eò fortius, ſtantibus inſtrumentis præſentationum,& admiſsionum: imò ex collatione Vicelegati; in qua aſſeritur per verba enunciatiua de dicto iurepatrona-
18 tu,quæ † in antiquis, concurrente longa poſſione,planè probant.vt poſt Crau. in loco.allegato tenet Ioſeph Maſcardus concluſ. 106. per totum,& præcipuè nu.12.in 1.part.de probatio. Quæ collatio Vicelegati fuit de anno. 1527. à quo tempore citra effluxerũt anni 60. in qua collatione aſſeritur eſſe de Iuribus patronatus; & teſtes examinati de anno 1566. ætatis annorum 70 & 78.& deponunt de tempore,quo meminiſſe potuerunt,& de fama; & ſic probatum eſt de annis pluſq. 85. in quibus conſtat de quaſi poſſeſsione præſentãdi;quod
19 tempus ſufficit pro immemorabili ad acquirendum titulum:& poteſt allegari quiſquis ſiue dotationis, ſiue fundationis: ſicut tenuit Rot.Roman.anno Domini.1541. vt atteſtatur Put.deciſ.212.1.lib. & imò fortius, quia in iſto caſu vltra ſcripturas adſunt teſtes; quorum primus annorum 66. deponit de ſua ætate pueriliſ:ſecundus annorũ 78. deponit de iuuẽtute ſua.& quartus annorũ 70. deponit de annis 50.& de ſcientia:per dictos annos. 50.& vlterius ſe audiuiſſe à patre quod d. Capellania erat de iurepatronatu; & omnes concurrunt ſuper fama ſufficienter: quare dicũtur depo-
20 nere de tempore † immemorabili:ſicut in ſpecie tenet.Ioſeph Maſcard.in d.1.par. de prob. concluſ. 103. num.9.& 10. vbi collegit deciſio. Put.& aliorũ.Et præfata faciunt ad oſtendendum quod ſatisfactum eſt diſpoſitioni Concilij in d.cap.9.ſeſſ.25. etiam ſi oporteat docere de titulo; quia ſatis eſt iuxta eius diſpoſitionem quod oſtendantur multiplicatæ præſentationes per antiquiſsimum temporis curſum qui hominum memoriam excedat.Et quamuis aliàs quilibet viuere vſq; ad centum annos præſumebatur: & ſic tempus immemorabile dicebatur centum annorum: tamen his temporibus ſufficit quod tempus excedat vitam ho-
21 minis;vt ſit ſatisfactum Concilio;nam ratio † legis eſt anima legis.l.ſcire oportet.§.aliud autem.ff.de excuſ.earũ Gloſ.in l.2.in verbo, Aut legem.C.quæ ſit long.conſuet. ratio autẽ quia introductum fuerat tempus immemorabile
22 eſſe 100.annorum illa fuit, quia tanto † tempore homo præſumebatur viuere. l. fin. C. de
23 Sacroſant. Eccl. ſed ratione † ceſſante ceſſare etiam debet diſpoſitio legis. ad trad. per Tiraq. in ſuo opuſculo. ceſſ. cau. ceſſ. effect.in 1. part.num.125. vel reſtringi debet ad vitam hominis, quia omnis diſpoſitio,† quamuis gene-
24 lis,per rationem reſtringitur.vt Tiraq.ibi nu. 139. Sed vita hominis moderni temporis eſt breuis,vt dicit Alex.in conſ.90.nume. 10.11.& 12.in 6.volum. dum vult quod in antiquis pro
25 plena probatione ſufficiat † tempus excedẽs annos 40.quia non habet hodie locum regula, quod quilibet præſumatur viuere vſq; ad 100. annos: & poteſt inter miracula ſcribi, ſi quis viuat vſque ad 100.annos.Vnde quandocumq: præſentationes multiplicatæ excedant vitam hominis,ſatisfactum eſt concilio, vt acquiſitũ ſit ius patronatus; quod in caſu de quo agitur probatum fuit;& vt dixi aliàs requiſitus.

Imò,ſi rectè perpendatur diſpoſitio conciliaris (quod ſine interpretatione ſit dictum, ſed ſolum pro mea opinione) Concilium non ſe reſtringit ad tempus immemorabile tantũ, ſed ad omnem alium modum propter quem poſsit acquiri iuſpat.dum dicit, aliàſue ſecun
26 dum iuris diſpoſitionem:iuſpatronatus† verò ſecundum ius commune poteſt per Laicos acquiri præſcriptione; vt ſecundum communem Doctorum ſententiam meminit Dec. in conſ. 117. num.2.verſic.& primo.ſed in præſcriptio-
27 ne† tria ad effectum validitatis requiruntur, ſcilicet bona fides. Secundò, quod præſentationes ſint admiſſæ,& Tertiò, quod præſentatus ſteterit in poſſeſsione.vt ibi Dec.verſ.quæ
28 requiruntur. Bona fides † probatur, quando præſentatus ſteterit per 20. annos in poſſeſsione, vt fuit deciſũ in Rota in vna Salamant. Capellaniæ 1545. Coram Puteo, vt in eius deciſ. 243.lib.2. & ſupraſcripta omnia concurrunt in
29 præſenti caſu;ex quibus præſumitur† veritas, etiam ex ſolo curſu temporis;vt probat.Fran. in c.Vnico. ad finem.de iur.pat.in 6. quem ſequitur Lamb.eod.tit. in 4. artic. 10. q. prin. 2. part.

part.2.lib.nume.2.& 3. vbi dicit quod iſta erit bona probatio in petitorio; quando Epiſcopus aſſerat in bulla inſtitutionis præſentantem eſ-
30 ſe patronum: nam talis † aſſertio habetur pro veritate. Caputaq. in attenta deciſio. 337.ac-
31 quiritur etiam per ſolam antiquam † poſſeſ-ſionem; & præſumitur fuiſſe ſufficienter probatum de iurepatronatu. vt per Ant.Corſet.in ſingul.ſuis, in verbo iuſpatronatus quia ex ſo-
32 la † quaſi poſſeſſione præſentandi longo tempore acquiritur etiam ſine alio titulo: vt de cōmuni atteſtatur Decian.in reſponſ. 28. in fin.12 num.volum.3.& hoc non diſcrepat à Concilio vt nouiſsimè vide declarationem Sacræ Congregationis, 4.notab.1581.ſuper verbis Concilij, primi temporis curſum, dum declarauerunt ea verba intelligi ſecundum iuris diſpoſitionem. Hæc omnia cōcurrunt in præſenti caſu. ergo imò ſatis probatum fuit tempus immemorabile: quia per ſcripturas fuit probatū tempus annorum 60.& per teſtes pluſq; 85. ex quibus reſultat concluſio quod ſit probatum de iurepatronatu legitimè. ſicut Illuſt.Sacræ
33 Congregationis † Conc.in c.9.ſeſſ.25.dixerit. ad hæc verba ſcilicet: Congregatio cenſuit ius patronatus probari ex inſtrumento dotationis, vel fundationis per multiplicatas præſentationes ſupra hominum memoriam, quanquā in dictis præſentationibus nulla appareat mētio facta fundationis, vel dotationis, ſed ſic eſt, quod ex ſupraſcriptis probatum fuit per multiplicatas præſentationes quo ſuum ſortitæ fuerunt effectum; excedentes etiam hominum memoriam: quibus reſultat concluſio quod liqueat de iure patronatu; & quod præſentatus non ſit amouendus à ſua poſſeſſione; reiecto prouiſo Apoſtolico: Et quamuis ex ſupraſcriptis ſatis ſit reſponſum contrarijs pro motiuis adductis in ſpecie tamen reſpondeo.

Et primò, quod attinet ad libertatem beneficij, quæ præſumitur. reſpondeo, illud procedere tantum quando nō probetur ſeruitus,
34 qua probata † pro ea præſumitur æque, vt de libertate, donec contrarium probetur. Caſſad. in d.deciſ.4.num.7.de prob.

Secundò, quod opinio tenentium Papam non tenere exprimere quaſi ius præſentandi ſed ſolum quando adſit titulus; quia illa opinio procedit ſolū quando adſit ſola quaſi poſſeſſio, & talis, quæ non præbeat titulum: ſecus
35 verò ſi ſit immemorabilis, ex qua † reſultat titulus: vt eſt in caſu noſtro, & conſequenter in eſt illa ratio, ne Laici retrahantur; vt idem Felin.tenet in d.tit.quand. Literę Apoſt.noc par. in 11.limit.verſic.Conſidera tertio, nam ſit cōciliatio opinionum; vt prima procedat in præſcriptione ordinaria; ſecunda verò in imme-
36 morabili; quia in ea † adeſt titulus. de qua conciliatione refert, Lud.in concluſ.42. ampl. 12. quod ita iudicauit Rot.Put.deciſ. 404. lib. 2. ſuper allegata.

Tertiò, reſpondeo quod iura allegata loquuntur de ſimplici caſu iuris præſentandi ex conſuetudine; de quo non oportet Papam mētionem facere; nos verò loquimur, & de iure præſentantis, & de præſentato admiſſo, & in
37 poſſeſsionem miſſo; & conſequenter duo † vincula magis ſtringunt quàm vnum. Stafil. de Grat.expect.in 6. part.princ.incipiente. Nunc videndum. eſt num. 4. & tamen non facta aliqua mentione neq; de patrono, neq; de præ-
38 ſentato admiſſo, & in poſſeſsionem cui iuri † Papa non cenſetur derrogaſſe; imò neq; ſoli iuri ad rem: vt refert Rot.de præb.deciſ.17.aliàs 244.in nouiſſ. quam tenet Dec. in rubrica de indit. nume. 5. vbi alia allegat, concludens quod Papa non intendit derrogare, ſeu præiudicare præſentato.

Quartò, reſpondeo quod Concilium diſpo-
39 nit de futuro; nam eſt natura legis † dare remedium caſibus futuris. l. leges. C. de leg. ſed caſus multò ante Concilium fuit, ergo remanet in diſpoſitione iuris communis.

Vltimò, reſpondeo quod quia non fuit facta mentio de pendentia litis; quæ pendebat coram Ordinario; qui poſtea ſententiauit pro pa
40 tronatu; gratia †. etiam ex hoc eſt nulla. ad trad.per Felin.in cap.Super literis. in 7. col.in 6.reg.de reſcrip.

Nec vim facio in poſſeſsione habita per prouiſum Apoſtolicum: quia vltra ſuperius allegata, ſtantibus rebus vt ſtant, illa non poteſt dici poſſeſsio; iuxta Doctrinam Put. deciſ. 32. lib. 2. & ſic reſideo in 1. cōſultatione. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XLII.

In cauſſa Simoniæ.

SVMMARIVM.

1 *Simonia ceſſat vbi non ſit fraus.*
2 *Penſio eſt quid temporale, & non facit ſimoniam cum alia temporali.*
3 *Penſio non poteſt commutari cum beneficio ſine vitio ſimoniæ.*
4 *Penſio, & beneficium non benè inuicem conueniunt.*
5 *Pecunia poteſt dari ad tollendam vexationem.*
6 *Non eſt turpe redimere ius ſuum pecunia.*
7 *Ius in beneficio acquiritur, ſi poſt electionem detur adminiſtratio.*
8 *Vexatio eſt procurare rem alienam litigando habere.*
9 *Simoniam non committit inferior dando pecuniā potentiori ad tollendam vexationem.*
10 *Ad ſimoniam tria requiruntur vt ſit punibilis.*
11 *Voluntas non accedens ad actum exteriorem non facit ſimoniam punibilem.*

12 *Effectus voluntatis facit delictum punibile.*
13 *Si effectus voluntatis non ſequitur, non punitur delictum.*
14 *Delicta leuiora ſunt ea, quæ cõtingũt ꝑ imperitiã.*
15 *Clericus non punitur pro delictis leuioribus.*
16 *Dolus eſt in delicto, quod de ſui natura non requirit dolum, vel dolus verſatur in re modica.*
17 *Dolus regulariter non præſumitur.*
18 *Confeſſio qualificata eſt attendenda.*
19 *Omnis cauſſa ſufficit ad excludendum dolum.*
20 *Cauſſa ſi eſt iuſta excuſat à dolo, & à culpa.*
21 *Pactio illicita poſt electionem non inducit ſimoniam.*
22 *Pactio ſuper re temporali tamen, non inducit ſimoniam.*
23 *Simonia non committitur circa contractum fructuum, & penſionum.*
24 *Illicitæ pactiones non inducunt ſimoniam, ſi purã eam non continent.*
25 *Iura loquentia de ſimonia, debent intelligi de vera, & propria.*
26 *Vicinitas actuum non arguit ſimoniam.*
27 *Delictum non dicitur conſumatum conditione appoſita non ſecuta.*
28 *Conuentio non eſt perfecta, ſi conditiones nõ ſint adimpletæ: & poteſt quis pænitere.*
29 *Penſio eſt portio ſeparata à beneficio; & commodum temporale.*
30 *In expeditione literarum penſionis, datur iuramentum quod non interuenerit aliqua conuentio ſimoniaca.*
31 *Penſio ſi transfertur, vel annihilatur, non facit ſimoniam.*
32 *Conuentio de ſoluenda penſione in actu conſequendi beneficium poteſt fieri ſine vitio ſimoniæ.*
33 *Extrauagans Vrbani IV. & Pauli II. ſolum procedit contra ſimoniacos in ordine.*
34 *Titulus coloratus cum triennali poſſeſſione defendit à ſimoniæ pœna.*
35 *Præſumptiones pro imputato ſimoniæ, defendunt à pœna.*
36 *Recipiens pecuniam pro extinctione penſionis cũ fraude, dicitur turpiter lucrari.*
37 *Socius criminis, vt quis dicatur, requiritur tractatus ad maleficium.*
38 *Effectus non extenditur ad ignorata.*
39 *Delictum, vt ſit punibile requirit voluntatem.*
40 *in contractibus do, ut des, vel facias, requiritur effectus, & non verba.*
41 *Promiſſio pro conſequendo aliquo emolumento, ſi non conſequatur, non repellit à teſtimonio.*
42 *Confeſſio non præcedentibus legitimis indiciys non nocet confitenti.*
43 *Confeſſio coram incompetenti Iudice nihil operatur.*
44 *Socius criminis vt repellatur à teſtimonio, debet eſſe etiam ſocius muneris.*
45 *Socius admittitur contra ſocium in delictis difficilis probationis.*
46 *In crimine ſimoniæ ſufficiunt præſumptiones.*
47 *Pænitere de eo, quod quis non commiſit, nemo tenetur.*
38 *Metus reuerentialis excuſat.*
49 *Delictum, quod non conſtat niſi per confeſſionem non eſt punibile.*
50 *Confeſſio ſine quareta in his delictis, in quibus nõ remanent veſtigia, non eſt ſufficiens ad condemnationem.*
51 *Confeſſio qualificata non facit delictum punibile.*
52 *Confeſſio delicti, etiam punibilis, ſola, non punitur pœna ordinaria.*
53 *Confeſſio qualificata non poteſt pro parte accipi & pro parte reyci.*
54 *Actus cum aliqua adiectione non poteſt pro parte accipi, & pro parte non.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

ALiàs conſului Reuer. Dominum Io. Baptiſtam Caſalem, & Mãſionarium iniuſtè moleſtari pro imputata ſimonia: & nunc idem repeto, non obſtantibus contra ipſum adductis; pro vt Iudices, ſi Deũ præoculis habeant, videbunt, & iudicabunt. & in primis obiecta reprobabo; & inde veritatem in iſta materia oſtendam.

Et quoad primum obiectum reſpondeo: quod ſolutio 50. aureorum non fuit facta aſpirando ſeu anhelando ad beneficium, vt præſupponit Gig. in q. 87. num. 6. de penſ. poſt Paul. de Rom. eod. tit. quia ſi pro conſequendo beneficio pro certa penſione paciſcatur, & poſtea extinguẽda ꝑ anticipatis ſolutionibꝰ, erit ſimonia; quia intentio fuit deprauata ſuper beneficio obtinendo; & per indirectum videtur pactum ſu-
1 per beneficio: ſed ſi ceſſat † illa fraus, ceſſat etiam præſumptio ſimoniæ, vt tenet Gig. in eo
2 loco, ſi rectè intelligatur. Vnde caſus iſte valde diſtat ab oppoſito: quia Caſalis non dedit 50. aureos pro conſequendo beneficio, quod iã habuerat, ſed ſolum pro extinguenda penſione ſuper impoſita: quod ei facere licuit, ſicut aliàs oſtendi.

Secundum oppoſitum non obſtat; quia diſpoſitio c. Cũ Clerici, & illic But. Abb. & Imol. cũ alijs allegatis, loquitur in caſu, in quo Clericus, vt conſequeretur beneficium, fecerat pactum de augenda penſione, & ſic intentio fuerat deprauata in beneficio: quia eſt vẽdere, & emere beneficiũ: ſed ſi nulla pro conſequẽdo beneficio ſit pactio facta, licet poſtea agatur de pẽſione extinguẽda, & maximè auctoritate Papæ, nõ arguit de ſimonia, quia vt cõmitatur neceſſario requiritur quod detur, vel redimatur tẽ-
porale

porale pro ſpirituali, vel annexo; quod in iſto
caſu non euenit; ſed ſolum de redimenda
2 penſione, † quæ in temporalitate conſiſtit,
vt aliàs dixi, & non contrahitur ſimonia. Fer-
ret. in conſil. 373. per totum in 2. part. & Deci.
in conſi. 118. etiã per totum, vbi in fortioribus
terminis tenuerunt; quod quamuis conuentio
eſſet facta ante collationem, quando non fuiſ-
ſet facta reſpectu collationis fiendæ, non po-
teſt argui de ſimonia. imò verius ex d. capitu.
Cum Clerici, cum ibi notat. per doct. argui-
tur ſimoniam abeſſe in caſu preſenti; nam ſi
in eo caſu eſt ſimonia augendo penſionem
pro conſequendo beneficio; cum ſimonia ſit
dare temporale pro ſpirituali; datur intelli-
gi quod penſio ſit quid temporale; ergo ſi pe-
cunia eſt etiam quid temporale; quomodo
ſtabit quod dare 50. aureos pro extinctione
penſionis ſit ſimonia? & videmus quod pen-
3 ſio † non poteſt commutari cum beneficio ſi-
ne vitio ſimoniæ, Caccialup. quæſtio. 14. ea ra-
tione, quia penſio eſt temporalis, & benefi-
4 cium ſpirituale; vnde non bene † inuicem cõ-
ueniunt. vt tradit Cardin. in Clemen. prima,
quæſt. 17. de reb. Eccleſ. non alien. & ſic cum in
præſenti caſu penſio, & 50. aurei ſint quid
temporale: retorquetur argumentum contra
opponentem.
Tertium beneficium non obſtat, vt copioſè
tractant doct. in capit. Dilectus il 1. de ſimon;
5 vbi tradunt licere † vnicuiq; dare pecuniam
ad tollendam vexationem. iuxta illud Apo-
ſtoli: Redimentes tempus, quoniam dies mali
ſunt, & notant Raim. & Armill. in ſumm. huius
tituli de Simon. ille fol. 781. alter fol. 471. quod
maximè procedit, cum quis habeat ius in re;
& habet poſſeſsionem: vt pro certo tenet
Abb. in d. cap. Dilectus & S. Thomas, ſecunda
ſecundæ, quæſt. ... artic. 2. quia non eſt
6 † turpitudo ex parte dantis ius ſuum redi-
mere. Gloſ. in ca. Prohibeas. de magiſt. & quod
d. Caſalis habuiſſet ius ex ipſa electione; li-
cet nundum collationem haberet, probatur
arg. cap. Cum inter Canonicos. de elect. & per
Gloſ. ordinariam in ca. Quanto. 63. diſtin. quod
7 infallanter eſt verum, quando † poſt electio-
nem, electus conſequutus ſit adminiſtratio-
nem rei, quod notabiliter tenet Archid. in ca.
Is cui. de elect. in 6. & ſic Caſalis iam electus,
qui habebat adminiſtrationem beneficij, &
poſſeſsionem, poterat redimere vexationem
pecunia. Sylueſt. in ſumm. de ſimo. numero 13.
verſicu. Si verò iam electus erat. Imò quan-
do etiam quis non habeat ius in re, oportet
quod vexatio ſit circa beneficium, & quod ve-
xator habeat ius vexandi: in quo caſu loqui-
tur Innoc. & alij in allegato: ca. Matthæus. de
ſimon. quod non erat in iſto caſu; quia vexatio
non fuit circa beneficium; ſed circa penſio-
nem: imò nec etiam fuit vexatio, ſed horta-
tio ad redimendum decem aureos: quia ve-
8 xatio † vt doct. intelligunt. in locis allegatis
eſt cum aliquis litigando procurat rem alie-
nam tollere: & ſi quis eſſet, vel etiam non eſ-
ſet in poſſeſsione, poſſet abſq; labe ſimoniæ
vexationem redimere pecunia, ſi vexaretur à
potentiori; quia eſt limitatio quod impotens
9 ad ſuſtinenda litigia non committat ſimo-
niam dando pecuniam potenti, vt liberetur
à vexatione. quod latè tradit Ferret. in conſil.
235. numero 2. in ſecunda parte, vbi de com-
muni. ſed bene eam recipiens remanet in-
uolutus. vbi Ferret. & ſic omnino tolluntur
obiecta, & remanet vera concluſio quod inde-
bitè d. Reuerendus moleſtetur: quæ li-
cet ſufficiant, tamen animi mei complacentia
naturam iſtius caſus oſtendere decreui.
Diuino igitur repoſtulato ſuffragio caſus
iſte nullo modo eſt ſimoniacus, ſaltem ex par-
te dantis; & quando ſit; non eſt punibilis. Ad
10 hoc enim vt ſimonia † introducatur, & ſit
punibilis, tria neceſſariò, & copulatiuè requi-
runtur: intentio, ſcilicet, conuentio, & execu-
tio. Intentio namq; vt quis intendat emere,
vel vendere. Conuentio; vt fiat pactum ſuper
re ſpirituali. Executio, vt detur, & recipiatur
prætium, vna cum traditione rei; aliàs ſi quis
non intendat emere: vel ſi intendat, & con-
ueniat, & det prætium, ſi res inde non ſequa-
tur; non eſt ſimonia. Et iſta probantur in Sum-
ma Armilla. in verbo, ſimonia, numero 4.
& 5. verſicu. Quandoque aliqui conueniunt.
In his enim, quæ ſunt ſimoniaca, quia pro-
11 hibita, ſola voluntas, † quæ non accedat
ad actum exteriorem, non facit ſimoniam, ſal-
tem punibilem ab homine. vt eſt textus ro-
tondus in cap. Cogitatio. de pœnit. diſtinct. pri
ma. Et ſi accedat ad actum exteriorem, tunc
aut ſequitur effectus voluntatis, aut non: ſi
12 ſequatur † non eſt dubium quin delictum ſit
perfectum, & punibile, nec ſola pœnitentia
deletur. l. Qui ea mente. in fin. ff. de furt. Si ve-
13 rò non ſequatur, † etiam ſi non potuerit ſe-
qui præter voluntatem agentis, non punitur
ab homine, ſaltem iure Ordinario. leg. prima,
§. hæc autem verba. ff. quod quiſq; iuris. quod
ſaltem procedit in leuioribus delictis, vt no-
tat Gemin. in capitu. Quicunq; 1. quæſtio.
14 1. leuiora verò delicta † ſunt ea omnia,
quæ contingunt per imperitiam, vel culpam
ſine dolo: vt per Abb. in capitu. Tuæ di-
ſcretionis, numero tertio, de penſ. quem ſe-
quitur Foller. in pract. crimin. Can. capitulo
15 28. num. 9. in quibus ſi Clericus † delin-
quat, nec deponitur, nec priuatur beneficio.
16 vt illic. Abb. numero quarto, dolus autem †
tunc dicitur abeſſe, vel quando committitur
delictũ, quod de ſui natura non requirit dolũ.

vt Abb. loco præcitato; vel ſi requirat dolum, dolus verſatur circa rem modicam. leg.
17 ad ea quæ.ff.de regul.iur. Regulariter † enim dolus non præſumitur.l. Dolum.& ibi Bart.C. de dol.vnde ſi perſeueretur, An Reuer.Caſalis ſit punibilis, quia confeſſus eſt ſe dediſſe 50. aureos Reuer.domino Orio:nec aliter cõſtat,
18 niſi per eius confeſsionem; attendenda † eſt eius confeſsio qualificata.l.Si quidẽ. vbi Gl.& Bart.Cod. de except.& tradit Milleuſ. in ſua pract.crimin.titulo reorum interrogandorum. in 2.cõſtituto; in addit.ita & præcipuè in caſu ſimoniæ, tenuit Alciat.in conſil.2.num.13. volum.1.& ſic quia confeſsio fuit qualificata, ſcilicet pro extinguenda penſione,& credens eſſe in caſu eam extinguendi ceſſat ab eo omnis culpa, & dolus. ad ea quæ notat Iacob. Nouell.in ſua pract.crimin.ad defenſ. reorum. C. reſponſiones reorum in conſtitutis, nume. 26. ex quo deficit intentio committendi ſimoniã; quæ (vt ſupra dixi) ſemper requiritur: & ita
19 ceſſat etiam dolus; à quo excludendo † omnis cauſſa ſufficit; vt aliàs probaui,& eſt commune dictum: vt per Iul.Clar.in §.fin.ſuæ prat. crim.quæſt. 60. verſicu.& generaliter ſciàs. in quo loco etiam diſtinguit inter delicta, in quibus dolus eſt de ſubſtantia;& in quibus non eſt; dicens: quod in his in quibus dolus eſt de ſubſtantia; quelibet iniuſta cauſſa excuſat à dolo;& ſi verſetur in his, in quibus dolus non eſt de ſubſtantia; cauſa iniuſta excuſat à dolo,
20 ſed non à culpa;& ſi cauſa † ſit iuſta excuſat à dolo, & a culpa: & tunc non eſt locus pœnæ ordinariæ, neq; ettraordinariæ: quod probat etiam Franc.perſon. in ſua pract.Crim. quæſt. 17.num.47.48.& in caſu præſenti hoc maximè procedit, vbi nulla illicita pactio fuit facta an-
21 te electionem; quæ facta poſt † electionem nõ poteſt inducere ſimoniam.c.Artaldus.8.quæſt. 3.& tenet Alciat. in d.conſil.2.num.17. & quæ illicita factio, quatenus eſſet illicita non induxit ſimoniam, ſicut aliàs dixi, quia fuit facta tantum ſuper penſione, & ſic ſuper re tempo-
22 rali † nulla habita intentione ad beneficium quod ſequitur Staſil. de Grat. expect. §. nona forma, numero 13. & 14. & in terminis annotauit Crauet. in conſil. 873. numero 7. & Gemin.in conſil.17.numero. 10. dicens quod cir-
23 ca contractum † fructuum, & penſionum non committitur ſimonia. Et quamuis penſiones non extinguantur anticipatis ſolutionibus niſi auctoritate Papæ, tamen non inducitur ſi-
24 monia punibilis; quoniam illicitæ † pactiones non continentes veram, & puram ſimoniam, licet de ea aliqualiter ſapiant, non inducunt, vt ille cui ſit collatum beneficium ſit de eo priuandus. vt latè demonſtrat Pariſ.in conſilio 29. numero 10.& per totum, volumine 4. qui loquitur in fortioribus terminis, vbi illicitæ pactiones fuerunt factæ in beneficio;& tamen non cadit priuatio ipſius be-
25 neficij. Iura † enim loquentia de ſimonia debent intelligi de vera, & pura ſimonia, non autem de ficta, & impropria: vt ibi Pariſ.numero 11. & 12. & licet ante collationem fuerit tractatum de extinctione; tamen ex vici-
26 nitate † actuum non poteſt argui de ſimonia vt not.Put. deciſ.171. in 2. lib. Quare concludendum eſt (vt aliàs dixi,) quod dictus Reuerendus Caſalis non commiſit aliquam ſimoniam; tum quia non habuit de ea intentionem, quæ principaliter adeſſe debet: tum quia egit ſolum de penſione, nulla habita mẽtione beneficij: nec intentione illud per hoc conſequendi, vt erat in caſu. c. Cum Clerici. de pactis. tum quia nullus dolus fuit neque culpa: tum etiam quia res non fuit inde ſe-
27 cuta;& ſic conditione † non ſecuta, delictum quando ſit delictum; non fuit conſumatum; quod requiritur in ſimonia, vt puniri poſsit: iuxta Annill.in loco ſupra allegato. & Alciat. in d. conſilio ſecundo, numero 36. dicentem, quod quando partes egerunt quod fieret in-
28 ſtrumentum; conuentio † nunquam eſt perfecta, niſi eo celebrato;& poterunt ſemper partes pœnitere: id qđ diffinitio verbi iſto caſu oſtendit: dum ſimonia, nil aliud eſt niſi emere, vel vendere aliquid ſpirituale pro temporali: ergo actus requiritur perfectus.

Et Si quæratur quid iuris in caſu præmiſſo? dico quod fuit illicita pactio, quia non datur redemptio anticipatis ſolutionibus, ſine auctoritate Papæ; & erat nullius momenti; perinde ac ſi non fuiſſet extincta; ſed tamen non fuiſſet Simonia, quia penſio iuxta diffinitionem traditam à Cardin. in Clemen. prima, §. 1. numero quarto, de ſuppl. neglig. Præ-
29 ter.& alijs ſæpe, eſt certa portio † ſeparata à beneficio ad tempus, & eſt commodum temporale tantum, quando non ſit data in titulum beneficij; quia tunc eſt ad inſtar beneficij; & tunc non poteſt in ea cadere ſimonia, quæ ſolum inducitur dando temporale pro ſpirituali: imò committeretur ſimonia, ſi daretur penſio, vel ageretur, aut diminueretur ſine Papa pro conſequendo beneficio, ea ratione, quia conſiſtit in temporalitate: quod eſſet ſecùs, ſi non ageretur de beneficio;& ſic in caſu de quo agimus; redemptio illa de decem aureis ſine Papa, eſt nulla non tamen eſt ſimonia: & qui habuit illa decem tenetur ad reſtitutionem; nec vicinitas actuum, mandati ſcilicet ad cõſentiendum penſioni pro beneficio habendo; & extinctio illorum decem arguit eam; quia præterquam quod datur interuallum trium menſium, tractatus fuit circa aliam rem. Put. in d. deciſ. 171. lib. 2.

30 Nec obſtat, quod in expeditione † literarũ

ſoleat apponi clauſula, quod detur iuramentum, quod nõ interuenerit aliqua cõuentio ſimoniæ: ſicut refert Felin. in c. Ad audientiã, il 2. col. 3. de reſcrip. quia illud procedit quando agitur de conſequendo beneficio, non autem de extinguenda penſione: quia in primo caſu tractatur de re ſpirituali, in ſecundo verò ſolum de temporali, ut ſupra annotaui, & in tan
31 tum quod non eſſet ſimonia † etiam ſi interuentu pecuniæ transferratur penſio, vel annihiletur, vt præter ſupra annotata fuſius tractat Gig. de penſ. quæſt. 99. nume. 7. vſq; ad finem:
32 imò partes etiam in actu † conſequendi beneficium poſſunt paciſci ſine vitio ſimoniæ de ſoluenda penſione ante expeditionem literarum: vt docet Nicol. Boer. tit. de poteſt. leg. à lat. nume. 134. & Rebuff. in conſtitut. Regn. titu. de Chirograph. nume. 40. in 1. volum. & Gig. lat. de penſ. quæſt. 34. num. 3. & 4. & iſdem Felin. in d. cap. Ad audientiam, num. 3. verſic. 3. concluſio. & ſic reſtat firmiſsima concluſio Reuer. Caſalem nullam commiſiſſe ſimoniam; & conſequenter non eſſe excommunicatum neq; beneficio priuandum ad diſpoſitionem
33 extrauag. Vrbani IV. & Paul. II. diſpoſitio † enim illa ſolum procedit contra ſimoniacos in ordine, vel beneficio: à qua caſus iſte eſt alienus; & ſic vexatio ei data eſt illicita; qui etiam quod commiſiſſet ſimoniam antequam beneficium ei fuiſſet collatum, & ſic antequam haberet titulum; tamen ſuperueniens
34 † ei titulus coloratus; in quo pacificè ſtetit per triennium, defendi poſſet: vt probat Gom. in regula de triennali quæſt. 12. Sed verè ab ea eſt alienus: pro quo ſufficerent præſum-
35 ptiones † ad obtinendam abſolutoriam. Bellem. in deciſio. 112. Ferret. in conſil. 388. nume. 13. volum. 2. ſimonia enim iſto caſu ex parte dantis non eſt conſiderabilis, licet ex parte recipientis, qui dolo recepit illos aureos, ſciẽs penſionem fuiſſe modificatam a Papa; quos
36 tamen † turpiter voluit lucrari: & ita in caſu ſimili conſuluit Ferret. in conſil. 235. per totum conſilium volumine ſecundo, & tenuit etiam Abb. in cap. Cum in Eccleſia, ad finem. de ſimon. & eum ſequitur Armill. eod. titu. nume. 26.

Neq; obſtat regula illa quod ſocius criminis non faciat indiciũ: quia, præterq̃ quod iſto caſu Reuerendus Caſalis non erat ſocius; nãq;
37 vt quis dicatur ſocius † requiritur probatio tractatus ad maleficium: & ita tenet Roman. Curia, ad Caputaq. deciſio. 277. in 3. part. Sed hic nullus præceſsit tractatus; imò Caſalis ignorabat quod Papa diminuiſſet penſionem; & ideo non poteſt argui de iſto delicto, quia
38 effectus † non extenditur ad ignorata. l. mater decedens. ff. de inoffic. teſtam. neq; eius confeſsio probat delictum, quod neſciebat
39 committere: nam ad delictum † ſaltem punibile requiritur voluntas: & præcipuè in delicto ſimoniæ, vt ſupra oſtendi, nimirum regula de ſocio criminis ei applicari non poteſt: & eò fortius, quia eius animus extendebatur ſolum ad extinctionem illorum decem aureorum, auctoritate Papæ: ſed quia effectus pro vt putabat non euenerit; re ſecuta non poteſt
40 dici ſocius criminis: quia in contractibus † do, vt facias, vel des; attenditur effectus; & non verba. Bald. in l. 2. Cod. commod. quando
41 enim promittitur, † vel datur aliquid pro conſequendo aliquo emolumento, ſi illud non conſequatur, non repellitur à teſtimonio: vt probat Gemin. in cap. 1. nume. 7. de teſtib. in 6.
42 imò confeſsio facta † non præcedentibus legitimis indicijs non nocet confitenti: vt latè tradit Maſcard. de probatio. concluſio. 351. in prin. & in ſeq. concluſ. nume. 6. vbi plus dicit,
43 quod confeſsio † facta, coram incompetenti Iudice, & ſine legitimis indicijs nihil operatur.

Inſuper illa regula ita ſolum habet locum
44 ſi ſocius † criminis fuerit etiam ſocius muneris. capit. Veniens il 1. de teſtib. & ita dixit & intellexit Gemin. in d. capit. 1. de teſtib. & tradit Gloſ. in d. cap. Veniens. Imò quando agitur de crimine dificilis probationis, ſocius
45 † admittitur contra ſocium. Decian. reſponſ. 18. nume. 67. in primo volumine. Cephal. in cõſi. 75. num. 44. etiam in primo volumine. & maximè ſi crimen ſit de exceptuatis. vt pro communi tenet Gomet. in titu. de Delict. capit. 1. numero 18. verſicu. Sed his non obſtantibus:
46 ſicut eſt crimen ſimoniæ in quo † ſufficiunt præſumptiones. cap. Sicut, il 1. vbi Abb. de ſimon. & ſequitur Albe. de Roſa. in titulo de Teſtib. § expedita nume. 32. & 33. & hæc omnia faciunt contra eum qui fraudauit d. Reueren. Caſalem, qui omnino eſt immunis de his, quæ contra ipſum tractantur: & qui, licet poſtea quam cognouit fraudem non reclamauerit, excuſatur: tum quia pœnitentia de delicto ꝙ non erat à parte ſua, non requiritur: &
47 nemo † tenetur pœnitere de eo, quod non cõmiſit: tum etiam quia licet pœnitere, & recla-
48 mare potuiſſet, † metus reuerentialis eum excuſat. vt notat Marc. Anton. Cuch. de impedim. matrimon. nume. 133. vbi concludit quod tantum operatur metus reuerentialis erga ſuperiorem; qualis metus erga patrem: & hic agebatur de eius ſuperiore, qui recipit. d. ſcutos 50.

Et ex abundanti non ommitto, quod quan-
49 do non conſtat † de delicto aliter quàm per confeſsionem prætenſi rei; confitens non poteſt condemnari. leg. 1. §. Diuus Seuerus. ff. de quæſtio. Grammat. in conſilio crimin. numero 60. ad nume. 9. & 10. & in deciſio. ſecunda, numero 38. Iul. Clar. in pract. crimin. quæſt. 55. verſi. poteſt etiam, & verſ. ſequenti, vbi diſtinguit

inter generalem, & ſpecialem confeſsionem; & de ſpeciali inter delictum facti tranſeuntis vt eſt furtum, adulterium, & ſimilia, in quibus non ſolent veſtigia remanere; & tunc ſola
50 † confeſsio ſine quærela non poteſt operari cōdemnationē: & inter delictū facti permanētis, in quo ſolent veſtigia permanere: & tunc etiam ſola confeſsio ſine apparitione delicti non ſufficit ad condemnationem. Et ex his reſultat firma cōcluſio, quod nulla quærela, neq; vllo indicio apparente, d. Caſalis non poteſt moleſtari. Cui non obſtat confeſsio ſe dediſſe dictos 50. ſcutos; quia prꝛterquam quod eſt †
51 qualificata, non inducit delictum punibile, Roman. in conſil. 113. num. 4 & 5. Crau. in con-
52 ſil. 415. nu. 13. & tunc quando eſſet † delictum punibile, non poſſet pœna ordinaria puniri. Abb. in cap. Auditis, nu. 32. de præſcript. quem ſequuntur communiter Doct. vt refert Ioſeph Lud. in deciſ. Lucenſi. 19. nu. 6. 7. quoniam non
53 poteſt eam iudex in parte † acceptare; & in parte reſpuere. & Doctrina Abb. procedit in quocumq; delicto vt ibi Ioſeph Lud. num. 12.
54 quia quando fit actus † cum aliqua adiectione; nō poteſt pars recipi, & pars reijci. Rebuffa in prat. benef. de reſsign. condit. nu. 7. in 2. par. ex quibus abſolute d. Caſalis eſt abſoluendus. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XLIII.

Emphyteuſis Eccleſiæ an tranſeat? & quando ad extraneos, & quando ad Eccleſiam?

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos de ſua natura.*
2 *Reſcripta regulantur ad ſupplicationem.*
3 *Omnis diſpoſitio tria requirit.*
4 *Poteſtas requiritur in diſponente.*
5 *Voluntas etiam requiritur.*
6 *Modus etiam requiritur.*
7 *Non ſeruans modum dicitur excedere fines mandati, & iuris.*
8 *Reſcriptum eſt ſtricti iuris.*
9 *Reſcriptum refertur ad petitionem.*
10 *Delegatio cenſetur facta pro vt de iure.*
11 *Mandatum Papæ eſt reducendum ad ius commune.*
12 *Delegati non habent iuriſdictionem in non commiſſis.*
13 *Iuriſdictio delegati eſt odioſa.*
14 *Pro delegatione non præſumitur.*
15 *Delegatus debet ſeruare formam.*
16 *Delegatus excedens tenetur interdicto, vnde vi.*
17 *Voluntas talis præſumitur qualis eſſe debet.*
18 *Voluntas cognoſcitur ex factis, & verbis.*
19 *Verba ſunt ſigna paſſionum quæ ſunt in animo.*
20 *Modus exceditur re, tempore, loco, & cauſa.*
21 *Exceſſio facit nullum quod agitur.*
22 *Eccleſia amittit vtile dominium ſi concedat perpetuò emphyteuſim.*
23 *Perpetuitas durat in deſcendentes, & num. 25.*
24 *Vtilitas conſideratur etiam ad futura.*
26 *Verbum perpetuum non facit tranſire in extraneos emphyteuſim Eccleſiæ, niſi ſit conſuetudo.*

Diuino Auxilio implorato,

FACTI SPECIES.

Supplicatum fuit Papæ pro habēdo conſenſu concedendi quaſdā terras Eccleſiæ in emphyteuſim perpetuam. qui commiſit certis iudicibus, vt de continentia ſupplicationis ſe informarent, & ſi inuenirent emphyteuſim in euidentē vtilitatē Eccleſiæ cedere; licentiam prædictam concederent. Iudices verò delegati, habitis certis informationibus, declarauerunt emphyteuſim cedere in euidentem vtilitatem Eccleſiæ; & licentiam dederunt eam faciendi, prout facta fuit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; in perpetuum: cuius virtute ille primus acquirens decedendo ſine filijs d. emphyteuſim reliquit extraneo. Modò quæritur An valuerit illa conceſsio; an verò bona prædicta recuperari poſsint?

Et pleniori conſilio alius conſulens tenuit contractum non valuiſſe, emphyteuſimq; ab Eccleſia recuperari poſſe, cum præſertim em-
1 phyteuſis † Eccleſia de ſui natura nō tranſeat ad extraneos, ad Gloſ. communiter approbatam in l. etiam ff. ſol. mat. Caſtrenſ. in conſ. 189. volum. 2. Alex. in conſ. 140. nume. 7. in 1. volum. Iul. Clar. in lib. ſent. § emphyteuſis q. 28. verſic. Quicquid tamen. cum alijs allegatis: & potiſſimum quia commiſsio ad hoc non ſe extendebat; cum ſolum fuiſſet ſupplicatum pro licentia concedendi in perpetuum, nulla habi-
2 ta mentione extraneorum: & reſcripta † regulari debent ad ſupplicationem cap. Inter dilectos. de fid. inſtru. Gramat. deciſ. 103. nu. 20. & alij allegati.

Quam concluſionem approbo. nam omnis
3 diſpoſitio † ad ſui validitatem tria neceſſariò requirit: poteſtatem ſcilicet, voluntatem,
4 & modum. Oportet enim quod qui † diſponit, habeat poteſtatem. l. Imperium. ff. de iuriſdict. omn. Iud. aliàs omne diſpoſitum eſt nullum. L. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quiſq; iur. Re-
5 quiritur † etiam voluntas, ſcilicet quod tale quid velit agere, aliàs nihil valet quod agitur. c. Cum ſuper abbatia. de offic. deleg. l. Si filio. C. de don. ant. nup. l. Non omnis. ff. ſi cert. pet.

&

& accedente poteſtate, & voluntate; ſi modus
6 † non ſeruetur, tota diſpoſitio corruit. Specul.
de ſent. § 8. verſic. Item eſt nulla. eſt enim modus de forma l. Cum eorum. C. de ſent. & qui
7 non † ſeruat modum dicitur excedere fines mandati, & fines iuris. Innoc. in c. Super. de offic. deleg. Hæc enim tria in præſenti materia defecerunt, quorum aliud ſufficiebat ad inualidandum contractum. Poteſtas etenim defecit quia, vt doctiſsimè per Excellentem conſultorē fuit demonſtratū: illi delegati non habuerunt in commiſsione poteſtatem, concedendi licentiam alienandi in extraneos; quia ſignatura gratiæ, hoc non demonſtrabat; neq;
8 ad hoc extendi poterat; quia reſcriptum † de ſui natura ſtrictè interpretandum eſt, vt non extendatur ad non expreſſa. c. p. & g. de offic. deleg. ſed ſolum † ad petitionem refertur.
9 Bald. in l. eam quam. colum. 2. verſi. Item ibi ſequentes. C. de fideicom. Dec. in conſ. 42. num. 5. ad finem. & conſequenter quod [illegible] in petitione non erat in commiſsione. vnde de-
10 legatio [illegible] intelligitur facta prout de iure. Ro. per Craſſ. deciſ. 349. num. 6. in 1. part.
11 nouiſs. quoniam mandatum † etiam [illegible] ſemper ad ius commune reducendum. Gemin. in conſ. 47. num. 3. Caputaq. deciſ. 145. in 2. par. nec poterāt delegati illi excedere fines com-
12 miſsionis; quia in non † commiſsis nullam ha-
13 bebant iuriſdictionem: nam iuriſdictio † delegati eſt [illegible] de offic. deleg. in 6. & quia quid [illegible] vltra commiſsionem, eſt nullum cap. [illegible] de offic. deleg. neque pro †
14 ea eſt præſumendum. Sebaſt. Vant. de nullit. proceſſ. tit. de nullit. ex defe. iuriſd. nu. 38. qui enim [illegible] vim ſpecialis commiſsionis agit; de-
15 bet † ſeruare formam. c. is qui. de præben. in 6.
16 & ſecus agens † tenetur de interdicto. vnde ſecundum Innoc. in cap. Si quando. de offic. deleg.
Defecit etiam voluntas delegantis; quia cū
17 non expreſſerit; voluntas † eius præſumitur eſſe qualis de iure debet. Alex. in coſ. 54. n. 21. in
18 4. vol. Imò talem fuiſſe voluntatem † dicere debemus, qualem ex verbis & facto dignoſcitur. l. de quibus. ff. de leg. l. paulus reſpondit. ff.
19 rem rat. hab. verba † enim, & voces ſunt ſignacarum paſsionum, quæ ſunt in animo. l. labeo. ff. de ſuppell. leg. Sed iuxta petita conceſsit. ergo ad non cogitata debemus dicere non habuiſſe voluntatem.
Modus tandem defecit in ipſis delegatis:
20 quia modus exceditur † re, tempore, loco, & cauſſa. Inſtit. de actio. § plus. defecerunt re; quia pluſq; erat in mandatis diſpoſuerūt, vt in d. §. plus. vnde quando plus agitur, quàm ſit
21 in debito, dicitur exceſsio: & omne quod agitur eſt nullum. ſpecul. de fruct. & inter. §. 5. verſic. hoc autem. Defecerunt etiam in cauſſa: nā poteſtas illis fuerat data quatenus in euidentē vtilitatē cederet Eccleſiæ: ſed conceſsio in perpetuum, etiam in extraneos, vertitur in
22 damnum Eccleſiæ, quia † perpetuò amittebat vtile dominium. vt declarat Dec. in conſil. 141. num. 5. nec refert quod iuxta petitionem conceſsio fieri poſſet in perpetuum quia iuxta regulas iuris communis: & ſecundum allegata ab Excellenti dño Cōſulēte, perpetuitas
23 † durabat ſolum in deſcendentes acquirentis, & ſic poterat caſus eſſe in quo per lineam finitam deueniret ad Eccleſiam: ſed in extraneos tranſeundo perpetuò Eccleſia erat priuata vtili dominio. Imò euidens vtilitas non ſolum conſideratur ad tempus contractus, ſed
24 ad futurum, vt ſcilicet adueniente tempore, etiam ſemper ſit vtile pro Eccleſia. Iacob. Alb. in conſ. 34. nu. 19. & tradit Borgn. deciſ. 46. nu. 141. & 268 quia ſi in futurum etiam excurſu temporis reperiretur rem iam in emphyteuſim datam eſſe minus vtilem; cōtractus reſcindi poſſet: iuxta tradita per d. Alb. & Borgn. & præcipitanter illi delegati proceſſerunt. Borgn. ibi num. 436.

Et quamuis in ſupplicatione fuerit dictum quod concedatur in perpetuum; id tamen non arguit vt tranſeat ad extraneos contra pro-
25 priam naturam; ſed in ſolam † deſcendentiam illius acquirentis; vt pro communiori, & veriori tenuit Alex. in d. conſ. 9. volum. 2. & Clar. in d. §. emphyteuſis, quæſt. 28. de qua ſupra, & alij per Eccellentem Conſulentem allegati.

Nec refragatur Sonc. in conſ. 266. colum. 13. verſ. Secundò præmiſſa confirmantur. vol. 2. quia caſus Sonc. erat diuerſus, agebatur enim de emphyteuſi conceſſa pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, & non affirmat quod verbum perpetuum importet tranſitum ad extraneos; dum dicit quod ſi iſta duo ſeparata hoc non inducerent, tamen ſimul iniuncta inducere debent. Et ſic in caſu ſuo tenet, quod quando emphyteuſis ſit conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, poſsit ad extraneos habere tranſitum nos autem loquimur de ſolo verbo in perpetuum, cum ad extraneos non potuerit per illos delegatos cōcedi; quod verbum ſolum hoc non importat.

Neq; obſtat dictum Anc. in conſ. 443. nume. 8. nec Abb. in conſ. 74. num. 3. volum. 1. quia non
26 affirmāt verbum † perpetuum in Eccleſiaſtica emphyteuſi importare tranſitum in extraneos; niſi vbi ſit conſuetudo quæ in Lombardia, & præcipuè in iſta regione, non adeſt; & conſequenter emphyteuſis, de qua in themate, poterit reuocari. ca. Siquis præsbiterorum. de reb. Eccleſ. non alien. Laus Deo, & B. M. ſemper V. ſaluo tamen.

CON-

CONSILIVM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori.

SVMMARIVM.

1 *In dubio præſumitur pro ſententia.*
2 *Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non producatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet eam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens poſſeſſorio non procedit.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur.*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere.*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo.*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
43 *Appellatio eſt deſerta, ſi inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

VIſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ, & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſuperinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium: & magis quia etiam in dubio † præſumitur pro ſententia. l. Miles. §. decem. ff. de re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Crau. in conſil. 188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.
2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum, nulla interueniente, auctoritate Ordinarij, nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitionem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in maximum detrimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecierum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum, ſicut oportebat. l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim refertur ad relata. l. Aſse toto. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau. in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex. in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 9. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non probat, niſi illud relatum producatur. Auth. Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt inſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462. Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex quibus apparet. & verſic. Reſpondeo, in 1. volum. ita quod ſtandum fuit inſtrumento de quo in proceſſu, in quo nulla fuit auctoritas Ordina-

rij

rij nec Papæ conſenſus: & conſequenter nulla
fuit alienatio.

Et quandocunq; infeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationẽ
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut tenebantur.
tur.c.1.de capit.Corrad.c.Imperialem.§. præ-
terea.de prohib.feud.alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau.benef.ammitt.in vſib. feud.
Iul.Clar.in lib.ſent.in 4.lib. §. Feudum. quæſt.
49.in princ.Hoſtien.in ſumm.de feud.§. quib.
mod.feud.ammitt. & quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia; Anc.tamen in cõſ.
6.inter cõſ.Cald. tit.de feud.tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati; id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict.deciſ.255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non prætendi inueſtituram;
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cõſenſu plebani, imò iure proprio
cap.1.in fin.quæ fuer.prima cau.benef.ammitt.
cap.Imperialem,verſi.Nemini liceat.de proh.
feud. alien. per Loth.c.1.de alien. feud. & eſt
communis opinio, Curt.Iun.conſi.174.num.34.
tum,& magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſſiſſe c.1.§.Vaſſallus,ſi feudum.tit. Si de
feu.ſit contro.int.dom.& agnat. Afflict. deciſ.
307.num.12. quare ceciderunt in commiſſum;
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt cum
melioramentis.Iaſ.in l.1.num.30. Cod. de iur.
emph.& in l.2.num.27.Brun.in conſ.105.num.
7.Bero.q.96.nume.4.verſic. Aut vaſalli magna
impenſa,cum ibi allegatis Paul.de Caſt.in cõſi
45.nume.36. in add.in 3.part.& fuſius cum ſit
12 † nouum Iul.Clar.§.feudum. quæſt.66.verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paul.de Caſt.in conſ.462.de quo ſupra.Afflict.
deciſ. 248 nume.8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren.in d.cõſi.
262.verſ Reſpondeo.imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum; ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex.in conſi.30.volum.1.& eum ſequi-
tur Boſſ.tit.de bonorum pub.num.57.circa me
14 dium: reuertitur † ad dominum,vt ſupra pro-
batum eſt,& pro veriori tradit.Guid.Pap. de-
ciſ.164.num.1.& 2.Grat.reſpon.9.num.62.libr.
1.Quintil.Mand.tit.de ingrat.78.& 79.ſpecie
ingratitudinis, cum alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit iuridicè facta: tum ob nul
litatem alienationis; ex defectu ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in inſtrumento,& quæ
15 † aliàs non præſumitur. l. ſciendum.vbi Do-
ctores.ff.de verbor.oblig. & latè per Lamb.de
iur.pat.libr.2.primæ partis, artic. 12.quæſt.2.
prin.nu.10.Rot.de appell.in nouiſſ.deciſ.30.a-
lias 190.cum propter alienationem;& alia de-
licta de quibus ſupra quæ operantur reuerſio-
nem ad dominum, etiam ſi à principio feudũ
tenuiſſet: vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum; quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat.text.eſt expreſſus
tit.quib.mod.feu.ammittatur.§. aut ſi liuella-
rio.in 1.libr.feud. Et faciunt notata per Sylu.
in ſumm.tit Emphyteuſis,nu.10.dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totã
rem perire: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat.xij.bubulcas. Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationẽ: quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592.22.Ianuarij.Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis,& pater Io.Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris, vendidit iure proprio Bub.3.d.terrarum
Paulo Roman.in proceſſu fol.16.17.Anno 1596.
14.Septembris d.Io.Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre, vendidit Bub.quatuor d.Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol.20. Anno
1596.5.Decembris,vt fol.28. Vincẽtius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetto
Bub.3.tab.22.& ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30.Decẽbris 1596.
fol.30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l.2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23.Ianuarij 1597.fol.37. & iudicium a-
ctum fuit. Die verò 13.Maij 1597. allegata fuit
minor ætas d.Io.Baptiſtæ, quæ tamen non fuit
18 probata, † ſicut oportebat.Odo.Sfor.de reſtit.
in integ.quæſt.27.artic.1.nu.3.verſic.Sed cõtra
eſt veritas.Fran.Cald.in l.Si Curatorem. Cod.
de in integr.reſtitut.in verbo,Minoribus,num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30.Iunij. defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod dicti
de Oliuis non habuerint tempus ad oſtendẽ-
dam minorem ætatem,& quin non fuerit pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7.Iulij, fuit appellatum,& præten-
dens appellationem non obſtare, fuit petita
executio die 18.Iulij 1598.fol.51.& intentio e-
rat fundata ſuper iuris regulas: nam in cauſſa
19 † feudi quando agitur poſſeſſorio non admit-
titur appellatio: vt poſt Capit.deciſ.77.tenuit
Contard.cũ allegatis in l.1.Cod. ſi de momen.
poſſ.§.8.limit.2.nume.35.& quando ſecundum
Canonica iura poſsit appellari in alijs cauſsis
20 ſtatim cauſſa † eſt exprimenda, & debet eſſe
in promptu. vt poteſt alios tenet iſdem Con-
tard.in ea l.in 3.limit.n.29.& limit.12.n.1.aliàs
21 appellatio † eſt friuola.ad Bal.conſ. 217.quem
ipſe allegat & notat Marant.in ſuo tract. iudi-
ciario.in vlt.par.act. prin.num. 171. nec impe-
dit executionẽ: Marc.Mant.problem. 78. Neq;
22 appellatio inſuper datur † à ſententia con-
firmatoria

firmatoria, neq; reſtitutio: vel ſaltem non ſu-
ſpendit executionem. Afflict. deciſ. 261. & ſe-
quitur Marant. in loco citato, nume. 174. &
23 ſic allegabatur quod tempus, † & ad appel-
landum, & ad proſequendum currebat etiam
minori; etiam probata minori ętate; etiã quod
daretur appellatio. l. Properandum. C. de Iud.
& eſt commune dictum vt ibi doct. ad Gloſ. in
verbo. Conceſſerunt. Cod. in quib. in integ. re-
ſtit. & latè per Franc. Cald. in d. l. ſi Curatorẽ.
in verbo, Sua facilitate. num. 36. 37. & 38. & hic
non erat probata minoritas; & agebatur de
poſſeſſorio feudi, & de ſententia confirmato-
ria declarationis prius factæ. Et dum diſputa-
tur fuit iterum allegata minoritas, & poſtea
probata: & die 30. Ianuarij. 1599. fol. 60. præ-
ſentata commiſsio delegati; quæ tamen ſolum
in actis fuit regiſtrata, nihilq; poſtea actitatũ
vſq; ad 26. Iulij 1599. fol. 69 vbi petitur denuo
executio, ob lapſum fatalis: & quia oppone-
batur ſecundum fatale, ex minori ætate, &
paupertate, vt fuerat ſupplicatum, nihil aliud
fuit dictum vſq; quo, & ſecundum, & tertium
fatale fuit expiratum. & de anno poſtea, 1602.
8. Iunij petitur executio, & citantur aduerſa-
rij fol. 71. 72. & tandem datur executio 23. De-
cembris 1602. fol. 74. & ſic lapſo tertio fatali:
24 ex quo † ſentẽtia tranſiuit in iudicatum. Rot.
deciſ. 807. in 1. lib. diuerſ. nouiſſ. & Canonicè da-
batur executio, nedum ob lapſum tertij fata-
25 lis, ſed primi: quia poſt annũ ſemper executio
dari debet. l. fin. ff. de requir. reiſ. Rot. deciſio.
136. nu. 2. in 1. parte, & nouiſſ. quod procedit
etiam ſi ſententia fuiſſet data in contuma-
ciam, pro qua præſumitur, vt ſupra probatum
eſt.

Nec obſtabat delegata commiſsio: quia
cum ea præſentata nihil agendo, permiſerint
labi ſecundum fatale, imò tertium, præſume-
26 bantur † acquieuiſſe ſententiæ: tenebantur
enim infra tantum tempus cauſſam proſequi:
ſicut pro indubitato tenet Veſt. in pract. Cur.
Rom. lib. 8. num. 18. Lancell. de attent. pend. re-
ſtit. in integ. ad appel. capit. 14. nume. 30. & 31.
Odo. Sfor. de reſtit. in integ. par. 1. quæſt. 42. nu.
43. qui eſt videndus. Put. deciſ. 450. nume. 2. lib.
2. & erat executio danda. l. Eos. Cod. de appel.
27 Imò † præſumitur calumnia, ſi poſt laſpum fa-
talium inſurgant. Lancell. in d. cap. 18. 2. part. de
attent. reſtit. in integr. pend. num. 68.
28 Et ſemper præſumitur malitioſè † peti, quã-
do qui inſtat, non proſequitur ſuam inſtantiã.
Bart. in l. de rebus. ff. de recept. arbitr. quam in-
fra tantum tempus, quantum prætendit ſe læ-
ſum fuiſſe, proſequi opportet. vt Veſt. loco an-
29 tedicto. & Lancel. & Odo. Sfor. & conſequen-
ter priuatur beneficio reſtitutionis. Quæ, etiã
ſi in tempore opportuno eã proſequutus fuiſ-
ſet, etiam ex capite minoris ætatis, dari non
poterat:

Primò, quia antequam petita fuiſſet reſti-
tutio, ſeu pręſentata commiſsio: fuerat petita
30 executio: quo caſu † deneganda eſt reſtitutio.
vel ſaltẽ non impedit executionem. Odo. Sfor.
de reſtitu. 1. part. quæſt. 43. artic. 1. limit. 19. Put.
deciſ. 285. lib. 2. Rot. deciſ. 346. num. 5. in 1. vol.
diuerſ. nouiſſ.
31 Secundò, quia reſtitutio non datur † minori,
qui ſuccedit patri, qui nulliter contraxit. Rot.
in d. deciſ. 346. & in deciſ. 130. num. 2. etiam in
1. diuerſ. nouiſſ. neq; etiam ex cauſſa pauper-
tatis. Rot. deciſ. 603. etiam in 1. diuerſ. nouiſſ.
& habet locum cõtra illum etiam, qui nulliter
cõtraxit, ſed ille Io. Baptiſta ſucceſsit patri, &
auo, qui nulliter contraxerant, ergo &c.
32 Tertiò, quia quando notoriè † conſtat de nõ
iure petentis denegatur reſtitutio. Caſſad. de
reſtit. ſpol. deciſ. 1. Bellem. deciſ. 342. in fin. In-
nocen. in cap. Conſtitutus de fil. præsb. & in c.
In literis, ad finem de reſtit. ſpol. Mand. in reg.
27. quæſt. 14. num. 3. quod apparet in inſtrumẽ-
tis, & feudi nulliter conceſsi, & alienatio-
num.
33 Quartò, quia ſi minor † vel in mandato, vel
in lite iurauerit, non poteſt poſtea conſequi re-
ſtitutionem. Fran. Cald. in d. l. ſi curatorem. C.
de in integ. reſtit. in verbo minoribus. num. 2.
& eſt commune dictum, vt atteſtatur pratic.
Pap. de form. lib. ſuper petit. reſtit. in integ. in
add. Incipit minor, ad finem.
34 Quintò, quia minor, † qui deliquit non au-
ditur petens poſtea reſtitutionem. Imò, quãdo
ex gratia Principis fuiſſet reſtitutus, non poſ-
ſet per hoc recuperare bona alienata, vt pro-
bat multis auctoritatibus Fran. Cald. in d. l. ſi
curatorem. in verbo implor. in integ. reſtitut.
num. 17. & 18.
35 Sextò, quia minor non reſtituitur † ſi impe-
dimentum potuiſſet remouere, & non amouiſ-
ſet. Rot. per Aldobr. qui fuit Papa Clemens
VIII. dec. 603. nu. 2. in 1. part. diuerſ. nouiſſ. Odo.
Sfor. in 2. part. de reſt. in integ. quæſt. 69. artic.
3. num. 21. & 23. ſed hic labitur tertium fatale;
nec aliquid agitur: imò nec etiam fuit allega-
tum aliquod impedimentum.

Et prædicta tantò magis procedebant con-
tra præfatum minorem, qui ſucceſsit patri de-
linquenti in feudo, ob non petitam inueſtitu-
ram, & alienationum rei feudalis factam nomi-
36 ne proprio, delictum † enim patris nocet filio.
Caccialup. de feu. artic. 6. nu. 92. Si lim. eod. tit.
num. 28. l. 2. vbi Bal. C. de lib. & eorum lib. Zaſ.
eod. tit. de feu. num. 99. & num. 106. 107. & 111.
c. Si vaſallus culpam. tit. ſi de feu. fue. cont. &
c. 1. Si vaſallus. feu. priuet. Et tantò magis, quia
37 vt ſupra oſtenſum fuit, feudum iſtud † erat no-
uum. c. 1. §. 1. in tit. de ſucceſſ. feud. & notat
Capr. in reg. 77. num. 15. & infra, & ſupra fuit
oſtenſum. Quibus ſtantibus apertè conſtat quod
declaratio, & inde ſecuta confirmatio, & exe-
cutio

cutio fuit canonicè facta vnde orta eſt illa
concluſio: quod qui à Iudice ſit ſpoliatus
non reſtituitur, ſecundum Rot. per Caputaq.
deciſ. 175. in 2. part. & quod aduerſarij malitio
sè ſtudent inquietare Eccleſiam: quæ poſt da-
tam à Iudice poſſeſsionem in ea pacificè vl-
tra triennium parmanſit; vnde ſuccedit fauor
38 triennalis poſſeſſoris; qui tutus † eſt, etiam
ſi cum mala fide poſsideret: nam præſcripſiſſe
dicitur rem Eccleſiæ. cap. 1. de præſcrip. & ad-
uerſarij etiam ſi aliquod ius habuiſſent vti ne-
39 gligentes † priuati eſſent. l. 1. ff. de vſucap. &
tradũt Doct. in l. Traditionibus. Cod. de pact.
40 præſcriptio enim † currit, etiam contra mi-
norem, abſq; ſpe reſtitutionis. vt notabiliter
notat Paul. de Caſt. in l. fin. colum. 2. C. in quib.
cau. in integr. reſtitut. non. eſt neceſſ. & eſt cõ-
munis opinio, vt ibi tenent Doct. ſicut inſtan-
41 tia † contra minorem currit (vt ſupra vidi-
mus,) & tradunt omnes in capitu. Ex ratio-
42 ne. de appell. quæ tempora † currunt etiam
minori propter iuris rigorem conſeruandum.
in Authen. de appell. & intra quæ temp. & tra-
dit Gloſ. in l. Auxilium. in verbo ceſſauit. ff. de
43 minor. & conſequenter appellatio † fuit de-
ſerta; ſententiaq; tranſiuit in iudicatum. Cle-
men. ſi appellationem. de appell. neq; potue-
runt amplius dicti de Oliuis ſe iuuare reſcri-
pto commiſsionis cauſſæ, cum nedum infra
44 annũ † fuerint negligentes illo vti, ſed nun-
quam infra triennium. capit. Plerumq; de re-
45 ſcript. ius enim † negligentibus non ſuccurrit.
l. non enim. ff. ex quib. cau. maior. & ſic appel-
46 latione † deſerta, ſententia, tanquam non
fuiſſet appellatum, ſtat firma, & tranſit in iu-
dicatum. l. Quoniam. Cod. de appellat. l. fin.
§. Illud. Cod. de temp. appellat. Rot. deciſio. 1.
de appell. in nouiſſ. & deciſ. 76. in antiq. eod.
titu.

Et quando minor ſit in caſu obtinendæ re-
ſtitutionis; non poſſet prodeſſe fratribus ma-
ioribus: nam vt conſortes litis gaudeant pri-
uilegio minorum, oportet quod res ſit indiui-
ſibilis, ſuper qua agitur; & quod maiores ex
parte ſua habuerint iuſtum impedimentum;
& tale, quale minori iuuaſſet: ſed ſi res ſit di-
uiſibilis, & ipſi non probauerint impedimen-
tum ex parte ſua; non gaudent huiuſmodi pri-
uilegio. vt poſt alios tenet Odo. Sfor. in eod.
tractat. de reſtitut. part. 1. quæſt. 46. artic. 3. 4.
& 5. & dixi infra conſil. 148. per totum.

Et ex prædictis clarè apparet, quod Cano-
nicè fuit proceſſum ad ſententiam, & eius
executionem; conſequenterq; iudicandum;
& ſilentium eſt imponendum perpetuum ve-
xationi Eccleſiæ datæ ob malitiam. Et ita
iuris eſſe arbitror, ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.
Virg.

CONSILIVM XLV.

Homicida ad Eccleſiam fugiens.

SVMMARIVM.

1 *Confugientes ad Eccleſiam immunitate Eccleſia-*
ſtica gaudent. declarã num. 2.
2 *Greg. XIV. Pontifex præfiniuit caſus, in quibus*
fugiens ad Eccleſiam gaudere poſſit, vel non,
immunitate.
3 *Proditoriè quomodo intelligatur.*
4 *Proditor eſt homicida, qui ſocium amicum occi-*
dit.
5 *Aſſaſsinus propriè dicitur, qui recipit pecuniam*
pro delicto.
6 *Aſſaſsinus etiam eſt, qui ſine pecunia, ob gratiam*
alterius occidit; vel accepta ſola promiſſione
præmij.
7 *Contra non eſt aſſaſſinus qui certam pecuniam nõ*
habet.
8 *Neque qui ob gratiam occidit.*

Dominus auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

COnſiderato proceſſu contra N. ho
micidam ad Eccleſiam poſt ho-
micidium fugientem; in quo ap
paret eum occidiſſe. N. in eius
domo, in qua hoſpitium habue-
rat; in gratiam vxoris. d. occiſi,
arbitror ipſum proditorem: ex infraſcriptis.

Alias enim de iure communi, multi erant
1 caſus, in quibus delinquentes † ad Eccleſiam
confugientes, immunitate Eccleſiaſtica, gau-
debant: multique reputabantur indigni: de
quibus latè per Couuar. in lib. 2. variar. reſol.
cap. 20. num. 7. 8. & infra. Iul. Clar. in lib. ſent.
§. fin. in prat. crimin. quæſt. 30. textus, & Gloſ.
in cap. 1. de homic. in 6. Boer. in dec. 215. Sed
2 Greg. XIV. Pontifex † in extrauag. incipit: Cũ
alias nonnulli prædeceſſores. totam ſeriem re
duxit ad certos ſpecificatos caſus; in quibus
aſſaſſinus, & proditor homicida, excluditur
ab immunitate: ſuper quibus in caſu præſenti
eſt inſiſtendum. Et ſi in altero adſit, procul
dubio à Summo Pontifice caſus eſt exceptua-
tus, ad quod elucidandum oportet diffinitio-
nem, & declarationem vtriuſque verbi oſten-
dere iuxta intelligentiam doctorum.

3 Verbum namq; proditoriè, † iuxta ſenten-
tentiam Io. Andreæ, in cap. 1. de homic. in 6. nu.
8. quẽ ſequitur Io. de Anan. in conſi. 44. in prin.
accipitur quandocumque homicidium per-
pe-

petretur ſine diffidatione, iuris, aut Iudi-
cis auctoritate. quod etiam tenuit Afflict.
in deciſ.265. num 64. Bart. verò in l. Reſpiciē-
dum. §. delinquunt. ff. de pæn. tenet illum pro-
ditoriè delinquere, qui tanquam ſocius in iti-
nere, nulla rixa precedente percutiat. Octau.
Vulp. in lib. ſuo crimin. reſponſ. 59. nume. 1. di-
cit, quod ille dicitur proditor, qui per ſimula-
tionem amicitiæ nefariè procedit. & alij ſex
caſus enumerantur à Gl. in c. Clericus. il 1. 46.
diſtin. & proditorem arbitror homicidam de
quo in themate, ſalua tamen veritate; cum nō
intendam contra immunitatem Eccleſiæ, neq;
ad alterius iacturam præiudicium afferre. Nam
que de primo caſu non videtur dubium: & de
ſecundo licèt verba. Bart. in d. §. delinquunt;
loquantur de itinere, & reus dixerit, quod ha-
buit rixam cum occiſo ex cauſa ludi; tamen po
ſtea etiam dixit ſe rixam huiuſmodi diſſimu-
laſſe, vt deueniret ad occiſionem: & conſtat
quod cum eo habuit hoſpitium; & quod in
gratiam eius vxoris id perpetrauit: & ſic iux-
4 ta opinionem Bart. dicendus † eſt proditor.
imò etiam iuxta tertium caſum d. Gloſ. in ca.
Clericus, de quo ſupra malitioſè ſe geſſit. ad
ca. Cupis. 16. quæſt. 1, & ad hoc Remig. de im-
mun. Eccleſ. fall. 14. cit. Ille qui aliq. per inſid.
fol. 150.

Et magis eſſet dubium an fuerit aſſaſſinus,
5 qui propriè † dicitur ille, qui accepta pecunia
homicidium cōmittit: & de hoc loquitur text.
in cap. 1. de homic. in 6. & tradit Bart. in l. Ci-
cero. ff. de pen. & licèt Alex. in l. Non ſolum. §.
ſi mandato. ff. de iniur. & Io. And. in ca. pæn. de
Cler. non reſid. & Gram. in not. 9. dicant quod
6 etiam † qui non habent pecuniam, ſi alicui obe
diant, vel faciant in gratiam, ſunt nihilominus
7 aſſaſſini tamen alij contra, † vt Alciat. in con-
ſil. 11. nu. 19. tom. 1. lib. 1. Pariſ. in conſ. 166. libr.
4. & Octau. Vulp. in allegato lib. reſpon. 145. n.
5. 6. & 7. cum ibi per eum allegatis. qui conclu-
dunt quod licèt pecunia ſit promiſſa; dummo-
do non ſit certa, & etiam adſit ſpes conſequē-
8 di premium; aut fiat per gratiam † non dici-
tur aſſaſſinus. Quod etiam ſequitur Boſſ. in
tract. de mand. ad homic. num. 34. & 35. & ego
hanc partem ad fauorem immunitatis Eccle-
ſiæ tenerē: concludens quod homicida de quo
quæritur non ſit aſſaſſinus, ſed potius prodi-
tor, & non poterit frui immunitate, vt latè
per Remig. de immun. Eccleſ. in 13. fallen. tit.
de homicida inſidioſo. vbi multas auctorita-
tes congerit fol. 143 ſaluo. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XLVI.

Baptizans Baptizatum quando incurrat irre-gularitatem.

SVMMARIVM.

*1 Baptizans Baptizatum, etiam ignoranter, eſt ir-
regularis.*
*2 Baptizare volens debet perquirere, an puer ſit
Baptizatus.*
*3 Qui iuſtè ignorat Baptizatum Baptizans, non eſt
irregularis.*
*4 Baptizatur cum conditione; quando neſcitur an ſit
Baptizatus.*
*5 Ignorantiam probabilem habens debet tamen Ba-
ptizare cum conditione.*

FACTI SPECIES.

Quidam Sacerdos Baptizauerat infan-
tem expoſitum, aliàs à commatre Ba-
ptizatum; ignorans tamen Baptiſmū:
vnde quæritur an ſit irregularis? & concluſi-
1 uè reſpondi quod † ſic: per text. in cap. Qui his
ignoranter. de conſec. diſtin. 4. & c. 2. de Apoſt.
2 vbi doct. debebat † enim adhibere diligentiā;
& perquirere an fuiſſet Baptizatus. ſicut poſt
alios tradidit Nauar. in ſuo manual. capit. 22.
num. 6. verſic. 2. & cap. 27. num. 246. & quamuis
3 qui iuſtè † ignorat puerum Baptizatum, non
videatur irregularis. c. Placuit. de conſec. diſt.
4. vt eſt ſi Baptizat filios infidelium, vel ſi ex-
poſitus nullum habeat ſcriptum, aut ſignum
de Baptiſmo: tamen ſi nullam adhibet diligē-
tiam in perquirendo de Baptiſmo, & abſq; cō-
ditione Baptizauerit illum, qui prius fuerat
Baptizatus, eſt irregularis: vt in d. ca. Qui his.
nam etiam ſi in nemore puer inueniatur ſine
aliqua ſcriptura de Baptiſmo, erit Baptizan-
4 dus cum illa conditione, de qua in c. 2. de Ba-
ptiſ. & per Syluest. in ſum. verbo Baptiſmus. 4.
in 9. quæſt. id eſt, Si non es Baptizatus, ego te
Baptizo. & trad. Nauar. in d. cap. 27. eod. nume.
246. vbi dicit quod ille habebit probabilem
ignorantiam qui adhibita debita diligentia
ſcire non potuit an qui offertur ſit, vel non Ba-
5 ptizatus; & tunc erit Baptizandus † ſub ea
conditione, Si non es Baptizatus: vt in d. cap.
2. de Baptiſm. & ſequitur ſumm. Armill. in ver-
bo. Baptiſmus, num. 32. vbi dat exemplum de
inuento in nemore: vel ad oſtium alicuius: ſed
iſte Sacerdos, nullam diligentiam adhibuit; &
Baptizauit ſine illa conditione: ergo eſt irre-
gularis. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XLVII.

Indultum conferendi beneficia.

SVMMARIVM.

1 *Tenor breuis eſt attendendus.*
2 *Indultum ſimplex nō extenditur ad beneficia reſeruata.*
3 *Affectio ſemel inducta non tollitur, niſi per collationem Papæ.*
4 *Conceſſiones reſpiciunt futura.*
5 *Beneficia vacantia in curia non compræhenduntur ſub indultis.*
6 *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſibi Papa ſpecialiter reſeruauit.*
7 *Beneficia reſignantium in curia vigore reg. de infirm. non compræhenduntur in indulto.*
8 *Reſignata beneficia vigore regulæ de infirm. dicūtur vacare in curia, & ſi reſignantes decedant in partibus.*
9 *Indultum non comprahendit beneficia reſeruata in extrauag. Ioan. XXII. & Bened. XII.*

Adſit Ieſus.

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. & Reuer. Cardinalis Gonzaga habet indultum à Papa conferendi beneficia vacantia in ciuitate, & diœceſi Regienſi; ſed neſcitur tenor eius breuis; qui
1 † eſſet attēdendus. c. Porrò. de priuil. ſed ſi ſimpliciter conceſſum fuiſſet; dubitatur an poſſet cōferre beneficia reſeruata occaſione col-
2 lectoriæ decimarum: & videtur abſolutē † qd non poſſit iuxta deciſ. 3. aliàs 119. incipit: Legatus. de offit. deleg. in nouiſs. tradit Aene. de falc. in 6. effect. num. 9. de reſſeru. benef. & facit etiam Rot. deciſ. 14. aliàs 410. in antiq. vbi ha-
3 betur quod affectio † ſemel inducta, nunquàm tollitur niſi per collationem Papæ poſtea ſequutam, quod probatur per extrauag. Pauli. II. in extrauang. comun. incipit: Ad Romani Pontificis, & tenet Stafil. tit. de Grat. expecta. de mand. de prouid. in 3. forma, nu. 14. vbi dicit qđ conceſſo indulto Regi de nominādo ad beneficia vacantia; non poterit Rex nominare ad præbendas reſeruatas, & hoc maximè iudicio meo procedit in beneficijs collectorum ante conceſsionem indulti deputatorum: niſi de eis expreſſa ſit mentio facta: quia conceſsiones, &
4 prouiſiones † regulariter futuris non præteritis dant remedium: iuribus vulgaribus.

Imò ſi in indulto eſſet expreſſum quod poſſet etiam beneficia reſeruata conferre, licèt
5 poſſet ea conferre; tamen ſi vacaret † in curia: non poſſet talia conferre: Rot. deciſ. 4. aliàs 95. habens poteſtatem in nou. & ſequitur Aene. de Falcon. in d. effect. 6. nu. 12. verſ. Quinto quæ-
6 ro. quia in generali † conceſsione nō compræhenduntur ea, quæ ſibi Papa ſpecialiter reſeruauit: & ſic poteſt concludi, quod licèt d. Illuſtriſs. Cardinali fuiſſet data facultas conferēdi quæcunq; beneficia in diœceſi Regienſi, etiam
7 reſeruata ſedi Apoſtolicæ: quod non poſſet † tamen conferre vacantia in curia, ſeu decedētium in Curia, neque eorum qui vigore regulæ de infirm. reſign. reſignaſſent ſua beneficia in curia: quia apud eam dicerentur vacare, vt adnotauit Aene. de Falcon. in ſupradicto loco, nu. 12. verſic. Ex iſta ratione infero. & ſi reſignantes moriantur intra viginti dies, benefi-
8 cia † dicūt vacare in curia per obitū, iuxta reg. prædictam, etiam ſi decederent in partibus. Roman. in conſil. 342. quo ad primum. & tradit Sarn. in reg. de infirm. reſsign. quæſt. 33. ad finē
9 ſicut conferre non poſſet † beneficia eorum, qui numerantur in extrauag. Ioan. XXII. de elect. incipit. Ex debito. & Bened. XII. Ad regimen. de præben. in extrauag. communia, quia talia beneficia vbicunq; vacant, in curia dicūtur vacare. vt ibi: & ita teneo ſaluo iure. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XLVIII.

In cauſſa mortui transferendi.

SVMMARIVM.

1 *Fratres non habent populum; ſed ſolum ius ſepulturæ.*
2 *Quilibet ſepeliri debet in ſua Parochia, & ſepulchro maiorum.*
3 *Quilibet habet electionem ſepulturæ.*
4 *Locus religioſus magis, & minus, eſt vbi celebrātur officia magis, aut minus.*
5 *Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti.*
6 *Eccleſia electa pōt reuocare corpus alibi ſepultū.*
7 *Cadauer debet reſtitui Eccleſiæ electæ infra decem dies.*
8 *Ordinarius cogit ad reſtitutionem corporis alibi ſepulti.*
9 *Eccleſia electa debet petere reſtitutionem corporis, & probare electionem.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

ADoleſcens quidam teſtando Ferrariæ iuſsit corpus ſuum, cum à ſpiritu dimittebatur, ſepeliri in Eccleſia Fratrum S. Franciſci de obſeruantia in Terra Carpi: qui poſtea deceſsit in ea, & parētes ignorantes teſtamentum fecerunt ſepeliri illud corpus in Eccleſia Fratrum S. Franciſci Conuentualiū: ſed habita notitia teſtamēti, mater defuncti, & fratres obſeruātes petunt illud corpus transferri in iā electā p teſtatorē Eccleſiā. ſed Fratres Cōuentuales cōtradicūt:

vnde conſultus reſpondi, vt infra.

Et ad euidentiam præmitto quod fratres
1 † non habent populum; ſed ſolum ius ſepe-
pliendi in ſuis Eccleſijs per priuilegium, vt in
Clem. dudum §. huiuſmodi. de ſepult. dum ex-
preſsè dicitur, quod habeant liberam in Ec-
cleſijs, & locis ſuis ſepulturã; ita quod omnes
qui in eis elegerint ſepeliri; habeant faculta-
tem, & electionem.
2 Et quamuis regulariter quilibet † ſit ſepe-
liendus in ſua Parochia, & in ſepulchris ſuo-
rum maiorum; illud tamen procedit ſi moria-
3 tur nulla facta electione; ſed ſi elegerit; † ſe-
peliri debet in loco electo. cap. 1. & cap. In
noſtra. de ſepult. etiam ſi minus religioſus fue-
rit. vt in capit. 2. ad finem. eod. titu. in 6. & in
decretali eiuſdem tituli. cap. In noſtra. iuncta
4 Gloſ. Ille verò † dicitur magis, vel minus Re-
ligioſus locus, vbi frequentius, vel minus, ce-
lebrantur diuina officia pro viuis, & Defun-
ctis. cap. Fraternitatem. eod. titu. & iſta liber-
5 tas eligendi tolli non debet, quia eſt pars †
vltimæ voluntatis. ad Gemin. in cap. 1. §. ſi verò
nume. 5. eod. titu. Imò quando cadauer ſit ali-
6 bi ſepultum, Eccleſia † illa ad quam, ratione
electionis, ſepeliri debebat, poterit illud re-
petere, & ſiue oſſa, quando corpus ſit reſolu-
tum. capit. Cum liberum. vbi doct. de ſepult. &
Eccleſia vbi iam fuerat ſepultum, tenetur †
7 illud reſtituere, ſi petatur, infra decem dies:
alias ipſo iure incurrit pœnam interdicti, in
qua tamdiu permanet, quàmdiu corpus, & om
nia ad eam, occaſione ſepulturæ, peruenta
reſtituerit. cap. 1. eod. titu. in 6. & tradit Gloſ.
in d. capit. 1. §. Si verò. in verbo, Faciendam, &
8 ad hoc cogendi † ſunt ab Ordinario; quia pro
pria auctoritate facere non poſſunt. l. Oſſa. ff.
9 de relig. fun. debent † tamen fratres, in quo-
rum Eccleſia erat ſepeliendus per electionẽ,
petere, & probare electionem: vt tradit. Abb.
in cap. Ex parte. ad finem. numeri primi. de ſe-
pult. quem allegat, & ſequitur ſumm. Armil.
in verbo ſepultura, nume. 22. ad finem. ex qui-
bus concludo quod Fratres Conuentuales, de
quibus in themate, poſſunt cogi ad reſtituen-
dum corpus illius adoleſcentis. ſaluo &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM XLIX.

Fratres tertij Ordinis an ſint religioſi? Et an Statutum de compromiſsis liget Clericos?

SVMMARIVM.

1 *Fratres tertii Ordinis habent naturam mixtam Religionis, & Laicorum.*
2 *Fratres tertii Ordinis habentur vt Laici, in his quæ non ſunt ſcripta in priuilegiis.*
3 *Fratres tertii Ordinis non ſunt æquè priuilegiati, vt Clerici.*
4 *Clerici cogi poſſunt ad compromittendum.*
5 *Fratres tertii Ordinis poſſunt cogi ad compromiſſum.*

Adſit Dominus.

FRatres tertij Ordinis non adæ-
1 quantur Clericis, quia habent †
quendam naturam mixtam natu
ræ Laicorum, & religionis; imò
plus habent Laicorum quàm Re
2 ligioſorum; & ideo in his, † quæ
non ſunt ſcripta in eorum priuilegijs, haberi
debent vt Laici: ſicut notabiliter tradit Ge-
min. in conſil. 41. pro clariori, & conſequenter
3 non † ſunt æquè priuilegiati, ſicut Clerici: &
à fortiori cogi poterunt ad compromittendũ;
4 cum etiam † Clerici cogantur ſicut latè pro-
ſequitur Marc. Blanc. in tract. de compromiſſ.
quæſt. 3. nume. 32. vbi poſt diſputationem ad
partes, in verſic. In hac quæſt. Puto id poſſe di-
ci. concludit eos poſſe cogi: cui breuitatis cauſ
ſa me remitto, & concludo quod dict. Fratres
5 tertij Ordinis † cogi poſsint ad compromit-
tendum. Saluo tamen iure. Laus Deo, & Bea-
tæ Matri.

CONSILIVM L.

De præcedentia Clericorum, & Monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Primò nominatus eſt dignior.*
2 *Primò nominatus in altiori loco ſedere debet.*
3 *Ex ordine ſcripturæ, & prima nominatione arguitur de prælatione.*
4 *Perpetuus præcedit in honoribus.*
5 *Prioratus eſt dignitas.*
6 *Canonicatus non eſt dignitas.*
7 *Habens dignitatem præfertur non habenti.*
8 *Prior tempore eſt potior in iure.*
9 *Prior tempore dicitur, qui Prior eſt in ordine ſcripturæ.*
10 *Primus eſt quem nemo antecedit.*
11 *Vita contemplatiua eſt melior actiua.*
12 *Electus eſt quaſi opus manuum eligentis.*
13 *Clericus eſt dignior Monacho, & num. 20.*
14 *Cœtus Clericorum eſt nobiliori cœtu Monachorũ.*
15 *Monachus non ſedet ante Clericum.*

Clericus

16 Clericus eſt dignior ratione originis.
17 Nobilior eſt qui à Principe eſt decoratus.
18 Clericus fuit à Deo inſtitutus.
19 Monachi à Sanctis ſunt inſtituti.
21 Clerici ſunt milites cœleſtis curiæ.
22 Monachus dicitur ſeruus.
23 Monachus habetur pro mortuo.
24 Monachus non debet ſe immiſcere ſecularibus negotijs, & num. 126.
25 Non poteſt ſtatui contra Clericos.
26 Ordinarius non poteſt conualidare quod agitur contra Clericos.
27 Ius commune difficilius tollitur quàm priuilegium.
28 Condere ſtatuta eſt meri Imperij.
29 Ius alterius non poteſt tolli niſi per Papam, vel Imperatorem.
30 Statutum tollens ius alterius non valet, & num. 41. & 44.
31 Quod maior cedat minori eſt contra ius publicum & naturale.
32 Conſuetudo quod minor præferatur maiori non valet.
33 Conſuetudo, quod minor præferatur maiori, eſt ſcandaloſa.
34 Prelatio non pendet à voluntate partium.
35 Ordini iuris naturalis renuntiari non poteſt.
36 Conſuetudo contra ius publicum non valet.
37 Qui locum maioris vſurpat eſt reus ſacrilegij.
38 Et eſt mittendus in vltimo loco.
39 Deus fecit diſtinctionem perſonarum.
40 Quæ contra ius fiunt pro infectis habentur.
42 Statutum non tollit ius Clerici.
43 Clericus eſt exemptus à lege temporali.
45 Statutum non extenditur vltra caſum expreſſum.
46 Statutum non extenditur neq; in ſimili.
47 Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris.
48 Conſtitutio debet eſſe vſu recepta.
49 Conſtitutio interpretanda ſecundum obſeruantiam.
50 Obſeruantia in prælatione habet locum inter Canonicos.
51 Conſtitutio non obſeruata non nocet.
52 Obſeruantia non requirit præſcriptionem, ſed aliquos actus, & num. 78.
53 Interruptio in vno actu, non interrumpit alios, & num. 56.
54 Renuntiatio non extenditur ad actus non renuntiatos.
55 Obſeruantia ſuperat omnes aliàs probationes.
56 Conſuetudo eſt obſeruanda in actibus obſeruatis.
58 Iuri publico renunciari non poteſt.
59 Iura ſingularium perſonarum non tolluntur ſine eorum conſenſu.
60 Scriptura alterius alteri non nocet.
61 Aſſertioni Notarij non ſtatur, & quando, nume. 62. 63.
64 Antecedens requirit ſequentem, & num. 66.
65 Priuatio præſupponit habitum.
67 Subſcriptio vnius alteri non nocet.
68 Conſequenti deſtructo, eſt deſtructum antecedens.
69 Concurſus ſequitur in ſcribendo.
70 Actus vt præiudicent, debent eſſe de propinquo.
71 Actus attribuitur cauſſæ proximæ.
72 In actionibus hominum cauſſa immediata debet inſpici.
73 Quod ex occaſione euenit non conſideratur.
74 Priuilegium à iure conceſſum non perditur per vnum actum.
75 Priuilegium quando ammittatur, numero 76. & 77.
79 Vſus conſiſtit in duabus vicibus.
80 Initium eſt à primo actu.
81 Interruptio debet durare per decem annos.
82 Poſteriora tempora ſunt ſpectanda.
83 Vltimus actus declarat voluntatem agentium.
84 Actus contrarius, vt noceat debet fieri de proximo, & animo parato.
85 Voluntas non dicitur mutata ex actibus, qui non ſunt inuicem contrarij.
86 Contraria conſiſtunt in eodem ſubiecto.
87 Occaſio probatur ex actu ſequenti.
88 Quæ incontinenti fiunt ineſſe videntur.
89 Actus ex modeſtia factus non præiudicat.
90 Vſus de iure inductus non tollitur niſi ſpatio illius temporis per quod tollitur lex.
91 Conſtitutio vſu recepta, per contrarium vſum tollitur.
92 Statuta tolluntur ſpatio decem annorum ignorãte Principe.
93 Statuta tolluntur per aliquot actus ſciente Principe.
94 Vſus magis rationabilis attenditur, quando ſit diuerſus.
95 Electo priore, habet prælationem à iure communi.
96 Sententia contra diſpoſitionem iuris lata eſt nulla.
97 Sententia contra notorium iuris, eſt nulla.
98 Clericus non debet iudicari à ſecularibus.
99 Mixtura Clericorum, & ſecularium in iudicando Clericum non poteſt fieri.
100 Epiſcopus non poteſt conſentire quod Laici iudicent Clericos.
101 Ordo ſcripturæ non attenditur contra diſpoſitionem iuris.
102 Prælatio habet locum iuxta ordinem ſcripturæ, quando ſit æqualitas inter nominatos: ſecus ſi non ſit.
103 Attenditur quod lex ſtatuit, non obſtante ordine ſcripturæ.
104 Ordo ſcripturæ ſolum debet attendi circa illud, quod diſponit.
105 Vices gerens debet habere locum eius, cuius vices gerit.

106 *Maior in ordine, licet ſit poſterior in ſcriptura, præcedit.*
107 *Poſterior decoratus à principe præfertur.*
108 *Perpetuitas ſolum attenditur inter æquales.*
109 *Dato concurſu meritorum, ille præfertur, qui habet maiorem dignitatem.*
110 *Dignitas Guardianatus habet locum ſolum inter monachos.*
111 *Dignitas in Prioratu ſolum procedit in perpetuo Prioratu.*
112 *Prioratus clauſtralis non eſt dignitas.*
113 *Canonicatus eſt dignitas largo modo.*
114 *Canonicatus eſt magnus honor.*
115 *Priuilegia Doctorum quæ ſint*
116 *Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure, procedit data paritate perſonarum.*
117 *Secus ſi quis habet maiora.*
118 *Neq; regula procedit in Eccleſiaſticis honoribus.*
119 *Primus eſt qui à iure dicitur.*
120 *Locus eſt factus propter homines, non homines propter locum.*
121 *Honor à ſolo Principe emanat.*
122 *Qui habet comtemplatiuam, & actiuam præcedit habentem contemplatiuam ſolum.*
123 *Clericus agit actiuam, & contemplatiuam.*
124 *Electus præfertur facta electione.*
125 *Monachus non habet ius eligendi.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

IN principio erectionis Montis Pietatis Terræ Carpi fuerunt factæ quædam conſtitutiones pro bono regimine.d.Montis;in quibus nominantur Archipræsbyter,dominus. d. Terræ, & Guardianus S.Nicolai, Ordinis. S. Franciſci de obſeruantia,pro tribus perpetuis præſidentibus: & vnus Clericus, & alij quinq; ſeculares, qui annuatim eligãtur;& ex ipſisvnus Prior,qui alios ad congregationes vocari faciat, negotia proponat,& alia de quibus in dictis conſtitutionibus. Et ſemper fuit electus in Priorem Clericus; & poſt erectionem collegiatæ, electio fuit facta de Canonico,qui in ſedendo, & ſcribendo tenuit primum locum, ante Guardianum:& præfuit omnibus negotijs d.Mõtis.

Nunc verò Archipræsbytero Giraldo præſidente orta eſt controuerſia inter Priorem, & Guardianum;qui in ſubſcriptionibus prætendit habere præcedentiam: Et nulla iudiciali facta inſtantia,neq; termini aſsignatione, nec ad ſententiam citatione, ille Archipræsbyter Ordinarius vnà cum magnifico Prætore dictæ Terræ,& alio Laico Doctore,ſentẽtiauit Guardianum eſſe præferendum in omnibus actibus gerendis pro d. Sacro Monte: Canonici verò, de quorum præiudicio agebatur,cum vnus eorum quotannis eligatur pro Priore, inſtabant ſententiã reuocari: & interim conſulebant de iuribus partium:& ego vt infra reſpondi.

Et pro Guardiano faciunt multa iura.& pri-
1 mò,quia ille † qui primò eſt nominatus, pro digniori haberi debet.l.1.ff.de alb.ſcrib. & ſecundum allegata notat Bald. in l.cum quidam
2 in 3.oppoſitione.C.de verb.ſignif. ideo † in altiori loco ſedere debet.inſtitut.de bon.poſſ.§.
3 aliam.cum ſua Gloſ.& ſic ex ordine † ſcripturæ,& priori nominatione, arguitur quod quis præferri debeat. Dec. in conſ. 160.pro Domino præpoſito.num.2.

Secundò,illa perpetuitas, quæ datur Guardiano arguit illum habere ius potentius, ad trad.per Decian.reſponſ.129.num.54.in 3. vo-
4 lum.in dignitatibus † enim,& officijs ille præcedit,qui eſt perpetuus.l.nemo.Cod. de offic. magiſt.offic.

5 Tertiò,Guardianatus,& ſic Prioratus † eſt dignitas.Glo.in Clem.& ſi principalis. in verbo,
6 conuenturalem. de reſcrip. Canonicatus † verò non eſt dignitas.c.Statutum.eod.tit.lib.6.
7 ſed habens † dignitatem præfertur non habẽti.Doct.in cap.1.de maior.& obed.

8 Quartò, quia regulariter ille eſt potior † in iure, qui prior eſt tempore. cap. Qui prior.de
9 reg.iur.in 6.& ille dicitur prior † tempore,qui in ordine ſcripturæ eſt prior.Noguſ.in tract.de pign.in 4.membr.2.part.numo.110. ergo. cum Guardianus ſit primò ſcriptus, debet habere potiora iura.

10 Quintò, & ille primus † dicitur, quem nemo antecedit.Bald.in Rubrica ad finem. Cod. de ſeru.fug. Guardianus autem reſpectu Clerici eſt primus;vt not.iſdem Bald. in l. Si quis §. talem. verſic. Modo pone. Cod. de ſecund. nup. & tanquam primus eſt ponendus in primo loco.l.1.quibus.Cod.de non cod. comp.

Sextò, quia monachus agit vitam contem-
11 platiuam, & Clericus actiuam: ſed melior † eſt vita contemplatiua, quàm actiua. S. Lucas in Euang.c.10.in fine.dum ait;Maria optimam partem elegit.& eſt text.in cap. Niſi cum pridem.§. Verum. de renuntiat. ergo eſt præferendus.

Septimò,& vltimò quia Guardianus vti tertius regens perpetuus,cum alijs de collegio,
12 eligit priorem; vnde videtur quaſi † opus manuum ſuarum;vt de patrono tractat.Roch. de Curt.de iurepat.in verbo,honorificum. nume.88.ergo videretur concludendum,ſententiam eſſe conſonam iuri communi; & Guardianum debere præcedere Canonicum in ſedendo,ſcribendo,& omnes alijs actus faciendo ad d.Montem pertinentes.

Quibus

12 Quibus tamen non obſtantibus contraria ſententia in puncto iuris eſt probabilior: nam
13 ſecundum iuris diſpoſitionem Clericus † eſt nobilior,& dignior monacho.cap.Alia eſt cauſa 16.quæſt.1.vbi in ſpecie traditur quod mo-
14 nachus debet poſt Clericum ſedere. cœtus † enim Clericorum eſt nobilior.Gl. communiter approbata in c.Qualiter, & qñ il 2. de accuſat. c.à Subdiacono, & ibi Gl.93.diſtin. & latè per Ioan.Montag. titu. de auctor. concil. nume. 8. Gulielm.Duran.de mod.gener.conc.celeb.Rubric.53.tit.de monach.& eorum cond.vbi pr-
15 cisè dicit, quod monacho † non licet ſedere ante Præsbiterum, quod etiam tradit text. in cap.Legi epiſtolam.16.quæſt.1.vbi Archid.exponendo verbum melius.ait vt ſe facilius poſſint eligi ad aliquid melius: ideſt ad dignitatẽ Eccleſiaſticam, & Clericalem Ordinem, qui maior,melior,& dignior monachali reputatur ratione officij,& ordinum.

16 Et maior,† & dignior eſt etiam ratione originis ſtatus:vt latè proſequitur Felin. in Rub. de maior.& obed. col. 3. & loquitur in terminis:& facit text.in cap.Statuimus.de maior. & obed.& d.l.1.ff.de alb.ſcrib.& inſtit.de rer. diuiſ.§.ſingulorum.ibi,à vetuſtiore.l.1.§.Quibus. C.de nou. cod.fac. ibi, ita tamen quod ordo temporum: & quando verſatur circa perſonas eodem tempore nobilitatas honoribus,
17 & dignitatibus,ille eſt † maior,qui à Principe ſit decoratus.l.2.ff.de alb.ſcrib.cap. Hi qui. de præb.in 6.& latè Dec.in cap.Clerici, num.5.de iud.cap.Per tuas.de maior. & obed. ſed Cleri-
18 cus † à Deo ſummo Principe fuit inſtitutus.
19 cap.Dominus noſter.93.diſtin. monachi † verò à ſanctis.vt refert Felin.in Rubr. de maior.
20 & obed.col.4.ergo ſunt† maioris dignitatis.ad Gloſ.in d.cap.Dominus noſter.in verbo elegit qua ratione datur intelligi, quod ſecundum iuris diſpoſitionem Clerici præcedunt monachos:qui ex ſolo Clericatu efficiuntur nobiles
21 & dicuntur milites† cæleſtis curiæ.ad trad.per Bon.de curtil.in tit.de nobil.in 2.part.nu. 220.
22 & † monachus dicitur ſeruus.cap.Multos. 54. diſtin.Gemin. ad finem primi numeri, & quo
23 ad mundum † habetur pro mortuo.c. Placuit. 16.quæſt.1. vbi Gloſ. illam mortem æquiparat
24 morti naturali: in tantum quod non debet † ſe immiſcere ſecularibus negotijs. cap. Addicimus.& ca.de Præſentium.16.quæſt.1.id quod fuſius adnotauit Gugliel. Duran. in d.titu. de mod.gener.conc.celeb.Rubr.53.& ſic ratio decidendi ea eſt,quod Clericus præcedit monachum.

Ex quibus inferri poteſt,quod etiam ſi conſtitutiones d. Sacri Montis in ſpecie darent præcedentiam monacho, quod non eſſet ſeruanda: quia illi compilatores non potuiſſent
25 † contra diſpoſitionem iuris ſtatuere: & maximè ad præiudicium Clericorum.ad trad.per Martin.Lauden.in tit.de prin.quæſt.335.& habetur in c.Inferior.21.diſtin.& in Clem.ne Ro-
26 mani.de elect. ad quod non poteſt † conualidare auctoritas Archipræsbyteri. cap. Quod ſuper his.de maio.& obedien. quod ſolum potuiſſet Papa.ad Gloſ.& Doct.in cap.Propoſuit.
27 de conceſſ.preb.difficilius † enim tollitur ius commune, quàm priuilegium.l.Eius militis.§.
28 militiæ.ff.de milit.teſtam. & condere † ſtatuta nedum eſt iuriſdictionis, ſed meri imperij: Iaſ.in l.Omnes populi.nume.22. ff. de iuſtit.& iur. & eſt ſolius Principis: ex quibus infertur quod conſtitutio illa, quando daret præcedẽtiam monacho,non valeret; quia priuilegium
29 † per quod tollitur ius alterius, non poteſt concedi niſi per Papam,vel Imperatorẽ. Martin.Laud.tit.de priuil.& reſcrip.quæſt.26.& in hac ſpecie prælationis ita tenuit Decian. re-
30 ſponſ.8. num.69. in 3.volum. neque valeret † ex cauſſa rationis naturalis, cui repugnaret. l. 2.vbi Bal.ff.de vſuf.earum rerum,quæ vſu con-
31 ſum.ſed quod maior † cedat minori eſt contra ius publicum,& naturale.cap.eſt ordo. 33. quæſt.5.Dec.in rubr.de appel.num.2. Decian. abundè pro Sereniſs.Duce Ferrariæ.reſpon.19. nu.40.in 3.volum. & num.42.43. & habetur in cap.Conſuetudo. diſtin. 12. vbi dicitur quod
32 non valet † conſuetudo quod minor præferatur maiori, & ſequitur Abb. quaſi in termin. conſil.21.volum. 1. qui eſt videndus. & Aret. in conſ.23.in præſenti conſultatione ad finem,
33 dicit,quod talis conſuetudo † eſſet ſcandalo-
34 ſa,& deſtructiua veritatis.Prælatio † enim nõ dependet à voluntate partium; ſed vel à iure communi, vel à conſuetudine generali, vel à nutu Imperatoris.vt ibi Decian.in d. reſponſ. 8.nu.69.& in reſponſ.19.nu. 40. oſtendit quod gradus dignitatum ſunt inducti fauore publico, & iure naturali: vt ſcilicet dum minor non tentat excedere ſuum gradum, humana
35 ſocietas conſeruetur in pace. Cui ordini † etiam expreſsè renunciari non poteſt, & ſequitur Roch.de Curt.tit.de conſuetud. num. 243.
36 omnis enim conſtitutio,†vel conſuetudo,quę ſit contra ius publicum, non valet. capit. Erit
37 autem lex.4.diſtin. omnis † namq; qui locum maioris ſibi vſurpat, reus eſt ſacrilegij.l. 1.C. vt dign.ordo ſeruet.libr.12.& eſt remouendus.
38 † & in vltimo loco ponendus.cap.Præcipimus 93.diſtin.facit enim contra ius diuinum.c. Ad hoc.89.diſtin.ca.1.21.diſtin.In quibus locis ha-
39 betur quod à Deo † in veteri teſtamento facta fuit diſtinctio perſonarum, facit etiam cõtra ius naturale. d.capit. Eſt ordo. 33.quæſtio. 5. & contra ius Canonicum, vt ſupra probatum eſt. & contra ius ciuile. l. Vt gradatim. ff.
40 de mun.& honor. & ſic quæ contra † ius fiunt, pro infectis habentur.cap. Quæ contra.de re-
41 gul. iur. in ſexto, & ſtatuta † quæ tollunt ius alterius non valent. leg. Antiochenum

ff. de priuileg. cred. ſtatutum igitur dicti Sacri
Montis, ſi diſponat circa actum præcedentiæ,
42 non † poteſt tollere ius Clerico, ad quod fa-
ciunt vltra prodicta not. per Grammat. in de-
43 ciſ. 61. num. 11. Clericus † enim eſt exemptus
à lege temporali: ſed quantò magis eſt abſur-
dum velle quod detur præcedentia monacho
cum hoc expreſsè non dicat; & abſurdum eſt
44 velle † extendere ad ius tollendum alteri. l. Si
ſerui veſtri. Cod. de noxal. actio. l. Adigere. §.
45 Quamuis. ff. de iurepat. vltra enim caſus † ex-
preſſos non debet extendi. l. 3. §. Hæc verba.
Vbi Bart. ff. de negot. geſt. & tantò magis cum
agitur de ſtatutis eorum, qui non habent iu-
riſdictionem. cap. Vt Animarum. de conſtitut.
46 lib. 6. quæ † neq; in ſimili, neq; in principali
extenduntur. cap. Quæ à iure. de reg. iur. eod.
lib. 6. ſed cõſtitutio d. Montis non loquitur de
præcedentia; ſed tantum de perſonis interue-
nire debentibus ad regimen; ideò non debet
extendi ad caſum de quo non loquitur; qui
47 caſus † omiſſus remanet in diſpoſitione iu-
ris communis. Iaſ. qui multa congeſsit in l.
Scimus iam §. In computatione. num. 12. Cod.
de iur. delib. l. Quicquid aſtringendi. in princ.
ff. de verb. obligat. l. Si verò. §. de vero. ff. ſolut.
mat. & l. Si cum dotem. eod. tit. & ſic non ex-
tenditur ad hunc caſum; neq; quo ad perſonã
neq; quo ad ſtatum. Innoc. in ca. Dilectus, nu.
3. de Capell. monach.

Verùm dato, non tamen conceſſo, quod illa
conſtitutio loqueretur de iſto caſu; & quod
compilatores habuiſſent auctoritatem ſuper
48 hoc ſtatuendi; oportebat † quod moribus vtẽ-
tium fuiſſet approbata. cap. in iſtis. §. leges. di-
ſtinct. 4. l. de Quibus. ff. de leg. Ioſeph. Lud. con-
cluſ. 45. & vbiq; tenet Doct. ſed nedum nõ fuit
vſu recepta, ſed pro contrario obſeruata: nam
Canonicus ſemper præceſsit monachum in
ſcribendo, ſedendo, & omnibus alijs actibus;
ergo &c.

Conſtat enim quod Canonicus ſemper ha-
buit primum locum in omnibus actibus ante
49 monachum, vnde illa conſtitutio ita eſt † in-
terpretanda, vt diſponat iuxta quod fuit ob-
ſeruata ad alleg. per Ioſeph. Lud. in conclu. 38.
illat. 24. & illat. 40. & illat. 100. vbi allegat. Me-
noch. conſ. 52. lib. 1. & maximè in num. 153. vbi
dicit quod in ſeſsionibus, & collegijs illud eſt
obſeruandum quod per obſeruantiam hacte-
nus obſeruatum eſt: etiam ſi nobilior ſedere
deberet in loco inferiori. id quod maximè in-
50 ter † Canonicos dicit eſſe obſeruandum. iux-
ta Bero. conſil. 7. num. 7. lib. 1. vnde quia illa cõ-
ſtitutio non fuit pro Monacho vſu recepta; ſed
51 pro Canonico, non poteſt † præiudicare Cle-
rico, etiam ſi ſpecialiter pro monacho loque-
retur. Cephal. in conſil. 136. num. 18. in 1. volum.
Iaſ. in l. Rem non nouam. à num. 4. vſq; ad finẽ.
52 Cod. de iud. neq; requiritur † tempus, aut præ-
ſcriptio; ſed ſufficit quod per aliquos actus ita
fuerit obſeruatum. Alex. qui ab alijs allegatur
in conſ. 107. pro inueſtigatione, nume. 21. in 2.
volum. Decian. reſponſ. 44. num. 16. in 2. volum.
Roch. de Curt. in tit. de conſuet. quæſt. 4. num.
26. & quæſt. 5. num. 48. Put. deciſ. 283. lib. 1. Pa-
riſ. in conſ. 105. num. 8. in volum. 4. & Felin. latè
in capit. 1. propè finem de tregu. & pac. & illic
Abb. num. 4. verſic. Ego ſic diſtinguerem, quã-
to magis erit manutenendus in poſſeſsione ſe-
dendi ante monachum, & aliorum actuum; in
quibus ſine vlla varietate ſemper ſtetit; etiam
ſi in ſcribendo aliquando fuiſſet variatum, de
quo infra dicam; & eius poſſeſsio, quo ad eum
actum fuiſſet interrupta: nam qui habet plu-
res actus poſſeſsionis, ſi in aliquibus interrum
53 pitur † poſſeſsio, in cęteris non dicitur inter-
rumpi: vt ſingulariter dicit text. cum Gloſ. in
verbo interrupta. in cap. Auditis ad finem. de
præſcript. & illic Abb. num. 9. & ſequuntur In-
noc. & alij Canoniſtæ. & Balb. in d. tit. in 4. par.
5. part. 6. part. principalis. q. 5. n. 51. & facit etiã
text. in cap. Cum olim. eod. tit. & ratio proce-
dit etiam ſi proceſſum eſſet per viam renun-
54 ciationis, quia renunciatio † non noceret quo
ad actus in ſpecie non renunciatos. Dec. in cõ-
ſil. 379. acquiſitus, num 3. Decian. in d. reſponſ.
8. nume. 75. volum. 3. ex quibus datur intelligi
quod illa cõſtitutio ſit interpretanda ſecundũ
55 obſeruantiam ſubſequutã; quæ † ſuperat om-
nes alias probationes. Decian. in reſponſ. 124.
num. 13. 14. & 15. eod. lib. addens quod quan-
do illud quod fuit obſeruatum proceſsit ſciẽ-
te & patiente Principe inducta eſt conſuetu-
do, & priuilegium; & ſic in actibus obſeruatis
56 per vnum actum interruptum † non cenſetur
renunciatum. ad trad. per Decian. pro Sereniſ.
Duce Ferrariæ in d. reſponſ. 19. nu. 57. in 3. vol.
57 & in iſtis † actibus obſeruatis conſuetudo eſt
obſeruanda l. obſeruare. verſic. Magni enim fa-
ciunt. ff. de offic. proconſ. & facit text. in ca. Cũ
dilectus. de conſuet. imò ſi quandoq; in ſcribẽ-
do Canonicus poſterior monacho fuiſſet de
quo infra dicam non diceretur per hoc am-
58 miſiſſe ius ſuum; nam iuri † publico renuntia-
ri non poteſt. cap. Quæ ad perpetuam, & capit.
Omnia decretalia. 25. quæſt. 1. & capit. Memini
17. quæſt. 4. l. vltima. §. Sed quia. Cod. de iuram.
calum. l. Ius publicum. ff. de pact. Decian. in d.
reſpon. 19. num. 40. Felin. in cap. Contingit. in
prin. de ſent. excom.

Ex quibus infertur quod licet in libris de-
terminationum d. Sacri Montis quandoq; non
adſit ſubſcriptio Canonici, & quandoq; etiam
ſit vltimus ſubſcriptus, aliquando poſt mona-
chum, & aliquando etiam poſt Laicos, non
eſt inducta obſeruantia contra illum: quia iura
59 † ſingularium perſonarum non tolluntur ſine
eorum conſenſu. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. co-
mu. pręd. & l. nõ debet alteri. ff. de reg. iur. neq;
ſcriptura

60 † ſcriptura aliorũ, potuit nocere ei l. Si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. in tantum quod etiã
61 ſi Notarius † hoc affirmaret, non eſſet ſtãdũ eius aſſertioni. Maſcard. in conſil. 143. lib. primo, neq; Principis: cùm agatur de præiudicio tertij. Cran. in conſil. 171. num. 11. Staſil. de cõmiſſ. & literis inſtit. §. in primis. ad finem. nam
62 licet verba enarratiua † inſtrumenti, & Papæ quandoque probent, illud eſt, ſi nulla oriatur quæſtio: Sed ſi oriatur, non probant. vt ſingulariter tradit Math. Mattheſ. in ſuis notab. notabili 80. & ſequitur Alex. in conſ. 136. viſo, & examinato, num. 12. in 1. volum. vbi dicit quod
63 licet probent † ita actum fuiſſe, tamen ſi poſtea contingat diſputari, non probant: & ita tenet Dec. in conſil. 118. viſo inſtrumento, nu. 5. & conſi. 539. num. 2. nec argui poteſt de præcedentia monachi; quia in determinationibus in quibus non eſt ſubſcriptio Canonici non eſt
64 incluſa prælatio: nam requiritur † vt poſt antecedentem ſequatur ſubſequens: quia ſtãt inter ſe vt habitus ad priuationem: quia priua-
65 tio † præſupponit habitum. l. decem. ff. de verbor. obligat. l. Manumiſsiones. ff. de iuſt. & iur. & conſequenter cum poſt monachum Canonicus non reperiatur ſubſcriptus, ceſſat ratio antecedentiæ, vt pro ſimili de exemplari ad exẽplatum tradit text. in l. humanitatis. Cod. de
66 impub. quia vt ſit antecedens † requiritur neceſſariò ſubſequens. l. 2. vbi not. ff. de iuriſd. omn. iud. nec ſufficit ad acquirendam prælatio-
67 ne ſubſcriptio primus, ſine altero. l. Vnde §. Hod autem. ff. de iur. in actuq; princ. quia deſtru-
68 ctò † conſequenti, in quo ſtat ratio antecedẽtis, deſtruitur etiam antecedens. l. Apud anti-
69 quos. Cod. de furt. concurſus † enim require-
70 batur vtriuſq; in ſcribendo; & quod actus † eſſent de proximo, & non à remotis. l. Procuratoris. §. ſi propter. ff. de trib. actio. Bart. in l. vxori. quis. ff. de aur. & argen. leg. & in l. ambitioſa. colum. 5. verſi. Sed quæro. ff. de decret. ab ordin. facien. & latè proſequitur Steph. de Fede. tit. de interp. iur. à nu. 72. vſq; ad num. 78. actus
71 † enim ſemper cauſæ proximæ attribuitur, & ab ea denominatur, & non à remota. ſicut probat Tiraq. in tit. ceſſ. cau. ceſſ. effect. limit. 20.
72 num. 5. quia in omnibus † actionibus hominũ inſpicitur cauſſa immediata, & remota. ad Gomez. in reg. de iur. quæſ. non tollen. quæſtio. 3. verſic. & tenendo iſtam partem, & ſic non poteſt per hoc præiudicium eſſe Canonico; qui non eſt ſubſcriptus: potuit enim eſſe quod in illa congregatione non adeſſet; vel alia occaſione non potuiſſet ſubſcribere: & quod occa-
73 ſionaliter † euenit non eſt in conſideratione, neque parit præiudicium. Tiraq. vbi ſupra, & Com. in d. 3. quæſt. actus enim, quo ad generãdum Canonicò præiudicium, non fuit perfectus, & eſt tanquam non fuiſſet. l. Pluribus. vbi Bart. ff. de verbor. obligat. Din. in reg. factum, legitimè. nume. 3. de reg. iur. in 6. & ſic infertur etiam ad caſum in quo aliquando ſubſcripſiſſet poſt fratrem, & alios; quia ex accidenti potuit eſſe quod ſuperuenerit facta iam ſubſcriptione illius actus, vel parte; pro vt euenit etiam fratri, ſeu Monacho; vt eſt compertum in illis libris determinationũ; & nullum per hoc eſt ei factum præiudicium: quia priuilegium
74 † à iure conceſſum non perditur per vnum actum contrarium, etiam de propinquo. c. Cum tempore. de arbitr. Decian. d. reſponſ. 8. nume.
75 in 3. volum. & tantò magis quia de proximò Canonicus poſtea fuit primus in ſcribendo, vt videtur in actu celebrato de anno 1515. poſt quem actum, continuauit in prælatione, & licèt ab illo anno vſq; ad annum 1532. monachus non acceſſerit ad congregationes; tamen etiam poſtea, illo interueniente Clericus fuit primus in ſcribendo, & conſequenter mo-
75 nachus † ammiſiſſet priuilegium prælationis quatenus ei fuiſſet conceſſum. cap. Priuilegiũ. vbi Gloſ. 11. quæſt. 3. l. 1. ff. de nundin. vbi dici-
76 tur quod perditur † per ſpatium decem annorum: quod tantò magis procedit ſi ſit factus actus priuilegio contrarius; quia tunc priuilegiatus præſumitur renunciaſſe priuilegio. But. in cap. Accedentibus 2. colum. verſic. Per
77 prædicta de priuil. & fortius † quando ille actus contrarius ſit ſortitus effectum. Felin. in c. Cum acceſſiſſent. colum. 3. verſi. Sexto limita. de conſtitut. Balb. in tit. de præſcrip. in 4. part. princ. 6. part. quæſt. 4. nume. 2. Io. de Sylu. in tit. de benef. in 3. part. quæſt. 36. num. 3. & hoc maximè procederet in iſto caſu, etiã ſi illa conſtitutio concederet iſtud priuilegium monacho, vt præferretur Clerico: quia per vſum poſtea contrarium, nedum per decennium illud ami-
78 ſiſſet: ſed per paucos † actus contrarios, etiam ſine curſu temporis: vt ſupra probatum eſt, & latè proſequitur Roch. de Curt. in d. tit. de conſuetud. ſuper Gloſ. in verbo Rationabi-
79 lis, nume. 249. quia vſus † conſiſtit in duabus, vel tribus vicibus. ad Gloſ. in §. quia verò multi, in verbo, ſæpè. in Auth. de teſtib. coll. 7. Imò quando etiam requireretur tempus decennij;
80 cum initiũ † ſit à primò actu. vt Roch. de Curt. eod. tit. de conſuet. num. 281. & 282. quia ſufficit quod à principio fuerit incœpta præſcriptio, vt currat a primo actu ad vltimum. & ab anno 1515. vſq; ad annum 1532. monachus non interueniſſet; & inde poſtea ipſo præsẽte Clericus continuatè fuit primus in ſedendo, & ſcribendo, vſq; ad annum 1575. nulli poteſt eſſe dubium quin illud priuilegium amiſiſſet: quo tempore Clericus reperitur vltimus poſt omnes ſubſcriptus: cum tamen ab illo actu poſtea fuerit primus vſq; ad annum. 1579. vbi & fuit vltimus; & inde poſtea continuauit; pro indubitato haberi debet; quod illud occaſionaliter euenerit; vt ſcilicet non eſſet præſens à prin-

principio;ſed poſtea ſuperuenerit; quod etiã
eſt credendum eueniſſe monacho, quãdo poſt
Laicos quan doq; reperitur ſcriptus : & ideò
curſus tanti temporis non eſſet interruptus :
& quandocunq; per illam varietatem eſſet in-
troducta interruptio, approbat quod duraſſet
81 † per decennium.Roch.de Curt.vbi ſupra,nu-
405.& 409.& ſi denuo Clericus fuiſſet primus;
illa interruptio nihil valuiſſet;quin monachus
82 amiſiſſet priuilegium ; quia poſteriora † tem
pora ſunt ſpectanda.l.mela.§. ſed ſi alimenta.
ff.de alim.& cib.leg.Rot.de prob.deciſ. 22. a-
lias 486. in antiq. & poſteriora tempora ſunt
ab anno 1579. vſq; ad annum 1588. quia vlti-
83 mus † actus cum alijs poſtea ſucceſsiuis decla
rat voluntatem agentium,iunctis præcedenti-
bus.l.Si ſeruus pluriũ.§. fin.ff.de leg.1.quia ad
84 hoc vt actus † contrarius præiudicet,oporte-
bat quod fuiſſet continuatus, & de proximo;
& animo ad hoc parato.Abb.in cap.Pro illorũ.
num.4.de præb.ſed quod fit ex neceſsitate,vel
occaſionaliter,non dicitur fieri ſponte . vt ſu-
85 pra probaui : neq; dicitur voluntas † mutata
ex actibus,qui ad inuicem non ſunt contrarij.
Bart.in l.de Quibus.col. 6. in fin.ff.de leg. con-
86 traria verò † conſiſtunt in eodem ſubiecto;&
ſubiectũ debet ſe habere æqualiter ad vtrunq;
vt de vno,& altero probat.Diu. Thom. in 2. 2.
quæſt.10.arti.2.circa medium,& 2.2.quæſt.24.
artic.10.in reſponſ. ad primum argumentum,
ſed hic actus non cõuenit æqualiter;quia vnus
non eſt poſt alium , ſed Clericus eſt poſt om-
nes: in actibus verò vbi Canonicus eſt primus
benè ſuccedit prælatio , quia immediatè mo-
nachus eſt poſt Clericum : & quod illa vltima
87 ſubſcriptio fuerit occaſionaliter facta † pro-
batur ab actu ſubſequenti , in quo Canonicus
eſt primus.ſicut probat text.in cap.Si quæ fœ-
88 mi.1.diſtin.c.Si quis.31.quæſt.1.ea† enim,quæ
incontinenti fiunt,adeſſe videntur. l. Lecta.ff.
ſi cert.pet.poteſt etiam dici quod illa vltima
89 ſubſcriptio ex modeſtia, † & vrbanitate fue-
rit facta,& nõ præiudicat.Decian.in d.reſpon.
8.num.77.in 3.vol. & ſic poteſt concludi quod
vſus contrarius monacho fuit præſcriptus, &
nunquam interruptus: & tantò magis quia il-
la conſtitutio non loquitur de prælatione , &
quãdo loqueretur, eſſet contra ius commune;
& vſus contrarius ſecundum ius cõmune(quo
caſu habet vim legis, quia conſuetudo ſecun-
dum ius)dicitur imitatio iuris.Barto.in d. l.de
quibus. in 10.oppoſ.Bal.in l.fin.c.Quæ ſit long.
conſuet.non tollitur.ex quo fit quod ad tollẽ-
90 dum vſum† pro Canonico inductum require-
batur illud tempus, quod requiritur ad tollẽ-
dam legem.Gl.in c.1.in verbo facti.de conſtit.
in 6.

Et ex prædictis apparet qđ quando illa cõ-
91 ſtitutio † à principio fuiſſet vſu recepta , ni-
hilominus per contrarium vſum fuiſſet ſubla-
ta:vt pro concludenti tenet Felin.in Rubr.de
tregu.& pac.ad finem.verſic.Demum aduerte.
92 vbi dicit quod,ius ciuile,† & ſtatutorum tol-
litur ſpatio decem annorum,ignorante prin-
93 cipe: & ipſo † ſciente ſufficiunt aliqui actus :
& ita tenet Rot.Roman.per Put.deciſ.1. lib.1.
& in nouiſ.deci.6.de cõſuet.& in deciſ.22.aliàs
486.de prob.in antiq. & Ant. Auguſt.in 1.par.
ſui repert. de conſuet. ad finem. imò quando
94 diuerſitas vſus reperiretur ille eſſet † atten-
dendus,qui ſit magis rationabilis.capit. Cum
Olim. de conſuet. & ſic ſemper eſt locus Cle-
rico .

Neq; ommitto quod ſi Præſidentes , dicti
Montis habent auctoritatem ſibi eligẽdi prio-
95 rem; electione facta , prior † ex iuris diſpoſi-
tione omnes de collegio antecedit. ca.Niſi eſ-
ſent.de præb. cap.Tranſmiſſam . de elect. cum
alijs ſimilibus.Gemin.in conſ.15.nume.5.& eſt
notum in electione. Summi Pontificis, in ele-
ctione Regum,Imperatorum;& aliorum Prin-
cipum, & Prælatorum. & ſic remanet firmiſsi-
ma concluſio quod ſententia lata contra Ca-
nonicum nullo iuris ordine ſeruato,ſit ipſo iu-
re nulla; tum ex iuribus vulgaribus . tum ſen-
96 tentia † lata contra expreſſam iuris diſpoſi-
tionem , eſt ipſo iure nulla. Alex. qui de com-
muni atteſtatur in conſ.53.quæritur,nume.15.
97 in Quinto volum. Tum quia eſt lata † contra
iuris notorium.Felin.in cap.Quoniam, nu. 26.
de prob. tum etiam quia in in ea ferenda ade-
rat concurſus duorum laicorum ; ſed clericus
98 † à ſecularibus iudicari non debet.cap. Bene
quidem : cum multis alijs 96.diſtin.c. Nullus.
de for.compet.& quamuis cum illis adeſſet or
99 dinarius;illa mixtura† non potuit fieri,& fuit
nulla:vt probat Hoſtien.in ſumm. tit.de iudic.
§.quæ ſit differentia.vbi tenet quod neq, Epi-
100 ſcopu s † poſsit conſentire quod Laii iudi-
cent Clericos,& ſequitur Gram.dec.61. nu. 8.
& 9.Quare concludo quod Canonicus, non ob
ſtante illa ſententia , debeat habere primum
locum ante monachum.

Et licet ex prædictis tollantur Contraria ,
in ſpecie tamen reſpondeo, & quo ad primum
101 dico quod or do † ſcripturæ non attenditur
contra diſpoſitionem iuris.l.Cũ pater §. fidei.
ff.de leg.2.

Secundò,reſpondeo quod regula illa proce
102 dit ſolum quando inter nominatos † adſit
æqualitas;quia tunc ſecundum ordinem ſcri-
pturæ habet locum prælatio.: ſecus verò ſi in-
ter nominatos , aliquis habet maiorem quali-
tatem , aut plures gradus: vt exemplificando
tradit Stafil. de Grat. expect. §. videndum. in
prin.quia qui habet plures gradus honoris nõ
cedit habenti vnum tantum.

Tertiò , reſpondeo, vt reſpondet I. C. in l.
Nec enim ff. de ſolut. ſcilicet quod non inſpi-
citur ordo ſcripturæ,ſed quod ex iure ſummi-
tur.

103 tur,vnde non obſtante † ordine ſcripturæ,at
tenditur illud, quod lex ſtatuit, & ait Bal. in
l.fin.C.de hæred.inſtit. quod debet magis at-
tendi ordo intellectus,quàm ſcripturæ.

Quartò reſpondeo quod ordo ſcripturæ nõ
attenditur quando non verſatur circa ſubſtã-
tiam actus de quo tractatur : quia debet ſo-
104 lum † attendi circa ordinem,quem dat,aliàs
ſecus. Felin. in c. Cum dilecti . in 5. declara-
tione.verſ. declara. de reſcript. Conſtitutio
verò de qua loquimur non dat ordinem præ-
cedentiæ,ſed ſolum quo ad concurſum per-
ſonarum,quę regere dictũ Montem habeant:
& ſæpe in iure Canonico , primò nominatur
qui minorem habet dignitatem; & tamẽ quo
ad præcedentiam non habet primum locum.
vt in c.1.de iudic.c.fin.de offic.deleg. in 6.c.
fin. ne ſed.vacant. & alijs infinitis. & tractat
diffusè.Nicol.Boe.de ordin.grad.1.part.num.
5.& Signorol. de Homod.de præced.Doct.&
mil.n.84.Ex quibus patet reſpõſio ad conſil.
Decij 160.cuius dictum retorquetur; nam il-
le Præpoſitus erat ordine antiquior, & vltra
præpoſituram erat Doctor, & vices gerens
Abbatis;nec mirũ ſi plus debebat honorari,
105 quia locum † Abbatis habere debebat. cap.
fin.93.diſtin.& ipſe Dec.affirmat.

Non obſtat ſecundo loco allegata perpetui
tas,quæ conſideratur ſolum in dignitatibus,
& officijs tẽporalibus, & ſeu ſecularibus;ſed
106 inter perſonas Eccleſiaſticas,qui maior † eſt
in ordine, licet ſit poſterior in inſtitutione,
pręcedit.c.Statuimus.de maior.& obed.& po
107 ſterior † decoratus à maiori,præfertur alteri
priori;vt in ſpecie tradit Martin. Lauden. in
tit.de dignit.quæſt.32.ita quod perpetuitas,
108 † in caſu de quo loquimur, operatur ſolum
effectum inter eos,qui ſecundum iuris diſpo
ſitionem habent æqualem pręrogatiuam; ſe-
cus verò inter quos alter habeat maiorem.
Præterea quando fuerunt factæ illæ conſtitu-
tiones de anno 1505. nundum aderãt Cano-
nici;quia illa collegiata fuit erecta de anno
1513.vnde non eſt credendum,quod illi com
pilatores voluiſſent præferre Fratrẽ Canoni-
co; qui poſtea,circumſcripta obſeruantia,ſẽ
per præceſsit,& ſemper fuit prior; vnde po-
teſt dici quod etiã ipſe ſit perpetuus, licet
perſona mutetur,nam in dignitate, ſeu offi-
cio eſt perpetuus; & ſic in vicem monachus,
109 & prior concurrunt;& tunc † qui habet ma-
iorem dignitatem præfertur.Alciat.in conſi.
5.num.11.lib.1.

Tertiò, non obſtat dignitas conſiderata in
Guardianatu;quia illud ita demum habet lo-
110 cum † inter monachos, non autem extra in-
ter alios.ſicut in ſpecie dicit Innoc.in cap.1.
de maior.& obed.ibi in his quæ ſunt eiuſdem
ordinis.Secundò reſpondeo quod illud pro-
111 cedit in perpetuo † Guardianatu, ſeu Prio-
ratu conuentuali,aut ſeculari.ca. Niſi eſſent.
de præben.Ferret.in conſi.365.nume.11.in 2.
part. quod non procedit in ammouibili; pro
vt eſt huiuſmodi;nam quotannis,ſeu in bien-
nio, aut triennio mutatur.ita tradit Bellem.
112 deciſ.203.imò Prioratus† clauſtralium nullo
modo dicitur dignitas,ſed officium. Cardin.
in Clem.quia regulares.§.fin.in prin.de ſupl.
negl.pręlat.& in Clem.& ſi principalis. num.
2.ibi, nego enim Prioratum clauſtralem eſſe
dignitatem.eod.tit. & iura contraria loquun
tur de prioratibus ſecularibus; vt ibi per eñ.
113 Imò Canonicatus, † ſaltem largo modo, eſt
dignitas.Achil.deciſ.1.in prin.de reſcrip. vel
114 ſaltem negari non poteſt, quin ſit † magnus
honor,& pręeminentia; iuxta Innoc.in capit.
Fraternitatem de ſepult.& Rot.deciſ.2.aliàs
136.de fil.præsb.in nou.Præterea in collegia-
ta adſunt vnus Archidiaconus; vnus Præpo-
ſitus,vnus Decanus dignitates,duo Canoni-
ci Doctores in Theologia; & quattuor alij in
iure Canonico, & ciuili; qui ſecundum ordi-
nem ſunt Priores in d.Sacro Monte,& abſur-
dum eſſet,& contra omnia iura,quod qui non
habet dignitatem eos præcederet, quorum
115 dignitates† & priuilegia videri poſsũt apud
Pet.Lenaud.in 2.part.de priuil.doct.

Quartò, reſpondeo quod illa regula. Qui
116 prior † eſt tempore, eſt potior in iure;pro-
cedit ita demum, ſi adſit paritas perſonarũ.
117 l.Titius.ff.qui pot.in pign.hab.ſecus† autem
ſi ex aliqua cauſſa poſterior eſſet magis pri-
uilegiatus.l.Interdum.ff.eod. tit.& l. priuile-
118 gia.ff.de priuil. cred. neq; illa regula † pro-
cedit in honoribus Eccleſiaſticis, vt ſupra
probaui ad Martin.Laud.de dignit.quæſt.32.
& paſsim Doct.in Rubr. & in cap.1.de maior.
& obed.

Ad quintum,reſpondeo ſecundum ſupra al
legata;quod non poteſt ſtatuto, aut conſue-
tudine tolli Clerico illud, quod ei fit ex di-
ſpoſitione iuris conceſſum; quia ille primus
eſt qui ſecundum ius factus eſt primus:vt in
reſponſione ad primum dubium probaui.

Secundò, reſpondeo, quod aut conſidera-
mus illud verbum,primus,ſecundum ius, aut
ſecundum naturam: ſi ſecundum ius, ille di-
119 citur primus, † qui à iure primo loco poni-
nitur.Bal.in l.eam quam.colum.1.C.de fidei-
com. ſed Clericus ſecũdum ius habet præla-
tionẽ,vt ſupra fuit oſtenſum. ergo,&c.& eſt
exemplum de eſau.& Iacob. de quo in capit.
Quęretur.§.item opponitur.22.queſt.11.ſi ve
rò conſideramus ſecũdum naturam; primus
non eſt, aut non antecedit ſecundum habẽ-
tem beneficium iuris : vt etiam ſupra oſten-
di.

Tertiò,reſpondeo quod,& ſi extra illum lo
cum Clericus habeat primum locum; vide-
tur tamẽ quod illo loco debeat cedere;ratio
tamen

120 tamen non militat; quia locus † eſt factus propter homines, non homines propter locum; vt in lib.2.Machab.c.5.vbi dicitur, quod Deus non propter locum gentem, ſed locum propter gentem elegit. de quo Nat. gloriatur in conſil.637.nume. 49. in 3.part. concludens illum præferri debere, qui antiquiorem habeat dignitatem; & quam habeat à maiori poteſtate; & qui habeat plures dignitates; & quod dato, quod illa conſtitutio hoc comprehendat, illi compilatores hoc ſtatuere nõ potuerunt, vt ſupra probatum eſt; nam honor
121 † & dignitas à ſolo Principe emanat. Bal. in cap.1.in princ.tit. Quis dic. dux vel comeſ. in vſib. feud. Ideò locus ille nõ poteſt dare monacho prælationem in præiudicium Clerici.

Quartò, reſpondeo quod illud capitulũ non concludit, quod de neceſsitate Clericus eligatur Prior: ſed ſimpliciter quod ex præſidentibus vnus eligatur; & ſic vnuſquiſq; etiã Laicus, ſecundum illud capitulum, poterat eligi: ſed vſus poſtea hoc introduxit, vt Clericus eligeretur, & eo modo, quo præſcriptus fuit, eſt obſeruandus, vt probatum eſt.

Ad Sextum, reſpondeo quod illa ratio procedit ſolum inter habentem contemplatiuam ſolam, & actiuam ſolam; pro vt de ſola erat in Maria Magdalena, & Martha: ſecus
122 verò quando agitur de habente † actiuam procedentem à contemplatiua. vt not. Sylu. in ſumm. titu. religio. 1.num.4. Clericus verò
123 agit actiuam ſimul, & contemplatiuam. cap. Niſi cum pridem.§.Verum. de renunt. c. Cum in cunctis. in prin. de elect. ergo &c.

Ad vltimum reſpondeo: quod licet monachus concurrat cum alijs in eligendo priorem, non infertur ad prelationem; imò, vt ſu-
124 pra probaui, facta † electione, Prior antefertur; & habetur in d. cap. Niſi eſſent. de præb. & in cap. Tranſmiſſam. de elect. & per Gemin. in conſil.15.nu.5. & eſſet abſurdum quod Laici qui etiam concurrunt in electione, præcederent Canonicum.

125 Secundò reſpondeo quod monachus † non habet ius eligendi. Fed. de Sen. in conſil. 104. nu. 3. qui eſt videndus. & Lamb. de iur. patr. 11.artic.2.part. quæſt. princ.1.part.2.lib. & malè agit aſsiſtendo negotijs: quia neq; aſſeſ-
126 ſor, aut aliquo modo ſe immiſcere † ſimilibus negotijs poteſt: vt per d. Feder. de Sen. & Lamb. conſequenter omnia quæ allegantur pro ipſo ſunt contra ius commune: & ita reſideo quod non poſsit in aliquo actu præcedere Canonicum, & quod ſententia ſit ipſo iure nulla: ſaluo tamen &c. Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM LI.

Onus in beneficio quando imponi poſsit.

SVMMARIVM.

1 In beneficialibus omnis pactio ceſſare debet.
2 Dando temporale pro conſequendo beneficio, eſt ſimonia.
3 Onus non imponitur beneficio poſt liberam fundationem.
4 Diſtributiones non dantur ſtudentibus.
5 Onus in beneficio requirit conſenſum Papæ.
6 Onus poteſt imponi beneficio in ipſa erectione, & etiam poſtea.
7 Onus in beneficio iuriſpatronatus imponitur à patrono cum conſenſu Ordinarij.
8 Omnis conditio beneficij imponitur, quæ ſit ſecundum ius.
9 Conditiones beneficio contra ius etiam imponuntur ex cauſſa.
10 Conſenſus Ordinarij purgat vitium impoſſibilitatis.
11 Magiſtro, & Theologo ſunt deputandi fructus beneficij, vt gratis doceat.
12 Eccleſia dicitur pati ex carentia virorum Doctorum.
13 Onus beneficio imponi poteſt ex vtilitate Eccleſiæ.
14 Simoniacè habens beneficium priuatur.
15 Simonia tria requirit.
16 Conuentio ante collationem non inducit ſimoniã.
17 Vacante beneficio poteſt imponi onus ad vtilitatem Eccleſiæ.
18 Executio eius, quod à iure diſponitur non inducit ſimoniam.
19 Omnes conditiones vtiles Eccleſijs licitè imponuntur poſt erectionem.
20 Lectio grammaticalis, æquiparatur Theologiæ.
21 Diſtributiones habentur loco præbendæ vbi nulli alij ſunt redditus.
22 Onus quod præbendis imponi poteſt habet locum vbi redditus ſunt in communi.
23 Conſuetudo operatur, vt diſtributiones dentur etiam abſentibus.
24 Incompatibilitas verſatur circa duo.
25 Incompatibilitas non eſt, ſi vnus duo onera ſuſtinere poteſt.
26 Dignitas, & Canonicatus haberi poteſt in eadem Eccleſia.
27 Vbi ſit eadem ratio, idem ius eſt.
28 Electio requirit confirmationem.
29 Qui habet commodum habere debet onus.

In

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

Alias conſului Ordinarium non poſſe diſpenſare habentem Canonicatum cum onere legendi, & docendi Grāmaticam, vt diſtributiones quotidianas habeat; licet horis Canonicis non interſit: nunc verò magis opponitur, quod illud onus imponi non potuerit: etiam ſtante diſpoſitione Concilij Tridentini in capit. 1. ſeſſ. 1. Primo
1 quia in † beneficialibus omnis pactio ceſſare debet. cap. fin. de pact. quæ reddit actum ſimo-
2 niacum. ca. Significaſti. de elect. dando † enim, vel promittendo, aut remittendo aliquid tēporale in conſequendis beneficijs, ſimoniacè dicitur agi. Felin. in cap. Cum M. Ferrarienſ. nu. 20. de conſtitut. & illic Dec. num. 28.

Secundò, & dato quod non ſit ſimonia, vide-
3 tur tamen actus, † qui fieri non poſſit poſt fundationem liberam beneficij. Abb. in cap. Præterea. il 2. nu. 6. de iur. patron. & Card. in Clem. quia contingit. §. vt autem. in 3. notab. de relig. domi.

Tertiò, quia & ſi diſpoſitio Conc. velit quod introducatur lectio Sacræ Scripturæ, vel ſaltem Grammaticæ; non tollit conſuetudinem ſoluendi per modum ſtipendij Lectori; imò confirmat: ſed vult prouideri, vbi nulla ſit prouiſio, ſed in caſu propoſito aderat conſuetudo dandi ſtipendium magiſtro Scholæ, ergo non erat imponendum onus aſſerto Canonicatui.

Quartò, & quatenus fuiſſet locus prouiſioni; hoc fieri debebat in præbenda, quæ aliud onus incōpatibile nō haberet. vt in d. c. 1. Cōc. verſic. In Eccleſijs autem: ſed Canonicatus, de quibus in themate, non habent prębendas, ſed
4 tantum diſtributiones; quæ † nec etiam ſtudentibus in Sacra Theologia dari poſſunt. ca. Licet vobis. de præben. ergo incompatibile onus imponi non debuerat.

5 Et Concilium loquitur de Theologo introducendo, cui vult prębendam aſſignari; nos verò loquimur de magiſtro Grammaticæ: & ita diuerſa ratio conſiderari debet.

Vltimò, & quando onus imponi poſſit; de-
5 bet à Papa † confirmari; vt fuit actum in c. Significatum de præben.

Quibus tamen non obſtantibus concludē-
6 dum eſt contrarium: nam onus †. imponi poteſt beneficio in ipſius erectione, & etiam poſtea, quando vacat; quia tunc nō fit conuentio text. eſt apertus, & magiſtralis in cap. Significatum. de præben. & ibi Glo. & alia Gl. in ca. penul. in verbo præbendæ, ad fin. de magiſt. & ita tenuit Rot. per Caputaq. deciſ. 277. in 2. par. in hæc verba: oneris Theologalis impoſitio legēdi Sacram Scripturam facta per Ordinarium in collatione beneficij vacantis, valet, cum ſit conſona iuri Canonico; per d. cap. Significatū: & idem dicit Fab. Accoramb. deciſio. 40. in 2. part. dicens quod Canonici poſſunt iniungere onus beneficio vacanti; & idem in deciſio. 44. eod. libr. & hæc concluſio procedit nedum in beneficijs liberis: ſed etiam iuriſpatronatus,
7 quando onus † à patrono cum conſenſu Ordinarij imponatur. Roch. de Curt. tit. de iurepat. in verbo pro eo. quæſt. 13. Lamb. eod. tit. in 1. part. 1. lib. 9. quæſt. princ. num. 90. verſ. reſtrin-
8 ge 2. nempe quia omnis † conditio, quæ ſit ſecūdum ius, imponi poteſt: ſicut eſt illa de qua loquimur. ex d. ca. Significatum: imò procederet etiam ſi conditio eſſet contra ius: quia ſi
9 aliqua † vrgeat cauſſa, ad petitionem patroni poteſt Ordinarius imponere conditiones: licet ſint contra ius. Lamb. eod. tit. in 4. articulo. quæſt. 4. prin. 2. part. 1. lib. ad finem; quia con-
10 ſenſus † Ordinarij purgat vitium impoſsibilitatis; & facit actum poſsibilem, & honeſtum. Lamb. in 9. quæſt. princ. 1. part. 1. lib. nu. 50. verſic. Tu aduerte. Quare cum diſpoſitio Concilij vrgeat ad habendum Grammaticum, vbi Theologus commodè haberi non poſsit: vt erat in diſpoſitione Canonum. ca. 1. & cap. pen.
11 de magiſt. & vt gratis † doceat, ſunt deputandi fructus alicuius beneficij. d. c. 1. & penul. de magiſt. & diſponit Conc. c. 1. ſeſſ. 5. etiam ſi cōditio fuiſſet contra ius, teneret.

Et nedum in propoſita cauſſa vrgebat diſpoſitio Concilij, ſed neceſsitas, & Eccleſiæ
12 vtilitas: nam Eccleſia † dicitur pati ex carentia virorum litteratorū. c. fin. de magiſtr. & tradit. Fab. Accoramb. in prædicta deciſ. 44. ad finem: & viris literatis illuſtratur. d. cap. fin. & c.
13 Cum ex eo de elect. in 6. qua propter onus † in beneficio imponi poteſt pro vtilitate Eccleſiæ: quod ſatis eſt expræſſum in tot. tit. de magiſt. & in concil. loco ſupra dicto. & in caſu propoſito fuit impoſitum à patrono, & Ordinario; non perſonæ, ſed beneficio tempore vacationis pro neceſsitate, & vtilitate Eccleſiæ nec infringi poteſt.

Nec obſtant contraria & primò quod in beneficialibus non fiat pactiones ſine vitio ſimoniæ, quia reſolutio ex ſupradictis patet: nam nulla fuit facta conuentio cum beneficiato, ſed onus legendi beneficio, ſede vacante, fuit impoſitum ad diſpoſitionem legis: & poſtea collatū: aliàs ſequeretur quod omnes Canonicatus Theologales, & penitentiales eſſent ſimo-
14 niacè collati: & illos habentes † priuare oporteret. c. Inſinuatum. de ſimoni. ſed ad inducen-
15 dam ſimoniam † tria requiruntur: intentio ſcilicet conuentio, & rei exequuutio. ſum. Armil. poſt alios, in verbo, Simonia, nume. 4. & 5. ſed iſto caſu, nec intentio, neq; conuentio interuenit, ergo &c. Imò etiam ſi facta fuiſſet con-
16 uentio † ante collationem, non eſſet ſimonia;

quia non reſpectu collationis, ſed exequûtionis Canonum fuiſſet conuentum; de quibus in tot.titu.de magiſt. & Concilium.c.1. ſeſſ.5.ita probat Dec. in conſil. 118. & Ferret. in conſil. 372.in 2. part.& eſt ratio (vt ſupra dixi) quia
17 vacante † Eccleſia, ita diſponente lege, poteſt onus imponi,& maximè vtilitati Eccleſiæ proſpiciens:quod etiam tenet Abb.in c.Sicut noſtris.in 1.notab.de iureiur.& Petr.Lenau.de priuil. Doct. quæſt. 55. actus enim huiuſmodi non eſt nouus: cum à lege fuiſſet diſpoſitum. vt in d.c.1.ſeſſ.5.conc.& tot. tit.de magiſt. ſed potius executio, eius quod prius fuerat di-
18 ſpoſitum;& tunc† non inducitur ſimonia.cap. Ad audientiam il 2.& ibi Felin. de reſcript. & ibi etiam Gloſ.2.

Secundò,non obſtat,quia omnes conditio-
19 nes † vtiles Eccleſijs,vel ſaltem non præiudiciales licitè imponuntur etiam poſt liberã erectionem,vt probat Roch.de Curt.& Lamb. in locis allegatis : & quod iſtæ conditiones ſint vtiles. videatur Conc.in d.c. 1. ſeſſ.5.& tit.allegatus de magiſt.

Tertiò,non obſtat quod Conciliũ videatur prouidere Eccleſijs, quibus nulla prius erat prouiſio:quia loquitur de ſtipendio perpetuo: vt gratis legat,vel doceat:vt colligitur in eo, ibi,& quatenus in ipſis Eccleſijs nulla, vel non ſufficiens prębenda: & ita Sacra Congregatio Cardinalium ibi declarauit : ex quo datur intelligi quod certum, & ſufficiens perpetuum præſtimonium debet aſsignari per beneficiũ; quod habetur per ipſam declarationem: dum inquit;quod ſi fuerit aſsignata præbenda, & Canonicatus, non debet aliud beneficium ſimplex aſsignari, ergo debebatur conſtituere beneficium: tum quia ſalarium libr.lx. quod dabatur magiſtro ſcholæ,nec erat ſufficiens, nec perpetuum : quia erat per capitulum ammouibile,& tanto magis quia Concilium mandabat electionem Sacræ ſcripturæ ; vt etiam inſtitutum fuerat in Cathechiſmo,& erectio lectionis Scholaſticæ Theologiæ, eſt ſatisfacere
20 Concilio : & eſt lectio † Grammaticæ : vt ita dixerunt Illuſtriſsimi Domini de Congregatione in d.c.1.ſeſſ.5.conc.

21 Quartò, reſpondeo quod diſtributiones † habentur loco præbendę,vbi nulli alij ſint redditus.Crau.in conſil.294.nu.5.Decian.reſponſ. 43.in 1.vol.Put.deciſ.374. libr. 2. & ita ſtatuit Sacra Congregatio in loco allegato ſicut agitur in propoſito caſu: neq; illa ratio procedit
22 in Eccleſijs† quæ habent redditus in communi, vt eſt in caſu,ſed ità demum vbi ſint præbendę diſtinctę.Gloſ.in d.cap.Licet verbis.de præben.in verbo,Diſtributiones. & Gl. in cap. de Cler.non reſid.in 6 Put.in deciſ.375. nume.
23.4.2.libr.Imò quando adſit conſuetudo † quod diſtributiones dentur etiam abſentibus præbendas habentibus, illa ratio non procedere.

ret.Roch.de Curt.in tit.de conſuet.num. 132. Bertran.conſ.93.num.6.in 3.volum.Rot. Rom. per Seraph.deciſ.10.lib.2. Neq; incompatibilitas eſt docere Clericos, & horis intereſſe, quia intereſſentia non continuat totam diem:
24 & poteſt vtrunq; adimplere: nam circa duo † verſatur incompatibilitas, quæ non poſsint adimpleri.c.Non poteſt. vbi doct. de præben.
25 in 6.aliàs ſi vtrunq;† fieri poſsit,non eſt incõpatibilitas.Gl.not.in Clem.gratię.in verbo,nõ
26 poſſet. de reſcrip. & vnus poteſt habere † dignitatem,& Canonicatum in eadem Eccleſia c.Poſtulaſti.de conceſ.præb.Clem.fin.de præb. Imò magiſter intereſſe diuinis tenetur etiam ex diſpoſitione.d.Conc.in d.c.1. ſeſſ.5. dicens quod beneficium magiſtro aſsignato non defraudetur debito obſequio.

Quintò, reſpondeo quod eadem ratio eſt in magiſtro, quod in Theologo:& in vtroq; eſt
27 idem † onus,& per conſequens idem ius. l. à Titio.ff.de verb.oblig.imò Conc. loquitur etiã in ſpecie de magiſtro,& in Canonicatu magiſtrali tenuit Rot.ex diſpoſitione. c. de Cętero & c.Ad audientiam.de Cler.non reſid.in deci. 25.in part.1.per d.Fab.Accoramb.

Vltimò,reſpondeo,quod confirmatio Papæ interuenit.in cap.Significatum.quia agebatur de electione confirmanda:quia aliàs ſine inſtitutione non procedit cap.Beneficium. de reg.
28 iur.in 6.tamen ſufficit confirmatio † eius, cuius eſt inſtituere.Lamb.de iur.pat.in 1.par.libr.9 quæſt.prin.num.93.verſ.limita,& quintò. & cum inſtitutio ſpectet Ordinario, onus cum eius cõfirmatione tenet per ſupradicta,& ille
29 qui † habet. d. Canonicatum; debet retinere cum ſuo onere, regula qui ſentit onus. de reg. iur.in 6.& ita iuris eſſe cẽſeo : ſaluo &c. Laus Deo, & B.M.V.

CONSILIVM LII.

Salarium an hæredes prælati defuncti teneantur dare ſeruis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor dicitur habere iuſtam ignorantiam.*
2 *Salaria debent peti infra annum.*
3 *Salaria non dantur vltra tres annos,imò duos nume.4.*
5 *Salaria non debentur,ſi non ſint conuenta.*
6 *Mercenarius eſt dignus ſua mercede.*
7 *Conuentio habet vim legis.*
8 *Hæredes compelluntur ſoluere ſalaria ſeruis prædefuncti.*
9 *Salarium promiſſum etiam nudis verbis debetur.*
10 *Mens diſponentis eſt attendenda.*
11 *Mens eſt tanquam anima ad corpus.*
12 *Virtus legis conſiſtit in mente conditoris.*
13 *Mens eſt potentior verbis, & voce loquentis.*

14 Vbi

14 Vbi verba nõ cõueniunt nõ eſt locus diſpoſitioni,
15 Ignorantia iuris non excuſat.
16 Ignorans factum debet eſſe alienus à facto;
18 Ignorantia affectata habetur pro ſcientia,
18 Et æquiparatur ignorantiæ iuris,
19 Hęredes præſumũtur ſcire facta defuncti, et ſ n.20.
21 Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris, & num.38.
22 Actio durat vſq; ad 30. annos.
23 Obligatio oritur factis cõputis cũ cõſẽſu debitoris.
24 Obligatio parit vinculum, quo ad ſoluendum adſtringimur.
25 Cõputa facta iuſſu debitoris, cẽſẽtur facta ab ipſo.
26 Scriptura priuata recognita plenè probat, & nu. 27. & 28.
29 Scriptura recognita meretur executionem, & paris iudicatum.
30 Præſcriptio non currit habenti malam fidem:
31 Præſcriptio eſt inducta dummodo nõ fiat peccatũ.
32 Sciens deberi non præſcribit.
33 Diſpoſitiones præſupponunt bonam fidem.
34 Ceſſante cauſſa ceſſat diſpoſitio. & nu.36. & 37.
35 Natura legis eſt ad futura proſpicere.
39 Fraus non præſumitur, niſi probetur,
40 Fraudem allegans eam probare debet.
41 Debitum defuncti præſumitur etiam debitum hæredum, & num.43.
42 Petitio facta defũcto de credito, nocet hæredibus.
43 Debitum dicitur probatum ex computis factis iuſſu defuncti.
44 Hæredes tenentur approbare factum defuncti.
45 Hæredes finguntur vna, & eadem perſona cum defuncto.
46 Hæredes tenentur exonerare animam defuncti.
47 Hæredes ammittunt hæreditatem ſi non exonerant animam defuncti, & num.48.

Dabit mihi Dominus verbum.

FACTI SPECIES.

CAſus de quo quæritur conſultatio ita ſe habet. Quidam Præsbiter ad multos annos ſeruiuit cuidam Epiſcopo, conſtituto ſalario, duorum ſcutorum pro quolibet meſe; qui viuẽte Epiſcopo petijt ſua ſalaria, & ille Reuerẽdiſs. mandauit ſuo Maiori domus, vt faceret computa cum d. Præſbytero; & ei ſatisfaceret de eo, & omni in quo reperiretur creditor, & cõputis factis ille Maior domus non habens pecuniam ad manus, rogauit d. Præsbyterum, vt expectaret vſq; ad meſſem, quia tunc ſolueret omne debitũ: ſed anteq; veniret tẽpus meſsis ille Epiſcopus deceſsit: quo defuncto præsbyter ab hæredibus petijt ſuũ creditũ: ipſi verò negãt deberi: & inſtant ipſum rationem reddere de adminiſtrãtis in ſeruitio Epiſcopi.

Ad cuius difficultatis elucidationem prima facie videtur quod hæredes ad nullum ſalariũ teneantur: poſſunt enim iuſtam ignorantiam prætendere; imò credere fuiſſe ſolutum: quia
1 qui in alterius locum† ſuccedit, iuſtam ignorantiam dr̃ habere, l. Qui in alterius. ff. de reg.
2 iur. & infra† annum à die mortis Epiſcopi petere debebat, aliàs audiri non debet. ſicut probat Petr. Rebuff. in 2. libr. com. tit. de famul. ſalar. Gl. 10. & Gl. 11. in prin. Imò quando etiã infra annũ petijſſet, non poſſet ſalaria conſequi
3 † vltra tres annos. vt ait Rebuff. in d. lib. & tit. Gl. 12. quia præſumuntur ſoluta: cum nõ ſit veriſimile quod tandiũ expectaſſet; & Paul. III. Papa, & poſt eum Pius V. in extrauagantibus ſuis, ille in extrauag. nu. 43. incipit, Sicut nobis, & alter. n. 33. Cupientes. ex eiſdem cauſſis ſtatuerunt, quod ſerui, & familiares prælato-
4 rũ vltra duos † annos non audiantur ad petẽdum ſalaria; & hoc videtur procedere quando
5 ſit de ſalario conuentum; quia ſi non† eſſet cõuentum, nullum, nec etiam ad biennium, ſalarium deberetur. l. Salarium. C. mand. Put. deciſ. 43. libr. 2. Rot. deciſ. 659. in 1. lib. diu. nouiſſ. ex quibus videtur qđ hæredes prædicti Reuerẽdiſs. defuncti nõ teneantur ad aliquod ſalariũ; vel ſaltem non teneantur vltra biennium.

Sed iſtis non obſtantibus ego contrarium
6 arbitror: nã mercenarius † eſt dignus ſua mercede: ſicut per os Domini noſtri Ieſu Chriſti atteſtatur Lucas Euãgeliſta. c. 10. & Mattheus. ẽt. c. 10. & ipſe Deus ſtatuerat antea. vt in Leuit. c. 19. in his verbis videlicet. Nõ morabitur opus mercenarij tui apud te vſq; ad manę. & in Deuteron. c. 24. Non negabis mercedẽ indigetis, & pauperis fratris tui, & aduenæ, q̃ tecũ moratr̃ in terra, & ĩtra portas tuas eſt; & ſed eadẽ die reddes ei pecuniã laboris ſui ante ſolis occaſũ: qa paup eſt, & ex eo ſuſtẽtat animã ſuã: ne clamet cõtra te ad dñum. & reputetr̃ tibi ad peccatũ. Et in Thob. c. 4. Quicunq; tibi aliquid operatus eſt, ſtatim mercedẽ reſtitues, & merces mercenarij tui apud te oĩno nõ remaneat. qđ ſine difficultate ꝓcedit qñ de ſalario fuerit
7 cõuentũ, quia cõuentio† hẽt vim legis. Alex. in l. Diẽ functo, n. 6. de offi. aſſeſ. & pri⁹ dixerat. Io. de Imol. in c. Propter ſterilitatẽ. n. 34. de loc. cõdu. & poſt ipsũ Rebuff. in tit. de ſent. prou. art. 3. Gl. 7. n. 5. in 1. lib. com. & facit tex. in l. qui hoc anno. ff. de verb. obl. ex qb⁹ datr̃ intelligi, qđ hęre-
8 des† huiuſmodi cõpelli dẽnt ad ſoluẽdũ ſalaria ꝑdicta. c. Quicũq; iuncta Gl. not. 12. q. 2. vbi dr̃,
9 qđ ẽt ſiquis nudis † verbis, & ſine ſtipulatione promittat ſalariũ; tenetur. & in c. Charitatẽ. 12. q. 1. ad fin. dicitur: Iuſtũ nanq; eſt, vt illi conſequantur ſtipendiũ, qui pro tempore ſuum reperiuntur commodaſſe commodũ. & in c. Cum Secũdum Apoſt. de pręb. hęc leguntur verba videlicet. Qui ad onus eligitur, repelli nõ debet à mercede. ex q̃bus reſultat cõcluſio qđ. d. Reuer. Præsbyter dẽt habere ſalaria ei promiſſa.

Et non obſtant cõtraria ſuperius allegata: ad quæ reijcienda duo ſunt præmittenda: Primò
10 qđ in quacunq; diſpoſitione, mens† diſponentis ſemper eſt attendenda; quæ habetur tan-
11 quam anima † & verba tanquam corpus. dap

G Sedulò

Sedulò. 38. diſtinct. & ſicut anima anteponi-
nitur corpori: ita mens anteponitur verbis.di
citur enim in Sacra Sriptura,vt in c.19.prouer.
qđ qui verba tantū ſectatur,nihil habebit:qui
autem poſſeſſor eſt mẽtis diligit animam ſuā.
12 virtus† namq; legis non conſiſtit in proprie-
tate verborum, ſed in ſenſu . & mente condi-
toris. Caſſad.in reg.cancell.deciſ.32.num. 9.&
13 tradit S. Thom.2.2.q.122.art.6.mens namq; †
eſt potentior nedū verbis,ſed voce loquentis.
ad not.per Simo.de Pret.in 2.lib.interpret.vl-
tim.volun.interpret.3. dubit.1. ſolut.2.nu.30.
14 Secundò, quod vbi verba † non conueniunt
non eſt locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §.
ait prætor.ff.de damn.infect.cū alijs ſimilibus.

Quibus præmiſsis venio ad refutationem
contrariorum ; & primò quò ad ignorantiam
15 reſpondeo;quod ignorantia iuris non excuſat
c.Ignorātia.de reg.iur.in 6.ſed ignorare quod
mercenarius ſit dignus mercede,eſt quid iuris,
16 ergo non excuſat.Ignorare † verò factum , vt
quis excuſetur , debet omnino alienus eſſe ab
illo facto,alias ſi ſcire potuit, dicitur ignoran-
17 tia † affectata,& habetur pro ſcientia.Gloſ.in
verbo affectata.in c.Eoſ.de temp.ordin.in 6.ſe-
quitur Pariſ.de Put.in tit.de Syndic.§.Contra
18 num.8.Similis enim ignorantia† æquiparatur
ignorantiæ iuris,ad B.Antonin. in c.37. n.2.de
excommun. Sed iſti hæredes ſcire potuerunt
computa facta,& creditū.d.Præsbyteri, adeſ-
ſeq; mandatum illius prædefuncti Epiſcopi,vt
19 & ſolueretur;Imò ſcire † præſumūtur.l.fin.C.
de impub.& alijs ſubſt.auth. de iureiur,ā mo-
20 rien.præſtit.§.1.quia qđ ſciebat†defunctus,ꝑ-
ſumunť ſcire ẽt hæredes.l.Si ego.§.Si hæredes.
ff.de publ. ergo allegata ignorātia nō nocet .

Secundò,oppoſitio de petendo creditū in-
fra annum non facit ad caſum noſtrū: quia hic
Præsbyter nedū petijt ab hæredibus infra an-
nū;ſed in vita Epiſcopi;& computa fuerūt fa-
21 cta;vnde cū ſit caſus ab illa regula ommiſſus†
remanet in diſpoſitione iuris: ſecundū quā a-
22 ctio†durat vſq; ad 30.annos.l.Sicut.C.de præ-
23 ſcrip.30.ann.& qñ factis cōputis†fiat ſcriptura
de debito cū conſenſu debitoris oritur obliga
tio.inſtit.de oblig.ex cōſen.quæ parit vinculū,
24 † quo neceſsitate adſtringimur ad ſoluendū.
inſtit.de oblig.in prin. Computa verò fuerunt
25 facta iuſſu Epi;& conſequenter cenſentur† fa
cta ab ipſo.reg.Qui per alium.de reg.iur.in 6.l.
Diuus Claudius.§.item.ff.ad l.Corn.de falſ.l.Si
26 ego.§.dotis.ff.de iur.dot.quæ†qñ ſit recognita
plenè probat.l.publ.ff.depoſ.l. Cū antiquitas.
C.de teſtam. neq; ſit caſus quod ſit approbata
27 per Notarium;quia ẽt ſcriptura† priuata reco
gnita plenè probat.l. Cū de indebito. §. fin.ff.
de probat.Alex.in conſ.191.viſa ſcriptura.poſt
28 prin.vol.2.& tantū effectū † operatur,quantū
inſtrumentum.l.1.& tot. tit.ff.de confeſſ.& me
29 retur † exequtionem, quia confeſsio parit iu-
dicatū.l.vnica.C.de confeſſ. ex quibus pōt ha-
beri etiam reſponſio ad illud quod dicitur de
tribus,& duobus annis,præter ea quæ inferius
30 dicā;quia in iſto caſu nulla†currit præſcriptio
fauore habentis malam fidem.c.Vigilanti.& c.
31 fin.de præſcript. nā fauor præſcriptionis† fuit
inductus, dummodo præſcribens non incurrat
peccatum . ſicut probat Balb. in tract. de præ-
32 ſcrip.in 2.par.3.partis.q.14.vnde qui†ſcit,vel
ſcire potuit eſſe debitorem,nullo tẽpore præ-
ſcribit: & hoc præcipuè procedit in caſu, quo
creditor fuit rogatus ad expectandam ſolu-
tionem;ſicut ipſe Rebuff.ait in eod.tit.de mer
cat.minut.vẽden.art.1.Gl.20.n.7.in 2.lib.cōmẽ.

Tertiò,tempus trium,vel duorū annorum ,
de quo ſupra,non obſtat ; quia illæ diſpoſitio-
33 nes † præſupponunt bonam fidem, quæ ceſſat
hic;quia Epiſcopus ſciuit debitū, & iuſsit ſol-
ui;& hæredes ignorare nō poſſunt:& mens ſta-
tuentium ea fuit quod hęredes ignorarent:ob
quam cauſſam,& ad obuiandū fraudibus moti
34 fuerūt:qua cauſſa† ceſſante ceſſat etiā diſpo-
ſitio.Abb.in c.Cū ceſſante.de appel.l. genera-
liter.C. de Epiſc. & Cler. & maximè qñ cauſſa
habet tractū ſucceſsiuum.l.Cura.§.deficiẽtiū.
ff. de mun. & honor. vt eſt in iſto caſu in quo
cauſſa reſpicit tempus futurū;quod eſt de na-
35 tura † legis. l.leges.C.de leg.ſcilicet quando
ſerui , & familiares peterent cū fraude id,qđ
hæredes difficilè ſcire poſſent nā ceſsāte illa
36 † cauſſa,ceſſat ẽt diſpoſitio.l. adigere.§. q̃uis.
ff.de iur.pat.l.qđ dictum.& ibi Bart.ff.de pact.
& fuſius proba.Tiraq.in opuſculo ceſſ.cau.ceſſ.
effect.in 1.par.n.125.& in eod.loco.nu. 148.di-
cit quod procedit ſine difficultate qñ lex , vel
ſtatutū habeat ſecū ſcriptā rationẽ annexam:
quod eſt in præſenti caſu , in quo Papa inten-
dit obuiare fraudibus, ne ſcilicet ſerui petant
37 quod habere nō debẽt;ergo ceſſante † fraude,
ceſſare debet diſpoſitio.Secūdò præſupponit
quod debitum ſit iam ſolutum ; Tertiò, quod
non appareat de debito ; & quartò, quod hæ-
redes difficilè ſcire valeant , an ſit ſolutum.
& hæc omnia ceſſant in præſenti caſu : fraus
enim nō pōt præſumi;quia apparet de debito
per ſcripturam : & hæredes ſcire poſſunt, imò
ſciunt debitum , & mandatum defuncti; ergo
38 verba illius diſpoſitionis † ceſſant; & conſe-
quenter diſpoſitio.cap.Indemnitatibus.§.pen.
de elect.in 6.l.Si ſeruum.§.nō dixit.ff.de acqui.
39 hæred.& d. l. Dies cautioni.Imò fraus † præ-
ſumi non poteſt , niſi probetur.l. Quoties. §.
40 qui dolo.ff.de probat.eamq; † probare debet
allegans.vt ibi ait lex.hæredes igitur tenentur
ad ſoluendum illud quod iuſſu defuncti reda-
ctum eſt in ſcriptura , quia præſumitur vnum
41 debitum defuncti,& hæredis.Ioan.And.in ad-
dit.ad ſpecul.in Rubrica de fideiuſſ. ad finem.
42 & petitio facta † per d. Præsbyterum defun-
cto Epiſcopo,ſibi prodeſt cōtra hæredes;quia
habentur tanquā duo rei debendi: vt determi
nant Doct.in l.Mora.ff.de verb.obli.& ſequitur

Rebuff.

Rebuff. in d. tit. de famul. Sal.Gl. 15.n.3. & 4.
Neq; vim facio ſuper petita ratione adminiſtrationis;quia cum ratio,& computa ſint facta iuſſu Epiſcopi dicuntur facta ab ipſis hæredibus,& conſequenter ſunt facti debitores,
43 & debitum† dicitur probatum.Bar.in l.Nuda. poſt prin.ff.de donat.& in l.Publia.§. fin.ff.de-
44 poſ.qui tenentur † approbare factum Defuncti.l.Cum à mater.C. de rei vend.nã finguntur
45 †vna,& eadem perſona cum ipſo.l.Mortuo.ff. de fideiuſſ.Auth.de iureiur. à morien. præſtit. poſt principum:ergo eorum petitio eſt inanis, quia factis computis Epiſcopus fatetur ſe debitorem, & petit dilationem ad ſoluendum,& conſequenter remanet grauatus: cuius animã
46 †ipſi tenentur exonerare.aliàs in cenſuris incurrũt.c.fin.vbi Ant.de But.de ſepult.& de iu-
47 re ciuili,& Canonico ammittunt†hæreditatẽ. c.Nos quidẽ.de teſtam.Auth. hoc amplius. C. de fideicõ.& in Auth. vnde ſumitur. de hæred. & falc.§.Si quis vero.coll.1.imò fortius quãdo et defunctus præſcripſiſſet contra creditorem
48 tenentur etẽ† exonerare eius animam. Ant.de But.& Imol.in c. Si diligenti, de vſucap.& ita eos ad ſalaria prædicta puto compellendos eſſe.Saluo tamen ſaniori iudicio.Laus Deo,& B. Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM LIII.

Bona patrimoniaria Clericorum an gaudeant immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
2 *Lex humana habuit originem à lege æterna.*
3 *Lex eſt quoddam donum Dei.*
4 *Omnes leges,vel diuinæ,vel humanæ.*
5 *Lex diuina tolli non poteſt ſtatuto, aut conſuetudine hominum.*
6 *Imperator à Deo habet poteſtatẽ condendi leges.*
7 *Lex debet eſſe regulata à ratione.*
8 *Minor non habet poteſtatem in maiorem, nec in æqualem.*
9 *Quod ex Deo eſt diſſolui non poteſt.*
10 *Clerici cum Laici nihil habent communes.*
11 *Laici non habent poteſtatem in Clericos.*
12 *Imperator non habet poteſtatem in lege diuina.*
13 *Deus priuilegia dedit Clericis, ne Laicis ſubiaceant.*
14 *Religioſi ſunt à iure diuino exempti.*
15 *Imperator non habet poteſtatem ſuper rebus Clericorum.*
16 *Clerici à iure diuino ſunt exempti.*
17 *Tollere exemptionem Clericorum eſt ſacrilegiũ.*
18 *Sacrilegium eſt non præbere legi reuerentiam.*
19 *Quæ Religioſis adhærent,religioſa ſunt.*
20 *Accedens aſſumit naturam eius, cui accedit.*
21 *Bona acquiſita per Clericos aſſumunt priuilegia eis conceſſa.*
22 *Mutato ſtatu perſonæ,mutatur ſtatus rerum.*
23 *Maius dignum,trahit ad ſe minus dignum.*
24 *Inferior à Deo, & Papa non poteſt infringere immunitatem.*
25 *Extraordinaria quæ ſint.*
26 *Cũ res peruenit ad Clericum Imperator eam grauare non poteſt.*
27 *Bart.refutatur, qui dixerat poſſe fieri ſtatutum faciens tributaria bona.*
28 *Onera ordinaria ſunt inuariabilia.*
29 *Clerici nec in Ordinarijs grauantur.*
30 *Conſuetudo non poteſt induci quod Clerici ratione rerum conueniantur in foro ſeculari.*
31 *Bona patrimonialia Clericorum gaudent immunitate.*
32 *Bona quæ ad Clericos peruenerunt ſunt exempta.*
33 *Bona Clericorum non tenentur ad Gabellas, nec ad introitum portæ.*
34 *Qui grauat bona Clericorum dicitur raptor, & ſacrilegus.*
35 *Grauans bona Clericorum eſt excommunicatus.*
36 *De iure nouo Clerici non ſubiacent oneribus.*
37 *Clerici non tenentur ad onera pro acquiſitis à ruſtico.*
38 *Munus ſordidum,ordinariũ,et honeſtum quid ſit.*
39 *Extraordinarium onus eſt quod ab improuiſo imponitur.*
40 *Refectio pontium,& viarum non eſt appellatione pietatis.*
41 *Clerici non tenentur ad collectas poſitas ſuper carne,& vino,& ſimilibus.*
42 *Patrimonialia adequantur bonis Eccleſiæ vbi ſit eadem ratio.*
43 *Ordinarijs oneribus quando Clerici teneantur.*
44 *Imperator non poteſt tollere legem diuinam.*
45 *Bona in titulum beneficij ſunt exempta.*
46 *Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ non valet,& num.ſeq.*
48 *Contra libertatem Eccleſiæ dicitur tribus modis.*

Da mihi verbum Domine, & ego loquar veritatem.

FACTI SPECIES.

Iſta materia quantò difficilior apparet,& maximè quia à poteſtate ſeculari,ſecularibus eſt attributa, tantò altius eſt indaganda:& ideò tù piiſsime Deus, qui verus,es fons luminis ſapientiæ, & linguas infantium facis eſſe diſertas,linguam meam dignare erudire, & da mihi addiſcendi facilitatem ,intelligendi acumen,interpretandi ſubtilitatem, & loquendi gratiam,Tu,à quo om-
1 nis † poteſtas dependet.Paul. ad Roman. cap. 13.in princ.cap.1.de homicid.in 6. ibi, ac omnis poteſtas.& ore tuo dixiſti Pilato : Non ha-

beres vllam poteſtatem in me, niſi tibi data
eſſet deſup. vt apud. Io.c.19.præbe mihi quo-
modo aut quid loquar, & ego annuntiabo veri
tatem.

Et ad elucidationem præſentis caſus præ-
2 mitto quod omnis † lex humana habuit origi-
nem à lege æterna;ſicut affirmat D.Auguſt.in
1.lib.de liber.arbit.dum ait; quod in lege hu-
mana nihil eſt iuſtum, ac rectum, quod à lege
æterna homines ſibi non deriuauerint, & hoc
idem aſſeritur in l.2.ff.de leg.vbi dicitur,quod
3 lex † eſt inuentio quædam, & donum Dei, de
qua habetur in ca.fin.§.His itaq; 6.diſtin. om-
4 nes† enim leges aut diuinæ,aut humanæ ſunt.
5 c.Omnes diſtin.1. & lex dinina, † ſtatuto, aut
conſuetudine hominum abrogari non poteſt.
c.fin.de conſuet.humanam añt legē cōdere Im
6 perator pōt, ex † poteſtate ſibi à Deo data.c.
Si Imperator.96.diſtin.l.bene à Zenone.in fin.
C.de quad.præſc.& habetur in Sacra Scriptu-
ra in c.8.prouerb.ibi,Per me reges regnant, &
legum conditores iuxta decernunt: ſed op-
7 portet quod lex † cōdenda ſit ratione regula-
ta.c.Erit autem lex. diſtin. 4. & quatenus iure
diuino obſiſteret,eſſet excludenda.c.fin.9.di-
8 ſtin.minor † enim non habet poteſtatem in
maiorem,imò nec in æqualem.ca.Innotuit.de
elect.nec manum apponere vbi maior poſuiſ-
ſet.c.inferior.Sedes.21.diſtin.Clem.ne Roma-
ni. de electio.dicitur enim in actibus Apoſto-
9 lorum.c.5.ad finem, quod illud † quod ex Deo
eſt,diſſolui nō poteſt: ex quibus infertur quod
ſi inueniatur aliqua lex communis, vel parti-
cularis,quæ Clericis,& Religioſis perſonis, &
eorum bonis aduerſetur,nullius eſt valoris, &
iſtis præmiſsis deſcendo ad materiam propo-
ſitam.

10 Perſonæ † Eccleſiaſticæ nihil habere cōe
cū Laicis debent;vt legitur in Deuteronom.c.
18.in prin. Nō habebunt Sacerdotes, & leuitæ
& oēs,qui de eadē tribu ſunt,partē,& hæredi-
tatē cū reliquo populo Iſrael.ex quo datur in-
11 telligi qđ Laici † nullā hēnt poteſtatem in Cle
ricos,& aliàs perſonas Religioſas; neq; in eo-
rū bona;qđ ēt Deus ſtatuit in c.7.Eſdrę propè
finē.ibi:Vobis quoq; notū facimus de vniuer-
ſis Sacerdotibus,& leuitis,& cantoribus,& ia-
nitoribus, nathinneis, & miniſtris domus Dei
huius,vt vectigal.& tributum, & annonas non
habeatis poteſtatē imponendi ſuper eos.vnde
lex iſta diuina infringi minimè pōt per huma-
12 nas perſonas.ſup quibus nec ēt † Imperator
hēt poteſtatē.c.Cum non ab homine.de iud.&
tradit Abb.in c.Nouit.n.4.eod.tit.quibus om-
13 nipotens Deus† priuilegia dedit ne Laicis ſu
biaceant;c.duo ſunt.& c.Si Imperator.96.diſt.
Card.in Clem.1.q. de offic. ordin. quod Reli-
14 gioſi † à iure diuino ſint exempti, tenet etiā
Abb.in c.Si quis.nu.1.de maior.& obed. & di-
cit text.in c.Quanquam.de cenſ.in 6. vbi Gl.in
verbo diuino, recitat verba geneſis.in c.47. &
ſunt ea ad propoſitū,ver.Subiecitq; eā,pręter
15 terrā Sacerdotū. ſuperquibus † neq; Impera-
tor hēt poteſtatem.c.Cum non ab homine. de
iudic.& not.Abb.in c.nouit.n.4.eod.ti.& cū eo
Gig.de penſ.q.94.n.11.vbi probat qđ ſunt exē-
16 pti † de iure diuino,cū quo concordat ius Ca-
non.cum.in.c.Non minus.& c.Aduerſus.de im
mun.Eccl.vbi Abb.latè.& in ca. 1.& c.Clericis.
eod.tit.in 6.& Clem.vnica ēt eod.tit.& in Clē.
præſenti. de cenſ.imò, & ius ciuile: l.Placet. &
Auth.caſſa.C.de Sacroſ.Eccl.l.1.& 2.C.de Epi.
& Cler.& auth.ſtatuimus.Alex.conſ.145. nū.8.
vol.7.Slyu.in ſum.verbo,immunitas 1.nu.16.&
infra. ex quibus reſultat concluſio quod Laici
nullam habent poteſtatem ſuper eos,& conſe-
quenter neq; ſuper eorum bonis:tum quia de
iure diuino eſt prohibitū, & eſſet ſacrilegium
17 † infringere talia priuilegia.c. Cauſſa Carpē-
18 ſis.de verb.ſign.nam èſt etiam ſacrilegiū † qñ
non impēditur reuerētia legi Canonicæ:vt re-
fert gl.in c.Sacrilegium.17.q.4. quod extendi-
tur ad bona patrimonialia.Abb.in c.Ceterum.
nū.17. de iudic.cum quo concordat S. Thom.2.
2.q.99.& iſtud iuſtum, & honeſtum videtur, &
nemo contradicit quò ad perſonam: ſed cum
bona ſint eis tanquam acceſſoria,eorum natu-
ram ſequi debent. iuxta regulam acceſſorium.
19 de reg. iur. in 6.nam, Quæ † religioſis adhæ-
rent,religioſa dicuntur. l. Quæ religioſis. ff. de
rei vend.nam bona ſequuntur conditionē per-
20 ſonæ.l.In feudum ff.de vſu.& omne accedens†
aſſumit naturam eius cui accedit:vnde merito
21 bona, quæ † eis ſucceſſione,vel alio modo ac-
quiruntur,aſſumunt priuilegia eis conceſſa; ꝙ
probat Oldr.in conſ 4.quod laicus delinquēs.
& ibi annotationes;dicens quod ſi laicus delin
quat, & poſtea efficiatur clericus non poteſt
poſtea puniri à ſæculari Iudice. quia per muta
22 tionem † ſtatus perſonæ, mutatur etiam ſta-
tus rerum.l.1. C. de impon. lucrat. deſcript. &
refert Din. in reg.nemo.nu.3.de reg.iur. in 6.&
facit textus in l.Si ſpadonē. verſ. Si autē quis.
& in l. iuris peritos. ff. de execu.tut. & quod
tradit Ioan. And. in c. Cum quidam.num.2.de
excep.in 6.qui exemplificat in laico debitore,
qui ſecundum ſtatuta poterat ſe tueri præſcri
ptione quinquenij contra creditorem; ſecus ſi
poſtea fiat clericus; ea ratione quod, mutata
conditione perſonæ,mutetur, & ſtatus rerum.
23 & poteſt eſſe ratio;quia maius† dignum ad ſe
trahit minus dignum.c.Quòd in dubijs.de cō-
ſec.Eccl.vel alt.Lege igitur diuina,& canonica
ſtatutum eſt,quod laici non imponāt onus cle-
24 ricis,neq; eorū bonis:ergo nullꝰ † Deo; & Pō-
tifice inferior, poterit lege,aut alio modo eo-
rū immunitatē infringere.c.1.& 2.de cōfirm.v-
til.vel inutil.ꝙ ſine difficultate,ꝓcedit in extra
25 ordinarijs & extraordinaria† intelligo, vt de-
clar.Iaſ.in d.l.Placet.n.22.C.de ſac.ſan.Eccl.vt

ſint

ſint omnia ab inferioribus à Romano Impe-
26 ratore impoſita:ſed neq; Imperator† poterit
ea grauare, poſtquam peruenerint ad manus
Clericorum;vt infra dicam,& eſt ſupra proba-
tum: quam immunitatem probat etiam Abb.
in c.Eccleſia S.Mariæ in antepen.col.de cōſtit.
& in c.Cum ſit generale.col.2.de for. comp. &
Oldr.in conſ.83.vbi refert contraria. Card. in
Clem.præſenti.in 2.notab.de cenſ.Arch.in ca.
Clericum il 1.11.q.& in c. Eccleſiarum ſeruos.
12.q.2.Soc.in conſ.65.in propoſita quæſt.nu.8.
vol.1.antiquæ impreſsionis:Bald.& Iaſ. in d.l.
27 Placet.C. de Sacroſ.Eccl.qui refutant † Bart.
& alios ita refutare affirmāt, qui dixerāt poſ-
ſe fieri ſtatutum in quo fierent omnia prædia
tributaria:quia ſi poſtea trāſirent in Clericos,
tranſirent cum illo onere per tex.in c.Paſtora-
lis.& in c. Cum non ſit ab homine. de decim.
in c.Si quis Laicus.16.q.1.c.Tributum. 11.q.1.
c.Tributum.23.q.8.l.Si conuenerit.§.Si fundus
ff.de pign.actio.l.Alienatio.ff.de contrah.emp.
quæ iura procedunt ſecundum regulam;Res
tranſit cum ſuo onere,& quæ regula ſolum hā-
bet locum in onere ordinario, & inuariabili
nunquam autem in extraordinarijs:imò ordi-
48 naria† debēt eſſe certa,inuariabilia,& à prin-
cipio impoſita ab habente auctoritatem;aliàs
29 Clerici† nec in Ordinarijs tenentur iuxta cō-
cluſionem Damaſi in reg. 103. vbi poſt fallen-
tias dicit, quod onera rei cohærentia, ſi tran-
ſeant ad priuilegiatum,ille non tenetur ad il-
la ſolita onera; & hæc concluſio concordat cū
alia ſuperius allegata per d.l.Quæ religioſis.
Et quamuis aliqui quos,refert,Steph. Aufr.
in tit.de poteſt.ſecul.ſuper Eccl.perſonis.in 2.
reg.fallen.4.dicant quod ſecundum conſuetu-
dinem, Clericus ratione rerum poſsit conue-
niri in foro ſeculari:illud ipſe etiam reprobat
30 † pro communi opinione,vt in verſ.contrariā
tamen opinionem:pro qua adeſt deciſ.Rot. 7.
de iudic.ad finem, in nou.in quo loco conclu-
31 ditur quod bona † patrimonialia Clericorum
gaudent immunitate.Abb.in ca.Cum ſit gene-
rale.nu.4.de for.comp.& in conſ.13. vol. 2. qui
eſt videndus,& tenuit etiam Specul. in tit.de
Cler.coniug.§.1.nu.11. dicens quod poſtq; res
peruenit ad manus Clericorum eſt exempta:
quod ſequitur Card.in Clem.diœceſanis.q.13.
& q.17.de vit.& hon.Cler.& Rom.in ſing. 451.
vbi excipit ſolam præſcriptionem à rebus Ec-
cleſiæ & Bertach.in tit.de Gabel.in 7.par.prin.
nu.10.tradit in propoſita materia, quod poſt
quam res peruenit ad Clericos,non eſt affecta
33 onere†Gabellarum, neq; ad introitum portæ,
vel pro tranſitu, neq; ſubiacet collectis. vt in
eo loco.nu.13.& nu. 19.cum quo in propoſita
materia tranſit Franc.Pauin. de viſitat. q.7.1.
part.nu.38.vbi dicit per d.c.Cauſſa Carpenſis,
34 & alios allegatos,quod qui Clericos† pro bo-
nis ſuis,talleis, collectis, exactionibus, anga-
rijs,& ſimilibus grauat, eſt raptor, & ſacrile-
gus.& B.Ant.in tit.de excomun.c.25. & 26. di-
35 cit quod eſt † excōmunicatus: quod ſequitur
Naua. in ſuo man.c.17.n. 203. qui eſt vidēdus.
Pet.etiā Antilob.in tract.de muner §.4.tra-
ctat diffuſè hanc materiam:& tandem conclu-
dit pro iſta parte,incipiendo à nu.28.verſ.Qđ
aūt dixi;& n.51.ver.Sed quicquid iura antiqua
36 atteſtatur quod de iure nouo† eſt expeditum
quod Clerici non ſubiaceant oneribus:per de
cretalem, Quia nonnulli de immun. Eccl. in 6.
37 addens quod neq; tenentur ad onera † bono-
rum acquiſitorum a ruſtico per d.decretalem,
& c.Non minus.& ca.Aduerſus. c. 1.de cenſ.&
Auth.item nulla cōmunitas.C.de Epiſ.& Cler.
38 & in eod.tit.§.3.declarat quid ſit minus† ſor-
didum,quid honeſtū,quid Ordinariū, & quid
extraordinarium,dicēs quod illud eſt ſemper
39 extraordinarium † quod ab improuiſo impo-
nitur.cū quo tranſit Sylu.in ſum.verbo,immu-
nitas 1.nu. 16.vſq; ad finem: dicens quod onus
extraordinarium eſt illud,quod non eſt certū,
perpetuū,& inuariabile; ad quod Clerici non
tenentur niſi ex pietate,vel neceſsitate;affir-
40 mans quod inſtructio† pontium,& viæ nō ve-
nit appellatione pietatis: & neceſsitatem di-
41 ſtinguit addens quod neq; tenentur † ad col-
lectas,ſuper carne,vino,& ſimilibus impoſitas:
neq; lex Imperialis poteſt eos arcere, iuxta
Doctrinā Abb.in d.c.Aduerſus,de immu.Eccl.
ex quibus remanet irrefragabilis concluſio qđ
tum de iure diuino,quod abrogari non poteſt
vt ſupra extitit probatum:tum de iure Cano-
nico,& ciuili, Clerici ſunt immunes à quibuſ-
cunq; oneribus extraordinarijs.
Nec obſtat dictum aliquorum de quibus Fe
lin.in d.c.Eccleſia S.Mariæ de cōſtit.col.4.ver-
ſi.ſed nihilominus: quæ fuit diſtinctio Abb. in
c.fin.de vit.& hon.Cler.& in c.Ex literis.de pi-
gn.ſcilicet quod bona prædicta patrimonialia
42 † non adequantur in omnibus Eccleſiarū im-
munitatibus,ſed ſolum vbi ſit eadē ratio, vel
in iure ſit caſus expreſſus.quia in propoſita q.
ſatis eſt quod caſus eſt expreſſus,vt ſupra pro
batū eſt,& tradit.Card.in d.Clem. diœceſanis
q.13.& q.17.& 18.imò nec ad aliqua onera te-
43 nentur † Ordinaria niſi infraſcripta concur-
rat.videlicet quod à principio ab Imperatore
ſint iniuncta,& habeant certam,& inuariabilē
præſtationem:quod eſt ex iuxta regulam, res
tranſit cū ſuo onere.Sicut copioſè tradit Par-
paſ.in d.l.Placet.de Sacroſ.Eccle.in verſ.& iſta
deciſ.& verſ.eſt igit.& Bar.in l.1.§.hic titulus.
ff.de pub.nec aliter Imperator poſſet ſtatuere
Abb.in d.c.Aduerſus. & alij allegati. & maxi-
mè quia poteſtas ei data condendi leges,non
44 ſe extendit† ad tollendā legē diuinā,vt ſupra
probatū eſt;neq; legē canonicā.Imperiū.n.de-
pendet ab Eccleſia,ſecūdū cōem opinionē:de
qua Reſtau.Caſtal.de Impe.q.50.n.9. Neq; illa

regula ꝓcedit in bonis datis in titulũ Clerico, neq; Eccleſiæ adhærẽtib⁹ vt ipſe Fel. atteſtat in loco prædicto, & pro cmuni tenuit Dec. õin d.c. Eccleſia, S. Mariæ. & per Gl. in c. Epiſcopus de præben. Et quia refertur opponi de conſuetudine; ex qua ſolent patrimonialia ſeu Clerici pro ipſis grauari, quamuis ex ſupra allegatis poſsit haberi reſponſum; & præcipuè per dicta Afured. in tit. de poteſt. ſecul. ſuper Eccleſ. bon. in 2. reg. fallen. 4. in verſi. Contrariam tamen opinionem. vbi pro communi tenet nõ valere conſuetudinem, quod ratione rerum Clerici conueniantur in foro ſeculari; Aduer-
46 tendum eſt quod nulla † conſuetudo poteſt induci in præiudicium libertatis Eccleſiaſticæ. ad quod facit extrauag. vnica. de conſuet. in commun. extrauag. imò quandocunq; non ageretur de infringenda libertate; ſi tamen
47 conſuetudo † eſſet in præiudicium Eccleſiæ, & perſonarum Eccleſiaſticarum; eſſet irrita; c. 1. vbi Abb. & alij Canoniſtæ. de conſuetud. ſed magis ſuſtineri poteſt quod ſit contra liberta-
48 tem: quia tribus modis † dicitur venire contra libertatem Eccleſiæ. Primò quando tolluntur, vel diuiduntur priuilegia conceſſa Eccleſijs, vel Eccleſiaſticis perſonis. vt refert Innoc. in c. Nouerint. de ſent. excom. & Bart. in Aut. caſſa. de Sacroſant. Eccleſijs. & Felin. Lat. in cap. Eccleſia. S. Mariæ. de conſtitut. Secundò, vt atteſtatur ipſe Bart. in d. Auth. caſſa: & Felin. vbi ſupra quando per ſtatutum, vel conſuetudinẽ Laicorum, Clerici efficerentur timidiores: Tertiò, quando Clerici impediuntur facere, ea quæ ſibi iure communi licent, vel eis gaudere, prout iſdem Felin. vbi ſupra refert. in 2. q. principali: & ſequitur ibi Imol. & de hoc ſatis conſtat apud. Roch. de Curt. in tit. de conſuetud. num. 453. vſq; ad num. 460. & ita iuris eſſe cenſeo, ſaluo tamẽ &c. Laus Deo Optimo Maximo, & eius Sanctiſsimæ Genitrici.

CONSILIVM LIV.

Miſſa de S. Maria; an celebretur in diebus Feſtiuis ex deuotione.

SVMMARIVM.

1 *Populus ex præcepto tenetur audire Miſſam in Parochia diebus Feſtiuis.*
2 *Cui licet quod eſt plus, licet quod eſt minus.*
3 *Clerus cum populo poteſt ſolemnizare diem, qui non ſit de præcepto.*
4 *Oblationes à populo ſunt faciendæ, & quo modo, num. 22.*
5 *Cauſſa illa dicitur, quæ ex verbis legis colligitur.*
6 *Cauſſa illa eſt, quæ ad aliquid ordinatur.*
7 *Et eſt mens, & anima legis.*
8 *Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali, & non priuata, non procedit in collegiatis.*
9 *In collegiatis duæ Miſſæ quotidie debẽt celebrari.*
10 *Ceſſante cauſſa retrahendi populum à Conuentuali, ceſſat diſpoſitio.*
11 *Non eſt malum audire Miſſam priuatam.*
12 *Quilibet poteſt audire miſſam vbi ſibi placet: & num. 13. & 16.*
14 *C. Miſſas; de conſec. diſtin. 1. non eſt de præcepto.*
15 *Miſſæ poſſunt celebrari in prima hora diei: etiam priuatè.*
17 *Præceptum quod Miſſa non celebretur ante horã tertiæ, intelligitur de ſolemni.*
18 *Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali eſt abrogatum.*
19 *Conſuetudo de audienda Miſſa priuata eſt obſeruanda.*
20 *Non peccat qui Miſſam Conuentualem nõ audit.*
21 *Miſſæ priuatæ poſſunt celebrari in diebus Feſtiuis, quando non dimittatur Conuentualis.*
22 *Oblationes ſunt voluntariæ, & bonorum operum & num. 26.*
23 *Oblationes de quibus in exod. cap. 23. intelliguntur cerimoniales.*
24 *Qui ſeruit altari, de altare viuere debet.*
25 *Oblationes ſunt voluntariæ.*
27 *Parochialis ſaltem ſcutos centum habeat.*

Sancta Dei Genitrix Virgo, ſuccurre mihi famulo tuo, & ego celebrabo tuã Sanctam Commemorationem.

FACTI SPECIES.

FVit immemorabilis ritus ex deuotione Cleri, & populi Carpenſis celebrare Miſſam ſolemnem Beatæ, & ſemper Virginis Mariæ in aurora Sabbati, etiam cõcurrente feſto duplici, ad eius Altare in Eccleſia collegiata ſub titulo Aſſumptionis nec ideò ommittebant in hora tertiæ cantare Conuẽtualem. Nunc verò reuocatur in dubiũ; imò affirmatur, id non poſſe fieri; quia popu-
1 lus † ex præcepto tenetur audire Conuentualem.

Et fundamentum fortaſsis poteſt fieri ex diſpoſitione text. in ca. Quidam Laicorum. de celeb. Miſſ. & ca. vt Dominicis de Paroch. cap. Miſſas. & ca. Ex hoc attendendum. de conſec. diſtin. 1. per Lap. allegãt. 58. Abb. in c. 1. num. 8. de hon. Cler. & in d.c. vt Dominicis. de Paroch. Card. de Tur. Crem. in d. cap. Miſſas. & Henric. Bot. de Synod. Epiſcopi, nu. 208. cum ibi allegatis: vnde quæritur quid iuris?

Ego verò conſultus teneo affirmatiuam: &
2 & moueor primo per regulam, Cui † licet quod eſt plus, licèt etiam quod eſt minus. vt in 6.
3 decretal. tit. de reg. iur. nam Clerus † ille cum populo poterant ex deuotione etiam totam diem ſolemnizare, præcipiendo ne fierẽt opera ſeruitia. c. fin. de ferijs. & ca. 1. de conſec. diſtin.

ſtin.3.& ſi ea die occurriſſet aliud feſtum, mi-
nus dignum, transferre oportuiſſet, & ſolem-
nizare dignius; vt in Rub.Breuiarij, & Miſſalis;
ergo, & quod eſt minus, potuerunt ad honorẽ
B.Mariæ cantare Miſſam in aurora; nec per eã
populus retrahitur: imò potius ſublata illa
cõſuetudine retrahitur populus à deuotione.
Secundò, moueor per cauſſam finalem illius
diſpoſitionis, quæ fuit, nè populus retrahatur
4 à conuentuali; & vt faceret † oblationes; de
quibus habetur in cap.Omnis Chriſtianus. de
conſec.diſtin.1.& in exod.c.23.ibi: Non appa-
5 rebis in conſpectu meo vacuus: illa enim † di-
citur cauſſa, quæ colligitur ex verbis legis.l.3.
§.1.ff.de admin.tut.l.Patri.ff. de adult. & pro-
6 priè illa † dicitur cauſſa, quæ ad aliquid ordi-
natur.l.Si mulier.ff.de rerum ammot.& dicitur
7 mens † legis.l.Cum mulier.in prin.ff.ſol.mat.
& eſt anima ipſius legis.l.Adigere. §. Quamo-
uis.ff.de iur.pat.Qua ceſſante, ceſſat etiam di-
ſpoſitio.c.Cum ceſſante.de appell.l.Generali-
ter.C.de Epiſcop. & Cler. Tiraq. in ſuo opu-
ſculo.ceſſ.cauſſ.ceſſ.effect.in 1.part.num.11.
Cauſſa verò huiuſmodi diſpoſitionis appa-
ret in iuribus pro contrario adductis, nè ſcili-
cet populus retrahatur, & vt fiant oblationes;
prout etiam videtur ſentire Concilium Tri-
dentinum.ſeſſ.22.cap.1.de euitan. & obſeru.in
celeb.Miſſæ, verſic. Moneant: ſed ceſſantibus
iſtis cauſsis, ceſſat diſpoſitio: & quod ceſſent
clarè patet ex ſe de prima cauſſa, quia Miſſa
Conuentualis ad horam debitam cantatur: &
8 illa diſpoſitio † non habet locum in collegia-
tis, in quibus dicuntur plures Miſſæ; ſed ſolum
in priuatis, vbi vna tantum Miſſa celebratur:
vt ita diſtinguendo tradit Abb.in d.c. Quidã.
2.notab.& eſt ſecundum verum intellectum d.
c.Et hoc attendendum: in quo non prohiben-
9 tur Miſſæ priuatæ. In collegiatis † autẽ quoti-
die debent duæ Miſſæ celebrari; vna conuen-
tualis, & altera pro Defunctis.c.Cum creatu-
ra. vbi Canoniſtæ.de celebr. Miſſ. & dicitur in
Rubr. Miſſalis; quotieſcunq; enim celebratur
conuentualis, cęteri Clerici poſſunt ex deuo-
10 tione aliàs celebrare; quia † ceſſat illa cauſſa
retrahendi, & conſequenter non eſt locus di-
ſpoſitioni.c.Indemnitatibus.§.pen. de elect.in
6.l.Si verò.ff.ſol.mat. & quando poteſt audire
11 populus conuentualem, non † eſt malum au-
dere priuatam.vt ait Gl.in d.c.Quidam.in ver-
bo non fiat.
Et diſtinctionem Abb.amplectitur Raim.in
ſumm.titu.de miſſ.integ.§.Miſſa reſurrexi ver-
ſic.Dubitatur 1.Angel.etiam in ſum.tit. Miſſa,
num.33.verſic. De quo Miſſa debet celebrari:
ſumm.Pacifica.in præcepto de ſatiſ.feſt. verſi.
Nota hic: vbi dicit quod cap. vt Dominicis.de
12 Paroch.eſt abrogatum, & quod quilibet † po-
teſt audire Miſſam in quocunq; loco ſibi pla-
cet, ſi non faciat in contemptum proprij Pa-
rochi: quod ſumm.Armill. confirmat in verbo
13 Miſſa.num.31.dicens quod non eſt neceſſe †
audire Miſſam in propria Parochia; quia ſatiſ-
fit vbicunq; audiatur Nam ca.Quidam, & cap.
14 Miſſas † non loquuntur de neceſsitate, ſed de
congruitate: & idem ſequitur Sylu.in ſum.ver
bo Miſſa.primo, nume.4.& Miſſa ſecundò, etiã
num.4.& refert Arch.ita tenere.Goffre. etiam
in ſum.tit.de celebr.Miſſ.verſ. Miſſa celebran-
da, dicit, quod in diebus Dominicis, & Feſti-
15 uis poſſunt in prima parte † diei celebrari ſo-
lemnia Miſſæ.per c.Neceſſe. de conſec. diſtin.
1.& Gl.1.ibi recitat ita Leonem Papam reſpõ-
diſſe.Ex quibus reſultat irrefragabilis conclu-
ſio quod in Eccleſia Carpenſi Miſſa B. Mariæ
poteſt cantari in aurora; quicquid oppoſitum
fuerit; quia illa ratio ceſſat, nec populus retra-
hitur; cum ſemper conuentualis in hora tertiæ
cantetur, & ſtant ſimul (vt ait Cald. in conſ. 6.
num.2.de relig.dom.) vt in aurora poſsit popu-
lus, & etiam in hora tertiæ audire Miſſam: ſi
16 ceſſat contemptus proprij Parochi, quando †
etiam non audiat conuentualem.ſicut probat
etiam Hoſtien.in ſumm. tit. de conſec. Eccleſ.
vel Alta.num.16.verſic. In conuentualibus au-
tem: addens quod quando dicitur quod Miſſę
17 non celebrentur † ante horam tertiam, intel-
ligitur de ſolemnibus, & conuentualibus: ergo
abſurdum eſt allegare quod populus peccat:
quia etiam ſi lex non eſſet de conſilio, ſed de
præcepto; cum poſsit audire conuentualem;
18 ceſſat diſpoſitio; & conſuetudine † contraria
illud fuit abrogatum; vt not.Abb.in d.c. 1. de
vit.& hon.Cler.Raim.in d.ſua ſum. de integr.
& vtil.Miſſ.aud.verſ.Conſuetudo tamen.Marc.
Ant.Cuch.in ſua inſtituta.titu.de Miſſa. libr.5.
num.59. vbi etiam illud addit, quod non fuit
de præcepto.ſed de conſilio: quod etiam tra-
ditum fuit à Sacra Congregatione in d.cap.1.
conc.ſeſſ.22.de euit.& ob S.in celeb. Miſſ.verſ.
Moneant.dum dicitur, populum monendum
eſſe, non cogendum; & à conſuetudine prædi-
19 cta non † eſt recedendum; quod tradit Sylu.
in loco allegato, num.5. & concludit quod nec
Epiſcopus poteſt eam tollere; & in iſta opinio
ne tranſit Naua.in ſuo manual.c.21. num.5.di-
cens quod Ordinarius non poteſt abrogare ta
lem conſuetudinem; & recitat Leonem X. Pa-
20 pam, & Pium V.declaraſſe quod populus † nõ
non peccat licèt Miſſam conuentualem non
audiat; quandocunq; illud non faciat in con-
temptum proprij Parochi; & quod conſuetu-
do iſta eſt ſeruanda, nec tolli poteſt: & tandẽ
Abb.videndus.in conſ.99.videtur 1. in 2. part.
ponit falcem in Meſſe; & reſpondendo omni-
21 bus obiectis, concludit quod Miſſæ † priuatæ
poſſunt celebrari in conuentualibus, & colle-
giatis Eccleſijs, quando non dimittatur Miſſa
de feſto; etiam ſi ſint Miſſæ Defunctorum, in
Dominicis, & feſtiuis diebus; quod etiam tra-
ditur

ditur in Rub.Miſſalis.

Neq; obſtat alia ratio allegata de oblatio-
22 nibus:quia non ſunt neceſſariæ, ſed volunta-
riæ.vt not.Cardin.in d.conſ.6. ad finem de re-
lig.dom.& ſequitur Gl. in verbo Vacuus. in d.
c.Omnis Chriſtianus.& ibi Arch. dicens quod
illa diſpoſitio eſt de conſilio: & quod intelli-
gitur de oblationibus bonorum operum; &
23 quod dictum in Exod.c.23.eſt dictum † cerimo
niale:& in Deuteron.c.16.probatur illud idem
quod oblationes ſunt de conſilio. ibi, & cele-
brabis idem feſtum hebdomadarum domino
Deo tuo,oblationem ſpontaneam manus tuæ.
& poſſet procedere ſecundum primitiuam Ec
cleſiam,quia Sacerdotes viuebant de oblatio-
nibus: vel quando non haberent aliud vnde
24 viuere: quia Qui ſeruit † altare de altare vi-
uere debet.ca. Cum ſecundum.de præben.ſed
hodie per Conc.prouiſum eſt quod omnis Pa-
25 rochialis † habeat ſaltem ſcutos centum: &
26 quod ſint † voluntariæ tradit etiam ſum.Ar-
mil.in verbo oblatio,num.3 & ita pro conclu-
denti tenendum eſt, quod non obſtantibus op
poſitis Miſſa ſit celebranda iuxta conſuetudi-
nem,& deuotionem Cleri,& populi:à qua non
ſunt retrahendi, & ita ego ſentio. ſaluo &c.
Laus Deo,& Sanctiſsimæ eius Genitrici.

CONSILIVM LV.

Legatum mulieri quando nupſerit,an & quan-
do ſit caducum?

SVMMARIVM.

1 *Legatum quando ſit caducum.*
2 *Mens teſtatoris in primis eſt attendenda, & nu-
me.8.*
3 *Mens ex coniecturis cognoſcitur, & num. 9.*
4 *Legatum purum tranſmittitur.*
5 *Tenere aliquem ſub eius diſciplina denotat tutè-
lam.*
6 *Vſufructuaria omnium bonorum,inſtituto extra-
neo,dempta falcidia,habet totum vſufructum.*
7 *Vſufructuaria omnium bonorum, inſtituto filio,
habet ſolum alimenta.*

*Domine labia mea aperies, & ego an-
nuntiabo veritatem.*

FACTI SPECIES.

TEſtator reliquit Cæciliæ eius ne-
pti quingentos aureos; & inſti-
tuendo vxorem vſufructuariam
in omnibus bonis, grauauit eam
ad dandum dictæ eius nepti di-
ctos quingentos aureos, quando
nupſerit; & eam tenere apud ſe, & tenere in-
terim ſub eius diſciplina,& obedientia: Quæ
Cæcilia antequam nuberet deceſsit:relinquēs
poſt ſe Iulium Fratrem vniuerſalem hæredē:
modo quæritur.An legatum ſit caducum: vel
tranſmitatur in hæredem?

Et prima facie videtur concludi poſſe le-
1 gatum fuiſſe caducum. vt l.Vnica.§.ſin autem
aliquod.C. de cadu. toll.l.Hæres meus.ff. de
cond.& demon.

Verum conſideratis verbis, & intentione
2 teſtatoris, ſeu mente, quæ † in primis eſt at-
tendenda.l. In conditionibus primum locum.
3 ff.de cond.& demon.quæ etiam † ex coniectu-
ris ſummitur.l.Licèt Imperator.vbi Bar.ff. de
leg.1.l.Cum auus.ff.de cond.& demon.l. Cum
proponeretur.in fin. ff. de leg.2. aliter in iure
4 reperitur: nam regulariter legatum † purum
tranſmittitur in hæredem.l. Ex his. C. quando
dies leg.ced.vbi Cyn.Bald.& Salycet.l. Thais.
§.Splendoforus.ff.de fideicom.lib. & l. Vnica.
C.de cadu.toll.cum alijs ſimilibus, loquuntur
de legato conditionali; et caſus iſte remanet
in ſimplici legato:nam illa verba, quādo nup-
ſerit,non ſonant in conditionem, ſed in pro-
rogationem ſolutionis,ſtantibus alijs verbis,
5 quod vxor eius d.legatariam tenere † debeat
ſub eius diſciplina, & apud ſe: quæ ſonant in
vim tutelę.l.Seius ſaturninus. in fin.ff.ad Treb.
l.Firmio. §. 1. ff. quando dies leg. ced. & ideò
oppoſuit tempus ad ſolutionem dictorū 500.
aureorum quia interim remanebat ſub tutela,
& voluit eam alimentari,& cuſtodiri.

Et dies ſolutionis etiam fuit oppoſitus fa-
uore vxoris, vt ſcilicet totum vſufructum ha-
beret;quæ relicta vſufructuaria † inſtituto ex-
traneo importabat totū vſufructum, deducta
falcidia.Bart.& alij.in l.Titia.§.Titia.ff.de leg.
2.Bal.in l.Lege,nume.5. Cod. de indict.viduit.
7 toll.& inſtituto † filio, importabat ſolum ali-
menta.Dec.in conſ.418.num.1.& conſ.454.nu.
1.& licèt dies incerta ſolutioni videatur indu-
cere legatum caducum, quando legatarius de
cedit ante diem:ſecus eſt quando apparet de
8 mente teſtatoris; quæ ante † omnia eſt atten-
9 denda, vt dixi, & ſufficit apparere † per con-
iecturas:& ſic in iſto caſu,relinquēdo neptem
ſub tutela; licet voluerit legatum ſolui tem-
pore nuptiarum; videtur illud liberum reli-
quiſſe, & propterea tranſmittere eius Fratri.
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LVI.

Tranſactioni an poſsit contraueniri?

SVMMARIVM.

1 *Frangenti fidem, fides eidem frangatur.*
2 *Contrauenientes tranſactioni, incidunt in pœnam.
l.Si quis maior.C.de tranſ.*
3 *Pœna l.Si quis maior. Cod. de tranſact. non habet
locum de iure Canonico in foro ſpirituali.*

4 Statur

4 *Statur iuri Canonico quando contrarium non eſt expreſſum de iure ciuili.*
5 *Purgatio moræ, quando habeat locum.*
6 *Mora non habet locum quando pars aduerſa paſſa ſit damnum.*
7 *Pœna l. Si quis maior. habet locum in his, qui ſunt de collegio.*
8 *Contrauentio pacti iurati habet ſecum pęnam. l. Si quis maior.*
9 *Doli capaces ſubiacent pęnæ. l. Si quis maior.*
10 *Pæna adimpletur in odium contrauenientis.*
11 *Monachi tenentur ſicut cæteri ad obſeruantiam pacti iurati; & quando.*
12 *Succeſſores tenentur ad obſeruantiã pacti iurati.*
13 *Pactum obſeruatum per aliquot annos, obſeruandum eſt.*
14 *Obligatio in formã Cameræ afficit ſemper.*
15 *Contrauenientes tenentur ad refectionem damni.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

ABbas, & Monachi S. Benedicti capitulariter fecerunt tranſactionem, cum certis liuellarijs ſuis, & virtute tranſactionis per nõnullos annos receperunt pecuniam conuentam; & promiſerant nõ contrauenire ſub pęna periurij, & alijs pœnis: nunc ex parte ſua contrauenerunt, & nihilominus petunt emphyteutas obſeruare promiſſa ex eorũ parte. Quare videndum eſt quid iuris.

Pro qua reſolutione habemus text. in l. Cũ proponas. la. 2. C. de pact. & ibi Iaſ. dum diſpo-
1 nitur quod frangenti † fidem fides frangi debet. ex qua concluſione reſultat deciſio, quod Monachi, qui contrauenerunt pactis tranſactionis, ſunt excludendi à petitione obſeruã-
2 tiæ per emphyteutas: imò † incidunt in pænã l. Si quis maior. C. de tranſact.

Nec obſtat dictum aliquorum, qui dixerũt
3 quod lex illa non habet locũ † de ęquitate Canonica. quia illorum dictum procedit ſolum in foro pœnitentiali: ſecus in foro contentioſo: iuxta doctrinam Alex. in l. Si quis inſulam: colum. antepenult. verſ. 12. fallit. ff. de verb. oblig. quam ſequitur Dec. in conſ. 452. col. pen. num. 15. verſi. 2. per rationem communiter allega-
4 tam: nam quando non reperitur † deciſum cõtrarium de iure Canonico, ſtandum eſt iuri ciuili. c. 1. & 2. de oper. nou. nunt. ſed in iſto caſu tenentes illam opinionem fundant ſe quod. l. Si quis maior. vult ꝙ qui contraueniat ipſo iu-
5 re incurrat peccatum: & æquitas † Canonica admittit purgationem moræ: ſicut referunt omnes Doctores. in d. l. Si quis maior. & l. Si inſulam. vt eſt quando deſiſtunt à contrauentione; ſed Monachi iſti non deſiſtunt à contrauentione, nec purgant moram: quam nec etiam purgare poſſunt, perſeuerantes in ſua pertinacia. Alex. in l. Vbi pactum. col. 3. num. 5. C. de tranſact. & ratio contraria vlterius pro-
6 cedit † quando pars non ſit paſſa damnũ propter moram: ſecus ſi ſit damnificata. ad Bart. in d. l. Si quis inſulam, in 1. & 2. oppoſ. ff. de verb. oblig. & ſequitur Iaſ. ibi. num. 10. & Alex. num. 25. Sed in caſu mora non eſt purgata, quia Monachi non deſiſtunt neq; purgari poteſt. ergo
7 concludendum eſt ipſos incidiſſe in † pęnam d. l. Si quis maior. quæ habet etiam locum in collegijs cõtrauenientibus, ſicut atteſtatur Iaſ. in d. l. Si quis maior. in 3. notab. quod ſine dif-
8 ficultate procedit, quando † interuentum ſit iuramentum, ſicut in caſu præſenti; & ita declarat Curt. iunior. in d. l. Si quis maior. col. 5. nume. 22. & Hieron. Cagnol. col. 4. verſic. iuxta prædicta, num. 17. aſſignans rationẽ, quia ſunt
9 doli † capaces, & poſſunt periurio inuolui. & tradit Fel. in ca. Dilectus. de except. in odium
10 † enim venientis contra contractum iuratum pęna poteſt adimpleri. Pet. Anch. in conſ. 148. apud antiquos. verſic. Verum, & Caccialup. in tractat. de tranſact. quæſt. 15. num. 4.

Et dato, quod pęna d. l. Si quis maior. non haberet locum: Monachi tamen tenentur ad obſeruationem contractus per eos iurati: qui
11 omne iuramentum, † ſicut cæteri homines, obſeruare tenentur; præſertim quando non ſit in detrimentum ſalutis. c. Quamuis. de pact. in 6. & tranſactio facta cum Abbate, & capitulo
12 præiudicat † etiam Monachis poſtea venientibus ad Dec. in conſ. 474. num. 5. & nu. 10. vbi dicit quod religioſi ſunt repræhenſione digni, qui contractui ſolemniter celebrato non verentur cõtrauenire: & hoc maximè procedit cũ
13 illa tranſactio per multos annos fuerit obſeruata: & cuius virtute monachi exegerunt multas pecunias. l. contingit. ff. de tranſact. ibi, ſi fuerit aliquot annis obſeruata. ex quibus concludi poteſt; quod monachi perſeuerantes in contrauentione, non poſſunt virtute illius trãſactionis aliquid petere, & repelli debent ab actione, ſi non ipſo iure, ſaltem ope exceptionis. vt per Bal. & alios in l. Si fratris. C. de tranſact. & Paul. de Caſtr. in l. Si pactum. col. 2. nu. 4. eod. tit. & Caccialup. in eo tract. quæſt. 18. & debent reſtituere pecunias eis ſolutas virtute tranſactionis, & incidunt in pęnã legis. & præſertim cum in tranſactione interuenerit obli-
14 gatio † in forma camerę, in qua eſt clauſula rato manente pacto, vt dicit Alex. in d. l. vbi pactum. in 1. notab. & ibi omnes. & adeſt iuramentum: Abb. in c. Per tuas. num. 14. de arbitr. & omnes legiſtæ in d. l. Si quis maior. & quatenus de benignitate Canonica poſſent purgare moram, & deſiſtere à contrauentione,
15 debent † tamen reficere omnia damna, & expenſas litis factas propter eorum contrauentionem,

ditur in Rub.Miſſalis.
Neq; obſtat alia ratio allegata de oblatio-
22 nibus:quia non ſunt neceſſariæ, ſed volunta-
riæ.vt not.Cardin.in d.conſ.6. ad finem de re-
lig.dom.& ſequitur Gl. in verbo Vacuus. in d.
c.Omnis Chriſtianus.& ibi Arch. dicens quod
illa diſpoſitio eſt de conſilio: & quod intelli-
gitur de oblationibus bonorum operum; &
23 quod dictum in Exod.c.23.eſt dictum† cerimo
niale:& in Deuteron.c.16.probatur illud idem
quod oblationes ſunt de conſilio. ibi, & cele-
brabis idem feſtum hebdomadarum domino
Deo tuo,oblationem ſpontaneam manus tuæ.
& poſſet procedere ſecundum primitiuam Ec
cleſiam,quia Sacerdotes viuebant de oblatio-
nibus: vel quando non haberent aliud vnde
24 viuere: quia Qui ſeruit † altare de altare vi-
uere debet.ca. Cum ſecundum.de præben.ſed
hodie per Conc.prouiſum eſt quod omnis Pa-
25 rochialis † habeat ſaltem ſcutos centum: &
26 quod ſint † voluntariæ tradit etiam ſum.Ar-
mil.in verbo oblatio,num.3 & ita pro conclu-
denti tenendum eſt, quod non obſtantibus op
poſitis Miſſa ſit celebranda iuxta conſuetudi-
nem,& deuotionem Cleri,& populi:à qua non
ſunt retrahendi, & ita ego ſentio. ſaluo &c.
Laus Deo,& Sanctiſsimæ eius Genitrici.

CONSILIVM LV.

Legatum mulieri quando nupſerit,an & quando ſit caducum?

SVMMARIVM.

1 *Legatum quando ſit caducum.*
2 *Mens teſtatoris in primis eſt attendenda, & nume.8.*
3 *Mens ex coniecturis cognoſcitur,& num.9.*
4 *Legatum purum tranſmittitur.*
5 *Tenere aliquem ſub eius diſciplina denotat tutelam.*
6 *Vſufructuaria omnium bonorum,inſtituto extraneo,dempta falcidia,habet totum vſufructum.*
7 *Vſufructuaria omnium bonorum, inſtituto filio, habet ſolum alimenta.*

Domine labia mea aperies, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

Teſtator reliquit Cæciliæ eius nepti quingentos aureos; & inſtituendo vxorem vſufructuariam in omnibus bonis, grauauit eam ad dandum dictæ eius nepti dictos quingentos aureos, quando nupſerit; & eam tenere apud ſe, & tenere interim ſub eius diſciplina,& obedientia: Quæ Cæcilia antequam nuberet deceſsit:relinquēs poſt ſe Iulium Fratrem vniuerſalem hæredē: modo quæritur. An legatum ſit caducum: vel tranſmitatur in hæredem?

Et prima facie videtur concludi poſſe le-
1 gatum fuiſſe caducum. vt l.Vnica.§.fin autem
aliquod.C. de cadu. toll.l.Hæres meus.ff. de
cond.& demon.
Verum conſideratis verbis, & intentione
2 teſtatoris, ſeu mente, quæ † in primis eſt at-
tendenda.l. In conditionibus primum locum;
3 ff.de cond.& demon.quæ etiam † ex coniectu-
ris ſummitur.l.Licèt Imperator.vbi Bar.ff.de
leg.1.l.Cum auus.ff.de cond.& demon.l. Cum
proponeretur.in fin.ff.de leg.2. aliter in iure
4 reperitur: nam regulariter legatum † purum
tranſmittitur in hæredem.l. Ex his. C. quando
dies leg.ced.vbi Cyn.Bald.& Salycet.l. Thais.
§.Splendoforus.ff.de fideicom.lib. & l. Vnica.
C.de cadu.toll.cum alijs ſimilibus, loquuntur
de legato conditionali, et caſus iſte remanet
in ſimplici legato:nam illa verba, quādo nup-
ſerit,non ſonant in conditionem, ſed in pro-
rogationem ſolutionis,ſtantibus alijs verbis,
5 quod vxor eius d.legatariam tenere † debeat
ſub eius diſciplina, & apud ſe: quæ ſonant in
vim tutelæ.l.Seius ſaturninus. in fin.ff.ad Treb.
l.Firmio. §.1. ff. quando dies leg. ced. & ideò
oppoſuit tempus ad ſolutionem dictorū 500.
aureorum quia interim remanebat ſub tutela,
& voluit eam alimentari,& cuſtodiri.
Et dies ſolutionis etiam fuit oppoſitus fa-
uore vxoris, vt ſcilicet totum vſufructum ha-
beret;quæ relicta vſufructuaria† inſtituto ex- 6
traneo importabat totū vſufructum, deducta
falcidia.Bart.& alij.in l.Titia.§.Titia.ff.de leg.
2.Bal.in l.Lege,nume.5. Cod. de indict.viduit.
7 toll.& inſtituto † filio, importabat ſolum ali-
menta.Dec.in conſ.418.num.1.& conſ.454.nu.
1.& licèt dies incerta ſolutioni videatur indu-
cere legatum caducum, quando legatarius de
cedit ante diem:ſecus eſt quando apparet de
8 mente teſtatoris; quæ ante † omnia eſt atten-
9 denda, vt dixi, & ſufficit apparere † per con-
iecturas:& ſic in iſto caſu,relinquēdo neptem
ſub tutela; licet voluerit legatum ſolui tem-
pore nuptiarum, videtur illud liberum reli-
quiſſe, & propterea tranſmittere eius Fratri.
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LVI.

Tranſactioni an poſsit contraueniri?

SVMMARIVM.

1 *Frangenti fidem,fides eidem frangatur.*
2 *Contrauenientes tranſactioni,incidunt in pœnam. l.Si quis maior.C.de tranſ.*
3 *Pœna l.Si quis maior. Cod. de tranſact. non habet locum de iure Canonico in foro ſpirituali.*

4 *Statur*

4 *Statur iuri Canonico quando contrarium non eſt expreſſum de iure ciuili.*
5 *Purgatio moræ, quando habeat locum.*
6 *Mora non habet locum quando pars aduerſa paſſa ſit damnum.*
7 *Pæna l. Si quis maior. habet locum in his, qui ſunt de collegio.*
8 *Contrauentio pacti iurati habet ſecum pœnam. l. Si quis maior.*
9 *Doli capaces ſubiacent pœnæ. l. Si quis maior.*
10 *Pœna adimpletur in odium contrauenientis.*
11 *Monachi tenentur ſicut cæteri ad obſeruantiam pacti iurati; & quando.*
12 *Succeſſores tenentur ad obſeruantiã pacti iurati.*
13 *Pactum obſeruatum per aliquot annos, obſeruandum eſt.*
14 *Obligatio in forma Cameræ efficit ſemper.*
15 *Contrauenientes tenentur ad refectionem damni.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

ABbas, & Monachi S. Benedicti capitulariter fecerunt tranſactionem cum certis liuellarijs ſuis, & virtute tranſactionis per nonnullos annos receperunt pecuniam conuentam; & promiſerant nõ contrauenire ſub pœna periurij, & alijs pœnis: nunc ex parte ſua contrauenerunt, & nihilominus petunt emphyteutas obſeruare promiſſa ex eorũ parte. Quare videndum eſt quid iuris.

Pro qua reſolutione habemus text. in l. Cũ proponas. la. 2. C. de pact. & ibi Iaſ. dum diſpo-
1 nitur quod frangenti † fidem fides frangi de-
bet. ex qua concluſione reſultat deciſio, quod
Monachi, qui contrauenerunt pactis tranſa-
ctionis, ſunt excludendi à petitione obſeruã-
2 tiæ per emphyteutas: imò † incidunt in pænã
l. Si quis maior. C. de tranſact.

Nec obſtat dictum aliquorum, qui dixerũt
3 quod lex illa non habet locũ † de æquitate Ca-
nonica. quia illorum dictum procedit ſolum in
foro pœnitentiali: ſecus in foro contentioſo:
iuxta doctrinam Alex. in l. Si quis inſulam: co-
lum. antepenult. verſ. 12. fallit. ff. de verb. oblig.
quam ſequitur Dec. in conſ. 452. col. pen. num.
15. verſi. 2. per rationem communiter allega-
4 tam: nam quando non reperitur † deciſum cõ-
trarium de iure Canonico, ſtandum eſt iuri ci-
uili. c. 1. & 2. de oper. nou. nunt. ſed in iſto caſu
tenentes illam opinionem fundant ſe quod. l.
Si quis maior. vult ꝙ qui contraueniat ipſo iu-
5 re incurrat peccatum: & æquitas † Canonica
admittit purgationem moræ: ſicut referunt
omnes Doctores. in d. l. Si quis maior. & l. Si
inſulam. vt eſt quando deſiſtunt à contrauen-
tione; ſed Monachi iſti non deſiſtunt à con-
trauentione, nec purgant moram: quam nec
etiam purgare poſſunt; perſeuerantes in ſua
pertinacia. Alex. in l. Vbi pactum col. 3. num. 5.
C. de tranſact. & ratio contraria vlterius pro-
6 cedit † quando pars non ſit paſſa damnũ pro-
pter moram: ſecus ſi ſit damnificata. ad Bart. in
d. l. Si quis inſulam, in 1. & 2. oppoſ. ff. de verb.
oblig. & ſequitur Iaſ. ibi. num. 10. & Alex. num.
25. Sed in caſu mora non eſt purgata, quia Mo
nachi non deſiſtunt neq; purgari poteſt. ergo
7 concludendum eſt ipſos incidiſſe in † pœnam
d. l. Si quis maior. quæ habet etiam locum in
collegijs cõtraueniẽtibus, ſicut atteſtatur Iaſ.
in d. l. Si quis maior in 3. notab. quod ſine dif-
8 ficultate procedit, quando † interuentum ſit
iuramentum, ſicut in caſu præſenti, & ita de-
clarat Curt. iunior. in d. l. Si quis maior. col. 5.
nume. 22. & Hieron. Cagnol. col. 4. verſic. iuxta
prædicta, num. 17. aſſignans rationẽ, quia ſunt
9 doli † capaces, & poſſunt periurio inuolui. &
tradit Fel. in ca. Dilectus. de except. in odium
10 † enim venientis contra contractum iuratum
pœna poteſt adimpleri. Pet. Anch. in conſ. 148.
apud antiquos. verſic. Verum, & Caccialup. in
tractat. de tranſact. quæſt. 15. num. 4.

Et dato quod pœna d. l. Si quis maior. non
haberet locum: Monachi tamen tenentur ad
obſeruationem contractus per eos iurati: qui
11 omne iuramentum, † ſicut cæteri homines,
obſeruare tenentur; præſertim quando non ſit
in detrimentum ſalutis. c. Quamuis. de pact. in
6. & tranſactio facta cum Abbate, & capitulo
12 præiudicat † etiam Monachis poſtea venien-
tibus. ad Dec. in conſ. 474. num. 5. & nu. 10. vbi
dicit quod religioſi ſunt repræhenſione digni,
qui contractui ſolenniter celebrato non ve-
rẽtur cõtrauenire: & hoc maximè procedit cũ
13 illa tranſactio per multos annos fuerit obſer-
uata: & cuius virtute monachi exegerunt mul
tas pecunias. l. contingit. ff. de tranſact. ibi, ſi
fuerit aliquot annis obſeruata. ex quibus con-
cludi poteſt; quod monachi perſeuerantes in
contrauentione, non poſſunt virtute illius trã
ſactionis aliquid petere, & repelli debent ab
actione, ſi non ipſo iure, ſaltem ope exceptio-
nis. vt per Bal. & alios in l. Si fratris. C. de tran-
ſact. & Paul. de Caſtr. in l. Si pactum col. 2. nu. 4.
eod. tit. & Caccialup. in eo tract. quæſt. 18. & de-
bent reſtituere pecunias eis ſolutas virtute
tranſactionis, & incidunt in pœnã legis. & præ-
ſertim cum in tranſactione interuenerit obli-
14 gatio † in forma cameræ, in qua eſt clauſula
rato manente pacto, vt dicit Alex. in d. l. vbi
pactum. in 1. notab. & ibi omnes. & adeſt iura-
mentum: Abb. in c. Per tuas. num. 14. de arbitr.
& omnes legiſtæ. in d. l. Si quis maior. & qua-
tenus de benignitate Canonica poſſent pur-
gare moram, & deſiſtere à contrauentione,
15 debent † tamen reficere omnia damna, & ex-
penſas litis factas propter eorum contrauen-
tionem,

tionem. ſicut not. Bar. in d. l. §Si inſulam, cum alijs ſupra allegatis, & ita iuris eſſe cenſeo. ſal uo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LVII.

De legitimitate filiorum, & matrimonio.

SVMMARIVM.

1 *Multum refert ſcire an principaliter, vel incidenter agatur de matrimonio.*
2 *Intereſt ſcire an ſint filij ſecundi matrimonij.*
3 *Fauor legitimitatis ſi non ſint filij ſecundi matrimonij, multum importat.*
4 *Filij primi matrimonij admittuntur ad ſucceſſionem, ſi agitur de legitimatione principaliter. & num. 5.*
6 *Sufficit colorata poſſeſſio ad probandam legitimitatem.*
7 *Filij primi matrimonij, etiam præſumpti, admittuntur cum filijs ſecundi ad ſucceſſionem.*
8 *Probationes ſtrictiores requirũtur in matrimonio ratione peccati.*
9 *In antiquis ſufficiunt leuiores probationes.*
10 *Fama ſufficit in matrimonio antiquo.*
11 *Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis.*
12 *Legitimitas probatur ex ſola tractatione vti filios.*
13 *Tractatiò vti filios prodeſt eis, etiam ſi poſtea parentes negarent.*
14 *Filij conſtituuntur in quaſi poſſeſſione legitimitatis, & parentum legitimitate.*
15 *Quaſi poſſeſſio ſufficit in caſu legitimitatis.*
16 *Reputatio filiorum probat legitimitatem.*
17 *Filij ſecundi matrimonij non præiudicant primis, etiam in præſumpto matrimonio.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

PEtrus Fräciſcus accepit Dianã in vxorem, ſed eã ad propriã domũ nõ duxit timore patris, qui ſuum nõ dederat cõnſenſum, ex qua filios habuit: & poſtea accepit ſecũdam vxorẽ, nullos ex ſecunda filios habens, & deceſsit relicto fratre; qui negabat legitimitatem filiorũ, ex quo Dianã pri mam vxorem nunquã ad ꝓpriã domũ duxerat; & conſequenter negabat matrimonium; quia ante Concil. Triden. matrimonia minus ſolemniter multoties fiebant, & renitebatur illis filijs dare hæreditatẽ paternam. Super qua re, præmitto quod ad deciſionem caſus multum
1 importat † videre, An agatur principaliter de matrimonio, vel de legitimitate, prout not. Gemin. in cõſ. 27. col. 2. verſ. quandoq; agitur.

Secundò, præmitto quod in propoſito caſu non agitur de præiudicio filiorum ſecundi matrimonij; quia conſtat quod D. Petrus Franciſcus ex ſecunda vxore nullam habuit prolem:
2 quo caſu etiam multum † importat ad deciſionem; ad not. per Innoc. in cap. Per tuas. qui fil. ſint legit.

Tertiò, præmitto quod in iſta quæſtione nõ cadit hodie conſideratio peccati, vt ſcilicet maritus perſeueret in peccato cum vna magis quàm cum alia, vt quando eodem tempore duas habuiſſet vxores; quia vna, & altera iã
3 diu ſunt mortuæ; ſed militat † fauor legitimatis. vt per Abb. in c. Ex parte. num. 22. verſ. Sed non generaliter. de reſtit. ſpol. & Imol. ibi colum. fin.

Quartò, præmitto quod ſumus in facto veteri; nam D. Diana contraxit, & habuit filios ante annum 1586. & Magdalena ſecunda vxor poſtea venit; & teſtes omnes, qui per alios nominatur fuerãt præſentes matrimonio Dianę, & conſtat eos fuiſſe mortuos, & iſti examinati atteſtãtur ab illis audiuiſſe ſe fuiſſe præſentes matrimonio: quo caſu faciliores probationes admittuntur: vt infra dicam.

4 In præſenti cõſultatione cum agatur† principaliter de legitimitate filiorum, & incidenter de matrimonio, ex probationibus factis res eſt ſine dubio, quod filij prædicti debent admitti ad hæreditatem paternam ex infra dicendis:

Publica enim vox, & fama per multos teſtes ſufficienter eſt probata, quod in tota ciuitate, & vicinia erat notum quod D. Petrus Franciſcus deſponſauerat D. Dianam multis perſonis præſentibus, ſpecialiter nominatis; & habebantur, & reputabantur coniuges. & filij ex eis nati exiſtimabantur nati ex legitimis coniugibus. Et quod inuicem nominabantur coniuges: & ipſe Petrus Franciſcus corã multis nobilibus aſſeruit Dianam eſſe eius vxorem, ſicut aſſerebat ipſa Diana ſe eſſe vxorem Petri Franciſci; ſed quod timore patris eam ad paternam domum non ducebat: nec non ſufficienter extitit probatum quod d. Petrus Franciſcus tractabat eam vt vxorem, faciendo ei expenſas victus, & veſtitus, & ſalariando eius ancillas: quæ omnia, imò vnum quodq; ſufficit ad probandam legitimitatem: Licet aliqui teneant quod quando agitur principaliter de matrimonio, ſit dubium: omnes tamen conclu
5 cludunt quod quando agitur† principaliter de legitimitate, & incidẽter de matrimonio: huiuſmodi probatio ſufficit fauore filiorum: Innoc. in ca. Per tuas, qui fil. ſint legit. & ibi Abb. & Præpo. in c. Peruenit. eod. tit. per c. Illud de præſumpt. & ibi Fel. col. fin. verſ. & adde. Ant. de But. in c. 2. qui fil. ſint leg. in 5. not. vbi di-
6 cit, quod ad probandum † legitimam prolem ſufficit colorata opinio, & quaſi poſſeſsio maritalis,

ritalis, excluſa proprietate veri matrimonij: quia ad probandam legitimam prolē non exigitur veritas matrimonij, ſed ſufficiunt ſigna prædicta. Innoc. in cap. Ex parte. de reſtit. ſpol. col. fin. in princ. verſi. Licèt forte. Abb. in c. Lator. col. 2. num. 6. qui fil. ſint legit. Dec. in conſi. 153. & conſ. 54. verſic. Non obſtat. vbi dicit eſſe communem opinionem. Alex. in conſil. 51. vol. 1. Salyc. in l. Non nudis. col. fin. verſic. Si autem. C. de prob. Gemin. in conſ. 27. col. 2. verſ. Quandoq; agitur: vbi in fortioribus terminis dicit
7 quod quando concurrunt filij † primæ, & ſecundæ vxoris; licèt primum matrimonium ſit præſumptum; ſecundum verò plenè probatū: filij primi matrimonij admittuntur, vt legitimi, cum filijs ſecundi ad hæreditatem: & ſequitur Curt. Iun. in conſ. 52. col. 1. Alciat. in tit. de præſumpt. reg. 2. in 5. præſumptione. Pariſ. conſ. 13. vol. 2. Paleot. in tract. de ſpur. & noth. c. 22. vbi multa ad propoſitum: & ratio eſt cur facilius probetur matrimonium ad effectum legitimitatis, fauor eius, & maximè in iſto caſu, vbi non ſit præiudicium alijs filijs; qui non adſunt: & quando agitur principaliter de ma-
8 trimonio; ea ratio eſt vt requirantur † ſtrictiores probationes propter præiudicium peccati; ne quis fortè habeat vxorem prohibitam: & prædictam rationem aſsignat Innoc. in ca. Ex parte. in colum. fin. in princ. verſ. Licèt fortè. & Imol. ibi de reſtit. ſpol. & Abb. in d. c. Lator. cū alijs ſupra allegatis.

Et prædicta adiuuantur quod agitur de facto antiquiſsimo, vnde impoſsibile redditur habere proximiores probationes: & conſtat quod omnes, qui matrimonio fuerant præſen-
9 tes ſunt mortui; vnde † ſufficiunt leuiores probationes. ad Bar. in l. Si quidem. C. ſolut. matr. Ant. de But. & Abb. in c. Veniens. il 1. num. 8. de teſt. Bar. & Iaſ. in l. In illa. ff. de verb. oblig. Alex. in conſ. 24. 2. vol. num. 26. Guid. Pap. deci. 357. & Præpoſ. in cap. Peruenit. & in d. c. Lator. qui fil.
10 ſint leg. tenet quod in matrimonio †, antiquo ſufficit ſola fama: & ideò in caſu præſenti ſufficiunt teſtes de auditu; & ſunt multi teſtes qui dicunt audiuiſſe à quatuor ab eis nominatis; quod ipſi interfuerant deſponſationi; qui iam ſunt mortui; inter quos vnus dixerat ſe in domo patris prædictæ Dianæ talia vidiſſe, & audiuiſſe: & xj. teſtes deponunt quendam Philippum dixiſſe ſe interfuiſſe deſponſationi: & affirmant alium quendam Galeſium affirmaſſe eidem deſponſationi ſe interfuiſſe; & ſic plures teſtes atteſtantur ſe audiuiſſe à pluribus, & grauibus perſonis iam mortuis illas interfuiſſe matrimonio; cum ſit de tempore antiquiſsimo probant. c. licet ex quadam. de teſt. vbi Abb. & But. in 4. & 5. notab. dicens, quod in
11 antiquis † teſtes de auditu ſufficiunt. & idem Abb. in c. Super eo. il 2. num. 2. de teſt. vbi aſſerit quod in tali caſu ſufficiunt duo teſtes de auditu. Corn. in conſ. 19. in princ. vol. 2. Alex conſ. 116. vol. 5. in fin. Dec. in conſ. 638. nu. 7. Pariſ. conſ. 13. num. 16. vol. 2. Rot. deciſ. 8. de reſtit. ſpol. in nou. Gozad. conſ. 13. nu. 35. Et his accedat dictum xij. teſtis: qui aſſerit ſe audiuiſſe verba inter Petr. Franciſcum, & Dianam, quæ ſignificabant inter eos matrimonium.

Et præterea omnes teſtes affirmant iſtos filios fuiſſe habitos, & nominatos vt filios legitimos, & naturales à patre, educatos in domo paterna, & in diſciplinis inſtitutos: & ex eis Ioannem miſſum ad ſtudia; & Claram cum magna dote nuptui traditam vti filiam legitimā, & naturalem D. Antonio Ollano nobili Taruiſino: ex quo probatur legitimitas eorum,
12 cum ſimus † in antiquis, & teſtes qui interfuerant matrimonio ſint mortui: vt ita probat Præpoſ. in d. c. Lator. col. 4. verſi. Quæro vltimò. qui fil. ſint leg. & in tantum procedit iſta opi-
13 nio; vt ſi poſtquam parentes † filios tractauerint vt legitimos, poſtea inciperent negare eos legitimos, filijs non noceret. vt per Barto. in l. 2. §. 1. ff. de lib. agnoſc. & latè per Canoniſtas in c. Per tuas. de probat. & in c. Michael. de præb. quia ex iſta tractatione filij conſtituun-
14 tur † in quaſi poſſeſsione legitimitatis, vt per Dec. in conſ. 54. col. 1. verſic. Sed prædictis, & in conſ. 272. in 2. & 3. col. in tantum quod iſta quaſi
15 † poſſeſsio ſufficit, quādo agitur de quaſi poſſeſsione parentum: iuxta allegata per Dec. in d. conſ. 54. col. fin. verſic. Non obſtat. vbi affirmat de communi opinione. & idem tenet Pariſ. in conſ. 10. nu. 110. vol. 2. Corn. in conſ. 1. nu. 22. vol. 3. Alex. in conſ. 51. nu. 3. vol. 1. Paleot. in d. tract. de ſpur. c. 22. Gozad. in conſ. 12. & 13. Felin. in cap. Per tuas. de prob. & multa dixi ad propoſitum ſuper in conſ. 11.

Et tantò magis exiſtente fama publica, & communi reputatione, totius ciuitatis quod habebantur pro filijs legitimis, & naturalibus d. Petri Franciſci, ex Diana prædicta, vt omnes teſtes affirmant. Ex qua reſultat firma conclu
16 quod iſta reputatio, † iunctis alijs adminiculis, de quibus ſupra, probat legitimitatem. ad concluſionem Abb. in d. ca. Lator. & Dec. in d. conſ. 54. & cæteri Doctores. in d. c. Per tuas. cū alijs allegatis: & ſine difficultate in iſto caſu, vbi non ſunt filij ſecundi matrimonij, quibus fiat præiudicium: Innoc. in ca. Per tuas. qui fil. ſint leg. & alij ſupra allegati; imò quandocūq; ex ſecundo matrimonio procreaſſet filios, nō
17 eſſet in præiudicium † primi matrimonij, quo ad legitimitatem filiorum, & ſucceſsionem cū filijs ſecundi, verè probati vt in terminis tenet Gemin. in d. conſ. 27. cum alijs allegatis. & ideò nulla à fortiori remanet difficultas, quin iſti filij debeant ſuccedere eorum patri, excluſo patruo. & ita ſentio. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM LVIII.

Præpoſitus collegiatæ S.Proſperi Regien.præcedit Canonicos Cathedralis.

SVMMARIVM.

1 *Vnicus actus poſſeſſorius ſufficit in his quæ de facili non conceduntur.*
2 *Vnicus actus ſufficit ad acquirendam generalem iuriſdictionem.*
3 *Canonici Cathedralis præcedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum.*
4 *Benè agit qui vtitur iure ſuo.*
5 *Ius ſuum probatur, probando publicam vocem, & famam.*
6 *Succeſſor prælatus rectè agit poſſeſſorio nomine, ſua Eccleſiæ.*

Ieſus illuminatio mea.

AD elucidationem propoſitæ quæ-
ſtionis præmitto, quod quando
agitur de poſſeſsione iurium Ec-
1 cleſiæ ſufficit † probare vnicum
actum poſſeſſorium; quando ſu-
mus in caſu qui de facili concedi
non ſolet, qualis eſt actus præcedentiæ. Abb.
in c.Cum Eccleſia.nu.22.verſ.aduerte.de cau.
poſſ.& prop.& ibi Innoc.nu.4.& in c.Bonæ me-
moriæ. de poſtul. & ſequitur Bart.in l.1.§.Hoc
interdicto.verſic.Venio.ff de itin.actuq; priu.
Miliſ.in ſuo repertorio. in verbo Poſſeſsio in
2 iuribus.1. verſi. Sicut per vnicum † actum ac-
quiritur poſſeſsio generalis iuriſdictionis.
Rot.deciſ.2.num.3.de præſcrip.in nouiſſ.

Et in caſu præſenti à fortiori cõſtat de plu-
ribus.& iteratis actibus publicis; vt omnes te-
ſtes deponunt à ſua recordatione vidiſſe in
proceſsionibus, tàm publicis, quàm funerali-
bus, Reuer. Præpoſitum præcedere omnes Ca
nonicos Cathedralis: & incedere cum Archi-
diacono,& Archipræsbyter.d.Cathedralis; ex
quo fit argumentum iuris præcedentiæ: quia
3 de iure cõmuni Canonici † Cathedralis, præ-
cedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum.
Domin.in c.Quamuis.de præben. in 6. Nec eſt
credendum quod tolleraſſent d. Propoſitum
eos præcedere, niſi ius haberet. & actus iſtius
præcedentiæ eſt fundatus in communi fama,
& opinione, de qua teſtes affirmãt; quod ſcili-
cet capitulum Canonicorum Cathedralis, &
collegiatæ olim fuerat vnum; & erant 24. Ca-
nonici: & ad honorem glorioſi S.Proſperi, qui
fuit Epiſcopus Regij: & ad augumentum de-
uotionis, & cultus diuini; fuit fundata Eccle-
ſia ad titulum eiuſdem Sancti, & erecta in col-
legiatam, atq; in ea conſtituti octo Canonici
ex illo numero Cathedralis, cum Reuer. Præ-
4 poſito: vnde ipſe Præpoſitus vtitur † iure ſuo:
vt dixit Bar.in d.l.1.§.Hoc interdicto. & Abb.
in d.cap.Cum Eccleſia.num.26. quare probata
5 † publica voce, & fama, ſatis eſt probatum de
iure.d. Præpoſiti; ad ea quæ in ſimili caſu tra-
dit Domin.in c.Quamuis.§.Quanquam.de præ
ben. in 6. vbi volens dare exemplum de duo-
bus collegijs vnitis, exemplificat in Canoni-
cis Cathedralis,& collegiatæ S. Proſperi in Ci
6 uitate Regij: & quilibet nouus † Præpoſitus
ſucceſſor poſſet agere poſſeſſorio nomine ſuæ
Eccleſiæ vt habetur in deciſ.Rotæ.de reſtitut.
ſpoliat.deciſ.1.in nouiſſ.& deciſ.9.de cau.poſſ.
& prop.in antiq.Doct.in c.Querelam.de elect.
& Miliſ. in repertorio. in verbo poſſeſsio quæ
erat apud prælatum: & ita cõcludi poteſt mo-
dernũ Præpoſitum manutenendum eſſe in ſua
poſſeſsione. Laus Deo,& B.M.ſemper Virgini.

CONSILIVM LIX.

Papa poteſt ex cauſſa alienare bona Eccleſiarum inferiorum.

SVMMARIVM.

1 *Papa pro ſuo debito non grauat Eccleſias inferiores.*
2 *Papa præeſt omnibus Eccleſijs.*
3 *Alienatio bonorum Eccleſiæ non poteſt fieri ſine auctoritate Papæ.*
4 *Vtilitas, neceſſitas, & pietas eſt legitima cauſſa alienandi bona Eccleſiæ.*
5 *Vitam exponere tenemur pro defenſione fidei.*
6 *Hortari alios debemus ad defenſionem fidei.*
7 *Patriam bello defendere tenemur, & ab iniuria parentes.*
8 *Defenſio fidei, eſt vniuerſalis.*
9 *Ad id quod omnes tangit, omnes contribuere tenentur.*
10 *Notorium non eget probatione.*
11 *Narratiuæ Papæ ſtatur in his quæ pertinent ad eius officium.*
12 *Papa eſt pater omnium Chriſtianorum.*
13 *Papa congregat populum.*
14 *Papa prouidet de neceſſarijs pro fidei defenſione.*
15 *Papa, & Conciſtorium totum mundum regit.*
16 *Solus Deus iudicat Papam.*

Ieſus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

IN propoſita conſultatione, An Papa poſ-
ſit alienare bona Eccleſiarum inferiorum
prima facie videtur obſtare Doctrina,
Bellem.in c.Non liceat.12.q.2.nu.52. vbi
dicit quod pro ſoluendo† debito particulari,

vel

vel Eccleſiæ Romanæ, Papa, niſi ſit in neceſsita-
te, non poteſt ponere manum ad Eccleſias in-
feriores; ſed dẽt ſoluere de ſuo, & de bonis Ec
cleſiæ Romanæ, & vendere vaſa ſua pretioſa,
non autem grauare Eccleſias inferiores.
Sed illa Doctrina, ſi rectè cõſideretur, nõ eſt
contraria, imò prodeſt: ad qđ oſtendendũ, pre-
2 mitto qđ Papa † præeſt omnibus Eccleſijs mũ-
di, & habet omnimodã poteſtatẽ in beneficijs
Clem. 1. §. fin. vt lit. pend. c. Cuncta per mundũ
9. q. 3. & ſatis cõſtat in iure Canonico. qđ nulla
3 † bonorũ Eccleſiaſticorũ alienatio fieri põt ſi-
ne auctoritatæ Papæ. vt in c. 1. & tot. tit. de reb.
Eccl. nõ alien. in 6. & Decretali. & in extrauag.
Paul. II. eo. tit. incipit Ambitioſè. ex quib' pa-
tet qđ Papa præeſt oĩbus Eccleſijs: & cõſequẽ-
ter qđ põt ex cauſſa facere alienationẽ, nedũ
bonorũ Eccleſię Romanę ſed aliarũ inferiorũ.
Et maximè cũ bona Eccleſiaſtica poſsint a-
4 lienari ex cauſſa † neceſsitatis, vtilitatis, & pie
tatis. vt apertum eſt in c. Sicut. & ſeq. & c. Sine
exceptione. 12. q. 2. & in c. 1. vbi Fran. de reb. Ec
cl. non alien. in 6. nu. 19 & ſeq. cum alijs quæ al-
legari poſſent. & prædictæ cauſſæ omnes cõcur
rũt qñ (vt in præsẽti caſu) ſuccurrẽdũ ſit Chri-
ſtianis contra Turchas: nã nedũ bona tempo-
5 ralia, ſed vitam † exponere tenemur; ex qua a-
ctione cęleſte pręmiũ nobis promittitur. c. Om
6 ni 23. q. 8. c. Pro membris. 23. q. 4. ad quẽ actũ †
debemus omnes hortari. c. Quicunq; §. his ita.
23. q. 8. imò bona ſubminiſtrare, & conferre. ca
7 Suppliciter. ead. cauſſ. & q. patriam † enim bello
defendere, & proximos ab iniuria tueri tene-
mur. c. Fortitudo. & c. Non inferenda. 23. q. 4. &
8 multò magis fidẽ Chriſti. Nam defenſio † fidei
eſt vniuerſalis; & ad eã Clerici, & Laici tenen-
tur. c. Vbi nam, & ibi Bellem. & Card. de Turr.
Cremat. 96. diſtin. c. Principes. 23. q. 5. & tradit.
Reſtaur. in tract. de Imperat. q. 94. nu. 2. & cum
9 bellum Turcarũ omnes † tangat, ad illud repel
lendũ omnes contribuere tenentur. Glo. fin. in
d. c. vbi nam. 96. diſt. c. 1. 66. diſtin. & notant om
nes in c. fin. & ibi Gl. de his quæ fiunt à prælat.
Ex quibus reſultat reſpõſio ad Bellem. quia ip
ſe agit qñ tractatur ſolũ de intereſſe Papæ, &
Eccleſiæ Romanæ: Imò eius dictũ confert: cum
& ipſe concludat ſecus eſſe qñ agat de neceſ-
ſitate, vel vtilitate omniũ Eccleſiarũ; & qđ cõ-
ſtat in caſu præsẽti de huiuſmodi cauſsis ſatis
eſt notorium bellũ Turcarũ contra Imperato-
rẽ Romanũ, & de depopulatione ciuitatũ Chri
ſtianorum, & deturpatione Eccleſiarum: vnde
niſi opponatur furori eorũ, imminet maximũ
periculum, qđ tranſeant illi canes in finibus
10 Italiæ: & cum ſit notorium † non eſt opus alia
probatione. c. de manifeſta. & c. ſeq. & ibi Ca-
noniſtæ. 2. q. 1. c. Veſtra. & ibi Gl. & Abb. de co-
hab. Cler. & mul. & c. Cum olim. de verb. ſignif.
Pariſ. conſ. 1. nu. 24. vol. 1. & ſatis ẽt extitit pro-
batũ per Bullam Pontificis, dum narrat calami
11 tates Chriſtianorũ: cui † narratiuæ ſtandũ eſt,
cũ agat de his, quæ ad eius officiũ pertinent.
Rom. in conſ. 369. nu. 38. & alij allegant p Crau.
12 in conſ. 135. nu. 42. quia Papa † eſt pater oĩum
Chriſtianorũ. c. Ad Romanã. 2. q. 6. & ad ipſum
13 pertinet † congregare populũ pro defenſione
fidei. c. Igitur. cum duobus ſeqq. 23. q. 8. conſe-
14 quenter ad eum ſpectat † prouidere de neceſ
ſarijs ad defenſionẽ Chriſtianorũ: nec poteſt
aliquis contradicere; & maximè cũ per Cõci-
15 ſtoriũ reſolutio defenſionis ſit facta: nã Papa †
& Cõciſtorium totũ mundũ regit. c. Duo ſunt.
96. diſtin. & eſt caput Chriſtianorum. c. Funda-
menta. de elect. in 6. Abb. in prædicta ſua q. nu.
16. 14. & cuius facta niſi à ſolo † Deo iudicari poſ-
ſunt. c. Nemo. & c. Aliorũ. 9. q. 3. de quibus red-
ditur irrefragabilis concluſio quod ex cauſsis
prænarratis nedũ põt ſubſidiũ quęrere ab infe-
riorib' Eccleſijs, ſed ẽt poſſet eorũ bona aliena
re. & ita cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LX.

**Beneficia hæreticorum Vacant ipſo iure: & poſ-
ſunt conferri.**

SVMMARIVM.

1 *Beneficia hæreticorum vacant ipſo iure.*
2 *Verba, ipſo iure, importãt ſententiã cõdẽnatoriã.*
3 *Exequutio differtur ad declaratoriam; quando lex
priuat ipſo iure.*
4 *Beneficium hæretici, ſtatim poteſt conferri.*
5 *Ordinarius cautè facit conferrendo ſtatim benefi-
cium vnius hæretici.*
6 *Verbum, liberè, intelligitur non vocato reo.*
7 *Beneficia hæreticorum ſtatim poſſunt impetrari.*
8 *Nemo eſt priuandus ſua poſſeſsione, niſi citetur.*
9 *Priuationes, quæ fiunt per ſententiam, requirunt
citationem.*
10 *Hæretico reuerſo, ex miſericordia reſtituũtur abla*
11 *Reſtitutio præſupponit priuationem.* *(ta.*
12 *Dominiũ rei legatæ remanet apud hæredẽ, donec
legatarius declarauerit ſe acceptare legatum.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

RECtor Capellæ S. Chriſtophori in Ciui-
tate Mutinę incidit in hęreſim, ex qua
1 † ipſo iure dr̃ vacare beneficiũ: nec re
quiritur alia ſententia condemnatoria; qã lex
2 ipſa condemnat. c. 1. 24. q. 1. quia hoc importãt †
illa verba ipſo iure. Fel. latè, cũ ibi per eũ alle-
gatis in c. Rodulphus. de reſc. & in c. Cũ nõ ab
homine. de iud. & ſeq. Alex. in apoſt. ad Bar. in l.
Imperat. ff. de iur. fiſc. vnde quęritur, An poſsit
conferri ante ipſius rei citationem?
Super quo articulo animaduertẽdũ eſt, quod
licet poſſeſsio capi non poſsit; ſed exequutio
3 † differatur ad declaratoriã. c. Cum ſecundum
in fin. de hæret. in 6. non eſt tamen quin totum
ius non ſit abdicatum ab iſto Rectore; & quin
4 beneficium † poſsit liberæ, ac ſtatim conferri,

vt ita probat tex.in d.c.Cum ſecundũ.§. fin, &
Gl.in c. Cõmiſſa.§.1.in verbo,Iuſto impedimẽ
to. de elect.in 6. vbi habetur quod huiuſmodi
beneficia poſſunt conferri alteri,ẽt reo nõ vo-
cato:& Franc.ibi.in fine priuilegij dicit, quod
5 cautè † facit ordinarius,qui ſimile beneficium
confert, anteq̃ vocet reum.& facit tex. ad idẽ
in c.1.circa finem.de homic.in 6.ibi.& illa alijs
liberè conferat.vbi Gl.finalis exponit illud ver
6 bũ liberè.ideſt.nõ vocato reo : quod approbat
Rebuſt.in ſua prat.benef.in 3.par.fol.mihi 355.
nu.4.& prob.c.Alma.nu.8.de ſent.excom.in 6.
vbi dicit,quod beneficia huiuſmodi vacant an
6 te declaratoriam, & † poſſunt impetrari. Iura
enim ſtatim ſunt ab hæretico abdicata; & ſola
exequutio differtur ad declaratoriã,&cõſequẽ
ter titulus beneficij; tanq̃ verè vacãtis , alteri
conferri : ſed poſſeſsio differt ad declaratoriã.
Nec obſtat.tex.in c.Licet Epiſcopus.de præ
ben.in 6.cũ alijs ſimilibus;qa loquitur de poſ-
8 ſeſsione ; ſcilicet ꝙ nemo † debet priuari poſ-
ſeſsione,niſi citetur:Neq; obſtat dictũ Specu.
in §.de excuſat.ſenten.ad finẽ:cuius dictũ fuit
Inno.in c. Qualiter.il 2.de accuſ.quia loquitur
9 de † priuationibus,quæ fiunt per ſententiam;
& non ipſo iure : in quo caſu loquitur etiam
Rot.dec.86.in antiquis.
Neq; obſtat dictum aliquorũ, qui volunt qđ
bona hæreticorum non ſunt verè cõfiſcata an-
10 te declaratoriã:quia hæretico † poſtea reuer-
ſo reſtituunt de miſericordia,vt in c.Vertẽtis.
& ibi Gl.in verbo,miſereri.de heret. quia imò
per illud verbũ,reſtituantur, conſtat qđ prius
11 erãt priuati;quia reſtitutio † præſupponit pri
uationẽ:& ita pro ſimili videmus in legato:qa
ſtatim adita hæreditate,dominium rei legatę
transfertur in legatariũ;ſed reuocabiliter; qa
ſi legatarius nõ declarauerit acceptare legatũ
12 dominium † remanet apud hæredẽ.text.eſt in
l.ſi tibi homo.§.Cum ſeruus.& ibi Gl. & Bar.ff.
de leg.1.ita in propoſito ſtatim hereticus am-
mittit dominiũ;qđ verè acquiritur Fiſco , vel
prouiſo:ſed cõmutabiliter,quia ſi reuertatur ;
de miſericordia reſtituitur : ſed non eſt quin
ſtatim omne ius non fuerit tranſlatũ:& ſic be-
neficia verè vacãt ante declaratoriã.& poſſũt
conferri : pro vt concludo. d. Capellam poſſe
conferri:ſaluo tamen &c.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXI.

Remiſsio Canonis in re emphyteutica an fiat.

SVMMARIVM.

2 Ciuitas debet habere ſpatium in circuitu murorũ.
2 Muri Ciuitatis dicuntur Sancti.
3 Non licet anguſtiare viam, quæ eſt in circuitu murorum Ciuitatis.
4 Remiſſio Canonis rei emphyteuticæ pro parte dãnificatæ non fit, niſi tota pereat.
5 Canon rei emphyteuticæ ſoluitur pro recognitione, non ratione fructuum.
6 Remiſſio rei emphyteuticæ non fit, ſi remaneat tãta pars, quæ ſufficiat ad Canonem.

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

EMphyteuta cuiuſdam vineæ petit re-
miſsionem Canonis pp viam quæ fit
inter muros vrbis, & ipſam vineam:
quare conſultus reſpondi non eſſe lo
cũ remiſsioni:ex infra dicẽdis.Primò, quia de
1 iure cõi omnis ciuitas † debet habere in circui
tu murorum ſpatium liberum quod I. C. ap-
pellat Pomerium.l.Cui.ff.de ſeru. exportan. &
debet eſſe ſaltem 15.pedũ.l. 1. C.de acq. duct.
lib.11.& l.Si cui.C. de ædif.priu.l.Præſcriptio.
& l.ædificia.C.de oper.pub.Aret.& alij inſt.de
2 rerũ.diuiſ.§.Sacræ. Nam muri † vrbis dicuntur
Sãcti,vt in d.§.Sacræ.l.Sanctũ.§.In municipijs.
ff.eod.tit.de rer.diuiſ.Secundò quia pp vineã,
3 vel aliud priuatum non licet † coanguſtare viã,
quæ debet eſſe in circuitu murorũ.l.2.§.ait præ
tor.ff.ne quid in loc.pub.Tertiò quia ꝓpter dã
4 nũ † partis rei emphyteuticæ non fit remiſsio
Canonis,ſed ſolum ſi tota res pereat.Abb. qui
de cõi atteſtatur in c.Potuit.nu.16.loc. & cõd.
5 & But.ibi nu. 20.& eſt ratio quia iſte Canon †
ſoluitur ratione recognitionis,nõ ratione fru-
ctuum, pro vt in locatione:in qua deficiẽtibus
fructibus deficit ſolutio:& hæc ratio non mili-
tat in emphyteuſi,in qua ſoluitur ad recogni-
tionem; & ſic non ceſſat ob diminutionẽ par-
6 tis,& maximè quãdo remanet † tanta pars,quę
ſufficiat ad Canonem ſoluendum. & ita tradi-
dit Bar.in l.1.C.de iur.emphyt.& Abb.in d.ca.
Potuit.& latè Iaſ.in d.l.1.C.de iur. emph.in 6.
not.nu.13.vſq; ad nu.21.vbi de cõi.n.77.& ſeq.
& ita reſideo in cõcluſione qđ in iſto caſu non
ſit locus remiſsioni.ſaluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXII.

Terræ aſsignatæ pro dote Eccleſiæ, vel in titulũ
beneficij : an ſubiaceant oneribus?

SVMMARIVM.

1 Onerum quædam merè realia, quædam perſonalia, & quædam mixta.
2 Onerũ realiũ alia ordinaria, et alia extraordinaria
3 Onera, etiam ordinaria, non imponuntur Eccleſijs.
4 Res tranſit cum ſuo onere, procedit in his, quæ à principio ab Imperatore ſunt ordinata.
5 Eccleſia non debet erigi, niſi dotetur.
6 Clerici ad onera extraordinaria nõ tenẽtur, et n.10.
7 Onera perſonalia Clerici non ſubeunt.
8 Onera mixta nec Clericis imponuntur.
9 Onera mixta imponuntur perſonis pro rebus.
11 Onera mixta etiam ſi eſſent allibrata per ſolidum & libram non imponuntur Clericis.
12 Res tranſit cum ſuo onere, intelligitur de onere certo, perpetuo, & inuariabili.
13 Clerici ſeruiunt in ſpiritualibus, & liberant populum à peccatis.

Da

Da mihi verbum Domine virtute multa.

FACTI SPECIES.

F Vit erecta noua Eccleſia à quodam Laico cum a uctoritatæ Sedis Apoſtolicæ,& fuit dotata bub.20.Terrarum reſeruatis iuribus Parochialis Eccleſiæ, & Commune illius villæ prætendit dictas Terras grauare ad inſtar aliarum in d. Communi: vnde quæritur quid iuris?

Et pro declaratione præſentis quæſtionis
1 aduerto quod tria ſunt genera† onerum,quædam quæ ſunt merè realia, quædam perſonalia, & quædam mixta: vt ita cõiter Doctores. tradũt.vt Bar.in l.Placet.in 1.& 2.lectura.C.de Sacroſ.Eccl,& ibi Iaſ.in 2.lect.nu.2.& 6.vſq; ad nu.8.& Paul.de Caſt.nu.4.Abb.& cæteri Canoniſtæ.in c.Non minus.de immun.Eccl.Franc.in c.eo.tit.in 6.Bal.in l.fin.C.ſin.cenſ.col.2.One-
2 rũ† realium, alia ſunt ordinaria, & alia extraordinaria;de quibus latè dixi ſupra in conſ.53.
3 à num.39.vſq; ad num.42.& iſta onera† etiam ordinaria non poſſunt imponi rebus Eccleſiæ.vt in d.conſ.probaui.& eſt commune dictũ per Auth.Item nulla communitas.C.de Epiſc. & Cler.& in l.Placet.C.de Sacroſ.Eccl.vbi Bal. Iaſ.Salic.& alij.c.Non minus.& c.Aduerſus.vbi latè Abb.de immunit.Eccl.& regula illa quod
4 Res † tranſit cum ſuo onere: in d.conſ.fuit declarata quod procedat in his quæ à principio ab Imperatore fuerunt ordinata; inuariabiliter,& antequàm ad Eccleſias peruenirent; & tamen non intelligitur habere locum quando res illa onerata onere ordinario ſit poſtea effecta dos Eccleſiæ;quia tũc liberatur, cum res
5 Eccleſiæ debeant eſſe liberæ:nã Eccleſia† fundari non poteſt ſine dote libera.c.1.de cenſ.& ibi Gl.Hoſt.in ſum.de immun.Eccl.§. à quibus nu.5.verſ.excipe:& in tit.de Eccl.ædif.§.cuius auctoritate.Abb.& Inno.in d.c. Non minus.de immun.Eccl.& eſt caſus præſentis conſultationis. de extraordinarijs latè dixi. in d. conſ.51.
6 quib⁹† Eccleſiæ,nec Clerici ſunt obnoxij.One
7 ra† verò perſonalia minus imponi poſſunt perſonis Eccleſiaſticis:c.Non minus. & c. Aduerſus. vbi Abb. & cæteri Canoniſtæ. de immun. Eccleſ.& c.1.eod.tit.in 6.l.Placet.vbi Bart.Bal. Salyc.Paul.de Caſt.Iaſ.& alij C.de Sacroſ.Ecc. & d.Auth.nulla cõmunitas.C. de Epiſ.& Cler.
8 Onera verò mixta,quæ† perſonis imponũtur pro rebus,Clerici non ſubeunt:Bar.in l.Reſcripto §.collectę.& in l.Munerũ.la 2.§. patrimonium.ff.de mun.& oner.& in l.1.nu.19.C.de mul.& in quo loco lib.10.Alex.in conſ.86. Viſo.in prin.nu.3.vol.2.& in conſ.52. Viſis his.in prin.vol.5.Imol. in cõſ.48. in caſu præmiſſo. &
9 eſt ratio quia imponũtur† pſonis pro rebus.& Clerici non ſunt ſubditi Laicorum.Bar.in l.Liberorum.§ ſola ff.ad municip.& dixi in d.cõſ.
10 51.& ad extraordinaria† onera non tenentur. vt in d.conſ.meo.51. & eſt expreſſum.in c.1.de immun.Eccl.in 6.Abb.Ant. de But. & alij in d. ca.Non minus.& c.Aduerſus. Specul.in tit. de Cleric.coniug.verſic.Ad huius autẽ.Iaſ.& Bar. in d.l.Placet.& ex alijs iuribus in d.conſ.51.deductis;quod procedit,etiam ſi talia bona, an-
11 teq; peruenirẽt ad manus Eccleſiæ,eſſent† allibrata in libro æſtimi per ſolidum, & libram; quia huiuſmodi onera ſunt variabilia. vt per Paul.de Caſt.in d.l.Placet.nu.7.Bar.in.l.de his. C.de Epiſc.& Cler.Rip.in lib.1.reſponſ.nu.14. & Franc.in d.c.1.de immun.Eccl.in 6.qui dicit, qđ Clerici ſunt immunes ab iſtis collectis. ẽt ſi eſſent bona deſcripta in lib. æſtimi per ſolidum,& libram,anteq; venirent ad Eccleſiam: & idem tenet Bar. Paul. de Caſt. & Iaſ. in d.l. Placet:& Abb.& cæteri Canoniſtæ in d.c. Non minus.& c.Aduerſus:quod etiam tenuit Guid. Pap.in q.381.Specul.in d.titu.de Cler. coniug. Ruin.in conſ.111.nu.9.verſi.& Propterea.vol.5. dum concludunt quod Clerici etiam pro bonis allibratis in libro æſtimi non tenentur; niſi
12 onera eis impoſita ſint † ordinaria, certa, & inuariabilia: vt eſt in reg. Res tranſit cum ſuo onere.quæ vt in d.cõſ 51.ita intelligi debet:ex quibus reſultat concluſio, quod terræ datæ in dotẽ d.nouæ Eccleſiæ grauari nõ poſſunt.neq;
13 Rector aſſumptus;nam Clerici† deſeruiunt in diuinis officijs pro communi ſalute totius populi,& Laicis miniſtrant ſpiritualia;p p quæ liberantur à peccatis: vt ita notat Anch.in cõſ. 61.incipit.Iſta quæſtio.& ſequitur Lapuſ.alleg. 10 1.incipit,In Ciuitate Florentiæ.n.24. Roch. de Curt.in tract. de conſuet.in repet.ca.fin.nu. 678.verſ.3.limita.Dec.in c.Eccleſia S.Mariæ.n. 53.in 2.limit.de conſt.Paul.de Caſt. in cõſ.423. vol.2.& maximè ſine difficultate hoc eſt verũ: qa ſuccedũt loco dotis,ſeu mãſi,qui aſsignari vnicuiq; Eccleſiæ debet. per ſupradicta,& ita iuris eſſe cenſeo.Saluo.&c.Laus Deo.& B.M.

CONSILIVM LXIII.

Cardinalis habet iura Epiſcopalia in Eccleſijs ſui tituli.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis hẽt plenũ ius Epiſcopale in ſuo titulo*
2 *Ius Epiſcopale cõtinet inſtitutionẽ,et deſtitutionẽ*
3 *Inſtitutio,& deſtitutio continet collationem.*
4 *Collatio beneficiorũ cõnumeratur iter fruct⁹ Epiſcopales.*
5 *Conferre beneficia,eſt iuriſdictionis.*
6 *Qui habet iura Epiſcopalia põt conferre beneficia.*
7 *Tituli Cardinaliũ æquiparantᷓ Eccleſis Epiſcopalib.*
8 *Epiſcopi habent liberã collationẽ in liberis Eccleſiis,et inſtitutionem, & confirmationem in his quæ ſunt iuriſpatronatus,& nu.12.*
9 *Cardinales,ſicut Epi,prouidẽt Eccleſijs iuriſpatronatus, quando patroni ſunt diſcordes,& nu.13.*
10 *Verba,Eccleſias cum populo,& pertinentijs, denotant plenam ſubiectionem.*
11 *Verbum pertinentijs,continet omnia, quæ lege, ſtatuto,vel conſuetudine ſpectãt ad Eccleſiã.*
14 *Omnes Eccleſiæ ſunt in dubio ſub iuriſdictione illius,in cuius ſunt iuriſdictione poſitæ.*
15 *Ius præſentandi perditur per non vſum.*

Ieſus Auxiliator meus.

IN propoſita quæſtione ommiſsis his,quæ
ad diſpoſitionem induci poſſent;conclu-
do,ſine veritatis præiudicio;Illuſtriſs.Car
din.habere ius conferendi beneficiũ Ec-
cleſiæ.S.Agnetis ſub tit.eius Cardinalatus;ex-
cluſis Parochianis:qui prætendunt habere ius
1 præſentandi: nam patet quod Cardinalis † in
ſuis titulis habet plenum ius Epiſcopale, & in
Eccleſijs ſubiectis:quod probat Ioan.Monach.
in c.Vnico.de maior.& obed. in 6.vbi Gemin.
col.fin.Innoc.in c.Dilectus. de capel. Monach.
nu.4 & Card.in Clem.ne Romani.§.irritum.q.
2 2.de electio.ius autem † Epiſcopale,inter cæ-
tera,continet inſtitutionem,& deſtitutionem
beneficiorum ca. Conquærente. & illic omnes
3 Doct.de offic.ordin.& † inſtitutio, & deſtitu-
tio,continet collationem;vt per Abb. in d.ca.
4 Conquerente:& aliqs Canoniſtas.& collatio †
beneficiorum connumeratur inter fructus Epi
ſcopales.Abb.in c.Cum olim. poſt Gl.in 2. col.
de maior.& obed.& in c.Mandatum.de reſcri.
5 & c.Cum Eccleſia.de elect.& ſic conferre † be-
neficia eſt iuriſdictionis Epiſcopalis.Gl.& Do
cto.in c. Tranſmiſſam. de elect. vnde Card. qui
6 habet † iura Epiſcopalia poteſt conferre be-
neficia ſuis titulis ſubiecta.Fel.in ca. Cum ve-
norabilis,nu.34.in 1.fall.de except. & traditur
in c.Quærelam de elect.dum apparet quod Ec
cleſia.S.Saluatoris pertinet ad collationẽ Car
dinalis S.Suſannæ. & idem tradit Fel.in in cap
His qui de maior.& obed.Innoc.in d.c. Dilect.
de capel.Monach.num.4.Gemin.in ca.in ſum.
in 5.col.diſt.20.prob.in d.c.Vnico.de maior.&
obed.in 6.Card.in d.Clem.ne Romani. §. irri-
7 tum.q.3. vbi dicit,quod tituli † Cardinalium
ęquiparantur Eccleſijs Epiſcopalibus; & ſic ha-
bent iura Epiſcopalia d.c.Conquærente.de of
fic ordin.& conſequenter poſſunt conferre be
neficia Eccleſiarum ſuis titulis ſubiectarum:&
facultas conferendi intelligitur ſecundũ qua-
8 litatem beneficiorum:quia ſi Eccleſiæ † ſunt li-
beræ,habent liberam collationem : ſi verò ſint
ſubiectæ Iuri patronatui, & iuri præſentandi
habent inſtitutionem,ſeu confirmationem:ca.
Decernimus.& c.Piæ mentis.18.q.7.Gl.in cap.
Quanquam.de elect.in 6. & c. Quærelam.de e-
9 lect.& quando patroni † diſcordant in præſen-
tando ipſi,ſicut Epiſcopi,prouident Eccleſijs.
c.Si vero.& c. Quoniam in quibuſdam. de iur.
pat.quod autem Eccleſia.S.Agnetis ſit ſubie-
cta,ſatis conſtat in bulla titulari Cardinalatus
dum Papa dicit quod bona,res,& Eccleſiæ,ſint
ſubiectæ,cum populo, & pertinentijs ſuis; &
nominando Eccleſiam.S. Agnetis. intendit eã
ſubiacere cum populo,& pertinentijs.nam il-
10 la † verba denotant plenam ſubiectionem:præ-
ſertim quia Eccleſia intelligitur pro cætu fi-
delium.c.Eccleſ.de conſec.diſt.1.Iaſ. & Alci.
in l.1.C.de Sacroſ.Eccl.& verbum pertinentijs
11 † continet generaliter omnia,quæ,lege, ſtatu
to, aut conſuetudine ſpectãt ad Eccleſiam : vt
per Innoc.poſt Gl.in c.Cum ad ſedem.de reſti.
ſpol. ex qua quidẽ bulla apparet quod omnes
Eccleſiæ ſubiectę titulo Cardinalatus , perti-
12 nent ad diſpoſitionem † Cardinalis,liberam ſi
ſunt liberę.& ſi ſunt iuriſpatronatus;habet ius
Epiſcopale,ideſt inſtitutionem: vel confirma-
tionem.d.c.Decernimus.& c.Piæ mentis. 18.q.
13 7.cum alijs ſupra allegatis : & ſi patroni † ſint
in diſcordia ; nè Eccleſia detrimentum patia-
tur, põt ei prouidere.d.c.Si vero. & c. Quoniã
in quibuſdam. de iur.pat.& tantò magis , quia
non apparet quod Parochiani vnquã habue-
rint Iuſpatronatum,vel ius præſentãdi: & ſunt
plures collationes liberæ , in quibus nulla fit
14 mentio Parochianorum:nam in † dubio omnes
Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius Ordinarij
in cuius ſunt iuriſdictione poſitæ.c.Omnes Ba
ſilicæ & c.Nullus.16.q.7.c.Cum ex iniuncto. in
fin.de hæret.c.1.& 2.de capell.Monach.cũ alijs
ſimilibus: imò quando probaretur quod anti-
quo tempore Parochiani præſentabant, ſi non
appareat in omnibus fuiſſe ſatisfactum diſpo-
ſitioni Concilij Tridẽt.ſeſſ.24.c.18.de reform.
nullum ius haberent:& fortius in iſto caſu, in
15 quo per † non vſum tanti tẽporis,in quo fue-
rũt factæ collationes tres liberæ,illud ius amiſ
ſiſſent,& ſpectaret ad collationem liberã Or-
dinarij. Abb.in conſ.106.caſus ſuper quo. col.
2.verſ.& Preterea.lib.2.& Lamb.de iur.pat.lib.
3.q.8.artic.& ſic remanet irrefragabilis con-
cluſio,quod collatio d.Eccleſiæ.S.Agnetis,quæ
eſt in iuriſdictione tituli S.Laurẽtij ſpectat ad
Illuſtriſs.Card.& ita cenſeo.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXIV.

Epiſcopi an viſitare valeant Monaſteria Monia-
lium ſub regularibus conſtituta,ſtante Bul-
la Pij V. ſuper confirmatione priuile-
giorum Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij locorum poſſunt viſitare clauſuram Monialium, & ad ipſos ſpectat dare licentiam ingrediendi ſepta Monaſterij.*
2 *Ordinarij non poſſunt ſe intromittere in Gubernatione Monaſteriorũ quæ ſũt ſub cura regulariũ.*
3 *Abbates, et Guardiani regulares retinent nomen ſuperioris.*
4 *Lex extenditur ad omnia , quæ congruunt rationi in lege expreſſæ .*
5 *Prohibito ingreſſu Monaſteriorum cenſetur prohibita viſitatio, vti conſequens .*
6 *Dictio, pro vt, denotat ſimilitudinem .*
7 *Gubernatio Monialiũ ſpectat ad Fres, quib' ſubsũt.*
8 *Dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſſis :*
9 *Verbũ, Superior, in Cõc.c.5.ſeſ.25.de reg.intelligitur de illo qui habet ordinaria iuriſdictionem.*

Superior

20 *Superior dicitur, qui habet ius inſtituendi, & deſtituendi.*

21 *Superior intelligitur, qui habet ordinariam iuriſdictionem.*

12 *Bulla correctoria iuris cõis, eſt ſtrictè intelligẽda.*

13 *In materia ſtricta quod expreſſè non mutatur in ſuo eſſe ſtare cenſetur.*

14 *Procuratio clauſuræ ad honeſtatem, & religionis rationem pertinet.*

15 *Veriſimile nõ eſt quod Pontifex voluerit per tacitos intellectus abolere cõſtitutionẽ ſalutarem.*

16 *Bulla pœnalis nõ extenditur ẽt ex ratione ſcripta.*

17 *Prouiſio hominis non extenditur ad correctionem legis communis.*

18 *Exorbitantia à iure communi ſunt ſtrictè interpretanda.*

19 *Epiſcopus viſitat Monaſteria Fratribus commendata, vt delegatus Papæ.*

20 *Procuratio clauſuræ Monaſteriorum Monialiũ eſt ordinarijs commiſſa.*

21 *Bulla, quæ eximit Fratres ab ordin*[illegible] *ctione; eos nõ eximit à iuriſdic*[illegible] *ſtolica.*

22 *Verbum, alijs, intelligitur* [illegible]

Dominus dabit [illegible]

FACTI [illegible] ES.

IN cap. quinto [illegible] eg. in Sacro Cõcilio Tridentin[illegible] um fuit, quod Or-

1 dinarij locorum [illegible] ſuram Monialium procurent: & qu[illegible] monialiliceat exire è Monaſterio ſine licentia Ordinarij: & nulli ingredi intra ſepta ſine licentia Ordinarij in ſcriptis obtenta, ſeu ſuperioris. Poſt quam diſpoſitionem Pius V. Papa, confirmauit, & de nouo conceſsit omnia antiqua priuilegia fratribus mendicantibus, prohibendo Ordinarijs

2 ne vllo pacto † ſe intromittant in correctione, & gubernatione Monaſteriorum; ſed omnia neceſſaria ad correctionem, & gubernationẽ, referuent ſuis Generalibus, & Miniſtris. Modo quidam Fratres habentes curam, & regimẽ quorundam Monaſteriorum monialium, prætendunt, quod Epiſcopi, vel alij Prælati Ordinarij non poſsint dare licentias Laicis, ingrediendi ſepta Monaſteriorum ſub eorum cura degentium, neq; dicta Monaſteria viſitare; ſuper quibus quæritur conſultatio.

Et fauore dictorum Fratrum, quò ad licentias ingrediendi Monaſteria, multum facit qđ

3 nedum Generales, & miniſtri vocantur † Superiores, ſed Priores, & Guardiani conuentuum: vnde habentes curã, & regimen monialium, videntur eis adaptari verba Concilij, dũ diſponunt, quod Epiſcopi, & alij Superiores debeãt dare tales licentias; quia retinent illud nomẽ Superioris: & pro conſequenti videretur prohibita viſitatio Epiſcopis, tùm ex diſpoſitione Concilij: tum dictæ Bullæ, quæ eximit talia Monaſteria ab Ordinarijs; & prohibet eis, ne ſe intromittant in gubernatione, & correctione dictorum Monaſteriorum; ad quod oſtendendũ

4 aduerte primò, quod lex, † quamuis correctoria, extenditur ad ea omnia, quæ congruunt rationi in lege expreſſæ. Gl. in Clem. 1. in verbo. eligatur. & ibi Card. & Imol. de elect. notat Iaſ. poſt Bal. & Paul. de Caſtr. in Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccl. ſed ratio expreſſa in Bulla: in illis verbis. in honeſtum eſt falcem in alienam meſſem inijcere. vnde loquente Concilio de clauſura monialium, & de ingreſſu, & egreſſu: de his monaſterijs quæ ſunt ſub regimine Fratrum loquendo de Superioribus, conuenit vt intelligatur de Superioribus Fratrum: & qđ bulla extendatur ad prohibitionẽ Epiſcoporũ.

Secundò, aduerto quod Epiſcopis etiã pro-

5 hibitus † eſt ingreſſus monaſteriorum ſibi nõ ſubditorũ, qđ eſt tanquam antecedens. & ideò videtur etiam prohibita viſitatio, tanquã conſequens. c. Cum ex officijs. de præſcrip. Dec. in c. Nam, & concupiſcentiam, nu. 9. de conſt. cum ſimilibus: ſed bulla prohibet Ordinarijs ingreſſum dictorum Monaſteriorum: ergo prohibita cenſetur viſitatio clauſuræ; ad quam peruenitur mediante ingreſſu.

Tertiò, Bulla eximit talia monaſteria ab Ordinarijs; & addit, pro vt, p ſua priuilegia ſunt

6 exempta: illa enim † dictio, pro vt, denotat ſimilitudinẽ. l. Item quæritur. §. fin. ff. locat. adeò qđ cõtenta in priuilegijs cẽſentur repetita in bulla: ita in ſimili tradũt Doct. in l. 1. ff. de leg. 1.

Quartò, Bulla prohibet Ordinarijs ſe ingerere in Gubernatione, & correctione taliũ mo-

7 naſteriorum, & alijs declarat quod talia † ſpectent ſuis Generalibus, & miniſtris: ergo cũ ſit expreſſum de gubernatione, & de correctione intelligitur etiam prohibitum de viſitatione

8 clauſuræ: quia illa † dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſsis. Abb. in c. Offitij, num. 2. de pænit. & Felin. in c. Sedes. in fin. de reſcrip.

Quibus tamen non obſtantibus contrarium

9 vt verius ſuſtineri poteſt: & quo ad † verbũ, Superior: dico, quod Concilium loquitur de illis Superioribus qui habent iuriſdictionẽ Ordinariã, non priuatam: vt ſunt Superiores iſtorum Fratrum, qui ſolum in Fratres habent auctoritatem; ſed nullam habent auctoritatẽ in Laicos, ſcilicet eis imponendi pęnam, ſi ad monaſteria accedant, nec eos abſoluere ab excõ-

10 municatione, aut alijs pœnis: & hoc † verbum Superior, intelligitur de illo, qui ius inſtituendi, & deſtituendi habet. vt in Auth. de defen. ciuit. §. interim. coll. 3. & tradunt Doct. in l. fin. ff. de decret. ab Ordin. facien. nam quando lex

11 vtitur hoc verbo, Superior, intelligit † de eo qui habet ordinariam iuriſdictionem, per ea quæ tradit Innoc. in cap. Innotuit. de elect. Bal. & Ang. in l. Bene à Zenone. Cod. de quadr. præſcrip. cuius verba ſemper debent conformari.

Ieſus Auxiliator meus.

IN propoſita quæſtione ommiſsis his,quæ
ad diſpoſitionem induci poſſent;conclu-
do,ſine veritatis præiudicio;Illuſtriſs.Car
din.habere ius conferendi beneficiū Ec-
cleſiæ.S.Agnetis ſub tit.eius Cardinalatus;ex-
cluſis Parochianis:qui prætendun t habere ius
1 præſentandi: nam patet quod Cardinalis † in
ſuis titulis haber plenum ius Epiſcopale, & in
Eccleſijs ſubiectis:quod probat Ioan.Monach.
in c.Vnico.de maior.& obed. in 6.vbi Gemin.
col.fin.Innoc.in c.Dilectus: de capel. Monach.
nu 4 & Card.in Clem.ne Romani.§.irritum.q.
2 2.de electio.ius autem † Epiſcopale,inter cæ-
tera,continet inſtitutionem,& deſtitutionem
beneficiorum ca. Conquærente. & illic omnes
3 Doct.de offic.ordin.& † inſtitutio, & deſtitu-
tio,continet collationem;vt per Abb. in d.ca.
4 Conquerente:& alios Canoniſtas.& collatio †
beneficiorum connumeratur inter fructus Epi
ſcopales.Abb.in c.Cum olim. poſt Gl.in 2. col.
de maior.& obed.& in c.Mandatum.de reſcri.
5 & c.Cum Eccleſia.de elect.& ſic conferre † be-
neficia,eſt iuriſdictionis Epiſcopalis.Gl.& Do-
cto.in c.Tranſmiſſam. de elect. vnde Card. qui
6 habet † iura Epiſcopalia poteſt conferre be-
neficia ſuis titulis ſubiecta.Fel.in ca. Cum ve-
nerabilis,nu.34.in 1.fall.de except. & traditur
in c.Quærelam de elect.dum apparet quod Ec
cleſia.S.Saluatoris pertinet ad collationē Car
dinalis S.Suſannæ. & idem tradit Felin.in cap
His qui.de maior.& obed.Innoc.in d.c. Dilecte
de capel.Monach.num.4.Gemin.in ca.in ſum.
in 5.col.diſt.20.prob.in d.c.Vnico.de maior.&
obed.in 6.Card.in d.Clem.ne Romani. §. irri-
7 tum.q.3. vbi dicit, quod tituli † Cardinalium
ęquiparantur Eccleſijs Epiſcopalibus; & ſic ha-
bent iura Epiſcopalia d.c.Conquærente.de of
fic ordin.& conſequenter poſſunt conferre be
neficia Eccleſiarum ſuis titulis ſubiectarum:&
facultas conferendi intelligitur ſecundū qua-
8 litatem beneficiorum:quia ſi Eccleſiæ † ſunt li-
beræ,habent liberam collationem : ſi verò ſint
ſubiectæ Iuri patronatui, & iuri præſentandi
habent inſtitutionem,ſeu confirmationem:ca.
Decernimus.& c.Piæ mentis.18.q.7.Gl.in cap.
Quanquam.de elect.in 6. & c. Quærelam.de e-
9 lect.& quando patroni † diſcordant in præſen-
tando ipſi,ſicut Epiſcopi,prouident Eccleſijs.
c.Si vero.& c. Quoniam in quibuſdam. de iur.
pat.quod autem Eccleſia.S.Agnetis ſit ſubie-
cta,ſatis conſtat in bulla titulari Cardinalatus
dum Papa dicit quod bona,res,& Eccleſiæ,ſint
ſubiectæ,cum populo, & pertinentijs ſuis; &
nominando Eccleſiam.S. Agnetis. intendit eā
ſubiacere cum populo;& pertinentijs.nam il-
10 la † verba denotant plenam ſubiectionem:præ-
ſertim quia Eccleſia intelligitur pro cætu fi-
delium.c.Eccleſ.de conſec.diſtin.1.Iaſ. & Alci.
in l.1.C.de Sacroſ.Eccl.& verbum pertinentijs
11 † continet generaliter omnia,quæ,lege, ſtatu
to, aut conſuetudine ſpectāt ad Eccleſiam : vt
per Innoc.poſt Gl.in c.Cum ad ſedem.de reſti.
ſpol. ex qua quidē bulla apparet quod omnes
Eccleſiæ ſubiectę titulo Cardinalatus , perti-
12 nent ad diſpoſitionem † Cardinalis,liberam ſi
ſunt liberę:& ſi ſunt iuriſpatronatus;habet ius
Epiſcopale,ideſt inſtitutionem: vel confirma-
tionem.d.c.Decernimus.& c.Piæ mentis. 18.q.
13 7.cum alijs ſupra allegatis : & ſi patroni † ſint
in diſcordia ; nè Eccleſia detrimentum patia-
tur, pōt ei prouidere.d.c.Si vero. & c. Quoniā
in quibuſdam.de iur.pat.& tantò magis , quia
non apparet quod Parochiani vnquā habue-
rint Iuſpatronatum,vel ius præſentādi: & ſunt
plures collationes liberæ , in quibus nulla fit
14 mentio Parochianorum:nam in † dubio omnes
Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius Ordinarij
in cuius ſunt iuriſdictione poſitæ:c.Omnes Ba
ſilicæ & c.Nullus.16.q.7.c.Cum ex iniuncto. in
fin.de hæret.c.1.& 2.de capell.Monach.cū alijs
ſimilibus: imò quando probaretur quod anti-
quo tempore Parochiani præſentabant, ſi non
appareat in omnibus fuiſſe ſatisfactum diſpo-
ſitioni Concilij Tridēt.ſeſſ.24.c.18.de reform.
nullum ius haberent:& fortius in iſto caſu, in
15 quo per † non vſum tanti tēporis,in quo fue-
rūt factæ collationes tres liberæ,illud ius amiſ
iſſent;& ſpectaret ad collationem liberā Or-
dinarij. Abb.in conſ.106.caſus ſuper quo. col.
2.verſ.& Prętereà.lib.2.& Lamb.de iur.pat.lib.
3.lib.8.artic. & ſic remanet irrefragabilis con-
cluſio,quod collatio d.Eccleſiæ S.Agnetis,quæ
eſt in iuriſdictione tituli S.Laurētij ſpectat ad
Illuſtriſs.Card:& ita cenſeo.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXIV.

Epiſcopi an viſitare valeant Monaſteria Monia-
lium ſub regularibus conſtituta?ſtante Bul-
la Pij V. ſuper confirmatione priuile-
giorum Mendicantium.

SVMMARIVM.

*1 Ordinarij locorum poſſunt viſitare clauſuram Mo-
nialium, & ad ipſos ſpectat dare licentiam in-
grediendi ſepta Monaſterij.*
*2 Ordinarij non poſſunt ſe intromittere in Guberna-
tione Monaſteriorū quæ sūt ſub cura regularium.*
*3 Abbates, et Guardiani regulares retinent nomen
ſuperioris.*
*4 Lex extenditur ad omnia , quæ congruunt rationi
in lege expreſſæ .*
*5 Prohibito ingreſſu Monaſteriorum cenſetur probi
bita viſitatio, vti conſequens .*
6 Dictio, pro vt, denotat ſimilitudinem .
7 Gubernatio Monialiū ſpectat ad Frēs, quib' ſubsūt.
8 Dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſſis .
*9 Verbū, Superior, in Cōc.c.5.ſeſ.25.de reg. intelligi
tur de illo qui habet ordinaria iuriſdictionem .*

Superior

10 Superior dicitur, qui habet ius instituendi, & deſtituendi.

11 Superior intelligitur, qui habet ordinariam iuriſdictionem.

12 Bulla correctoria iuris cõis, eſt ſtrictè intelligẽda.

13 In materia ſtricta quod expreſsè non mutatur in ſuo eſſe ſtare cenſetur.

14 Procuratio clauſuræ ad honeſtatem, & religionis rationem pertinet.

15 Veriſimile nõ eſt quod Pontifex voluerit per tacitos intellectus abolere cõſtitutionẽ ſalutarem.

16 Bulla pœnalis nõ extenditur ẽt ex ratione ſcripta.

17 Prouiſio hominis non extenditur ad correctionem legis communis.

18 Exorbitantia à iure communi ſunt ſtrictè interpretanda.

19 Epiſcopus viſitat Monaſteria Fratribus commendata, vt delegatus Papæ.

20 Procuratio clauſuræ Monaſteriorum Monialiũ eſt ordinarijs commiſſa.

21 Bulla, quæ eximit Fratres ab ordin[illegible] ctione, eos nõ eximit à iuriſdic[illegible] ſtolicæ.

22 Verbum, alijs, intelligitur [illegible]

Dominus dabit [illegible]m.

FACTI [illegible] ES.

1 IN cap. quinto [illegible] eg. in Sacro Cõcilio Tridentin[illegible] um fuit, quod Ordinarij locorum [illegible] uſuram Monialium procurent: & qu[illegible] i moniali liceat exire è Monaſterio ſine licentia Ordinarij: & nulli ingredi intra ſepta ſine licentia Ordinarij in ſcriptis obtenta, ſeu ſuperioris. Poſt quam diſpoſitionem Pius V. Papa, confirmauit, & de nouo conceſsit omnia antiqua priuilegia fratribus mendicantibus, prohibendo Ordinarijs
2 ne vllo pacto† ſe intromittant in correctione, & gubernatione Monaſteriorum; ſed omnia neceſſaria ad correctionem, & gubernationẽ, referuent ſuis Generalibus, & Miniſtris. Modo quidam Fratres habentes curam, & regimẽ quorundam Monaſteriorum monialium, prætendunt, quod Epiſcopi, vel alij Prælati Ordinarij non poſsint dare licentias Laicis, ingrediendi ſepta Monaſteriorum ſub eorum cura degentium, neq; dicta Monaſteria viſitare; ſuper quibus quæritur conſultatio.

Et fauore dictorum Fratrum, quò ad licentias ingrediendi Monaſteria, multum facit qđ
3 nedum Generales, & miniſtri vocantur† Superiores, ſed Priores, & Guardiani conuentuum: vnde habentes curã, & regimen monialium, videntur eis adaptari verba Concilij, dũ diſponunt, quod Epiſcopi, & alij Superiores debeãt dare tales licentias; quia retinent illud nomẽ Superioris: & pro conſequenti videretur prohibita viſitatio Epiſcopis, tùm ex diſpoſitione Concilij: tum dictæ Bullæ, quæ eximit talia Monaſteria ab Ordinarijs; & prohibet eis, ne ſe intromittant in gubernatione, & correctione dictorum Monaſteriorum; ad quod oſtendendũ
4 aduerte primò, quod lex, † quamuis correctoria, extenditur ad ea omnia, quæ congruunt rationi in lege expreſſæ. Gl. in Clem. 1. in verbo. eligatur. & ibi Card. & Imol. de elect. notat Iaſ. poſt Bal. & Paul. de Caſtr. in Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccl. ſed ratio expreſſa in Bulla: in illis verbis. in honeſtum eſt falcem in alienam meſſem inijcere. vnde loquente Concilio de clauſura monialium, & de ingreſſu, & egreſſu: de his monaſterijs quæ ſunt ſub regimine Fratrum loquendo de Superioribus, conuenit vt intelligatur de Superioribus Fratrum: & qđ bulla extendatur ad prohibitionẽ Epiſcoporũ.

Secundò, aduerto quod Epiſcopis etiã pro-
5 hibitus † eſt ingreſſus monaſteriorum ſibi nõ ſubditorũ, qđ eſt tanquam antecedens. & ideò videtur etiam prohibita viſitatio, tanquã conſequens. c. Cum ex officijs. de præſcrip. Dec. in c. Nam, & concupiſcentiam, nu. 9. de conſt. cum ſimilibus: ſed bulla prohibet Ordinarijs ingreſſum dictorum Monaſteriorum: ergo prohibita cenſetur viſitatio clauſuræ; ad quam peruenitur mediante ingreſſu.

Tertiò, Bulla eximit talia monaſteria ab Or dinarijs; & addit, pro vt, p ſua priuilegia ſunt
6 exempta: illa enim † dictio, pro vt, denotat ſimilitudinẽ. l. Item quæritur. §. fin. ff. locat. adeò qđ cõtenta in priuilegijs cẽſentur repetita in bulla: ita in ſimili tradũt Doct. in l. 1. ff. de leg. 1.

Quartò, Bulla prohibet Ordinarijs ſe ingerere in Gubernatione, & correctione taliũ mo
7 naſteriorum, & alijs declarat quod talia † ſpectent ſuis Generalibus, & miniſtris: ergo cũ ſit expreſſum de gubernatione, & de correctione intelligitur etiam prohibitum de viſitatione
8 clauſuræ: quia illa † dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſsis. Abb. in c. Offitij, num. 2. de pœnit. & Felin. in c. Sedes. in fin. de reſcrip.

Quibus tamen non obſtantibus contrarium
9 vt verius ſuſtineri poteſt: & quo ad † verbũ, Superior: dico, quod Concilium loquitur de illis Superioribus qui habent iuriſdictionẽ Ordinariã, non priuatam: vt ſunt Superiores iſtorum Fratrum, qui ſolum in Fratres habent auctoritatem; ſed nullam habent auctoritatẽ in Laicos, ſcilicet eis imponendi pęnam, ſi ad monaſteria accedant, nec eos abſoluere ab excõ-
10 municatione, aut alijs pœnis: & hoc † verbum Superior, intelligitur de illo, qui ius inſtituendi, & deſtituendi habet. vt in Auth. de defen. ciuit. §. interim. coll. 3. & tradunt Doct. in l. fin. ff. de decret. ab Ordin. facien. nam quando lex
11 vtitur hoc verbo, Superior, intelligit † de eo qui habet ordinariam iuriſdictionem; per ea quæ tradit Innoc. in cap. Innotuit. de elect. Bal. & Ang. in l. Bene à Zenone. Cod. de quadr. præſcrip. cuius verba ſemper debent conformari.

cum diſpoſitione iuris.Gl.in c.Paratus. 23.q.1. & eam ſequitur Oldr. in conſ. 268. neq; Sacra Congregatio in d.c. 5. videtur aliter ſenſiſſe. dum dixit quod ſi poſt Concilium ſit introducta conſuetudo quod ſuperiores Fratrum habentiũ regimen Monialium dent licentiam, Epiſcopi tamen,& alij ſuperiores habeant aliquam ſuperintendentiam,& cum non ſit introducta,dixit; quod nemini liceat ingredi ſepta monaſterij,ſine licentia Epiſcopi, aut Vicarij Generalis habentis ſpeciale mandatum.

Quo verò ad clauſuram dico; quod Bulla
12 prædicta,tanq; † correctoria, eſt ſtrictè intelligenda.Alex.poſt Bart.& alios in l.Si conſtante.ff.ſol.mat.Iaſ.& alij. in Auth. quas actiones. C.de Sacroſ.Eccl.ſed bulla prædicta eſt correctoria,ergo ſtrictè intelligenda; & in materia
13 † ſtrictè intelligenda,quod expreſsè non mutatur,in ſuo eſſe primo ſtare cenſetur.l.Præcipimus.in fin.& ibi Bart.& alij.C.de appel.l.Si verò.§.de viro.ff.ſol.mat. ſed Concilium in d. c.5.25. ſeſſ. in parte de clauſura; non mutatur ergo ſtare dicitur.
14 Præterea procuratio † clauſuræ pertinet ad honeſtatem, & certam religionis rationem; vnde ex ſententia patrũ in Sacro Concilio Ordinarijs eſt demandata, ſub interminatione
15 æternæ maledictionis: & non eſt † veriſimile, (vt ait lex ſi quãdo.C.de inoffic.teſtam.)quod Summus Pontifex tam ſalutarem conſtitutionem per tacitos ſenſus, & ſubauditos intellectus,voluerit eam abolere.vt per Gl.in ca.Cupiẽtes.§.quod ſi.in verbo petere.de elect.in 6. quã oẽs Doct.ſequntur.& ſi id voluiſſet,expreſsè dixiſſet.& tantò magis,quia illa bulla nedũ
16 eſt iuris correctoria, ſed pœnalis, quæ † nullo modo,etiam ex ratione ſcripta, poteſt extendi.Gl. ſingulares. in Clem. 2. in verbo eiſdem. de ætat.& qual.Rom.in conſ.129.incipit licèt. Alex.in l.Si conſtante.ff.ſol.mat.Iaſ.in d.Auth. quas actiones.C.de Sacroſ.Eccl.& illud eſt pro
17 regula quod nulla prouiſio† hominis extenditur ad correctionem legis communis; neq; ad legem iam natam.vt probat ſecundum allegata.Neguſ.in tract.de pign.& hypoth.memb.4. 2.part.num. 87. ea enim quæ à iure communi
18 ſunt † exorbitantia ſunt ſtrictè interpretanda, nec extenduntur ad caſus non expreſſos; ſed relinquntur in ſua diſpoſitione. l. Si extraneus.ff.de cond.cau.dat.& ſic illa bulla cum non faciat expreſſam mentionem de Concilio, & de iure Canonum, ex quibus Epiſcopus,& alij Ordinarij habent ius ſuper clauſuram;non eſt correctoria,& poterit omnis Ordinarius viſitare clauſuram.

Non obſtat in contrarium adducta, & primò quod cum inter Fratres ſint Superiores; quod eis adaptatur diſpoſitio Concilij: quia loquitur de illis Superioribus qui vniuerſalem habent iuriſdictionem non particularem, vt iſti Superiores Fratrum, qui ſolum in Fratres eã retinent,nõ in Laicos,qui velint ire ad monaſteria; contra quos non poſſunt procedere ad excommunicationem,aut aliã pœnam: ſed verbum,Superior, intelligitur de habente ordinariam iuriſdictionem, & verbum in bulla retorquetur contra dictos Fratres: dũ dicitur quod nõ licèt mittere falcem in alienam meſſem:quia cum intelligatur de illo,qui ſibi vſurpat auctoritatem: non de illo, qui quod agit auctoritate ſuperioris agit; vt Epiſcopus qui
19 iuxta Concilium,tanquam † Sedis Apoſtolicæ delegatus,viſitat; ſed Fratres ſibi vſurparent eam facultatem, quæ Ordinarijs conceſſa eſt à Concilio, & per c.1.de ſtat.reg. in 6.

Secundò, non obſtat quod bulla prohibeat ingreſſus dictorum monaſteriorum: quia illud eſt reſpectiuè,quo ad ea, quæ per priuilegia demandata fuerunt Fratribus:ſed non ad om-
20 nia; & præſertim ad procurationem † clauſuræ [illegible] ſpecie Ordinarijs eſt commiſſa.cap. P[illegible] ſtat.reg.de qua nulla in bulla fit m[illegible]
21 Ter[illegible] eximat dictos Fratres † ab Ordi[illegible]one; non eximit eos à iuriſdicti[illegible]ſtolicæ; ſed iſti Ordinarij non [illegible] delegata auctoritate viſitant,erg[illegible]

Quarto, dum [illegible]it quod Epiſcopi in correctione,& [illegible]e intromitant,non intelligit de illis,q[illegible] delegati Sedis Apo-
22 ſtolicæ facere deb[illegible]m illud † verbum, alijs,intelligitur de ſimilibus.Gl.in l.Si fugitiui. C.de ſeru.fug.& in c.Sedes.vbi Fel.de reſcrip. aliàs enim abſurdum eſſet quod etiam voluiſſet diminuere auctoritatem Sedis Apoſtolicæ, & ita concludendum eſt Epiſcopos, & Ordinarios poſſe procurare clauſuram.

CONSILIVM LXV.

Filius an poſsit habere beneficium in Eccleſia in qua pater?

SVMMARIVM.

1 *Filij,non poſſunt habere beneficia paterna.*
2 *Natura legis eſt ad futura proſpicere.*
3 *Concilium c. 15. ſeſſ. 25. ſtrictè interpretandum inquantum eſt contra naturam legis.*
4 *Concilium c.15.ſeſſ.25.non habet locum niſi in filijs,qui mortuo patre volunt impetrare beneficia in Eccleſia,in qua pater fuit beneficiatus poſt Concilium.*
5 *Filij non prohibentur retinere beneficia, quæ habebant ante Concilium,mortuo patre ante d.Cõcilium.*
6 *Verba, habuerunt,in Concilio. c. 15.ſeſſ. 25.interpretantur,ideſt poſt Concilium habuerunt.*

Adſit

Adſit mihi Dominus.

FACTI SPECIES.

ANte Concilium Tridentinum Pater, & Filius in eadem Eccleſia erant beneficiati; & ante eius publicationem Pater deceſsit; verum quia Concilium ſeſſ.25.c.15. de reform. loquitur quod filij nō poſsint habere beneficium in Eccleſia, in qua eorum patres, habent, vel habuerunt beneficium: dubitatur an iſte filius poſsit retinere illud beneficium quod viuente patre habuit? & ad diſpoſitionem Concilij facit extrauagãs
1 Clem. 6. qui decreuerat filios non † poſſe habere beneficia paterna, quæ patres aliquando obtinuerant: cuius tenor eſt apud Nicol. Deſin. de iur. pat. nu. 71.

Veritate tamen inſpecta, Filius, qui mortuo patre ante Concilium, in ea Eccleſia, in qua pater fuerat beneficiatus, habet beneficium legitimè obtentum, poteſt illud retinere: nam lex illa Conciliaris ad futura proſpicit, nō autem ad præterita: ſicut eſt † natura legis. l. Leges. cum ſimilibus. C. de leg. quam non tollunt illa verba, habent, vel habuerunt: cum verificari poſsint etiam ad futura tempora: vt ſcilicet ſi poſt Concilium patres habuiſſent beneficiũ in vna Eccleſia: adueniente tempore poſtea filius in eadem illud, vel aliud habere non poſſet: ſed non poteſt habere locum de tempore ante Concilium: quia eſſet contra naturam legis: & Concilium inquantum † tendat contra naturam legis debet ſtrictè interpretari, ſicut poſt alias auctoritates, quæ allegari poſſent, decisum fuit in propoſita materia in Rota per Orad. deciſ. 1. de fil. præsb. & in deciſ. 2. in materijs Concilij & ita Sacra Congregatio in eo. c. 15. declarauit in his verbis, videlicet cap. 15. ſeſſ. 25. Conc. Tridentini, vigore cuius filij illegitimi arcentur à beneficijs, quæ ſunt in Eccleſia, in qua eorum pater fuit beneficiarus: non
4 † habet locum, niſi in filijs qui mortuo patre in eadem Eccleſia impetrare volunt: & in illis qui vnà cum patre de præſenti habere reperiuntur in eadem; & iterũ idem ſtatuit in alijs
5 verbis videlicet: filij † Præsbyterorum decreto Concilij Tridentini c. 15. ſeſſ. 25. non prohibentur retinere beneficium legitimè obtentum in eademmet Eccleſia, in qua fuit beneficiatus eorum pater, qui ante Cōcilium è vita migrauit: & hanc interpretationem in ſpecie tenuit Rot. in conſtitu. d. Clem. 7. quod ſcilicet nō habebat locum in beneficijs, quæ ante illam cōſtitutionē patres dimiſiſſent, ea ratione quod natura legis ſit dare remedium caſibus futuris: quod eſt compertum in deciſ. Put. 225. in 3. lib. & per Achil. deciſ. Vnica tit. de fil. præsb. in
6 quibus deciſionibus illa † verba, habuerunt, fuerunt interpretata, vt verificarentur de futuro, non autem de præterito: & ſic reſideo qđ iſte filius retinere valeat ſuum beneficium: cui Conc. non obſtat. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXVI.

Legata ad pias cauſſas an debeantur hæreditate diminuta?

SVMMARIVM.

1 *Legata diminuuntur, hæreditate diminuta.*
2 *Non conficiens inuentarium teneri vltra vires hæreditatis, non procedit in foro animæ.*
3 *Nec de iure Canonico.*
4 *Legatum pium detrahi ante omnia, intelligitur quo ad detractionem falcidiæ.*
5 *Legatum pium detrahi ante omnia, intelligitur, vt inſolidum legata ſoluantur.*
6 *Hæres tenetur vltra vires hæreditatis, non intelligitur quo ad exactionem.*
7 *Hæres regulariter tenetur vltra vires hæreditatis non faciens inuentarium.*
8 *Ommittens inuentarium videtur obligari creditoribus.*
9 *Hæres tenetur habere ratam diſpoſitionem defuncti.*
10 *Bona hæredis, & defuncti confunduntur non confecto inuentario.*
11 *Hæres cogitur per Ordinarium ad ſoluenda legata pia.*
12 *Hæres, qui non adimplet voluntatem defuncti, ammittit commodum hæreditatis.*
13 *Legatum pium eſt relictum pro anima.*
14 *Legatum pium non minuitur propter alia legata.*
15 *Falcidia, nec Trebellianica non deducitur de legatis pijs.*
16 *Legatum pium, etiam ſi caducum, non remanet apud hæredem.*
17 *Hæres non poteſt conuertere legatum pium in aliud opus.*
18 *Hæres non ſoluens legatum pium committit ſacrilegium.*
19 *Verba debent inſeruire intentioni teſtatoris.*
20 *Arbitrium non tollit opus pium.*
21 *Arbitrium non importat deſtructionē operis pij.*
22 *Legatum in certa re expreſſa debetur ſine mora.*
23 *Legitima debetur filijs in ſignum præeminentiæ.*
24 *Alumnus non admittitur ad hæreditatem patris alumni.*
25 *Alumnus non admittitur ad legitimam.*
26 *Legitimatio non facit filium alumnum.*
27 *Alumnus habetur pro coniuncto.*
28 *Coniunctus non habet ius legitimæ.*
29 *Pater poteſt habere in vxorem filiam alumnam.*

Dominus

Dominus dabit mihi verbum.

FACTI SPECIES.

QVidam Sacerdos Canonicus recepit in
filium alumnum Neſtorem ſpurium le-
gitimatum;& eum poſtea inſtituit vni
uerſalem hæredem, cum onere; quod in per-
petuum pro anima ſua celebrare faceret ſin-
gulis annis anniuerſarium cum xxv. miſſis: &
in eodē die diſtribuerentur duo ſacci frumen
ti in pane ad commodum pauperum exiſten-
tium in parochia,& in Ciuitate,& aliorū ope-
rum piorum,vt placuerit dicto hæredi:quòd le
gatum per multos annos factum fuit, ſolutis
etiam alijs legatis. Tādem diſtractis aliquibus
bonis d.hæreditatis, & creſcente familia; di-
ctus Neſtor recuſat proſequi dictum legatum.
& tantò magis prætendens legitimam, dicit
hæreditatem exhauſtam: vnde conſultus re-
ſpondi,vt infra.

1 Legata † enim diminuuntur,ſi hæreditas ſit
diminuta.vt tradit Bar.in Auth.ſimiliter.C.ad
l.Falcidiam.l.Vnica.§.& Cum triplici.in fin.C.
de cad.toll.Rom.in conſ.267.incipit.circa id.
Nec videtur obſtare additio hæreditatis ſi-
ne inuentario, ex qua videtur hæredem obli-
gari etiam vltra vires hæreditatis: quia illud
2 in † foro animæ non procedit. ad Bal. in l. Fi-
lium quem.n.45.46.C.famil. erciſcundæ. Hoſt.
in ſum.de teſtam.§.ad quid hæres. verſic.quid
ſi non ſufficit.Guid.Pap.deciſ.571.num.9. Imò
3 nec † in foro Canonico: quod in hoc corrigit
ius ciuile.c.In literis.& illic Abb. de rapto.
Neq; videtur obſtare quod legatum pium,
vt es alienū, ante omnia detrahi debeat; quia
4 illud intelligitur† quò ad detractionem falci-
cidiæ,non quo ad alia:vt ita intelligit Bart. in
Auth.ſimiliter.C.ad l.falc.in fin.& in l. Si quis
ad declinandam.C.de Epiſc.& Cler. vel vt le-
5 gata † ſoluantur in ſolidum: donec hæreditas
ſit ſoluendo.vt ita tenuit Franc.Porcell.de iu-
uent.c.5.num.8.in fin.& in nu.10.& 11. addens
6 quod illud dictum quod hæres† teneatur vltra
vires hæreditatis, non habet locum quo ad
exactionem,niſi pro modo patrimonij:& con-
cordat cum.c.Quamquam.de vſu.in 6.
Quibus tamen non obſtantibus in caſu de
quo agitur non videtur dubitandum,quin te-
7 neatur;quia regulariter † hæres non conficiēs
inuentarium, tenetur etiam vltra vires hære-
ditatis.Auth. de hæred. & falc. §. Si verò non
fecerit.coll.1.l.fin.§.Sin verò poſtquam. C.de
8 iur.delib. nam videtur cum † creditoribus, &
legatarijs contraxiſſe, &obligaſſe. Marant. in
ſuo aureo ſpeculo.diſtin.3.prin.num.9. Afflict.
deciſ.111.nu.16.ad finem.Boe.deciſ.57.in prin.
1.part.Steph.Barb.in conſ.106.nu.6.in 1. volu.
9 ad vltim.volunt.hæres † enim tenetur habere
ratā diſpoſitionē defuncti.l. cū à matre.C. de
rei vend.l.vēditrici.C.de reb.alien.nō alien.&
10 bona † hæredis, & teſtatoris per aditionem
ſine inuentario confundantur.d. Auth. de hæ-
red.& fal.& l.fin.§. ſin verò. C.de iur. delib. &
11 poteſt† cogi per Ordinarium.vt in Conc.Tri-
12 den.ca.8.ſeſſ.22.de reform. qui quando † non
adimpleat voluntatem defuncti, quò ad pias
cauſſas,ammittit commodum hæreditatis. ca.
Si hæredes.de teſtam.c.Sylueſter.11.q. 1. §. Si
quis autem.Auth.de Eccleſ.tit. coll. 9. nec vi-
13 detur dubitari poſſe quin † iſtud ſit legatum
pium.vt in addit.ad Capel. Toloſ. 214. & per
Nauar.de redd.benef.q.1.num.60.61.& 62.
Nec obſtāt contraria: & primò quod hære-
ditas ſit diminuta;tum ex ſolutione multorum
14 legatorum; tum alijs expenſis factis: quia †
propter alia legata,non diminuuntur ea, quæ
ad opus pium tendunt;quæ ante omnia dedu-
cuntur.Caſtren.in l.Siquis teſtamento.§.apud
Iulianum.num.5.ff.de leg.1.Oldr. in conſ.200.
15 de quibus † neq; detrahitur Falcidia, neq;
Trebellianica.Bertach.in tit. de Epiſcop.in 4.
par.quæſt.31.num.95.& 96.vbi de communi: &
16 ſic non poteſt fieri caducum. Imò † quando
etiam fieret caducum;non remaneret apud hę-
redem,cum pro anima ſit relictum:ad tradita
per Bart. in l. Pater filium.§. Tuſculanus.ff.de
leg.3.Imol.in c. Nos quidem. num.19.& 20.de
teſtam.
Secundò, non obſtat: quod hæres habeat
17 vxorem, & filiam nubilem: quia non eſt † in
eius poteſtate conuertere iſtud legatum in a-
liud opus etiam pium. Clem. quia contingit.
18 de relig.dom.& quando illud † non ſolueret,
committeret Sacrilegium.c.Sunt qui opes. 17.
quæſt.4.
Tertiò, non obſtant illa verba, pro vt, &
quemadmodum placuerit hæredi: quia illud
arbitrium refertur ad electionem perſonarū;
& locorum in quibus facienda ſit diſtributio
panis:non autem ad annihilandum legatum;
quod eſſet contra intentionem teſtatoris, cui
19 † verba inſeruire debent.cap.2.Requiſ.de ap-
pel.;& dato etiam quod arbitrium extendere-
20 tur ad diſpoſitionem legati; non poſſet † tol-
lere opus pium.Innoc. Abb.& cęteri Canoni-
ſtæ communiter in c.Cum tibi.de teſtam.quia
quādo committitur arbitrio alicuius aliquid;
21 nō† importat deſtructionem:& maximè ope-
rū piorū.Bar.in l.Theoppomus.ff.de dot. præ-
leg.quem ſequitur Alex.in conſi.14.num.9.vo-
22 lum.1.& quando fit legatum † expreſſa certa
re,debetur ſine mora: quia arbitrium intelli-
gitur commiſſum vti bono viro.l.Sed ſic lega-
tum.ff.de leg.1.l.1.ff.de leg.2.
Vltimò,non obſtat quod dictus hæres præ-
23 tendat legitimam:quia legitima† debetur fi-
lijs in ſignum præeminentiæ reſpectu extra-
neorum; qui quaſi ſunt domini etiam in vita
patris.

Digitized by Google

patris.inſtit.de hæred.qual.& diferen.§.Si autem.& d. hæres habetur pro extraneo: nec ei ad hoc oppitulatur quod ſit alumnus, & legi-
24 timatus: quia † alumnus non admittitur ad hçreditatē patris alumni.de iure poſitiuo.l. Nutritoribus.cum ſua Gl. c. comun. de ſucceſſ. &
25 minus † ad legitimam.Bal. in l.Sancimus, poſt principium.C. de infan. expoſ. & legitimatio non ei prodeſt ex ratione ſupradicta: & etiam quia licet illum ad primeua iura naturæ reſti-
26 tuat, tamen † non facit illum filium, ſed remanet in ſuo eſſe alumno: & potius habetur tanquam
27 † coniunctus, & de familia; inſtit. quib. ex cau.manu. non licet.§.eadem lege, cum Gl.
28 in verbo alumnum.& coniunctus † non habet ius legitimæ: conſequenter alumnus eam habere non poteſt.d.l.Nutritoribus & not. Ant. Roſel.de ſucceſſ.ab inteſt.num.204.Imò pater
29 † alumnus poſſet habere in vxorē filiam alumnam.l.Si quis alumnam.C.de nupt. & ibi Bald. ex quibus ſequitur quod d. Dominus Neſtor qui ſine inuentario accepit hęreditatē lucroſā & per multos annos ſoluit legatum; & qui culpa ſua hæreditatem diminuit; ad illud tenentur: non obſtantibus adductis: & ita iuris eſſe cenſeo: Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXVII.

Clericus an poſsit eſſe Procurator.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non poteſt eſſe Procurator.*
2 *Clericus pro Clerico, & Eccleſia poteſt procurare.*
3 *Clericus generaliter non poteſt procurare; ſed particulariter ex charitate, & pro amico.*
4 *Clericus poteſt eſſe conſiliarius Principis.*

Veni Creator Spiritus.

FACTI SPECIES.

QVidam Clericus agendo contra emphyteutam bonorum ſuæ Eccleſiæ conſtituit Procuratorem Reuer. Dominum Camillum; cui emphyteuta ille oppoſuit nō poſſe exercitium procuræ inſequi; ſuper quo articulo conſultus reſpondi vt infra.

1 Clericus † prohibetur eſſe in iudicio pro aliquo procurator.c.1.& 2.de poſtul.ſed illa diſpoſitio debet intelligi, & habet locum quādo Clericus coram Iudice Laico; vel corā Eccleſiaſtico pro Laico, qui non ſit connumeratus inter miſerabiles, & exceptuatos: nam obtenta licentia ab Ordinario regulariter in foro
2 Eccleſiaſtico † pro Clero & Eccleſia poteſt poſtulare.ad tradita per Abb.in cap.In noſtra.de Procur.nume. 1.& per Fel. alioſq; Canoniſtas. Fed.de Sen.in conſ.270.Imol.in c.1. nu.2. eod. tit.de poſtul.Archid. in ca.Peruenit.86.diſtin. & cap. Ciprianus.21.q.3. Bernard.Diaz.in ſua prat.crim.Canon.tit. miniſtri Laicorum. ac in reb. eorum Procur. Imò ſecundum tradita à Præpoſ.in c.Per venerabilem.num.8.qui fil.ſint
3 legiti. in foro Eccleſiaſtico pōt † pro Laico procurare priuatim; & aſſertio cōtraria ſolū ꝓcedit in procuratione generali: quia qñcunq. ex charitate, & amicitia, non ex cupiditate lucrādi, agat pro amico, poteſt etiam in foro ſeculari, tanquam Procurator, interuenire, habita licentia ab Ordinario procurandi vt concludit Abb.in c.2.num.3.& c Sed nec, etiam.nu. 4. ne Cler.vel mona. vbi ad finem dicit quod, licèt non poſsit eſſe officialis, Iuſtitiarius Principis
4 ſecularis: poteſt tamen † eſſe conſiliarius: & ita in præſenti caſu concludo, d. Reuer. Camillum non eſſe repellendum à iudicio; tum quia agitur de cauſſa Eccleſiæ. tum quia ex charitate, & vigore amicitiæ agit: Saluo iure &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXVIII.

Locatio vltra triennium; vel promiſsio de triennio in triennium an valeat? & de viribus depoſiti.

SVMMARIVM.

1 *Locatio rerū Eccleſiæ non poteſt fieri vltra triennium.*
2 *Locatio per triennium cum promiſſione alterius triennij non valet.*
3 *Locatio triennij cum pacto alterius triennij videtur in fraudem facta legis.*
4 *Pactum appoſitum in contractu nullo non poteſt valere.*
5 *Pactum contra bonos mores eſt quicquid continet aliquid turpe, vel inhoneſtum; aut contra ius.*
6 *Depoſitum quod non fit in iudicio, fieri debet ad electionem depoſitantis.*
7 *Pactum inuſitatum præſumitur fraudulentum.*
8 *Captioſa liberalitas eſt odioſa.*
9 *Depoſitum aliud iuris, aliud facti, & aliud conuentionale.*
10 *Depoſitum conuentionale præciſè eſt ſeruandū.*
11 *Conuentio eſt ſeruanda in faciendo depoſito ſuper rè controuerſa.*
12 *Deponens ex cauſſa neceſſitatis non eligit, ſed deponit apud electum.*
13 *Conuentio inducit formam, & ſolemnitatem.*
14 *Depoſitum ineptè factum non valet, etiam ſi deponens cogitaſſet ritè factum.*

Dominus

Dominus adiutor meus.

FACTI SPECIES.

ILlluſtriſs.& admodum Reuerẽdus Comes Vincislaus Rangonus locauit poſſeſsiones ſui beneficij D. Geminiano Becho per triennium, cum pacto alterius triennij finito primo, ſed etiam non finito primo triennio auctoritate propria accepit fructus vnius,& tertij anni; & reclamante d.D. Geminiano,eos depoſitauit: prætendens dictus D. Geminianus habere ſecundum triennium;vnde quæritur conſultatio.

Et ad reſolutionem præſentis caſus adducenda eſt extrauag.Pauli II.incipit, Ambitio-
1 sè. in qua prohibetur † fieri locatio, niſi per triennium.de reb.Eccl.non alien. qua diſpoſitione ſtante huiuſmodi contractus exiſtimãdus eſt in fraudem legis, & inualidus: ſaltem pro ſecundo triennio. ad ea,quæ tradit Card. in Clem.1.§.fin.quæſt.5.de reb.Eccl.non alien.
2 vbi dicit quod ſi prælatus faciat† locationem ad 9.annos.cum promiſsione aliorum nouem finitis primis,nõ valet contractus;quia in fraudem legis.& hãc opinionem,vt veriorem, tenuit Couuar.in lib.variar.reſol.lib.2.c. 16. nu. 4.5.& 6.Tiraq.de retract.conſang.§.23.Gloſ.1. num.10.& de retract.conuent. in præfat. num. 11. vbi dicit quod nihil refert quod ab initio locatio fiat ad longum tempus.vel ad paruum cum pacto renouandi ad aliud tempus, quod iunctum cum priori faciat longum;quia vide-
3 tur † facta in fraudem legis. & hoc pro communi tenet Vincen.Carroc.in tit.de bon. Eccleſ.non alien.num.5.verſic.Quæ ſublimitatur. ergo locatio facta per dictum Illuſtriſs. Comitem,vt finito triennio duret per aliud triennium cum iiſdẽ capitulis: & quod locatio ſex annorum aſcendat ad penſionem 850.ſcutorũ: nam videtur facta in fraudem. d. conſtitutionis:& ſic non valet, ſaltem quò ad ſecundum triennium.

Et conſequenter non valet depoſitum;quia
4 nullum† pactum appoſitum in contractu nullo,valere poteſt.l. 1.vbi Bal.C.de cond.ob cau. ſicut factum contra bonos mores nullius eſt efficaciæ.Bar.in l.Pactum.C.de coll.& pactum
5 cõntra † bonos mores eſt quicquid continet turpe,vel inhoneſtum,vel ſit contra ius.Doct. in l.Stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.
6 oblig.& in iure cautum eſt quod depoſitum † quod non fit in iudicio,debeat fieri ad electionem depoſitantis.Bal.in l.Acceptam.in 9.quæſtio.C.de vſur.Bar.in l.Si ſoluturus.ff.de ſolut. ergo pactum quod depoſitum fiat ad electionem.d.Domini Geminiani, non valet.l. Iuriſgentium.§.ſi paciſcatur. verſic. & generaliter.
7 ff. de pact. Imò pactum † quod eſt inuſitatum præſumitur fraudulentum, & præſumitur factum in fraudem, etiam ſi tendat in commodũ illius,in quem eſt præſumptio fraudis. Bal. in conſ.114.ſecundum ea quæ proponuntur,in 3.vol.Felin.in c 2.col.7.verſi.Et ita procedũt. de reſcrip.vel etiam videtur continere captio-
8 ſam † liberalitatem, quam iuris interpretes ſemper habuerunt odioſam. l.Cum aquiliana.
9 ff.de tranſact. præterea depoſitum † aliud eſt iuris,aliud facti,& aliud conuentionale.& cõ-
10 uentionale † præcisè venit ſeruandum.l. 1. §. Si conueniatur.& §.ſepè. ff. depoſ. ſed anteq; fructus ſubtraherentur per d.Comitẽ non fuit
11 ſeruata conuentio, quæ † erat ſeruanda in faciendo depoſito ſuper re in controuerſiam deducta.Tiraq.in retract.conuen.§.4.Gl.7.nu. 11.quia in huiuſmodi caſu depoſitum erat ne-
12 ceſsitatis, in quo † deponens non eligit perſonam,ſed apud electũ depouit.Nicol. Mozz. in lib.de contract. in diuiſione depoſiti num.
13 16.nam conuentio† induxit formam,& ſolemnitatem.Dec.in conſ.528.ad finem. Roman.in conſ.66.num.2.ex quibus concluditur quod locatio ad ſecundum triennium non valet. fru-
14 ctus tamen per d.Com.depoſitati† pro tertio anno primi triennij non releuant illum,etiam ſi putaſſet valere depoſitum.Alex.in conſ.165. in 6.part.& in conſ.7.nu.21.in 7.part. & ita iuris eſſe arbitror: ſalua tamen veritate. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXIX.

Filius Clerici poteſt habere beneficium in Eccleſia in qua pater fuerat beneficiatus, ſi Eccleſia poſt illius mortem mutetur.

SVMMARIVM.

1 *Conc.in c.15.ſeſſ.25.de reform.non extenditur ad caſus non expreſſos.*
2 *Natura legis eſt ad futura proſpicere.*
3 *Mutata conditione perſonæ,mutatur ſtatus rei.*
4 *Mutata perſona, mutatur qualitas beneficij.*
5 *Collegiata conuerſa in chatedralem, omnia competentia cathedrali habet.*
6 *Augere eſt addere rei iam initiatæ.*
7 *Modificatio eſt quando aliquid limitatur, nec aliud fit eius loco.*
8 *Mutatio eſt quando vno ſublato aliud componitur.*
9 *Mutatione perſonæ,mutatur, & extinguitur priuilegium.*
10 *Mutato nomine Eccleſia in aliam tranſit.*
11 *Forma dat eſſe rei.*
12 *Mutata Eccleſia non eſt eadem,ſed diuerſa.*
13 *Appellatione Eccleſiæ intelligitur perſona, non materia.*
14 *Mutato nomine perſonarum; res eſt alia, quo ad formam, & quo ad materiam.*

Auxilium

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

Filius Sacerdotis habuit canonicatum in collegiata, in qua pater fuerat beneficiatus; & quia ante publicationem Concilij Tridentini pater deceſſerat, filius poſtea illum retinuit, quia diſpoſitio conciliaris ad futura proſpicit: ſed poſt Cōcilium aliud ſimile, vel diſsimile habere non poſſet in eadem: verum ſi collegiata illa in cathedralem aſſumeretur, Quæritur an ille filius poſſet habere dignitatem in ea.

Et concluſiuè procedendo non videtur du-
1 bium quod diſpoſitio † Concilij c.15. ſeſſ.25. de reformat. non extenditur ad caſus non expreſſos, & ſtrictè debet intelligi. Sicut Rot. tenuit per Otad. deciſio.2. de fil. præsb. & in materijs Concilij deciſ.2. & procedit de futuro,
2 vt eſt † natura legis. l. Leges. C. de leg. & probatum fuit in conſil. 65. vnde ſi pater fuiſſet mortuus ante publicationem Concilij; filius poſſet retinere beneficium, quod habebat tēpore patris, vt in d. conſil. 65. & tantò magis poterit habere beneficium in Eccleſia, in qua pater nullum habuit; quem caſum concilium non amplectitur. & quando collegiata in cathedralem erigeretur, in ea filius beneficium habere poſſet; quia alia eſſet eccleſia, & in qua pater non fuiſſet. quod probo ſic.

Certum eſt ſecundum iuris diſpoſitionem,
3 quod mutata † conditione perſonæ, & ſtatus rei mutatur. l. 1. C. de imponen. lucrat. deſcrip. lib. 10. & tenet gloſſator. in c. vnico de iu. patr. in 6. in recitatione caſus, dum ait; quod muta-
4 ta † perſona, mutatur qualitas beneficij. & ſequitur Cardin. Iacobatius. in tract. de Concil. lib. 7. de capit. concl. §. in contrarium. verſic. 2. facit. Rot. per Put. deciſio. 215. in 3. lib. Achil. tit. de fil. præsb. deciſio. vnica. vbi dicit, quod conſtitutio Clem. 7. cuius tenor videtur apud Nicol. Delphin. de iur. patr. n. 71. verſ. Clemēs Epiſcopus, qui conſtituerat filios non poſſe mediatè, vel immediatè habere beneficium, quod aliquando habuerunt patres; non habet locum in beneficijs, quæ ante illam conſtitutionem patres dimiſiſſent: interprætando illa verba habuerunt, ideſt de futuro. & vlterius quod illa conſtitutio non haberet locum, ſi tempore patris fuiſſet portio, poſtea verò fuiſſet canonicatus; quia eſſet aliud beneficium: ita in propoſito caſu, ſi collegiata in cathedralem erigeretur; non eſſet locus diſpoſitioni Concilij, quia non eſſet amplius collegiata: ſed cathedralis, quia ammitteret primum nomen: & ſecundum ſuſciperet. cap. in Apibus. in fin. 7. qu. 1. Pariſ. conſil. 45. num. 16. in 4. volum. Mand. de Sign. grat. tit. de tranſlat. ver. Tranſlatus Epiſcopus. Per. Rebuff. in pract. benef. in 1. par. tit. de Tranſlat. Epiſcop. num. 11. & 16 & ita probat Pet. de Peruſ. in prin. tractat. de mu-
5 tat. ſtat. Eccleſ. & omnia † iura competentia cathedrali haberet. Io. Andr. in cap. Quia monaſterium. in verbo. Seruemus. & ibi Innocent. de Religio. dom. vbi dicitur, quod ſi monaſterium efficiatur Capella; aſſumit omnia iura competentia Capellæ, quia mutat naturam ſuam: & ita habetur in. cap. Cum inferior. de maior. & obed. & ibi communiter Doct. dum diſponitur quod ſi Eccleſia primò in iuriſdictione Archidiaconatus, in cathedralem erigatur; in totum eximitur à iuriſdictione Archidiaconatus. & propriè diceretur mutatio; non autem augumentum, nec modificatio, aut
6 diſpenſatio: nam augere † eſt addere rei initiatę, & augumentum ſequitur conditionem rei, cui accreſcit. l. Si ex toto. ff. de legat. 1. mo-
7 dificatio † eſt quando aliquid limitatur, nec aliud fit loco eius, ſicut quando corrigitur: & diſpenſatur, ſi ſtante ſtatuto, in aliquo alte-
8 rato ſuſpenditur. Mutatio verò † eſt quando vno ſublato, aliud componitur: & ita declarat exemplificando Imol. in Clement. Ne Romani. in 4. notab. de elect. & quod in propoſito caſu eſſet mutatio, tradit gloſ. in d. cap. Cum inferior. in verbo Cathedralem. & ſic ſublato nomine Collegij, & mutato in Cathedram mutaretur effectus. Specul. tit. de Tut. §. 1. verſ. item
9 quod cauſa. Ex mutatione † enim perſonæ, mutatur, & extinguitur priuilegium. Tiraq. Cate. in tractat. ceſſan. cau. ceſſ. effect. in prima part. num. 110. & licet Eccleſia materialis non mutaretur quo ad ſubſtantiam, tamen mutare-
10 tur; & mutato † nomine, in aliam tranſit. l. vbi ita donatur. ff. de donat. cauſ. mort. cum glo. in l. Iulianus. ff. ſi quis rem. ff. ad exhiben. dum di-
11 citur quod forma † dat eſſe rei; qua commu-
12 tata † non dicitur eadem, ſed diuerſa. Et ap-
13 pellatione Eccleſiæ † non intelligitur materia, ſed perſona. Io. de Selu. tit. de Beneficio. q.
14 54. num. 8. ergo mutato † nomine perſonatum, erit alia res: & quo ad formam, & quo ad materiam. Cephal. in conſi. 615. num. 94. & 95. in 5 volum. & conſil. 20. num. 18. in 1. conſil. 610. nu. 38. in 4. Simon. de Pręt. in 1. lib. interpr. vlt. vol. interp. 1. dub. 4. ſolut. 9. Alber. Brun. in tit. de augmen. concluſio. 5. limit. 6. ex quibus redditur concluſio indubitata, quod quando illa collegiata erigeretur in Cathedralem, Concil. in d. cap. 15. ſeſſ. 25. non obſtaret, quin filius, mortuo iam patre, habere poſſet beneficium in Eccleſia mutata, tamquam alia à Concilio non comprahenſa. & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.

Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXX.

Pœnæ impoſitæ conuolantibus ad ſecundum matrimonium, an ſubſiſtant?

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur relinquere filiis dotem maternam.*
2 *Mater ad ſecunda ſponſalia tranſiens tenetur filijs primi matrimonij relinquere donationem propter nuptias.*
3 *Maritus habet ſucceſſionem dotis vxoris.*
4 *Matrimonia ſunt libera.*
5 *Matrimonia non poſſunt impediri.*
6 *Leges abolentur in his, quæ concernunt ſpiritualitatem.*
7 *Leges impedientes libertatem matrimonij ſunt abrogatæ.*
8 *Imperator non poteſt ponere manum in ſpiritualibus.*
9 *Deus fecit liberas nuptias.*
10 *Nulla lex poteſt timidiora reddere matrimonia, & num.11.*
12 *Metus impedit libertatem matrimonii.*
13 *Metus qui cadit in conſtantem virum, irritat matrimonia.*
14 *Metus paruus, ideſt ammittendæ pœnæ, vitiat pœnam.*
15 *Conditiones in matrimonio quæ honeſtæ, & inhoneſtæ.*
16 *Conditiones inhoneſtæ vitiant matrimonium.*
17 *Conditiones inhoneſtæ contingentes ſunt illicitæ, ſed non irritant matrimonium.*
18 *Matrimonium eſt res fauorabilis.*
19 *Pœnæ in matrimonio appoſitæ ſunt reſtringendæ.*
20 *Iudex non tenetur ſequi opinionem multorum, ſi non ſit bona.*
21 *Opinio magis fauorabilis eſt tenenda.*
22 *Opinio ſecundum ius diuinum eſt fortior.*
23 *Pœnæ impoſitæ parentibus ad ſecunda matrimonia tranſeuntibus non valent.*
24 *Intentio legis, eſt anima legis.*
25 *Mens legislatoris eſt ſequenda.*
26 *Verba ſunt accomodanda intellectui.*
27 *Leges conſiſtunt in ratione, & ſenſu.*
28 *Caſus omnes, in quibus militat eadem ratio, ſunt compræhenſi in diſpoſitione.*
29 *Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur.*
30 *Expreſſum cenſetur quod eſt de natura rei.*
31 *De natura rei matrimonialis eſt libertas.*
32 *Ratio ſumma eſt, quæ pro ratione facit.*
33 *Lex diſponens de rebus ſacris pertinet ad bonum publicum.*
34 *Bonum publicum præualet priuato.*
35 *Conſtitutio facta ad euitandum peccatum eſt attendenda.*
36 *Lex agens de bonis animæ præfertur legi agenti de bonis corporis.*
37 *Tormenta omnia pati debemus potiuſquam aliquid turpe committere.*
38 *Conſenſus filiorum tacitus vel expreſſus quando pater, vel mater tranſit ad ſecunda matrimonia operatur, vt non incidat in aliquam pœnam.*

Da mihi verbum Domine virtute multa, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

DOminus Andreas ad ſecunda matrimonia conuolauit mortua D. Ioanna prima vxore; contra quem agit D. Hippolyta eius, & d. primæ vxoris filia pro dote materna: ipſe verò eam tradere recuſat, ſaltem dum viuit. Quare conſultus dixi vt infra: ſalua ſemper veritate.

Videtur enim ſatis apertũ in iure ꝙ quodcunq; diſpoſitum in vno coniugum, ſit& in a-
1 lio: nam maritus † tenetur filijs vxoris dotem matris reſeruare. Auth. de nup. §. Si verò expectet. col. 4. & eſt commune dictum: ſicut refert Rol. à Vall. in conſ. 95. nu. 8. in 1. vol. & mu-
2 lier ad ſecundum tranſciens matrimonium † tenetur filij primi matrimonij relinquere ſubſtantiam, quę illi obuenit largitate viri. l. Feminæ. §. Illud. C. de ſecundis nupt. filij enim ſuccedunt in bonis maternis; & vnius portio alijs accreſcit. inſtit. ad ſen. Orfician. tot. tit.
3 Sed videtur in contrarium, maritum † habere ſucceſsionem dotis. Aut. defuncto. C. ad Senatuſcon. Tertull. & hoc videtur procedere etiam ſi ad ſecunda tranſeat matrimonia: nam
4 matrimonia † ſunt libera, & omni debent ſecuritate gaudere. l. Nuptiæ. la 2. C. de nupt. c. Gem-
5 ma. de ſponſ. quæ non poſſunt † aliqua pęna infringi, vel impediri. vt in tex. d. c. Gemma. & d. l. Nuptiæ; & nouiſsimè per Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. cui diſpoſitioni non videtur obſtare text. in d. l. Fœminæ. §. Illud. C. de ſecũdis
6 nupt. Quoniam † in his quæ concernunt ſpiritualitatem, vt eſt in matrimonio, leges ciuiles abolentur; & maximè quia ſecundum Doctrinam Diui Pauli Apoſtoli in prima ſua Epiſto-
7 la ad Corinth. ſunt † abrrogatæ omnes pœnæ impedientes libertatem matrimonij c. fin. de ſecundis nupt. per quem textum in puncto iuris videntur ſublatæ omnes leges imponentes pęnam parentibus ad ſecunda ſponſalia conuolantibus; etiam ſi ſint introductæ ad Filiorũ fauorem. Couarr. in epitom. 3. cap. §. 9. nume. 4. & tradunt Abb. & Præpoſ. in d. c. fin. de ſecũdis nupt. qui dicunt, quod fauor filiorum non debet in pænam matris redundare; & quod Im-
8 perator non † poteſt ponere manum in ſpiritualibus, vel annexis, quod etiam tenet Hoſt. in ſum. tit. de ſecundis nupt. §. vtrũ. ad finẽ. & Dec. in c. Eccleſia S. Mariæ. nu. 40. de conſtitut.

vbi

vbi dicit, quod in puncto iuris, verior eſt opi-
nio, quod per dictum Apoſtoli Pauli ſint ſubla-
tæ omnes pœnæ impedientes matrimonia, vel
etiam timidiores reddentes contrahentes:
aliàs enim nuptiæ nõ eſſent liberæ; quas Deus
9 † & primas, & ſecũdas, & vlteriores licitas de
10 monſtrauit. c. Deus. 31. q. 1. ergo nulla † lex
humana eas timidiores reddere debet. Auth.
de non eligen. 2. nub. §. Sin autem. colla. 1. &
tradit Io. Boſch. tit. de legit. nupt. lib. 2. num.
11. 37. nullo enim † vinculo ſunt reſtringendæ,
nec pontificia, neque imperiali auctoritate. d.
c. Gemma. de ſponſ. & l. Titia. ff. de verb. obl.
nam propter metum incurrendæ pœnæ viri, &
mulieres retraherentur à nuptijs, & facilius
committerent peccatum propter incontinen
tiam, & quamuis huiuſmodi metus non ſit, qui
12 in conſtantem virum cadere poſsit, non † poſ-
ſet tamen liberum conſenſum non impedire;
vt tenuit Marc. Ant. Cuch. in ſua inſtit. canon.
tit. de imped. matrim. 191. & 192. vbi dicit, in
differentia inter magnum metum, qualis eſt il
le, qui cadit in conſtantem virum: & metum,
de quo loquimur ammisſionis dotis, ſeu incur
13 ſionis pœnæ, eſt, quia magnus † metus irritat
14 matrimonium; & metus † ammittendæ, ſeu
incurrendæ pœnæ, vitiat pœnam; ſicut dicim⁹
de cõditionibus in matrimonio appoſitis; qua
15 rum † aliquæ ſunt honeſtæ, aliquæ neceſſariæ,
aliæ impoſſibiles, aliæ inhoneſtæ, & aliæ con-
16 tingentes inhoneſtæ: & inhoneſtæ † vitiant ma
trimonium. Syluest. in ſum. verbo matrimoniũ
4. num. 5. ſed inhoneſtæ contingentes, haben-
tur pro non adiectis. c. fin. de cond. appoſ. &
17 iſtæ ſunt illæ, quæ non † ſunt contra ſubſtan-
tiam matrimonij, ſed ſunt omnino illicitæ, vt
furtum facere, committere homicidium, eui-
tare [illegible] & ſimiles: vel aliàs turpes, quæ
matrimonium timidũ reddere poſſunt: & pro
non appoſitis haberi debent. d. c. fin. de cond.
appoſ. & tradit Nicol. Moz. de matrim. §. Diui-
18 ſio. & n. 10. & ratio põt aſsignari, quia † matri
moniũ eſt res fauorabilis. d. c. fi. & ibi Gl. vnde
19 † pœnæ, & cõditiones in eo appoſitæ ſunt re-
ſtringẽdæ. Damaſ. in ſuis regulis canon. fol. 109.

Neque huic opinioni videtur obſtare tex-
tus. in d. l. Fœminæ. § Illud c. de ſecundis nupt.
etiam ſi pro intellectu concurreret communis
20 opinio: nam † iudex, qui Deum præ oculis ha-
bere debet, non tenetur opinionem multorũ
ſequi, quando videat eam minus bonam: nam
opinio paucorum præualet in veritate. l. 1. §.
Sed neque C. de vet. iur. enucl. Hoſtien. & Io.
And. in c. 1. de conſtit. tindar. in tractat. de te-
ſtib. c. 10. num. 12. ad finem, & loquuntur in ter
minis cõmunis opinionis non ſequendæ, quia
21 illa † opinio, quæ eſt magis fauorabilis ſemper
eſt tenenda; licet plures dicerent in contra-
22 rium. c. Si vir. de cognat. ſpirit. & illa † opinio
quæ eſt ſecundum ius diuinum, eſt fauorabi-
lior, & fortior. c. Licet ex quadam. in fin. de tẽ-
23 ſtib. neque fauor † filiorum, pro quibus ſint im
poſitæ pœnæ parentibus ad ſecunda ſponſalia
tranſeuntibus, poſſunt nec irritare, nec impe-
dire libertatem matrimonij. arg. textus in §.
Sanctiſsimas. auth. de alien. & emphy. coll. 8. &
eorum, quæ tradit Iaſ. in prima lectura. §. Diui.
num. 22. in l. Filiusfamilias. ff. de leg. 1. quod pro
indubitato habetur nouiſsimè in Conc. Tridẽ
tino. ſeſſ. 24 c. 1. de reform. & præcipuè ibi, qq;
falſo affirmant matrimonia à filijs familias ſi-
ne conſenſu parentum contracta, irrita eſſe, &
parentes ea irrita, vel rata facere poſſe: & ibi,
prohibitiones illas propter hominum inobe-
dientiam iam non prodeſſe, & grauia peccata
pertendant: conſtitutio enim illa conciliaris
tollit illas conſtitutiones, quę prohibebant fi-
lijs, ne contraherent matrimonia ſine conſen-
ſu parentum; quæ verba licet caſum iſtum non
exprimant; ſcilicet, quod parentes pòſsint li-
berè ad ſecunda conuolare ſponſalia defficiẽ-
tibus primis; intentio tamen conſtitutionis ea
fuit, vt omnia matrimonia ſint libera: & inten
24 tio eſt ſequenda, cum † ſit anima legis. l. Nomi
nis, & rei. ff. de verb. ſign. Bal. in l. Si quis. nu. 7.
C. de furt. Pariſ. in conſ. 16. nu. 20. vol. 3. & mens
25 † legiſlatoris ſemper eſt ſequẽda, impropriã-
26 do etiam verba: quia verba † ſunt trahenda &
accomodanda intellectui, non autem intelle-
27 ctus verbis. l. Benignius. ff. de leg. & leges † cõ-
ſiſtunt in ratione, & ſenſu. 1. q. 1. c. Marchio. In
28 quibuſcunque enim † caſibus, in quibus mili-
tat eadem ratio, omnes illi caſus dicuntur cõ-
præhenſi in diſpoſitione. Paul. de Caſt. in conſ.
85. per totum conſilium vol. 2. Paul. Leon. in
29 conſ. 1. num. 3. vol. 1. nam illud † dici poteſt ex-
preſſum, quod ex mente colligitur l. Licet Im-
30 perator. ff. de leg. 1. Immò pro expreſſo † habe-
ri debet quando ſit de natura rei. Stephan. de
Fed. in tit. de interp. iur. 1. part. num. 22 & de
31 natura † rei matrimonialis eſt inducere omni-
modam libertatem in contrahendo; & abolere
omnes pœnas. tã in ſecundis, & vlterioribus,
quàm in primis. l. Titio centum. §. Titio centũ.
ff. de cond. & demon. vnde lex, quæ diſponit de
matrimonio, tanq̃ de re ſacra, cũ matrimoniũ
ſit de ſeptẽ Sacramentis, eſt intelligenda, vt
deroget legi diſponenti de profanis in odiũ,
ſeu metũ Sacramentorum; nũquam verò, quod
32 tollat vim, & eius libertatẽ: nam illa † eſt sũma
ratio, quæ pro rõne facit. l. Sunt perſonæ ff. de re
33 li. & ſump. fun. & lex † diſponens de rebus ſa-
cris. ptinet ad bonũ publicũ. l. 1. §. Hui⁹ ſtudij.
34 ff. de iuſt. & iur. & bonũ † publicũ pualet priua
to. c. Licet cauſsã. in fin. de pbat. Sed de iure di
uino, vt in d. c. Deus. 31. q. 1. conceſsũ eſt ad 2. &
vlteriora matrimonia cõuolare: & Paul. Ap. in
alleg. loco idẽ cõfirmat: q ſit meli⁹ nubere q̃ v-
ri & id. trad. in d. c. fi. de ſecũdis nup. & in Cõc.
Trid. d. c. 1. ſeſſ. 24. ergo nulla lex pfana obſtare
I poteſt,

35 poteſt; & illam conſtitutionem † attendere
debemus, quæ ſit de peccato euitando; cum
36 agat de bonis animæ, & omnis lex † agens de
bonis animæ præfertur legi diſponenti de bo-
nis corporis, cum anima ſit cunctis rebus præ-
ferenda. c. Cum infirmitas. de pœnit. & remiſſ.
37 l. Sancimus. C. de Sac. San. Eccl. & debemus †
omnia tormẽta pati, potius quã aliquid turpe
cõmittere. l. Iſti quidẽ. ff. quod met. cau. & ſic
quandocunque aliquæ leges prohiberent ma-
trimonia, vel minus libera redderent, non va-
lerent: & ſupra allegatæ leges, licet referuent
filijs iura dotis maternæ, non præiudicãt quin
pater in vita poſſit dote ſibi cõſtituta vti quo
ad vixerit; ſed innuunt illũ non poſſe in præiu-
dicium filiorum alienare, prout facere poſſet,
ſi filij non extarent. Immò quando extende-
retur diſpoſitio ad hoc, & poſſet valere; illud
eſſet ſi filij contradixiſſent patri ad ſecunda
tranſire matrimonia; ſed ſi tacitè, vel expreſ-
ſe apparere poſſet de conſenſu, pater; neque
mater priuaretur vti frui ſubſtantia huiuſmo-
38 di. Dec. in conſ. 205. Quæritur an diurſio. num.
4. & 5. vbi dicit quod intelligeretur per filium
remiſſa iniuria, & eum cum multis alijs ſequi-
tur Boer. deciſ. 185. in 3. limit. num. 20. & fuit
commune dictum, ſicut atteſtatur. Viu. in libro
ſent. in verbo, Mulier ad ſecundas nuptias. in
fin. Pariſ. in conſ. 29. num. 81. vſque ad nume.
93. vol. 3. Rol. à Vall. in conſ. 81. num. 10. vol. 3.
Sed verius arbitror patrem nulla pœna teneri:
etiam ſi ad ſecunda ſponſalia tranſeat; filiãq;
excluſam iri ad petitionem dotis matris viuẽ-
te patre. Salua tamen, & ſemper veritate.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXI.

De exemptione emphyteutarum, & colonorum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Contra libertatem Eccleſiæ agitur per indirectũ.*
2 *Coloni partiarij Eccleſiæ non ſoluunt gabellas.*
3 *Fructus non dicuntur niſi deductis expenſis. & num. 17.*
4 *Fructus ſunt obligati domino pro honorantia.*
5 *Bona ſua ſunt de quibus poteſt diſponere.*
6 *Fructus à rebus Eccleſiæ prouenientes ſunt immunes.*
7 *Statuta laicorum non poſſunt hanc immunitatem infringere.*
8 *Eccleſiaſtici, & eorum coloni non ſubeunt onus impoſitum perſonæ pro rebus.*
9 *Immunitas tranſit ad poſſidentes. & num. 11.*
10 *Emphyteutæ Eccleſiæ ratione ſoluendi penſionẽ, ſeu liuellum ſunt immunes.*
12 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Diuino, Canonico, & Ciuili.*
13 *Maior dignitas eſt in Eccleſia, quã in Principe.*
14 *Intellectus ad l. Si pendentes. §. Si quid cloacarij. ff. de vſuf.*
15 *Coloni partiarij non poſſident.*
17 *Conſuetudo habet vim priuilegij.*
18 *Conductores gabellæ tenentur obſeruare conſuetudinem.*

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

NOn recedo ab his, quæ alias dixi, pro
exemptione colonorum Eccleſiæ, quę
videri poſſunt in conſ. 40. licet conſu-
lentes pro datiarijs ſeu gabellarijs a-
liter dicant; qui magis ad ea, quæ ad animam
pertinent (cum cunctis rebus ſit pretioſior)
attendere deberent, quia allegata, hanc partẽ
1 non offendunt, & ipſi, ſaltem † per indirectum,
agunt contra libertatem Eccleſiæ; vt atteſta-
tur Alb. in conſil. 8. num. 3. & Fed. de Sen. in al-
legato conſ. 3. & conſequenter incidunt in cen
ſuras de quibus in c. Nouerint de ſent. excom.
cuius opinio non eſt recepta, ſaltem ad eum
ſenſum, contra immunitatem Eccleſiæ, & eius
colonorum; ſicut habetur in his, quæ copioſè
dixit Pet. de Vbal. in conſ. 2. in tract. de collect.
qui loquitur de colonis partiarijs Eccleſiæ (q.
2 non † tenentur ad gabellas pro fructibus in bo
nis Eccleſiaſticis collectis: cuius opinio robo-
ratur ex diſpoſitione. l. Fructus. ff. ſol. mat. com
muniter approbata, de qua deciſ. 83. pedamõ.
3 alias allegata: quia † fructus (ſaltem quo ad
iſtum ſenſum) non dicuntur, niſi deductis ex-
penſis: vt iam probauimus; & tenuit Bar. in l.
Si merces. §. vis maior. ff. locati. vnde opinio Fe-
derici, quatenus indifferenter loquitur pro
omnibus fructibus, eſt erronea; Tum quia (vt
in allegata deciſione pedamontana) ab his extra-
hi debent expenſæ in cultura factæ. Tum quia
4 ipſi fructus † ſunt obligati domino pro hono-
rantia, quam ſoluunt. l. Si in lege. §. Si colonus.
cum Gl. ff. locat. quare reſultat concluſio, quod
fructus omnes non ſint colonorum; nam illa
5 † dicũtur ſua, de quibus ad libitum poteſt quis
diſponere. l. Is qui ſuis nũmis. ff. de manumiſſ.
6 Tum etiam quia huiuſmodi fructus † proueniẽ
tes à rebus Eccleſiæ ſunt immunes, vt tradit
Abb. alias adductus. in c. Ex parte. il primo de
7 decim. nec poſſunt laici, aut eorũ † ſtatuta hãc
immunitatem infringere. Abb. quem omnes ſe
quuntur. in c. Quæ in Eccleſiarum. in 3. notab.
de cõſtit. & tradit ẽt Boſ. in alleg. tit. de prin. n.
174. & Nat. in cõſ. 409. n. 8. & 9. affirmãs ꝙ onus
8 impoſitũ † perſonæ pro rebus nõ ſubeunt Eccle
ſiaſtici, neq; eorũ coloni: nã ſi res eſt immunis,
9 immunitas † trãſit ad quoſcũq; ſicut on⁹, vt ſup.
in d. cõſ. 40. n. 15. pbaui, & hẽtur in l. 2. C. de Epi.
& Cler. & in c. Eccleſiarum ſeruos. 12. q. 2. & iſta
faciunt

20 faciunt etiam pro emphyteutis † Eccleſiæ, qui ratione ſoluendi penſionem, ſeu liuellum, ſunt immunes. Decian. in reſpon. 50. in principio.
21 nam res immunis ſemper eſt † immunis, etiã ſi tranſeat ad perſonas non immunes. l. Aetatem. §. Rebus. ff. de cenſ. ſicut omnis res Eccle
22 ſiæ, & de iure † diuino, canonico, & ciuili eſt immunis, vt habetur de iure diuino in c. 7. li. 1. Eſdræ. Canonico, in c. Non minus, & c. Aduerſus. de immunit. Eccleſ. & de iure Ciuili. in l. Placet. C. de Sac. San. Eccl. & miror quomodo iſti conductores gabellarum, & rerum Principis, & eorum conſultores ponant tantam differentiam inter res Eccleſiæ, & res Principis, vt velint, ſicut in dies ipſi experiuntur, quod etiam conductores, & coloni rerum Principis tranſeant cum ſua immunitate; & quod res Eccleſiæ ammittant immunitatem tranſeundo à clericis in laicos ſoluta penſione, ſeu affictu, eo modo, quo tranſeunt res Principis: cum eadem ſit in eis ratio, immò maior; quia maior
23 † eſt dignitas in Eccleſia, quàm in Principe. c. Duo ſunt. & c. ſeq. 96. diſtinct. & peruertunt ſenſus, & doctrinas allegatas; nã Fed. de Sen. loquitur de fructibus colonorũ, de quibus ipſi ad libitum diſponere poſſunt; qui ſunt illi, qui eis ſuperſunt deductis expenſis, & ſoluta penſione dominis; non autem de omnibus collectis. Immò loquitur de illis, qui iure proprio
24 colligunt eos; vt ita loquitur † l. Si pendentes. §. Si quid cloacarij. ff. de vſufructu. ſed co-
25 loni † partiarij non poſſident, ſed tantum detinent. ſicut probat Alex. in conſ. 35. num. 11. & 12. vol. 3. quia ille non dicitur poſſidere, qui percipit fructus loco operum, & ſumptuum. cũ
26 fructus † dicantur deductis laboribus; & expenſis, vt dixi per d. l. Fructus. ff. ſol. mat. & adeſt extrauag. comun. de decim. verſ. In ſoluẽdo decimam,

Et prædicta magis corroborantur ex cõſuetudine immemorabili præſcripta, quę dat titu-
27 lum, & habet † vim priuilegij. c. Super quibuſdam. §. Præterea, vbi Gl. de verb. ſignif. Ferret. in conſ. 249. num. 18. in 2. part. & fuit concluſum in Rot. vt atteſtatur Caputaq. deciſ. 36. in 3. lib. ſecundum quam conductores intelli-
28 guntur contraxiſſe, & eam obſeruare † tenentur; niſi hoc in expreſſo fuiſſet conceſſa. Paris de Put. tit. de ſyndic. §. Conſuetudo, num. 5. & non eſt credendum maximè cõtra Eccleſiam; & conceſſio non valeret, vt ſupra dixi, & ſic remanet irrefragabilis concluſio, quod coloni partiarij, neque emphyteutæ tenentur ad gabellas pro fructibus collectis in prædijs Eccleſiæ, & iura ex aduerſo allegata fortaſsis procedunt in colonis, qui ſumptibus domini colunt, non in partiarijs de quibus Abb. in d. c. Ex parte. de decimi. & deciſ. 83. pedam, & in omnibus iſtis caſibus conſiderandum eſt, ad conſuetudinem obſeruatam; prout tradit Afflict. deciſ. 173. num. 2. & Ioſeph. Lud. concluſ. 38. per totum. de qua in iſto caſu non arbitror neceſſariam cognitionẽ, quia in iſtis partibus Principes recognoſcunt ſuperiorem Summum Põtificem, & Imperatorem; nam id ſine eorũ beneplacito ſtatuere, vel imponere non poſsũt; c. Super quibuſdam, de verb. ſignif. vbi doct. vel ſaltem niſi adſit immemorabilis conſuetudo. vt ibi Abb. in prin. verſ. Tertiũ mandatũ: Iacob. Graff. in prima part. ſuarũ deciſ. aurea. c. 125. de Gabel. ſeu vectigal. num. 15. ab impoſitione gabellarum ecceptuat Principes non recognoſcentes ſuperiorem, vt ſunt Veneti, & Genuenſes; vt ait; qui ſimilia facere poſſunt; quia nõ recognoſcunt ſuperiorem; & loquitur de impoſitis laicis: ſed in caſu propoſito requiritur auctoritas Papæ; ſecundum allegata à Nauar. c. 17. num. 201. 202. in manual. & ita, vt ſupra dico, ſaluo ſemper &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXIII.

Gratia à Papa conceſſa Cardinali, quod poſsit relinquere penſionem, quam tenebat perſonis Eccleſiaſticis; an valeat ſi relicta ſit non incedentibus in habitu,

SVMMARIVM.

1 *Penſio etiam laico conferri poteſt.*
2 *Penſio eſt commodum temporale.*
3 *Verba ſunt intelligenda ſecundum intentionem.*
4 *Intẽtio Papæ talis præſumitur qualis lex ſcripta.*
5 *Intentio præſumitur ſecundum naturam actus.*
6 *Actus actiuorum debet cadere in ſubiecto diſpoſito.*
7 *Factum legitimè retractari non debet.*
8 *Contumacia non eſt, niſi præcedat monitio.*
9 *Clerici coniugati licet habitum non deferant, non perdunt priuilegium.*
10 *Verba ſimpliciter prolata, ſimpliciter ſunt intelligenda.*
11 *Verba intelliguntur ſecundum ſenſum quo ſunt prolata.*
12 *Verba ſi non conueniunt, nõ eſt locus diſpoſitioni.*
13 *Verba verificari debent.*
14 *Verba priuilegiorum debent verificari.*
15 *Habentes ordines minores non gaudent priuilegio; niſi incedant in habitu, et tonſura, & n. 17.*
16 *Monitio non eſt neceſſaria in actu à lege prohibito.*
18 *Monitio vnica ſynodalis ſufficit.*
19 *Gratia ſimplex nõ importat derogationem legis.*
20 *Diſpoſitio Papæ præſumitur cũ lege concordare.*
21 *Diſpoſitio debet conformari cum qualitate demonſtrata.*

Verbum æternum illumina cor meum.

FACTI SPECIES.

PApa conceſsit Cardinali.N. quod poſſet diſponere de ſcutis 2000. ſeu penſionis, quam habebat ſuper fructibus Epiſcopatus Ferrariæ, in pſonis Eccleſiaſticis: & ipſe Cardinalis d. penſionẽ reliquit quibuſdam perſonis in minoribus conſtitutis, quę nec habitum, nec tonſuram deferebant; ſed enſem, & pugionem ad inſtar laicorum. Quare contingit dubitari, An ſint capaces?

1 Et pro affirmatiua facit, quod penſio, † quæ in titulum beneficij non ſit conceſſa, etiam laico conferri poteſt: ſicut notat. Gig. de penſ. q. 21. & Paul. Rom. eod. tit. c. 3. num. 5. & num. 7. & 24. & etiam in c. 10. nu. 3. quia, vt in c. 9. num. 7.
2 refert, eſt commodum † temporale tantum; & cum eo tranſit Card. in Clem. 1. §. 1. num. 4. de ſuppl. negl. præl. ex qua ratione infertur quod
3 verba † ſunt intelligenda ſecundum intentionem. c. Super literis, de reſcrip. c. In his, de ver-
4 bor. ſignif. & intentio Papæ † talis præſumitur, qualis ſit lex ſcripta. c. Cauſſamq;. de reſcrip. &
5 ſecundum † naturam actus: ideo eius verba operantur ſecundum naturam rei, de qua agitur. Dec. in conſ. 473. col. vlt. verſ. Et licet verba. ſed penſionis natura eſt, vt etiam laici ſint illius capaces, ergo illa verba, perſonæ Eccleſiaſticę debent intelligi ſecundum naturã penſionis, cum materia ad hoc ſit proportionata.
6 nam actus † actiuorum debent cadere in ſubiecto diſpoſito, & apto. Domin. in ca. Sicut vir. n. 3. & 4. in 7. quæſt. 1. & Sarnen. in reg. de idiom. q. 2. verſ. Tamen prædictis non obſtantibus.

Et ratio prædicta videtur corroborata, quia diſpoſitio pendet ab habente omnimodam facultatem; collocataque in perſonis habenti-
7 bus minores ordines: & ſic factum † legitimè non poteſt retractari. c. Factum, de reg. iur. in 6. quod ſemper procedit, niſi quando contumacia illorum ſubintraret: quę tamen deberet eſ-
8 ſe vera & vera † non poteſt eſſe, niſi præcedente mentione, ſcilicet quod eſſent moniti ad deferendum habitum. l. Contumacia, ff. de re iud.
9 Clerici, etiam † coniugati, licet habitum non deferant, non ammittunt priuilegium. Couar. in lib. prat. quęſt. c. 22. nu. 1. vbi de communi: niſi poſt contumaciam. & ſequitur Gram. vot. 33.

Sed prædictis non obſtantibus contrarium
10 cenſeo: quod illa verba † ſunt à Papa ſimpliciter prolata: & ſimpliciter ſunt intelligenda. l.
11 De prætio. ff. de public. & ſecundum † ſenſum, quo ſunt prolata: Alciat. conſ. 3. nu. 26. in 3. lib.
12 Quare quando † verba non conueniunt, non eſt locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §. Toties. & ibi Bar. ff. de damn. infect. Papa igitur ſimpliciter dixit, quod diſpoſitio fieret in perſonis
13 Eccleſiaſticis. Verba † omnino verificari debẽt, vt d. Gig. in prædicto tit. not. q. 22. poſt medium.
14 & iſta ratio † maximè procedit in verbis priuilegiorũ. c. Si Papa. de priuil. in 6. ergo illa verba
15 non † verificantur in minoribus cõſtitutis, niſi habitũ, & tonſurã deferant: vt prob. Pet. Antib. in tract. de mune. §. 4. nu. 52. vnde quamuis illæ perſonæ habeãt ordines minores; niſi deferãt habitũ, habent cõtra præſumptionẽ qđ nõ ſint Eccleſiaſticæ, niſi probent. Card. in cõſ. 13. nu. 3.

Et ad hoc nõ obſtat Couuà. qui loquitur de
16 monitione † facienda: nam illud procedit quãdo in actu prohibito non ſit alia prouiſio; ſed in priuilegijs Clericorum ſatis vulgata eſt cõſtitutio Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 6. vbi in expreſſo
17 terminatur, quod nullus † in minoribus, qui habitũ, & tonſuram non deferat poſsit gaudere priuilegio clericorum: & ſuper. d. c. 6. Sacra Cõgregatio hęc verba protulit, videlicet in § Is ẽt fori. Hęc verba importãt, vt clericus, q. diu ſine habitu, & tonſura incedens Eccleſiæ alicui de mandato Epiſcopi non deſeruiat, ipſo facto, ſine aliqua monitione præcedente, amittat fori priuilegium: & quandocunq; non adeſſet prædicta Concilij determinatio: tamen ſufficeret
18 vnica † monitio in ſynodo facta: vt probat Iul. Clar. in §. fin. prat. crim. q. 36. ver. Sed quid ſi facta ſit monitio? Conc. tamen ponit falcem in meſſe, cui nec etiam per Papam cenſetur derogatum per ſimplicem conceſsionem, niſi expreſsè de eo mentionẽ haberet: quia ſimplex
19 † gratia hoc non importat. Rot. in reſcrip. deciſ. 28. aliàs 35. §. in nou. Clem. 1. vbi Gl. de Iud.
20 Immò diſpoſitio † Papæ dicitur cum eo concordare. c. Propoſuit. §. Licet. de cõceſſ. præben. & tantò magis, cum in expreſſo nominauerit
21 perſonas Eccleſiaſticas; nam diſpoſitio † debet conformari cum qualitate demonſtrata: ſecũdum allegata à Soc. in conſ. 250. in cauſſa Bononienſi. col. fin. verſ. Sed ad hanc. vol. 2. & ſic poteſt concludi quod diſpoſitio illius Cardinalis non fuerit ſecundum mentem Papæ: vt ita ego cenſeo: ſaluo ſaniori Iudicio. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXIII.

Conductor domus quando poſsit expelli.

SVMMARIVM.

1 *Conductor domus expellitur etiam propria auctoritate finita locatione: & ſi reſiſtat punitur. & num. 4. & 6.*
2 *Conductor finita locatione, ſi reſiſtat, condemnatur ad rei æſtimationem.*
3 *Conductor ex quatuor cauſſis expellitur, durante locatione.*

5 Penſio

5 *Penſio ſoluitur ad tempus conuentum; aut ſecundum conſuetudinem, & ſi non adſit, in fine anni.*
7 *Declaratio l.1.§.fin.ff.de loc.pub.fru.*
8 *Non ſoluere, idem eſt, quod pactis contrauenire.*
9 *Meretrix eſt illa, quæ libidini multorum patet.*
10 *Notorium eſt illud, quod inſpectione oculorum perſpicitur.*
11 *Sceleratus, verbum comprehendit etiam vſurarium, blaſphematorem, ſodomitam, & habentē fornicariam in domo.*
12 *Conductor domus ſi reſiſtit locatori volenti eum ex cauſſa expellere, dicitur ſpoliare dominum.*

Ieſus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

Reuer. D. Albertus locauit quandā ſuā domunculam Ludouicæ mulieri viduę per annum; in qua ſecum duxit duas filias ſuas, & cum eis vitā inhoneſtam tenebat: Quare d. Reuer. adiuit Iudicem ſæcularē qui dictæ mulieri præcepit vt diſcederet à d. domo: ſed reſpondit velle finire annum: & d. Reuer. acquieuit; ſed finita locatione inſtetit eā expelli, & cogi ad ſoluendam penſionem, quā etiam non ſoluerat, ſed iudex inclinabat tempus differre ad eam cogendam, quare conſultus reſpondi, vt infra.

1 Conductor † finita locatione, ſi non diſcedat à domo conducta, expelli debet: nec audiri debet ſi offerat, etiam pro maiori pretio, eā retinere: & quatenus reſiſtat, dominus poteſt eum propria auctoritate expellere. textus eſt apertus in l. Ne cui liceat. C. de loc. & cond. vbi diſponit conductorem reſiſtentem, & controuertentem acriter puniri, & in exilium mitti: & alius textus eſt in l. Non ab re. C. vnde vi.
2 vbi ſi poſſidens † rem alienam, ſine iuſta cauſſa reſiſtat eam reſtituere, & expectet ſententiam, nedum ad reſtitutionem ſed ad rei æſtimationem tenetur.

Imò quandocunq; conductio duraret; ſi non
3 ſoluerit penſionem poteſt expelli † concurrente vna ex quattuor cauſis; ſcilicet ſi dominus eam pro ſuis neceſſitatibus velit: aut penſio non fuerit debito tempore ſoluta: aut conductor ſit malè verſatus in re conducta: aut dominus velit eam reficere. Ita expreſsè diſponit textus in l. Aedem. C. de loc. & cond. & tradit Vinc. Carro. eod. tit. in verbo, Recuſationibus, & melius Anton. Gom. in lib. var. reſolut. de loc. & cond. c.3. nu. 5. & 6. vbi diſtinguit inter locationem ad breue tempus, & longum; ſequutus Abb. in c. Si propter. num. 10. loc. & cond.
4 concludens quod poteſt † auctoritate propria expelli.
5 Penſio autem debebat ſolui † iuxta conuentionem: vel, ſi de hoc pactum non fuerat, ſecundum conſuetudinem ciuitatis, quæ eſt, vt ſoluatur de ſemeſtre, in ſemeſtre: & quando conſuetudo non adeſſet, debet ſolui in fine anni. Berth. in tract. de Gabel. in 2. parte. nu. 30. qui alios allegat. & Imol. in c. Si propter. num. 18. & 19. loc. & condu. & Bertach. iſdem ſequitur
6 num. 32. dicens; quod ſi non ſoluat, ſtatim, † & propria auctoritate eſt expellendus, & etiam cogendus ad ſolutionem; nec eſt audiendus. l. 1. §. fin. ff. de loc. pub. fru. vbi dicitur quod conductor, qui deſiderat frui vltra legem, vel contra legem; non debet audiri, & Gl. decla-
7 rat † illud vltra legem, ideſt vltra ſtatutum tēpus: & contra legem. ideſt contra pacta: & æ-
8 quiparat † non ſoluere, ad inobſeruantiam pactorum: ſed iſta mulier omnino, & quamprimū eſt expellenda, tum quia locatio fuit finita: tū quia non ſoluit debitam penſionem: tum etiā quia malè verſata eſt in domo; exercendo pu-
9 blicè actum meretricis. Nam illa † propriè dicitur meretrix, quæ libidini multorum patet. c. vidua. 34. diſtin. l. Palam. ff. de rit. nupt. & eſt
10 notorium: nam illud † dicitur notorium, quod inſpectione oculorum percipitur. Grat. in cōſ. 83. num. 6. lib. 1. & ex huiuſmodi cauſſa poteſt expelli. vt in auth. vt non luxur. coll. 6. & licet textus loquatur de ſodomia, tamen extendi-
11 tur ad huiuſmodi crimen; nam illud verbum † Sceleratus, comprehendit etiam fornicarium; vt atteſtatur Pet. Rebuff. de priuileg. ſcol. priuil. 11. num. 14. dum inquit: quod de domo expelli poteſt vir ſceleratus: puta dicit, vſurari⁹, blaſphemator, ſodomita, vel fornicariam domi habens: & facit textus in l. non aliter, & ibi Gl. & Bal. ff. de vſu, & habit. & ſequitur Imol. in d. c. Si propter. num. 19. dicens; quod ſi conductor teneat Ludum, vel mulierem inhoneſtam in domo; etiam durante locatione poteſt expelli; nec ei eſt facienda remiſſio penſionis pro tempore, quo non habitauit: & idem tenuit Sylue. in ſum. verbo locatio. num. 9. verſ. Tertio quan-
12 do conductor. imò faciendo † reſiſtentiam licet per viam iudicij, dicitur ſpoliare dominū. Alex. qui eſt vidēdus in conſ. 33. nu. 2. vol. 6. quē ſequitur Cephal. in conſ. 47. num. 40. in pri. vol. vnde inſurgit regula; Quod ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus, & ita iuris eſſe cēſeo q. d. mulier ſit ſine mora expellenda: & cogenda ad ſolutionem penſionis. Saluo iure &c. Laus Deo, & Beatiſſimæ Mariæ Virgini.

CONSILIVM LXXIV.

Emiſſio profeſſionis an, & quando reſcindatur?

SVMMARIVM.

1 *Puellæ à parentibus offerri poſſunt monaſterio infra pubertatem.*
2 *Puella in monaſterio facta pubes debet infra annum reclamare, aliàs non auditur.*

3 *Metus ceſſat in præſentia Epiſcopi, & conſanguineorum: & num. 5. & 13.*
4 *Pater, & non mater poteſt filiam offere monaſterio.*
6 *Metus parentum non eſt ſufficiens, niſi præcedãt minæ, aut verbera.*
7 *Impubes poteſt inuita offerri.*
8 *Conſtituere procuratores, vt monialis, eſt ratificare profeſſionem.*
9 *Reclamatio puellæ in monaſterio debet fieri tempore profeſſionis coram Ordinario.*
10 *Puella præſtans conſenſum in profeſſione, ſtatim ex voto eſt obligata Deo.*
11 *Vouete, & reddite.*
12 *Mater non poteſt offerre filiam in præſentia patris.*
14 *Extincta cauſſa metus, eſt extincta cauſſa reclamandi.*
15 *Verba ſunt ſigna earum paſſionum, quæ ſunt in animo.*
16 *Hilaritas frontis denotant lætitiam animi.*
17 *Hilaritas eſt exultatio animi.*
18 *Profeſſio publica requirit publicam reclamationem.*
19 *Poſt benedictionem profeſſæ, nõ poteſt reclamari.*
20 *Conſtitutio procuratoris eſt actus liberæ voluntatis.*
21 *Libera voluntas eſt contraria metui.*
22 *Actuum iteratio demonſtrat liberam voluntatem mulieris, & eam obligat.*
23 *Voluntas dignoſcitur ex dictis, & factis.*
24 *Profeſſio meticuloſa ratificatur, ſi per annum nõ fiat reclamatio.*
25 *Supplicatio exeundi à monaſterio, ſine reclamatione, & ingreſſus, & egreſſus denotant animũ monachandi.*
26 *Licentia exeundi à monaſterio cum promiſſione redeundi, præſentata in actis obligat ad religionem.*
27 *Poſt annum non poteſt reclamari.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Domina Anna ad educationem ingreſſa eſt monaſterium S. Claræ dũ eſſet octẽnis; & in eo ſtetit octo annos: & fecit profeſsionem ſumpto habitu in manibus Epiſcopi, qui eam examinauerat, & multis audientibus ipſa dixerat hilari vultu ſe ſponte, & libenter profiteri; vnde Epiſcopus eam benedixerat: & poſt profeſsionem habita licentia à Sacra Congregatione poſt decennium: exiuit à monaſterio pro curanda infirmitate, habitum monialis deferẽdo; & ſub obedientia Ordinarij viuendo: & interim è vita migrauit Nicolaus eius vnicus frater; & etiam eius mater; ita quod luctuoſa hæreditas ad eam peruenit; ipſaq; vt monialis, conſtituit procuratores: tandem corã multis teſtibus dixit, ſe nolle amplius in monaſterio redire, ex quo coacta fuerat à matre ingredi, & profeſsionem emittere: & prætendens monaſterium hæreditatem, ipſa impetrauit cauſſam à Papa committi Epiſcopo Mutinenſi & in ſerie proceſſus probauit quod in tempore, quo extra monaſterium degebat, audita fuit altercari cum matre, affirmando quod mater eam impulerat ad ingreſſum: & ex aduerſo probatur quod nedum tempore eius ingreſſus, ſed & profeſsionis, viuebat, & profeſsioni erat præſens pater, qui dicebat nolle filiam profiteri, niſi libenti animo: & quod examinata à ſuo Ordinario, dixerat ſponte profiteri: ſuper quo articulo conſultus reſpondi vt infra.

In iure Canonico hanc habemus concluſio-
1 nem quod puellæ † infra pubertatem poſſunt à parentibus alicui monaſterio offerri, à quo exire nequeunt vſq; ad pubertatem, contradicentibus parentibus; ſed factæ puberes habẽt facultatem contradicendi: de qua concluſione apparet in c. 2. & c. Significatum; & c. Cum virum, vbi Abb. & cæteri Canoniſtæ de regul. & tranſ. ad relig. ex quo reſultat deciſio indubitata, quod Domina Anna potuit in ætate octo annorum tradi monaſterio, etiam inuita: quæ iam pubes facta cum ſponte profeſsionẽ
2 emiſerit, nec ſacri † animum, imò neq; poſt nouem annos reclamauerit ad ſuperiores, poſtea non eſt audienda: vt apertè probatur in d. ca. 2. & ca. Cum virum. & illic Abb. in 2. notab. & Imol. nume. 2. verſic. Si autem coacti. & tantò magis, quia fuit examinata ab Epiſcopo, velata, & benedicta; ſtante quod hilari vultu dixit ſe ſponte velle profiteri quo caſu, dato qđ per metum ingreſſa fuiſſet, in actu profeſsio-
3 nis in præſentia † Epiſcopi, & aliorum ceſſabat omnis metus: ita quod liberè potuiſſet reclamare: ſicut tradunt Doct. in l. Tranſactionẽ. C. de tranſact. & ſic ex huiuſmodi ſolemnitate non poteſt amplius contradicere ca. Illud. 20. quæſt. 1.

Nec obſtat allegatus metus matris: quia primo reſpondeo; quod viuente patre nullus metus matris poteſt eſſe in conſideratione: nam pater, & non mater habet filiam in pote-
4 ſtate; & ad ipſum, † non ad matrem ſpectat offerre eam monaſterio. Gloſ. in c. addidiſtis, in verbo. mater & ibi Arch. 20. quæſt. 1. & ſequitur Bellem. ibidem & in c. 1. ead. q. 2.
5 Secundò reſpondeo quod per præſentiam † patris, & conſanguineorũ ceſſat omnis timor Alex. poſt Bar. in d. l. Tranſactionem. C. de trãſact. & in l. Si cum dotem. §. eo tempore. circa medium. ff. ſol. mat. Curt. in l. Interpoſitas. nu. 13 C. de tranſact. Et hoc maximè procedit iſto caſu, quia conſtat patrem dixiſſe ſe nolle filiã

profiteri

6 profiteri niſi libenter.
Tertiò, reſpondeo quod metus† parentum
nō eſt ſufficiens ad reſcindendā profeſsionē,
niſi præcedāt minę aut verbera.c.fin.qui Cler.
vel vouen. & ibi Gl in verbo, Metu regio.cum
Gl.ſeq.& ſequuntur omnes Doct. Bar.in l.1.§.
quæ oneranda.ff.quarum rerum. Abb.in ca.Cū
virum.de regul.& c.Cauſſam matrimonij.& ibi
Innoc.de offic.deleg.& Fel.in 3. declaratione.
& Dec.in nume.5.dicit hoc eſſe commune di-
ctum.
Quartò, reſpondeo quod aut fundat ſuam
intentionem ad ingreſſum; & ineptè, quia cum
8 eſſet impubes† poterat etiam inuita offerri;
d.c.2.& cum virum. de regul. & ſi facta pubes
non reclamauit intra annum, non eſt amplius
audienda; vt ſupra. Aut metum prætendit poſt
pubertatem: & idem dico, quia poſt profeſsio-
nem per decem annos non reclamauit. Præte-
rea contra ipſam eſt argumentum; nam viuēte
patre, & matre fecit recurſum ad Superiores
pro exeundo extra monaſterium. Idem etiam
potuiſſet vt profeſsionē euitaret, vel irritaret:
imò, vt monialis, & in obedientia ſe geſsit; &
8 procuratores † conſtituit: dicitur ratificaſſe
profeſsionem, etiam ſi eam metu feciſſet. Glo.
fin.in c.1.& ibi Innoc.& Abb.nu.13. quod met.
cau. & in dict. cap. 2. de regul. & ſicut auſa
fuit contendere cum matre, ita potuiſſet con-
tendere tempore profeſsionis, quando etiam
pater non fuiſſet viuus: ſed ſolum reclamauit
mortuo patre, & matre, atq; fratre, & tunc quā
do prętendebat hęreditatem ſibi ſpectare: vn-
de clarè conſtat de non ſuo iure; cum ſtatim,
aut ſaltem intra annū, reclamare debuiſſet d.
cap. Cum virum. de regul. & propterea eſt ex-
cludenda, nā reclamatio ab ipſa facta fuit poſt
9 decem annos à profeſsione: quæ tempore†
profeſsionis erat facienda, quando ab Epiſco-
po fuit interrogata d.ca.Illud. 20. quæſt.1.vbi
Ant.de But.& in d.c.2.de regul. col. pen. verſi.
10 3.oppone: ſed cum conſenſum† ſuum præſti-
terit, ſtatim ex voto fuit obligata Deo.c.1.17.
q.1.quare ſubintrat illud Sacræ Scripturæ di-
ctum de quo.in c.Magnæ.de vot.ſcilicet Voue
11 te,† & reddite. Neq; refert reclamatio facta
cum matre, quia vltra quod fieri debet intra
annum & coram Superiore d.cap.2. & dicunt
communiter Doctores: cum profeſsio fuerit fa
cta corā patre, qui in aperto dicebat ſe nolle
12 eam profiteri niſi libenter: quo caſu mater †
non poterat filiam offerre, vt de communi at-
teſtatur Innoc.in d.c.2.de regu.in prin.& Abb.
13 num.6.& præſente † Epiſcopo ceſſabat omnis
ſuſpicio metus.vt communiter atteſtātur om-
nes.in d.l. Tranſactionem quę.C. de tranſact.
& cum per nonnullos annos poſt mortem ma-
tris non reclamauerit, & habitum geſſerit; &
poſt mortem etiam fratris procuratores, vt
monialis, conſtituerit; quo tempore ceſsabat
cauſſa metus, ſi metus matris potuiſſet eſſe in
conſideratione; & ſic conſequenter quando e-
14 tiam fuiſſet in tempore reclamandi extincta †
cauſſa metus, fuiſſet extincta cauſſa reclaman-
di.in c.1.quod met.cauſ.& d.c. Cum virum. &
But.in c.ad noſtram.eod.tit de reg ſed omnia
ceſſant cum ex teſtium probatione cōſtet qđ
ipſa hilari fronte dixit, ſe ſponte velle profite
15 ri; verba enim denotant animum, quia ſunt †
ſigna eorum paſsionum, quæ ſunt in animo.l.
Labeo.ff. de ſuppel. leg. & ex dictis, & factis
oſtenditur voluntas.l. De quibus.ff.de leg.l.re-
præhendenda. C. de inſtit. & ſubſtit. & tantò
16 magis quia hilaritas † frontis denotat lætitiā
17 animi.Plin.lib.11. hilaritas † enim eſt exulta-
tio animi.vt dicit Gell.lib.2.c.27.c. afferte de
præſumpt.Pet.de Barb.conſ.24.nu.1.inter cōſ.
18 matrim. & eò maximè, quia cum profeſsio †
fuerit ſolemniter, & publicè facta requirebat
etiam publicam contradictionem. Ant.de But.
in d.c.2. de regul. & præſertim interueniente
examine Epiſcopi d.cap.Illud 20.q.1. & tradit
Innoc.in d.c.2.de regul.quę omnia tollunt om
nem pręſumptionem meticuloſę profeſsionis:
19 ita quod ſi non contradicatur† antequam de-
tur benedictio, non poteſt amplius profeſsio
impugnari, d.c.Cum virum.de regul.& quando
conſtituit procuratores, fecit actum liberum,
20 quia conſtituere† procuratorem eſt actus li-
21 beræ voluntatis.quæ libera † voluntas eſt cō-
traria metui l.1.ff.quod met.cau.& ex iſtis acti
bus ſpontaneis introducitur rati habitio.l.
Paulus reſpondit. ff.rem rat. hab. quæ rati ha-
bitio, & metus purgatio in aperto conſtat ex
multiplicatis actibus ſpontaneis factis per de
22 cem annos poſt profeſsionem; nam iteratio †
actuum cum prolixitate temporis demonſtrat
liberam voluntatem mulieris, & eam obligat.
l.Si mulier.C.ad ſen.cōn.velleia.& ibi Bald. &
Salyc.& Bal.in l.2.in 4.quæſt. C.de met.cau. &
cū teſtes dicant, dictā Dominā Annam dictis,
& factis demonſtraſſe liberam voluntatē pro-
fitendi; & ratam, & gratam profeſsionem po-
ſtea habuiſſe; non eſt dubitationi locus: quia
23 ex † dictis, & factis voluntas cognoſcitur. l.
pro hærede.§.penu.ff.de acquir. hæred. Signoro.
conſ.75.nu.15.Imò quando per metum ingreſ-
ſa, vel profeſſa fuiſſet, ex perſeuerantia in mo
naſterio per decem annos, & vltra, nec in di-
cto tēpore reclamauerit, ratificaſſe cenſetur.
24 cum poſt emiſſam profeſsionem † meticulo-
ſam ſi per annum ſtet ſine reclamatione, rati-
ficaſſe dicatur.d.c.2.de reg.& c.Conſtat. 1.q.1.
Glo.in c.1.vbi omnes.quod met.cau.& iſtis ad-
ditur quod ipſa poſt decem annos ſupplicauit
Pontifici pro licentia exeundi ad curandam
infirmitatem, & nullum verbum de metu; imò
ſponte aliquando ingreſſa eſt poſtea & egreſ-
25 ſa à monaſterio: quæ† omnia demonſtrāt ani-
mum ſuum liberum monachandi, & contra eā
faciunt

faciunt fidem.l.Cum præcum. C. de lib.cau. l. 2.vbi Bar.C.de inſtit.& ſubſt.& obtenta licen-
26 centia † eam præſentando in actis Vicarij, in qua ipſa promittebat, recuperata ſanitate, regredi in monaſterio: omnia in ea narrata obſeruare cenſetur obligata. Innoc. in cap. Cum Olim.verſi.Sed dices.de cenſ.& in ca.Cum venerabilis,nu4.verſi.Item licet.de excep. Quare ſtantibus prædictis;& præſertim quia mortua matre, cuius metum allegat, neq; intra annum, neq; elapſo anno reclamauit, ſed ſolum poſt duos annos cauſſa hæreditatis; non poteſt
27 amplius † profeſsionem impugnare. text. eſt apertus.in d.c.3.de regul.& ibi Inno.& alij.ca. Ad id. de ſpóſ.c.de illis.il 2.de deſpon.impub. cum Gl.fin.&c.1.in fin.& ibi omnes.de his quę met.cauſ.& c.conſtat.1.q.1.& ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXV.

Iuſpatronatus an,& quando poſsit cedi?

SVMMARIVM.

1 *Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt.*
2 *Emphyteuſis pro ſe,& deſcendentibus,non poteſt in eorum præiudicium in alios transferri.*
3 *Hæres, verbum, refertur ad quoſcunq; ſucceſſores.*
4 *Hæres, verbum in materia tranſitoria ad extraneos,ad eos etiam tranſit.*
5 *Iuſpatronatus eſt tranſmiſsibilis ad extraneos.*
6 *Succeſſores in materia habili intelliguntur etiam ſingulares.*
6 *Appellatione ſucceſſorum veniunt ſingulares.*
8 *Iuſpatronatus ex facto proprio poteſt transferri in extraneos.*
9 *Iuſpatronatus transfertur in Laicum cum conſenſu Epiſcopi;ſed in Eccleſia; non eſt opus conſenſu.*
10 *Conſenſus ſuperueniens poſt ceſsionem iuriſpatronatus idem operatur vt præſtitus in principio.*
11 *Alteratio iuriſpatronatus non inficit ceſsionē.*
12 *Reſeruatio iuriſpatronatus pro ſe,& deſcendentibus intelligitur gradatim.*
13 *Iuſpatronatus tranſit in extraneos,ſi non adſit in reſeruatione taxatiua,tantum.*
14 *Argumentum de feudo,& emphyteuſi ad iuſpatronatum non valet.*
15 *Emphyteuſis tendit ad priuatam vtilitatem, ius patronatus ad publicam,& num.16.*
17 *Illatio de vno ad aliud non eſt bona.*

Deus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

NObilis Albertus fundauit beneficium ſub tit.S. Cæciliæ ad Altare Conceptionis in Eccleſia Cathedrali, & ſibi, & deſcendentibus & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis maſculis reſeruauit ius præſentandi præsbyterũ de domo, & familia ſua, ſi tempore aduenientis vacationis adeſſet, in d.eius familia,aliàs alterum idoneum, qui celebret ad d.Altare in qualibet hebdomada vnam miſſam pro defunctis, ad ſuffragium animæ d. fundatoris, & aliorum de parentela: & poſt ipſam fundationem,& dotationem ad 20. annos,ceſsit in vim donationis.d. iuſpatronatum magnifico Domino Ioanni de Caſalibus, cuius filium leuauerat à Sacro fonte Baptiſmatis:& poſtea deceſsit,& adueniente tempore vacationis d. Dominus Ioannes præſentauit Reuer.D.Franciſcum eius nepotem: & Dominus Aloyſius nepos ex fratre d.olim.Domini Alberti,& eius hæres præſentauit Dominũ Petrum eius conſobrinum, prætendens ceſsionem ſupradictam inualidam, ex quo reſeruatio iuriſpatronatus fuerat facta illis de familia,& admiſſa ab Ordinario: vnde quæritur quid iuris?

Et prima facie videretur dicendum illam
1 ceſsionem fuiſſe inualidam, ex regula, Quod † ſemel placuit.de reg.iur.lib.6.& ex alia. in ca. Mutare.eod.tit.& lib. vbi omnes Doctores tenent, quod qui ſemel aliud diſponit in fauorẽ alterius, non poſsit poſtea contra illud venire in præiudicium eius: & hoc clarum eſt in feudo, & emphyteuſi recepta pro ſe, & deſcendentibus: quod ſit ius quęſitum ipſis, ita quod etiã ſi nõ ſint hæredes iure proprio ſint vocati; nec
2 in eorum † præiudicium poſsit aliquid fieri. Iaſ.in l.2.col.83.verſi.Septimò quæritur.Salyc. C.de iur.emph.Alex.in conſ:26.ponderatis. in 5.col.vol.5.& in conſ.106.nu.8.& conſ.107. lib. 4.vbi de communi: & hoc nempe videtur obſeruandum in caſu præſenti cum adueniente vacatione beneficij eligendus ſit præsbyter de familia: quare videtur quod actus totus factus ſit fauore familię.

Quibus tamen non obſtantibus contraria ſententia in iure procedit: nam in materia ha-
3 bili, illud verbum, Hæres refertur † ad quoſcunq; ſucceſſores.l.Hæredis appellatio. la 2.& l.Sciendum.ff.de verb.ſignif.& ideò in materia
4 † tranſitoria ad extraneos, illud verbum comprehendit etiam extraneos.Bar.in l.Gallus. §. etiam.ff.de lib.poſthu.Cur.Iun.in conſ.4. num.
5 9.ſed iuſpatronatus† de eius natura eſt tranſmiſsibile ad quoſcunq; ſucceſſores, etiam ex-

traneos,

traneos prout decidunt Doct. omnes in Clem. Plures de iu. patr. post Gl. ibi in ver. Hæredes Iterum Gl. in c. filijs, & in c. Piæ mentis. ac in c. Conſiderandum. 16. q. 7. Pet. Anchar. in d. Clem. Plures. num. 7. & 11. Baro. in c. Perlatū. num. 4. de iur. patro. Inno. in rub. de iu. patro. in fin. & plures quos cumulat Rochus de Curt. de iur. patro. in ver. Ipſe, vel is à quo. num. 17. fol. mihi 406. ergo nulli dubium eſt, quin iuſpatronatus transferatur ad d. ceſsionarium, q. comprehēditur ſub illis verbis ſucceſſoribus:
6 nam ſucceſſores † in materia habili intelligun tūr etiam ſingulares ad tradita per Solam ad Decreta Sabaudiæ tit. de iu. emphyteu. decre. Rempub. Gl. vlt. 1. par. num. 5. fol. mihi 42. ſuc-
7 ceſſorum † enim appellatione veniunt etiam ſingulares. l. Si pupillus. ff. de acqui. hæredi. l. Inconuentionibus. ff. de verb. ſign. l. 1. §. permittitur. ff. de acq. quoti. Bero. conſ. 65. nu. 55. vol. 1. & Menoch. de adipi. remed. 2. num. 16. Vlte-
8 rius iuſpatronatus † ex facto proprio transfertur in extraneos; ſufficit enim quod adſit Epi-
9 ſcopi conſenſus, qui efficit, vt Iuſpatronatus † transferatur in laicum licet in Eccleſia non ſit opus conſenſu. Plures pro hac opinione refert Doctores Io. de Selua. in tract. de benef. q. 5. par. 1. num. 232. cuius concluſionis rationem affert idem de Selua. in d. p. 1. q. 6. num. 15. nec
10 refert quod conſenſus † ſuperuenerit poſt ceſſionem Iuriſpatronatus quia idem operatur ac ſi foret præſtitus in principio ſic notat. Io. de Selua. d. q. 6. n. 17 & 23. & Rot. in antiq. eod. tit. dec. vltim. Et valeret ipſa donatio, ſeu ceſsio, etiam ſi poſt erectionem facta fuiſſet aliqua alteratio; vtporè ſi beneficium ex ſim-
11 plici factum fuiſſet curatum: quia † alteratio eam non impediret, vt in cap. Vnico. eod. tit. in 6. quare remanet concluſio pro validitate donationis, & ceſsionis: nam & ſi in ipſa erectione, & reſeruatione dictum fuiſſet pro ſe, & filijs; pater primus erigens poſſet illud cedere in extraneos. quia in huiuſmodi materia re-
12 ſeruatio † intelligitur gradatim facta, ſcilicet primò pro ſe. Secundò pro filijs: ſed viuente ipſo primo, nullum ius eſt acquiſitum ſecundo, adeo quod cum ſecundus ius non habeat, nullum ei fit præiudicium; & per primum liberè poteſt in alium transferri. Cald. in terminis. in conſ. 19. de iurepat. & Anch. in conſ. 81. & iſtam opinionem tenuit Lamb. in eodem trac.
13 & maximè quando † non ſit poſita taxatiua tantum. in lib. 1. artic. 6. 2. q. prin. 2. part. nu. 9. & in artic. 4. num. 4. & Roch. de Curt. in loco ſupra allegato.
14 Nec valet argumentum † de feudo, vel emphyteuſi ad iuſpatronatum, vt refert ipſe Lāb. in d. artic. 6. num. 5. 6. & 7. quia emphytheuſis
15 tendit † ad priuatam vtilitatem: & iuſpatronatus ad publicam, & augmentum cultus diui-
16 ni: vt homines † inducantur facilius ad fundādas Eccleſias: vt in c. 3. huius tituli. & alias cauſſas adducit ipſe Lamb.

Neque obſtat, quod tempore vacationis vnus de familia ſit præſentandus: quia de vno
17 † ad aliud non infertur. l. Papinianus exuli, cum ſimilibus. ff. de minor. & hoc non tangit iuſpatronatum ſed ſolam præſentationem. Et quamuis tranſeat in extraneos, poſſunt nihilominus præſentari illi de familia: Quare concludo prædictam ceſsionem valere ex ſupradictis. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXVI.

Statuta laicorum non valent contra libertatem Eccleſiaſticam.

SVMMARIVM.

1 *Incendium præſumitur in dubio eueniſſe culpa inhabitantium.*
2 *Conductor tenetur adhibere diligentiam, ne res conducta damnificetur.*
3 *Conductor tenetur domum conductam ab igne cuſtodire.*
4 *Villa non tenetur ad emendationem damni occaſione ignis.*
5 *Villa non tenetur quando ignis clam ſit immiſſus.*
6 *Villa tenetur quando ignis palam ſit immiſſus.*
7 *Nemo tenetur pro crimine alterius.*
8 *Villa tenetur loca tuta reddere.*
9 *Intereſt reipublicè, vt villæ à malis hominibus purgentur.*
10 *Commune debet adhibere diligentiam ne committatur incendium.*
11 *Statuta laicorum contra libertatem Eccleſiæ obſeruari non poſſunt.*
12 *Statuta, quæ prohibent clericis vti priuilegijs, ſunt contra libertatem. & num. 18.*
13 *Eccleſia vniuerſalis intelligitur de prælatis.*
14 *Clericis fuit conceſſum vti priuilegijs fauorabilibus.*
15 *Statutum arctans iudicem ad denegandum clericis minus ius, quàm laicis, eſt contra libertatem.*
16 *Clerici vti poſſunt ſtatutis laicorum. & num. 17.*
19 *Inferior non poteſt ſua conſtitutione ligare ſuperiorem.*
20 *Effectus ſufficit, qui magis attenditur quàm verba. & num. 21.*
22 *Intentio ſtatuentium debet eſſe cum iure communi conformis.*
23 *Interpretatio contra propriam verborum ſignificationem fit, vt attendatur intentio ſtatuentis.*
24 *Verba ſequentia recipiunt interpretationem à præfatione.*
25 *Statuta dicuntur approbata ab effectu.*
26 *Delictum præſumitur quemlibet ſcire, quando à maiori*

maiori parte ſciatur.
27 *Prælatio legis dicitur anima, & cauſſa finalis.*
28 *Omnis diſpoſitio ſtatuti reſtringitur ad exordium.*
29 *Generalitas reſtringitur ad ſpecificata.*
30 *Clericus non dicitur forenſis.*
31 *Domicilium quilibet dicitur habere vbi rem habet.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Reuer. Dominus Paulus Leonius Patauiẽſis, Epiſcopus Ferrarienſis habet quædam bona in Terra Noui cum domo, & fœnili; quæ locauerat cuidam Ronchino; & ignis in ea fuit poſitus, & tota combuſta. Quare inſtat ædificia huiuſmodi reſarciri à Villa, ſeu communi, vigore etiam ſtatuti Ferrarienſis, quod obſeruatur in d. Terra: cui opponitur; ſtatuta non ſuffragari, quia ex eadem diſpoſitione ſtatutum eſt, clericos illis vti non poſſe, niſi Epiſcopus in ſynodo ſua ea approbauerit, pro qua difficultate conſultus reſpondi, vt infra.

Et ad elucidationem præſentis caſus contra Reuerendiſsimum Epiſcopum multũ facit
1 vltra ſtatutum, quod in dubio † incendiũ præſumitur proceſſiſſe culpa inhabitantium. l. Nã, & ſalutem. ff. de offic. præf. vigil. cum alijs, quæ allegari poſſent, & maximè quando ille, qui
2 habitat ſit ipſius rei conductor, qui tenetur † adhibere diligentiam ne res conducta damnificetur, aliàs ipſe tenetur ad emendationem. l. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi quis inſulam. ff. ad l. Aquil. l. Qui ædes. cum alijs ſimilibus. ff. de incend. ruin. naufrag. Bal. in l. Si creditor, num. 1. poſt prin. C. de pigno. actio. Abb. in c. 2. nu.
3 8. depoſ. & præcipuè tenetur † conductor domum conductam ab igne cuſtodire. l. Si vendi-
4 ta. ff. de peric. & commod. rei vend. Villa † enim non tenetur ad emendationem, Bal. qui præcisè conſuluit pro ea in conſ. 148. & 149. vol. 2. ſecundum modernam impreſſionem, qui eſt vi-
5 dendus, & indifferenter quando † clam ignis ſit immiſſus. Bar. in l. 1. §. Reciſorum. ff. ad ſenat. tuscon. Silleian. Bal. in l. Si quis non dicam rapere. num. 6. C. de Epiſc. & Cler. Rom. in conſ. 7. num. 4. verſ. Aduertendum tamen. nam vt vil-
6 la † teneatur debet probari, quod ignis fuerit palam immiſſus, & quod villa poterat prohibere, & non prohibuit. Raim. in d. l. 1. §. Item illud. ff. ad Silleian. Et tantò magis, quia nemo
7 regulariter tenetur † pro alterius crimine. Auth. vt null. iud. §. Quoniam verò, & ibi Gl. coll. 9. l. Sancimus. C. de pœn.

Quibus tamen non obſtantibus in præſenti caſu, mea quidem ſententia, villa tenetur;
8 † quæ debet loca tuta reddere, & eſt cõmune dictum, vt per Abb. in c. 1. num. 8. cum ibi notatis. de reſtit. ſpol. & tradit. Calcan. in conſ. 39. & conſ. 63. Bar. in l. Ne quid. num. 8. ff. de incẽd.
9 ruin. nauf. Intereſt † enim Reipublicæ: vt Caſtra, & villæ purgentur à malis hominibus. l. Congruit. ff. de offic. præſ. ex quo ſequitur q
10 commune † tenebatur adhibere diligentiam, ne committeretur incendiũ. arg. l. 1. C. de peric. tut. l. Quidam decedens. §. fin. ff. de admin. tut. & tantò magis ſtante ſtatuto: & ad præſentem caſum tradit in terminis, Bal. in conſ. 174. in 2. vol. incipit. Quoddam fœnile, atque magis, quia ignis extrinſecus immiſſus fuit, & fœnile erat inhabitatum. Nam ex diſpoſitione ſtatuti ſufficiebat vnum eueniſſe, vt villa teneretur ſcilicet; vel quod in domo habitata extrinſecus fuiſſet immiſſus, vel in domo inhabitata quomodocunque. Et non aduerſatur aliud ſtatutum, in quo diſponitur, quod clerici nõ gaudeant beneficio ſtatutorum, niſi etiã contra ſe in ſynodo approbent omnia in volumine contenta: neque ſuffragentur forenſibus, quia multipliciter reſpondetur. & primò
11 Statuta laicorum † contra Eccleſiaſticam libertatem ſunt nulla, & obſeruari non poſsũt ſine interitu animæ. c. Nouerint. cum alijs ſimi-
12 libus. de ſent. excomu. eaque dicuntur † contra libertatem Eccleſiæ, quæ prohibeant clericis vti priuilegijs eis conceſsis: vt expreſsè Innoc. in d. c. Nouerint. dum dixit, quod illa ſtatuta dicuntur contra libertatem Eccleſiæ; quæ ſunt contra priuilegia conceſſa vniuerſali Eccleſiæ, ſiue à Deo, ſiue a Papa, ſiue ab Impe-
13 ratore, & vniuerſalis Eccleſia, ad hunc effectũ, intelligitur de Prælatis, vt expoſuit S. Ioan. Chriſo. in c. 18. Matth. in illis verbis, ſcilicet, ſi peccauerit in te frater tuus, dic Eccleſiæ. Vel de Sacerdotibus in genere; vt expoſuit Gl. 1. in c. Si peccauerit. 2. q. 1. & refert Iacob. de Ancil. lib. 8. artic. 4. poſt principium. Quibus
14 clericis † per modum priuilegij fuit conceſsũ vti beneficio ſtatutorum laicorum in fauorabilibus, ſicut tradit Lap. alleg. 101. & eum ſequitur Dec. cum multis per eum allegatis in conſ. 114. colum. 1. verſ. Sed tamen his minimè obſtantibus. Immò dicit Lap. in ea allegatio-
15 ne ad num. 27. quod ſtatutum † laicorũ quod arctat iudicem ad denegandum, vel reddendũ minus ius clericis, quàm laicis, eſt contra libertatem Eccleſiæ: qui vlterius in allegatione 92. demonſtrat talia ſtaauta eſſe contra libertatẽ Eccleſiæ, quæ non ſunt obſeruanda. Sicut dicit Felin. in c. Eccleſia. S. Mariæ. num. 42. de conſti.
16 Papa enim conceſſit, quod clerici † gaudere poſsint ſtatutis laicorum. vt in c. Conſtitutus. de in integ. reſtit. & in c. Dilecti. de for. comp. de quo Abb. in d. c. Conſtitutus. in 5. notabili.
17 & † Imperator in Auth. ſtatuimus. ad finem.

C. de

C. de Epiſc. & Cler. & multa ad hoc allegat Felin. & Abb. in c. Eccleſia S. Mariæ. de conſtitut. & notabiliter Iacob. Alb. in conſ. 8. à num. 3. ad finem. & fuſius Boſ. in lib. var. reſol. tit. de principe. nume. 220. vbi ex allegatis oſtenditur ea eſſe contra libertatem Eccleſiæ;
18 quæ infringunt † vti non poſſe ſtatutis laicorum ſibi fauorabilibus, & cum eis concordat Anc. in conſ. 61. Iſta quæſtio. ex quibus datur intelligi d. Reuerendiſsimum vti poſſe ſtatuto diſponente villam teneri ad reſtaurandum damnum per incendium datum: & eſt commune dictum atteſtante Capra. in ſuis concluſionibus concluſ. 75. vbi à num. 24. vſque ad 35. cum regulis, & limitationibus progreditur. Et ei non obeſt aliud ſtatutum, quod ſcilicet clerici gaudere non poſsint beneficio ſtatutorũ, niſi Epiſcopus ea approbet in ſua ſynodo. qa hoc prohibere non poteſt ex prædictis, & etiã infra dicendis.

Nam Epiſcopus non arctatur ex hoc in ſy-
19 nodo conſtituere; quia inferior † non poteſt ligare ſua conſtitutione ſuperiorem; c. Inferior. 21. diſtin. neque ei legem imponere. c. Venientes. de iureiur. & ſic etiam ſi ſtatuta in ſynodo non eſſent approbata; non poſſet illud ſtatutum tollere priuilegia clericis conceſſa, vt ſcilicet, vti poſsint etiam ſtatutis laicorũ.

Et dato quod laici id ſtatuere potuiſſent, non tamen d. Reuerendiſsimus prohibetur, vti beneficio ſtatuti obligãtis villam: etiam ſi ſpecialiter in ſynodo non ſit comprehenſum:
20 nam ſufficit † effectus. l. Si tamen ſine culpa. ff.
21 de ædili. edict. qui magis † attenditur quam verba. l. Si filiusfamilias. la prima. ff. ad Senat. conſ. maced. in fine: ſed ſtatuta ipſa ſeruãtur etiam cõtra clericos in foro ſeculari: ergo &c. Et hoc maximè procedit ſecundum intentio-
22 nem ſtatuentium, quæ † intentio debet eſſe conformis iuri communi. c. Cum dilectus. de conſuet. & nulla poteſt intentio eſſe, niſi quod clerici etiam contra ſe ſubeant ſtatuta; prout ſequitur Socin. in conſ. 97. abundè, & ſubtiliter in principio. colum. 2. volum. primo. quoniam
23 etiam † contra propriam verborum ſignificationem fit interpretatio, vt attendatur intentio legiſlatoris. c. Intelligentia. de verb. ſignif. & talis, ne ſtatutum reddatur irrationabile. c. Erit autem. 4. diſtin. quod debet ſemper eſſe commune omnium ciuium, vt ibi in textu: id quod ſummitur in præfatione, d. ſtat. in quinta Rubrica: dum diſponitur, quod qui vult vti beneficio ſtatutorum, & alterius illud etiam
24 in fauorem conferentis recipiat, à qua † præfatione verba ſequentia recipiunt interpretationem. l. Item. §. fin. ff. de pact. l. Titia. §. Idem reſpondeo. ff. de verb. oblig. Sed quis ignorat huiuſmodi ſtatutum etiam contra perſonas Eccleſiaſticas obſeruari de facto; cum nuperrimè pro reſarciendo fœnili Illuſtriſsimæ Dominæ Marphiſæ moniales Sanctæ Claræ, pro poſſeſsione, quam habent in illa villa, & ego ipſe pro beneficio Sanctæ Magdalenæ, onus ad proportionem ſupportauerimus? ita quod
25 ex effectu † ſtatuta ſunt approbata, ergo, & perſonæ Eccleſiaſticæ contra laicos eodem ſtatuto vti poſſunt. cap. Cum veniſſent. de eo, qui mitt. in poſſeſsio. & diffusè colligitur ex allegatis per Tiraq. de retract. conſang. §. 1. Gloſ. 13. num. 2. & quando denegatur huiuſmodi beneficium, dicitur venire contra libertatem Eccleſiæ, ex ſupra allegatis; & tradit ipſe Tiraq. vbi ſupra: quia tollitur priuilegiũ à iure communi conceſſum: vt dixi, & eſt theorica Bart. in l. Nequid. ff. de incend. ruin. nauf. vbi dicit, quod villa tenetur ad emendationem damni dati in ea, ſi ſciuerit deli-
26 ctum in ea commiſſum; & ſciuiſſe † præſumitur, ſi publicè a maiori parte ſciatur, & eſt commune dictum, vt per Abb. in cap. 1. nume. octauo. de reſtit. ſpol. & multa ad propoſitum adducit Rimin. in conſil. 391. numero 13. & præcipuè textum in l. Iure prouiſum. C. de Fabricen. libro vndecimo. Immò ex diſpoſitione ſtatutorum reperitur cautum, quod clerici gaudeant eorum beneficio; dum in præfatione dicitur, quod clerici admittantur ad beneficium ſtatutorum, quatenus ea etiam contra
27 ſe patiantur. Quæ præfatio † dicitur ratio, vt cauſſa finalis ſtatutorum. Alex. in conſil. 7. numero quinto. in ſecundo volum. Bald. in l. final. numero 2. ff. de hæredita. inſtitu. Lap. in prædicta allegat. 101. numero 24. verſiculo circa ſtatutum. deciſ. pedam. 52. numero 10.
28 & 11. omnis enim † diſpoſitio ſtatuti reſtringitur ad exordium. ſecundum allegata, & maxime per Lap. in prædicta allegatione 101. & ſic ſtante quod in effectu ſtatuta laicorum ſeruantur etiam contra clericos; reſultat indubitata concluſio, quod etiam ſecundum diſpoſitionem ſtatutorum clerici ad eorum beneficium admittantur. & præſertim omnis eorum generalitas, reſtringitur quo ad clericos, ad ſpecificata; dum voluerunt ſequi diſpoſitionẽ Bullæ Bonifacij; quæ conceſſa fuerat Ferrariæ: quæ tamen non prohibet caſum præſentẽ:
29 & generalitas † reſtringitur ad ſpecificata. l. Legata. ſecundo reſponſo. ff. de ſuppel. leg. Bar. per illum textum. il primo l. Quæſitum. §. final. colum. 4. ff. de fund. inſtrum. & hoc probat textus in l. In toto iure. ff. de regul. iur. vbi Dec. numero ſeptimo, cum ibi per eum allegatis. ſit vt diſpoſita per generalitatem, quo ad clericos, non excedant diſpoſita in Bulla prędicta, ergo non comprehendit caſum de quo agitur.

30 Neque clericus † dicitur forenſis, licet non ſit ſub iuriſdictione laicorum: vt latè probat

Deci. in conſil. 114. numero primo, propè finem. & in hoc multa poſſent allegari, quando dubitaretur. Reuerendiſsimus Epiſcopus igitur, licet Ferrariæ reſideat, dicitur etiam diſtrictualis Carpi, & Noui, reſpectu bonorum:
31 quia quiſquis† dicitur habere domiciliū, vbi rem habet, & ibi conuenire, & conueniri poteſt. Innocen. in cap. Ex parte. de for. compet. & latè Bathol. Cœpo. de ſeruit vrban. præd. cap. 27. cap. fin. de for. compet. l. fin. C. vbi rem act. & hæc tantò magis procedunt cum beneficiū huiuſmodi, etiam de iure communi, ſit conceſſum, vt ſupra probauimus; quod tolli non poteſt ſine fractione libertatis Eccleſiaſticæ, & interitu animæ: vnde putò Reuerendiſsimum Epiſcopum fouendum eſſe. Saluo, &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXVII.

Coloni Eccleſiarum, An ſoluant Gabellas?

SVMMARIVM.

1 *Coloni ſoluunt Gabellam pro fructibus.*
2 *Emphytheuta Eccleſiæ grauari poteſt à Domino.*
3 *Emphytheuta Eccleſiæ non ſoluit Gabellam, nec etiam pro melioramentis. & num. 5.*
4 *Emphytheuta priuati tenetur ad Gabellam.*
6 *Res tranſit cum ſua immunitate.*
7 *Coloni partiarij Eccleſiæ non tenentur ad Gabellam. & num. 8.*
9 *Coloni rerum exemptarum, ſunt etiam exempti.*
10 *Priuilegium conceſſum rei, tranſit ad omnes eam poſſidentes.*
11 *Coloni rerum Principis ſunt exempti.*
12 *Maior eſt præeminentia Eccleſiæ, quam Principis.*
13 *Conſuetudo habet vim priuilegij.*
14 *Conſuetudo attenditur in contractibus.*
15 *Vſus immemorabilis eſt conſuetudo.*
16 *Vna pars populi poteſt introducere conſuetudinem.*
17 *Ruſtici faciunt ſibi conſuetudinem.*
18 *Collegium priuatum facit ſibi conſuetudinem.*
19 *Obſtetrices faciunt ſibi conſuetudinem.*
20 *In priuatis non cadit præſcriptio, ſed conſuetudo, ſicut in vectigalibus.*
21 *Conductores Gabellarum, innouando cadunt in pœnam exilij.*
22 *Noua vectigalia dicuntur ea, quæ non erant in vſu.*
23 *Gabellarij exigentes ea, quæ non erant in vſu, tenentur ad reſtitutionem.*
24 *Opinio Federici in conſ. 111. non procedit in rebus priuilegiatis, ſed in perſonis.*
25 *Exemptio Eccleſiæ, eſt de iure diuino, canonico, & ciuili, & num. 26. & 27.*
28 *Sua dicuntur ea de quibus poteſt ad libitum diſponere.*
29 *Fructus coloni ſunt hypothecati domino pro bonorantia.*
30 *Fructus dicuntur deductis expenſis.*
31 *Colonus partiarius, non ſubit onera pro fructibus.*
32 *Colonus ſolum tenetur pro fructibus ſuperabundantibus operum, & expenſarum.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Conductores Gabellarū Terrę Carpi inſtant colonos Eccleſiarum ſoluere Gabellā pro Beſtijs venditis; ad quam coloni prætendūt non teneri, & requiſitus reſpondi, vt aliàs & infra.

Si quidem Feder. de Sen. in conſil. 111. incipit, An diœceſanus: num. 9. tradidit quod pars qua contigit colonis, non ſit priuilegiata; ita vt ait Rip. in 3. libro. reſponſ. in 2. reſponſo. de
1 Eccleſ. ædific. coloni † pro fructibus à ſolo ſeparatis, qui ſunt ſui, Gabellam ſoluere debent. eoſque cum Specul. titu. de immun. Eccleſ. ad finem, ſequutus eſt Nat. in conſ. 218. nu. 8. in 2. volum.

Sed in contrarium ſtat veritas, vt infra patebit; & cōcluſio procedit tā pro emphytheutis Eccleſię, quàm colonis; nam quòad emphytheutas firmatur regula, quod nemo debet duplici onere grauari: vnde emphytheuta dupliciter grauaretur, ſi dominus temporalis eū
2 grauare poſſet; cum, & ipſe † onerari valeat ab Eccleſia; ita eleganter tradit Bart. in l. Priuatæ. C. de excuſat. mun. lib. 10. & cum in terminis ſequutus eſt Petr. de Vbald. in conſil. 2. de collect. vbi in fortioribus terminis concludit emphytheutam Eccleſiæ pro re liuellata ne-
3 dum ad Gabellam non teneri, ſed neque † pro melioramentis in ea factis, & eum refert, & ſequitur Boſſ. in lib. variar. reſolut. tit. de prin. numero 128. qui dicit quod licet emphytheu-
4 ta † priuati ſecundum aliquos ad datia teneatur per l. 2. Cod. de iur. emptio. iuncta Gloſ. in
5 verbo, Apocaſ. id tamen fallit† in emphytheuta Eccleſiæ, ad doctrinam Bart. in l. Licitatio. §. fin. ff. de publ. & ita ſcriptum reperitur ab Anton. Scap. de iur. non ſcript. titu. de princip. & illorum poteſt. cap. 29. & à Pet. Duen. in reg. 100. in 1. 2. & 3. ampliat. & eſt ſumma ratio quia
6 res eſt immunis, & tranſit † cum ſua immunitate, vt infra dicitur.

Et

Et prædicta concluſio procedit etiam pro
7 colonis partiarijs, qui † non tenentur ad Gabellam pro fructibus in re Eccleſiæ perceptis. ad tradita per Duen.in regula prædicta.& Boſ. eod.tit.de prin.num.174.dicens quod quando priuilegium immunitatis eſt datum rebus,co-
8 loni, qui res ipſas colunt † ſunt etiam exempti;& ita conſuluit Ferrariæ in caſu contingẽti pro æquite hyeroſolomitano, de Sacratis. Decian.in reſponſione.51.lib.3. qui eſt videndus.Grat.reſponſ.130.nu.6.7.& 8.libr. 1.& hæc fuit opinioGl.in Clem.1.in verbo,Excolentes. de decim: quæ communiter eſt approbata , vt refert Socin.in conſ.297.Viſo priuilegio.col.2.
9 dicens quod ſi terræ† ſint exemptæ,coloni eas excolentes gaudent priuilegio . & idem dixit Abb.in c.Ex parte.il 1.nu.4.& 5.& ibi Imol. nu. 14. de decim. & iſtam opinionem tenuit Rot. deciſ.363.aliàs 5.de priuil.in antiq. dicens qđ
10 priuilegium † rei conceſſum ſequitur rem ad quęcumq; vadat. & ſequitur Abb.in conſil.9. vol,1.ver.ad ſecũdum.de colono. de qua re eſt text.Clarus in l.Aetatem.§.rebus.ff.de cenſ.dicens quod priuilegium datum rebus , nunquã extinguitur ; & ſic immunitas fundo conceſſa tranſit ad quoſcunq; l. 1. §. permittitur. ff. de aq. quot. & eſtiu.vbi quod prædijs datur non extinguitur cum perſona : de quo latè ſcripſit Decian.in d.reſponſ.51.num. 14.& ipſi conductores Gabellarum in dies probant, quia con-
11 ductores † poſſeſsionum Principis, & coloni , non ſoluunt aliquam gabellam , ex priuilegio conceſſo rebus Principis. l. Semper. §. conductores.cum.§.ſequenti.ff.de iur. immun.l.1. C. de priuil. dom. aug.libr.11. & clarum eſt quod
12 ineſt maior † præeminentia in Eccleſia quàm in principe.c.Duo ſunt.& c.ſeq.96.diſtin.& cõſequenter idem , & imò magis ſeruare debent colonis Eccleſiarum .

Adeſt etiam immemorabilis conſuetudo in d.terra, vt coloni prædicti non ſoluãt pro quã-
13 titate honorantię,quæ habet † vim priuilegij à principe emanati.c.Super quibuſdam.§.præterea.& ibi Gl.de verb.ſignif. Ferret.in conſil. 249.num.18.in 2.part.Caputaq.deciſ. 56.nu. 2. in 3. part. & eadem eſt ab iſtis modernis conductoribus obſeruanda : quia in contractibus
14 †attenditur conſuetudo.ad notata per Parid. de Put.de Synd.§.Conſuetudo. num.5.licèt aliqui dixerint illam verè non eſſe conſuetudinem,quæ ab vniuerſitate populi non ſit introducta,ſed habere titulum præſcriptionis. nam Balb.in titulo de præſcript.in 2. part. princ. q.
15 .4.nume.4.ad finem concludit,quod vſus† tanti temporis cuius initij non ſit memoria , eſt propriè conſuetudo : & quod ſufficiat allegare quaſi poſſeſsionem non ſoluendi,etiam ſine Principis ſcientia quod ſequitur Alex. in con-
16 ſil.6.num.8.in 1.volum. Imò vna pars † populi poteſt inducere conſuetudinem in his,quæ ad eam pertinent:ſicut notat Bart.in l.2.n. 18.ver. Iuxta hoc quæro, an certa pars populi. C. quæ
17 ſit long.conſuet. ſicut videmus quod ruſtici † faciunt ſibi conſuetudinem in modo teſtandi.
18 l.fina. Cod.de teſtamen. & collegium† priuatum :vt atteſtatur Abb.in ca. Quæ in Eccleſia-
19 rum.num.7.de conſtitut.& obſtetrices† etiam ſibi faciunt conſuetudinem.l.1.§.1.ff.de variar. & extraord.cogn in quibus non cadit præſcriptio ſed conſuetudo.Bal.in conſi.270.nume.1. volum.3.Dec.in conſil.48.nume.2.dicens quod
20 in† vectigalibus non cadit præſcriptio.Ex quibus patet quod dicti gabellarij fruſtra tentãt dictos colonos grauare,qui neq; poſſunt innouare ex pactis cum Sereniſsima Camera initis,quæ eis locauit iuxta ſolitum , & innouan-
21 do † incidunt in pęnam exilij perpetui. l.fina. c.Nou.vectig. Imponere enim noua vectigalia ſolus Princeps poteſt, vt refert Bertach. in ti-
22 tu.de Gabell.in princ.1. part.& illa † dicuntur noua vectigalia,quæ non erãt in vſu : vt notat Bald.in conſil.270.nume.3.& ſi quid exigunt †
23 quod non fuiſſet in vſu , tenentur ad reſtitutionem.Capic. deciſ.148.num. 2.ex quibus remanet indubitata concluſio quod coloni Eccleſiarum,ſicut nec emphytheutę tenentur ad aliquam gabellam pro fructibus recollectis in re Eccleſiæ.

24 Nec obſtat † dictum Fed. de Sen. in allegato conſil.111.quia ſi contra prædictam concluſionem interpretatur,ab omnibus reprobatur. in l.Placet.C.de Sacroſ.Eccleſ. ſed procedit ſolum in caſibus,quando priuilegium ſit conceſſum perſonæ,& non rebus;vt atteſtatur Boſ.in eod.tit.de princ.num. 174.& Iacob. Graff.in 1. parte.lib.2.c.125.num.28.in deciſ.aureis.ſecùs verò ſi ſit datum rebus, quod nunquam extin-
25 guitur:& priuilegium † exemptionis conceſſum rebus Eccleſiæ , eſt de iure diuino , vt patet in Geneſi.c.47. propè finem. ibi abſq; terra
26 ſacerdotali & de†iure Canon.vt in ca.non minus de immun. Eccleſ.& c. Quanquam.de cẽſ. in 6.& in omni iure Canonico, & etiam de iu-
27 re † Ciuili,d.l.Placet.& l. Priuilegia. C. de Sacroſan.Eccleſ.& l.2.& in auth. item nulla Communitas.C.de Epiſc.& Cler.

Imò quandocunq; dictũ Federici procederet ẽt in priuilegijs rebus cõceſsis,qđ tñ eſſet abſurdũ,non poſſet habere locũ niſi in ea par-
28 te,quæ verè eſſet colonorũ ; & illa † dicuntur ſua de quibus quis ad libitũ poteſt diſponere.
29 l.Is qui ſuis numis.ff.de manumiſ.ſed fructus† contingentes colono ſunt domino hypothecati ꝓ honorãtia: ſicut cõtingẽtes emphytheutę pro ſoluẽdo liuello,ſeu Canone.l. Si in lege.§. Si colonus.cum ſua Gl.ff.locat.& ſi dictũ procederet ſolum pro illa parte quæ deducta honorantia,& liuello ſupereſſet ; & ita ſentit Imol. in Clemen.1.de decim.num.14.verſi.Si autem ſint cenſuales , vbi dicit quod coloni non te-

nentur ſoluere decimã de cenſu,quem ſoluũt religioſis : ſed ſolum quatenus vltra valorem

30 cenſus percipiunt.Imò fructus† non dicuntur niſi deductis expenſis. Gl.in ca.Grauis.in verbo,fru ctus.de reſtitut.ſpol & tradunt communiter Doct.in l.Fructus.ff.ſolut.matrim. & notat Bart.in l.Si merces.§ vis maior.ff.locat. & ſequitur Bertach.in tit.de Gabell,in 2.memb. 8.part.princ,nume.8.& fuit ita deciſum in Pedam, deciſione 83. vbi dicitur quod colonus

31 † partiarius non debet ſubire onera pro fructibus perceptis coloniæ ; quia eos habent loco operum , laboris , & ſumptuum in cultura

32 factorum ; concludens , quod ſi quid eis † ſupereſſet; eorum ratione ſuperabundantiũ deberent onera ſubire; & idem tenuit Angel. de teſtam.in Gl.21,num.13,Ex quibus datur intelligi, quod quãdo opinio Federici valeret in colonis Eccleſiæ,non procederet tamen niſi pro fructibus habitis ſoluta honorantia ; & deductis expenſis.

Neq; obſtat Rip.in allegato reſponſo 2. de Eccle.ædific.cum Natt.conſ.218.quia loquuntur de onere perſonali.Imò ipſe Nat.ibi. nu. 7. fatetur doctrinam Barto. in d.l.Priuate, C. de mun.& hon.procedere in oneribus, quæ imponuntur colono pro rebus Eccleſiæ:alia verò pro his, quæ imponuntur ipſi colono . & Rip. vlterius loquitur de colonis , qui vendebant vinum cauſſa negotiationis:vt ibi num.17.quo caſu nec etiam Clerici ſunt immunes.Vnde reſtat indubitata concluſio,quod iniuſtè Gabellarij agunt in caſu propoſito ; & quod coloni non tenentur ad petitam gabellam & maximè quia princeps habet ſuperiorem; vt dixi in fine conſ. 71. & ex alijs ibi annexis : & ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c,Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXXVIII.

Hypotheca an amplectatur bona emphyteutica Eccleſiæ?

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteuſis Eccleſiæ hypothecari poſſunt.*

2 *Hypotheca ſimpliciter facta de omnibus bonis,nõ amplectitur bona emphytheutica Eccleſiæ.*

3 *Hypotheca in bonis Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valet.*

4 *Quæ ſpecialiter obligari non poſſunt,non veniunt in generali obligatione.*

5 *Hypotheca ſpecialis in melioramentis,valet.*

6 *Reſoluto iure dantis,reſoluitur ius accipientis.*

7 *Voluntas domini ſuper re deuoluta,inſpicitur etiã ex coniecturis.*

8 *Alienatio emphyteuſis irrequiſito domino, inducit caducitatem ipſo iure abſq; ſententia.*

9 *Reſoluto iure dantis voluntariè, non reſoluitur ius accipientis; ſed ſolum ſi neceſſariò; ideſt coactè,medio iudicio.*

Da mihi Domine virtutem.

FACTI SPECIES.

Dominus Claudius pro certis pecunijs obligauit omnia ſua bona Domino Thaddæo , in quibus bonis erant quædam bona emphytheutica Eccleſiæ, ſeu Monaſterij Sanctę Claræ : vnde quæritur an ex dicta generali hypotheca , dicta bona emphytheutica ſint compræhenſa?

Pro qua reſolutione prima facie videtur bo

1 na huiuſmodi hypothecata intelligi debere;ad Gloſ. communiter approbatam in l. 3. in verbo.alijs vendere.Cod.de iur. emphy. & tradit Iul.Clar.in ſua pratica, §. Emphyteuſis. quæſt. 18.& ſequitur Emanul. Soarez.in libr. recept. ſent. in verbo emphyteuſis.nu. 105.Sed pro veritate in præſenti caſu ſtat opinio contraria :

2 nam quando hypotheca † ſimpliciter eſt facta in tota re debitoris , nunquam intelligitur facta de bonis Eccleſiæ,l.ſin.C.de reb. alien. non alien.c Nulli,de reb.Eccleſ.non alien.c.Abbatibus,12,q.2.Bero.q. 95.Caputaq, deciſ. 17. in 1.part.Alex.conſ.4.num.6.in 3.vol.ſicut etiam

3 hypotheca† facta in tota re emphyteutica Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valeret. d.c. Nulli.& c.Abbatibus.quia ea, quæ ſpecialiter

4 † obligari non poſſunt , non veniunt in generali obligatione.l.Speciem.C. quæ res pignor. oblig.poſſ. ſecùs verò ſi obligatio in ſpecie de re emphytheutica fuiſſet facta;quia in melio-

5 ramentis † tantum valeret , etiam domino irrequiſito.Iaſ.in l.3.nu. 82.& 83. C.de iur. emphy.ſed ſi emphytheuſis deuolueretur domino cum melioramentis,hypotheca eſſet extin-

6 cta:quia reſoluto † iure dantis, reſoluitur etiã ius accipientis.Alex.in conſil.173.num. 5.& 6. volum.2.vbi declarat.l. Lex vectigali.ff. de pign. & concludit quod quando emphyteuſis deuoluitur propter delictum emphyteutæ, quod etiam ius pignoris iam dudum conſtitutum eſt reſolutum : dum tamen dominus velit. & ad idem Caſtren.in conſ.68.nume. 2.in 2.part. qui dicitur velle , nedum quando hoc expreſ-

7 sè declarat,ſed etiam quãdo † coniecturis hoc inſpiciatur.vt tradit Benint.in Rot.Bonon.deciſ.4.& per Corbul, in tractat. de cauſ. priuat. emphy.tit.de cauſ.priuat.ob non ſolut.Canon. ampliat.45.num,8.& ſeq.& ſi facta fuiſſet alie-

8 natio † emphyteuſis irrequiſito domino , res cadit ipſo iure , nulla præcedente ſententia . Paul.de Caſtr.in conſ.68.in 2.part. & ſic hypotheca non poteſt valere in bonis emphyteuticis Eccleſiæ; quia adueniente caſu reſolutionis,reſoluta eſt etiam hypotheca. de quo iure reſoluto diſtinguit Bart. in l.In diem. ff. de aqu. pluu. arcen.inter voluntariam,& neceſſariam : quam diſtinctionem conciliat Cagnol

in l.2.

in l.2.C.de rei vend.nu.120.dicens eſſe commu
9 nem opinionem quod ſi per viam † iudicij fiat
reſolutio intelligitur coactè, & ſic neceſſariò
facta; non autem voluntariè; & reſolutum eſt
etiam pignus, ſeu hypotheca. ſecùs, ſi voluntà
riè; & ſic agitur in iudicio in caſu præſenti;
hypotheca nullius erit momenti, & ita iuris
eſſe arbitror. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXIX.

Concubinarium delictum à quo puniri poſsit.

SVMMARIVM.

1 Laicus concubinarius poteſt puniri à Iudice Eccleſiaſtico.
2 Concubinarius non excommunicatur niſi præceſſerit trina monitio.
3 Brachium ſeculare concedi debet, & quando nume.4.
5 Brachium ſeculare nec peti, nec impartiri debet, ſi Eccleſiaſticus omittat ea facere, quæ debet.
6 Verba debent verificari in ſuis qualitatibus.
7 Vbi verba non conueniunt, non eſt locus diſpoſitioni.
8 Clericus notorius concubinarius, eſt euitandus, et ab Eccleſia arcendus.

Dominus illuminatio mea.

1 COncubinarius† laicus etiã ab Ec-
cleſiaſtico Iudice puniri poteſt.
Clar. in ſua prat. crim. in §. fin. q.
37. ſeruata tamen forma à Conc.
Trid. data; ſcilicet vt antequam
2 †ad excommunicationem deue-
niatur præcedat trina monitio: & mulieres e-
tiam monendæ ſunt eo ordine, & ſi inobediẽ-
tes ſe reddant, poterunt extra diœceſim ex-
3 pelli; inuocatio etiam† brachio ſeculari: quod
quidem brachium concedi debet, ſaltem quã-
4 do Eccleſiaſticus non habet aliud quid faciẽ-
dum. c. Cum non ab homine. de iud. vbi Doct.
& tradit Foller. in ſua prat. crim. can. in 2. par.
c.10. num.15. & 60. quod etiam Conc. infert ſed
5 ſi omittat† facere ea, quæ facere debet; neq;
peti, neq; impartiri debet: vnde ſecularis po-
teſt petere, & perquirere an iuſtè petatur: quod
notat Oldr. in conſ. 89. cum alijs qui allegari
poſſent. Quare attendi debet diſpoſitio Cõc.
in c.8. ſeſſ. 24. dum loquitur de laicis vtriuſq;
ſexus: & in c.14. ſeſſ.25. vbi tractat de clericis:
6 quia verba † debent verificari in ſuis qualita-
tibus. Bart. in l. Talis ſcriptura. §. fin. verſ. Quæ-
ro ergo. num.4. de leg.1. & in l.1. §.1. ff. ne quid
7 in flum. pub. quia ſi non † conueniunt non eſt
locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §. Totiens.
& ibi Bar. ff. de damn. infecto. cum ſimilibus.
8 Et quando Clericus † ſit notorius concubi-
narius euitandus eſt. c. Præter hoc. 23. diſt. & ar
cendus ab ingreſſu Eccleſiæ. c. Si quis ſunt 81.
diſt. & tradit Diaz. in ſua prat. crim. can ca.73.
& ita iuris eſſe puto. Saluo &c. Laus Deo, &
B. M.

CONSILIVM LXXX.

Rector an teneatur facere inueſtituram rei emphytheuticæ.

SVMMARIVM.

1 Quod à principio nullum eſt, tractu temporis non conualeſcit.
2 Ex actu nullo, omnia quæ ſequuntur ſunt nulla.
3 Alienatio rei Eccleſiæ duo requirit copulatiuè.
4 Alienatio rei Eccleſiæ requirit cognitionẽ cauſſæ.
5 Emphyteuſis dicitur alienatio.
6 Alienans rem Eccleſiæ non peccat eam redimendo, ſi malè fuerit alienata.
7 Contra factum proprium quando quis poteſt venire, & num.8.
9 Clerici tenentur repoſcere bona Eccleſiæ malè alienata.
10 Non peccat qui facit ſecundum legem, & nume.11.
12 Peccat qui præcepta legis non obſeruat.
13 Negligentia Clericorum in non recuperando bona Eccleſiæ punitur.
14 Emphyteuſis Eccleſiæ nõ poteſt fieri in proximos.
15 Clericus tenetur ad reparationem Eccleſiæ.
16 Fructus rei Eccleſiæ diuiduntur in tres partes.
17 Ceſſante cauſſa alienationis, non fit alienatio.
18 Alienatio rei Eccleſiæ non fit quando fructus ad reparationem ſufficiunt.
19 Emphyteuta non liberatur, ſi res pro parte ſolum pereat.
20 Modicum damnum ab hoſtibus datum non conſideratur.
21 Caſus belli quando non inducat cauſſam alienationis.
22 Sterilitas, quæ non habet cauſſam perpetuam, nõ eſt in conſideratione.
23 Rector poteſt rem alienatam repoſcere ſi alienatio ſit damnoſa.
24 Vtilitas Eccleſiæ conſideratur etiam ad futura.
25 Alienatio Eccleſiæ eſt nulla, etiam ſi ad futurum ſit damnoſa.
26 Non egent probatione, quæ conſtat ex euidentia facti.
27 Alienatio rei Eccleſiæ requirit, quod aliter fieri non poſſit.
28 Quæ ſint contra naturam emphyteuſis Eccleſiæ.
29 Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos.
30 Verbum euidens importat rem claram.
31 Si, dictio importat conditionem.
32 Delegati habent ſolùm quod eſt expreſſum.

33 *Gratia non debet aliquo vitio notari.*
34 *Cauſſa falſa reddit nullum decretum.*
35 *Citatio requiritur, vbi requiritur cauſſæ cognitio.*
36 *Citatio ſaltem generalis requiritur.*
37 *Citatur Eccleſia, de cuius præiudicio agitur, & num. 40.*
38 *Si per diligentem inquiſitionem; importat neceſſitatem citationis.*
39 *Confirmatio non fit, niſi purificatis cõditionibus.*
41 *Decretum nullum non facit rem iudicatam.*
42 *Diligentia requirit ſubtilem inueſtigationem.*
43 *Delegatus Principis quando non ſubdelegat. & nu. 44. & 45.*
46 *Confirmatio fit de omnibus inſtructis.*
47 *Examinatio teſtium eſt actus iuriſdictionis.*
48 *Delegati debent perficere omnem actum iuriſdictionis.*
49 *Breuitas temporis tollit præſumptionem decreti.*
50 *Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſſæ.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

IN propoſita quæſtione multi eruditiſſimi viri Theologicæ, & Ciuilis profeſſionis, eleganti ſcriptura, ita contra Reuer. modernum Rectorem Eccleſiæ Ciuitatis Nouæ diœceſis Mutinenſis tradiderunt, vt ab ouo vſq; ad mala, videãtur ſe gladio iugulare; qui in ſua opinione permaneant; & ego quid ſentiam in corde dicam. Relictis ab eis allegatis, ad alia deſcendam neceſſaria: & primò perſcrutari mihi neceſſe videtur de validitate emphyteuſis; quia quando fuiſſet inualida, ceſſarent omnia allegata: ad quod implorato diuino ſuffragio deſcendam.

Pro qua reſolutione aduerto quod ſi em-
1 phyteuſis, † de qua agitur, à principio nulliter fuiſſet conceſſa, conualeſcere poſtea non potuiſſet, c. Auditis de elect. regula. Non fir-
2 matur. de regul. iur. in 6. ita quod † omnia inde ſequuta fuiſſent nulla. c. Imperiali. 25. quæſt. 2. l. Non dubium, C. de leg. cum ſimilibus. ad qđ
3 cognoſcendum aduertendum eſt ad illa † duo, quæ copulatiuè requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ, ſcilicèt ad formam, & cauſſam, c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. Vnica. eod. tit.
4 & quando ſimul concurrant, debet etiã † procedi cauſſa cognita, iuſtè, & legitimè: c. fin. ad
5 finem. vt Eccl. benef. & nomine † alienationis venit etiã emphyteuſis, vt in extrauãg. Pauli II. incipit, Ambitioſè de reb. Eccl. non alien. & tradit Gemin. in c. Hoc conſultiſsimo, n. 4. eod. tit. in 6. quæ omnia ſi ommiſſa fuiſſent; emphyteuſis inualida fuiſſet; & conſequenter allegata ceſſarent, & modernus Rector, imò neq; ip-
6 ſe alienator peccaret, vt ſupponunt allegationes prædictæ, l. Si debitor. §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. Caſſad. de iur. pat. deciſ. 5. num. 2. nam qui actum facit in ſuo fauore, ſi
7 poſtea ſentiat ſe grauatum poteſt contra † factum ſuum venire. Sebaſt. Van. de null. proceſ. in tit. quis poſsit dicere de null. in prin. quod
8 procedit etiam ſi iuraſſet † non contrauenire. c. Intellecto. de iureiur. & iſtud maximè cõuenit Clericis, qui † repoſcere valent bona ſuæ
9 Eccleſiæ alienata. ca. Non liceat. 12. q. 2. propè finem, c. Præsbyterorum. vbi Gloſ. ad finem. de reb. Eccl. non alien. Rot. de iud. deciſ. 11. aliàs
10 334. in nouiſſ. & ſic non † peccat, qui iubente lege aliquid facit. c. Qui peccat. 23. quæſt. 4. l. Grachus. C. de adult. quod procedit etiam ſi
11 ſecundũ † naturã factum eſſet peccatum. c. Di-
12 xit Moyſes. 24. q. 5. Imò peccat † qui præcepta legis non obſeruat, quia omne factũ contra legem diuinam; vel naturalem, aut humanã; eſt mortale peccatum. ſecundum D. Thomam 2. 2. q. 35. & habemus in propoſito tex. in c. Generali conſtitutione, de elect. in 6. & c. Hoc conſultiſsimo. de reb. Eccl. nõ alien. eod. lib. & in c. Maximianus. 23. q. 3. in quibus locis apertũ eſt Clericos teneri ad recuperationẽ rerũ Eccleſiæ: & debent eſſe diligentes circa res Eccle-
13 ſiæ, aliàs eorum negligentia † punitur. Clem. 2. in prin. de relig. dom. Quibus ſtãtibus, reſtat in præſenti caſu videre, An emphyteuſis, de qua agitur, fuerit legitimè celebrata, ita qđ ſubintrẽt allegata p dictos cõſulentes cõtra d. Reu. nouũ Rectorẽ; vt teneat facere inſtrumẽtũ cõfirmationis? de quo dicam quid ego ſentiam.

Et ommitendo opinionẽ illorũ, qui volue-
14 runt emphyteuſim † Eccleſiæ fieri nequaq̃ poſſe in pximos Rectoris. de quibus Abb. & ꝗin eo annot. in c. Vt ſupra, n. 18. de reb. Eccl. nõ alien. & notatur in c. Dilectiſsimi. 8. q. 2. & c. Peruenit. vbi Gl. 1. q. 3. per Iaſ. in vſib. feud. lib. 1. tit. qui feud. dar. poſſ. n. 14. & ego annotaui in cõſi. meo. 72. nu. 6. & 7. in quo defectu reperitur caſus, & cũ alij ſint defect⁹ vrgẽtes: ex eis nullitatẽ cõtractus, & oĩum inde ſecutorũ habemus.

Et primò aduerto quod nulla aderat iuſta cauſſa alienandi, aut vtilis, aut neceſſaria; nam cauſſa allegata in inſtrumento alienationis, quod ſcilicet neceſsitas vrgebat quia ædificia egebant reparatione; & terræ bonificatione; corruit, quia cauſſa debet eſſe vera, & legitima; videlicèt qđ aliter prouideri nõ poterat; nam quãdo prouiſio ſine alienatione fieri põt, non eſt ad eam deueniẽdum; & verbum, neceſſitas, hoc importat, & quæ conditio non adimpletur ſi ædificia poſsint aliunde reparari; & quæ in caſu prædicto debebant reparari ab ip-
15 ſo Rectore alienante, qui † ad hoc tenebatur. cap. 1. de Eccl. ædif. c. fin. de his quæ fiunt à maior. par. cap. c. Si Monachus. 16. q. 1. Cardin. in Clemen. quia contingit. in ſexto not. de relig. dom. Lamb. de iur. patron. lib. 1. verſic. 3.

6.quæſt.princ.& potiſsimum quia habebat bo
16na Eccleſiæ cum illo onere.Tertia† enim pars fructuum beneficij pro ſuſtentatione Rectoris,tertia ad Eccleſiæ reparationẽ,& alia tertia pro pauperibus eſt ſtatuta c.Vnio.10.q.3. Gl.in c.Cũ olim,in verbo,Quartæ.de cenſ.Gl. 1.& 2.in ca.Decernimus.10.q.1.& ſic Eccleſia habebat auctorem qui eam reſarcire debebat & per conſequens nullam habebat neceſsitatẽ
17alienandi,& ceſſante † cauſſa, ad alienationẽ deueniri non poterat,ex his, quæ adducit Tiraq.in ſuo.opuſculo,ceſſ.cau.ceſſ.eff.in 1. p.nu.
18.179.& hoc eſt in iure clarũ,quod quãdo† fructus Eccleſiæ ſufficiunt ad reparationẽ Eccleſiæ,non eſt deueniendũ ad alienationẽ. Auth. hoc ius porrectum.C.de Sacroſ.Eccl.Abb.in c. Nulli.n.4.de reb.Eccl.nõ alien.latè Iacob.Berret.in conſ.92.nu.6.& per totũ conſi.qui eſt videndus.Rot. deciſ.178.in 2.vol.diuerſ.& quod fructus ſufficerent ad ſuſtentationẽ Rectoris, & ad huiuſmodi reparationẽ, infra patebit. Neq; alia cauſſa allegata militum,qui trãſeundo poterant damnificare terras Eccleſiæ;præterquã quod non conſtat de aliquo damno, ẽt ſi cõſtaret,non opugnabat,quin ædificia ẽt reſarciri potuiſſent: nã ille ager pænes viã Claudiam nominatus,in qua milites tranſitũ faciebant erat bub.72.& reliquæ terræ d. Eccleſiæ, quæ aſcendebant ad bub.240. erant alibi, vbi nõ imminebat periculũ,quæ per ſe ſufficiebãt ad huiuſmodi onus.Neq; ratio militũ allegata erat vera;quia illi milites,qui tranſitum faciebant non erant inimici,à quibus dubitari poſſet de damno,ſaltẽ ſufficienti:Imò erant amici conducti à Sereniſs. Duce Ferrariæ Domino Ciuitatis Mutinæ,de anno eodem, 1557.in quo facta fuit alienatio ; & tranſitus ille fuit breuis:nec antea,aut poſtea fuit tranſitus militum;vnde quando etiam omnia bona Eccleſiæ ſubiacuiſſent periculo;non eſſet orta rationabilis cauſſa.argum.l.1.C.de iur. emphy. vbi
19 emphyteuta†non liberatur, ſi pro caſu fortuito,res pro parte ſolũ pereat:de quo in terminis eſt text.in l.Ex conducto.§.1.ff.loc. & cõd. & Gl.fin.in c.Vobis.12.q.2.vbi concluditur qđ
20 modicum† damnũ datũ ab incurſibus militũ hoſtium non eſt in conſideratione: nec prælati poſſunt allegare ſterilitatẽ temporis,ſi præcedentes anni fuerunt vberes:vnde tantò magis ille Rector non poterat allegare damnum ob eam cauſſam;quia milites illi non erant inimici, & illorum tranſitus fuit breuiſsimus, etiam in tempore, quo parum damni inferre poterant: & numerus illorum fuit paruus; cũ aliunde ille Sereniſs. Princeps conduxerit ma
21 iorem quãtitatem ſui exercitus : neq; caſus † belli, quando in illis partibus fuiſſet bellum, poterat eſſe in conſideratione ad huiuſmodi cauſſam inducendam,ſicut tradit Natt.in cõſ. 631.nu.16.& 17.& fortius,quia nulla fuit ex illo tranſitu ſterilitas,& quæ quando fuiſſet, nõ
22 habuit† perpetuam cauſſam:ita ſecundũ allegata notauit Hipp.Rimin.in conſ.5.nu.128.& 205.& ita concludi poteſt quod cauſſa allegata erat falſa: & quod Rector modernus poteſt
23 illum contractum reſcindere:quod poſſet† ẽt ſi fuiſſet vera,quãdocunq; reperiatur damnoſa;ita Gofr.in tit.de reb.Eccl.non alien.verſic. alienatio facta contra debitam formam, & cũ eo tranſit.Io. Andr.in d.c. Hoc conſultiſsimo, nu.1.ad finem.eod.tit.

24 Præterea vtilitas † Eccleſiæ non eſt ſolum conſideranda ſecundum tempus alienationis ſed futurum: vt ſcilicet ad futurum tendat ſicut tradit Iacob.Alb.in conſ.34.n.16.& Crau. in conſ.192.nu.4.& colligitur in tex.c.Sine exceptione.12.q.2.ibi, vt meliora proſpiciat,iunctis illis verbis,quod non ſit dubium profuturum;vt notat ibi Glo.in d.verbo. profuturum.
25 dum vult quod ſi adueniente† tẽpore Eccleſia ſit damnificata ex illo contractu, alienatio ſit nulla, & hoc idem tenuit Natt. in d.conſil. 631.nu.17. dicens, quod in huiuſmodi contractibus debet eſſe in cõſideratione illud, quod euenire poteſt. Et in caſu,de quo agitur, ſatis apertè conſtat, quod nedum tempore adueniente,ſed contractus,adfuit læſio Eccleſię: nam alienatio fuit facta de anno 1557. pro ſcutis 108.à lib.4.& de anno 1566. fuit reuocata, cum addictione libr. 200. & viridario, & vna bub. & omnibus ædificijs per primũ Rectorẽ factis:quare cognoſci poteſt quod prima alienatio fuerat facta in damnum Eccleſiæ:ita qđ nõ ſit neceſſe læſionem probare: quia quæ per
26 † euidentiam facti conſtant, nõ indigent alia ꝓbatione.Inno.in c.Propoſuiſti.de prob. Rol. à Vall.in cõſ.7.n.90.in 3. vol.qui multa ad propoſitũ notat.ẽt quo ad ſolemnitates.cui me remitto: nec ſatis fuit narrare qđ neceſsitas aderat,pro ædificijs reſtaurandis;quia oporte-
27 bat probare,qđ alia† via reſarciri nõ poterãt: vt notat Abb.in c.Nulli.nu.5.de reb.Eccl. non alien.ibi.vt ſi debita vrgent Eccleſiã, nec põt de fructibus ſatisfacere.Id autẽ factũ non fuit in præſenti caſu,ergo nulliter fuit actum.Imò contractus ille præſumitur ſimulatus,& doloſus ex inſolitis pactis,& contra naturã emphy
28 teuſis appoſitis: videlicet qđ ſit perpetua, † alienabilis ẽt in extraneos.vt refert Ioſeph.Maſc.in cõcl.444.n.6.7.& 8 & Fab.de Mon.in trac de empt.& vend.q.7.prin.n.9. nã emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſua natura nõ cõcedit in ꝑpetuũ.vt in d.c.Nulli.& c.Hoc cõſultiſsimo.Neq;
29 † ad extraneos eſt trãſitoria.Coz.vbi de cõi.in conſ.99.n.6.Alex.in conſ.56.n.3.vol.2.Dec.in c. in Præſentia.n.48.de prob.Imol.in c.Potuit.nu. 14.de loc.& cond. & ſic conſtat de nullitate.

Neq; obſtat decretũ interpoſitũ à delegatis qa pro nõ lato haberi dẽt ex infra dicendis:& primo gratia ſi ineuidentem per illud verbum

 † euidens,

30 † euidens, importat qđ res de qua agitur ſit
clara, aperta, & nota. l. Teſtamento. vbi Bal. C.
31 de ſuis, & legit. & illa † dictio, ſi, importat cō-
ditionem. l. Demonſtratio. §. an ſi conditiona-
liter. ff. de cond. & demon. l. Ex facto. §. fin. ff. ad
Treb. & ſic oportebat apparere in aperto de
vtilitate Eccleſiæ, & quod omnia narrata eſ-
ſent vera: nam Papa elegit viam ordinariam
quando cauſſam delegauit, quæ in ſe habet co
32 gnitionem iuſtæ cauſſæ, ita quod delegati †
ſolum habuerunt illud, quod fuit expreſſum;
adeò quod per diligentem inquiſitionem de-
bebant veritatem perſcrutari. c. Ad audien-
tiam. de decim. Caputaq. deciſ. 116. nume. 3. in
1. par. & quotieſcunq; non ſeruauerint omnia,
quæ de iure requirebantur, ſolemnitas non di
citur interceſsiſſe: nā vt auctoritas Papæ ſup-
33 pleat defectus; non oportet quod gratia † ali-
quo vitio ſurreptionis notetur. Dec. in conſil.
142. num. 5. qui eſt videndus. & Natt. in allega-
to conſ. 631. Imò ſi delegati ſeruaſſent omnia
de iure requiſita; ſi tamen aliquis defectus no
34 taretur in cauſſa, vt ſcilicet cauſſa † ad vnguē
non reperiretur iuſta; ille defectus redderet
nullam interpoſitionem decreti: ſicut Rot. fir-
mat. per Seraph. deciſ. 178. in 2. lib. diuerſ. no-
uiſſ. ſed in præſenti caſu plures annotantur de
fectus, licèt vnus ſufficiat ad inducēdū vitiū.

Primò enim nulla præceſsit citatio nec ſpe
cialis, nec generalis; ex quo defectus nullita-
tis inducitur: citatio enim requirebatur; nam
35 vbicunq; agitur † de cauſſa, quæ requirat co-
gnitionem, etiam citatio requiritur, l. 2. & ibi
Gl. in verbo præſenti. C. ſi prop. pub. penſ. l. In
cauſſæ. §. cauſſa cognita. ff. de mino. quæ cita-
36 tio, ſi non ſpecialis, generalis † tamen requi-
ritur, ad declarationem. Specul. de citat. §. Se-
quitur videre. verſ. Cæterum ſunt quinq; ; & li
cèt in præſenti caſu ambæ partes eſſent præ-
ſentes; eorum præſentia nō ſupplebat tertiū,
37 de cuius præiudicio † agebatur, & erat Eccle-
ſia: ſicut egregiè tradit Ruin. in conſ. 60. num.
4 & 5. & in conſ. 86. nu. 5. in 1. lib. de cuius præ-
iudicio agebatur, ne ſcilicet ad deteriorem
ſtatum deueniret. Abb. in c. Nouit. nu. 7. de his
quæ fiunt à præl. ſin. conſ. capit. & facit Clem.
1. de reb. Eccleſ. non alien. quod maximè fieri
debebat in præſenti caſu, ex verbis in cōmiſ-
ſione poſitis: ſcilicet, ſi per diligentem inqui-
38 ſitionem: quæ † verba important neceſsitatē
citationis. Clem. 1. de offic. deleg. cum ibi per
Gloſ. annotatis: in verbo reperirent: & Clem.
1. de conceſſ. præben. in verbo, inquiſitionem.
& ſic iuriſdictio delegatorum erat conditio-
39 nalis; vnde conditionibus † non purificatis;
non poterant venire ad confirmationem. Ol-
dr. in conſ. 41. & conſ. 175. cum ibi per eum al-
40 legatis: ergo Eccleſia † debebat citari de cu-
ius præiudicio agebatur. Guid. Pap. deciſ. 70.
Rot. de dol. & contum. deciſ. 14. alias 684. nota
41 ſi ponatur. in antiq. & cum illud decretum †
fuerit nullum, non potuit in rem iudicatam
tranſire. ca. Inter cæteras. vbi Doct. de ſent. &
re iudic. Rot. per Palleot. deciſ. 427. num. 2. in
3. lib. nouiſſ. & refert. Rol. à Vall. in conſ. 7. nu.
63. volum. 3. vnde non fuit ſeruata illa diligen
tia, de qua iudicauit Papa: quando dixit, ſi per
42 diligentem inquiſitionem: nam diligentia †
requirit inueſtigationem ſubtilem omnium
ad caſum facientium: aliàs committitur ne-
gligentia. Bald. in l. Mancipia. C. de ſeru. fug &
ſic eſt præſumptio doli.

Præterea ipſis delegatis fuerat commiſſa
diligentia, & non alijs, & conſequenter non
poterant ſubdelegare ea, quæ concernebant
iuriſdictionem: quia regula quod delegatus
43 Principis † poſsit ſubdelegare, fallit, quando
ſit electa induſtria perſonæ. vt probat Iaſ. in l.
A Iudice. num. 11. cum fallentijs ab eo cumu-
44 latis. C. de iudic. & quando † agitur de actibus
concernentibus iuriſdictionem. Nauar. in ſuo
manual. confeſſ. c. 27. num. 45. in fine: nam actus
45 † iuriſdictionis alteri demandari non poteſt,
& delegati iſtius cauſſæ nihil per ſe fecerunt
præter ſententiam; quàm etiam præcipitanter
dederunt; cum eadem die, qua ipſis proceſſus
fuit præſentatus, nullo interuallo, & nulla in-
ueſtigatione facta, alienationem confirmaue-
46 runt: licèt confirmatio † fieri debuiſſet de om
nibus inſtructis, vt ait Ruin. in conſ. 48. nu. 12.
lib. 1. inſtructio autem non fuit vſq; modo ha-
bita per ipſos; nam etiam teſtium examina-
47 tio fuit facta à Notario, qui eſt actus † iuriſdi-
48 ctionis, & quem actum, & alia omnia † ipſi per
ficere tenebantur. Abb. Felin. & cæteri Cano-
niſtæ in c. fin. §. 1. de offic. deleg. & tradit in ter
minis Specul. tit. de iud. deleg. §. iam nunc di-
cendum. verſ. penult. vnde omnia ſunt nulla.
Blanc. in tit. de compro. quæſt. 9. 5. q. prin. num.
29. Pariſ. in conſ. 125. num. 27. in 1. vol. & in cōſ.
95. num. 33. eod. volum. vbi dicit quod breuitas
49 temporis † tollit præſumptionem decreti; &
idem affirmat in conſ. 12. num. 62. in 2. volu. &
cum ſequitur Rol. à Vall. in conſ. 99. nu. 26. in
1. vol. vnde remanet indubitata concluſio qđ
illud decretum fuerit nullum; quia auctoritas
50 Papæ † nō ſupplet defectum cauſſæ; & defe-
ctus cauſſæ nedum apparet ex prædictis ne-
gligentijs: ſed etiam ex defectu Rectoris,
qui tenebatur ipſe conſulere indemnitati Ec-
cleſiæ; & non alienare bona: ita in terminis
Rot. decidit. per D. Seraph. deciſ. 178. de qua
ſupra. & ait Borgnin. deciſ. 46. nu. 427. & per to
tam deciſionem. & ita cum eis reſideo. Saluo,
&c. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM LXXXI.

Diſtributionum quotidianarum diſtinctio.

SVMMARIVM.

1 *Clerici beneficiati ſi non ſeruiunt Eccleſiæ ſuæ, non faciunt fructus ſuos.*
2 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.*
3. *Duo ſunt genera diſtributionum.*
4 *Portio quando habeat vim præbendæ, & nu. 7.*
5 *Præbendæ ſunt illæ, quæ dantur pro victu, & veſtitu.*
6 *Portiones quando efficiantur diſtributiones.*
8 *Ius accreſcendi in beneficialibus quando habet locum.*
9 *Portio non ſeruientium quando applicatur Eccleſiæ.*
10 *Puncti quando non poſſunt plus valere; quilibet ſeruit pro ſe ipſo.*
11 *Portio poteſt fieri maior, quando puncti indefinitè ſunt poſiti.*
12 *In mortuarijs ſeruatur ordo portionum, & diſtributionum.*
13 *Portio non ſeruientium quando Eccleſiæ applicatur.*
13 *Tertia pars fructuum applicata diſtributionibus quando accreſcat ſeruientibus.*
15 *Qui non laborat, non manducat.*
16 *Portio non deſeruientium, licèt in fine anni diſtribuatur, ſi computi fiant per dies, & horas, accreſcit ſeruientibus.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

IN erectione Cathedralis Eccleſiæ facta fuit diſtinctio redditus bonorum, vt vna pars pro præbendis vniretur, altera pro diſtributionibus quotidianis: vnde orta eſt inter Canonicos differentia, & inter ipſos, & Epiſcopum. Aliqui enim prætendunt habere locum ius accreſcendi, quando deficiat ex parte altera obſequium. Epiſcopus verò prætendit illam portionem deficientium applicari Eccleſiæ ad diſpoſitione Conc. Trid. c. 3. ſeſſ. 22. Quare conſultus reſpondi vt infra.

In iure cautum eſt, vt in c. Si Canonici. de offic. Ordin. in 6. & in c. penul. de Cler. non re-
1 ſid. quod Clerici † beneficiati, qui debitum obſequium Eccleſiæ non præſtant; prouentus beneficiorum habere non debeant.

Et in cap. 1. de Cler. non reſid. in 6. dicitur
2 quod diſtributiones † quotidianæ nõ veniunt appellatione fructuum, quæ dantur pro diurno labore, & vocari poſſunt opera manualia: & idem exponit text. in c. Licèt vobis. de præben. & tradit. Oldr. in conſ. 118. ex virtute gratiæ & tenuit Rot. deciſ. 134. aliàs 8. de præben. in nouis: ex quorum iurium prouiſione videtur oriri maxima controuerſia, & difficultas, ſed rectè animaduertens omnia ſunt Clara:
3 nam duo † ſunt genera diſtributionum: alia enim pars datur reſidentibus, licèt non intereſſentibus horis Canonicis: & alia ſolum intereſſentibus de quibus diffusè tractat Bero. in queſt. 114. & Calder. in conſ. 21. de preben. vnde ſi agamus de primo genere, non habet locum ius accreſcendi: quia quamuis portio ſummatur de communi, quando non ſunt præ-
4 bendę diſtinctæ: habet † tamen vim præbendę: ſicut recitat Gl. fin. in c. 1. de Cler. non reſid. in 6. & eſt intellectus ca. Olim. de verb. ſignif. vbi
5 ea, quæ † dantur reſidentibus pro victu, & veſtitu, nuncupantur præbendæ: & de iſto genere loquitur text. in cap. Canonici. de offic. ordin. in 6.

De ſecundo autem genere; & de quo loquitur text. in d. c. 1. de Cler. non reſid. in 6. poteſt habere locum ius accreſcendi ſecundum infraſcriptam diſtinctionem.

Aut fructus rerum Eccleſiæ aſsignatarum in dotatione, ſeu vnione, fuerunt ſimpliciter & pro indiuiſo: & in communi diſpoſiti, vt in-
6 ter ſeruientes diſtribuerentur: & illo caſu † portiones efficiuntur maiores, & minores ſecundum numerum ſeruientium: ſicut recitat Gl. in Clem. vt hi qui. in verbo, pars dimidia. de ætat. & qual. & in Clem. quoniã. in verbo, ſuſpenſus. de vit. & hon. Cler. & ſequitur Card. in d. Clem. vt hi qui. §. illi verò nu. 22. & in conſi.
17 58. & in huiuſmodi caſu portiones † non habent naturam præbendarum, ſed certam conſequentiam ad numerum ſeruientium: vt cõſiderauit Innoc. in ca. Dilectus. il 1. & ibi Abb. num. 6. de præben. ita quod non eſt, qui poſsit dicere hoc eſt meum, vel tuum, niſi facta diſtributione; & tunc habet locum ius accreſcendi:
8 ita quod portio † quæ contigere potuiſſet ſeruienti, ſi non ſeruiat, accreſcit ſeruientibus.

Aut fuit certa portio aſsignata cuilibet ſeruienti, licèt bona in communi fuerint poſita: quæ portio quamuis diuidatur ſuper punctis diurnis, ſcilicet vt quilibet punctus tantum valeat non tamen auget, aut diminuit portionem alteri: ſed qui non ſeruit, non lucratur, &
9 † portio, quæ ei dari debuiſſet ſi ſeruiſſet, applicatur Eccleſiæ: & ita loquitur diſpoſitio d. c. Si Canonici. & eſt ratio, quia diuiſio eſt facta habito reſpectu ad certam, & terminatam
10 portionem: ita quod puncti nõ † poſſunt plus valere: quia quilibet ſeruit pro ſe ipſo, & ſuccedit diſpoſitio c. 1. de conſuetud. in 6. & ca. à Collatione. de appel. eod. lib. nam vnus repræſentat ſolum vnam perſonam, & tantum lucratur quantum punctos habet: ſecùs autẽ quãdo indefinitè ſunt poſiti, vt diſtribuantur in-
11 ter ſeruientes; quia portio † poteſt fieri maior

per

per ius non decreſcendi. & ita conſiderat Card. in d. Clem. vt hi qui.num. 21.nam tunc fructus habent conſequentiam ad ſeruitium, & non ad perſonas: & iſta ratio ſeruari debet
12 etiam † in mortuarijs, vt ſcilicet quando datur certa,& terminata pecunia pro aliquo officio faciẽdo,diſtributio fieri debeat ſecundũ numerum ſeruientium, & erit maior, vel minor: at quando conſtituitur certa portio cuilibet ſeruienti;non augetur,vel diminuitur.

Et iſtam diſtinctionem non reprobat Conc. in c.3.22. ſeſſ. iuncta declaratione Sacræ Congregationis in hæc verba ſcilicet: Differentia eſt inter hoc Caput. & c. 3.21.ſeſſ. de reform. quod hoc caput tantum loquitur de dignitatibus, à quibus Ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributionibus quotidianis conuertendam ſeparare poteſt; dato etiam quod diſtributiones non ſint tenues: & quando iſta
13 tertia pars† ita ſubtracta per non ſeruientes ammittatur locis pijs eſt applicanda.At verò. c.3.ſeſſ.21.loquitur quando diſtributiones ita ſunt tenues,vt negligantur; & iſto caſu tertia
14 pars† fructum à fructibus ſeparata, & in diſtributiones conuerſa, ſi per non ſeruientes ammittatur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit. & ſic amplecti videtur hanc diſtinctionem; vt ſcilicet in vno caſu portio illius, qui defecit in ſeruitio, cæteris ſeruientibus accreſcat: & in alio applicatur Eccleſiæ;quia
15 qui † laborat manducat: & qui non laborat, non manducat:ſicut habetur in d.ca.3.ſeſſ. 21. ibi quæ inter dignitates,& cęteros diuinis intereſſentes &c. & in cap.3. ſeſſ.22. ibi, Si perſonaliter ibi competens ſeruitium,&

Quare in præſenti conſultatione remanet concluſio quod redditus, qui diſtincti ſunt à præbendis,& in communi ſunt redacti, vt diſtribuantur inter ſeruientes,quod portio non deſeruientium accreſcit ſeruientibus.Nec refert quòd diatim non diſtribuantur, ſed in fi-
16 ne anni: quia cum fiant.† computi pro ratione dierum,& horarum, idem eſt iudicium, ac ſi in dies diſtribuerentur. de quo extat deciſ. Rotæ per Achil.deciſ. 1. aliàs 122. de diſtrib. quotid.in manuſcrip. & ita iuris eſſe cenſeo. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXXII.

Excommunicatus ob iniuriam factam Clerico,à quo abſoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus abſoluit percutientem leuiter Clericũ, & nu.3.*
2 *Diſtinctio inter leuem, mediocrem, & enormem iniuriam.*
4 *Inijcio, verbum, declaratur.*
5 *Iniuria conſiſtit in ſolo conuicio, ſine percuſſione.*
6 *Aqua, vel puluere, aut ſaliua aſpergere Clericum animo irato, eſt atrox iniuria.*
7 *Leuis iniuria in Eccleſia, aut theatro, dicitur enormis.*
8 *Epiſcopus non abſoluit iniuriantem Clericum leuiter in loco publico.*
9 *Eccleſia dicitur cœtus religioſorum.*
10 *Homines iuſti, ſunt regnum Cœlorum.*
11 *Crux repræſentat Altare; charitas, latitudinem; ſpes, oſtium; obedientia, pauimentum; iuſtitia, parietes Eccleſiæ.*
12 *Congregatio hominum dicitur populus, & capitulum.*
13 *Iniurians Clericum in Eccleſia, vel cętu religioſorum dicitur committere ſacrilegium.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

REuer. Iacobus Sacerdos indutus ſuper pelliceo,ſeu cotta cũ cætu Clericorum, & Monachorũ proceſsionaliter incedens per Ciuitatem vbi erat hominũ,& mulierũ maxima multitudo; à quodam Laico fuit animo irato inſultatus, & iniuriatus,etiam cum iniectione manus ad collum,& altera manu ſuper pugione. Vnde quæritur an ab excommunicatione de qua. in c.Si quis ſuadente.17.quæſt. 4. poſsit ab Epiſcopo
1 ſuo abſolui,cum præſertim Epiſcopus † leuiter iniuriantem abſoluat.c. Peruenit. de ſent. excommun.

Ad quem articulum decidendum opus eſt
2 ad diſtinctionem†progredi,quã notant Doct. in d.c.Peruenit.ſcilicet inter leuem,mediocrẽ & enormem iniuriam: quia ſi mediocris, vel atrox exiſtat, ſolus Papa abſoluit: exceptis certis caſibus, in quibus iſte non annumera-
3 tus.& de leui†Epiſcopus poteſt abſoluere.ſicut tradunt ibi Doct. & ſequitur Sylue. in ſua ſumma.in verbo, abſolutio 4. & Nauar. in ſuo manuali.c.27.num.76.Borgaſ.de irregul.& diſpenſ.part.6.tit.de abſolut.excommun.ob violen.manu.

Et qualis ſit leuis aduerto quod text. in d. c.Si quis ſuadente, loquitur de manuum inie-
4 ctione,& illud † verbum, inijcio, verificatur in impoſitione manus ad dorſum, etiam ſine percuſsione:vt atteſtatur Ambr.Calep.in illo verbo.& tex.d.c.Peruenit.in quo daturEpiſcopo facultas abſoluẽdi,de leuiq; loquitur iniu-
5 ria.& iniuria † cõſiſtit ẽt in conuicio ſine percuſsione. inſtit.de iniur.§.iniur.vnde videndũ eſt quęnam læuis, & quæ enormis ſit iniuria. & quod attinet ad præſentem caſum, inijcere
6 manus†violentas in Clericum animo irato,licet

cèt non ſequatur percuſsio;vel eum,puluere, aut aqua aſpergere, vel etiam ſaliua; poſſet dici enormis iniuria:ſicut ſignanter tradit Gl. in d.c.Si quis ſuadente.in verbo,manus, & tenuit Nauar.in d.c.27.nu.77.& maximè ſi id fiat
7 in loco publico;vt in Eccleſia, vel theatro: vt ſatis declaratur in §.atrox.inſtitut.de iniur.& tenet Gl.in ca. Cum illorum. in verbo,mutilationem.ad finem.de ſent. excommu. vbi Abb.
8 num.9.affirmat,Epiſcopum† non poſſe abſoluere pro illatis iniurijs,etiam leuibus,in loco notorio, & hanc partem ſequutus eſt Sylu.in allegato loco.num. 2. & in præſenti caſu præſertim ratio militat. quia: & in loco publico, in Eccleſia,& in cętu fidelium iniuria fuit per
9 petrata;cum Eccleſia ſit†etiam cætus religioſorum,c.Omnibus.24.q. 1. C. in domo,de pænit.diſtin.4.vbi dicitur,quod domus dei, tem
10 plum Dei,& regnum Cœlorum ſunt homines iuſti:ideò.Io.de Selu.de benef.par.1. quæſt. 5.
11 num.41.& 42. dixit quod crux † repræſentat Altare: charitas latitudinem, & tectum: ſpes oſtium:obediētia, & humilitas, pauimentum; iuſtitia,fortitudo,prudentia, & temperantia, parietes Eccleſiæ:& miſericordia feneſtras.vnde Dominus dixit:Veniemus,& apud eum mā
12 ſionem faciemus.Populus† autem, & capitulum dicitur hominum congregatio.Anton, de Præt,in tract.de iuriſd.Epiſc.defenſ.c. 1. nu. 7.
13 ex quibus poſſumus dicere commiſſum† fuiſſe Sacrilegium.in d.c.Si quis ſuadente. 17.q.4. adeo quod abſolutio ſpectet ad Sammum Pōtificem.& ita arbitror iuris eſſe:ſaluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXXIII.

Vicarius an habere debeat mercedem?

SVMMARIVM.

1 *Qui altare ſeruit, de altare viuere debet.*
2 *Mercenarius eſt dignus ſua mercede.*
3 *Vicarius debet habere ſalarium in bonis per prælatum defuncti relictis.*
4 *Vicarius ſi ſeruiat in officio poſt mortem prælati, ſalarium habere debet.*
5 *Officialis, qui poſt mortem Principis remanet in officio,ſalarium habere debet.*
6 *Officialis, recipere debet ſalarium quouſq; venerit nouus ſucceſſor.*
7 *Officium ſuum nemini debet eſſe nociuum.*
8 *Vicarius debet habere ſalarium, etiam ſi nulla fuerit conuentio.*
9 *Salarium debet alterari,& moderari ad arbitriū reducendo illud ad iuſtam quantitatem.*
10 *Iuſta quantitas dicitur illa,quæ fuit conſueta.*
11 *Salarium, ſi non ſit conuentum, taxabitur arbitrio boni viri pro qualitate perſonæ.*
12 *Salarium datur vicario cum expenſis iuxta qualitatem perſonæ.*
13 *In dandis expenſis non compenſantur expenſæ, quas quis domi feciſſet.*

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

Decedente Epiſcopo Regienſi orta fuit quæſtio inter Commiſſariū ſpoliorum Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ,& Reuer.Vicarium, qui ſine particulari conuentione ſalarij, ad inſtantiā Sereniſsimi Ducis Alphonſi II.Ferrariæ ad eūdem ſeruitium aſſumptus fuerat: ex parte enim Reuer.Commiſſarij dicebatur nullā mercedem deberi,cum nulla adfuiſſet conuentio: & ſecùs eſſe prætendebat Reuerēn. Vicarius Quare conſultus reſpondi vt infra.

1 Triuialis eſt regula; quod qui†altari ſeruit, de altare viuere debet:& qui ad aliquod onus eligitur,à mercede repelli non debet. c. Cum ſecundum.de præben.Innoc.in c.Quoniam.nu. 4.ne præl,vices ſuas.& ibi add. tradit hoc eſſe de mente D.Thom,2.2.quæſt. 185. artic. 2.Et
2 mercenarius† eſt dignus ſua mercede.ca. Caritatem.in fin.& c.Quicunq; 12. q.2. & iſta cōcluſio eſt in Vicario deſcripta.c.Ad hoc.de offic.Vic.& quamuis ille text.videatur loqui de perpetuo Vic.Abb.tamen ibi,nu.3.verſ.Quæro Vicarius temporalis. dicit idem eſſe in tē
3 porali;qui ſalarium† in bonis per prælatum re
4 lictis debet habere. Imò ſi etiam poſt † mortē prælati deſeruiat,ſalarium habere debet.ſicut tradunt Doct.in Clem,ſtatutū.de elect. & hæc ratio procedit etiam de iure ciuili; vt officia
5 lis,† qui remanet in officio poſt mortem Principis,habeat ſuum ſalarium.l. Diem functo. ff. de offic.aſſeſſ.l.Diem functo.ff. loc. & cond. cū
6 alijs ſimilibus: & ſalarium †recipere debet, quouſq. venerit nouus ſucceſſor. vt notant Doct.in l.Meminiſſe.ff.de offic.Proconſ.& in l. Item quæritur.§. qui impleto.ff. locat.nemini
7 enim † officium ſuum debet eſſe damnoſum.l. Si quis ex ſignatoribus. ff. quemad. teſtamen. aper.

Vnde non videtur dubium quin Reuer. Vi
8 carius† habere debeat ſalarium,etiam ſi ſuper eo nulla fuerit facta conuentio, & non aliter quam ſi facta fuiſſet,etiam iuramento vallata. c.Quicunq;.12.q.2.vbi Gl.fin.per c.Iuramenti,
9 22.q.5.& illud ſalarium †debet alterari,& moderari ad arbitrium boni viri,reducendo illud ad iuſtam quantitatem.per tex.in l.1. §.Si honorarij. & §.Si cautum.ff.de var.& extraordin. cognit.& tradit Franc.Sarmienſ. in lib. ſelect.
10 interp.c.11.num.9.& illa dicitur iuſta† quantitas, quæ fuit conſueta dari huiuſmodi officialibus; vt ſignanter notat Rebuff. in 2. libr. comment.de Salar.famul.Gloſ.4. dicens quod

ſi non

11 ſi non † ſit facta conuentio de ſalario, dominus debebit ſalarium ſolitum; alias verò taxabitur arbitrio boni viri, pro qualitate perſonę. Solitum verò ſalarium in curia Epiſcopali fuit centum aureorum forenſi, cum expenſis pro Vicario, & vno eius famulo: ergo idem dicendum eſt in moderno: vt not. Bal. in l. Binos. n. 4. C. de aduo. diu. iud. & Bellen. de caritat. ſubſt. quæſt. 82. num. 12. & faciunt allegata per Rebuff. in 2. lib. Comment. de ſal. famul. gl. 3. & ita concludi poteſt ſalarium ſolitum, & illud idē quod datum fuit vltimo prædeceſſori, dandū
12 eſſe moderno Vicario cum † alimentis iuxta qualitatem, & conditionem perſonæ. l. Sed, & ſi quid. §. Sufficienter. ff. de vſufru. & quemad. quis vtatur. c. Statutum. §. Inſuper, de reſcrip. in 6. vbi Gl. in verbo. moderatas, dicit quod in
13 his † expenſis non compenſantur expenſæ, quas qui eſſet facturus domi. & ita concludo pro domino Vicario, cui non ſolum debetur ſalarium; ſed etiam expenſæ, prout à principio oſſicij habuit abſente Epiſcopo. & ita fuit obtentum. Laus Deo, & B. M. V.

CONSILIVM LXXXIV.

Reſeruatio fructuum ſuper beneficio, qualiter procedat.

SVMMARIVM.

1 *Portio certa reſeruata Parocho ſuper fructibus beneficij, eſt libera ab omni onere.*
2 *Qui habet fructus beneficij, ad omnes expenſas tenetur. & num. 3.*
4 *Fructus in penſionem reſeruati debent recipi de manibus Rectoris.*
5 *Qui habet vſumfructum, poteſt de manu propria fructus percipere.*
6 *Regula de exprimendo vero valore non habet locum in penſionibus.*
7 *In reſeruationibus fructuum pro penſione habetur reſpectus ad valorem, ſecundū quem valent in partibus.*
8 *Aliud eſt beneficium, aliud fructus.*
9 *Verba ſunt inducta, vt oſtendant animum.*
10 *Anima præfertur corpori; & intentio legi.*
11 *Valor conſiſtit in fructibus.*
12 *Cauſſa ad aliam ordinata; altera venit ſub eius ſpecificatione.*
13 *Verba ſunt improprianda ſecundum ſubiectam materiam.*
14 *Verba cum effectu ſunt interpretanda.*
15 *Verba quorumcunque beneficiorum comprehendunt penſionem.*
16 *Etiam ſi non eſſet data in titulum.*
17 *Beneficia non extimantur ſine fructibus.*
18 *Beneficium non dicitur habere, qui non percipit fructus, & fructus ſunt pars beneficij, et n. 19.*
20 *Primum beneficium non dicitur vacare quando quis percipit fructus.*
21 *Beneficium eſt res ſpiritualis.*
22 *Papa intendit ſcire valorem beneficiorum.*
23 *Verus valor eſt exprimendus.*
24 *In reſcriptis attenditur intentio concedentis.*
25 *Intentio extenditur ad tempus datæ.*
26 *Verba impropriantur, vt ſeruiant intentioni.*
27 *Intentio ſola eſt conſideranda.*
28 *Fructus excreſcentes accedunt Rectori.*
29 *Diſpoſitio Papæ applicatur narratiuæ.*
30 *Reſcripta regulantur ab intentione concedentis.*
31 *Non ens, non ſubijcitur actui ſenſitiuo.*
32 *Diſpoſitio reſtringitur ad ſubiecta præſentia.*
33 *Verbum de præterito non trahitur ad futurum.*
34 *Verba de futuro, ſi reſpiciunt diſpoſitionem reſpectu ſubiectæ materiæ; totam diſpoſitionem ad futurum extendunt.*
35 *Verba, ſi adijciantur diſpoſitioni circa ſubſtantiā materiæ, reſtringuntur ad præſentia.*
36 *Narratiua debet verificari tempore datæ.*
37 *Diſpoſitio non tenet ſuper non ente.*
38 *Non entis, nulla ſunt qualitates.*
39 *Fructus excreſcentes remanent Rectori.*

Dabit mihi Dominus verbum, et ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

IN ſupplicationibus pro reſeruatione fructuum in beneficio Plebis Mutilenæ, in ſuburbijs Ciuitatis Regij, petita fuit gratia reſeruationis, exprimendo valorem 330. ducatorum de camera, & fuit conceſſa, dēptis ex eis. 100. pro Plebano. quo defuncto, habito concurſu, fuit collata plebs alteri Plebano, inter quem, & Reſeruatarium orta fuit controuerſia. Reſeruatarius enim prætendebat habere ius percipiendi fructus de manu propria, & Plebano dare illa 100. At Plebanus docebat dominium ad ſe ſpectare, & Reſeruatarium debere à manu ſua fructus habere. Imò dicebat Reſeruatarium ipſum non poſſe habere omnes fructus, ſed ſolum habito reſpectu ad expreſſionem valoris; nam fructus pro vero valore aſcendebant ad ducatos 900. & illud plus acquirebatur ipſi plebano. Quare conſultus reſpondi, vt infra.

Et in primis pono concluſionem: quod illa centum reſeruata Plebano debentur libera ſine onere expenſarum pro Eccleſia, aut pro alijs rebus beneficij; quæ ei data ſunt pro eius ſuſtentatione: & ita ſacra Congregatio Concilij declarauit in c. 13. §. Ad hæc in poſterum. ſeſſ. 24. in hæc verba videlicet.

1 Quando Parocho † reſeruatur aliqua portio ſuper fructibus beneficij, reſeruatis cæteris fructibus alteri, debet eſſe libera ab omnibus oneribus. d. portio Parocho reſeruata: & de-

2 declaratio ipſa in iure fundatur;nam † qui ha-
bet fructus ad omnes expenſas tenetur. c. fin.
§. porrò. de offic. ordin. in 6. & ibi Domin. &
Franc. neque Rector, cui ſolum aſsignati ſunt
centum pro eius ſuſtentatione,ad aliquod te-
netur: vt in expreſſo tenuit Anchar.in c.Si pro
pter.num.5.verſ. venio. de reſcript. in 6.dicẽs
3 quod ad percipientem † fructus,ſpectant one
ra,& expenſæ miniſtrorum.

Sed dubium eſt an,ex quo in litteris reſer-
uationis fuit expreſſum,quod penſio fructuum
ſoluatur per rectorem, & ſucceſſores; penſio-
narius ipſe de manu propria eam recipiat, vel
de manu Rectoris?cum pręſertim omnes fruct⁹
ſint reſeruati: tamẽ in caſu prædicto caſus eſt
4 in iure deciſus : nam quando fructus † ſunt in
penſionem reſeruati,recipi debent de manib⁹
Rectoris: vt affirmat Anchar.in d.c.Si propter.
num.5.verſ. per iſta infero. de reſcrip. in 6. &
ita fuit determinatum per Rot. deciſ.7.n.4. &
5. in 2. part. diuerſ. nouiſs. per Cantuc. dicit
enim Anchar. quod eſt differentia inter con-
ceſsionem fructuum,& vſumfructum: nam qui
5 † habet vſumfructum de manu propria poteſt
fructus recipere:ſecus quãdo habet conceſsio
nem fructuum:ad quod allegat textũ in l. Fun
di Trebatiani.ff.de vſufruc. leg.& hanc doctri-
nam ſequuntur verba bullæ, dum dicunt,quod
penſio fructuum ſolui debeat per Rectorem,
& ſucceſſores.d.Reſeruatario:alias enim opor
tebat exprimere (vt infra dicam) quod Reſer
uatarius de manu propria fructus habere poſ-
ſet: & de prædictis concluſionibus nulla vide-
tur difficultas. Sed non parum dubitari po-
teſt an. d.Reſeruatarius,omnes fructus habe-
re debeat, demptis centum pro Rectore? ex
quo valor multum excedit expreſsionem; ſtan
6 te maxime † regula de exprimendo vero valo
re:nam videtur locum nõ habere in penſioni-
bus,cum loquatur de beneficijs: ad ea quæ tra
dit Felin.in c. Poſtulaſti. col.11. in 6. declarat.
verſ. non obſtat.de reſcrip. penſio enim conſi-
ſtit in temporalitate, vnde non videtur quod
regula illa applicari valeat præſenti caſui;De
qua re tradit Sarnen. in d. reg. quæſt.8. verſ.&
iſta omnia.dum vult, quod in reſeruationibus
7 † fructuum pro penſione non habeatur reſpe-
ctus ad valorem,ſecundum quem fit expreſsio
in bulla, ſed ſecundum quem valent in parti-
bus.& ita tenuit Rot.per Tholom.deciſ.764.in
3.vol. diuerſ.nouiſſ. Nam, vt ait Cald. conſ.6.
8 de præben.aliud † eſt beneficium,& aliud ſunt
fructus beneficij, vnde videtur quod quia re-
gula non loquitur de penſione, ſed de fructi-
bus,quod caſus remaneat in diſpoſitione iuris
communis. l. Commodiſsime. ff. de lib. & po-
ſthu.& per conſequens,quia appellatione be-
neficiorum non venit penſio,neque fructus; q̃
iſte caſus nõ comprehendatur à regula præd.

Quibus tamen non obſtantibus contrarium
in præſenti caſu arbitror procedere ex infra-
ſcriptis.

Certum eſt,quod omnis diſpoſitio depẽdet
ab intentione diſponentis;nam anima legis di
citur ipſa lex,quæ ſemper eſt attendenda pro
qua licet etiam verba impropriare : nam ver-
9 ba † inducta ſunt, vt animum demonſtrent
proferentis. c. Is autem. 22. q.2. c.Intelligen-
tia.de verb. ſignif. c. Humanæ aures.22. q.5. &
ſic inſeruire debent intentioni,ſeu animæ, &
10 ſicut anima † præfertur corpori ; ita intentio
præfertur verbis.c.Sedulò.38. diſtin.ſed intẽ-
tio regulæ eſt quod exprimatur verus valor be
11 neficiorum: & valor † conſiſtit in fructibus. l.
Si fundus. ff. de reb. eorum qui ſub tutel.vel.
Cur.Gl.pen.& ibi Abb. in c.Cum cauſſa.de te-
ſtib.non poteſt dubitari, quin regula illa intel
ligat de redditu beneficiorum;& conſequẽter;
de fructibus,qui dependent à beneficio, & cũ
eo habent connexitatem. Vnde appellatione
beneficij ueniunt etiam fructus: in materia ſi-
12 mili,de qua agimus:nam quando una † cauſſa
ad aliam eſt ordinata ſub ſpecificatione illius:
altera uenit. l. Si finita. §. deindè ff. de damn.
infect.& ſic verba ſunt impropriaṇda ſecun-
13 dum ſubiectam materiam.l.Inſulam.ff.de pręſ-
ſcrip. verb. l. Si vno.in prin.vbi Bart. ff. locat.
vnde regula diſponens de vero valore; etiam
quod ſub propria ſignificatione verborum fru
ctus non venirent. impropriari debet, vt eos
comdrehendat: nam principalis effectus re-
14 gulæ eſt in ratione fructuum: & verba ſunt †
cum effectu interpretanda.l.Nomẽ in fin.ff.de
verb.ſignif.

Secundò,Animaduerto quod in regula ſunt
15 verba uniuerſalia: ſcilicet quorumcunque †
beneficiorum,quæ comprehendunt etiam pen
ſionem.ad Gl.in Clem.quoniam §.Dignitatem.
in verbo,Beneficium.de vit. & honeſt. Cler. &
16 concluſio procedit etiam quod penſio † non
eſſet data in titulum:ſicut probat Gig. de pẽſ.
quæſt.28.num.11. & in quæſt.86.num.2.&3.vbi
multa ad propoſitum. & ratio maximè proce-
dit in iſta materia;quia regula non poteſt pro
cedere commodius,quàm in fructibus; cũ be-
17 neficia † non extimentur ſine fructibus;& per
effectum regulæ interpretatio fieri debet de
fructibus. arg.l.2.ff. de lib. & poſthu.

Tertiò,Arguendo de toto ad partem.l.Quę
de tota.ff. de rei vend.negari non poteſt,quin
18 fructus † ſint pars beneficij; præſertim quia
19 nemo dicitur † habere beneficium,qui non p-
cipit fructus,arg.textus in c.Si tibi cõceſſo.de
præben.in 6.vbi per adeptionem ſecundi be-
20 neficij,non † vacat primum. ſi alius percipiat
fructus, ergo quod eſt diſpoſitũ de beneficio,
ex identitate rationis debet intelligi diſpoſi-
tum de fructibus: & ſic regula ex ſua intrinſe-
ca cauſſa amplectitur fructus beneficiorum;
aliàs enim valor exprimi non poſſet; quia be-
ne-

21 neficium † in ſe,ſine fructibus eſt res ſpiritua
lis,quæ non poteſt habere expreſsionem valo
ris.l.Inter ſtipulantem.§. ſacram.ff.de verb.o-
blig.aliàs regula Ludribio eſſet facta: ergo p-
22 cedit in fructibus : quia Papa † intendit ſcire
valorem reddituum beneficiorum ; vt ſciat an
ſit expediens penſionē imponere, & pro quan
ta quantitate . Et videmus quod licet partes
ſint concordes in 50. multoties Papa admitit
ſolum 40. ita etiam tenuit Rot.pro Fab.deciſ.
185.in 3.vol.diuerſ.nouiſſ. & ita firmari poteſt
23 concluſio quod verus † valor erat exprimen-
dus.vt not.Fab. in d.deciſ.185. num. 3. quia ſi
Papa ſciuiſſet valorem 900. ducatorum de fa-
cili conceſsiſſet maiorem ſummam plebano.

Et prædicta tantò magis corroborantur,
quia reſcripta ad narrata ſe referunt ex vul-
24 garibus regulis : & in reſcriptis † attenditur
intentio reſcribentis,ſeu concedentis. c.Quia
ſæpe. de præben. in 6. quæ intentio ad futura,
& ad id quod non ſit expreſſum non extendi-
25 tur.ſed ſolum ad narrata , † & tempus datæ ;
vt eſt caſus in Clem. Litteras.de reſcrip. & in
c.Eam te.eod.tit.& eſt ratio quia tempore da
tæ beneficium vacabat;vt tradit Gl.in c.Dile-
ctus , il 2. de præben. in uerbo , Receperunt ,
ad quod tempus Papa ſuam habuit intentio-
nem, vnde ad id quod non erat non videtur ca
ſum extendi.

Nec obſtat Felin. in allegato. ca.Poſtulaſti.
quia vltra quod loquitur per uerbum fortè, &
ſic non firmat dictum ; ad iſtam partem incli-
nat,vt ſit expreſſus ualor narrandus , ut Papa
reddatur magis informatus.

Neque obſtat Sarn. in d.regula.q.8.quia ibi
Reſeruatarius habebat auctoritatem perci-
piendi omnes fructus de manu ſua propria, q
eſt neceſſe;aliàs ſi non exprimatur,eos de ma
nu Rectoris habere debet : vt ſuper oſtendi.
Sed in præſenti caſu Papa exprimit quod reci
piantur de manu Rectoris, ergo ceſſat illa ra-
tio.Sicut doctrina Cald.non facit ad caſum no
ſtrum in allegato conſ.6.de præben.quia loqui
tur de propria ſignificatione verborum,bene-
ficiorum, quæ ex ſe eſt quoddam ſpirituale, &
vt diximus non cadit in eis valor . Secus verò
impropriè loquendo ex identitate rationis;
26 quo caſu uerba † ſunt impropriãda , vt de-
ſeruiant intentioni.d.cap.Is autem. 22. quæſt.
27 2. Imò ſola † intentio eſt conſideranda. d.c.
Intelligentia. de uerb. ſignif. & tantò magis ;
quia materia hoc expoſtulat ; nam ſi ualor
non cadit in beneficio , loquendo de re ſpiri-
tuali,regula inaniter eſſet ordinata ; vnde ne-
ceſſe eſt fateri quod ſit condita , vt Papa ſciat
valorem fructuum beneficiorum.& quod opus
erat exprimere verum valorem,vt gratia vale
28 ret:& quod fructus† ſuper excreſcentes acce-
dant Rectori cum ſint annexi beneficio ; non
autem penſionario cui ſolum conceſsi fuerunt
330.ducati. Acceſſorium enim ſequitur ſuum
principale.c.Acceſſorium.de reg.iur. in 6. nam
29 diſpoſitio† Papæ debet applicari narratiuæ ei
factæ: nec poteſt applicari ad illud , quod non
apparebat tempore datæ. l.Rutilia pole. ff.de
30 contrah. empt. ſed omnis diſpoſitio † reſcri-
ptorum, regulatur ab intentione concedentis
d.c.fin.de præben.& illud quod non eſt,nō ſup-
31 ponitur;quia nō ens†non ſubijcitur actui ſen-
ſitiuo.ca.Bonæ,de probat.c. Quoniam contra.
eod.tit.

Neq; obſtat quod in bulla adſint verba, an-
nis ſingulis,& quo ad viueres,quæ videntur fu
tura proſpicere : quia quando verbum futuri
temporis ponitur in diſpoſitione alicuius ac-
cidentiæ circa ſubſtantiam materiæ,ſuper qua
32 fundatur diſpoſitio,reſtringitur † ad ſubiecta
præſentia.l.à filio.§.1.ff.de adim.legat. Præte-
rea illa verba reſpiciunt perſonam Reſeruata-
rij:vt ſcilicet ipſe,quoad viueret poſſet habe-
re penſionem ſed non reſpiciunt materiam ſu
per quã fundatur diſpoſitio:Imò.loquitur tūc
per uerbum præſentis temporis ; & præteriti
ſcilicet;loquendo de valore,dicit 330. ducati.
& de reſeruatione dicit,reſeruauit,& aſsigna-
33 uit,quod verbum†loquitur de præterito,& re
gulariter non trahitur ad futurum.l.Cum ſtipu
lamus.ff.de verb.oblig. nam quando diſpoſitio
34 habet verba† de futuro, ſi reſpiciunt diſpoſi-
tionem reſpectu ſubiectæ materiæ,& accidẽn-
tium,tunc totam diſpoſitionem extendunt e-
tiam in futurum;vt eſt caſus in l. Nec emptio.
35 ff.de contrah.empt.aliàs ſi adijciantur†diſpo-
ſitione circa ſubſtantiam materiæ,reſtringun-
tur ad præſentia ſubiecta. d.l.à filio §. 1. ff. de
adim.legat. ſed verba futuri temporis nō ſunt
in præſenti caſu, in diſpoſitione circa materiã
ſuper quam eſt fundata diſpoſitio;quæ eſt cir-
ca valorē expreſſum;ſed ſunt addita circa per
ſonam Reſeruatarij : ſcilicet quo ad viueret :
propterea non extenduntur ad futurum , niſi
circa perſonam.

Et iſta tantò magis procedunt, cum diſpo-
ſitio ſit hominis particularis , quæ regulariter
non comprehendit futurum, ſed opportet qđ
36 tempore † datæ narratiua verificetur. vt ait
Card.in Clem.litteras.nu.3. in 7. oppoſitione.
verſ.de diſpoſitione particulari de reſcript.nã
37 diſpoſitio † non tenet ſuper non ente . Imò ſi
eſſet uniuerſalis,quando offert alteri præiudi-
ciū non extenditur ad futura.l.Si ita.ff.de aur.
& argen.lega.ergo non poteſt dici quod diſpo
ſitio;huiuſmodi extendatur ad id quod no fuit
expreſſum in præiudicium Rectoris;& eſt cre-
dendum , quod ſi Papa ſciuiſſet valorem. 900.
ducatorum quod maiorem quantitatem ei-
dem reſeruaſſet : & ſic mens Papæ non poteſt
applicari ad id quod non erat expreſſum;quia
38 non† entis nullæ ſunt qualitates. & ita tenet
Imol.in d.Clemen.Litteras.num.4.de reſcript.
dicens

dicens quod quando qualitas ex natura beneficij requiritur, quod illa qualitas debet adeſſe tempore datæ; alias reſcriptum non valet. Quare concluſio remanet firma quod vltra expreſſum valorē gratia non valet pro penſiona-
39 rio; & quod fructus † excreſcentes remanent Rectori. Quod expreſſum reperitur in extrauag. Ioan. XXII. incipit, Suſcepti. vbi fructus, qui ſuperant taxam decimæ, nō ſpectant illis, quibus fuit conceſſum percipere fructus primi, vel vlterioris anni; quibus ſolum eſt dandum, quod eſt in taxa, reliqui verò remanent beneficiatis. Quod tantò magis procedit in iſto caſu, vbi Penſionatius non eſt vſusfructuarius. vt per Anchar. in d. capit. Si propter, de reſcript. in 6. & alia quæ ſupra ſunt notata. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXXXV.

Blaſphemia quando ſit hæreticalis: & an ſpectet ad Inquiſitionem?

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitor debet attingere ſaltem annos 40.*
2 *Inquiſitor non debet ommittere quod ad eius officium pertinet.*
3 *Qui negat reſpondere Inquiſitori, videtur diffidere de iuſtitia.*
4 *Monitio requiritur vbi agitur per Inquiſitorem.*
5 *Blaſphemia dupliciter poteſt contingere.*
6 *Peccata, quæ ſine deliberatione committuntur, nō ſunt mortalia.*
7 *Qui ſubito ex aliqua paſſione blaſphemat nō dicitur mortaliter peccare.*
8 *Hæreſis conſiſtit in credendo; & blaſphemia in dicendo.*
9 *Qui ex pertinacia maledicit, punitur.*
10 *Blaſphemantes puniuntur ab Epiſcopo.*
11 *Blaſphemantes poſſunt puniri etiam à Iudice ſeculari.*
12 *Maledicere eſt idem quod blaſphemare.*
13 *Contumelia eſt quoddam conuicium Deo dictum.*
14 *Verba obſcæna, ſunt verba turpia, & inhoneſta.*
15 *Qui negat Deum, ſi attendat quod dicat, dicitur blaſphemare.*
16 *Secùs ſi furore correptus.*
17 *Quæ ad ignominiam tendunt, non ſpectant ad Inquiſitorem.*
18 *Hæreſis eſt error cum pertinacia.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

INquiſitor hæreticæ prauitatis prætendit procedere contra Titium, tanquam hæreticum ex blaſphemia; videlicet, *puttana di Dio*: Titius verò recuſat ſe Officio Inquiſitionis ſupponere, ſed potius officio Epiſcopi, in quo caſu reſpondi vt infra; ſalua ſemper auctoritate S. Officij, cui opponere nō intendo; ſed veritati ſemper me ſubijcere.

1 Et primo, Inquiſitor † nemo eſſe poteſt de iure Ordinario, qui ſaltem non attingat annos quadraginta. Clem. Nolentes de hæret. & tradit Franc. Squillac. de fid. Cathol. c. 35. num. 2. quare credendum eſt modernum Inquiſitorē, in ætate legitima eſſe, licèt ex aſpectu videatur ad annos triginta vix aſcendere.

Et legitimus Inquiſitor non odio, vel alicu-
2 ius gratia, debet quenquam vexare; vel etiā † ommittere quod ad eius officium pertinet; alias incidit in excommunicationem latæ ſententiæ. Clem. 1. §. verum. il 2. de hæret. & notat Gondiſſ. de hæret. q. 7. num. 18. Vnde primò videndum eſt; An caſus, de quo quęritur, ſpectet ad Officium Inquiſitoris? quia quando ad of-
3 ficium ſpectaret, Titius ille negando † reſpondere, plus aggrauaretur; & de iuſtitia videretur diffidiſſe. c. Chriſtianis. ad finem. 11. q. 1. & in pœnam incidiſſet. c. Cum contumaciam. de hæret. in 6. & c. Excommunicamus. §. qui autē. eod. tit. in libro decretali. ſed Io. Andr. & Gemin. in d. c. Cum contumaciam. tenent requiri
4 † binam citationem: & Franc. ait quod requiritur admonitio. addens quod ſufficit ſaltem in genere exprimere crimen ſuper quo quæritur: & cum eo tranſit Gemin.

Nunc ad blaſphemiam veniamus: ſi quidem
5 blaſphemia † dupliciter poteſt contingere: vel qđ blaſphemans ſine deliberatione prorumpat; vel quod aduertat quid ſit illa blaſphemia. Si in 1. caſu, dicit D. Tho. 2. 2. q. 13. artic. 2.
6 in 1. parte, quod peccata, † quæ ſine deliberatione committuntur, non ſunt mortalia; quia primi motus deliberationem rationis præcedunt, & eam offuſcant; vnde quia blaſphemās non aduertit quid dicat, ſeu quid ſit illa bla-
7 ſphemia; vt eſt quando † quis ſubito ex aliqua paſſione in blaſphemiam incidit, quia dicitur non habere rationem blaſphemiæ, ſecundum D. Thomam nō diceretur mortale peccatum; & conſequenter non eſſet crimen hæreſis: nam
8 † hæreſis, vt tradit Nauar. in ſuo manual. confeſſ. cap. 12. nume. 82. conſiſtit in credendo, & blaſphemia in dicendo; vnde difficilè cognoſci poteſt an ſapiat hæreſim, ita quod de ea Inquiſitor poſsit ſe intromittere. & dictū Naua. approbat Franc. Squillac. tit. de fid. cathol. c. 16. niſi blaſphemans corde credat, quod loquutus fuit. nam ſecundum Gl. in c. Cum ego.
9 24. q. 3. in verbo, diſtinguendū. Qui † ex pertinacia maledicit, punitur, qui verò ex leuitate, meretur veniā: & talis dicitur venialiter peccare. Et ita tradunt Canoniſtæ in ca. Statuimus. de maled. & ſequitur Borgaſ. de irregul. in 6. part. tit. de maled. & blaph. nume. 13. qui, & cæteri Doctores in d. c. Statuimus. tenent qđ punitio
10 † blaſphemantium ſpectet ad Epiſcopum; & ita tenuit Hoſtienſ. in ſumma de maled. §.

Blaſphæmantes. Imò verò ſecundum tenorem
bullæ Leonis X. cōſtitutione 11. ſuper blaſphe-
miam; innouatæ à Pio V. conſtitutione 5. nedū
huiuſmodi delictum fuit Epiſcopis commiſsū,
11 ſed etiam† Iudicibus ſecularibus; & loquitur
bulla de illis qui verbis obſcœnis: & cōtume-
lioſis maledixerint Deo, & Beatæ Virgini. Quę
bulla comprehendit omnem caſum blaſphæ-
12 miæ; licèt loquatur per verbum† maledicere,
quod eſt idē quod blaſphæmare: vt notat Syl-
ueſt. in ſum. in verbo, de maledict. ex D. Tho. 2.
2. quæſt. 76. & traditur in Rubrica, & toto tit.
13 de maled. & contumelia† eſt quoddam conui-
14 tium Deo dictum; & verba† obſcœna ſunt ver
ba turpia, & inhoneſta; vt tradit Cicer. in lib. 1.
offic. & de his omnibus notat Nauar. in d. c. 12.
nume. 84. dicens, quod qui dicit, Non credo in
Deum: Nego Deum: Maledico Deum: & ſimi-
15 lia; etiam ſi iocosè dicat, dummodo† attendat
quid dicat, & cum deliberatione id proferat,
dicitur blaſphæmare, & mortaliter peccat; ſed
16 qui furore† correptus, & paſsione excæcatus
id agat, tantum venialiter peccat; vt ita tenet
D. Thom. in loco allegato. Et ſtantibus bullis
ſummorum Pontificum; qui omnem ſcientiam
dicuntur habuiſſe; non videtur dubium quin
omnem caſum blaſphæmiæ ſint amplexi; quia
nullam fecerunt diſtinctionem, & nos diſtin-
guere non debemus: & tantò magis, quia ea
17 quæ† ad opprobrium Dei, & ignominiam tē-
dunt de iure communi ad Inquiſitorem non
pertinent: prout concluſiuè tenet Felin. in ca.
Poſtulaſti. de iud. vbi allegat Oldr. in conſ. 35.
Cald. de iud. conſ. 20 & Anchar. in conſ. 15. Vn-
de ſtante iure communi, & dictis bullis, vide-
tur caſus præſens non ad Inquiſitorem, ſed ad
Epiſcopum pertinere. Non obſtante bulla Iu-
lij III. quæ Inquiſitoribus iudiciū dabat; quia
vltima derogant primis; & maximè in caſu præ
dicto vbi non conſtat blaſphæmantem credi-
diſſe quod dixerat. Ad quod facit Gl. prædicta
& Franc. Ponzin. de Lamijs. nu. 79. & D. Thom.
vbi ſupra, dicens, quod hæreſis eſt error cum
18 † pertinacia corrumpens fidem Chriſti; & eſt
tex. in c. Hæreticus. 24. q. 3. & ex prædictis te-
neo quod caſus præſens non ſpectet ad Inqui-
ſitorem. Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXVI.

Copia commiſsionis cauſſæ an ſit danda parti?

SVMMARIVM.

1 *Verbis narratiuis Papæ ſtatur, quando narrat à ſe geſta; et quando in gratioſis fundat ſe ſuper narratis.*
2 *Commiſſio cauſſæ ſuum debet habere effectum; vt praces veritate nitantur.*
3 *Narratiuæ Papæ nō ſtatur, cū narrat ſibi narrata.*
4 *Copia commiſſionis cauſſæ eſt danda parti.*
5 *Exequutor non dat poſſeſſionem ſine citatione illius, quem ſcit eſſe in poſſeſſione.*
6 *Beneficium adipiſcens ſecundum, non mittitur in poſſeſſionem, niſi citato illo, quem ſcitur habere poſſeſſionem.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

FVit commiſſa cauſſa appellatio-
nis delegato; qui poſt præſenta-
tionem volebat parti eam noti-
ficare cum copia; ſed qui eā im-
petrauerat nolebat dari copiam.
Vnde conſultus dixi eam dandā
eſſe ex infraſcriptis.
1 Verbis † narratiuis Papæ ſtatur, quādo nar-
rat à ſe geſta; vel ſi in gratioſis fundat ſe ſuper
narratis; quia præſumitur ſcire ea, quæ narrat.
Clem. 1. de probat. in quibus terminis loquun-
tur Alb. in conſ. 64. num. 74. & Natt. in conſ. 160.
num. 19. ſed in ſignatura iuſtitiæ diuerſa ratio
2 procedit; nam commiſsio † cauſſæ ſuum debet
habere effectum, de quo in l. 1. C. de diuerſ. re-
ſcript. vt ſcilicet præces veritate nitantur. l.
3 Vniuerſa. C. eod. tit. Imò ſi Papa narrat † tale
quid ſibi fuiſſe narratum, tali narratiuæ non
adhibetur fides; nec quo ad probationem, neq;
quo ad præſumptionem: ſed ſubintelligitur
clauſula, ſi ita eſt, c. 2. de reſcript. & notat Imol.
in d. Clem. 1. de probat. num. 9. vnde cum caſus
verſetur circa ſignaturam Iuſtitiæ, perſcrutari
oportet ſuper veritate narratiuæ, & vt pars
poſsit de iuribus ſuis docere, & de ſurreptio-
4 ne dicere, danda† eſt illi copia commiſsionis.
Clem. cauſſam. de electio. & ita ſignanter tra-
dit Mill. in ſuo repertorio, in verbo, copia li-
teræ citatoriæ.
Imò quando literæ Papę ſunt executoriales,
quæ mandant aliquem mitti in poſſeſsionem
5 executor † ipſe non debet tradere poſſeſsio-
nem, quando ſciat alterum eſſe in poſſeſsione,
niſi dictas litteras intimet parti, cum termino
ad opponendum. ſicut probat Mand. in reg. 29.
6 q. 4. nu. 4. & 5. Neq; Epiſcopus† debet à ſe pro-
uiſum in poſſeſsionē mittere, cui dimiſſo pri-
mo beneficio, ſecundum contulerat, niſi prius
citato Rectore illius, cum termino ad oppo-
nendum. c. Licet Epiſcopus. de præben. in 6. ex
quibus omnibus redditur indubitata conclu-
ſio, quod poſſeſsio non ſit danda habenti exe-
cutoriales, ſi alter ſit in poſſeſsione, niſi prę-
uia citatione, cum copia literarum. & ita iuris
eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM LXXXVII.

De maleficia, quæ iuit ad ludum dæmonis.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſemel abiurauit hæreſim, ſi in aliam ſpeciem poſtea incidat eſt relapſus.*
2 *Homo debet adhærere omnibus articulis fidei, propter vnum medium.*
3 *Qui ab hoc medio decidit, caret fide.*
4 *Qui pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico.*
5 *Vno abiurato, videntur abiurata omnia concomitantia.*
6 *In materia hæreſis non attenditur ſpecies, vel modus peccandi, ſed effectus violationis fidei.*
7 *Qui ſemel abiurauit hæreſim propter inuocationē dæmonis, & poſtea in eandem reincidit, dicitur relapſus.*
8 *Qui vadit ad ludum dæmonis, dicitur carere fide.*
9 *Facere reuerentiā dæmoni, idē eſt quod illum adorare.*
10 *Qui facit pactum cum dæmone, dicitur infidelis, & rebellis Dei.*
11 *Anima, quæ peccauerit, ipſa morietur.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

QVædam mulier aliàs in officio Inquiſitionis carcerata confeſſa fuit multas ſuperſtitiones, & maleficia commiſiſſe de quib' abiurata, & fuſtigata, & bānita fuerat ſed in eiſdem, & grauioribus cōpræhenſa, confeſſa etiā fuit iuiſſe ad ludum dæmonis vt dicitur, in ſtriazzo, ibiq; omnia peregiſſe, quæ in eo peraguntur. Quare ſtatutum fuit in cōgregatione vt in Iure dignoſcatur an ſit relapſa; & tradi debeat Curiæ ſeculari ad pœnam ſuſcipiendam: vnde infra dicam quid in eodem caſu ſentiam.

Et ad eam accedo ſententiā; quod ſit relapſa: cum habeamus tex. clarum in c. Accuſatus.
1 §. 1. de hęret. in 6. vbi dicitur; quod qui † ſemel abiurauit hæreſim in vno articulo, & poſtea in aliam ſpeciem hæreſis, ſeu articulum incidat, debet vt relapſus iudicari. Quod etiam fuerat ſtatutū, in c. Ad abolendā eod. tit. & D. Thom. 2. 2. q. 5. artic. 3. dicit quod oportet quod homo
2 † adhæreat omnibus articulis fidei propter vnum medium; ideſt propter primam veritatem nobis propoſitam ſecundum doctrinam
3 Eccleſiæ: & qui † ab hoc medio decidit, caret fide, & eſt factus omniū reus. vt dicit D. Iacob. in ſua Epiſtola Can. c. 2. cui adhæret Gondiſl.
4 de hæret. q. 20 num. 6. dicens; quod qui † pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico. & ita ſentit Franciſ. Squilla. de fide cathol. in c. 19. & Franc. in d. c. Accuſatus. §. illud quoq; in 2. notab. vbi dicit, quod
5 vno † abiurato, videntur abiurata concomitantia, & ſequentia: & Paul. Ghirl. in vltim. q. de hæret. conſtanter tenet, quod ille dicitur relapſus in hæreſim, non ſolum qui bis in eadē ſpecie hæreſis peccauit, ſed etiā qui in diuer-
6 ſis ſpeciebus; quia in hac † materia non attenditur ſpecies, ſeu modus peccādi, ſed effectus violationis fidei; ad quam omnes ſpecies fidei tendunt: ſed iſta mulier in eiſdem, & alijs grauioribus ſpeciebus eſt lapſa, ergo eſt habenda relapſa in hæreſim, & in pęnam relapſi condemnanda.

Et prædicta adiuuantur ex his, quæ tradunt Domin. Franc. & alij Canoniſtæ in d. c. Accuſa-
7 tus. §. Sanè dum dicunt quod qui † ſemel abiurauit hæreſim propter iuocationem dæmonis, & in eandem poſtea reincidit, dicitur relapſus & in pœnam relapſi eſt multandus; & maximè quando ille, qui inuocauit dæmonem, credidit ex ſua auctoritate poſſe illud ad quod fuit inuocatus: ſicut credidit iſta mulier.

Et his accedit illud facinus eundi ad ludū;
8 ex quo † dicitur fide caruiſſe. c. Epiſcopi. 26. q. 5. In quo ludo adorauit dæmonem, vel ſaltem ei reuerentiam præbuit, vt fit communiter: & idē
9 † operatur quod adoratio: ad tradita per Frāciſ. Squill. de fid. Cathol. ca. 9. dum dicit; quod adorare, ſeu reuerentiam dæmoni facere, ſapit
10 hæreſim manifeſtam. Imò cum dæmonæ † fecit amicitiam, & pacta, vnde facta fuit infidelis, & rebellis Dei. vt ipſe Squill. notat in eod. tit. de fid. Cathol. c. 13. & multa alia maleficia perpetrauit, ſecundum quæ de iure ciuili incidit in pęnam mortis. l. Nemo. cum alijs ſeq. C. de malef. & mathem. quod non abeſt à iure diuino, cum in Leuitico c. 20. ſcriptum ſit; Anima
11 † quæ declinauerit ponam faciem meam contra illam, & interficiam illam. & in c. Nō obſeruetis. 26. q. 7. dicitur, Qui talia peragunt, ſciant ſe fidem Chriſtianam pręuaricare, & tanquam apoſtatas, & Dei inimicos, iram Dei in ęternum incurriſſe. Et hoc eſt etiam de mente Syluest. in ſum. in verbo, maleficiū: nu. 8. & ex his, meā quidem ſententia iſta rea, tanquā relapſa eſt tradenda Curię ſeculari: ſalua deciſione Congregationis, cui me ſubmitto. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXVIII.

De Reis, qui fractis carceribus in Eccleſia aufugerant, à qua extracti fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Gregoriana de fugiētibus ad Eccleſiam, vbi loquitur de crimine læſæ maieſtatis ſtat in ſpecificatis.*

2 *Aequiparatio in pœnalibus non fit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimen læſæ maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla.*
4 *Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis.*
5 *Alia crimina non æquiparantur.*
6 *Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ.*
7 *Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis, intelligitur de Imperatore, & Rege.*
8 *Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec eccleſia ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Eccleſia perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere aufugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodũ extracti per d. Curiam ſecularem fuerunt: ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſsimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Papæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt attendenda alia diſpoſitio; cum habeat clauſulam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem: vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: & quo ad crimen læſæ maieſtatis: non videtur ꝙ Curia ſecularis poſsit habere fundamentum: quia bulla loquitur de crimine cõmiſſo in perſonam Principis. vnde tametſi rumpere carceres dici poſsit crimen læſæ maieſtatis; cum bul-
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lauden. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ. Cõfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſsionem: & æquiparatio † in pœnalibus non admittitur, quando pœna imponitur ipſo iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quãdo crimen læſæ maieſtatis per effractionem car-
3 ceris † ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio, non attenderetur crimen effractionis. vt probant pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. crimin. §. fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias autem. & Gomet. in lib. var. reſol. tit. de delict. ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num. 7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bulla Gregoriana, quæ præciſè loquitur de crimine commiſſo in perſonam Principis; non eſt facienda æquiparatio. Quod procederet, etiam ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſimpliciter loqueretur de crimine læſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen † propriè intelligitur de perſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra allegato: & alia crimina † non æquiparantur, ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Confirmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † ꝙ ſit per modum regulæ aliàs non admittitur. Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato loco, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt diſpoſitioni bullæ, quæ non dicit qđ Epiſcopus, vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nõ expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtandum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb. ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad plenum ſit reſtituta, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponenda. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis commiſsis antequam à carceribus aufugerent. & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio fit ſecundum valorem monetæ, qui erat tẽpore obligationis. & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus. & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur cõtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis. fallit in penſione. et n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tẽpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio fit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Præmium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 Penſio eſt hircus beneficij.
16 Monetæ ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur de minori.
17 Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis, eſt in electione debitoris.
28 Penſio regulariter non debet excedere tertiã partem, & num. 19.
20 Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.
21 Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & num 22. & intelligitur de onere perpetuo.
23 Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.
25 Augumentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectoris cauſſa penſionis.
26 Augumentum procederet ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum.
28 Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.
29 Errant, qui dicunt ſcuti ſemper ſunt ſcuti.

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Ioannis Sereniſsimus Alphonſus II. Dux Ferrariæ, prætendens habere Ius patronatum, præſentauit Reueren. Anaſtaſium, qui fuit inſtitutus, & in poſſeſsionem miſſus: idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bononienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite inter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tandem inter eos facta fuit compoſitio ſuccedente conſenſu Apoſtolico, vt beneficium permaneret præſentato; & prouiſo ſolueret quotannis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita p annos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum ordinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*; qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro; ſeu valorem, in vrbe Romæ: & tandem fuit reſolutum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis auri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; qa ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iuxta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 2. ſtatuit quod ille qui ſit obligatus ad ſoluendum certam monetam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽda ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa faciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere † in moneta, habito reſpectu ad
valorem illius monetæ, qui erat tempore obligationis; nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus.
Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando † in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi
videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de
actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſolutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur
fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum erit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt probat Bart. in l. Cunctos populos. nu. 11. verſ. & 1.
quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio † eſt collata in certo loco, inſpicitur cõ
ſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur
Card. in Clem. 2. num. 5, de decim. & ſolutio nedum
eſt facienda ſecundum conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem † qui erat tem
pore obligationis. Simon. de Præt. in 1. lib. interpret.
vltim. volunt. poſt principium. & clarè
tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi-
6 nionem Boer. deci. 337. nam obligatio † ſemper
intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat dictum
Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid
autem in mandato. de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio † valoris ſit habenda ſecũdum æſti-
mationem concedentis, fallit in pẽſione; quia
non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem † fit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ
valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij:
ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi beneficiorum.
col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſic.
ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil.
168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs † principalibus, vt in beneficijs, ſed ſe-
cus eſt in dependentibus; vt in reſeruationibus
fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs
233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q.
8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita tenuiſſe
de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda † ſecundum con-
ſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽ
pus obligationis: quod etiã ſequitur Ant. Auguſt.
in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clau
ſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in
conſ. 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet
intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio †
ſumeretur à ſolutionibus per decennium fa-
ctis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet
Martin. Lauden. in tract. de monet. num. 31. &
Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in.
d. concluſ. 38. verſ. infertur 150. & Brun. de au-
gum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi con-
ſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. &
c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dũ
Papa mandat quoſdã Canonicos manere con-
tentos ſolutione prioris pecuniæ: & quando
non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio † eſt onus ſuper beneficijs impoſi-
tum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7.
Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg.
de infirm. reſign. q. 16. frãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quã deberet vnicuiq; † dari prę-
mium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tra-
dit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quęſito

15 num.22.penſio† eſt hircus beneficij; & plaga
fętida; & vti odioſa nullam patitur extenſio-
nem c.Odia.de reg.iur.in 6.vnde quando lite-
ræ dicunt quod ſoluantur 25. ſcuti auri in au-
16 ro, ſi eiuſdem monetæ adſint diuerſi valoris,
verba illa debent intelligi in minori,& non in
potiori ſignificatione.Gemin.in conſ.33.num.
9.Brun.in d.tract. de augum. concluſ. vlt. in 2.
præmiſſo verſic.aliquando verò, & vltimò:qua
re cum in partibus, & in loco beneficij; & vbi
fienda eſt ſolutio adſint ſicuti auri in auro, ma
ioris,& minoris valoris; debet intelligi de ſcu-
17 to minoris valoris: eſt enim † in electione de-
bitoris quando plures monetæ currunt in lo-
co,ſoluere de qua uelit.Ioan.Vanq.in d.Clem.
Si beneficiorum, de decim. colu.2.verſicu.ſed
in qua pecunia.& Brun.in eod.trac.de augum.
concl.vlt.in 2.præmiſſo.verſic.aliquando verò
& vlt.& verſ.& quando vna moneta. vbi dicit
quod ſi ſint plures monetæ eiuſdem qualita-
tis in loco, ſolutio debet fieri de magis vſuali
quando neſcitur de qua partes ſenſerint, & ſi
ambæ ſint vſitatæ de minima cenſetur fuiſſe
contractum.

Et iſta omnia corroborantur per ſtilum Ro
manæ Curiæ, qui regulariter eſt quod penſio-
18 nes† non excedant tertiam partem fructuum
beneficij; aliàs requiritur ſpecifica mentio in
litteris quod excedat tertiam partem; ſicut
notat Gig.de penſ.quæſt.9.num.1.2.3.& 4. vbi
dicit; quod licèt penſio eſſet impoſita motu
19 proprio;ſi excederet† tertiam partē, non va-
leret;quia tractatur de præiudicio Rectoris:&
20 motus † proprius non operatur in præiudi-
cium tertij.& concludit poſt multa ad propo-
ſitum; quod in dubio præſumitur fuiſſe volun-
tatem Papæ quod penſio non excedat tertiam
partem fructuum beneficij;quod maximè pro-
cedit in præſenti caſu,vbi expreſsè extitit ſup
plicatum quod penſio non excedebat,d.tertiā
partem:vnde expreſſa apparet intentio Papæ,
& partium quod 25.ſcuti auri in auro non ex-
cedant tertiā partem:ſed ſcuti 70.qui faciunt
valorem beneficij in Romana Curia,faciunt in
partibus ſcutos 75. de ſcuto minoris valoris;
& ſic remanet,vera concluſio quod 25.ſcuti mi
noris valoris non excedant tertiam partem;vt
fuit ſupplicatum: aliàs vitio ſurreptionis, &
nullitatis abundaret gratia,ſi attenderetur va
lor ſcutorum auri in auro pro vt valent Romę,
quia 25. ſcuti importarent 30. in partibus; &
Rectori ſolum remanerent 45. Et fortius; Re-
ctor remaneret deceptus contra conuentionē
habitam,& mentem Papæ, quæ fuit vt penſio-
narius haberet tertiā fructuum;& Rector duas
tertias;cū omne onus temporale, & perpetuū
ſit beneficio annexū,ex quo fructus diminuun
21 tur;& fructus† dicuntur deductis omnibus o-
neribus,& expenſis.l.Fructus.vbi communiter
doctores.ff.ſolut.matrim.l.1.C.de fruct.& lit.
22 expen.& ſine dubio† intelligitur in onere per
petuo.Put.deciſ.328.in 3.lib.quale eſt onus ſol
uendę penſionis: ad quod onus penſionarius
non tenetur;ergo Rector,ſi vltra ſolitum gra-
uaretur;vltra intentionem Papæ, & partis eſ-
23 ſet oneratus,& contra† naturalem rationem,
quæ ſufficit ad deciſionem cauſſarum.l.Cum
ratio.ff.de bon.damn.Quia ſi ad augumentum
valoris ſcuti teneretur,alterata eſſet mens Pa
pæ,quæ fuit vt de ſcutis 70.ſoluantur 25.habi-
to reſpectu ad valorem beneficij; & ille valor
24 † intelligitur, qui erat tempore ortæ obliga-
tionis vt ſupra diximus;& tradit Afflict.deci.
194.nu.2.& deciſ.90.& ſequitur Oldr.in conſil.
13.& conſ.31.Scutus autem tempore cōceſsio-
nis valebat decem iulijs;nunc autem iulijs 11.
& ſi augumentum procederet fauore penſio-
narij poſſet aſcendere ad iulios 12. & ſupra;
25 ſemper ad damnum Rectoris: quod† eſſe non
poteſt.Abb.in conſ.56.nu.1.verſi. Item poſſet
eſſe in tantum.vol.2.& Put.in d.deciſ. 149. nu.
6. Neq; ſubſiſtit argumentum, quod ſicut fru-
ctus poſſunt augeri; ita penſio; quia illa ratio
26 procederet ſi penſio† eſſet impoſita ſuper cer
ta, & ſpecificata parte fructuum;vt quia fuiſ-
ſet dictum,penſio ſit tertia pars fructuum; ſe-
cùs verò quando(vt hic)conſiſtat in certa pe-
27 cunia, quia debet ſolui ſecundum † valorem,
qui erat tempore obligationis, vt refert Put.
in d.deciſ.149.libr.2.& caſus eſt deciſus in d.
Clem.Si beneficiorum, de decim.vbi decima,
28 quæ ſoluitur Papæ, debet† ſolui ſecundum an
tiquam taxam;nec habetur reſpectus ad augū
mentum. Vnde non eſt veriſimile quod Papa
voluerit plus iuris in penſionarium tranferre,
quàm ipſe habeat.ca.Non poteſt plus iuris.de
reg.iur.in 6.& faciunt notata p Imol.in Clem.
per litteras.de reſcrip.& per Cagnol.in l.2.nū.
217.C.de pact.int.empt.qui fundatur in diſpo
ſitione.c.Cum canonicis.de cenſ. dicens quod
29 illi† errāt,qui dicunt ſcuti ſunt ſemper ſcuti,
& ſic remanet concluſio quod in caſu præſenti
25.Scuti ſint ſoluendi iuxta valorem antiquum
& conſuetudinem Bononiæ: nā ſecundū Card.
in d.Clem.2.de Decim.in 7.quæſtio.& alia iura
ſupra allegata,attenditur ſtilus, & conſuetu-
do loci, vbi fieri debet ſolutio;& ſi in loco ſors
monetæ habeat variatum valorē ſolutio ſit de
minori, niſi ſit diſtinctio, vt eſt in Lombardia
in qua ſcutus eſt minoris, & maioris valoris,
ſcilicet ſcut⁹ vocat⁹, *al peſo della balla*, minoris
valoris, ideſt quādo ſimpliciter dicitur ſcutus
auri:ſed quando dicitur auri in auro,eſt maio-
ris valoris: quæ conſuetudo attenditur etiam
ſi de anno in annū fiat mutatio.ſecundū Card.
vbi ſupra:& ita dico ſolutionem,de qua ſupra,
debere fieri ad conſuetudinem Bononiæ non
autem Romæ, Saluo &c. Laus Deo,& B. M.

CON-

CONSILIVM XC.

Emphyteuſis de Eccleſia, & eius terris facta an faciat Simoniam.

SVMMARIVM.

1 Eccleſia conceſſa in emphyteuſim cum terris, & pertinentijs ſuis, in dubio cenſetur in temporali conceſſa.
2 Simonia eſt ſtudioſa volontas emendi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum.
3 Tria requiruntur ad committendam Simoniam.
4 Deficiente vno ex tribus requiſitis ad Simoniam, deficit Simonia.
5 Quilibet præſumitur ſuæ ſalutis memor.
6 Dolus non præſumitur, niſi probetur.
7 Omnis cauſſa, etiam beſtialis excuſat à dolo.
8 Decretum tollit omnem doli præſumptionem.
9 Intentio ex tribus conſiderari debet.
10 Intentio eſt duplex, principalis, & ſecundaria.
11 Intentio principalis eſt quando actus aliter non fieret.
12 Intentio ſecundaria eſt quando actus fieret, etiam non concurrente illa conditione.
13 Præsbyteri dicuntur ſeniores.
14 Eccleſia eſt compoſita de re ſpirituali, & tēporali.
15 Eccleſia poteſt alienari in parte temporali.
16 Eccleſia vendi poteſt in his, quæ materialiter conſiſtunt.
17 Eccleſia poteſt locari Sacerdoti, qui eam officiet.
18 Factum poſterius declarat prius factum.
19 Intellectus ille ſummi debet, quem effectus, & exitus demonſtrat.
20 Alienatio Eccleſiæ debet intelligi de re permiſſa, & ſecundum quod fuit obſeruatum, & nu. 21.
22 Factum præſumitur, quod fieri erat ſolitum in dubio.
23 Aedificare, & reparare tendunt ad materiam Eccleſiæ.
24 Malum, quod fuit ſublatum, habetur pro non facto.
25 Illicitæ pactiones non ſemper arguunt Simoniam.
26 Iura loquentia de Simonia, intelligūtur de vera.

Dominus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

FVit facta emphyteuſis quibuſdā laicis à Canonicis capitulariter certę Collegiatæ in his verbis, videlicet Conceſſerunt in emphyteuſim plebem S. Ioannis, cum infraſcriptis petijs terrarum, & cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, in perpetuum ad renouationem de viginti nouē annis, in viginti nouem: quo tempore exiſtenre emphyteutę petierunt renouationem; ſed quidam canonici noui poſuerunt in dubium, renouationem minimè fieri debere, cum contractus ille vſque à principio fuerit nullus, ex quo commiſſa fuit ſimonia; quia Eccleſia ipſa fuerat alienata ex illis verbis: Cōceſſerunt plebem: nam Eccleſia laicis committi non debet: & tantò magis quia illis laicis etiam data fuerat poteſtas eligendi curatum, & ammouendi. Quare requiſitus reſpondi, vt infra.

Verba illa; Conceſſerunt plebem, ſeu Eccle-
1 ſiam† cū terris, &c. in dubio videntur reſpicere obuentiones prouenientes occaſione Eccleſiæ ad diſpoſitionem. c. Quærelam. iuncta Gl. magna ne præl. in c. Sua. qui textus cū ipſa Gl. decidit caſum: Tamen ad maiorem intelligentiam videri debet. Hoſt. in ſum. eod. tit. num. 4. & multæ præſumptiones iuris ſunt notandę: Quarum prima illa eſt; quæ prouenit à diffinitione Simoniæ, quæ ſecundum theologos, &
2 iuriſtas, eſt †ſtudioſa volūtas vendendi, vel emendi, aliquid † ſpirituale; vel ſpiritualitati annexum; quod capitur à Rubrica eiuſdem tituli; & omnes concludunt ſummiſtæ in eodem
3 titulo: ad quam committendam tria † requiruntur: intentio ſcilicet, conuentio, & execu-
4 tio. quorum ſi alter† deficiat, deficit & effect⁹. ſicut Armil. in ſumma eiuſdem tituli. nu. 4. notat, & ita ſi deficiat intentio, deficit peccatū; quod non oritur abſente voluntate, ſaitē mortaliter. Verba .n. niſi procedant ab animo non faciunt hominem reum. c. Homines. 22. qu. 2. verſ. intereſt quemadmodum; vnde ad inducēdum uitiū Simoniæ, requiritur uoluntas emēdi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum: quod
5 in dubio nunquam præſumitur; quia quilibet† præſumitur ſuę ſalutis memor. c. Sancimus. 1. q.
6 7. nec in eo † præſumitur dolus, niſi probetur. l. Dolum. vbi Bar. C. de dol. ergo in præſenti caſu licet ſit facta mentio plebis non eſt præſumendus dolus, aut intentio committendi ſimoniam, ſed ſolum voluiſſe alienare fructus eiuſ-
7 dem: nam quælibet† cauſſa, etiā beſtialis, excuſat à dolo. Caſſad. de penſ. deciſ. 2. nu. 5. & cū in eo contractu interuenerit decretum ceſſat
8 omnis doli † præſumptio. l. Ait Prætor. §. permittitur. ff. de mino. cum alijs ſimilibus.

Secunda, præſumptio oritur ab intentione, quæ qualis fuerit tria ueniunt conſideranda, qualitas ſcilicet dantis, & recipientis: quanti-
9 tas rei conceſſæ: & tempus rei datę: ſicut oſtendit Sylueſt. in ſum. tit. de Simon. § 1. num. 5. in fine, ſed qualitas dantis, & recipientis hic ea eſt, vt non præſumatur eos feciſſe, quod fuiſſet contra propriam conſcientiam. duplex enim
10 eſt † intentio; principalis ſcilicet, & ſecunda-
11 ria, & intentio † principalis eſt quando actus aliter non fieret; & tunc ſi fiat de re ſpirituali, committitur Simonia; quia intentio eſt depra-
12 uata. ſecūdaria† verò eſt quādo actus fieret ēt

non

non concurrente illa conditione; vt eſt in caſu
præſenti;quia ſi emphyteuſis ex parte dantis,
& recipientis fuiſſet conceſſa, & accepta ſine
denominatione Eccleſiæ, intentio fuiſſet ſecũ
daria,& non ſaperet vitium ſimoniæ.vt ita col
ligitur ex dictis Sylueſt. loco allegato. num.5.
Nec alia poteſt ſummi præſumptio ex qualita-
te perſonarum : nã in illo Collegio Maior pars
13 conſiſtit in præſbyteris, qui † in iure nuncupã
tur ſeniores,& ſunt in dignitate. c. Cleros. 21.
diſtin. & c. Porrò. 84. diſtin. vbi dicitur quod
in eis eſt ſapientia, ex quo oritur præſumptio
quod non voluerint emphyteuticare Eccleſiã;
ſed terras:prout etiam oritur à quantitate re-
rum;nam ſine Eccleſia quãtitas terrarum erat
nedum ſufficiens ad canonem conuentum, ſed
ad maiorem .

Tertia Præſumptio eſt iuris : quia Eccleſia
non eſt tota, vt in toto ſpiritualis; ſed in qua-
14 dam mixtione † compoſita de ſpirituali,& tẽ
porali;vt ſunt cæmenta, & alia ſimilia;quo ca-
15 ſu alienari† poteſt ratione partis temporalis;
etiam ſi non fiat expreſſa mentio de tempora-
li:& intelligitur alienatio de temporali, nõ de
ſpirituali,quando pretium,quod datur,ſit ęqui
ualens ipſi parti temporali : prout tradit Na-
uar. in ſuo Manuali.c.23.num.99. in fin. & Ar-
mill. in ſumm.tit. de Simon.num.2 & num. 34.
vbi ſecundum D.Thom.in 4.ſent.diſt.25. dicit
16 quod Eccleſia † vendi poteſt in his,quæ mate-
rialiter conſiſtunt; ſi non vendatur pluſquam
valet in materia: & ſequitur Abb. in c.Quære-
lam. de Simon. ergo quamuis ſit facta mentio
de Eccleſia, quia res materialis merebatur il-
lum canonem, dicitur facta emphyteuſis de ip-
ſa materiali.Imo Sylueſt.in loco antedicto. nu.
17 14.tenet quod Eccleſia† poſſit locari alicui ſa
cerdoti,qui inibi officiet.

Quarta Præſumptio oritur ab obſeruantia
ſequuta; nam poſterior qualitas poſſeſsionis
declarat quid à principio fuerit intentionis
18 partium;quia poſterius† factum declarat pri*
factum.Bal. in conſ. 245. villa : circa medium,
& finem. vol 3.Crauet.conſ.294. num.8. ver.21.
dicens, quod intellectus ille † ſumi debet,
19 quem effectus & rerum exitus demõſtrat: ſed
celebrato contractu, liuellarij ſolum habuerũt
poſſeſsionem terrarum; non autem Eccleſiæ;
cuius dominium,& iuriſdictio apud capitulum
remanſit,eam viſitando,Curatis litteras capel
laniæ faciendo;eam reſtaurando,& ſimilia; er-
go dato quod alienatio fuiſſet facta ſub nomi-
20 ne Eccleſiæ ſimpliciter; intelligi debet† facta
in caſu permiſſo,& ſecundum illud, quod po-
ſtea fuit obſeruatum. vt tradidit Sylu. in loco
allegato. num. 2. actus enim ſequens declarat
voluntatem præcedentem: inſtitu. de rer. di-
uiſ.§. Pauonum: Ioſeph.Lud.cõcluſ.38. in prin.
vbi de communi : & in verſ. 38. vbi poſterior
qualitas poſſeſsionis declarat intentionem à
principio contractus.Imò non eſt facienda co-
21 niectura quod ſit facta † de Eccleſia, quo ad
ſpirituale,ex vſu d. capituli,cum antea,nec po
ſtea dederit in liuellum niſi terras eccleſiarũ.
22 vnde etiam iſto caſu præſcrimendum eſt id †
factum, quod fieri erat conſuetum.Bal. in Au-
th.Si quas ruinas.num.2.c.de Sac.Sanct.Eccleſ.
vbi dicit;quod in dubio intelligitur ſecundum
conſuetum:& ad not.per Ioſeph.Lud. concluſ.
38.verſ. infertur 68. & verſ.115: & verſ.126.vbi
concludit quod pręſumitur contrahentes ſecũ
dum ſubſequutam obſeruantiam contraxiſſe.
& ita tenuit Deciſ.Peruſ.62. num.7. & ita con-
cludi poteſt quod licet in contractu fuerit fa-
cta mentio de plebe, ſeu Eccleſia, quod intel-
ligatur de re temporali, prout ſequuta fuit ob
ſeruantia,& quod nullũ adſit vitium Symonię.

Nec obſtat quod in inſtrumẽto adſit pactũ,
quod liuellarij ipſi teneantur ad reparationẽ
23 Eccleſiæ;quia † reparare,ædificare, & ſimilia,
tendunt ad materiam Eccleſiæ;quæ etiam ſine
labæ Simoniæ vendi poteſt, vt ſupra probatũ
extitit per ſummiſtas, & D.Tho.ab eis allega-
tum. Sicut dare ſalariũ curato non eſt quid ſpi
rituale,ſed temporale : imò neque eligere ip-
ſum:quæ tamen poteſtas fuit eis ſublata: vnde
24 quando etiam fuiſſet malum;quia † fuit ſubla-
tum,habetur pro non facto. c.Nam & ego.cum
Gl. de verb.ſignif.Nauar. in c.Si quis iratus.de
pænit.diſt.5.vbi dicit quod in malis., facta pro
non factis habentur,ſi non durant.ſecus, in bo
nis,vt in voto,& ſimilibus.

Et dato quod in d.contractu conſiderari poſ
25 ſent aliquæ † illicitæ pactiones,quæ etiam eſ-
ſent tollendæ:non poſſet tamen argui de Simo
nia,vt notat Pariſ.in conſ.29.num.10.11. & 12.
26 in 4.vol.quia Iura,quæ† loquuntur de ſimonia,
intelliguntur de vera, & quatenus adſit Simo-
nia,quia prohibita; auctoritas ſuperioris excu
ſat vitium Simoniæ. Pauin. in tract. de viſitat.
in 2.par.q.4.nu.8.& maxime iſto caſu vbi adeſt
cõſenſus Apoſtolicus. Simonia enim nõ habet
locum in Curia Romana,vt Pauin.ibi.num.7.&
ex allegatis probat Caccialup.de penſ.q.19.n.
17. quandocunque igitur ille contractus ha-
buiſſet aliquod vitiũ, dicitur ſublatum per ad
miſſionem Pontificis.Et ita, mea quidem ſen-
tentia,non eſt cur dubitari poſsit de Simonia:
quia cum terræ illius Eccleſiæ de per ſe ſuffi-
cerent ad canonem, & prout fuit obſeruatum,
ſine Eccleſia,illud nomen Eccleſia intelligitur
de re materiali,& non ſpirituali. Saluo tamen
&c. Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM XCI.

Emphyteuſis Eccleſiæ ſimpliciter conceſſa;an poſsit per delegatos concedi,vt in extraneos tranſeat?

SVMMARIVM.

1 *Omnis diſpoſitio tria requirit,poteſtatem ſcilicet, voluntatem,& modum.*
2 *Iudicium procedens à non habente poteſtatem,eſt nullum.*
3 *Iudicium ſine voluntate eſt nullum.*
4 *Modus ommiſſus facit ſententiam nullam.*
5 *Modus eſt de forma.*
6 *Qui non obſeruat modum,excedit fines mandati.*
7 *Emphytheuſis Eccleſiæ eſt prohibita in extraneos de iure.*
8 *Reſcriptum eſt ſtrictè interprætandum.*
9 *Reſcripti natura eſt vt petitioni adaptetur.*
10 *Delegatio præſumitur facta pro vt de iure.*
11 *Mandatum Papæ eſt reducendũ ad ius commune.*
12 *Iuriſdictio delegati non extenditur,& eſt odioſa.*
13 *Agens vigore ſpecialis commiſſionis debet ſeruare formam.*
14 *Interdicto vnde vi poteſt agi cõtra eum,qui agit contra formam.*
15 *Forma iuris eſt ſeruanda,quando non datur ſpecialis.*
16 *Voluntas in dubio præſumitur qualis eſſe debet.*
17 *Voluntas cognoſcitur ex verbis.*
18 *Verba,& voces ſunt ſigna paſſionum quæ ſunt in animo.*
19 *Modus exceditur,re,loco,& tempore.*
20 *Modus dicitur excedi,re,quãdo quis agit pluſquam habeat in actione.*
21 *Omne quod agitur alio modo quàm debito,eſt nullum.*
22 *Qui ſententiat ſtatim præſentato proceſſu,nulliter agit.*
23 *Perpetuum,verbum importat tranſitum ad extraneos.declara,num.25.*
24 *Emphyteuſis habens tranſitum ad extraneos,eſt damnoſa.*
25 *Perpetuum,ſi dicatur in emphytheuſi conceſſa pro ſe,& deſcendentibus,non excedit deſcendentiam.*
26 *Verbum,ſi ineuidenti,conſideratur etiam quo ad futurum.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

EMphytheuſis Eccleſiaſtica fuerat cõceſſa pro ſe,& deſcendentibus in perpetuum, quam Papa requiſitus de beneplacito mandauit quibuſdam Iudicibus; quod ſi ineuidenti eſſet vtilitate Eccleſiæ, auctoritate Apoſtolica eam confirmarent. Qui facto proceſſu, nedum confirmarunt, ſed voluerunt eam etiam ad extraneos habere tranſitum: ſed ſucceſſor in beneficio volens bona ſuæ Eccleſiæ recuperare, dicebat de nullitate,quo ad extraneos: quia deficiente deſcendẽtia,nõ poterat habere tranſitũ ad extraneos, ſed ad Eccleſiam. Vnde requiſitus reſpondi vt infra.

Caſus iſte ab Eccellenti Domino Buſaneo longè fuit diſcuſſus; & ſuper eo habita concluſio ad fauorem Rectoris,ſeu Eccleſiæ:vnde nihil videtur requiri, niſi ſubſcriptio; quæ omnia tanquam in Iure veriora approbo:& ſolum ſpicas poſt meſſem colligam ſi quidẽ om-
1 nis † diſpoſitio tria neceſſariè requirit,poteſtatem ſcilicet,voluntatem,& modum. Et de poteſtate agitur in l.Imperium.ff.de iuriſdic.
2 omn.iud.omne † enim iudicium à non habente poteſtatem eſt nullum.l.1.§.Hæc autẽ ver-
3 ba.ff.quod quiſq; iur. & ſine † voluntate nihil valet.c.Cum ſuper Abbatia.de offic.deleg.l.Si filio.C.de don.ant.nupt l.Non omnis.ff.ſi cert. pet.Et concurrente voluntate,& poteſtate,oportet etiam habere modum, aliàs ommiſsio
4 † vitiat,& facit ſententiam nullam.Specul.de
5 ſent. § octauo.verſic.Item eſt nulla. Modus † enim eſt de forma.C.de ſent.l.Cum eorum,&
6 Qui † non obſeruat modum dicitur excedere fines mandati,& fines iuris,Innoc.in c. Super. de offic.deleg.Ex quibus præmiſsis concluditur,quod in caſu præſenti oportebat quod delegati habuiſſent poteſtatẽ concedẽdi emphy
7 theuſim in extraneos: cum aliàs † ſit de iure communi prohibitum.Gl communiter approbata in l.Etiam.ff.ſolut.mat. Caſtren.in conſil. 189.vol.2.Alex.in conſ.120.num.7.vol.1.& alia per d.Dominum Conſulentem adducta: quod in commiſsione non reperiretur, Reſcriptum
8 † eſt ſtrictè interprætandum; vt ſcilicet nõ extendatur ad non expreſſa c.p.& g.de offic.de-
9 leg.natura † enim reſcripti eſt,vt adaptetur petitioni.Bal.in l.Eam quam.col.2. verſic.Itẽ vbi ſequentes.C.de fideicom.Dec.in conſ.142.nu. 4.ad finem.& quod non eſt in petitione nõ eſt
10 in commiſsione;ergo delegatio † ſemper præſumitur facta prout de iure.Craſſ.deciſ.349.n.
11 6.in 1.part.nouiſſ. nam mandatum † Papæ eſt ſemper reducendum ad ius commune. Gemin. in conſ.48.num.5.Caputaq.deciſ.145.in 2.par.
12 & Iuriſdictio † delegati non eſt extendenda vltra fines mãdati;quia eſt odioſa.c.1. de offic. deleg. in 6. & in his, quæ in commiſsione non exprimuntur non ſe extendit; vnde ſi aliter agatur eſt nullum,c.Cum dilecta.de offic.deleg.
13 Nam qui agit † vigore ſpecialis commiſsionis debet ſeruare formam. c. Is qui. de præben. in
14 6. & ſi quis agat † vltra formam ei datam, poteſt contra illum agi interdicto vnde vi ſecundum Innoc.in c.Si quando.de offic.deleg.& ſi

non

15 non detur ſpecialis forma,tenentur † ſeruare formam iuris.ca.Si quid Clericis.de for. compet. Quare concludi poteſt illos delegatos non potuiſſe excedere fines commiſsionis, & ſic extēdere emphyteuſim ad extraneos.Neq; preſumendum eſt talem fuiſſe voluntatem Pa
16 pæ,quia in dubio† talis præſumitur voluntas, qualis eſſe debet. Alex.in conſ.54.num. 22. in 4.volum.Et talis eſſe,& fuiſſe dicendū eſt,qua
17 lis † ex verbis dignoſcitur. l. De quibus. ff.de leg.l.Paulus reſpondit.ff.rem rat.hab.Nam ver
18 ba,† & voces ſunt ſigna earum paſsionū, quæ ſunt in animo.l.Labeo.ff. de ſuppell. leg. vnde quia Papa ſolum commiſit iuxta petita, non eſt dicendum habuiſſe animum ad non cogitata.Et ſic concluditur illos delegatos non habuiſſe poteſtatem;neq; Papam voluiſſe illud, quod non dixit; & maximè contra ius commune.

Qui,& modum exceſſerunt: qui dicitur ex-
19 cedi,† re,tempore,& loco.inſtitut. de action.
20 §.plus.Re enim† exceditur,quando quis plus
21 agit,quàm habeat in actione. & omne † quod agitur alio modo,quàm debito,eſt nullū.Specul.de fruct.& interr.§.5.verſ. Hoc autē. & iſti exceſſerunt commiſsionem in qua,neq; in præcibus.nec in contractu facta eſt mentio de extraneis;ergo nullum fuit eorū decretum. Exceſſerunt etiam tempore, quia non dederunt tempus alicui,qui potuiſſet habere intereſſe, ad docendum de iuribus ſuis; ſed ſtatim præ-
22 ſentato proceſſu deuenerunt† ad ſententiam vnde quod actum eſt fuit nullum; ad not. per Ruin.in conſil.48.num.12.lib. 1. Et poteſt etiā dici quod exceſſerunt, loco; quia non conſtat quod elegerint locum pro tribunali: & ſic remanet concluſio quod emphytheuſis de qua agitur non poſsit in extraneos tranſire.

Nec obſtat quod in precibus fuerit dictum, quod concedebatur in perpetuum: quod ver-
23 bum,† ſecundum aliquos, videtur importare tranſitum ad extraneos: iuxta Soc. in conſil. 266.col.13. verſic. 2. præmiſſa confirmantur.in 2.vol.& Anch.conſ.443.num.8.Abb.conſil. 74. num.3.1.vol. quia vltra reſponſum ab Alex. in conſ.9.num.12.& 13.vol.2.datum,& alijs à domino Buſanco allegatis; caſus ille erat, quia emphyteuſis erat conceſſa pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum; qui neq; illo caſu affirmat,quod verbum,in perpetuum,importet tranſitum ad extraneos:dum ibi.verſic. 3. quia in caſu,in quo poteſt perpetuò concedi,dicit;quod ſi iſta duo ſeparata non inducerent.d. tranſitum, ſimul iuncta tamen inducere deberent.& Anch.& Abb. ab eo allegati, loquuntur quando in loco eſſet conſuetudo, vt tranſitum faceret etiam in extraneos, quādo adſit verbum, perpetuum: ſecùs verò ipſi concludunt,vbi non eſt conſuetudo,quæ in loco.d.contractus non adeſt, Vnde poterit modernus Rector reuocare bona Eccleſiæ. Et tātò magis, cum illi delegati etiam modum exceſſerint quo ad cauſſam: nam eis auctoritas fuerat data in euentum quod emphytheuſis illa verteret in euidentē vtilitatē Eccleſiæ;ſed
24 conceſsio tranſitus† ad extraneos vertitur ad damnum;cum Eccleſia perpetuò ammittat vtile dominium. vt declarat Dec.in conſ.141.nu. 5.Nec obſtat quod eſſet cōceſſa in perpetuum:
25 quia illa dictio ſolum†amplectabatur deſcendentiam;cum fuiſſet conceſſa pro ſe, & deſcēdentibus; quare addito verbo,in perpetuum, referri debet ad præcedentia;ideſt. Quatenus duret deſcendentia: quæ aliquando poterat deficere,vt experientia docet; quia ſepè contigit totam deſcendētiam vnius extingui.Sed ſi poſſet ad extraneos tranſire;Eccleſia perpetuò remaneret deſtituta. Et ſic redditur nullū decretum; quia ad hoc non extendebatur eo-
26 rum auctoritas.Imò illud verbum,†ſi in euidētē vtilitatē, nedum debebat conſiderari, quò ad tempus contractus, ſed ad futurum: prout not.Alb.in conſ.34.num.16 & Borgn.deciſ. 46. num.141.& 268. cum ibi allegatis.Et ita remanet concluſio quod contractus ille ſit inualidus ex defectu ſolemnitatis; quæ habetur pro ommiſſa,cum decretum illorum Iudicum reddatur nullum. Et ita iuris eſſe cenſeo: Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XCII.

Beneficium Curatum an ſimplex vnquam effici poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficij appellatione non venit Cura.*
2 *Eccleſia à ſua inſtitutione erecta Curata non poteſt immutari, & ſi ſit immutata debet reduci ad primam ſuam naturam.*
3 *Cura tripliciter intelligitur.*
4 *Cura habitu, & actu eſt, quando ab erectione fuit ordinata, & poſtea in exercitio habita.*
5 *Beneficium Curatum dicitur quando a prima inſtitutione fuit vt Curatum erectum.*
6 *Beneficium olim Curatum, cum non ſit hodie, dicitur ſimplex. & num. 10.*
7 *Conciliatio opinionis Card. & Fed. de Sænis.*
8 *Beneficium quo actu Cura non exercetur, non eſt incompatibile cum alio Curato.*
9 *Beneficium non eſſe Curatum dicens, non tenetur ad probationem.*
11 *Baptiſmus, & ſepultura non faciunt beneficium Curatum.*
12 *Capellanum conſtituere non arguit Curam.*
13 *Beneficium Curatum, ſi per 40. annos teneatur vt ſimplex, non erit Curatum.*

Da mihi

Da mihi verbum Deus virtute multa.

FACTI SPECIES.

EXtat beneficium in Territorio Carpenſi ſub titulo S. Ioannis Baptiſtæ in loco dicto, *Roncho del Frà*, de quo dubitatur, An habere debeat Curã animarum; ex quo olim ſub nomine Parochialis in literis Rectorũ nuncupabatur Parochialis; & tamen ignoratur, quod Cura fuerit vnquam actu in vſu; neq; quod Rectores inibi fecerint reſidentiam: Imò conſtare poteſt contrarium. Ab annis verò 40. & vltra 60. dicto beneficio fuit prouiſum de Rectore ſimpliciter, nulla mẽtione facta de Parochiali, ſed ſolũ ſub nomine beneficij, quia tunc temporis nulla erat notitia Parochialis; Cura enim actu habita non fuerat, & prædeceſſores nullam fecerant
1 reſidentiam: & nomine † beneficij ſimpliciter nõ venit Cura. Gem. in c. Cum illis. de præben. in 6. & tamen in illa Eccleſia diebus Feſtiuis fuit celebrata Miſſa, & à nonnullis dictũ quod quandoq; in ea fuit collatum Sacramentum Baptiſmi; & etiam in cimiterio ſepulti mortui: quod tamen per 40. annos, & vltra non fuit obſeruatũ: ſed poſtea ab annis viginti circiter viſæ fuerunt quædam Bullæ inſtitutionum, in quibus dicebatur de Parochiali: vnde oritur dubiũ, An de cætero d. beneficium ſit, aut eſſe debeat Curatum?

Et pro affirmatiua videtur concludi poſſe:
2 quia quando Eccleſia † à primæua ſua inſtitutione fuit erecta Curata, ex varietate facti nõ poteſt immutari. & ſi ſit immutata debet reduci ad ſuam primæuam inſtitutionem. Card. in Clemen. 1. quæſt. 21. verſi. Ego autem tenui. de offic. Vicar. quem allegat Mand. in regul. de idiomate quæſt. 11. num. 3. & nouiſsimè Conc. Trid. c. 16. ſeſſ. 25. de reform.

Sed prædictis non obſtantibus pro negati-
3 ua concludi poteſt: nam Cura † tripliciter cõtingere poteſt; videlicèt quod Cura habitu tantum ſit inducta; vt eſt quando à prima inſtitutione beneficium ſit erectum vt Curatum: ſed actu non fuit Cura exercita: vel etiã ſi quandoq; Cura fuiſſet exercita; ſed aliquo euentu deſierit eſſe. Actu etiam dicitur ſine habitu, quando à principio Cura non fuerit annexa: ſed aliqua cauſſa Cura fuerit in exer-
4 citio: habitu, † & actu, quando à ſua inſtitutione Cura fuit adiecta; & obſeruata. ſicut notant Canoniſtæ in c. De multa. de præben. ſed caſus iſte verſatur circa Curam habitu tantũ; etiam ſi in prædicta inſtitutione appareret de Cura, cum in exercitio nunquã fuerit: neq; Rectores fuerint aliquo tempore reſidentes. Imò reſidere non potuiſſent, cum nulla in loco adſit habitatio pro Rectore: imò neq; pro colonis: & ædificium non habet faciem Eccleſiæ, ſed oratorij. Super quo caſu Card. in conſi. 48.
5 ad finem dixit quod beneficium illud † dicitur Curatum, quod fuit erectum vt Curatum, & cum poteſtate fori pœnitentialis: licèt actu nõ exerceatur, & aliud tenuit Fed. de Sen. in cõſ.
6 135. ad finem, quod ſcilicet beneficium † quod olim fuerat Curatum, ſi hodie non ſit, quia actu Cura non exerceretur; non dicitur Curatum, quo ad pœnas in d. cap. de Multa. & extrauag. Execrabilis. §. qui verò. de præben. contentas. Prat. cãcel. tit. notab. ſuper vacan. nõ reſer. verſic. Curata Eccleſia. cum ſeq. fol. mihi 118. quas opiniones Stafil. de Grat. expectat. §. Sciri. nu.
7 22. conciliat, † vt opinio Card. habeat locum vt ſcilicet in impetratione beneficij ſit facienda mentio Curæ, quamuis non exerceatur: & dictum Feder. procedat vt beneficium quod in actu non exerceretur vt Curatum, non ſit incompatibile cum alio requirente reſidentiam. & ſequitur approbando dictum num. 42. 43. &
8 44. Vnde cum beneficium † de quo agitur non habeat, neq; habuerit curam, non eſt dicendũ quod ſit Curatum, vt ſit incompatibile, & requirat reſidentiam. ſicut tradit. Mill. in repertorio. in verbo, Cura. nume. 68 & tenet Abb. in d. c. de Multa. num. 24. verſi. Mihi plus placet. quod ſequitur Gemin. in c. Si apoſtolica. nu. 3. verſi. Quid ſi ſit Parochialis? de præben. in 6. & Mand. in d. reg. de idiomate. quæſt 11. num. 5. Quare, etiam ſi cõſtaret quandoq; Parochialem fuiſſe; quod alleganti incumbit onus probandi; quia in dubio, de iure communi, nullũ beneficium dicitur Curatum, niſi probetur; &
9 qui dicit † non eſſe Curatum, non tenetur probare, cum dicat illud quod eſt de iure. Rebuff. in pract. benefic. tit. Seculare beneficium quotuplex. num. 11. ergo cum non appareat, quod
10 actu † fuerit Curatum, pro non curato haberi debet. Et intrat opinio Fed de Sen. in d. conſ. 135. quem ſequitur Gondiſl. de legat. quæſt. 14. num. 86. & Ioan. Stafil. in d. tit. de Grat. expect. in verbo, de qual. & ſtat. benef. nu. 22. 23. & 24.
11 vbi dicunt quod baptiſmus, † & ſepultura nõ faciunt Eccleſiam Curatam. ſicut Rot. ſtatuit per Cantuc. deciſ. 52. nu. 27. in 2. vol. diuerſ. no-
12 uiſſ. Neq; conſtituere † Capellanum, qui celebret in ea, arguit Curam: ſicut affirmauit Rot. deciſ. 17. nu. 4. in 1. vol. diuerſ. nouiſſ.

Nec obſtat opinio contraria, quia vt colligitur à ſerie in ea expreſſa: & ab ipſo Mand. in allegata regula de idiomate, loquitur de Cura habitu, & actu: in quo caſu loquitur etiã Conc. in d. ca. 16. ſeſſ. 25. dum ait: quod ſi Cura, quæ à fundatione fuerat inſtituta, ſit tranſlata in perpetuum vicarium, quod eo cedente, vel decedente, Eccleſia reſtituatur in priſtinum ſtatũ. Ex quibus verbis conſtat quod Cura, nec habitu, nec actu defecerat. Sed caſus iſte multum

differt,

differt,quia non apparet quod cura aliquo tẽ-
13 pore fuerit in vſu actu:imò quando†conſtaret
aliquo tempore fuiſſe in actu,cum per 40. an-
nos,& vltra,conſtet nullum actum fuiſſe geſtũ;
imò nec baptiſmus; nec ſepultura,ſed benefi-
cium vt ſimplex fuit tẽtum: etiam ſimplex de
cætero erit,& pro ſimplici erit habendum. ca.
de beneficio. de præb. in 6. Stafil.de Grat.ex-
pectat.§.octaua forma.num.3.Anchar.in conſ.
162.in quæſtione Eccleſiæ.Rot.de præben.de-
ciſ.32.aliàs 2.in nouiſſ.Rebuff. in pract. benef.
de non promo.intra annum. num, 7.Ex quibus
concludi poteſt quod dictum beneficium vti
ſimplex,vel ſaltem non curatum ſit habendũ :
& ita dico, & conſulo. Saluo tamen &c. Laus
Deo,& B. M.

CONSILIVM XCIII.

Coloni Eccleſiæ an teneantur ad Gabellam pro fructibus venditis pro ſoluenda honorantia dominis.

SVMMARIVM.

1 *Opinio Fed.de Sænis in conſ.111. quando eſſet cõtra libertatem Eccleſiæ.*
2 *Excommunicationem quando incurerent attentantes contra libertatem Eccleſiæ.*
3 *Opinio Fed.reprobata inquantum ſit contra libertatem Eccleſiæ.*
4 *Coloni partiarij Eccleſiarum nõ tenentur ad Gabellam pro fructibus.*
5 *Fructus dicuntur,deductis expenſis,& oneribus,*
6 *Sua non dicuntur de quibus non poteſt quis ad libitum diſponere.*
7 *Fructus pro honorantia ſunt domino obligati,*
8 *Coloni non tenentur ad Gabellam pro fructibus, quæ eis obueniunt vltra expenſas,& onera.*
9 *Fructus,qui oriuntur ex re Eccleſię,ſunt exempti,*
10 *Fructus ex re Eccleſiæ,etiam ſi laici habeant vtile dominium,ſunt exempti.*
11 *Onus impoſitum perſonis pro rebus Eccleſiæ non ſubeunt Coloni,*
12 *Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; res habentes.*
13 *Gabella non eſt ſoluenda de fructibus,niſi de parte,quæ ſupereſt deductis expenſis,& oneribus,*
14 *Princeps ſolus imponit Gabellam.*
15 *Conductores Gabellarum imponentes nouam Gabellam, ſine ſpeciali mandato domini, incidunt in pœnam perpetui exilij,*

Spiritus Domini deſcendat in ore meo.

1 DOctrina Fed.de Senis,in cõſ.111.quæ
datur in dubijs,ſi † ad eum ſenſum
tenderet; de quo in motiuis,procul
dubio eſſet cõtra libertatem Eccle-
ſiæ,ſaltem per indirectum; vt atteſtatur Alb.in
2 conſ.8.num.3.& qui eandem † opinionem ſe-
quuntur ipſo iure incidunt in excommunica-
tionem.c.Noluerit.de ſent.excommu. Abb. in
conſ.26.1.volum.Felin.in ca.Eccleſia. S.Mariæ.
quæſt,10.de conſtitu.Sylueſt.in ſum.de immu-
nit.§.1.num.14.Beat.Anton.de excomm.quęſt.
13.Conc.Tridon.c.11.ſeſſ.22.de reform.& Bul-
la in Cœna Domini.& tantò magis quia in ca-
3 ſu,de quo in dubio,non † eſt recepta; vt atte-
ſtatur Pet.de Vbal.in conſ.2.de collect.qui di-
4 cit;quod coloni partiarij † Eccleſiarum nõ te-
nentur ad Gabellas pro fructibus : & ſequitur
deciſ.Pedamon.83.ſed ſaluando Fed.in d.con-
ſil.111.quem eſt credendum ſenſiſſe de fructi-
bus,qui propriè ſunt fructus;non autem intel-
lexiſſe de omnibus, qui generaliter colligun-
tur, ſed de illis qui ſuperſunt deductis oneri-
bus,& ſumptibus cum verè,& propriè illi ſint
5 † fructus de quibus in genere excipienda ſunt
onera, & expenſæ,ex communi ſententia in l.
Fructus.ff.ſol.mat.& recitat.d.deciſ. Pedamon.
& Bar.in l.Si merces.§.vis maior.ff.locat.vnde
quando dicitur quod gabella de fructibus de-
bet ſolui,debet intelligi verè,& propriè:& ita
dicendum eſt Federicum loqui:dum dicit,Sed
contrarium eſt verius:nam pars cõtingens co-
lonis in nullo eſt priuilegiata: Quare dicendũ
eſt ipſum intellexiſſe de ea parte, quæ verè
6 ſit colonorũ:ſed ſui non † dicuntur illi,de qui-
bus ad libitum non poſſunt diſponere.l.Is qui
7 ſuis nummis.ff. de manumiſſ. Fructus † autem
ſunt domino obligati pro honorãtia.l.Si in le-
ge.§.Si colonus.cum ſua Gl.ff.locat.imò debẽt
etiam ex illis deduci expenſę,ad not.in d. de-
ciſ. Pedam. & ſic opinio Federici non eſt con-
traria,prout allegatur; quia fructus, qui ven-
duntur pro ſoluenda honorantia,non ſunt co-
lonorum,ſed obligati domino.

Imò nec etiam tenentur pro his, de quibus
liberè poſſunt diſponere,deducto onere,& ex-
penſis;vt recitat Abb.in d.ſexta parte.in fi.de-
8 cim.& habetur† in Gloſ.Clem. 1. eod. tit.quia
9 fructus† oriuntur à re exempta,& conſequen-
ter ſunt exempti etiam in manibus colonorũ,
vt refert Abb.ibi:ſuper quibus ſtatutum laico-
10 rum non valet:quia laici † non poſſunt diſpo-
nere ſuper rebus Eccleſiaſticis , etiam ſi tales
eſſent,quod laici ſuper illis haberent vtile do-
minium, vt ſunt emphytheutæ, feudatarij , &
ſimiles:prout concludit Abb. quem omnes ſe-
quuntur in c. Quæ in Eccleſiarum. in 3. notab.
de conſtitut.Et hanc opinionem tenuit Boſ.in
tit.de prin.num.174.& Natt.in conſ.409. num,
11 .8.& 9.qui dicunt,quod onus† impoſitum per-
ſonę pro rebus; non ſubeunt Eccleſiaſtici; nec
12 eorum coloni ; nam immunitas † conceſſa re-
bus,trãſit ad quoſcũq; ad quos res trãſit,l.ęta-
tem.§.rebus.de cenſ.& dixi in hac eadem ma-
teria in conſ.77.num.10. cum alijs ad propoſi-
tum.& ſic tenendo etiam opinionem Federici

cum

cum fructus ſint obligati domino pro honorā-
tia, & ex eis deducantur expenſæ, nō erit ſol-
15 uenda † gabella, niſi de illa parte, quæ ſuper
eſt. vt tenet Angel. de teſtam. Gl. 21. num. 3. &
Put. deciſ. 202. in 3. libr. & tantò magis, quia
gabella vſque ad huc non fuit ſoluta. Vnde
mirum eſt quomodo præſens conductor gabel
larum audeat hoc innouare; cum nullam habet
auctoritatem; niſi ſpecialiter ſibi conceſſum
14 fuiſſet. Quia ſolus† Princeps hoc poſſet. Berta-
ch. in tract. in princ. 1. part. de gabel. & eſt text.
in l. fin. C. noua. vectigal. & not. Imol. de decim.
num. 14. & Bal. in conſ. 370. in 3. vol. Imò cadunt
15 † in pœnam perpetui exilij. vt in d. l. fin. etiā
ſi cōtra laicos inſolita vectigalia, & onera quæ-
cunq; attentarent inducere, & tātò magis pro
rebus Eccleſiæ. Ex quibus concludo, colonos
prædictos nō teneri ad petitam gabellam pro
fructibus venditis ad ſummā honorantiæ iux-
tà ſolitum, & decretū Ducaliū factorū; non ob
ſtātib⁹ ex aduerſo deductis. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XCIV.

Iuſpatronatus an vendi poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in ſpecie vendi non poteſt.*
2 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
3 *Genus ſi verificari non poteſt niſi in vna ſpecie habetur pro ſpecie.*
4 *Iuſpatronatus de per ſe, ſine vniuerſitate bonorū, eſt quoddam ſpirituale.*
5 *Vēditio Iuriſpatronatus de per ſe, ſapit ſimoniam.*
6 *Spirituale vendi non poteſt.*
7 *Sequentia declarantur per præcedentia.*
8 *Mentio de pretio arguit emptionem.*
9 *Ceſſio Iuriſpatronatus requirit cōſenſū Ordinarij.*
10 *Suus, denotat ſuitatem.*
11 *Suus, quo ad ſucceſſionem intelligitur in vniuerſum ius.*
12 *Suus, non verificatur in ſingulari ſucceſſore.*
13 *Iuſpatronatus venditum in extraneos ſine conſenſu Ordinarij, deuoluitur Eccleſiæ.*

Diuino inuocato ſuffragio.

MAgnificus Dominus Riccius de Bru-
ſatis habens Iuſpatronatum, in te-
ſtamento hęredes inſtituit ſuos fi-
lios, Ioannem Baptiſtam, Iulianum,
Ludouicum, & Ioannem: eoſq; in ſpecie voluit
habere Iuſpatronatum, & iuſpræſentandi eo-
rum deſcendentes in perpetuum: qui, eo
defuncto, d. Iuſpatronatum in extraneū tranſtu
lerunt, recepta pecunia; & in inſtrumento di-
xerunt, vendiderunt, & tradiderunt, & ceſſe-
runt, & tranſtulerunt. Quare Ordinarius præ-
tendit d. Iuſpatronatum ad Eccleſiam deuolu-
tum eſſe: & requiſitus quid ſentiam, reſpondi
vt infra, videlicet.

Licèt iuſpatronatus in venditione veniat, ta
1 mē in† ſpeciali, nō venit. Cuius venditio parti
cularis eſt à iure prohibita. c. de iure vero. de
iur. pat. & notāt Domini de Rota. dec. 9 de iur.
pat. in nouiſ. Nam ſi omnia bona habentis iuſ-
2 patronatum vendantur, tranſit† cum vniuerſi-
tate, tāquam acceſſorium. c. Ex litteris. de iur.
patron. c. Acceſſorium. de regul. iur. in 6. ſed in
ſpecie non poteſt vendi. & conſequenter ven-
ditio de qua quæritur eſt nulla.

Nec refragari videretur ſi conſtaret vendi-
tores non habuiſſe alia bona; qđ tñ nō conſtat.
quia primò poſſet reſponderi, qđ licèt iuſpa-
tronatus tranſeat cū vniuerſitate bonorū. d. c.
3 Ex litteris. tamen qñ genus† non poteſt verifi-
cari niſi in vna ſpecie, habetur pro ſpecie. l. 2.
ff. de lib. & poſthu. vnde qñ non habuiſſent alia
bona, ex quo vēditio fuit particularis, pro par
ticulari eſt habenda. Nam eo caſu neceſſe fuiſ
ſet facere contractum in genere, ſcilicet om-
4 nium bonorum. Secundò cum iuſpatronatus †
de per ſe, ſine vniuerſitate bonorū ſit quoddā
5 ſpirituale. c. Quanto. de iudic. cū vēditio† præ-
dicta ſolum ſit facta de iure patronatu de per
ſe, nō facta mentionē omnium bonorū; dicitur
facta de re ſpirituali. d. c. De iure vero. & dici-
6 tur ſapere Simoniam: quia † ſpirituale vendi
non poteſt c. Quærelam. de Simon.

Nec defendi poſſe videtur ſi dicatur quod
cōtractus ſit factus in vim ceſsionis. quia prima
verba loquuntur de venditione; quare licet ſe-
quantur alia de ceſsione, debēt referri ad prę-
7 cedentia: quia ſequentia † declarantur p præ-
cedentia, quando illis adaptari poſſunt. l. Nam
qđ liquidè. §. fin. & illic Gl. & Bar. ff. de pen. le-
gat. & ſine dubio, qñ eſt conuentū de pretio,
8 vt in caſu: quia vbicunq; fiat mētio† de pretio,
ſemper intelligitur de emp. & vend. l. fin. & ibi
Gl. in verbo, Intelligi. C. de præd. curial. lib. 10.
& Gl. in l. 1. §. 1. in verbo, Agendo. ff. de ſuperf.
Imò quādo contractus ſuſtineri poſſet pro ceſ-
ſione, eſſet ineficax, quia caret conſenſu Ordi-
9 narij. Nam qñ iuſpatronatus† in laicū per ceſ-
ſionem transfertur, requiritur conſenſus Ordi-
narij. Roch. de Curt. de iurepat. in verbo pro
eo quod diœceſani conſenſus. nu. 3. vbi de cō-
muni: & quandocunq; valeat de iure ceſsio in
extraneos, non poteſt tamen valere ea, de qua
agitur; cum teſtator expreſsè dixerit, quod
Iuſpatronatus ſit in perpetuum, filiorum, &
deſcendentium ſuorum; quod pronomen de-
notat ſuitatem, vt conſiderat Iuſtin. in §.
Sui inſtit. de hęred. qual. & differ. & de pro-
11 prietate† dicti pronominis Suus, eſt vt ſuceſ-
ſio ſit in vniuerſum ius. l. Nihil aliud. ff. de ver-
12 bor. ſignificat. & non † verificatur in ſingulari
ſucceſſore. vt in terminis decidit Bald. in l.
Quoties. nu. 2. C. de hæred. inſtit. & facit tex.
pro argumento. in l. In ſuis. ff. de lib. & poſth.

ex quibus concludi poteſt venditionem præ-
13 dictam non valuiſſe,& d. iuſpatronatum† de-
uolutum fuiſſe Eccleſiæ.Gl.in c.Quia clerici in verbo,ſpoliando de iur.patron.& Gl.in c.Vnico. in verbo, Eidem.eod.tit.in 6. & tradit Roch. de Curt. in d. tract. & verbo. nu. 51. & ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c.Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCV.

Succeſſor in beneficio an teneatur ſtare locationi.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi,quādo locatio ſit facta in vtilitatem beneficij.*

2 *Succeſſor in beneficio regulariter non tenetur ſtare locationi.*

3 *Receptio penſionum affictus non confirmat locationem,niſi pro tempore receptarum penſionū.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante præbenda Canonicatus Theologalis in cathedrali Mutinæ,dominus Franciſcus Oeconomus de conſenſu Epiſcopi locauit per trienniū bubulcas 81.& tabulas 45. terrarū d. præbēdæ pro lib.560.in qua prebēda,& canonicatu ſucceſsit R. Dominus Bartholomæus,qui petijt, An teneatur ſtare locationi, poſtquam aliquas penſiones d.locationis acceperat? cui reſpondi vt infra: videlicet.

1 Si locatio fuiſſet facta pro vtilitate† præbē-
dæ;& pecunia fuiſſet conuerſa in eius vtilita-
2 tē,tenetur ſtare locationi aliàs† non tenetur,
ex communi ſentētia doctorum.in c. fin.ſuper Gl. in verbo, Terminum,ne præl.Vic.ſuas.Ferret. in conſ.317.in 2.vol.Card.in Clem.1. §.fin. num.2.de reb. Eccl.non alien.Gemin.in c.Alienationes.nu 6. 12. q.11. Borgn. latè in repert. ſuarum deciſionū in verbo, Locator prelatus, nu.1.2.3.4. Vincen.Carro.in tract.de locat.tit. bon.Eccl. non alien. nu.1.2. & 3.

Nec ei obſtarent receptiones penſionum;
3 quia non intelligitur confirmaſſe † locationē,
niſi pro tempore receptarum penſionum,prout ita ſtatuit Rot. per Put.deciſ.180.& 181.in primo lib. Vinc.Carroc, de loc. & cond. tit.de reuoc. locat.num.17. Burſat. conſ.23. num.17. 1.vol.Mill.in repertorio verbo,Prælatus:& ita ſentio. Saluo &c. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XCVI.

Emphyteuſis Eccleſiæ quando deuoluatur ſine declaratione.

SVMMARIVM.

1 *Declaratio deuolutionis emphyteuſis requiritur.*

2 *Verba,ipſo iure, non tollunt quin fiat declaratio deuolutionis.*

3 *Pœna caducitatis eſt impoſita fauore domini.*

4 *Declaratio incurſus pœnæ non tranſit ad hæredes. declara.num.18.*

5 *Solutione canonis,cenſetur remiſſa deuolutio.*

6 *Lex 2.C. de iur.emphyteutico habet duos caſus.*

7 *Verba,ipſo facto,important deuolutionem in continenti.*

8 *Verbum,deuoluta,eſt præteriti temporis.*

9 *Pœna per verba præſentis, & præteriti temporis impoſita,ſtatim habet locum.*

10 *Cauſſa non ſolutionis eſt immediata cauſſa deuolutionis.*

11 *Verba ſuperflua pariunt abſurdum.*

12 *Contrahentes poſſunt ſibi legem imponere.*

13 *Geminatio oſtendit omnimodam voluntatem.*

14 *Voluntas contrahentium oſtenditur ex pactis.*

15 *Iuramentum corroborat pacta.*

16 *Verba, ipſo iure, in caſu emphyteuſis referūtur ad diſpoſitionem legis.*

17 *Legem ſibi imponere vnicuique licet.*

19 *Iura acquiſita Eccleſiæ tranſeunt in Rectorem.*

20 *Declaratio incurſus pœnæ,quod non tranſit ad hæredes,non habet locum in rebus Eccleſiæ.*

21 *Rector beneficij poteſt repetere bona Eccleſiæ malè alienata.*

22 *Melioramenta ſecundum legem reſtituuntur per Eccleſiam finita generatione.*

23 *Melioramenta quando ſunt pars pretij.*

24 *Verba clara non indigent declaratione.*

25 *Voluntas ex verbis dignoſcitur.*

26 *Voluntas conditionalis debet impleri in forma ſpecifica.*

27 *Verba retinent eorum proprietatem etiam in materia odioſa.*

28 *Prædeceſſor non præiudicat in iure quæſito ſine ſolemnitatibus.*

29 *Eccleſia ſemper viuit.*

30 *Conuentio ad fauorem Eccleſiæ non extinguitur morte Rectoris.*

31 *Rector beneficij eſt adminiſtrator, non dominus.*

32 *Rector tenetur de negligentia niſi proſequatur ius Eccleſiæ.*

33 *Rector non poteſt facere gratiam emphyteutæ ſuper remiſſione caducitatis.*

34 *Pacta ſunt ſeruanda.*

35 *Pactum habetur pro lege.*

Dominus ſit in corde, & labijs meis.

FACTI SPECIES.

FActa fuit emphytheuſis bubulcarum 50. terrarum beneficij ſimplicis ad altare S. Chriſtophori cum infraſcriptis pactis: videlicèt quod ſi emphytheuta ceſſaret ſoluere canonem per duos annos, ipſo facto caderet ab omni iure, & ipſæ terræ immediatè cenſerentur deuolutæ cum ſuis melioramentis Eccleſiæ, abſq; aliqua iuris declaratione: & in euentum deuolutionis prędictæ teneatur ad ſolutionem Canonum præteritorum; necnon teneatur emphyteuta infra quinquennium expendere ſcutos quinquaginta ad meliorationem domus dictarum terrarũ: & ſi ceſſauerit id exequi, cadat etiam ab omni iure, & dictæ terræ cẽſeantur immediatè deuolutæ cũ melioramentis, vt ſupra, Eccleſiæ prædictę. Emphyteuta verò ceſſauit ꝑ bienniũ ſoluere canonem; & Rector qui emphyteuſim ꝓdictam fecerat, ommiſit facere declarationem caducitatis: & eo defuncto ſucceſſor prætẽdit bona fuiſſe deuoluta: emphyteuta tamen reſiſtit, dicens, ſucceſſorem hoc prætendere non poſſe: tum quia declaratio non fuit facta; tum quia caducitas intelligitur remiſſa per canones receptos à prædeceſſore: tum etiam quia hoc ius non poteſt competere ſucceſſori. Quare rogatus reſpondi vt infra.

Caſus videtur deciſus in l. 2. C. de iur. emphy. iuncta Gl. in verbo, volenti. vbi Iaſ. in 5.
1 notabili dicit, requiri † declarationem: quod
2 procedit etiam ſi adſint verba † illa, ipſo iure, quia ſemper intelligũtur, volẽte domino. Bal. in l. fin. num. 5. C. de reuoc. donat. Dec. in conſil. 146. num. 8. & in conſ. 206. circa finem. Nam
3 illa pœna † eſt impoſita fauore domini; vt dicit Caſſad. deciſ. 2. & 3. de loc. vnde eſt in eius arbitrio velle rem eſſe deuolutam, & cõſequẽter requiritur declaratio.

Secundò, ſecundum allegata à Caſſad. in di-
4 ctis deciſ. declaratio † incurſus pœnæ nõ tranſit ad hæredes, nec actiuè, neq; paſsiuè. vnde cum prædeceſſor nullam fecerit declarationẽ, non videtur quod ſucceſſor ad eam habeat facultatem.

Tertiò, cum lapſo biennio emphyteuta ſol-
5 uerit † Canones præteritos vnica ſolutione; cenſetur remiſſa deuolutio. vt notat Iaſ. in d. l. 2. num. 120.

Iſtis tamen non obſtantibus contrarium ſu-
6 ſtineri poteſt: nam † lex 2. C. de iur. emph. duos notat caſus expreſſos: ſcilicet qđ quando ſunt factæ aliquę pactiones in emphytheuſi, illæ ſũt in omnibus ſeruãdæ, & præcipuè in deuolutione: aliàs verò ſi nullum ſit factum pactũ, ſi emphytheuta per triennium ceſſauerit à ſolutione, liceat Domino eũ expellere. Quare lex ipſa prætendit, quod Canones ſoluantur; ſuper quibus quando ſit factum pactum, illud ſit obſeruandum: quando verò non adſit pactũ, lex ipſa dat regulam ad deuolutionem, ſi Canones non ſoluantur: vnde cum adſit pactum expreſſum illud eſt ſeruandum, nec opus eſt prouiſione legis, à qua partes receſſerunt; & conuene-
7 runt vt ipſo † facto res intelligeretur deuoluta: quia idem important verba. vt per Bar. in l. 1. ff. de his qui not. infam. Alex. in l. Si inſulam. n. 33. ver. 11. fallit. ff. de verb. oblig. qui dicit qđ vbi adſunt ſimilia verba, non eſt locus pœni-
8 tentiæ, nec purgationis morę. Verbum † enim, deuoluta, eſt præteriti temporis: ad Tiraq. C. de reuoc. don. l. Si vnquam. nu. 26. vnde ſecundum. Doct. communiter. vt per Bart. in l. Iubemus. in l. Si ſanè. num. 11. C. de Sacroſ. Eccl. & in l. Imperator. ff. de iur. fiſc. pœna, ſiue priuatio
9 † impoſita ipſo facto per verba præſentis, vel præteriti temporis, ſtatim ſine alia declaratione incurritur; & ſic cum per pactum immedia-
10 tè res deuoluaт; cauſſa non ſolutionis † dicitur cauſſa immediata deuolutionis, ſine alio medio. vt per Tiraq. in d. l. Si vnquam. nu. 103. nec requiritur aliud medium declarationis; a-
11 liàs verba eſſent † ſuperflua, quod eſſet abſurdum. l. Si quando. in prin. ff. de leg. 1. ca. ſi Papa de priuil. in 6. & eſſet contra mẽtem d. l. 2. quæ vult quod pacta ſeruentur, & tantò magis quia partes conuenerunt quod ſtatim, & abſq; aliqua declaratione intelligatur res deuoluta:
12 quibus † licitum fuit legem eis benè viſam imponere. l. Meuius. & l. Qui hæreditari. in princ. ff. de cond. & demonſtr. & tantò magis apparet de voluntate contrahentium ex geminatione facta de dicta deuolutione, dum primò dicunt ob ceſſationem ſolutionis ipſo facto cadat: & ſecundò, quod res ipſa immediatè cenſeatur
13 deuoluta: quæ geminatio † oſtendit omnimodam volũtatem quod res deuoluatur ſine declaratione. Bal. in l. Præcibus. ff. de impub. & alijs ſubſt. Gig. de penſ. quæſt. 100. quorũ volun-
14 tas † oſtenditur etiam ex alio pacto, quod ſcilicet cadat, ſi per quinquennium non expẽdat 50. aureos in domo; vt decadat immediatè l. Si
15 ſeruus. in fin. ff. de leg. 1. quæ omnia † corroborantur à iuramento. vt per Marſil. in ſingu. 226. & Matheſ. ſingul. 50. in addit. & Iaſ. in l. Si quis maior. C. de tranſact. Quare reſtat concluſio quod pacta ſint ſeruanda.

Nec obſtat. Iaſ. in d. l. 2. 5. notab. quia lex illa loquitur in caſu in quo nõ adſint pacta: imò eſt argumentum pro iſta parte, quia primò diſpoſuit pacta, ſeruari: ſecundò qđ quando non adſint pacta ſeruetur diſpoſitio tradita: vnde ſi pacta reducantur ad diſpoſita per legẽ, vacua eſt prima diſpoſitio, & inanis: qđ eſt abſurdũ

16 & dictū Bal.& aliorū qui dixerunt qđ ēt† ver-
ba,ipſo iure,intelliguntur,vt ſequatur declara
tio;referuntur ad diſpoſitionē legis,dū loqui-
tur volente domino : non autem ad pacta quæ
vt ipſa lex iubet ſunt ſeruanda:vnde in iſto ca
17 ſu ceſſat prouiſio legis;cum ſit † vnicuique li-
berum ſibi legem imponere.l.Meuius. & l.Qui
hæredi. ff. de condi. & demon.

18 Nec obſtat allegata ratio,quod declaratio†
incurſus penè non tranſit ad hæredes:quia pri
mò reſpondeo quod illud procedit in caſu in
quo ſit neceſſaria declaratio;quia ſi prędeceſ-
ſor eā ommiſit,non vr̄ quod ſucceſſor eā face-
re poſsit: Sed in iſto caſu iā per pacta erat fa-
cta declaratio:ergo nō erat ampliꝰ neceſſaria.

Secundò,quod deuolutio erat ad fauorē Ec
19 cleſiæ;vnde iura† acquiſita Eccleſię tranſeunt
ad quēcunq; ſucceſſorē,ad ꝙ facit textus in c,
Requiſiuiſti.de teſtam.& Bar.in l.Ciuibꝰ.ff.de
reb.dub.

20 Tertiò reſpondeo,quod illa regula†non hēt
locū in rebus Eccleſiæ,ſecundum ea,quæ alle-
gat Gl.communiter approbata in c. 1, in ver-
bo.rigor.de dol. & contum.

21 Quartò,hoc eſt in iure cautū quod Rector†
beneficij pōt repetere bona ſuæ Eccleſiæ alie-
nata.c.Nō liceat,12.q.2.c.Pręſbiterorū. vbiGl,
ad fin.de reb.Eccl,non alien.Rot.de iudic.de-
ciſ.11.aliàs 334.in nouiſ.ergo ſucceſſor iſte ſtā
tibus pactis poterit bona prædicta recupare.

Quintò,verba cōtractus de per ſe ſunt clara,
ſcilicet ꝙ lapſo biennio res habeatur pro deuo
luta abſq; alia declaratione , & geminatio dd,
verborū reddit clariorē voluntatē partiū vt ſu
pra probaui,& alia,quę diſponunt ēt meliora-
22 menta, deuoluere ; quæ † ſecundum naturam
legis reſtituuntur per Eccleſiam finita genera
23 tione: ſed quando adeſt † pactum quod rema
neant apud Eccleſiam ; dicitur quod ſint pars
prætij,vt per Rotam Deciſ. 208. lib. 2. diuerſ.
nouiſſ. ergo conſtat quod pacta remouent di-
ſpoſitionem legis : & ſunt ſeruanda quidquid
dicatur ex aduerſo, quare oritur concluſio ꝙ
24 vbi verba † ſunt clara , non eſt locus declara-
tioni:quę declaratio ceſſat, quādo eſt ommiſſa
à verbis: vt etiam tenuit Rot.deciſ.691, nu, 2,
in 1. lib. diuerſ.nouiſſ. ſed hic ex partium vo-
luntate fuit ommiſſa : ergo ei non erit locus,
Imò juxta legem etiam intelligitur facta dum
25 ait,volente Domino ; quia † voluntas ex ver-
bis dignoſcitur:ad ea quę latè notat Curt.Iun.
in conſ.169.nu.2.3.& 4. Crau. conſ. 20. num.2.
Tiraq. in l. Si vnquam.in verbo,libertis.nu.18.
de reuoc.donat. fuit ergo voluntas contrahē-
tium imponere conditionem,quod deficiente
emphyteuta in rebus conuentis, res eſſet de-
26 uoluta ſine alia declaratione : & voluntas †
conditionalis debet adimpleri in forma ſpe-
cifica.d.l.Hęreditati,& l.Meuius.ff.de cond.&
demon.

Nec obſtat quod agatur de materia odioſa,
27 & pœnali : quia etiam † in ea verba retinent
eorum proprietatem Cald. in conſ.1. de con-
ſang.& affin.Dec in conſ.76. nu.2. & in conſil,
113. num, 6. Imò verba ſunt Eccleſiæ fauo-
rabilia,nō odioſa cuius nomine,& fauore ver-
ba conditionalia ſunt prolata : & cui per ceſ-
ſationem ſolutionis fuit ius quæſitum deuolu
tionis abſque declaratione; vnde prædeceſſor
28 † non ſolum tacitè,neque expreſsè potuit il-
li præiudicare, ſine requiſitis ſolemnitatibus,
præſertim in iam iure acquiſito. Rot.deciſ.14.
in antiquis. & deciſ. 2. in nouiſ. de renuntiat.
& ſic receptio canonum à prædeceſſore non
præiudicat Eccleſiæ;cuius nomine facta fuit il
29 la cōuētio;& quæ† ſemper viuit;vt notat Bal,
in l.1. §. in primo. ad finem.C.de caduc.toll.&
ideo ipſa præſumitur ita contraxiſſe,nec mor-
30 te † illius Rectoris extincta eſt conuentio. ſi-
cut probat Specul. in tit. de arbit. & arbitrat.
31 §.5. verſ. quid ſi Prælatus ; vnde modernus †
Rector qui eſt adminiſtrator non dominus bo
32 norum Eccleſiæ. c. 2. de donat, teneretur†de
negligentia, niſi ius ſuæ Eccleſiæ proſequere-
tur.l.fin. & ibi Bal. c. Vt in poſſ. leg. nec poſ-
33 ſet † facere gratiā emphyteutæ ſuper remiſ-
ſionem caducitatis. ad tradita per Bal,in l.Præ
ſes. in 4.notab, c. De tranſact. & ſic quidquid
dicatur in contrarium, aut referendum eſt ad
diſpoſitionem legis,vbi non adſint pacta : aut
34 ſine fundamento loquuntur: quia pacta † ſunt
ſemper ſeruanda. d.l.2.& l.1.ff.de pact.Imò pa
35 ctum † habetur pro lege. l.Legem. C. de pact,
& ita dico. Saluo &c. Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM XCVII.

Officium nouum an Epiſcopus inſtituere poſsit in ſua diœceſi.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi poſſunt inducere modum pſallendi in ſua diœceſi,declaratur infra num.9.*

2 *Epiſcopus poteſt cum populo inducere noua feſta in ſua diœceſi.*

3 *Epiſcopi debent ſeruare regulas traditas à S. Romana Eccleſia.*

4 *Officia non approbata à S. Romana Eccleſia ſunt prohibita.*

5 *Cathedrales omnes tenentur ſeruare officium ſecundum ritum S.Romanæ Eccleſiæ.*

6 *Addere,vel detrahere officio inſtituto à S.Romana Eccleſia nemo poteſt.*

7 *Decretum irritans,& clauſula derogatoria annullat omnia inde ſequuta.*

8 *Forma non ſeruata,omnis actus eſt nullus.*

9 *Epiſcopus inducendo modum pſallendi, non debet immutare ritum à S.Sede datum. & num. 11.*

10 *Inferior non poteſt ſe intromittere vbi Papa manum appoſuit.*

Da mihi

Da mihi Domine copioſam gratiam benè loquendi.

FACTI SPECIES.

IN certa Cathedrali Eccleſia conſueuerat ante Concilium Tridentinum, & reformationẽ Breuiarij, in aliquibus festis Sãctorum eius Ciuitatis horas Canonicas celebrare cum proprijs Officijs dictorum Sanctorum ab ipſa ordinatis & poſt Concilium, & renouationem Breuiarij, obtinuit à Præſidente Congregationis Concilij, vt de dictis Sanctis, qui forſan in Breuiario non ſunt aſcripti, vel ſunt vt ſimplices annotati; poſsit ſolemniter agere. Sed nulla facta fuit mentio de prædicto nouo officio. Quare ortum eſt dubium an poſsit obſeruari?

Et pro parte affirmatiua maximè facit diſpoſitio iuris communis, quæ dat Epiſcopis
1 † auctoritatem inducendi modum pſallendi in ſua diœceſi. cap. Nouit. 12. diſtin. & idem notat Gl. fin. in c. Eleutherius. 91. diſtin. cum alijs ſimilibus.
2 Quibus Epiſcopis † data eſt etiam poteſtas inducendi noua feſta in ſua diœceſi. ca. fin. de fer. & c. 1 de conſec. diſtin. 3.

Sed prædictis non obſtantibus contrarium probabiliter ſuſtineri poteſt, tum iure communi, tum ordine in breuiario poſito; tum etiã vigore bullæ fel. recordationis Pij V. Papæ.

De iure enim communi fuit ſtatutum per Caliſtum Papam. de quo in c. 1. 12. diſtin. quod
3 omnes Epiſcopi † deberent ſeruare regulas traditas à Sancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum matre: quod poſtea Gregorius ſequutus fuit. in ſeq. Cap. ex qua diſpoſitione infertur ad ius particulare breuiarij reformati, & prædictæ bullæ.

In prędicta enim rubrica generali d. breuiarij dicitur quod poſsint fieri officia propria Sãctorum à Sede Apoſtolicà approbata, vel eius auctoritate recepta, vel recipienda. ergo om-
4 nia † officia à d. Sede non emanata, vel approbata, ſunt prohibita, argumento, l. Cum prætor ff. de iud. & quæ tacitè inſunt in prædicta rubrica; exprimuntur in bulla. incipiendo à verſic. Ac etiam abolemus quæcunq; alia breuiaria: vbi loquitur de his omnibus, qui conſuetudine, vel iure tenentur dicere officium iuxta
5 ritum Romanum; vt ſunt omnes † cathedrales. d. cap. 1. & 2. 12. diſtin. & deſcendendo in ea in verſic. omni itaq; alio vſu &c. & ibi, Statuentes Breuiarium ipſum nullo vnquam tempore, &
6 c. in quibus locis conſtat neminem † poſſe in totum, aut in parte addere, vel detrahere, Diſpoſitio cuius Bullæ ad vnguẽ ſeruari debet; quia habet clauſulã derogatoriam, & decretũ
7 irritãs: cuius natura † eſt annullare omnia inde ſequuta. c. Si eo tẽpore. de elec. in 6. & tãtò magis quia adimit omnẽ alium vſum, ẽt aliàs approbatũ; diſponens quod nemo poſsit ſatisfacere, niſi ſeruata forma. d. Breuiarij. vt in verſi. Ac quoſcunq; , qui horas Canonicas. &c. om-
8 nis nanq; actus † forma tradita non ſeruata eſt nullus l. Comparationes. C. de fid. inſtrum.

Nec obſtant allegata pro contraria: quia ſi Epiſcopus in ſua diœceſi poteſt inducere mo-
9 dum pſallendi, intelligitur † dummodo modus ille non ſit contra iam ordinata à S. Sede Apoſtolica: vel etiam ſi nõ immutet ritum iã datũ; vt declarãt Archid. & Gem. in d. c. Eleutherius. ſuper illam Gl. & tradit Nicol. Plot. de hor. Ca-
10 non. in 9. q. 2. part. quia vbi † Papa manum apponit, non poteſt inferior ſe intromittere. ca. Vt noſtrum. de appell. Rot. eod. titu. deciſ. 3. in nouiſſ. Clem. ne Romani. de elect.

Secundò, non obſtat quod Epiſcopus poſsit inducere noua feſta in ſua diœceſi; quia illud habet locũ quo ad venerationẽ Sanctorũ; quã Epiſcopus cum populo ſuo inducere põt quo
11 ad feſtiuitatem; ſecùs quò † ad nouum ritum pſallendi: quià ſemper debet ſe conformare cũ ritu Romanæ Eccleſiæ. vt in d. c. 1. & 2. 12. diſt. & not. text. in c. in cauſsis. de ſent. & re iudic. & ſi hoc fuiſſet conceſſum, cenſetur abrogatũ per d. Bullam Pij V. quæ tollit omnem alium vſum: excepta conſuetudine ducentum annorum: quæ non eſt in caſu prædicto. Quare in eadem ſum ſententia, quod in d. Cathedrali non poſsit nouum officium fieri; ſed ſolum ſolemnizari dies illorum Sanctorum iuxta ritũ pſallendi datum à Breuiario & à Summo Pontifice. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCVIII.

Canonicus an poſsit habere beneficium cum cura habitu, & non actu.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Curatum dupliciter dicitur.*
2 *Cura tripliciter dicitur, habitu tantum, vel actu, aut actu, & habitu.*
3 *C. multa. de præben. & extrauag. Execrabilis. loquitur de cura actu, & num. 8.*
4 *Incompatibilitas requirit reſidentiam.*
5 *Ceſſante ratione, ceſſat diſpoſitio legis.*
6 *Cura actu deficiente, non adeſt incompatibilitas.*
7 *Conciliatio opinionum Card. in conſ. 48. & Fed. de Sen. conſ. 135.*
9 *In Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus.*
10 *C. Multa. & extrauag. Execrabilis, habent locum quando requiritur reſidentia.*
11 *Curæ mentio in odioſis eſt facienda; ideſt quando petitur beneficium.*
12 *Appellatione beneficij venit et Curatũ, et quãdo.*
13 *Motus proprius excludit allegationem ſurreptitiæ, quando non agitur de præiudicio tertij.*

Aperi Domine labia mea, vt annuncient veritatem.

FACTI SPECIES.

HAbens Canonicatum in collegiata, motu proprio Principis ſecularis, de cuius Iurepatronatu agebatur, obtinuit aliud beneficium ſine expreſsione Curæ, vel ſimplicitatis; quod per xv. annos tenuit, vt ſimplex, pro vt in vltimo ſtatu tentum fuerat: quibus elapſis, occaſionaliter viſę fuerunt literę inſtitutionum quorundam prædeceſſorum, in quibus dictum beneficium nuncupabatur Curatum; ſed Cura actu nunquam fuit in executione; vnde ortum eſt dubium, An dictus Canonicus poſsit dictum beneficium retinere? ſtante diſpoſitione. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de pręben. & Conc. Trid. c. 2. & 4. ſeſſ. 7. de reform. & c. 17. ſeſſ. 24. etiam de reform.

Ad reſolutionem pręſentis caſus aduertendum eſt; quod beneficium † Curatum duplici
1 modo intelligitur ſecundum Innoc. in ca. Cum
2 ſatis. de offic. Arch. Imò triplici † iuxta Canoniſtas. in d. c. De multa. ſcilicet habitu tantum, vel actu, aut habitu, & actu. vt eſt quando à ſua inſtitutione Cura fuit impoſita; & poſtea exe-
3 cuta: de quo caſu loquitur † d. c. De multa. cum alijs ſupra allegatis: ſed aliud eſt quando Cura non fuerit in exercitio. quia incompatibili-
4 tas † de qua iura prædicta loquuntur ceſſat: cum aliud non ſit, niſi quia vterque requirit præſentiam Rectoris, ſed cum Cura non ſit in
5 vſu, ceſſat † ratio, & conſequenter diſpoſitio. Bar. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in flum. pub. vnde quia
6 Cura actu non adeſt, nō dicitur incompatibile ad diſpoſitionem. d. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. ſecundum quam loquitur Conc. ſupra allegatum. Rebuff. in pract. benef. tit. de diſpen. ratione ætatis. verſic. Etiam ſi curam. & eſt notatum in prac. cancell. tit. notab. ſuper. vac. non referu. verſic. curata Eccleſia. fol. mihi 118. & ita etiam refert Staſil. de Grat. expectat. in 2. part. §. vt ſciri. num. 22. & nume. 42. 43.
7 & 44. vbi conciliat † opinionem Card. in conſi. 48. & Fed. de Sęn. in conſ. 135. vt ſcilicet opinio Card. procedat in impetratione beneficij, vt ſit facienda mentio de cura habitu. & Fed. vt non ſit beneficium incompatibile. Quam opinionem tenet etiam Abb. in d. c. De multa. ad
8 finem. imò Gl. in d. extrauag. † Execrabilis. §. qui verò. & §. quantum autem. concurrit cum iſta opinione quod conſtitutio loquatur de beneficijs, qui habent curam actu: ſicut tenet Çom. in regula de idiomate. q. 11. nu. 5. & Gondiſl. de legat. num. 83. 84. & 85. & decreuit Rot. per Cantuc. deciſ. 52. in 2. volum. diuerſ. nouiſ. & cum multis allegatis. Flam. Pariſ. de reſsign. benef. lib. 3. q. 1. num. 93. & lib. 2. quæſt. 1. nume. 107. & 108. & prædicta tantò magis procedunt in præſenti caſu cum non fuerit cura in actu à prædeceſſore, neq; ab alijs, quod ſciatur. Et
9 in beneficialibus † attenditur vltimus ſtatus. ſicut not. Bald. in terminis in l. Si mater. num. 5. C. ne de ſtat. defunct. Oldrad. in conſ. 58. Quidā impetrauit. & latè Leomb. Aurielan. de mand. Apoſtol. nume. 77. & 78. Quare reſtat concluſiò quod qui habet beneficium curatum habitu tantum, & non actu; poteſt etiam retinere Ca
10 nonicatum: quia † pœnæ. c. De multa. & extrauagantis. & Conc. habent ſolum locum quando beneficia requirunt reſidentiam; ſed vbi cura non exerce tur, non requiritur reſidentia.

Neq; refert opinio Card. in d. conſil. 48. cum diſtinctione Staſilei; vt ſcilicet habeat tãtum
11 locum pro facienda mentione † curæ in impetratione; quia illud procedit in odioſis, vt eſt quando quis petit ſibi beneficium conferri: ſed in gratijs à principe motu proprio factis, ſufficit exprimere beneficiū ſimpliciter; quia
12 tunc appellatione † beneficij venit etiam curatū. Staſil. in d. tract. tit. de modo, & forma impetrandi. incipit, debet ergo. in part. 2. num. 2. 3. 4. 5. & 6. & Franc. in c. Cum in illis. nume. 5. de præben. in 6. quare cum motu proprio principis beneficium, de quo agitur, ſit collatum; ſatis dicitur facta mentio Curæ; quia quando
13 princeps motu proprio † mouetur, dicitur facere gratiam, quodcunq; ſit beneficium, ſimplex, vel curatum: & non poteſt allegari ſurreptio; maximè quando non tractatur de præiudicio tertij. Put. deciſ. 386. lib. Fel. latè in c. Ad aures. col. 5. verſi. quinta concluſio. de reſcript. & in c. Conſtitutus. num. 7. eod. tit. & facit. ca. Si motu. de præben. in 6. Et ita remanet concluſio quod iſte Canonicus poteſt dictum beneficiū retinere. & ita dico, & conſulo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCIX.

Diſpenſatio in cauſſa matrimoniali, an requirat iuſtificationem cauſſæ?

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio in matrimonio prohibito, requirit cauſſam.*
2 *Papa eſt ſupra Concilium.*
3 *Papa omnia poteſt, quia facit idem tribunal cum Chriſto.*
4 *Papa habet liberam facultatem in matrimonijs.*
5 *Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſſa, & n. 12.*
6 *Cognitio cauſſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. & num. 10.*
7 *Generalis commiſſio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis.*

8 Quando

8 *Quando ſpecialiter aliquid fieri debet, non cadit in generalitate.*

9 *Prohibitum non cadit in generali commiſſione.*

11 *Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione.*

Da Domine ſermonem rectum, & benè ſonantem in os meum.

FACTI SPECIES.

ILluſtris Comes Alexander Laicus, & Illuſtriſs. Domina Eleonora in 3. & 4. gradu conſanguinitatis coniuncti deſiderantes inuicem matrimonialiter copullari ſupplicauerunt Summo Pontifici pro diſpenſatione, narrantes quod ex certis rationabilibus cauſsis animos eorum mouentibus ad id mouebantur: & Papa cõmiſit cauſſam Reuer. Vicario Ferrariæ; mandans quod de præmiſsis diligenter ſe informet, & ſi repererit qđ preces veritate nitantur cum ipſis diſpenſet; dummodo rapta non fuerit. Qui Reuer. Dominus Vicarius volebat eos probare cauſſas propter quas mouebantur; ſed ipſi recuſabant, dicentes quod non tenebantur; ex quo Papa admiſerat eas, quas in animo habebant, licet commiſsio ad id non extenderetur. Quare conſultus reſpondi vt infra.

1 Diſpenſatio† in matrimonio prohibito ſine dubio requirit cauſſam: vt in Conc. Tridentino ſeſſ. 24. de reform. matrim. c. 5. ad finem. ſed
2 non ſunt ligatæ manus Pontificis; qui † eſt ſuper Concilium. Sylu. in ſum. in verbo, Papa. nu.
3 15. & omnia ſibi placita† poteſt, quia facit idẽ tribunal cum Chriſto. Card. Iacob. in tract. de concilio. lib. 7. artic. 6. verſic. ſed præmiſsis non
4 obſtantibus. & maximè in matrimonijs† habet liberam facultatem. vt probat Nauar. in ſuo Enchiridion. c. 22. nume. 84. Burgaſ. de irregul. & diſpenſ. in 3. part. tit. de diſpenſ. general. cõcil. num. 6. & 7. & tit. de diſpenſ. Pap. num. 1. 2. 3. & 4. & tradit Dec. in c. Canonum. nume. 5. de conſtitu. & Ioan. de Selua. tit. de benef. q. 8. nu. 9. vnde infertur quod etiam ſine cauſſa poſſet diſpenſare, vel habere omnem cauſſam pro le-
5 gitima: nam eius † voluntas habetur pro cauſſa, vt not. Fel. in c. Ad audientiam. il 2 colum. 4. verſ. Nihilominus. de reſcrip. & eſt ſcriptum in c. Propoſuit. de conceſſ. preben. Quib. ſtatibus
6 infertur, quod cum cognitio† legitimæ cauſſæ diſpenſandi ſuper interdicto matrimonio ſoli Papæ ſit reſeruata; vel Sacræ Congregationi in materijs Concilij; pro vt Illuſtriſs. Cardinales in ea præfecti declarauerunt in declaratio-
7 ne 317. generalis† commiſsio ſine expreſsione eiuſdem cauſſe; non dat auctoritatem ſuper eam. c. In generali concesſione. de reg. iur. in 6.
8 quia quando aliquid† fieri debet ſpecialiter, non ſufficit ſi fiat verbis generalibus. Clem. 1. & ibi Gl. in verbo, ſpecialiter. de iud. nã quan-
9 do aliquid † eſt prohibitum, non intelligitur conceſsũ per generale reſcriptum; ſed expreſſa fieri debet mentio. Rot. de reſcript. deciſ. 28. aliàs 358. vnde cum iam ſit prouiſum, quod
10 cognitio † veræ cauſſæ diſpenſandi in matrimonio ad ſolum Papam ſpectet; generalis oratio illud non comprehendit. Rom. in conſ. 393. nume. 14. cum ibi per eum allegatis & fuit ita in Rota deciſum. Caputaq. deciſ. 116. num. 3. in 1. part. Quare ſi Papa voluiſſet committere cognitionem cauſſe; id expreſsè dixiſſet. vnde
11 delegatus† debet ſolum perquirere ea, quæ ſibi expreſsè fuerunt commiſſa: nunquam verò ea, quæ non fuerunt expreſſa. c. Ad audientiã. de decim. & ſic ſat erit ſi delegatus ſe informet ſuper expreſsis, videlicet ſuper. 3. & 4. gradu: & ſi mulier fuerit rapta: nam cauſſæ, quæ intrinſecus ſupplicantes habent, Papa videtur acceptaſſe; & cum eis ſpecialiter diſpen-
12 ſaſſe, quo ad eas; & ſola voluntas† Papæ habetur pro iuſta cauſſa. vt in iuribus allegatis. & tradit Staſil. de Grat. expect. §. ſupereſt. nu 11. & in tit. de reſcript. in forma Breuium. nu. 37. & 28. qui, quo ad hoc, videtur elegiſſe viam abſolutam, & ſolum ordinariam in his, quæ ſpecialiter commiſit; quod Reuer. Vicarius ſolum ad expreſſa in commiſsione debeat attendere; quia in non expreſsis Papa videtur diſpenſare. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM C.

Canonici habentes auctoritatem condẽdi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur confirmata à S. Sede Apoſtolica, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro conſenſu?

SVMMARIVM.

1 *Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatutum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi.*

2 *Omnis conceſſio Principis alteri facta, generaliter, intelligitur ſine præiudicio tertij.*

3 *Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij.*

4 *Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.*

5 *Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione, nõ intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi.*

6 *Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorum; ſolum intelligitur de his, quæ ipſi Canonici ſtatuere poſſunt.*

7 *Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata.*

8 *Mentio*

8 *Mentio ſpecialis de iure Diœceſani requiritur, ad tollendum eius iura.*

9 *Clauſula, ex certa ſcientia, quando non ſit in præiudicium Ordinarij. & num. 11.*

10 *Certa ſcientia dicitur apparere quando Papa narrat ſe certam de aliqua re ſcientiam habere.*

Diuino ſuffragio poſtulato.

FACTI SPECIES.

PApa in erectione collegiatę dedit Canonicis auctoritatem condendi ſibi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligātur cōfirmata à Sede Apoſtolica, quibus conditis: Epiſcopus viſitando collegiatā, quærebat ea ſibi præſentari; vt videret ſi in eis agebatur de cultu Dei, & Eccleſiæ; & an tempore compilationis interueniſſet conſenſus Epiſcopi illius temporis. Canonici verò præſentarunt eorum ſtatuta cum proteſtatione; quod ad id mouebantur non obligatione, ſed reuerentia, & eorum vrbanitate: negantes cōſenſum, aut confirmationem Epiſcopi fuiſſe neceſſarium: cum confirmata intelligantur à Sede Apoſtolica: Quare requiſitus quid in hoc ſentiam reſpondi vt infra, videlicèt.

Duo pro concluſione præmitto, primò quod Epiſcopus habet ſuam intentionem fundatam
1 in iure communi; ſcilicèt quod Canonici † non
poſſunt ſtatuta facere ſine ſuo conſenſu, & auctoritate, in his quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ. ſicut notat Gl. interprætando text. in c. Cum conſuetudinis. de verb. ſignif. in 6. & refert Abb. & alij in cap. Cum omnes. de conſtit.
2 Secundò, quod omnis conceſsio † Principis,
ſimplex, & generalis alteri facta ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij. ca. Quamuis. de reſcrip. in 6. Bar. & alij in l. fin. C. ſi cont. ius. vel rempub. Fel. latè. & Dec. in c. Quæ in Eccleſiarum, de conſtitut. vnde quandocunq; in reſcripto Papæ non eſt facta mentio de iure Epiſcopi, non eſt dicendum quod ſit ſublatum; & eſt
3 de natura † confirmationis quòd non operetur
in præiudicium tertij: ſi expreſſa non ſit facta de eo mētio; & ſit ſublata. ſicut tradit Dec. in c. Tua nobis nu. 7. de confirmat. vtil. vel inutil. & Sarn. in regula de iure quæſito non toll. quæſt. 1. Rot. per Aldobrandinum, qui poſtea fuit Papa Clemens VIII. deciſ. 455. num. 6. in 1.
4 part. diuerſ. nouiſſ. & potiſsimum quia Papa †
nunquam intendit per ſuam generalem confirmationem lædere iura diœceſanorum. c. fin. de confirma. vtil. vel inutil. ita quod quamuis
5 ſub Apoſtolica † protectione recipiat aliquas
perſonas, non vult tamen eas eximere à iuriſdictione ſuorum Epiſcoporum c. Ex parte tua.
6 de priuil. Quare confirmatio † dictorum ſtatu-
torum ad ea tantum ſe extendit, quæ de iure Canonici ſtatuere poterant; non autem ad ea, quæ ipſi ſtatuere non poterant. ſicut probat Innoc. in ca. Dudum. ad finem. de decim. & ibi Hoſtien. Abb. & Ioan. Andr. & ſtatuit Rot. deciſ. 31. nume. 6. regiſtrata per Cantuc. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. quod maximè procedit quando confirmatio ſit generalis: & per conſequens in his, quæ ad Epiſcopum ſpectant, non ſe exten-
7 dit; natura † enim confirmationis eſt dare ro-
bur rebus in narratiua contentis; non autem ſe extendere ad non ſpecificata. Bal. in l. Aduerſus in fin. C. ſi aduerſ. rem iudic. & in l. More maiorū. in 1. col. verſ. in Gl. 3. ff. de iuriſd. omn. Iud. Alex. in conſ. 122. nume. 17. vol. 4. Boer. deciſ. 172. num. 20. in 1. part. & ita pro claro habetur quod confirmatio dictorum ſtatutorum, nō
8 tollit iura Epiſcopi; quæ, vt tollerentur † ne-
ceſſe erat quod Papa explicitè mentionē feciſſet de iure diœceſani; aliàs confirmatio ad hoc non ſe extendit Innoc. in c. Cum dilectus. de fid. inſtrum. imò quando etiam priuilegium
9 haberet † clauſulam, ex certa ſcientia, non per
hoc eſſet præiudicium Ordinario; quia vt dicit Abb. in c. Cum inter. col. 1. de except. & ſequitur Felin. ibi col. 1. Anchar. in conſ. 293. &
10 Alex. in conſil. 125. in fin. vol. 2. certa † ſcientia
Papæ dicitur apparere quando in confirmatione exprimit, ſe certā ſcientiam habere de aliqua re: ſed abſit qđ habuerit ſcientiā de cōtentis in ſtatutis nondū compilatis: quæ cōtinent plura capitula, & plures qualitates; de quibus Papa nullam potuit habere ſcientiam, cum nondum eſſent in eſſe; adeò non entis nullæ ſunt qualitates, omnibus vulgaribus, & ſic
11 quando etiam adeſſet clauſula † ex certa ſciē-
tia, non conſtaret Papam habuiſſe ſcientiam de illis, quæ non erant in eſſe; & conſequenter confirmatio ad ea nullatenus ſe extenderet. vt limitando probat Ioſeph. Maſcard. de probat. concluſ. 404. num. 7. ſequutus Sonc. qui hoc, & alia multa recitat in conſ. 288. In cauſſa vicariæ. verſic. 2. reſpondeo. cum duobus ſeqq. verſic. 2. vol. & ſic remanet concluſio quod Epiſcopus poteſt Canonicos compellere ad exhibendas conſtitutiones, eaſq; in his; quæ ſpectant ad ſtatum Eccleſiæ, aut immutare; aut cōfirmare, prout ad cultum Diuinum nouerit conuenire. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM CI.

Canonicatus per adeptionem Parochialis extra Ciuitatem, an ipſo iure vacet?

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio c. De multa, & extrauag. Execrabilis. de præben. priuat ipſo iure habentem ſecundū beneficium Curatum, de primo.*

2 *Dimittendo primum beneficium, nutu, vel ſigno, non incidit in pœnam.*

3 *Diſpoſitio c. De multa, & extrauag. Execrabilis; habet locū ſolum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure.*
4 *Beneficium ſimplex, & etiam ſi requirat reſidentiam, non meretur priuationem, ipſo iure, ſed per ſententiam, & num. 7.*
5 *Extenſio non fit in pœnalibus.*
6 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium, ſine adminiſtratione.*
8 *Clauſula, quomodocunq; & qualitercunq; comprehendit omnem modum vacationis.*
9 *Clauſula, ſi vacet per aſſequutionem, comprehendit vacationem per adeptionem ſecundi.*

Dominus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

QVidam Canonicus in concurſu Parochialis S. Agathæ, fuit electus, & expeditis bullis, antequam poſſeſsionē Parochialis adipiſceret, in cancellaria Epiſcopali, conſtituit procuratorem ad reſsignandū Canonicatum; & poſtea adeptus eſt poſſeſsionem Parochialis; nec poſtea ſe intromiſit in Canonicatu; ſed quia procurator fuit negligens in reſignando, agitur An d. Dominus An
1 tonius iam Canonicus † inciderit in pœnam c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de præben. & requiſitus reſpondi vt infra.

Ad euitandam pœnam ca. De multa. & ex-
2 trauag. Execrabilis; ſufficit quod qui † obtinuit ſecundum beneficium, aliquo ſigno, vel nutu oſtendat ſuā voluntatem dimittendi primum beneficiū: ſicut refert Bellam. deciſ. 755. col. fin. & Stafil. de Literis gratię. verſic. tertio quo ad coſtitutionem Execrabilis; & vlterius
3 diſpoſitio illa † vendicat ſibi tantum locum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure; vt in duobus Curatis, aut in Curato, & dignitate, vel perſonatu, aut officio perpetuo: pro vt loquitur conſtitutio prædicta; non
4 autem in beneficio ſimplici, etiam † ſi requirat reſidentiam; quia licèt habeat incompatibilitatem cum Curato; non habet tamen priuationem ipſo iure, ſed per ſententiam: vt latè declarat Stafil. in d. tit. de lit. grat. verſic. 4. quæritur. & not. Rot. in deciſ. 37. de præben. in antiq. quæ loquitur in terminis: dicens quod qui habet Curatum, ſi conſequitur aliud beneficium ſimplex non Curatum, licèt requirat reſidentiam perſonalem ipſo iure non perdit primum: quia c. De multa. eſt pœnale, & debet ſolum in ſuis terminis teneri: & eſt ratio, quia
5 in pœnalibus non fit extenſio; & ſolum ſtatur in expreſsis. l. in pœnalibus. ff. de reg. iur. Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccleſ. Gl. in l. 2. C. de pat. qui fil. diſt. quæ dicit quod non fit extenſio in materia pœnali, ad alium caſum, etiā habentem ſimilem rationem. Quare cum Ca-
6 nonicatus † ſit ſimplex beneficium, & ſine adminiſtratione: vt refert Rebuff. in pract. benef. tit. Seculare beneficium quotuplex. num. 12. & ſolum habeat incompatibilitatem propter re-
7 ſidentiam, talis incompatibilitas non inducit † priuationem ipſo iure, ſed ſolū per ſententiā, vnde cum iſte Reuer. ante ſententiam reſignauerit Canonicatum, non poteſt alio priuari: & tantò magis quia apparet de eius voluntate illum dimittendo, tum ex mandato ad reſignādum; tum etiam quia poſtea nullum actū geſſit in d. Canonicatu; ex iuribus ſupra allegatis. & ad hoc facit declaratio Cardinalium ca. 17. ſeſſ. 24. verſi. habenti Parochiam. dum ait, quod qui infra duos menſes non dimiſit primum nō ſua culpa; conceduntur alij duo menſes ad dimittendum.

Imò quando etiam per diſpoſitionem d. ca. De multa. & extrauag. Execrabilis, Canonicatus ipſo iure vacaret; non eſt locus pœnæ: quia Papa in collatione d. Canonicatus expreſsit omnes vacationes: & in primis dixit, quocunq;
8 modo vacet, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo. & ibi. aut aliàs † quomodocunq; & qualitercunq;, & ex quocunq; capite: quæ quidem clauſulæ comprehendunt omnem modum vacationis; & ſic Papa contulit omni modo. Rot. de reſcript. deciſ. 1. in nouiſſ. & eod. tit. deciſ. 14. in antiq. Caſſad. deciſ. 5. de præben. Bellam. deciſ. 610. Soc. in conſ. 32. num. 12. lib. 1. & vlte-
9 rius adeſt clauſula ſi vacet † per aſſequutionē alterius beneficij Eccleſiaſtici: quæ comprehendit vacationem per aſſequutionē ſecundi beneficij incompatibilis. Rot. de reſcrip. deciſ. 17. in nouiſſ. & ideò omne dubiū remanet ſublatum: & d. Reuer. Dominus Antonius eſt tutus ab omni pœna. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo. &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CII.

Bulla commiſsionis de diſpenſando ſuper legato pio, ſi narrata ſint vera, cum præſcriptione 30. & 40. annorum: ſine decreto Commiſſari; an probet?

SVMMARIVM

1 *Præſcriptio 30. & 40. annorum præbet iuſtā cauſſam poſſidendi.*
2 *Præſcriptio habet vim decreti in his, quæ alienari non poſſunt ſine decreto.*
3 *Præſcriptio 30. & 40. annorum, cum obſeruantia, facit præſumere omnia neceſſaria præceſſiſſe.*
4 *Poſſeſſor malæfidei vllo tempore non præſcribit, & num. 6.*
5 *Ius Canonicum ſeruari debet, vbi agitur de peccato, vel dependentibus.*
7 *Mala fides eſt ſcientia rei alienæ.*

8 Hæres

8 *Hæres adeundo præſumitur ſcire ea, quæ in teſtamento continentur.*
9 *Qui petit diſpenſationem eorum, quæ ſunt in teſtamento, præſumitur ſcire teſtamentum.*
10 *Mala fides nocet etiam hæredibus;*
11 *Præſcriptio 30.& 40.annorum, non eget titulo, aut bona fide.*
12 *Quæ præſcribi non poſſunt, requirunt titulum, & bonam fidem.*
13 *Præſcriptio non habet locum in eo, qui ſcit rem eſſe alienam,*
14 *Præſcriptio non currit de iure Canonico.*
15 *Præſcriptio non currit in his, quæ ſunt reſeruata Principi.*
16 *Præſcriptio non habet locum, quando agitur de re ardua.*
17 *In inſolitis non præſumitur diſpenſatio. & n.18.*
19 *Diſpenſatio eſt odioſa.*
20 *Narrata debent verificari, in prouiſione contra iuris regulas.*
21 *Commiſſio diſpenſationis eſt conditionalis.*
22 *Actus, qui requirit ſcripturam, non præſcribitur ea non apparente,*
23 *Præſumptio decreti, intelligitur quando adeſt, quod præceſſerit cum cognitione cauſſæ,*
24 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*
25 *Decretum in diſpenſatione commiſſa, ſi nõ adeſt, nec diſpenſatio præſumitur, & num. 26.*
27 *Commiſſario aſſerenti in decreto cauſſam, non ſtatur, ſi de ea non conſtet.*
28 *Bulla diſpenſationis ſola non probat.*
29 *Quando dubitatur ſuper diſpenſatione, recurritur ad Papam,*

Spiritus Domini repleat cor meum.

FACTI SPECIES.

FActum fuit legatnm cuidam Hoſpitali lib. 20. quotanis de quo Regentes nullam habuerunt ſcientiam per 30 annos, quibus elapſis ad eorum notitiam peruenit, & cũ hæredes cõuenirent, oſtenderunt bullam Papæ, in qua comittebatur delegato, vt ſe de prędictis informaret; & ſi præces veritate nitebantur, auctoritate Apoſtolica diſpenſaret, vt hæredes retinere poſſent. d. Legatum: qui in ſupplicatione narrauerant hæreditatem eſſe multis debitis oneratam, & ipſos eſſe quattuor, qui ſoluendo d. legatum viuere ad decentiam eorum qualitatis non poſſent. Sed non apparet quod commiſſarius fecerit decretum, neq; aliquam inueſtigationẽ, ſed ſolum allegant præſumptionem per curſum 30. & 40. annorum diſpenſationis. Vnde quæritur quid iuris?

Ad cuius rei elucidationem, primò videtur iuſtitiam fouere dictos hæredes; quia præſcri-
1 ptio 30.& 40.annorum præbet iuſtam cauſſam
poſsidendi, & tollit omnem actionem. l. Sicut. & l. Omnes. & tot. tit. C. de præſcrip. 30. vel 40.
2 annorum, Et in his quæ † alienari non poſſunt
ſine decreto, habet vim decreti. Bal. in l. 1. nu.
19. verſi. quædam non poſſunt. C. de ſeru. fug.
ꝙ maximè verificatur vbi Papa cõmittat di-
3 ſpenſari; quia ſpatio † annorum 30. & 40. & obſeruantia ſequuta præſumuntur omnia neceſſaria præceſsiſſe. vt tradunt Doct. in l. Sciendũ. ff. de verb. oblig.

Sed inſpecta veritate contrarium arbitror eſſe verius, & quod illi hæredes teneantur ad legatum perſoluendum; & moueor ex regula in c. Malæ fidei. de reg. iur. in 6. quæ non tolle-
4 rat poſſeſſorem † cum mala fide vllo tempore
pręſcribere de Iure Canonicõ; cuius ſeruari debet quicquid dicant legiſtæ; quia tractatur de
5 peccato, † de quo, & dependentibus ab eo debet, ſeruari ius Canonicum, ſecundum communiorem, & veriorem ad Balb. de præſcripr. in 3. parte, principalis partis quæſt. 2. nu. 1. & Ant. Gabriel. in ſuis concluſionibus concluſ. 5. nu. 2. de præſcript. quod quidem ius canonicum nõ
6 tollerat poſſeſſorem cum mala fide † aliquo tẽ
pore præſcribere d. c. Malæfidei. & c. vigilanti. & c. Si diligenti. de præſcrip. vbi dicitur, quod nulla antiqua dierũ poſſeſsio iuuat malæfidei poſſeſſorem. Et hanc opinionem maximè extollit Crau. in conſ. 146. per totum. & Rol. à Vall. in conſ 6. nu. 41. & 42. volum. 3.

Er quod iſti hæredes fuerint in mala fide, probo ſic: Malæfidei poſſeſſor ille dicitur, qui
7 ſciens rem alięnam poſsidet: nam malafides †
nil aliud eſt, niſi ſcientia rei alienæ. Felin. in d. c. Si diligenri. col. 3. verſ. & nota quod ſcientia rei alienæ. & Balb. eod. tit. in l. Celſus. in 3. par. num. 20 & 21. & quod dicti hæredes habuerint ſcientiam rei alienæ ſatis apparet ex tenore
8 teſtamenti, in quo conſtat de legato. Hæres †
enim adeundo hæreditatem, vel in ea ſe immiſcendo, non poteſt prętendere ignorãtiam de his, quæ in teſtamento continentur. l. Pro hærede. vbi doct. ff. de acquir. hæredit. Imò magis
9 iſti † ſcire probantur ex tenore eorum ſuppli-
cationis Summo Pontifici, in qua narrauerunt in teſtamento contenta: de quo latè Crau. in d. conſ. 146. num. 6. qua ſcientia ſtante, non cõſtante de diſpenſatione, (vt dicetur infra) nulli eſt dubium quod fuerunt in malafide;
10 quæ † nedum ipſis nocet, ſed & quibuſcunque
eorum hęredibus; ſicut pro communiori refert Felin. in d. c. Si diligenti. verſ. contra opinionẽ famoſam. in 4. colum. & Ant. Gab. tit. de præſcrip. concluſ. 5. num. 2. & Crau. eod. conſ. 146.

Nec obſtat quicquid in contrarium adduci
11 poſsit ad oſtendendum quod præſcriptio † 30.
& 40. annorum non indiget titulo, aut bona fide; ſicut dicit Emmanuel Soarez. in lib. recepr. ſent. in verbo, Præſcriptio. num. 220. & Boer. deciſ. 42. nu. 55. vnde videtur quod bulla iſta conſequen-

ſequenter præbeat titulum, & bonam fidem.
quia reſpondeo, primò quod illa iura loquun-
tur ſecundum ius ciuile. ſed ſecus obſeruatur
de iure canonico; vt refert Balb. in d.tit. in 3.
part.3.part.principalis quæſt.6. per tot. & ma
ximè num.9. vbi diſtinguit inter priuatum, &
priuatum; & priuatum, & priuilegiatum; con-
cludens requiri titulum, & bonam fidem.
12 Secundò, Reſpondeo quod quæ † præſcri-
bi non poſſunt, requirũt titulum, & bonam fi-
dem. Bar. in l.1. ff. de mortu.inferen. & hic eſt
caſus qui præſcribi non poteſt, vt infrà pate-
bit. ergo &c.
13 Tertiò, Reſpondeo quod præſcriptio † non
habet locum in eo, qui ſcienter rem poſſidet
alienam: etiam ſi eſſet in bona fide: quæ ratio
procedit de iure canonico. & ita tenuit Rot.
anno domini. 1551. 24. Aprilis, vt atteſtatur
Caputaq. deciſ. 360. in 2. part. vbi dicitur ꝙ
ſufficit habere ſcientiam rei alienæ, antequam
ſit perfecta præſcriptio. & in deciſ. 362. eod.
14 lib. concluditur quod de iure † canonico non
currit præſcriptio. Hic hæredes habebant ſciẽ
tiam dicti legati, etiam ante inchoatam præ-
ſcriptionem. ergo &c.
15 Quartò, Reſpondeo quod præſcriptio † non
currit in his, quæ ſunt reſeruata Pontifici, niſi
ſaltem ſit centenaria. c. Cum nobis. vbi Abb.
num.2. de præſcript. & not.gl. in c. Vnico. in
verbo, Non obſtante. de cler. ægrot. in 6. & ſe-
quitur Balb. d.tit. de præſcrip. in 4. quæſt.2. par.
4. partis num.2. ſed huiuſmodi diſpenſatio eſt
de reſeruatis Papæ, ergo ex curſu 30. vel 40.
annorum non poteſt præſumi præſcripta, ſed
expreſsè eſt probanda.
16 Quinto, Reſpondeo quod quando † agitur
de re ardua, præſcriptio non habet locum, vt
ex communi recitat Ioſeph. Maſcard. de pro-
bat. concluſ. 700. vbi in fine conciliat opinio-
nes, vt ſcilicet in arduis ſit vera concluſio, ꝙ
præſumptio non habet locum: in leuibus verò
ſecus. per Dec. in c. Prudentiam §. ſexta. num.
36. poſt Abb. de offic. deleg. & Rot. de except.
deciſ.8. in nouiſ. & Rom. in cõſ.349. res aũt ar-
17 dua eſt inſolita; & in † inſolitis nunquam præ-
ſumitur Papam diſpẽſare, niſi certè appareat.
Rot. per Put. deciſ. 139. num.3. & 4. lib.3. & cõ-
cluſio fuit repetita, vt refert iſdem Put. deciſ.
257. num.3. eod. lib. vbi dicitur quod præſcrip-
tio 30. & 40. annorum facit præſumere diſpen
ſationem in his tantum, quæ concedi ſolent:
18 non † autem in his, quæ de raro contingunt.
19 nam diſpenſatio † eſt odioſa, & ſtrictè debet
interpretari. ad ea quæ allegat Mãdin reg.20.
q.7. num.5. & tenuit Rota per Aldrob. deciſ.
453. num.2. in primo vol. diuer. nouiſ. ex c.1. de
fil. præſbit. vnde cum ſit prouiſio contra regu-
las iuris, quia voluntas teſtatoris eſt ſeruanda.
c. Vltima voluntas. 13. q. 2. cum alijs ſimilibus,
20 omnia † narrata debent verificari. Pariſ. latè
in conſ.51. num.30. vol.4. & impetrans tenetur
probare ſupplicata eſſe vera. c. Quia circa. &
ibi Abb. in 2. & 3. notab. de conſ. & affin. & ma
ximè concluſio procedit in iſto caſu, vbi Papa
non diſpenſauit, ſed commiſit cauſſam, vt veri
21 ficaretur: & ſic fuit † conditionalis; & propte-
rea omnia erant verificanda; aliàs non pote-
rat habere effectum. Rot. per Caputaq. deciſ.
273. in prima parte: ſed nedum apparet ali-
quam inquiſitionem fuiſſe factam pro narra-
tiua verificanda, ſed neque aliquod decretum
22 commiſſarij: & cum ſit † actus, qui requirit
ſcripturam, ea non apparente non eſt locus
præſumptioni. Rot. per eundem Caputaq. de-
ciſ.45. in 3. parte, & maximè, quia quando Pa-
pa committit alteri diſpenſationem debet fie
ri cum cauſſa rationabili. Pariſ. conſ.51. nu.60.
in 4. vol.
Nec obſtat quod præſumatur pro decreto,
23 quia illud † procedit quando apparet decre-
tum; quia tunc præſumitur quod præceſſerit
cum cauſſæ cognitione. Rot. deciſ.193. nu.2. in
2. vol. diuerſ. nouiſſ. ſed cum non appareat, nul-
24 la poteſt eſſe præſumptio, Nam non † entis,
nullæ ſunt qualitates. l. Quidam. §.1. ff. de iur.
codicil. cum ſimilibus, & propterea cum non
25 fuerit factum † decretum, ſeu de eo non
conſtet, dicendum eſt quod gratia diſpen-
ſationis non adſit. Ad quod facit textus in
cap. Audientiam. il 2. de Eccleſ. ædific. & te-
nuit Rota, ſicut atteſtatur Caputaq. deciſ.
45. in 3. parte, vbi traditur, quod cum non ap-
26 pareat † ſcriptura, eſt ſignum quod non adſit
diſpenſatio. Imò, quando etiam adeſſet decre
tum, non conſtando de veritate narratiuę, non
27 eſſet ſtandum † aſſertioni illius commiſſarij in
iſta cauſſa ardua, & quæ non ſolet, vel de raro,
habere diſpenſationem contra voluntatem te
ſtatoris, per ea, quæ copioſè tradit Bellem. de-
ciſ.118. Vnde reſultat indubitata concluſio, ꝙ
habens huiuſmodi commiſſariam diſpenſatio
nem, non conſtante de aliqua inquiſitione ſu-
per ea facta, quod per præſcriptionem 30. &
40. annorum non defenditur. Oportet enim
apparere, & prout in ipſa bulla dignoſcitur,
dum Papa committit quod ſumantur informa
tiones: ex quo datur intelligi quod Papa intẽ-
debat cauſſam eſſe iuſtam, Oportet igitur ap-
parere quod cauſſa narrata ſit vera, & iuſta:
28 aliàs ſola † bulla non ſufficit. c. Ordinarij. §. In
conferendis, vbi Gemin. 1. notab. de offic. or-
din. in 6. Imò etiam ſi adeſſet decretum, non
ſufficeret, niſi de inquiſitione, & iuſta cauſſa
appareret: per ea, quæ ſuper ſunt probata. Et
29 quando † ſuper eo contigeret dubitari recur-
rendum eſſet ad Papam. d.c. Ordinarij. §. Cæ-
terum. verſ. Si verò, ſed cum nullum adſit de-
cretum, pro concludenti eſt tenendum, com-
miſſarium noluiſſe diſpenſare; quia narratiua
erat falſa: prout quiſquis falſam cognoſcere
po-

poteſt, quia ſi illi hæredes antequam ſuccederent in hęreditate ſe ſuſtentabant; quantò magis habita hæreditate poterunt? & ita arbitror, ſaluo ſemper ſaniori conſilio, quod dicti hæredes teneantur ad legatum iuxta diſpoſitionem teſtatoris. Laus Deo, & B.M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CIII.

Legitimatus auctoritate Pontificis, & Imperatoris, an ſit capax ſacrorum ordinum, & Parochialium Eccleſiarum?

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio ab habente facultatem à Principe, cenſetur facta ab ipſo Principe.*
2 *Imperator non legitimat in terris Eccleſiæ. contra num. 65. & 79.*
3 *Imperator non habet auctoritatem in ſpiritualibus. vide num. 56.*
4 *Diſpenſatio fit ab habent rem ſubiectam.*
5 *Spurius eſt odibilis legi.*
6 *Legitimatio filiorum, inter quos non poterat eſſe matrimonium, dicitur diſpenſatio.*
7 *Legitimatio odioſa non extenditur ad caſus non expreſſos. & nu. 53.*
8 *Papa ſolus diſpenſat ad beneficia.*
9 *Diſpenſatus ad vnum beneficium non poteſt illud dimittere, vt aliud habeat, & num. 15.*
10 *Conceſſiones ad beneficia ſunt ſtricti iuris, & requirunt expreſſionem omnium.*
11 *Diſpenſatio cum filijs Sacerdotum non fit facilè ab Eccleſia.*
12 *Gratia generalis non extenditur ad ea, quæ facilè non concederentur.*
13 *Diſpenſationes ad beneficia ſunt ambitioſæ.*
14 *Spurij ſunt ab Eccleſia repellendi.*
16 *Stilus Curiæ Romanæ requirit nouam diſpenſationem in illegitimo.*
17 *Legitimatus ad omnia iura, nihil differt à verè legitimis. & num. 50.*
18 *Spurius legitimatus in ampla forma conſequitur iura legitimorum, ſicut naturalis.*
19 *Legitimatio operatur idem, quod præcedens legitima natiuitas.*
20 *Idem iudicium eſt de æquipollentibus, quod de proprijs.*
21 *Liberi omnes naſcebantur à primæuo Iure.*
22 *Illegitimi habuerunt ortum poſt legem ſcriptam.*
23 *Papa diſpenſat contra ius poſitiuum. & nu. 72.*
24 *Princeps tollit omnem maculam.*
25 *Reſtitutus ad primæua iura à Principe cenſetur verè legitimus.*
26 *Legitimati non ſunt infames.*
27 *Illegitimè natus, nullam habet culpam, ſed pater.*
28 *Filio illegitimè nato, nulla macula poteſt infligi.*
29 *Infamia contrahitur proprio, non alieno delicto.*
30 *Omnes ſunt filij Dei.*
31 *Chriſtus voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtenderet quàm ſit malum vocare infames illegitimos.*
32 *Illegitimus, qui vitia parentum non ſequitur, nõ eſt infamis.*
33 *Bonus quilibet producitur à natura.*
34 *Princeps poteſt tollere ea, quæ ſtatuit.*
35 *Legitimatio Papæ non poteſt dici diſpenſatio.*
36 *Legitimatio Papæ idem operatur, quo ad ſpiritualia, quod legitimatio Imperatoris ad tẽporalia.*
37 *Clauſula in legitimatione; haberi, tractari, ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus, non patitur reſtrictionem.*
38 *Legitimatus à Papa, poteſt vbique terrarum ad ordines promoueri.*
39 *Legitimatio Papæ ſimpliciter, prodeſt etiam ad Epiſcopatum. & num. 42. 49. 55. 57. 69. 75.*
40 *Papa legitimando ſubditum alterius Principis habilitat principaliter ad ſpiritualia.*
41 *Legitimatus quando ad ſpiritualia principaliter dicatur habilitatus.*
42 *Legitimatus à Papa poteſt non ſolum habere ſacerdotium, ſed beneficium cum cura.*
43 *Actus legitimus eſt prouiſio de beneficio.*
44 *Epiſcopatus connumeratur inter actus maiores.*
45 *Epiſcopatus eſt ſummus gradus honoris.*
46 *Legitimato ſunt ſublati omnes defectus. & n. 51.*
47 *Illegitimus poteſt per Papam ad omnes actus ſpiritualis habilitari.*
48 *Prælatus debet eſſe legitimè natus.*
49 *Illegitimus legitimatus in ampla forma poteſt in Epiſcopum eligi.*
51 *Legitimato vitium in toto eſt ſublatum.*
52 *Lex viua plus operatur, quàm mortua.*
53 *Legitimatio particularis, quia odioſa, non extenditur.*
54 *Legitimatio ad aliquos particulares actus, habetur pro diſpenſatione.*
55 *Legitimatus, ac ſi de vero matrimonio natus eſſet, poteſt eligi in Epiſcopum. & num. 57.*
56 *Reſtitutus famæ per imperatorem admittitur ad honorem Eccleſiaſticum.*
58 *Lex loquens per verba fictionis in actu dependente à lege, dicitur verè facere.*
59 *Verè facere dicitur Princeps in his, quæ ſunt Iuris.*
60 *Legitimatus in vitium matrimonij, eſt verè legitimus, habito reſpectu ad tempus natiuitatis: & non diſponendo de matrimonio, eſt vere legitimus habito reſpectu ad tempus legitimationis citrà, & ſupra fictè.*
61 *Legitimatio quando trahitur retrò.*
62 *Papa reuocat quæ ſunt iuris poſitiui, vt ex tunc.*
63 *Papa habet largas habenas, & poteſt diſpenſare ſuper incontinentia ſacerdotum.*
64 *Actus legitimus eſt electio.*
65 *Imperator poteſt legitimare in terris Eccleſiæ.*
66 *Imperator legitimando ad primæua iura, non habens rationem ad matrimonium ad omnia reſtituit.*

67 Le-

67 Legitimatus ab Imperat. quando poſſit habere beneficia.
68 Verba vniuerſalia comprehendunt omnes caſus, nec requiritur ſpecialis mentio.
69 Legitimè natus, ſi admittitur ad Epiſcopatum, ita legitimatus in ampla forma.
70 Electio non cadit in Canonicatibus.
71 Reſtitutus natalibus, poteſt aſſummi ad omnẽ gradum. & num. 75.
73 Papa facit quod vult in beneficijs.
74 c. Cum in cunctis, de elect. & c. 1. de fil. praesb. verificantur in caſu ficto.
75 Legitimatus per ſubſequens matrimonium, & naturalis poteſt eligi in Epiſcopum.
76 Illegitimus per ingreſſum religionis eſt habilis ad ordines Sacroſ.
77 Lex viua tollit omnem defectum, & facit de illegitimo, legitimum.
78 Fictio quando habeat effectum veritatis.
79 Imperator legitimat etiam filium Sacerdotis in terris Eccleſiae.
80 Spurius à principe legitimatus, tamquam ſi eſſet de legitimo matrimonio natus, eſt verè, & propriè legitimus.
81 Papa eſt abſolutus dominus reſpectu Eccleſiarũ, & bonorum ſpiritualium.
82 Eccleſia eſt mater pudicitiae.
83 Papa delet oẽm maculã illegitimorũ, legitimãdo.
84 Legitimatio poteſt fieri pluribus modis.
85 Legitimatio eſt vera, & propria, reſtituendo primaeuo iuri.
86 Legitimatio ampla eſt fauorabilis, & extenditur ad omnes actus.
87 Legitimatio in qua nulli fiat praeiudicium eſt fauorabilis.
88 Titulus de fil. praesbit. habet locum in diſpenſato, non legitimato.
89 Papa legitimando, habilitat ad omnes dignitates, non diſpenſando.
90 Ambitio ceſſat in his, quae non concernunt niſi cõcedentis praeiudicium.
91 Generalitas verborũ in legitimatione, cõprehẽdit beneficia Curata, Canonicatus, et dignitates.
92 Appellatione beneficiorũ veniunt Canonicatus.
93 Cui licet quod eſt plus, licet quod eſt minus.
94 Diſpenſatus ad dignitates poteſt curatum beneficium habere.
95 Nemo ab Eccleſia expellitur poſt Aduẽtũ Chriſti.
96 Ius poſitiuum ſolum remanſit poſt Chriſtum.
97 Regula Cancellariae, quae tollit facultatem ſuper defectu natalium, loquitur de diſpenſatione.
98 Stilus, & regula praedicta tollitur per contrariũ indultum.
99 Stilus, & praedicta regula nõ ligat manus Papae.
100 Regula praedicta non praeiudicat priuilegijs Papae anteceſſoris.
101 Regula praedicta intelligitur reuocare priuilegia ab ipſo Papa conceſſa, non alia.
102 Derogatio facultatis diſpenſandi nõ extenditur ad legitimationem.
103 Derogatio non extenditur ad priuilegia conceſſa ex certa ſcientia, & ob merita.
104 Derogatio per legẽ generalem, non extenditur ad priuilegia alteri cõceſſa, niſi fiat expreſſa mẽtio.
105 Derogatio non extenditur ad priuilegium inſertum in corpore Iuris.
106 Derogare ſpecialiter ſufficit, licet non fiat in indiuiduo.
107 Regula praedicta nõ habet locum, niſi in his, quae non concernunt auctoritatem Ordinariorum.
108 Regulae Cancellariae non ligant extra curiam.
109 Regulae, quando dantur extra curiam, requirunt ſupplicationem Papae.
110 Stilus non ligat Papam, neq; praeiudicat priuilegijs Papae praedeceſſoris.
111 Vna legitimatio dat robur alteri.

Dominus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

QVidam praelatus habuit filiũ ex muliere in domo retenta, quae licet fuiſſet cõiugata, à Sede Apoſtolica fuit diſpenſatiuè abſoluta, & matrimonium declaratum nullum: filium autem pater anno. 1542. fecit legitimare ab habente auctoritatem Pontificiã, & Imperialem, cum expreſſa clauſula, qđ om-
1 nia † ex tunc, pro vt ex nunc. & è contra, cenſerentur geſta ab ipſo Pontifice, & Imperatore; pro vt ita de iure praeſumebatur. l. 1. §. Omnia enim noſtra. C. de vet. iur. enuclea. Pariſ. in cõſ. 1. nu. 3. in 2. vol. Cephal. in conſ. 23. nume. 18. & 19. in 1. vol. l. 1. §. Qui mandatam. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. c. Hi qui. de praeben. in 6. Abb. in c. Cum in iure peritus. 3 notab. de offi. deleg. & legitimatio comprehendebat omnes gratias, & priuilegia ꝑ Papam, & Imperatorem conceſſa; vt ſcilicet legitimandi reducerentur ad primaeua iura naturae: ſiue nobiles, ſiue ignobiles, ſpurij, inceſtuoſi, nefarij, manſeres, & cuiuſcunq; defectus eſſent, etiam ſi in vnũ ſimul concurrent: In quibus literis inter alia infraſcripta continebantur: ſcilicet.

In primis fuit legitimatus, & habilitatus, ac primęuis natalibus, & priſtinis iuribus naturę, iuriq; legitimo, & ad antiqua, & primaeua iura naturae reſtitutus, & pleniſsimè reintegratus; & ad omnia, & ſingula iura legitima; delendo, cancellando, & abſtergendo omnes defectus inhabilitatis, & maculas quaſcunq; geniturae, conceptionis, & natiuitatis.

Fuit ẽt habilitatus ad quaecunq; bona, tã ex teſtamẽto, q̃ ab inteſtato, & ad quaecũq; feuda liuellaria emphytheutica, etiam Eccleſiaſtica, & ad fideicommiſſa: & ad primaeua iura naturae reſtitutus, his ſpecialibus verbis videlicet.

Decernentes, quod huiuſmodi legitimationis vigore, & conceſsionis noſtrae, imò verius Apoſtolicae, & Imperialis, de caetero ipſe. N. tã ex teſtamẽto, quã ab inteſtato, ad haereditatẽ, & bona quęcũq; & quorũcunq; agnatorũ, & co

gnatorum, tam paternorũ, quàm maternorũ, etiam extraneorum, & in quibuſcunque bonis feudalibus, liuellarijs, emphyteuticis, præcarijs, etiam Eccleſiaſticis, tam eius patri, quàm alteri cuicunque ex prædictis, per quoſcunq; laicos, aut ſæculares, vel religioſas, & Eccleſiaſticas perſonas, monaſteria, & pia loca cuiuſcunque ordinis, & dignitatis, & ſub quæcunque verborum forma hactenus conceſsis, & in poſterum concedendis, admitti, inſtitui, & ſuccedere poſsit, & valeat: ac habilis, & idoneus efficiatur directè, & per fideicommiſſum; & à filijs ex vero, & legitimo matrimonio natis, & procreatis nihil differat, ac ſi ex legitimis nuptijs natus, genitus, & procreatus verè, & propriè eſſet; & comprehendatur à qualibet lege, ſtatuto, decreto, teſtamento, & vltima voluntate, loquente, & diſponente de filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & procreatis, & ad quaſcumque dignitates, gradus, honores, adminiſtrationes, libertates, prærogatiuas, officia publica, vel priuata, beneficia, & ſtatus municipalium, gratias, & electiones, omneſque alios actus legitimos promoueri, eligi, aſſumi, deputari, & admitti poſsit, & valeat, ad quæ admitteretur, & admitti poſſet, ſi de legitimo thoro, & vero matrimonio, legitimiſque nuptijs natus, genitus, & procreatus verè, & propriè eſſet; & in omnibus, & per omnia miſericorditer concedimus, vt ſupra per eius patrem ſupplicatum, & inſtitum fuit, & ſecundum formam, & tenorem præinſertorum priuilegiorum: & auctoritatem, & facultatem in eis, & eorum quolibet nobis conceſſam, omnibus melioribus modis, iure, via, cauſſa, & forma, quibus magis, & melius poſſumus, & debemus: ita quod dictus N. legitimatus admittatur ad quoſcunque actus ſimiles, vel diſsimiles, & maiores, etiam ſi tales eſſent, qui expreſſam, & ſpecialem mentionem requirerent.

Non obſtantibus legibus ſub Rubrica in auth. qui. mod. natur. effic. ſui, in §. fin. & §. Côſequenter. & §. Si quis erga, & auth. qui mod. natur. effic. legit. per totum. & non obſtan. l. 1. & toto tit. C. de natural. lib. & maxime auth. Licet. eod. tit. & c. Naturales. ſi de feud. fuer. controuerſ. & c. de inceſt. nupt. l. Inceſtu. & & auth. Ex complexu eod. tit. & in auth. de inceſt. & nefar. nupt. per totum. non obſtan. §. Sit ergo licentia. cum Gl. in verbo, Non permittimus, in auth. quib. mod. natural. effic. legit. coll. 6. & non obſtan. l. 1. & 2. & toto illo tit. ff. vnd. cognat. & inſtit. ad orfic. & l. Generaliter. C. de inſtit. & ſubſt. & l. Ex facto. §. Si quis rogatus. ff. ad Trebel. & l. Si qua illuſtri. C. ad officia. & c. Tanta. & c. Per venerabilem. extra. qui fil. ſint legit.

Et non obſtantibus præmiſsis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Bonon. præſertim circa ſucceſſ. diſponentibus, & aliarum ciuitatum, terrarum, & locorum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis etiam municipalibus, reformationibus, decretis, & conſuetudinibus, nec non priuilegijs, & indultis, tam Apoſtolicis, quàm Imperialibus in contrarium quomodolibet, forſan pro tempore conceſsis; quibus omnibus illorum omniũ tenores, ac ſi de verbo, ad verbum inſerti forent, præſentibus pro expreſsis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris &c.

Et d. N. legitimatus iterum fuit à quodam Paraſrenario Papæ, & ad primæua iura reſtitutus cũ omnibus auctoritatibus, & priuilegijs à Papa conceſsis: in quibus ſpecialiter adeſt facultas legitimandi, & habilitandi ad quæcunque beneficia.

1 Modo quæritur, An d. legitimatus poſsit abſque noua gratia, ſeu diſpẽſatione particulari, conſequi canonicatus in Cathedrali, & dignitates Eccleſiaſticas, & beneficia curata? & An teneatur amplius de defectu natalium mentionem facere? & An poſsit ad ſacros ordines promoueri? & ad quid in effectu videatur habilitatus? in quo caſu quia ex varietate doctorum videtur ineſſe difficultas, procedam diſtinctè, & quam ſummariè poteſt ad concluſionem.

In primis enim adducam opinionem illorũ, qui tenuerunt legitimationem, etiam ampliſsimam, non extendi ad ſpiritualia, ſed tantum ad temporalia; ſiue procedat ab Imperatore, 2 qui videtur † non poſſe in terris Eccleſiæ, & ad ea, quæ ad Papam pertinent, legitimare, vt not. Anch. conſil. 320. Primum dubium. quem ſequitur Alex. in conſil. 67. num. 19. in primo vol. vbi dicit de communi, & vti communem tenuit Dec. in conſ. 557. num. 10. vſque ad finem. & quorum opinio videtur fundata, in c. Lege. diſtin. 10. dum cautum reperitur, quod 3 Imperator † non habet auctoritatem in ſpiritualibus, & eccleſiaſticis: Quod notat etiam Gemin. in c. Cum ex eo, in Gl. ſuper verbo, ſubiectas. de elect. in 6. dicens; quod quando 4 fit diſpenſatio reſpectu alicuius rei; ille † diſpenſat, qui habet rem ſubiectam, non autem perſonam: ergo Imperator non habilitat ad ſpiritualia, quæ ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ: & ſic in caſu propoſito non videtur quod auctoritas Imperialis ſe extendat, ad habilitandum legitimatum ad ſpiritualia. Imò videtur etiam quod per auctoritatem Pontificiam non ſit ad ſpiritualia habilitatus; ſed ſolum ad honores temporales, & dignitates, aliosq; actus ſeculares, cum fuerit filius ſpurius ex ſacerdote, & † odibilis legi. vt in auth. ex complexu. C. de inceſt. nupt. l. 1. C. de natur. libr. cap. 1. 2. & fin. de fil. præſb. in 6. Vnde

videtur potius diſpenſatio,quam legitimatio:
6 nam quando legitimātur † filij eorum , inter quos matrimonium eſſe non poterat , dicitur diſpenſatio.Pariſ.in conſ.2.nume.22. in 2. libr. Paul.de Caſtr.in conſil. 30.nume.5.in 1.volum. Crot.in conſ.99.num.10.in 1.volum.& Dec. in
7 conſi.306.nume.10.quare † vti odioſa,non extenditur ad caſus non expreſſos.ca.Odioſa.de reg.iur. in 6.cap.Quia diligentia.de elect.Vnde cum non fuerit expreſſum quod admittatur ad dignitates Eccleſiaſticas , & ad benefi-
8 cia Eccleſiaſtica,& Curata,ad quæ cum † illegitimis ſolus Papa diſpenſat.c.fin.de fil.presb.
9 cap.1.2.& vlt.eod.tit.in 6.Imò quando † diſpēſat vt beneficium obtineat , non poteſt illud dimmittere,vt aliud habeat.d.ca.vlt.in 6.Rot. de fil.præsb.deciſio.1.aliàs 338.in nouiſſ. Borgaſ.de irregul.& diſpenſ.in quinta part.tit. de fil.præsb.nume. 19. & 20. Quare videtur quod iſte legitimatus admitti debeat ad ſucceſsiones,ad feuda,& ad emphytheuſim, etiam Eccleſiæ,cum ad iſta ſit expreſsè habilitatus;non autem ad ſpiritualia , de quibus non eſt facta
10 mentio:nam conceſsiones † ad beneficia,quia ſunt ſtricti iuris , non patiuntur extenſionem, ſed requirunt de vnoquoq; expreſſam mentionem.ad not.per Innoc. in cap. Dudum Ec-
11 cleſia.num.17.de elect. nam ſedes † Apoſtolica non facilè diſpenſat cum filijs Sacerdotum. Alex.in conſil.87.num.8.in 3.vol.& ſic genera-
12 lis † gratia Papæ non trahitur ad ea , quæ ipſe facilè non conceſſiſſet.cap.In generali.de reg.
13 iur.in 6.diſpoſitiones † enim ad beneficia sūt ambitioſæ, & reſtringuntur ; ita quod diſpoſitus de vno non cenſetur de alio. ca. Quamuis pleniſsima.de præben.in 6. & tradit Innoc. in
14 loco proximè citato.Spurij † enim,& alij ſimiles,ſunt ab Eccleſia Dei repellendi,tum de iure diuino.vt in Deuteronomio ca.23.Dum dicitur,Non ingredietur manſer, ideſt de ſcorto natus, in Eccleſiam Dei, vſq; ad decimam generationem : tum de Iure Canonico.d c.1. de fil.præsbit. & cap.Qui per venerabilem.qui fil. ſint legit.c.Si genſ.& cap.ſeq.56.diſtin. & cap. Literas. de fil. præsbit. & ita iſte legitimatus non poterit habere beneficia ſine noua diſpē-
15 ſatione.Et diſpenſatus † ad vnum ſimplex non poterit illud dimittere,& aliud habere.d.cap. 2.de fil.præsbit.in 6.& ca. Non poteſt. de præben.eod.lib.

Videtur etiam quod auctoritas conceſſa legitimanti à Papa,ſit nulla, quo ad Pontificiam auctoritatem;quia regula Cancellariæ.13.ſub Paulo III.publicata , derogat omnibus huiuſmodi facultatibus: quæ fuit publicata anno Domini 1535. & hic legitimatus fuit de anno Domini 1542. ergo nō eſt cur attendamus auctoritatem Pontificiam.

Et quatenus d. legitimatio etiam auctoritate Pontificia valeret , tamen ad Curata beneficia non videtur extendi,de quibus non eſt
16 facta mentio.Nam ſtilus † Romanæ Curiæ eſt, quod requiratur noua diſpenſatio , & mentio defectus natalium.vt refert Borgaſ.in d.tract. de irregul.& diſpenſ.tit.de fil.præsb.in fin.qui ſtilus habetur pro lege.Caputaq. deciſ.331. in 3.part. Vnde videretur requiri noua diſpenſatio.Gig.de penſ.quæſt.22. num. 14. Rot.de fil. præsb.deciſ.1.in nouiſſ. & in antiquis eod. tit. deciſ.etiam 1.

Quibus tamen, & alijs ſimilibus non obſtātibus ego contrarium cenſeo,ſalua ſemper veritate ; & teneo quod prædictus legitimatus ſit capax beneficiorum , etiā cum cura, Canonicatuum, & dignitatum, etiam in Cathedralibus;& vnum dimittere,aliudq; habere,& ordines Sacros ſuſcipere:nec egeat noua diſpēſatione,neq; teneatur amplius de defectu natalium mentionem facere,ex infra dicendis.
17 Legitimatus † enim qui primis natalibus ſit reſtitutus,nanciſcitur omnia iura legitimorū, & à veris legitimis nihil differt.Bart. in l.Si is qui pro emptore.in 3. quæſt. verſic. Item quæritur. ff. de vſucap. qui communiter eſt receptus.vt recitat Soc.in conſ.65.à nume.10. vſq; ad finem.vol. 3. incipit. Super propoſita quæſtione legitimationis, qui loquitur in terminis;& vti communē opinionem ſequitur Curt. Iun.in conſ.247.nume. 13.14. 15.& 16.in 3.vol.
18 Quæ iura † procedunt etiam in ſpurio legitimato.Iul.Clar.in ſua practic. §.Teſtamentum. quæſt.84.vbi de communi. Emanuel Soarez. in lib.recept.ſent.in verbo.Legitimatio. nu. 101. & 102.Cuman.in conſ.168.verſic.Cæterum his
19 non obſtan.Nam idem † operatur ſequens legitimatio,quod pręcedens legitima natiuitas. l.2 ff.de natal.reſtitu.& hoc ſuadet ipſa ratio :
20 cum idem iudicium † ſit de æquipollentibus, ſicut de proprijs.c.Tua nos. de conſang. & affin.l.Mater.C.de inſtit.& ſubſtit.Et quia à pri-
21 mæuo † iure naturæ omnes naſcebantur liberi & legitimi.vt in Auth. quib. mod. natur.effic. ſui.§.Natura.coll.7.& hāc veram fuiſſe opinionem teſtatur Illuſtriſs. Cardinalis Paleottus in ſuo tractatu.de noth.& ſpurijs.cap.2.num.7. 8.& 9.vbi concludit ſecundum Imperat. & Iuriſconſ. opinionem, illud verum, quod ab initio,antequam malitia creſceret,omnes legiti-
22 mi erant;& quod ſolum † poſt legem ſcriptam illegitimi ortum habuerūt. & hoc idem tenuit Alex.in conſil.2.nume. 22. vſq; ad finem.vol.1. vbi probat inter cætera, quod prohibitio Sacerdotibus facta,ne contrahant matrimonia , fuit de iure poſitiuo , non autem diuino. con-
23 tra quod † poſitiuum ius Papa diſpenſat.c.Qui tanta.qui fil.ſint legit.c.Non debet. de cōſang. & affin. omnemq; maculam delet. Soc. in l. Gallus.§.Si eius.n.5.c. Innoc.de elec. Principis
24 enim † priuilegio oīs macula,ſi quę ſit,aboletur. l. Imper.§.1.& ibi Bal.C.de nup.l.3.ff.de natal reſtit.

25 reſtit. & omnis† ab eo reſtitutus ad primæua
iura, verè legitimus cenſetur. l. Spurij, ff. de
decurio. & hoc indubitatum cuique debet eſ-
26 ſe; quod huiuſmodi † filij non ſint infames,
Afflict.deciſ 195. ad finē.Capic.deciſ.32.nu.7.
27 Qui nihil† cōmiſerunt.d.l.Spurij.ſed culpa pa
28 tris fuit.c.Naſci.56.diſt.nec macula† aliqua po
teſt filio infligi.l.Crimen.ff.de pœn.& per con-
ſequens nulla infamia ſunt notati; nam infa-
29 mia † contrahitur non alieno, ſed ſolum pro-
prio delicto. Bal. in cap. Teſtimonium, de te-
30 ſtib. omnes † enim, quomodocunque naſcan-
tur, filij Dei ſunt. 56. diſtin. c.Vndecunque.
Imò legitur in c. Dominus. 56. diſtin. & per
Abb. in c.Per venerabilem. qui fil. ſint legit.
31 num.5. quod Chriſtus † ipſe Dominus noſter
voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtende-
ret quàm malum ſit tales infames vocari: quod
32 nempe indubitatum eſt in filio, qui† virtutem
ſequendo (prout iſte de quo agitur) vitia parē
tum non ſequitur, vt refert S. Auguſtinus in d.
cap.Vndecunque.56.diſtin. dicens; Vndecun-
que homines naſcantur, ſi parentum vitia non
ſectentur, honeſti, & ſalui erunt; ſemen enim
ipſum per ſe non eſt malum, ſed malè vtenti-
33 bus tantum graue, & exitioſum. Quilibet†
enim natura ab initio bonꝰ producitur. Felin.
in c.Dudum. num.14. de præſumpt. & ſic ſpu-
rius infamis dici non poteſt; quia natura bo-
num quemlibet procreat; & cum à iure ſcrip-
34 to iſti vocentur illegitimi; princeps† ea, quæ
ſtatuit, tollere poteſt. vt ſupra probauimus, &
notat.Curt.Iun. in terminis. in conſ.221.num.
17.18.& 19. in 3.lib. Decian. latè, & in termi-
nis, vbi alios allegat. in reſpon.42. num. 15.16.
& 17. in primo vol. quod pro indubitato habē
ri debet in iſto caſu, vbi legitimatus fuit aucto
ritate Papæ, & Imperatoris reſtitutus primis
natalibus, & factus legitimus, ac ſi à principio
fuiſſet natus, & procreatus ex vero; & legiti-
mo matrimonio; ita quod nihil differat à verè
legitimis; & quod comprehendatur ſub qua-
cunque lege, & decreto loquente de filijs na-
tis de legitimo matrimonio. Quare cum om-
nia prædicta fuerint à Papa. & Imperatore in
priuilegijs prolata, omnia debent dici eſſe ſu-
blata, quę adduci ſolent aduerſus legitimatio-
35 nes; cum in iſto caſu † non ſit locus diſpenſa-
tioni. Curt. Iun. in eod.conſ.221.num.28. Vn-
de concludi poteſt legitimatum, de quo in ca
ſu, debere admitti ad quæcunque officia, &
temporalia iuxta priuilegium Imperatoris, ēt
retenta opinione, quod non valeat manum ap
ponere in ſpiritualibus; & iuxta priuilegium
Papæ admitti ad quæcunque ſpiritualia, & Ec-
36 cleſiaſtica; quia eadem eſt ratio† in legitima-
to auctoritate Pontificis, quo ad ſpiritualia; vt
in legitimato auctoritate Imperatoris ad tem
poralia: ſicut refert. Seraph.deciſ.54.& deciſ.
325. in primo vol. manuſcrip. quæ in impreſ-
ſis eſt dec. 358. fuiſſe concluſum in Rota. die
22. Martij 1568. & die 10. 1577. vbi num. 13.
& 14. ſecundum allegata conſtat in legitima-
37 tione, quod clauſula, † haberi, tractari, & re-
putari ac ſi de vero matrimonio &c. operatur
quod idem ſit iudicandum in omnibus de ſi-
mili legitimato, quod de vero legitimo: quia
d. clauſula non patitur aliquam reſtrictionem.
quod præcipuè eſt in legitimatione Papali,
quæ regulariter extēditur ad ſpiritualia, ſicut
tradunt omnes Canoniſtæ in d. c. Per venera-
bilem. qui fil. ſint legit. & ſequitur Petr. Re-
buff.de priuil. ſcol. priuil. 98. in fin. & in pra-
tic.benefic.in 2. part.de reſcrip. legit. mixt. in
prin. vbi in terminis. & B. Antonin. de irre-
38 gul.c.4. num.6. qui dicit quod legitimatus† à
Papa poteſt vbique terrarum ad omnes ordi-
nes promoueri, & ad dignitates Eccleſiaſticas
eligi: & hoc idem comprobat Imol. in c. Cum
Vitonienſis. in 4. notab.de elect. dicens quod
39 ſi Papa † ſimpliciter legitimat, prodeſt etiam
ad habendum Epiſcopatum: ſecus ſi diſpen-
ſat. quod ſequitur Abb. ibi.num. 7.approban-
do Gl. quæ videtur conſentire legitimatum à
Papa poſſe eligi in Epiſcopum & maximè ſi le
gitimatus ſit reſtitutus, ad primæua iura, ac ſi
natus eſſet de legitimo thoro; vt ibi Abb. &
notat Pet. de Seciſ. in tractat. direct. elect.ca.
1. 2 partis, num. 7. & Ant. Roſel. in tractatu
de legitimatione lib. 2. in princ. num. 3. vbi
40 dicit; quod quando † legitimat ſubditum al-
terius Principis, intelligitur illum habilitare
principaliter ad ſpiritualia; & in conſequen-
tiam ad temporalia, quod eſt etiam de men-
te Abb. in d. cap. Per venerabilem.num.25.&
Henr. Boi. num 2. qua ratione ſtante dicendū
eſt legitimatum, de quo agimus, admiſſum
fuiſſe ad ſpiritualia; & ſic ad beneficia, digni-
tates, & actus quoſcunque legitimos, non ali-
ter quam ſi natus eſſet de legitimo matrimo-
nio. Nam Papa in priuilegijs, primò conceſ-
ſit facultatem in beneficijs, etiam per viam e-
lectionis, antequam deſcenderet ad bona tem
poralia. Quarè dicendum eſt, quod legitima-
41 tus † ipſe ſit principaliter habilitatus ad ſpi-
ritualia. Quod notat etiam Præpoſ. in d.c. Per
venerabilem. §. Quod autem. num. 65. & Boſ.
in lib. var.reſolut.tit.de prin. num. 181. & dif-
fusè Couuar. in tract. ſponſ. in 2. part. cap. 8.
§. octauo.num.5.verſ.Eodem iure.cum ſeq.vbi
42 dicit. quod legitimatus † à Papa non tantùm
inſigniri poteſt dignitate ſacerdotis, ſed bene
ficia curam animarum habentia conſequi: &
primum dimittere, & aliud conſequi; nec indi
get alia licentia. Vnde cum iſte legitimatus
ſit ad quaſcunque dignitates habilitatus, &
ad quæcunque beneficia, & omnes actus, etiā
maiores, ēt ſi ſpecialē requirerent mentionē;
cum actus † legitimus ſit etiā prouiſio benefi-
cij. Caſſad.de pręben.deciſ.15.n.3.Imò ad Epi-

44 ſcopatum eligi poterit: quia † connumeratur
inter actus maiores.ca.Dilectus filius. de conceſ.præben.Illuſtriſs Paleot.in d.trac.de noth. & ſpur. c. 57.num.6.vbi dicit,quod Epiſcopus
45 † eſt ſummus gradus honoris: & quod omnia conſequitur quæ ad actus legitimos pertinēt. vt eſt electio.c.In electionib'.de elec.in.6.& refert Gl.in ca.Actus legitimi. de regul.iur.eod. lib.6.vbi notat Din.& Cagnol.in l. Actus legi-
46 timi.ff.eod.tit.nam ei ſunt† ſublati omnes defectus.vt ait Alciat.in conſ.7.num.8. in 1.libr. 1.tomi.& in conſ.42.num.11.tom.3.lib.9. & in conſ.34.nume.8.1.tom.1.lib.vbi dicit, maximè indubitatum eſſe, quando legitimatus ſit reſtitutus ad dignitates,& honores:& in caſu noſtro non ſolum fuit ad dignitates, ſed ad electiones,& actus etiam maiores reſtitutus.Vn-
47 de cum poſsit † ad omnes actus ſpirituales p Papam habilitari.Hoſtien.in ſumm. tit. qui fil. ſint legit.in verbo,Qualiter,& à quo.num. 12. dicendum eſt iſtum legitimatum poſſe in Præ-
48 latum eligi,non obſtante quod Prælatus† eſſe debeat legitimè natus.cap.Cum in cunctis.de
49 elect. nam ad formam † huiuſmodi legitimationis poteſt eligi;ſicut tradunt Doct. in c.Cū
50 Vitonienſis. eod. tit. de elect. quia † habetur pro legitimo, vt ſupra probatum eſt. & ſequitur Cald.in conſ.1.de fil.præſb. nume.3. Mand. de ſignat.grat. tit. de diſpenſ.ad benef. in Eccleſ.in qua pat.ver.Ne quis decipiatur.ad finē. & Ioan.Vanq.in c.Si is cum quo.de fil.præſb.in 6.verſ.Sed ratio decidendi: vbi dicit quod le-
51 gitimato† vitium in toto eſt ſublatum: & idē notat Hoſtien.in ſumm.eiuſdem tituli. in verbo,Qualiter,& à quo.num.14.qui tenet contra Goffred.in ſumm.qui fil.ſint legitimi,qui dicebat legitimatum ad dignitates,non eſſe habilitatum ad Epiſcopatum:nam Hoſtien. cōtrarium tenet,dicens quod qui ſimpliciter, & indefinitè eſt legitimatus cum ſit perinde ac ſi de legitimo matrimonio ab initio eſſet natus;
52 poteſt in Epiſcopum eligi. quia lex† viua multò fortius peragit quàm mortua.ca. Tanta.qui fil.ſint legit.ſed Goffred.loquitur de legitima-
53 tò ad certam dignitatem.legitimatio† illa eſt odioſa & non extenditur; ſicut loquitur Illuſtriſs. Paleott' in d.ca.57.quia tūc legitimatio illa non amplectitur Epiſcopatum quia,habetur pro diſpenſatione:quod colligitur ex allegatis ab ipſo,ſicut loquitur Fran.in d.c.1.de fil. præſb. in 4. notab. & Bertach.in tit. de Epiſc. lib.2.num.81.qui loquuntur in diſpenſato.ſicut loquitur ſumm.Armil. in verbo, Legitimatus.
54 num.8.quia legitimatio† ad aliquos actus particulares habetur pro diſpenſatione. vt notat Iaſ.& Paul.de Caſt.in l.Sed ſi hac.§. Patronum. il 2.ille num.6.& iſte num.4 ff.de in ius vocan. ſecus autem quando quis, (vt in caſu noſtro)
55 ſit ſimpliciter† legitimatus,& reſtitutus,ac ſi de legitimo matrimonio eſſet procreatus,quia is poterit etiam in Epiſcopum eligi; vt ſcribit Hoſtien.in loco allegato, & ſequitur Sylueſt. in ſum.in verbo,Legitimatus nu.12.verſi. Tertio legitimatus & Innoc.in d.c. Per venerabilem.num.3.& Gemin.in c.Lege. 10.diſtin.nu.5
56 vbi dicit,quod reſtitutus† famæ deſcendente à crimine patris per Imperatorem,poteſt etiā admitti ad honorem Eccleſiaſticum. qđ etiam ſequitur in c.2.de fil.præſb.num.3 in 6. dicens
57 quod qui † ex toto fuit reſtitutus, poterit in Epiſcopum eligi. quod dignoſcitur à traditis per Iaſ.in l.Hac conſultiſsima. § Ex imperfecto.num.2.C.de teſtam.dum loquitur quod legitimatus dicitur verè legitimus, & non per
58 fictionem.Nam lex† loquens per verba fictionis in actu dependente à lege,dicitur verè facere,& non fictè.& Bero.in quæſt.38. nu.2.di-
59 cit,quod in† his, quæ ſunt iuris, Princeps dicitur verè facere, & non fictè. Id quod tradit Rebuff.in 3.libr.conſtitu.Regni,in præfatione. num.38.& in illa opinione concurrit Ant.Roſel.in trac.de legitim.in 2.libel.in Rubrica Legitimationis effectus.nu.9. vbi dicit, quod qui
60 eſt legitimatus† in vitium matrimonij,eſt verè legitimatus,habito etiam reſpectu ad tempus natiuitatis; & ſi eſt reſtitutus ad primęua iura, non diſponendo de matrimonio,ſed tantum prolem legitimando; tunc eſt verè legitimus habito reſpectu ad tempus legitimationis citrà,& fictè ſupra ad tempus natiuitatis. Imò proſequendo materiam ad nume.20. concludit quod ſiue ſit habilitatus in radice
61 matrimonij,ſiue non,legitimatio† trahitur re-
62 tro. per l.2. ff.de natal.reſtituen. Papa † enim circa ea,quæ ſunt iuris poſitiui, reuocat ea,vt ex tūc.ad Gl.in Clem.1.in verbo, Pro infectis. de immun. Eccl. quam dicit notabilem Ancar.
63 in conſ.409.nu.5.Nam Papa † habet latas habenas,& poteſt diſpenſare etiam ſuper incontinentia Sacerdotum.Gl.in cap.De illo.32.diſtin.& habet plenitudinem poteſtatis.c.Cuncta per mundum 9.quæſtio. 4. Borgaſ. de irregul.& diſpenſ.in 3. part.in Rubrica de diſpen. Pap. Vnde cum lex poſitiua ſit illa, quæ facit illegitimos inhabiles,Papa & Imperator, qui ſunt ſupra ius, poſſunt illam tollere, & legitimatum ad primæua iura reſtituere, ita quod poſsit ad quoſcunq; actus legitimos, & ma-
64 iores aſſumi, & eligi: nam actus† legitimus eſt electio. vt aiunt Doct. in cap.Vt circa. in verbo, Eligere. de elect. in 6. Imò Imperator
65 ipſe† poteſt, etiam in Terris Eccleſiæ legitimare, ſicut qui ab eo habet auctoritatem. vt ex communi tradit Caputaq. ita tenuiſſe Rotam.vt in deciſ.74.75.& 76.in 2.lib.& quotieſ-
66 cunq; habilitat† legitimū ad primęua iura naturæ,non habens rationem ad matrimonium; intelligitur ad omnia reſtitutus. Gab. in ſuis concluſionibus. de legitim.concl.3.nu.20.Vnde cum is, de quo verba facimus, ſit ad omnia

67 reſtitutus, poterit † etiam vigore legitimationis Imperialis habere beneficia. Gemin. in d. c. Lege. 10. diſtin. & c. 2. de fil. præſb. in 6. ad ꝙ ſumma ratio ſuadet quia ſi eſt ad primæua iura reſtitutus, & habilitatus, vti verè legitimus, in conſequentiam, per ſupra allegata, debet admitti ad ea omnia, ad quæ admittitur legitimus; & quantò magis cum ſit legitimatus à Papa, & habilitatus ad quæcunque beneficia, ad quaſcunq; dignitates, & actus legitimos; & 68 per viam electionis. Quæ verba † vniuerſalia comprehendunt omnes caſus, etiam ſi requirant ſpecialem mētionem; vt tenuit Rota per eundem Seraph. deciſ. 368. in 1. parte diuerſ. nouiſſ. nu. 5. & 6. ex mente Aim. Crau. in conſ. 494. & aliorum in Dec. allegatorum. Et ibidem num. 12. deciſum fuiſſe conſtat; quod clauſula in legitimatione poſita, quod legitimatus habeatur ac ſi de legitimo matrimonio natus, & procreatus eſſet, & in omnibus, & per omnia habeatur, vt verè legitimus &c. operatur, vt legitimatus ſit, & de eo iudicandum ſit, vti de 69 vero legitimo. vnde ſi legitimè † natus admitteretur ad curata beneficia, & Epiſcopalem dignitatem, iſte legitimatus etiam admitti deberet, argumento tex. in c. Cum illis. §. 1. de præb. in 6. & tradit Staffil. de Grat. expect. §. Secūda forma. in fin. 1. par. & tāto magis admitti debet ad Canonicatus in cathedrali, in quibus 70 † non cadit electio, Bellam, deciſ. 69. circa me-71 dium; ille enim, qui † natalibus eſt reſtitutus poteſt aſſumi ad quemcunque gradum, etiam ampliſſimum per d. c. Per venerabilem. qui fil. ſint legit. & c. cum in 56. diſtin. & vt vt tenuit Illuſtriſs. Paleottus in d. c. 57. nu. 3. ad finem. de Noth. & Spur. & ita concludendum eſt legitimatū, de quo tractatur, habilem eſſe ad Canonicatum, & beneficia curata, & ad quaſcunque dignitates, & ad ſacros ordines;

Nec obſtat c. Cum in cunctis. de elect. vbi requiritur quod eligēdus in Epiſcopum ſit de legitimo matrimonio natus, ad quem honorē nō admittitur filius ſacerdotis, c. 1. de fil. preſb. neq; ad aliam dignitatem, aut curatum beneficium, c. fin. eod. tit. quia primò reſpondetur 72 quod cū illud ſit ius poſitiuum, Papa, † vt ſupra probatum eſt, poteſt illud tollere. Secūdò, & in 73 ſpecie, omne † quod vult in beneficijs, & perſonis ordinandis facit. c. Quantò. de transl. Epiſc. & faciunt notata per Ioan. Lup. de matrim. & legitim. in 2. part. verſ. Nec obſtant. & Roſſel. de conc. in quæſt. Pontifex Maximus, 74 num. 4. Tertiò reſpondetur † quod c. Cum in cunctis. & c. 1. de fil. præſb. verificantur etiā in caſu ficto. vt habetur in c. Innotuit. & ibi Gl. in verbo, Coniugata. de elect. & in c. Tanta. qui fil ſint legit. & d. c. Per venerabilem: nam etiā legitimatus per ſubſequens matrimonium, nō eſt natus de legitimo matrimonio, neque filius 75 naturalis legitimatus; ſed ſolum † reſtitutus ad primæua iura; & tamen poteſt eligi in Epiſcopum. d. c. Cum Vitonienſis. & ibi Gl. parua. quam ſequitur ibi Abb. & Roſſel in d. tract. de Concil. in quæſt. Pontifici Maximo, quæ ſint reſeruata nu. 21. & Præpoſ. in d. c. Per venerabilem, num. 76. & eſt commune dictum ſecundū Sonc. in l. Gallus §. Si eius. verſ. 3. eſt caſus. de lib. & poſthu. per auth. qui. mod. nat. offic. ſui. §. Reliqui. & ſic patet quod illa diſpoſitio veri-76 ficatur etiam in caſu ficto; prout quiſquis † illegitimus per ingreſſū religionis, habilitatur ad ordines ſuſcipiendos. c. 1. 56. diſtinct. quia aboletur ei omnis macula; ſi quæ ei fuerat ante. auth. de monac. in princ. non aliter quàm ſi fuiſſet ad primæua iura reſtitutus: Bal. in 1. lect. num. 25. l. 1. C. de Sacroſ. Eccl. & tamen natus eſt illegitimus, quod lex poſitiua tollerat: 77 ergo lex † viua omnem defectum tollit, & facit de illegitimo legitimum. & in d. caſu fictio 78 † habet effectum veritatis. l. Leges, & conſtitutiones c. de leg. Card. in Clem. Quod circa. num. 18. de elect. Bar. in d. l. Si is, qui pro emptore. ff. de vſucap. & cum iſtud in iure communi ſit cautum; non requiritur alia diſpenſatio particularis. Bar. in l. 1. ff. ad municip. in fin.

Neque obſtant allegata de imperiali legitimatione, quia paucis tolluntur ex adductis à Crot. in conſ. 325. per totum, in 3. volum. & in conſ. 360. eod. vol. & per Rot. Rom. per Capultaq. in 2. par. deciſ. 146. 147. & 148. vbi fuit cō-79 cluſum, quod patre petente poteſt † filius legitimari ab Imperatore in terris Eccleſiæ, etiā ſi ſit filius ſacerdotis. Sed quicquid ſit, obiectio non habet locum in caſu noſtro, vbi adeſt legitimatio Papalis,

Nec obſtant adducta pro opinione, quod ſpurius vel odibilis non poſſit legitimari, ſed ſolum diſpenſari, quia contraria opinio eſt ve-80 rior: nam Princeps † reſtituendo ſpurium in omnibus, ac ſi natus ſit de legitimo matrimonio, dicitur verè, & propriè legitimatus: quod copioſè probat Couuar. in d. tract. ſponſ. in 2. part. c. 8. § 8. num. 4. verſ. Ex eadem plumbini, ꝙ maximè procedit in legitimato, & reſtituto à 81 Papa, qui reſpectu † Eccleſiarum, & bonorum ſpiritualium, eſt abſolutus dominus: vt ſupra fuit probatum: & notat Rot. per Seraph. deciſ. 151. in 1. vol. diuerſ. nouiſſ. vbi dicitur quod li-82 cet Eccleſia † ſit mater pudicitiæ, & ſic habeat 83 odibiles illegitimos: Papa † delet omnem ma-84 culam. Præterea legitimatio † poteſt fieri pluribus modis, vt ſupra probatum eſt; ex notatis ab Ant. Roſſel. quia non eſt ſemper neceſſarium diſponere ſuper matrimonio; cum legiti-85 matio † ſit etiam vera & propria, reſtituendo illegitimum primæuo iuri: vt refutando contraria concludit Rol. à Vall. in conſ. 61. à num. 50. ad finem. vol. 1. & in conſ. 96. num. 26. in 3. vol. & in conſ. 12. num. 29. in 4. vol. vbi conſuluit in caſu ſimili noſtro, vnde cum legitimatio

iſta

iſta ſit verè & propriè reſtitutiua natalium;v-
86 ri fauorabilis † extenditur ad quoſcunque a-
ctus vt tradũt doct.in l.Imperialis.C.de nupt.
& in l.fin.C.de conſtitu prin. Anchar. in conſ.
225. Videtur prima facie dicendum. & loqui-
tur de ſpurio legitimato. Quare admitti de-
bet ad omnes honores, & dignitates, ſicut le-
gitimè natus,& maximè quia in his,de quibus
87 agimus,nulli † ſit præiudicium: & iſta eſt ve-
ra,& germana opinio & communiter approbà
ta,vt refert. Bonil.de Curtil.in tract.de nobi-
lit.num.22. ex quibus tolluntur omnia ex ad-
uerſo allegata,& remanet firma cõcluſio quod
iſte legitimatus auctoritate Pontificia, & Im-
periali, eſt verè legitimus, & habilis ad bene-
ficia omnia, & dignitates, etiam Epiſcopales.
Et tit.de fil.presbit. & alia in contrarium;ha-
88 bent † locum in diſpenſato; non autem in le-
gitimato. quod in ſpecie notat Couuar. in ſu-
pra allegato loco;num.5.verſ. Hinc dicendum
erit.& ſentit.Anchar. in c.1.nu.3.de fil. præſb.
in 6. verſ.Quæro. dicens, quod aut Papa legi-
89 timat,aut diſpenſat;ſi legitimat,†& habilitat
ad omnes dignitates; omnes poterit habere,
& omnia beneficia,etiam curata.Nam quando
Papa concedit alicui facultatem conferendi
beneficia, intelligitur etiam de curatis; quia
90 in his,quæ† non concernunt niſi concedentis
præiudicium,ceſſat ambitio; & gratia latè in-
terpretatur. Felin. qui multa allegat in c.Po-
ſtulaſti.num.11.verſ.Si autem nemini preiudi-
cat. de reſcript. Caſſad.de conceſſ.præben.de-
ciſ.10.num.6.Card. in Clem. 1.nu.6.de renunt.
Mill.in reper.in verbo, priuilegium Principis.
num.38.& tantò magis hoc procedit in iſto ca
ſu,vbi in legitimatione dictum eſt, quod habi
91 lis ſit ad quæcunque beneficia:quæ † verborũ
generalitas, vt ſupra extitit probatum, com-
præhendit curata, canonicatus, & dignitates
Eccleſiaſticas. & ſequitur Ioan. Andr. in add.
ad ſpecul.tit.de fil.præſb. & sũmè notat Com.
in reg.de.trien.poſſ.quæſt.2.dicens ita Rotam
tenere. & idem Borgaſ. in loco pro contrarijs
adducto.num.25. ibi,Secus ſi eſt ampla.Et ap-
92 pellatione † beneficiorum,veniunt præbẽdæ,
& alia beneficia.c.Tua nobis.de verb.ſignif.Ol
dr.in conſ.215.Puncta breuia.Card.in Clem.1.
in 4.quæſt. de ſupplen. neglig. prælat. & ibi
Imol.num.17. & hic maximè procedit,vbi ne-
dum de beneficijs eſt facta mentio, ſed de di-
93 gnitatibus.Nam cui† licet quod eſt plus,licet
etiam quod eſt minus.c. Cui licet. de reg. iur.
in 6.& maxime in fauorabilibus, vt eſt in legi-
timatione,vt ſupra fuit demonſtratum.Imò di
94 cit Bellem.deciſ.293. quod qui eſt† diſpenſa-
tus ad dignitates, poteſt beneficium curatum
habere,& in cathedralibus eligi.

Neque obſtat quod de iure diuino ſpurius
ſit prohibitus ingredi Eccleſiam,vt in Deute-
ronomio:quia ſecundum legem antiqui teſta-
menti nemo poterat eſſe ſacerdos,niſi eſſet de
95 tribu Leui:ſed de lege† euangelica nemo eij-
citur: quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus in
Ioan. c. 6. dixit. Neminem ad me venientem
eijciam foras & ad hoc Borgaſ. in d. tit. de fil.
præſb. poſt prin.in 5 part.de irregul.& diſpẽſ.
96 multa allegat, vnde poſt aduentum † Chriſti
Domini, remanſit ſolum ius poſitiuum, quod
Papa tollere poteſt, vt ſupra.

Nec obſtat regula Cancellariæ,in qua vide-
tur ſublata facultas Epiſcopis conceſſa ſuper
defectu natalium:quia. Primò,reſpõdeo quod
97 regula† illa loquitur de diſpenſatione;vt ſci-
licet Epiſcopi non poſsint diſpenſare.in d.ca-
ſu. Sed non habet locum in legitimatione, de
qua non loquitur, & cum ſit ſtilus, & quoddã
impedimentum contra ius commune;tollitur
98 † per indultum conceſſum. Caputaq. deciſ.
99 214.num.7.in 2. part.nec † ligat Papam: vt iſ-
dem Caput. tradit in deciſ. 41. in 3. part. ne-
que ſucceſſorem. Boer. de poteſt. legat. à La-
ter. num.86 & in ſimili not. Caſſad. de priuil.
100 deciſ.3. num. 2. & ſic regula illa † emanata à
Paulo III. non præiudicat priuilegijs, à Leo-
ne Decimo prædeceſſore cõceſsis. Caputaq.
in deciſ.35. in 2. parte:ſed in caſu, in quo lo-
101 quitur,debet intelligi,quod reuocat† facul-
tates per ipſum conceſſas. Et quod per d. re-
gulam nõ ſit derogatum priuilegio illius,qui
in præſenti caſu legitimauit; probo duobus
102 fundamentis. Primò quia derogatio † facul-
tatis diſpenſandi ſuper defectu natalium,nõ
extẽditur ad legitimationẽ Ad ea, quæ not.
Put. deciſ.211.in 1. libro.Secũdò q̃a ẽt ſi ex-
tenderetur ad legitimationem; non derogã-
103 ret† huiuſmodi priuilegio conceſſo ex certa
ſcientia,& ob merita quia habet trãſitum in
vim contractus, & durat etiam mortuo Prin-
cipe concedente.Affl. deciſ.28.& ſentit Caſ-
ſad. in d.deciſ. 10.de conceſſ.præb. num. 6. &
faciunt notata per Mill. in ſuo repert. in ver-
bo, Priuilegium. verſ. vltimo. dum ait quod
104 priuilegio† alteri conceſſo, numquam dero-
gatur per legem generalẽ, niſi de eo fiat ex-
preſſa mentio:& idem tenuit Rebuf. in prat.
benefic. in 2.part. tit.de Grat. ratio.congru.
105 Neque derogat† priuilegio inſerto in corpo-
re iuris:ſicut affirmat Roman.in conſ.498.n.
15. prout eſt in caſu noſtro: dum Papa infra-
ſcripta conceſsit videlicet.

Ac omnia,& ſingula premiſſa,& circa ea,vel
aliquid eorum quæ feceritis, prout à nobis,
& ſucceſſoribus noſtris ex certa ſcientia, &
motu proprio, & plenitudine poteſtatis ſimi
libus, ex tunc,prout ex ea die,rata,grata,va-
lida, firma, & perpetua eſſe,& inuiolabiliter
omni, & quacunque exceptione tam iuris q̃
facti remota, Pontificiam firmitatẽ obtinere
voluit, & cenſuit; ac huiuſmodi conceſsio-
nes,indultum, vel priuilegium, per aliquam
reuo-

reuocationem,annullationem,vel ſuſpenſionem ſimilium priuilegiorum,generalem, vel ſpecialem noſtram,vel ſucceſſorũ noſtrorum nullatenus reuocatũ,annullatum, vel ſuſpẽſum cẽſeri,ſed perinde,ac ſi in corpore iuris clauſum,& inter cõſtitutiones conceſſum eſſet,haberi volumus.

Et ſtantibus etiam clauſulis derogatorijs in priuilegio inſertis,derogatum cẽſetur nedum. d. regulæ(quando loqueretur etiam de legitimatione).& ſtilo , ſed cuicunq; decreto ; etiam requirenti ſpecialem derogatio-
106 nem;quia etiam quando debet† fieri ſpecialis derogatio, ſufficit eam fieri in ſpecie , licet non fiat in indiuiduo . vt probat Cuman. in allegato conſil.168.in fin.& Staſil. de grat. expeđ.§.Poſt hæc.num.15.16.& 17.& Decian. in reſpon.40,num. 12. & 13.in 3.vol.Præterea in caſibus vbi procedunt regulæ, non habent
107 † locum, nec conſtituunt diſpoſitionem, niſi in his,quæ non concernunt auđoritatem ordinariorum.Caputaq.deciſ.43.in 3. part.neq;
108 ligant † extra Curiam Romanam , niſi ſint à Cancellaria extractæ, & apud acta productæ:
109 quæ quando dantur† extra Curiam,requirũt ſupplicationem Summo Pontifici, & dantur ſub plumbo, Sarnen. in proœm. regul. quæſt. 2.propè finem.& prædicta faciunt ad reſponſionem eorum, quæ ſunt dicta de ſtilo : nam Borgaſ. & Rota allegata loquuntur in caſibus
110 diſpenſationum;nec ſtilus † ligat manus Papæ, neq; operatur derogationem priuilegiorum à Papa prædeceſſore cõceſſorum ad not. per Staſil.de grat.expect. §.Poſt hæc. num.12. 13.& 14.in 1.part.per text.in d. c.Innotuit de elect. Quare remanet concluſio quod d. legitimatus non ſit amplius illegitmus,ſed legitimus, & quod conſequatur omnia iura legitimorum.Paul.de Caſt.in conſi.30.ſuper puncto iſto.num.3.& 4.in 1.vol. ſecundum nouam impreſſionem, qui licet loquatur in caſu diſpenſationis , concludit quod ſi tollatur impedimentum illegitimitatis, habetur pro legitimo,& quantò magis legitimatus,& habilitatus ad quæcunq; beneficia,& omnes actus legitimos , & dignitates. Et etiam per duas legitimationes:Curt.Iun.in allegato cõſ. 221.
111 in fin.nam vna† legitimatio dat robur alteri. vt ait Decian.in d.reſponſ.42. num.20.vol.1.& & faciunt tradita per Alex.in d.conſ. 2. à nu. 22.ad finem.vol.1.& ita vt ſupra dico,& concludo:Saluo tamẽ meliori iudicio.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CIV.

Hoſpitale quando habeatur pro loco religioſo.

SVMMARIVM.

1 *Locus dicitur religioſus , quando habet Eccleſiam cum altare,campanile, & campanam.*
2 *Locus profanus,ſeu laicalis non eſt ſuppoſitus ſolutioni decimarum.*
3 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
4 *Hoſpitalia ſecularia non dantur in titulum clericis. & num.6.*
5 *Hoſpitale religioſum poteſt conferri clericis.*
7 *Hoſpitale ſi eſt tanquam acceſſorium Eccleſiæ,dicitur religioſum.*
8 *Clerici tenentur ad hoſpitalitatem.*
9 *Iuſpatronatus non cadit in profano.*
10 *Actus qui obſeruantur in capiẽda poſſeſſione per clericos loci religioſi,denotant eſſe religioſum.*

Deus in adiutorium meum intende.

FACTI SPECIES.

Dubitatur an hoſpitale S. Zenonis ſit Eccleſiaſticum , vel laicale ? & an poſſit conferri clericis ſecularibus , vel non ?

SEntentia mea (ſine præiudicio veritatis)locus eſt religioſus;habet
1 † enim de per ſe Eccleſiam , & Altare, Campanile , & Campanã ad populum conuocandum ; in eaq; celebrantur diuina omnibus diebus feſtiuis interueniente populo;quæ omnia demonſtrant locum religioſum, ſicut probat Ioan.de Selu.in tract.de beneſ.in 1. part.q. 7.num.7.& tradit Felin.in c.De quarta.de præſcript.col.4.Declarat.1. & 2.& Pet. de Vbal.in tract.de Canon.Epiſc.num.19. & Gig. de penſ. quæſt.86.Quod etiam confirmatur. quia reperitur in taxa ad ſoluendam decimam , & quod
2 multæ fuerunt factæ ſolutiones ; nam ſi eſſet † locus profanus,ſeu laicalis; non eſſet ſuppoſitus ad decimarum ſolutionem.Gl. 1. in Clem. 2.de decim.& ibi Imol.num.4.& eſt expreſſum in extrauag.Bonif. VIII.de decim.in prin. & pro indubitato eſt,cum ſæpè fuerit collatum Clericis,vt beneficium;& præcipuè cõſtat per vltimũ ſtatum,in quo vacauit per mortẽ quondam Reuer.Bernardini,cui fuerat collatum; &
3 in beneficialibus† attẽditur vltimus ſtatus.ca. Cum beneficio. de præben.in 6. Rot. de præben.deciſ.2.aliàs 32.num.1.in nouiſſ.ſed hoſpi-
4 talia† ſecularia non dantur in titulum clericis:vt per Clem.Quia cõtingit.§. Vt autem.de relig.dom.ergo locus eſt religioſus; & poterit
5 † conferri vt beneficium Clericis.Gl.in Clem. Per litteras. in verbo , Eccleſias. de præben.& ibi Imol.num.15. verſi. Deinde quæro. & Card. eod.tit.q.16.

Neq; huic obſtat. d. Clem. Quia contingit. §.Vt autem.qnia,vt ait Imol.vbi ſupra. prohi-
6 bet ſolum hoſpitale† dari in titulum, quando ſit profanũ,& ſit principale,& eius oratorium ſit

ſit ei tanquam acceſſorium. ſecus autem quã-
7 do Eccleſia † ſit principalis, vt eſt iſto caſu, &
hoſpitale eſt tanquam acceſſorium: quod ta-
men etiam poteſt ſuſtineri non eſſe; quia non
conſtat fuiſſe aliquo tempore ad vſum paupe
rum, ſed ſolum, per duas vices, etiam ex neceſ
ſitate, ꝙ aliqui peregrini in ſtabulo domus.
d. loci hoſpitati fuerunt: quod potuit eſſe ex
8 debito clericorum, qui etiam tenentur † ad
hoſpitalitatem, c. fin. 16. quæſt. 1. Vnde iſtud
non poteſt eſſe argumẽtum validum. Imò pro
contrario conſtat quod fructus d. hoſpitalis
conducti ſemper fuerunt in ciuitate ad domũ
Rectorum; & præcipuè iſtius vltimi rectoris
qui fructus per 20. annos poſſedit: præterquã
quod conſtat etiam ante d. R. Bernardinum
per multa tempora fuiſſe collatum in quendã
R. Chriſtophorum, & R. Vincentinm de Con-
tis; cum tamen fructus hoſpitalis, ſi illius ge-
neris fuiſſet, debuiſſent remanere ad benefi-
cium peregrinorum. d. Clem. Quia contingit.
in prin, ergo apparet quod etiam à principio
fuit inſtitutum religioſum, & non profanum.
Vlterius cum ſit de Iurepatronatus familię de
Contis; conſtat eſſe hoſpitale, religioſum, &
non profanum; etiam quando propriè eſſet ho
9 ſpitale. nam iuſpatronatus † non cadit in pro-
fano: vt tradit Abb. in quæſt. 3. incipit. Sem-
pronius. num. 14. verſ. Et aduertendum. & Fe-
lin. in d. c. de quarta. n. 5. Grat. reſpõ. 142. n. 10.
lib. 2. & patet ex definitione Iuriſpatronatus.
vt ex Gofred & Hoſtien. in ſum. de iurepat. &
Paul. de Citad. eod. tractat. in 1. quæſt. Et cũ
clerici, quibus collatum fuit, in capienda poſ-
10 ſeſſione † actus geſſerint ſolitos ad capiendã
poſſeſſionem beneficiorum, conſtat quod lo-
cus eſt religioſus. nam in ea capienda, portas
Eccleſiæ aperuerunt, & clauſerunt; cornuaq;
altaris deoſculauerunt; & campanam pulſaue
runt; quæ omnia ſunt ſigna loci Eccleſiaſtici,
vt notat Cald. in conſ. 4. de relig. dom. & Felin.
in d. c. De quarta, in 1. & 2. declarat. ex quibus
redditur indubita concluſio, quod locus ſit re
ligioſus, & ita ego teneò, Saluo &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CV.

**Cenſu facto ea conditione, ſi deficiat in ſolutio-
ne cenſus, poſſit haberi poſſeſsio. 4 partis
Caſtri, ſuper quo factus eſt cenſus.
an veniat iuriſdictio?**

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio comprehenditur ſub appellatione Ca-
ſtri, & bonorum.*
2 *Iuriſdictio venit etiam ſub appellatione territorij.*
3 *Caſtro conceſſo, & territorio, eſt etiam conceſſa
iuriſdictio.*
4 *Præſcripto caſtro, eſt etiam præſcripta iuriſdictio.*
5 *Conceſſo Caſtro cum redditibus quibuſcunq; ve-
niunt omnia inde prouenientia.*
6 *Verba vniuerſalia, quò ad iuriſdictionem, com-
prehendunt pœnas impoſitas reis.*
7 *Pœnæ damni dati, & aliæ condemnationes proue
niunt à iuriſdictione.*
8 *Caſtro in dotem dato, intelliguntur etiam condem
nationes ab eo prouenientes.*
9 *Omne quod intereſt, venit ſub generalitate ver-
borum in iuriſdictione.*
10 *Conſtitutum amplectitur omne, quod conſtituens
poſſidebat.*
11 *Duplex eſt iuriſdictio; altera cohæret perſonæ;
altera rei, & iſta venit in quacumque conceſ-
ſione.*
12 *Habens caſtrum pignori, poteſt punire vaſallos
pro maleficijs.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Conſtitutus eſt cẽſus ſuper caſtro quodam & omnibus illius caſtri, & ſingulis fructibus, redditibus, & prouentibus quibuſcunq; ;addito pacto, quod ſi deficiat in ſolutione cenſus, poſſit haberi regreſſus ſine miniſterio alicuius Iudicis, & capi, & teneri poſſeſsio quartæ partis, d. Caſtri, & territorij. Modo vertitur in dubium, An veniat etiam iuriſdictio?

Affirmatiuè (ni fallor) concludi poteſt nã
1 appellatione † caſtri venit vniuerſitas, & iuriſ-
dictio, etiam ſi de ea nulla ſit facta mentio;
quia etiam appellatione bonorũ venit: vt no-
tat. Natt. in conſ. 405. per totum, & in conſ.
2 435. num. 12. & 13. lib. 2. ſicut appellatione †
territorij venit etiam iuriſdictio. l. Si pupil-
lus. § Territorium. ff. de verb. ſignif. Felin. in
c. Rodulphus. de reſcrip. Quare ſi iuriſdictio
venit ſub appellatione cuiuſque prędictorum,
quantò magis cum omnia ſint ſimul iuncta?
3 Vnde conceſſa † 4. parte Caſtri, & territorij,
intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio. Alex.
in l. 3. poſt principium. ff. de acquir. poſſeſ. vbi
4 num. 26. multa allegat. & ſic præſcripto † Ca-
ſtro cẽſetur etiam præſcripta iuriſdictio. Bar.
in l. Si aliena. § 1. ff. de vſucap. Iaſ. in l. 1. num.
13. verſ. Secũda vtilitas. ff. de iuriſd. omn. Iud.
Et tantò magis in iſto caſu, vbi cenſus fuit
conſtitutus ſuper omnibus & ſingulis territo-
rij redditibus, & prouentibus quibuſcunque,
5 quæ verba † compræhendunt omne commodũ
inde proueniens. Gl. in c. Generali. in verbo,
Redditus. de elect. in 6. & in c. Grandi, etiam
in verbo. Redditus de ſupl. negl. prælat. eod.
lib. l. Loci corpus. § 1. ff. ſi ſeru. vend. Abb. in

cap.

cap.Solitæ.in vltimo notab. de maio. & obed.
6 & ſub dictorum † verborum appellatione cõprehenduntur pœnæ Reis impoſitæ l. Mulctarum.C.de mod.mulctan. nec non confiſcationes bonorum, & aliæ condemnationes delinquentium, & pœnæ damnorum datorum:quia
7 omnia † huiuſmodi ex iuriſdictione proueniũt, vt in c. 1. quæ ſint regal. in extrauag. de vſib.
8 feud. & ſi d.Caſtrum † daretur in dotem; omnia iſta tanquam fructus dotis cederent lucro. mariti. Bar. in l. fin. ff. ſolut. mat. vbi Paul.de Caſt. & Alex. tradunt ita communiter teneri, & ad idem Bar. Iaſ. & Alex. in l.Diuortio.§.Si
9 vir. ff.eod.tit.ſol.mat. ſub ſimilibus † enim verbis venit omne,& quodcunque intereſt.l.Loci corpus.§.1.ff. ſi ſeru.vend.Quare cum propter non ſolutionem cenſus actum ſit ,quod deuoluatur 4. pars d.Caſtri, & territorij , cum omnibus fructibus & prouentibus:pro qua parte qui cenſum conſtituit poſsidere conſtituit,no
10 mine acceptantis, nimirum † ſi eo modo,quo ipſe poſsidebat,intelligitur ſe conſtituiſſe iuxta communem,de qua per Bar. Alex.& alios; in l. Quod meo. & in l.Interdum, ff.de acquir. poſſeſ. & prædicta maximè procedunt in caſu iſto,quia agitur de iuriſdictione,quæ cohæret
11 Caſtro.nam duplex † eſt iuriſdictio, altera quę cohæret perſonæ, & altera rei; & quæ cohæret rei,in quacunque conceſſione venit, vt notat Bar. in l.Inter eos, ff. de acquir. rer. domin. & Iacob.Mand.Alb,in conſ.64. nu.67. vnde ſubintrat doctrin . Paul.de Caſt. in l.Eleganter.§.
12 fin.ff.de pigno.actio. qui dicit quod qui † habet Caſtrum pignori poteſt punire vaſſallos pro maleficijs . & ita vt ſupra iuris eſſe cẽſeo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVI.

Statuta laicorum non ligant clericos,neque quò ad perſonas,neq; quò ad eorum bona.

SVMMARIVM.

1 *Statuta laicorum non ligant perſonas Eccleſiaſticas.*
2 *Laici nullam habent poteſtatem in clericos.*
3 *Forenſes ſubijciuntur ſtatutis in loco vbi contrahunt: & num. 11. & num.14.*
4 *Statuta condere pendet à iuriſdictione.*
5 *Donationes ſine inſinuatione uſque ad 300.aureos fieri poſſunt : & vſque ad 500. in operibus pijs: & num.17.*
6 *Voluntas hominis eſt ambulatoria vſque ad mortem.*
7 *Teſtator non poteſt ſibi legem condere.*
8 *Teſtamentum pendet à voluntate cuiuſque.*
9 *Senex centum annorum non præſumitur delirare.*
10 *Statuta laicorum non pertinent ad clericos, niſi in fauorabilibus.*
12 *Peccat qui æquiparat clericos forenſibus.*
13 *Laici ſtatuentes habent in forenſes iuriſdictioni in potentia ſuper ſolemnitate actus.*
15 *Statuta contra libertatem Eccleſiæ non valent*
16 *Contra libertatem Eccleſiæ eſt, impedire clericos vti priuilegijs; & iure communi.*
18 *Teſtamenta non ſunt fundata in ratione, ſed in voluntate teſtatoris.*
19 *Voluntas teſtatoris habetur pro ratione.*
20 *Teſtamentum quando poſſit limitari per ſtatuta laicorum.*
21 *Tollere liberam facultatem teſtandi, eſt magna iniquitas.*
22 *Et maxime quando teſtator ſit ſanæ mentis.*
23 *Forenſes ſi transferunt domicilium ligantur à ſtatutis loci.*
24 *Statuentes quando non habent iuriſdictionem in actu,nec in potentia non ligant.*
25 *Statuta,etiam fauorabilia,annullando non comprehendunt clericos.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

Stante ſtatuto laicorum,in quo donationes vltra ducentos aureos non valent ſine inſinuatione; neque excedens annos ſeptuaginta poteſt teſtari, ſine decreto iudicis. Quæritur An liget clericos, & eorum bona?

Ego negatiuam teneo,ſalua ſemper veritate.
1 te. Nam laici † non ſolum nullam habent iuriſdictionem condendi ſtatuta tangentia Eccleſiaſticas perſonas,vel earum negotia,ſed omnino ſunt incapaces.c. Benè quidem. §. Cumque. 96. diſtin. c.Si diligenti. de for. comp.& tradunt doct. in c. Eccleſia S. Mariæ. de conſt. Nam maiores noſtri videntes res humanas nõ poſſe ſine diuino auxilio rectè adminiſtrari, voluerunt duo eſſe genera ciuium; alios, qui pro rebus humanis peragendis eſſent . & hi laici appellantur : alios verò pro rebus diuinis adminiſtrandis populo,& qui præces Deo offerent; qui Eccleſiaſtici vocantur. Ex quo duplici genere perſonarum, ſunt Eccleſiaſtici præſtantiores: diuina enim ſunt præſtantiora quàm humana : nimirum ſunt priuilegiati, & nulli alteri ſubijciuntur, niſi Eccleſiaſticæ po-
2 teſtati;in eiſque laici † nullam habẽt poteſtatem : vt plenè probatur per Anchar. in conſil. 61. incipit. Iſta quæſtio. & Lap. alleg. 101. nu. 24. & Roch. de Curt. in tract. de conſuetud num. 678. vnde reſtat firmiſsima concluſio ꝙ laici nullam habent iuriſdictionem in perſonas Eccleſiaſticas : ad quod multa poſſent allegari.
3 Neque militat ratio quod forenſes † quandoque ſubijciantur ſtatutis laicorum; vt pote, ſi do-

ſi domicilium transferant in loco ; vel contra-
hant; l.2.C. quemad. teſtam. aperian. & not.
Bar. in l.1.C. de ſum. trin. in 1. quæſt. nam il-
lud procedit,quia in eis extrema ſunt habilia:
ſed in clericis. nulla eſt habilitas , nec eorum
contractus ſubijciuntur ſtatutis laicorum: ſed
4 condere † ſtatuta dependet à iuriſdictione;vt
per doct. in l. Omnis populus. ff. de iuſtit. &
iur. & in c.Eccleſia.S.Mariæ, de conſtitu.Alex.
in conſ.123. num.13.vol.4. ergo ſtatutum dan
do nouam formã donationibus , extra ius cõ-
5 mune,à quò conceditur ſine inſinuatione†poſ
ſe fieri donationes vſque ad 300. aureos.l.San
cimus, & l.penul. §.fin. C.de donat. Imò vſq;
ad 500. in operibus pijs.l.Illud.C.de Sac.San.
6 Eccl. & quò ad teſtamenta, voluntas † homi-
nis eſt ambulatoria vſque ad mortem.l.4.ff.de
adim.leg.l.Cum hic ſtatus. §.Ait oratio. ff. de
don. int.vir.& vxo. In tantum quod neque ip-
7 ſe†poteſt ſibi legem condere.l.Si quis in prin.
8 teſtam.de leg.3. & ibi Bar. & Teſtamentum †
pendet à voluntate cuiusque.l.1.ff.de teſtam.
Nec quiſquam,licet ſenio confectus, impedi-
tur.l. Senium.C.qui teſtam. fac.poſſ. vbi Paul.
9 de Caſtr.num.2. dixit.quod ſenex † non præ-
ſumitur delirare ; licet ſit centum annorum ,
Vnde cum ſtatutum diſponat extrà, imò con-
tra ius commune;non valet,ſeu non poteſt va
lere in clericis , qui non ſunt ſub iuriſdictione
laicorum. Quare ſi dicamus ſtatuta prædicta
obſeruanda eſſe etiam contra perſonas Eccle
ſiaſticas: quis negabit iuriſdictionem laicorũ
exerceri in eas ? cum ſtatuta huiuſmodi dent
nouam formam vltrà,imò contra formam à iu
re communi traditam;& per conſequens;quin
laici iuriſdictionem exerceant. in Eccleſiaſti-
10 cos ? & ſtatuta † laicorum non pertinent ad
eos; niſi in fauorabilibus. Gemin.in c.fin.verſ.
Quæro pone, de offic.deleg.in 6. Lap. in alle-
gata alleg.101.num.14.& 15. Dec. in c. Eccle-
ſia.S.Mariæ,num.50. verſ. Non obſtat. de con-
ſtitut.Abb. etiam ibi,ad finem, & Alex. in cõſ,
210.num.11,vol.2.
Nec obſtat argumentum de forenſibus qui
11 tenentur†ſeruare ſtatuta loci,vbi contrahũt:
ex Accoramb.deciſ.46. quia contrahendo vi-
dentur ſubijcere ſuos contractus formæ ſtatu-
torum loci: ſed illud nõ procedit quò ad per-
ſonas; quia cum ſint externi , & non habeant
ibi domicilium,non ligantur perſonæ ad eorũ
obſeruationem ; quod in clericos non poteſt
12 habere locum : Imò qui vellet † huiuſmodi
rationem colorare in perſonis Eccleſiaſticis,
peccaret. Primò,quia æquiparat clericos forẽ
ſibus,qui penitus ſunt extranei; & clerici ſunt
eiuſdem patriæ , & ſubeunt onera ſpiritualia
13 pro ſalute patriæ : Secundò quia laici † ſta-
tuentes habent iuriſdictionẽ in potentia con-
tra forenſes , qualiter extenditur generaliter
ſup ſolẽnitate actus,vt dicit Abb.in cõſ.52.n.4.
Quod dictum poſſet procedere in forenſibus ,
14 qui† ratione contractus ſubeunt ſolemnitatẽ
ſtatuti;ſed nõ quadrat in Clerico.vt ipſe Abb.
refert ibi referendo ſe ad diſpoſitionem.c.Cũ
Eccleſia S.Mariæ,& per eum dicta.& ſubintrat
doctrina ipſius Abb.in c.Quod Clerici.nu. 26.
de for.comp.vbi decidit iſtum caſum . Et lo-
quitur in caſu prædicto quando ſtatutum in-
ducit ſolemnitatem actus : & confirmat quod
15 non ligat Clericos.& tantò magis ſi eſſet† cõ-
tra libertatem Eccleſiaſticam . Quia nihil va-
leret.auth Caſſa.C.de Sacroſan.Eccleſ. c. No-
uerint.de ſent.excommu.& quandocunq; Lai-
ci intendant d.ſtatutum amplecti clericos in-
16 dubitatè eſſet contra † libertatem Eccleſiæ,
quæ nedum inſurgit quando impediuntur fa-
cere.ea;quæ ſibi competunt in priuilegijs cõ-
ceſsis;ſed etiam quando eis ſit reſtricta facul-
tas ea faciendi,quæ à iure communi ſunt con-
ceſſa.Alex.in conſ. 210.nume.11.vol. 2. Alb.in
conſ,8.nu.3 & 4.Felin. qui plura adducit. in d.
c.Eccleſia. S.Mariæ. in 2.quæſt. principali ſub
num.69.verſic,expedita & Roch. de Curt. tit.
de.conſuet.num.456. in 3. caſu ſed in iſto caſu
17 donatio† ſine inſinuatione valet vſq; ad 300.
aureos,per ſupra allegata.& tradit Dec.in cõſ.
536.num.14.& conſ.239.num.3.& latius in cõſ.
432.n.17.& Iaſ.in cõſ,51,n.3.lib.1.vbi de cõmu
ni.Vnde ſtatutum reſtringẽs ad 200, irritãdo;
quatenus non ſit inſinuata ; quæ inſinuatio de
iure communi non eſt neceſſaria. cum reſtrin-
gat libertatem vtendi iure communi , dicitur
contra libertatem: & per conſequens non va-
let,ſicut non valet , nec poteſt ligare clericos
ad aliquam conditionem. obſeruandam in te-
ſtamentis , præter traditam à iure communi;
per ſuperius allegata , & maximè quia teſta-
18 menta†non in ratione ſunt fundata.ſed in ſo-
la voluntate teſtatoris. l. Cum quidam. in fin.
19 C.de neceſſ.hæred.inſtit.& pro ratione† alle-
gamus ſolam voluntatem defuncti.vt ait Ang.
in l.3.C.de inſtitut.& ſubſtit.& quamuis ſecũ-
20 dum aliquos factio† teſtamenti poſsit per ſtã
tutũ limitari,& reſtringi. prout referunt Dec.
in conſ.361.Omiſſa col. pen. verſic Secundò
reſpondetur & Pariſ.in conſ.16.col. 1.& ſeq.lib.
3.alij tamen quos refert Iaſ.in l Ex facto. num.
8.ff.de vulg. & pupil. qui ibidem num. 9. poſt-
quam retulit eos , & communem opinionem,
qui in contrarium tenent ; dicentes quod
21 eſt magna† iniquitas auferre teſtanti liberam
facultatem;videtur concordare cum illis , qui
tenent ſtatuta valere: tamen fatetur quod non
22 valeant contra illos,qui†ſint ſanæ mẽtis:quia
tunc eſſet iniquum:vt ibi.num.9.verſi. Ego te-
neo: ibi,Sed circumſpectis. & loquitur in Lai-
cis.Crot.conſ.206.num.6.vol.2.& Pariſ. in con-
ſil.40. volum. 3. vbi ſtatuta comprehendentia
perſonam, nõ valent cõtra religioſos.Sed non
refertur ad caſum noſtrũ: quia(vt ſupra proba

tum

tum eſt) ſtatuta laicorum non operantur in Clericos, quibus non poteſt infringi id, quod eis à iure reperitur conceſſum.

Et argumentum de forenſibus non militat; quia aut loquitur de illis, qui habent iuriſdictionem actu, & ſtatuta ligãt ſubditos quò ad perſonas, & quò ad ſolemnitates: aut habent ſolum iuriſdictionem in potentia, velut in forenſes;& tunc ſi potentia iuriſdictionis deducitur ad actum quò ad perſonas, vt eſt quando
23 † forenſes transferunt domiciliũ; tunc ſtatuta ligant etiam perſonas. ſecus autem quando ſolum faciunt contractus: & tunc tantum contractus ſubijciuntur: l. 2. C. quemad. teſt. aper. Bar. in l. 1. C. de ſum. trinit. in 1. quæſt. & iſto caſu procedit opin. Abb. in d. conſil. 52. Aut ſta-
24 tuentes † nullam habent iuriſdictionem, neq; in actu, neq; in potentia; vt in Clericis, in quibus, laici nullam poſſunt prætendere ſuperioritatem. d. c. Benè quidem. §. Cumq; .96. diſtin. & d. cap. Si diligenti. de for. comp. & tunc nullo modo ſtatuta ligant eos, neq; quò ad perſonas, neq; quò ad ſolemnitatem actus: nam
25 communiter eſt traditum, quod huiuſmodi † ſtatuta etiam fauorabilia, ſi procedant annullando, & irritando, non pertinent ad perſonas Eccleſiaſticas: ſed ſolum ſi diſponant priuilegiando. ita Gem. in c. fin. in prin. verſic. Quæro pone. de offic. deleg. in 6. Dec. in d. ca. Eccleſia S. Mariæ. num. 50. & Alex. in conſ. 210. num. 11. volum. 2. Vnde nulla reſtat dubitatio quod huiuſmodi ſtatuta non arctant Clericos ad aliquam reſtrictionem donationum, vel teſtamentorum: de quo latè Ioan. Lecirier. de primogenit. q. 23. 1. lib. nu. 8. & 9. vbi dicit, quod Iudex Eccleſiaſticus poteſt petere, quod laici declarent, ſimile ſtatutum nõ ligare Clericos. Præterea Clerici dicuntur ciues loci, vbi beneficia habent. Abb. in cap. Poſtulaſti. de for. comp. & in c. Cum cauſſa. num. 4. de ſent. & re iud. ergo non obſtat ſtatutum, nec militat ratio forenſium. & ita dico, & teneo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVII.

Iuſpatronatus quando valeat.

SVMMARIVM.

1 *Capella iam erecta non recipit onus ex dotatione, niſi de conſenſu Ordinarij.*
2 *Conſenſus Ordinarij ad onus iniunctum capellæ, debet probari. & num. 15.*
3 *Res Sacra non recipit ſeruitutem.*
4 *Iuſpatronatus eſt ſeruitus.*
5 *Qui dant aliquid Eccleſiæ iam erectæ dicuntur benefactores, non patroni.*
6 *Laici non acquirunt ius in locis ſacris, niſi de conſenſu Ordinarij.*
7 *Conſenſus Ordinarii in erecta Eccleſia eſt neceſſarius in acquirendo iure. & num. 10.*
8 *Conſenſus non præſumitur, quia eſt ſolemnitas extrinſeca.*
9 *Auctoritas tutoris non præſumitur, niſi probetur.*
11 *Beneficia in ſeruitutem non ſunt de facili redigenda.*
12 *Præſcriptio non currit in his, quæ requirunt legitimum titulum.*
13 *Titulus legitimus requirit conſenſum Ordinarii, vel tempus immemorabile.*
14 *Conſenſus ordinarii eſt cauſſa efficiens ad acquirendum Iuſpatronatum.*
16 *Narratiua Papæ non probat, quando ſuper eam non ſe fundat.*
17 *Narratiua Papæ nõ probat ſi ad petitionem partis ſit facta.*
18 *Narratiua, etiam ſi ſit fundata gratia in ea, non probat, cum ſit fundata ad inſtantiam.*
19 *Narratiua eſt probanda, quando gratia eſt ad inſtantiam partis.*
20 *Narratiua debet probari, quando ſit cauſſa conceſſionis.*

Dominus mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Vacante beneficio. S. Catharinæ ad Altare Crucifixi, Dominus Ioſeph de Ioſephis præſentauit Reuer. Dominicum: qua præſentatione non obſtante Reuerendiſs. Epiſcopus d. beneficium contulit Reuer. Pompeo, eius familiari: Quare orta controuerſia, Quæritur quid iuris?

Ad quam difficultatem tollendã duo principaliter, ſunt animaduertenda, An, ſcilicet conſtet de Iurepatronatu? Secundò, An etiam appareat de aliqua poſſeſsione præſentandi?
1 Quò ad primũ conſidero, quod quã capella † eſt iã erecta, & conſtructa, nõ põt recipere aliquod onus ex dotatione, niſi de expreſſo conſenſu Ordinarij. c. Nemo. d. 1. & c. Nullus præsb. de conſecrat. diſtin. 1. Nec ſufficit ſi appareat
2 de petitione; quia oportet quod probetur † expreſſus conſenſus. ad tradita per Lambert. de iur pat. lib. 1. artic. 3. 2. quæſt. prin. 1. par. nu. 2. verſic. Et aduerte: Quod procedit etiam ſi capella ab initio fundata, eſſet ſine dote. Nam quamuis ille, qui de nouo fundat, ſeu dotat, facilè acquirat Iuſpatronatũ; ea ratione, quia de non eſſe, reducitur ad eſſe: tamen aliter eſt quando ſit iam erecta, & ad eſſe deducta; quia
3 res † Sacra non recipit ſeruitutem. l. Seruitutes. §. vltimo. ff. de ſeruit. l. Cauere. ff. commun. præd. Bal. in c Significauit. in 1. notab. & ibi Felin. num. 2. de teſtib. & Lamb. eod tract. lib. 1. artic. 1. quæſt. 6. 1. part. prin. num. 2. & Iuſpatronatus

4 natus† eſt ſeruitus.d.c. Significauit. Vnde qui
5 dant† bona Eccleſiæ iam erectæ non dicuntur
patroni;ſed benefactores. Sicut refert Innoc.
in Rubrica de iurepat. Rot. per Cantuc. deciſ.167.num.2. ad finem in 2.vol.diuerſ.nouiſſ.
6 Laici enim† non poſſunt acquirere aliquod ius
in locis ſacris, niſi de expreſſo conſenſu Ordinarij.c. Sacroſancta. & c. Maſſana. de electio.
& ſic in acquirendo iurepatronatus in capella
iam erecta. Et quando dotatur ea, quæ non
erat dotata eſt neceſſarius conſenſus Ordinarij: quia eſt diſtinctio inter non erectam, & iã
7 erectam; nam in iam erecta † requiritur expreſſus conſenſus. Quam diſtinctionem ponit Abb. in conſ.106. num.2. & in conſ. 59. nu.
3. vol.2.vbi decidit caſum iſtum:addens quod
8 Conſenſus † præfatus non præſumitur,cum ſit
ſolemnitas extrinſeca; ſicut in contractu pu-
9 pilli non præſumitur † auctoritas tutoris. l.
Quæcunque.ff. de publ. Neque conſenſus Epiſcopi in alienatione à capitulo facta. c.1.de
10 reb.Eccl. non alien. in 6.& ſic in acquirendo†
iurepatronatu requiritur expreſſus conſenſus
Ordinarij.ad not. per Lamb. eod. tract. lib. 1.
11 artic.3. 2. q. prin. 1. part.Quia beneficia † de
facili non ſunt in ſeruitutem redigenda. ſicut
dicit Concilium Tridentinum in c.9. ſeſſ.25.
de reform. in prin. & prædicta in tantum ſunt
12 vera; quod neque præſcribi poſſunt, nam in†
his,quæ requirunt legitimũ titulum, præſcriptio non currit, & in huiuſmodi caſu,vt ſit le-
13 gitimus titulus, requiritur cõſenſus† Ordinarij;vel ſaltem curſus tanti temporis,cuius initij non extet memoria. c. 1. de præſcrip. in 6.
Abb. in d.conſ.106.col.2. verſ.1. lib.2. id quod
14 traditur etiam in Conc. eod. c.9.Conſenſus †
enim Ordinarij eſt cauſa efficiens ad acquirẽdum iuſpatronatum: vt not. Lamb. in eodem
tract. artic.1. & artic.3. 1. par. prin. primi lib.
& Roch. de Curt. eod. tit. in verbo. Et dotauit. quæſt.2. & quæſt. 10. & facit. c. Nobis. de
iurepat. & quæ notantur in deciſ. 85. in prin.
per Rotam in 2.lib.diuerſ.nouiſſ. Quare cũ nõ
ſit probatum iuſpatronatum, neque appareat
conſenſus Ordinarij; neque præſumatur, ſed
15 † probari oporteat. Paul. de Citadin. in eod.
tract. de iur. patron. num.15. verſ. Vltimò facit. dicendum eſt collationem Reuerendiſſimi Epiſcopi valere. Et tantò magis,quia non
apparet de aliqua præſentatione admiſſa: ſed
ſolum pro Iurepatronatus allegatur quædam
Bulla Papalis reſeruationis penſionis, in qua
fit mentio incidenter de iurepat. Quæ narra-
16 tiua, licet † ſit facta à Papa,non probat; quia
ſuper eam non fundat ſuam intentionem. c.Si
Papa.de priuil.in 6.Clem.de probat.vbi Card.
num.8. & Imol. num. 6. at quantò magis cũ ſit
17 factum alienum? ex quo † narratiua præſumitur emanata ad petitionem partis. Rot. per
eundem Cantuc.deciſ.154.num.5.lib.2. diuerſ.
nouiſ. Imò (vt ibi num.4.) quando etiam Pa-
18 pa † fundaſſet ſuam intẽtionem in narratiua,
non probaret, cum ad inſtantiam procedat. ꝙ
maximè procedit in Iurepatronatu; quia nar-
19 ratiua † omnino eſt probanda.vt per Aldobr.
deciſ.531. in prin. decreuit Rota. lib.1.diuerſ.
20 nouiſ. & fortius cum huiuſmodi narratiua †
fuerit cauſa conceſsionis,vt in deciſ.268.nu.4.
per eundem Aldobr.eod.lib.1.Narratiuę enim
Principis non ſtatur quando narrata tangunt
intereſſe partis, Caputaq. dec.337.num.5. in
3.vol. Vnde fit, vt in caſu præſenti,in quo nec
de titulo, neque de quaſi poſſeſsione præſentandi conſtat; ſed ſolum de illa narratiua; ꝙ
nulla ſit præſentatio huiuſmodi: nam præſentationes,vt aliquod ius præberent, ex multiplicatis præſentationibus; quæ hominum memoriam excederent, deberent eſſe ad formam
Concilij, in d.c.9. Et tantò magis, quia Sacra
Congregatio ſuper d. c.9. declarauit decretũ,
d.c.9.locum habere,tam in petitorio,quàm in
poſſeſſorio: & non eſſe admittendam præſentationẽ patroni, niſi verificato prius Iurepatronatu, ex dicto Concilij decreto. Quare
ſtandum eſt ſupradictæ concluſioni quod in
caſu prædicto ualeat collatio Reuerendiſsimi
Epiſcopi; reiecta huiuſmodi præſentatione.&
ita dico, ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVIII.

Pœna legato pio adiecta quando incurratur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres incidit in pœnam impoſitam à teſtatore; licet ipſe, non nominauerit nominandos, ſed Ordinarius contra num. 9.*
2 *Pœna à teſtatore impoſita vt incurratur, debet committi ſecundum modum expreſſum.*
3 *Pœna non incurritur niſi formaliter contra mandatum veniatur.*
4 *Pœna priuationis à teſtatore impoſita non extenditur, ſed in caſu expreſſo tantum habet locum.*
5 *Pœna ſuper inſtitutione Hoſpitalis in vno caſu impoſita non extenditur ad alium.*
6 *Pœna conſtitutionis non habet locum, niſi concurrant omnes qualitates deſcriptæ in Conſtitut.*
7 *Pœna in diſpoſitione teſtatoris appoſita nõ incurritur, niſi formaliter contraueniatur.*
8 *Extenſio non fit in pœnalibus: etiam ex identitate rationis.*
9 *Intellectus ad l. Celſus. ff. de recep. arbit.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

Teſtator inſtituendo heredes N.N. ſuos nepotes, iuſſit, & eos obligauit ad dandum
annuatim pro dote capellæ S. Mariæ ſcutos ſexaginta; diſtribuendos inter quattuor capellanos, per ipſum teſtatorẽ eligendos per eius
cedulam: quam ſolutionem voluit incipere

poſt duos annos proximè futuros: Quibus
elapſis, ſi non fuerit adimpleta eius voluntas,
voluit quod omnia eius bona deuoluantur ad
Eccleſiam. & Conuentum Fratrum Seruorum.
Teſtator autem poſt tres dies deceſſit; nec no-
minauit Capellanos, quos poſtea Epiſcopus
nominauit. Sed lapſis duobus annis, hæredes
nequaquam ſoluerũt dictos ſcutos ſexaginta:
Quare illi fratres prætẽdũt veniſſe caſum de-
uolutionis bonorum: & Quæritur quid iuris?

Pro affirmatiua facit textus in l. Celſus. ff.
de recept. arbitr. & auth. hoc amplius. C. de fi-
deicom. & doctrina Paul. de Caſt. in l. Multa.
ff. de cond. & demonſt. vbi contra Bart. dicit,
quod ſi executio, vel declaratio ſit deuoluta
1 ad Epiſcopum & hæres † poſt lapſum tempo-
ris non ſoluat, incidit in pœnam, non ſecus, ac
ſi teſtatoris declarationi non paruiſſet.

Tamen in caſu præmiſſo veritas ſtat in cõ-
trariũ; quia pœna priuationis à teſtatore fuit
poſita conditionaliter; ſi poſt duos annos hæ-
redes non ſoluerent. 60. aureos Capellanis ab
ipſo nominandis; ſed non extenditur ad nomi-
2 nandos per alium: nam pœna † à teſtatore im
poſita vt incurratur, oportet vt committatur
ſecundum modum expreſſum. l. Multa. ff. de
cond. & demonſt. vbi Bar. qui communiter eſt
receptus, vt atteſtatur Sonc. ibi col. 1. verſic.
Circa primam concluſionem, Et eandem opi-
nionem ſequitur Imol. ibi verſ. Extra gloſſam,
& Bal. in l. Vnica. C. de his, quæ pun. no. num. 6.
3 vbi dicit, quod pœna † non incurritur, niſi for-
maliter contra mandatum veniatur. & ibi Iaſ.
in 3 colum. verſ. Tertiò limita: dicens; quod
quando forma teſtatoris non poteſt impleri
in forma ſpecificata per eum, non incurritur
pœna. & idem ſequitur Dec. in conſ. 90. col.
pen. verſ. Secundò, pœna priuationis. & in cõſ.
273. col. 2. & Iacob. Mand. Alb. in conſ. 97. num.
4 41. nam pœna † priuationis à teſtatore impo-
ſita non extenditur, ſed habet locum tantum
in caſu expreſſo, etiam ſi agatur de fauore Ec-
cleſiæ. Vade Dec. in d. conſ. 273. ſub num. 3. di-
5 cit, quod pœna appoſita ſuper inſtitutione Ho
ſpitalis in vno caſu, non extenditur ad alium:
& Io. And. in c. 1. de homic. in 6. ait, quod pœ-
6 næ † alicuius conſtitutionis nunquam habent
locum, niſi concurrant omnes qualitates de-
ſcriptæ in conſtitutione. Et in diſpoſitionẽ
teſtatoris hoc maximè cautum eſt, quod pœna
7 priuationis † ab eo impoſita, nõ incurritur, niſi
formaliter eius præcepto cõtraueniatur, Grat.
8 reſpon. 35. num. 18. lib. 2. Extenſio † enim in
pœnalibus nunquam fit, etiam ex identitate
rationis. Alciat. conſ. 22. num. 3. tom. 3. lib. 9. Vn
de cum teſtator non nominauerit capellanos;
pœna priuationis nõ poteſt habere locum; li-
cet hæredes cogi poſsint ad dictos ſexaginta
aureos ſoluendos: vt tradũt allegati doctores.

Nec obſtant allegata in contrarium; & pri-
9 mo l. Celſus † non facit ad propoſitum noſtrũ;
quia ibi non alteratur forma, nec modus: ſed
in iſto caſu pœna fuit appoſita expreſsè in ca-
ſu, quo non ſoluerent hæredes ſexaginta au-
reos capellanis à teſtatore nominandis: qui
poſtea non fuerunt nominati, ſed in caſu. d. l.
Celſus. non erat alterata diſpoſitio.

Secundò, Non obſtat d. Paul. de Caſt. in d.
l. Multa. quia contra ipſum tenet Bar. cuius
opinio eſt communiter approbata. Imò ipſe
Paul. hoc idem tenuit in l. Vnica. C. de his,
quæ pẽn. nom. num. 7. verſ. In ſequenti Gl. ſi-
cut non obſtat. d. auth. hoc amplius. C. de fi-
deicom. quia in illo caſu non eſt alteratus mo-
dus, nec obligatio, neque perſona. Nos verò
ſumus in caſu, vbi expreſſa diſpoſitio pœnalis
teſtatoris, non poteſt habere locum: quia no-
minatio capellanorum ab eo non fuit facta, &
ſumus in pœnalibus; quia odia reſtringi de-
bent. c. Odia. de reg. iur. in 6. Et ex ſupradi-
ctis clarum eſt non eſſe locum pœnæ, & ita di-
co. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CIX.

Emphyteuta; cui fuit data facultas nominandi hæredem, an vno nominato poſſit pœnitere, & alium nominare?

SVMMARIVM.

1 *Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non debet declaratur. num. 15.*

2 *Mutare conſilium nemo debet in præiudicium alterius: declaratur. num. 16.*

3 *Notarius poteſt abſenti acquirere: declaratur num. 22.*

4 *Donatio ſecunda cum poſſeſſione præualet primæ nondum ratificatæ.*

5 *Variatio eſt licita, quando prima nominatio non ſit ratificata. num. 14.*

6 *Non præſtat impedimentum, quod de iure nõ ſortitur effectum.*

7 *Emphyteuſis ad plures generationes, habet locum finita prima.*

8 *Nominatio intelligitur ſecundum naturam generationis.*

9 *Nominatus ſuccedit poſt obitum nominantis.*

10 *Nominatio, ſi requirat ratihabitionem, non habet aliquid in eſſe ante ratihabitionem.*

11 *Nominatio collata in euentum mortis: poteſt variari ante mortem.*

12 *Patronus iuriſpatronatus poteſt variare nominando.*

13 *Iudex interloquendo poteſt variare.*

15 *Regula; Quod ſemel placuit. declaratur.*

16 *Regula, Mutare conſilium; declaratur.*

17 *Variari poteſt quando res eſt integra.*

18 *Lex Paulus. ff. rem ratam haberi. declaratur.*

19 *Lex; Serui electione. ff. de leg. 1. declaratur.*

20 Ele-

20 *Electio in vltimis voluntatibus trahit ſecum electionem.*
21 *Variatio admittitur in contractibus.*
22 *Notarius acquirit abſenti: intellige ſequuta ratihabitione.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

FVit conceſſa emphyteuſis cuiuſ-
dam Terræ Eccleſiaſticæ Domi-
no Petro Alexandrino cũ pote-
ſtate nominãdi vnum hæredem;
& nominauit Dominum Aloyſiũ
abſentem per rogitum notarij,
ſed antequam Dominus Aloyſius ratam ha-
buiſſet. d. nominationem d. Dominus Petrus
ductus pœnitentia nominauit alium, videlicet
Dominum Bernardinum de Altouiſijs; eumq;
in poſſeſſione d. Terræ poſuit. Quo facto Do-
minus Aloyſius ratum habuit, & orta eſt inter
ipſum, & Dominum Bernardinum controuer-
ſia, ſuper qua quæritur quid iuris?

Prima facie videtur dicendum ſecundam
nominationem non valere in præiudicium pri
1 mæ: per regulam; Quod ſemel † placuit. de
reg. iur. in 6. & l. Paulus. ff. Rem ratam habe-
2 re. Nemo enim † debet mutare conſilium in
alterius præiudicium. c. Mutare. eod. lib. 6. de
reg. iur. & l. Serui electione. ff. de leg. 1. vbi le-
gata electione ſerui, ſemel duntaxat eligi po-
teſt. & hoc maximè videtur verũ in caſu prædi
cto, quia de prima nominatione rogatus fuit
3 notarius, † qui abſenti poteſt acquirere. l. 4.
in prin. & ibi doct. ff. rem pup. ſal. for. & in l.
Qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. oblig.

Quibus tamen non obſtantibus, contraria
ſententia eſt verior. nam antequam Dominus
Aloyſius ratam haberet ſuam nominationem,
fuit reuocata; & iſta ſecunda fuit facta cũ poſ-
ſeſſione. Videmus enim quod in donatione fa
4 cta† abſenti, ſi antequam fuerit ratificata, fiat
ſecunda donatio alteri cum traditione poſſeſ
ſionis, ſecũda valet, & eſt efficax. vt not. Paul.
de Caſt. in conſ. 195. Viſis his. num. 2. lib. 2. &
Dec. in conſ. 432. num. 25. & ſequitur Hyeron.
Cagn. in l. fin. nu. 273. C. de pact. nondũ enim
ius eſt acquiſitum abſenti ante ratificationẽ:
5 & ideo † eſt licita variatio. l. 2. ff. de opt. leg.
cum ibi not. & fuit concluſum in Rot. per Lã-
cell. dec. 504. in 1. par. diuerſ. nouiſſ. quia ſub-
6 intrat regula; Non præſtat † impedimentum,
quod de iure nõ ſortitur effectum. de reg. iur.
in 6. quod tantò fortius procedit in iſto caſu;
in quo effectus non ſortitur ſtatim, ſed ſucceſ-
7 ſiuè: quia emphyteuſis † conceſſa ad plures
generationes, habet intelligentiam, vt ſecun-
da habeat locum, finita prima, vt per Iaſ. in l.
2. num. 210. & nu. 166. C. de iur. emph. & Bal. in
auth. Si quas ruinas. C. de Sac. Sanct. Eccl. &
8 in huiuſmodi materia nominatio† intelligitur
ſecundum naturam generationis, id eſt ordine
ſucceſſiuo: nam cum nominatio ſubrogetur in
defectum generationis, ſequitur quod nomina
tio ſortiatur qualitates generationis, in cuius
9 locum ſubrogatur: id eſt vt nominatus † ſuc-
cedat poſt obitum nominantis. l. Filiæ. §. 1. ff.
de cond. & demon. ante verò nullum ius ha-
bet. l. Si quis ſub conditione. ff. ſi quis emiſ.
cau. teſtam. & conſequenter cum requiratur
10 ratihabitio† facta nominatione, antequã fiat
nihil eſt in eſſe. Ad quod facit textus in c. Si
electio. de elect. in 6. & l. Vnum ex familia. in
prin. cum ibi not. ff. de leg. 2. Quare cum in
11 præſenti caſu facultas nominandi † ſit col-
lata in euẽtum mortis, licet per ſtipulationẽ,
poteſt in vita variari. Bar. in l. Seia. ff. de dot.
12 præleg. & videmus etiam quod Patronus† Iu-
riſpatronatus, facta nominatione, poteſt va-
riare, vt tradit Roch. de Curt. in tit. de Iure-
pat. in verbo. Honorificum. num. 40. & ſub eo-
dem verbo. num. 53. verſ. Secundò mouebar.
dicit. quod ſemper poteſt variare uſque ad in
13 ſtitutionem. Et Iudex † interloquendo, ante-
quam ſententiã interlocutoriã exequatur, po-
teſt quãdocunque uariare. l. Quod iuſſit. ff. de
re iud. Quare reſtat concluſio quod cum ante
14 † ſecundam nominationem, prima non fuiſſet
ratificata, quod habuit locum uariatio. c. Si cõ-
promiſſarius. de elect. in 6. & c. Ne captandę
eod. tit. & libro. & ſic. ſecunda ualet.
15 Nec obſtat regula, Quod† ſemel placuit. &
regula, Mutare. quia loquuntur quando dictũ,
vel factum tenet; quia ſi ſententia Iudicis non
teneret, poſſet ſecundò pronuntiare. & quã-
do electionis iam factæ eſſet ſubſequutus effe
ctus, tunc habet locum regula: ſecus verò ſi
non ſit ſequutus: vt declarat. Din. in d. reg.
Quod ſemel. in prin. & num. 11. & regula, Mu-
16 tare. † ſecundum eundem Dinum procedit
quando res adhuc non eſt integra: quia ſi ſit
integra licitum eſt mutare. Quare ſubintrat
alia regula. Non præſtat impedimentum. quã-
do adhuc res eſt integra, prout in caſu iſto: &
ratio in vtroq; caſu redditur ab ipſo Dino in
vtraq; regula. Et adeſt pro iſta opinione cõtra.
d. regulam, Quod ſemel. deciſio Afflict. 146. vbi
17 fuit concluſum poſſe † variari: per tex. in l. Si
ſterilis. §. fin. ff. de actio. empt.
18 Nec obſtat. l. Paulus. ff. rem rat. hab. quia lo-
quitur quando res eſt iam in eſſe; declarans ꝙ
rata habetur & actu, & verbis; nos verò loqui-
mnr in caſu, quando res adhuc eſt integra. Ne-
19 que obſtat. l. Serui † electione. ff. de leg. 1. quia
loquitur in caſu teſtamenti: nam aliud eſt in vl
tima voluntate; in qua in certis caſibus variari
non poteſt: ſed ſecus eſt in contractibus, vt re
fert, & probat Iaſon in d. l. num. 11. vbi dicit ꝙ
20 in vltimis † voluntatibus electio ſtatim tra-
hit ſecum electionẽ; quia trãsfertur ſtatim do
21 miniũ: ſed in cõtractibus† admittitur variatio.

Vnde remanet cõcluſio quod iſto caſu valeat, & ſit efficax ſecunda nominatio ſequuta poſ-
22 ſeſſione. Nec refert quod nobis † acquiri poſſit per notarium: quia illud procedit ſequuta ratihabitione abſentis; ſed non ſequuta ratihabitione, ius non eſt acquiſitum. l. Communis ſeruus. §. 1 ff. de acquir. poſſeſſ. l. Si ego. ff. de negot. geſt. & ita ſecundum ſupradicta concludo pro ſecunda nominatione. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CX.

Puella in duodecimo anno deſponſata apud quẽ educari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Puella deponitur, quando eſt controuerſia inter tutorem, & agnatos.*
2 *Educatio puellæ ſpectat ad tutorem.*
3 *Sponſalia immatura quando arguant dolum contra matrem.*
4 *Puella quando apud Amitam educari poſſit, & num. 17.*
5 *Honeſtas, & probitas Amitæ debet eſſe in conſideratione.*
6 *Suſpicio ſi abſit ab Amita, datur ei puella ad educandum*
7 *Educatio præterita arguit futuram.*
8 *Voluntas ſponſi in educanda puella præfertur voluntati patris.*
9 *Cura pudicitiæ puellæ ſpectat ad ſponſum.*
10 *Iudex debet committere puellam educari vbi ſponſus voluerit.*
11 *Diſſolutio ſponſaliorum eſt factum turpiſſimum.*
12 *Puella eſt dotanda de bonis paternis.*
13 *Voluntas puellæ in ætate. 12. annorum; eſt attendenda in educatione.*
14 *Præſumitur pro matre quãdo ſit honeſta perſona.*
15 *Bart. in l. 3 §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. declaratur.*
16 *Puella relinquitur apud honeſtiorem perſonam ex duobus litigantibus.*
18 *Officium tutoris nõ eſt educare puellam, ſed vtilia facere.*
19 *Præſumptio doli ceſſat, ratione coniunctionis ſanguinis.*
20 *Aetas immatura non eſt quando eſt proxima ætati annorum 12.*
20 *Proximus ætati dicitur, qui diſtat per ſex mẽſes.*

FACTI SPECIES.

Nobilis puella in duodecimo anno cõſtituta de voluntate Illuſt. Dominæ Catherinæ matris fuit deſponſata nobili viro Domino Alphonſo. & de voluntate matris, & ſponſi fuit ad educationem tradita Illuſt. Dominæ Annæ, Amitæ d. Puellæ: ſed tutor quærit. d. Puellam ſponſam à d. Domina Anna abducere rationibus infraſcriptis videlicet.

Per doctrinam Bar. in l. 3. §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. qui determinat, quod quando
1 † eſt controuerſia de puella exhibenda, debet, lite pendente, deponi.
2 Secundò: quod imò educatio apud ipſum † eſſet facienda, ad quem ſpectat onus tutelæ & Amita; cui poſſet ſpectare ſucceſſio, eſt prohibita. l. 1. ff. vbi pupil. educ. deb. & ſuſpecta. l. fin. C. eod.
3 Tertiò, quod cum ſponſalia † ſint immatura arguunt dolum contra matrem; quæ procurauit ſponſalia, & ipſam educationem. ad not. per Crau. in conſ. 18. lib. 1.

Sed re cõſiderata in præſenti caſu, arbitror. d. Puellam non poſſe ab Amita abduci rationibus infra dicendis; ſalua ſemper veritate. Et in primis aduerto quod iuxta diſpoſitionem
4 d. l. 1. ff. vbi pup. educ. deb. d. puella † non poteſt melius educari, quàm apud d. Amitam: habita conſideratione ad ea, quæ tradit Bal. in conſ. 487. incipiente, Pupilla. lib. 5. qui eſt videndus: & præſertim quia d. eius Amita eſt inſignis probitatis, & honeſtatis, & eius coniũ-
5 ctiſsima; quod ante † omnia eſt conſiderandũ, iuxta diſpoſitionem l. 1. C. vbi pup. educ. poſſ.
6 Et à qua abeſt † omnis ſuſpicio ſucceſsionis. vt dicetur infra, & conſideratur in l. fin. C. eod. tit. & quæ de præterito per multum tempus fuit apud d. eius Amitam honeſtiſsimè educa-
7 ta, & ex præterita † educatione optima, arguẽdum eſt de futuro. ad not. in c. Scribam. de præſump. & in terminis Corn. in conſ. 198. nu. 20. ad finem. lib. 1. Et tantò magis concurrente voluntate ſponſi, quæ ante omnia eſt atten-
8 denda; ita quod etiam præferri † debet voluntati patris ſi adeſſet. l. 1. in fin. & l. 2. & ibi Bar. ff. de lib. exhib. l. Si ad inſtar. & ibi doct. C. eod. Quæ leges habent locum nedum in vxore, ſed in ſponſa; vt notat Bar. in ſua diſputatione. 16.
9 verſ. Contra nam principalis † cura pudicitiæ, & honeſtatis, ſponſæ ſpectat ad ſponſum; qui poteſt accuſare ſponſam iure mariti. l. Si vxor. §. Diui. & l. 2. §. fin. ff. de adult. & ideò conſuluit Sonc. in conſ. 193. in fin. lib. 2. incipit, Circa primum quæſitum, quod ſcilicet Iudex, etiã
10 † diſſentientibus conſanguineis, & tutoribus debet committere ſponſam educari vbi ſponſus voluerit: in quo quidem conſilio: verſ. Primò ex qualitate perſonæ. Concludit quod Iudex debet arbitrari ſponſam educandam eſſe apud eam perſonam, quæ antea benè ſe geſſit: quia idẽ in futurũ præſumẽdũ eſt de ea. Quod tantò magis procedit in iſto caſu; quia pſona, præterquã quod eſt coniũctiſsima, eſt inſignis probitatis, & honeſtatis: quæ eſt vna ex præcipuis

pijs conſiderationibus, quæ fieri debeant. ad d.l. i. C. vbi pupill. educ. Vnde cum voluntas ſponſi talis ſit, quod educari debeat penes Amitam, graue damnum de facili oriri poſſet, ſi inde abduceretur: & primo poſſet dari oc-
11 caſio diſſolutionis ſponſaliorum, quod † eſſet factum turpiſsimum. argum. l. Repræhẽdenda. Cod. de inſtitut. & ſubſtit. l. Filia. cũ alijs ſimilibus. Cod. de inoffic. teſtamen. Secũdò occurreret non paruum puellæ damnum, quia cum
12 ex † bonis paternis dotari deberet. l. fin. C. de dot. promiſſ. & paterna hæreditas ſit tenuis; vnde pro augenda dote ad honorem, & nobilitatem filiæ, ſe obligauit ad ſcutos quinque mille, vt deſpõſaretur nobili ſponſo, quare, & virum nobiliſsimum, & dotem maternam ammitteret; quia mater ſimilem dotem auxit, vt d. ſponſo ſoli, traderetur: vnde Iudex prudens arbitrari debet eam non eſſe ammouendam ab educatione Amitæ, cui de voluntate matris, & ſponſi fuit commendata. Imò magis accedente etiam voluntate. d. puel-
13 læ, quæ † eſt attendenda, cum iam ſit in duodecimo anno: prout in terminis conſuluit Corn. in conſil. 175. nume. 13. verſic. Sexto aliquis. lib. 3. & ſic concurrente voluntate ſponſi, matris, & ſponſæ non eſt cur quæratur eam abducere ab Amita. Nam quando oritur controuerſia inter matrem, & tutorem, bonus vir, qui ſtatuere debet, vbi puella commorari
14 debeat, reminiſcatur, quod pro matre † præſumitur, & maximè quando ſit honeſta: vt tradit Bald. in d. conſil. 487. & tantò magis in iſto caſu cum mater filiam dotauerit, ſeu eius doti augumentum dederit.

Nec obſtat Doctrina Bart. in l. 3. §. In hoc
15 † interdicto. ff. de lib. exhib. quia loquitur quãdo controuerſia eſſet inter duos, & puella eſſet apud vnum ex eis; quia ne liti fieret præiudicium, deberet deponi apud tertium. Sed in caſu iſto eſt penes tertiam perſonam, cum qua nulla eſt lis; ſed cũ matre. Imò illa. l. 3. ſup qua ſcripſit Bart. decidit iſtum caſum. vt in §. Iulianus. videlicet, quod etiam quando lis eſſet inter duos, quorum alter eſſet perſona
16 honeſta, & auctoritatis; apud eam deberet relinqui vſq; ad finem litis. Vnde cum iſta puella ſit apud perſonam coniunctam honeſtam, & probitatis vitæ, & auctoritatis; nec ſit cum ea lis aliqua, ab ea non eſt remouenda: & maxi-
17 mè † accedente voluntate matris, & ſponſi: vt ſupra probauimus: & concludit Sonc. in d. cõſil. 193. in fine.

Nec obſtat ſuſpicio ſucceſsionis, cum d. Amita ſit coniunctior; quia fallit in iſto caſu, vbi p diſpoſitionem ſtatutorum ciuitatis non datur ſucceſsio Amitæ. de qua in d. l. 1. ff. vbi
18 Pup. educ. & officium † tutoris, non ſe extendit ad educationem: ſed illud facere, quod puellæ ſit vtilius; vt refert Imperat. inſtitut. de tutel. §. Eſt autem tutela. Vnde ceſſat allegata ratio.

Neq; obſtat ſuſpicio allegata ex immatura ætate, per Crau. in conſ. 18. vol. 1. quia loquitur de matre inepta, & ſtulta; nos verò de matre prouida, & honeſtiſsima. Et quæ procurabat filiæ ſponſum pauperem, & inæqualem; nos autem de nobiliſsimo, & ditiſsimo. Imò ipſe Crau. ibi. num. 21. dicit quod ratione coniun-
19 ctionis † ſanguinis, ceſſat doli præſumptio & num. 22. quod dolus non præſumitur ex actu, ex quo quis non ſentit commodum: cum ergo mater iſtius puellæ non ſentiat ex educatione prædicta apud Amitam, commodum aliquod; nec ipſa Amita; Imò conſtet quod ſit commodum, & vtile puellæ per ſupradicta: ſtandum eſt in concluſione quod apud d. Amitã debeat permanere.

Nec obſtat allegata immaturitas ætatis;
20 quia cum eſſet proxima † ætati annorum duodecim per quinq; menſes, non poteſt argui de immatura: per ea, quę not. Abb. in ca. De illis. ad finem. & c. ſeq. num. 4. de deſpon. impub. vbi
21 proximus ætati † dicitur ille, qui diſtat per ſex menſes. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo & B.M.

CONSILIVM CXI.

Clauſulæ papales in bullis beneficialibus, quid comprehendant.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo; comprahendit omnem modum vacandi.*
2 *Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo: non comprehendit beneficia reſeruata, ſed Ordinariorum.*
3 *Clauſula, quomodocunq;, comprahendit omne genus vacationis.*
4 *Clauſula, quomodocunq;, additis verbis, ex cuiuſcunq; perſona, tollit omnem limitationem.*
5 *C. de multa. de præben. & extrauag. Execrabilis. loquuntur de duobus Curatis, vel de Curato, & dignitate.*
6 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium.*
7 *Reſidentia non inducit vacationem ipſo iure.*
8 *Clauſula, per aſſecutionem, comprahendit vacationem per aſſecutionem alterius beneficij.*

Dominus ſit mecum.

FACTI SPECIES.

Reuerendus Dominus Nicolaus Canonicus in Cathedrali obtinuit à Summo Pontifice gratiam conſequendi, aliud beneficium, etiam ſi eſſet Curatum: & aduenit caſus quod Reuerendus Petrus

Rector Parochialis S. Zenonis ad concurſum
alterius parochialis fuit electus ab ordinario,
& tranſmiſſa cedula Romæ; d. Reuer. Canoni-
cus Nicolaus, prætendens vigore eius bullæ ſu
per d. Parochialem S. Zenonis, eam præſenta-
uit cum inſtantia: cui obſtat Reuer. Ioannes, in
concurſu admiſſus. vnde quæritur quid iuris?
ſuper quo quæſito ego reſpondi, vt infra, pro
intelligentia clauſularum in d. bulla appoſita-
rum quod d. Reuer. Canonicus ſit admitten-
dus ad d. Parochialem S. Zenonis.

1 Clauſula † in bulla beneficiali, ſiue præmiſ-
ſo, ſiue alio quouis modo vacet, comprehendit
omnem vacationem. per textum, & doct. in c.
Suſceptum. de reſcript. in 6. etiam ratione in-
cõpatibilitatis. de qua in c. De multa. de præ-
ben. & extrauag. Execrabilis. cod. tit. Rot. de
reſcrip. Deciſ. 1. in nouiſſ. & deciſ. 14. eod. tit. in
Rebuff. in pratic. benefic. tit. de form. ſignat.
ſimpl. prouiſ. in verbo, Siuè præmiſſo, ſiuè alio
quouis modo. cum alijs ibi allegatis vbi viden-
dæ ſunt limitationes. Sed quidquid ſit, non
2 videtur † comprehendere vacationem bene-
ficij reſeruati, ſed ſolum ordinarij. Rot. deciſ.
475. num. 7. in 3. vol. diuerſ. nouiſſ.

3 Clauſula, aut aliàs † quomodocunq; , & qua-
litercunq; , & ex quouis capite vacet, compre
hẽdit omne genus, & ſpeciem vacationis, pro-
pter verba generalia, & geminata: ad ea, quæ
tradit Gemin. in conſ. 29. nu. 3. Rot. deciſ. 368.
num. 5. in prima part. diuerſ. nouiſ. Vnde vi-
detur concludi poſſe d. Reuer Canonicum ad-
mittendum eſſe ad d. Parochialem.

Nec obſtat dictum Caſſad. in d. deciſ. 5. de
præben. & aliorum, qui dixerunt quod d. clau-
ſula, ſiue præmiſſo ſiue alio quouis modo, com-
prehendit ſolum omnem modum vacandi ex
perſona nominata; quia illud dictum non pro-
cedit in caſu iſto, vbi nulla perſona fuit nomi-
nata: ſed in genere fuit expoſita clauſula: cum
4 additione, ſcilicet vacet ex † cuiuſcunque per-
ſona: ex qua tollitur illa limitatio, & remanet
in ſua generalitate. ſicut probat. Maud. in re-
gula 19. quæſt. 19. in 4. & 5. & in reg. 30. q. 7. n.
22. & in d. reg. 19. & d. quæſt. 19. num. 7. probat
etiam quod d. clauſula comprehendit etiam
beneficia reſeruata.

Neque obſtat quod Canonicatus, & Paro-
chialis videantur pati defectum incompatibi-
litatis; ex diſpoſitione d. c. De multa. & extra-
5 uag. Execrabilis. quia illa † iura loquuntur de
duobus curatis, aut de curato, & dignitate. vt
tenet Rot. deciſ. 37 de præben. in antiq & Ca-
6 nonicatus † eſt ſimplex beneficium: vt in d. de-
ciſ. & incompatibilitas venit propter reſiden-
7 tiam, quæ † non inducit vacationem ipſo iure,
niſi ſequatur ſententia: vt annotaui ſupra in
conſ. 101. & tantò fortius d. Canonicus eſt ad-
mittendus; cum nedum in eius bulla adſint ſu-
pradictæ clauſulæ; ſed altera, per aſſecutionẽ;
8 quæ compræhendit etiam vacationem per aſ-
ſecutionem ſecundi beneficij incompatibilis:
vt per Rot. deciſ. 17. de reſcript. in nouiſſ. & ita
cõcludo iuris eſſe. Saluo, &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXII.

Spolia qualiter debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Camera Apoſtolica ſubintrat in locum Eccleſiæ.*
2 *Acquiſita de fructibus Eccleſiæ, ſunt Eccleſiæ.*
3 *Eccleſia habet intentionem fundatam in acquiſitis ex bonis Eccleſiæ.*
4 *Qui in ius ſuccedit alterius, illo iure vti debet.*
5 *Nemo poteſt in alium plus iuris transferre, quàm quod ipſe habet.*
6 *Relicta per Prælatum Eccleſiæ, debentur deductis expenſis, & oneribus vſquè ad nouos fructus.*
7 *Fructus beneficiorum ſunt deputati ad onera ſupportanda vſque ad nouos fructus.*
8 *Succeſſor habet tantum de fructibus perceptis; quantum ſufficit ad onera ſupportanda.*
9 *Priuilegia conceſſa Reuer. Cameræ non debent eſſe in damnum alterius.*
10 *Priuilegia, ſi in damnum ſint alterius, reſtringi, vel reuocari debent.*
11 *Qui ſentit onus, commodum ſentire debet.*
12 *Eccleſia tenetur alere ſucceſſorem.*
13 *Alimenta debentur ſecundum conditionem perſonæ. & num. 14.*
15 *Expenſæ bullarum computantur inter expenſas faciendas.*
16 *Spoliorum nomine non veniunt ſcamna, neque paramenta, & alia de quibus in bulla Pij V.*

Da mihi verbum Domine, vt annunciem veritatem.

PRæſuppoſito quod Reuerẽda Ca-
1 mera Apoſtolica † ſubintret in
locũ Eccleſiæ, quò ad ſucceſſio-
nem in bonis per defunctum be-
neficiatum relictis: vt atteſtatur
Redoa. in ſuo tractat. de ſpol. q.
17. num. 2. per deciſ. Rot. 855. incipit, Cum Ca-
mera Apoſtolica. in antiquis. in tit. de probat.
2 & quod acquiſita † per Rectorem defunctum
de fructibus Eccleſiæ, ſint eiuſdem Eccleſiæ,
vt per c. Præſenti. de offic, ordin. in 6 & in c.
Relatum. il 2. de teſtam. & c. Quia ſæpè. de e-
3 lect. etiam in 6. & quod Eccleſia † habeat in-
tentionem fundatam in eis. vt refert Abb. in c.
1. de pecul. cler. verſ. Et nota ſic. & quod d.
Reuerenda Camera idem ius habeat. per regu
4 lam; Is qui in ius † ſuccedit alterius, illo iu-
re, quo ille, vti debet. de reg. iur. in 6.

Tamen arguendo adduco aliam regulam, in
d. tit.

5 d.tit.de reg. iur. in 6. Nemo † ſcilicet, poteſt plus iuris in alium transferre, quàm ſibi competere dignoſcatur. Ex qua regula arguo, ꝙ Camera nõ poteſt habere plus iuris, quàm habebat Eccleſia, ſeu ſucceſſor; & regula pro ipſa allegata retorquetur: ſcilicet quod ſolum poſsit vti illo iure, quo poterat Eccleſia, vel ſucceſſor. Sed cautum illud erat in iure; quod
6 bona † per Prælatum relicta, Eccleſiæ vel ſucceſſori debebantur ſolum, deductis, & ſolutis debitis, & ſupportatis oneribus incumbentibus vſque ad nouos fructus, & pro ſeruitorib⁹, & miniſtris Eccleſiæ; & ſuſtentatione noui ſucceſſoris. vt in c. fin. §. Porrò. de offic. ordinar. in 6. & ibi Io. Andr. Franc. & Gemin. & notat Ludou. Bolog. in addit. ad conſ. Ioan. de Anan. 87. ad finem, & exceptio prædicta eſt fundata in bono, & honeſto iure; quia bona, & fructus
7 † beneficiorum ſunt deputati ad ſupportanda onera toto anno, vſque ad nouos fructus. vt not. Gemin. in d. c. fin. §. Porrò. in 3. notab. & Gig. de penſ. quæſt. 39. nu. 6. ad finem, & Couuar. in lib. 1. variar. reſolut. c. 15. num. 12. verſ. Prius tamen. Aliàs enim ſi Camera omnia haberet, Eccleſia defraudaretur debitis ſeruitijs; quia nihil remaneret pro ſuſtentatione noui Rectoris; & pro neceſſarijs Eccleſiæ expenſis faciendis, & eſſet contra mentem extrauag. Io. XXII. quæ incipit, Suſcepti regiminis, de elect.
8 §. 2. & 3. qui ſtatuit, quod ſucceſſor † tantum habeat de fructibus perceptis, quantum ſufficit ad onera Eccleſiæ ſupportanda. Quare pri-
9 uilegia † conceſſa Reuer. Cameræ non debent eſſe in damnum alterius. l. 2. §. Si quis à Princi-
10 pe. ff. nequid in loc. pub. & quatenus † eſſent in damnum, reſtringi, vel reuocari deberent c. Sugeſtum. de decim. vbi doct. & aſſerit. Gemin. in d. §. Porrò. in 2. quæſt. vnde cum ſucceſſor in beneficio teneatur ad incumbentia, vſque ad nouos fructus, vt ſupra eſt allegatum; ſi Camera in eius locum ſuccedit, ad ea, etiam
11 tenetur ex reg. Qui † ſentit onus. de reg. iur. in 6. res enim tranſit cum ſuo onere: ex vulgata regula: & ſic deducenda ſunt, quæ pro obſequijs Eccleſiæ faciendis ſunt neceſſaria, videlicet, pro ſuſtentatione noui Rectoris, quem Ec-
12 cleſia † tenetur alere, Abb. in c. 1. num. 1. de ſolutio. Item neceſſaria ſunt pro expenſis, & ſalarijs ſeruitorum, & familiæ: quia Prælatus, &
13 alius quilibet † debet ſecundum conditionẽ ſuam ſuſtentari. c. Videntes. & c. Epiſcopus. & c. penul. §. His ita. 12. quæſt. 1. Innoc. in c. Indecorum. de ætat. & qual. ordin. ad finem, &
14 diſtinctè ſecundum qualitatem † perſonarum prout magis, & minus conuenit, tradit Flam. Pariſ. in lib. 5. de reſignat. benef. quæſt. 6. à nu. 145 incipiendo à verſ. Pendens igitur, vſque
15 ad num. 154. Inter quas † expenſas connumerari oportet expenſas expeditionis bullarum: vt notat Abb. in 3. quæſt. incipit, Sempronius. num. 12. verſic. 2. probatur cum verſic. ſequenti: & facit tex. in c Quicunq; , 12. quæſt. 4. & prædicta omnia tenet etiam Redoa. in d. tract. de ſpol. quæſt. 10. num. 36. verſic. Dicta deciſio. &
16 num. 37. Neq; ſub nomine ſpoliorum † veniũt paramenta, & alia ad vſum diuinum à defuncto Rectore relicta; neq; cathedræ, ſcamna, & alia de quibus in bulla Pij V. incipit. Romani Pontificis: publicata anno 1567. Quæ omnia ſunt à collectore relaxanda, tum Eccleſiæ, tum ſucceſſoribus, tum etiam hæredibus: vt ſupra de iure eſt diſpoſitum. Et ita dico. Saluo, &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXIII.

Lis inter prouiſum Apoſtolicum, & præſentatum quando ſummariè cognoſcatur, & citationes fieri debeant.

SVMMARIVM.

1 *Edicta ad formam. ca. fin. de elect. in 6. debent fieri in actu præſentationis.*
2 *In prouidendo Eccleſiæ procedi debet ſummariè.*
3 *Libellus, nec conteſtatio litis requiritur in prouidendo Eccleſiæ.*
4 *Terminus eſt dandus vtriq; parti, in mota lite: & num. 5.*
6 *Præſentatus, quando anteferri debeat prouiſo Apoſtolico.*
7 *Iudex mandat prouiſo Apoſtolico, vt oſtendat titulum.*
8 *Titulus non præſumitur, ſed eſt probandus.*
9 *Poſſeſſio non datur, quando adſit lis, niſi præuia intimatione literarum.*
10 *Poſſeſſionẽ ingrediendo auctoritate propria in beneficialibus incurrit vitium intruſionis.*
11 *Poſſeſſio per alium dari debet.*
12 *Intruſus, ob captam poſſeſſionem beneficij, priuatur beneficio.*

Da mihi verbum Domine, vt veritas eluceſcat.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Claudij, Dominus Fabritius prætendens Iuſpatronatum præſentauit Reuer. Nicolaũ,
1 & durante † termino edicti ad formam. c. fin. de elect. in 6. comparuit Reu. Aloyſius cum prouiſione Apoſtolica, cuius vigore adeptus eſt poſſeſsionem non expectato iudicio; neq; docendo de ſua prouiſione. Præſentatus verò inſtat per Iudicem cogi ad oſtendendum titulum: & prouiſus agit ordine iudiciario ad conteſtationem litis; negando teneri ad oſtendendum titulum, ſaltem ad inſtantiã partis,

partis. Super quo reſpondi vt infra.

Præmitto enim quod quãdo agitur de pro-
2 uidendo† Eccleſiæ, proceditur ſummariè, ſim-
pliciter, de plano, ſine ſtrepitu. & figura iudi-
cij. Lamb. in tract. de iur. patron. artic. 12. 9. q.
3 prin. 2. part. 2. lib. Vnde non requiritur † libel-
lus, nec litis conteſtatio. vt ipſe Lamb. atte-
ſtatur in eo loco, artic. 13. & nihilominus dan-
4 dus † eſt terminus vtriq; parti ad probandum
incumbentia: ipſe Lamb. eod. tract. artic. 1. 10.
q. prin. 2. part. 2. lib. vbi dicit quod ſi virtute e-
dicti, de quo ſupra; cõpareat aliquis contradi-
ctor, & faciat aliquã reſponſionẽ, qualis qualis
5 ſit, habetur loco litis conteſtatæ; & debet† da-
ri terminus ad probandum incumbẽtia vtriq;
parti; iuxta naturam cauſſæ deductę: & præſen-
tatus, cuius vigore fuit factum edictum, pote-
rit producere iura ſua pro obtinenda inſtitu-
6 tione, & debet anteferri † ad poſſeſsionem
prouiſo Apoſtolico, etiam licet nondum ſit
inſtitutus; ſicut in terminis tenuit Rot. in vna
conſentanea. 30. Ianuarij. 1581. & Abb. in ca. 2.
num. 22. de in integ. reſtitut. & Roch. de Curt.
de iur. patron. in verbo, Competens. nume. 15.
7 verſic. Et nota: & ad eius inſtantiam Iudex †
debet præcipere prouiſo Apoſtolico vt oſten-
dat titulum ſuæ poſſeſsionis. Abb. in c. Heli. ad
finem. de Simon. quem ſequitur Ioſeph Ma-
ſcard. concluſ. 180. num. 18. 19. & 20. in ſuo lib.
8 de probat. nam titulus † non præſumitur: ſed
eſt probandus. vt ipſe tradit in ea concluſ. nu.
10. & 11. Imò prouiſus ipſe, ſi ita eſt, non po-
tuit auctoritate propria ingredi poſſeſsionem
etiam vigore litterarum executorialium, niſi
9 præuia† intimatione literarũ, & ſeruatis cer-
tis terminis ad dicendũ contra; & obtenta
declaratoria debet etiam habere brachium
ſeculare. Felin. in cap. Ad probandum. num. 6.
de re iudic. & not. Mand. in regul. 29. quæſt. 4.
10 num. 4. 5. & 6. aliàs incurrit † vitium intruſio-
nis; vt ibi Mand. & probat. Rebuff. in practic.
benefic. tit. de miſsio. in poſſeſſ. nume. 5. 6. 7. &
8. qui dicit quod non debemus propria aucto-
11 ritate poſſeſsionem ingredi, ſed per † alium
induci: & idem in 3. parte ſignat. nume. 54.
probat illum eſſe intruſum, qui auctoritate
propria ingreditur poſſeſsionem beneficij, &
12 intruſus † priuatur eo ipſo, omni iure, quod
habebat. Et ita concludendũ eſt prouiſum
ipſum eſſe cogendum ad oſtendendum titu-
lum: & in cauſſa procedendum eſſe ſummariè;
ne diu differatur prouiſio Eccleſiæ. & ita dico:
Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXIV.

Banniti, an ſine peccato receptari poſsint, ſtante
prohibitione Principis?

SVMMARIVM.

1 *Alteri eſt faciendum quod ſibi fieri velit.*
2 *Conſanguinei receptantes bannitos excuſantur: & num. 4.*
3 *Quæ ſunt ſtricti iuris reſtringuntur.*
5 *Ignorantia præſumitur aduentus banniti.*
6 *Cauſa eſt conſideranda in quauis materia.*
7 *Dolus requiritur, vt quis incidat in pœnam.*
8 *Peccatum non committitur ſine voluntate.*
9 *Peccare contra conſilium non eſt mortale.*
10 *Tranſgreſſio legis humanæ ex cauſſa, non eſt mortale peccatum. & num 13.*
11 *Homicidium ad defenſam non prohibetur:*
12 *Fur ob neceſſitatem non punitur.*
14 *Qui facit permittente lege, non peccat. num. 16.*
15 *Lex inferioris non valet contra ea, quæ à ſuperioris lege permittuntur.*
17 *Peccatum non eſt ſine dolo.*
18 *Dolus eſt probandus.*
19 *Bona fama facit ceſſare præſumptionem doli.*
20 *Qui habet bonam famam; non incidit in pœnam.*
21 *Pœna pecuniaria in ruſtico eſt maior corporali.*
22 *Omnis cauſſa, etiam beſtialis, excuſat à dolo.*
23 *Dolus requiritur ad pœnam contrauentionis.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

STante edicto Principis, quod nemo ſub
certa pœna audeat receptare, nec allo-
qui, vel auxilium præſtare bannitis, etiã
cõſanguineis, & amicis; Ludouicus Me-
notus alloquutus fuit quẽdam fratrem ſuum;
& eum non expulſit à domo propria, in qua de
nocte per horam ſtetit: & cum hæc omnia nar-
raſſet confeſſori; violebatur dubius ad eũ ab-
ſoluendum; quia videbatur commiſiſſe pecca-
tum; & teneri ad pœnam pecuniariam edicti:
Quare conſultus reſpondi; d. Menotum non
commiſiſſe peccatum; neque ad d. pœnam te-
neri.

Bannum enim huiuſmodi, licet ob publicã
vtilitatem ſit promulgatum, eſt odioſum: quia
eſt contra Ius Diuinum, in quo ſcriptum repe-
ritur; Benefacite his, qui oderunt vos: eſt etiã
contra Ius Naturale; quia omnia ſunt commu-
1 nia; vnde alteri † eſt faciendum; quod ſibi ipſi
vellet fieri. c. 1. diſtin. 1. Nec non contra Ius
2 ciuile; nam parentes† & alij conſanguinei ex-
cuſantur. l. 1. ff. de bon. eorum qui ant. ſent.
mort. ſibi conſciu. Qua de re datur intelligi,
3 quod huiuſmodi edictum non debet extendi,
imò

3 imò reſtringi: omnia enim, quæ† ſunt ſtricti iuris (vt ſunt ſimilia) reſtringũtur. l. 3. §. Hæc verba. ff. de negot. geſt & tradit Imol. in conſil. 80.
4 num 3. in tantum quod† conſanguinei nõ mærentur pœnam ordinariam. l. 2. vbi Bar. & Alex. ff. de receptat. Imò, aliter non conſtando, præ-
5 ſumendum † eſt quod ignorauerit aduentum. d. eius fratris. vt not. Gl. 1. ibi. Et omnes intellige. in l. 1. ff. de recept. & ſequitur Iacob. Nouell. in tract. crimin. ad defenſam. §. Reſponſiones reorum in conſtitutis, num. 50. cum alijs ab eo allegatis: & ſic excuſatione dignus eſt. Et hoc maximè procedit iuxta mentem edicti; quod regulatur à præfatione; quæ narrat edi-
6 ctum fieri ad euitanda delicta: Quare cauſſa † in qualibet materia eſt conſideranda potius, quàm ipſum factum. vt notat. Crau. in conſ. 75. num. 15. cum ibi allegatis; ſed per receptationem fratris d. Ludouici, & alloquutionem, nullum fuit ſequutum delictum, ergo nec pœna aliqua eſt imponenda. Et licet edictum non intelligatur Ludibrio factum; per hoc nõ operatur illud quod eſt contra opera charitatis: ſed haberet locum ſi ex inde ſequeretur delictum: aliàs enim nunq; intelligi debet fuiſſe factum contra charitatem; quia cõtineret iniquitatem; cum ſicut probat Crau. in conſ. 186.
7 num. 14. & vt quis incidat† in pœnam, requiritur dolus. l. Qui iniuriæ. ff. de furt. & peccatũ
8 † non committitur ſine malitioſa voluntate; vt referunt omnes ſummiſtæ declarando quid ſit mortale peccatum: vt eſt quando aliquid committitur voluntariè, quod ſit contra præcepta legis diuinæ, humanæ, vel naturalis: ſed
9 qñ præcepta hominũ† ſint cõtra conſiliũ Dei, transgreſſor non dicitur mortaliter peccare, ſed venialiter: ita Nauar. in ſuo Manual. prælud. 9. num. 8. verſic. Dixi contra pręceptum:
10 omnis† enim trangreſsio legis humanæ ex rationabili cauſſa facta, excuſat à peccato mortali: ſicut refert D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. artic. 6. vbi exemplificat in ciuitate obſidiata, ob quã ſit præceptum quod non aperiantur portæ; ſi immineat periculum vitæ ciuibus; poterit iamiter portas aperire, vt fugiant hoſtes, nec incurrit peccatum, neq; pœnam: quod procedit etiam in priuata perſona, quæ ad euitandum periculum, nedum legem hominis, ſed naturæ poteſt transgredi. vt videmus in præcepto, Ne
11 occidas; quia homicidium † non prohibetur ad defenſionem. l. Vt vim. ff. de inſtit. & iur. &
12 in fure; quia coactus† fame alienam rem ſummit. c. Si quis propter. de furt. c. Diſcipulos. de conſecrat. diſtin. 5. vnde in caſu prædicto Menotus ex improuiſo de nocte recepit fratrem, quem repellere non potuit; & mãdatum Principis verſabatur contra charitatem; & conſequenter erat actus imperfectus; transgreſsio
13 † non potuit inducere mortale peccatum: ſicut ex D. Thom. 2. 2. quæſt. 35. recitat ſum. Armill. in verbo, Peccatum. num. 13. & ſic cum lex diuina, ciuilis, & naturalis imponat nedum amicis, ſed inimicis, benefacere. d. Menotus nõ
14 peccauit: nam qui† lege permittente facit, nõ dicitur peccare. l. Gracchus. C. de adult. l. Nemo damnum. ff. de reg. iur. Imò poteſt dici qđ ſimile edictum, quando loqueretur de non receptando bannitum, etiam ſi non ſequeretur
15 delictum, non valeret: quia lex † inferioris nõ præſtat auctoritatem his, quæ à ſuperiori lege vel conceduntur, vel prohibentur. c. Quæ contra mores. 8. diſtin. & c. Qui reſtit. 11. q. 11. Vnde cum lex huiuſmodi ſit promulgata ad tollenda delicta, non eſt intelligenda, quod vetat vti charitate, quando non agitur de delicto & ſic cum ille fecerit quod à lege diuina, & naturali eſt permiſſum; non dicitur peccaſſe; quamuis transgreſſus ſit legem inferioris. Quia
16 ille† non peccat, qui facit illud, quod lex permittit. l. Nemo damnum. ff. de reg. iur. Præterea
17 non eſt† peccatum ſine dolo. c. Beatus. 22. q. 2. neq; ſine voluntate; vt tradunt omnes ſummiſtæ. & poſt illos Ceph. in conſ. 76. num. 28. & 29. vol. 1. & ſequitur Franc. Perſon. in ſuo tract. crimin. tit. de indic & tortur. q. 17. num. 41. Quare non poteſt argui hic de dolo; cum ex improuiſo bannitus ad Menotum fratrem iuerit. Qui
18 † dolus erat probandus, vt dicit Perſonal. in d. q. 17. nu. 33. vbi de communi & in contrarium
19 conſtat de ſimplicitate Menoti, & eius bona† fama, quæ facit ceſſare omnem præſumptionẽ doli; vt ibidẽ Perſon. nu. 45. & ſequitur. Octau. Vulpel. in conſ. crimin. conſ. 140. num. 6. Iacob. Nouell. in tract. ad defenſ. reorum. tit. an indic. pro reo dan. ſint. nu. 39. Boſ. in tit. de Inquiſit. nu. 36. & 37. cum alijs, qui allegari poſſent. Et maximè cum non conſtet eum commiſiſſe vllo tempore delictum, neq; quod ſit ſolitus contrauenire: vnde ſit quod nedũ dici poteſt pec-
20 caſſe; ſed neq; quod in vllam† inciderit pęnã. vt not Gandin. in tract. maleficiorum. tit. Vtrũ pęna poſsit augeri? poſt prin. & Gramat. vot. 23. num. 24.

Et licèt aliqui dixerint quod illa regula, Ceſſante dolo, ceſſare debet pęna: debeat reſtringi ad pęnam corporalem, ſcilicet qđ pęna corporalis ceſſare debeat ceſſante dolo: nihilominus, etiam ſequendo illam opinionem, idem iudicium debet eſſe in ruſtico; in quo
21 maior† eſt pęna pecunaria, quàm corporalis: vt atteſtatur Bon. de Curt. de nobilitate. q. 5. num. 77. Quare in caſu prædicto concludendũ eſt quod d. Menotus non inciderit in peccato mortali, neq; in pęnam, in quo nullus eſt inuẽtus dolus; ad quem expellendum ſufficit om-
22 nis† cauſſa, etiam beſtialis. Perſon. in loco citato. num. 22. Caputaq. deciſ. 108. nume. 3. in 3. part. ad hoc enim, vt quis incidat in pœnam
23 † contrauentionis, requiritur neceſſariò dolus: qui excuſari non poſsit ex quauis cauſſa,
etiam

etiam beſtiali Caputaq.deciſ.233.num. 8.in 1. part.aliàs ceſſat peccatum,& pœna.Et ita ſentio.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXV.

Delegatus quando ſubdelegare non poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus à Principe,poteſt ſubdelegare: diſtinctio infra cadit.*
2 *Subdelegari non poteſt quando eſt electa induſtria perſonæ.*
3 *Diſcretioni tuæ,quid importat.*
4 *Stilus non operatur contrarium à recto Sermone.*
5 *Verba demonſtrant intentionem proferentis.*
6 *Collector dicitur negotiorum geſtor.*
7 *Negotiorum geſtor,poteſt conſtituere actorem.*
8 *Collectores ſunt Iudices.*
9 *Delegatus non poteſt excedere fines cõmiſſionis.*
10 *Cauſſa,quæ requirit cognitionem cauſſæ, poteſt ſubdelegari.*
11 *Remiſſoria teſtium poteſt fieri,quando difficultas eſt probationis.*
12 *Quando ſit difficultas in probatione, poteſt mitti Notarius,vel alius qui examinet.*
13 *Qui per alium facit,per ſe ipſum facere videtur.*

Dominus mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

FVit commiſſa à Summo Põtifice Reueren.Vicario Regienſi quædam diſpenſatio matrimonialis inter virũ, & mulierem Oppidi Mirandulę cum huiuſmodi verbis: videlicet, Diſcretioni tuæ remittimus;vt de præmiſsis per diligenté Inquiſitionem per te ipſum informes; & ſi repereris quod præces veritate nitantur,auctoritate Apoſtolica diſpenſes: ſuper quo conſcientiã tuam &c. Inſtabat ſupplicantes dari literas examinatoriales in d.Oppido;ſed Reuer. Vicarius recuſabat;prætendens teſtes à ſe ipſo eſſe examinandos. Quare requiſitus quid in hoc ſentiam;dixi vt infra.

In Iure regulariter cautum eſt, quod dele-
1 gatus† à Principe poteſt ſubdelegare. vt in c. Cum cauſſam.de appel.& in ca.fin. in princ.de offic.deleg.l.A iudice.C.de iudic.quam tamen regulam Iaſ.in d.l.A iudice.nu. 11. multis modis limitat, & præcipuè quod attinet ad huiuſmodi caſum in quinta & ſexta fallentia re-
2 ſtringit.d.regulam,quod ſubdelegare†nõ poſſit, quando ſit electa induſtria perſonæ: quia tunc videtur Pontificem elegiſſe perſonam;vt
3 notát etiam verba illa, † diſcretioni tuæ; per te ipſum;&c.Et hanc opinionem ſequitur Specul. tit. de offic. deleg.§. Iam nunc dicendum. ad finem.& Franc.in ca.Statutum. §. Aſſeſſoré. num.2.de reſcrip.Capic.deciſ.151.nu.5. & poſt alios Borgn.Caualc. in deciſ.46.nu.383.& 384. Et quamuis aliqui dixerint, quod huiuſmodi verba apponuntur de ſtilo; & quod ideo non tollunt facultatem ſubdelegandi:Iaſ.tamen in
4 d.l. A iudice in 5. limitat. dicit quod ſtilus † huiuſmodi non operatur interpretationé diuerſam à recto ſermone uerborum; quæ ſignificant mentem Papæ ſcilicet quod confidentiã ſolam in delegato habeat, vt perſcrutetur ve-
5 ritatem.Verba† enim demonſtrant intentioné proferentis. l.Labeo. ff. de ſuppel. leg. cum ſimilibus: & ego ita ſentio, ſine veritatis præiudicio;& regulam ipſam credo habere locum quando Princeps ſimpliciter committat cauſſam:ſed hic ſunt verba ſpecialia directa ad ſolum delegatum.

Neque ab iſta opinione moueor ex deciſ. Rot.265. alias 8. de offic. deleg. in nouiſ. ob quam mand.in reg.4.quæſt.11. num.5.dicit Rotam nouam ita decreuiſſe, delegatum, etiam ſimilibus verbis expreſsis in delegatione,poſſe alium ſubdelegare: quia in caſu, d. deciſ. 265. agebatur de collectore Cameræ Apoſto-
6 licæ; qui † reputatur negotiorum geſtor d. Cameræ: vt in ipſa deciſione habetur:& nego-
7 tiorum † geſtor ex ſe,de iure communi,poteſt ſubſtituere actorem vt not. Bar. in l.Qui aliena. §. Quamquam. ff. de negot. geſt. & alium quempiam in negotio ſubſtituere. l. Nam, & Seruius. §.Mandato. vbi Bar. & Bal.ff. eod.tit. de negot. geſt. Imò dicit Barthol. Bellin. de
8 charitat. ſubſid. in quæſt.94.quod ſimiles†collectores ſunt Iudices: & habent omnimodam iuriſdictionem, & cenſuras exercendi, carcerandi,& alia quamplurima: quod non habent huiuſmodi delegati, de quibus loquimur: qui
9 fines† ſuæ commiſsionis excedere nõ poſſunt. c Cum dilecta. ad finem.de reſcrip. l.Diligenter. ff. mandat. Vnde cum cauſſa ſit commiſſa perſonæ,reſpectu eius induſtriæ addita clauſula per te;non video quomodo ille alteri committere valeat vices ſuas: de qua differentia eſt textus cum Gl. in verbo: Vt perſonaliter. in c.fin. de offic.delegat. Borgaſ. tamen. de irregul. & diſpenſ.part.2.tit.de delegat.diſpenſ.
10 num.1.videtur inclinare,quod quando cauſſa† requirit cauſſæ cognitionem,quod poſſit ſubdelegari: non tamen in eam opinionem concludit;ſed adducit deciſ. Biſign. in tit. de offic.vic.quæ deciſio in meo codice eſt regiſtrata in lib.deciſ. antiq.eod.tit. incipit,Vt notat ipſe: Epiſcopus conſtituit vicarium, deciſ.9.ubi in uerſ. Secunda quæſtio, recitantur tres opiniones,nullaque earum eſt affirmata: Quarum ultima dicit,quod quãdo ad eſt cognitio cauſſæ:ea demum,quæ ſunt cauſæ cognitionis poſſunt ſubdelegari, non ea quæ ſunt facti. Ego

uerò

verò dicerem in huiuſmodi caſu, quod ſi diffi-
11 cilè ſit † inducere teſtes coram delegato, nè
facultas probandi tollatur, quod poſsit fieri
remiſſoria teſtium: per ea, quæ tradit Card. in
Clem. de offic. deleg. & per ca. Significauit. de
offic. ordin. & not. Io. Fran. Pau in. de offic. & po-
teſt. capit. ſed. vac. quæſt. 10. num. 9. Imò tutius
12 quod vel † mittatur, vel deputetur nuntius;
pro vt tangit Abb. in cap. 1. de teſt. cogen. qui
examinet nomine ipſius Delegati; quia idem
erit ac ſi ipſe Delegatus examinaſſet. per regu-
13 lam, Qui † per alium facit, per ſe ipſum facere
videtur. de reg. iur. in 6. & ita ego adimplerem:
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXVI.

Sortilega ſemel abiurata, & fuſtigata, reincidens, An ſit torquenda?

SVMMARIVM.

1 *Incantatores dicuntur Necromantici.*
2 *Incantatores grauiſſimum ſcelus perpetrant.*
3 *Incantatores dicuntur malefici.*
4 *Inuocantes dæmones olim dicebantur idololatræ, & hæretici.*
5 *Tormentis ſubijciuntur malefici.*
6 *Malefici dicuntur ſemper malum facere.*
7 *Tortura ex præſumptionibus datur maleficis.*
8 *Sortilegus poſt abiurationem reincidens, dicitur relapſus.*
9 *Relapſus quis dicatur.*
10 *Qui habet conuerſationem cum dæmone, reputatur eiuſdem naturæ contra Deum.*
11 *Qui abiurauit, & poſtea conuerſatur cum hæreticis, dicitur eis ſimilis.*
12 *Tortura continet quinq; ſpecies.*
13 *Tortura leuis non eſt propriè tortura.*
14 *Confeſſus delictum propter minas, non dicitur cõfeſſus per torturam.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

Q Vædam mulier alias commiſit incantationes, cum inuocatione dæmonum & cum quodam maligno ſpiritu conſuetudinem habuit, quem retinebat in ampulla, & in eiſdem delictis, pro quibus fuerat fuſtigata, & bannita, poſtea reincidit: & in carceribus retenta, eadem confeſſa, eſt ſimulatè tamen ad inducendas mulieres ad amoroſa incantamenta: & vt apud eas famam acquireret. Vnde quæritur, An ſit torquenda pro veritate habenda? An ſcilicet ad amorem tantum, vel in dæmonem crederet etiam ad futura?

In præſenti quæſtione tria ſunt conſideranda. Primo, An d. ſortilega, ſimulata incantamẽta, an realia fecerit? Secundò, An inuocatio
dæmonum fuerit ſolum ad prouocãdum amorem, an verò ad futura ſciendum? Tertiò, effectum conſuetudinis cum dæmone. Ad quorum
dilucidationem aduertendum eſt quod incan-
1 tatores † Necromantici dicuntur. cap. Hoc mi-
rum. 26. q. 5. & qui huiuſmodi ſcelus ſequuntur,
2 grauiſsimũ † crimẽ dicũtur perpetrare. ad Bald.
l. 3. verſ. 2. not. C. de Epiſcop. audien. quos Im-
3 perator appellat † maleficos. l. Nemo. C. de ma-
lef. & mathem. aliàs enim tàm iſti, quàm inuo-
4 cantes † dæmones dicebantur idololatræ, &
hæretici. & de idololatris habemus text. in ca.
Sortes. d. cauſ. 26. quæſt. 2. & de hæreticis in ca.
Accuſatus. §. Sanè; cum Gl. in verbo, Saperent.
de hæret. in 6. & in ca. Epiſcopi. ead. cauſſa. 26.
quæſt. 5. in quo crimine quilibet, etiam in di-
5 gnitate, ſubijcitur † tormentis. l. Et ſi excepta.
§. 1. ad finem. C. de malef. & mathem. talia enim
6 exercentes † ſemper ad malum dicuntur face-
re. ex D. Thom. in 2. 2. quæſt. 95. artic. 1. ad fi-
nem. Vnde in ſimilibus atrocioribus delictis
de facili proceditur ad torturam, nedum præ-
7 cedentibus legitimis indicijs, ſed ex † præſum-
ptionibus, Imò ex ſolis ſuſpicionibus: vt poſt
multa tenet Boſ. in ſua practic. tit. de indic. &
conſid. ant. tort. nume. 202. ſed iſta rea fatetur
commiſiſſe incantationes, & inuocationes, ſi
ex auctoritate D. Thomæ præſumitur ad malũ,
erit torquenda ſuper habenda veritate; an ad
malum; & ad quod malum talia commiſerit?

Et hoc ideò corroboratur ex dictis Franc. &
Domin. in d. ca. Accuſatus. §. Sanè. Franc. enim
num. 2. & Domin. nume. 6. dicunt, quod qui vt
8 ſortilegus † abiurauit hæreſim, & poſtea eadẽ
committat, eſt relapſus, & pœnam relapſi mæ-
retur. Verum Domin. c. ex opinione Lap. diſtin-
9 guit inter eum, qui † credit dæmonem talia
poſſe auctoritate propria, & reputatur relap-
ſus; & in pœnam relapſi eſt puniendus: ſed ſi
non credit ea poſſe, & ſolum inuocauit ad ea,
quæ regulariter dæmon tentat, ad inducendũ
hominum ad peccandum, tunc ſecus. ergo tor-
quenda erit iſta mulier ad eruendam verita-
10 tem, & tantò magis cum habuerit poſtea † cõ-
uerſationem cum dæmone, ex qua dicitur eſſe
eiuſdẽ illius malignitatis, & naturæ erga Deũ.
d. c. Accuſatus. §. Ille quoq; vbi dicitur quod il-
11 le, qui † ſemel abiurauit, ſi poſtea cum hæreti-
cis conuerſatus fuerit, dicitur ei ſimilis: & in
pœnam eorum condemnari debet: & ſic dicen-
dum eſt quod ſit locus torturæ.

Et quia Doctores diſtingunt inter leuem, &
12 atrocem torturam: enumerando quinq; † ſpe-
cies, Quarum: prima, dicitur eſſe comminatio:
ſecunda, conductio ad locum: tertia, ligatio:
quarta, eleuatio: quinta, ſquaſſatio: & aliqui
dixerunt quod illæ tres primæ ſpecies, conti-
nentur ſub vna tantum ſpecie: ego loquor de
13 vera tortura: nam † leuis non eſt dicenda tor-
tura propriè: vt not. Paul. Ghirlan. in tit. de
quæſt.

14 quæſt.5.num.4.nam ille,qui ductus† ad locum
torturæ ob & minas confitetur delictum non
dicitur fateri per torturam, ſed ſpontè: ſecū-
dum.Iul.Clar.in practic.crimin.§. fin.quæſt.64.
verſic. Nunc de grad.torturæ. Ex quibus mea
quidem ſententia, ſine veritatis præiudicio,
iſta ſortilega erit eleuanda, & ſquaſſanda,
niſi prius fateri deliberauerit. Laus Deo, &
B.M.

CONSILIVM CXVII.

Sortilega accuſans alium, an faciat indicium?

SVMMARIVM.

1 *Sortilega, quæ vadit ad ludum, corporaliter vadit ſecundum Theologos.*
2 *Sortilega dicitur etiam quandoq; ire ad ludum illuſiuè.*
3 *Socius non facit indicium, quando illuſiuè eatur ad ludum.*
4 *Nemo excipitur in delicto ſortilegorum.*
5 *Confeſſio debet continere verum, & poſſibile.*
6 *Non entium nullæ ſunt qualitates.*
7 *Qui non eſt diffamatus de crimine torqueri non debet.*
8 *Diffamatio debet præcedere in cauſſis, in quibus ſocius facit indicium.*
9 *Lex, Et ſi excepta.C.de maleſ. & mathem. nō habet locum, niſi conſtet de delicto.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

SOrtilega conſtituta confeſſa eſt
iuiſſe ad ludum dæmonum: & in
conſtituto dixit, cum ea quan-
doq; iuiſſe quandam nobilē mu-
lierem, de qua nobili quærebatur
an (quia negabat) deberet Car-
cerari, & torqueri.
Diuerſæ fuerūt opiniones, An mulieres, quæ
ad ludum dæmonum eunt, corporaliter, vel il-
luſiuè eant? Siquidem Paul. Ghirl. in titu. de
ſortileg.quæſt.7.num. 21.adhærendo opinioni
1 Theologorum † tenet quod vadant in corpo-
re & ibi nume.26.& 27. atteſtatur de quodam
ruſtico, qui ab vxore ductus ad locum Bene-
uentanum, exiſtens ad epulas inuocauit no-
men Dei, & ſtatim ibi remanſit nudus: & de
quadam puella, quæ ad ſonum Aue Mariæ fuit
in terram dimiſſa: & inuenta poſtea de mane
à certo iuuene. Franciſcus verò Ponzinus in
2 tit. de Lamijs; tenet † contra, quod ſcilicet
3 eant illuſiuè: & ideo dicit quod ſocius † non
facit indicium: & allegat textum in c. Qui ſi-
ne Saluatore.26.q.2.& c.Nec mirum, ead.cauſ.
quæſt.5. & vtrumq; dictum Sancta mater Ec-
cleſia tollerat. Si volumus ſtare dicto ſocij, in
4 huiuſmodi delicto, in quo nemo † excipitur.l.
Et ſi excepta.C. de maleſ. & mathem. iſta rea
faceret indicium. ad Gl. in c. Veniens. in ver-
5 bo, Confeſsio. de teſtib. ſed quia confeſsio †
debet continere verū, & poſsibile Gl.in c. fin.
de confeſſ. Quare cum non conſtet in iſto caſu
de veritate; an ſcilicet ipſa rea iuerit in ſpiri-
tu, vel corporaliter: & ſtantibus adductis à
Ponzino quando illuſiuè iuiſſet, nō poſſet ha-
beri vera ſcientia; & conſequenter per expe-
rimenta non diceretur apparere; & ideo Non
6 † entium, nullæ eſſent qualitates: l.fin. ff. pro
ſoc. tutius arbitror perquirere alia indicia:
Imò dicit Ponzin. ibi num.53. quod ſi adeſsēt
alij teſtes, qui affirmarent alios fuiſſe unctos;
non probarent; quia etiam ipſi eſſent illuſi: in
quibus idem operatus fuiſſet dæmon. Et quā-
do etiam conſtaret ream corporaliter iuiſſe;
7 cum d. nobilis accuſata non ſit † diffamata;
mea ſententia, non eſſet torquenda: nam in
cauſſis ſpecialibus, in quibus ſocius criminis
8 facit indicium, debet † præcedere diffamatio,
9 Salic. in l.fin.c.de quæſt.& ſic.l.Et ſi † excepta.
non habet locum, niſi conſtito de delicto. Boſ.
in pratic.crimin.de conſid. ant. tort. num. 66.
& ſic teneo d. nobilem non eſſe torquendam,
alio non conſtito, Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXVIII.

Bona per rectorem relicta cui debeantur: & de eleemoſina data ad celebrandum Miſſas.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij diuiduntur inter ſucceſſorem, & hæredes ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici.*
2 *Suppellectilia lignorum dantur hæredibus defuncti Rectoris.*
3 *Fructus, qui ex conſuetudine dabantur hæredibus Rectoris; quando dentur ceſſent.*
4 *Fructus beneficij tenues, & inhabiles ad ſuſtentationem Rectoris non indicant relicta ab ipſo, acquiſita de bonis Eccleſiæ.*
5 *Bona per rectorem relicta, quando non præſumantur ex bonis Eccleſiæ acquiſita.*
6 *Fructus hortorum Eccleſiaſticorum quomodo diuidendi.*
7 *Frumentum datum rectori pro miſſis celebrandis, ſi non fuerint celebratæ, cui debeatur.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

QVatuor erant differentiæ inter ſucceſ-
ſorem in beneficio S. Claudij Paro-
chiali, & heredes prædefuncti Rectoris.
Prima An, & cui debeatur penſio liuelli ter-
rarum

rarum beneficij, cum prædeceſſor ſuperuixiſſet, vſque ad collectos fructus per liuellarium?

Secunda, An hæredes teneantur dare nouo Rectori ſuppellectilia lignaminum? ex diſpoſitione Bullæ Pij V. incipit, Romani Pontificis.

Tertia, An fructus horti Eccleſiæ percepti à defuncto, debeantur ad ratam nouo Rectori?

Quarta, An hęredes teneantur dare ſucceſſori quaſdam minas frumenti habitas à defuncto pro miſsis non celebratis.

Et partes amicabiliter omnia in me remiſerunt. Ego verò ex quadam honeſtate, vt infra compoſui: videlicet.

Ad primam ex mente Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 15. num. 12. dixi liuellum,
1 † ſeu penſionem nondum ſolutam fructibus recolectis, diuidendam eſſe inter hæredes, & ſucceſſorem ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici.

2 Ad ſecundam dixi ſuppellectilia † lignorum, de quibus per Pium V. deberi hæredibus: ex opinione Nauar. in tractat. de Spolio Clericorũ, §. 1. nam Pontifex declarauit ea non venire ſub nomine ſpoliorum: verumtamen non declarauit cui debeantur; vnde in diſpoſitione iuris communis remanent, & ſtante compoſitione cleri cum Reuerenda Camera Apoſto-
3 lica, & conſuetudine † diœceſis, ex qua antequam ſpolia eſſent ad cameram redacta, hæredes clericorum ſuccedebant: ex adductis à Bald. in conſ. 313. Præmittendum. in 2. vol. & Gemin. in c. Præſenti. num. 12. & 13. de offic. ordin. in 6. & Cald. in conſ. 2. de pecul. cleric.
4 & tantò magis, quia. d. beneficium erat † tenue; & minus ſufficiens ad ſuſtentationem Rectoris: vnde ex parte hæredum erat indubita-
5 ta præſumptio, quod illa bona † non eſſent ex fructibus beneficij. ſed patrimonialia, quæ cõſtabat defunctum habuiſſe, & labore in cura facta; ſecundum adducta à Redoan. in tract. de ſpol. quæſt. 9. §. Quid dicendum. num. 17. & 18.

6 Ad tertium dixi. quod fructus † horti pro parte dominicali eſſent diuidendi ad ratam, modo quo ſupra: deductis expenſis, & ſeminibus pro hæredibus.

7 Ad quartam dixi, quod minæ frumenti † pro tempore præterito, in quo per defunctum miſſæ fuerunt celebratæ ſint hæredum: aliæ verò non celebratæ; deberent celebrari per ſucceſſorem, & pro illis haberet minas frumenti ad ratam: iuxta, ea quæ in ſimili notat Nauar. in ſuo manuali. c. 25. num. 92. & Marc. Ant. Cuch. in ſua inſtitut. canonica tit. de miſſa. num. 78.

Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXIX.

Cauſæ matrimoniales an cognoſcantur per Capitulum, vel eius Vicarium, ſede vacante.

SVMMARIVM.

1 *Diſtinguitur inter ordinariam, & delegatam iuriſdictionem.*
2 *Capitulum ſuccedit in omnibus iuriſdictionalibus ſede vacante.*
3 *Capitulum venit appellatione Eccleſiæ, ſede vacante.*
4 *Vicarius deputatus à capitulo, ſede vacante, ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopi. & num. 5.*
6 *Capitulum non ſuccedit in delegatione.*
7 *Sede vacante quando cauſſa matrimonialis poſſit expediri.*

Dominus dabit mihi verbum.

FACTI SPECIES.

ORitur dubium, An cauſſæ matrimoniales, ſede vacante, cognoſcantur per Vicarium capituli? ſtante diſpoſitione Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 20. de reform. verſ. Ad hęc cauſſæ matrimoniales.

Quia reſolutio pertinet ad Illuſt. Cõgregationem Cardinalium ſuper materia Concilij: nõ eſt cur in ea abſolutè procedã; ab ea enim eſt reſolutio petenda: ſed tantum informãdo
1 dico, quod eſt diſtinguendum † inter ordinariam, & delegatam iuriſdictionem: nam de ordinaria non videtur dubium; quia capitulum
2 † in omnibus iuriſdictionalibus ſuccedit, ſede vacante, in locum Epiſcopi Rot. per Cantuc. deciſ. 1. num. 13. in 2. lib. diuerſ. noui. Io. Fran. Pauin. de offic. & poteſt. capit. ſed. vacan. q. 10.
3 num. 8. 1. part. prin. Imò venit † apppellatione Eccleſiæ. c. Clerici. de verb. ſignif. c. Cum antiquos. 10. quæſt. 1. Quare ſi agatur de cauſ. matrim. ex ordinaria iuriſdictione, non videtur dubium quin Vicarius ſede vacãte deputatus
4 à capitulo, eam cognoſcere valeat: qui in † totali iuriſdictione Epiſcopi ſuccedit. Gl. in c. 2. ne præl. vic. ſuas. & cum ea tranſit Marc. Ant. Cuch. in ſua inſtit. canonica. de offic. & poteſt cap. num. 29. & 30, 31. & 32. & illic. nu. 93. ſecũdum allegata dicit quod generaliter ſuccedit
5 † in omnibus, quæ in ſpirituali, & temporali iuriſdictione competebant Epiſcopo: & idem tradit. d. Pauin. in eod. tit. in 1. quæſt. 1. partis.

De delegata verò magis eſt dubitandũ: nã quando eſt commiſſa cauſſa Epiſcopo; ſeu eius Vicario; in hæc verba ſcilicet dilecto filio Vicario fratris noſtri Epiſcopi, finito officio per
6 obitum Epiſcopi; videtur quod capitulum † non ſuccedat in delegatione: per ea, quæ not. Lap. alleg. 88. Commune Florentiæ: & iſdem Pauin. in loco allegato. num. 3. qui tamen.

ibi. num.4. verſ. Verum pro concordantia: di-
7 cit, quod quando † ſit neceſſe, aut vtile cauſsã expediri: vt eſt tunc cum agitur de ſedandis inimicitijs, vel de reſtituenda fama, & ſimilibus; quod etiam cauſſa poſſet expediri ſede va cante: & idem tenet Cuch. tit. quo ſupra nu. 80. & 84. tutius tamen eſſet conſulere Illuſtram Congregationem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXX.

Matrimonium quando diſſolui poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non conſummatum diſſoluitur per ingreſſum religionis.*
2 *Matrimonium non dicitur conſummatum, quando ſemen non emittitur intra vas.*
3 *Iuramento mulieris non ſtatur, quo ad dirimendũ matrimonium.*
4 *Iuramentum viri, & mulieris requiritur quando agitur de dirimendo matrimonio.*
5 *Aſſertioni iurantis non ſtatur ſine al js adminiculis, quando agitur de dirimendo matrimonio.*
6 *Eligendæ ſunt matronæ, quæ videant clauſtra virginitatis, quibus datur iuramentum.*
7 *Matronæ electæ ad videnda clauſtra virginitatis, ſi iurant ſe veritatem dixiſſe; diſſoluitur matrimonium.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

ILluſtris Domina Lucretia vxor Illuſt. Domini Alberti inſtat ſibi dari licentiam ingrediendi monaſterium, allegans matrimoniũ non fuiſſe conſummatum: ſuper quo quæritur, quid iuris?

1 Matrimonium † ratum, non conſummatum, diſſolui poteſt per ingreſſum religionis alterius coniugis; etiam altero renitente: c. 2. & ex publico. de conuerſ. coniug. & nouisſime Conc. Triden. ſeſſ. 24 canon. 6.

Dubitatur tamen in præſenti caſu, An matrimonium fuerit conſummatum; quia mulier, etiam cum iuramento, atteſtatur non fuiſſe conſummatum; licet vir dicat cum ipſa ſtetiſſe, & ſemen emiſiſſe; tamen non affirmat id fuiſſe intra clauſtra pudoris: quod remittit iuramento ipſius vxoris, quæ conſtanter cum iuramento affirmat non fuiſſe ſtupratam. Quod
2 cum ita ſit, matrimonium non † eſſet conſummatum, cum requiratur ſemen emitti intra vas naturale. c. Extraordinaria 35. q. 2. & facit. c. fin. de ſponſal. quem ſequitur Nauar. in ſuo manual. c. 27. num. 252. verſ. Quintò dico &c.

Sed cum agatur de matrimonio dirimẽdo; nõ
3 videtur † ſufficere iuramentum mulieris; ſed quod requiratur concurſus vtriuſque, viri ſcilicet, & mulieris. d. c. Extraordinaria; & ibi Gl.
4 quæ vult requiri † vtriuſque iuramentum. Imò neque amborum conſenſus videtur ſufficiens; quia de facili præſumuntur colludere. c. Super eo. & ibi Gl. de eo qui cogno. conſang. vxor. ſuæ. ſuper quo Henr. Boich. diſtinguit; concludens quod quando agitur ad diſſolutioné ma-
5 trimonij non debet † ſtari aſſertioni confitentis contra matrimonium, ſine alijs adminiculis: et maximè quando mulier fuiſſet traducta Hoſtien. in ſum. tit. de conuerſ. coniugat. § & vtrum. nu. 9. verſ. quid ſi quis contrahat. Quare in iſta difficultate, ego conſulo quod adhi-
6 beantur mulieres, ſeu matronæ † honeſtæ, & expertæ in opere, quæ videant, & indicent an clauſtra virginitatis ſint, vel non integra: vel aperta? & delato iuramento de veritate, referant; ſicut docet Sylueſt. in ſum. in verbo diuortium. num. 22. & Lap. alleg. 54 num. 4. & 5. & ſequuntur doct. in cap. Fraternitatis. de frigid. & malefic. & ſi reperiatur † mulierem ve-
7 ritatem iuraſſe, poſſet ei dari licentia ingrediendi monaſterium, ſicut probant iura à Felin. adducta in c. Propoſuiſti de probat. & ita dico, & conſulo. Saluo tamen meliori conſilio. Laus Deo, & B. M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CXXI.

De præcedentia inter Canonicos Collegiatæ, & Cathedralis.

SVMMARIVM.

1 *Præcedentia diuiditur in quatuor ſpecies.*
2 *Prima ſpecies præcedentiæ eſt ex tempore.*
3 *Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure.*
4 *Sacerdos præfertur Diacono, & Diaconus Subdiacono.*
5 *Vicarius Canonicus, in actibus capitularibus, eſt vti Canonicus.*
6 *Vicarius, & Epiſcopus Canonicus, extra actus capitulares, præcedit alios.*
7 *Epiſcopus Scholaris, non præcedit Rectorem.*
8 *Ordo, neq; dignitas non præiudicat tempori.*
9 *Archidiaconus in quibus non præcedat Archypræsbiterum.*
10 *Conſuetudo in præcedendo attendi debet ſecundum communem. & num. 11.*
12 *Conſuetudo deſignat locum ſedendi.*
13 *Ceſſante officio, ceſſat dignitas.*
14 *Dimittens officium quando retineat honorem.*
15 *Dignitas ex meritis acquiſita, durat ea deficiente.*
16 *Priuatus dignitate intelligitur, qui ex demeritis ſit officio priuatus.*
17 *Dignitas quando non perditur.*

18 Pro-

18 *Prothonotarij habent primum locum, poſt Epiſcopos.*
19 *Prothonotarij ſunt commenſales Papæ.*
20 *Sacerdotes aliquando dicuntur Angeli.*
21 *Sacerdotes dicuntur lumen mundi.*
22 *Doctor eſt in dignitate.*
23 *Doctor eſt nobilis.*
24 *Doctor cæteris eſt præponendus.*
25 *Doctor eſt illuſtris.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

ORta controuerſia inter Reuerendum Canonicum Flaminium de Burnerijs, aliàs de Corrigia, & Reuerendũ Canonicum Vincentium de Contis: in colleggiata Terræ Corriggiæ ſuper prçcedẽtia; ille enim de Contis erat prior receptus, & in ordine Subdiaconus: alter verò de Corrigia, poſterior, ſed ſacerdos: & vigore ſacerdotij prætendebat præcedentiam in omnibus; & allegabat pro ſe c. Statuim⁹. de maior. & obed. Alter verò. c. 1. eod. tit. & caſu differentiæ ad me tranſmiſſo dixi, Canonicum de Contis anteferri in omnibus actibus capitularibus: alterum verò extra Eccleſiam & dictos actus capitulares: ex infra dicendis: ſcilicet.

1 Quatuor ſpecies enumerat Henr. Boit. in c. Statuimus. de maior. & obed. in caſu præcedentiæ: & totidem Hoſtien. in ſum. de offic. Archid. §. 1. ex tempore ſcilicet, ex prærogatiua ordinis, ex prærogatiua ordinantis, & ratione dignitatis: nec vna facit alteri præiudi-
2 cium. Prima namque † ex tempore, oritur à diſpoſitione. c. 1. de maio. & obed. Secunda à c. Statuimus. eod. tit. Tertia, à c. Per tuas. etiã eod. tit. & Quarta, à c. Si clerici. de iudic. & c. Tranſmiſſam. de elect. Vnde, tractando de tempore, ille præfertur, qui prior fuit receptus. ex
3 alia regula. Qui † prior eſt tempore. de reg. iur. in 6. Si verò agitur de ordine, non eſt du-
4 bium quod Sacerdos † præfertur diacono, & diaconus ſubdiacono; d. c. Statuimus. ſed iſta non tollunt prçeminentiam alijs debitam; & alijs dignitatibus acquiſitam: vt patet in Epiſcopo; qui quando ſit etiam canonicus; in actibus canonicalibus, non facit præiudicium
5 cœteris canonicis, & dignitatibus. Neque † Vicarius; qui quamuis ſit in dignitate, & alios præcedat, ſi ſit canonicus, in actibus capitularibus aget vt canonicus, ſine aliorum prçiudicio. Abb. in conſ. 21. vol. 1. Rot. deciſ. 300. in 1.
6 lib. diuerſ. nouiſſ. licet extra † chorum, & dictos actus capitulares retineant locum ſuæ dignitatis: Domin. in c. A collatione. de appell. in 6. And. Barb. in tract. de præſtan. Card. num. 32. Rip. in c. Eam te. nu. 28. de reſcript. lib. 2. Ant. de Præt. de iuriſd. Epiſ. defen. c. 6. num. 53. & 54. vbi dicit quod nedum Epiſcopus non præcedit canonicos in actibus capitularibus, quã-
7 do ipſe ſit canonicus: ſed neque † Rectorem, aut Vicerectorem, ſi ſit ſcholaris, & idẽ tenet Barb. in loco citato. Ex quibus conſtat, quod
8 neque † ordo; neque dignitas præiudicat tempori. c. Quia ſæpe. de præben. in 6. ita quod q prior fuerit receptus, non præferatur poſteriori, licet ſit maior in ordine, vel dignitate:
9 nam, vt notant, prædicti doct. Archidiaconus † licet maior Archipræsbytero, non præiudicat ei in his, quæ ad eius dignitatem pertinent: in cæteris verò vnuſquiſque tenet gradum ſuũ. c. A ſubdiacono. 93. diſtin. cum alijs ab Hoſtien. allegatis. in d. tit. de offic. Archid. nu. 2. ad finem: & prædicta adiuuantur à conſue-
10 tudine: quæ † attendi debet: & quando propria Eccleſia eam non habeat, attenditur conſuetudo aliarum Eccleſiarum. c. Super eo. de cenſ. & refert Gl. in d. c. Statuimus. in verbo. Potiorem. Quæ ita ſe habet quaſi vniuerſaliter; vt in huiuſmodi collegijs prior receptus, in actibus collegialibus præferatur poſteriori, etiam maiori in ordine, vel dignitate: extra verò ſeruetur ordo ordinum, & dignitatum.

Nec obſtat Abb. in d. c. Statuimus. dum videtur non approbare conſuetudinem; quia In-
11 noc. eam approbat; & eum † communiter ſequuntur cœteri; Imò ipſe Abb. ibi verſ. Extra gloſſam: fatetur opinionem Innoc. eſſe veriorem: quam ſequitur etiam poſt Henr. Boit. & Hoſtien. vbi ſupra. Imol. in d. c. Statuimus. & Ant. de Præt. in d. tract. de iuriſd. Epiſc. defen. d. c. 6. num. 55. allegans Bal. in c. Cum olim. de
12 conſuet. qui dicit quod Conſuetudo † deſignat locum ſedendi, & nõ debet præpoſterari. Et ſic remanet concluſio quod qui in canonicum prior eſt acceptus, licet minor in ordine, in actibus collegialibus, præferri debet poſteriori, etiam maiori.

Et quoniam per ſuper allegata probatur ꝙ Vicarius Generalis Epiſcopi, ſicut Epiſcopus, quando ſunt canonici, in actibus capitularibus non prçcedunt alios priores, extra verò, ſicut & alij in dignitate, ſecundum gradum ſuum prçcedunt: conſentaneum videtur declarare quæſtionem motam; An ſcilicet Vicarius canonicus, dimittens Vicariatum, poſtea etiam extra prçcedat alios canonicos? & qui erat prothonotarius ſimiliter dimiſſo Vicariatu prçcedere debeat extra actus capitulares? & de Vicario ſine titulo prothonotariatus: diſtinguẽdum eſt, An pretio, vel ſuffragio alicuius Vicariatum quis adeptus fuiſſet: an virtute, & meritis ſuis? ſeu an ſi ex meritis conſequutus fuiſſet; poſtea ex demeritis, vel delictis pri-
13 uatus eſſet. In primo caſu; ceſſante † officio ceſſat & ipſa dignitas quo ad ipſum. l. Vniuerſi. & ibi Bart. C. de legat. li. 10. & diffuſè Rol. à Vall. in cõſ. 66. n. 47. in 1. li. In ſecũdo caſu

(in quo caſu ego progreſſus ſum:nam ex volun
tate Sereniſſimi Ducis Alphōſi fui aſſumptus
ad officium Vicariatns,in Terra Carpi,vbi per
15. annos gratis fui: poſtea ex eadem volun-
tate Mutinæ: & poſtea voluntate Papæ Gre-
gorij XIV. Cremonæ; ab eoque creatus pro-
thonotarius: & eo defuncto, iuſſu d. Sereniſ-
ſimi Regij: non per mendicata ſuffragia; aut
24 pretio) licet dimittat † officium non perdit
honorem dignitatis. l. Vnica. C.de comit. qui
prouin. reg. lib.12. l.1. & 2.ff.de offic. procon.
Bart. in l. Quod principi. ff. de leg. 2. Natt. in
conſ.129.num.8. & in conſ.163.num.14.Tiraq.
in oppuſc. ceſſ. cau. limit.15. nam beneficium
25 quod quis per dignitatem † acquirit ex me-
ritis,durat etiam deficiēte dignitate. l.Maior.
dignitas. C. de dignit. lib.12.Guid.Pap.quæſ.
26. 377.In tertio caſu; ſi demeritis † ſit priuatus
officio. intelligitur etiam priuatus dignitate.
l. Iudices. C.de dignit.eod. lib.12. l.Senatorē.
ff.de Senat. l.fin. iuncta Gl. in verbo,Decurio.
ff.de decur. latè Bon.de conſil.de nobilit.in 7.
27 parte. aliàs enim dignitas † nunquam perdi-
tur.Gl.in l.Eos. C.de excuſ. mun. Salic. in l. 1.
C. de aduoc. diuer. iud.

Quò verò ad Prothonotarios,quotieſcunq;
nō ſint degradati à dignitate propter aliquod
crimen,non videtur dubiū quin debeant præ-
cedere,durante eorum vita: nam Pius II. Papa
in eius bulla ſecunda ſtatuit Prothonotarios
28 † habere primum locum poſt Epiſcopos: &
eos eodē decorauit Leo X.in bulla VIII. inci-
pit,Regimini.& Paul. III. declarauit eos,etiā
ſi ſint extra numerum participantium,quando
ſunt creati à Papa, haberi debere indubitatos
29 familiares, & † continuos Commenſales Pa-
pæ: vt in eius conſtitutione 78. & 79. prout
atteſtatur, & ſequitur Rot. deciſ. 404. in 2.
part. & in deciſ.27. in 3.par.in regula declara-
toria.

Et non obſtat Conc.Triden.c.11. ſeſſ.24. de
reform. quia non annullat priuilegia: ſed ſolū
diſponit,quod non intelligantur exempti à iu
riſdictione Ordinarij.& ita remanet concluſio
quod ipſi præcedere debeant in omnibus,præ-
terquam in actibus collegialibus. Sicut ille,
qui ex meritis fuiſſet Vicarius,& minimè pri-
uatus ex ſuis demeritis, debet extra dictos a-
ctus habere primum locū; & eò fortius ſi fue-
20 rit Sacerdos, & doctor. Nam Sacerdotes †
in diuinis eloquijs aliquando etiam angeli; &
aliquando Dei vocantur.vt in c.Sacerdotibus.
11. quæſt.1.quibus etiam Ieſus Chriſtus reue-
rentiam exhibuit,dum leproſos ad eos remi-
21 ſit. c.Nonne. prima quæſt. 1. & vocantur † lu-
men mundi. c.Sacerdotes. diſtin. 93. & præe-
minent Regali dignitati. c. Duo ſunt. 96. diſt.
22 Et Doctor † dicitur in dignitate conſtitutus.
c. Quantò. de magiſt.& tradit Bon. de Curtil.
in tract. de nobil. in 3.part. num. 99. & Signo.
de Homod. tit. de præced. doct. num. 50. &
23 ſtatim quod ad doctoratum † aſcendit adep-
tus eſt nobilitatem vt not Bar.in l. Iudices.C.
de dignit. lib. 12. ad quod videndus eſt Bon.
de Curtil. in allegato tit. de nobilit. in 3. par.
per totum,& præcipuè in num.27. & infra: vbi
24 oſtendit maiorem † nobilitatem in doctore,
quàm in alijs; illumque cæteris eſſe præponen
25 dum. Doctores enim Imperator vocat † illu-
ſtres: vt in procem. digeſtorū notatur: ex qui-
bus poteſt intrepidè concludi,quod hi, qui ſi-
mul habent plures dignitates,ſint præferendi
cæteris minores habentibus; quantò enim
quis habet plures dignitates,dicitur in digni-
tate maior. l.Senatorem.ff. de Senat.& ita iu-
ris eſſe ego inter alios minimus concludo.Sal-
uo &c. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXII.

Sacerdos an, & quando torqueri poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Clericus torqueri non poteſt, etiam ex atteſtatio-
ne vnius teſtis, niſi de crimine ſit diffamatus.*
2 *Clericus, etiam ſi coram Iudice laico confeſſus ſit
crimen, & haberet mille indicia contra; ſi non
ſit diffamatus, ab Eccleſiaſtico torqueri non
poteſt.*
3 *Clericus confitendo vnum delictum; de alio tor-
queri non poteſt, niſi ſit diffamatus de illo.*
4 *Clericus vt torqueri poſſit duo requiruntur.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

QVidam ruſticus cum baculo fuit graui-
ter in capite percuſſus, ex qua percuſ-
ſione dubitabatur de morte: de qua
percuſſione fuit imputatus Reuerēdus Nico-
laus, Sacerdos, & contra eum erat teſtis, qui
affirmabat cognouiſſe d. Sacerdotem percu-
tientem d. ruſticum: qui ruſticus ignorabat
percutientem: & ipſe clericus,ſtabat in nega-
tiua. Quare tractabatur de illum torquendo:
ſuper quo caſu requiſitus reſpondi non eſſe lo-
cum torturæ.
1 Nam clericus † ex ſola atteſtatione vnius
teſtis,ſi non ſit diffamatus de crimine,non pōt
torqueri: vt tradit Stephan. Aufrer. de poteſt.
ſecul. ſuper Eccleſ.perſo.in 3.regula.n.17. quē
ſequitur Diaz.in regula 125.ſub lim.3.& in ſua
prat.crimin. Canonica. c. 117. & Iul. Clar. in
prat.crim.§.fin.quæſt.64.verſ.Sed an clerici. &
Boſ.in ead.prat.tit.de indic.& cōſid.ante tort.
n.35.& tit.de tor.teſt.n.6.q. doct.atteſtātur de
com-

communi, & contrarijs reſpondent. Et magis ſpecificè tradit Ioſeph. Maſcard. in ſuis concluſionibus de probat. concluſ. 352. nu. 20.
2 vbi dicit quod Clericus, † etiam ſi confeſſus eſſet coram Iudice Laico; & haberet contra mille indicia; niſi de crimine ſit diffamatus, torqueri non poteſt à Iudice Eccleſiaſtico. Et idem probat Viuius in lib. commun. opinio. in verbo, Clericus torqueri: & quandocumq; ſine tortura; vel etiam data, in caſu præmiſſo,
3 fateatur† delictum, non poteſt de alio torqueri; de quo non conſtet etiam per diffamationem; ſecundum Diaz. in d. ſua pract. crim. Canonica. d. c. 117. qui dicit quod ad hoc vt Cle-
4 ricus † torqueri poſsit duo requiruntur ſcilicet; quod ſit de illo crimine ſuſpectus: & indicia ſint benè probata: & ꝙ ſubſit cauſſa; id eſt quod delictum ſit tale, quod deueniri poſsit ad torturam; de quo loquuntur primi Doctores, ex quibus iudicio meo, ſalua ſemper veritate, d. Reuer. Nicolaus in caſu prædicto non eſt torquendus, alio nõ apparente. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXIII.

Clericus fur an ſit irregularis? & an inferior Epiſcopo poſsit diſpenſare.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus à lege expreſſis.*
2 *Irregularitatem non eſſe, in dubio iudicari debet.*
3 *Furtum ſimplex non inducit irregularitatem.*
4 *Fur manifeſtus, eſt ille, qui in ipſo facto deprehẽditur.*
5 *Fur non manifeſtus non eſt irregularis.*
6 *Clericus fur non manifeſtus poteſt ordinari.*
7 *Epiſcopus diſpenſat cum Clerico fure.*
8 *Quatuor ſunt genera delictorum.*
9 *Furtum inter grauia delicta dicitur.*
10 *Graue delictum non inducit irregularitatem.*
11 *Depoſitio ſimplex eſt verbalis.*
12 *Ordines ſuſpenduntur per ſolemnem depoſitionem.*
13 *Depoſitus verbo, poteſt etiam verbo reſtitui.*
14 *Depoſitus ſolemniter ab vno Ordine tantum, poteſt reſtitui ad inferiores ordines.*
15 *Quod non eſt prohibitum adimpleri poteſt.*
16 *Diſpenſatur in delictis occultis per Epiſcopum.*
17 *Archipræsbyter Carpi habet iura Epiſcopalia, & Iuriſdictionem.*
18 *Et proprium diœceſim.*
19 *Cui conuenit qualitas demonſtrata conuenit diſpoſitio.*
20 *Inferiores prælati, qui habent ius Epiſcopale, poſſunt diſpenſare.*
21 *c. Tua de pœn. contra Diaz. non habet locũ in furto ſimplici.*
22 *Differentia inter latrocinium, & ſimplex furtũ.*

Dominus mihi adiutor, & non tacebo veritatem.

FACTI SPECIES.

QVidam clericus territorij, & diœceſis Carpenſis, mediante confeſſore, fecit reſtitutionem certarum rerum ab eo furatarum, & confeſſor pro abſolutione acceſsit ad Archipræsbyterum Collegiatæ, tanquam ad ordinarium: ſed oritur dubium an ille clericus ſit irregularis? & quod ab ipſo inferiori prælato diſpenſari non poſsit: quibus in caſu requiſitus reſpondi ex infra dicendis, d. clericum non eſſe irregularem, & poſſe à cenſura abſolui, ſeu diſpenſari à d. Prælato, quatenus in aliqua incurriſſet.

1 Et moueor quia Irregularitas † non incurritur, niſi in caſibus à lege expreſſis c. Is qui in
2 Eccleſia. de ſent. excom. in 6. & quando † ſit dubium, Iudex arbitrari debet non eſſe irregularem. Card. in Clem. Si furioſus. num. 9. ad finem. de homic. & in lege non reperitur ſcri-
3 ptum quod clericus † propter furtum ſimplex incurrat irregularitatem; imò contra c. Cum non ab homine. de iudic. & loquitur de manifeſto fure: quod tradit etiam Borgaſ. de irregul. & diſpenſ. in tit. de furt. in prin. in 6. par.
4 & ille dicitur † manifeſtus, qui deprehenditur in ipſo furto, vel cum re furata, antequam rem furatam ducat ad locum deſtinatũ. Abb. in c. fin. num. 10. de furt. l. Fur eſt manifeſtus. ff. de
5 furt. & fur † non manifeſtus non eſt irregularis: vt habetur in d. c. fin. de furt. in quo loco
6 deprehẽditur quod clericus † fur, ſi non ſit manifeſtus, poteſt ordinari: & in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, quinque cõcurrentibus, ſcilicet, quod ſponte ſit confeſſus furtum. Secundò quod ſatisfecerit læſo. Tertiò, quod de furto non ſit diffamatus. Quartò, quod egerit pœnitentiam. & Quintò, quod ſit idoneus ad ſuſcipiendos ordines: in quo caſu non erit neceſſaria diſpenſatio. Et iſta concurrunt in iſto caſu: quia iſte clericus ſponte confeſſus eſt: ſatisfecit læſo: nec eſt diffamatus: & ad pœnitentiam recurrit: vnde in collatis iam ordinibus poterit miniſtrare, & ſi aliquid de præ-
7 dictis deficeret, poſſet ab Epiſcopo † diſpenſari c. At ſi clerici. §. de Adult. de iudic. & ita poſt contraria tenet Borg. in allegato tract. & tit. num. 7. dicens quod quando omnia prædicta concurrunt non eſt neceſſaria diſpenſatio, & ſi aliquid prædictorum deficiat, Epiſcopus poteſt diſpenſare.

Sed vt magis caſus iſte eluceſcat quatuor
8 † delictorũ genera ſunt cõſideranda: leuia ſcilicet: grauia: grauiora: & grauiſsima: vt not. Bar. in l. Nõ ſolũ. §. Si mandato. ff. de iniur. Abb.
9 in c. Tua. n. 3. de pœn. Furtũ † verò inter grauia

annumeratur, vt illic Abb. & graue delictum
10 † non inducit irregularitatem ; ſed ab officio
depoſitionem.doct. in d.c.Tuæ. & in d. c.Cum
non ab homine . Depoſitio verò aut ſimplici-
11 ter fit, aut cum ſolemnitate.Simplex † autem
depoſitio,eſt verbalis,& iſta non ſuſpendit ab
12 ordinibus,ſed ſolum ab honoribus.Ordines †
autem ſuſpenduntur per ſolemnẽ depoſitio-
nem, quæ eſt degradatio . Specul. de accuſ. §.
Secundo loco,num.4.& 5.& Borgaſ.in eo tract.
de excomun. in Rubrica de ſent. depoſit. nu.
9. & num.40.verſ. Si verò non fuerit ſolemni-
ter depoſitus.vbi diſtinguẽdo dicit; quod aut
Epiſcopus depoſuit clericum ab adminiſtra-
tione; & ipſe poterit illum reſtituere . Et tũo,
aut in contumaciam,aut ſine: ſi ſine contuma-
13 cia,ſicuti quando verbo † tantum depoſuit vt
Nauar.in ſum.c.27.nu. 204. verbo etiam pote-
rit illum reſtituere . Sed ſi cum ſolemnitate,
14 aut ab vno † ordine tantum depoſuit ; ad in-
inferiores ordines; non autem maiores pote-
rit reſtituere : & ita in caſu prædicto quando
d. clericus incurriſſet pœnam depoſitionis,nõ
eſſet ſolemnis depoſitio;& conſequenter cum
eo diſpenſari poſſet .
Neque aduerſatur Concilium Triden. in c.
6. ſeſſ. 24.de reform.quia loquitur de irregula-
ritate:& hic caſus eſt ab ea omnino alienus:&
non tollit auctoritatem diſpẽſandi in caſibus
15 à iure permiſſis: vnde cum non ſit † expreſsè
prohibitum,quod à iure eſt conceſſum, adim-
pleri poterit. Innoc. in c. Cum pridem.de re-
nunt. & Borgaſ. in tit.de furt. nu.7. verſ. Non
tamen. & eò maxime,quia non habet clauſ.nõ
obſtan.neque decretum irritans.vt refert etiã
Nauar.in d.ſum.c.27.num.204. imò ſecundum
d.Conc. quatenus in irregularitate cecidiſſet,
16 poſſet † diſpenſari; cum eius delictum ſit oc-
cultum.

Verum quia prædicta iura loquũtur de Epi-
ſcopo;videtur dubium quod quando d. cleri-
cus eſſet in caſu diſpenſationis , quod Archi-
præsbiter prædictus,licet ſit ordinarius , non
poſſit cum eo diſpenſare: tamen,mea quidem
17 ſententia, poſſet diſpenſare: ipſe enim † ex
priuilegijs collegiatæ habet omnia iura Epi-
ſcopalia , & iuriſdictionem : & meritò nomen
Ordinarij.Gl. in c.Ordinarij.in verbo Ordina-
rij. in 6.& ibi Gemin.num.5. & Fran.nu.3.Ho-
18 ſtien.in ſum.eod.tit.nu.12.& habet † propriam
diœceſim. Ant.de But.in c.Nimis,nu. 7. de iu-
reiur.Gl. in Clem.1.de reb.Eccl. non alien. in
verbo.Proprij. & in Clem. 1. de for. comp. in
verbo, Diœceſanis vbi dicitur, quod iſti infe-
riores Prælati gerunt vices Epiſcoporũ. quod
ſequitur Felin. & Dec. in c. At ſi clerici. §. de
19 Adulterijs:de iudic. vnde Cui † conuenit qua-
litas demonſtratiua , conuenit etiam diſpoſi-
tio.Socin. in conſ.200.col.fin.verſ.Sed,Ad hæc.
in 2.vol. & ita Borgaſ. tit.de vot.& vot.redẽp.
nu.79. qui dicit quod regula, quæ habet,quod
ſolus Epiſcopus diſpenſat , fallit in inferiori-
20 bus,qui † de iure ſpeciali habent ius Epiſco-
pale in perſonis : qui ſicut Epiſcopus,poſſunt
diſpenſare. quod affirmat etiã Card.in Clem.
1.num.24.de offic.vic. Quare ſi requiratur di-
ſpenſatio,Archipræsbyter ipſe poterit diſpen
ſare .

Nec prędictis obſtat doctrina Diaz.in c.84.
21 ſuæ prat.crimin.can.qui vult quod diſpoſitio †
c. Tuæ de pœn. habeat locum etiam in furto
ſimplici; qui errat , & eius opinio ab omnibus
eſt reprobata;vt atteſtatur Foll. in pratic.cri-
min.can.c.d 1. cum ibi per eum annotatis. nam
22 differentia † eſt inter latrocinium, & ſimplex
furtum: vt doct.in d.c.Tuæ. & tractat.d.Folle-
rius;cum quo tranſeo , & ita vt ſupra conſulo.
Saluo.&c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXIV.

Clericus homicida quando non ſit irregularis.

SVMMARIVM.

1 *Iniuriam proximi ſui quilibet tenetur debellare.*
2 *Rei licitæ dat operam, qui conſanguineũ defendit.*
3 *Clericus dans operam rei licitæ,ſi delinquat , non ammouetur ab ordinibus .*
4 *Aggreſſorem quando licet occidere .*
5 *Diſtinctio inter euitabilem, & non euitabilem neceſſitatem.*
6 *Clericus in ineuitabili neceſſitate,in nullo tenetur ſi occidat. & num.13.*
7 *Inculpata tutela quando intelligatur. & nu.15.*
8 *Neceſſitas ineuitabilis eſt,quando aggreſſus non poteſt fugere .*
9 *Fugere nemo tenetur,quia ponit ſe in periculum. & num.10.*
11 *Fugere eſt dedecus. & num.12.*
13 *Clericus occidendo,ſi ſit in ineuitabili,remanet in ordinibus. & in officio. num.14.*
16 *Moderamen quando dicatur .*
17 *Tutior via eſt ſemper eligenda.*

Dabit mihi Deus verbum .

FACTI SPECIES.

DVo laici enſibus denudatis aggreſſi ſunt conſobrinum clerici; qui vidẽs à longe inſultum , accepto enſe acceſſit ad defendendum conſobrinũ; & alter ex duobus in d.clericum irruit magno impetu: & in eo conflictu ſe defendendo clericus vulnerauit laicum,ex quo vulnere poſtea deceſſit,& dicebatur clericum irregularem,& eſſe puniendum pœna homicidij: in quo caſu dixi,vt infra: videlicet.

Qui-

1 Quilibet † tenetur debellare iniuriam pro-
ximi ſui, eumque ab aggreſſore defendere; &
modum excedendo, vt expreſsè dicit textus
in c. Fortitudo. & in c. Non inferenda. cum c.
Sequenti. 23. quæſt. 3. & idem notat textus in
c. Dilecto. §. Et quidem. de ſent. excom. in 6.
2 vbi eſt caſus expreſsus. vnde, qui † conſangui-
neum defendit, dicitur dare operam rei licitę:
3 & qui dat operam rei licitæ, etiam ſi ſit † cle-
ricus, ſi homicidium committat non remoue-
tur à ſuſceptis ordinibus; nec à promouendis
impeditur c. Dilectus. c. Ex litteris. & c. Signi-
ficaſti. il 2. de homic. nec eget diſpenſatione.
c. 2. eod. tit. Abb. in d. c. Significaſti. & textus in
c. Ioannes. eod. tit. & in Clem. 1. eod. vbi ex-
preſsè notatur. Et cum in præſenti caſu cle-
ricus defenderet conſobrinum, & conſequen-
ter faceret licitum opus, alter ex aggreſſori-
bus impetu magno in eum irruit; quapropter
ſui ipſius defenſorem eſſe coactus fuit: in quo
4 † caſu ſibi licuit occidere aggreſſorem ſine pœ-
na. c. Lator. de homic. & c. Quia te. 50. diſtin.
5 Et non obſtat quod doct. diſtinguant † in-
ter euitabilem, & ineuitabilem neceſſitatem:
vt refert inter alios Hoſtien. in ſum. eod. tit. de
homic. §. Quā pœna. verſ. Si verò quis facto
homic. qui concludunt quod quando clericus
6 ſit † in ineuitabili, in nullo tenetur: & ſi ſit in
euitabili, vt quando poteſt fugere: incidit in
pœnam. Veruntamen vis tota pendet in co-
gnoſcendo euitabilem ab ineuitabili. & Nicol.
Plot. de irregul, num. 22. ſequutus Archid. in c.
1. 23. quæſt. 3. interpretatur illud dictum; vt
7 inculpata † tutela ſit, quando percuſſio in ag-
greſſorem fiat incontinenti idest in ipſo actu
inſultus, & defenſionis: & neceſſitas ineuita-
8 bilis † ſit quando aggreſſus non poteſt fugere
ſine periculo. Quam quęſtionem recitat Card.
in Clem. 1. de homic. num. 26 in quā Paul. di-
uersè à Zenz. ſentiebat. Paul. enim tenebat, ꝙ
potens fugere, ſi non fugit, ſit in culpa; & ca-
dat in pœnam: Zenz. verò dicebat quod nemo
9 † tenetur fugere; cum fugiendo ponat ſe in pe
riculum; quia cadere poteſt, & cadendo inter-
10 fici, cui periculo ſe exponere non † tenetur. c.
Accedens. il 2. vt lit. non conteſt. & per alia
iura ab eo allegata, cui me remitto. Imò fu-
11 giendo incurrit † in dedecus, etiam ſi non ca-
deret: vt probat Card. vbi ſupra; qui reprobat
mentem Paul. & ſtat cum Zenz. dicens quod
æquiparatur non poſſe recedere, ſeu fugere;
12 vel poſſe cum † dedecore: ad quod nemo te-
netur: textus tamen in c. 2. de homic. & in c.
De his clericis. il 2. 50. diſtin. & c. Quia verò.
13 videtur tenere, quod etiam ſi clericus † eſſet
in euitabili, non fugiendo, remanet in ſuſce-
ptis ordinibus; licet ad altiora non aſcendat:
& c. De his clericis. qui ſupra, dicit quod ſi in
14 neceſſitate † ineuitabili occidat, ſine ſua cul-
pa, remanet in officio ſuo de iure; abſque di-
ſpenſatione; & iſta opinio ſecundum Tarātas.
dicit Borgaſ. de irregul. in 6. part, tit. de ho-
mic. num. 5. verſ. Prima tamen opinio. quod eſt
communior. Hoſtien. etiā vbi ſupra, dat aliud
exemplum de clerico, qui tenebat gladium in
manu ad defenſam, & paganus irruit in eum,
ita quod euitare non poterat, quod ſi clericus
eum occidat, non eſt ei imputandum. Ex qui-
bus redditur firma concluſio, quod clericus, de
quo agitur, præter voluntatem occiderit; quia
periculum euadere non poterat; imò nec fu-
15 gere; & in eo cadit dictum cum moderamine †
inculpatæ tutelæ. Gl. in d. c. Significaſti. in ver-
bo, Tutelæ. verſ. Seruatur. dicens quod ſerua-
16 tur moderamen † ſi illud tantum fiat, quo om-
miſſo violentia ommitti non poſſet: ſi ergo
uiolentum interficis, ſic quod periculum mor-
tis ab eo euadere non poteras, eum ſine pœna
interficis: & ſic fuit in prædicto caſu: ita quod
pœna non ſit in clericum exequēda, & pro iſta
opinione ſtatuit Conc. Trident. ſeſſ. 24. de re-
form. ca, 7. Tutius tamen dicerem ad abundā-
tem cautelam, ipſum debere diſpenſationem
procurare antequam in ſuſceptis adminiſtret:
17 quia tutior † via ſemper eſt eligenda pro ſa-
lute animæ, & ſecundum Conc. vbi ſupra or-
dinarius habet facultatem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXV.

Beneficium Iuriſpatronatus quando Papæ ſit
deuolutum.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non poteſt præſentare ſine conſenſu ſui ſuperioris.*
2 *Abbatiſſa non poteſt præſentare ſine conſenſu capituli.*
3 *Paria ſunt non facere, & minus canonicè facere.*
4 *Tempus à die mortis currit patrono in præſentando.*
5 *Tempus ſcientiæ habet locum in electione, non præſentatione.*
6 *Admiſſio præſentationis acquirit ius præſentato.*
7 *Præſentatus admiſſus poteſt agere pro inſtitutione ſibi facienda.*
8 *Qui habet ius ad rem, habet actionem.*
9 *Admiſſio ſi & inquantum; cuius ſit efficaciæ.*
10 *Præſentatus in poſſeſſorio præferri debet prouiſo Apoſtolico.*
11 *Omnis cauſſa finalis attenditur in gratioſā diſpoſitione.*
12 *Gratia Papæ ſuper narratis eſt nulla, ſi narrata ſint falſa.*
13 *Inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum.*
14 *Derogatio non amplectitur ea, quæ non fuerunt narrata.*
15 *Poſſeſſio, ſine citatione partis, eſt nulla.*
16 *Nemo debet priuari iure ſuo, ipſo non citato.*

Intruſus

17 *Intruſus quis dicatur ?*
18 *Prouiſus Apoſtolicus non mittitur in poſſeſſionẽ præſentato non citato.*
19 *Intruſus non reſtituitur.*
20 *Præſentatio infra quatuor menſes fieri debet à laicis.*
21 *Tempus quatuor menſium currit in beneficijs de patrimonio laicorum.*
22 *Tempus quatuor menſium currit de momento ad momentum.*
23 *Lapſo quadrimeſtre fit deuolutio ordinario. & num. 25.*
24 *Idem iudicium de præſentatis, quod de patronis, & quando.*
26 *Lapſo quadrimeſtre ſtatim currit tempus ex menſium ordinario.*
27 *Idem tempus, quò ad conferentem, quod ad inſtituentem.*
28 *Ordinarius debet viſitare diœceſim quotannis.*
29 *Ignorantia Iuris non excuſat.*
30 *Deuolutio fit ab Ordinario Carpenſi ad Papam.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante ſimplici beneficio S. Cæciliæ per deceſſum Reuer. Petri, Abbatiſſa S. Thomæ, & confeſſor monaſterij, qui habebant votum præſentandi vnà cum ſucceſſoribus fundatoris laici; qui d. beneficium ex proprijs bonis dotauerat, præſentauerunt Reuer. Dominicum coram Reuerendo Præpoſito, & Ordinario; qui præſentationẽ admiſit; & dum ageretur de inſtitutione, Abbatiſſa, & confeſſor præſentauerunt vnà cum Domino Marco, vno ex ſucceſſoribus, Reuer. Hieronymum: inter quem, & Reuerendum Dominicum orta fuit lis: qua pendente. d. Reu. Hieronymus præſentauit prouiſionem ſibi factam de d. beneficio à Papa; in qua narrauerat habere medietatem votorum: & durante lite d. Hieronymus vigore literarum Apoſtolicarũ adeptus fuit poſſeſſionem beneficij; & tandẽ Reuer. Benedictus d. beneficium impetrauit etiam à Papa, tanquam deuolutum: & auctoritate Reuerendi Vicarij Mutinenſis, cui Papa executionem commiſerat; habuit poſſeſsionẽ.

Multa in hac materia doctiſsimi Cõſulentes ſcripſerunt, ita quod ſatis eſſet eorum auctoritatem ſubſcribendo approbare; verum amico cupiẽs ſatisfacere, aliquas ſpicas colligam, & faſciculis tantorum virorũ adijciam: in qua cauſa ſufficit oſtendere quod beneficium, de quo agitur, ſit Papæ deuolutũ; & quod Reuerendus Benedictus in poſſeſſione ſit tuendus.

In cuius cauſſæ exordio aduerto, ꝙ collatio Pontificia Reuer. Hieronymi, vti ſubreptitia, nullius eſt valoris: ſicut præſentatio de eo facta poſt Reuer. Dominicum: Imò quod, ſtante nullitate, tanquam intruſus eſt incapax d. beneficij.

Primò enim narrauit Papæ habere medietatem votorum; ſuper qua Papa fundauit gratiam; ſed quia vota legitimè non habuit, gra-
1 tia redditur nulla. Confeſſor † enim non po-
tuit dare votum ſine conſenſu ſui ſuperioris;
vt demonſtrant allegationes ex auctoritate.
Lamb. in tit. de iur. pat. lib. 3. artic. 6. 4. quæſt.
2 prin. 1. part. neque Abbatiſſa † ſine auctorita-
te ſui capituli. c. Ea noſcitur. de his, quæ fiũt.
à Præl. & not. Lamb. in lib. 2. 1. part. artic. 12. 2.
quæſt. prin. num. 10. & ideo nulliter dederunt
3 vota. Paria † enim ſunt non facere actum, &
minus canonicè facere. l. Quotiens. ff. qui ſa-
tiſd. cogan. l. 4. §. Condemnatum. ff. de re iud.
Imò nec votum illius Marci eſt alicuius momẽ
ti; cum à morte prædeceſſoris elapſi eſſent
quatuor menſes: vt iſdem Lamb. in 6. artic. 3.
quæſt. prin. 2. part. 2. lib. num. 8. & 9. Nam tem-
4 pus † à die obitus. d. Prædeceſſoris incepit
currere; non autem ſcientiæ, c. Quia diuerſita-
5 tem. de conceſ. præben. Tempus † autem ſcien
tiæ habet locum in electione, non autem in
præſentatione; quia ſtatim mortuo rectore in-
cipit curere. Lamb. in lib. 2. artic. 8. 1. q. prin.
2. part. cum ibi per eum allegatis. Et ita quia
vota confeſſoris, & Abbatiſsæ, et etiam ſucceſ
ſoris fundatoris fuerunt nulliter data; conſe-
quenter gratia Papæ, fundata in narratiua, fuit
nulla. Non entis enim, nullæ ſunt qualitates.

Præterea in bulla non eſt facta mentio litis,
nec de præſentatione Reuer. Dominici ad-
6 miſſa; per quam † acquiſiuerat ius ad rem.
Rot. de iurepat. deciſ. 7. aliàs 328. in antiq.
Mand. in reg. 31. quæſt. 5. num. 11. c. Dilectus.
de offic. leg. Lamb. lib. 2. part. 3. quæſt. prin. art.
9. Felin. in c. Super literis, num. 6. de reſcrip.
Crau. in conſ. 68. num. 12. primo vol. & in conſ.
573. num. 15. in 4. vol. Quod ius erat tantæ ef-
7 ficaciæ quod præſentatus † poterat agere pro
inſtitutione ſibi facienda; maximè cum eſſet
idoneus. Gl. & doct. in d. c. Dilect°. & not. Mãd.
8 vbi ſupra. Nam qui † habet ius ad rem; habet
etiam actionem in actu iam introducto, & vi-
detur ipſam rem habere. l. Qui actionem. ff. de
reg. iur. l. Rem in nobis. ff. de acquir. rerum do-
min. Et tantò magis ſtante admiſsione, ſi & in
9 quantum; quæ † cum ſit facta in caſu, in quo
admitti debebat, eſt tantæ efficaciæ, vt præ-
10 ferri † debeat prouiſo Apoſtolico in poſſeſſo-
rio, etiam ſi in petitorio ſuccumbere debuiſ-
ſet. Rot. per Seraph. deciſ. 657. in primo libr.
diuerſ. nouiſſ. & Papa nunquam intendit tolle-
re alicui ius ſuum. Bar. & alij in l. fin. C. ſi cont.
ius. vel rem pub. Felin. Dec. & alij. in c. Quæ
in Eccleſiarum. de conſt. & quantò magis iſto
caſu; quia Papa in expreſſo conceſsit cum clau
ſula; dummodo non ſit alteri ius quæſitum.

Vnde

Vnde reſultat concluſio, quod prouiſio ſit nul-
11 la. Nam in omni † gratioſa diſpoſitione atten-
ditur cauſa finalis, ſuper qua eſt fundata. Bar.
Bal. & alij. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. quare cũ
Papa fundauerit ſuam gratiam ſuper narratis,
12 cum narrata ſint falſa, nulla † redditur gra-
tia: c. Suggeſtum. de decim. Abb. in c. Super
litteris. ſub. num. 6. verſ. Item ceſſante cauſa
gratiæ. de reſcrip. & latè Tiraq. in tract. ceſs.
cauſ. ceſſ. effect.

Secundò, ommiſit narrare, quod adhuc du-
rabat tempus ordinario, inſtituẽdi præſenta-
tum: nam prædeceſſor deceſſerat de menſe
Martij; præſentatio fuit facta de menſe Apri-
lis, & data Bullæ Apoſtolicæ eſt de mẽſe Maij:
13 inſtitutio † enim ſpectat ad Epiſcopum. c. Cũ
ex iniuncto. in fine. de hæret. c. 2. & 3. de inſti-
tut. & idem ius competit inferiori prælato.
Lamb. in d. tract. de iur. pat. in 3. part. 2. lib.
artic. 10. pri. quæſt. prin. Quare iuri prædicto
14 non † intelligitur derogatum; de quo nulla
fuit facta mentio, ſicut de iure quæſito Reue-
rendo Dominico. c. Si propter tua debita. de
reſcrip. in 6. & c. Quamuis. & Lamb. in 3. part.
2. libri artic. 9. 1. quæſt. prin. num. 15.

Tertiò; eſt etiam nulla d. prouiſio; quia nar
ranit Epiſcopum Ferrariæ eſſe viciniorem, ꝙ
eſt falſiſſimum; vt notant eruditiſſimi viri in
ſuis allegationibus. Imò dato quod ille Vi-
carius fuiſſet legitimus iudex; ex quo ineptè
proceſſit dando poſſeſſionem d. Reuer. Hie-
15 ronymo † ſine citatione Reuer. Dominici, om
nia ſunt nulla: vt probat Card. in conſ. 65. nu.
16 6. c. Si Epiſcopus. de præben. in 6. Nemo †
enim eſt priuandus iure ſuo, ipſo non citato.
Clem. Paſtoralis. in fin. de re iud. & adeſt re-
gula Cancell. de non toll. iur. quæſ. vbi Mand.
Quapropter d. Reuer. Hieronymus eſt intru-
17 ſus. Ille etiam dicitur † intruſus, qui benefi-
cium habet à non habente facultatem: vel ẽt
ab habente, non ſeruata forma canonica. Imol.
in c. Cum veniſſent. num. 6. de in integ. reſtitu.
Mand. in regula 29. quæſt. 4. num. 5. 6. & 7. & te-
nuit Rot. in d. deciſ. 687. in primo vol. diuerſ.
18 nouiſſ. vbi concluditur quod prouiſus † Apo-
ſtolicus nõ mittitur in poſſeſſionem, niſi prius
citato, & audito præſentato: & tenetur ad re-
ſtitutionem fructuum, nedum perceptorum,
ſed qui percipi potuerunt à die intruſionis:
Rot. deciſ. 1170. lib. 3. diuer. nouiſſ. qui ſi eſſet
19 illa poſſeſſione priuatus; non haberet † reme-
dium reſtitutionis, neque attentatorum. Fer-
ret. in conſ. 372. num. 6. & 7. & ſic remanet cõ-
cluſio quod d. Reuerendus Hieronymus nullũ
ius habeat in d. beneficio. Sed reſtat diſcute-
re, An Reuer. Benedictus qui aliam prouiſio-
nem à Papa impetrauit mortuo Reuer. Domi-
nico; narrans beneficium deuolutum Sedi A-
poſtolicæ, audiri debeat?

Ad quam dilucidationem præmitto, quod
in Iurepatronatu laicorum, ſuccedente vaca-
20 tione, præſentatio † fieri debet infra quatuor
menſes. c. Vnico. de iurepat. in 6. & Eccleſia-
ſticorum infra ſex menſes. Secundò præmit-
to, quod licet religioſi habeant ius præſentan
di cum laicis; ſi iuſpatronatus conſiſtat in pa-
trimonio laicorum; idem eſt iudicium de ip-
21 ſis, ſicut de laicis: ſcilicet, vt currat † tempus
quatuor menſium ad præſentandum. Lamb. in
9. artic. 1. quæſt. prin. 2. partis. 2. libri. Tertiò
præmitto, quod tempus ſtatim ſequuta morte
22 Rectoris incipit currere & currit † de momen-
to ad momentum: vt iiſdem Lamb. vbi ſupra.
artic. 14. 1. quæſt. prin. 2. par. 2. lib.

Quibus præmiſſis inſpiciendo tempus mor
tis prædefuncti Rectoris; quæ fuit anno 1589.
menſe Martij & tempus impetrationis Reue-
rendi Benedicti, quæ fuit anno 1592. menſe Iu
nij: abſque dubio conſtat de deuolutione: nã
præſuppoſita inualiditate præſentationis Re-
uer. Hieronymi; & etiam prouiſionis Apoſto-
licæ, vt ſupra demonſtratum eſt; nec non etiã
inualiditate Reuer. Dominici, ex nullitate vo
torum Confeſſoris, & Abbatiſſæ: qui etiam pẽ-
23 dente lite deceſſit; lapſo † quadrimeſtre, fuit
facta deuolutio Ordinario. c. 2. de ſuppl. negl.
prælat. & tempus ſemper cucurrit, etiam du-
rante lite: nam quando lis eſt inter præſenta-
tos, ſuper iure præſentandi, quia vnus dicat
habere potiora iura, vigore ſui præſẽtãtis; al-
24 ter verò idem contendat: idem † eſt ac ſi ipſi
patroni inuicem de eodem contenderent, &
tunc currit omnino tempus quatuor mẽſium,
non minus ac ſi nulla eſſet contentio. ita Rot.
deciſ. 421. in primo vol. diuerſ. nouiſſ. licet te-
neat currere à tempore ſcientiæ: nam iſto ca-
25 ſu concurrit curere à die mortis; quò † lapſo
ſit deuolutio in Ordinarium. Lamb. in d. ar. 9.
1. quæſt. prin. 2. part. 2. lib. in octauo caſu: n. 17.
26 iuncto cum 9. caſu, num. 20. & ſtatim lapſo †
quadrimeſtre: incipit currere tempus ſex men
ſium ordinario ad conferendum. c. Nulla. de
27 conceſſ. præb. quod tam † in conferente, quã
in inſtituente procedit, vt Lamb. in eod. tract.
artic. 8. 2. quæſt. prin. 3. part. 2. lib. in quo locõ
ſecundum deciſionẽ Rotæ, probat, quod igno-
rantia deuolutionis non poteſt prætendi, quia
28 Ordinarius † quotannis debet viſitare diœ-
ceſim, & ſcire vacationem beneficiorum, ſicut
ordinarius inferior tenetur; alias nullã habet
29 excuſationem: quia ignorantia † iuris non ex-
cuſat. c. Ignorantia. de reg. iur. in 6. ergo ſi à
morte prædeceſſoris vſque ad prouiſionem
Reuer. Benedicti lapſi ſunt pluſquàm duo an-
ni, non eſt neganda deuolutio.

Nec obſtat diſpoſitio d. c. Nulla. de conceſſ.
præb. vbi videtur quod deuolutio inferioris
deuoluat ad Epiſcopum, & ab Epiſcopo ad
Archiepiſcopum, & demum ad Papam: quia
etiam ſi eſſet in vſu, (quod tamen nõ credo)

17 *Intruſus quis dicatur.*
18 *Prouiſus Apoſtolicus non mittitur in poſſeſſionē præſentato non citato.*
19 *Intruſus non reſtituitur.*
20 *Præſentatio infra quatuor menſes fieri debet à laicis.*
21 *Tempus quatuor menſium currit in beneficijs de patrimonio laicorum.*
22 *Tempus quatuor menſium currit de momento ad momentum.*
23 *Lapſo quadrimeſtre fit deuolutio ordinario. & num. 25.*
24 *Idem iudicium de præſentatis, quod de patronis, & quando.*
26 *Lapſo quadrimeſtre ſtatim currit tempus ex menſium ordinario.*
27 *Idem tempus, quò ad conferentem, quod ad inſtituentem.*
28 *Ordinarius debet viſitare diœceſim quotannis.*
29 *Ignorantia Iuris non excuſat.*
30 *Deuolutio fit ab Ordinario Carpenſi ad Papam.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Vacante ſimplici beneficio S. Cæciliæ per deceſſum Reuer. Petri, Abbatiſſa S. Thomæ, & confeſſor monaſterij, qui habebant votum præſentandi vnà cum ſucceſſoribus fundatoris laici; qui d. beneficium ex proprijs bonis dotauerat, præſentauerunt Reuer. Dominicum coram Reuerendo Præpoſito, & Ordinario; qui præſentationē admiſit; & dum ageretur de inſtitutione, Abbatiſſa, & confeſſor præſentauerunt vnà cum Domino Marco, vno ex ſucceſſoribus, Reuer. Hieronymum: inter quem, & Reuerendum Dominicum orta fuit lis: qua pendente, d. Reu. Hieronymus præſentauit prouiſionem ſibi factam de d. beneficio à Papa; in qua narrauerat habere medietatem votorum: & durante lite d. Hieronymus vigore literarum Apoſtolicarū adeptus fuit poſſeſſionem beneficij; & tandē Reuer. Benedictus d. beneficium impetrauit etiam à Papa, tanquam deuolutum: & auctoritate Reuerendi Vicarij Mutinenſis, cui Papa executionem commiſerat, habuit poſſeſſionē.

Multa in hac materia doctiſſimi Cōſulentes ſcripſerunt, ita quod ſatis eſſet eorum auctoritatem ſubſcribendo approbare; verum amico cupiēs ſatiſfacere, aliquas ſpicas colligam, & faſciculis tantorum virorū adijciam: in qua cauſa ſufficit oſtendere quod beneficium, de quo agitur, ſit Papæ deuolutū; & quod Reuerendus Benedictus in poſſeſſione ſit tuendus.

In cuius cauſſæ exordio aduerto, ꝙ collatio Pontificia Reuer. Hieronymi, vti ſubreptitia, nullius eſt valoris: ſicut præſentatio de eo facta poſt Reuer. Dominicum: Imò quod, ſtante nullitate, tanquam intruſus eſt incapax d. beneficij.

Primò enim narrauit Papæ habere medietatem votorum; ſuper qua Papa fundauit gratiam; ſed quia vota legitimè non habuit, gratia redditur nulla. Confeſſor † enim non po-
1 tuit dare votum ſine conſenſu ſui ſuperioris; vt demonſtrant allegationes ex auctoritate Lamb. in tit. de iur. pat. lib. 3. artic. 6. 4. quæſt.
2 prin. 1. part. neque Abbatiſſa † ſine auctoritate ſui capituli. c. Ea noſcitur. de his, quæ fiūt. à Præl. & not. Lamb. in lib. 2. part. artic. 12. 2. quæſt. prin. num. 10. & ideo nulliter dederunt
3 vota. Paria † enim ſunt, non facere actum, & minus canonicè facere. l. Quotiens. ff. qui ſatiſd. cogan. l. 4. §. Condemnatum. ff. de re iud. Imò nec votum illius Marci eſt alicuius momēti; cum à morte prædeceſſoris elapſi eſſent quatuor menſes: vt iſdem Lamb. in 6. artic. 3. quæſt. prin. 2. part. 2. lib. num. 8. & 9. Nam tem-
4 pus † à die obitus. d. Prædeceſſoris incepit currere; non autem ſcientiæ. c. Quia diuerſita-
5 tem. de conceſ. præben. Tempus † autem ſcientiæ habet locum in electione, non autem in præſentatione; quia ſtatim mortuo rectore incipit currere. Lamb. in lib. 2. artic. 8. 1. q. prin. 2. part. cum ibi per eum allegatis. Et ita quia vota confeſſoris, & Abbatiſsæ, et etiam ſucceſſoris fundatoris fuerunt nulliter data; conſequenter gratia Papæ, fundata in narratiua, fuit nulla. Non entis enim, nullæ ſunt qualitates.

Præterea in bulla non eſt facta mentio litis, nec de præſentatione Reuer. Dominici ad-
6 miſſa; per quam † acquiſiuerat ius ad rem. Rot. de iurepat. deciſ. 7. aliàs. 328. in antiq. Mand. in reg. 31. quæſt. 5. num. 11. c. Dilectus. de offic. leg. Lamb. lib. 2. part. 3. quæſt. prin. art. 9. Felin. in c. Super literis. num. 6. de reſcrip. Crau. in conſ. 68. num. 12. primo vol. & in conſ. 573. num. 15. in 4. vol. Quod ius erat tantæ ef-
7 ficaciæ quod præſentatus † poterat agere pro inſtitutione ſibi facienda; maximè cum eſſet idoneus. Gl. & doct. in d. c. Dilect°. & not. Mād.
8 vbi ſupra. Nam qui † habet ius ad rem; habet etiam actionem in actu iam introducto, & videtur ipſam rem habere. l. Qui actionem. ff. de reg. iur. l. Rem in nobis. ff. de acquir. rerum domin. Et tantò magis ſtante admiſsione, ſi & in
9 quantum; quæ † cum ſit facta in caſu, in quo admitti debebat, eſt tanta efficaciæ, vt præ-
10 ferri † debeat prouiſo Apoſtolico in poſſeſſorio, etiam ſi in petitorio ſuccumbere debuiſſet. Rot. per Seraph. deciſ. 657. in primo libr. diuerſ. nouiſſ. & Papa nunquam intendit tollere alicui ius ſuum. Bar. & alij in l. fin. C. ſi cont. ius. vel rem pub. Felin. Dec. & alij. in c. Quæ in Eccleſiarum. de conſt. & quantò magis iſto caſu; quia Papa in expreſſo conceſſit cum clauſula; dummodo non ſit alteri ius quæſitum.

Vnde

Vnde reſultat concluſio, quod prouiſio ſit nul-
11 la. Nam in omni † gratioſa diſpoſitione attenditur cauſſa finalis, ſuper qua eſt fundata. Bar. Bal. & alij. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. quare cũ Papa fundauerit ſuam gratiam ſuper narratis,
12 cum narrata ſint falſa, nulla † redditur gratia. c. Suggeſtum. de decim. Abb. in c. Super litteris. ſub. num. 6. verſ. Item ceſſante cauſa gratiæ. de reſcrip. & latè Tiraq. in tract. ceſs. cauſ. ceſſ. effect.

Secundò, ommiſit narrare, quod adhuc durabat tempus ordinario, inſtituẽdi præſentatum: nam prædeceſſor deceſſerat de menſe Martij; præſentatio fuit facta de menſe Aprilis, & data Bullæ Apoſtolicæ eſt de mẽſe Maij:
13 inſtitutio † enim ſpectat ad Epiſcopum. c. Cũ ex iniuncto. in fine. de hæret. c. 2. & 3. de inſtitut. & idem ius competit inferiori prælato. Lamb. in d. tract. de iur. pat. in 3. part. 2. lib. artic. 10. pri. quæſt. prin. Quare iuri prædicto
14 non † intelligitur derogatum; de quo nulla fuit facta mentio, ſicut de iure quæſito Reuerendo Dominico. c. Si propter tua debita. de reſcrip. in 6. & c. Quamuis. & Lamb. in 3. part. 2. libri artic. 9. 1. quæſt. prin. num. 15.

Tertiò, eſt etiam nulla d. prouiſio; quia narrauit Epiſcopum Ferrariæ eſſe viciniorem, ꝙ eſt falſiſſimum; vt notant eruditiſſimi viri in ſuis allegationibus. Imò dato quod ille Vicarius fuiſſet legitimus iudex; ex quo ineptè proceſſit dando poſſeſſionem d. Reuer. Hie-
15 ronymo † ſine citatione Reuer. Dominici, omnia ſunt nulla: vt probat Card. in conſ. 65. nu.
16 6. c. Si Epiſcopus. de præben. in 6. Nemo † enim eſt priuandus iure ſuo, ipſo non citato. Clem. Paſtoralis. in fin. de re iud. & adeſt regula Cancell. de non toll. iur. quæſ. vbi Mand. Quapropter d. Reuer. Hieronymus eſt intru-
17 ſus. Ille etiam dicitur † intruſus, qui beneficium habet à non habente facultatem: vel ẽt ab habente, non ſeruata forma canonica. Imol. in c. Cum veniſſent. num. 6. de in integ. reſtitu. Mand. in regula 29. quæſt. 4. num. 5. 6. & 7. & tenuit Rot. in d. deciſ. 687. in primo vol. diuerſ.
18 nouiſſ. vbi concluditur quod prouiſus † Apoſtolicus nõ mittitur in poſſeſſionem, niſi prius citato, & audito præſentato: & tenetur ad reſtitutionem fructuum, nedum perceptorum, ſed qui percipi potuerunt à die intruſionis: Rot. deciſſ. 1170. lib. 3. diuer. nouiſſ. qui ſi eſſet
19 illa poſſeſſione priuatus; non haberet † remedium reſtitutionis, neque attentatorum. Ferret. in conſ. 372. num. 6. & 7. & ſic remanet cõcluſio quod d. Reuerendus Hieronymus nullũ ius habeat in d. beneficio. Sed reſtat diſcutere, An Reuer. Benedictus qui aliam prouiſionem à Papa impetrauit mortuo Reuer. Dominico; narrans beneficium deuolutum Sedi Apoſtolicæ, audiri debeat?

Ad quam dilucidationem præmitto, quod in Iurepatronatu laicorum, ſuccedente vaca-
20 tione, præſentatio † fieri debet infra quatuor menſes. c. Vnico. de iurepat. in 6. & Eccleſiaſticorum infra ſex menſes. Secundò præmitto, quod licet religioſi habeant ius præſentandi cum laicis; ſi iuſpatronatus conſiſtat in patrimonio laicorum; idem eſt iudicium de ip-
21 ſis, ſicut de laicis: ſcilicet, vt currat † tempus quatuor menſium ad præſentandum. Lamb. in 9. artic. 1. quæſt. prin. 2. partis. 2. libri. Tertiò præmitto, quod tempus ſtatim ſequuta morte
22 Rectoris incipit curere & currit † de momento ad momentum: vt iſdem Lamb. vbi ſupra. artic. 14. 1. quæſt. prin. 2. par. 2. lib.

Quibus præmiſſis inſpiciendo tempus mortis prædefuncti Rectoris; quæ fuit anno 1589. menſe Martij & tempus impetrationis Reuerendi Benedicti, quæ fuit anno 1592. menſe Iunij: abſque dubio conſtat de deuolutione: nã præſuppoſita inualiditate præſentationis Reuer. Hieronymi; & etiam prouiſionis Apoſtolicæ, vt ſupra demonſtratum eſt; nec non etiã inualiditate Reuer. Dominici, ex nullitate votorum Confeſſoris, & Abbatiſſæ: qui etiam pẽ-
23 dente lite deceſſit; lapſo † quadrimeſtre, fuit facta deuolutio Ordinario. c. 2. de ſuppl. negl. prælat. & tempus ſemper cucurrit, etiam durante lite: nam quando lis eſt inter præſentatos, ſuper iure præſentandi, quia vnus dicat habere potiora iura, vigore ſui præſentãtis; al-
24 ter verò idem contendat: idem † eſt ac ſi ipſi patroni inuicem de eodem contenderent, & tunc currit omnino tempus quatuor mẽſium, non minus ac ſi nulla eſſet contentio. ita Rot. deciſ. 421. in primo vol. diuerſ. nouiſſ. licet teneat currere à tempore ſcientiæ: nam iſto ca-
25 ſu concurrit curere à die mortis; quò † lapſo ſit deuolutio in Ordinarium. Lamb. in d. ar. 9. 1. quæſt. prin. 2. part. 2. lib. in octauo caſu: n. 17.
26 iuncto cum 9. caſu, num. 20. & ſtatim lapſo † quadrimeſtre: incipit currere tempus ſex menſium ordinario ad conferendum. c. Nulla. de
27 conceſſ. præb. quod tam † in conferente, quã in inſtituente procedit. vt Lamb. in eod. tract. artic. 8. 2. quæſt. prin. 3. part. 2. lib. in quo locò ſecundum deciſionẽ Rotæ, probat, quod ignorantia deuolutionis non poteſt prætendi, quia
28 Ordinarius † quotannis debet viſitare diœceſim, & ſcire vacationem beneficiorum, ſicut ordinarius inferior tenetur; alias nullã habet
29 excuſationem: quia ignorantia † iuris non excuſat. c. Ignorantia. de reg. iur. in 6. ergo ſi à morte prædeceſſoris vſque ad prouiſionem Reuer. Benedicti lapſi ſunt pluſquam duo anni, non eſt neganda deuolutio.

Nec obſtat diſpoſitio. d. c. Nulla. de conceſſ. præb. vbi videtur quod deuolutio inferioris deuoluat ad Epiſcopum, & ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & demum ad Papam: quia etiam ſi eſſet in vſu, (quod tamen nõ credo) ordina-

Ordinarius inferior,de quo agitur,nullum recognoſcit ſuperiorem,niſi Papam; ideo deuo-
30 lutio † fit ab eo ad Papam. Imò quando illa diſpoſitio procederet, (quod non credo) cũ neſciatur cui Epiſcopo:ſtante quod in ſola tutela eſt Papæ; tamen adhuc eſſet facta deuolutio:quia lapſis quatuor menſibus deuolutio fit d. Ordinario; & lapſis alijs ſex, aſcendunt ad decem.& ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum alijſex, qui faciunt ſexdecim; ergo quia data Reuer.Benedicti fuit de anno 1592.menſe Iunij incipiendo ab anno 1589. quis negabit factam eſſe deuolutionem Papæ? & conſequenter prouiſionem validam? & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo,&c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXVI.

Erecto collegio clericorum in parochiali Eccleſia, an intelligatur erecta collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitioni non eſt locus,quando ea,quæ fiunt nõ ſunt eiuſdem naturæ.*
2 *Materia beneficialis eſt ſtricta.*
3 *Verbum,Collegium, non ſemper capitur per collegiata.*
4 *Seruientes in Eccleſia non ſemper faciunt collegium.*
5 *Gratia ad petitionem facta,non excedit poſtulata.*
6 *Verbum, collegium, quando non intelligatur pro collegiata.*
7 *Verbum,collegium, interpratatur iuxta petita.*
8 *Cauſſæ,quæ requirantur ad erigendam plebem.*
9 *Ordinarius poteſt vnire parochialem alteri.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

IN Parochiali Eccleſia S.Georgij Terræ Saxoli fuit factum collegium clericorum,cũ vnione duorum beneficiorum; vt cultus diuinus augeretur;& populus eò feruentior in deuotione eſſet quantò plus in diuinis officijs eſſet numerus ſeruorum Dei. Et fuit dubitatum vnionem illorũ beneficiorum ſubiecíſſe ea beneficia ſeruituti iuriſpatronatus Eccleſiæ S.Georgij, & quod collegium prædictorum clericorum vim, & nomen collegiatæ aſſumpſiſſet. & ad hoc proponebantur infraſcripta dubia videlicet:Primò,diſpoſitio,Côc. Tridentini.ſeſſ.25. cap.9. verſ.Inſuper. Secundò,quod vbi ſit collegium,ibi dicere oportet, quod ſit collegiata;quia à collegio dicitur collegiata. Tertiò quod per vnionem dictorum beneficiorum,addito collegio, argumentatur collegiata: ſuper quibus dubijs reſpondi, vt infra, videlicet.

Quò ad primum dubium ex verbis concilij; & diſpoſitione Bullæ erectionis collegij, & vnione, liquidò apparet non eſſe locum promotæ difficultati. Nam verba Concilij ſunt hæc:ſcilicet: Ita vt prædicta beneficia libera eiuſdem naturæ cum ijs,quibuſcum vniuntur,
1 efficiantur: ſed cum † non ſint effecta eiuſdẽ naturæ;non eſt locus diſpoſitioni. l.Dies cautioni.§.Toties. vbi Bar.ff.de damn.infect.c.Nobis.de Iurep.ſed licet ſit facta vnio; eſt nihilominus reſeruata libertas cõferendi quandocunque ſit tempus vacationis:& ſic vnio cũ illa conditione fuit facta: vnde non eſt locus diſpoſitioni Cõcilij,quæ ſimpliciter loquitur, quando ſit facta vnio nulla adiecta conditione: caſus verò iſte eſt diuerſus, quia libertas fuit reſeruata.

Quò ad ſecundum dubium, reſpondetur q; ceſſante ſubiectione dictorum beneficiorum, ceſſat etiam ipſum dubium; & tantò magis qa Eccleſia S.Georgij non eſt in Collegiatam erecta, ſed in plebem, vt ſonat diſpoſitio Bullæ; & conſequenter verbum prolatum,collegium, non habet effectum collegiatæ; nam in mate-
2 ria † beneficiali, quæ eſt ſtricta non fit extenſio,vt vna res comprehendat aliam; ſed ſtatur ſolum in caſu expreſſo. c. Cum in illis. §. Cum autem. vbi Gemin. & alij. de præben. in 6. Et
3 verbum illud † collegium,licet quandoque capiatur pro collegiata,non ſemper interpratatur collegiata; nec multi † clerici ſeruientes
4 in vna Eccleſia faciunt Collegium,neque collegiatam.c.Dilecta. de exceſ.prælat. vbi Abb. & Innoc. & ſequitur Archid. in c. Monaſteriũ. 16.quæſt.7.& in Bulla ipſa fuit expreſſum quod clerici inſeruiant illi Eccleſiæ, non tamen in collegiata.& patet in multis Eccleſijs,in quibus concurrunt multi clerici,& tamen nec collegiatam,nec collegium faciunt,& maximè nõ debet iſto caſu extendi gratia ad collegiatam; quia non motu proprio,ſed ad petitionem fuit
5 conceſſa,& tunc† non excedit poſtulata.Card. in conſ.30. Quidam. A. præsbyter.num. 14.& 17.& licet verbum,collegium,poſſit intelligi
6 pro Collegiata non† procedit,quando in narratiua ſupplicatum ſit de ſola Plebe erigenda: vt comprehenditur in Clem.1.ad finem.de
7 præben. vnde reſultat quod illud† verbum nõ diſponat vltra quàm fuit poſitum. Sicut not. Felin.in c.Licet.num.5. de offic. ordin. vbi de communi.

Quo ad tertium reſpondetur quod ſuperius adducta tollunt obiecta,& quod Illuſtriſsimus Epiſcopus ad erigẽdam plebem fuerit motus, tum à petitione populi, tum etiam ab informationibus in viſitatione, & poſtea ſuſceptis: & præcipuè ob maximum periculum fluminis Situlæ, in quo multi diuerſis temporibus perierãt, cum ad plebem Caſtri Caſtelarani irẽt ad ſuſcipiendum oleum ſanctum, quod caſtrũ

eſt

eſt ab alia parte fluminis: & Terra Saxoli eſt nobilitata, & ornata quamplurimis viris do-
8 ctisſimis, & nobilibus: quæ † cauſsæ fuerunt efficientes ad erigendam. d. plebem. vt notat Henr. Boit. in c. Nobis. in fin. de iurepat. & notatur in c. fin. de Eccleſ. edific. & confert textus. in c. Ad audientiam. eod. tit. & Conc. Triden. in ca. 4. ſeſſ. 21. ſuper quo Illuſtrisſima
9 Congregatio decreuit Ordinarium † poſſe in erigendo nouam parochiam eidem vnire aliã Eccleſiam Curatam: ex quibus pro concludenti dignoſcitur Epiſcopum rectè procesſiſſe, & per erectionem plebis, non comprehendi collegiatam, & ita iuris eſſe concludo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXVII.

Iudices ſynodales, qui conſtitui poſsint.

SVMMARIVM.

1 *In conſtitutionibus Synodalibus eligi debent Iudices pro cauſſis.*
2 *Intentio legis potiuſquam verba eſt ſpectanda.*
3 *Perſonæ quibus olim ante Concilium committebantur cauſſæ, recuſari non poterant.*
4 *Præſumptio olim erat pro deputato ad cauſſas, quod eſſet idoneus: & quod facta eſſet bona electio.*
5 *Canonicus cathedralis præſumitur prudens.*
6 *Doctor eſt Illuſtris.*
7 *Doctores dicuntur in dignitate.*
8 *Doctores non ſunt excluſi à diſpoſitione Bonifatij VIII in c. Statutum. de reſcrip. in 6.*
9 *Doctores habent iuriſdictionem.*
10 *Canonicus collegiatæ non Doctor, non deputatur Iudex in Synodo.*
11 *Omnes cauſſæ committi poſſunt habentibus dignitatem.*
12 *Cauſſæ committi poſſunt Guardianis: & prioribus minorum.*
13 *Canonicis cathedraliũ olim committebãtur cauſſæ, hodie omnibus dignitatem habentibus.*
14 *Doctores quicunque ſint, idonei intelliguntur ad cauſſas.*

Dabit mihi Dominus verbum.

FACTI SPECIES.

STatutum eſt in Concilio Tridentino. ca. 10. ſeſſ. 25. de reform. quod in ſynoda-
1 libus † conſtitutionibus eligantur perſonæ, quæ habeant qualitates ad diſpoſitionem conſtitutionis Bonifacij VIII. quæ regiſtrata reperitur in c. Statutum. de reſcrip. in 6. quibus cauſſæ in partibus delegari poſſint: quæ qualitates ſunt; vt ſint in dignitate, vel perſonatum habeant; aut canonicatum in Cathedrali: qua diſpoſitione ſtante quæritur, An canonici collegiatæ, qui ſint doctores, ad id aſſumi poſsint? cui quæſito reſpõdi diffinitionem huiuſmodi caſus ſpectare Illuſtriſsimæ Congregationi, ſed requiſitus pro informatione, informando tantum reſpondi, vt infra, videlicet.

2 Intentio † condentis legem potiusque verba ſemper eſt ſpectãda. Clem. 2. §. fin. vbi Card. de religi domi. Vnde intentio concilij ea fuit, vt cauſſæ committãtur idoneis perſonis, quod
3 olim non conſiderabatur. Nam perſonæ, † quibus cauſsæ committebantur, recuſari non poterant; vt communiter notant doctores in d.
4 c. Statutum. quia præſumebatur † pro deputato, quod eſſet Iuris prudens: & quod delegans bonam feciſſet electionẽ. Quæ iuris pru-
5 dentia præſumitur † in canonico Cathedrali. ſecus verò in canonico collegiatæ; ſed quando veritas apparet non recurritur ad præſumptionem; ideo ſi canonicus doctor adſit in collegiata, eſſet turpe quod per adeptionem canonicatus ammitteret illud, quod
6 à iure ſibi fuerat conceſſum: ſiquidẽ doctor † nuncupari debet Illuſtris; ſicut ſtatuit Impera-
7 tor in Rubrica prohem. ff & ſunt † in dignitate c. Quantò. de magiſt. & dicit Bar. in prohem.
8 C. & in l. fin. c. de Inde. Qui † non ſunt eſcluſi in d. diſpoſitione Bonifacij V. ex c. Prædicto Statutum. de reſcrip. ſecundum doctrinam Abb.
9 in c. De multa. de præben. Doctores † enim iure vniuerſali habent iuriſdictionem. vt notat Bar. in l. 2. ff. de adopt. leg. & etiam de iure particulari; vt in priuilegijs eorum: vnde nefas eſſet dicere, quod per Canonicatum in Collegiata amitterent illud, quod de iure vniuerſali, & particulari conſequũtur: Quare licet il-
10 lud eſſet verum quod canonicus † collegiatæ, quamuis peritior canonico cathedralis, qui tamen non ſit doctor, non debeat ad huiuſmodi deputari; vt refert Ioan. And. in d. c. Statutũ. ſecus eſt de eo, qui ſit doctor: cũ ſit talis, qualis Concilium requirit. Habet enim qualitates requiſitas à conſtitutione Bonifacij: vnde cũ
11 quælibet † cauſſæ committi poſsint quibuſcunque perſonis habentibus dignitatem, licet ſint extra cathedralem; vt probat Dominicus. in c. Nullus. num. 6. de elect. in 6. per Gl. in d.
12 c. Dum vult quod cauſſæ † committi poſsint Guardianis, & Prioribus minorum; cum ſint in dignitate; quæ ratio procedit etiam in doctore, cum ſit in dignitate.

Nec obſtat Gl. in verbo, Quædam. in d. c.
13 Statutum. dum ait; quod ſolum † canonicis cathedralium fiat delegatio; quia hodie aliter ſancitum reperitur, vt ſcilicet omnes indifferenter habentes dignitatem, poſsint ad cauſas decidendas admitti. Diſpoſitio enim Conc. & d. c. Statutum, licet loquatur de canonicis cathedralium, loquitur etiam de habentibus digni-

14 dignitatem: Quare doctores † cum ſint in
dignitate; vbicumque ſint, erunt idonei, cum
habeant qualitates à Bonifacio requiſitas. Ex
quibus,ſalua ſemper correctione Illuſtriſſimæ
Congregationis, arbitror quod Ordinarius in
ſynodali conſtitutione poſſit etiam eligere ca
nonicos collegiatæ,qui ſint doctores; ad cauſ-
ſas ſynodales: Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXVIII.

Offenſus, an pro ſalute teneatur facere offenſori inſtrumentum pacis?

SVMMARIVM.

1 *Offenſor debet petere veniam, & ſatisfacere offenſo.*
2 *Offenſus debet dimittere odium.*
3 *Actionem dimittere non tenetur offenſus.& n.4.*
5 *Odium eſt duplex, bonum, & malum.*
6 *Odium bonum iniuriatus non tenetur dimittere: & quale ſit.*
7 *Odium bonum quandoque offenſus poteſt conſeruare.*
8 *Offenſus ſatisfacit officio hominis Chriſtiani dimittendo odium, cum ſignis in communi.*
9 *Perfectionem charitatis nemo tenetur oſtendere.*
10 *Actio non dicitur remiſſa ab offenſo per ſigna in communi.*
11 *Offenſus poteſt agere contra offenſorem coram iudice.*
12 *Iniuriam non remittere quandoque expedit.*
13 *Qui optat proximum puniri à iuſtitia, non liuore vindictæ,ſed,zelo iuſtitiæ non peccat.*
14 *Agere contra offenſorem, vt alij caueant à delictis; eſt effectus iuſtitiæ vindicatiuæ.*
15 *Petens pacem cum oblatione ſatisfactionis,debet legitimè, & ſecundum legem ſatisfacere.*
16 *Satisfacere ſecundum legem,eſt de damnis, iniurijs, expenſis, & intereſſe.*
17 *Petens veniam debet eſſe paratus ad emendam iniuriæ.*
18 *Offenſus cum iuramento poteſt extimare damnũ.*
19 *Dominus offenſi tenetur ad vindictam legitimè; vel remiſsionem iniuriæ ſerui ſui offenſi.*
20 *Ius remittendi iniuriam tranſit ad hæredes.*
21 *Habere animum oſtendendi ſigna communia ſufficit offenſo, in tempore opportuno.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

Illuſtris Dominus Petrus Romanus fuit
pluribus vulneribus vulneratus, qui in ar
ticulo mortis fuit nomine offenſorum re
quiſitus de pace; & habito cõſilio à quo-
dam theologo, in confeſsione dixit eis veniã
præbere, & remittere omne odium, & ranco-
rem:ſed recuſauit facere inſtrumentum pacis;
quia à d. theologo, & confeſſore fuerat mo-
nitus quod ita ſufficiebat ei ad ſalutem: quò
defuncto, mota fuit dubitatio ex parte offen-
ſorum,quod ſine inſtrumento pacis ſaluari nõ
poterat.

Ad deciſionem præſentis caſus duo requi-
1 runtur à parte offenſoris,petere † ſcilicet ve-
niam,& ſatisfacere offenſo. c.fin.de pœnit.di-
ſtin.5. ibi; aut ſi offenſo cuilibet non ſatis fa-
ciat. Ex quo textu duo mihi videntur colligi,
videlicet ex parte offenſi; iniuria, & actio. &
ex parte offenſoris,pœnitentia, & ſatisfactio.
Vnde falſa ſit pœnitentia,ſi non ſatisfaciat:ſi-
cut ex parte offenſi,falſa remiſsio iniuriæ,ſi nõ
remittat odium: quod etiam non requiſitus
2 tenetur dimittere.c. Si quis contriſtatus. 90.
diſtin.vbi Gl. in verbo,Satisfactione.quæ dicit
quod iniuriatus,etiam ſi non ſit requiſitus,te-
netur dimittere rancorem. Sed de actione, ꝙ
3 teneatur † eam dimittere, nullum vidi textũ
hoc mandantem: imò Gl.prædicta contrarium
notat. & in eadem ſententia concurrunt Sylu.
in ſum. in verbo. Iniuria. quæſt. 5. Armilla in
eod. verbo.num.6. & Ang. in eo verbo, in eius
4 ſumma. etiam num. 6. Nemo enim tenetur †
remittere actionem ſuo offenſori; præſertim
quando non ei ſatisfecit: vt in allegata Gloſ-
ſa; & probat Iacob.Graff.in 2.lib.1.partis.ſua-
rum deciſionum in caſibus conſcientiæ.c.72.&
in eod.vol. in 2.part. tit. de iniur. num. 19. &
Gondisl. in tit.de legato.quæſt.13.nu.16.Abb.
in c.1.num.7.de iniur.D.Thom.2.2.q.83.arg.8.
Sylueſt. in ſum. in verbo. Iniuria quæſt. 5. per
textum in c.Illic.23. quæſt. 4. Couuar. latè in
2.lib. var.reſol.c. 10.num.7. qui eſt videndus;
qui allegat D.Thom.Caiet. Scotũ: & alios: ꝗ
procedit indifferenter, niſi forſan liberaliter,
ad oſtendendam perfectionem ageret. Imò
dicit Nauar.in ſuo manuali.c.14.num.25. quod
5 ex quo odium † eſt duplex: bonum ſcilicet, &
malum offenſus tenetur ſtatim dimittere ma-
lum: Imò non deberet illud vnquam concipe-
6 re: odium † verò bonum non tenetur dimit-
tere,quod naſcitur ab ira,qua optat delictum
puniri à Iudice. Addens ipſe Nauar. quod
7 quandoque tenetur offenſus iſtud odium bo-
num concipere conſeruare, & oſtendere: &
idem tenet Sylue. in ſum. verbo, Charitas.q.
6.poſt medium dicens quod quandoque licitè
tenemus rancorem, ſcilicet quando eſt iuſtus.
Et idem Couuar.vbi ſupra,dicens quod ſatiſ-
8 facit † homo officio chriſtiani, remittendo o-
dium, & de eo dans ſigna in communi: ſigna
verò ſpecialia pertinent ad oſtendẽdum per-
9 fectionem charitatis, quæ † nemo tenetur o-
ſtendere,niſi inquantum habeat animum pre-
paratum. Addens Sylueſt.in loco proximè al-
legato.quæſt.6. quod ſi offenſor petat veniam
cum

cũ oblatione ſatisfactionis, quod neq; offen-
ſus per hoc tenetur ad remittendam actionẽ
iniuriæ;ſed ſolum ad dimittendum rancorem.
Imò ille in verbo,Iniuria.nu.10.verſi.Non cre-
10 dò.dicit quod ſi offerantur ab ipſo ſigna† ini-
mico in communi, non per hoc dicitur remiſ-
ſa actio:& cum eo concordat Graff.in loco ſu-
pra allegato. Vbi ad num. 9.dicit quod paſſus
11 † iniuriam poterit iuſtè agere contra iniuriã-
tem coram Iudice,non ſolum,vt ſibi detur de-
bita ſatisfactio,ſed etiam, vt criminaliter pu-
niatur; ſi tamen id faciat zelo iuſtitiæ, & ad
comprimendam malitiam,vel vt offenſor emẽ-
12 detur. Addens quod ſæpè † expedit iniurias
hoc modo non remittere, & contra iniuriantẽ
agere. Quod etiam exponit Sylueſt. in verbo,
Iniuria.quæſt.5. dicens quod benè facit agen-
do vt ſatisfaciat. & idem tenet Couuar. loco
13 ſupra allegato.Nam qui† vellet proximum pu-
niri à iuſtitia,non liuore vindictæ,ſed zelo iu-
ſtitiæ,& vt alij caueant à delictis,non peccat;
quia,(vt ait ſum.Armil.in verbo, Odiũ.nu. 2.)
14 eſt effectus† iuſtitiæ vindicatiuæ.Imò etiam ſi
aliqua ſit facta oblatio ſatisfactionis, in caſu
in quo facta oblatione quis teneretur pacem
15 facere,non obligaretur † ad eam, niſi ſatisfa-
ctio eſſet iuſta,& legitima: ſicut interpretan-
do dicit Archidiac. & Gemin. & concurrunt
omnes Canoniſtæ,in d. c. Si quis contriſtatus.
90. diſtin. qui dicunt quod ſatisfactio debet
16 eſſe legitima ſecundum legem. & lex † vult
quod ſatisfactio fiat de damnis,iniurijs,expẽ-
ſis,& intereſſe.cap.Conquæſtus de for. comp.
& Sylueſt.in d. ſum.in verbo, Charitas quæſt.
17 .6.dicit quod ille veraciter, † & corde contri-
tus dicitur petere veniam,quando eſt paratus
18 emendare iniuriam: quam offenſus † poteſt
æſtimare cum ſuo iuramento, addit a Iudicis
taxatione.Sylueſt.in d.verbo,Iniuria. quæſt.7.
l.Inſtitutionibus. ff. de iniur. & notatur in In-
ſtitut. eod. tit. §. Pœna. & per Couuar.vbi ſu-
pra.verſ.Sic iniuriam paſſus. Ex quibus in præ-
ſenti caſu; cũ nulla fuerit ſatisfactionis obla-
tio facta, concludi poteſt quod quò ad ſalutẽ
ſatis fuit d.Illuſtri Domino Petro remiſiſſe rã-
corem;& quod remittere actionẽ, nulla obla-
ta ſatisfactione ſpectabat ad perfectionem:
ſalua ſemper veritate.

Et poſſet etiam dici,quod d.Illuſtris Domi-
19 nus † non tenebatur ad iniuriæ remiſsionem;
cum eſſet officialis Sereniſs. Ducis Florentiæ:
vt notatur in §. Patitur autem. & §. ſequenti,
cum Gloſ.Inſtitut.de iniur.& per Graff. in ſu-
praſcripto. c.72. nume.11.& Sylueſt.in verbo,
Iniuria.quæſt. 6. Et quatenus remiſsio Domi-
no,vel non ſpectaret;vel de ea non curaret;ius
20 † tranſit ad eius hæredes, qui agere, & æſti-
mare ſibi poterunt iniuriam factam defuncto.
l.1.§.Sed ſi fortè cadaueri.ff.de iniur. & tradit
Sylueſt.loco proximè allegato. Et licet aliqui
pro offenſionibus dicant quod tenebatur fa-
cere Inſtrumentum pacis,ad oſtendendum qđ
ex animo remiſerat rancorem: ego verò nullũ
inueni Doctorem approbatum ita ad neceſsi-
tatem ſalutis tenentem; ſed ſolum ad perfe-
ctionem charitatis: Sed quod ſufficiant ſigna
in communi, de quibus Summiſtę allegati;imò
Nauar.in d.cap.14.nume.25.verſi.Dixi odium.
21 atteſtatur ſufficere † animum habere illa ſi-
gna vniuerſalia oſtendendi tempore oportu-
no. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXIX.

Iuſpatronatus an tranſeat in Fiſcum; facta con-
fiſcatione omnium bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum, & in Fiſcum contra num. 4.*
2 *Iuſpatronatus conſiſtit in iuribus.*
3 *Iuſpatronatus non tranſit in venditione bonorũ.*
4 *Iuſpatronatus non tranſit in Fiſcum.*
5 *Iuſpatronatus quando non tranſeat in filios.*
6 *Collega in iure præſentandi quando non admittatur.*
7 *Eccleſia Iuſpatronatus quando ſit libera.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

DOminus Annibal Ferracius commi-
ſit homicidium, propter quod fue-
runt à Sereniſs.Camera omnia eius
bona confiſcata,& ipſe bannitus &
dum exularet vacauit ſimplex beneficium Iu-
riſpatronatus eius familiæ; & præſentatio ad
Dominum Franciſcum eius fratrem, & ipſum
Annibalem ſpectabat. Verum quia inter eos
facta erat compoſitio, vt alternatim modo v-
nus, modo alter præſentaret; occurrit caſus
vacationis eo tempore, quo d. Annibal exula-
bat: & quod omnia eius bona fuerant cõfiſca-
ta: vnde oritur quæſtio ad quẽ ſpectet præſẽta
tio; Fiſco, vel filijs d.banniti? aut ius tranſeat
ad Eccleſiam,ſiue in collegam?

In quo caſu Roch.de Curt.in tract.de Iure-
pat.in verbo,Ipſe,vel is à quo.q.29.nu.65. te-
1 nuit Iuſpatronatum † tranſire in Fiſcum cum
vniuerſitate bonorum confiſcatorum; ex vul-
gari regula quod tranſeat cum vniuerſitate bo-
norum; & cum ſit etiam in extraneum tráſitu-
rũ,tranſeat in Fiſcũ,l.1.2.& 3.ff.de bon. damn.
cum alijs ab eo allegatis.

Sed in caſu præſenti non arbitror opinionẽ
Rochi procedere;qa loquitur in caſu qñ Iuſpa-

tronatus ſit in hæreditate deuoluta.ſed in ma-
teria contingenti;Iuſpatronatus etiam deuo-
luta hæreditate,non deuoluitur; cum ſit factũ
in familia:vnde delictum, ſeu contractus, aut
etiam teſtatio mentis non præiudicat;& caſus
eſt ſolum quo ad præſentationem pro hac vi-
ce. Et Roch.ipſe præſuppoſuit idem iuris eſ-
ſe in appellatione bonorum, quod in hæredi-
tate:vt ſcilicet ſicut iuſpatronatus trãſit cum
vniuerſitate bonorum,ita cum vniuerſitate hæ-
reditatis; ſed in hæreditate adſunt iura, quæ
2 non tranſeunt:& ita cum Iuſpatronatus †con-
ſiſtat in iuribus, non poteſt tranſire paſsim in
3 quocunque; ſicut nec † in venditione omnium
bonorum; vt ita probat diſtinguendo Lamb.
eod. tit. de iurepat,in 14.artic.5. quæſt.prin.2.
4 par.1. libri, & ſic non † poterit in fiſcum tran-
ſire ſicut docet ipſe Lamb. refutando opinio-
nem Roch. in 8. artic.octauæ quæſt.prin.3.lib.
5 num.10.in 3. & 4. caſu. Imò neque † in filios,
vt ipſe atteſtatur,ſecundum allegata.in 13.ar.
2.quæſt.princ.2 part. 1.libri; ſecundum quam
opinionem.in 10.artic.8.quæſt.prin.3.libri. Il-
6 le collega† Franciſcus pro hac vice neque po-
terit præſentare; ſed Ordinarius pro bannito
præſentabit coram tribunali ſuo ordinario:cũ
7 Eccleſia † hac vice ſit effecta libera: & quando
compoſitio inter Annibalem, & Franciſcum
eſſet finita; Franciſcus præſentaret pro parte
ſua, & ordinarius pro parte banniti. Quod
ego arbitror verum in caſu propoſito; quia in
inſtrumento Iuriſpatronatus;præſentatio ſola
ſpectabat Annibali, & Franciſco, nec vlterius
fuit diſpoſitum: ſed ſi Iuſpatronatus tranſiret
in familiam futuris temporibus, vlterius eſſet
conſulendum. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXX.

Illegitimus an ſit capax Iuriſpatronatus?

SVMMARIVM

1 *Intelligentia Bullæ Pij V. in ordine 120. & 152.*
2 *Conſtitutio noua corrigens ius commune,non extenditur vltra quàm loquatur.*
3 *Illegitimus eſt capax iuriſpatronatus laicorum.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

TOta uis conſiſtit in elucidando, An
illegitimus de iure communi ſit ca-
pax Iuriſpatronatus? quia ſi ſit ca-
pax, Extrauag. Pij V. non obſtabit
Dominæ Eliſabetæ naturali, ex patre ſeculari
1 quia illa bulla † loquitur de bonis feudalibus,
& emphyteuticis Eccleſiaſticis: & quando lo-
quitur de patrimonialibus; intelligitur de ac-
quiſitis per clericum; vt ſonant verba illius
conſtitutionis, quæ in libro bullarum in ordi-
ne eſt 120. & alia 152. declaratiua primæ. De
acquiſitis verò per laicum non loquitur; neq;
ad Iuſpatronatum laicorum extendi poteſt:
2 quia quando noua † conſtitutio corrigit Ius
commune in aliquo, non poteſt extendi vltra
quàm loquatur.Bart.ſingulariter.in l.Minoris.
poſt prin.ff qui pet.tut.& l.Si cõſtante.in prin.
9.quæſt.ff. ſolut. mat. Vnde cum non loquatur
de bonis laïcalibus non eſt cur in dubio aga-
tur de bonis relictis à laico;pro vt de his,quæ
in hæreditate patris. d. Dominæ Eliſabethæ
tractamus,Sed ſupereſt videre, An illegitimus
ſit de iure communi capax Iuriſpatronatus?
nã data capacitate abrogatæ ſunt omnes dif-
ficultates. In quo caſu doctiſsimè ſcripſerunt
duo Eccellentiſs. Doctores; quorum dicta ſe-
quendo,adduco concluſionem Roch. de Curt.
in tit.de iurepat,in verbo,Conpetens.nume.9.
qui poſt longas diſputationes concludit quod
3 ſit † capax & poſt illã ita tradidit Lamb. eod.
tit.art.29.2 quæſt.prin.2.part.1.libri: & eos, &
eorum dicta approbat Illuſtriſs.Card. Palleot.
in ſuo tract.de not.& ſpur.c. 58. Ex quibus ego
in eadem concurro ſententia, quod Domina
Eliſabeth ſit capax d.Iuriſpatronatus,& maxi-
ximè cum ſit legitimata,& ad hæreditatem.d.
ſui patris habilitata.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXXI.

Epiſcopus An poſsit ſine capitulo tranferre Eccleſiam, vel Curam?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt prouidere neceſſaria Eccleſiæ.*
2 *Concil. ſeſſ.21.c.7. loquitur de capitulo exempto.*
3 *Conſenſus capituli non exempti,non requiritur in geſtis per Epiſcopum.*
4 *Conſenſus capituli non requiritur, niſi ſit conſuetudo.*
5 *Conſuetudo quod conſenſus capituli interueniat, non attenditur quando proceditur per viam decreti.*
6 *Decretum ſupplet conſenſum.*
7 *Translatio habet locum,quãdo Eccleſia reſtaurari non poteſt.*
8 *Conc.ſeſſ.21.c.7. non tollit auctoritatem Epiſcopo conceſſam à Iure.*
9 *Epiſcopus diſpenſat contra canones, ex cauſſa.*
10 *Rector debet habere vnum manſum terræ.*
11 *Pauperes Eccleſiæ ſunt illæ, quæ non poſſunt honeſtè ſuſtinere Rectorem, & hoſpites recipere.*
12 *Prouidendum eſt potius multis, quàm paucis.*
13 *Neceſſitati Eccleſiæ eſt attendendum.*
14 *Eccleſia dicitur cœtus fidelium.*
15 *Epiſcopus ad prouiſionem Eccleſiæ poteſt ad beneplacitum procedere.*

16 Re-

16 *Rector poteſt cum conſenſu Epiſcopi agere ad translationem Curæ.*
17 *Transferri poteſt Eccleſia propter difficultatem locorum.*
18 *Cōſenſus præſumitur non ammouendo iam diſpoſita.*
19 *Conſenſus præſumitur per literas, quæ non tollūt iam facta.*
20 *Qui patitur, quod impedire poterat, conſentire videtur.*
21 *Conſenſus præſumitur ex ſpatio decem annorum.*
22 *Prouiſio Eccleſiæ eſt Epiſcopo remiſſa.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

ERat olim Eccleſia curata, in quodā Caſtro, in quo tunc habitabat popu lus, ſed progreſſu tēporis Parochiani ferè omnes, exceptis Comitibus, & Prætore, extra d. Caſtrum ſibi habitationes fecerunt, & in eis morati ſunt: & quia propter difficultatem loci d. Caſtri non poterant ad d. Eccleſiam in Caſtro accedere pro Sacramentis, vel non ſine magna difficultate, inſtiterūt Epiſcopo ſuo, vt Curam transferret in Eccleſia S. Mariæ, eis propinqua; ſicut habitis informationibus conceſſit; decretando tamē quod in prima Eccleſia illius Caſtri diebus feſtiuis celebrarentur miſſæ ad commoditatem illorū paucorum Parochianorum: ſed Comites, & Prætor malè ſentiētes de ſimili prouiſione, dicebant Epiſcopnm non potuiſſe translationē facere ſine conſenſu capituli; ex diſpoſitione Concilij Tridentini. ſeſſ. 25. c. 6. allegando etiā non adeſſe cauſſam legitimam. Super quo caſu ego tenui omnia per Epiſcopum geſta valere ex infra dicendis, videlicet.

1 Quod Epiſcopus † potuerit hoc facere, non eſt curaliter probetur, quia pars ipſa aduerſa fatetur: & poſt allegata notat Lap. alleg. 67. vbi diffusè. Sed ſupereſt obiectis reſpondere. Nam

2 † Concilium in c. 7. ſeſſ. 21. non obſtat iſto caſu; quia loquitur de capitulis exemptis: nos uerò

3 ſumus in caſu capituli non exempti, cuius † conſenſus non requiritur: Gl. fin. & ordinaria in c. Eò libentius. de ſeruit. non ordin. Quod

4 maximè procedit, quando aliàs nō † ſit de cōſuetudine introductum. Abb. & alij. in c. Cum conſuetudinis. de conſuetud. Caccialup. de vnio. art. 3. num. 15. & artic. 6. num. 10. Imò quā-

5 do etiam † adeſſet conſuetudo, non procederet, quando Epiſcopus ageret per viam decrē-

6 ti: quia tunc decretum † ſupplet conſenſum, vt in addit. ad Abb. in d. c. Conſuetudinis. poſt verbum, Cōſilium. verſ. Poſt prædicta, tu dic quod decretum Iudicis. Et in iſto caſu Reuerendiſſimus Epiſcopus per viā decreti proceſiſt poſt completum proceſſum; in quo cōſtat de cauſſa: cui auctoritati diſpoſitio concilij non contradicit, vt ſcilicet non poſſit Epiſcopus ea, quæ ſibi de iure competunt: & declarando dicit, quod debet procurare quod Eccleſiæ collapſæ reſtaurentur: vt in ſeſſ. 21. c. 6. de reform. Imò ad finem illius cap. Videtur confirmare

7 Eccleſias † transferri poſſe, quando reſtaurari nō poſſunt. Super quo Concilij capite; Rot. per declarationem Illuſtriſſimæ Cōgregationis Cardinalium; in deciſ. 321. num. 2. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. concludendo ſcripſit non obſtare Concilium Epiſcopo non habenti capitulū exemptum; quin valeat curam, & Eccleſiam transferre: & quando d. Concilium non fuiſſet

8 ita declaratum; non diceretur † prohibere Epiſcopo vti auctoritate ſibi à iure communi conceſſa, cum non habeat decretum irritans; & caſus remanet in diſpoſitione iuris communis: ſicut ita deciſū fuit à Rota in d. deciſ. 321. Et tantò magis, quia etiam quod diſpoſitio concilij eſſet prohibitiua, ſubſiſtente cauſſa

9 † poteſt Epiſcopus diſpenſare contra Canones, & Concilia generalia; vt probat Rom. in conſ. 325. Quò ad primum num. 7. verſ. His tamen non refragantibus. Et allegat deciſ. Rot. 152. ſed vera eſt deciſ. 262. aliàs. 5. de Iurepat. num. 2. in nou. Cauſſæ verò iſto caſu ſunt neceſſitas, & vtilitas, vt fatentur etiam aduerſarij, vltra probationes in proceſſu. De neceſſitate conſtat; quia præter pericula, quæ eueniebant adeundo ad Caſtrum, aderat etiam neceſſitas reficiendi Eccleſiam minātem ruinā, ad quam reſtaurandam redditus Eccleſiæ non ſufficiebant, & populus, cū ab ea valde diſtaret, expenſam recuſabat: Neque Rector ille habebat id, quod ſibi de iure competebat; O-

10 portet † enim Rectorem ſaltem habere vnum menſum terræ: vt in c. 1. & ibi Gl. de cenſ. & in Clem. Ne in agro §. Ad hæc. de ſtat. monach. Imò, Eccleſia illa annumerari poteſt inter pau

11 peres Eccleſias, quales † ſunt illæ, quæ honeſtè Sacerdotem ſuſtinere non poſſuut, & hoſpites recipere. Ad Gl. in c. Clericus. in verbo, Neceſſitatem. 21. quæſt. 1. & alia aderat cauſſa, quia pauci Parochiani habitabāt in Caſtro; ſed quaſi totus populus habitabat ab extra, &

12 valde longè. Quare neceſſe erat † prouidere multis, potiuſquam paucis. Sicut pro concluſione ſtatutum eſt in c. Et temporis. 16. qu. 1.

13 Neceſſitati † enim Eccleſiæ magis eſt attendendum, quàm commoditati paucorum. ca. 1. vbi Gloſſ. in verbo, Quam Eccleſiam. ne ſed. vacan. Et Eccleſia † intelligitur, cœtus fidelium. c. Eccleſia. de conſec. diſtin. 1.

14 (see above)

Sed quandocunque prouiſio facta iſto caſu, vt Sacramenta adminiſtrarentur in Eccleſia S. Mariæ, non haberet vim translationis, vt ſupponunt contrarij; tantò magis deberet habere, etiam nulla ſubſiſtente cauſſa, effectum;

quia in ſimili prouiſione ſine translatione nõ
15 requiritur cauſſa; cum Epiſcopus † id facere valeat ſine cauſſa ad eius beneplacitum, d. c. Et temporis. 16, q. 1. & c. Omnes, de conſecrat. diſtin. 1. Quam prouiſionum probant etiam allegationes contrariæ; dum volunt quod Epiſcopus poſſit reducere Sacramenta, & curam ad aliam Eccleſiam, negando ſolum translationem: ſed ſiue ſit translatio, ſiue pura prouiſio; ſufficit quod valeat, & teneat, vt Cura ad vtilitatem populi exerceatur. Sed ſtat pro veritate quod valeat etiam pro translatione, quã
16 ſolus † ille Rector facere poterat cum conſenſu Epiſcopi. d. c. Cum conſuetudinis. de conſuetud. & c. Eccleſias. & c. Si quis vult monaſterium, 16. q. 7. vbi Gl. & c. Tribus. de conſec. diſtin. 1. In quibus locis conſtat liquidè, quod
17 propter difficultatem † locorum licet transferre Eccleſiam, ſeu Curam alibi, de conſenſu Epiſcopi: quod probat etiam Petr. de Peruſ. in tractat. de mutat. ſtat. Eccl. c. 3. ad finem. & Berthac. in tractat. de Epiſc. lib. 4. num. 81. Vnde etiam ſi non appareret prouiſio Epiſcopi, cum per multum tempus Cura in d. Eccleſia exerceatur, præſumendum eſt adfuiſſe conſenſum Epiſcopi. Nam Eccleſia ipſa per tres ſucceſſiuè Epiſcopos fuit viſitata; & nihil fuit remotum; vnde conſenſus præſumitur. Nam quandocunque qui conſentire debebat, viſi-
18 tando † introducta non remouet, dicitur de facto conſentire. Rot. deciſ. 82. num. 19. in pri-
19 mo vol. diuerſ. nouiſſ. & probari etiam † dicitur per eius literas, quando intimat decreta viſitationis; nec aliquid de iam geſtis tollit. l. Conſenſu. ff. de actio. & oblig. Crau. in tract. de antiq. temp. §. Vidimus. num. 40. 41. 42. &
20 43. Nam qui † patitur illud, quod impedire poterat, conſentire videtur. Lamb. de iur. pat. in 10. artic. 7. q. prin. 2. part. 2. lib. num. 1. vbi
21 alios allegat. & ad præſumendum conſenſum † ſufficit ſpatium decem annorũ: vt ipſe Lamb. probat in d. tract. in 9. quæſt. prin. primæ part. 1. lib. num. 107. verſ. Et dicitur longum tempus. Et ſic non videtur dubitari poſſe de validitate d. prouiſionis, ſiue dicamus ab Epiſcopo fuiſſe factam ad ordinem translationis, ſiue ſimplicis prouiſionis, vel ab ipſo Rectore; quia de conſenſu Epiſcopi indubitatè cenſeretur
22 facta. Prouiſio † enim huiuſmodi erat eidem remiſſa. d. c. Eccleſiarũ. §. Si quis vult monaſterium. c. Et temporis. & c. Omnes baſilicæ: & conſequenter eſt ſeruanda, donec duret cauſſa, & ita dico, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXII.

Præceptum, & excommunicatio ſuperioris in inferiorem quando non valeat.

SVMMARIVM.

1 *Intentio agentis eſt cauſſa finalis.*
2 *Contemptus requirit dolum.*
3 *In primo motu agens, non dicitur agere in contemptum.*
4 *Excommunicatio requirit ſcripturã declarationis.*
5 *Edictum in dubio iudicandum eſt promulgatum poſt delictum.*
6 *Ignorantia excuſat à pœna.*
7 *Monitorium debet habere clauſulam iuſtificatiuã.*
8 *Excommunicatio non fertur, niſi in ſubſidium.*
9 *Excommunicatio non fertur, niſi conſtet quod aliter fieri non poteſt. & num. 15.*
10 *Paſtor debet paſcere oues.*
11 *Superior non debet animo irato procedere.*
12 *Qui non obtemperat iniuſto præcepto, non dicitur contemnere.*
13 *Monitorium ſine cauſſæ cognitione, & clauſula iuſtificatiua non afficit.*
14 *Excommunicandus nemo eſt pro re minima.*
16 *Qui iniuſtè alium excommunicat, tenetur ad intereſſe; nec Eccleſiam ingreditur.*
17 *Monitorium ſine clauſula iuſtificatiua eſt exorbitans.*
18 *Præceptum domũ transmiſſum, quando ſit nullũ.*
19 *Præcepta quando regulantur ſecundum Iura Ciuilia.*
20 *Cauſſa eſt exprimenda in præcepto.*
21 *Præceptum dicitur ſtrangulatum, quando fit ſine cauſſæ cognitione.*
22 *Præcepta ſine clauſula iuſtificatiua, non valent.*
23 *Superior in multis non poteſt obligare inferiorẽ.*
24 *Præceptum eſt nullum, committendo dare ſuum alteri.*
25 *Prohibere ne quis vtatur re ſua, non pertinet ad ſuperiorem.*
26 *Prælatus debet procedere cum deputatis à capitulo.*
27 *Declaratio Conc. c. 6. ſeſſ. 25.*
28 *Recurſus ad ſuperiorem, vel eius amicum, euitat pœnam.*
29 *Diſcedens animo redeundi, non incidit in pœnam.*
30 *Citationes, & præcepta non mittuntur domum, niſi facta diligentia de inuentione perſonali.*
31 *Omnia poſt appellationem ſunt attentata.*
32 *Attentata ſunt poſt appellationem; etiam ſi appellatio non ſit admiſſa.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

Quidam inferior Prælatus, qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet in ſubditos, procedendo contra Canonicum,

nicum, quem dicebat contempſiſſe ipſum, &
excommunicationem, quam ei comminaue-
rat;detinuit eum in domo cum pœna ducen-
torum aureorum, & eum condemnare inten-
debat;quia d.Canonicus à domo exiuerat,eũ-
do ad ſuperiorem: ſuper quo caſu nonnulli
doctores ſcripſerunt ad fauorem Canonici;&
ego infimus etiam requiſitus dixi, d. Canoni-
cum non mereri pœnam ex infraſcriptis vi-
delicet.

Tria in præſenti conſultatione occurrunt
diſcutienda. Primum circa contemptũ ſupe-
rioris. Secundum circa excommunicationem.
Tertium circa pœnam, in qua vellet ille Præ-
latus Canonicum incurriſſe.

Et quo ad primum: ego præmitto quod in
quocunque actu, ſemper attendi debet inten
1 tio†agentis;quæ eſt cauſſa finalis, vt not.Soc.
in conſ. 251. incipit, Quoniam.in 6. col. verſ.
Comprobatur. Secundò præmitto, quod rerũ
ſuarum quilibet eſt moderator: vnde qui re
ſua vtitur, nemini facit iniuriam, nec videtur
agere in alterius contemptũ; qui vt dici poſ-
2 ſit† cõtemptus, requiritur dolus;Card.in cõſ.
11.tit.de verb. ſignif. ſed omnis dolus ceſſat,
vbi adſit cauſſa; & quælibet cauſſa excuſat à
dolo: & quiſquis agit cum cauſſa, etiam ſi ſit
iniuſta,non dicitur agere cum cõtemptu, ſed
3 cum cauſſa. Imò etiam, qui in primo † motu
facit aliquid non dicitur contemnere. Felin.
in c.Si quis. col.fin. verſ. Vltimò circa prædi-
cta. de maior. & obed. vnde Canonicus, qui
tranſeundo per Eccleſiam vidit ſedile ſuum,
quod per multum tempus in ea habebat pro
commoditate audiendi prædicationem,& di-
uina officia, etiam antequam d. Prælatus aſ-
ſumptus eſſet ad illam prælaturam,quod fra-
ctum fuerat, ignorans forſan d.Prælatum illud
fregiſſe,ſtatim illud reſtaurauit:quo facto Prę-
latus ille prætendens. d. Canonicum ad eius
contemptum reſtauraſſe ſedile;quia ipſe fue-
rat,qui illud fregerat; fecit d. Canonico præ-
ceptum,ne diſcederet de domo:& etiam edi-
ctum ſub pœna excommunicationis,quod ne-
mo amoueret ſedilia, quę ipſe accomodaue-
rat:ex quo prætendit.d.Canonicum etiam in-
cidiſſe in excõicationẽ,ipſamq; etiã ſpreuiſſe.
ſed illa non erat excõmunicatio; ſed potius
4 cõminatio; nã excõmunicatio † requirit ſcri-
pturã declarationis. c.1. §. Quiſquis. de ſent.
excomu.in 6.Imò neque potuit eſſe præceptũ
comminatoriũ;& conſequenter ceſſat contẽ-
ptus;vt probat Felin. vbi ſupra:& latius oſtẽ-
dam infra ad reſolutionem tertij fundameti.
Nam poſt edictum ille Canonicus nihil fecit;
nec apparet quod antea edictum fuiſſet pro-
mulgatum.quia vna die omnia ſupradicta eue
5 nerunt: Et in dubio † iudicandum eſt edictũ
promulgatum poſtea, ad euitandam pœnam:
vt ita tenet Borgaſ.de irregul.part.6.tit.Quo-
modo ſciamus aliquam eſſe excom.quæſt.8.n.
21. verſ.Dixit. Et vt ligare potuiſſet,require-
batur ſcientia:de qua nihil conſtat,& ignorã-
6 tia †excuſat,vt in extrauag.Ioan.XXII.Suſce-
pti.de elect.iuncta Gl.in verbo,Poſtquam ſci-
uerit, & eſt expreſſum in c. Vt animarum. de
7 conſtit. in 6.Et monitorium † debebat habe-
re clauſulam iuſtificatiuam; ſicut docet Mãd.
in tract. de monit.q.7. & tantò magis in caſu,
de quo agitur, vbi agebatur de intereſſe mul-
torum, qui habebant ſedilia in ea Eccleſia.
Quare concludendum eſt nullius fuiſſe momẽ
ti.Et tantò magis dicitur inualidum;cum cõ-
tineat pœnam excommunicationis, ad quod
8 remedium † deueniri non debet niſi in ſubſi-
dium;ſicut in expreſſo conſtituit Conc.Tridẽ
tinum ſeſſ. 25. de reform. c. 3. ſuper quo Illu-
ſtriſs.Congregatio decreuit, nunquam eſſe lo
cum d. remedio,niſi quando alia via non po-
teſt eſſe conſultum: addendo, quod de neceſ-
9 ſitate conſtare † debet in actis,& per ſcriptu-
ram, quod aliter fieri non debet.Vnde moni-
torium illud,quod nihil iuſtificatiuum habet,
tanquam non factum cenſendum eſt:& Cano-
nicus ille iuſtam habebat cauſſam credendi,
non adeſſe monitorium huiuſmodi: quia Pa-
10 ſtor,†qui iuſſu domini debet paſcere oues,nõ
debet illas diſperdere. Et tantò magis eſt cre
dendum quod monitorium fuerit promulga-
tum poſt adaptationem ſedilis; tum ex dictis
teſtium,tum et ex interrogatorijs d.Prelati fa
ctis.d.Canonico dum interrogabat, An ſciuiſ-
ſet ipſũ accomodaſſe illa ſedilia? quæ inter-
rogatio denotabat incertitudinem rei: Imò
qñ etiã conſtaret quod adaptatio ſedilis fuiſ-
ſet facta poſt monitorium; cum non fuerit fa-
cta declaratio,remaneret ſola monitio;& cõ-
ſequenter quia Prælatus informiter in omni-
bus proceſſit,Canonicus in nullo tenetur; cũ
præſumeretur animo irato proceſſiſſe, quod
11 facere † non debebat.c.Ille.11. quæſt.3. c.Iu-
12 dicet. 3. quæſt. 7. Et qui non obtemperat †
iniuſto præcepto; vel voluntati ſuperioris nõ
obedit;non dicitur agere ex contemptu: vt
aſſerit Caiet.in ſum. in verbo, Contemptus,
& D. Thom. 2. 2. quæſt. 186. artic. 9. verſ.
Ad tertium. & Nauar. in ſua ſum. cap.23. nu.
42. & ſic in vtroque caſu illud monitorium
non afficit. d. Canonicum. Et eò fortius,
13 quia nulla † iuris cognitione fuit editum, &
ſine aliqua clauſula iuſtificatiua: ad ea, quæ
not. ipſe Nauar. in d.ſum. c. 27. num. 11. & ea
14 etiam ratione,quia† nemo pro re minima eſt
excommunicandus. cap. Epiſcopi. 3. quæſt.
15 7. & quando aliter † prouideri non poteſt,
vt Concil. vbi ſupra. Excommunicatio enim
16 nunquam eſt ferenda, niſi † ex rationabili
& iuſta cauſſa. Et qui ſecus agit, vltra
ingreſſum Eccleſiæ, qui ei prohibetur,
tenetur ad intereſſe illius, in quem lata

fuit excõmunicatio. c.Sacro.de ſent. excomu.
17 Monitorium enim † abſque cauſſæ cognitio-
ne,& ſine clauſula iuſtificatiua iniuſtum, incõ
ſideratum, exorbitans, & nullum eſt:ſecundũ
communem opinionem . de qua Mand. in d.
tract.de monit.quæſt.17. num. 5. & 6. Ex qui-
bus concludi poteſt quod d. canonicus nedũ
non incidit in comminationem monitorij,ſed
neque in pœnam pecuniariam; tum ex ſupra-
dictis,tum etiam quia præceptum, ſuper quo
ipſe ſe fundat, non eſt probatum; licet dicat
oretenus id feciſſe: cui ſoli non eſt ſtandum;
& quatenus eſſet probatum, nullũ eſſet, ſicut
18 nullum eſt † præceptum domũ tranſmiſſum;
quia à præceptis nõ eſt inchoandũ. Et quãdo
19 † non adſint ſtatuta particularia,de iure com
muni procedendum eſt ad inſtar cauſſarum
ciuilium. Boſ. in pratic. crimin. tit. quomodo
20 proced. per præcep.num.2. & 3. Et cauſſa †,
ſaltem in genere eſt exprimenda, vt ipſe Boſ.
ibi. num.5. Hic autem nullus ordo fuit ſerua-
tus; neque aliqua cauſſæ cognitio adhibita;
21 merito præceptum † dicitur ſtrangulatum,&
eſt ipſo iure nullum: & non eſt timendum.Ad
ea,quæ probat Pariſ.in tractat. de ſyndic. ſub
tit.de libel. conteſt. poteſt. in ſyndic.in ver-
bo. Quia ſæpè.nu.3.4.& 5.& ibi num.6. ſecun-
dum Innoc. in c.Quærelam. de elect. dicit, quod
22 tale præceptum debet habere clauſulam† iu-
ſtificatiuam, ſi fiat ſine cauſæ cognitione; &
ante litem conteſtatam, aliàs non valet. Et
idem aſſirmat. ibi. num.13. Præterea,vt dicit
23 D.Thom.2.2. quæſt.104. artic.5. ſunt† multa,
ad quæ ſuperior non poteſt obligare inferio-
rem; & maximè quando præcipit illud quod
non ſpectat ad eius iuriſdictionẽ, vel aliquod
24 iniuſtum; & iniuſtum † eſt ſemper,præcipere
quod detur ſuum alteri,vel quid ſimile.Et re-
fert Innoc. in c.Inquiſitioni. num. 3. de ſent.
excom. & Iacob. Graff. in 2.part.eius ſum. tit.
25 de obedien. relig. nu.23. quia non pertinet †
ad eius Imperium prohibere, ne quis vtatur
re ſua: vnde ille Prælatus non poterat dare al
teri ſedile illius canonici; neque illum impe-
dire quin vteretur illo: & ſi quando illud ſe-
dile impediret cultum diuinum,quod eſt fal-
ſum, debebat cõmittere patronis, quod illud
amouerent,non autem illud frangere, vel al-
teri dare; quare ipſe potius errauit: & omne
agitatum per d. Prælatum eſt nullum;cum ip-
26 ſe ſolus ſine † deputandis à capitulo proce-
dere non poſſit: ex concilij decreto. ſeſſ. 25.
de reform.c.6. quæ diſpoſitio procedit etiam
in prima citatione. Et quamuis Sacra Cõgre-
gatio declarauerit illam diſpoſitionem habe-
re locum ſolum in Capitulis exemptis; id ta-
27 men aliàs † declarauit procedere in cathe-
dralibus; quia in collegiatis ſemper ſeruanda
eſt illa diſpoſitio; ſicut in d.c.6. reperitur de-
claratum. Hic Prælatus ſine capitulo, vel ab
eo deputatis proceſſit,ergo nulliter. Et quã-
docunque d.præceptum,etiam non obſtanti-
bus prædictis,eſſet validum, canonicus tamẽ
condemnari non poteſt: tum quia non diſceſ-
ſit à domo ex cauſſa inobedientiæ, ſed vt ad
Principem recurſum haberet:tum etiam quia
28 ſtatim reuerſus eſt. Quando enim† recurritur
ad ſuperiorem, vel ad amicum Principis, pro
auxilio impetrando,non inciditur in pœnam;
vt probat Boſ.in practic.crimin.tit.de carc.fi-
deiuſſ.num.46. vbi multa ad propoſitum. Et
29 quando † etiam diſcedit animo redeundi;nõ
incidit in pœnã. Bal. in l.1.nu.15. verſ.Et ideo
ſi ſtatutum.c.de ſeru.fugit.per quam doctrinã
ego aliàs defendi quendam conſanguineum
meum. Animus autem redeundi cognoſcitur,
quando ad breue tempus reuertitur, & per-
manet in loco vbi fuit detentus; ſicut in iſto
canonico qui ſtatim data informatione Prin-
cipi reuerſus eſt. Quare abſoluendus eſt om-
ninò: & maximè quia contra ipſum ſine cauſ-
30 ſa fuit proceſſum,& informiter; citationes †
enim,aut præcepta non ſunt domum tranſmit
tenda, niſi facta diligenti perſcrutatione de
inuentione perſonali;& facta relatione à nun
tio poteſt poſtea domum tranſmittere præ-
cepta, vel citationes. De quibus abundè Soc.
in tract. de citat. artic. 17. & per conſequens
31 omnia † per d.Prælatum ſunt attentata, ſtan-
te appellatione à Canonico interpoſita; vt re
ferunt allegationes Eccellentiſſimi Aduoca-
ti. & Lancell.de attent.appell.pend.c.12.am-
pl.5. Nec obſtat quod ille Prælatus d. appel-
32 lationem † non admiſerit. c. Sæpe, de appell,
ita concludo. d. Canonicũ abſoluendum eſſe,
Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXXIII.

Camera An, & quando habeat actionem? & Or-
dinarius litem cum ſubdito?

SVMMARIVM.

1 *Inferior prælatus non habet Fiſcum, neque Ca-
meram.*
2 *Iuriſdictio conceſſa per priuilegium non extendi-
tur ad non expreſſa.*
3 *Quod non eſt expreſſum in priuilegijs, non com-
prehenditur.*
4 *Priuilegium requirit vſum aliàs non valet.*
5 *Qui malè iudicat, debet condemnari.*
6 *Excommunicans,qui iniuſtè excommunicat,tene
tur ad intereſſe.*
7 *Iudex quando citari poſſit.*
8 *Appellatione interpoſita,iudex,qui ſententiauit
eſt loco partis.*
9 *Ordinarius,qui iniuſtam dedit ſententiam,eſt ſu-
ſpenſus.*
10 *Suſtinens ſuſpẽſionem per annum,eſt irregularis.*

11 *Ap-*

11 *Appellatus, ſi faciat committere cauſſam, & poſtea nihil deducat, eſt condemnandus ad intereſſe.*

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

Qvidam inferior Prælatus recuſabat habere litem cum ſubdito; & quia cauſſa commiſſa, citatus fuerat, nomine Cameræ dedit reſponſum, nam condemnauerat, licet indebitè, in pœna pecuniaria. d. inferiorē, qui appellauerat, & cauſſa fuerat cōmiſſa, ſed recuſabat nomine proprio cōparere, prætendens ſubditum litem non poſſe habere cum ſuperiore: ſed Camera ſubintrauit. Vnde primo eſt diſcutiēdum, An Prælatus inferior habeat cameram? Secundò, An poſſit litem habere cum inferiore.

Caſum reſtringendo ad concluſionem: Infe-
1 rior† Cameram, & Fiſcum non poteſt habere; quia nullo iure reperitur cautum. Imò neque Epiſcopus de iure canonum, ſed ſolum iure conſuetudinario eam habet, vt refert Diaz. in c. 134. ſuæ criminalis praxis; & quāuis. d. Prælatus inferior habeat iuriſdictionem; quia cō-
2 ſiſtit in priuilegijs, ſua† iuriſdictio, non excēdit expreſſa in priuilegio. Clem. 2. §. fin. vbi Card. de priuil. & iſdem in Clem. 1. de teſtam. quæſt. 6. & habetur in c. Sanè de priuil. neque
3 quod† non eſt expreſſum præſumitur; ſed probari oportet. l. Non ignorat. C. Qui accuſ. non poſſ. Imò quandocunque in priuilegio adeſſet clauſula expreſſa, non ſufficeret, niſi etiā pro-
4 baret † vſum; quia priuilegium non obſeruatum, nedum pro non conceſſo haberi debet; ſed neque allegari poteſt; vt tradunt omnes Canoniſtæ in c. Cum acceſſiſſent. de conſtitut. Quare datur conſequens quod cum non habeat Fiſcum, neque Cameram, ſit, & eſſe debeat pars in lite.

Neque vim facio quod ipſe iudicauerit, cōdemnando; quia ſtante appellatione, imò et ſi pars non appellaſſet, ſed ſolum habuiſſet recurſum ad ſuperiorem; cauſſa à ſuperiore eſt
5 cognoſcenda, & ille, qui malè † iudicauit debet condemnari. c. Per tuas. de ſent. excom. & c. Sacro. eod. tit. vbi dicitur, quod ſi conſtiterit de iniuſta excommunicatione; excommuni-
6 cans † condemnabitur ad intereſſe, & Abb. ibi num. 15. ſuper Gl. in verbo, Conſtiterit, dicit, quod ſi iudex ex officio proceſſit, tunc tenet
7 locum partis; & † citari debet. Quem ſequitur Dec. in conſ. 142. & notat etiam tex. in c. Qua fronte de appell. § 1. ibi, Et offert ſe. & in fine ibi, Etiam ſi hi, qui. vbi hoc procedere dici-
8 tur, quando appellatio ſit† interpoſita, etiam ſi ad Sedem Apoſtolicam. Et idem probatur in c. 1. de re iudic. §. 1. in 6. vbi dicit textus quod
9 ſi Iudex Eccleſiaſticus ordinarius † iniuſtam dederit ſententiam, quicquid fecerit in grauamen partis, per annum nouerit ſe ſuſpenſum, & ad extimationem litis, parti, quam læſerit nihilominus erit condemnandus. Addēs
10 in fine: quod ſi durante † ſuſpenſione diuinis ſe ingeſſerit, laqueo irregularitatis ſe innolnet. Et in ſimili notatur de iur. ciuil. in l. fin. vbi doct. C. de pœn. iud. qui mal. iudic. Et prædicta eò magis verificantur in iſto caſu, in quo ille Prælatus poſt interpoſitam appellationem; & cauſſam commiſſam à latere, tanquam appellatus præſentauit literas commiſſionis. d. cauſſæ ab Illuſtriſsima Congregatione: & nihil aliud probauit neque de iure ſuo deduxit. Vnde pro iuſtificata concluſione habetur quod ipſe, tanquam appellatus, fecit ſe
11 conſortem litis; & nihil † deducendo venit condemnandus ad intereſſe cauſſæ. c. 1. §. 1. & §. vlt. de appell. in 6. & probat ſpecul. in tit. de appell. §. Qualiter. num. 20. & 23. & in tit. de dilatio. §. 1. num. 9. verſ. Illud quoque non eſt ommittendum: & ita, vt ſupra iuris eſſe cēſeo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXIV.

Clericus pro laico fideiuſſor inſolidum, an ſoluat non diſcuſſo principali.

SVMMARIVM.

1 *Obligans ſe principaliter, & inſolidum non cogitur ad ſolutionem niſi diſcuſſo principali, quādo pecunia ad manus eius peruenit.*
2 *Fideiuſſor inſolidum hodie non conuenitur, niſi diſcuſſo principali.*
3 *Clerici an ſint fideiuſſores?*

Adiuua me Deus: & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

Reuerendus D. Antonius ſe cum ſuo conſanguineo obligat inſolidum ad reſtitutionem dotis Dominę Margaritæ ſponſæ d. ſui conſanguinei, adueniente caſu reſtitutionis: ex rogitu notarij laici; ſine conſenſu, neque præſentia ſuperioris Eccleſiaſtici: & poſt lapſum tempus, xxv. annorum defuncto conſanguineo. d. Clerici. d. Domina Margarita fecit tranſitum ad ſecundas nuptias, relictis quatuor filijs primi viri: & ille Secundus maritus intimauit Reuerend. D. Antonio quod infra triduum ſolueret eā dotem d. Dominæ Margaritæ; ſine aliqua diſcuſſione filiorum primi mariti, cui dos fuerat ſoluta? Quare conſultus reſpondi. d. D. Antoniū non teneri;

teneri;ex infrà dicendis.videlicet.

In quocunq; caſu,etiam inter Laicos, quãdo duo principaliter, & inſolidum ſe obligãt in contractu,in quo pecunia fuerit ſoluta; licet regulariter creditor habeat electionem:à quo ex duobus obligatis petat debitum: ta-
1 men ſi pecunia† ad manus vnius tantum peruenit;ille primò eſt conueniendus, & contra illum eſt facienda diſcuſsio: nec poteſt procedi contra alium,principali non diſcuſſo.Gl. in §.1.Auth.de fideiuſſ.coll.1.Bar.in l.Ex duobus.§.Vbi duo rei.verſ. Septimò quæro. ff. de duob.reis.Azzo.in ſum.de fideiuſſ.num. 10. & cum eo tranſit Specul.in tit.de renunt.& concl.num.18.verſ.Sed ſi fideiuſſor ſe principalẽ. Ang.in l.Vnde quæritur.ff.commod. quem refert.Bertach.in verbo,Fideiuſſor conuenitur. verſic.26.& verſic.80 Imò illa regula hodie nõ
2 procedit;quia ante omnia† debet fieri excuſſio contra principalem, anteq̃ ad fideiuſſoremdeueniatur. vt tradit Gl.2.in c. Peruenit.
3 de fideiuſſ. & eò magis, quia Clericis † eſt prohibita fideiuſsio.vt in c. Te quidem. 11.q. 1.& c. 1. de fideiuſſ. & conſequenter iſto caſu non tenetur,Oldrad.conſ.110.incipit, Quidã iurauit.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXXV.

Propoſitum ingrediendi religionem,An ſit obligatorium voti?

SVMMARIVM.

1 *Votum tria requirit; deliberationem ſcilicet,propoſitum, & promiſſionem factam Deo de aliquo bono.& num.9.*
2 *Votum,vt teneat,debet fieri Deo.*
3 *Eſt de forma quod votum fiat Deo.*
4 *Propoſitum ingrediendi Religionem, nullo alio ſequuto,non facit votum.*
5 *Propoſitum ingrediendi Religionem,etiam aſſumpto habitu,non facit votum.*
6 *Votum ſine deliberatione non tenet.*
7 *Propoſitum ſolum non obligat ad votum.*
8 *Deliberatio,& propoſitum ſine promiſſione, non faciunt votum obligatorium.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

MAgnificus D. Ludouicus aſſerit olim ſe habuiſſe intentionẽ Clericandi; & in hoc feciſſe firmam reſolutionem; nunc mutata intentione, cupit matrimonium contrahere cum Magnifica Domina Eleonora; ſed factis denuntiationibus, Dominus Annibal eius cognatus reuocauit in dubium. d. eius intentionem: vnde quæritur An illud propoſitum faciat votum, & impediat contractum matrimonij?

Ad euidentiam pręmitto definitionem voti, à qua pendet reſolutio quæſtionis.Votum
1 † enim,ſecundum Theologos, & Canoniſtas, tria ad validitatem requirit; deliberationem ſcilicet,propoſitum, & promiſsionem factam Deo de aliquo bono: ſicut recitat D. Thom.2. 2.quæſt.88.art.1.& 2.& tradunt Abb.& cæteri
2 Canoniſtæ.in c.Literaturam.de vot. Votum † enim, vt teneat, & vires aſſumat, debet fieri Deo, aliàs non obligat: ſicut probat Nauar.in ſum.c.12.num.25.& ſequitur Syluest.etiam in ſum.in verbo, Votum.1.nu.3. Hoſtien.in ſum. eod.tit.num.1 & iſdem D.Thom.in loco alle-
3 gato.art.5. eſt † enim de forma, vt votum fiat Deo.ca.Magnæ. §.1. de vot.& notant prædicti Doctores,& Iacob.Graff.in 2.part.ſuarum de-
4 ciſ.tit.de vot.num.21. Vnde qui dicit, *Io † faccio fermo propoſito di farmi Prete, ò Frate*, nullo alio ſequuto,non dicitur facere votum; & illud propoſitum non obligat ad votum.d.cap. Literaturam.de vot. vbi communiter Doctores. & Nauar. in loco ſuperius allegato nume. 24.& nume. 26.verſic.Sextò infertur;vbi dicit
5 expreſsè,quod ſolum propoſitum† ingrediendi Religionem,etiam induto habitu Religionis, non facit votum.Imò dicit quod quando
6 quis verè † vouiſſet,verum non deliberato animo,ſed ex quadam ſubita promiſsione, votum non teneret.cap.Ad noſtram.de regul. & tranſ.ad relig.& iſdem Nauar. vbi ſupra num. 24.verſ.Diximus deliberatè.Vnde in caſu propoſito non eſt dicendum votum, cũ nulla ad-
7 ſit promiſsio;& † ſolum propoſitum non obligat.d.c.Literaturam: & eſt etiam text.in l. Si repetẽdi.C.de cond.ob.cau. Imò quandocũq; illa verba arguerent deliberationem, cũ nulla ſit ſequuta promiſsio; non eſſet votum: quia
8 deliberatio, † & propoſitum ſine promiſsione,non faciunt votum obligatorium. vt probant allegati Doct. & maximè Nauar. vbi ſupra num.26.& Syluest.in princ. de vot. & poſt ipſos latè Iacob.Graff.in 1.part.ſuarum deciſ. c.21.num.1.2.3. 4. & 5. vbi ſecundum allegata
9 probat,quod ad voti † obligationẽ, tria ſunt neceſſaria deliberatio ſcilicet,propoſitum, & promiſsio; & vno deficiente non eſt votum. Sed hic nulla fuit facta promiſsio, ergo non erit votum obligatorium, quin valeat matrimonium:& ita d.Dominus Ludouicus poterit contrahere matrimonium cum Domina Eleonora. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo,& B.M.

CON-

CONSILIVM CXXXVI.

Coloni Eccleſiarum an gaudeant immunitate? & quando.

SVMMARIVM.

1 Clerici, & illis ſeruientes grauari non poſſunt à laicis.
2 Res Eccleſiæ ſunt Dei, & immunitatem à Deo habuerunt.
3 Res Eccleſiæ à ſecularibus grauari non poſſunt.
4 Immunitas Eccleſiæ dependet à lege.
5 Immunitatem Eccleſiæ approbat lex ciuilis.
6 Serui Eccleſiarum gaudent immunitate.
7 Lex Neminem. c. de ſacroſ. Eccl. non valet contra clericos.
8 Imperator. l. Neminem non potuit condere contra clericos: neque l. Ad inſtructionem. c. de ſac. ſan. Eccl. & num. 9.
10 Conſuetudo Franciæ circa onera ad Eccleſias.
11 Conſuetudo Franciæ duo requirit, ſcilicet quod adſit neceſſitas, & ſint bona temporalia Eccleſiæ in locis, vbi fiunt pontes, & viæ.
12 Immunitas Eccleſiæ, eſt de Iure Diuino, Canonico, & ciuili. & num. 13.
14 Frangere immunitatem Eccleſiæ, eſt iniuſtitiam facere.
15 Qui frangit libertatem Eccleſiæ eſt hæreticus.
16 Contra libertatem Eccleſiæ quomodo agatur.
17 Errant laici dicentes habere ſuperioritatem in clericos.
18 Clerici nec eorum Coloni non tenentur conducere bona laicorum.
19 Coloni Eccleſiarũ annumerãtur inter eorũ ſeruos.
20 Angariæ vocantur ab ango.
21 Coloni Eccleſiarum non poſſunt cogi à Principe ſæculari, nec eorum miniſtris.
22 Ratio cur Coloni Eccleſiarum non poſſunt grauari, eſt duplex.
23 Nemo debet duplici onere grauari.
24 Dum onerantur Coloni Eccleſiarum, ſubtrahuntur operæ Eccleſiæ.
25 Immunitas conceſſa rebus, tranſit ad quoſcunq;.
26 Immunitate gaudent, qui rem immunem colunt.
27 Onus mixtum non imponitur colonis Eccleſiæ.
28 Coloni Principũ ſunt immunes ab extraordinarijs.
29 Maior dignitas eſt in Eccleſia, quam in Principe.
30 Coloni Eccleſiarum cogi debent ab Eccleſiaſtico pro oneribus.
31 Lex, ſi pendentes. ff. de vſufru. loquitur de vſufructuario.
32 Colonus partiarius non dicitur poſſidere.
33 Qui percipit fructus loco operum, non dicitur poſſidere iure ſuo.
34 Fructus non dicuntur, niſi deductis expenſis.
35 Fed. de Sen. in conſ. 3. declaratur.
36 Qui colunt proprijs ſumptibus non tenentur ad onera.
37 Fructus quos habent, qui ſumptibus ſuis colunt; non ſunt propriè fructus.
38 Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.
39 Fructus illorum, qui ſumptibus ſuis colunt; non ſunt ad onera obnoxij.
40 Clerici ſuſtinent onera ſpiritualia.
41 Immunitas clericis eſt data in vim pacti.
42 Princeps ſecularis non iudicat, An ſit de neceſſitate quod clerici concurrant.
43 Inferior non poteſt in diſpoſitis per Papam ſe intromittere.
44 Epiſcopus declarat An ſit neceſſe ſubuenire laicis. & num. 45.
46 Laici grauantes ſeruos Eccleſiæ incidunt in excommunicationem.

Da mihi verbum Domine, & ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

QVidam officiales laici in carceribus detrudi fecerunt quoſdam Colonos Eccleſiarum; quia ipſorum iuſſui non optemperauerãt; ad conducendum cum curribus, & beſtijs res ipſorum, ſeu eorum Principis: prætendentes, quod dicti Coloni ſint ſubditi eorum iuriſdictioni, ſaltem perſonaliter: ita quod, ſi non poſſent vti curribus, & beſtijs exiſtentibus in poſſeſſionibus Eccleſiaſticis; deberent commodatum accipere: vel proprijs humeris res ipſas portare. In quo caſu ego requiſitus dixi, quod clara eſt Iuris cõ-
1 cluſio; quod ſeruientes † clericis, & rebus Eccleſiæ non poſſunt grauari à laicis. Ad quod probandum adduco textum in c. Nulli. & cap. Quicunque militum. 12. q. 2. dum conſtat quod
2 res † Eccleſiæ ſunt Dei; & merentur appellari Sancta Sanctorum: Et ab ipſo Deo immunitatem receperunt. c. Quamquam. de cenſ. in 6.
3 Eoſque † Imperator, aut alius Princeps ſecularis, vel officialis grauare non poteſt; aut eis legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõ-
4 ſtitu. Hanc enim † immunitatẽ ſtatuit lex canonica, de qua in toto Decretali, Decreto, & Clem. & Sexto, & in ſpecie agitur in Clem. 5. de immun. Eccl. diſpoſita per Alex. III. & Innoc. III. de quibus in c. Non minus. & c. Aduer-
5 ſus. eod. tit. in Decretali. Quam † quidem immunitatẽ lex Imperialis approbat, vt in l. Placet iuncta auth. Caſſa. C. de Sac. San. Eccl. & in l. 1. C. de Epiſc. & Cler. In quibus iuribus etiam
6 ſerui † Eccleſiarum comprehenduntur, vt ſcilicet etiam ipſi gaudeant immunitate. Quod ſtatuerat Concilium Toletanum. de quo in c. Eccleſiarum ſeruos. 12. quæſt. 2. & in c. Iudicatum. 89. diſtin. & c. Generaliter. § Nouarum. 16. q. 1.
7 cum ſua Gloſſa. quæ recitat. L. Neminem † C. de

Sac.

Sac.San.Eccl. non procedere contra immuni-
tatem Eccleſiæ. Quæ lex ſtatuerat, quod in ad-
uentu Principis etiam Eccleſiæ cõcurrere de-
berent: & hoc etiam Abb. tenuit in c. Non mi-
8 nus. num.16.17. vbi dicit quod Imperator † non
potuit ſtatuere illam legem in præiudicium
9 Eccleſiæ; ſicut † neque potuit condere l. Ad
inſtructiones. C. de Sac.San.Eccl. ad præiudi-
cium Eccleſiæ. vt not. Abb. in conſ.3. vol.1. Nec
obſtat dictum Rebuff. in 1. par. commen. tit. de
10 ſent. prouiſ. Gl.6. quia loquitur de † conſuetu-
dine Franciæ. Qui tamen fatetur contrarium
de iure eſſe verum: vt in c. Eccleſia S. Mariæ. de
conſtitut. vt ipſe notat ibi num.3. in fine. Imò
11 fatetur illud in Francia † ſolum procedere
duobus concurrentibus: ſcilicet: quod adſit
neceſſitas, & quod Eccleſia habeat bona tem-
poralia, in locis, vbi fiunt pontes, & viæ. Im-
12 munitas † enim Eccleſiæ eſt nedum de Iure
Canonico, ſed Diuino; ſicut cautum eſt in lib.
1. Eſdræ: ibi, Vobis quoque notum facimus.
13 Et eam † etiam approbat Ius Ciuile. in auth.
Nulla communitas. C. de Epiſc. & Cler. Vnde
14 qui eam infringit, iniuſtitiam facit, & contra
libertatem Eccleſiæ; vt in c. Omnes. 22. diſtin.
15 vbi plus dicit ille textus, quod eſt † hæreticus.
16 Quid autem ſit contra libertatem, tradit † Io.
Lup. in tit. de libert. Eccl. in caſu.12. & faciunt
notata per Lap. alleg.92. vbi dicit, quod multi
volentes plus ſapere, quàm oportet, laxãt ha-
benas, dicentes, quod non ſit contra libertatẽ
17 Eccleſiæ: ſicut qui in iſto caſu dicunt † habere
ſuperioritatem in perſonis; quibus Decian. in
reſpon.51. in 3. lib. per optimè reſpondet; qui
probat Prætorem Herbariæ non potuiſſe con-
demnare colonos partiarios Equitis Sacrati
Hieroſolymitani, vigore proclamationum Se-
reniſſimi Ducis Ferrariæ; vt omnis, etiam exẽ-
ptus, conduceret triticum in Caſtro: nam edi-
ctum non poterat comprehendere eos exem-
ptos, qui immunitatem ab Eccleſia habebant.
Et vltra per eum adducta aduerto ad eorum
dicta: quia aut volunt quod conducere cũ cur-
ribus res, quas conducebant, ſit onus perſona-
le, aut reale, vel mixtum: ſi prætendunt eſſe
perſonale, errant; quia huiuſmodi bona nõ
perſonæ, ſed currus, & boues conducunt, & cũ
requiratur perſona cum eis, erit potius mixtũ.
De beſtijs, & curribus non eſt dubitandum; q̃a
18 ſunt Eccleſiæ, & ad eos † conducendos nõ te-
nentur clerici, neque eorum ſerui. d. c. Eccle-
ſiarum ſerui. 12. quæſt. 2. & c. Generaliter. §. No
uarum. 16. q. 1. l. 1. & 2. C. de Epiſc. & Cler. Co-
19 loni † autem annumerantur inter ſeruos Ec-
cleſiæ. Abb. in d. c. Non minus. nu.14. verſ. Hæc
officia vilia. qui ad huiuſmodi onera non te-
20 nentur, vt ſupra probatum extitit. Nam † vo-
cantur angariæ, ab ango, ideſt conſtringo, vt e-
uenit in paſſione Domini Noſtri Ieſu Chriſti,
dum Iudæi angariauerunt Simonem quendam
21 ad ferendam crucem. Ad quod onus † nec cle-
rici, neque eorum miniſtri cogi poſſunt, nec à
Principe, neque ab eorum miniſtris. c. Si Impe
rator. 96. diſtin. cum alijs allegatis ab Abb. in
22 d. c. Non minus. num.14. Ratio autem † quare
ſerui, & Coloni Eccleſiæ non poſſunt grauari
23 eſt duplex. Primò, Quia nemo † debet duplici
onere grauari. l. Nauis. §. Cum autem. ff. ad l.
Rhod. de iact. ſed Coloni Eccleſiarum graua-
ri poſſunt ab Eccleſia, vt ſecundum allegata te
net Pet. de Vbal. in conſil. 2. de collect. qui in
hoc comprehendit etiam liuellarios, ergò ſe-
culares poterũt ſolum ſuos ſubditos grauare:
Quod ſequitur etiam Berthac. in prin. 11. part.
24 ſui tract. de Gabell. Secundò quia dum † oc-
cupantur Coloni Eccleſiæ à ſecularibus, ſub-
trahũtur operæ ipſi Eccleſiæ neceſſariæ, & per
conſequens clerici diſtrahuntur à ſeruitio di-
uino, ex rationibus adductis à Gemin. in d. c.
Eccleſiarum ſeruos. ſuper verbo. Impedimen-
tum. Neque valeret cõſuetudo, quatenus adeſ-
ſet, quia nemo debet ex praua conſuetudine
libertatem Eccleſiæ infringere. c. Omnia. 12.
diſtin.

Si verò prætẽdunt eſſe onus reale, & Colo-
ni ſunt immunes ratione rei, quam colunt:
25 Immunitas † enim conceſſa rebus, tranſit ad
quoſcunque res habentes. l. Aetatem. §. Rebus.
ff. de cenſ. Ioan. And. in add. ad Specul. de exa-
ctio. verſ. Tractauit Vbertus de Bobio; & latè
Decian. in d. reſponſ.51. qui eſt videndus. Im-
26 munitate † enim gaudent etiam illi, qui rem
immunẽ colũt, vt notat Gl. ſingularis in Clem.
1. in verbo, Excolendas. de decim. & ita tenuit
Rota deciſ.5. de priuileg. aliàs 363. in antiq. &
ſequitur Ferret. in conſ.102. num.13.

27 Si verò dicant eſſe onus † mixtum, ex præ-
dictis patet reſponſio, quia nec in perſonali,
nec in reali onere tenentur: ſicut ſingulariter
probat Abb. in d. c. Non minus. num.15.16. & n.
17. & 18. & notatur in l. Si penes. C. de agric. &
cenſ. vbi Bar. lib.11. & in l.1. C. de priuil. domus
28 augu. etiã lib.11. ſancitum fuit quod Coloni †
Principum non tenentur ad aliquod onus ex-
traordinarium, ergo nec coloni Eccleſiarum, cũ
29 ſit maior † dignitas in Eccleſia, quàm in Prin-
cipe. c. Duo ſunt. cũ ſequenti. 96. diſtin. & quã-
do aduẽniat caſus neceſſitatis, & quod iuxta
diſpoſita in d. c. Non minus. & c. Aduerſus. de
immunit. Eccleſ. Coloni Eccleſię cogantur ſu-
bire onera, nõ eſt in facultate Iudicis laici eos
30 cogere; ſed † adiri debet Ordinarius Eccleſia-
ſticus, vt tradit Abb. in d. c. Non minus. & cap.
Aduerſus. ergo fortius iſto caſu indebitè lai-
cus proceſſit; tum quia non conſtat de neceſ-
ſitate, & quod facultates laicorum nõ ſuppe-
tant; tum etiam quia quando cõſtaret, grauari
non poterant à laico, ſed ſolum ab Eccleſiaſti-
co. Imò conſtat etiam ex ſola excuſatione lai-
corum, quod nulla aderat neceſſitas onerandi

Colonos

Colonos Eccleſiæ:dum friuolis excuſationib⁹ dicunt, quod ſi coloni Eccleſiæ non poterant vti bobus,& curribus Eccleſiæ; debebant commodatum accipere: ſed ſi aderant currus, & boues in laicis, qui commodatum haberi poterant; vnde ratio, ob quam ſit deuentum ad Eccleſiaſticos, niſi, vt ſaluarentur laici? & vt infringerentur immunitates Eccleſiæ?vnde neceſſario confitendum eſt, quod indebitè grauati fuerunt.

Nec obſtat, vt aliqui allegant. textus in l. Si
31 †pendentes.§.Si quid cloacarij.ff.de vſufruct. neque doctrina Fed. de Sen. in conſ. 13. quia lex illa loquitur de vſufructuario, qui poſſidet
32 iure ſuo. Sed Colonus † partiarius non poſſidet,ſed ſolum detinet:vt not.Alex. in conſ.35.
33 n.11.& 12.vol.4. & Soc.in reg.480. verſ.Quartò fallit.dicit ſecundum allegata: quod ſimilis
34 Colonus eſt quaſi ſocius: & ille non † dicitur poſſidere iure ſuo, qui percipit fructus loco
35 operum;& expenſarum: cum fructus† non dicantur, niſi deductis laboribus, & expenſis l. Fructus. ff. ſolut. mat. & eſt commune dictum per doct. ibi,& idem notatur in Extrauag. commu. tit.de decim, verſ. In ſoluendo decimam. Et † Fed.de Sen. loquitur de illis, qui habent fructus ſine expenſis,quales ſunt illi, qui ſumptibus domini colunt. Nos autem loquimur
36 de illis, qui † proprijs ſumptibus colunt; qui ad onera huiuſmodi non tenentur; vt poſt ſupradicta tradidit Deciſ.Pedem. deciſ.83.num. 3. & not.Abb. in c.Ex parte. num. 2.de decim. Nam præter quod non ſunt vſufructuarij,† fru
37 ctus † quos percipiunt non ſunt propriè fructus, cum debeant imputari in laboribus, &
38 ſumptibus.Sicut patet etiam in† diſtributionibus quotidianis, quæ dantur pro diurno labore, & non computari debent inter fructus. vt tradunt Doctores. in c.1.de Cler. non reſid.
39 in 6.Ita pari ratione fructus † illorum nō ſunt propriè fructus,ſaltem illius naturæ, vt faciāt onera;& ſi qui aliquando ſuperſint, ſunt obligati Eccleſiæ:vt probat Decian. in reſponſ.50. in prin. vol. 3. qui intelliguntur hypothecati pro ſoluendis honorantijs, & alijs, de quibus recitat Decian. & conſequenter iniuſtè fuit actum contra ipſos.d.c.Omnes. 22.diſtin.

Nec vim facio in dictis eorum, qui interpretando diſpoſitionem. c. Non minus. & c. Aduerſus.de immunit. Eccl. dicunt quod procedit illa conſtitutio ſolum,quando tractatur de vtilitate, vel neceſſitate minus principaliter reſpiciente clerum: quia vltra reſponſa data per alios conſulentes,adduco Cephal. in conſ. 54.num.10. in 1. vol. & Deci. conſ.114. num.1. Et ratio quod Eccleſia non debet locupletari cum aliena iactura, non quadrat: hic enim nō agitur de vtilitate Eccleſiæ: imò contra de vtilitate laicorum. Sed quando etiam aliter eſ-
40 ſet;ratio non militat: nam clerici † ſuſtinent onera ſpiritualia ad ſalutem laicorum,quibus
41 datum † fuit priuilegium in vim pacti; vt refert Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ. num. 97. de conſtitut.vt tale onus ſuſtineant; nec teneantur ad onera ſecularia. Abſurdum enim eſſet, & inhumanum, vt ipſi duo onera haberent, & laici vnicum onus. Quando verò agatur de re vtili Eccleſiæ,non eſſet abſurdum quod ipſa, ſeu illius adminiſtratores concurrerent: iuxta tradita per Borgn.deciſ.44. num. 100. quæ tamē opinio patitur diſtinctionem, ſcilicet quādo agitur de re neceſſaria, & vtili cōmuniter; & ſuperior Eccleſiaſticus admittat: vt refert Pet.Duen. in reg. c.Incipit Clerici, & perſonæ
42 Eccleſiaſticæ. in 16. fallen. Neque eſt vera † alia ratio quod ſcilicet ſpectet ad Principem ſecularem declarare,quod ſit de communi vtilitate laicorum, & clericorum: quia textus d. c. Non minus.& c.Aduerſus. hoc non dicit, &
43 cum ſit conſtitutio † Papalis,inferior non poteſt ad eam manum apponere. c. Vt noſtrum. de appell. cum alijs ſimilibus. & regula eſt in contrarium. l.Si forte.ff.de Caſtr. pecul. Natt. in conſ.280.num.3. & 4. & in conſ.203. nu.2.& habemus deciſionem Rotæ in vna Valentina gabellæ,de anno 1598. die 9. Decembris. vbi
44 cautū eſt quod declaratio ſpectat†ad Epiſcopum cum clero,quando periculum eſſet in mora adeundo Papam: vt loquitur. d.c. Non minus. & c. Aduerſus.ita etiam tenuit Deciſ.Pedem. 68. num.21. & 22. & idem refert Capra. in regula 96. num. 77. qui affirmat quod iudi-
45 care †An ſit vtilitas,vel neceſſitas ſpectat ad
46 Epiſcopum: & quod laici † grauantes ſeruos Eccleſiæ,incidunt in excommunicationem.Ex quibus redditur clara concluſio, quod ille officialis iniuſtè egit. & ita dico. Saluo &c. Laus Deo. & B. M.

CONSILIVM CXXXVII.

De habente duas vxores.

SVMMARIVM.

1 *Habens duas vxores eſt ſuſpectus de hæreſi.*
2 *Qui habet duas vxores eſt inimicus fidei chriſtianæ.*
3 *Qui abutitur Sacramento matrimonij committit ſacrilegium.*
4 *Eccleſiaſticus Iudex poteſt punire habētem duas vxores.*
5 *Inquiſitor habet iuriſdictionem ſuper hæreticos.*
6 *Iuriſdictio non eſt abrogata Epiſcopo per deputationem Inquiſitoris.*
7 *Inquiſitor in quibus ſine Epiſcopo procedat. & num.10.*
8 *Inquiſitor non ſubijcit tormentis, neque ſententiam profert ſine Epiſcopo.*
9 *Epiſcopus eſt ordinarius,nec ei tollitur iuriſdictio per*

per delegationem.

11 *Inquiſitor non habet iuriſdictionem, niſi in hæreſi manifeſta.*

12 *Manifeſtè, verbum, interpretatur pro notorio.*

13 *Caſus qui non ſapiat hæreſim manifeſtam pertinet ad Epiſcopum.*

14 *Errans in fide non tamen pertinaciter, non dicitur hæreticus.*

15 *Hæreſis eſt error in fide cum pertinacia.*

16 *Qui errat in vno Sacramentorum poteſt eſſe hæreticus.*

17 *Qui errat in fide, & ſit paratus emendare, non dicitur manifeſtus hæreticus.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

HAbens vnam vxorem contraxit cum
alia; & conſtitutus in carceribus,
Quæſitum fuit qua pœna plecti de-
beret, & an ſit caſus inquiſitionis?
Gemin.namq; in c.Accuſatus.§.Sanè.de hęret.
in 6.num.7.& Couuat.in 2.parte.Epitom.ca.8.
§.3.num.6.verſi.Suſpectus etiam hæreſeos. di-
1 cunt quod ſit † ſuſpectus de hæreſi. & text.in
c.Gaudemus.§.Quia verò. de diuort. dicit qđ
2 talis eſt † inimicus fidei Chriſtianæ. Quem ap-
probat Cuch.in ſua Inſtitut.Can.tit.de imped.
matr.lib.5.tit.12.& Abb.in c.Accepiſti. num.3.
3 de Sponſ.dicit quod omnis, qui † abutitur Sa-
cramento matrimonij, committit Sacrilegiũ;
& poteſt puniri à Iudice Eccleſiaſtico, & etiã
Seculari, cum ſit mixti fori & in c. Cum habe-
ret.num.3.de eo qui dux.in mat.quam poll.per
4 adult.dicit quod Iudex Eccleſiaſticus † poteſt
talem de honeſtare crinibus abſciſsis, & pan-
nos ante, & retro, abſcindendo. ex diſpoſitio-
ne.c.De benedicto.32.q.1.& idem tenet Cou-
uar.in loco ſupra allegato.verſic. Punitur etiã.
& in num. 7. Addit quod ſeruatur in practica
talem imprimere litera.Q,in fronte, candenti
ferro, vel ſigno crucis; ſed hoc improbat Iul.
Clar.in lib.ſent.§.Fornicato. verſic. Dicitur e-
tiam. vbi recitat conſtitutionem Mediolani,
quæ vult quod puniatur in quingentis aureis,
vel tribus ictibus equuleis ad arbitrium Sena-
tus.Ex quibus opinionibus mihi videtur me-
lior, in iſtis partibus opinio Abbatis: per text.
expreſſum.in c. De benedicto. de quo ſupra.

Sed reſtat videre ad quem ſpectat ius pu-
niendi huiuſmodi virum? nam text.in d.c.Ac-
cuſatus.§.Eum qui.de hęret.in 6.videtur incli-
nare in Inquiſitore dum ait; quod qui errat in
vno Sacramento Eccleſiæ, dicitur hæreticus:
5 ſed Inquiſitor † deputatus à Papa iuriſdictio-
nem habet ſuper hæreticos.cap. Super hoc.de
hæret.in 6. Ergo videretur dicendum, iudiciũ
iſtud ſpectare ad Inquiſitorem. Sed iuriſdictio
6 † non eſt per hoc abrogata Epiſcopo. vt colli-
gitur in d.c.Super hoc.& habetur in Clem.1.§.
eod.tit.de hæret.& tradit Gondiſlaus. de hæ-
retic.quæſt.7.num.8. Vnde quilibet eorum po-
teſt procedere ad citatiouem, ad capturam, ad
carcerationem, ad manus, & pedes aſtringen-
dũ ferris, & ad inquirendum: nõ tamen vnus
7 ſine alio (niſi † aliud conſtet in delegatione In-
quiſitoris) debet procedere ad pœnam duri
8 carceris, aut tormentis reum † exponere, vel
ſententiare ſine altero: vt in d.Clem.§.1.verſi.
Sic quod quilibet.& verſi.Duro tamen. Inqui-
ſitor enim non debet excedere fines ſuæ dele-
gationis.c.1.de offic.deleg.in 6.& c.p.& g.eod.
9 tit.in Decretali: ſed Epiſcopus † eſt Ordina-
rius; vnde videtur quod ei non ſit ſublata Or-
dinaria poteſtas.d.c.Super hoc. niſi forſan Pa-
pa in delegatione aliud diſpoſuiſſet.

Dubium autẽ in præſenti caſu eſt, quia reus
eſt in carceribus Epiſcopi; & proceſſus per E-
piſcopum eſt formatus: vnde ſtãte diſpoſitio-
ne.d.c.Accuſatus.§.Sanè.de hæret.in 6.vbi In-
quiſitor ſolum ſe intromittere debet in caſi-
bus, qui hęreſim manifeſtam ſapiant, An poſsit
Epiſcopus ſine Inquiſitore ad ſententiam pro-
cedere & maximè ſtante opinione Domi.Ge-
min.in d.ca.Accuſatus.§.Sanè.nu.7. & Franciſ.
Squillac.de fid.Cathol.c.15.num. 2. Qui ex di-
ſpoſitione.d.c. Accuſatus.§. Cum verò tenent
10 quod ſine † Inquiſitore procedi non poſsit: &
ſtante Clem. 1. eod. tit. Vbi in quinq; caſibus
vnus ſine alio poteſt procedere: & ſtante etiã
diſpoſitione.§.Sanè.in d.c.Accuſatus. quæ vi-
detur prohibere iudicium Inquiſitori, quando
11 † caſus non ſapiat manifeſtam hæreſim: Quod
12 verbum † Manifeſtè, interpretatur pro noto-
rio.vt probat iſdem Gemin.in conſil. 54.ſuper
præmiſsis.num.4.verſi. Et iſto Secundo modo.
& Archid.in d.c.Accuſatus.num.5. & 6.vbi di-
13 cit, quod quando † non ſit manifeſtè hæreſis,
caſus remittitur Ordinarijs. Quare mihi vide-
tur, ſalua ſemper veritate; quod uis tota depẽ-
det in cognitione caſus, ſcilicet, An qui habet
duas vxores ſit hæreticus manifeſtus? ex quo
in uno Sacramentorum errat: & tunc crederẽ
non debere procedere ſine Inquiſitore, ſaltem
ad diſpoſitionem.d. Clem. Sed poteſt dubita-
ri, An qui errat in Sacramento Matrimonij ſit,
14 vel ne, manifeſtus hæreticus? nam qui † errat;
non tamen pertinaciter, quia ſe remittit de-
terminationi Eccleſiæ, non dicitur hæreticus.
c.Damnamus.de ſum.Trinit.& fid.Cath.Card.
15 in Clem.Vnica.eod.tit.quia Hæreſis † eſt error
cum pertinacia, corrumpens fidem Chriſti.ca.
Hæreticus.24.quæſt.3.& notat D Thom. 2.2.q.
76. Secùs verò ſi in pertinacia perſiſtat. Vnde
quia (vt ait Gemin.in d.cap.Accuſatus.§.Sanè)
16 qui † errat in uno ex Sacramentis Eccleſię po-
teſt eſſe hæreticus: dicerem quod Inquiſitor
poſſet in iſto caſu perquirere veritatem, qua-
liter

liter ſcilicet ſentiat de Sacramento matrimonij, vt videtur de mente Franc. Squill. in d. tit. de fid. cathol. quæſt. 15. num. 2. & ſi dicat † errore fuiſſe ductum, & emendare ſit paratus; non crederem illum debere haberi pro hæretico manifeſto. c. Dixit Apoſtolus 24. quæſt. 3. & tangit Oldr. in conſ. 271. num. 3. & quod Epiſcopus poſſit ad vlteriora procedere. Si verò in pertinacia fuerit, adhibendus ſit Inquiſitor: ad diſpoſitionem d. Clem. 1. de hæret. ſalua ſemper ſentẽtia S. Matris Eccleſiæ. Laus Deo, & B. M.

17

CONSILIVM CXXXVIII.

Ordines minores an, & quando denegari valeãt.

SVMMARIVM.

1 *Crimina, quæ ordinum promotionem impediant, & adminiſtrationem debent eſſe maiora, & manifeſta.*
2 *Minora crimina non impediunt ordinum promotionem niſi ſint per euidentiam facti manifeſta.*
3 *Crimina mediocria quæ ſint.*
4 *Suſpicio omnis eſt repellenda.*
5 *Præſumere debemus benè de vnoquoque.*
6 *Iudicari nemo debet ante veram, & iuſtam probationem.*
7 *Mala credere non debemus, ſed probata vlciſci.*
8 *Sacrilegium non manifeſtum non impedit ordinũ promotionem.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

Titius cupiens clericari, petijt primam tonſuram, & quatuor minores ordines, oſtendens legitimam ætatem, & natiuitatem; & quod neque in foro Eccleſiaſtico, neque ciuili fuit de aliquo crimine vnquã denuntiatus: nihilominus opponitur ei, quod habuerit amicitiam cum quadam monacha, ad quam multas literas ſcripſerat, quæ eidem ſublatæ ab aliquibus monialibus, pręſentatæ fuerunt: in quibus tamen non erat aliquid denotans malum, ſed ſolam amicitiam, quam Titius aſſerit habuiſſe, rogatus à parẽtibus Monachę; qui erant forenſes: vt eidem ſuccurreret nomine illorum in tẽpore opportuno: & Monacha illa dicebat, quod Moniales, quæ eidem ſuſtulerant literas, mouebantur odio: quia ipſa denuntiauerat quoſdam, qui cum eis nimiam licentiam habebant; & quæ bona monaſterij diſſipabant. Ex quo quæritur, An impediri poſſit ad ſuſceptionem ordinum: vnde conſideratis his omnibus, & alijs cõſiderandis, iudicio meo, ſalua ſemper veritate, non eſt cur impediri valeat: nullum enim crimen apparet, ex annume-

1 ratis ad impedimentum. Crimina † verò, quæ repellunt ad ſuſcipiendos ordines; & impediunt adminiſtrationem ſuſceptorum, debent
2 eſſe maiora, & manifeſta; quia mediocria † nõ repellunt, niſi ſint per euidentiam manifeſta: vt probat Marc. Ant. Cuch. in ſua can. inſtit. lib. 4. tit. de his, qui ad ordin. à num. 95. vſque ad num. 134. & Paul. Borg. in ſuo tract. de irregul. & diſpenſ. part. 6. in procem. num. 1. 2. 3. & 4. qui ſunt videndi, cum falcem imponant ad meſſem: & breuitatis cauſſa in hoc vlterius
3 non inſiſto. Crimina verò † mediocria; vt ipſi atteſtantur; ſunt adulterium, fornicatio, furtũ, dolus contra proximum, ſacrilegium, falſum teſtimonium, crimen, proditio peccatoris penitentis. In quorum numero, neque & fortius apparet, Titium incurriſſe: imò quandocunq; oriretur aliqua ſuſpicio, ex aſſertis literis, de ſacrilegio; non eſſet attendenda ad impediendum eum: omnis † enim ſuſpicio debet repel-
4
5 li. c. Oues. 6. q. 1. De vnoquoque enim † benè, & non malè præſumere debemus. c. Dudum. de præſumpt. & c. 1. de ſcrutin. in ordin. facien. &
6 nemo † iudicari debet ante veram, & iuſtam probationem. c. Nullum. 30. q. 5. vbi ex Apoſtoli ſententia dicitur, quod mala audita nullum mouere debent; nec paſsim dicta abſque vera probatione quiſquã vnq̃ credat. Mala etenim
7 credi non debent, ſed potius probata vlciſci. c. Cum in cunctis. 11. q. 3. Et quantò magis credi non debet malum de iſto Titio; de quo nulla mala præſumptio haberi poteſt. Imò quando ipſe etiam commiſiſſet ſacrilegium; cum non ſit manifeſtum: & ſit crimen mediocre, nõ debet impediri ad minores ordines ſuſcipiendos; quia neque impediret in iam ſuſceptis
8 adminiſtrare. Quod pulchrè probat Abb. in c. Ex tenore. nu. 3. & ad propoſitum iſtius caſus. in verſ. Si autem ſint occulti. de temp. ordin. & ita breui ſermone teneo iuris eſſe: dictũq; Titium non eſſe repellendum à minoribus ſuſcipiendis. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXIX.

Mulieres an ingredi poſsint monaſteria virorũ.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pœnalis reſtringitur ad expreſſa.*
2 *Tranſgreſſores propter incertitudinem non incidunt in pœnam.*
3 *Odia reſtringi debent.*
4 *Mulier habet probabilem ignorantiam iuris.*
5 *Mulieres excuſantur ob ignorantiam iuris, quando agitur de damno.*
6 *Gratia, & priuilegiũ eſt cõtra ea, quæ cõceduntur.*
7 *Conceſſum vni non extenditur ad alios.*
8 *Conceſſo vno, vel prohibito; alia conceſſa, vel prohibita cẽſentur, per quæ ad id perueniri poſſet.*
9 *Prohibitio extenditur ad ſimilia.*

R 10 Pro-

10 *Prohibitum aliquid, omne prohibitum cenſetur quod ex illo ſequitur.*
11 *Diſpoſitio trahitur ad omnes, quando narratur cauſſa ob quam fiat diſpoſitio.*
12 *Conditor legis, interrogatus, reſponderet cauſſam ob quam fuiſſet motus ad legem condendam.*
13 *Diſpoſitio ex identitate rationis extenditur.*
14 *Extenſio in pœnalibus fit ex identitate rationis.*
15 *Pius V. declarauit intentionem eius Bullæ XXII. fuiſſe comprehendere omnes mulieres.*

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

Nonnullæ mulieres, non animo peccandi, ſed quadam curioſitate videndi Viſitatorem, ingreſſę ſunt intra ſepta monaſterij monachorum: vnde contingit dubitare, An inciderint in excommunicationẽ, de qua in bulla Pij V. in ordine XXII. incipit, Regularium perſonarum. & altera Gregorij XIII. in ordine XXXVI. incipit. Vbi gratiæ?

Ad elucidationem cuius caſus, prima facie videtur negatiuè reſpondendum; nam Pontifices illi loquuntur de mulieribus, quæ habebant licentiam ingrediendi huiuſmodi monaſteria, & eas reuocant, prohibendo ne de cætero ingrediantur; ſed non loquuntur de alijs mulieribus, quæ licentiam non habebant; vnde caſus remanet in diſpoſitione iuris cõmunis; nec extenditur ad non expreſſa; quia om-
1 nis † diſpoſitio pœnalis reſtringitur ad expreſſa. & ad non expreſſa extendi non poteſt. c. Statutum. de elect. in 6. Et maximè ratio procedit in iſto caſu; quia mulieres poſſunt prætendere ignorantiam conſtitutionis; etiã ſi agatur de ignorantia iuris: quia quando cõ-
2 ſtitutio redditur ambigua; propter † incertitudinem, transgreſſores non incidunt in pœnam. c. 1. & ibi Gl. in verbo, De cætero. de poſtul. præl. in 6. Odia † enim reſtringi debent. c.
3 Odia. de regul. iur. in 6. Quod maximè procedit in qualitate perſonæ tranſgredientis; vt
4 in muliere; quæ † habet probabilẽ iuris ignorantiam, ſicut in minore. l. Regula. ff. de iur. & fact. ignor. Vnde quando agitur de damno,
5 mulieres † excuſantur propter ignorantiam iuris. l. fin. C. de iur. & fact. igno. l. Error. ff. eod. titulo.

Sed prædictis non obſtantibus contraria ſẽtentia eſt verior; ſi quidem prohibitio facta mulieribus aliàs habentibus licentiam, arguit quod illæ, quæ non habebant licentiam erant
6 prohibitæ. Nam gratia † & priuilegium de ſua natura ſunt contra ea, quæ conceduntur. c. Priuilegia. diſtin. 3. Gl. in c. 1. de conſtit. in 6. in verbo. Naſcatur. Socin. in conſ. 260. col. 7. verſ. Concedere ergo. vol. 2. ſecundum antiq. im-
7 preſs. nec † vni conceſſum cæteris intelligitur conceſſum: iſdem Socin. conſ. 7. col. 2. verſ. Nec obſtat. & in conſ. 74. col 3 verſ. Tertiò probatur. vol. 1. Imò arguit prohibitionem aliorũ. Bal. in tract. ſchyſm. col. 9. verſ. His accedat. ꝙ interdictus. c. Hinc eſt. poſt prin. 16. q 1. c. fin. §. Item Hieronymus. 25 q. 1. Et conſtitutiones prædictæ tendunt ad tollendum ea, quæ poſſent tollere, aut impedire quietem religioſorum, & propoſitum ſeruiendi Deo: & ad remouenda ſcandala quæ oriri poſſent; ſicut prælationes, & diſpoſitiones dictarum conſtitutionum denotant. Quare omnia videntur prohibita, quæ poſſent eam quietem impedire: nã
8 vno conceſſo, vel prohibito, omnia videntur conceſſa, vel prohibita, per quæ ad id poſſet perueniri. l. Cui iuriſdictio. ff. de iuriſd. om. iud.
9 l. Oratio. ff. de ſponſ. & prohibitio † trahitur, & extenditur ad ſimilia. Bal. in auth. Ex cauſſa. num. 32. ff. de lib. præt. exhær. per notata in l. 2. C. de vſucap. pro empt. quando enim ali-
10 quid † prohibetur, omnia prohibita dicũtur, quæ ſequuntur ex illo. c. Cum quid. de reg. iur. in 6. vnde licet verba in expreſſo non ſequantur de omnibus mulieribus, reuocando licen-
11 tias iam aliquibus cõceſſas, & narrando † cauſſam, ob quam ad conſtitutionem fit deuentũ; diſpoſitio trahitur ad omnes. l. Si pupillus. §. Si
12 teſtator. ff. de leg. 1. & ſi Papa fuiſſet † requiſitus de eius voluntate, abſque dubio reſpondiſſet ſuam fuiſſe intentionem prohibere omnibus mulieribus ingreſſum huiuſmodi. l. Tale pactum. §. fin. ff. de pact. Adeſt enim eadem ratio in illis, quæ licentiam non habebant; qualis erat in illis, quæ licentiam habebant. Qua-
13 re omnis † diſpoſitio, ex identitate rationis extenditur. c. Cum dilecta. de confirm. vtil. vel
14 inutil. Et huiuſmodi ratio habet † etiam locũ in pęnalibus, ſecundum allegata per Ioan. de Selu. tit. de beneficio. quæſt. 22. num. 16. & maximè quando eadem ratio ſit in vtroque: ad trad. per Ioan. Lecirier. de primogenitura. q. 25. primi lib. num. 34. verſ. Cum ergo pater. Imò, vt ait Nauar. in ſuo manual. Confeſſ. c. 27. nu. 150. verſ. Sexageſimaprima. cum ſequenti.
15 vbi dicit, quod Pius † Papa V. declarauit ſuam fuiſſe intentionem includendi in prædicta cõſtitutione, etiam mulieres licentiam non habẽtes: & eandem dicendum eſt fuiſſe intentionẽ Gregorij Papæ XIII. & hoc idem declarauit Sacra Congregatio ſuper Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de regul. & ita ego teneo iuris eſſe. Saluo &c. verum quia illæ mulieres ſine dolo, aut malo animo; ſed curioſè ingreſſę fuerunt, ignorantes forſan prædictas conſtitutiones; conſulo, vt tutius pro anima agatur, quod adeant Sacram Congregationem, vel Pœnitentiariam.

Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM CXL.

In caſu mixti fori quomodo procedat præuentio.

SVMMARIVM.

1 *Nutus dat ſignum voluntatis.*
2 *Omne quod conſenſu fieri poteſt, perficitur conſenſu.*
3 *Verbum, quocunque modo, importat omnem modum.*
4 *Iudæus recurrens ad Eccleſiam præſumitur bono zelo.*
5 *Dolus non præſumitur in muliere.*
6 *Inquiſitor procedit ſeruata Clementina prima de hæreticis.*
7 *Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem.*
8 *Sacrilegium eſt mixti fori.*
9 *Præuentio reſultat ex mixto foro.*
10 *Præuentio habet locum in pari iuriſdictione.*
11 *Dignior præcedit minus dignum.*
12 *Iuriſdictio debet prouenire ab eodem imperio, vt deſit locus digniori.*
13 *Præuentio incipit ab actu.*
14 *Iuriſdictio in habitu tantum non dat præuentionem.*
15 *Præſentatio commiſſionis, nõ dat præuentionem.*
16 *Exercitium iuriſdictionis requiritur ad acquirendum præuentionem.*
17 *Citatio requiritur ad præuentionem acquirendã.*
18 *Denunciatio aperit viam iudicij.*
19 *Citatio realis fit per capturam.*
20 *Sacrilegij in Eccleſia commiſſi, iudicium eſt Iudicis Eccleſiaſtici.*
21 *Sacrilegium in communi via inter ſeculare, & Eccleſiaſticum, non parit præuentionem.*
22 *Conditio eſt melior prius occupantis.*
23 *Eccleſiaſticus procedit, quando ſit dubium de præuentione.*
24 *Iudex Eccleſiaſticus procedit in quacunque oppreſſione facta Eccleſiæ.*
25 *Iudex ſecularis agit ad dotem dandam hebrææ, quæ ad fidem peruenit.*
26 *Iudæi, ſi fiant chriſtiani, debent habere bona ſua.*
27 *Pater puellæ hebrææ quæ ad fidem deuenit, tenetur eam alere.*

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

CVpiens quædam hebræa ad fidem chriſtianam deuenire, ſub pretextu eundi ad ſynagogam cum alijs de familia ſua tranſeundo ante Eccleſiã S. Iacobi, in ciuitate Regij, in ea ſe contulit: & hebræi qui cum ea erant impetum fecerunt ingrediendi in Eccleſia, vt eam raperent, ſed à chriſtianis qui in ea aderant, fuerunt repulſi: quorum hebræorũ vnus denunciauit IlluſtriſsimoGubernatori d. hebræam ſibi fuiſſe raptam: & eodem tempore quidam clericus denuntiauit Illuſtriſsimo Epiſcopo omnia, quæ in ea Eccleſia obuenerant: cui etiam ille hebræus miſſus ab Illuſtriſſimo Gubernatore, denuntiauit omnia in curia ſeculari denuntiata. Illuſtriſsimus verò Epiſcopus ad denuntiam illius clerici miſerat Reuerẽdum Vicarium ad illam Eccleſiam, qui examinauit illam hebræam, & ab ea intellexit, quod animo deliberato ad chriſtianum ritum perueniendi ad Eccleſiam confugit, nec in ea actus aliquis raptus fuit: & facto examine ſuperuenit Magnificus Dominus Iudex Cõſultor Illuſtriſsimi Domini Gubernatoris: qui tamen d. hebræam non examinauit, nihilominus vigore denuntiationis. d. Illuſtriſsimus Dominus Gubernator nonnullos hebræos, & chriſtianos in carcerem detrudi fecit, ex quo raptus ad ſeculare iudicium dicebatur pertinere, & ſacrilegium ex inſultu facto ad Eccleſiam, ſit mixti fori, in quo ſuccedit præuentio. Et dum quærebatur de iure vtriuſque fori, Reuerendus Inquiſitor ex bulla Gregorij XIII. Papæ. nu. 73. incipit, Antiqua iudæorum. dicebat caſum huiuſmodi ad eum ſpectare. In quo, & in ſupradictis caſibus ego, vt infra ſcripſi, me tamen correctioni, iudicioque S. Matris Eccleſiæ ſubmitto.

Bulla namque Gregoriana in his verbis loquitur videlicet: Si quis cathecumenum, vel quemcunque ex Iudæis, aut infidelibus, Deo inſpirante, ad fidem chriſtianam venire volẽtem, poſt declaratam, nutu, verbo, facto, aut quocunque alio modo, volũtatem eius, à fide, vel fidei inſtructione, aut à ſacri baptiſmatis ſuſceptione, retrahere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neuè regenerationis lauacro abluatur, quouiſmodo impediuerit. &c. Ex qua quidem diſpoſitione colligitur, quod ex ſolo nutu ſufficit apparere aliquẽ ad fidem admitti velle: quia nutus † dat ſignum voluntatis. 1
Bar. in l. Nutu. ff. de leg. 3. Gl. in l. Item quia, in
2 verbo, Et nutus. ff. de pact. Omne † enim quod conſenſu fieri poteſt, perficitur nutu, ſine verborum prolatione: l. Si ita ſtipuler. §. fin. ff. de verb. oblig. Vnde quãuis illa hebræa per prius non propalaſſet animum ſuum, ex actu ingrediendi Eccleſiam, dedit ſignum ſuæ volũtatis: & ſtantibus verbis illius bullæ: videlicet, vel quocunque alio modo: ille modus ſufficiebat ad oſtendendam voluntatem: nam huiuſmodi
3 † verba important omnem modum, ſicut refert Ioan. And. in c. Indemnitatibus. n. 2. propè finem. de elect. in 6. cum ibi per eum allegatis. Dictiones enim vniuerſales non poſſunt reſtringi. Rol. à Val. conſil. 54. nume. 39. in

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt: & num. 6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico, & Ciuili, & num. 8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq;*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agētes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

BReui ſermone referam veritatem in quæſita conſultatione, An ſcilicet conductor rerum temporalium Eccleſiæ, pro fructibus in eis recollectis, gaudeat immunitate?

Ad quam delucidationem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infringere libertatem Eccleſiæ c. Omnia cum ſua Gl. 12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniuſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ venit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod eſt hæreticus.

Modo ad propoſitū, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò quod mereatur Sācta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2. Immunitatem † enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cōſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamento. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat † lex Canonica. vt in d. Clem. 5. & d. c. Nō minus.
8 & c. Aduerſus. Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet. & auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de Epiſc. & Cler. & auth. Nulla cōmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, dicitur venire cōtra libertatē Eccleſiæ. vt tradit Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. & Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volētes plus ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicentes, qđ non ſit contra libertatem. Sed nō credo aliquem eſſe qui neget immunitatē Eccleſiæ. Multi tamen opinor, vel errore ducti, vel volentes fauere Principi, vel proprio intereſſe ducti; conantur friuolas adducere obiectiones: modo allegando quod dando Laicus conducit bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturā; modo quod conductores Laici qui ſunt ſubiecti foro Seculari, ad omnia onera tenentur: quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiā ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera tenetur l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de vſufru. & tradit Fed. de Sen. in conſ. 3. Sed friuola ſunt dicta & quo ad mutationem... mirer quomodo velint res Eccleſiæ mutare naturam; cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes, tranſeant immunes, ſicut iuris eſt; & in viridi obſeruantia. l. Si penes. C. de agric. & cenſ. lib. 11. & l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et volunt quod omnis res tranſeat cum onere ſuo; quaſi quod ſit maior dignitas in Principe terreno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quā in Principe. c. Duo ſunt. cum c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut patet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non haberes poteſtatem, niſi tibi datū eſſet deſuper. Vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue regi tanquam præcellenti: ſiue Ducibus, tanquā ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in rebus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trāſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res immunis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate. l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff. de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact. verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſſimè Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriā feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti? quia agitur de re, & non de perſona; & fructus quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſicut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sen. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol. mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar. reſolut. c. 3. num. 3. & commune dictum, & habetur in extrauag. committit de decim. ver. In ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratione fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ conuēta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypothecati Eccleſiæ. vt multis rationibus probat Decian.

in reſpon.50.lib.3.cui me remitto:ergo eſt friuolè dictum. Et cum iſtis, & ſimilibus excuſationibus non eſt quin veniant contra liberta-
37 tem Eccleſiæ;& qui eam violare præſumit incidit in excommunicationē: vt poſt alios probat Capra in regula 96. nu. 77. Malè igitur loquuntur;quia ſi res tranſit cum ſuo onere, trāſit etiam cum immunitate. d.l. Aetatem. Nec ſunt melioris conditionis res Principis, quàm res Eccleſiæ, vt ſupra dixi. Imò ſi res onerata trāſeundo ad manus Principis,efficitur immunis;quare ſi ad Eccleſiam tranſeat non erit immunis? De quo dicam ſuo loco. Et ſatis ſit ad propoſitum caſum oſtendere, quod conductores bonorum Eccleſiæ debēt pro dictis rebus, & eorum fructibus immunitate gaudere. Pro vt ita iuris eſſe dico Saluo &c. Et quandocun-
38 que oriatur controuerſia iudicare eſt Iudicis Eccleſiaſtici, non Laici: vt probat Bertach.in ſuo tract.de Gabel.in 7.part.princ.nu.24. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXLII.

Prælatus inferior, An, & quando, poſsit conferre Ordines minores,& dimiſſorias ad Sacros dare?

SVMMARIVM.

1 *Declaratio non datur in his, quæ à Iure communi exponuntur.*
2 *Intra,dictio ſignificat interius.*
3 *Intra dicuntur,quæ ſunt in corpore.*
4 *Enunciatiua verba Papæ probant in antiquis, & nume.11.*
5 *Incertitudo parit libertatem.*
6 *Duo Epiſcopi non poſſunt habere in eundem Iuriſdictionem.*
7 *Vna Eccleſia non poteſt duobus ſubiacere.*
8 *Qui per decem annos ſtat in libertate,liber eſt iudicandus,*
9 *Narratiua Papæ in antiquis ſtatur, etiam de facto alieno.*
10 *Scripturæ publicæ ſtandum eſt, in qua narratur de finibus diæceſis.*
12 *Conſuetudo immemorabilis probatur per narratiuam Papæ,*
13 *Priuilegia,& libertas conceſſa à Papa, tolli non poſſunt,niſi à Papa,& num.15.*
14 *Excommunicatio eſt comminata his, qui audeant violare conceſſa à Papa.*
16 *Concilium non tollit ea,quæ Papa conceſſit.*
17 *Confirmatio Papæ generalis, non ſe extendit ad præiudicium auctoritatis Papæ.*
18 *Confirmatio non ſe extendit ad priuilegia in vim contractus.*
19 *Pacti vigore omnia ſunt obſeruanda.*
20 *Pax eſt ſeruanda.*
21 *Concilium.ca.10.ſeſſ.23.non derogat priuilegijs confirmatis.*
22 *Conc.c.8.ſeſſ.7.& c.10.ſeſſ.23.non obſtat Prælato inferiori habenti iuriſdictionem Epiſcopalem.*
23 *Papa confirmando Concilium nō intelligitur præiudicare auctoritati Pontificiæ.*
24 *Conſuetudo excedens memoriam hominum,habetur loco conſtituti.*
25 *Ius quæſitum non poteſt tolli per Principem.*
26 *Tempus immemorabile habet præſumptionē confirmationis,*
27 *Baculum Paſtorale,ſignificat coerctionem,& cuſtodiam Gregis,*
28 *Ordinarij nomen qualiter acquiritur.*
29 *Diæceſim quis dicatur habere.*
30 *Iuriſdictionem Epiſcopalem quis dicitur habere.*
31 *Qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem, tantum poteſt in ſubditos, quantum Epiſcopus in ſua diæceſi,*
32 *Cui conuenit qualitas demonſtratiua, conuenit diſpoſitio.*
33 *Cōfirmatio probatur ex clauſula,ex certa ſciētia,*
34 *Generalis derogatio nō comprehendit priuilegia confirmata,*
35 *Inferior nō poteſt cōtra ea,quæ ſuperior decreuit.*
36 *Confirmatio Concilij à Papa, non derogat exemptioni in vim contractus.*
37 *Confirmatio Papæ,non præiudicat iuri quæſito.*
38 *Qui habet iuriſdictionem, & priuilegia confirmata,dicitur habere territorium, & diæceſim.*
39 *Duo capita in vna diæceſi eſſe non debent.*
40 *Eccleſia non conſtruitur ſine licentia Epiſcopi.*
41 *Eccleſiam quis ſibi ad orandum ædificare poteſt ſine licentia; ſed in ea celebrari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij.*
42 *Omnes Eccleſiæ ſunt in poteſtate Ordinarij,in cuius Territorio ſunt poſitæ.*
43 *Conſenſus Superioris non præſumitur,ſed probari debet.*
44 *Conſenſus Principis quando præſumitur.*
45 *Qui ſe opponit conceſſis à Papa, incidit in excōmunicationem.*
46 *Ordinatio inferioribus non committitur.*
47 *Ordines minores,& dimiſſorias dare,eſt actus iuriſdictionis.& num.48.& 53.*
49 *Iura Epiſcopalia poſſunt præſcribi.*
50 *Inferiores Prælati olim ad minores,auctoritatem habebant,& dimiſſorias.*
51 *Abbates poſt Concilium non dant minores non ſubditis.*
52 *Abbates conferunt minores ſecularibus cum cōſenſu Epiſcopi.*
54 *Vicarij Epiſcoporum concedunt dimiſſorias.*

Da

Da mihi verbum Domine; & annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

AYſtulphus Rex Longobardorum conſtruxit Terram Carpi in ſuo Regno; & in ea erexit Eccleſiam, Plebē nuncupatam, ſub titulo Aſſumptionis Glorioſæ Virginis Mariæ; & eam dotauit multis bonis; & vno Archipræsbytero, & certis Canonicis; & quia d. Terra, & Eccleſia reperiebatur fundata in confinibus diœceſis Mutinenſis, & Regienſis; illi Epiſcopi prætendebant in d. Archipresbyterum, & Eccleſiam, iuriſdictionem; ſed quia ignorabatur in qua diœceſi eſſet conſtituta, quia in confinibus vtriuſq;, inuicem contendebant; & vnuſquiſq; dabat moleſtiam d. Archipræsbytero, qui Regi omnia reportauit: & ipſe Rex habuit recurſum ad Stephanū II. Papam; qui vt refert Platina de vit. Pontif. gerebat Pontificatum tempore Pipini Regis Franciæ, anno ſalutis. 755. Qui Stephanus Papa, vt refert Caliſtus II. Pontifex in ſua Bulla, anno Domini. 1123. liberauit Eccleſiam prædictam Carpenſem à cōtentionibus dictorum Epiſcoporum eamq; ornauit multis priuilegijs, & præcipuè accipiendi à quocunq; Antiſtite ſibi placito ordinationes, Chryſma, Oleū Sanctum, Conſecrationes Eccleſiarum; & ſub tutela Sedis Apoſtolicæ d. Eccleſiam, & Archipræsbyterum accepit; ita vt nulli alteri ſubiaceret; & vtriq; dictorum Epiſcoporum dedit quædam prædia pro ſuis prætenſionibus: & eādem exemptionem, & libertatem, & priuilegia ſeruauerunt ſucceſſores Pontifices vſq; ad prædictum Caliſtum, ſicut ipſe refert; & ipſe confirmauit; in his verbis. Et nos ergo eandem libertatem prædictæ Eccleſiæ per Dei gratiam conſeruantes, ſtatuimus, vt nulli Epiſcopo, vel nulli omninò Eccleſiaſticæ, ſeculariuè perſonæ eadem Eccleſia ſubiecta ſit, niſi tantum Sedi Apoſtolicæ, ad quam, vt prædictū eſt, iure proprietatis, & tutelæ, defenſionis ſpecialiter pertinere cognoſcitur. Aliaq; priuilegia addidit. d. Eccleſiæ, & Archipræſbytoer, & præcipuè auctoritatem conferendi minores ordines ſuis ſubditis; quos ſemper continuatè contulit, & dimiſſorias ad Sacros dedit.

Anno verò 1512. petente Domino Alberto Pio tunc Domino d. Terræ. ex quo multum. d. Terra, in populo, & fortilitio creuerat, Iulius II. Papa, plebem prædictam in Collegiatam erexit: & Archipræsbyterum ornauit multis priuilegijs: & maximè vtendi mitra, baculo Paſtorali, annulo; & alijs Pōtificalibus inſignijs: nec non deferendi Cappam, Rochetum, Palas, & veſtes, ac alia ornamēta Eccleſiaſtica, Miſſas Pontificales, & benedicere populum; confirmando eidem nouæ Eccleſiæ ſic erectæ omnia, & quęcunq; priuilegia, & conſuetudines prioris Eccleſiæ demolitæ: & omnia per prædictum Iulium conceſſa, Leo. X. ſucceſſor confirmauit, addendo numerum Canonicorum, & alia priuilegia: & omnia à tēpore Caliſti, Iulij, & Leonis, etiā conferendo minores Ordines, & dando dimiſſorias fuerunt obſeruata vſq; ad annum 1609. in quo motum fuit dubium Concil. Trid. c. 10. ſeſſ. 23. de reform. quo ad ordines: & c. 8. ſeſſ. 7. quò ad viſitationem Ex aduerſo prętendens quod poſt Conc. Archipræsbyter, nec ordinare ad minores, nec dimiſſorias ad maiores dare, valeat, neq; viſitare. Ego autem (ſalua ſemper correctione. S. Matris Eccleſiæ;) non declarando, ſed rationes adducendo pro Eccleſia, & Archipræsbytero Carpenſi; opinor Concilium nō obſtare, ex rationibus intra dicendis.

Et vt res magis eluceſcat primò aduertendum eſt ad verba Concilij in cap. 10. ſeſſ. 23. de reform. in quibus tota vis videtur conſiſtere: & oritur difficultas, ſi tamen ſit; quia ceſſante cauſſa difficultatis, ceſſabit etiam omnis difficultas. & quandocunq; per diſpoſitionem iuris conſtet de veritate, non erit locus declara-
1 tioni Sacræ Congregationis: quia in his† quæ à iure communi exponuntur, non datur declaratio. Borgn. Caual. in decif. 28. nu. 34. vbi alios allegat. & fuit deciſum in Rota. decıſ. 691. nu. 2. vol. 1. diuerſ. nouiſſ. Ideò aduertantur verba Concilij: diſponunt enim quod nullus exemptus, etiam nullius diœceſis, qui ſit intra fines alicuius diœceſis, poſsit conferre ordines minores, nec dimiſſorias dare: quia ſi verba non conueniunt, non erit locus diſpoſitioni ca. Indemnitatibus. §. pen. de elect. l. Dies cautioni. §. Toties. vbi Bar. ff. de damn. infect. & ſic vt habeat locum illa diſpoſitio opportet quod Eccleſia Carpenſis fuerit ſita intra fines vel Mu-
2 tinenſis, vel Regienſis diœceſis: nam verbū, † intra, interius ſignificat. vt atteſtatur Ambro. Calep in verbo, Intra: & facit text. in c. 1. 13. q. 1. iuncto, c. Conſtitutus. & c. Cum dilectus. verſic. Quod ſi Abbas. de relig. dom. & refert. Remig. in tract. de immun. Eccleſ. Ampl. 5. verſic. Paſſus. nu. 4. & 6. & Innoc. in c. Inter alia. in prin.
3 de immun. Eccleſ. Ea enim † tantum dicuntur eſſe intra quæ ſunt annexa, & in corpore. c. fin. de reſtit. ſpoliat. in 6. & in prin. d. c. 1. 13 q. 1. Sed quod Eccleſia Carpenſis fuerit intra fines, nec Mutinenſis, nec Regienſis conſtare nō poteſt; imò conſtat fuiſſe ſemper de per ſe; vt in Bulla Caliſti dum ait: Ayſtulphus ſi quidem Longobardorum Rex, in Regni ſui prædio, quod Carpum dicitur B. M. ſemper Virginis Eccleſiam conſtruxiſſe dignoſcitur, quam vt à vicinorum Epiſcoporum, in quorum confinijs idē pagus erat, contentionibus & moleſtijs omninò liberam redderet, &c. Quæ verba enuntia-

tiua

tiua probant contra dictos Epiſcopos: quod
ſcilicet dicta Terra, & Eccleſia nunquam fue-
rit intra fines nec vnius, nec alterius. Nã ver-
4 ba † enunciatiua Papæ in antiquis probant, e-
tiam contra tertium: vt reperitur deciſum in
Rot.deciſ.58.volum.1.diuerſ.nouiſſ.Ex quibus
verbis conſtat, quod erat incertitudo cui ſu-
5 beſſe deberet:ex quã incertitudine† d. Eccle-
ſia ſemper in libertate dicitur ſtetiſſe: & ſic
extra fines cuiuſq; illorum Epiſcoporum l.Lo-
cus.ff de acquir.poſſeſſ.l. Duo ſunt Titij. ff. de
teſtam.tutel.Crau.in conſil.104.nume.11, nam
6 † vterq; illorum non poterat habere iuriſdi-
ctionem.ca. Quoniam.de offic. ordin. Nec ipſa
7 Eccleſia † poterat duobus ſubiacere; vt deci-
ſum eſt in ca.1.2.& 3. 31.q.1.Quare cum nunq;
conſtiterit cui, ſeu intra quam diœceſim fue-
rit,nlli debet eſſe dubium, quin ſemper fue-
rit in libertate, & ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubie-
8 cta: quia etiam qui † per decem annos ſtat in
libertate, tanq; liber eſt habendus, & iudicã-
dus c.Licet.de coniug.ſeru.c. vltim. de ſent.&
re iud. & alio non apparente ſtandum eſt nar-
9 ratis à Papa, quibus, † etiam de facto alieno,
ſtandum eſt in antiquis,vt diximus & quando
gratiam ſuam fundat ſuper narratis. Clem.1.
de probat. & tradit Lap. allega.67.& Staſil de
grat. expect. §. Conſequenter, ad finem. &
ſequitur Innoc.in ca.Cum olim,nume.1.& 5.de
10 cenſ.vbi dicit,quod ſemper† eſt ſtandum ſcri-
pturæ publicæ, in qua continetur de finibus a-
licuius Epiſcopatus, etiã ſi ſcriptura ob aliud
fuiſſet facta donec probetur contrarium.Imò
quando Caliſtus in narratis non fundaſſet in-
11 tentionem ſuam;cum ſumus†in antiquiſsimis
plenè contenta in Bulla probant: vt ſupra per
deciſ.Rot.diximus & not.Ioſeph.Maſcard. de
probat.concluſ.209.num.12 Ex qua Bulla pro-
batum ſatis reperitur;quod d.Eccleſia Carpẽ-
ſis nedum vigore priuilegijs, ſed conſuetudi-
12 nis†pluſq; immemorabilis ſtetit in libertate,
& in iuriſdictione; dum Papa narrat omnia à
Stephano II.vſq; ad eius tempora fuiſſe ſerua
ta: vt in ſimili caſu fuit deciſum in Rot. anno
1580. 4.Martij,vt in deciſ.13.in materijs Con-
cilij:& à Caliſto vſque ad iſta tempora habuit
iuriſdictionem ordinum: quam auctoritatem
13 ei auferrè nemo poteſt.Nam† libertas.& pri-
uilegia à Papa conceſſa, tolli non poſſunt niſi
à Papa.ca.Frater noſter. 16.q.1.vbi Papa pœnã
14 † excommunicationis imponit his omnibus,
qui audeant violare conceſſa à Papa: & idem
probatur. in c.Cum tempore.de arbit.& in ca
Amputato.24.q.2.dicitur,quod ea,quę ſunt ab
Apoſtolis,eorumq; ſucceſſoribus inſtituta,nul
la deſidia negligantur,nulla diſſenſione violẽ-
tur,nulla concertatione, turbentur. Priuilegia
15 † enim à Papa conceſſa nec tolli,nec immuta-
ri poſſunt.c.Priuilegia. ead.cau. & quæſt.
Nec obſtat Concilium allegato c.10.ſeſſ.23.
ex infra dicendis: & Primò quia etiam quod
Eccleſia Carpenſis quãdoq; fuiſſet intra fines
alicuius diœceſis, quod tamen ex ſupradictis,
& infra dicendis contrarium probatur; cum
fuerit liberata à Papa,& priuilegiata; Conci-
16 cilium† non poteſt tollere,quæ à Papa fuerũt
conceſſa ſine auctoritate Papæ.c.Significaſti.§.
1.ad finẽ.de elect.Abb.in c.Super quibus dam.
num.3.de verb.ſignif. Et huic non obſtat quod
interuenit confirmatio Papæ in decretis Con-
17 cilij:quia generalis† confirmatio non ſe extẽ-
dit ad præiudicium auctoritatis Pontificię,ni-
ſi expreſsè dicatur.c.Sua nobis. de cõfirm.vtil.
vel inutil.
18 Secundò derogatio† Conc. de qua in d.ca.
10. Non ſe extendit ad priuilegia conceſſa in
vim contractus.Rot.per Moned.deciſ.119. vol.
1.diuerſ.nouiſſ Gl.in c.Veniens.in verbo,Con-
firmatam de tranſact.& ipſa Congregatio Cõ-
cil.dixit ex mente Greg.XIII.ſuper ca.4.ſeſſ.6.
19 de reform.Vigore†enim pacti,omnia ſunt ob-
ſeruanda.c.Contingit.de tranſ.c.1.de treg. &
20 pac.& c.1.de pact.vbi Gl.dicit quod pax† eſt
ſeruanda.Quare cum pro concordia (vt refert
Caliſtus) actum fuerit,vt d.Eccleſia conſerua-
retur in libertate,& ſuis priuilegijs,nõ eſt di-
21 cendum quod Concilium † abroget iam con-
ceſſa à Papa & toties confirmata:quod in for-
tioribus terminis fuit in Rota deciſum anno
Domini 1579.14.Decembris. vt Epiſcopus Sa-
tam. non poſſet viſitare ſubditos Abbatis exi-
ſtentis in ſua diœceſi; quia habebat priuilegia
confirmata; & Concilium non ſe extendebat
ad ea. Et hoc idem fuit ſæpius repetitum, &
præcipuè anno Domini.1580.9.Maij. deciſ. 14.
& 16.in iiſdem materijs Cõcilij;vbi in expreſ-
22 ſo concluſum fuit,quod Concilium† in cap.8.
ſeſſ.7.& cap.10.ſeſſ. 23.de reform.non obſtabat
Prælato inferiori, habenti Epiſcopalem iuriſ-
dictionem; quia illud Territorium dicebatur
effectum propria diœceſis: & cum priuilegiũ,
ſeu conſuetudo conferendi minores, & dare
dimiſſorias ad maiores fuiſſet confirmata;Cõ-
cilium non poterat obſtare. & idem fuit repe-
petitum eod.anno.3.Iunij.
23 Tertiò.non eſt credendum,quod Papa † cõ-
firmãdo decreta Concilij intellexerit pręiudi-
care auctoritati Pontificiæ. ca.Si ea deſtruere.
25.quæſt.4.& cap.Quod verò.ead.cau.& 9. vbi
Papa dicit abſit hoc à me, vt ſtatuta maiorum
cum Sacerdotibus meis, in qualibet Eccleſia,
infringam:quia mihi iniuriam facio,ſi fratrum
meorum iura perturbo.
23 Quartò.cum iſta conſuetudo† excedat me-
moriam hominum, habetur loco conſtituti. l.
Hoc iure.§.Ductus aquæ. ff. de acquir. cott. &
eſtiu.
25 Quintò quia Ius† quæſitum tolli non poteſt
per Principem,quando fit ex contractu;vt fuit
in Rot.deciſum per Cantuc.deciſ.161. num.7.

in 1.

in 2.vol. diuerſ. nouiſſ. at tantò magis non eſt dicendum Concilium, nec confirmationem Papæ ſe extendere ad caſum prædictum, de quo nulla fuit mentio facta. Oportebat enim clarè, & expreſsè in confirmatione facere mentionem de priuilegijs à Papa conceſsis, aliàs non intelliguntur reuocata. ad ea, quæ not. Felin. in c. Cum olim. num. 5. verſ. Tamen ſi de mẽte Papæ. de ſent. & re iud. Alex. in conſ. 125. num. 7. in 2. vol.

Quod conceſsio conferendi ordines, & dãdi dimiſſorias, importet confirmationem probo ſic: In iure hoc eſt cautum, quod qui per
26 tempus † immemorabile in poſſeſsione ſtetit alicuius honoris, & iuriſdictionis, habet pro ſe præſumptionem confirmationis; ita quod allegan ti contrarium incumbit onus probandi. Ioſeph Maſcard. concluſ. 404. & Crau. in tract. de antiq. temp. in 3. part. §. Vidimus. num. 29. vnde auctoritas conferendi ordines minores à Caliſto conceſſa præſumitur ab alijs ſucceſſoribus confirmata: & in ſpecie à Iulio II. reperitur confirmatio, dum in erectione collegiatæ concedit Archipræsbytero. d. Eccleſiæ
27 vſum Mitræ, Baculi † Paſtoralis, ex quo comprehẽditur coertio, & cuſtodia gregis. vt not. Iacob. de Cong. lib. 1. artic. 12. fol. mihi 22. Sandalium, Annuli, Rocheti, Cappæ, Miſſarũ pon-
28 tificalium, & benedicendi populum: per † quæ omnia acquiſiuit nomen Ordinarij. Gl. in cap. Ordinarij, in verbo, Ordinarij. de off. ordin. in 6. & ibi Gemin. num. 5. & Franc. num. 3. & tra-
29 dit Hoſtien. in ſum. eod. tit. num. 1. & 2. Et † propriam diœceſim dicitur habere. But. in ca. Nimis. num. 7. de iureiur. & facit Gl. in Clem. 1. in verbo, Diœceſanis. de for. comp. & conſe-
30 quenter † habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Gl. in Clem. 1. in verbo, Proprij. de reb.
31 Eccl. non alien. Et tantam habet † iuriſdictionem in loca ſibi ſubdita, quantam habeat Epiſcopus in ſua propria diœceſi. Felin. & Dec. in
32 c. At ſi clerici. §. de adult. de iud. & ſic cui † conuenit qualitas demonſtratiua, cõuenit diſpoſitio. Ex quibus, ſecundum Cald. in conſ. 2. de præſcrip. acquiſiuit ius cõferendi minores, & dimiſſorias dãdi, & infra dicetur; ergo hæc eſt confirmatio auctoritatis ei à Caliſto conceſſa. Et magis in ſpecie: dum poſt prædicta conceſſa: dixit: Nec non Eccleſia erecta, quibus antiqua Eccleſia demolita prædicta, ac Archipræſbyter, &c. omnibus, & ſingulis priuilegijs &c. vnde cum Caliſtus in ſpecie dediſſet auctoritatem conferendi minores; iſte actus à Iulio II. fuit confirmatus; & deinde Leo X. ratificando omnia per Iulium conceſſa, dicitur etiam hunc actum confirmaſſe. Imò magis quia, & ipſe idem conceſsit: Nam quando narratur ſubſtantia priuilegij aliàs conceſsi, ſine alia verificatione, ſtandum eſt contentis in eo, & intelligitur facta confirmatio. Et quando adeſt
33 † clauſula, ex certa ſcientia, intelligitur probata confirmatio, vt ſecundum communem opinionem. Rot. decreuit. in deciſ. 36. vol. 2. diuerſ. nouiſſ. & ſic quandocunque decreta Cõcilij haberent locum in iſto caſu, quod tamen ex ſupradictis, & infra dicendis, non procedit, ex quo priuilegia, & conceſsiones huiuſmodi probantur confirmatæ; Concilium non derrogat; vt ſæpe Rota ipſa decretauit. Nec eſt præſumendum intentionem Concilij fuiſſe in illa
34 † generali, & ſimplici derogatione, comprehendere priuilegia confirmata, Gl. ſingularis. in Clem. Dudum. verſ. Nos etenim. in verbo, Pacta. de ſepult. quã Rota approbauit. vt Put. deciſ. 172. in 3. lib. & Achil. de confirm. deciſ. vnica. & ſequitur Stafil. de Grat. expect. §. Poſt prædicta. num. 8.

Et quatenus diſpoſitio Concilij poſſet manum apponere in his, in quibus Papa poſuit; quod tamen exploratiſsimi iuris eſt; quod in-
35 ferior † non poteſt contra ea, quæ ſuperior decreuit; vt in iuribus ſupra allegatis; & non Concilium eſt ſupra Papam, ſed Papa ſupra Concilium: Caſſad. de præben. dec. 2. num. 4.
36 tamen etiam ſi confirmatio † Papæ in decretis Concilij ad omnia, à Papa conceſſa ſe extẽderet non præſumitur derogare exemptioni, quæ in vim contractus tranſiuit. d. c. 1. de pact. & c. Ex multiplici. vbi Abb. num. 4. de decim.
37 & per conſequens neque † iuri alteri quæſito, niſi expreſsè dicat; vt ſupra notatum eſt, & & tradit Grat. in conſ. 150. num. 18. vol. 2. ergo non eſſet derogatum priuilegijs Eccleſiæ Carpenſis; quæ, vt in bullã Caliſti, conceſſa fuerunt in vim pacti.

Præterea Concilium præterquam quod loquitur de illis exemptis, qui ſunt intra fines; & non apparet quod Eccleſia Carpenſis ſit, neque vnquam fuerit intra confines alicuius, imò ſatis conſtat fuiſſe ſemper extra; quia; vt ſupra eſt probatum, illi Epiſcopi contendebãt inuicem, nec vnquam apparuit quis eorum iuriſdictionem haberet; cum duobus dominis nemo teneatur obedire, vt ſupra: veruntamẽ ſi conſtaret ſub quo olim ſubiacuiſſet; quia Cõcilium loquitur de exemptis ſimpliciter, non eſt trahendum ad illos exẽptos, qui vltra exẽ-
38 ptionem, habent iuriſdictionẽ † in ſubditos, & priuilegia confirmata; quo caſu factum eſt territorium, & propria diœceſis, vt in c. Abbates. de priuil. in 6. & tradit Gemin. in c. Vt Apoſtolicæ. in 2. notab. eod. tit. in 6. & ſic quia Cõcilium loquitur de illis, qui ſunt in diœceſi alicuius, qui habitu, id eſt à prima inſtitutione habuerunt iuriſdictionem, quam poſtea actu per priuilegia conceſſa amiſerant; quia viſum
39 fuit quod in † vna, & eadem diœceſi inconueniens eſſet duo eſſe capita; propterea Concilium ſuper hoc diſpoſuit. De quo caſu loquitur Abb. in c. Cum contingat. num. 18. de for.

com-

compet. ſed hic non conſtat, quod aliquis in habitu, neque in actu vnquam habuerit iuriſdictionem ſed quod ſemper ſtetit in libertate, & ſoli Apoſtolicæ Sedi annexa; ergo quis poteſt arguere de ſubiectione? & ſufficit Eccleſiæ Carpenſi habere pro ſe præſumptionem: quia dicenti contrarium incumbit onus probandi. Rot. deciſ. 73. vol. 1. diuerſ. nouiſſ. vnde qui dicit eam quandoque fuiſſe ſubiectã probet. Et quomodo volunt diſpoſitionem Concilij prohibere auctoritatem tam antiquiſsimæ conſuetudinis obſeruatam; ſi non cõſtat quod d. Eccleſia vllo tempore fuerit in aliqua diœceſi, nec habitu, nec actu?

Nec obſtat (vt aliqui dixerunt) quod licet hodie non reperiatur in iuriſdictione; tamen
40 quia Eccleſia† conſtrui non poteſt ſine licentia Epiſcopi. vt in c. Nemo. de conſecrat. diſt. 1. dicendum eſt, quod quandoque fuerit. Quia
41 primò reſpondeo: quod ædificare † ſibi Eccleſiam in ſuo, quilibet poteſt ad orãdum, ſed in ea miſſam celebrare, & alia Sacramentalia agere non poteſt ſine licentia Epiſcopi ordinarij: ut habetur in c. Vnicuique, & ibi Gl. ead. diſtin. de conſec. Vnde ex quo non conſtat quis Epiſcopus dederit licentiam; non eſt cur in hoc fundamentum agamus: quia, vt ſupra dixi, incertitudo operatur, vt ſimus in liberta-
42 te: nam ſi omnes † Eccleſiæ dicuntur eſſe in poteſtate illius Epiſcopi, in cuius territorio ſunt poſitæ. c. Omnes baſilicæ. 16. q. 7. c. de Xenodochijs. de relig. dom. ſi territorium Carpenſe eſt de per ſe, nec apparet, quod vnquam fuerit ſub quo aliquo Epiſcopo in ſpiritualibus, ſed tantum ſub Sede Apoſtolica, quomodo poteſt valere argumentum? & ſi Epiſcopus Mutinenſis, vel Regienſis; qui prætendebant, vt in bulla Caliſti, ante fundatam Eccleſiam, vel etiam poſtea dediſſet conſenſum, pro
43 bari debuiſſet: quia conſenſus † ſuperioris nõ præſumitur, ſed probari debet. l. Sciendum. vbi doct. ff. de verb. oblig. Lamb. de iurepat. lib. 2. 1. part. art. 12. 3. q. prin. num. 10. ergo ſtandum eſt narratis à Caliſto; ex quibus conſtat quod nemo illorum oſtendit aliquod ius, & quod d. Eccleſia Carpenſis fuit liberata ab illis contẽtionibus, & in tutelam Sedis Apoſtolicæ recepta. Quod maximè procedit iſto caſu, vbi nihil actum fuit ab aliquo ipſorum, ex quo præſumendum ſit de conſenſu.

Secundò, reſpondeo, quod cum Ayſtulphus Rex narrauerit Papæ controuerſias illorum Epiſcoporum ſuper d. Eccleſia: & Papa eam liberauerit, & in tutelam Sedis Apoſtolicæ ſuſceperit, inductus fuit eius conſenſus, quo ad erectionem d. Eccleſiæ: & per conſequens excluſa eſt omnis alia iuriſdictio. Nam conſen-
44 ſus † inducitur, quando narratur iam factum, & Princeps, cui narratur non contradicit, & aliquem actum gratuitum facit, ſicut tradunt omnes Canoniſtæ, in c. Nonnè. de præſump. & in c. Cum M. Ferrarienſis. de Conſtit. & Legiſtæ in l. Quæ dotis. ff. ſol. mat. & ita ex his quæ contingerunt in præſenti caſu, quando poſſit valere rato quod quandoque fuerit, dicendũ eſt quod fuerit in iuriſdictione Papæ, & nõ alterius: & tantò magis ſubſequuta liberatione à contentionibus. Quare quandocunque al-
45 ter. dictorum Epiſcoporum ſe opponat † iam conceſſis à Papa incidit in excommunicationem. vt in d. c. Frater noſter, 16. q. 1. & ex alijs ſupra adductis.

46 Nec obſtat, quod ordinatio † ſit de his, quæ ſpectant ad ordinem, & quæ inferioribus Epiſcoporum non mandentur. c. Aqua. de conſec. Eccl. vel altar. quia illud procedit in his, quæ ſunt merè ordinis Epiſcopalis; ſecus verò in his, quæ ſunt iuriſdictionis. Nam qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, omnia ad iuriſdictionem ſpectantia poteſt: Sed confer-
47 re † minores, & dimiſſorias dare, eſt actus iuriſdictionis; vt habetur in c. Abbates. de priuil. in 6. & tradit Abb. in c. Veniens. num. 5. & Imol. num. 4. de præſcrip. & Abb. etiam in c. Dilectus. de offic. ordin. dicens, quod quatenus iſta applicantur ad perſonam ordinati,
48 ſunt † iuriſdictionis, non ordinis: & idem habetur in c. Cum contingat. de ætat. & qual. & in proprijs terminis tenuit Rot. anno 1580. 22. Aprilis, & 3. Iunij ſuper Conc. ſeſſ. 7. c. 8. & ſeſſ. 23. c. 10. ergò ſi Archipresbyter Carpenſis habet hanc iuriſdictionem, vt ſupra extitit probatum; habet etiam poteſtatem conferendi
49 minores, & dimiſſorias dare: & ſi † iura Epiſcopalia præſcribi poſſunt, vt probat Abb. in c. Cum venerabilis. num. 4. de conſ. & Gl. fin. in c. Tranſmiſſam. de electio. & Gl. penl in d. cap. Aqua: quare nõ poterit is Archipræſbyter, qui eum auctoritatem habuit à Papa, talia exercere in ſubditos?

Neque mens Concilij eã fuit, vt tolleret omnino facultatem iſtis Prælatis conferendi ſuis ſubditis minores, & dandi dimiſſorias; ſed id ſolum, quòd illi non ſubditis ea non vterentur;
50 prout † olim vtebantur ſecundum diſpoſitionem iuris communis; de qua in d. c. Abbates. de priuil. in 6. & ibi Gl. in verbo, Tonſuram. Imò in ſibi ſubditis poſſent ea vti: vt ita die 27. Aprilis 1592. Rot. ſtatuit, diſcuſſa materia, ex ordine Summi Pontificis: decretando
51 quod Abbates, † qui iuriſdictionem Epiſcopalem habebant; conferre tantum poſſent minores ſibi ſubditis: & dimiſſorias dare: in non ſubditis verò, non ſe intromitterent. Id quod Illuſtriſsimi Cardinales Congregationis ita declarauerunt, anno 1587. in his verbis: videlicet:
52 Abbates † regulares habentes ius baculum deferendi, & Mitram, poſtquam Sacerdotalẽ ordinem, & munus benedictionis acceperint, poſſunt

poſſunt tonſuram, & ordines minores ſecularibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiectis conferre, ſi modò ipſius Epiſcopi conſenſus accedat: ſed ſi Prælati inferiores regulares non ſunt priuati à Cõcilio, ſaltem quò ad ſubditos; & ſunt intra fines diœceſis, & vt plurimum in ciuitate vbi moram facit Epiſcopus; quare Prælati ſeculares, & qui non ſunt intra fines debent excludi. Vnde clara, & indubitata concluſio debet eſſe; quod Archipræsbyter Carpenſis tũ auctoritate pontificia, tum de iure communi; & præſcripta conſuetudine poteſt ſuis ſubditis ordines minores conferre. & dimiſſorias
53 dare; cum ſit actus † iuriſdictionis; ſecundum Abb. in d. c. Dilectus. & Rot. quæ ita decreuit anno 1580. 22. Aprilis. & 3. Iunij. & anno 1592. 27. Aprilis. Et eò fortius, quia iura illa loquuntur de illis, qui ſunt intra fines: & nos verſamur extra, vt ſupra eſt probatum. Et quis
54 ignorat, quod etiam Vicarij † Epiſcoporum, abſente ſuo Epiſcopo, concedunt dimiſſorias? vt in c. Cum nullus. de temp. ordin. in 6. ergo eſt actus iuriſdictionis: & ita, ſalua ſemper correctione S. Matris Eccleſiæ, concludo d. Archipræsbyterum poſſe minores conferre; & dimiſſorias dare tum de iure communi; tum de antiquiſſima poſſeſſione; tum etiam ex facultate particulari Pontificia: quam auctoritatem non tollit Concilium allegatum; tum quia nõ amplectitur caſum: ex ſupradictis; tum etiam, quia quando ad hoc extenderetur non derogat gratijs confirmatis: De qua confirmatione ſatis eſt probatum. Confirmatio etiam eiuſdẽ libertatis & exemptionis, & in ſola Sedis Apoſtolicæ tutela ſubiectionis, apparet expreſſis verbis in bulla Caliſti: dũ dicitur, Quã, videlicet libertatẽ prædeceſſores noſtri vſque ad tẽpora noſtra ſeruauerunt. Et nos ergò eandem libertatem conſeruantes, ſtatuimus, vt nulli omnino Eccleſiaſticę, ſecularive perſonæ eadẽ Eccleſia ſubiecta ſit, niſi tantum Sedi Apoſtolicæ. Vnde reſultat concluſio quod inferior à Papa non poteſt ſe intromittere circa ea, quæ diſpoſuit ipſe Papa. c. Vt noſtrũ. vbi Abb. & alij de appell. Rot. dec. 3. de appell. in nouiſſ. Nam appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis, vt refert Menoch. in conſ. 83. nu. 31. in primo vol. & habet vim reſeruationis, vt tradunt not. per Hieron. Gab. in conſ. 166. num. 6. primo vol. & Lancell. de attent. c. 10. in 2. part. num. 1. 2. 3. 4. & 5. & add. in deciſ. 480. Capell. Thol. & Inn. in c. Cum M. de conſtitu. & Rot. decreuit per Put. dec. 240. nu. 2. lib. 2. concludens quod quando cauſſa ſit ſemel ad Papam delata, non poteſt ab eo tolli, niſi de eius expreſſa, & certa ſcientia. Ergo concludẽdum eſt quod nulla ratio valeat contra d. Eccleſiam: & Leo X. etiam expreſsè conceſſit auctoritatem conferendi minores. ibi. nec non primam tonſuram, & quatuor minores ordines eiſdem ſubditis dandi &c. vt ſupra, nume. 32. 33.

CONSILIVM CXLIII.

Conductor ante finitam locationem an expelli poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Conductor expelli poteſt finita locatione.*
2 *Conductor, ſi reſiſtat locatori volenti eum expellere ex cauſſa, debet puniri.*
3 *Conductor reſiſtendo, & expectans ſententiam, ad reſtitutionem, & rei æſtimationem tenetur.*
4 *Conductor ex quatuor cauſſis poteſt expelli.*
5 *Conductor ad modicum tempus, ſi non ſoluat, expellitur.*
6 *Conductor domus inhoneſtè viuendo, expellitur.*
7 *Inhoneſtè viuere, dicitur cauſſa ſufficiens ad expellendum conductorem. & num. 8.*
9 *Expelli poteſt de domo conducta, vſurarius, ſodomita, blaſphæmator: & habens mulierem fornicariam.*
10 *Domus debet honeſtè habitari.*
11 *Malè verſari in domo dicitur, ſi ludus in ea teneatur; vel mulieres in ea inhoneſtæ habitent.*
12 *Mulieres inhoneſtè viuentes, dicuntur meretrices.*
13 *Mulieres inhoneſtæ non ſunt audiendæ, ſi locator eas expellere velit.*
14 *Conductor, qui vltra legem, & contra legem inſiſtit in domo conducta non auditur: & quomodo intelligatur.*
15 *Notorium dicitur, quod percipitur ex oculorum perceptione.*
16 *Conductor reſiſtendo locatori, qui velit eum ex cauſſa expellere, dicitur dominum ſpoliare.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Reuerendus Dominus Nicolaus locauit per annum quandam domum ſuã cuidam mulieri, quę in ea habitabat cum duabus eius filiabus vitã inhoneſtam ducens. Locator, etiam non finito anno, inſtetit eam expelli, tum ex cauſſa inhoneſtæ vitę, tum etiã quia penſionem non ſoluebat. Sed d. mulier cauſſam deduxit in litem & habens Prætorem fauorabilem, elapſo anno per tres mẽſes perſeuerabat in ea, prætendens expelli non poſſe: Quare locator quærebat quid iuris? & reſpõdi eam eſſe cogendam.

Nam quando locatio eſt finita, conductor
1 † expelli poteſt, & res alteri locari: nec pro eodem, aut maiori pretio eam retinere valet contradicente locatore, qui etiam propria auctoritate illum expellere poſſet; vt notat Ant. Gome.

Gome.de loc.& cond.c.3.num.5.& adeſt apertus textus in l.Ne cui liceat.C.de loc.& cond.
2 vbi dicitur,quod ſi † conductor reſiſtat,debet acriter puniri, & in exilium mitti..& in l.Non ab re.C.vnde vi.dicitur, quod poſsidens rem
3 alienam ſine iuſta cauſſa,& † reſiſtat, & expectet ſententiam,nedum ad reſtitutionem, ſed ad rei æſtimationem tenetur. Vnde conſtito quod locatio ſit finita,non videtur dubiũ quin expelli poſsit: Imò,ſtantibus narratis, etiam ſi locatio duraret poteſt expelli: quia ex qua-
4 tuor † cauſsis conductor expellitur durante locatione: Primò,ſi dominus eam pro ſuis neceſsitatibus velit. Secundò ſi conductor penſionem non ſoluat.Tertiò,ſi malè circa rem locatam ſit verſatus. Quartò,ſi rem locatam velit reficere, ſicut notat textus in l. Aedem. C. de loc.& cond.& Vincen.Carro. eod.tit.in verbo,Recuſationibus:&Ant.Gom.in lib.ſuo var. reſol.tit.de locat.& condu.c.3. num.5. & 6. vbi diſtinguit inter locationem ad longum,vt per quatuor,vel quinque annos: vel ad modicum:
5 dicens,quod ſi ad† modicum ſit facta locatio, ſi non ſoluat tempore debito, poteſt expelli: & hanc opinionem tenuerat Abb. in c. Si propter. num.10. loc.& cond. ergo ſi etiam duraret locatio:ob non ſolutam penſionẽ iſta mulier poteſt expelli.& idem dicit Berth.in tract. de Gabel. in 2.part. num. 30. cum alijs ab eo allegatis: concludens quod ſtatim, & propria auctoritate,ſi non ſoluat eſt expellendus, & ad ſolutionem cogendus: & tantò magis il-
6 la † mulier eſt expellenda: quia nedum eſt finita locatio,& penſionem non ſoluit:ſed malè circa rem locatam eſt verſata, nedum in materijs domus,ſed inhoneſtè viuendo cum filia-
7 bus: quæ cauſſa† eſt ſufficiens,vt dicatur malè ſe geſsiſſe:vt in auth. Vt non luxurientur. col. 6. quæ licet loquatur de ſodomia: extenditur
8 tamen †ad huiuſmodi delicta,& maximè quãdo publicè committuntur: vt not.Pet. Rebuff. de priuil.ſcol.priuil.11.num.14.dum ait; quod
9 de domo † expelli poteſt vir ſceleratus: puta, inquit,vſurarius, blaſphæmator,ſodomita, vel mulierem fornicariam domi habens.Et ad idẽ facit quod notatur in l.Non aliter.ff.de vſu, &
10 habit.vbi Gl.& Bal.dicit,quod domus†debet honeſtè habitari:& tradit in terminis,Imol.in c.Propter.num.19.loc.& cond. qui dicit quod
11 malè † verſari in domo dicitur, cum ludus in ea tenetur, vel mulieres in ea inhoneſtæ ha-
12 bitant. Iſtæ enim mulieres†dici poſſunt meretrices:cum meretrix ſit illa, quæ multorum libidini patet.c.Vidua.34.diſtin. l. Palam.ff.de ritu nupt.vnde iſtæ mulieres, ita inſtante loca-
13 tore,ſunt expellendæ:neque ſunt† audiendæ. l.1.§.fin.ff.de loc.pub.fru.vbi dicitur.quod cõ-
14 ductor † non debet audiri,qui deſiderat vltra legem frui,vel contra legem. & Gl. ibi declarat,quod vltra legem eſt: vltra ſtatutum tempus diferre; & contra legem, ideſt contra pacta: & æquiparat non ſoluere ad inobſeruantiam pactorum. Quare cum penſio in tempore non fuerit ſoluta;& annus finitus ſit; ipſæq; mulieres vitam inhoneſtam publicè tenendo;
15 imò notoriè; & notorium † dicatur omne, ꝙ ex oculorum inſpectione percipitur. Grat. in conſ.83.nu.6.lib.1. Non eſt cur probetur. c.fin. de cohab.cler.& mul.ſunt omnino expellendę;
16 quæ,cum† domino faciant reſiſtentiam;dicũtur ſpoliare eum; licet per viam iudicij ſe opponant,vt tradit Alex.qui eſt vidẽdus in conſ. 33.num.2.vol.6.& Cephal.in conſ.47. num. 40. in primo vol.& Borgn.deciſ.45.num.71. & 72. ergo ante omnia dominus eſt reſtituendus: & ita iuris eſſe concludo: Saluo &c. Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM CXLIV.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica an poſsit alienari ab vno ex comprehenſis in inueſtitura?

SVMMARIVM

1 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando tranſeat ad extraneos.*
2 *Emphyteuſis tranſit ad extraneos, quando adeſt perpetuitas contrahentium.*
3 *Emphyteuſis tranſit ad extraneos, ex conſuetudine concedendi in perpetuum.*
4 *Communis opinio non attenditur quando contrarium in iure ſit verius.*
5 *Emphyteuſis habens penſionem correſpondentem fructibus,dicitur locatio ad longum tempus,et tranſit ad extraneos.*
6 *Emphyteuſis,quæ tranſit in locationem,tranſit in extraneos,quando interuenerit conſenſus Apoſtolicus.*
7 *Ceſſio emphyteuſis habet relationem ad primam conceſſionem.*
8 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
9 *Dominus directus, recipiendo penſiones debitas, dicitur confirmare conductionem.*
10 *Emphyteuſis empta,eſt tranſitoria ad extraneos.*
11 *Emphyteuſis empta dicitur ex cauſſa onerofa.*
12 *Emphyteuſis empta dicitur contractus obligatorius vltrò,citròque.*
13 *Fructus non dicuntur,niſi deductis expenſis.*
14 *Argumenta contra regulas iuris, non valent.*
15 *Feudum emptum mutat naturam.*
16 *Feudum emptum æquiparatur patrimonio.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

IAcobus ab oleó accepit à capitulo Canonicorum Collegiatæ Carpi de anno 1541. quaſdam terras ad affictum, vſque ad 29. annos, in 29. annis, in perpetuum, pro ſe, & hæredibus ſuis maſculis quibuſcunque de domo, & familia, & cognatione ab Oleo; excepto tamen (vt verbis inſtrumẽti vtar) quod non poſſit, vel ſui filij, & deſcẽdentes non poſsint vendere dictas terras alicui perſonæ, quæ non ſit idonea, ad præſtationem affictus abſque expreſſa licentia prædicti Capituli: ipſeque poſtea de anno 1543. ceſſit iura ſua (recepta pecunia) Mignano de Bulgarellis, acceptanti pro ſe, & ſuis hæredibus maſculis tantum de familia, & domo, ſeu agnatione illorum de Bulgarellis, cum pactis, clauſulis, & alijs de quibus in inueſtitura facta dicto ab oleo: Qui Mignanus poſtea dictas terras, ſeu melioramenta cum conſenſu Capituli vendidit cuidam de Zucculis; & ille Zucculus eaſdem vendidit Illuſtri Domino Archidiacono d. Capituli; accedente etiam conſenſu Capituli: Nunc autem filij Marconi quondam d. Mignani de Bulgarellis prætendunt aſſertam venditionem fuiſſe nullam ad eorum præiudicium: & agunt contra d. Illuſtrem Archidiaconum. Super quo articulo doctiſsimè ſcriptum reperitur, ita quod non videtur locus calamo: quæ omnia ego approbo: Sed, vt amico ſatisfaciam nonnulla in mediũ offeram, quaſi ſpicas poſt meſſem colligendo; & quia ætas, & tempus non mihi præſtat per contradicta immorari, procedam per concluſiones; ex quibus inſtus Iudex, qui Deum præ occulis habere debet, cum ſua prudentia ad veritatem attẽdet.

Prima enim concluſio eſt, quod conceſsio, de qua in themate, fuit facta in perpetuũ: quæ
1 diſpoſitio † in materia emphyteutica habet tranſitum ad extraneos: & maximè quando interuenerint cauſſæ, & ſolemnitates, de quibus in c. Sine exceptione. 12. q. 2. quæ interuenerant in præſenti caſu. Et hanc concluſionem poſt adductas pro, & contra auctoritates, tenuit Felin. in c. In præſentia. num. 17. verſ. Puto opinionem primam: de probat. Et eandem concluſionem ſequutus eſt Ancar. in conſ. 325. incipit. Diſcurrit materia dubij: vbi dicit quod
2 abſque dubio hæc opinio procedit † quando ex parte contrahentiũ adſit perpetuitas: prout eſt in caſu propoſito; quia capitulum eſt perpetuum, & hoc eſt commune dictum; ſicut recitat Socin. in conſ. 266. col. 3. verſ. Secundò præmiſſa confirmantur. incipit, In cauſſa, quæ vertitur inter Capitulum: ſecundum antiquam impreſsionem. Iſtamque opinionem pro concludenti tenet etiam Abb. in conſil. 74 Duo principalia. num. 5. verſ. Quid ergo. vol. 1. quæ
3 opinio eò magis procedit † quando ſit conſuetudo concedendi in perpetuum, vt eſt in præſenti caſu. Bal. in auth. Si quas ruinas. C. de Sac. San. Eccl. num. 3. Iul. Clar. in ſua pratic. in §. Emphyteuſis. q. 28. ibi, Contrariam verò ſententiam, vbi dicit, quod hęc opinio eſt in iure verior: & quamuis poſtea dicat, quod non auderet ab alia opinione recedere in iudicando; ego tamen aliter ſentio; quia ſem-
4 per eſt ſequenda verior opinio; nec † attenditur communis, quando conſtat contrarium eſſe verius. l. 1. §. Sed neque C. de vet. iur. enucl. & tradunt Hoſtien. & Ioan. And. in c. 1. de conſtitut. & Tind. in tit. de teſt. c. 10. num. 12. ad finem. & facit textus in c. Si vir. de cognat. ſpirit. & tantò magis in caſu propoſito, vbi alij doct. allegant de communi pro iſta parte, & ipſe Clar. dicit, quod eſt in iure verior.

Secunda concluſio eſt, quod conceſsio de qua agitur, non eſt propriè emphyteuſis, ſed locatio ad longum tempus, tum ex vi verborum; quia verba loquuntur de locatione; tum
5 etiam quia quando † penſio correſpondeat, vel quaſi, fructibus, non dicitur emphyteuſis propriè: cum emphyteuſis conſiſtat in modica penſione pro recognitione; aliàs verò dicitur locatio, quæ tranſit ad extraneos. Rol. à Vall. qui alios & multos allegat in conſ. 96. à num. 20. per totum. vol. 1. qui dicit, quod ſine
6 difficultate procedit, † quando interuenerit conſenſus Apoſtolicus. Et eandem opinionẽ tenuit Ruin. in conſ. 161. nu. 21. in primo lib. & Cephal. in conſ. 9. num. 8. verſ. Quartò quia vbi. vol. 1. & Iacob. Berret. in conſ. 32. nu. 8. & Crau. in conſ. 767. à nu. 3. & infra. vbi agit de emphyteuſi præpoſiturę Collegiatæ S. Proſperi in ciuitate Regij, & fuit deciſum in Rota Romana per Dominum Seraph. deciſ. 564. in primo lib. diuerſ. nouiſſ.

Tertia concluſio ab ipſo inſtrumento colli-
7 gitur, quia † ceſsio facta ab Oleo illi de Bulgarellis habet relationem ad primum inſtrumentum, prout ẽt debebat habere, vt notat Rol. à Vall. qui alios allegat in conſ. 21. num. 1. vol. 1. & Decian. in reſpon. 73. num. 50. in 2. vol. & in primo inſtrumento dicebatur quod terræ, de quibus in inueſtitura, vendi non poſſent alicui perſonæ, quæ non eſſet idonea ad præſtationẽ penſionis, ſine conſenſu Capituli. Ex quibus verbis conſtat quod, quandocunque fieret alienatio in perſona inhabili ad ſolutionem, cum cõſenſu Capituli, vel in habili, etiam ſi non adeſſet conſenſus Capituli, valeret: quoniam
8 exceptio † firmat regulam in non exceptis: vt probat Quintil. Mand. in reg. Cancell. 27. q. 9. n. 5. cum ibi allegatis: ergo quando huiuſmodi cõceſsio eſſet emphyteuſis, & non locatio; ex pacto eſſet tranſitoria in perſona habili ad ſoluendũ: vel etiã inhabili cũ conſenſu Capituli.

Hic verò agitur de idonea perſona, & vbi fuit conſenſus Capituli; non eſt locus dubitationi.

Quarta concluſio eſt, quod cũ dominus di-
9 rectus † admiſerit cesſionem factam ab Oleo; & aliam à Bulgarello, & à Zucculo, recipiendo penſiones confirmauit eas cesſiones: vt latè probat Crau. in d. conſ. 767. nu. 6. verſ. Secundò igitur principaliter: & per conſequens non poteſt in dubium reuocari.

Quinta concluſio eſt, quod cum iſta emphyteuſis, (ſi ſit emphyteuſis) fuit ceſſa interue-
10 niẽte pretio, vnde amiſit propriam naturam, & effecta eſt tranſitoria ad quoſcunque, etiam extraneos: vt ita pro concludẽti tradit Gabr. in ſuis concluſionibus tit. de iur. emphy. concl. 2. num. 48. & Iaſ. in l. 2. nu. 207. verſ. 2. limita. C. de iur. emphy. & Bal. in l. 1. ad finem. c. Per quas. perſo. nob. acqu. quẽ ſequitur Lauren. de Pall. in tract. quod ſtan. maſc. fem. non ſucc. nu. 46. q. dicit quod regula, quę dicit, quod pater, cui ſit conceſſa emphyteuſis pro ſe, & filijs, non poteſt præiudicare filijs eam alienando. Fallit ſi eam acquiſiuiſſet ex ſua pecunia: quia dicitur
11 † acquiſita ex cauſſa onceroſa, non autem lucratiua. & refert Decian. in reſpon. 73. vol. 2. verſ. Secundò quia emphyteuſis. qui dicit, quod ha-
12 bet locum ius accreſcendi, quia dicitur † contractus, vltrò, citròq; obligatorius: & idem ſenſit Alex. in l. Si mihi, & Titio. num. 11. verſ. Si verò conceſſa eſſet pro penſione correſpondẽte. ff. de verb. oblig. qui applicat caſum ad emphyteuſim emptam, & ad non emptam. quando penſio correſpondeat fructibus; quia cum mutet naturam expenſæ ſunt deducendæ: qa
13 fructus † non ſunt niſi deductis expenſis. l. Fructus. ff. ſol. mat. & in extrauag. commu. de decim. verſ. In ſoluendo decimam. Bar. in l. Si merces. §. Vis maior. ff. de loc. & condu. Deciſ. pedem. 83. Ex quibus conſtat ceſſare obiectum de feud. ad emphyteuſim; quia, vt dicit Alex. in d. l. Si mihi. & Titio. num. 11. verſ. Facit quia,
14 argumenta † contra iuris regulas non valent: Imò ſi in caſu præmiſſo valeat argumentum, retorquetur contra allegantem; quia etiã feu-
15 dum † emptum mutat naturam, & ad omnes extraneos tranſit: ſicut latè proſequitur Dec. in conſ. 390. num. 7. & Natt. in conſ. 216. num. 4. & per totum conſ. qui ſunt videndi, & idem net Rom. in conſ. 367. num. 12. verſ. Fallit 4. & Iacob. Berret. in conſ. 33. num. 16. qui omnes
16 concludunt quod de ſimili † feudo iudicandũ eſt, quod de patrimonio. Ex quibus reſtat concluſio, quod cesſio facta in Illuſtrem Dominum Archidiaconum cum conſenſu domini directi, ſit valida: non obſtantibus ex aduerſo deductis. & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.

Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXLV.

Onus impoſitum rei, ſi tranſeat ad clericos, an, & quomodo ſoluatur?

SVMMARIVM.

1 *Onus impoſitum rei, clericus non ſoluit.*
2 *Maior dignitas eſt, in Eccleſia, quàm in Principe.*
3 *Clerici gaudent eodem priuilegio, quo Eccleſia.*
4 *Religioſa dicuntur ea, quæ religioſis adhærent.*
5 *Bona ſequuntur conditionem perſonæ.*
6 *Accedens aſſumit naturam eius, cui accedit.*
7 *Acceſſorinm non poteſt eſſe melioris conditionis, quàm ſit res principalis.*
8 *Verbum, onus, refertur ad ipſam rem.*
9 *Debitum non poteſt eſſe maius eo, quod percipitur à re debita.*
10 *Nemo dat quod non habet.*
11 *Res onerata non debet ſoluere, quod non habet.*
12 *Munera debent ſolui per ordinem pro modo fortunarum.*
13 *Ordo ſoluendi eſt, vt vnum, & aliud ſoluatur ſecundum varietatem temporum.*
14 *Tributa diminuuntur propter decrementa.*
15 *Sterilitas dat decrementum.*
16 *Commoda, & incommoda ſequuntur ſecundum naturam rei.*
17 *Qui ſentit commodum, debet ſentire incomodum.*

Deus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Reuerẽdus Annaſtius emit viridarium pro ſua recreatione; ſuper quo erat onus ſoluendi vnum quartarium frumenti quotanis: & quod annis elapſis ſemper ſoluit: nunc verò quia maxima eſt ſterilitas; & in tritico multa adeſt zizania; licet d. Reuer. pro poſſe conatus ſit quantitatem ſolitam ad onus ad pulchritudinem reducere; non potuit ſatisfacere exactori. Quare videndum eſt ad quid. d. Reuer. teneatur.

Et certè ſi ad commodum clericorum attẽdere volumus; dicendum eſſet, quod d. Reuer.
1 non teneretur ad prædictum onus, non obſtante regula, quod res tranſit cum ſuo onere; quæ non videretur habere locum quando tranſeat ad clericos: ſicut in expreſſo tenet Damaſ. in d. reg. num. 103. in qua pro reſolutione hæc verba profert, videlicet, onera tranſeuntia, & rei cohærentia tranſeunt cum re: perſonalia non: ſi tamen res tranſeat ad priuilegiatum, exoneratur priuilegiatus à præſtatione onerum. Quod nobis experientia demonſtrat; qa ſi res onerata perueniat ad manus Principis efficitur immunis: & eadẽ ratio, imò magis, debet eſſe in Eccleſia, & perſonis Eccleſiaſticis;
2 cũ ſit maior † dignitas in Eccleſia quã in Principe;

cipe.c.Duo ſũt.96.diſt.& dixi ſupra in cõſ.141.
3 num.12. & clerici † gaudent eodem priuilegio,quo ipſa Eccleſia. de quo latè dixi in cõſ. 53.num.14.& nu.19.& 20.& adeſt textus,& ibi Gl.in c. Similiter 16.q.1. & ratio eſt quia, quæ
4 † religioſis adhærent dicuntur religioſa.l.Quę
5 religioſis.ff.de rei vend. & bona † ſequuntur conditionem perſonę.l.In pecudum.ff.de vſur.
6 & omne accedens † aſſumit naturam eius, cui accedit.c.Acceſſoriũ.de reg.iur.in 6.& faciunt tradita per Oldr. in conſ.4.Quid laicus. & ibi annotationes. & per Abb.in conſ.13. vol. 2. & hoc poſſet etiam ſuſtineri de iur.diuino. vt in c.47.geneſis. & etiam traditur in canonico. c. Duo ſunt. & c.Si Imperator.96. diſtin. Verum ſuper hoc non inſiſto, ſed ad oſtendendum, q̃ malè ſe gerat ille exequutor grauãdo indebitè omnes tam clericos,quàm laicos, ad quorũ manus peruenerit res onerata, etiam pauperes;quia ſi terra producit zizaniam, vult aurũ, & argentum. Ad quod oſtendendum adduco regulam ipſam,videlicet. Res tranſit cum ſuo onere: quam, ſi quis rectè cogitat, tollit omnem difficultatem;nam ponit rem principalẽ,
7 & onus acceſſorium: quod non † poteſt eſſe melioris conditionis,quam ſit ipſa res principalis.c.Acceſſorium. de reg. iur.in 6.l.Et ſi nõ ſint.§.Perueniamus.ff.de aur.& argen.leg.& eſt ſingulare dictum Ant.Corſ. in verbo, Legatũ. vbi multa ad propoſitum: & ad idem Hieron. Cagn. in l.Cum principalis num.1.2.3.4.& 9. de reg.iur. vnde non poteſt onus eſſe aurum,
8 quando res ſit ſtamnum.Verbum † enim illud, onus, refertur ad ipſam rem. l. Ex facto. vbi Gl. in verbo.Sua. ff.ad Senat. con. Treb. & idẽ ſequitur Curt.Iun.in conſ.139. Præſupponitur in facto.num.12. & Quinctil. Mand.in pri. reg. Cancell.quæſt.12.num.5. vnde fit quod debitũ
9 non ſit maius,quàm ſit illud,quod percipitur. Inſtit.de ſing.reb. per fideic.relict.§.2.ibi.Hoc ſolum eſt obſeruandum, ne plus quiſquam rogetur alicui reſtituere,quàm ipſe ex teſtamento cœperit, ergo terra non debet ſoluere il-
10 lud quod non producit;nemo † enim dat quod non habet.l.Si filius.C.de donat. neque res o-
11 nerata debet ſoluere vltra quod habeat.l.Indictiones.ibi. Et ideo ne vltra modum. C. de anno. & trib.lib.10.& l.1.C.de muner. patrim.
12 eod. lib. vbi dicitur quod munera ciuilia † ſunt ſuſtinenda per ordinem pro modo fortunarũ. Et idem fuit ſtatutum. in l. Vltra modum. C. quemad. ciuil.mun.ind. eod. lib. vbi Gl. in aperto hoc tenet. in verbo,ordinem,dicens:eſt
13 enim ordo,† vt nunc vnum, nunc aliud, nunc ſimul æqualiter; non autem, vt vnum ſemper grauet:ergo ſecundum varietatem temporum onus eſt ſoluendum, prout terra producit: vt ſcilicet ſi triticum ſit pulchrum,illud ſoluatur; & ita ſi cum zizania ortum habeat. l. Si quos inũdatio C.de alluuion.vbi dicitur quod pro-
14 pter † decrementa,tributa minuuntur:nam ſi fertilitas emolumentum dat poſſidenti rem; idem erit onus quia fructus ſunt meliores: &
15 ſterilitas † pari paſſu debet decrementum dare. Ita ſuccedit regula, Qui ſentit onus. de reg.iur. in 6. l.Secundum naturam. ff. eod. tit.
16 vbi dicitur, ſecundum † naturam eſt commoda cuiuſque rei, ipſum ſequi,quem ſequuntur incommoda. Vbi Din.& Cagnol. dixerunt, ꝙ
17 eſt eadem ratio in his,qui † ſentiunt commoda, qui etiam ſentire debent incommoda. & faciunt notata per Albert.Brun.in tract. de augum.concluſ.13. ergo, Quare ſi exequutor habet bonum tempore bono, non debet habere malum tempore malo? concludo igitur ex ſupradictis,quod res tranſit cum ſuo onere, ſiue bono,ſiue malo: & quod qui habet terram onęratam in fructibus,non tenetur niſi ad fructus quos terra producit ex varietate temporum. Saluo etc. Laus Deo, et B. M.

CONSILIVM CXLVI.

Promiſsio accipiendi mulierem in vxorem, an impediat ſacros ordines?

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia debent eſſe libera.*
2 *Lex,per quam matrimonium ſit timidum, eſt abrogata.*
3 *Sponſalia de præſenti contrahuntur per verba de præſenti.*
4 *Sponſalia de præſenti requirunt mutuũ conſenſũ*
5 *Sponſalia de futuro ſunt promiſſiones de futuro.*
6 *Promiſsiones de futuro non obligant,quin pœnitentia non habeat locum.*
7 *De iure canonum promiſsiones non obſtabant volenti ſacros ordines.*
8 *Caſus per quos ſponſalia diſſoluebantur.*
9 *Oſcula,& amplexus poſt ſponſalia, ſine copula non inducebant matrimonium.*
10 *Sponſalia cum copula non faciebant matrimonia, niſi concurrente conſenſu vtriuſque.*
11 *Conſenſus tacitus,nec præſumptus, habet locum in matrimonio.*
12 *Copula non ſufficit ad matrimonium, niſi fuerit conſenſus ab initio.*
13 *Sponſalia per ingreſſum religionis,& ſuſceptionem ſacrorum ordinum diſſoluuntur.& num.14.*
15 *Promittere quis poteſt,et ante cõtractũ pœnitere.*
16 *Matrimonium ratum,non conſumatum,diuimitur per ingreſſum religionis.*
17 *Promiſsio de futuro nõ impedit cũ alia cõtrahere.*
18 *Matrimonium ratum olim non diſſoluebatur per ingreſſum religionis.*
19 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
20 *Cõſenſus mutuus requritur ad ſpõſalia de præſẽti.*
21 *Promiſſio nuda non obligat ad contrahendum.*
22 *Matrimonium inducitur ex copula, ſi animus, & intentio ad hoc fuerit.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

QVidam laicus cupiens clericare obtinuit diſpenſationem à ſummo Pontifice ſuſcipiendi omnes ſacros ordines infra annum;& dum fiebant denuntiationes in Eccleſia præſentatæ fuerunt litteræ ab ipſo ſcriptæ cuidam ſuæ amaſiæ,in quibus promittebat eam in matrimoniũ ducere ; & facta inſtantia;eoque conſtituto, dixit dictas litteras ſcripſiſſe animo ſolum ad eam inducẽdam ad amorem,non autem ad matrimonium. Et dubitare contingit,An eſſet admittendus ad ordines?& ego reſpondi illum eſſe admittendũ, rationibus infra dicendis.

Ad quam elucidationem præmitto quod
1 matrimonia † debent eſſe libera. l.Nuptiæ. la 2.C.de nupt. c.Gemma. de ſponſ. vnde omnis
2 lex,ex qua † matrimonium reddatur timidũ, intelligitur abrogata. c.fin.de ſecund. nupt.vbi Abb. & ſequitur Couuar.in Epito.3.c.9.n.4.

Secundò, Præmitto quod ſunt duo genera ſponſaliorum: ideſt ſponſalia de præſenti, &
3 de futuro : ſponſalia quidem de præſenti † ſunt illa quæ contrahuntur per verba de præſenti.c.Ex publico.de conuerſ.coniug. c. Si inter. de ſponſ.& c. Licet. de ſponſ. duorum. &
4 iſta ſponſalia † requirunt mutuum conſenſum. d.c.Licet. & c.Ex parte. de ſponſ.& matrim.& notat Sylu. in ſumma. in verbo.de ſponſ. n.5.
5 Sponſalia † verò de futuro ſunt promiſſiones de futuro.d.c. Si inter. & c.De illis. eod.tit.

Sponſalia autem, quæ ſolam, & ſimplicem
6 promiſſionem faciunt, quando tendunt † ad futurũ,non obligant, quin pœnitentia habeat locum;etiam de iure canonico ante Conciliũ Tridentinum, quæ per ingreſſum religionis diſſoluebantur;& per ordinum ſuſceptionem;
7 quia non obſtantibus † dictis ſpõſalibus quiſquis poterat ordines ſacros habere : vt refert Ioan.And. in tract.de ſponſ.& matrim. num.4.
8 verſ. Diſſoluuntur autem ſponſalia vbi † enumerat 13.caſus diſſolutionis:quod affirmat ẽt in tract.de conſang. & affin. à num.2.vſque ad num.17.Sed Nauar. in ſuo Manual.c.22.nu.25. enumerat.17. caſus. ex quibus diſſoluantur: & tot recitat Sylu. in ſua ſumma in verbo, Spõſ. num.10.& infra: inter quos adſunt duo prædicti ſcilicet ingreſſus religionis,& ordinum ſuſceptio: & hoc in tantum procedebat, quod
9 facta promiſſione,etiam ſi munera, & amplexus,atque oſcula ſequebantur, non faciebant matrimonium niſi concurrente copula: vt notabiliter tradit Abb. in c. 1. in 2. notabili, de matrim.cont. interd.Eccl.contract.Imò ſequu
10 ta † etiam copula non obligabant,niſi concurrente conſenſu vtriuſque c.fin.de ſponſ.& not. Gl.pen.in c.Per tuas.de condit. appoſ. quæ nõ concurrunt in illo caſu,vbi non fuerunt munera,neque oſcula, ſed ſolum promiſſio, de qua in litteris.Nec apparet de conſenſu mulieris;
11 quia conſenſus † tacitus.nec præſumptus,habet locũ in matrimonio,vbi verba requirũtur; vel alia ſufficientia ſigna.Sicut in aperto oſtẽdit Anto.Malu. in conſ.84. nu.6. & infra. inter
12 conſil.matrimonialia; vbi dicit quod neque † ſufficeret copula; niſi à principio fuiſſet expreſſus conſenſus. Vnde cum hic non ſit copula,neque appareat de communi conſenſu,non
13 eſt cur in dubium reuocetur,quin ſponſalia † huiuſmodi diſſoluantur per ingreſſum religionis; aut per ſuſceptionem ſacrorum ordinum, vt notatur. in c.Ex publico.de cõuerſ. coniug. & in Conc.Triden.ſicut refert Nauar.in d. Manu.c.21.n.26.& nu.28. & Nicol. Mozz. in ſuo tract.de contract. tit. de ſponſ. §. de natural. ſponſ.num.5.& in §.Quomodo ſolu. ſeu annih. ſponſ. per totum: vbi tractat caſum per quem
14 huiuſmodi † ſponſalia non impediunt ordines:& Marc. Ant. Cuch.in ſua inſtit.canonica lib.5.tit.de Sacram. mat. num. 45. dicit, quod
15 ex quo quis poteſt † promittere,& ante contract.pœnitere;non ſunt impediendi ordines: quod eſt etiam de mente Concilij.c.1,ſeſſ.24. de reformat. matrim. & ſeſſ.6.can.6. dum ait:
16 Si quis dixerit matrimonium † ratum,non cõſumatum,per ſolemnem religionis ingreſſum, & profeſſionem alterius coniugum; non dirimi,anathema ſit.Et quamuis aliqua ſit differẽtia inter religionem monachorum, & clericorum;non refert ad præſentem caſum, quia eſt etiam differentia inter promiſſionem, & ma-
17 trimonium verum; nam promiſſio, † quæ ad futurum tendit, non impedit quin cum alia contrahatur:ex his quæ not. Couuar.in 2. par. epitom.c.4.§.1.num.5.6.7.& 8.neque ſacros ordines ſuſcipere. & eſt argumentum in extra-
18 uag.Ioan.XXII. tit.de voto. vbi cauſſa † ſacri ordinis non licet matrimonium ratum ſolui;
19 ergo ſi exceptio † firmat regulam in non exceptis;ex allegatis à Mand.in regula 27. Cancell.q. 11. nu. 5. quotieſcunque non ſit ratum, diſſolui poteſt: & quantò magis cum fuerit nuda promiſſio,vt in præſenti caſu; quæ nec etiã
20 inducit ſponſalia; quia non conſtat de † mutuo conſenſu,qui requiritur ad ea inducenda. Sicut probat Nicol.Mozz. de matrim. titu. de ſubſtantial. matrim.num.5.& infra.Et ſi hodie nec ſponſalia arctant;quantò minus nõ poteſt
21 nuda † promiſſio arctare?Mozz. in eod. tract. tit.de natural.ſponſ. n. 5. qui dicit quod poſt Concilium Tridentinum, ſponſalia de futuro etiam per ſubſequentem ſequutam copulam, non faciunt matrimonium. Quæ quidem ſponſalia ante Concilium matrimonium ita demũ
22 inducebant,† quando vir,& mulier coniungebantur ad copulam animo, & intentione, vt matrimonium induceretur. cap. De illis. &

cap.

cap.Per tuas.de ſponſ.Ex quibus clara reſultat concluſio, quod ſola promiſsio de qua in themate non poteſt impedire ſuſceptionem ordinum.Et ita dico.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXLVII.

Iuſpatronatum an,& quando vicinia,vel uilla habeat?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eſt quid ſpirituale.*
2 *Simonia committitur etiam in Iurepatronatu.*
3 *Laici non poſſunt poſſidere ſpiritualia.*
4 *Præſentatio eſt ius præambulum ad inſtitutionem.*
5 *Laici per priuilegium habent iuſpatronatum.*
6 *Laici olim,etiam dotando,non habebant ius in beneficijs.*
7 *Conceſſio facta alicui non trabitur in exemplum alijs.*
8 *Priuilegia non extenduntur ad non cōprehenſos.*
9 *Qui non dotat beneficium, non comprehenditur à Concilio.*
10 *Patronum eſſe in beneficialibus, reſpicit petitorium.*
11 *Dotatio beneficij facta ab vno,non prodeſt alteri.*
12 *Qui cum temeritate poſſidet,dicitur in mala fide.*
13 *Qui ſcit rem eſſe alienam, & eam poſsidet, eſt in mala fide.*
14 *Qui ſcit rem eſſe alterius; debet ſcire ſuam non eſſe.*
15 *Peccat qui præſentat non habens ius legitimum.*
16 *Prouidetur Eccleſijs ſex modis.*
17 *Dictio, prout, eſt conditionalis.*
18 *Dictio, prout, eſt limitatiua temporis.*
19 *Epiſcopus non poteſt,quod de iure eſt prohibitū.*
20 *Spiritualia non conceduntur his, qui non ſunt priuilegiati.*
21 *Quod fieri debet cū conſenſu alicuius, non valet ſine conſenſu.*
22 *Conſenſus patroni requiritur in inſtitutione patronati beneficij.*
23 *Petitorium debet cognoſci ante admiſſionem præſentationis.*
24 *Lex in corpore iuris, dicitur vſu recepta.*
25 *Derogatio legis ſcriptæ requirit ſpatium 40. annorum.*
26 *Conſuetudo tollens ius ſcriptum debet eſſe rationabilis.*
27 *Binæ præſentationes non probant Iuſpatronatū.*
28 *Iuſpatronatus debet verificari poſt Concilium.*
29 *Qui ſolam poſſeſsionem habet, non poteſt præſcribere.*
30 *Bona fides requiritur ad acquirendum Iuſpatronatum.*
31 *Titulus requiritur in acquirendo iuſpatronatum, vltra tempus immemorabile.*
32 *Quando non conſtat quis erexerit Eccleſiam præſumitur pro poſſidente.*

Ieſus in adiutorium meum intende.

AD collationem liberam beneficij B. Mariæ ſemper Virginis, in Eccleſia S. Pauli: ſex proponuntur dubia.

Primò, quod cum conſtet de titulo dotationis beneficij, nō eſt agendum de 3. capite concilij. in c.9.ſeſſ.25. verſ. In his verò perſonis. quia Vicinia habet intentionem fundatam; quod conſtet de titulo fundationis, & dotationis.

Secundò, quod cum Epiſcopus facta dotatione dediſſet beneficium in commendam de conſenſu Viciniæ,approbauit Viciniam eſſe patronam.

Tertiò, quod per tempus immemorabile fuit acquiſitum ius præſentandi.

Quartò,quod edicta ad diſpoſitionem.c.fin. de elect.in 6. non proponebantur illo tempore: quod probatur per binas præſentationes, ſine edictis admiſſas,cum inſtitutionibus.

Quintò,quod licet diſpoſitio.d.c. fin.fuiſſet in obſeruantia,hoc non potuit obeſſe Viciniæ, ſed ſolum Epiſcopo, cui onus erat ad edicta publicanda.

Sextò, quod adſunt ſententiæ, in quibus aſſeritur de iurepatronatu &c. ſuper quibus omnibus requiſitus reſpondi collationem ab Illuſtriſsimo Epiſcopo factam eſſe validam; & obiectis reſpondi.

Primò, Viciniam fundamento dotationis minimè poſſe adiuuari,rationibus infraſcriptis.
1 Et primò quia Iuſpatronatus † eſt quid ſpirituale,vel ſpiritualitati annexum.c.Quantò.de
2 iud.& ſuper eo † committitur ſimonia, ſicut in re ſpirituali.c.Præterea. il primo.de trāſact.
3 ſed laici † non poſſunt poſsidere ſpiritualia, vel quaſi:ad traditta per Abb. in quæſt.5. incipit, Augerio. num. 3. ergo iure mero inſpecto laici non poſſunt præſentare Rectorem; vt il-
4 lic Abb.num.4. nam Præſentatio † eſt quoddā ius præambulum ad inſtitutionem; quæ in ſe eſt merè ſpiritualis, & per laicos impreſcriptibilis, etiam per tempus immemorabile; &
5 non iure, ſed ex priuilegio † per Eccleſiā fuit laicis cōceſſum poſſe habere Iuſpatronatum, vt notat Abb. in ſupradicto loco citato: qui ante eis conceſſum huiuſmodi priuilegium, ſi
6 dotabant, † & fundabant,nullum ius acquirebant. c. Nouerint. 10.q.1. ſed id totum ſpectabat ad ordinationē Epiſcoporum: vnde quod
7 alicui† eſt conceſſum,alijs non debet trahi in exemplum.c.Quod alicui gratioſè. de reg.iur. in 6.c.Sanè. de priuil.c.Petiſti.7.q.1.Priuilegia
8 † enim non extenduntur ad non comprehenſos.Soc.in conſ.7. col.2. verſ. Nec obſtat. & in conſ.74.col.3.verſ.Tertiò probatur.vol.1. ſecūdum antiq. impreſsionem: & ſic iſta Vicinia nō poteſt ſe iuuari priuilegio cōceſſo his, q d. beneficiū dotauerūt,& maximè ſi nō fuit vni-

9 uerſalis hæres. Quare nõ eſt locus † Cõcilio, de
dotatione loquente, cũ ipſa non dotauerit: ꝙ
in terminis probat Archid. in c. Si plures. 16.
quæſt. 7. qui dicit; quod ſi adſint Inſtrumenta
dotationis; ſed non poſsit probari, quód qui
ſunt in poſſeſsione præſentandi deſcendant à
ſtirpe illorum, qui dotauerũt, ſed ſolum quod
fuerint in poſſeſsione præſentandi; poſſeſsio
10 non facit illos patronos. quia eſſe † patronum
reſpicit petitorium. Et hoc idẽ ſequitur Abb.
11 in allegata quæſtione 5. & ſic dotatio † facta
ab vno, non prodeſt, quo ad titulum, alteri: vn
de Vicinia dicitur temerariè poſsidere, quod
ad alium ſpectat. c. Sanè. de priuil. & omnis
12 qui cum † temeritate poſsidet, dicitur in ma-
la fide, & vllo tempore non præſcribit. c. Vigi-
13 lanti, & c. Quoniam, de præſcrip. Qui † ſcit
enim rem ad alium pertinere, eſt in mala fide,
& præſcribere non poteſt. c. Ad decimas. de re-
ſtitut. ſpol. lib. 6. c. fin. de præſcrip. Nec poteſt
prætendere ignorãtiam; tum quia à principio
ſciebat dotationem, & fundationem ab alio
fuiſſe factam: tum etiam quia producens in-
ſtrumentum dotationis, vti fundamentum ſuæ
intentionis, non poteſt ignorantiam præten-
dere: quia in eo conſtat dotationem ab alio
factam; vnde errat præſupponendo dotationẽ
huiuſmodi ſibi fauorabilem, & ſatisfactum eſ-
ſe Concilio: Et ignorantia eius, quatenus eam
14 prætendat, eſt craſſa; quia qui † ſcit rem alte-
rius eſſe, vel fuiſſe; debet ſcire ſuam non eſſe.
l. Conquerebatur. C. Vnde vi. vnde priuilegiũ
quod habuit ille fundator non extenditur ad
iſtam Viciniam per ſupra allegata, & per alia
quæ adducit Archid. in c. Hortamur. 71. diſtin.
15 vbi in 2. col. dicit, quod Parochiani † peccant,
quia præſentando, cum non habeant ius legi-
timum, demonſtrant voluntatem conſequẽdi,
& retinendi quod iuſtitia vetat, vt not. S. Au-
guſt. in primo lib. retractat.: ergò dotatio fa-
cta à tertia perſona, cui nõ ſucceſsit Vicinia,
non ſatisfacit diſpoſitioni Concilij: quo ad ip-
ſam Viciniam.

Ad ſecundum obiectum reſpondeo: ſecun-
16 dum Archid. in d. c. Hortamur. qui ſex † modos
dat, per quos Eccleſijs prouidetur; inter quos
eſt; quando ad inſtantiam populi Epiſcopus
dat rectorem; qui tamen modus non facit illũ
patronum: ad ea, quę ipſe allegat.

Secũdò reſpondeo, ꝙ illa prouiſio non dedit
titulũ: quia fuit facta cõditionaliter, ſcilicet vſ-
17 que quo † patronus de rectore prouideret: vt
illa dictio ſignificat. ad Bal. in l. 1. in prin. C. de
18 legat. & eſt † tẽporis limitatiua; vt not. Card.
in Clem. 2. §. 1. in 6. notabili. de ætat. & qual.
vnde illa prouiſio non eſt inſtitutio, & non de-
dit titulum; Tertiò reſpondeo, quod etiam ſi
19 fuiſſet inſtitutio, ille Epiſcopus † non poterat
illud quod de iure communi eſt prohibitum. c.
Decernimus. de iudic. & ſic non potuit conce-
20 dere † ſpiritualia, vel quaſi, his, qui à iure pri-
uilegiati non erant, vt ſupra oſtendi: & habe-
tur. in c. Quod autem. in fin. de iurepat.

21 Quartò reſpõdeo, quod quñ aliquid † eſt faciẽ
dum cum conſenſu alicuius, ſi fiat ſine ſuo cõ-
ſenſu, non valet. c. Nouit. de his, quæ fiunt à
22 prælat. ſed conſenſus † requirebatur patroni,
qui dotauerat. c. Illud, & c. Nobis, de iurepat.
ergo etiam ſi illa prouiſio habuiſſet vim inſti-
tutionis, nullius erat valoris; quia conſenſus
veri patroni non interuenit; & tantò magis,
quia non fuit inſtitutio præbens titulum; ſed
ſolum mera prouiſio ad tempus, ſcilicet vſque
quò patronus prouideret.

Ad tertium dubium, ſatis patet ex ſupra-
dictis reſponſio; quia tempus immemorabile
non ſufficit ad acquirendum titulum iuriſpa-
tronatus, nec poſſeſsio immemorabilis iuuat
in petitorio, vt ſupra extitit probatum: quod
23 petitorium † cognoſcendum eſt antequam
admittatur præſentatio, ſecundum Cõcilij di-
ſpoſitionem: prout ita ſacra Congregatio de-
clarauit in his verbis. ſuper c. 9. ſeſſ. 25. videli-
cet Congregatio Concilij cenſuit c. 9. ſeſſ. 25.
locum habere tam in petitorio, quàm in poſ-
ſeſſorio, ideo non eſſe admittendam patroni
præſentationem, niſi verificato prius iurepa-
tronatu. ex d. Concilij decreto.

Ad quartum reſpondeo quod diſpoſitio. ca.
fin. de elect. in 6. eſt regiſtrata in corpore Iu-
24 ris, & præſumitur † fuiſſe vſu recepta, ita quod
dicenti contrarium incumbit onus probandi;
Benint. deciſ. 13. vnde conſuetudo per binos
actus nõ ſufficit ad abrogandam legem, ſed re
25 quiritur † ſpatium 40. annorum: & præcipuè
in his quæ decidi oportet de iure canonico. c.
fin. de conſuetud. & ibi Gl. in verbo, Legitimè:
26 Imò conſuetudo † vt per 40. annos tollat ius
ſcriptum, debet eſſe rationabilis. Quare binæ
præſentationes, de quibus in dubio, non tollũt
diſpoſitionem. d. c. fin. de elect. neque his, qui
præſentauerunt, edictis non publicatis, ſuffra-
gatur; quod ſit incumbentia Epiſcoporum: qa
illa diſpoſitio irritas facit præſentationes, &
inſtitutiones aliter admiſſas. Nec loquitur
de Epiſcopo, neque de patrono, ſed de inſtitu
27 tionibus, quas irritas facit. Vnde binæ † præ-
ſentationes admiſſæ ſine obſeruantia. d. c. fin.
non faciunt valere quod eſt vanum: & per cõ-
ſequens non eſt ſatisfactum Concilio, vt ita Il
luſtriſsima Congregatio etiam declarauit in
hæc verba: An ſatis ſit aſſerenti ſibi compe-
tere iuſpatronatũ, ex fundatione, & dotatio-
ne, ſi vna, & altera præſentatio de anno 1554.
& 1561. quæ effectum ſint ſortitæ, oſtendatur:
Congregatio cenſuit non eſſe ſatisfactum, die
10. Februarij. 1581.

Ad quintum ex ſupra adductis patet reſpõ-
ſa; quia textus ille in c. fin. de elect. non loqui-
tur de pœna impoſita omittenti edicta; neq;
patrono

patrono præſentanti; ſed annullat inſtitutiones, & quaſcunque prouiſiones. Imò quando etiam edicta fuiſſent promulgata, Vicinia per hoc nullum ius probat habere ad diſpoſitionẽ Concilij, vt ſupra probatum eſt.

Ad vltimum, reſpondeo quod illæ ſentẽtiæ ante Concilium non ſufficiunt ad ſatisfacien-
28 dum Concilio: quia poſt † d. Concilium oportet, qnod Iuſpatronatus verificetur: & ita Sacra Congregatio ſtatuit dicens; quod ſi poſt Conciium Ordinarius admittat præſentatnm adhibita cauſſæ cognitione; patronus non debet repelli à ſua quaſi poſſeſſione præſentandi; ſecus autem ſi ſimpliciter abſque cauſſæ cognitione præſentatio fuiſſet admiſſa. Addẽs, quod cauſſæ cognitio eſt, probando iuſpatronatum ad formam à Concilio traditam: vnde fit quod non attenditur quod ante Concilium fuerit actum; quia poſtea oportet docere, de vero iure: nec per vſurpationem acquiri po-
29 teſt. Neque qui ſolam poſſeſſionem habet, poteſt præſcribere, vt ſupra. Et diffusè tractat. Abb. & Archid. in locis ſupra allegatis; & eorum opinionem vti veriorem ſequutus eſt Lamb. in tract. de iurepatron. in 1. lib. 9. q. prin. 2. part. refutando contraria. Et quamuis Concilium admittat præſentationes per tempus immemorabile; præſupponit tamen habilitatem, ideſt quod adſint ea, quæ de iure communi requiruntur: vt in illis verbis, aliàsvè ſecundum iuris diſpoſitionem; ſed ſupra oſtenſum fuit quod Vicinia nõ potuit præſcribere; ergo etiam ſi adeſſet tempus immemorabile, nihil iuuaret: quia conſtando de particulari fundatore, Vicinia reperitnr in mala fide; cui immemorabile tempus ita demum eſſet in ſuffragio, ſi non conſtaret de verò fundatore: qa præſumptio eſſet pro ea habentè tempus immemorabile, quod ſcilicet ipſa dotaſſet. nam
30 bona fides † pro ea præſumeretur, quæ requiritur, vt atteſtatur Lamb. in 2. lib. artic. 10. 3. q. prin. Imò vltrà immemorabile tempus requi-
31 ritur † titulus, vt atteſtatur Couuar. in regula poſſeſſor §. 5. de reg. iur. & in lib. 1. variar. reſol. c. 16. num. 8. & ita pro Vicinia ſolum faceret im-
32 memorabilis conſuetudo, quando non conſtaret, quis beneficium erexiſſet, & dotaſſet, quia pro ea eſſet præſumptio, vt notat Roch. de Curt. in tract. de iurepat. in verbo, Conſtruxit. quæſt. 20. Hic verò conſtat de particulari fundatore: ergo Vicinia eſt in mala fide, vt ſupra extitit probatum. Et ita (ſaluo ſemper meliori iudicio) concludo collationem factã ab Illuſtrisſimo Epiſcopo validam eſſe, alio nõ apparente. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXLVIII.

Minor quando non reſtituatur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio non datur minori, quando eius pater feciſſet cõtractũ nullum ſuper re, de qua agitur.*
2 *Bona Eccleſiæ non alienantur ſine conſenſu Papæ.*
3 *Reſtitutio non datur quando notoriè conſtat de non iure petentis.*
4 *Reſtitutio non datur, ſi antè petitam ſit exequutio petita.*
5 *Reſtitutio non datur ſi malitioſè ſit petita.*
6 *Malitiam ſufficit apparere per præſumptiones.*
7 *Præſumptio malitiæ eſt, quando qui petit nõ proſequitur, quod petit.*
8 *Qui non proſequitur inſtantiam ſuam, præſumitur renuntiaſſe ſuæ petitioni.*
9 *Qui omittit facere quod debet, dicitur in dolo.*
10 *Malitia præſumitur permittendo labi tempus.*
11 *Reſtitutio non datur, quando culpa procuratoris damnum ſit, & eſt ſoluendo.*
12 *Reſtitutio non datur ſi inter conſortes cauſſa ſit diuiſibilis.*
13 *Reſtitutio prò vno minori inter conſortes litis, non iuuat maiores; ſi non probant, & ipſi habuiſſe iuſtum impedimentum. & num. 14.*
15 *Reſtitutio, etiam ſi cauſſa ſit indiuiſibilis, inter conſortes, ſi non poteſt prodeſſe in meritis cauſſæ, nec maiori, neque minori prodeſt.*

Dominus mihi adiutor, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

Reuerendus Franciſcus plebanus Eccleſiæ S. Nicolai, conceſſit in feudum quaſdam terras Eccleſiæ pro annua penſione, ſeu cenſu duorum caponorũ Domnino de Corbulis; nulla interueniente auctoritate Papæ, neque Ordinarij: quo Domnino defuncto eius filij maiorem partem dictarum terrarum vendiderunt iure proprio, ſine conſenſu Rectoris ſucceſſoris: & ſine aliqua ſuperioris auctoritate: qui filij, neque poſt mortem patris, petierunt inueſtituram à Rectore. Vnde rector declarauit deuolutionem, & poſt lõgam litem obtinuit ab Ordinario cõfirmationem: à qua fuit appellatum, & lapſo, primo, & ſecundo fatali; dum diſputabatur ſuper tertio fuit petita reſtitutio ex cauſſa vnius illorum filiorum minoris; & dum etiam pendebat iudicium ſuper concedenda, vel neganda reſtitutione, requiſitus dixi d. reſtitutionem non eſſe concedendam ex infraſcriptis videlicet,

1 Reſtitutio † minori non datur quando ſuccedit patri, qui nulliter fecit contractum rei,

de qua

de qua ſit poſtea orta quæſtio; vt Rot. conſti-
tuit in deciſ. 346. num. 5. in primo vol. diuerſ.
nouiſſ. hic verò pater nulliter habuit contra-
2 ctum; quia nec † in feudum, nec per aliam alie-
nationem, ſine auctoritate Summi Pontificis,
dantur res Eccleſiæ; vt in extrauag. Paul. II. Pa-
pæ, de reb. Eccl. non alien.
3 Secundò, Denegari debet, quando † con-
ſtat notoriè de non iure petentis. Caſſad. de
reſtitut. ſpol. dec. 1. Bellem. deciſ. 342. in fin.
Mand. in Reg. 27. quæſt. 14. num. 3.
4 Tertiò, Non datur † quando ante petitam
reſtitutionem, ſit petita exequutio ſententiæ.
Odo. Sfor. de reſtit. in prima part. quæſt. 43. ar-
tic. 1. limit. 19. Put. deciſ. 285. lib. 2.
5 Quartò, Et quando † reſtitutio ſit malitio-
sè petita non eſt danda; vel ſaltem non retar-
dat exequutionem. c. Suſcitata, de in integ. re-
6 ſtitut. quàm malitiam † ſufficit apparere ex
præſumptionibus. Lancell. de attent. tit. de re-
ſtitut. in integ. pend. c. 18. in 2. part. num. 58. &
7 eſt maxima præſumptio, quando † qui petit
non proſequitur ſuam petitionem, vt probat
Bar. in l. De rebus, ff. de recep. arbit. in tantum
8 quod qui † non proſequitur, præſumitur renū-
tiaſſe appellationi, & acquieſcere ſententiæ
Put. deciſ. 456. num. 2. lib. 2. Lancell. in eodem
tractatu de attent. c. 18. in 2. part. tit. de reſti-
tut. in integ. pend. num. 68. & eſt danda execu-
9 tio. l. Eos. C. de appell. ille † enim, qui omittit
facere quod debet, dicitur in dolo. l. Iulianus.
1. 1. verſ. Si tibi decem. ff. ad exhiben. l. Tutor.
qui repertorium, in prin. ff. de adminiſt. & pe-
10 ric. tut. Præſumitur † etiam malitia permittē-
do tempus labi; cum potuerit in tempore age-
re id, quod opus erat. Ita Cephal. in conſ. 201.
Exiſtimo. num. 6. vol. 3. Lancell. de attent. poſt
inhibit. in 2. part. c. 20. limit. 19. Corn. in conſ. 3.
quem allegat Lancell. in c. 18. de reſtitut. in
integ. pend. num. 68. par. 2. in quibus locis con-
cluditur, quod qui differt facere quod debet,
eſt in malitia, quod diferat calumnioſè.
Quintò, Reſtitutio minori non competit
aduerſus ſententiam, quando de damno ſuo
prætenſo poſſit ſibi prouidere per aliam viā:
11 vt eſt quando † procurator; cuius culpa, vel
negligentia paſſus ſit damnum, & ſit ſoluēdo;
contra quem agere debet, vt multis auctori-
tatibus docet Odo Sforz. de reſtitut. in in-
teg. quæſt. 22. artic. 5. nu. 35. verſ. Sed contra. &
in num. 37. conciliando opiniones, concludit,
quod ſi facto procuratoris damnum eueniat;
agere oportet contra ipſum. & ita in terminis
tenet Caſſad. tit. de appell. deciſ. 5. in prin.
Sextò, & animaduerſione dignum; quando
res, quæ agitur tangat conſortes, inter quos
adſint maiores, & minores; ſi inſtantia ſit pe-
rempta ex negligentia, præſumitur, quod ma-
litia maiorum ſit perempta, vt ope reſtitutio-
nis minorum, & ipſi gaudeant litis procraſti-
12 natione. Nam aduertendum eſt, An † cauſ-
ſa, ſuper qua agitur, ſit inter conſortes diuiſi-
bilis, vel indiuiſibilis? & An maiores habuerint
etiam ipſi iuſtum impedimentum? vt ſi minor
fuiſſet abſens, maiores etiam vel infirmi, vel
carcerati; aut in alio caſu, per quem ipſi reſti-
tui poſſent: quia ſi hæc omnia non concurrāt
13 non † poſſunt huiuſmodi priuilegio gaude-
re, vt poſt alios probat Odo Sforz. in eod.
tract. part. 1. q. 46. artic. 3. 4. & 5. vbi omnia
per pulchrè notantur: & ſi cauſſa ſit diuiſibi-
lis, vt eſt quando pro rata vnuſquiſque tene-
14 tur: ſi maiores † nullum oſtendant legitimū
habuiſſe impedimentum, reſtitutio eis nihil
15 prodeſſet. Imò neque quando † res ſit ita
communis, & indiuiſibilis, vt vnus ſine altero
agere non poſſit, ſi reſtitutio non poſſit pro-
deſſe quò ad ſubſtantiam litis, neque minori,
neque maiori prodeſt. vt Odo tradit vbi ſu-
pra. artic. 4. num. 12. Ex quibus concluditur ꝙ
in themate propoſito, nulla competit reſtitu-
tio: quia conſortes ſucceſſerunt patri, qui cō-
tractum nullum fecerat; & quia fecerunt alie-
nationem irrequiſito domino; & ante petitam
reſtitutionem exequutio pluries fuerat peti-
ta: & ſatis apertè conſtat de malitia; quia ſine
vlla legitima cauſſa labi permiſerunt, primū,
ſecundum, & tertium fatale: & quatenus nul-
lam ipſi habuiſſent culpam; poterant agere
contra procuratorem, cum ſit ſoluendo: & mi-
nor poterat ſe ſeparare ab alijs. Imò etiam
obtenta reſtitutione, per hoc nō poterat cauſ-
ſam vincere. Et ita concludo reſtitutionem
petitā eſſe denegandam. Laus Deo. & B. M.

CONSILIVM CXLIX.

Homicidium quando proditoriè ſit factum.

SVMMARIVM.

1 *Maleficia quatuor modis committuntur.*
2 *Delictum aut ex propoſito, aut caſu, aut impetu committitur.*
3 *Delictum ex propoſito duobus modis poteſt contingere.*
4 *Proditoriè eſt vnum in mente habere, & aliud facere. & num. 5. & 6.*
7 *Proditoriè, verbum capitur quando intuitu amicitia alium occidit.*
8 *Occidere per induſtriam dicitur proditoriè.*
9 *Caſu committitur delictum ſine dolo, & animo.*
10 *Impetu committitur delictum in rixa.*
11 *Impetu delictum non dicitur proditoriè.*
12 *Leuiora delicta fiunt motu repentino.*
13 *Ex propoſito delictum proditoriè dicitur ſecundū aliquos.*
14 *Dolus conſiſtit in animo.*
15 *Dolus eſt machinatio abſcondita mentis.*
16 *Homicidium cum dolo meretur pœnam mortis.*

17 *In proditore eſt animus præmeditatus.*
18 *Homicidium ex propoſito habet deliberationem.*
19 *Animus ad homicidium eſt cum induſtria.*
20 *Opinio Franciſci Caſonis, & Iulij clari conciliatur, circa homicidium. & nu. 21.*
22 *Dolus eſt machinatio ſtudioſa.*
23 *Paſſio animi eſt nota ſoli Deo.*
24 *Animus per exteriora tantum nobis eſt notus.*
25 *Delictum in dubio interpretandum eſt ex improuiſo eueniſſe.*
26 *Dolus probari non poteſt.*
27 *Indicia manifeſta dolum manifeſtum inducunt.*
28 *Minor non excuſatur à dolo malo.*
29 *Minor excuſatur à dolo præſumpto.*
30 *Nemo debet condemnari ex præſumptionibus.*
31 *Homicidium ex cõiecturis dicitur ſine proditione.*
32 *Iniuriato licet iniuriam propulſare.*
33 *Confeſſio reorum dat ſemiplenam probationem.*
34 *Confeſſio extraiudicialis meretur ſententiam fauorabilem.*
35 *Impulſio excuſat ab homicidio doloſo.*
36 *Proditor propriè eſt qui fingit ſe amicum, & agit vt inimicus.*
37 *Homicida ex propoſito extra Eccleſiam non priuatur immunitatê Eccleſiæ.*
38 *Error Farinacij in caſu proditionis.*
39 *Proditoriè ſecundum veram intelligentiam eſt intuitu amicitiæ alium occidere.*
40 *Iuſtus dolor tollit qualitatem præmeditati facinoris.*
41 *Iuſtus dolor continuat per 30. dies.*
42 *Extrahentes fugientes ad Eccleſiam ſunt excommunicati.*

Præbe mihi auxilium Domine, & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

Caſus ita eſt: Titius forenſis in ciuitate, in qua per paucos ante commorabatur dies, poſt veſperas deambulando cum Seio, fuit aggreſſus à duobus fratribus ciuibns originarijs cum ſclopis, habens ſolũ enſem: ſed de ſocio ſibi ſemper fecit ſcutum, vſq; quo ſibi data fuit occaſio fugiendi in certa domo; à qua poſteaq; aggreſſores diſceſſerant egrediens, inuenit tres ſocios etiam forenſes, & acceptis ſclopis, ibant omnes quatuor verſus portam ciuitatis; & obuiantes Sempronio amico illorum duorum fratrum aggreſſorum, eum occiderunt, & ſtatim poſtea in Eccleſiam fugerunt: à qua extracti, & tandem conſignati Ordinario fuerunt: & dominus temporalis inſtabat eos ſibi tradi, quia homicidium, vt ipſe allegabat, fuerat proditoriè perpetratũ, ad formam Bullæ Gregorij XIV. de confugientibus ad Eccleſiam: vnde conuenit caſum perſcrutari.

Ad cuius dilucidationem præmitto, quod
1 quatuor † modis maleficia committuntur: facto ſcilicet, dicto, conſilio & ſcriptura. l. Ex maleficio. ff. de actio. & oblig. l. Aut. fact. ff. de pen.
2 Secundò, Præmitto, quod omne † delictum, aut ex propoſito, aut ex impetu, aut caſu perpetratur: & delictum ex propoſito commiſsũ, aut ex antecedenti propoſito committitur: &
3 tunc duobus † modis poteſt contingere, ſcilicet inſultando, vel proditoriè. Inſultando, vt in l. Is qui aggreſſorem. C. ad l. Corn. de Sicar. Proditoriè; vt in l. 3. in prin. ff. ad l. Iul. maieſt.
4 Quod verbum, proditoriè, dicitur † propriè vnum in mente gerere, & aliud in actu oſtendere. l. 1. ff. de preuaric. l. fin. C. de delat. lib. 10. Bar. in l. Reſpiciendum. §. Delinquunt. ff. de pæn. quem omnes ſequuntur, vt refert Iul. Clar. in ſua prat. crimin. in verbo, Homicidium. verſic. Proditoriè. & notat Alex. cum allegatis in cõſ.
5 13. num. 8. lib. 6. vbi dicit, quod ille eſt † proditor, qui non oſtendit velle facere quod facit: & in ſecreto facit contrarium eius, quod facere debet. Et eum ſequitur Alciat. in conſ. 19. num. 10. tom. 2. lib. 7. & Marc. Ant. Blau. de indic. homic. commiſſ. num. 191 & 192. & Ant. Gomet. in lib. var. reſolu. tom. 3. c. 3. de homic. n. 5.
6 qui omnes concludunt quod proditor † ille eſt, qui dat ſigna amicitię in actibus exterioribus; & vnum in mente gerit, & aliud oſtẽdit: & omnes dant exemplum in ſocio itineris, vel commenſalis, qui ſocium in itinere, vel menſa occidit; quod eſt commune dictum, & ſequitur Affl. alleg. 263. num. 64. & Ioan. de Anan. conſ. 44. num. 2. & 3. & Octau. Vulp. in conſ. 59. num. 1. 2. 3. & 4. & latè Menoch. de arbit. iud. lib. 2. centuria 4. caſ. 360. vbi explanando omnium dicta, hanc partem vti communem tenet. in n. 24. & ita ſecundum communem opinionem il-
7 lud verbum proditoriè † capitur, qnando quis colore amicitiæ, alium occidit. Quod etiam reperitur diſpoſitum in c. 1. de homic. dum exponit ille textus, quod qui per induſtriam, & per inſidias occidit proximum ab altari eijci de-
8 bet. nam occidere † per induſtriam, & per inſidias, idem eſt quod proditoriè, ſicut probat Remig. in ſuo libello de immun. Eccl. fallen. 13. & 14. Quare cum, vt ſupra præmiſi, delictũ triplici modo committatur: ex propoſito ſcilicet, impetu, vel caſu: operæ pretium eſt omnes caſus elucidare.
9 Caſu enim † committitur ſine dolo, & animo. l. Si fortuitò. ff. de incend. ruin. naufrag. & tradit Menoch. in d. Centuria 4. num. 34. & tũc delictum non meretur pœnam, & maximè deficiente culpa. l. Abſentem. ff. de pœn. in fine. c. Lator. de homic. & Bar. in d. §. l. Reſpiciendũ. §. Delinquunt. ff. de pœn.
10 Impetu † verò committitur, quando inter duos ſtatim oritur contẽtio, ſeu rixa, propter aliquod verbum contentioſum, vel etiam per ebrie-

ebrietatem.l.Si in rixa.ff.ad l.Corn. de Sicar. l.
Aut facta.§.Qualitate. ff. de pœn.: vel etiam ſi
pater videat filiũ percuti, vel ex alijs cauſsis,
quas refert Menoch. vbi ſupra. num. 8. 9. 10.
11 & 11. In eo enim † delicto non dicitur com-
mitti inſultum, neque factum proditoriè; &
mitius punitur.l.Omne delictum.§.Per vinum.
ff.de re milit. & d.l.Si in rixa.quod dictum ſe-
quitur Bar. in d.l.Reſpiciendum.§.Delinquitur.
12. num. 2. † Leuiora enim ſunt illa delicta, quæ
accidunt repentino motu, vt Menoch. atteſta-
tur vbi ſupra.nu. 16. ad finem. quàm ſunt medi
tata, & præparata.
13 Ex propoſito † verò, quod idem eſt, quod
proditoriè, vt eſt quando vnum oſtendit, &
aliud facit.l.Omne delictum. §. Exploratores.
14 ff.de re milit.Nam dolus † dignoſcitur, qui in
nimo conſiſtit.l.Dolus.C.de reſcind. vend. &
eſt malitia prorumpens in alterius damnum.
Bal.in l.Quæ fortuitis. in 3. col. C. de pignor.
15 actio. vbi dicit quod eſt machinatio † abſcon
ditæ mentis, & ſimile delictum inter grauiora
16 reputatur, & pœnam † mortis meretur. l. 1. §.
1.& 2.ff.ad l.Corn.de Siccar. & tradit Mill. in
ſua pratic.crimin.tit.quib.mod. cõmit .malef.
num. 5. & 15. in quo delicto Clar. in §. Homi-
cidium.verſ. Proditoriè. videtur facere diffe-
rentiam inter delictum proditoriũ, & ex pro-
17 poſito factum: dicit enim, quod in † prodito-
re eſt animus præmeditatus, & induſtria ad
18 committendum delictum; ſed in propoſito †
eſt ſola deliberatio. Franciſcus Caſonus verò
in tract.de malef. in 2.tract. c. 1. in fine, dicit
19 non poſſe animum † adeſſe, niſi induſtria, &
inſidiæ præcedant. Quorum dicta Menoch. in
d.4.Centuria. num.30. conciliat hoc modo vi-
20 delicet; quod opinio † Caſoni procedit, quan-
do quis odium diſsimulans parat arma, & ad-
hibet ſocios, qui à longe illum ſequuntur, &
exploratores qui ſciant in quo loco aduerſa-
rius ambulat: quia tunc arguitur de inſidijs;
21 opinio † autem Iul:j Clari eſt, quando paran-
tur inſidiæ adhibita induſtria: vt eſt quando
latet vt ex improuisò aggrediatur eum, cum
quo nulla erat i•imicitia, nec rixa. Sed ſiue v-
nam, ſiue aliam opinionem ſequamur, in vna,
& altera oportet, quod cõcurrat dolus: & quia
22 dolus † eſt quædam machinatio ſtudioſa ad
decipiendum alterum.l.1.§.2. ff. de dol. & do-
lus conſiſtit in animo, ſicut quædam animi paſ
23 ſio, quæ † ſoli Deo eſt nota, vt dicit Gl.in §.
Aliæ. inſtit. de actio.Clem.Exiui. §. Quamuis.
de verb.ſignif. c.Nunquid. de pœnit. diſtin. 1.
ibi. Quia ego ſum ſcrutator renum, & cordis.
& Angel. in l.1.c.de Sicar. dicit, quod dolus, &
bona fides ſunt paſsiones animi, quæ ſoli Deo
24 ſunt notæ: vnde qualis fuerit animus † iſtorum
reorum nobis non poteſt eſſe notus, niſi per
exteriora. l.Labeo. §. Idem tubero. ff. de ſup-
pel.leg. Abb.in c.1.de homic.& cœteri canoni-
ſtæ. in c.Significaſti. il 2. eod.tit. & per conſe-
quens non eſt cur affirmare poſsimus, An ho-
micidium ſit factum proditoriè? Imò debemus
25 in dubio † inclinare, quod ex improuisò ac-
ciderit: ad notata per Felin.in c. Sicut dignũ.
num.6.de homic. ex Bul. auctoritate in l. 1. in
lectura antiqua. ff. de ſeru. corrup. & alijs à
Boſ.relatis in tract. crim.tit. de homic. nu. 23.
26 & 25. & cum dolus † probari non poteſt, quia
in animo conſiſtit, deuenitur ad coniecturas.
d.l.Dolum. C.de dol. & omnis dolus eſt præ-
27 ſumptus: vnde ſolent oriri indicia † manife-
ſta, quæ, ſi probantur, inducunt dolum mani-
feſtum.d.l.Dolum. quædam verò non ſunt ita
manifeſta, & non concludunt dolum abſolutè.
l.Si procuratorem.§.Dolo. & l.Dolus. ff.mand.
Quare eſt maxima differentia inter dolum ve
28 rum, & præſumptum; itam de dolo † malo, nec
etiam minor excuſatur.l.vnica.C.ſi aduerſ.de-
29 lict.A dolo verò † præſumpto excuſatur. l.1.§.
fin.ff.de eden. Quare hic agitur de dolo præ-
ſumpto, & de cauſſa criminali, in qua requi-
runtur præſumptiones clariores. l.Sciant iun-
30 cti.c.de probat. & Nemo † debet condemna-
ri ex præſumptionibus. l.Abſentem.ff. de pœn.
niſi ex aliqua cauſſa in iure expreſſa.l.Si hi, qui
adulterij. C. de adult. ergo iſti rei non eſt in-
terpretandum, quod commiſerint homicidiũ
proditoriè in eum, cum quo nec amicitia, ne-
que inimicitia erat. Imò quando eſſet locus
31 † coniecturis, eſſet dicendum quod irent ad
inueniendum illos, qui parum ante inſultaue-
rant Titio; ex his, quæ tradit Boſ. vbi ſupra.
num.25. verſ. Rixa verò. & Anc. in conſ. 216.
Nos Bartholomæus. num.4. & Paul. de Caſt. in
conſ.277. in cauſa carceratorum: qui vidẽdus
eſt. Ex quibus conſtat quod dicti rei, non pro-
ditoriè, ſed fortuitò, homicidium cõmiſerũt,
& impetu; quia ipſi examinati dixerunt quod
occiſus, ſtatim quod eos vidit, incœpit ex-
clamare contra eos, etiam cum iniuria; quorũ
dicta corroborantur à multis teſtibus, atte-
ſtantibus illum dixiſſe, *Sono quà queſti aſſaſſi-
ni*: & alij, quod quando Titius fuerat aggreſ-
ſus ab illis fratribus; cum occiſus eſſet propè
locum dixit, *Biſogna amazzare queſti aſſaſſini*,
intelligendo de Titio & ſocijs. Ex quibus re-
ſultat coniectura pro ipſis, quod impetu, &
fortuitò illum occiderunt. Et in ſimili caſu
conſuluit Caſtren. in d. conſ. 277. num. 2. 3. &
per totum conſilium. vbi concludit, quod licet
32 † iniuriato propulſare iniuriam. c. Fortitudo.
& c. Non inferenda. cum ſeq. 23. q. 3. & c. Dile-
cto.de ſent.excomu. in 6. ſed ſatis eſt ad ca-
ſum, quod non eſt locus conſilio præmeditato
33 ad homicidium. & confeſsio † dictorum reo-
rum inducit ſemiplenam probationẽ: vt pro-
bat.Gramat.in conſ.32.num.8. & 9. in crimin.
& tantò magis cum eorum confeſsio ſit in iu-
dicio, & à teſtibus fulcita. Nam etiam extra-
iudi

34 iudicialis † confesſio, concurrentibus alijs veriſimilitudinibus, meretur fauorabilem ſententiam: vt ait Felin. in c. Olim. verſ. Octauo limita; & verſ. Nono limita. de reſcrip. Et ſic præſumi debet, quod fortuitò, & quodam impetu moti fuerint ad illud committendum; nam im
35 pulſio, † vt refert Menoch. in d. centuria. 4. n. 8. hoc operatur quod illud committitur non poſſit dici cum conſilio, ſed impetu, & propterea ille occiſus, cum fuerit author rixæ, nō inducit occiſores ad pœnam ordinariam: vt ſecū dum allegata probat Iacob. Nouel. in tract. crimin. ad defenſam. tit. de homic. quib. ex cauſ. à pœn. mort. excuſ. num. 77. & non poſſunt imputari de animo deliberato, ſeu proditione:
36 quia proditor † ille eſt, qui fingit ſe amicum, & tractat, vt inimicus alium, vel in itinere, vel in menſa. Et ita not. de Nouell. in prima par. contra reos. num. 64. & Abb. in c. Inter alia. nu. 20. & 21. de immun. Eccleſ. & in c. 1. de homic. vbi dicit, quod licet homicidium ex propoſito
37 ſit commiſſum † extra Eccleſiam, homicida non debet priuari Eccleſiaſtica immunitate; ad diſpoſitionem d. c. Inter alia. Addens, quod ille ſolū eſt proditor, qui per inſidias occidit.
38 Et errat † Farin. qui in ſua pratic. crim. tit. de delict. & pœn. quæſt. 18. aliter ſentit: quia hæc eſt communis, & approbata concluſio, quod
39 proditor † ſit, qui intuitu amicitiæ animo deliberato, & præmeditato alium occidit; vt ſupra probatum eſt: & ſequitur Cephal. in conſ. 57. num. 15. vol. 1. & magis cum rationibus diuinæ legis, naturalis, & ciuilis, hoc idem ſuſtinet Decian. reſpon. 80. lib. 3. qui eſt videndus. Quare cū Titius vnus ex dictis quatuor, parum ante fuiſſet inſultatus; præſumendum eſt quod motus ab ira, & iuſto dolore iret ad
40 inueniendum illos fratres. Et iuſtus † dolor tollit qualitatem premeditati facinoris, vt ait Menoch. vbi ſupra. num. 19. ad finem. & num.
41. 20. Qui iuſtus dolor, † ſecundum magis acceptam opinionem, dicitur continuare per 30. dies; vt ibi Menoch. Vnde non eſt dubitandū, quin iret cum ſocijs ad aggreſſores: iuxta allegata à Felino, Gram. & Paul. de Caſt. in locis de quibus ſupra: & quod caſu obuiam habuerint occiſum; qui, cum intrinſecus eſſet amicus illorum fratrum, habet coniecturam contra, quod eos irritauerit; vnde non eſt eis deneganda immunitas Eccleſiaſtica: & Eccleſiæ, à qua extracti fuerunt, ſunt reſtituendi: & qui
42 † eos ab ea extrahere auſi ſunt, ſunt excommunicati. Abb. in d. c. 1. de homic. num. 2. & c. Inter alia. num. 26. de immun. Eccleſ. & ita iuris eſſe, vt ſupra dico. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CL.

Pater clerici an ſit adminiſtrator bonorum Eccleſiaſticorum filij, & de eis diſponere valeat?

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione, ſunt in diſpoſitione. & num. 2. & 3.*
4 *Pater non poteſt præiudicare filijs in conditione poſitis. & num. 6.*
5 *Reciproca ſubſtitutio quomodo procedat.*
7 *Filij in conditione non ſuccedunt in portione patruorum.*
8 *Legitimatus non diſert à natis de matrimonio.*
9 *Imperator eſt ſuper ius ciuile.*
10 *Imperator poteſt tollere ius commune.*
11 *Legitimati comprehenduntur à quacunque diſpoſitione.*
12 *Legitimatus ſuccedit in bonis aui.*
13 *Legitimati, quando ſufficit, quod ſint legitimi tempore mortis teſtatoris.*
14 *Legitimatus reuocat donationem factam à patre. & num. 15.*
16 *Pater quando dicatur alienaſſe legitimum.*
17 *Renuntiatio legitimæ quando non præſumatur. & num. 18.*
19 *Renunciatio eſt ſtricti iuris.*
20 *Legitimæ non dicitur renuntiatam per generalem renuntiationem.*
21 *Renuntiatio dicitur reuocata per natiuitatem filij: & quando non. num. 22.*
23 *Renuntiatio patris quando filijs non noceat.*
24 *Mutare conſilium quando pater non poſſit in filiorum præiudicium.*
25 *Pater non habet vſufructum in beneficijs filiorū.*
26 *Pater non habet adminiſtrationem in bonis beneficialibus filij.*
27 *Pater adminiſtrans beneficium filij tenetur rationem reddere.*
28 *Filius habet retentionem bonorum patris, qui beneficia ſua adminiſtrauit.*
29 *Bona, et debita quando non ſunt confuſa cum hæreditate.*
30 *Pater qui adminiſtrauit beneficia filij, non poteſt teſtari in præiudicium eius.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

INferior Prælatus non habens bona allodialia, niſi domum, & quædam mobilia, & vnam petiam terræ, quam reliquit filiæ, inſtituit hæredem filium maſculum; ea conditione quod eo defuncto medietas hæreditatis perueniret Eccleſiæ, cuius ipſe erat Prælatus: qui filius erat clericus, & per multos

annos

annos antea habebat duo ſimplicia beneficia, quorum redditus ipſe pater ſemper habuerat, cum filius eſſet impubes: & eum in pauca expenſa manutenebat: & auus. d. filij bona ſua teſtando reliquerat in his verbis:ſcilicet ſi alter ex filijs ſuis decederet ſine filijs; hæreditas in alios perueniret.Modò quæritur, An d.filius poſſit teſtari, & de d. domo diſponere,ſtante diſpoſitione patris?

Ad præſentis caſus elucidationem. Primò aduertendum eſt ad teſtamentum patris d. Prælati; & ad diuiſionem factam ab ipſo Prælato cum fratribus. Et, quo ad teſtamentum; in quo inſtituti ſunt quatuor filij teſtatoris, & quos inuicem ſubſtituit quandocunque decederent ſine filijs maſculis legitimis: Quare primus deceſſit ſine filijs, & tres alij ſucceſſerunt;& duo alij deceſſerunt cum filijs. vnde prælatus ille fuit vltimus, & veniens ad diuiſionem cum fratribus; pro parte ſua contẽtus fuit domo antiqua; & fratribus omnia bona immobilia reliquit; cum eo tempore filios nõ haberet: & cum poſtea filium habuerit legitimatum in ampliſsima forma auctoritate Pontificia,& Imperiali; petente patre habilitari ad fideicommiſſum eius patris;videndum eſt, An filij in d. teſtamento nominati;intelligantur vocati? & An d.legitimatus ſit habilis ad ſucceſsionem? & An diuiſio facta à prædicto Prælato patre poſſit ab ipſo legitimato reſcindi; vel ſaltem ipſi non noceat, quin ſuccedat in bonis Aui teſtatoris.

Et quò ad filios, An ſint vocati? omiſsis opinionibus illorum, qui dicunt cenſeri vocatos ex coniecturis, quæ ex teſtamento elici poſſunt;vt eſt quando maſculi nominantur ad differentiam fœminarum, & ad earum excluſionem, & quando deſcendentes ſunt inſtituti;& ineſt fauor agnationis: quia data veritate illarum opinionum, iſto caſu filius non poterat grauari à patre ad reſtitutionem hæreditatis; ex infra dicendis. Neque retenta alia opinio-
1 ne,quod non ſint vocati, cum tamen † ſint in diſpoſitione;vnde habet locum cõmunis opinio.Gl.in l.Lucius.la 2 ff.de hæred.inſtit.vt atteſtatur Iul.Clar. in ſua prat. §.Teſtamentum. quæſt.77. & 79.Ant.Gom. in lib. var. reſol.c.5. num.42. verſ. Sed his non obſtantibus.Sim. de Pret.in 3.lib.interp.vlt.vol.ſol.2. nu. 3. & infra
2 & add. ad deciſ.Guid.Pap.184. Filij enim † in conditione poſiti,licet quandoque non intelligantur vocati,ſunt tamen in diſpoſitione; & iudicio teſtantis ſunt ſubſtitutis præferendi.
3 Ita ſi rectè † cõſideretur textus.in d.l.Lucius. diſponit; dum ad finem dicit. Nam prudens conſilium teſtantis animaduertitur: non enim fratrem ſolum hæredem prætulit ſubſtitutis, ſed etiam eius liberos, ergo iudicio teſtatoris filij ſuccedunt.

Nec obſtat iſto caſu illa opinio, quod ex coniecturis, intelligantur vocati, quia intelligi debet,quò ad portionẽ, quæ peruenit eorum
4 patribus, vt ſcilicet pater † ad eorum præiudicium non diſponat. & ita declarat Crau. in conſ.109.num.2. & Curt.Iunior.in conſ.96. n.5. Quò verò ad portionem fratrum eorum patris,vt nõ ſuccedant, dicitur extinctum fidei-
5 commiſſum: quia illa eſt natura † reciprocæ diſpoſitionis: vt ſi euaneſcat conditio vnius, in totum deficiat, vt probat Balth. Quin. in conſil.177.num.80. & 135. in vol.1.ad vltim.volunt. Sed quo ad portionem patris durat di-
6 ſpoſitio in filios: ita quod pater † nec alienare,nec in præiudicium filiorum poteſt diſponere: ad tradita per Cuma. in conſ.190.verſic. Conſtat autem. Nam voluntas teſtatoris ea fuit,vt bona ſua poſt filios inſtitutos deuenirent ad filios filiorum: ſicut ex multis coniecturis dignoſcitur. Vnde cum iſto caſu fratres Prælati deceſſerint cum filijs: defecit conditio ex parte ipſorum: quia habuit effectum in portione parentum: ſed quo ad alios, non dicuntur vocati,ita quod ſi quis ex inſtitutis deceſſiſſet ſine filijs, potuiſſet teſtari: nec ipſi
7 potuiſſent † prætendere in portione decedentis ſine filijs: quod probat Dec. in conſil. 21. In caſu ad me tranſmiſſo.& in conſ. 322. Cum ſit.num.2.& conſ.268.Conſultus.num.10.Oldr. cõſ.21.Thema.& Decian. in proprijs terminis. reſpon.47. in 3. vol. Secus autem in portione patris,quia vt in d.l.Lucius. iudicio teſtatoris debent ſuccedere, vnde reſtat concluſio quod d.Prælatus nõ potuit filio ſuo tollere ius quæſitum ex diſpoſitione aui ſui: & quando etiam fideicommiſſum duraret in filios filiorum:primus non teneretur ad reſtitutionem mobiliũ conſumatorum: l.Mulier.§.Si hæres. ff.ad Trebell.Dec.conſ.81.num.4.

Nec obſtat,quod ex ipſo exiſtente Sacerdote ſit natus;quia patre petente fuit in ampliſſima forma legitimatus auctoritate Põtificia, & Imperiali; & ad d. bona aui habilitatus,vnde fit quod ſit comprehenſus in illa diſpoſitione conditionali, ſi deceſſerint ſine filijs; cum
8 non † differat à natis ex verò matrimonio, vt in auth.Qui.mod.nat.effic.legit. §. Licet. verſ. Sit igitur licentia. coll.6. & diffusè probaui in conſ.103.Nam eſſe, vel non eſſe legitimum eſt iuris,& non facti.Inſtit.de nupt. in prin.& Im-
9 perator †omnium ſupremus, vt dicit Bal. in l. pœn.C.de bon.q; lib. eſt ſupra Ius ciuile. ca.
10 Propoſuit.de conceſſ.præben.& poteſt † illud tollere Innoc. in c.Quæ in Eccleſiarum.de cõſtitu.Alex.in Rubrica.Si cert.pet.& in l. 3.§.Si is pro quo. ff. quod quiſque iuris. & compre-
11 henduntur † à quacunque diſpoſitione loquẽte de filijs legitimis. Nec differunt à natis de legitimo matrimonio, ſecundum opinionem communem,& veram;de qua atteſtatur Alex. in conſ.88.num.4.vol.7. & in conſ.2.num.28. &

num.

num.41.vol.1. & Ancar. in conſ.225. num. 3. & Crau. in conſ.135.num.6. Vnde reſultat concluſio,quod d.filius, non minus ac ſi natus fuiſ-
12 ſet de legitimo matrimonio, potuit† in bonis ſuccedere,ſaltē in portione eius patris: quod probant iura per Ancar.adducta in conſ. 290. & in conſ.225. à num. 3. ad finem. vbi dicit ꝙ quando teſtator filios poſuit in conditione.nō expreſſo,quod ſint nati de legitimo matrimo-
13 nio,prout hic, ſufficit † quod ſint legitimi tēpore mortis patris. Et idem probat Paul. de Lancel. in conſ.176. à num.36. ad finem in pri. vol. ad vltim. volunt. & Abb. in conſ.86.1.par. & Soc. in conſ. 226. aliàs 74. 2. part. incipit, Quæſtio præſentis conſultationis. ſecundum antiq. impresſionem: vbi concludit legitima-
14 tum † reuocare donationem factam à patre ante legitimationem: quem ſequitur Rip. in l.Si vnquam.C.de reuoc.don. nu. 81. in lib. interp.quod dicit Luch. de Cur. in conſ. 3. nu.7. in 1. vol. ad vltim. volunt. Procedit etiam ſi quæſitum fuiſſet dominium pro illis, in quos pater feciſſet alienationem.Quare iſto caſu pater dimiſerat omnia bona fratribus excepta domo, ante natiuitatem filij,quem poſtea natum petijt legitimari, & habilitari ad ſucceſſionem bonorum eius patris,& aui d. filij, vnde ex mente etiam d. eius patris ſuccedit in
15 dictis bonis: Et poteſt reuocare † ea alienata ab eius patre. ita Alb.in conſ. 106. num. 19. & Bal. in l.2. verſ. Quæro, an filius.C. ſi quid in fraud. pat. & in l. Quoties. la prima. C. de fideicom.

Et quandocunque diſpoſitio d. Aui eſſet in vim fideicommiſſi, ita quod ex illo inſtitutus filius poſſet alienare legitimam,& Trebellia-
16 nicam:pater † iſto caſu intelligitur alienationem huiuſmodi feciſſe; ita quod poſtea non potuit præiudicare eius filio in d.domo; quin tota ſit ſua:ſecundum allegata per communē opinionem à Viu. in ſuo lib. cōmu.opin.in verbo,Filij debent habere. ad finem. Imò poſſet
17 ſuſtineri,quod per diuiſionem † patris non ſit renuntiatum legitimæ; vt narrat textus, vbi Bal. & alij. in l.Si quando.§.Et generaliter. C. de inoffic. teſtam. Quam opinionem ſequitur Paul.de Caſt.& in tantum videtur vera illa o-
18 pinio, vt nec † iuramentum interpoſitum in diuiſione obſtaret; cum adfuerit enormisſima læſio. Et ita pro conſtanti tenet Alb. in conſil. 66. & Crot.in conſ. 120. & Rip. in lib. reſpon.
19 c. 6. & videtur ratio: quia renuntiatio † eſt ſtricti iuris,& in ea non veniunt, niſi expreſſa;
20 vnde per generalem† renuntiationem non videtur renuntiatum legitimæ; Decid. Guid. in conſ.170.num.12. in 1. vol.ad vltim. volunt. & in num.18. expreſsè fatetur non eſſe renunciatum legitimæ:vnde retenta iſta opinione,quatenus pater potuiſſet teſtari,& de dimidia hæreditate diſponere: & quod eius filius nō poſſet ſuccedere ex diſpoſitione Aui, cum ex teſtamento patris habeat dimidiam; domus prędicta relicta in hæreditate non aſcendit ad dimidiam partem, quæ patri erat debita;præter-
21 tim cum natiuitate † filij,renuntiatio diceretur reuocata. Rol. à Vall. qui de communi atteſtatur. in conſ.9.num.60. in prima part. vbi infra dicit, quod hæc eſt limitatio ad eam opinionem, quod renuntiatio habens vim donationis non intelligatur reuocata per natiuitatem filiorum;vt ſcilicet non procedat quando
22 † tempore renuntiationis non aderat ſpes filiorum:neque quando tractatur de iure quæſito,ſed ſolum de iure quærendo.Vnde iſto caſu non erat ſpes habendi filios, & ius erat iam quæſitum ex diſpoſitione aui.Imò magis pater nullam habuit cauſſam probabilem ad renuntiandum; ſed potius liberalitate ſua, ſeu pro-
23 digalitate ad hoc venit: quare † filijs poſtea natis non potuit obeſſe.Alb. in conſ. 81. ſuper 2.articulo.num.57. Nec obſtaret clauſula euictionis. Rol. à Vall. in conſ.51. num. 10. 11. & 12. lib.4.Sed quidquid ſit, ſiue ſequamur opinionem legis,Lucius, vt ſcilicet filius in conditionē reciprocæ ſubſtitutionis,iudicio teſtātis admittatur: ſiue attēdatur teſtatio patris: ſufficit in caſu præmiſſo,quod filius. d.Prælati poteſt totam domum ei relictam retinere; & de ea diſponere:& tantò magis, quia ipſe Prælatus in ſpecie petijt in legitima,quod d.eius filius admitteretur ad bona eius patris: quod
24 fuit ad eius præiudicium; ita quod non † potuerit poſtea mutare conſilium: ſicut atteſtatur Decian. in primo reſpon. num. 151. libro tertio, & Iaſ. & Grat. ab eo allegati.

Imò quando omnia prædicta corruerēt, pro d. filio extat concluſio, quod d.domus ſit ſua, & de ea diſponere valeat:nam exiſtens minor habuit duo ſimplicia beneficia valoris fructuū ſcutorum 200. quotannis,vel ſaltem ſcutorum 150. quos pater per multes annos habuit: &
25 quorum † de iure vſufructum habere non poterat. Abb. in c. Quia nos. num. 5. de teſtam.
26 quia in beneficijs filij,pater non habet adminiſtrationem. Bar.in l.Lis nulla. ff.de iudic.Vn
27 de quia adminiſtrauit,tenebatur † reddere rationem.Bar.in l.Litis.§.Pater.ff.de negot.geſt. Et bona ſua erant filio hypothecata. l.Cum oportet.§.Sed cum tacitas.vbi Bar.& alij. c. de bonisq; lib. vbi Gl. in verbo. Quam nos. Sed cum per tot annos fructus beneficiorum ipſe pater perceperit, concludendum eſt, quod eius bona,quatenus non fuiſſent obligata per fideicommiſſum,deberentur d. filio: & ſic teſtatio patris eſt nulla.

Nec obſtat, quod ex quo reliquit. d. filium hæredem;& maximè cum in hæreditate ſe immiſcuerit ſine inuentario; ꝙ ſcilicet videatur
28 confuſa hæreditas;quia.d.filius † nihilominus

T habet

habet retentionem bonorum pro quantitate ei debita; quæ bona non aſcendunt ad dimidiam debiti. Nam quod ei debetur ratione fructuum beneficiorum à patre perceptorum, non comprehenditur in d. hæreditate; & per
29 conſequens non †ſunt confuſa debita cum hæreditate, l. Cohæredi. §. Cum filio. verſ. Nec fideicommiſſo. vſque ad finem. ff. de vulg. & pupil. & clarè notat Bal. in l. Debitori. num. 4. C. de pact. vnde d. filius. & eius hæredes habebũt retentionem bonorum, Gl. in verbo. Tenebuntur. in d. §. Cum filiæ. Ex quibus concluditur, quod
30 pater† non fuit adminiſtrator bonorum filij, & quod non potuit ita teſtari in præiudicium eius: & quod d. filius poteſt ad libitum diſponere de d. domo, & ita dico, ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLI.

Patrono iuriſpatronatus quale ius competat, & Eccleſiæ quomodo ſit prouidendum.

SVMMARIVM.

1 *Honor patroni conſiſtit in præſentatione, quia ſine ea inſtitutio non poteſt fieri.*
2 *Patronus habet tempus quatuor menſium ad præſentandum.*
3 *Deuolutio fit in Ordinarium lapſo tempore quatuor menſium.*
4 *Tempus currit patrono à die mortis.*
5 *Patronus tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta.*
6 *Iuſpatronatus competit laicis ex priuilegio.*
7 *Ordinario currit tempus à die ſcientiæ.*
8 *Priuilegium iuriſpatronatus conceſſum laicis, regiſtratum in corpore iuris, dicitur de iure communi.*
9 *Tẽpus fauore Eccleſiæ, quãdo currat à die mortis.*
10 *Renuntians beneficium ſtat in poſſeſſione, donec ſuccedat conſenſus.*
11 *Renuntians poteſt pænitere ante conſenſum præſtitum.*
12 *Patronus quando habeat iuſtam cauſſam ignorantiæ, & tempus non currat niſi à die ſcientiæ.*
13 *Ignorantia quando præſumatur in patrono.*
14 *Beneficium iuriſpatronatus non poteſt renuntiari ſine conſenſu patroni.*
15 *Beneficium iuriſpatronatus non poteſt permutari ſine patrono, neque vniri. & num. 16.*
17 *Præſentatus admiſſus non poteſt priuari ſine patrono.*
18 *Patronus poteſt cum Ordinario imponere onus beneficio.*
19 *Patronus poteſt variare ante inſtitutionem.*
20 *Patrono debetur reuerentia; & quomodo.*
21 *Patronus ex priuilegio poteſt condere ſtatuta.*
22 *Patrono vergenti ad inopiam debentur alimenta, & pinguiora quàm debeatur alijs pauperibus. num. 23.*
24 *Patronus habet actionem cõtra Eccleſiam patronatam pro alimentis.*
25 *Seruitores patroni pauperis ali debent ab Eccleſia patronata.*
26 *Appellatione alimentorum veniunt veſtimenta, & medicinæ.*
27 *Patronus non vocatur in iudicio ſine venia.*
28 *Patronus tenetur defendere Eccleſiam ſumptibus Eccleſiæ.*
29 *Patronus negligens ad defenſam Eccleſiæ priuatur commodo.*
30 *Patronus dilapidantes bona Eccleſiæ debet denuntiare maioribus. & num. 34.*
31 *Alienatio rei Eccleſiæ patronatæ, quando nõ valeat ſine conſenſu patroni.*
32 *Iuſpatronatus in laicum quando dicatur Eccleſiaſticum. & num. 33.*
35 *Patronus debet ſcire quomodo Eccleſia patronata ſit benè rexta.*
36 *Patronus debet præſentare perſonam idoneam.*
37 *Perſona idonea eſt illa quæ vult, & poteſt.*
38 *Beneficio debet prouideri de perſona, non perſonæ de beneficio.*
39 *Ordinarius poteſt non admittere præſentatum nõ idoneum, & de alio prouidere.*
40 *Non idoneus dicitur ignorans.*
41 *Literati ſunt tanquam muri inexpugnabiles.*
42 *Eccleſia paſcitur verbo Dei.*
43 *Indignus dicitur non ſolum ignorans, ſed infamis, & ſimoniacus.*
44 *Simonia committitur dãdo munera pro beneficio.*
45 *Inſtitutio beneficij obtenti ſimoniacè non tenet.*
46 *Simoniaci quando ſint priuandi.*
47 *Simonia tripliciter committitur, munere, obſequio, & lingua.*
48 *Simonia commiſſa lingua eſt quando vtuntur precibus.*
49 *Conferens beneficiũ indigno ad preces alterius, committit ad ſimoniam.*
50 *Qui precatur pro indigno, committit ſimoniam.*
51 *Preces fieri poſſunt pro idoneo.*
52 *Beneficia non debent dari his qui ſunt in ſcandalo.*
53 *Magis idoneus eſt eligendus.*
54 *Non eligens, vel præſentans magis idoneum, grauat conſcientiam. num. 55.*
55 *Diues, & nobilis eſt præponendus pauperi in Eccleſia paupere.*
56 *Diues eſt vtilior Eccleſiæ, quàm ſit pauper.*
58 *Eccleſia pauper dicitur, quæ habet paucos fructus.*
59 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.*
60 *Scientia requiritur in clerico de iure diuino.*
61 *Scientes ſunt ſicuti ſtellæ cœli.*
62 *Mundus illuminatur ex ſcientia.*
63 *Graue eſt eligere perſonam indignam ex fauore.*
64 *Perſonæ de diœceſi debent anteferri forenſibus ad beneficia.*
65 *Doctores Canoniſtæ quando debeant anteferri Theologis.*

Verbum

Verbum Deus ſit mihi verbum; vt veritatem oſtendam.

FACTI SPECIES.

ERecta,& dotata plebe ſub titulo
Beatiſsimæ Virginis Mariæ in
quodam Caſtro in Italia cuiuſdã
Regis;peruenit poſt multos an-
nos cum vniuerſitate bonorum
d. Caſtri ad quendam Principem, qui priuile-
gio Summi Pontificis eam in Collegiatam ere
xit:et poſtea cum pari vniuerſitate bonorum
deuenit ad alterum Principem,qui cupiens ſci
re quid ei incumbat, mihi ſuũ deſideriũ expli
cauit: Quare iura, & quæ incumbant ei in ho-
nore, vtile, & onere,opere prætium duxi pa-
tefacere vt infra,videlicet.

1 Quilibet patronus † in iurepatronatu de iu
re communi habet honorem;quia ſine eius prę
ſentatione Ordinarius non poteſt aliquem in
ſtituere; c.Decernimus.16.q.7. & notant doct.
2 in c. Nobis. de iur.pat. Cui ſtatutum † eſt tẽ-
pus quatuor menſium ad prȩſentandum;infra
quod nullus poteſt beneficio prouidere.c.Vni
3 co. de iur.pat.in 6.Quo tamen † tempore lap-
ſo, ſit deuolutio in Ordinarium. c.2. de ſuppl.
negl. præl. ſed videtur controuerſia inter do-
ctores,à quo tempore tempus incipiat curre-
re? de qua latè Lamb. in ſuo tract. de iur. pat.
lib.2.art.8.1. q.prin. 2.part. Aliqui enim dixe-
4 runt † tempus currere à die mortis prædeceſ-
ſoris: & aliqui à die ſcientiæ: ſed Lamb. ibi
tenet tempus currere à die mortis;quia patro
5 nus † tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta:
vnde ſi neſciat Eccleſiam carere Rectore eſt
argumentum, quod non curat de Eccleſia: &
hoc maximè procedere inquit in patrono ſe-
6 culari;cui † ex priuilegio conceditur iuſpatro-
natus.c.3.de iurepat.nã antea laicus erat inca
pax.c.Sacro ſancta.de elect. quod aliter proce
7 dit in ordinario, cui † de iure communi non
currit tempus,niſi à die ſcientiæ.c.Quia diuer
ſitatem.de conceſſ.præben. ſed iſta ratio non
placuit Rotæ.deciſ.421. in 1.vol.diuerſ.nouiſſ.
8. dicenti; quod quia gratia † conceſſa laico eſt
regiſtrata in corpore iuris: dicẽdum eſt quod
etiam laico concedatur de iure communi; &
ſic quod tempus currat à die ſcientiæ.Fatetur
tamen quod ſi eſſet controuerſia inter patro-
9 nos fauore † Eccleſiæ, vt ſcilicet, quàm citius
prouideatur ei de Paſtore tempus currat à die
mortis: & hæc ratio mihi videtur adaptanda
quibuſcunquè caſibus, in quibus patronus nõ
haberet iuſtam cauſam ignorantiæ; vt ſcilicet
tempus currat à die mortis: vt in ſimili vide-
10 tur quando quis renuntiat † in manibus Papæ
ad fauorem; quia ſemper ſtat in poſſeſsione,
& percipit fructus, donec fuerit conſenſus ha
bitus,& reſignatio accepta.Flam.Pariſ.in trac.
de renunt.benef.lib.1.q.6.nu.38. & lib.4.quæſt.
11. 2.nu.52. 53. Poteſt † enim reſignas pœnitere
ante præſtitum, vt ipſe Flam.ex iuribus allega
tis concludit in eod.tract.lib.1.q.12. nu.20. ad
12 finem:& tunc patronus † haberet iuſtam cauſ-
ſam ignorantiæ,& tempus non curreret niſi à
die ſcientiæ: ſecus verò ſi non haberet iuſtam
cauſſam:quia ſi tenetur ſcire quomodo Eccle-
ſia ſit recta; ſi neſciat eam carere Paſtore non
dicitur de ea curam habere, & ita in eo non
13 eſt † præſumendum de ignorantia: ſecundum
iura allegata per Rotam deciſ.6.aliàs. 263. de
iurepat. in nouiſſ.& ideo ſi allegatur ignoran-
tia vſ affectata;& debet ęquiparari ſcientiæ.c.
Vt animarũ.de cõſtit.in 6. Aliàs enim probari
debet ignorantia vera:ſecundũ ea,quæ tradit
Lamb.in d.tract.2.lib. artic.26. 6.q.prin.2.par.

Honor etiam debitus ei eſt; quia beneficiũ
14 † ſui iuriſpatronatus renuntiari non poteſt ſi-
ne ſuo conſenſu; ſine quo collatio ſeu iuſtitu-
tio eſſet nulla: Flam.in eod.tract.lib.2.q.4.n.3.
verſ.His tamen non obſtantibus.& num.4.& 5.
qui refert iſtud eſſe commune dictum: & eadẽ
15 ratione non † poteſt permutari vt Flam. ibi.
num.10.& 11.vbi dicit, quod neque vniri po-
16 teſt:neque de honeſtate † alienari,& hanc eã-
dem concluſionem tenuit Gl. in c. Vnico. de
rer.permut.in 6.Cald.in eod.tit.cõſ.2. ad finẽ.
Aegid.Bellem.deciſ.177.Abb. in c. Cum dile-
ctus.circa med. de iurepat. Card.in Clem.1. q.
4. de rer.permut.Rot.deciſ.5.eod.tit.in nouiſſ.

Habet etiam honorem,quia ſine ipſo ordina
17 rius non poteſt † deſtituere præſentatum ad-
miſſum, etiam ſi delictum ad hoc ſufficiẽs cõ-
miſiſſet: Abb.Felin.Ant. de But. & Imol. in ca.
Cum acceſsiſſent.de conſtitut.

18 Honor etiam eſt ei, quia poteſt † vnà cum
Ordinario imponere onus beneficio vacanti,
non tamen poſteaquam fuerit collatum, ſeu
poſt Rectorẽ inſtitutũ.Roch.de Curt. in tract.
de iurepatron. in verbo, Pro eo. quæſt. 13.&
Lamb.eod.tract. in prima part. primi lib.9.qu.
prin.num.90.verſ.Reſtringe.2.ex c.Significatũ.
de præben. & maximè pro vtilitate Eccleſiæ,
& diffusè tractaui in conſ.51.nu.7.8.13.& 22.

Honor etiam conſiſtit in variatione; quia
19 poſtquam patronus † præſentauit, antequam
ſit facta inſtitutio de præſentato,poteſt alium
præſentare.c.Paſtoralis. de iurepat.

20 Honorem etiam habet † in reuerentia;quia
ſicut filius tenetur patrem honorare, ita præ-
ſentatus patronum: obuiam ei eundo cum cle
ricis,vſque ad ambitum portæ Eccleſiæ:& illũ
introducere in excellentiorem locum;pacem,
& incenſum præbere:& in proceſsionibus pri-
mum locum dare.Lamb.latè in d.tract.in 3.lib.
art.1. 1.q.prin.nu.10.& 11. & in eod. lib.artic.7.
ead.q.verſ. Ex omnibus dictis.

Habet etiam Princeps iſte honorem ex ſpe
ciali priuilegio Papæ in erectione Collegiatæ;
quia pro bono regimine,& decore Eccleſiæ,&

commodo perſonarum diuinis intereſſentiũ;
21 cum capituli conſenſu poteſt † ſtatuta conde
re;vt eſt expreſſum in Bulla erectionis.
Vtile verò, ſeu commodum debet habere
patronus ab Eccleſia patronata quando ad
22 inopiam rediret, quia † ipſe, & eius deſcen-
dentes debent alimentari ex bonis Eccleſiæ,c,
Quicunque. 16.q.7.& tradit Roch. de Curt. in
23 tract. de iurepat. in verbo,vtile.& pinguius †
alimentari debet,quàm alij pauperes: & pro-
24 pter alimenta habet actionem † contra Eccle
ſiam,ſeu illius Rectores;vt notat Lamb.in eod,
tract, lib.3.art.2.q.3, prin. num. 10. & ſi fuerat
diues,melius eſt alendus:vt iſdem Lamb.eod,
lib.artic.3.num,5. & in artic.6.nu.22. & 23. di-
25 cit,quod eſt alendus† cum ſeruitoribus,ſi ipſi
non habeant aliunde victum, ad quod Felin.in
c.Cum omnes.nu,31,verſ. Adde dominum An,
26 in c. Nobis. de iur, patron, & appellatione †
alimentorum veniunt veſtimenta,& medicinę
quando opus ſit, vt atteſtatur in d. 3, lib. 3. q,
prin. artic.9.nu,4. & 5. & in artic. 11, num. 12,
eod,lib.alimenta .n. dantur ſecundum qualita
tem perſonarum,vt infra conſ. 156. num,24.
Habet etiam vtile quandocunque occurrat
controuerſia inter ipſum; & Eccleſiam; quia
27 non poteſt† vocari in iudicio ſine venia;ſicut
filius non vocat patrem. Lamb. in d,3.lib. art,
2.1.q.prin. num, 5.
28 Patronus habet etiam onus, quia tenetur †
Eccleſiam patronatam defendere, non tamen
ſumptibus proprijs;ſed Eccleſiæ, Abb, in c, In
quibuſdam.1,col,verſ,in Gl.1. de pen. Paul, de
Citad, in ſuo tract.de iurepat. in 6,part, artic,
5. in 1.quæſt.& Lamb, in eod, tract.lib,3.artic.
11.2.q.prin. & in 2.artic.2,quæſt. prin, num.7,
29 eod,lib, vbi dicit, quod ſi † negligat eam de-
fendere priuatur omni commodo: & poteſt
prouidere ne bona.d.Eccleſiæ dilapidentur.&
30 ſi dilapidentur†accuſare, & etiam retractare.
c.Filijs.16,q.7,Lambert.in eod.tractat.in 3.lib,
2.q.prin.artic,8.num,6. ad finem: & artic,7.nu,
2,etiam ad finem, vbi dicit, quod ſi patronus
allegat, & probat cauſſam indebitam aliena-
tionis factæ ab ordinario,& capitulo, aliena-
tio retractatur,& ſi iuſpatronatus eſſet Eccle-
31 ſiaſticum;non valeret † aliqua alienatio facta
ſine patrono,& in 1. lib.art.9.10.q.prin. primæ
part.& 2.lib.art.3. 8.q.prin.3. part.dicit, quod
32 iuſpatronatus † eſt etiam Eccleſiaſticum in
perſona laici,quando præſcriptione,vel priui-
legio ſit quæſitum: ſed illud dictum procedit
qñ Eccleſia eſſet conſtructa,vel dotata de bo-
nis Eccleſiaſticis: ſecus verò ſi de bonis patri-
33 monialibus: quia tunc † dicitur ſeculare,etiã
ſi patronus ſit perſona Eccleſiaſtica: vt refert
Flam.Pariſ. in 2.lib. de renunt. benef. quæſt. 4,
num,39.40.& 41. vnde dicendum, quod iuſpa-
tronatus de quo agitur ſit ſeculare;cum Eccle
ſia à principio fuerit conſtructa, & dotata à
Rege de bonis ſuis; & poſtea in erectione Col
legiatæ Princeps ille duo millia aureorum de
ſuo expenderit; & dotem 100. annuatim red-
ditus dederit: & ſic ex diſpoſitione. d.c.Filijs.
34 16.q.7.poteſt † dilapidantes accuſare, & inſta-
re ad retractationem.c.Præcariè.10,q.2. Quod
35 nempe procedit cum teneatur† ſcire quomo-
do Eccleſia ſit recta, & gubernata: ad ea quæ
notat Lamb, in eod,tract.lib.2,arti.8,1. q.prin.
2.part.num.8.
36 Onus habet etiam quia tenetur †præſenta-
re perſonam idoneam, tum de iure priuilegij;
quia in bulla Papa dando ei facultatem præ-
ſentandi; cum ſit tempus vacationis, in ex-
preſſo dicit,quod præſẽtet perſonas idoneas:
tum etiam de iure communi;aliàs pro ea vice
priuatur illo honore, Abb.in c.Cum vos, nu.5.
de offic.ordin.ad finem.Paul.de Citad. in eod.
tract. de iur.pat.in 6, par.art.2. ad finem,& fa-
cit.c.Significaſti. de iur.pat. Gemin.in c,1.n.7.
37 de præben.in 6.Perſona† verò idonea illa eſt,
quæ vult,& poteſt.c.Super inordinata.de præ-
ben.& c.Cum in cunctis,de elect, In quibus lo-
cis reperitur aperti eſſe iuris, quod ad bene-
ficia ſunt eligendi idonei;id quod non ſolũ pa
tronis iuriſpatronatus, ſed Epiſcopis, & alijs,
quibus datum eſt poſſe beneficijs prouidere,
38 conuenit;quia beneficio debet † prouideri de
perſona, non autem perſonæ de beneficio: &
quandocunque patronus non præſentat per-
39 ſonam idoneam: non tenetur † ordinarius il-
lam admittere;& poteſt Eccleſiæ de alio ido-
neo prouidere. c,Quoniam,de iur. pat. & tra-
dit Hoſtien.in ſum.eod,tit.verſ.Quid iuris.ibi.
40 Sed ſi neuter. Non † idoneus autem, & indi-
gnus dicitur ignorans.c.Cum ſit. & c. Cum te.
de ætat.& qual.& c.Niſi cum pridem.§,Pro de-
fectu.de renunt. Eccleſia enim indiget perſo-
41 nis litteratis,quia ſunt tanquam † muri inex-
pugnabiles contra aduerſantes.c.Super ſpecu
42 la.ne Cler,vel Monach. Eccleſia † enim paſci-
tur verbo Dei;& fouetur doctrina; ſicut cor-
pus hominis cibo materiali.c.Inter cætera. de
43 offic.ordin.& indignus dicitur † non ſolũ igno
rans,ſed etiam infamis. c.Infamibus.de regul.
iur,in 6.& ſimoniacus.c.Nobis.de ſimon.quæ ſi
monia pluribus modis committitur: & in ſpe-
44 cie,quod attinet ad caſum,committitur† quã-
do pro obtinendo beneficio, vel gratia patro-
ni,pro præſentatione dãtur munera: prout ſin
gulariter tradit Rom. in cõſ,317.& tradit tex-
tus in ca.vlt.1.q.3.vbi dicitur, quod exigere,
& dare antea vel poſt aliquid,eſt ſimoniacum,
& qñ per importunas præces inducitur patro-
nus ad præſentationẽ,ad quã prius nõ inclina-
bat;& maximè ſi pecunia,vel aliud tẽporale de
tur intercedẽtibus:qa tũc inducitur ſimonia,&
45 † præſẽtatio,neq; ſequuta inſtitutio tenet. Gl.
in d.c.Nobis.de ſimon.in verbo,Interueniẽte.&
ibi Abb.& habetur in c.Math.& c.De hoc.& c.
Inſi-

Inſinuatum.eod.tit. de Simon. In quibus locis
committitur ordinarijs, quod ſi ſit notorium
46 † aliquem ſimoniacè habuiſſe beneficium,debeant eundem priuare; & quando non ſit notorium, ſi tales laborant huiuſmodi infamia, debent eis indicere purgationem canonicam: & ſi non ſe purgauerint etiam priuari debeãt.
47 Simonia † nanque tripliciter committitur, videlicet, munere,obſequio,& lingua. Munere ſcilicet, ſi quis munus offerat pro habendo beneficio.Obſequio ſi alteri ſeruiat ea intentione;vt beneficium conſequatur. Lingua, ideſt
48 ſi † vtatur fauore alicuius: vt notat Ioan. de Selua. in tract. de benefic. part.1.quæſt.6.nu.
49 46. & 47. addens quod ſi quis † conferat beneficium ad preces alicuius principaliter,etiã ipſe committit Simoniam, ſi pro indigno con-
50 ferat ad preces;& etiam † qui preces emittit: quod tradit textus. in c.Saluator. 1. q. 3. verſ. Quiſquis igitur: vbi dicit quod,qui ad hoc largitur ad propria lucra,vel munere linguæ, aut indebiti obſequij,vel adipiſcitur, eſt ſimoniacus: ſecus verò ſi præces ſint pro digno: quia
51 qui † pro idoneo precatur non malè facit. Gl. Singularis. in c.Tuam.de ætat. & qual. in verbo.Nullum prorſus. & ibi Abb. & in c. Vt noſtrum. vt Eccleſ.benef. ſin. dimin. confer. & 1. q.1.c.Latorem. Sacri enim canones malè ſen-
52 tiunt; quod beneficia † dentur indignis, & perſonis,quæ ſint in ſcandalo populi.c.Ad aures. de tempo.ordin.& c.Quoniam. de iur.patron. ibi.Si autem hoc ſine ſcandalo. & c.Cum teneamur. de præben. & c. Faciat homo. 22.q. 2.Imò quando concurrant plures idonei de-
53 bet † eligi magis idoneus, aliàs patronus, vel
54 qui habet electionem,grauat † conſcientiam; vt notat Fed.de Sen. in conſ.95. & Abb. in ca. Quoniam. de iur. patro. in Gl.maioribus. Notar. cum allegatis in Miſcel.43. de orat. & roſario.qui eſt videndus;peccat enim non eligẽdo magis idoneum. & quando adſit in ſufficientia,æqualitas: ſi adſint diuites, & paupe-
55 res:vel nobiles,& plebei; electio † deberet fieri de diuite,& nobili;potiuſquam de paupere, & ignobili, ſi Eccleſia cui ſit prouidendum ſit pauper.Gl.in c. Conſtitutis.de appell. in verbo; Impotentiam: & illic Abb.num. 10. dicens quod melius prouidetur,ſeu conſulitur Eccleſiæ per diuitem,ſeu potentem:& num.11.dicit
56 quod & ſi pauper ſit idoneus; non eſt † tamẽ vtilis Eccleſiæ,ſicut diues: Imò Fed.de Sen. in d.conſ.95.& Abb. in c.Conſtitutis. num. 7. di-
57 cit quod patronus † peccat,qui non eligit ma-
58 gis idoneum pro Eccleſia. Et illa † dicitur pauper,quæ habet paucos fructus: vt eſt Eccleſia, de qua agitur,in qua canonici ſolũ habent duos ducatos loco præbendæ, & reliqui redditus conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis,quæ dantur intereſſentibus horis ca-
59 nonicis: qui redditus † non veniunt appella-
tione fructuum.c.Licet.de præben. Quare.qui debet Eccleſiæ prouidere,tenetur de perſona
60 in literis idonea prouidere. Scientia † enim requiritur in clerico,etiam de iure diuino; vt dixit Deus per Oſeam Prophetam. c.4 quãdo dixit: Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego te re-
61 pellam, ne Sacerdotio fungaris. Qui † enim habent ſcientiam ſunt ſicut ſtellæ cœli: vt ait Felin. in c.Nonnulli.col.20.verſ.Ex fauore pu-
62 blico de reſcrip.quia ex eorum † doctrina mundus illuminatur.Auth.c.ne fil.pro pat. vnde remanet concluſio,quod eligi, & præſentari de-
63 bent perſonæ idoneæ,& litteratæ. Graue † enim eſt, quod fiat electio, & præſentatio de perſona indigna; & ex ſolo fauore. c. Nec no-
64 uam.8.q.3.& quando † ſint in ciuitate;vel oppido,& diœceſi perſonæ idoneæ, debent præferri forenſibus, & extraneis: vt poſt allegata pro & contra;cõcludit Roch.de Curt.in tract. de iur.patron.in verbo,Honorificum.num.40. verſ. Prima opinio eſt verior. Et quando con-
65 currant † doctores Canoniſtæ, & Theologi: ſi Eccleſia non habeat hæreſim,potius eſt eligendus & præſentandus doctor Canoniſta, quàm Theologus; vt probant Abb. & Felin. in c. Cũ adeò. de reſcrip. quia, ceſſante hæreſi, Eccleſia ſemper indiget perſona habili ad eã defendẽdã: & ita vt ſupra ego iuris eſſe concludo, Saluo tamẽ meliori iudicio.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CLII.

Poſſeſſor an priuetur ſua poſſeſſione eo non citato: & intruſus,quis dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.*
2 *Nemo ſua poſſeſſione eſt priuandus ſine cognitione cauſſæ.*
3 *Poſſeſſor eſt citandus antequam priuetur poſſeſſione.*
4 *Omiſſa citatione actus eſt nullus,etiam ſi auctoritas Iudicis interuenerit.*
5 *Priuatus poſſeſſione,non ſeruato ordine nullum debet pati damnum.*
6 *Intruſus eſt etiam, qui poſſeſſionem recipit cum auctoritate Iudicis,non ſeruato ordine.*
7 *Intruſus dicitur malæ fidei poſſeſſor.*
8 *Intruſus tenetur ad reſtitutionem fructuum.*
9 *Violentus dicitur, qui non ſeruato ordine ſpoliat poſſeſſorem.*
10 *Mandatum non derogat iuri communi.*
11 *Mandatum ad non expreſſa non ſe extendit.*
12 *Procurator ſolum ad expreſſa in mandato habet auctoritatem.*
13 *Mandatum non ſe extendit ad non veriſimilia.*
14 *Mandatum ſpeciale requiritur ad tollendas conditiones poſitas in erectione beneficij.*
15 *Actus non ſeruato ordine eſt nullus.*
16 *Nemo eſt priuandus iure ſuo, eo non citato.*

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

TItius vxoratus non habens filios, de conſenſu ordinarij erexit beneficium in Eccleſia plebis S.Mariæ & dotauit de bonis ſuis, quatenus decederet ſine filijs; ita tamen quod etiam eo mortuo fructus non poſſent percipi, viuente eius vxore; qui poſtea nominauit Rectorem ad dictum beneficium, & fecit mandatum cuidam amico ſuo ad eum præſentandum, & inſtandum ad inſtitutionem cum omnibus neceſſarijs; & facta præſentatione & ſequuta inſtitutione, vigore Bullæ Archipræſbyter illius plebis immiſit præſentatum in poſſeſsionem terrarum dotis.d.beneficij; viuente vxore d.eius mariti; nulla citatione de ipſa in poſſeſsione exiſtente facta: quæ apud ordinarium reclamãdo inſtetit; reſtitui in poſſeſsione: ſuper qua quæſtione requiſitus reſpõdi nullam fuiſſe poſſeſsionem. d. Rectoris dictamque vxorem reſtituendam fore: vt infra.

Dictum habemus in iure vulgare, quod om-
1 nis ſpoliatus † ante omnia eſt reſtituendus. c.
In literis, de reſtitut. ſpol. & habetur in tot. tit.
2 2.q.2. & 3.q.1. Nemo † enim ſua poſſeſsione
eſt priuandus ſine cauſſæ cognitione: c.2. & c.
3 Ex literis. de reſcrip. debet enim citari † ad
contradicendum. c. Licet Epiſcopus. de præben. in 6. l.1.§. Qui à me. ff. de vi, & vi armat.
Rom. ſingul. 766. Caſſad. deciſ.4. de ſequeſt. poſſeſſ. num.2. Quæ concluſio in tantum procedit,
4 quod etiam ſi interueniat † auctoritas iudicis,
quando citatio ſit ommiſſa, actus eſt nullus. c.
Volumus. 16.q.4 & c.1. & fin. vt lit. pend. l. Extat. ff. quod met. cauſ. l. Si quis in tantam. C.
5 Vnde vi. Et quandocunque quis † priuatur
ſua poſſeſsione, nõ ſeruato ordine, nullum poteſt ei reſultare damnum; quin debeat habere, quod poſsidendo habuiſſet; quia Non præſtat impedimentum, quod de iure nõ ſortitur effectum reg. Quod de iure. de regul. iur. in 6.
Cran. in conſ. 140. nu.2. & 3. vbi dicit, quod priuatus poſſeſsione non tenetur reſpondere in petitorio, donec vſque ad minimum quadrantem fuerit ei ſatisfactum, reſpectu fructuum: & reſtitutus debet tantum tempus manere in poſſeſsione antequam reſpondeat in petitorio, quantum ſtetit ſpoliatus: quare ille clericus erit cogendus ad reſtitutionem poſ-
6 ſeſsionis, cum ſit, & fuerit intruſus: nam ille †
dicitur intruſus nedum qui propria auctoritate ingreditur poſſeſsionem beneficij, ſed etiã ſi cum auctoritate iudicis, vel exequutoris nõ ſeruantis ordinẽ, eam adipiſcatur: vt latè probat Mandoſ. in reg. 29.q.4. & Imol. in ca. Cum veniſſent. num.7. de in integ. reſtit. & Rot. in
7 deciſ. 687. in 1. vol. diuerſ. nouiſſ. Et qui ſe † intrudit, dicitur malæ fidei poſſeſſor, & ad fru-
8 ctus perceptos † tenetur; Imò ad percipiendos; iuxta communem concluſionem Rot. in deciſ. 1170. in 3. vol. diuerſ. nouiſ. dicuntur .n.
9 poſſeſſores violenti; nam ille † dicitur etiam
violentus, qui auctoritate illius, qui minus rectè egit, ingreditur poſſeſsionem. Soc. cũ per eum allegatis in l. Iuſtè poſsides. 4. col. verſ. Secũda concluſio. ff. de acquir. poſſ. & cũ ſequitur Neguſ. in tract. de pign. 2. memb. 3. part. nu.22. & ſic poſſeſsio erit reſtituenda vxori prædefuncti mariti; vnà cum fructibus.

Nec obſtat mandatum ad præſentandum: quia dato etiam, quod extenderetur ad reuocandas conditiones in erectione poſitas, quod ſcilicet fructus non poſſent percipi viuente vxore: quod ſecus eſt (vt infra patebit) tamẽ
10 per hoc non intelligitur mandatum † poſſe
derogare diſpoſitioni iuris communis; quin ſcilicet poſſeſſor antequam priuetur ſua poſſeſsione non ſit citandus ad dicendũ iura ſua; vt ſupra probatur: Imò mandatum ad hoc cõfert; dum dicitur ad præſentandum, & ad omnia neceſſaria faciendum: ergo cũ citatio poſſeſsionis eſſet neceſſaria, mandatum dicitur ad ea, quæ erant neceſſaria: nec aliter interpre-
11 tari oportet; cum ad non † expreſſa intelligi
non debeat. c. Cum olim. il 1. §. Quia verò. de
12 offic. deleg. vbi dicitur, quod procurator † ſolum intelligitur ad illa conſtitutus, quæ in cõmiſsione expreſſa reperiuntur: quod idem iudicauit Rot. tit. de procur. in nouiſ. deciſ. 13.
13 num.2. neque poteſt † ſe extendere ad ea, quæ
mandans veriſimiliter non eſſet conceſſurus; l. Si filius. ff. de donat. l. Indebitum. ff. de condi. indeb. Vnde ſtante qualificata erectione be-
14 neficij ad eam tollendam requirebatur † ſpe-
ciale mandatum. Rot. eod. tit. de procur. in nouiſ. deciſ. 21. & ita nulli debet eſſe dubiũ, quin
15 ille actus † fuerit nullus; quod probat Card. in
16 conſ. 65. num.6. Quia nemo † vnquam eſt pri-
uandus ſua poſſeſsione, & iure ſuo, niſi prius citetur ad docendum de iuribus ſuis. Clem. Paſtoralis. in fin. de re iud. & ita iuris eſſe dico. d. vxorem fore in ſua poſſeſsione reſtituendã. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLIII.

Canonicus an habeat diſtributiones licet non ſit in ſacris?

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus non habet ordinem ſacrum annexum de iure.*
2 *Diſtributiones debent dari his, qui interſunt horis canonicis.*
3 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium.*

4 Qui

4 Qui altari ſeruit, de altare viuere debet.
5 Medietas diſtributionum tollitur negligentibus ſuſcipere ordinem annexum.
6 Statutum, neque conſuetudo poteſt tollere iura canonum.
7 Statutum, nec conſuetudo poteſt valere in præiudicium alterius. & nu. 16. & 25.
8 Canonicus in poſſeſſionem miſſus debet habere fructus.
9 Canonicus admiſſus poteſt repellere vſurpatores ſui beneficij.
10 Capitulum admittendo canonicum debet ei prouidere ad neceſſariam eius ſuſtentationem de bonis vacantibus.
11 Mercenarius eſt dignus mercede.
12 Ordo annexus aptitudine requirit ætatem legitimam: licet non ſit in ordine electus, aut præſentatus.
13 Admiſſus ad beneficium habens ordinem annexũ debet infra ſex menſes illum ſuſcipere.
14 Ordo annexus actu, requiritur in actu admiſſionis ad beneficium.
15 Diſtributiones non veniunt appellatione fructuũ.
17 Diſtributiones ſunt acceſſiones ad ius Canoniæ.
18 Vnus non poteſt facere officium duorum. & num. 20. & 24.
19 Natura diſtributionum eſt, vt dentur perſonaliter ſeruienti.
21 Indebitè canonici habent portionem ſeruientis, & etiam vacantis.
22 Vacantiæ debent conuerti in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari.
23 Cultus diuinus debet augeri; & non minui.
26 Papa non intendit præiudicare iuri alterius.
27 Declaratio. c. 1. de Cler. non reſid. in 6. & num. 38.
28 Abſurdum eſt vitandum.
29 Iudicare aliter quàm ſcriptum eſt in lege, eſt impertinens.
30 Ordinata ad perpetuam vtilitatem non debent trahi ad priuatum commodum.
31 Canonum ſtatuta ab omnibus ſunt cuſtodienda.
32 Canones pendunt ab auctoritate veteris, & noui teſtamenti.
33 Omnis lex pendet à lege Euangelica.
34 Statutum non valet contra legem diuinam, neque naturalem.
35 Statutum non valet contra canones.
36 Inferiores non poſſunt tollere, nec addere, vel immutare legem ſuperiorum.
37 Diſtinguere non poſſumus vbi lex non diſtinguit.
39 Statutum non eſt rationabile quando derogat iuri per Papam inducto.
40 Confirmatio generalis non comprehendit ordinationes prædeceſſorum Pontificum.
41 Inhoneſtum eſt, quod quis patiatur detrimentum.
42 Actus non dicitur honeſtus quando fiat immoderatè.
43 Statutum tollens mercedem laboranti dicitur immoderatum.
44 Honeſtum dicitur dare laboranti mercedem.
45 Honeſtum eſt, quod eſt bonum, & æquum.
46 Statuere non poſſunt canonici cõtra iura alterius.
47 Confirmatio Papæ non comprehendit ius tertij.
48 Confirmatio non comprehendit ea, quæ canonici non poſſunt de iure ſtatuere.
49 Canonici non poſſunt ſtatuere in his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ. & num. 60.
50 Papa non præſumitur derogare iuri alterius, niſi expreſsè dicat.
51 Conſenſus ſuperioris debet probari.
52 Conſenſus tacitus in præiudicialibus non ſufficit.
53 Taciturnitas in arduis non operatur conſenſum.
54 Statuta pœnalia condere ſpectat ad iuriſdictionẽ.
55 Canonici non habent iuriſdictionem.
56 Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa res ſuas, & circa quas.
57 Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa ea, quæ ad eos pertinent.
58 Cauſa ſtatuendi debet eſſe rationabilis.
59 Confirmatio Papæ non conualidat ſtatutum tendens ad damnum alterius.
61 Statuta capituli facta ſine Ordinario non valent.
62 Conſenſus debet eſſe expreſſus ſuperioris.
63 Voluntas Papæ non præſumitur in his, quæ concernunt ius tertij.
64 Præiudicium, etiam minimum, ſufficit, ne præſumatur voluntas Papæ.
65 Diſtributiones ſunt inuentæ, vt augeatur cultus diuinus.
66 Statuta non valent contra leges, bonos mores, & honeſtatem.
67 Qui ordinem ſuſcipiunt propter diſtributiones principaliter, & non propter officium, committunt ſimoniam mentalem.
68 Ordinarius poteſt ex vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ cogere canonicos ad ordines ſuſcipiẽdos.
69 Statutum tollens mercedem laboranti, applicando ſtatuentibus: dicitur contra charitatem.
70 Redditus abſentium debent dari alijs pro ipſis ſeruientibus.
71 Portio abſentium debet applicari fabricæ Eccleſiæ, vel pio loco.
72 Impedito non currit tempus ad habendũ ordinẽ.
73 Ordo ſacer nõ eſt annexus vigore Bullæ erectionis.
74 Regimen eſt directio bona gubernationis.
75 Regimen inducitur ad bonum, & vtile.
76 Decor ſignificat ornamentum.
77 Deus fit placabilior ex multiplicatis orationibus, & oratoribus.
78 Duo ſunt genera diſtributionum.
79 Portio, quæ appellatur menſa groſſa, eſt ad inſtar præbendæ.

Da mihi Domine verbum, vt verita-
tem dicam.

FACTI SPECIES.

IN erectione inſignis Collegiatæ S. Mariæ
nullius diœceſis,ſummus Pōtifex conceſ-
ſit facultatem capitulo condendi ſtatuta
licita,& honeſta, & ſacris canonibus non
contraria,pro directione,augumento, & vtili-
tate rerum d.Capituli,quæ eo ipſo confirmata
cenſeantur à Sede Apoſtolica: & diſpoſuit ꝙ
omnes redditus eſſent diſtributiones quoti-
dianæ, exceptis duobus ducatis pro ſingulo,
quæ diſtribuerentur inter ſeruiētes duntaxat
horis Canonicis; ita tamen quod portio ab-
ſentium non accreſcat reſidentibus; ſed abſen
tia durante,illa portio daretur alijs pro abſen
tibus ſeruientibus: deditque etiam Principi
ſeculari patrono iuriſpatronatus, auctoritatē
faciendi ſtatuta de conſenſu Capituli, pro bo
no regimine,& decore,ac perſonarum inibi di
uinis intereſſentium commodo: & in quos v-
ſus,oblationes & pia legata, d. Eccleſiæ facta
conuerti debeant.

Poſt quam erectionem canonici, & aliæ di-
gnitates,licet non eſſent in ordine ſacro, ſer-
uientes in diuinis officijs habebant diſtribu-
tiones iuxta ſeruitium; ſed ſuccedente tem-
pore, capitulum fecit ſtatutum, quod nemo
poſſet diſtributiones habere, niſi haberet or-
dinem Subdiaconatus,quod ſtatutum per mul
ta tempora fuit vſu receptum:nunc verò reuo
catur in dubium; an valere poſſit; et maximè
contra illos, qui interſunt horis canonicis; &
non ſunt in culpa propter defectum ſacri or-
dinis? ſtante promota difficultate quod Ordi-
narius. d. Eccleſiæ, prælatus inferior vigore
Conc.ſeſſ.23.c.10.non poſſit dimiſſorias dare;
& d.Eccleſia prætendit non eſſe, aut vnquam
fuiſſe intra diœceſim aliquam, ſed ſemper in
propria.In quo articulo multa eſſent diſcutiē-
da,ſed breui ſermone quid ſentiā notabo.Sal-
ua correctione S. Matris Eccleſiæ.

Duo pro dilucidatione præſentis caſus præ
mitto,videlicet,quod de iure canonum cano-
1 nicatus † non habet certum ordinem ſacrum
annexum, ſed ſatis eſt, quod canonicus ſit in
minoribus. Abb. in c.2. de inſtitut. & in ætate
14.annorum:vt ipſe atteſtatur in c.Super inor-
dinata,num.7.& 12. de præben.& fuit in Conc.
Trid.deciſum,c.6.ſeſſ.23.Secundò,quod etiam
2 de iure canonum diſtributiones † debent da-
ri his,ꝗ horis canonicis interſunt. c.1. de cler.
non reſid.in 6.Vnde de iure canonum ſatis eſt
quod clericus ſit in minoribus, & in ætate 14.
annorum, vt ſit capax canonicatus;cum præ-
3 ſertim inter † ſimplicia beneficia annumere-
tur; ſicut notat Rebuff. in pratic.benef.tit.Se-
culare beneficium quotuplex.num.12.& omnis
in ætate 14. annorum eſt capax ſimplicis bene
ficij.c.De his 28. diſtin. & c.Indecorum. de æ-
tat. & qualit.cap.Super inordinata.de præben.
& Conc. in d.c 6. ſeſſ. 23. Quare reſultat con-
cluſio, quod de iure canonum nullus ſit ordo
ſacer annexus canonicatui;& conſequenter ꝙ
4 qui † ſeruit altari,de altare viuere debeat.Paul.
Apoſt.in 1.Epiſtol. ad Corinth. c.9.c. Cum ſe-
cundum de præben. & ei ſit danda ſufficiens
portio fructuum beneficij.cap. Extirpandæ.de
præben.& dignit.vbi in §.Qui verò.& in c. Cir
in cunctis.§.Inferiora.de elect. deciſum fuit ꝙ
quando ordo non ſit annexus, non eſt auferrē
da legitima portio ſeruienti.Imò quando etiā
ordo ſit annexus, non datur ei pœna ammiſ-
5 ſionis totius diſtributionis; ſed † ſolum me-
dietatis, quando per negligentiam differat or
dinem ſuſcipere. Clem. Vt hi, qui. de ætat. &
qual.Ex qua quidem diſpoſitione datur intel-
ligi,quod diſtributiones intereſſentibus diui-
nis officijs non tolluntur, ſed tantum earum
medietas,quando ordo ſit annexus,& differāt
per negligentiā ordinem ſuſcipere: quæ pena
ſolum datur quando ſit ordo annexus, & per
negligentiam omittatur; à qua diſpoſitione
eſt argumentum, quod omnes diſtributiones
debeantur,quando ordo non ſit annexus;& nō
ſtatur per canonicum ad ordinem aſcendere
6 quam iuris † diſpoſitionem ſtatutum canoni-
corum,neque conſuetudo poteſt infringere.c.
fin.vbi doct.de conſuet.Adæquantur enim ſta-
tuta,& conſuetudines. c.1.& ibi Gl. in verbo
facti. de conſtitut. in 6. & tradit Fed. de Sen.
7 in conſ.17.num.3.Statutum † enim, & conſue-
tudo in alterius præiudicium non poteſt vale
re. vt probat Fed.in d.conſ.17.num.5. verſ. So-
lutio. Hoc enim cautum eſt in iure,quod quā-
8 do canonicus † eſt admiſſus, & in poſſeſsione
canonicatus miſſus,debet habere fructus.c.Di
lectus.il 2. ad finem.de præben. ibi. & ſibi de
redditibus Eccleſiæ ſingulis annis aſsignari
prouentus: & tantò magis debentur diſtribu-
tiones.d.c.1.de cler. non reſid.in 6. & expreſsè
notatur.in c.Dilectus.il primo eod.tit.de præ-
ben.ibi.Facientes eidem portiones quotidia-
nas,quæ fiunt in Eccleſia memorata, ſine dimi
nutione aliqua aſsignari.Et tantum ius acqui-
rit canonicus adepta poſſeſsione, quod ſi ali-
9 quis † ſibi vſurpaſſet bona ſpectantia ad eius
canonicatum,poteſt eum, & illos expellere.
Rot.dec.19.num.13. in 2.vol.diuerſ. nouiſſ. Et
ratio fortius poſſet procedere in caſu præſen-
ti;quia canonicus fuit à capitulo in poſſeſsio-
nem miſſus;quo caſu, dato quod ordo ſacer eſ-
10 ſet annexus,nihilominus capitulum † deberet
canonico per ipsū admiſſo prouidere ad eius
neceſſariam ſuſtentationem, quando maximè
ei ſe obtulerit facultas alicuius præbendæ va-
cantis,ad notata per Abb. in c.Cū ſuper quæ-
ſtione.

ſtione,num.4. & 7. de conceſſ. præben. & iſto
caſu,nedum aderat portio vacantis , ſed ipſa-
met portio canonicatus,de quo agitur. Eſt e-
nim dictum Domini noſtri Ieſu Chriſti , quod
11 mercenarius eſt dignus mercede , vt notat. S.
Lucas Euangeliſta in c.10.& S. Matthæus etiã.
c.10. Imò quando annexio ordinis de iure cõ-
muni,vel ſtatutario adeſſet, eſſet animaduer-
tẽdum an annexio eſſet reſpectu aptitudinis,
12 vel actus:quia ſi reſpectu† aptitudinis,ſufficit
eſſe in ætate legitima ; vt eſt in eo §. qui ſit ad
parochialem electus,vel præſentatus, quia ſa-
13 tis eſt quod ſit in ætate legitima.Debet† enim
poſtea ſuſcipere ordinem requiſitum infra ter
minum ſex menſium.d.§.Inferiora & c. Nemo,
& c.Licet canon. de electio. quod procederet
in canonico quando ordo eſſet ei annexus; ga
quo ad capacitatem deberet habere emolumẽ
ta canonicatus; nec ei datur alia pœna ob ne-
gligentiam ordinem ſuſcipiendi, niſi medieta
tis pœna ammiſsionis diſtributionum, vt in d.
14 Clem.vt hi qui, de ætat.& qual.Si verò † ordo
eſſet annexus ratione actus, admittendus non
eſſet ad inſtitutionem , niſi cum ordine anne-
xo: ſed hic agitur de aptitudine, ergo ſatis eſt
quod tempore admiſsionis ſit in ætate requi-
ſita; quia ſi poſtea ſit negligens in ſuſcipiendo
ordinem, solũ debet priuari medietate diſtri-
butionum , ſed aliter procedit quando ordo
non ſit annexus, vel quando nõ ſtat per ipſum
in habendo ordine;quia(vt infra dicetur) non
eſt imputandus de negligentia:& ſubintrat ſẽ
tẽtia Domini Noſtri,quod mercenarius ſit di-
15 gnus mercede:& quia diſtributiones † non ve
niunt appellatione fructuum ſed mercedis, vt
in d.c.1.de cler.non reſid.in 6.& notat Abb. in
c.fin.de pecul.cler.& Gl.in c.Licet. de præben.
in verbo,Diſtributiones,& Pariſ.in cõſ.32. per
totum. & in ſpecie.num.13. vol.4. & dantur p
ratione certi miniſterij ſecundum Rot.deciſ.
330. vol.1. diuerſ. nouiſſ. Fructus verò dantur
etiam abſentibus. Nec valet ſtatutum contra-
16 rium,neque conſuetudo ; quia nemo poteſt †
ſtatuere,vel conſuetudinem inducere ad alte
rius præiudicium.Lap.alleg.20. cum ibi anno-
tatis: vnde ſi diſtributiones ad hoc ſunt inſti-
17 tutæ,vt dentur ſeruientibus,& ſunt † acceſſio
nes ad ius canoniæ,ſicut refert Felin. in c. Cũ
olim. poſt principium , de re iud. & ſequitur
Card.in conſ.53.ſequutus Bal.nõ poteſt in du-
bium reuocari,quin debeantur ſeruienti. Imò
inconueniens eſt,quod tollantur ſeruienti , &
non ſeruientibus diſtribuantur.

Nec militat ratio allegata quod canonici in
ſacris faciant,ſeu ſuppleant partem non habẽ
18 tis ordinem;quia vnus † non poteſt facere of-
ficium duorum,cũ vix ſuum adimplere valeat.
c. Singula 89. diſtin.c. Quia nonnulli. de cler
non reſid. & conferunt not.à Bal.& confirma-
19 ta à Card. in d.conſ.53. & natura† diſtributio-
num eſt , vt dentur perſonaliter ſeruienti ; &
20 vnus non poteſt † pro duobus ſeruire. Ant.de
But. in c. Cum olim. de ſent. & re iud. & illic
Abb.num.2. ad finem;qui dicit quod diſtribu-
tiones dantur pro perſonali ſeruitio ; vnde v-
nus,cum ſit vnus tantum, non poteſt pro duo-
bus ſeruire,Staſil.de Grat.expect.§.4. in 4 for
ma: num. 2. & idem Lud. Gome: eod. tit: de
21 Grat.expe.num.54.poſt prin. Quare indebitè†
habent portionẽ alterius ſeruientis. Imò etiã
non ſeruientis Card. in Clem.1. in 9. quæſt. de
celebr. Miſſ. quod maximè procedit in portio
22 ne vacantis canonicatus,quæ debet † cõuerti
in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſeruari pro futuro
ſucceſſore.c.Cum vos.de offic. ordin. & c.Præ-
ſenti.eod.tit.in 6. vbi Fran. num.2. dicit quod
non valet contrarium ſtatutum:& cum allega-
tis notat Redo.de ſpol.quæſt.1. nu.20. verſ. &
videtur adeo verum ; & huiuſmodi obſeruan-
tiã tendit in detrimentum cultus diuini,vt di
23 cam infra;qui † augeri debet,& non minui.c.
24 fin.de reſcrip.in 6.Nec vnus poteſt † duos re-
præſentare,& pro alio ſupplere. Caſſad.deciſ.
vnica. de cler. non reſid. & ita remanet cõclu-
25 ſio,quod allegatum ſtatutum non † valeat in
præiudicium alterius. c. Quamuis. de reſcrip.
26 in 6. neque eſt interpretandũ, quod Papa † in
auctoritate data canonicis condendi ſtatuta ,
(de quo infra dicam) voluerit præiudicare
iuri alterius. c.Ad aures. etiam de reſcrip. in
decretali ,

Neque prædicta concluſio debilitatur argu
mento.d.c.1. de cler.non reſid. in 6.dum dici-
tur quod diſtributiones debeant dari intereſ-
ſentibus diuinis officijs, iuxta cuiuslibet Ec-
27 cleſiæ ordinationem : quia id † non refertur
ad ea,quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ , ſed
ad modum diſtribuendi per horas diſtributio
nes: vt ita declarat Gl.in verbo,Ordinationẽ .
& alia Gl.in d.Clem.Vt hi qui,in verbo,Certis
horis.& Gl. notabilis. in c. Conſtitutionem. in
verbo,ſtatutum.de verb.ſignif.in 6. nec illa lo-
quutio ſtatutorum,& conſuetudinis poteſt ex-
tendi ad tollenda iura expreſſa; ſcilicet, quod
diſtributiones debeant dari intereſſentibus ;
eſſet enim abſurdum , quod Papa decretaſſet
quod darentur diſtributiones ſeruientibus, &
in eadem diſpoſitione dediſſet facultatẽ alijs
dictas diſtributiones auferendi,quod abſurdũ
28 † eſt euitandum.c.In geneſi.de elect. & Clem.
2.de magiſt. Quare reſtat diſpoſitio per Boni-
fatium VIII. condita,in d.c.1.de cler. nõ reſid.
in 6. quod debeant dari diſtributiones ſeruiẽ-
tibus. Quam conſtitutionem innouauit Con-
cilium Trid.ſeſſ.24.c.12.de reform. Impertinẽs
29 † enim eſſet aliter iudicare, quàm loquatur.c.
Erit autem lex.diſtin.4.& c.In iſtis.ead.diſtin.
vbi dicitur;quod non licet aliter iudicare,quã
quod eſt ſcriptum:& ſpecul.in tract. de mod.
gener.Conc.celeb.Rubrica 4.nu.4.refert Leo-
nem

nem Papam ita ſcripſiſſe, videlicet, quod illa,
30 quæ† ad perpetuam vtilitatem ſunt ordinata
nulla commutatione varientur; nec ad priua-
tum trahantur commodum. Quare non eſt hæ-
ſitandum quin ſtatutum allegatum ſit nullum;
31 quia Canonum † ſtatuta ab omnibus ſunt cu-
ſtodienda.c.Si romanorũ.19.diſt.Nec alia con-
traria valet ordinatio.c.Quo iure.8. diſt. & ca.
32 fin.9.diſt.Canones† enim pendent ab auctori-
tatem noui, & veteris teſtamenti: ex his, quæ
dicuntur.in c.Qualiter,& quando.il 2.de accu-
33 ſat,Omnis † enim lex dependet à lege Euan-
gelica.c.Vt noſtrum.vt Eccleſ.benef.ſin.dimin.
34 conf. Vnde ſicut ſtatutum † contra legem di-
uinam,vel naturalem non valet.ca. fin.de con-
35 ſuetu.ita† neq; contra Canones.d.c.fin.19. di-
ſtin. Et hoc maximè procedit contra inferio-
36 res,qui† non poſſunt tollere, addere, nec im-
mutare legem ſuperioris. ca. Cuncta per mun-
dum.9.q.2.& ſic cum Canon.ille in c.1.de Cler.
non reſid. loquatur ſimpliciter de illis, qui di-
uinis Offitijs interſunt; nec diſtinguat inter
habentes, & non habentes Ordinem ſacrum;
37 non habent† Canonici ius diſtinguendi. l. De
pretio.§.De publ.ff.de cond. ob cauſ.cum alijs
ſimilibus;nec eſt vis faciẽda in illis verbis iux-
38 ta† ordinationem;quia non poſſunt referri ad
tollenda,vel immutanda iura;ſed vt ait ibi Gl.
ad modum diſtribuendi:& ordinatio debet eſ-
ſe rationabilis, vt dicit textus;& rationabile
39 † ſtatutum non eſt tollere, vel derogare iuri
per Papam introducto.c.Veniens.de iureiur.&
c.Quę in Eccleſiarum.de conſtitut.vt ſupra eſt
probatum:& c.Quod ſuper his. de maior.& o-
bed.ibi dummodo non ducas inſtituendum a-
liquid,quod Canonicis obuiet inſtitutis; ea e-
nim,quæ Papa ordinauit non poſſunt, nec tol-
li,nec augeri, neq; minui.c.Inſtitutionis.25.q.
2.vbi eſt expreſſus caſus:quod maximè proce-
dit, quando iam Eccleſia ſit fundata: vt not.
Imol.in c.Cum dilectus.num.22. de conſue.qui
But.allegat.Nam fundata Eccleſia,per ſtatutũ
non poteſt immutari,quod in fundatione fuit
decretatũ;niſi fortaſsis ad melius per Epiſco-
pum cũ capitulo, & patrono Iuriſpatronatus,
quando adſit patronus: nec ſolus Epiſcopus,
vel patronus,hoc poſſet facere.dicto.ca.Cũ di-
lectus.vbi Abb.num.10.& Imol.qui ſupra,& a-
lij.Inferior enim nõ poteſt ſtatuere ea, quibus
factum ſuperioris lædatur.c.Veniens. de iure-
iur.l.pen.ff.de acqu.plu.arcen.

Nec refert allegatum ſtatutum;neq; aucto-
ritas à Papa data condendi ſtatuta; neq; præ-
ſumpta confirmatio,quia vt per ſupradicta cõ-
ſtat,non extenditur ad ea,quæ concernunt ſta
tum Eccleſiæ; ideo confirmatio non habet lo-
40 cum:quia generalis† confirmatio nõ compre-
hendit ordinationes prædeceſſorum Pontifi-
cum.c.Si ea deſtruere.& ca.Quod verò.25. q.2.
& diffusè tractaui in materia priuilegiorũ Ar-
chipræsbyteri Carpenſis: neq; tollit ius alte-
rius,cum requiratur expreſſa mẽtio: & fortius
quia etiam ſi Canonici potuiſſent ſtatuere in
his,quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ,cuius cõ-
trarium infra probabo; tamen cum auctoritas
eis conceſſa ſit conditionalis:ſcilicet dummo-
do ſtatuta ſint honeſta,& Sacris Canonibus nõ
contraria,vt cantant Bullæ erectionis:oportet
quod verificentur conditiones: ſed honeſtum
41 † non eſt, imò inhoneſtum, quod quis detri-
mentum patiatur, & alij ſatis hebeant. vt ait
Fran.Pauin.in tract. de viſit. quæſt. 10. part. 1.
42 num. 43. Actus enim † non dicitur honeſtus,
quando immoderatè fiat. l.Ex damni.in prin-
43 cip. ff. de damn. infect. immoderatè † nam-
que ſtat ſtatutum tollens mercedem laboran-
ti,& maximè contra Canones, qui dant diſtri-
butiones inte eſſentibus;& ſolum in pœnã am
miſsionis medietatis tribuunt negligentibus
ordinem ſuſcipere, quando ſit ordo annexus.
vt in d. Clem. vt hi qui. de ætat.& qual.Hone-
44 ſtum† verò dicitur,quando datur debita mer-
ces laboranti:& preſtat honorem, vt ſcripſit
Ariſt.in 1. Eth. labor enim non debet eſſe ſine
prẽmio.c.Charitatem.12.q.2.& c.Eccleſiaſticis.
ead. cauſſa.& q.c. Sacerdos.poſt medium cum.
cap.ſeq.1.q.1.dixit.à Paul.Apoſt.in 1.Epiſt.ad
Corinth. c.9.Neſcitis quod, qui in Sacrario o-
perantur, quę de ſacrario ſunt edunt? & alia
45 quæ ſequuntur.Et illud dicitur honeſtum† qđ
eſt bonum, & æquum, & alterum non lædere:
vnicuique quod ſuum eſt tribuere.l.Iuſtitia. ff.
46 de iuſtit.& iur. ergo ſtatuere† non potuerunt
Canonici contra iura alterius. vt Lap.d. alleg.
47 20.probat.Neq; confirmatio † Papæ ſe exten-
dit ad prejudicium tertij.vt ſupra dixi:& adeſt
text.in c.Quamuis.de reſcrip.in 6.& tradit So-
cin.in conſ.164.in 2.vol.col.5.verſi. Sed ad hãc:
48 neque ad ea, quæ† de iure communi ſtatuere
non poſſunt c.pen. de conſtit.& ibi Gl. in ver-
bo,Confirmatione. Confirmatio enim requirit
informationem de commiſsis. Ruin.conſil. 48.
49 nu.12.in 1.lib.Et de iure non poſſunt † ſtatue-
re in his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ. ca.
Cum cõſuetudinis.de conſuet. & ibi Abb.& a-
lij Doct.in c.Cum omnes.de conſt.& refer. Gl.
in ca.2.in verbo.Statutum.de verbor.ſignif.cui
50 quidem iuri Papa† non dicitur derogaſſe,cum
expreſsè de eo nõ ſit facta mẽtio: vt latè pro-
baui in iuribus pro d.Archipræsbytero Carpẽ-
51 ſi.num.26.conſ.142.Qui conſenſus† debet pro-
bari,quia nõ præſumitur, niſi pro expreſſo ap-
pareat.l.Sciendum.vbi Doct.ff.verbor.oblig. &
tradit latè Lamb.in tract.de iur.pat.lib.2. 1. p.
art.2.2.q.princ.num. 10. & maximè in præiudi-
52 cialibus:quia † tacitus non ſufficit.Felin. in c.
Cum omnes.de conſt.num.13.& Fed.de Sen.in
conſ.17.Nec obſtat, ꝙ multi Prælati poſt con-
ditum illud ſtatutum non ſe oppoſuerint: vn-
de,(vt d. Canonici præſuponunt) taciturnitas
illorum

illorum debet haberi pro cōſenſu; quia dimit-
tendo multa, quæ dici poſſent in contrarium;
53 ſatis eſt ad quæſtionem quod taciturnitas † in
arduis non operatur conſenſum. Abb. in cap. In
54 cauſsis. nu. 3. de elect. & condere † ſtatuta pœ-
nalia pertinet ad iuriſdictionem: vt habetur in
l. fin. & doct. ff. de iuriſd. omn. iud. Sed ipſi Ca-
55 nonici † non habent iuriſdictionem; & ſolum
56 poſſunt ſtatuere † circa res ſuas. Gl. in d. c. 2. de
verb. ſignif. ad finem. in 6. videlicet quod certis
modis diſtribuantur redditus; & tali modo, &
tempore fiat capitulum; pulſentur campanæ,
& in ſimilibus; ſicut notat Felin. in d. cap. Cum
omnes. num. 15. de conſtitut. Quare reſtat con-
57 cluſio, quod non † potuerunt ſtatuere circa ea,
quæ ad eos non pertinent. d. c. pen. de conſtit.
& Gl. in verbo, Confirmatione. & quando fa-
58 ciat ſtatuta; cauſſa † debet eſſe rationabilis. &
ad bonum finem tendens: vt ſcripſit Soc. in d.
conſ. 164. & quatenus tendat ad propriũ com-
59 modum non valet, neque confirmatio † Papæ
conualidat ſtatutum tēdens ad alterius dam-
num. ca. Ex parte, & ibi Gl. in verbo, Confirma-
tione. de conſtitut.

Et tantò magis ſtatutum redditur nullum,
quia Papa non dedit facultatem ſtatuendi in
his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ, ſed ſolum
ſuper his, quæ ſint ad directionem, cōſeruatio-
nem, & augumentum rerum ſuarum. Imò pro
ſtatu Eccleſiæ dedit patrono auctoritatem ſta-
tuendi cum Canonicis, dum inquit: Ac pro ipſius
erectæ Eccleſiæ bono regimine, ac decoro, &
perſonarum inibi diuinis intereſſentium cō-
modo, d. patrono ſtatuendi de conſenſu capi-
tuli licentiam concedimus. Ex quibus conſtat
60 quod auctoritas † ſtatuendi ſuper ſtatu Eccle-
ſiæ fuit data patrono, non Canonicis, qui de ſe
non poſſunt; vt probatum eſt ſupra, & notant
Arch. & Gemin. in c. Catholica. 11. diſt. vbi con-
61 cludunt quod ſtatuta † à capitulo facta ſine
Ordinario non valent, niſi ſint ex certa ſcien-
tia confirmata à Papa; quæ ſcientia nō proba-
tur cum ſtatuta ſint poſtea facta: nec cōſtat de
conſenſu poſtea adhibito, neq; ſuperioris Or-
dinarij; nec tacitus, vt ſupra, poteſt eſſe, ſed de-
62 bet † eſſe expreſſus. Lap. alleg. 84. num. 3. vbi di-
cit quod etiam ſi ſtatuta eſſent confirmata à
Papa, ſi non adſit conſenſus expreſſus Ordina-
rij, non valent: & ita iudicauit Rot. deciſ. 455.
in 1. p. diuerſ. nouiſſ. & ita tenuit Archid. in c. 1.
propè finem. de conſec. diſt. 11. Conſenſus au-
tem Ordinarij non eſt probatus, neq; patroni.
Imò quando d. capituli ſe extenderet auctori-
tas ad ſtatum Eccleſiæ, cum agatur de præiu-
dicio tertij: requirebatur expreſſa volūtas Pa-
63 pæ, quę † non præſumitur in his, quæ concernũt
ius tertij. c. Super eo. de offic. deleg. l. 2. §. Si
quis à Principe. ff. ne quid in loc. pub. quod pro-
64 cedit etiam † ſi præiudicium eſſet minimũ. Gl.
in c. Cum olim. de conſuet. & præiudicium iſto
caſu nedum adeſt tertij, ſcilicet eorum, qui in-
terſunt diuinis; & tollitur eis debita merces ſed
65 eſt etiam Eccleſiæ: nam diſtributiones † ſunt
inuentæ, vt dentur ſeruientibus, eò potiſsimũ,
vt augeatur ex augumento perſonarum cultus
diuinus. d. c. fin. de reſcrip. in 6. & quandocunq;
non dentur, deficit numerus ſeruientium; & e-
tiam cultus Dei; ergo illud ſtatutum non valet
ſecundum allegata, & quaſi in terminis probat
Pariſ. in conſ. 92. per totum. vol. 4. qui eſt viden-
dus. cum falcem mittat ad meſſem: & conclu-
66 dit quod nec † ſtatuta, nec pacta, etiam iurata
valent, contra leges facta; neq; contra bonos
mores; aut honeſtatem: ſi autem ſit honeſtum
quod mercenarius priuetur mercede, iudicet
homo ſanæ mentis: qui non erit contra ſenten-
tiam Domini Noſtri Ieſu Chriſti.

Neq; conualidari poteſt excuſatione, quod
ſit conditum ad inanimandum Canonicos ad
Sacros Ordines; & pro bono ſtatu Eccleſiæ; qa
quando huiuſmodi facultas eſſet capitulo, ſine
patrono, & Ordinario cōceſſa (quod negatur)
tamen ordo Subdiaconatus ſolus non tribuit
plus augumentum cultus, quàm illius qui ſolũ
habet minores, & maximè in aſſerta Collegia-
ta, vt experientia docet; nihil enim agit Sub-
diaconus in ſeruitio diuinorũ Officiorũ pluſ-
quam alter non habens ordinem: & forſan etiã
minus: ſunt enim multi, qui adepto ordine Sub
diaconatus, ad vlteriora non curant aſcende-
re: & in eo ſtant vſq; ad mortem; ex quo datur
67 intelligi quod ſuſcipiunt † ordinem propter
diſtributiones, non autem propter officium; &
committunt Simoniam mentalem, ſicut prob.
Nicol. Boer. in tract. de offic. leg. à lat. nu. 120.

Præterea impertinens eſſet, cũ de iure Ca-
nonum detur incumbentia Ordinario: qd pro
68 † vtilitate, vel neceſsitate Eccleſiæ compellat
Canonicos, & alios Clericos ſuæ iuriſdictioni
ſuppoſitos ad ſuſcipiendos ordines Sacros.
Abb. in c. Extirpandæ. §. Qui verò. nu. 3. de præ-
ben. & etiam ſub pœna ammiſsionis ſuorũ be-
neficiorum. vt in c. Quæris à nobis. de ætat. &
qual. Imò lex ipſa imponit pœnam ammiſsio-
nis medietatis diſtributionum, quādo ordo ſit
annexus, ſi per negligentiam ſtatur ad illũ ha-
bēdum. vt in d. Clem. Vt hi qui. vnde fit vt om-
69 ninò illud ſtatutum † ſit nullum: & contra Ca-
nones, & æquitatem, atq; charitatē ad ea, quæ
tangit Pariſ. in d. conſ. 92. Et quando Canonici
ſibi applicant illas portiones, adequātur illis,
de quibus agit Pauin. vbi ſupra; vt ſcilicet ſit
ſtatutum inhoneſtum; quia vt ipſi ſatis habeāt
iſti detrimentum patiuntur. Imò, ſecũdum di-
70 ſpoſitionē Bullæ erectionis, redditus † abſen-
tium deberēt dari alijs pro abſentibus ſeruiē-
tibus. Quæ bulla conſonat cum iure communi.
vt in ca. Ad hoc, de Cler. non reſid. & ibi Abb.
vbi notatur quod Ordinarius debeat prouide-
re Eccleſiæ de debito ſeruitio ex redditibus
benefi-

beneficiorum abſentium. Et eſt etiam contra Concilium Tridentinum,& declarationem Sacræ Congregationis;de qua atteſtatur,eam ſequendo Rot. deciſ.325.vol. 2. diuerſ. nouiſſ.& dixi ſupra in conſ.81.cum ſit ſtatutum quod in
71 Eccleſijs vbi ſunt diſtributiones, portio† abſentium debeat applicari fabricæ Eccleſiæ,vel alteri pio loco. In Eccleſijs autem vbi nullæ ſunt diſtributiones,Ordinarius poſsit tertiam partem prębendarum in diſtributiones cõuertere:& iſtę inter intereſſentes diuiduntur.Vnde Canonicus,qui ſeruierit,portionem ſui Canonicatus à fortiori debet habere;& tãtò magis, quia non ex defectu ipſius non habuit ordinem Subdiaconatus, ſed per impedimentũ promotæ difficultatis.quod Conc.c.10.ſeſſ. 23. obſtet priuilegijs iſtius Eccleſiæ; quod tamen impedimentum, iudicio meo, vt alias ſcripſi,
72 non obſtat.Quare cũ impedimento† non currat tempus ad habendum ordinem.c. Commiſſe.§.1.de elect.in 6.& ibi Gl. in verbo, Impedimento.& Gl.in eod.verbo.ca. Quam ſit eod. tit. & lib. quod declarauit indubitatum Sacra Congregatio in c.12.ſeſſ.24. de reform. in hæc verba: videlicet, Quando non ſtat per aliquẽ, quo minus in ſuo beneficio reſideat,nullum ob non reſidentiam detrimentum ſentire debet: & qui eſt impeditus non dicitur negligens. ca. Qui diuerſitatem de conceſſ.præb.

Et prædicta tantò fortius procedunt cũ or-
73 do†Subdiaconatus neq; de iure communi,neque Bullæ ſit annexus: neq; conſtat quod ſtatutum ſit conditum à patrono, iuxta diſpoſitionem Bullæ. Imò quando adeſſet auctoritas patroni,non eſſet ſine dubio quod nõ valeret; quia illa auctoritas fuit data conditionaliter, ſcilicet: vt ſtatuta fierent pro bono regimine, & decore,atq; commodo in diuinis intereſſentium: Vnde tollendo commodum intereſſentibus diuinis,eſſet contra mentem Papæ,vt eſt ſimile ſtatutum: qui ſine mentione ordinis dixit pro commodo diuinis intereſſentium. Bonũ verò regimen non conſiſtit in tollẽdo mercedem laboranti, & eſſet cõtra ſententiã Dei, de qua ſupra dixi ex Luca: & Matthæo Euan-
74 geliſta: regimen † enim ſecundum Ariſt.in 1. Eth.non eſt aliud quàm directio bonæ Guber-
75 nationis;quia inducitur regimen† ad bonum, & vtile,& ad vindictam malorum,& laudẽ bonorum.vt exponit text.in c.1.ad finem. de maior.& obed. & nedum Papa dixit pro bono re-
76 gimine; ſed & decore: quod † verbum ſecundum Ambroſ.Calep.ſignificat ornamentum,& pulchritudinem;& nõ ſolum honeſtũ, ſed probabile à communi opinione: Quare ſi cultus Dei debet augeri,& non diminui.vt in d. c.fin. de reſcript.in 6.& diſtributiones ſunt inuentæ ad augendum cultum diuinum, quomodo diminutio erit decor Eccleſiæ deficiẽte numero
77 perſonarum? non ne quãto† eſt maior numerus oratorum,Deus efficitur placabilior? multiplicatis enim intereſſentibus Deus eſt largitor:vt ſonant verba.S. Matris Eccleſiæ, quæ ad hoc inſtituit Orationes, & Proceſsiones publicas.Neq; illa facultas fuit data ſolũ pro bono regimine, & decore, ſed & pro commodo ſeruientiũ Eccleſiæ:ſed iudicet homo prudens ſi ſtatutum ſit pro commodo ſeruientium.

Nec omitto quod in d. Eccleſia de conſue-
78 dine ſunt † duo genera diſtributionum: aliud quod datur reſidentibus,licet non interſint:& aliud his qui interſunt:vnde quãdocunq; ſtatutum in diſtributionibus,quę dantur his qui interſunt haberet locũ; quomodo poteſt valere in portione quæ datur reſidentibus, non per modum diuiſionis horarum? de quo Pariſ.in d.
79 conſ.32.per totum vol.4.quæ portio†appellatur Menſa groſſa,& eſt ad inſtar præbendæ:ergo data validitate ſtatuti in diſtributionibus, (quod non approbo, ex ſupradictis) qui habet Canonicatum cum præbenda duorum ducatorum,vt cãtat Bulla:debet etiam habere iſtã portionem,licet non interſit horis Canonicis: ſicut habet duos ducatos, & Deus ſcit an ſint Sacrilegi:ex diſpoſitione.cap.Prædia. 12.q.2.& tot.tit.17.q.4.An etiam in pœnam Concil. Tridẽtini. ſeſſ.22.c.11.de reform.ſint,ibi,Quacunque arte, aut quocunq; quæſito colore in proprios vſus cõuertere, illoſq; vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur is anathemati tandiù ſubiaceat,&c.Quod ego non affirmo; & ſaniori iudicio remitto.Illud tamen attingam,quod notat.Iacob.Graſ.in 2.vol. ſuarum aurearũ cõcluſionum.par.2.lib.2.c.7.num.24.ſcilicet,quod ſi Canonici habent ex priuilegio facultatem faciendi ſtatuta;poterant etiã ad contemplationem Sereniſs.Patroni illud ſtatutum abrogare; ne inciderent in periurium propter iuramentum,quatenus ſtatutum,& iuramentum valeret:quod ego nõ admitto: qui enim poteſt inſtituere,poteſt etiam deſtituere.ca. Cum ex iniuncto,ad finem.de hæret.& ca.1.& 2.de Capel.Monach.& c.Certè.12.q.1.& c. 1. de regul. iur.in decretali: Et ita reſideo in concluſione, ꝙ dictũ ſtatutum ſit nullum, & quod Canonici poterãt ſatisfacere voluntati Patroni ſine periurio. Saluo ſẽper meliori iudicio. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLIV.

Electio ſepulturæ, An ſit libera, ita vt quis in alieno ſepulcro ſepeliri poſsit contra voluntatem Domini?

SVMMARIVM.

1 *Electio ſepulturæ eſt libera.*
2 *Electio ſepulturæ poteſt fieri in alieno ſepulcro: declara,vt num.16.*

3 Iuramen-

3 *Iuramentum contra legem non tenet.*
4 *Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti, quæ tolli non poteſt.*
5 *Religioſa loca poſſunt eſſe in vſu laicorum, non in dominio.*
6 *Sepeliri non poteſt in alieno ſepulchro inuitis habentibus vſum, & num. 13.*
7 *Habentes ſtallum in Eccleſia idem ius habẽt, quod habentes ſepulturam.*
8 *Sepultura eſt tanquam hoſpitium.*
9 *Sepulti oſſa in alieno ſepulcro ſine conſenſu, ſunt exhumanda.*
10 *Præiudicium fieret laicis, ſi non daretur eis vſus ſepulturæ in Eccleſia.*
11 *Præiudicium fit habenti ius ſepulchri, quãdo cõſtat de vſu.*
12 *Vſus ſepulturæ cõſtat, quãdo sũt in ea oſſa parẽtũ.*
14 *Declaratio. c. 1. de ſepult.*
15 *Ioſeph conſenſum dedit, vt Chriſtus ſepeliretur in eius ſepulcro.*
16 *Electio ſepulturæ procedit quo ad locum publicũ, non priuatum.*
17 *Libera facultas teſtandi non ſe extendit ad rem alienam.*

Dominus ſit illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

EXiſtente in articulo mortis domino
Philippo ad perſuaſionem Ioannis
fratris dixit velle ſepeliri in ſepul
tura Magnifici Leonis, in Eccleſia
S. Mariæ; qui Dominus Leo cum non fuerit re-
quiſitus; & ipſe ſumptibus proprijs conſtrui in
d. Eccleſia ſepulchrum feciſſet cum licentia
Reuerendiſs. Epiſcopi; intendens electionem
ſepulturæ cuilibet eſſe liberam; petijt cõſiliũ.
Caſus enim prima facie videbatur fauora-
1 bilis. d. Domino Philippo; quia quiſque † ha-
bet liberam electionem ſepulturæ. c. Cum libe
rum. cum ſequenti cap. de ſepulturis: & in eod.
tit. in 6. c. 1. id enim videtur procedere in om-
2 nem caſum, etiam † ſi electio fiat in alieno ſe-
pulcro. vt in c. 1. eod. tit. in Decretali: vbi Gl.
exemplificat in Domino noſtro Ieſu Chriſto;
qui natus in Bethleem, nutritus in Nazareth,
fuit ſepultus in Ieruſalem. Et ratio in tantum
videtur procedere, quod etiam ſi quis facta e-
lectione ſepulturæ iuraret non mutare electio
nem, non obſtante iuramento; poſſet mutare:
3 quia iuramentum † contra legis diſpoſitionem
non tenet. l. Non dubium ad finem. C. de leg. l.
Ius gentium. §. Si paciſcar. ff. de pact. ſed ex di-
ſpoſitione legis electio ſepulturæ eſt libera, er
4 go mutari pôt ad inſtar † teſtamenti, cuius eſt
pars; & huiuſmodi libertas tolli nõ pôt ſecũdũ
Gl. in c. 1. de ſepul. li. 6. in additione ad verbum.
Prædictos. & ibi Gemin. in §. Si verò. num. 3. Ex
quibus videtur concluſio, quod cadauer Do-
mini Philippi deberet ſepeliri in electa ſepul-
tura, etiam contradicente Domino Leone.

Sed prædictis non obſtãtibus contraria ſen
tentia eſt de iure verior, vt ſcilicet nemo poſ-
ſit in alieno ſepulcro inuito dño ſepeliri: q̃ bre
uiter probo impeditus nunc ad vagãdũ per va
rias opiniones. Abb. .n. in c. Ad abolẽdã. n. 5. de
5 ſepul. in expreſſo tenuit, q̃ licet loca † religioſa
non ſint in dominio alicuius, poſſunt tñ eſſe in
6 vſu laicorũ; ita q̃ inuitis habẽtibus † vſufructũ
in ſepultura, nemo in ea poſſit ſepeliri. l. 2. §. Si
vſufructũ. ff. de relig. & ſump. fun. quã Abb. opi
nionẽ ſequuti fuerunt Ioan. And. & But. & ſecũ
dũ eã iudicauit Rot. in deciſ. 492. & deciſ. 787.
7 in 1. lib. diuerſ. nouiſ. & quæ ratio † procedit in
habentibus ſtallũ in Eccleſia: vt tenent prædi-
8 cti doct. ſepultura † enim eſt tanq̃ hoſpitiũ eo-
rũ, qui in ea habent vſum. c. Ebron. 13. q. 1. & ne
mo pôt inuito dño vſum habẽti habitare in lo
co. l. Si hæres. §. fin. cũ l. Sequẽti. ff. de vſu, & ha-
bit. leg. Ita etiã Hoſtien. tenuit in ſum. tit. de ſe
pul. n. 5. Et apud quã. verſ. Quid ſi pater. Dicit
.n. quod ſi impubes decedat, nõ electa pro eo
à patre ſepultura, ſepeliri debet in proprio cœ
9 miterio; & ſi in extraneo † ſepeliatur, oſſa ſunt
reſtituenda: quare reſultat concluſio, quod ne-
mo ſit in alieno ſepulcro ſepeliendus, etiam ſi
ſepultura ſit in Eccleſia, & reputetur religioſa,
ita quod non tranſeat in dominio laicorũ: quia
quo ad vſum tolleratur etiam in laicis: aliàs fie
10 ret † eis præiudicium: vt cõcludit ſecũdũ Ho
ſtien. & collect. Abb. in c. Quãtò. n. 10. de iudic.
quod tantò magis procedit qñ conſtat de poſ-
11 ſeſſione † habentis ſepulcrum, vel probetur, vt
probat Abb. in c. Cum liberum. num. 2. verſ. Ad
uerte. de ſepult. Quare de poſſeſsione in caſu
præſenti ſatis conſtat: quia ſepulchrũ fuit con-
12 ditum expenſis Domini Leonis; & in eo † ſunt
oſſa eius patris. l. Quamquã. ff. de acq. plu. arcẽ.
& faciunt notata per Abb. in d. c. Ad abolẽdã.
13 n. 4. de ſepul & reſtat cõcluſio, quod nemo † ſit
ſepeliẽdus in ſepulcro alterius, ipſo nõ conſen
tiẽte. Anc. in conſ. 113. & latè Lãb. in trac. de iur.
pat. in 3. li. ar. 4. q. 5. prin. & li. 1. ar. 3. 2. q. prin. 2. p.
14 Nec obſtat. c. 1. † eo. tit. quia, vt dicit Abb. di
ctũ illius Gl. ſtat permisſiuè, nõ diſpoſitiuè: qa
Chriſtus nõ elegit illud ſepulchrũ Ioſeph; ſed
15 ſolũ permiſit in eo ſepeliri, & Ioſeph † conſen-
ſum præſtitit, vt ipſe Abb. atteſtatur ibi, & in
c. Ad abolendam, quod eſt argumentum, quod
nemo ſine conſenſu domini poſſit in aliena ſe
pultura immitti. Præterea ſepulchrũ vbi Chri-
ſtus fuit ſepultus non erat ad vſum alicuius, vt
dicit ex ſcriptura ſacra Pet. de Vbert. in tract.
de Canon. Epiſc. & Paroch. c. 10. n. 5. Immò Io-
ſeph ipſe, cuius erat ſepulcrum, petijt, & cor-
pus in eo poſuit, vt per omnes Euangeliſtas
habetur in lectura paſsionis. d. Domini noſtri
Ieſu Chriſti.
Nec obſtat ratio libertatis ſepulturæ; quia
16 procedit † quo ad locum publicum, non autẽ
priuatum; ſicut tradunt doct. in d. c. Liberum,
& tot. tit. de ſepult

V Sicut

Sicut non obſtat argumentum, quod electio
ſepulturæ ſit pars teſtamenti: & ſicut eſt libe-
ra voluntas teſtandi; ita eligendi ſepulturam:
quia argumẽtum retorquetur; nam licet quiſ-
quis habeat liberam voluntatem teſtandi; illa
17 libertas † non ſe extendit ad rem alienam: vt
diffusè tractat Mantic. de coniectu. vltim. vo-
lunt. lib. 9. tit. 1. ita electio ſepulturæ alienæ
fieri non poteſt. & ita concludo iuris eſſe. Sal-
uo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLV.

Ingredientes domum moribundi, & turbãtes eũ, res ſuas, ac familiares, qua pœna teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Pœna turbantis moribũdum, vel res, aut familiã.*
2 *Vim infert, qui moleſtat res, vel moribundum, aut familiam.*
3 *Qui ſibi vſurpat poteſtatẽ in re aliena, vim facit.*
4 *Qui vim facit in re aliena, priuatur iure ſuo.*
5 *Vim facit, qui ſibi auctoritatem vſurpat.*
6 *Qui ſibi ius facit, iniquitatem committit.*
7 *Ingredientes domum infirmi præter eius voluntatem, dicuntur turbationem intuliſſe.*
8 *Qui ſcienter turbat aliquem committit maleficiũ.*
9 *Clericus turbando infirmum, & domum ingrediendo præter eius voluntatem, incidit in pœnam legis, Si quis in tantam. C. vnde vi.*
10 *Vſurpantes bona pijs locis relicta ſunt excommunicati.*

Præbe mihi auxilium domine, & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

VNus clericus, cum laico ſocio ingreſſi in domum Magnifici Domini Iacobi de Terra noua, prætextu crediti, dum in agonia eſſet moribundus; ipſum turbauerunt, & familiam, quę à cura agonizantis impediebatur, claues, & mobilia vſurpantes; quare vnus ex familia quæſiuit, quid eſſet faciendũ? & ego reſpondi recurrẽdum eſſe ad officiales.

Nemo .n. etiam prætextu crediti, auctorita
te propria poteſt alienam domum ingredi mo
rientis, ſibi bona vſurpando, aut moleſtiã mo-
1 rienti inferre, aut familiaribus: aliàs incidit †
in pœnam amittendi tantundem quod præ-
tendebat; amittit actionẽ, quã habebat; & in
tertiæ partis ſuorum bonorum amiſsionem
incidit, & in infamiã: vt in Auth. Qui domum.
cũ ſeq. C. de ſepulc. viol. notat Hoſtien. in ſum.
de ſepult. §. An licitum. & Sylu. etiam in ſumm.
in verbo, Sepultura. n. 12. Quam concluſionem
ſequutus eſt. Salyc. in l. Cum ſit iniuſtum. nu. 2.
verſ. Concludo. C. de ſepulc. viol. addendo etiã
quod in eiſdẽ quatuor pœnis incidit, qui mo-
rientem inquietat. Hoſtien. verò ſecundum d.
auth. concludit, quod in eis incidat ſi nedum
perſonas, ſed res moleſtet.
2 Et ratio. d. Auth. ea eſt quia, qui † huiuſmodi
facinus cõmittit; dicitur vim intuliſſe. l. Cre-
3 ditores. cum l. ſeq. ff. vol. l. Iul. dein prin. qui †
enim ſibi auctoritatem in re per alium poſſeſ-
ſa vſurpat, dicitur vim inferre, & puniri debet.
4 l. Extat. ff. de eo quod met. cau. & † ſuo iure pri-
uari. l. Merito. ff. de vi, & vi armat. & ibi Gl. in
5 verbo, Onus. cum Gl. ſeq. Vim † enim dicitur
inferre, qui propria auctoritate ſibi vſurpat, &
6 qui ſibi † ius facit, iniquitatem committit. l.
1. C. ne quis in ſua cau. Quare iſti inciderunt
in pœnam d. auth. & maximè non conſtando
de credito. Nec excuſari poſſunt ab illata
violentia. l. Vim facit. ff. de vi, & vi armat. & tra
dit Alex. in conſ. 52. num. 6. & 7. vol. 2. & in dolo
dicuntur. l. fin. C. vnd. vi. & tantò magis ſi, quod
dicitur, verificaretur, ꝙ ſcilicet eſſent potius
debitores, quam creditores. Et licet nil aliud
7 feciſſent. niſi † ingredi domum præter volun-
tatem domini, & habitantium, dicerentur tur-
bationem intuliſſe: vt tradit Bal. in conſ. 446.
ſciendum eſt. nu. 1. & 2. in 3. part. ſecundũ nouã
impreſſionem, & in l. fin. nu. 4. c. fin. regund. di-
8 cit, ꝙ quando † quis ſcienter turbat aliquem,
dicitur committere maleficium, & criminali-
ter poteſt puniri: Quam rationem dicit Corn.
in conſ. 94. Viſo in litera H. in 3. vol. procedere
etiam ſi quis intret poſſeſsionem, tanquam in
rem ſuam. Et omnia prædicta faciunt contra
9 laicum: & clericus † incidit in pœnam legis, Si
quis in tantã. C. vnde vi. Quæ procedit etiam
contra clericos: in rebus allodialibus: vt ſingu-
lariter tradit. Gl. in c. 1. in verbo, Rigor. de do-
lo, & cõtum. quã approbat Abb. 161. n. 20. & Fe
lin. in c. Eccleſia S. Mariæ. col. 14. verſ. Quæritur
primò, & ſequitur Diaz. in ſua pract. crim. cau. in
c. 95. tit. violentiæq; illatores, qui .n. inſcijs do
minis, vel habitantibus intrat domum. incidit
in pœnã legis. Corn. de iniurijs. l. Is, qui domũ.
ff. de iniur. & l. Si iniuriæ. & l. Iniuriarum. §. fin.
eod. tit. Immò videtur in excõmunicationẽ in-
cidiſſe; quia, vt relatum fuit, Magnificus ille Ia
cobus inſtituerat hæredẽ Montẽ Pietatis: & p
diſpoſitionẽ Conc. Trid. c. 11. ſeſſ. 22. nemo ſibi
vſurpare, vel impedire huiuſmodi bona debet
ſub anathematis pœna: & eſt iuris cõmunis de
10 ciſio ꝙ qui † bona locis pijs relicta, vel cleri-
corum rapiunt, ſunt excõmunicati. c. Illud, & c.
Hæc huius 12. q. 2. & c. Quia ſæpe. de elect. in 6.
& c. Præſenti. de offic. ordin. eod. lib. Caueant
igitur omnes huiuſmodi facinora perpetrare;
quia ſi homines negligant iura conſeruare, ha-
bebunt Deum vltorem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLVI.

Verbum, æqualiter, quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Verbũ ęqualiter impropriatur ad ſubiectã materiã.*

2 Papa

2 *Papa intendit ſe conformare cum iure communi.*
3 *Verba non immutant diſpoſitionem iuris.*
4 *Verba interpretantur ſecundũ ſubiectã materiã.*
5 *Verba intelliguntur ſecũdũ perſonas, & materiã.*
6 *A proprietate verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis.*
7 *Verba procedunt à mente, & non mens à verbis.*
8 *Mens eſt inſpicienda, non ſonus verborum.*
9 *Anima præfertur corpori.*
10 *Verba interpretantur ad mentem legis ſecũdum materiam, & perſonas nominatas.*
11 *Verbum relatum ad plures perſonas largè, & diuersè interpretatur.*
12 *Stricta interpretatio procedit quando conuenit cum iure communi.*
13 *Aequalitas denotat ſenſum potiusquàm verba.*
14 *Conuenientia eſt potior, quam etymologia.*
15 *Senſus ille eſt ſumendus, qui conuenit cum iure communi.*
16 *Senſus ille ſumitur, qui conuenit cum natura principij.*
17 *Verba ſequẽtia adaptãtur verbis præcedentibus.*
18 *Nobilis plus dẽt honorari in vtilitatẽ quã vilis.*
19 *In domo patris mei multæ ſunt manſiones, interpretatur.*
20 *Diſpenſatio temporalium debet fieri ſecundum qualitatem perſonarum.*
21 *Perſonæ literatæ pinguius ſunt ſubueniendæ de redditibus Eccleſiæ.*
22 *Acceptio perſonarum eſt quando circa æqualia fit inæqualitas.*
23 *Differentiam facit Deus de perſona ad perſonam, & quomodo.*
24 *Alimenta debentur diuerſimodè ſecundum qualitatem perſonarum.*
25 *Iudex debet habere diſcretionem perſonarum.*
26 *Cibi ruſticorum ſunt allia, cæpæ, fabæ, & ſimilia.*
27 *Cibi nobilium ſunt pulli; & ſimiles delicati.*
28 *Quæ cõueniant clericis quo ad victũ, & veſtitũ.*
29 *Verba, quò ad acceſſoria ita interpretantur, vt ad principalia.*
30 *Acceſſorium ſequitur naturam principalis.*
31 *Mens diſponentis colligitur ex antecedentibus.*
32 *Senſus verborum accipitur, qui non repugnat antecedentibus.*
33 *Gratia, & fauor largè interpretatur.*
34 *Fructus ſuperexcreſcentes applicantur ad vtilitatem Eccleſiæ.*
35 *Verbum, æqualiter, ampliatur ad fauorem nominatorum.*
36 *Verba inſeruire debent intentioni.*
37 *Non eſt recedendum ab intentione, & natura principij.*

Dabit mihi Dominus verbum, vt veritatem dicam.

FACTI SPECIES.

NVlla, (ni fallor) conſideratio grammaticalis verbi, æqualiter, prolati à Summo Pontifice in erectione Collegiatæ
1 Nuuolariæ; quin de iure communi † impropriari debeat ad ſubiectam materiam; quia non ſtudiosè fuit prolatum; Aegid. Bellem. deciſ. 176. incipit, Auditor. & in augmento fructuum ſit ſeruandus ordo ab ipſo Pontifice inchoatus: quod infra probabo, omniſſis diſputationibus; & ad lumen veritatis ſolùm tendens.

Ad quam dilucidationem præmitto, primò
2 quod Papa † nunquam intendit diſcedere, im mò ſe conformare cum iure communi; niſi de illo expreſſam faciat mẽtionem: c. Duobus. de Reſcrip. in 6. c. Si motu. de præben. eod. lib. c. Indemnitatibus. §. Ad hæc. de elect. etiam in
3 eod. lib. Verba † enim non immutant diſpoſitionem iuris. Specul. in tit. de inſtrum. edit. §. Inſtrumentum ergo. verſ. Quid ſi à contrahentibus.

4 Secundò præmitto, quod verba † ſemper debent interpretari ſecundum ſubiectam materiam. l. Si vno. ff. loc. & cond. & ſecundum ordinem debitum. l. Caius. §. 1. ff. de lib. & poſthu. l. Filio quem pater. ff. de iniuſt. Teſtam. & ſunt
5 intelligenda † ſecundum perſonas, & materiã ad quas referuntur. l. Plenum. §. Aequitis. ff. de vſu, & habi. l. Et ſi ſuſcepit. §. Libertũ. ff. de Iud.

6 Tertiò præmitto, quod à proprietate † verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis, & legiſlatoris. d. l. Si vno. §. 1. ff. loc & cond. l. Si inſulam. ff. qui potiores. in pign. hab. c. Peti-
7 tio. de procur. Verba † enim à mẽte, & non mẽs à verbis procedunt. l. Labeo. ff. de ſuppell. leg.
8 l. Nepos proculo. ff. de verb. ſign. mens enim † eſt magis inſpicienda, quàm ſonus verborum; quia verba intellectui, non intellectus verbis, ſunt accommodanda. l. Benignus. ff. de leg. l. In-
9 telligentia. ff. de verborum ſignif. quia ſicut † anima præfertur corpori, ita ſenſus debet verbis præferri. c. Sedulò. 28. diſtin. l. Scire leges. ff. de legi.

Ex quibus præmiſsis infertur quod verbũ,
10 æqualirer, eſt interpretandum † ad mentem Pontificis, ſecundum materiam propoſitam, & perſonas nominatas, & qualitatẽ: verba enim (dicit Bal. in l. fin. nu. 4. C. de indict. iud. toll.) intelliguntur ſecundum qualitatem perſonarũ. Et iſto caſu quandocunque verba reſcripti eſſent ſtrictè intelligenda, de quo multæ ſunt diſtinctiones, & exceptiones; tamẽ ſingulare eſt
11 quod quando verbum † dictum refertur ad plures, & diuerſas perſonas; diuersè etiam debet interpretati, & largè: & procedit ſolum il-
12 la ſtricta † interpretatio, quando conuenit cum iure communi, ſecus verò quando diſcordat; quia tunc interpretatio eſt reducenda ad ius cõmune. c. Cum dilectus. de conſuet. & illic Abb. nu. 11. dicit ꝙ interpretatio reducitur ad intelligẽtiam iuris cõmunis: verbum enim æqualiter, quod ſignificat idẽ quod, æquitas, ſe-

cundum Bal.in l.Omnium.C.de vectig.& com-
13 miſ.& æquitas† ſeu æqualitas denotat ſenſum
potius quàm verba.Idem Bal.in l.Etiam.C.de
iur.dot.debemus enim capere effectum verbo-
rum.c.fin.de renunt.in 6. ſenſus hic huiuſmodi
verbi eſt vt adaptetur perſonis, de quibus lo-
quitur diſpoſitio.Bal.in l.Quoties.2.col.verſic.
Quæro ſi pater.C.de hæred.inſtituen.vnde cō-
14 uenientia†eſt potior quàm ethymologia.l.Ta
15 bernæ. ff. de verb. ſignif. & ille ſenſus † eſt ſu-
mendus,qui conuenit cum iure communi;non-
obſtante ethymologia vocabuli.l.In teſtamen-
16 to.C.de teſtam.milit.& cum†natura principij
diſpoſitionis l.Clam.poſsidere.ff.de acquir.poſ
17 ſeſſ.l.Si procuratorem.ff.mandati.verba†enim
ſequentia debent adaptari verbis præceden-
tibus principaliter diſponentibus. l. Nā quòd
liquidè.§.fin.ff.de pœn.leg.& ibi Bar.l.Si ſeruus
plurium.§.fin.ff.de leg.1.l.1.ff de reb.dub.Quā-
do enim eſt ſpecificatus caſus in antea, & po-
ſtea non;intelligitur ſecundum præcedentem
ſpecificationem.Card.in Clem. Non poteſt.n.
5.de procurat.

Patet itaque in iure communi Canonico,qđ
Papa in conferendis beneficijs.& prouidendo
neceſſarijs Clericorum, facit differentiā inter
18 perſonas,& perſonas,vt ſcilicet,qui ſit†nobi-
lis,vel magis ſit in dignitate,plus etiam hono
retur in vtilitate;vt eſt apertum in c.De mul-
ta.de præben. ad finem ibi. Circa ſublimes. &
Gl.in verbo,Literatas.allegat,& exemplificat:
& in ſpecie habetur in c.Ad hoc.89.diſt.vbi di-
gnoſcitur differentia perſonæ à perſona:quod
etiam patet in Cœlis ex verbo Domini Noſtri
19 Ieſu Chriſti quādo dixit;In domo†patris mei
multæ ſunt manſiones;& eſt textus in c.In do-
mo.de pœnit. diſt.4 & iſta differentia notatur
communiter à Canoniſtis per ca.Ad aures. de
reſcrip.vbi Abb.nu.4. verſ. Tamen benè conſi-
20 derando;dicit quod diſpenſatio† temporaliū
non debet cuiquā committi.ſed ſecundū qua-
litatem perſonæ:& in d.c.De multa.nu.5. dicit
quod Eccleſia debet honorare perſonas litera
21 tas,non ſolum verbo,ſed facto; eis † pinguius
ſubueniendo de redditibus Eccleſiæ præ alijs
non literatis:& ibi nu.8.reſpondet ad illud qđ
aliqui dixerunt quod Deus non eſt acceptator
22 perſonarum;dicens quod acceptio † perſona-
rum eſt quādo circa æqualia ſeruatur in æqua-
litas; ſed perſonæ literatæ nō ſunt æquales cū
alijs. Vnde illud dictum non conuenit,& ipſe
23 Deus†differentiam habet de perſona ad per-
ſonam,vt in d.c.Ad hoc.89.diſt.Et hanc cōclu-
ſionem ſequutus eſt Paul.de Citad.in tract.de
Iurepat.in 6.p.art.4.nu.13.& 14.dicens qđ ver-
ba intelliguntur ſecundum qualitatem perſo-
24 narum;quia alimenta†debentur diuerſimodè:
plus enim datur nobili,quā ignobili;& Iudex,
25 quò ad hoc debet† habere diſcretionem per-
ſonarū;ſecundū Bar.& Specul.ab eo adductos
26 addens quod cibi†ruſticorū ſunt allia, cæpæ,
fabæ,panis groſſus,& ſimilia.iuxta Gl.in l.Ser-
uis vrbanis.in verbo,Cibarijs.& de leg.3.& cibi
27 †nobiliū sūt pulli,& cibi delicati. quod quidē
longè adducit diſtinguendo perſonam à per-
ſona.Flamin.Puriſ.in lib.de reſsigna.benef.lib.
5.quæſt.6.nu.146.cum alijs ſequentibus.dū de-
28 clarat quæ conueniunt Clericis quò ad victum
& veſtitum.& Nauar.in trac.de redd.benef. q.
1.nu.92.vbi latè notat:Vnde cū Summus Pon-
tifex in principio erectionis Collegiatæ attri-
buēdo perſonis ad earum ſuſtentationem ma-
iorem partem redditūum aliquibus,& minorē
alijs;ſummenda eſt interpretatio verborū ſub-
ſequētium quæ ſit congrua præcedentibus;nā
29 verba † eo modo ſunt interpretanda, quò ad
acceſſoria,ſicut quò ad principalia. inſtit. qui.
30 nūt.dar.poſſ.§.Certæ rei.Acceſſoriū† enim ſe-
quitur naturam principalis.Reg.Acceſſorium.
de reg.iur.in 6.ſequētia enim referūtur ad præ
cedentia ſpecificata l.Legatorū §.fin.vbi Bart.
31 ff.de leg.2.Mens † enim Pōtificis colligitur ex
antecedētibus.l.Quoties.C.famil.hercisc.ibi,
Nec mutat quod in ſequentibus:Ille verò ſen-
32 ſus†ſequentium accipiendus eſt,qui nō repu-
gnat antecedentibus.l.Nam ad ea.ff. de cond.
& demonſt. Quare verba illa, ſi fructus accre-
ſcant,diuidantur æqualiter,debent intelligi ſe-
cundū prænotatam diſtinctionē perſonarum.
33 Et tantò magis quia omnis† gratia,& fauor
interpretandus eſt ad ampliationē; non dimi-
nutionem.c.Odia.de reg.iur.lib.6.l.Cum qui-
dam.ff de lib.& poſthum. Gratia itaq; & fauor
34 in hoc verſatur; quia de iure omnes fructus †
ſuper excreſcentes bonorum Eccleſiaſticorum
debent applicari in vtilitatē Eccleſiæ.c.Tranſ-
miſſæ.vbi Abb.num.4.de verb.ſignif.& Papa il-
los conceſsit Canonicis.& alijs nominatis;er-
35 go verbum, † æqualiter ad ethymologiā Grā-
maticalem eſt ampliandum,fauore nominato-
rum in diſpoſitione. l. Pomponius in fin.ff. de
negot.geſt.l.Si ſeruus plurium.§.fin.ff.de leg.1.
& hæc eſt ſummenda interpretatio ad mentē
Pontificis;tū quia coniungitur cū diſpoſitione
legis;tū ex antecedente diſpoſitione;nā verba
36 † inſeruire debent intentioni,nō intētio ver-
bis.c.2.Requiris.de appel.l.fin.ad fin.ff.ad treb.
ergo ab intētione Summi Pontifici non eſt re-
cedendum.l.Coram.ff.de verb.ſignif.l.3.§.Cō-
37 demnatum. ff.de re iud.&† à natura Principij
cōceſsionis.l.1.§.Si ſeruus.ff.de poſtul.l.Si Pro-
curatorem.ff.Mand.& facit Clem. non poteſt.
de procur.vbi Card.num.5.dicit quod clauſula
generalis reſtringitur ad ſpecificata.l.fin.in fin.
ff.de vin.trit.oleoq; leg.Ex quibus reſideo in
concluſione quod diuiſio fructuum debeat fie-
ri ſecundum qualitatem perſonarum.ad diſtin-
ctionem præhabitam à Papa : & ita iuris eſſe.
Saluo tamen,& ſemper meliori iudicio. Laus
Deo,& Beatæ Mariæ.

CON-

CONSILIVM CLVII.

Qui non laborat non manducat.

SVMMARIVM.

1 *Mercenarius eſt dignus mercede.*
2 *Merces eſt danda ſecundum opus, plus, & minus.*
3 *Argumentum à contrario ſenſu valet.*
4 *Negligentia non tollit ius illud habenti.*
5 *Negligentia non debet eſſe damno alicui.*
6 *Illicita vſurpatio habetur pro furto.*
7 *Furtũ eſt probibitũ de iure diuino, & Canonico.*
8 *Iuri Canonico ſtatur quando agitur de peccato.*
9 *Ius Canonicum conſiderat ſalutem animæ.*
10 *Ius Canonicum non permittit ea, quæ ſunt contra legem conſcientiæ.*
11 *Indebitè lucrans facit peccatum.*
12 *Ius Canonicũ habet connexitatẽ cũ iure Diuino.*
13 *Ius Canonicum fuit extractum à nouo, & veteri teſtamento.*
14 *Homini formato conſtituit Deus vitam æternam, his medijs, vt iuſtè pacificè, & modeſtè viueret.*
15 *Actiones in peccato non habent vigorem legis.*
16 *Peccatum eſt ſemper agens contra præceptum legis Diuinæ.*
17 *Princeps bonus non præſumitur agere malum.*
18 *Princeps ſciens vſurpationem, & eam tollerans participat de peccato.*
19 *Princeps debet obuiare ne ſubditus cadat in laqueum.*
20 *Tollerantia non conualidat actum nullum.*
21 *Generalis conceſſio non comprænhendit probibita.*
22 *Obſeruare non tenemur probibita.*
23 *In generali cõceſſione nõ uenit caſus nõ cogitatus.*
24 *Caſus incogitatus non extenditur ad illicita.*
25 *Princeps bonus habet intentionem ad conſeruationem legis.*
26 *Princeps non præſumitur uelle iniuſtum, neq; iniquum. & num. 27.*
28 *Tollerantia requirit veram ſcientiam.*
29 *Scientia in actu inualido nihil operatur.*
30 *Tollerantia habens ſcientiam debet dependere à ſuperiore.*
31 *Conualidatio Principis ſecularis non militat in re prohibita de iure Diuino.*
32 *Actus contra legem eſt nullus.*
33 *Agens ſine auctoritate ſuperioris dicitur in mala fide.*
34 *Actus factus in mala fide nunquam cõualidatur.*
35 *Poſſeſſio debet carere omni vitio.*
36 *Poſſeſſio vitioſa dicitur ſine auctoritate ſupioris.*
37 *Auctoritas Principis ſecularis ad Clericos non ſe extendit: & num. 46.*
38 *Princeps ſecularis in Clericos nõ hẽt facultatem.*
39 *Clerici ſunt exempti de iure diuino.*
40 *Sacrilegium eſt infringere priuilegia Clericorum.*
41 *Sacrilegiũ eſt nõ habere reuerentiã iuri Canonico.*
42 *Onus extraordinarium non comprehenditur ſub Ordinario.*
43 *Conſuetudo non valet contra libertatem Eccleſię.*
44 *Cõtra libertatẽ Eccleſiaſticã agẽs dicitur hęretic⁹.*
45 *Contra libertatem Eccleſiæ dicitur tollendo, vel minuendo priuilegia ſua.*
47 *Iuſtitia liberat à morte.*
48 *Parua facultas cum iuſtitia eſt melior quàm multa cum iniquitate.*
49 *Diuitias qui amat, non capiet ex eis fructum.*
50 *Concuſſio eſt extorquere pecuniam per vim.*
51 *Concuſſio ex cogere aliquem ad fideiuſſionem.*
52 *Qui per concuſſionem aliquid habet tenetur ad reſtitutionem.*
53 *Onus iniuſtum ſine Principe imponens incidit in pœnam exilij perpetui.*
54 *Nouum dicitur quod non erat in vſu.*
55 *Charitas non æmulatur.*
56 *Qui nõ manet in charitate, in eo non eſt Deus.*
57 *Qui indebitè accipit pecuniam ſeparat ſe à Deo.*
58 *Peccatum ſeparat à Deo.*
59 *Communitas tenetur laborare pro bono publico.*
60 *Iuſtitia denegari non poteſt.*
61 *Summum bonum eſt iuſtitiam facere.*
62 *Cupiens Deo placere, faciat iuſtitiã. et n. 63. et 64.*
65 *Suceſſor dẽt retractare malè geſta p̃ prædeceſſorẽ.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris Communitas Carpi conſueuerat habere commoditatem aquę pro macina; & ſi quandoq; in tempore æſtiuo deficiebat, lapſis tribus diebus poterat liberè ſine vlla ſolutione tritici, vel denariorũ vbi aqua proflueret ad placitum ire pro macina. Sed à nonnullis temporibus citrà conductores Gabellarũ hoc onus impoſuerunt; quod deficiente aqua, quiſquis volet extra territorium mittere pro macina, ſolueret partem ſolitã tritici, & denariorum, ac ſi macinam in territorio habuiſſet, aliàs licentiã denegabant: & ſi quis cõtrafaceret, reputãt contrabandũ, & in pœnam intẽdunt incidere: ſuper quo requiſitus, An licita ſit impoſitio? à quodã Clerico, qui ex neceſsitate volebat mittere ad loca aquarũ pro macina, & petendo licentiã conatus fuit præſtare fideiuſsionem de ſoluendo, quam coactus à neceſsitate dedit, & credens indebitã eſſe impoſitionem, petijt quid iuris?

Super quo puncto illud præcogitatum eſſe
cenſeo, quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus
pronuntiauit, teſte Luca Euangeliſta, & etiam
1 Matthæo. c. 10. quando dixit, q̃d mercenarius †
eſt dignus mercede ſua: quia vt expoſuit frater Amb. Calep. in eod. verbo, ille dicitur mercenarius, qui gratia mercedis laborat. Vnde
2 merces† eſt danda ſecundum opus; vt ſcilicet
ille habeat mercedem ſecundũ opus; plus ſcilicet, & minus. l. Nemo. C. de offic. mag. offic. l. Seio. ff. de annu. l. Laborãti enim ſecundũ opus datẽ p̃miũ. d. l. Nemo. & Qui nõ laborat nõ mãducat. Paul. Apoſ. in 2. Epiſ. ad Theſalon. c. 3. & Gl. in verbo. In poſterum. Clem. Vt hi q. de ætat. & qual. quod ex dicto Dñi noſtri de quo ſupra à

 con-

3 contrario † ſenſu procedit. l. 1. §. Huius rei. ff.
de offic.eius cui mād.eſt iuriſd.ſcilicet quod,
qui non laborat,non habeat mercedem. d.l.Se
io. & d. c. 3. Paul.Apoſt. in 2.Epiſt. ad Theſa-
lonic.

Ex qua concluſione infertur, quod iniuſtè
conductores gabellarum exigunt molituram
cum,& quando nō præſtant macinam: & quod
committunt mortale peccatum: vt infra pro-
babo:& tantò magis cum aqua ab Imperatore
ſit Carpenſibus conceſſa. Anno enim Domini
1470.Federicus III. Imperator in inueſtitura
feudi conceſſa Dominis Terræ Carpi; inter a-
lia hoc expoſuit; videlicet, Concedentes vo-
bis,hæredibus,& ſucceſſoribus, vt de flumine
Situlæ liberè accipiatis, ſeu accipi, & extrahi
faciatis vnum canale,ſeu aquæductum,vbicun
que vobis placuerit,pro quātitate aquę, quā-
tum volueritis à Caſtro Caſtelarani infra vbi-
cunque,& in quocunque loco,& per quemcun
que locum volueritis,& vobis magis expedire
duxeritis:quod canale conducat, fluat, & di-
ſcurrat,dirigat,& aquam huiuſmodi diſcurrere
faciat,vſque ad Caſtrum Carpi,& per villas ip
ſius Caſtri, & pertinentiarium ipſius: non ob-
ſtantibus aliquibus vijs,ſeu optionibus de cō-
ducendo d.aquæ quantitatem &c. Addita pœ
na mille marcharum auri,vltra indignationem
ſacri Imperij, cuilibet turbanti in totum, vel
in parte priuilegia conceſſa; & præcipuè Mu-
tinæ, Mantuæ, Parmæ, & Regio, & Officiali-
bus, & Communitatibus. Vnde quando defi-
4 cit aqua, deficit ex negligentia; quæ † tamen
non tollit ius ſuum illud habenti; vt not. Bar.
in l.Solent § Non verò. verſ.Et quod conuen-
tio.ff.de offic.procon.& facit textus in l. Obli-
gationum ferè §.Placet.ff.de actio. & oblig.&
5 quæ negligentia † non debet eſſe damno Ter-
ræ Carpi.c. Damnum. de reg. iur. in 6. Immò
potius gabellario, qui auctoritate Domini po
terat habere aquam iuxta conceſsionem ſu-
pradictam.Et tantò maius committit peccatū
volens ex ſua negligentia damnum,quod ipſe
habere deberet,pauperibus,& diuitibus d.ter
ræ imponere. Imò dicitur etiam furtum com-
6 mittere, quia omnis † illicita vſurpatio habe-
tur pro furto.c.Dixit dominus.& c.Pœnale.14.
7 q.5. & c.Meretrices.32.q.4. & furtum† de iure
diuino;& canonico eſt prohibitum, vt in Exo.
8 c.20. cui iuri ſtare † oportet cum agatur de
peccato, vt tradunt Abb. & Imol. in c. fin. de
præſcrip. & cōmuniter doct. & ſequitur Alex.
9 in conſ.59.nu.10.vol.1. Ius enim † canonicum
conſiderat ſalutem animæ. c.Vt animarum. de
conſtitu. ibi. Vt animarum periculis. & c. fin.
de conſuet.ibi. Quantò diutius infelicem ani-
mam detinet. & c.Quamuis. & c.Cum contin-
gat. de iureiur. ibi ſine periculo ſalutis æter-
næ:habet enim intentionem ne incidamus in
10 periculum ſalutis æternæ; nec permittit † ea,
quæ ſint contra legem conſcientiæ, & pariant
peccatum. Abb.in c.Quia plerique.quæſt.7.de
11 immun. Eccl. Quare qui indebitè † lucratur,
facit peccatum & contra legem iuſtitiæ; & nō
poteſt dare commutationem pro anima ſua:
vnde textus in c. Matthæus.ad finē. de Simon.
dicit,quod Nihil prodeſt homini,ſi totum mū
dum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum
12 patiatur. Ius enim †canonicum habet conne-
xitatem cum iure Diuino. c 1. de iuram. calū.
ibi, Diuinæ, & humanæ leges. & c. Canonica.
13 3.q.5. ibi diuinæ leges; nam ius † canonicum
fuit extractum à iure veteris,& noui teſtamē-
ti,c.Qualiter,& quando.il 2.de accuſ. & c. Tua
14 nobis. de decim. & Deus formato † homine
ad eius imaginem, conſtituit ei vitam æternā
his medijs videlicet: vt iuſtè, pacificè,& mo-
deſtè viueret, nec alterum læderet, & ius ſuū
vnicuique tribueret; vt habetur in procemio
Decretalium Gregorij. Et quando humana cu
piditate iuſtitia ſit euerſa,vt reducatur ad iu-
ſtum. vt in d.procem. Hic enim eſt finis legis,
vt actiones hominum tendant ad vitam æter-
nam,& conueniant ſaluti æternæ: & ſi quid a-
15 gatur,†quod nutriat peccatum,non habet vi-
gorem legis. c. fin. de præſcrip. & facit. auth.
Quomodo oporteat Epiſcopos. coll.1.& auth.
Vt hi qui:coll.6.Quare negari nō poteſt, quin
introductio ſoluendi triticum,& pecuniam nō-
ſecus ac ſi macina adeſſet;cum eādem poſtea,
qui ex defectu aquæ extra vadunt, ſoluant, ſit
16 mortale peccatum Nam ſemper † fit mortale
peccatum, dum aliquid committitur contra
præceptum legis diuinæ.c.2.de maior.& obed.
auferre enim ſuum proximo eſt contra legem
diuinam: vt ſupra, & maximè ſine labore.

Nec obſtat,quod ſimile peccatum ſit à Prin
cipe tolleratum,& quod conductores gabella-
rum:conduxerint gabellas cum huiuſmodi in-
troductione:quia primò reſpondeo,quod non
eſt credendum Principem habuiſſe ſcientiam
17 huiuſmodi vſurpationis: quia de bono † Prin-
cipe non eſt præſumēdum malum. c.Vnico. de
ſcrut.in ordin.facien.& c.Dudum.de præſump.
18 aliàs enim, & ipſe † participaret de peccato.
inſtit. de oblig. ex quaſi deli. §.Item exercitor
nauis.l.1.§.1.ff.de furt. aduer. naut. Neque eſt
credendum ſcire ſuos conductores huiuſmodi
19 iniuſtitiam facere;cum teneatur † obuiare,ne
ſubditus in laqueum incidat, aliàs,& ipſe pec
caret.c.In inferenda.23.q.3.& fieret particeps
delicti.

Secundò reſpondeo, quod etiam ſi veram
ſcientiam habuiſſet,& tolleraſſet; tollerantia
20 † per hoc non conualidat, quod nulliter fuit
introductum: vt probant omnes doct. in c.Cū
iam dudum. de præben.

Tertiò, reſpondeo quod etiam ſi Princeps
21 conceſsiſſet omnia ſolita; tamen in generali †
conceſsione non veniunt ea, quæ de iure ſunt
pro-

prohibita.c.Inter corporalia.de tranſl.Epiſc.l.
Nec non §.Quod eis.ff.ex quib.cau.maio.Nec
22 per hoc † eſſet obligatus ad perſeuerandum.
Abb. in c.Quod tranſlationem.num.4. de of-
fic. leg. cum alijs ab eo allegatis. Neque in ea
23 † conceſsione venit caſus non cogitatus.cap.
Quinta vallis. de iureiur.l.Si libertus.ff.de op.
lib. Bar. & communiter ſcrib.in l.Sed & ſiquis.
24 §.Quæſitum. ff.ſi quis caut. & licet eſſet † co-
gitatus,ſi expreſsè non ſit dictum, non poteſt
ad illicitum ſe extendere, Bar. in l.Si procura-
tor.ff. de cond.indeb. In qua lege,& gl. & Bar.
habetur qualiter agi poſsit contra indebitè
mulctantem. Vnde reſultat concluſio, quod
huiuſmodi exactio ſit indebita, & cum pecca-
to;quod auctoritas Principis non tollerat,qua
tenus adeſſet: ad ea quæ tradit Spec.in tit. de
mod. gene. Conc. celeb. Rubrica 31. quæ au-
25 ctoritas non eſt præſumẽda; quia bonus†Prin
ceps habet intentionem ad conſeruationem
legis,Inn. in c. Dudum. ad finem. de decim. &
26 Alex. in d.conſ.59. nu.11. vol.1.Nec eſt † præ-
ſumendum Principem velle aliquid iniuſtum,
c.1.de conſtit. in 6. nec vnquam dicendum eſt
27 concedere † aliquod iniquum in generali cõ-
ceſsione.l.Si quando.ff.de inoffic.teſtam.Qua-
re dicti conductores non poſſunt excuſari, ꝙ
Princeps eis conceſſerit ſolita; quia, vt ſupra,
generalis conceſsio ad iniuſtum non ſe exten
dit; & tantò magis cum in actu conductionis
gabellarum,hoc ſit expreſſum, quod cõductor
teneatur manutenere aquam ſufficientem iu-
xta ſtatuta Carpi,quæ hoc expreſsè continẽt.

Nec obſtat, quod huiuſmodi indebita exa-
ctio fuerit à prædeceſſore tollerata,etiam ſi eſ
ſet verum: nam Primò reſpondeo,quod tolle-
28 rantia requirit veram ſcientiam illius, quod
tolleratur; aliàs nihil operatur. Bal. & cæteri
doct. in l. Barbatius.ff. de offic. præt. & Innoc.
in c. Sciſcitatus. de reſcrip.

29 Secundò quatenus habuiſſet † ſcientiam;in
actu inualido,& iniuſto,nihil operatur: & ma-
ximè quando agitur de vtilitate priuata.Pariſ.
in conſ.136.num.15. 16.& 17. vol.4.

Tertiò reſpondeo, quod quando tolleran-
30 tia † habet vim conceſsionis, oportet quod
dependeat à ſuperiore ſecundum actum,& ca
ſum de quo agitur. vt in d. l.Barbatius.& pro-
batur.in c.Ad probandum. de re iud.ſed caſus
de quo agitur,verſatur circa peccatum;& rem
à iure diuino prohibitam, vt patet ex ſupradi
31 ctis, in quo conualidatio † principis ſecularis
non militat,vt notat Alex. in conſ.1. in princ.
vol. 2.

32 Quartò reſpondeo,quod omnis actus† con-
tra diſpoſitionem legis eſt nullus, & habet in
ſe malam fidem.c.Qui contra iura,cum ſua Gl.
de reg. iur. in 6. ſicut omnis actus requirens
auctoritatem illius ſuperioris,qui ſit verus ſe-
cundum actum, qui geritur, eſt nullus, ſi eius
33 auctoritas deficit: & omnis, † qui ſine illa a-
git dicitur in mala fide.Gl.Singularis, in l.1. C.
de præd. decur,lib.10. & in l.1. in verbo, Mala
fide.C.de fid. inſtrum. & iur. haſt. eod. lib. &
ibi Bart.Hic requirebatur auctoritas Eccleſia-
ſtici ſuperioris,ergo qui ſine illa agit eſt in ma
34 la fide.& nulliter agit,nec† vnquam actus cõ-
ualidari poteſt. Rol. à Val. in conſ.63. num.16.
vol.4. ergo eſt extirpandus, Rol. in conſ.34. n.
22.23. in 3. vol. Auth. caſſa. C. ne fil. pro pat.
vbi Gl. in verbo, Ex peruerſa.

Neque obſtat, quod dicti conductores ſint
in poſſeſsione:quia reſpondeo quod poſſeſsio,
35 † vt ſuſtineri valeat.debet carere omni vitio.
l.1.§.Labeo. putat.ff.de aqu.cott. & æſtiu.l.In-
de.§.Si quis.ff. itin.actuque priu. c.Licet cauſ-
ſam. de probat. ideo qui vitiosè poſsidet, eſt
36 in mala fide.& vitiosè† dicitur poſsidere,qui
ſine vigore facultatis, ſeu auctoritatis poſsi-
det.Poſſeſsio nanque habita per vim,non coa-
diuuat. l.1.§.1. & ibi Bar. in §.Hoc interdictũ.
& in §.Si tibi. ff. de itin. actuque priu. l. 1. in
prin.ff.de riu.& l.1. etiam in prin.& in fin.ff.vti
poſsid.Et quod iſti conductores vi poſsideãt,
nemo ambigit: nam qui pro neceſsitate viuen
di,deficiente aqua in territorio Carpenſi,op-
tat extra ire,vel mittere pro macina, ſi vult
habere licentiam,cogitur dare molituram æ-
que ac ſi ab ipſis conductoribus eam haberet;
& ſi abſque licentia iret, in pœnam incideret
ammittendi rem; & nemo pro neceſsitate vi-
uendi tenetur ad gabellam, eundo extra ter-
ritorium pro macina:ſecundũ allegata à Fran.
Perſon. in ſuo tract. crimin. tit.de gabel. n.96.
verſ.Hinc ſi quis tempore æſtatis.

Et quatenus Princeps ſecularis ad hoc ha-
beret facultatem, quod non eſt credendum,
quia agitur de peccato,vt ſupra;tamen ad cle
37 ricos † non ſe extenderet. ſicut latè probat
Roch. de Curt. in tit. de conſuet.nu.653. nec
ſine auctoritate Papæ poſſet locũ habere.Rol.
à Vall. in conſ.2.num.120.121.vol.1.& Crau.de
antiq.temp.4.part.num.11. & in conſ. 134. nu.
25. & conſ.96.num.6. in primo vol. quia ſuper
38 † clericos nullam habet facultatem.c.Cum nõ
ab homine. de iud.Abb. in c.Nouit. nu.4.eod.
39 tit. ipſi enim † de iure diuino ſunt exempti,
vt probat Gig. de penſ.q.94.num. 11. & habe-
tur in Clem. vnica. de immun. Eccleſ. & alibi
40 ſæpe. vnde infringere † eorum priuilegia eſt
ſacrilegium.c.Cauſſa Carpenſis.de verb.ſignif.
quod aliàs pro Eccleſia Carpenſi fuit ſtatutũ.
Quare videant dicti conductores quale exter-
41 minium ſibi,& patriæ inferant: & eſt etiam †
ſacrilegium non habere reuerentiam Iuri Ca-
nonico;vt refert Gl.in c.Sacrilegium,17.q.4.&
concordat D.Thom. 2.2. quæſt.99.& quatenus
clerici teneantur ad molituram ordinariam,
quando habent macinam,quia onus ſit perpe-
tuum,& inuariabile; ad ea,quæ tradit Sylu. in
ſum.

ſum.verbo.Immunitas. primo.num.16. de quo
multa in contrarium eſſent dicenda:tamen de
42 † extraordinarijs non eſt locus diſputationi;
vt ipſe Sylu. affirmat. & longè tractat Abb. in
c.Aduerſus.de immun. Eccl.& Iaſ. in l. Placet.
num.22.C.de Sac. San. Eccl. & alij quos bre-
43 uitatis cauſſa ommitto. neque conſuetudo †
valet cōtra libertatem Eccleſiaſticā, vt in ex-
trauag.vnica. de conſuet. in cōmu. extrauag.
& qui contra libertatem Eccleſiæ venit, iniu-
44 ſtitiam facit,& poteſt † nuncupari hæreticus.
iuxta textum, in c. Omnes.22.diſtin.& ille di-
45 citur† contra libertatem Eccleſiæ venire, qui
tollit, vel diminuit priuilegia conceſſa Eccle-
ſijs,vel perſonisEccleſiaſticis.vt refert Innoc.
in c.Nouerint. de ſent.excom. & Bar. in auth.
Caſſa.C. de Sac.San.Eccl.& Felin.in c.Eccleſia
46 S. Mariæ.de conſtit.neque ad hoc valeret au-
ctoritas principis ſecularis, quod non eſt cre-
dendum. d. c.1.& 2.de conſtitu. in 6. & c.Cum
ceſſante. eod.tit. in Decretali.Quare conſide-
rent. dicti cōductores quid eis prodeſt res in-
debitè exacta.dixit enim Salomon.in 1.lib.pa-
rab. c.10.Nil proderunt theſauri impietatis:iu
47 ſtitia † verò liberabit à morte: & non affliget
dominus fame animam iuſti; & inſidias impio
rum ſubuertet. & in eod. lib. c.16. ait, Melius
48 eſt † parum cum iuſtitia, quam multi fructus
cum iniquitate: & in prima lect. Eccleſiaſtici.
49 c.5.dicitur,quod Qui amat † diuitias,fructum
non capiet ex eis. Vnde ſtantibus rebus, vt
ſtant poteſt dici, quod fiat concuſſio. de qua
in l.1.ff.de concuſſ. nam dicit Bar. in l. Iulia.ff.
50 de vi pub.quod quando† fit extorſio pecuniæ
per vim,appellatur concuſſio: Syluest.in ſum.
verbo,Concuſſio. nu. 2. dicit, quod qui eſt in
officio,& non facit quod debet, vel aliquid à
ſubditis extorquet per vim,facit concuſſionē:
& latè tractat Pariſ. in tract. de ſynd.§.Syndi-
51 cantur: vbi ad finem dicit, quod fit † concuſ-
ſio,quando quis cogitur dare fideiuſſionem:
& hic caſus nuperrime euenit Sacerdoti, qui
cum deficeret aqua,petens licentiam mitten-
di extra pro neceſſaria macina, nec habens ad
manus triticum pro mollitura; coactus fuit da
52 re fideiuſſorem: vnde qui † per concuſſionem
aliquid extorquet tenetur ad reſtitutionem,&
criminaliter debet puniri.l.quod euitandæ. ff.
de cond. obturp.cau. & optimè textus in l.Il-
licitus.§.Illicita.& §.Ne tenuis.ff.de offic.præſ.
Sylu. in ſumm. verbo,Concuſſio:qui dicit hoc
procedere etiam ſi non ſequatur iudicialis cō-
dēnatio: Immò & quandocunque concuſſio in
53 eis non procederet;tamen quia onus† iniuſtū
imponunt quando à Principe non ſit eis ex-
preſsè conceſſum; incidunt in pœnam exilij
perpetui.l.fin.C.nou. vectig.quod ſaltem pro-
cederet quo ad clericos;quia conceſſio huiuſ-
modi à Papa emanare debet,non autem à ſe-
54 culari Principe: vt ſupra: & nouum † dicitur
illud quod non erat in vſu, ſecundum Bald. in
conſ. 270. num. 3. & ſimilia agens tenetur ad
reſtitutionem, ad quam habet conſcientiam
grauatam.Capic.deciſ.148.num.2.

Et prædicta non ſolum procedunt cōtra Ca
merarios cōductores,ſed cōtra molēdinarios,
qui farinam, & pecuniam extorquent ab his,
qui macinam petunt, vltra molituram, & pe-
cuniam ſolutam gabellario: & contra manda-
tum Ieſu Chriſti: vt per Matth. Euangeliſtam.
c.10. notatur: quando dixit,Nolite poſſidere
aurum, neque argentum, neque pecuniam in
zonis veſtris: & etiam contra charitatem, de
qua Paul.Apoſ.in c.13.ad Corinthios,quia cha
55 ritas † non emulatur,non agit perperam,non
inflatur,non eſt ambitioſa,non quærit quæ ſua
ſunt,non irritatur,nō cogitat malum, non gau
det ſuper iniquitate, congaudet enim verita-
56 ti; vnde qui † non manet in charitate,in eo nō
57 manet Deus,quia Deus eſt charitas; & qui †
accipit pecuniam indebitè, ſeparat ſe à Deo.
Gl.in c.Abijt.1.q.3.in verbo,vendunt:quia ſi-
58 cut charitas iungit Deo;ita † peccatum ſepa
rat à Deo.c.Charitas.de pœnit.diſt.2.vnde re-
gentes Communitatem tenentur omni cona-
tu prouidere,ne aliquis patriæ remaneat illa-
59 queatus: & tenentur † laborare pro vtilitate
publica.c.In ſcripturis.cum ſequent.8.q.1.& ſi
loquantur, & non audiantur, obſeruent conſi-
lium domini,de quo per Lucam Euangel.c.11.
ſcilicet non deſiſtant loqui,& petere,qui,ſi eis
tanquam amicis non dabitur, propter impro-
bitatem tamen habebunt neceſſaria:nec deſi-
60 nant implorare iuſtitiam quæ † negari non po
teſt. l.Iuſtitia.ff.de iuſtit. & iur. cum ſummum
61 † bonum ſit iuſtitiam colere. c. Cum deuotiſ-
62 ſima. 12.q. 2. qui enim cupit † placere Deo,
debet facere iuſtitiam.c. Ad decorem. de in-
ſtit.dixit enim Salomon in c.16. in parab.quod
63 initium † viæ bonæ eſt facere iuſtitiam; acce-
64 pta eſt enim apud Deum † magis quàm immo
lare hoſtias: de qua non debent dubitare in
principe ſuo bono, qui habet charitatem, &
dilectionem in Terra Carpi. c.Vbi ſana fides.
65. 24.q.1.poteſt enim,imò debet† retractare ea,
quæ prædeceſſor indebitè fecerit, vel tollera-
uerit.l.Quamuis.ff.de reb.eorum.l.Iure noſtro:
ff.de teſtam. tutel.Damaſ. reg. 83. quod dicit
procedere in malè geſtis: & ita dico, & con-
cludo, ſalua ſemper veritate. Laus Deo,& B.
M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CLVIII.

Emphyteuſis quando ſit inualida: & beneplaci-
tum Papæ præſumatur: & extrauag. dicta
Paulina ſit vſu recepta.

SVMMARIVM.

1 *Extrauagās Pauli II. dicta Paulina eſt uſu recepta.*

2 *Pau-*

2 *Paulina obſeruatur in locatione rerum Eccleſiæ.*
3 *Paulina indicit ius commune.*
4 *Paulina eſt in corpore iuris clauſa.*
5 *Emphiteuſis Eccleſiaſtica ſine conſenſu Papæ eſt nulla.*
6 *Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ curſu 30. & 40. annorum præſumitur, & quando, num. 7.*
8 *Solemnitas extrinſeca debet probari. & num. 9.*
10 *Actus requirens ſcripturam non præſcribitur.*
11 *Commiſſa in delegatione ſunt adimplenda.*
12 *Cõmiſſio Papæ adimplenda eſt in forma ſpecifica.*
13 *Conſenſus eſt ſolemnitas extrinſeca.*
14 *Conſenſus non præſumitur ſed debet probari.*
15 *Conſenſus debet eſſe expreſſus.*
16 *Succeſſor malè geſta per prædeceſſorem, & etiam per ſeipſum reſcindere poteſt.*
17 *Alienus ſi cognoſcat rem malè alienatam, poteſt inſtare ad reſciſſionem.*
18 *Clericus tenetur ad recuperationẽ rerũ Eccleſiæ.*
19 *Superior non conualidat actum nullum.*
20 *Emphyteuſis à principio nulla, non conualeſcit.*
21 *Contractus cum eſt nullus, omnia quæ ſequuntur ſunt nulla.*
22 *Conſenſus non conualidat actum, cuius qualitas ignoratur.*
23 *Auctoritas interpoſita ſuper contractu ſtatim nõ conualidat.*
24 *Cognitio cauſſæ nõ pſumitur ex tẽporis breuitate.*
25 *Alienatio rei Eccleſiæ duo copulatiuè requirit.*
26 *Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſſæ.*
27 *Cauſſa deficiente in alienatione, non conualidatur quod nulliter fuit geſtum.*
28 *Cauſſa in alienatione debet eſſe ex neceſſitate, vel euidenti vtilitate.*
29 *Rectori, neque ſuperiori non creditur atteſtanti de vtilitate.*
30 *Cauſſa alienationis debet conſtare.*
31 *Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla ſi non conſtet de euidenti vtilitate.*
32 *Augmentum canonis denotat, nouum cõtractũ.*
33 *Subhaſtationes non ſunt neceſſariæ in alienatione rei Eccleſiæ.*
34 *Subhaſtatio non probat vtilitatem: neque neceſſitatem. & num. 36.*
35 *Cauſſa alienationis ad vnguem debet præſeruari.*
37 *Clerici non poſſunt alienare bona Eccleſiæ, niſi ex cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis.*
38 *Melioratio conſideratur nedum ad præſens, ſed ad futurum.*
39 *Tempus contractus in alienatione attenditur in re boſchiua.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

ANno Domini 1528. facta fuit emphyteuſis perpetua de 29. annis, in 29. annos ad renouandum, domus & terrarum beneficij S. Ioannis Baptiſtæ ſiti in Eccleſia S. Andreæ, in villa Vitriolæ diœceſis Mutinenſis; impoſito canone librarum 41. quotannis: qui bona cadunt infra ſummariè: videlicet domus cum aula, & horto. 10. petię terrarum laboratiuæ; & vna laboratiua. & pratiua: ſex aliæ petiæ pratiuæ, quatuor Caſtagnatiuæ: & duæ quercinæ: cum licentia Vicarij Mutinenſis: & quod liuellarij acciperent beneplacitum Sedis Apoſtolicæ; quatenus opus eſſet ſumptibus proprijs: & huiuſmodi cõtractus fuit reuocatus anno 1558. à ſucceſſore: & anno 1587. ab alio: & de anno 1596. ab alio ſucceſſore oppoſitum fuit de nullitate ex defectu beneplaciti; qui ab emphyteutis dicebatur præſumi ex diuturnitate temporis annorũ 60. immò 30. & tandem partes ad concordiam venerunt aucto canone à lib. 41. vſque ad 80. affirmantes liuellarij, quod faciebant augmentum pro vtilitate Eccleſiæ; Nunc verò admodum R. Archangelus canonicus in cathedrali S. Mariæ de Laureto, nouus Rector, prætẽdens etiam de nullitate, Quærit, quid iuris?

In quo caſu olim R. Dominus Turturellius fauore emphyteutarum ſcripſerat, quod beneplacitum Sedis Apoſtolicæ ex curſu annorũ 30. & 40. præſumebatur: & quod extrauagan. Pauli II. Papæ, nuncupata Paulina, non attendebatur, quia non erat in vſu; & quod ſecundũ iura vetera ante Paulinam emphyteuſis legitimè fuerat celebrata: ego verò, ſalua ſemper veritate; contrarium ſentio & ante omnia dilucidationem caſus Paulinę puto neceſſariam, cum in alienatione fuerit conditio expediẽdi beneplacitum, quatenus expediat, appoſita cu-
1 ius diſpoſita arbitror neceſſaria; cum verior † ſit opinio quod fuerit vſu recepta, ſicut probat Benint. in deciſ. Bonon. 13. nu. 9. & Ioſeph. Lud. concluſ. 54. in prima fallentia, & Mutinæ ego practicaui dum Vicariatum gerebam: vbi
2 diſpoſita in Paulina † obſeruantur etiam in locatione rerum Eccleſiaſticarum, & coram me fuit diſcuſſum, an locatio per triennium cum promiſsione alterius triennij; pro ſecundo triennio valeret? & concluſum non valere: & Rot. ipſa habita informatione de vſu ſententiauit contra quendam Rectorem, qui bona ſuæ Eccleſiæ alienauerat ſine conſenſu Papæ, vt in deciſ. 896. lib. 3. nouiſſ. diuerſ. & in deciſ.
3 262. eod. vol. fuit declaratum Paulinam † inducere ius commune, & quod receditur à primæuo iure communi; vnde reſultat concluſio quod conſenſus Apoſtolicus ſit neceſſarius, quicquid dixerit excellens Turturellius: & per conſequens, quod illi emphyteutę defecerunt in eo procurando; quibus erat onus probandi d. Paulinam non eſſe in vſu, quia Rector ſolum poterat eam allegare: nec ipſe tenebatur vſum
4 probare cum ſit in † corpore iuris clauſa, vt habetur in d. deciſ. Bononienſ. & per Ioſeph. in d. concl. 54. verſ. Animaduertendo: qua concluſione ſtante, reſultat alia firmiſsima, quod deficien-

5 ficiente† conſenſu Apoſtolico,contractus fuit nullus. Fed. de Sen. in conſ.142.nu.1. & 3.dec. in conſ.141.num. 4. & Rot. deciſ. 178. in prin. vol.2. diuerſ.nouiſſ.

Nec obſtat dictum eccel. Turturellij, quod
6 ſcilicet beneplacitum † Apoſtolicum ex curſu 30. & 40.annorum præſumatur ſequuta poſſeſſione,ex allegata ab eo deciſione Rot. 179. in 3. vol.diuerſ. nouiſ. quia primò reſpondeo, quod
7 illud ſolum procedit quando † non adſit, qui ſe opponat;vt fuit in caſu Rotæ allegatæ;quia tunc fauore poſsidentis præſumitur conſenſus:& procedit in intrinſeca ſolemnitate; in
8 extrinſeca † autem, qui eam allegat debet eam probare. l.Quæcunque.ff. de public.quod idem Rot. confirmauit. deciſ.30. aliàs 190. de appel. in nou. & maximè quando adſit, qui eã negat adeſſe. Specul. in tit. de procur. §. fin. verſ.Sed nunquid ſufficit ſi ſolum: tunc enim aliud iudicatur de intrinſeca, & aliud de ex-
9 trinſeca: quia extrinſeca † in iudicio ſemper eſt probanda. Innoc. in c.Innotuit. de eo qui furt.ord.ſuſcep.quem ſequitur Bal.in d.l.Quæcunque.verſ.Qui à pupillo ff. de public. & idẽ tradit Bar.in l.Sciẽdum.ff.de verb.oblig.& pro concordia tenuit Lamb.in tract.de iur.pat. lib. 2.artic.25.1.q.prin.2.part.

10 Secundò reſpondeo,quòd omnis actus† requirens ſcripturam, ea non apparente non poteſt per tempus præſcribi. Rot. per Caputaq. deciſ. 45.in 3. part. beneplacitum enim Papæ conſiſtit in ſcriptura; quia de ſtilo Papa committit delegato,vt ſe informet;& reperta veritate diſpenſet; nam ſi delegatio appareret adhuc eſſet videndum,an delegatus obſeruaſ-
11 ſet obſeruanda, quia omnia † in delegatione contenta erant adimplenda.Rot.per eundem Caputaq.deciſ. 273. in prima part. quia com-
12 miſsio† Papæ ſemper adimpleri debet in forma ſpecifica. Pariſ. in conſ.51.num.60.vol.4.

13 Tertiò reſpondeo,quod conſenſus † eſt ſolemnitas extrinſeca. Abb. in conſ.59.num.3. &
14 conſ.106.num.2.in 2.vol.qui icciſco non† præſumitur,ſed probari debet. l. Sciendum. ff. de
15 verb. oblig.& debet † eſſe expreſſus. Lap. alleg.86.num 3.Rot.deciſ.455.in prima part.diuerſ.nouiſſ. quod maximè procedit in actu requirente conſenſum ſuperioris. & ita in caſu contingenti admodum Reueren.Archangelus
16 præſens Rector† poteſt,immò debet reſcindere malè geſta per prædeceſſores.l. Quamuis.ff. de reb.eorum. l.Iure noſtro.ff.de teſtam.tutel. Bal. in l.Quæcunque.col.2.verſ.Scias tamen.C. de bon.q; lib.Abb. in c.Epiſcopi. in 2. not. de reb. Eccl.non alien.immò fortius quando, &
17 ipſe † alienaſſet,ſi cognoſceret alienationem inualidam ex defectu ſolemnitatis,vel cauſſę, poſſet inſtare ad reſciſsionẽ cõtractus.Sebaſt Vanc. in tract.de null. proceſſ. tit. quis poſsit dicere de null. in prin.c.Intellecto. de iur. iu-
18 ran.omnis enim † clericus tenetur ad recuperationem rerum Eccleſiæ malè alienatarum.c. Præſbyterorum. & ibi Gl. ad finem de reb.Eccl.non alien.c.Non liceat.12.q. 2. Rot. de iud. deciſ.11.aliàs 334. in nouiſ. Clem. 2. de relig. dom. in prin.

Et quandocunque præſumeretur beneplacitum;vel etiam ſi probaretur, tamen in caſu præſenti non conualidaret,quod ab initio fuit nulliter actum,vt infra demonſtrabo: ſicut auctoritas illius Vicarij nullam affert validitatẽ, etiam ſi ſolũ ius commune ante Paulinam ſer-
19 uaretur: quia auctoritas † ſuperioris non cõualidat actum nullum.c.Quorundam. de elect. in 6.& tradit Gemin. in conſ.48.num.7.8. & 9.
20 & ſic emphyteuſis † quæ ab initio fuit nulla; non conualeſcit. c.Non firmatur.de reg. iur. in
21 6.c.Auditi. de elect. & omnia † inde ſequuta fuerunt nulla.c.Imperiali. 25.q.2.l.Non dubiũ. C.de leg.& tantò magis quando qui auctoritatem interponit nõ aſſumit cognitionem eius,
22 de quo tractatur,quia† conſenſus non præſtat auctoritatem actui; cuius qualitas ignoratur. vt not.Pariſ.in cõſ.130.num.14.vol.4 & infra
23 demonſtrabo:& potiſsimum † quando eadem die in qua fit contractus,ſeu publicatur,interponitur:vt ipſe Pariſ.probat in conſ.12.nu 92. in primo vol. nec apparet aliquam præceſsiſſe
24 † cauſſæ cognitionem; quæ nec præſumitur ex temporis breuitate. Anc. in conſ.72.quem ſequitur Pariſ.in conſ.125.num.27.in 1. vol.

Et quod emphyteuſis de qua in themate nulliter fuerit facta, etiam de iure ante Pauli-
25 nam ſic probo: videlicet,in alienatione † rei Eccleſiæ duo copulatiuè requirũtur, ita quod vno deficiente ſit nulla. Cauſſa ſcilicet, & ſolemnitas.c.Sine exceptione.12.q.2. & in terminis.Rot.deciſ.178. in 2.vol.diuerſ.nouiſſ.cuius concluſio eſt videnda ad ſuſtentationem nul-
26 litatis vbi agitur, quod neque † auctoritas Papæ ſupplet defectum cauſsæ,ita quod,etiam ſi
27 interueniſſet, deficiente cauſſa † non conualidaret,quod nulliter fuit actum: quod fuit de mente Fed.de Sen.in conſ.142. num.1. & 3. & Dec.in conſ.141.num.4. & ita quando vel præſumptiuè, vel probatione adeſſet beneplacitũ; deficiẽte cauſſa alienationis:nullitas,quę ex ipſo defectu fuit,nõ conualidaretur,& quãto magis ſi deficiat cauſſa,& ſolemnitas: cauſ-
28 ſa † verò,aut ex neceſsitate,vel euidenti vtilitate apparere debebat. c.Sicut Eccleſia.cum alijs ſequentibus. 12. q.2. aliàs nulliter fuit actum vt ſupra,& tradit Abb. in c.Nulli.num.7. de reb.Eccl.non alien. & omnes doct. in ca. 1. eod. tit. in 6. & quatenus etiam cauſſa fuiſſet narrata,cum de ea non fuerit facta cognitio, non ſufficit ad validitatem; quia non creditur
29 † Rectori atteſtanti fieri ex cauſſa vtilitatis; immò neq; ſuperiori;niſi aliunde per cognitionẽ conſtet:ſicut probat Fed. de Sen. in d.conſ. 142.

142.num.1.& 3.Gemin.in d.conſ.48.num.1.2.& 3.& Rot.in allegata deciſ.178. & debet conſta
30 re † eſſe veram,vt ibi Gem.num.6.& 7. & latè Ioeſph.Maſcard.concluſ.75.nu.16. 17.& 18.19. & 20. & Franc.c.1.nu.4.de reb. Eccl.non alien. in 6. & ſequitur Rota allegata: ad finem.dicés quod de cauſſa vtilitatis debet fieri diligens inquiſitio: vnde cum in ſcripturis mihi tranſmiſsis nulla ſit facta probatio cauſſæ; neque obligatio:non eſt diſputandum ſuper vſu Paulinæ,neque ſuper præſumptione beneplaciti:
31 quia non conſtando † de euidenti vtilitate,vt decreuit Rot. in d.deciſ.178.num.10.nulla dicitur fuiſſe cauſsa alienãdi; & alienatio eſt nulla vt ſupra,immò ſi rectè conſiderentur ſcripturę potius conſtat de damno: quia tot bona fructifera alienata ſunt pro lib. 41. & ipſi emphyteutę ſaltem tacitè confeſsi ſunt de dãno; quando augumentum fecerũt, vſque ad libras 80. & fortius conſtat de nullitate; quia per il-
32 lud argumentum † dicitur factus nouus contractus;vt habetur in l.Pacta conuenta: §.Paulus notat.ff.de contrah. empt. in quo nulla interuenit ſolẽnitas, neque cauſsæ cognitio: ſed ſolum partes ad hoc conuenerunt etiam non adhibito conſenſu ordinarij: ex quo indubitata fuit nullitas: Quare & ex iſto nouo contractu conſtat de nullitate: & ex primò, quia nedum nulla cauſa apparet: ſed & deficit auctoritas Papæ: immò ordinarij:quia ſolus conſenſus ſine iuſtificatione cauſsæ non operatur validitatem vtſupra: Nec illa ſubhaſtatio operatur legitimum effectum: tum quia ſubhaſtatio
33 nes † in alienatione rerum Eccleſiæ non ſunt neceſſariæ;ſecundum Bal. in auth. hoc ius porrectum. nu.3. c. de Sac. San. Eccl. verſ. Sed hic
34 quæritur. cum etiam quia ſubhaſtatio †non probat vtilitatem.l.Si quos. C.de reſcind.vẽd.
35 prout oportebat probare: cauſſa †enim alienationis ad vnguem vera debebat perſcrutari. l.Cum hi.§.Si prætor. ff. de tranſact. & dato ꝙ ſubhaſtatio requireretur; oportebat primò, & ante omnia quod conſtaret de vtilitate vel
36 neceſsitate; cum ſola † ſubhaſtatio hoc non
37 probet.d.l. Si quis. clerici † enim alienare bona Eccleſiæ nõ poſſunt,niſi ex cauſa vtilitatis, vel neceſsitatis vtſupra.d.c. Sine exceptione. & c.Tua nos.de his,quæ fiũt à præl.Et meliora
38 tio† non tantum debet conſiderari quo ad tẽpus præſens;ſed ad futurum,quia Eccleſia alienando patitur damnum in vtile dominiũ.Dec. in conſ.141. num.4. & per totum: nec obſtat. l. Si voluntate. C.de reſcind. vend. vbi videtur eſſe attendendum tempus contractus: quia il-
39 lud procedit quando ſit alienatio de re boſchiua, vel inculta: ſecus verò de cultiua, & aratoria. vt notat Iacob. Alb. in conſ. 34. nu. 15.& 16. & Natt. in conſ.631.nu.15.16.& 17.& in iſto caſu verſatur de re cultiua, & bona: & ſic ſemper concludi poteſt de inualiditate: ſicut ego concludo mea quidem ſententia, ſalua tamen veritate ſi fallor. Laus Deo,& B. M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CLIX.

Aedificare quando vicinus non poſsit inuito vicino.

SVMMARIVM.

1 *Conditio eſt adimplenda.*
2 *Conditio non ſe extendit ad non expreſſa.*
3 *Promiſſio conditionalis non valet niſi impleta cõditione.*
4 *Frangeti fidem, fides poteſt frangi.*
5 *Conditio non adimpleta non obligat. & num. 7.8. & num.11.*
6 *Conditio ſuſpendit actum donec adimpleatur.*
9 *Conditionis implementum debet præcedere in actu facto, & conſumato.*
10 *Paria ſunt nihil fieri, aut ſub conditione non purificata.*
12 *Qui non adimplet conditiones remanet priuatus commodo,quod habuiſſet.*
13 *Conditio ſtat pro forma.*
14 *Conditio nihil ponit in eſſe antequã ſit purificata.*
15 *Nihil poteſt fieri de promiſſis, niſi adimpleta conditione.*
16 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.*
17 *Spoliator etiam dicitur, qui mandat.*
18 *Altitudo,tigna,& feneſtræ denotant murum eſſe totum vicini.*
19 *Fabricans in alieno tenetur actione, quod vi, aut clam.*
20 *Tempus agendi contra fabricantem in alieno durat per annum. & num.21.*
22 *Dominus muri, ſuper quo fabrica eſt conſtructa eo abſente,poteſt auctoritate propria fabricam deſtruere.*
23 *Aedificium in alieno conſtructum debet quamprimum demoliri.*
24 *Aedificans in ſolo alieno dicitur inferre violentiam inquietatiuam.*
25 *Vim dicitur inferri ei; qui propter metum patitur ædificari in ſuo.*
26 *Metus dicitur etiam quando dubitatur de aliquo modo. & num.36.*
27 *Metus dicitur quando adeſt cauſa dubitandi. & num.28.*
29 *Quilibet debet mala præcauere. & num. 30.*
31 *Ab omni ſpe mali debemus abſtinere.*
32 *Metus iuſtus dicitur etiam quãdo tolleratur quod non eſt veriſimile: & habetur pro probato. nu. 33.36.37.*
34 *Tollerantia non præiudicat, niſi adſit vera ſcientia. & num.35.*
38 *Clam dicitur facere, qui verè non denuntiat, & qui debebat cogitare quod euenire poterat. nu. 39. & qui totum non denuntiat. num. 40. &*

cum

cum dolo dicitur. num.41. & 42.
43 *In culpa dicitur, qui non facit, quod homo prudens faceret.*
44 *Dolus dicitur in eo, qui non facit, quod natura rei optat.*
45 *Deſtructionē rei malæ ædificatæ Iudex debet cōmittere.*

Caſus talis eſt.

REuerendus Sigiſmundus habebat do-
mum in Ciuitate, & Magnificus Domi
nus Sylueſter aliam domum vicinam
eidem Reuer. Sigiſmundo, ſed à parte deſuper
d. Dominus Sylueſter habebat hortum in fini-
bus domus Reuerendi Sigiſmundi, in qua par-
te domus totus murus erat. d. Reuer. Sigiſmun
di cum feneſtris reſpicientibus in horto d. Do
mini Sylueſtri; per quas habebat lumen in hor
reo: volens, d. Dominus Sylueſter facere ſibi
ædificium in d. horto, acceſsit ad Reuer. Sigiſ-
mundum, qui in Villa commorabatur; & petijt
ab eo licentiam ædificandi ſupra d. murum, in
quo fundata erat pars domus d. Reuer. Sigiſ-
mundi offerens ei ſoluere medietatem d. mu-
ri, petens etiam licentiam extēdēdi aliquantu
lum à parte ſuperiori eius fabricam, vt latiora
cubicula faceret: & d. Reuer. conceſsit, ea cō-
ditione oblata ſoluendi medietatem d. parie-
tis. Qui Dominus Sylueſter abſente d. Reuerē
do incœpit ædificium, nulla æſtimatione, neq;
ſolutione facta d. medietatis: & multa tigna
perforando totum parietem, poſuit in muro
etiam in parte altera: & altius ſupra tectum
Reuer. Sigiſmundi ad ſex brachia extulit ſuū
ædificium; in eaque altiori parte fecit fene-
ſtras reſpicientes ſupra tectum Reuerendi Si-
giſmundi: de quibus tignis; neque de prædicta
altitudine, & feneſtris vllam d. R. fecerat men
tionem: quod cum ei fuiſſet relatum, malè ſen-
tiens de huiuſmodi ædificio ſic cōſtructo cum
damno futuro, & præſenti domus ſuæ, dolens
quod realiter non fuiſſet ei narratum factum,
& quod medietas muri nō fuerit ſoluta: petijt
quid agere valeat: ex quo obſtant nunc feriæ
vindemiarum, in quibus non agitur in iudi-
cio: Quibus ſtantibus ego reſpondi, vt infra
videlicet,

Conditio appoſita, quod ſoluatur medietas
parietis fuit volontaria, & poteſtatiua, quia e-
rat in poteſtate Reuer. Sigiſmundi eam dare
1 licentiam, vel negare; ita quod conditio † de
ſoluendo medietatem muri ſecundum præſū-
ptam intentionem d. Reuer. de ea adimplen-
da, adimpleri debebat. Gl. fin. & ibi doct. in l. 2.
C. de cond. inſert. inſtitu. de leg. §. fin. quæ con-
2 ditio † non ſe extendebat ad non expreſſa, ſci
licet ad altius tollendo, neque ad tigna immit
tendo in parte Reuer. Sigiſmundi, dato quod
altera medietas fuiſſet ſoluta: et notat Dec. in
3 conſ. 227. In caſu num. 2. vnde non † adimple-
ta conditione, nihil valet promiſsio, nec tene-
tur d. Reuer. Sigiſmūdus eam ſeruare. l. Si quis
maior. C. de tranſact. & habetur per Matheſ. ſin
gul. 51. & per Felin. in c. 1. num. 6. de tregu. &
pac. quod procedit etiam ſi interueniſſet iura
4 menum, quia frangenti † fidem, licet eidem
frangere. l. Cū proponas. la 2. C. de pact. c. Per-
uenit. il 2. de iureiur. Abb. in c. 1. de tregu. &
pac. & Felin. in d. c. Peruenit: vnde illa condi-
5 tio † cum non fuerit adimpleta; non obligat
ad diſpoſita. l. 1. ff. de donat. l. Si donaturus. in
6 prin. ff. de cond. ob cau. quæ erat † tantæ effica-
tiæ, quod ſuſpendebat actum; ita quod nihil
poterat fieri donec fuiſſet adimpleta. Bar. in
l. Qui hæredi. in fin. ff. de cond. & demon. & Bal.
in l. Arethuſa. in primo notab. ff. de ſtat. hom.
7 vbi dicit, quod conditio † debet adimpleri, an
tequā quod eſt diſpoſitum ſummat effectum,
& in 1. repet. d. l. in 2. notab. dicit quod imple-
8 mentum † conditionis debet præcedere ad
hoc, vt diſpoſitio purificetur: & debet præce-
9 dere † in actu facto, & conſummato, aliàs nihil
valet, quod erat in diſpoſitione, l. Quoties. ff.
10 de noua. l. Sub conditione. ff. de ſolut. Paria †
enim ſunt nihil fieri, aut ſub conditione, quæ
non ſit purificata. Rip. in lib. reſpon. c. 1. n. 23.
Ceph. in conſ. 56. n. 11. in primo vol. & in conſ.
97. nu. 98. eod. vol. Talis nanque eſt natura cō-
11 ditionis, quod ea, quæ erant † in conditione
ſunt prius exequenda, antequam habeat effe-
ctum, quod erat in diſpoſitione, idem Cephal.
in conſ. 17. num. 21. & in conſ. 22. nu. 7. in eod.
primo vol. & in conſ. 532. num. 6. vol. 4. probat
quod promiſsio facta ſub cōditione eſt tanq;
non facta, ſi non ſit conditio adimpleta: & qui
12 † conditionem non adimpleuit remanet pri-
uatus ab omni commodo, quod poterat conſe
qui. l. pen. ad finem. C. de leg. & facit. l. Quæſtio
nem. c. de fideicom. & tradit Dec. in conſ. 273.
nu. 4. Quare promiſsio facta per Reuer. Sigiſ-
mundum eſt tanquam non facta, cum conditio
13 non fuerit adimpleta, quæ ſtabat † pro forma.
l. Rem non nouam. C. de iud. & l. Comparatio-
14 nes. C. de fid. inſtrum. quæ nihil † ponebat in
eſſe antequam adimpleretur. l. Cedere olim. ff.
de verb. ſignif. Bar. in l. 1. ff. de cond. & demon.
l. 1. ff. de donat. & l. Si donatarius. ff. de cond.
15 ob cau. Quare nihil † oportebat fieri, niſi pu-
rificata conditione. Bar. in d. l. Qui hæredi. ad
finem, & omne quod eſt factum, tanquam nul-
liter, & per vim, ſeu clam factum diſtrahi de-
16 bet, quod ita probo: videlicet: ſpoliatus † an-
te omnia eſt reſtituendus. c. Sæpè. vbi commu-
17 niter doct. de reſtit. ſpol. & ille dicitur † ſpo-
liator, nedū qui manibus proprijs ſpoliat, ſed
qui mandat. l. 1. §. Deieciſſe. cum §. Sequen. ff. de
vi, & vi arma. c. Qui per alium. de reg. iur. in 6.
Vnde Dominus Sylueſter dicitur ſpoliaſſe R.
Sigiſ-

Sigiſmũdũ;qa ædificauit in ſuo pariete;& ab-
ſtulit ſolitã ſeruitutẽ,& lumẽ;immò quatenus
conditionẽ adimpleuiſſet, & medietatẽ muri
acqſiuiſſet,in eod. tñ incidit; qui tigna poſuit
in parte,q̃ remanere debebat. d.Reu. & altius
tollendo ædificiũ totũ murũ grauauit;faciẽdo
ẽt feneſtras in parte altiori ſupra tectũ.d.Reu.
18 quæ altitudo † ſic poſita: & tigna, & feneſtræ
denotant totũ murũ eſſe.d.D.Syluestri: vt pro
bat Nicol.Boe.in cõſ.5.n.6. & p totũ,qui eſt vi
dẽdus in hac materia,& faciunt notata p Ce-
ph.cõſ.130.n.11.vſq: ad finẽ.vol.1. & ſic etiã ſi
cõditio fuiſſet purificata:quia nihil iuris habe
bat in parte.d.Reu. dr̃ eum iure ſuo ſpoliaſſe,
19 & tenetur† actione,quod vi aut clã:& conſe-
quenter liceret. d. R. Sigiſmundo auctoritate
ppria oĩa deſtruere.l.Quẽadmodum.§.1. ff. ad
l.Aquil.l.Si vitem.§.ſi ad ianuam.vbiGl. in ver
bo,Aut certè.ff.qđ vi,aut clã:& licet fabrica ſit
iã cõſtructa,& lapſi ſint duo circiter menſes:tẽ
20 pus † tñ agendi cõtra d. Dominũ Sylueſtrum
durat per annũ.l.1.§.1.ff.de vi,& vi arm.l.2.C.
21 vnd.vi,& tantò magis,quia† abſente. d. Reu.
oĩa facta fuerunt.l.Sabinus. ad fin.ff. cõmu.di-
uid.ſed ego cõſulo,quod reddat bonum p ma
22 lo:& quãuis ſua auctoritate†poſſet ad deſtru-
tionem ire d.l. Quẽadmodum,& l. Sed ſi inter
te.ff.de ſeru.vrb.præd.& tradit Alex. poſt Bar.
in l.1.§.Nunciatio.poſt prin.ff.de nou.ope.nñt.
& Inn.in c.1.ver.& idẽ q dicit de immun.Eccl.
tñ per viã iuris agat ad demolitionem. Nã qñ
23 per vim huiuſmodi† ædificium ſit cõſtructum
demoliri debet nullis admiſſis exceptionibus.
l.1.§.Et parui refert.vbi Bar. in prin.ff.quod vi
aut clã.Quod autẽ vis intelligatur facta iſto ca
ſu aduerto;quod nedum vis dr̃, ſi facta prote-
ſtatione proſequatur ædificando,ſed qñcunq;
24 ædificatur in ſolo alieno:qa tunc†dicitur fieri
violentia inquietatiua: & contra ædificantem
competit interdictum quod vi,aut clam:l.Ex-
tat.vbi Bar.num.5.verſ.Eſt tertia violentia. ff.
quod met. cau. & in l.Metum.§.2.eod.tit.quã-
25 do enim ille † cui fit vis,patitur propter me-
tum: dicitur ei vis facta: d.l.Metum.§.2. dicit
enim textus.Si tu p vim ædifices in ſolo meo:
mihi competit interdictum quod vi,aut clam,
& interdictum,quod met. cauſſa:quia per me-
tum patior:metus autẽ nõ ſolum procedit, qñ
26 præcedunt minæ:ſed qñ †probabiliter põt du
bitari. de aliquo malo, vt not.Inn.in c.Si verò.
de ſent.excom.& Ang.in §. Ius autẽ gentium.
inſtit.de iur.nat. gent.& ciuil. & ad iuſtifican-
27 dũ† quod quis aliqd per metum fecerit.ſuffi-
cit,qđ aliqua fuerit cauſſa dubitãdi.Bal.in l.fi.
1.col.C.de iur.de lib.& Inn.in c.Bone memoriç
28 magun.n.1.de elect.vbi dicũt q eſt†iuſtus me
29 tus qñ dubitatur de aliquo malo:cũ nemo†de
beat ſe piculo exponere: & q̃libet dẽt futura
30 mala†præcauere:Inn.in c.Inqſitionis.ad fin.de
31 ſẽt.excõ.Ab oĩ.n.†ſpe mali abſtineri oportet.
c. Cũ ab oĩ.de vit.& hon.cler.q eſt dictũ Paul.
Ap.in 1.ep.c.5.ad Theſſal. vnde d.R.Sigiſmun
dꝰ pbabiliter dẽt habere ſuſpicionẽ de aliquo
maiori malo, ſi vellet auctoritate propria de-
ſtruere ædificiũ: & cõſequẽter dicetur ſtetiſſe
32 p iuſtũ metũ:& iuſtus† metus eſt ẽt qñ fit ali-
quid, vel tolleratur,q non ſit veriſimile;vt tra
dit Bal.in l.Interpoſitus.c de tranſact. quẽ re-
fert cum alijs plurimis.Rol.à Val.in cõſ.100.n.
112.vol.4 vbi dicit q qñ quis facit aliquid q nõ
ſit veriſimile,dicitur per metũ,ex cõmuni opi
33 nione; & habetur † pro probato illud, q non
eſt credibile in cõtrariũ,nec perſuaderi põt a-
licui probo viro: vnde cũ nemo præſumatur ia
ctare ſuũ.l.Cũ de indebito.ff.de procur.cũ alijs
ſimilibus:non erit veriſimile q tollerãtia R.Si
giſmundi ſit,vt velit iactare ſuũ:nec tollerãtia
34 † aliquid operatur, niſi præcedat vera ſciẽtia.
Bal.& alij doct.in l.Barbarius. ff.de offic.præt.
& Inn.in c.Sciſcitatus.de reſcrip.vnde R.Sigiſ
mũdus abſẽs à ciuitate,nullã habuit ſciẽtiam
de prędictis,qñ agebãtur,ſed ſolũ poſt q̃ fabri
35 ca erat cõſtructa:& tollerãtia†actus facti cõ-
tra legis diſpoſitionẽ nõ cõualidat actũ:qa il-
le actus hẽt in ſe malã fidẽ.c.Qui cõtra iura.cũ
ſua Gl.de reg.iur.in 6. vnde huiuſmodi tollerã
tia dẽt dici p metũ rõnibus de qbus ſupra:me
36 tus†.n.hẽtur p pbato,qñ tolleratur, q bonus
vir nõ crederet.Bal.in d.l.fi.poſt prin.C.de iur.
de lib.& Bar.in d.l.1.§.Si quis tãtũ.ff.q vi, aut
clã:& Alex.in cõſ.vl.vol.3.& in cõſ.46.vol.4.vbi
37 dicũt illũ † eſſe iuſtũ metũ,vbi ſit iuſta ſuſpi-
ciõ:Quare dicẽdũ eſt fabricã huĩſmodi vi fuiſ-
ſe cõſtructã.d.l.Metũ.§.2. ergo erit deſtruẽda.
Et qñcunq; p vim non intelligeretur facta fa
brica:nullũ tñ dubium remanet qn clã dicat:
38 nã ille †clã dr̃ facere, qui non denuntiat rea-
liter,q facere intendit.l.Prohibere §. Clã.ff.q
39 vi aut clã:Immò ẽt,q†debebat cogitare poſſe
ſibi phiberi,q facere intẽdebat.l.Seruiꝰ. ff.eo.
40 ti.q vi aut clã:& ẽt ille†qui ſi deñtiat,totũ q
41 facere vult:non denũtiat:quare dr̃ clã,& cũ †
dolo feciſſe.l.Aut q aliter.ff eo.ti.& hic eſt ca-
ſus in terminis; nã D. Sylueſter occultauit R.
D.Sigiſmũdo velle altius in muro ſuo ſupra te
ctũ fabricã extollere:feneſtras facere, & tigna
ſup totũ murũ.d.R.ponere:ex quo iuſtã dedit
cauſſã agẽdi cõtra ipſum interdicto,qđ vi aut
clã:ẽt ſi acquiſiuiſſet dñium in medietate mu-
42 ri ſeruata cõditione:qa iſta†oĩa clã dr̃ feciſſe;
non requiſito de illis d.R.l.Clã poſſidere.ff.de
acquir.poſſ.& notat Bar.in l.Alio.n.6.ff. de ali.
43 & cib.leg.& in d.l.Aut qui aliter.vnde dr̃ in †
culpa;cũ nõ fecerit,quod hõ probus,& diligẽs
faceret.Gl.in l.Videamꝰ in verbo,ſuo nomine.
44 ad finem.ff.loc.Immò ẽt in dolo;quia†nõ fecit
quod natura rei deſiderat.l.Quod Nerua.ff.de
poſ. ſicut natura ædificandi poſtulat, quod in
ſolo alieno nemo ædificet:neque in communi,
ſine licentia illius, qui habet intereſſe: aliàs
45 quod agitur deſtrui debet:ad quod† iudex ex
officio tenetur l.Semper.§.Si quis.verſ.Officio

antem ff. quod vi, aut clam. vbi textus hæc protulit verba, ſcilicet: officio aũt iudicis ita oportere fieri reſtitutionẽ; ideſt deſtructionẽ, exponit ibi Gl. eſt iudicandũ, vt in omni cauſſa eadem conditio ſit actoris, quæ futura eſſet, ſi id opus, de quo actũ eſt, neq; vi, neq; clam eſſet factum. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLX.

Iuramentum quando non obligat.

SVMMARIVM.

1 *Iuramẽtũ eſt acceſſoriũ ſuper quo eſt interpoſitũ.*
2 *Iurans illicitum non tenetur obſeruare.*
3 *Iuramentum debet habere tres Comites.*
4 *Iurans vno Comite deficiente non dicitur iuraſſe.*
5 *Iurãs dẽt habere veritatẽ, diſcretionẽ, et iuſtitiã.*
6 *Iurãs nõ perſcrutãdo ueritatem dr̃ temere iuraſſe.*
7 *Iurans incautè non obligatur ad obſeruantiam.*
8 *Iuramentum ad incognita non valet.*
9 *Iuramentum ſimplex ad illicita non ſe extendit.*
10 *Iuramentum non ſeruans ex cauſſa à iure permiſſa, non eſt periurus.*
11 *Statutum ſimpliciter iuratum intelligitur ſicut de iure valere poteſt*
12 *Canonici poſſunt malè à prædeceſſoribus ordinata retractare.*
13 *Iuramentũ contra canonicas ſanctiones nõ ualet.*
14 *Iuramentum in præiudicium alterius non valet.*
15 *Ordo ſacer non eſt annexus canonicatui.*
16 *Negligens habere ordinem annexum beneficio amittit medietatem diſtributionum.*
17 *Canonici nõ poſſunt ſtatuere cõtra iura ordinarij.*
18 *Canonici nõ poſſunt imponere onus ſup beneficio.*
19 *Onus imponi beneficio non põt niſi tp̃e uacationis.*
20 *Inferior nõ poteſt mittere manũ vbi Papa poſuit.*
21 *Papa ſemper intendit ſe conformare cũ iure cõi.*
22 *Papa non intendit tollere ius alterius.*
23 *Ius tertij per ſtatutum tolli non poteſt.*
24 *Princeps non præſumitur velle tollere ius alterius, niſi exprimat.*
25 *Iuramentum cõtra leges, & bonos mores non eſt ſeruandum.*
26 *Iuramentum inualidum non inducit periurium.*
27 *Statuentes poſſunt reducere ſtatutũ ad priſtinũ.*
28 *Iurantes ſtatuta contra canones non tenentur ad obſeruantiam.*
29 *Diſtributiones ſunt inuenta, vt augeatur numerus ſeruientium.*
30 *Merces debet dari operanti.*
31 *Iuramentum inualidum non obſeruans non incidit in periurium.*
32 *Ius publicum non poteſt tolli à priuatis.*
33 *Iuramentum ad incognita, et alterius præiudiciũ non obligat.*
34 *Qui laborat eſt dignus mercede.*
35 *Merces datur ſecundum opus.*
36 *Qui nõ dat mercedem laborãti, agit cõtra iuſtitiã.*
37 *Statutũ tollens mercedem operanti eſt iniquum.*
38 *Charitas eſt perfecta duplici modo.*
39 *Charitas ex parte diligẽtis tribus modis põt cõtingere.*
40 *Qui impedit charitatẽ, dicitur homo malus.*
41 *Charitas duo continet præcepta: amorem, ſcilicet, Dei, & proximi.*
42 *Amor Dei conſiſtit, in laudãdo, pſallẽdo, et orãdo.*
43 *Amor proximi conſiſtit in ſubueniendo, & faciẽdo, quod nobis fieri cupimus.*
44 *Charitatem non habens, dicitur habere odium.*
45 *Statutum, & iuramentum contra legem, charitatem, & contra alterum non valet, & qui non obſeruat non eſt periurus.*
46 *Statuto, & iuramento contra charitatem contrauenies non eſt periurus, nec tenetur petere abſolutionẽ.*
47 *Illicitũ iuramentũ non obligat.*
48 *Tollerabilius eſt non obſeruare iuramentum, quã quod eſt turpe facere.*
49 *Qui noxia promiſſa complet, & præcepta Dei cõtemnit, gladio mortis ſe trucidat.*
50 *Iuramentũ incautè interpoſitũ non eſt obſeruãdũ*
51 *Iurans malũ, de præcepto tenetur facere oppoſitũ.*
52 *Iuramentum in quo deficit vnum ex tribus comitibus eſt peccatum.*
53 *Iuramentum in damnum cultus diuini non valet.*
54 *Statuto, vel conſuetudine induci non poteſt, quod diſtributiones non debeant dari ſeruientibus.*
55 *Reuocari iuramẽtũ illicitũ põt ad inſtãtiã alterius.*
56 *Iuramentum ſuper aliquo pertinente ad cultum Dei, et religionem, vel pietatem remitti nõ põt: et contra cultũ, et religionẽ, uel pietatẽ põt tolli.*
57 *Iurantes, qui commodum percipiunt, poſſunt ſibi inuicem remittere iuramentum.*
58 *Suum quilibet poteſt ad placitum diſponere.*
59 *Statutum, & iuramentum contra bonos mores, contra bonũ publicũ, contra ius tertij, et contra ius q̃ſitũ, põt remitti ſine piurio, et abſolutione.*
60 *Impeditus iuſta cauſſa facere quod iurauit, non incidit in periurium.*

Domine labia mea aperies.

ALlegatis fauore canonicorũ nõ reſpondeo; quia ille conſultor nõ fuit rectè informatus: ſed casũ iuramẽti attingã: & pro dilucidatione duas regulas pro fundamẽto proprio, videlicet Acceſſoriũ ſeqtur naturã principalis: & nõ eſt obligatoriũ cõtra bonos mores præſtitũ iuramẽtũ: ex qbus inſurgit veritas, ꝙ ſi nõ valet ſtatutũ; nec ẽt iuramẽtũ, & ſuper ſtatuto ſcripſi in cõſ. 153. ꝙ ſcilicet non valet; &
1 conſequenter † iuramentũ nõ obligat, quia eſt
Acceſſorium. c. Quemadmodum. de iureiur. l.
2 fin. C. de non num. pecu. & qui illicitum † iurat
non debet ſeruare quod iurauit; aliàs in pœnã
periurij, ſaltem in genere, cadit. c. Qui Sacra-
3 mento. 22. q. 4. Iuramentum † nanque, vt valeat
debet habere tres Comites: veritatem ſcili-
4 cet, iudicium: & iuſtitiam: & qui iurat † vno
deficiente, non dicitur iuraſſe, ſed periuraſſe. c. Animaduertendum. 22. q. 2. c. Et ſi Chriſtus. §. Iacobus quoque. de iureiur. c. Iurabunt. 22. q. 1. & Gl. in d. c. Et ſi Chriſtus. declarat illos tres

Comi-

5 Comites, vt ſcilicet qui † iurat, veritatem debet iurare: habere diſcretionem, & deliberationem: & iuſtum, & licitum iurare: quos Comites D.Thom.2.2.q 89.artic.3. dicit neceſſarios: vnde qui iurat illicitum, licet putet lici-
6 tum, ſi non † adhibeat omnem diligentiã perſcrutando veritatem, dicitur temere iuraſſe ſine iudicio, & diſcretione.c. Homines.22.q.2.
7 & ibi Gl.in verbo, Temerè: & qui † incautè iurat, non obligatur ad obſeruantiam. c.Non eſt
8 obſeruandum.22.q.4.quia † ad incognita iuramentum non valet.c.Veniens. & ibi Gl. de iureiur. & tradit Pariſ. in conſ. 95. num. 26. in 3. volu. quare ſi ſtatutum, ſuper quo iuratur, eſt inualidum; etiam iuramentum eſt inualidum. d.c.Quẽadmodũ, & d.l. fin.C.de non num.pec.
9 Iuramentum † etiam ſine cognitione interpoſitum, dicitur ſimpliciter interpoſitum; & tunc, quia dicitur ſecundum ius, ad illicita nõ ſe extendit; & ſeruat iurantes à periurio: ca. Quintauallis.de iureiu.l.Si libertus.ff.de oper. lib.c.Ad audientiam. il 2.de iureiur.c.Ex par-
10 te.de cler.non reſid.vnde qui ex † cauſſa à iure permiſſa non ſeruat iuramentum, non eſt periurus. Alex. in l.fin.ff. qui ſatiſd. cog. & inferius dicam: quare illi qui ſimpliciter iurauerunt nulla inquiſitione facta de contentis in libro, non eſſent periuri ſi quod iuris eſt face-
11 rent; quia in d.caſu ſtatutum † ab eis intelligitur iuratum ſicut de iure poteſt valere. l.Cum pater. §. Filius matrem. ff. de leg. 2. & notant doct.in c.Venientes. & d.c.Ad noſtram. de iureiur. & Bar.in l.Eam quam.C.de fideic.in 6.ca
12 ſu.vnde præſentes canonici † poſſunt, & debẽt mala à prædeceſſoribus ordinata retractare. Abb.in c.Epiſcopi.in 2.notab. de reb. Eccl.nõ alien.l.Quamuis.ff.de reb.eorum.l.Iure noſtro. ff.de teſtam.tutel.Bal.in l. Quæcunque. col. 2. verſ.Scias tamen.C.de boniſq; lib.
13 Iuramentũ † ẽt contra canonicas ſanctiones, ſicut ſtatutũ, nõ valet.c.Si diligẽti.de for. cõp. vbi Gl.in verbo.Iuramẽtũ, multa allegat: ſicut
14 in dãnũ † alterius non præiudicat.c.Quãuis pactũ. de pact. in 6. & ibi.Io.Vanq.& alij.de iure
15 verò canonico † ordo ſacer non eſt annexus canonicatui; vt eſt videre in c.1.de cler.non reſid.in 6.& in Clem.Vt hi qui. de ætat. & qual. in primo itaq; texru ſtatutũ eſt ꝙ diſtributiones debeãt dari intereſſentibus horis canonicis, nulla facta mẽtione ordinis: & in 2. ſi ordo
16 ſit annexus in pœnam † negligentis ordinẽ liabere, datur aminiſsio medietatis diſtributionũ; vnde habetur ꝙ qñ ordo non ſit annexus, diſtributiones integræ ſunt dandæ ſeruientibus.ergo ſtatutum, ſicut iuramẽtum, eſt contra iura canonũ, & nulliter: & fortius illud paret de iure ſpeciali.quia qñ Papa in erectione collegiatæ dedit facultatem canonicis ſtatuondi, vltra ꝙ illa facultas non ſe extendit ad hoc, vt dixi in d.conſ.153. tñ expreſsè dixit: dũmodo ſtatuta non ſit cõtraria ſacris canonibus: neq;
17 canonici † poſſunt facere ſtatuta contra iura ordinarij.c.Sicut noſtris. de iureiur. & ibi Gl. fin.neque in his, quæ pertinent ad ſtatum Ec-
18 cleſiæ: vt in d.conſ.153. probaui: neq; † poſsũt onus imponere ſuper canonicatus; quibus Papa non impoſuit.Abb. in c.Præterea.il 2. nu. 6. de iur.pat.& Card.in Clem.Quia contingit. §. Vt autẽ.in 3.not.de relig.dom. & licet particulari beneficio onus à patrono cum ordinario. ex c.Significatum de præben.poſsit imponi, &
19 aliàs tenui, tñ illud † procedit ſolũ in tẽpore vacationis, & in particulari beneficio, ſecus in generali; quia præter ꝙ ſimilis auctoritas non datur capitulo: eſſet mittere manũ in auctoritate Pontificis: & ſtatuere contra ea, quæ ipſe
20 fecit, quod neq; † ordinarius põt.c.Inferior.21. diſt.& c.Inferior.de maio.& obed.& latè Gl.in c.Statuta; in verbo Figuras, & communiter approbata, in 1.& 2.add.de hæret. in 6. Neq; in præiudiciũ alterius ſtatuere poſſunt, vt ſupra, & infra dicam: ſicut nec contra ius commune:
21 cui Papa † ipſe intendit ſe conformare.c.Duobus.de reſcrip.in 6.& c.Si mota.de prẽben.nec
22 vnquam tolleret † ius alterius niſi expreſsè dicat.c.Ad aures.de reſcrip. & c.Quãuis. eo. tit.
23 in 6.& ius tertij † per ſtatutum tolli non põt.l. fin.vbi Bar.ff.de pact.Innoc.in c.Quæ in Eccle-
24 ſiarũ.de conſtit. quod neque Princeps † intẽdit tollere, niſi exprimat. Felin. in c. Cũ olim. num.5.verſ.Tamen de mente Papæ. de ſent. & re iud.Ius nanq; habẽdi diſtributiones ſine ordinẽ ſacro, erat iã quæſitũ vltra 30. annos ab erectione collegiatæ, vſq; ad ſtatuta: ergo ſtatutũ, & iuramẽtũ in eorũ præiudiciũ nõ valet.
25 Iuramẽtũ † aũt contra leges, & bonos mores non eſt ſeruandũ.Gl.in d.c. Quemadmodũ. in verbo oculos; & Pariſ.in cõſ.95. n.26. & 35.vol. 3. vbi alia allegat.& facit regula, Non eſt obligatoriũ.de reg.iur.in 6.vnde reſultat cõcluſio
26 quod ſtatutũ, pariterq; iuramentũ † ſit inualidum cuius inobſeruantia non inducit periurium; neque neceſsitatem petendi abſolutionem.vt probat Pariſ.in conſ.92.vol.4.n.56.vſq; ad finem, & maximè quando agitur de reducẽ
27 do ius ad priſtinum: ꝙ ſucceſſores immò † prædeceſſores, ſi adeſſent, poſſent reducere.c.1.de iureiur. in 6.& Pariſ.vbi ſupra, & habetur. in c. Sì diligenti.de for.cõpet. vbi ſtatuta, & pacta contra canones, & libertatem Eccleſiæ non va
28 lent: neque † iurantes tenentur ad obſeruantiã, per quos textus Abb.in c.Cũ cõtingat. de iureiur.in add.nu.22.verſ.Octauus caſus.dicit, ꝙ nõ eſt neceſſaria abſolutio.Lex verò canonica, quæ inſtituit ꝙ deberẽt dari diſtributiones
29 ſeruientibus: tẽdit ad fauorẽ publicũ: cũ ſint † inuẽtæ, vt augeatur numerus ſeruiẽtiũ Deo.d. ca.1.de Cler.nõ reſid.in 6.not.Caſſad.in deciſ. Vnica.eo.ti.& vt impleat ſentẽtia Dñi N. Ieſu
30 Chriſti; ꝙ ſcilicet debeat † dari merces operã-

ti.vt ex Luca Euangeliſta, & etiam Matthæo, ca.10.Diſtributiones enim dantur pro mercede.d.c.1.de Cler.non reſid.& tenuit Rot.deci. 330.in 1.vol.diuerſ.nouiſſ.vnde, & ſtatutum vt probaui in d.conſ.153.& iuramentum eſt inualidum.& tradit etiam Bal.in l.Pacta,quę cōtra. C.de pact.& Alex.in conſ.21.nu.16.vol.3.& Qui
31 illud non† obſeruat non incidit in periurium, nec tenetur petere abſolutionem,niſi ad cautelam. Lap.alleg.21. qui in præcedenti alleg. dicit,qđ Canonici ſtatuentes contra ius,& iura alterum tangentia,ſunt contra charitatē,& non valent,& qui ea non obſeruat, nō incurrit pœnam periurij; ſunt enim cōtra bonos mores naturales,quia ſunt cōtra legē conditā fauore
32 publico.& ius†publicū non poteſt tolli à priuatis.l.Ius publicum.ff.de pact.Sylu.in ſum.Iuramentum.4.nu.16.verſ.Aut lex, vel ſtatutū:&
33 in nu.15.dicit,quod iuramentum † in alterius præiudicium non obligat: ſicut ad incognita non ſe extendit D.Thom.2.2.q.98.art.2.c.Clericus.de iureiur.
34 Contra bonos†mores naturales eſt ēt qñ ex iuramento inducitur peccatum:ſecundum allegata à Rol.à Vall.in conſ.98.n.17.& 18.vol.1.vbi dicit ſecundum doct.ab eo allegatos;qđ cōcluſio prædicta procedit etiam ſi peccatū eſſet veniale:& ratio pōt eſſe quia;qui verba Chriſti non audit,non dicitur Deū colere.c.Omnis qui recedit.24.q.1. qđ ſignificat ēt Lucas Euāgeliſta.in c.10.Immò D.Thom.2.2.q.105. art.1. dicit,quod ille dicitur in mortali peccato, qui ſpernit charitatē.& Card.in Clem.1.in prin.ait qđ ille eſt in peccato mortali,qui leges,& Canones non obſeruat;vnde Canonici, qui inſtāt attēdere ſtatutū,& iuramentū contra charitatē,& Canones,eſsēt in mortali peccato. Arch. Gem.& Fran.c.Deteſtāda.de cōceſs.præb.in 6. & tantò magis ſpernendo mandatū Principis patroni Iuriſpatronatus:nam peccat etiā, qui Principi ſuo non obedit. c.2. de maio. & obed. vbi Abb.ad finē dicit qđ indubitatum, qñ mādat illud qđ eſt honeſtum; immò fortius idem procedit qñ ſit dubium an mandatū ſit,vel nō, iuſtū;quia tunc etiam tenentur obedire, aliàs incurrunt peccatū.c.Quid culpatur, 23.q.1. & Gl.in d.c.2.in verbo,Morte.ad fin.Mercenarius
35 † enim eſt dignus mercede; & qui abſtulit ei
36 mercedē†agit contra iuſtitiā.c.Extirpādo.de
37 præb.vbi eſt caſus.& ſtatutū†tollens mercedē operanti eſt iniquum, & cōtra legē Canonicā, & charitatem.D.Thom.2.2.q.24.ar.8.Qui enim in vinea domini laborat,debet habere mercedem.c.Eccleſias ſingulis.§.2. verſ. Itē non alligabis os bouis triturantis, & verſ.Item Apoſtolus: qui altari ſeruit,de altari viuat.& verſ. Item qui in Sacrario operantur, cum Sacrario participant.14.q.1.& facit.c.fin.de Magiſt.merces enim datur ſecundum opus.l.Nemo. C. de offic.mag. offic.l.Seio.ff. de ann. leg. Canonici igitur inſtant contra charitatem.
38 Charitas † verò duplici modo eſt perfecta; videlicet ex parte obiecti,quod eſt Deus, qui ſicut eſt infinitus,ita infinitè eſt diligibilis. &
39 alio modo eſt perfecta ex parte†diligentis: & hoc tribus modis pōt eſſe.Primo qđ quis totū cor ſuum habeat in Deū,in ſuis actionibus.Secūdo,qđ ſtudeat vacare Deo,& officijs diuinis. niſi quantū neceſsitas vitæ requirit.Tertio,qđ in hac vita nihil cupiat,neq; velit,quod diuinę voluntati ſit contrariū.Et qui in aliquo horum trium verſatur,dr̄ habere charitatem perfectā. D.Thom. de quo ſupra.& eū allegat Nauar. in c.Charitas in quibuſdā perfecta,de pœni. diſt. 2.qui igitur vacat diuinis officijs dicitur in cha
40 ritate laborare:ergo qui† impedit ſimilē charitatem,agit contra eā,& dicitur homo malus. c.Imolans.14.q.5.& c.Paſce.diſt.86.
41 Charitas†enim duo cōtinet præcepta:amorē ſcilicet Dei,& proximi.cap. In ſcripturis. §.
42 Quies itaq; .verſ.Duo quippe.8.q.1.& amor† Dei conſiſtit in verbis, laudando, & orando.c. Si ſermo.de pen.diſt.2.& Dauid in Pſalm.49.dicit.Immola Deo Sacrificiū laudis, & redde altiſsimo vota tua:ergo pſallere demōſtrat cha-
43 ritatē in Deū:& amor † proximi cōſiſtit in ei ſubueniēdo,ſicut optamus nobis ſubueniri: & ei qđ nobis cupimus fieri,faciendo.c.Charitas
44 eſt.§.Item proinde.de pen.diſt.2.& qui non † habet charitatem dr̄ odiū habere.c.Tolle cha-
45 ritatem,eod.tit.& diſt.ſtatutum† igitur,& iuramentū contra legē Canonicā contra charitatē;& in præiudiciū alterius, nullius eſt efficaciæ,& qui illud nō obſeruat, nō eſt periurus. Sylu.vbi ſupra.nu.15.& 16.& probat Pariſ.in d. conſ.92.vol.4.nu.55.vſq; ad fin.qui ēt dicit;qđ
46 † ſine obligatione petendi abſolutionē, neq; periurij pōt contrauenire: vt res ad priſtinū reducatur:ergo ſi cōſueuerat Canonicus ſine Ordine Sacro habere diſtributiones ſeruiēdo,pōt
47 ſine periurio ad eum ſtatum reuerti: illicitū † namq; iuramentū non obligat.22.q.4. c. 1. Cū alijs ſeqq.vbi & in c.Vnuſquiſq; eaſt.cau.& q.&
48 in c.Duo mala.13.diſt.notatur qđ eſt† tollerabilius non adimplere iuramentum, quā quod eſt turpe facere.& in d.c.Duo mala.ad fin. hæc
49 verba dicuntur ſcilicet cum noxia † promiſſa complemus,& iuſſa Dei contemnimus,& proximis impia crudelitate nocemus; nos ipſos crudeliori mortis gladio trucidamus.& in c.Si
50 aliquid fortè 22.q.4.dr̄,qđ non eſt†obſeruādū iuramentū,quo malū incautè promittitur:quę oīa affirmat. Gram.deciſ.12.n.13.& 14.& ſum. Armil.in ver.Iuramentū,n.38.& Ang.ēt in ſum. verb, Periurium,nu.1.verſ.2. modo: dicit quod
51 qui † iurauit malum, tenetur de præcepto facere oppoſitum: & Nauarr.in ſuo Manuali. ca. 12.in eod.verbo,Iuramentum.num.3.ait quod
52 iuramentum † in quo deficit vnum ex tribus comitibus, eſt peccatum: Quare ſtatutum,

&

53 & iuramentum † in damnum cultus diuini nõ
valet. d. c. Sicut nostris, & c. 1. de his, quæ fiunt
à maio. part. cap. & Hostienſ. in ſum. de iureiur.
num. 5. idem dicit. in verſ. Nec valet in detri-
mentum Eccleſiæ: omnia enim iuramenta quæ
impugnant vtilitatem Eccleſiæ; non ſunt ſer-
uanda. c. Peruenit el. 1. de iureiur. & ſunt potius
periuria. d. c. Sicut nostris. eod. tit. & Alex. cõſ.
54 244. in princ. volum. 6. ſtatuto † enim vel con-
ſuetudine non poteſt introduci, quod diſtribu
tiones non dentur intereſſentibus horis Ca-
nonicis. vt refert Lap. alleg. 43. & maximè quã-
do ordo Sacer, non ſit annexus: quibus ſtanti-
bus, malè agunt Canonici impugnare volunta-
tem Principis: cum eis iuramentum non obſtat
requiſitis; exemplo Saul Regis, qui iurauerat
dare mortem cuicunq;, qui ante occaſum co-
55 mederet: & tamen † ad inſtantiam populi re-
uocauit ſententiam in Ionatham, qui non obe-
diuit. c. Quæris. §. Epiſcopus verò. 22. q. 4. & eſt
ratio, quia huiuſmodi iuramẽtum erat illicitũ.
Nec prætermitto doctrinam Specul. in titu.
de leg. §. Nunc oſtẽdendũ. 28. verſ. Hoc quoq;
56 notandum, vbi dicit, quando iuramentũ † præ-
ſtatur ſuper aliquo quod pertinet ad cultum
Dei, aut ad religionem, vel pietatem, tale iura
mentum non poteſt remitti: ſi verò iuramentũ
ſit ſuper eo, quod ſine iuramento ſeruari de-
57 bet: quando obſeruantia † ſpectat ad commo-
dum iurantium, iurantes poſſunt inuicem ſibi
remittere, quod iurauerunt. c. ne de iureiur. vnde
ſi iuramentum reſpicit damnum cultus diuini;
ſicut ſi reſpiceret fauorẽ, non poſſent illud tol
lere; ita à contrario ſenſu cũ reſpiciat damnũ
poſſunt abrogare, & maximè quãdo cũ inter ſe
diuidant portiones abſentium, & malè, vt pro-
baui in d. cõſ. 153. ex allegata doctrina Specul.
poſſunt contrauenire ſtatuto, & iuramento; & et
ſi portiones abſentiũ legitimè ſibi poſſent ap-
58 plicare: quia quod ſuum eſt ad libitum diſpo-
nere poſſunt. l. In re mandata. C. mand. & quãto
59 magis quia huiuſmodi ſtatutum, † & iuramẽ-
tum eſt contra bonos mores, contra bonũ pu-
blicum, & contra ius tertij etiam quæſitũ, nec
eſt neceſſaria abſolutio, ex ſupradictis, & alijs
ex deciſ. Cap. 174. nu. 12. 13. & 14. ex Paulo de
Caſt. in auth. Sacramenta puberum. C. Si aduer.
vend. & in l. Si quis pro eo. ff. de fideiuſſ. num. 4.
60 5. vbi qui † impeditur facere, quod iurauit; ex
iuſta cauſſa, non incidit in periurium. l. fin. ff.
qui ſatiſd. cog. Abb. in repet. c. Cum eſſes. num.
34. de teſtam. & ita concurro qđ Sereniſsimus
Dominus patronus Iuriſpatronatus d. Colle-
giatæ iuſtè, & honeſtè petat dari diſtributio-
nes ſeruientibus: & quod Canonici non incur-
rant periurium: & tantò fortius quia Papa ex-
præſsè in bulla erectionis prohibuit diſtribu-
tiones accreſci alijs: ſed quod portiones ab-
ſentium deberent dari alijs pro dictis abſen-
tibus ſeruientibus: & quando dedit facultatẽ
faciendi ſtatuta, ad hoc facultas non ſe exten-
dit: vt dixi in d. conſ. 153. & adiecit conditionẽ;
quod non eſſent cõtra Canones: neq; ipſe Pa-
pa adiecit Canonicis ordinem Sacrum; & ſic
ceſſat allegatio periurij: quia impeditus iuſta
cauſſa facere, quod promiſit non eſt periurus
c. Significante de pign. l. fin. ff. qui ſatiſd. cogan.
& ita licitum erat recedere ab illo ſtatuto ad
ea quæ allegat Boer. in conſ. 41. nu. 18. Et ita di-
co, & cẽſeo, ſaluo ſemper ſaniori iudicio. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM. CLXI.

Dos ab extraneo data, an præſumatur donatio?
& an, & quando de ea fiat compenſatio?

S. K. M. M. A. R. I. V. M.

1 *Dos ab extraneo data cenſetur donata, declara, vt*
in infra num. 59. & ſeqq.
2 *Frater tenetur dotare ſororem.*
3 *Donatio in dubio non præſumitur.*
4 *Donatio nõ præſumitur, quando alia adſit con-*
iectura.
5 *Coniectura leuiſſima ſufficit ad tollendã præſum-*
ptionem donationis. & num. 20.
6 *Nemo præſumitur iactare ſuum. & num. 20.*
8 *Præſumptio tollitur per aliam contrariam.*
9 *Renunciare iuri ſuo, in dubio nemo præſumitur.*
10 *Duæ præſumptiones tollũt præſũptionẽ donationis.*
11 *Præſumptio illa eſt attendẽda, quæ ex proximior*
i oritur.
12 *Fatuitas eſt ſoluere aliena debita, & remanere*
debitor.
13 *Fatuitas non eſt præſumenda, ſed abhorrenda.*
14 *Præſumptio illa eſt ſumenda, quæ habeat cauſ-*
ſam veriſimilem.
15 *Debitor ex contractu dans non præſumitur dona-*
re, ſed animo compenſandi.
16 *Debitor non poteſt alteri donare quod eſt debitor.*
17 *Donatio de re aliena non valet.*
18 *Non eſt tenendum quod non eſt veriſimile.*
19 *Donatio nõ præſumitur facta exiſtẽti in poteſtate.*
22 *Donatio in coniunctos non præſumitur.*
23 *Donatio videtur ſuſpecta in coniunctos.*
24 *Donatio in cõiunctos tria requirit, vt præſumatur.*
25 *Error potius præſumitur, quàm donatio.*
26 *Donationẽ allegãs dẽt pbare qđ nõ eſt veriſimile.*
27 *Iudicari debet quod eſt magis veriſimile.*
28 *Nemo præſumitur facere immoderatam donatio-*
nem. & nu. 31.
29 *Donatio non eſt veriſimilis in re immoderata.*
39 *Allegans illum habere plusquam dicat, tenetur*
probare.
31 *Dos 1000. ſcut. dicitur magna p quocũq; ẽt nobili.*
32 *Dos congrua quæ dicatur.*
33 *Donatio magna, eſt magni præiudicij.*
34 *Dare pecuniam, vel aliam rem habenti commodũ,*
non dicitur per miſericordiam.

35 *Opera pia procedunt à charitate.*
36 *Donatio non præſumitur dos, data habenti modum.*
37 *Alimenta dans habenti obligatum ad ea, poteſt repetere.*
38 *Præſumptio veriſimilis non tollitur per præſumptionem contrariam: ſed requiruntur contrariæ, & claræ probationes.*
39 *Liber particularis probat intentionem. & n. 40.*
41 *Donatio excedens ſummam à iure ſtatutam ſine inſinuatione non valet.*
42 *Inſinuatio excedens ſummam, requiritur etiam in debiti ſolutione.*
43 *Inſinuatio non conualidatur iuramento.*
44 *Inſinuatio tam in præſumpta, quàm expreſſa donatione requiritur.*
45 *Iuramentum non conualidat donationem non inſinuatam, tam præſumptam, quàm expreſſam.*
46 *Iuramentum, vt conualidet; requirit mentionem inſinuationis. & num. 47.*
48 *Præſumptio donationis non inſinuatæ oriri non poteſt.*
49 *Donatio non præſumitur in Prælato.*
50 *Fructus beneficiorum donari non poſſunt.*
51 *Donare non poteſt clericus fructus beneficiorum.*
52 *Vicarius dicitur Prælatus.*
53 *Dignitas non amittitur dimiſſo officio, niſi per demerita.*
54 *Priuilegium durat dimiſſa dignitate.*
55 *Prothonotarius præcedit omnes poſt Epiſcopos.*
56 *Prothonotarij à Papa creati vocantur familiares, & commenſales Papæ.*
57 *Prælatus in dubio rem magnam non præſumitur donare.*
58 *Intentio probatur per iuramentum.*
59 *Iacob. Alb. reprobatur in conſ. 12.*
60 *Lex poſterior non abrogat anteriorem.*
61 *Leges debent concordari.*
62 *Legitima in dote computatur.*
63 *Interpretatio iniqua non eſt facienda.*
64 *Abſurdum eſt vitandum.*
65 *Socin. in conſ. 5. non eſt contrarius, donationi non præſumptæ.*
66 *Lex vnica. §. Accedit. C. de rei vxo. actio. duo neceſſaria requirit.*
67 *Dos data mulieri in poteſtate non præſumitur donata.*
68 *Dotem dans mulieri, quæ habeat obligatum ad ea dandum: poteſt ab obligato repetere.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

Caſus ita ſe habet.

Reuerendus N. I. V. D. & Prothonotarius Apoſtolicus, defuncto Sempronio retinuit in domo ſua eius vxorem cũ duabus filiabus: & vno maſculo ætatis 14. annorum circiter; quem mittebat ad gymnaſium Grammaticæ, & duo alij fratres tunc minores ibant vagabundi: & primus reſidebat extra ciuitatem in terra Carpi ratione canonicatus, quem dimiſerat. d. N. & ad eius præces habuerat: qui quatuor fratres adunati pro diuiſione facienda, per inſtrumentum conſtituerunt dotes ſuis ſororibus; videlicet ſcutos 360. pro qualibet: quarum vna fuit monacha, & altera poſtea in matrimonium collocata per d. N. exiſtentibus dictis fratribus abſentibus: primus ſcilicet ad reſidentiam, & duo vagabũdi: quibus dedit de ſuo dotes: ſcilicet moniali ſcutos 300. & veſtimenta, & multa mobilia: & alteri nuptæ ſcutos vltrà 1500. ſine alijs in inſtrumento comprehenſis: animo, vt atteſtatur cum iuramento, ſibi compenſari dotes à fratribus conſtitutas pro ſoluendo eius debito vltrà ſcutos 1000. pro reſiduo terrarum ab eo emptarum: in qua conſtitutione dotium à fratribus aderat pars, quæ contingere poterat dictis fratribus pro fabrica à d. N. ſuis ſumptibus facta ſuper poſſeſsione dictorum fratrum, ea intentione, vt toto tempore eius vitæ ea vti & frui poſſet; ſed volentes, dicti fratres inter ſe diuidere bona paterna rogauerunt d. N. ad conſentiendum; & ipſe ideo pro dotibus dictarum ſororum aſſignauit partem d. fabricæ, quæ dictis fratribus cõtingere poſſet: quia erat communis inter ipſos, & patruum: & ad demonſtrandam intentionem d. N. vt dotes prædictæ ſibi compenſarentur pro ſoluendo eius debito; vltrà iuramentum, habet librum familiarem in quo omnia ſunt notata; & ad veritatem adſunt multæ eius literæ ſcriptæ eius procuratori; quem ſolicitabat ad exigendum certa credita dictorum fratrum pro d. ſuo debito ſoluendo: & patruus dictorum fratrũ ſoluit quantitatem vnà cum alijs pecunijs ei tranſmiſsis ab ipſo N. ſed ille primus recuſat admittere ſolutionem prædictam dicens, quod omnia data à d. N. pro ſororibus intelliguntur donata: quare videndum eſt, quid iuris?

In præſenti caſu vrgent allegata per Iacob.
1 Alb. in conſil. 12. vbi concludit dotem † ab extraneo datam cenſeri donatam ex l. Vnica. §. Accedit. C. de re. vxo. actio. & in eadem opinione videtur concurrere Socin. in conſ. 5. nu. 14. vol. 4.

Sed contrarium ego exiſtimo ex infradicendis: & pro veritate in primis aduerto, dotes dictis ſororibus iam fuiſſe cõſtitutas à fratribus,
2 & validè; quia frater † tenetur dotare ſororẽ. l. Cum plures. §. Cum tutor. ff. de domin. tut. Bero. q. 113. num. 5. & 6. quod eſt commune dictum, ſecundum Soarez. in lib. comun. opin. in verbo, Dos. num. 350. & Villalob. etiam in ſuo lib. commun. opin. in eod. verbo num. 187. & ſiquid ſit vltra legitimam intelligitur donatũ; ex d. §. Diſpoſitione. Vnde dictæ ſorores habere

re poterant ſcutos 720. à fratribus ex acquiſi-
ta actione vigore d. §. Accedit. ad quod faciūt
notata per Decian. reſpon. 39. num. 138. vol. 2.
quam ſummam d. N. qui poſtea vnam in mona-
ſterio, & alteram in matrimonio collocauit,
ſciebat; cum fuiſſet præſens conſtitutioni; &
de ſuo etiam partem conſtituiſſet: Quare præ-
ſumitur dotes ab ipſo datas animo compen-
ſandi cum eius debito dediſſe.

3 Primò, quia donatio † in dubio nunquam
præſumitur. l. Si cum aurum. ff. de ſolut. l. Si cū
de indebito. ff. de probat. Decian. reſpon. 79. n.
37. in 2. vol. & reſpon. 52. num. 6. in primo vol.
& in eod. lib. reſpon. 53. num. 16. Cephal. conſ.
495. num. 11. in 4. vol. Rol. à Vall. conſ. 65. nu.
12. in 4. vol. Alex. conſ. 87. nu. 18. in 6. vol. Natt.
conſ. 73. num. 9. & conſ. 136. num. 146. Afflict.
deciſ. 44. num. 24. Quod ſine dubio procedit
4 quando † alia coniectura ſummi poſſit. Crot.
conſ. 280. num. 15. in 2. vol. Dec. conſ. 402. num.
6. conſ. 571. num. 4. conſ. 644. num. 5. Hieron. Ma
gon. in deciſ. Lucen. 84. nu. 3. Tiraq. de retract.
5 conſang. §. 36. Gl. 2. num. 40. & 50. qui dicit † le-
uiſſimam coniecturam ſufficere ad tollendam
præſumptionem donationis. l. Elegāter. §. Qui
reprobos. ff. de pign. actio. Menoch. de arbit.
iud. caſ. 88. num. 41. lib. 2. Crau. qui multa alle-
gat. in conſ. 666. num. 8. vol. 4. & eſt communis
opinio. Soarez in d. lib. commun. opin. in ver-
bo, Donatio num. 233. & num. 236. & eſt ratio,
6 quia nemo † præſumitur iactare ſuum. l. Cum
de indebito. ff. de donat. & donare eſt iactare
l. Filiusfamilias. ff. eod. tit. de donat. l. Contra
iuris. ff. de pactis. l. Prohibetur. §. Planè. ff. quod
vi, aut clam. c. Super hoc de renunt. c. Quia ve-
riſimile. de præſumpt. & Crau. d. conſ. 666. &
7 num. 8. ideo omnis leuis † coniectura donatio
nem tollit. Bal. in l. 2. num. 3. C. ad Treb. Alex. in
l. Quæ dotis. nu. 4. ff. ſol. mat. Caſtrenſ. in l. Do-
mos. ff. de leg. 1.

Secundò, & quandocunque poſſet adeſſe
8 præſumptio tollitur † per aliam præſumptio-
nem contrariam. c. Literas. de præſum. l. Diuus.
ff. de in integ. reſtit. quia præſumptio legis nō
habet locum, nec ei attenditur quādo alia ad-
ſit contraria, & veriſimilis. d. c. Literas. & l. Cū
9 de indebito. ff. de probat. nemo † enim in du-
bio præſumitur iuri ſuo renuntiaſſe. Pariſ. cōſ.
104. num. 12. & 13. vol. 4. vnde non eſt dicen-
dum d. N. renunciaſſe iuri ſuo, petendi, ſeu ſibi
compenſari faciendi quantitatem ab eo ſolu-
tam; in dotibus à fratribus conſtitutis; vt eius
debitum ſolueret.

Tertiò. Et tantò magis præſumptio dona-
10 tionis tollitur, quando † in contrarium con-
currant duæ aliæ. l. 2. & ibi Gl. in verbo, Legi-
timis. ff. de excuſ. & temp. earum vbi commu-
niter doct. Immò quando præſumptiones eſ-
11 ſent æquales, illa eſt verior, & † attendenda,
quæ eſt proximior veritati. l. Filium eum diffi-
niuimus. ff. qui ſunt ſui, vel alien. iur. præſum-
ptiones autem à parte. d. N. ſunt proximio-
res veritati; quia quando ipſe promiſit, & de-
dit dotes dictis ſororibus, ſciebat eas habere
dotes à fratribus conſtitutas; & quod ipſe e-
rat debitor vltra ſcutos 1000. vnde verior eſt
ſummenda præſumptio, quod animo compen-
ſandi dederit, & ſeu habendi dotes eis promiſ
12 ſas ad ſoluendum eius debitum: aliàs fuiſſet †
fatuitas ſoluere debita aliena, & ipſe remane-
re debitor. Cephal. conſ. 494. num. 11. vol. 4. &
conſ. 325. num. 11. vol. 3. cum ibi allegatis: quæ
13 fatuitas † eſt abhorrenda & non præſumenda
l. Nec codicillos. C. de codic. quare illa præſum
14 ptio † eſt ſumenda, quæ habeat cauſſam ma-
gis veriſimilem; & ab ea omnis diſpoſitio re-
gulari debet: ad non. per Iacob. Alb. in conſil.
77. num. 30. & fatuitas donare quod ipſe erat
debitor: quod nunquam eſt præſumendum; quia
15 quando † quis ex contractu, vel alia de cauſſa
ſit debitor, ſi alteri tradat non præſumitur do
nare, ſed animo compenſandi dare. Auth. præ-
terea. C. vnd. vir. & vxor. Bar. in l. Si cum do-
tem. §. Si pater. ff. ſol. mat. Socin. in conſ. 93. col.
5. verſ. 2. confirmatur. vol. 1. Crau. vbi alios al-
16 legat. conſ. 131. num. 14. vol. 1. Qui enim † eſt
debitor non poteſt, quod eſt debitum, alteri
donare. Pariſ. conſ. 70. num. 31. vol. 4. Et tantò
magis iſta procedunt, quia donatio iſto caſu
non eſſet facta ſororibus, ſed fratribus: vt in-
fra dicā: & ſic pecuniæ ſolutæ à patruo dicto-
rum fratrum, quæ erāt eorum, dicuntur ad cō-
penſationem ſolutæ inſtit. de action. §. In bo-
næ fidei, & l. fin. C. de compenſ. ad finem: aliàs
ſolutæ à d. N. qui erat debitor dicerentur de
17 re aliena ſolutæ, & non † valeret donatio. Ce-
phal. conſ. 431. num. 32. in 3. vol. & fuit in Rot.
deciſum deciſ. 436. in 3. lib. diuerſ. nouiſſ. Qua-
re non eſt veriſimile, quod d. N. qui ſciebat ſe
eſſe debitorem, & dictas ſorores habere ſcu-
tos 720. pro dote, quod voluerit liberare obli
gatos ad ſoluendam dotem, & ipſe remanere
18 debitor. Et quod non † eſt veriſimile non
eſt tenendum. inſtit. quib. ex cau. manum. non
licet. in prin. & l. fin. ff. quod met. cau. fuiſſet
enim ſpecies fatuitatis. Crau. conſ. 611. num. 9.
in primo vol. & conſ. 665. num. 15. in 4. vol. Bal.
in l. 1. colum. 3. C. de ſeru. fug.

Quartò, adeſt etiam alia præſumptio con-
tra donationem: quia illæ ſorores erant in do-
mo d. N. & ſub eius poteſtate; quia mortuo pa
tre nullus ex fratribus aderat, vt in caſu; & do
19 natio † nunquam præſumitur facta in exiſten-
te in poteſtate. l. Donationes quas parentes.
C. de donat. int. vir. & vxo. iuncta. l. Nec inter.
20 eod. tit. Et nemo † præſumitur iactare ſuum;
& maximè vir prudens. Alciat. reſpon. 6. nu. 20.
21 & 21. tom. 2. lib. 6. Quare ſi leuis † præſumptio
tollit præſumptionem donationis, vt ſupra. quod
eſt commune dictum, iuxta Bal. in l. fin. C. de
dot.

dot.promiſ. quantò magis iſto caſu, vbi plures
vrgẽtes, & veriſimiles adſunt? & maximè quia
illæ ſorores erant quarto gradu cum d. N. pro
22 quibus non † eſt ſumenda præſumptio donationis;
ſecundum communem opinionem, de
qua Alciat. in conſ. 147. n. 2. tom. 2. lib. 3. & Alex.
23 ab eo allegatus: nam † ſuſpecta videretur donatio.
l. Data. C. de donat. Dec. in conſ. 425. in
fin. & Bart. in l. Poſt contractum. in 2. præſumptione.
ff. de donat. & ratione ſanguinis non
24 præſumitur † donatio, niſi hæc tria concurrant,
coniunctio ſcilicet ſanguinis, longitudo
temporis & calculatio ſæpe facta; nec vlla facta
fuerit mentio de pecunijs datis, vt poſt alios
tradit Ioſeph. Lud. concl. 11. & quando res
data eſſet modica; quia ſi eſſet magna nõ præſumeretur,
etiam ſi tria prædicta concurrerent,
vt infra dicam. Hic verò nunquam fuit facta
calculatio, & datum eſt maximum, ergo ceſſat
omnis donationis præſumptio.
25 Quintò oritetur † potius error ex parte d.
N. quam donatio. l. Error. in fin. ff. de iur. & fact.
ignor. & l. Iuris ignorantia. eod. tit. Dec. in conſ.
26 178. in prin. vbi dicit quod qui allegat † donationem,
fundat intentionem ſuper non veriſimili,
eo iccirco ipſe tenetur probare, quod
non eſt veriſimile: cum præſumptio ſemper ſit
contraria. Iaſ. in l. Iuriſgentium. §. Sed cũ nulla.
nu. 28. ff. de pact. Tiraq. qui alios allegat. in retract.
conuent. in fin. tract. num. 105. & in ſimili
27 caſu quando eſſet controuerſia; iudicari † debet
ſecundum illud quod magis ſit veriſimile
l. Quoties in ſtipulationibus. & l. Inter ſtipulantem.
§. 1. ff. de verb. oblig. quod autem ſit veriſimile
quod d. N. tantam ſummam dederit animo
totam donandi, & ſibi magnum damnum
inferre remanendo cũ debito, & fratribus obligatis
ad dotes, benefacere; de quibus nulla
fuit facta mentio; nemo iuris peritus iudicabit.
28 Sextò nemo † præſumitur facere immoderatam
donationem. Alciat. in conſ. 1. tom. 4. lib. 8.
num. 13. Caſſan. conſ. 53. num. 72. & habetur in
d. l. Cum de indebito. ff. de probat. in immode-
29 rata † enim re non eſt veriſimilis donatio. Cœphal.
conſ. 210. num. 89. in 2. vol. & quatenus eſſet;
poſſet reuocari, vt tradunt præfati Doct.
Quod autem iſto caſu res ſit immoderata, quilibet
poteſt iudicare, tam ex parte d. N. quàm
à parte bonorum patrimonialium dictarũ ſororum.
N. enim tunc tẽporis vix habebat valorẽ
1000 ſcutorũ in bonis proprijs: & de bonis
emptis remanebat debitor vltra 1000. bona
autem Eccleſiaſtica non erant ſua, quæ nec
promittere, nec obligare poterat (vt infra di-
30 cam.) & ſi quis † dicat quod maiorem ſummã
habuiſſet; habet onus probandi. Nicol. Moz. de
contract. tit. de donat. num. 18. vbi de communi:
& bona patrimonialia dictorum fratrũ,
& ſororum: ad 2000. vix aſcendebant: erant enim
quatuor fratres, & duæ ſorores; quorũ mater
habuit in dotem ſcutos 1200. vnde ſiue ex
parte d. N. ſiue fratrum; dos data à d. N. excedens
1300. pro muliere nupta de ſuo proprio;
abſq; alijs in inſtrumento comprehenſis: &
300. moniali, vltra mobilia, dicitur immoderata,
etiam reſpecto perſonarum, & fratrum, & ſo-
31 rorum: nam dos † aſcendens ad ſcutos 1000.
etiam pro quocunq; nobili, dicitur magna. Decian.
reſponſ. 6. num. 54. in 1. vol. dicens ità eſſe
& re, & nomine. & idem affirmat in reſpon. 17.
num. 30. volum. 2. reſponſ. 15. num. 5. volum. 3.
& concludit quod res magna nunquam præſumitur
donata: & quod 1000. eſt ſumma magna
32 etiam pro Comite: dos enim † congrua ſolum
dicitur aſcendens ad legitimam. Dec. conſ. 56.
num. 4. conſ. 180. num. 5. & conſ. 579. [illegible] vnde
negari non poteſt quin 1300. data ab ipſo N.
non ſint comprehenſi in re magna: & quod [illegible]
præſumuntur donati. Menoch. in [illegible] 88. nume.
33 28. aliàs † enim eſſet magni præiudicij. Rol.
in conſ. 102. num. 3. volum. 1. & ſecundum Dec.
in conſ. 120. num. 4. argui non poſſet quod eſſet
quod opus pium: nam opinio illorum qui aſſerunt
quod dotem dare mulieri ſit opus pium,
non procedit iſto caſu: ſed tantum quando datur
pauperibus non habentibus vnde dotari;
34 ſecus verò quando datur † habenti commodũ;
quia tunc non præſumitur ob miſericordiam
datum; ſed ob amicitiam, cognationem, vel liberalitatem:
prout atteſtatur Nauar. in tract.
de redd. benef. quæſt. 1. nu. 62. verſ. Contra verò:
& ſuperius ex opinione Glo. in l. Illud. C. de
Sacroſ. Eccleſ. dicit quod legatum pro dote factum
à diuite, non iudicatur pium, etiam ſi dicat
id amore Dei facere: & ratio eſſe patet;
35 quia opera † pia procedunt à charitate; charitas
autem, vt ait Paul. Apoſt. in c. 13. ad Corinth.
non æmulatur, non inflatur, & non eſt ambitioſa.
Hic verò dos magna data perſonis ſimilibus
potius dependet ab inflatione, quia pro nubenda
in Comitẽ vltima ſorore d. N. vltra dotẽ ei
à fratribus conſtitutam de ſuo proprio etiam
vltra 1000. ſcutos dedit: quæ etiam habita conſideratione
ad eius qualitatem, & bona paterna
habebat dotem ſcutorum 360. honeſtam:
vnde quod eſt ſuperfluè datum non poteſt dici
opus pium.
Septimò adeſt etiam præſumptio contra donationem
irrefragabilis: nam illæ ſorores habebant
iam conſtitutam dotem: & quando mulier
habet dotem, vel perſonam ad eam dotari
36 obligatam: ſi extraneus † illam dotet, non præſumitur
donare: ſed animo repetendi. Paul. de
Caſt. conſil. 96. Si dicta Cornelia. volum. 2. Ruin.
conſ. 171. num. 3. lib. 1. & conſ. 145. lib. 4. Menoch.
de arbitr. Iud. caſ. 88. num. 44. 45. & 48. Bart. in l.
Neſſenius. ff. de negot. geſt. ad quod deſcendit
etiam Socin. in conſ. 64. incipit, In præſenti conſultatione.
vol. 2. probat enim quod ſi extraneus

neus

37 neus † preſtet alimenta vxori, ad quæ præſtanda maritus tenebatur, poteſt ea repetere, & ſunt ſibi reſtituenda: ergo quia dictæ ſorores habebant fratres ad ſcutos 720. veriſimilis eſt præſumptio quod d.N. habuerit animũ d.quãtitatem ſibi reddi, vel compẽſari cum eius debito. Neq; poteſt oriri præſumptio quod dictã ſummam voluerit donare fratribus; de quibus hic agitur, nõ de ſororibus, vt infra dicam; ad
38 quas † veriſimiles præſumptiones tollendas non ſufficiunt præſumptiones contrariæ: ſed requiruntur claræ, & efficaces probationes. Inſtitu. de donat. §. Perficiuntur. & tradit Dec. in conſ. 176. incipit; Quãdo ſupra maturè. cum ibi allegatis.

Octauò d. N. in libro ſuo particulari negotia ſua notabat, in quo adeſt nota dictarum dotium, & de eius intentione, vt ſumma à fratribus pro dotibus conſtituta, ſibi reſtitueretur: & adſunt etiam literæ ius, e procuratori ſuo ſcriptæ; ad exigendas pecunias dictorum fra-
39 trum pro eius debito ſoluendo; per quem † librum probatur intentio. Bart. in d.l. Neſſenius. verſ. Item nota quod liber. & in l. Si paterno. C. eod. tit. quod etiam probat Ruin. in d. conſ. 171. num. 11. lib. 1. Quę ratio impugnari non poteſt: quia in his, quæ ſunt difficilis probationis, liber particularis probat: ſicut colligitur à notatis à Crau. in tract. de antiq. temp. 6. part. nu. 32. cum alijs ſequentibus, fol. mihi. 55. 56. iſta enim præſumptio: & aliæ ſupra allegatæ, cũ ſint
40 præſumptiones † iuris, inducunt veram probationem, l. Licet Imperator. vbi Gl. & Doct. ff. de leg. 1.

Nono, & poſito quod admitti poſſet donationis præſumptio; ex defectu tamen inſinua-
41 tionis redderetur inualida: quia omnis † donatio ſummam à iure ſtatutam excedens, vt valeat, requirit inſinuationem. Paul. de Caſt. in l. Affectionis, num. 1 ff. de donat. Cephal. in cõſ. 61. num. 5. vol. 1. conſ. 308. num. 39. vol. 3. & conſ. 228. num. 36. vol. 2. Nicol. Moz. de contract. tit. de donat. num. 6. & 7. Anton. Gom. in libr. Commen. tom. 2. c. 4. de donat. num. 6. Eman. Soarez. in lib. commun. opin. in verbo, Inſinuatio. num. 110. quod ait procedere, nedum in liberali do-
42 natione, ſed † in debiti ſolutione: & in tantũ
43 iſta opinio procedit, quod neq; iuramento † confirmatur. Crot. in conſ. 76. num. 12. & 13. vol. 1. & conſ. 250. num. 37. & conſ. 196. num. 44. in 3. vol. Petr. Duen. in reg. 324. verſ. Sed hæc poſterior. Rebuff. in 2. part. comment. titu. de donat. Gloſ. 1. num. 40. & Iul. Clar. in ſua pract. eod. tit. de donat. lib. 4. quæſt. 18. & concluſio ipſa pro-
44 cedit tam † in præſumpta, quàm in expreſſa donatione. Nicol. Moz. vbi ſupra. num. 17. Io. Bapt. Plot. in 1. vol. ad vltim. volunt. conſil. 168. num. 61. & eſt communis opinio. Soarez vbi ſu-
45 pra. nu. 235. nam ſicut † iuramentum in expreſſa non conualidat; ita neq; in præſumpta: Nicol. Moz. vbi ſupra. nu. 21. & Fab. Peregr. in conſil. 118. nume. 80. in 2. volum. ad vltim. volunt. & opinio illorum qui tenent iuramentum conualidare donationem non inſinuatam, quando eſſet vera, procedit ſolum quãdo expreſ-è qui
46 donat † iurat velle valere, tamquam eſſet inſinuata: ſecus verò ſi ſimpliciter iurat nulla facta mentione inſinuationis & ita pro concluſione tenet Iul. Clar. vbi ſupra. verſ. Retenta igitur; & idem affirmat Ant. Gom. in eod. ca. 4. de donat. num. 8. ſed in caſu iſto; neq; inſinuatio interuenit; neq; reale iuramentum; & de ficto non eſt cur agatur; quia etiam reale non
47 conualidaret: quia nulla † fuit habita mentio inſinuationis: & ſic nullo modo dici poteſt inſinuata. Quod, vltra prædictos Doct. tenuit etiam, Bal. in conſ. 358. num. 4. in 3. vol. & ſic nul-
48 la † poteſt oriri præſumptio donationis. Rol. à Vall. conſ. 39. num. 35. in 1. vol. Cephal. conſil. 7[illegible] num. 22. vol. 5. & Decian. reſponſ. 31. num. 7. volum. 1.

49 Decimò donatio † non eſt præſumenda in prælato. Iaſ. in l. Cum quid. num. 19. ff. ſi cert. petat. & habetur in c. 2. de donat. vbi Imol. nu. 4. dicit, quod quamuis prælatus habeat liberam adminiſtrationem, tamen non poteſt donare, & in c. Cæterum. eod. tit. idem confirmat de re magna; quod pro indubitato tenet Pariſ. in
50 conſ. 8. num. 5. volu. 4. qui loquitur de † fructibus, quos donare non poteſt; In qua ſententia concurrit Abb. in conſ. 45. per tot. vol. 1. Dictus autem N. primæ ſorori dedit ſcutos 300. in pecunia & multa mobilia: & duo veſtimenta in habitu moniali: & ſecundæ in actu ſponſaliorũ ſcutos 400. & pro reſiduo ad ſummam ſcutorũ 1300. & vltra de ſuo deputauit ſponſo fructus vnius poſſeſſionis beneficij ſui: & ſic dos data fuit de redditibus beneficiorum: nam eius bona allodialia, ad hoc nõ poterãt adire, vt ſupra
51 fuit dictũ: & per conſequens non potuit † præſumi donatio: ſecũdum allegata. Quæ licet loquãtur de prælato, vindicãt ſibi locum in quocumque Clerico, vt aſſerit Rol. à Val. in conſil. 98. nu. 3. vol. 1. Immò conferunt in d. N. qui verè nuncupari debet prælatus: nam in multis Ci-
52 uitatibus fuit Vicarius Generalis; Vicarius † enim dicitur prælatus ad trad. p Ant. de Præt. in tract. de iuriſd. Epiſc. defere. c. 6. nu. 52. quam
53 dignitatem † non amiſit, etiam dimiſſis officijs. l. 1. C. de com. qui, prouin. reg. libr. 12. & l. 1. & 2. de offic. procon. Bart. in l. Quod princip. ff. de leg. 2. Natt. conſ. 129. num. 8. & conſ. 163. nu.
54 14. priuilegium † enim ex meritis acquiſitum, durat etiam dimiſſa dignitate. l. Maior, dignitas, C. de dignit. lib. 12. Guid. Pap. quæſt. 377. in 3. caſu. & l. Eos. C. de excuſat. mun. Immò fuit à Papa Gregorio XIV. creatus Prothonotarius Apoſtolicus: & ſecundum ordinata à Leone X.
55 in Bulla incipiente, Regiminis: habet † præcedentiam quorumcunq; prælatorum, poſt Epiſcopos:

ſcopos:& Paulus III.in eius Bulla 78. cum alia
56.79. declarauit, quod Prothonotarij † à Papa
creati debeant vocari familiares, & continui
commenſales Papæ,& ſic patet quod omnia iu
ra ſupra allegata habent locum in d.N. de quo
loquimur; & ſic quod non ſit præſumenda do-
57 natio; quia Prælatus † in dubio non præſumi-
tur rem magnam donare; & præcipuè de fru-
ctibus beneficiorum; & rationes ſunt multæ:
quæ allegari poſſent, ſed pro nunc ſatis eſt vi-
dere adducta à Pariſ.in d.conſ.8.& in ſum.An-
gel.in verbo.Clericus.3.num.2. & prædicta eo
magis corroborantur, per eius iuramentũ vl-
58 tra notata in eius libro:nam intentio† proba-
tur per iuramentum.Ioſeph.Maſchard.conclu.
114.num.4.& 15.& Iacob.Graſ.in 2.libr.ſuarum
deciſ.aurea.c.9.nu. 20. Concluſio igitur rema-
net quod d.N.quando promiſit, & dedit dotes
dictis ſororibus; habuit animum ſibi in debito
ſuo compenſari debere ſcutos 720. pro doti-
bus aſsignatis dictis ſororibus, iuxta doctrinã
Ant.Gom.in d.tit.de donat.c.4.num.4.donatio
enim non eſt præſumenda: & eò fortius, quia
hic non agitur velle tollere ius à ſororibus ac-
quiſitum; ſed quod debitores ſoluant promiſ-
ſa:aliàs enim donatio dictis fratribus eſſet fa-
cta.de quibus nulla fuit habita mentio.

Et quamuis ex ſupradictis quilibet poſsit
cognoſcere veritatem:tamen contrarijs in ſpe-
59 cie reſpondeo,& primò.ad doctrinam† Iacob.
Alb.in d.conſ. 12. ſatis reſpondit Menoch. in
d.caſu. 88. num.4.nam,vt infra dicetur reſpõ-
dendo Socino,caſus ille eſt diuerſus ab iſto.

Secundò textus in d.§. Accedit. in l.Vnica.
C.de re vx.actio.loquitur ſimpliciter de mulie
re dotata ab extraneo,quæ acquirit actionem;
& cum nõ faciat mentionem de illa, quæ aliàs
eſſet dotata; dicendum eſt loqui de illa, quæ
dotem non habeat: vel obligatum ad eam do-
60 tandam. Lex † enim poſterior non abrogat
anteriorem,niſi de ea expreſsè loquatur l. Ab
eis. C. de præd.min.vbi communiter doct. &
Bar. in l. Titia. §. Cum Titio. ff. de adim. leg.
61 † Debent enim ſemper leges inuicem concor-
dari. l.Nam,& poſteriores.ff.de leg. Sed in to-
to corpore iuris. Immò, & in ipſa lege Vnica.
in §.Superiori.d.§.Accedit. eſt cautum; quod
filia à patre, & à fratribus debet dotari; vt
ſupra in principio fuit probatum; & quod le-
62 gitimam† debet habere;quæ in dote eſt com-
putanda: & ita lex textus non præiudicat mu-
lieri quin habeat dotem ſibi debitam.

Tertiò, Textus ille loquitur de muliere,
quæ dotata ab extraneo acquirit actionẽ con-
tra dotantem, ita quod quando non feciſſet
proteſtationem de repetendo, pœnitere non
poſſet:ſed ad dotem dandam teneretur. Hic
verò non agitur contra mulierem, ſed contra
obligatos ad dotẽ:de quo caſu textus non lo-
quitur: eſſet enim abſurdum, quod diſpoſitio
illius textus traheretur ad iniquum,ſcilicet ꝙ
fauor mulieri præſtitus liberaret obligatũ ad
63 dotem;nulla † enim iniqua interpretatio eſt
facienda, tendẽs ad commodum vnius, & dã-
num alterius. l. Iniquiſſimum.ff.de iur. & fact.
64 ignor. & omne † abſurdum ſemper eſt vitan-
dum.l.Scire. §.Aliud.ff.de excuſ. tut. iniquum
verò eſſet,quod obligati ad dotem eſſent libe
rati cum damno d.N.l.Nam natura.ff.de cond.
indeb. c. Locupletari. de reg. iur. in 6. & ſic
præſumptio donationis non poteſt trahi ad
iſtos fratres,de quibus nulla eſt facta mẽtio.&
textus loquitur de muliere:ita ſentit optimè
Crau. in conſ.86. num.3. ad finem. vol.1.

65 Quartò reſpondeo,quod ratio † Socin.alle-
gata in conſ.5. non eſt huic caſui contraria:qa
loquitur de muliere dotata à ſocijs: nam vnus
non poteſt cõtrauenire, ſed nõ loquitur quod
per hoc obligatus ad dotem liberetur. Immò
in conſ.ſupra allegato 64.vol.4. conſtanter af-
firmat,quod qui dedit alimẽta vxori alterius:
poteſt contra obligatum ad repetitionem a-
gere.

66 Quintò reſpondeo, quod diſpoſitio † illius
textus in §. Accedit: etiam ſi ageretur cõtra
mulierem: duo neceſſaria requirit, ſcilicet ꝙ
perſonæ deſcendant per virilem ſexum:& non
ſint in poteſtate dotantis: ſicut declarat ille
textus in fine.vbi Gl.in verbo Neceſsitate.hic
verò nullum adeſt requiſitum.Parentela enim
67 non eſt ex virili,ſed femineo ſexu.& illæ† mu-
lieres erant in poteſtate. d.N. quod vltra ſu-
pra allegata probat.Crau.in d.conſ.86.num.3.
qui eſt videndus,& melius, & in terminis Bal.
ab eo allegatus in tract.de dot.part.6.priuil.3.
num.6. verſ.Hæc tamen non procederent: vbi
reſpondendo ad d.§.Accedit: dicit, quod qui
habet onus dotandi,ſi ſit abſens,vel à remotis
aut perfidia detentus ad dãdam dotem; ſi ex-
68 traneus† eam tradat, vel promittat: quam-
uis non ſit proteſtatus de animo repetendi,
non præſumitur donare,ſed tãquam negotio-
rum geſtor poteſt repetere dotem ab obliga-
to. Immò quandocunque etiam contra volun
tatem patris promittat quis dotem animo re
petendi,poteſt eam repetere ab ipſo patre.ar
gumẽto.l.Et ſi quis §.Idem Labeo. ff.de relig.
& ſumpt.fun.Gl.in l.Sed & Iulianus.ff.ad Mace
do.quod tantò magis procedit in caſu,vbi fuit
voluntas fratrum, & dos ab ipſis erat cõſtitu-
ta,vnde nulla in iſto caſu poteſt eſſe iuris cõ-
trouerſia,quin d.N.debeat habere ſcutos 720.
à dictis fratribus: vel quin debeant compen-
ſari in debito pro eo ſolutos, ad quod optima
eſt opinio.Gram.in cõſ.143.ad ciuilia. & Paul.
de Caſt.in conſ. 415. vol. 2. ſicut ego iuris eſſe
confirmo,Saluo &c.Laus Deo,&.B.M.

CON-

CONSILIVM CLXII.

Miſſæ quando poſſint celebrari in ſolemnibus feſtis in oratorijs, & oblationes in eis factæ, an eidem vel matrici Eccleſiæ ſint dandæ?

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ quando poſſint celebrari in Oratorijs.*
2 *Curato deputato in Oratorio pro populo debentur obuentiones.*
3 *Alimenta dantur maiora, & minora ſecundum qualitatem perſonarum.*
4 *Populus quando debet ſuſtentare Curatum datum in noua Eccleſia.*
5 *Verbũ, quomodocunq; , comprehendit omnẽ modũ.*
6 *Verba interpretantur habere locum ſecundum actum de quo loquuntur.*
7 *Rector debet ſuſtineri ſecundũ ſuam qualitatem.*
8 *Quadraginta ſcuti ſufficiunt pro Clerico ignobili ſuſtentando.*
9 *Redditus beneficiati vltra ſuum victum quomodo diſpenſari debeant.*
10 *Eccleſia antiqua non debet priuari decimis: declaratur, num. 11.*
11 *Obuentiones intelligũtur omnes redditus.*
13 *Qui ſentit onus, ſentire debet commodum.*
14 *Mercenarius eſt dignus mercede.*
15 *Qui tollit mercedem operãti, agit contra Iuſtitiã.*
16 *Sacramenta debent ſummi in ſolemnitatibus.*
17 *Miſſæ quare in Oratorijs poſſunt celebrari in feſtis ſolemnibus, & quando.*

Redemptoris noſtri, & eius Glorioſiſſimæ Genitricis, auxilio implorato.

FACTI SPECIES.

ADeſt Parochialis Eccleſia, quæ habet partem populi diſtantẽ quatuor milliaribus, & vltra; cuius ſenes, & mulieres grauidæ ad eã accedere non poſſunt pro diuinis audiendis; Immò neq; iuuenens tempore hyemali ſine magna difficultate: in qua Villa adeſt Eccleſia pro ſimplici beneficio; in qua Rector Parochialis, de conſenſu Rectoris beneficij, ſtatuit Capellanum; qui in ea pro commodo dictæ partis populi diebus feſtiuis offerat Sacrificium Miſſæ, exceptis ſolemnibus, habita licentia ab Ordinario: & Capellanus ipſe ab illo populo eſt recognitus ad eius ſoſtentationem: Rector verò Parochialis exclamat quod oblationes in Eccleſia prædicta factæ debeant conſignari Eccleſiæ ſuæ Matrici. Vnde quæritur An ad hoc teneantur illi Parochiani? & An alia Sacramenta pro ſalute d. populi poſſint in ea adminiſtrari?

Breui ſermone dico (ſalua ſemper veritate) quod oblationes, quæcunq; ſint, debentur Eccleſiæ prædictæ, non autem matrici: & quod in
1 ea poſſent Miſſæ † celebrari in diebus ſolemnibus: & Sacramenta miniſtrari; ſicut diſpoſitum reperitur in ea. Ad audientiam. il 1. de Eccleſ. ædific. quod à Conc. Tridentino fuit innouatũm, ſeſſ. 21. c. 4. de reform. & idem probatur in c. fin. eod. tit. dum Papa committit Ordinario quod non obſtante iuramento non prætermitat prouidere populo indigenti: & omnes Canoniſtæ ſequuntur. Vnde quandocunq; adſit in Parochia pars populi, quæ facilè ad Eccleſiam conuenire non poſſit pro diuinis Officijs audiendis, debet noua Eccleſia cõſtrui, & ibi pro ſalute illius populi conſtitui curatus. Sed verſatur in dubium An, oblationes debeantur matrici Eccleſiæ? Super quo, ommiſsis diſputationibus: concludo (mea quidem ſententia) qđ non debeantur, ſed applicari debeant Eccleſię pro d. populo inuentæ: quod probo ſic. text. in
2 d. c. Ad audientiam: diſponit quod omnes † obuentiones debeant dari ad ſuſtentationem Curati illius Eccleſiæ: quod cõfirmat Conc. in d. ca. 4. ſeſſ. 1. ibi, Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſijs nouiter erectis præficiendi, competens aſsignetur portio ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocunque pertinentibus. Ex qua diſpoſitione argui poteſt, quod nedum oblationes, de quibus agitur, non debentur Rectori antiquæ Eccleſiæ, ſed quod ipſe teneretur ſubuenire Capellano, pro reſiduo ad eius ſuſtentationem. Nam diſpoſitio. d. c. Ad audientiam; cui Conc. ſe refert: hoc agit, quod quando prouentus abundant ad conuenientem ſuſtentationem Rectoris; quod obuentiones illius nouæ Eccleſiæ aſſignentur curato: & Concilium ſequitur, quod aſſignari debeant ex fructibus matricis Eccleſiæ. Quod autem ſuperabũdet, d. Rectori probo ſic: illa Eccleſia habet beneficium annui valoris ſcutorum 40. & ipſe Rector à populo magnam quantitatem frumenti quotannis recipit: & omnibus diebus feſtiuis oblationes pecuniarum; præter multas menſuras tritici, pro miſsis defunctorum celebrandis; & alia multa, pro quocunque Sacramento collato, & ſepultura, ex quibus nedum ipſe, & eius ancilla abũdè ſuſtentari valẽt; ſed ex abundantia alij quatuor: & vltra, ſicut experientia docet; nã multa bona immobilia in dies acquirit: & tãtò magis ſuperabũdant, quia ipſe deſcendit ab aſcẽdentibus ignobilibus; & ipſe eſt parum litte-
3 ratus: nam alimenta † dantur maiora, & minora ſecundum qualitatem perſonarum: ſecundũ Anch. in c. 1, num. 2, de præben. & dignit. in 6. & ſatis eſt huiuſmodi clerico, quod habeat victum, & veſtitum, vt diſponit textus per dictũ Pauli Apoſtoli in c. Epiſcopus Eccleſiaſticarũ, 12. q. 1. & latè, & diſtinctè notat Flam. Pariſ. in tract. de reſign. benefic. lib. 5. q. 6. num. 146. & infra: & Nauar. in tractat. de redd. benef. q. 1.
num.

num.92. & latius ego probaui in conſ.156. à n. 18. vſque ad nu.48. Quare emolumenta d.Rectoris, habito reſpectu ad eius qualitatem, vt haberi debet. ad not. per Pariſ. in conſ.98. nu. 30. & 31.vol.2. ſuperabundant; & conſequenter ipſe deberet ſuſtētare Capellanum, quem
4 † ſuſtentat ille populus; ipſe enim ſolum poteſt compelli, quando obuentiones non eſſent ſufficientes, vt in Conc.

Nec obſtat, quod beneficium non eſſet ſufficiens; quod tamen, vt infra dicetur eſt iuxta qualitatem ſuam; quia Concilium ſe extendit ad omnes prouētus quomodocunque ob-
5 uenientes: nam verbum † illud, quomodocunque, quo vtitur, comprehendit omnē modum, per quem Eccleſia habeat fructus ad ſuſtentationem Rectoris: ad notata per Io. And. in c. Indemnitatibus. num.2. propè finē de electio.
6 in 6. verba † enim prolata debent accipi, & interpretari, vt habeant effectum ſecundum naturā actus, de quo loquuntur: l.1.§.Hæc verba.ff.quod quiſque iuris. l.Inſulam. ff. de præſcrip.verb. vnde Cōcilium loquitur de quibuſcunque prouentibus prouenientibus, & per conſequens, etiā ſi nullum adeſſet beneficium,
7 pro temporalibus, dummodo Rector† ex oblatis poſſet ſe ſuſtentari iuxta conditionem ſuā, vt refert Flam.Pariſ. vbi ſupra; vbi. nu.153. declarat Conc. in c.2.ſeſſ.21.de reform. dum loquitur de eo, qui petit ordinari ad ſacros ordines, debet habere vnde honeſtè ſuſtentari valeat: quod ſcilicet non intelligitur cum decentia; ſed cum ſufficientia. Et ita intelligi debet in caſu præſenti, quod quomodocunque habet modum ſuſtentandi, ſufficit. Addens ex cōmu-
8 ni opinione Nauar. quod prouentus† 40.& ad plus 50.ſcutorum; ſit ſatis ad ſuſtentationem ſimilis clerici: Quare pro concludenti dicendum eſt, quod obuētiones, de quibus agimus, nedum ſunt ſufficientes, ſed abundant, & de-
9 berent † diſpenſari iuxta textum. in c. Vulteranæ. cum duobus ſeq. & c.Apoſtolicos. 12.q.2. Malè enim, quæ ſuperabundant, diſpenſantur contra canonum diſpoſitionem. c.Epiſcopi. 12. q.1.& c.Epiſcopus. 12.q.1. & c.Epiſcopus. 10. q.2. vnde malè quærit ille Rector; quod oblationes factæ illi nouæ Eccleſiæ ſibi dentur.

Nec obſtat. c.Eccleſiæ. cum alio ſequēti. 16.
10 q.1. vbi videtur diſpoſitum, quod Eccleſia† antiqua non debet priuari ſuis decimis, pro nouis erectis; quia, vt declarat Gl. in c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. in verbo, Tenues: illud procedit quando non adſit cauſa ædificandi nouū oratorium: vel quandò antiqua Eccleſia non ſuperabundat ad ſuſtentationem Rectoris. Quam rationem approbat Card. Zabarel. in
11 conſ.8.nu.3. dicens, quod Ordinarius† poteſt, etiam inuito Rectore, ex cauſſa conſtruere aliam Eccleſiam; & in ea ponere curatum, qui habeat emolumenta Parochialis in parte ſibi aſſignata, & idem confirmat in cōſ.26. num. 6. dicens quod debet habere decimas illius partis, quod proſequitur Lap. alleg. 67 num.4. & 5. præter quod illud procedit etiam de perſonalibus decimis: nam de realibus, ſiue fiat, ſiue non fiat nouum oratorium parochiali Eccleſiæ non debent dari decimæ reales: vt not. Gl. in c. Tua nobis. in verbo, ſic & dominus, ad medium. de decim: & text. in c.vlt. de paroch. & not. And. Hiſpan. de decimis. c. 15. vbi refert, quod, & oua gallinarum, pulli, & ſimilia animalia ſunt decimæ prædiales, & dari debent Eccleſiæ poſitæ inter illa prædia: quod eſt contra illum Rectorem, qui exclamat quod illi parochiani debeant ſibi deferre ſua; & optimè tractat Pet. de Vbald. de Canon. Epiſc. & paroch. in 16.q.prin. num.5. & iſtis maximè conferunt notata in d.c. Ad audientiam. §.1. vbi dicitur, quod quādo miniſter antiquæ Eccleſiæ poteſt conueniēter ſuſtētari, præter prouentus eiuſdem; nouus Curatus habeat obuentiones illi* villæ: & in eadem conuenit opinione Abb. ibi. num.14. & in ſequenti numero declarat, quod
12 illud verbum† obuentiones cōprehendit omnes redditus cuiuſcunque qualitatis: vnde Rector, de quo loquimur, etiam ſi beneficium nō eſſet ſufficiens; quia habet vltra multas obuentiones; dicitur ſuperabundare.

13 Præterea ſtante regula, quod qui † ſentit onus ſentire debet commodum. de qua in tit. de reg. iur. in 6. & dicto Domini Noſtri Ieſu
14 Chriſti, quod ſcilicet Mercenarius† eſt dignus mercede, vt atteſtatur Lucas Euangeliſta in c.
15 10. & omnis, qui procurat † tollere operanti mercedem agit contra iuſtitiam. c. Extirpandæ. de præben. & dicitur homo malus. c.Paſce. 86. diſtin. quando fuit ſtatutum, quod decimę & primitiæ darētur Rectori; nullā alia de cauſſa fuit, niſi vt laboraret pro ſalute populi; ſed qui non laborat non manducat: vt probaui in conſ.157. & qui non habet onus non debet habere commodum: vnde regula illa quod primitiæ dentur, intelligi debet de illis, qui remanent in antiqua parochia: & quandocunque ēt duæ Eccleſiæ ſint in vna ſola parochia, primitiæ, & obuentiones debentur illi, qui ſeruit. qa merces datur ſecundū opus. l. Scio. ff. de annu. leg. & ſic ille Rector, qui non laborat, peccat velle lucrari indebitè. c. Matthæus. ad finem. de ſimon.

Quò verò ad Sacramenta, & miſſam in ſolēnibus, nullam video difficultatem, & miror qđ ſit Capellano prędicto prohibitum: quia ratio. d.c. Ad audientiam: & Cōcilij, illa fuit, vt ſubueniatur populo, qui difficilè ad matricem accedere poſſet: & Eccleſia nouiter erecta debet haberi tanquam parochia: & abſurdum eſt, qđ lex malè intelligatur, quæ fuit inuenta, vt populus, qui habeat difficultatem accedendi ad antiquam Eccleſiam pro Sacramentis, non remaneat

maneat ſine ipſis; vnde ſi pro vtilitate, fuit ſtatuto quod erigatur noua Eccleſia, in qua illis, qui difficilè poſſunt ad matricem Eccleſiam accedere; ſubueniatur ſi magis in ſolemnibus
16 † conuenit habere Sacramenta; vt habetur in c. Omnis vtriuſq; ſexus. de pęnit. & remiſſ. Quę ratio prohibet illos in ſolemnibus ad nouam Eccleſiam accedere, & in non ſolemnibus abeſſe, ſi pp commoditatē, & ſalutē fuit cōceſſa Eccleſia illi propinqua? vnde ſi datur Capellanus ad Miſſam, & in d. caſu noua Eccleſia ſuccedit loco antiquæ pro illa parte populi; quare non debentur ei Sacramenta? & ſi non habent illi Parochiani commoditatē antiquæ Eccleſiæ p Miſſa: quomodo poſtea habent illam pro Sacramentis? hoc enim puto erroneum, & malū.

Nec obſtat quod quando conceditur Miſſa in priuatis Oratorijs, exceptuantur dies ſolēnes. vt in c. Si quis etiam, de conſecrat. diſtin. 1.
17 cum alijs ſimilibus: quia † aliud eſt Oratorium priuatum; aliud publicum, & aliud ædificatum ſine cauſa neceſſaria; & aliud ex neceſſaria: ædificatum enim pro neceſsitate populi: eſt tāquā Parochia: & in eo omnia fieri poſſunt, quæ in antiqua Eccleſia: vt quiſquis prudens poteſt cognoſcere à diſpoſitione. d. c. Ad audientiam. & Conc. in d. c. 4. ſeſſ. 1. quod demonſtrat etiam Gl in d. c. Si quis etiam. in verbo, Oratorium. & doct. Ang. in ſua ſum. in verbo, Miſſa. nu. 59. verſi. ſed tu dic. quem ſequitur Syluest. in eod. verbo, Miſſa. 2. nu. 5. verſ. Quidam tamen: & ſic remanet concluſio quod oblationes non debentur antiquæ Eccleſiæ, & quod in noua etiā diebus ſolemnibus poſſent celebrari Miſſæ; & Sacramenta dari. Et ita iuris eſſe cōcludo. Saluo, &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXIII.

Abſtinere ab opere ſeruili in die feſto quomodo procedat.

SVMMARIVM.

1 *Feſta sūt obſeruāda, & abſtinendū ab ope ſeruili.*
2 *Mundus ſumpſit exordium in die dominico.*
3 *Ordinarij poſſunt ſibi reſeruare caſus.*
4 *Feſta ſunt denuntianda populo.*
5 *Parochi debent denuntiare quæ feſta debeant obſeruari, & qualiter.*
6 *Apoſtoli ſtatuerunt diē dominicum loco Sabbati.*
7 *Feſta non tā ſtrictè ſunt pręcepta, vt erāt hębræis.*
8 *Obſeruātia feſti eſt in parte moralis, et parte cæremonialis.*
9 *Pars moralis pertinet ad cultum Dei.*
10 *Pars cerimonialis cōſiſtit in exteriori ope ſeruili.*
11 *Peccatum dicitur opus ſeruile.*
12 *Peccatum eſt maius in die feſto facere furtum, luxuriam, & alia ſimilia quàm laborare.*
13 *Opus ſeruile eſt etiam in actu exteriori laborare pro cultu Dei: & non prohibetur.*
14 *Opus ſeruile eſt quod homo facit pro homine.*
15 *Opus conſideratur ſecundum qualitatem perſonæ.*
16 *Qualitas perſonæ grauat plus, & minus.*
17 *Peccat vnus plus quam alius.*
18 *Seruus, qui iuſſu domini laborat, minus peccat.*
19 *Modicitas operis non eſt in conſideratione.*
20 *Peccat, qui tempore orationi ſtatuto laborat, ſecus illo tranſacto: & num. 21.*
22 *Qui laborat lapſo tpe ad cultū ſtatuto nō peccat.*
23 *Scandalum non eſt laborare in loco priuato.*
24 *Pęna datur maior delinquēti in publico, quam priuato.*
25 *Scandalum dat occaſionem ruinæ.*
26 *Scandalum in ſe eſt ſpeciale peccatum.*
27 *Intentio operantis eſt conſideranda, quia plus, & minus poteſt peccare.*
28 *Confeſſor debet abſoluere pœnitentē à caſibus ſibi conceſſis: nō aūt à reſeruatis: & modū habes.*
29 *Confeſſor debet etiam pœnitentem interrogare, an habeat aliquam gratiam eligendi Confeſſorem, qui poſſit eum abſoluere à reſeruatis.*
30 *Parochus tenetur ſcire omnia, quæ ad eius officiū pertinent.*
31 *Caſus reſeruati conſiſtunt in genere, nec tollunt à iure conceſſa.*
32 *Ordinarius, qui vellet reſeruare caſus conceſſos à iure, eſſet in errore intollerabili.*
33 *Scandalum eſt dictum, vel factum minus rectè.*
34 *Opera nō tantū ſunt cōſideranda, ſed circunſtātię.*
35 *Prohibitio, ſeu permiſſio cōſideratur ſecūdū tēpus.*
56 *Ex cauſſa aliqd fit quandoq; ad qđ nō tenebamur.*
37 *Opus non facit peccatum niſi adſit voluntas.*
38 *Voluntas, vt faciat peccatum, debet eſſe conſequendi, vel retinendi quod iuſtitia vetat.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Quidam Rector parochialis vigore caſus reſeruati ab ordinario de obſeruatione feſti; dimiſit, in publica Eccleſia exiſtente populo, duas mulieres ſeruas ſine abſolutione; quia iuſſu domini ſui, in die dominico poſt veſperas dè ſerò abluerant filū, timentes ne vreretur in aſpero lixiuio, ſi expectarēt ad alteram diē: quarum dominus petit, An ille Parochus rectè ſe geſſerit: cui ego reſpondi negatiuè, ex infra dicendis.

Illud in tertio præcepto Decalogi certū eſt
1 quod feſta † ſunt obſeruanda, & quod ab omni opere ſeruili eſt abſtinendum c. 1. de conſecr. diſt. 3. & c. 1. de Ferijs. & quamuis in decalogo loquatur de ſabbato, idē verificatur in die dominico, ex cauſa inferius dicenda: vt in c. Ieiu-
2 nia. de conſecra. ead. diſt. Quia in ipſo † die mūdus ſumpſit exordium, & vita principium per reſurrectionem D.N. Ieſu Chriſti. c. Quod die. ad fin. 75. diſt. ita populo venit denunciandum. d. c. 1. de conſecra. diſt. 3. & data eſt Ordinarijs
3 facultas † ſibi reſeruādi caſus, vt in c. Si Epiſcopus. de pœnit. & remiſſ. in 6. & diſtinctè notat Sylu. in ſum. verbo, Caſus. 4 num. 3. ad fin. quod maximè habet locum pro obſeruatione feſtorum. vt in Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 12.
4 Sed hic punctus, hic labor: quia feſta † ſunt populo denuntianda. d. c. 1. de cōſec. diſt. 3. & ſed

multi omittũt rectè denuntiare; qa nõ ſufficit
ſimpliciter, prout agũt rurales Parochi, denũ-
5 tiare, ſed requirit qđ diſtinctè† declarẽt opa,
quæ populus facere debet, & quæ ſint prohibi-
ta, & permiſſa. vt in Cathec. in 3. præcepto de-
calogi. verſ. Neq; verò Parochus: qđ præceptũ
de iure veteri fuit datũ Iudeis pro die Sabbati
6 ſed Apoſtoli† illud ſtatuerũt pro die dominico
ob relatas cauſſas in c. Sabbato. de cõſec. ea. di-
7 ſtin. 3. Non tamen † tam ſtrictè, vt olim erat
hebræis. ſicut refert D. Thom. quæſt. 122. artic.
4. quem allegat Nauar. in ſuo manual. c. 13. in
prin. & num. 2. & Sylu. in ſum. verbo, Domi-
8 nica. num. 5. Cuius obſeruantia † ſecundum d.
Sylu. ibi in principio, conſiſtit in parte mora-
li, & parte cærimoniali, ex opinione D. Tho.
9 2. 2. artic. 4. de quo ſupra: & pars † moralis
ſpectat ad Dei cultũ: vt in Pſalmo. 45. ibi. Va-
cate, & videte, quod ego ſum Deus: & elicitur
in c. Licet. de ferijs: & Sylu. vbi ſupra n. 8. pars
10 † verò cærimonialis conſiſtit in exteriori o-
pere ſeruili: ſecundũ Nauar. vbi ſupra. n. 2. verſ.
Tertiò dicimus: & ibi. nu. 4. dicit ꝙ omnia ope-
ra non prohibentur, ſed ſolum ſeruilia: opera
vero ſeruilia, triplici modo dicuntur.
11 Primò, qui facit † peccatũ, dicitur facere opꝰ
ſeruile; vnde Io. Euang. in c. 8. dicit: Amen amẽ
dico vobis, quia oĩs qui facit peccatum, ſeruus
eſt peccati: quare non ſufficit abſtinere ab o-
pere manuali, ſed à peccato; vt multi tendunt
ad ludum, luxuriam, furtum, & alia ſimilia: &
12 in maius † peccatũ incurrunt, ſecundũ D. Th.
2. 2. q. 122. de quo ſupra verſ. Ad tertiũ: & D.
Auguſt. in lib. de 10. Chor. vbi dicit, ꝙ Iudæus
melius faceret in agro ſuo aliquid vtile, quàm
ſi in theatro ſeditioſus exiſteret. Et melius fœ-
minæ eorũ in die ſabbati, ſi lanã facerẽt q̃ ꝙ to
ta die neomenijs ſuis impudicè ſaltarent.
13 Secundò opus ſeruile† dr̃ ẽt. illud ꝙ in exte-
riori ad Dei ſeruitiũ fit. de quo loquitur Iacob.
Graff. in 1. vol. ſuarum dec. aure. li. 2. c. 34. nu. 10.
& iſtud non prohibetur, & in 2. vol. c. 13. vbi di-
uerſitatem operum horarũ feſti; & alia narrat.
14 Tertiò opus† ſeruile dr̃ illud, ꝙ homo pro ho
mine facit: vt in lib. Exod. c. 20. & Leuit. c. 23. ꝙ
15 tñ opus † conſiderãdum eſt ſecũdũ qualitatem
perſonę operantis, quantitatem operis, ſecũdũ
tẽpus, ſecũdũ perſeuerãtiam, ſecũdũ locum in
quo fiat opus, & ſecũdũ intentionẽ operantis:
vt hẽtur in c. Conſideret. de pœnit. diſt. 5. Qua-
16 litas. n. pſonæ † ſecundũ plus, & minus grauat,
& eſt conſideranda; vt in d. c. Conſiderauit. ibi.
ſecũdũ excellentiã ſui ſtatus, aut officij: nã vnꝰ
17 † dr̃ plus peccare, quã alius: c. Homo chriſtia-
nus. 40. diſt. c. Præcipuè. & c. Excellentiſs. §. De-
fleat. 11. q. 3. magis enim peccat nobilis, & q ha-
18 bet dignitatẽ, q̃ ignobilis. vnde ſeruus, † vel o-
perarius, qui iuſſu dñi laborat, minus peccat;
qñcunq; id nõ agat in contemptũ feſti: Nauar.
in d. c. 13. n. 7. & cæteri doct. ſup. relati: qui enu-
merãt caſus in quibus licet aliqd operari. Quã
19 titas ẽt cõſiderari debet; quia modicitas † ope
ris non eſt in conſideratione. Nauar. d. c. 13. n. 9.
Sylueſt. in d. verbo, domin. n. 7. Ang. in verbo Fe
riæ. n. 7. verſ. Primũ operis modicitas: & Iacob.
Graff. vbi ſup. n. 17. & tempus, vt in d. c. Conſi-
20 deret: ibi; ſi tẽpore† orationi cõſtituto, quia
tunc peccaret; ſecus verò quando eſſet tranſa-
21 ctum tẽpus; obſeruatio †. n. feſtiuitatis. de qua
in d. c. 1. de conſecr. diſt. 3. fuit ſtatuta à primis
veſperis, ad ſecundas pro cultu Dei, qđ decla-
rat Couar. in lib. variar. reſol. c. 19. nu. 9. quare e-
22 lapſo† tpe, & maximè qñ labor ſit in modico,
vt ſupra, nõ dr̃ quis cõtra præceptũ agere; neq;
qñ urgeat neceſſitas. c. Licet. & c. Conquæſtus.
de ferijs: & ibi Gl. in ver. Neceſſitate. Sylu. vbi
ſupra. n. 3. verſ. Quibus ſolemnibꝰ ferijs. & Ang.
verſ. Secũdũ neceſſitas. ſum. Armi. in d. ver. Fe-
ſtum. n. 18. verſ. 3. ex neceſſitate. & Graf. n. 20. q
doct. ſunt vidẽdi quia enumerãt caſus in quibꝰ
permittit aliqđ opus; & aliud eſt facere opus
in loco priuato, & aliud in publico: quia cũ qđ.
23 fit † in loco remoto, deſinit ſcandalum: & omne
factum ſine ſcandalo eſt tollerabilius. c. Nemo.
24 32. q. 4. c. de Homine, & celeb. Miſſ. Maior † enim
pœna datur delinquẽti in publico, quã in pri-
uato. Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſ. §. Pœna.
& facit c. Veſtra. & c. fin. de cohab. Cler. & mul.
25 qđ verò † fit cũ ſcandalo dat occaſionẽ ruinæ
Archid. in c. Licet. 45. diſt. & eſt dictũ D. Thom.
2. 2. q. 43. art. 1. & ibi in art. 3. dicit qđ ſcandalũ
26 † eſt in ſe ſpeciale peccatũ: ergo qđ agitur ſine
27 ſcãdalo, caret illo peccato: Nec eſt omittẽda †
cõſideratio intẽtionis: an ſcilicet qui operatus
eſt habuerit intentionẽ ad contemptum feſti:
quia ſecundum eius intentionem potuit pec-
care, & nõ peccare; & excuſari, vel cõdemnari:
vt ita refert ſum. Armil. in verb. Feſtum. nu. 18.

Quibꝰ diſcuſſis in caſu præſẽti cõcludi põt
qđ ille Parochus malè, & ſine doctrina, & iudi-
cio ſe geſſerit: nã qñ nõ eſſent illæ ſeruæ excõi-
28 catæ debebat † eas abſoluere à peccatis ei cõ-
feſſis, in qbꝰ nõ ſe extendebãt caſus reſeruati:
& poſtea petere facultatẽ in reſeruatis; & ita
nõ dediſſet cauſsã ſcãdali; nã populus qui erat
in Eccleſia de facili potuit cogitare illas mu-
29 lieres eſſe malæ vitæ. Immò debebat † eas in-
terrogare, An haberẽt aliquam gratiã, vt ẽt in
tpe Paſchatis à caſibꝰ reſeruatis poſſẽt abſolui
qa affirmatiuã inueniſſet, cũ earũ nobilis do-
minus cũ tota familia ad hoc ſit priuilegiatus:
ita Nauar. in c. 26. ſui Manu. nu. 6. cum allegatis,
& quandocunq; huiuſmodi gratiã non habuiſ-
ſent, & alia peccata non dixiſſent, ad euitan-
dum ſcandalũ debebat in exteriori actu dare
ſignũ abſolutionis, eas aduertẽdo de nõ abſo-
lutione. Parochus †. n. tenet ſcire ea oĩa, quæ ad
eius officiũ ſpectãt, & euitare ſcãdalum. c. 2. de
nou. ope. nũtiat. Neq; excuſari põt ſup caſibꝰ re
31 ſeruatis q † cõſiſtũt in gñali ꝓhibitione; nec cõ
prehẽdũt caſus à iure exceptuatos: Immò qñ
32 cunq; Ordinariꝰ † vellet caſus gñaliter reſerua

tos

tos obſeruari eſſet in errore intollerabili cō-
tra legem: vt ita concludit Sylu. vbi ſupra nu.
9. in 7. quæſt. quem refert, & ſequitur Nauar.
in d.c.13. manuali. num. 15. Vnde illæ mulieres
poſt veſperas à ſero, ex neceſsitate; quia res e-
rat peritura; & in modico; & loco priuato: nec
animo, aut intentione contemptus feſti, quod
iam erat in declinatione; & ipſæ miſſam & ve-
ſperas audiuerant, & erant de familia nobilis,
qui cum tota familia in forma Iubilei poterāt
ab omni peccato abſolui; indebitè à d. Cura-
to fuerunt ſcandalizatæ. c. Cauendum. 10. q. 3.
33 ſcandalum † enim (vt ſupra) eſt dictum, vel
factum minus rectè, vt ibi textus, & notat Sylu.
in verbo, ſcandalum, poſt principium.
34 Opera † enim non tantum ſunt animaduer-
tenda; ſed circunſtantiæ operum, ſcilicet tem
pus, cauſſa de quādo facta ſit operatio, & volū
tas operantis. c. Occidit. 23. q. 8. ſecundum tē-
35 pus † autem perſcrutari oportet prohibitio-
nem, vel permiſsionem. c. Quis ignoret. 32. q. 4.
& cauſſam operandi. d. c. Occidit. vnà cum vo-
luntate: c. Non eſt. cum ſequen. 15. q. 1. Ex
36 cauſſa † nanque, quandoque aliquid eſt faciē-
dum, ad quod non tenebamur. c. Iam nunc. 28.
q. 1. vbi Chriſtus licet non teneretur ſoluere
37 tributum; tamen ſoluit: & omne opus † non
facit peccatū, niſi adſit voluntas. c. Sicut enim.
38 32. q. 5. voluntas † enim, vt pariat peccatum,
debet eſſe conſequendi, vel retinendi, quod
iuſtitia vetat. c. 1. in fine. 15. q. 1. hic autē dies
feſti inclinabat, opus fuit in ſecreto, & ex cauſ
ſa neceſsitatis, & iā audita miſſa, & veſperis,
& in modico. Quæ omnia à lege permittūtur;
ergo ceſſauit peccatum: & ita cenſeo, ſalua ta
men, & ſemper veritate. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXIV.

Legatum à patre factum filiæ quando nupſerit:
quando ſit purum, & de illo filia poſſit
diſponere.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur filiam dotare. & num. 7.*
2 *Legitima eſt ſecundum ius naturale.*
3 *Legitima nō pōt aliqua cōditione grauari. et n. 12.*
4 *Legatum à patre filiæ factū cū nupſerit, eſt purū.*
5 *Legatū ab extraneo factū difert à patre factū filię.*
6 *Legitima non patitur dilationem.*
8 *Legatum filiæ, quando nupſerit, debetur etiam ſi monaſterium ingrediatur.*
9 *Legatum pro dote eſt pium.*
10 *Matrimonium carnale, & ſpirituale pariter eſt priuilegiatum.*
11 *Relictum 100 aureorum intrando monaſterium; & 500. nubendo: idem pro monaſterio maior ſumma debetur: contrarium in fine numeri.*
13 *Legatum pro dote factum filiæ, etiam ſi legitimā excedat, eſt purum.*
14 *Soror non debet eſſe deterioris conditionis altera ſorore in legato.*

Dabit mihi Dominus verbū ad veritatē.

FACTI SPECIES.

PAter habens filium, & duas filias;
hæredē maſculum inſtituit; & fœ-
minis legauit quingentos aureos,
quando nupſerint: & eo defuncto,
vna in matrimonium ſe tradidit; & altera no-
mine Dorothea monaſterium ingredi deſide-
rat; & quod ab eleemoſina, quæ datur pro in-
greſſu reſtat à d. legato quingentorum, cupit
in operibus pijs pro anima ſua diſtribuere,
ſeu relinquere: ſed frater, ſtante conditione
illa, quando nupſerint, recuſat ſoluere legatū;
& ipſa Dorothea quærit quid iuris? In quo ca-
ſu ego teneo legatum ſibi deberi omni condi-
tione poſtpoſita, ex infra dicendis.
Socin. nanque in conſ. 92. incipit, Circa pri-
mum: in prima part. ſecundum antiquam im-
preſsionē. col. 4. ver. Ex quibus ſequitur: cōclu-
dit ſecūdū allegata; quod huiuſmodi legatū ſit
purū; & ꝙ illa conditio, quā nupſerint, non im-
pediat quin legataria, etiam ſi non adimpleat
conditionē, debeat habere legatū: quia pater
1 † tenetur filiam dotare: & huiuſmodi legatum
ſuccedit loco legitimæ: l. Quoniam nouella. C.
de inoffic. teſtam. addens. et ꝙ quando res le-
gata excederet legitimā, illud plus accedat
ad naturā legitimę; ad ꝙ ſubintrat regula; Ac-
2 ceſſoriū. de reg. iur. in 6. legitima † enim eſt
ſecūdū ius naturale. diſt. 1. & quā et ſecūdum
aliquos, depēdeat à iure poſitiuo; ſatis eſt ꝙ
3 grauari † non poſsit, nec ſub aliqua conditione
dimitti: l. Quā in prioribus. C. de inoffic. teſtā.
& latè probat Simon. de Pret. in 3. lib. interpr.
vltim. vol. ſol. 2. nu. 13. vbi de cōmuni: lex enim
illa, Quā in prioribus, imponit falcem ad meſ-
ſem: nam ex ea remanet diſpoſitū, ꝙ legitima
ſub aliqua conditione grauari nō poteſt, & ſic
4 huiuſmodi legatū † intelligitur purū, vt ibi So-
cin. ex Bar. ſententia in l. Si extraneus. ff. de iur.
5 dot. aliud † enim (vt ipſe dicit in ver. Itē vide-
mus) legatum eſt in extraneos, & aliud in fi-
lios, & nepotes: & idē ſequitur in conſ. 288. circa
primā quæſtionē. col. 11. verſ. Secūdum decidit
Bar. in terminis, ꝙ affirmat Anch. in conſ. 232.
Subtiliſsimè, & ad plenū pro matre. & in conſ.
323. Iſta omnia puto, vbi cōcludit, quod huiuſ-
modi legatum à patre factum eſt purum, &
quod legataria poteſt de eo diſponere: q̄a dos
6 ſubrogata loco legitimæ † non patitur dilatio-
nē: & ꝙ omne onus debet remoueri, p. d. legē,
Quoniam in prioribus. In qua opinione fuit
Gramat. in conſ. 57. Proponitur in themate vo
lu. ad ciuilia; & ſecundum ipſum hæc ratio
procedit in quocunque obligato ad dotem:

ctibus præſentis anni , pro quibus colligendis
factæ ſunt multæ expenſæ : quarum ratione , q
4 habuit † onus debet etiam habere commodũ.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod fa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe lucrum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicẽs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario. & in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio. §.Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere fundum vxoris , tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis facti:& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus , per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas; debent relaxari conductori, &
colono , ea ratione ; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3. & 4. & Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11. & ſtat argumentum in l. fin.
propè finẽ:& ibi Gl. in verbo:Sententiã. ff. de
9 iur.fiſc.vbi.Qui † emit rem fiſci.iam locatam,
tenetur ſtare locationi , & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in fiſco , & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240. in 8.fal
10 len.& argumentũ procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.fal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ 255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione ; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum;prout diſtin-
guit Couuar. in lib.2.var.reſolut.c.15. num. 6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni ,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiã ageretur de tota locatione, multa cõ-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda , cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia per præde-
ceſſorem conuenta teneretur . c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.eo.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cũ alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor† eſſet in re
cohærenti perſonæ;cũ agatur de lucro,ad om-
nia ẽt per prædeceſſorẽ acta,teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda ; quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not.Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionẽ.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dũ.ff.ſol.mat. & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cõuent.§.5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione ,
vel quando conductor nõdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarat Bal.in ea.l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re , quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquir. rer.
dom.c.1.de teſt. hic verò R. Ioannes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione ;
ſed ſolum de anno præſenti iã incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cũ ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs.l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi : vtſupra probatur .
Neque obſtãt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;qa ſolũ procedunt qñ cõſtat fuiſſe de
dicata in fundo , quia tunc tanq̃ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ ſẽper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariũ præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio†præſumuntur allodialia. Dec. in cõſ.
568.n.6. & in cõſ.588.n.8. & 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3.& in cõſ.2.n.11. eod.
vol.Talia .n.bona nõ veniunt in vẽditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumẽto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mõt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cõſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11. q.
prin.n.40.& diſponũt dictæ leges.l.Itẽ ſi fundi
§.Seminarios.de vſufru.& l.Quęſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cõſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ. 232.nu. 1. & ſic
qñ non probetur eà fuiſſe Eccleſiæ relicta, vel
conſignata, tanq̃ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorẽ,vel cõductorẽ, & eorũ hæredes,
& maximè quia ꝑdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus†prę
ſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cõſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus . & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expẽ.quẽ ſeqtur Fran.Crem. in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28. qui ſequitur Bal. & pro eo allegat textũ in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr. la 1.ff.de im-
20 pẽ.in reb.dot.fact.Ea†.n. ,quę sũt extrinſec⁹,

nõ computãtur in proprietate; vt ſunt ſimilia animalia; quæ extant à fundo ſeparata ſecundum. d. Fabian. de mente ſn loco allegato: & faciunt notata per Ioan. Petr. Ferre. Papien. in ſua prat. libel. in verbo. Venditio. Gl. fructus.num.3. qui dicit, quod fructus pendentes tempore venditionis cedũt emptori, quia dicuntur pars fundi; l. Fructus pendentes. ff.
21 de rei vend. & quæ † non ſunt fundo affixa cedunt commodo conductoris.l.Fundi.§.Si ruptas. ff.de act.emp. ergo beſtiamina, & ſimilia omnia non ſpectant ad ſucceſſorẽ; niſi probetur fuiſſe relicta Eccleſiæ, ſecũdũ ſupraſcripta.

Nec etiam obſtant iura adducta in materia decimarum: nec ad propoſitum de quo agitur
22 tendunt. Decimæ † enim de iure diuino fuerunt ordinatæ: vt in c.22. Exodi. ad finem.ver. Decimas, & primitias: vt optimo Deo offerantur, cui in immolatione gratias agere debem⁹. vt d. lib.Exod.c.23. dicitur. Non apparebis in conſpectu meo vacuus; & Eccleſijs, & eorum adminiſtratoribus; non autem laicis fuerunt conſtitutæ.c.Cum contingat.de decim. c. Decimas.16.q.7. & ibi. c.Quicũque.cum duobus
23 ſeq. in expreſſo traditur, quod dandæ † ſunt de omni grano, vino, de fructibus arborum, de pecoribus, & alijs animalibus; & de alia re quacunque: & vt ipſe And.Hiſpan. in d. tract. de decim.in princ.notat quod dandæ ſunt decimæ Deo, Eccleſijs.& in eis adminiſtrantib⁹; quia omnia ipſe Deus pro nobis dedit: & eis dantur pro intuitu obſequij diuini: vbi in quinta quæſtione dicit; quod olim in lege naturæ homines ſaluabantur per oblationes, & ſacrificia, & creſcente poſtea cultu, præcepit eas dari miniſtris domus ſuæ & in allegato. c. 15.
24 ponit duo † eſſe genera decimarum; prædiales, ſcilicet, & perſonales: & in c. 10. diſtinctè narrat de quibus decimæ ſolui debeãt: vbi omnia comprehendit; etiam oua gallinarum, & anſerum, piſcium, & venationum: vnde quia decimæ de iure diuino ſuper omnibus fuerũt
25 conſtitutæ ad honorem † Dei; & ſuſtentationẽ ei ſeruientium, vt à populo darentur. c. Decimas.16.q.1. ratio earum non eſt ad caſum noſtrum, quia hic non agitur de ſoluẽda decima; ſed ad quem ſpectant fructus præſentis anni, in quo iam facti fuerunt ſumptus à conductore; & ſunt de proximo colligendi: & ſi ratio decimarum procederet; decima tantum eſſet debita: immò nulla ex ſumpto argumento: nã
26 ibi dicitur, quod decima † debet ſolui vbi beſtiæ paſcuntur, non autem proprietario: ergo in præſenti caſu decima deberetur ei, qui vſufructum habet; vſufructus autem ex ſupradictis ſpectat ad conductorem, non ſucceſſorẽ; ergo, & omne emolumentum præſentis anni. Concludo tamen, quod penſio ſpectet ad ſucceſſorem: & ita iuris eſſe, ſaluo ſaniori iudicio. Laus Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM CLXVI.

Diſtributiones quotidianæ, an debeantur Canonico in carcere detento?

SVMMARIVM.

1 *Verba denotant intentionem proferentis.*
2 *Verba ſunt inuenta ad demonſtrandum animum proferentis.*
3 *Verba illaqueant proferentem.*
4 *Dictum non differt à promiſſione.*
5 *Verba obligant loquentem.*
6 *Verba prolata ante factum, ſequuto facto, interpretantur ad factum.*
7 *Homicidium committitur tribus modis.*
8 *Clericus dicitur committere homicidium quatuor modis.*
9 *Lingua inflammat animum.*
10 *Voluntas etiam committit homicidium.*
11 *Homicida dicitur, qui poteſt impedire homicidiũ, & non impedit.*
12 *Verba quando arguunt inimicitiam.*
13 *Verba, quæ dant indicium mali animi; dant indicium ad torturam.*
14 *Clericus in delictis non gaudet priuilegio.*
15 *Carcerari quis poteſt, etiam ſi non conſtet de delicto. & num.18.*
16 *Præſumptio delicti ſufficit ad capturam.*
17 *Teſtis vnicus quando ſufficit ad præſumptionem.*
19 *Clericus quando incidat in irregularitatem propter delictum.*
20 *Irregularitas facit hominem indignum ad beneficia, & ordines.*
21 *Impedimentum à culpa proueniens non excuſat.*
22 *Impedimentum ex facto iudicis, dat neceſſitatem ad proteſtandum.*
23 *Carcer fuit inuẽtus, vt homo ſe retrahat à malo.*
24 *Verba minatoria ab inſolito exequi, quando faciant indicium.*
25 *Effectus demonſtrat qualitatem perſonæ.*
26 *Clericus quando ſit, vel non, priuandus beneficio.*
27 *Diſtributiones non veniunt appellatione fructuũ.*
28 *Qui non laborat non manducat.*
29 *Iudex habens informationem de delicto, incipit à carcere.*
30 *Qui eſt in culpa impedimenti alterius, tenetur ad damnum paſſi.*
31 *Iudex poteſt incipere iudicium à captura.*

FACTI SPECIES.

FActa declaratione feudi deuoluti, Blaſius procurator fiſcalis inſtabat contra Reuer. Herculem, & D. Baptiſtam fratres, & filios olim Domini Antonij de Sinibaldis, cui fuerat conceſſum feudum pro ſe, & filijs, & ſucceſſoribus; ad refectionem expenſarum: pro quibus d. Reuer. Hercules cum d. procura-

curatore condolebat; inſtans ſilentium poni
in d.expenſis:& cum d.Procurator nollet deſi-
ſtere; d. Reuer. ira commotus dixit.d.Procura
tori: *Voi che non volete acquetarui, io vi farò pa*
gare col baſtone; & ex tunc ad quatuor dies D.
Baptiſta eius frater cum baculo aggrediens
d. Procuratorem,percuſſit eum in capite; ex
qua percuſsione infra 24. horas mortuus eſt.
& denunciato d. clerico Curiæ Eccleſiaſticæ,
fuit in carceribus detentus & per quatuor mẽ
ſes detruſus in eis:quo tempore non fuit pro-
batum d.clericum homicidam; ſed ſolum . d.
verba dixiſſe;& ea ipſe non negauit; ſed con-
ſtanter affirmauit non eſſe culpabilem homi-
cidij: vnde fuit à carceribus liberatus:& nunc
inſtat ſibi dari diſtributiones quotidianas pro
tempore, quo ſtetit in carcere; quia indebitè
(vt aſſerit) fuit impeditus ad intereſſendum
diuinis officijs: vt ſolebat, quia erat canoni-
cus. Canonici verò negãt eas deberi,& requi-
ſitus reſpondi,vt infra.

Tota difficultas in iſto caſu pendet an car-
ceratio d. Canonici fuerit iuſta, vel iniuſta:
quia,ſi iniuſta,non ab re poſſet prætendere de
illegitimo impedimento ad intereſſendam ho
ris canonicis. Si verò iuſta: culpa illum nõ ex-
cuſaret,& ad dilucidationem præſentis mate-
1 ria ego ſic probo: Verba † denotant intentio-
nem proferentis. l.Labeo.§.Tubero. ff.de ſup-
pel. leg. & probat Iacob.Nouell.in ſua pratic.
2 crimin. in prima part nu.58. quia verba † ſunt
inuenta ad demonſtrandum animum illius, q̃
ea profert. c.Is autem. 22. q. 2. c. Humanæ au-
res. ead.cau.q.5.& c.Intelligentia, de verb. ſi-
3 gnif. vnde vnuſquiſque † illaqueatur proprijs
verbis. l.1.§.Verbis. ff. de actio. & oblig. quia
4 dictũ m † non differt à promiſsione. l. Sciendũ.
5 ff. de edilit. edict. & ad † illud,quod dixit,te-
netur. l.Venditor.§. Venditor. eod.tit. ita ẽt,
6 quod ſi quis proferat † verba ante factum, ſi
ad illud tendant:ſequuto facto,interpretãtur
ad factum. Bal. in l.fin.verſ. Nota quod verba.
C.de hæred. inſtituen. & ſic illa verba, *Io vi*
farò pagare col baſtone: ſequuto breui tempo-
re facto:denotãt percuſsionem,& inde ſequu-
tum homicidium:nam vt ait Nouell. in loco al
7 legato. num. 113. homicidium † tribus modis
committitur: animo,ſcilicet, facto, & lingua.
Immò (vt tradit Bern.Diaz.in ſua pratic.crim.
8 canonica.c.88.) clericus † quatuor modis di-
citur committere homicidium: ſcilicet facto,
præcepto, conſilio, & lingua. Quod idem no-
tat Gl. in c. Sicut dignum. §.Clericos. in ver-
9 bo Conſilium. de homic. Lingua † enim infla-
mat animum ad homicidium.§.Qui verè. in d.
c.Sicut dignum: vbi habetur, quod etiam vo-
10 luntas † committit homicidium: etiam ſi ma-
nus non fuerit in committendo. Gl.in c. Signi-
ficaſti. il 2. in verbo,Habuerit.eod. tit. de ho-
11 mic. Imò. Qui poteſt † impedire ne ſuccedat
homicidium,& nõ impedit,dicitur homicida:
d.c. Sicut dignum.§.Illi etiam.d.tit.de homic.
& ibi Gl. in verbo, Morſ. & in verbo,Potuit.&
tradunt Abb. & Felin. in c. Petrus. eod. tit. &
iſta ratio multum confert in præſenti caſu: nã
12 verba prolata ab illo Canonica dant indiciũ
præcogitationis, & penſamenti ad percuſsio-
nem,& arguunt inimicitiam capitalem: Gl. in
l.Licet. in verbo,Capitales.ff.de recept.arbit.
13 Bar.in l.3.§.fin.ff.de adim.leg. dabant † enim
indicium mali animi, & doli, ex quibus nedũ
poterat carcerari, ſed torqueri: ex traditis à
Gand. in tract. malefic. tit. de præſum. & in-
dic.quib.prout ad term.verſ.Octauum etiam,
ſed quod ad præſentem caſum attinet,ſufficit
14 quod carceratio fuerit iuſta: clericus † enim in
delictis non gaudet priuilegio,quin carcerari
poſſit:vt notat Abb. in c.Dilectis.in 1. notab.
de appell. vbi allegat.c.1.de depoſ.& c.Si cle-
ricos,de ſent.excom.in 6.vbi Gemin.num.5.in
15 fin.concludit,quod poſſit † capi,etiam ſi non
conſtet plenè de delict. & ſuperius in d. num.
verſ. Si verò ſaltem conſtat.concludit, quod
16 ſufficit † præſumptio: quod approbat Foller.
in ſua pratic.crim.can.c.12. in 2.part. & ad in-
17 ducendam † huiuſmodi præſumptionem vni-
cus teſtis ſufficit.ad notabilem Gloſam. in c.
Tenta: in verbo,Sed filios. 86. diſtin. & tenet
Gram.in vot.3.num.21.& vot.30.num.31.& Io.
Mill. in ſua pratic.crim. in tractatu probatio-
num.num.16. qui dicunt procedere etiam ad
torturam. Quandocunque igitur fuerint pro-
bata illa verba minatoria per canonicum pro-
lata, carceratio non fuit iniuſta: ſtante maxi-
me,quod breui tempore eius frater ad mortẽ
percuſſit d. procuratorem: nam etiam ſi non
conſtaret de perſona percutientis, ipſe cano-
18 nicus † poterat capi pro habenda veritate; &
puniendo delicto,vt tradit Foll. in d. pratic.
crim.cano.c.20. num. 14. & quia conſtabat de
19 fratre homicida,habebat † maximam præſum
ptionem cõtra;quod ſcilicet eſſet irregularis.
vt per d.Foller. in d.pratic.c.22.num.16. 17. &
20 Irregularitas † facit hominem indignum ad
exequutionem ordinũ,& ad beneficia: ad tra-
dita per Borgaſ.de irregul.& diſpenſ. quæſt.8.
& ita ſtantibus rebus,vt ſtant,non poteſt dici
quin captura fuerit iuſta:& cõſequenter quod
impedimentum carceris faciat: d. canonicum
dignum ad diſtributiones: nam impedimentũ
21 † proueniens à culpa non excuſat. Clem.2. §.
Illis. & ibi. Card.de pœn. Imol. In Clem.Vt hi,
qui.num.17.de ætat. & qual. & maxime nulla
proteſtatione facta:quia licet in caſu notorio
non ſit neceſſaria; tamen quando impedimen
22 tum † ex facto iudicis oritur,habet neceſsita-
tem.Gl.notab. in c. Cupientes. §. Quod ſi per
viginti,& eſt prima Gl.de elect. in 6. vbi enu-
merat quinque caſus, per quos quis incidit in
pœnam,quando non notificat impedimentũ;
quod

quod ibi confirmat Gemin. & habetur in c.fin.
de appell. & conferũt notata per Crot. in cõſ.
31.num.12.14.vol.1.vnde poteſt cõcludi quod
23 carceratio fuerit iuſta;quia ad hoc† fuit inuen
tus carcer,vt ſe à malo retrahant. l.Aut dam-
num.§.Solent.ff.de pœn. & ſtantibus illis ver-
bis minatorijs, & ſequuto delicto, non præſu-
mebatur ſine culpa, ex allegatis ſupra.

Nec obſtat opinio illorum,qui volunt,quod
verba minatoria ſolum contra illos, qui ſolent
ea exequi,faciunt indicium; non autem cõtra
vilem perſonam; vel inſolitam ad exequutio-
nem:quia illa opinio ſolum procedit quando
adſit ſola præſumptio verborum; ſed concur-
rentibus alijs præſumptionibus, ſecus eſt, vt
affirmat Fran. Brun in tract.de indic. & tort.
in 3.quæſt. primæ par. num. 33. ad finem: qui
24 dicit,quod quando† concurrant minæ,inimi-
citia,percuſſio,& breue tempus ad percuſſio
nem poſt minas, etiam in priuato homine, &
inſolito exequi minas, adeſt indicium ad tor-
turam,& condemnationem.Et cum eo concur
rit Marc.Blan.in tract.de indic.homic.nu.179.
180.181.vbi in verſ.Ex hoc dico;dicit,quod in
ſimili caſu non eſt inquirendum, an ſit ſolitus
25 minas exequi?quia effectus† demonſtrat qua-
litatem perſonæ; & in eadem opinione rema-
net Iul. Clar. in pratic.crim.§.fin.libr.5. quæſt.
21. verſ.Minæ præcedentes:ad finem,& Gom.
in lib. var. reſolut. in tract.crim.c.13. num. 11.
& Boſ.in tit.de ind.& conſid.ant. tortu. nu.44.
vbi in terminis. & ſecundum Pui. narrat de
quadam muliere,quæ exiſtens ad feneſtras vi-
dit inimicum;& alta voce dixit faciam,vt tibi
breui tempore crura incidantur. Quibus ver-
bis auditis ab inimico poſtea occiſi,ſub ſpe ꝙ
illa mulier eſſet inculpata, illum occidit.Quæ
mulier fuit capta & torta,& etiam morti tra-
dita. Ex quibus poteſt firmari concluſio,quam
ego inſequor, (ſaluo ſemper meliori iudicio)
quod captura d. canonici fuerit iuſta, & quod
diſtributiones quotidianæ ei non debeantur.

Neque prædictæ concluſioni obſtat textus
in c. Super cauſſa.2. q.4. vbi clericus imputa-
tus de delicto,& carceratus,& priuatus bene-
ficio,quia poſtea liberatus fuit ad omnia reſti
tutus. Quia primò reſpondeo:quod præter ꝙ
ibi delictum in eo non fuit probatum, tamen
de ſe ipſo fecit purgationem canonicam; vt
colligitur in textu,& tradit ibi Gemin. & Ar-
chid. hic verò nulla fuit facta purgatio.

Secundò reſpondeo, quod ibi agebatur de
26 reſtitutione beneficij:clericus† autem non eſt
priuandus beneficio;niſi ex delictis à lege ca-
nonica ipſo iure enumeratis, de quibus Folle.
in pratic.crim.canon.in 2.par.iudic.c.7.nu. 11.
12. vel per ſententiam,vt not.Rebuf. in prati.
benef.in 3.part.tit.de mod.amitt.benef.& not.
Bern. Diaz.in ſua pratic.crim.canon.c.123.me
ritò ille clericus erat reſtituendus: hic non a-
gitur de beneficio.

Tertiò reſpondeo,quod ibi agebatur de fru
ctibus beneficij: hic verò de diſtributionibus,
27 quæ† non veniunt appellatione fructuum:ſed
fuerunt inuẽtæ pro ſpeciali miniſterio,& mer
cede danda laborãti,vt tradit Rot. deciſ.330.
vol.1. diuerſ.nouiſſ. & laboranti datur merces
ſecundum opus.l.Nemo.C.de offic.mag. offic.
28 ideo Qui † non laborat non manducat. Paul.
Apoſt.in Epiſ.ad Theſſalon.c.3.Gl.in Clem.Vt
hi qui. in verbo,Poſterum.verſ.Non mãducer.
de ætat. & qual. ergo ſi non interuenit horis
canonicis,non debet eas habere.Neque ei op-
pitulatur allegatum impedimentum; quia,vt
29 ſupra,carceratio fuit iuſta.Quando† enim iu-
dex habet informationem de delicto, de quo
aliqua pœna veniret imponenda; debet inci-
pere à captura. l.Diuus. la prima.ff.de cuſtod.
& exhib.reor.Neque ad hoc eſt contrarius te-
xtus. in c.1.de cler. non reſid. in 6. quia vt ait
ibi Arch.num.2.verſ.Corporalis neceſſitas:im
pedimentum debet eſſe iuſtum, vt quando qs
infirmatur, vel alia iuſta cauſſa ſit occupatus:
& quod etiam ſit in conſuetudine dandi diſtri
butiones impeditis. Hic verò impedimentum
fuit culpa.d. Canonici:nec conſtat de conſue-
tudine, quod etiam carceratis dentur diſtri-
butiones. Et quando impedimentum habuiſ-
ſet ortum ab aliquo, qui indebitè accuſaſſet,
non erat recurrendum ad canonicos ſed ad il-
30 lum qui † in culpa impedimenti fuerat. l. 2.§.
Si publicanus.ff. Ad l. Aquil.ſed ſtantibus re-
bus,vt ſtant,in nullo canonicus poterat adiu-
31 uari,quia iudex† potuit à captura incipere iu
dicium.c.Clericos.de ſent. excom. in 6. & ita
reſideo,quod diſtributiones non debent ei da
ri. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXVII.

Parochus an poſſit innouare parochianis grauamen,& ſuper ſpiritualia conuenire?

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrans Eccleſiam,ſi malè ſe gerat, prouocat iram Dei in populum.*
2 *Parochiani poſſunt denũtiare ordinario parochũ, qui malè procedit.*
3 *Sacerdotes fuerunt inſtituti, vt oratione,& exẽplo placarent iram Dei.*
4 *Peccata ſæpe remittuntur oratione.*
5 *Oratio illius,qui malè ſe gerit, non eſt Deo grata.*
6 *Vita Sacerdotis parochi demonſtratur in c. His igitur.23.diſtin.*
7 *Sacerdotes in inferendis beneficijs, & Sacramentis non debent munera accipere.*
8 *Sacerdotes debent eſſe mundi corpore, & mente.*
9 *Sacerdos,qui ſtudet diuitijs,dicitur ignominioſus.*
10 *Auaritia eſt idolorum ſeruitus.*

11 Ordinarij debent tollere ea, quæ auaritia inducuntur.
12 Parochus non debet indutus veſtibus Sacerdotalibus per Eccleſiam quærere eleemoſinam.
13 Verba impropriantur ad ſubiectam materiam.
14 Abſurdum eſt ſemper vitandum.
15 Inferior non poteſt tollere facta per ſuperiorem.
16 Papa eſt ſupra Concilium.
17 Concilium non eſt interpretãdum, quod tollat eã, quæ Papa diſpoſuit.
18 Sacerdos pro pecunia faciens inſolita, dat ſignum auaritiæ.
19 Sacerdotes non poſſunt alterare ſtatum Eccleſiæ pro ſua commoditate.
20 Sacerdos habens neceſſaria ad victum, & veſtitum debet eſſe contentus, & num. 23.
21 Proprium nemo dicat quod eſt commune.
22 Auarus non ad Deum, ſed ad aurum intuetur.
24 Commoditas victus conſiſtit in qualitate perſonæ.
25 Ignobili ſufficiunt ſcuti 40. vel 50. ad victum.
26 Parochi ſecundum Concilium Tridentinum debet habere 100.
27 Oblationes non ſunt de præcepto.
28 Oblationes in diebus ſolemnibus tantum ſunt de præcepto, quando parochus eſt in neceſſitate; & quando per legata ordinantur.
29 Qui altari ſeruit de altare viuere debet.
30 Eccleſia non habet aurum vt ſeruet: ſed vt in neceſſitatibus ſubueniat.
31 Clericus ſtudens facere diuites de bonis Eccleſiæ parentes, peccat.
32 Qui innouat ad ſui commodum aliquid in Eccleſia dat ſignum auaritiæ.
33 Clericus, qui pro ſpiritualibus intendit aliquid habere, incurrit vitium ſimoniæ.
34 Parochus non poteſt à Parochianis aliquid accipere, niſi tribus concurrentibus.
35 Parochus, ſi aliunde poteſt ſibi victum quærere, non debet à populo importunè quærere.
36 Qui pro baptiſmo, & ſepultura aliquid procurat, incurrit ſimoniam.
37 Qui non habet curam animarum poteſt aliquid pro miſſa recipere.
38 Qui habet beneficium, & curam animarum, non poteſt imponere aliquid pro re ſpirituali.
39 Illi dicuntur in templo vendentes, qui ad id, ad quod tenentur, ad præmium intendunt.
40 Qui gratis habet beneficium, gratis adminiſtret Sacramenta.
41 Ordinarius ſciens Sacerdotes in auaritia, & non ſtudens emendare, eſt excommunicatus.
42 Ordinarius debet cum prudentia regere.
43 Ordinarios, & parochos conuenit vigilare ſuper oues commiſſas.
44 Ordinarij non debent permittere ſubditos labi in malum.
45 Ordinarij pro ſalute populi debent etiam morti ſe exponere.
46 Qui vult pontifex eſſe imitari debet Moyſen, & Aaron.
47 Ordinarij pro conſcientia debent dare operam, ne eorum negligentia, quis de Eccleſia pereat.
48 Ordinarij ſunt paſtores, non domini.

Illumina cor meum Deus.

FACTI SPECIES.

MOdernus parochus Eccleſiæ parochialis Villæ Nouæ, (vt in themate mihi nomine Excellentiæ Veſtræ exhibito continetur) multa innouauit in d. Eccleſia, & parochianis: licet habeat beneficiũ redditus ſcutorum 150. Primò, quia omnibus, & ſingulis diebus feſtiuis paratus ad miſſam totam Eccleſiam circuendo eleemoſinam quærit; licet id à prædeceſſoribus tantum in diebus ſolemnibus obſeruaretur. Secundò, quod quotannis vult ab omni colono partiario vnam minã frumenti; quod nunquam fuit in vſu, ſed ſolũ prædeceſſores recipiebant illud, & parũ quod voluntariè dabatur. Tertiò, quod in die Sabbati ſancti pro renouatione Sacramenti baptiſmatis, ab omni volenti puerum natum baptizari, vnum agnum. Quartò, quod pro omni miſſa votiua, ſeu pro defunctis celebranda ad preces alterius, vult ſibi dari ſolidos. 25. licet de præterito darentur ſolum decem. Quintò, quod pro omni ſepultura cadaueribus danda in Eccleſia vult vnum ſcutum, qui ſcutus dari etiam ſolebat; ſed in manibus maſſariorũ pro ſeruitio Eccleſiæ; ipſe autem vult ſibi dari: & Excellentia veſtra cupit quid iuris ſit aduerti, cui ego minimus reſpondeo, vt infra, ſemper veritati, & iudicio S. Matris Eccleſię me ſubijciendo.

1 In primis enim aduerto, quod quicunque †
adminiſtrat Eccleſiam, ſi malè, ſe gerat; prouocat iram Dei in populum, c. Sanè. de celebr.
miſſ. c. Licet Heli, de ſimon. vnde vt euitent
2 iram, eis † conceditur poſſe denuntiare malè
geſta à parocho, & ab ordinario; vt probat Abb. in c. Ex parte. num. 5. verſ. Fallit in patrono, vel in parochiano: & latè Tiber. Decian. in reſpon. 63. per totum, vol. 3. & conſequenter parochiani de quibus in caſu poſſunt omnia malè geſta denuntiare, & inſtare ad ea remouenda.

Quo præmiſſo: reſtat dilucidare, An ea, quæ narrantur ſint malè geſta: & in primis eſt ſciẽ-
3 dum, quod Sacerdotes † ea ratione fuerunt
conſtituti, vt oratione, & exemplo placarent iram Dei, & populum conuerterent. c. Quia E-
4 piſcopus. 5. quæſt. 3. Peccata † enim ſæpe ora-
tione remittuntur. c. Remittuntur. 23. q. 5. quatenus tamen fiat ab homine recto; nam oratio
5 † illius, qui malè ſe gerit, non eſt Deo grata. c.
Fertur. 1. q. 1. vbi dicitur, quod Sacerdotes

malè

præcepto in diebus ſolemnibus, ſi parochus
indigeat, ſecus autem ſi non egeat: quod per
cõmuni opinione affirmat, ſicut de præcepto,
quæ debentur iure legati. & quando etiam de
iure antiquo ex præcepto eſſent inuentę; ceſ-
ſat ratio: nam illo tempore Sacerdotes nil ha-
bebant ad eorum ſuſtentationem, & neceſſe
erat prouidere, vt viuere poſſent, ideò fuit di-
29 ſpoſitum, vt qui † altari ſeruiret, de altari etiã
viueret. c. Cum ſecundum. de præben. ex quo
decreto capitur etiam concluſio, quod ſufficit
victus, & veſtitus, & D. Hieron. de quo in prin.
44. diſtin. dicit; Sacerdos de altari viuere non
luxuriari quærat, & Abb. in repet. c. Cum eſſes.
num. 21. verſ. In contrarium facit, dicit, quod ſi
clericus de bonis Eccleſiæ emat equum, quod
ille eſt Eccleſiæ; ergo quæcunque iſte Sacer-
dos emit de fructibus Eccleſiæ, eſſent Eccle-
ſiæ; vt ibi Abb. ſecundum Archid. & Ioan. de
Lign. & notat in terminis Tiber. decim. reſpon.
114. num. 18. 19. in 3. vol. & Concilium Triden.
ſeſſ. 25. c. 1. de reform. prohibet ordinarijs fa-
cere diuites parentes; & cum his temporibus
Eccleſia ſit dotata; non eſt vis facienda in obla
tionibus, immò ex ethimologia vocabuli capi
tur veritas quod non ſint de præcepto ſed ſpõ
tanee, ſicut refert Amb. Calep. in verbo offero,
Quare clerico habenti vnde viuere, non conue
nit importunè quærere, quod nõ eget: & quã-
docunque ſuperflua ad victum habeat, tenetur
30 pauperibus ſubuenire; quia Eccleſia † non ha-
bet aurum, vt ſeruet; ſed vt in neceſſitatibus
31 ſubueniat. c. Aurum. 12. q. 2. & peccat † cleri-
cus, qui ſtudet parentes facere diuites de bo-
nis Eccleſiæ. c. Monemus. cum c. Sequenti, 12.
q. 2. & tradit Abb. in c. Inquirendum. num. 4. de
pecul. cler. quibus ſufficit in neceſſitatibus
ſubuenire, vt ibi: ergo qui habet beneficium
competens ad victum; vel aliunde vnde viue-
32 re poſſit, malè agit † innouare aliquid ad ſui
commodum in Eccleſia, & non poteſt excuſari
à vitio auaritiæ. d. c. Auaritiæ. de præben. & ma
ximè Sacerdos parochialis, qui tenetur mini-
33 ſtrare ſacra parochianis, qui † ſi intendat pro
ſpiritualibus ab eis aliquid recipere; incurrit
vitium ſimoniæ: vt probat Ang. in d. ſum. ver-
bo, ſimonia. 2. nu. 6. ibi, Tu verò tene. vbi dicit
34 quod ſimilis Sacerdos † non poteſt ritè aliqd
à parochianis recipere, niſi tribus concurren-
tibus; videlicet, quod non recipiat niſi pro sũ
ptu, vel labore. Secundò, quod non ſit ex offi-
cio obligatus. Tertiò, quod non habeat aliun-
35 de vnde viuere: addens, quod ſi † aliunde po-
teſt ſibi victum quærere, puta dicit, ſcribẽdo,
vel ſimilia faciendo, tunc non poteſt aliquid
exigere. c. Clericus. 91. diſtinct. Sacerdos autẽ
de quo in themate habet beneficium compe-
tens; & alia quamplurima emolumenta; & ha-
bet officium adminiſtrandi ſpiritualia: ergo
malè agit importunè ea, quæ proponuntur a-
gere, & inſolita, & de bonis ſibi datis ratione
Eccleſiæ, in dies bona immobilia emere: quia
quæ ſuperſunt ad eius ſuſtentationem nõ ſunt
ſua: & ea ſibi vſurpando videtur furtum face-
re, & ſacrilegium: vt latè nõt. Redoa. de ſpol.
q. 10. à num. 16. vſque ad num 24. vbi. num. 23.
dicit, quod poteſt etiam ab Eccleſia remoueri,
36 & præcipuè velle † agnũ pro baptiſmo; & ſcu
tum pro ſepultura; peccat enim in vitio ſimo-
niæ. c. Baptizandis. 1. q. 1. & c. Non ſatis. de ſi-
mon. & quicquid acquirit eſt Eccleſiæ. Abb. in
repet. c. Cum eſſes. num. 21. de teſtam. Differt
37 enim ſimplex Sacerdos à parocho: nam qui †
non habet beneficiũ, nec vbi ſuſtentari valeat,
poterit pro miſſa, vel alia re ſpirituali, aliquid
recipere: vt habetur ex notatis ab Angelo, vbi
38 ſupra; & in c. fin. de magiſt. Qui verò habent
beneficium, vel curam animarum, cum emolu-
mento ad ſuſtentationem idoneo; cum onere
celebrandi, & ſacra miniſtrandi; non poſſunt
ſine vitio ſimoniæ aliquid imponere pro re ſpi
rituali. c. Vendẽtes. 1. q. 3. vbi declaratur quod
39 Illi dicuntur in templo vendentes, qui id,
ad quod tenentur, ad præmium largiuntur, &
eſt iuſtitiam vendere, & qui rem debitam face
40 re contemnunt. Qui † enim gratis beneficium
accipit, gratis etiam Sacramenta ſubminiſtra-
re debet, & ea ſolum, quæ ſibi offeruntur ſpon
te, ſeu dantur, accipere, ſine tamen animo, &
cupiditate habendi: & qui ſecus agit ab ordi-
41 nario ſuo emendari debet; Qui † ſi ſciat à quo
cunque ſuorum ſubditorum ſimilia peragi, &
non ſtudeat emẽdare; incidit, ſicut ipſi, in ex-
communicationem. c. Quicquid. 1. quæſt. 1. Epi
42 ſcopus † enim, & omnis ordinarius debet cũ
prudentia regere, & amare ſibi Eccleſiam com
miſſam, vt à vitijs ſe abſtineat. c. Sicut vir. §.
43 Epiſcopum. 7. q. 1. Quem, et † omnes curã ani-
marum habentes conuenit vigilare ſuper oues
commiſsas. c. Oportet. 81. diſtin. & habetur in
Pſalmo. 120. verſ. Ecce non dormitabit, neque
dormiet, qui cuſtodit Iſrael. & in c. Nunciatũ.
44 84. diſtin. & c. Te quidem. 11. q. 1. nec † debent
permittere gregem ſibi commiſſum labi in ma
lum, ſed in bono, & decenti ſtatu manere. c. Ge
45 nerali. §. fin. de elect. in 6. pro cuius † ſalute
etiam morti ſe exponere. c. Conuenior. 23. q. 8.
dicitur enim in c. Si quis vult. 36. diſtin. quod q
46 † vult pontifex eſſe, non tam vocabulo, quàm
merito, imitetur Moyſen, & Aaron. Pro con-
47 ſcientia † enim prælatos conuenit dare operã,
ne quis culpa, vel eorum negligentia de Eccle
48 ſia pereat. c. fin. 47. diſt. Quę oĩa † agere debent
vti Paſtores, nõ vt domini: qa ordinarius nõ eſt
Dominus ſed paſtor. vt in Epi. 1. Beati Pet. c. 5.
de qua text. in c. Placuit. 10. q. Quare ſi malè ge
ſta à Parochis referantur ordinario; credendũ
eſt omnia tollenda. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM CLXVIII.

Parochus cum filia ſpirituali ſe commiſcens, qua pœna ſit plectendus.

SVMMARIVM.

1 *Filiæ ſpirituales ſunt inter ſe differentes.*
2 *Follerius reprobatur dum vult omnes filias ſpirituales eſſe æquales.*
3 *Filia ſpiritualis vigore Sacramentorum habet maiorem cognationem cum parocho.*
4 *Grauius peccat, qui habet maiorum dignitatem.*
5 *Natura humana nos docet differẽtiam vnius mulieris ad alteram.*
6 *Grauius punitur, qui cum vna muliere peccat, quàm cum alia.*
7 *Grauitas peccatorum differt ſicut grauitas ægritudinis.*
8 *Diuerſitas grauitatis in peccatis attenditur.*
9 *Diuerſitas perſonæ maius, vel minus grauat peccatum.*
10 *Iudex debet minus diligenter inquirere ſuper occulto adulterio.*
11 *Clerici debent moneri, vt à fornicatione, & ſimilibus abſtineant.*
12 *Clericus, qui non fuit monitus in concubinatu, nõ eſt deponendus, neq; priuandus beneficio.*
13 *Monitio facta in ſynodo, an pro trina habeatur?*

FACTI SPECIES.

FVit denũciatus Rector parochialis Eccleſiæ S. Bartholomæi habuiſſe rem cum filia ſpirituali, & in carcere detentus; qui examinatus confeſſus fuit: & Iudex ordinarius Eccleſiaſticus intendit illum priuare beneficio, & etiam deponere: Sed an ſit de iure quæritur? & ego ſalua ſemper veritate, ſtantibus rebus, vt ſtant, non puto locum eſſe depoſitioni; immò neque priuationi. Et moueor primò, ſecundum doctrinam Hiſpani. in ſua pratic. crim. can. ſub capitulo, Filiabus ſpiritualibus ſe commiſcẽtes,
1 vbi ponit differentiam † inter vnam, & aliam mulierem de parochia; quia ſi parochus cum ſimplici filia, quæ non habuerit ab eo Sacramẽta ſe commiſceat, minus punitur, quàm ſi cum ea rem habuerit audita in confeſsione, vel habita in baptiſmatis Sacramento, & alijs ſimili-
2 bus: & quamuis Foller. † etiam in ſua pratic. crim. canon. c. 19. num. 7. videatur contrarius, quia vt ait, ſufficit mulierem eſſe de parochia, vt ſit filia ſpiritualis, & habeat locum pœna ẽt depoſitionis; tamen ego contra Foller. pro Hyſpano teneo opinionem: nam ratio ab eo allegata non mihi videtur ad rem: quia ille Claudius decem vir erat deputatus ad cõſeruationem virginitatis illarum puellarum, quarum vna tantum erat quantum altera, nec vna habebat maiorem gradum altera; & omnes debebant in eodem ſtatu virginitatis conſeruari: ſed in iſto caſu licet omnes de parochia ſint filiæ ſpirituales; ſunt tamen, & eſſe poſſunt differentes in cognatione ſpirituali; quia vna poteſt ſimpliciter eſſe filia ſpiritualis, quia erat
3 in parochia: & alia propter † ſuſcepta Sacramenta, & conſequenter habet maiorem gradũ
4 cognationis: & qui maiorem † gradum, & nobilitatem habet, delinquendo grauius eſt puniẽdus. l. Si quis aliquid. §. Auctores. ff. de pœn. l. Aut facta. §. Cauſſa. & §. Perſona. ff. eod. tit. Ille verò Claudius, qui pro cuſtodia virginitatis erat deputatus; maiorem etiam pœnam merebatur; quia ſimile peccatum, tam cum vna, quã cum alia facere poterat; quia nõ erat inter eas
5 differentia: hic verò ſecus: & in hoc natura † humana nobis rationem ſubminiſtrat; quæ in ſe habet genus mulierum cũ diſtinctione tamen, quia alia eſt nobilis, alia ignobilis: & licet om-
6 nes ſint eiuſdem naturæ; tamen peccando † cũ vna, & cum alia, leuius, & grauius punitur: alia eſt enim ſimplex fornicatio, aliud ſtuprum, aliud adulterium, aliud inceſtus, & aliud ſacrilegium: & de hoc non eſt diſputandum, quia omnibus eſt notum, & per legẽ ciuilem, canonicam, & diuinam: & omnes debent ſcire cauſſam mortis S. Ioannis Baptiſtæ, qui arguebat Herodem, quia vxorem fratris ſibi vſurpauerat: vnde qui cum vna magis peccat, quàm cũ alia, magis etiam puniri debet: & ad hoc facit doctrina D. Tho. 1. 2. quæſt. 73. art. 3. vbi dicit, q.
7 grauitas † peccatorum difert eo modo, quo grauitas ægritudinis. Tantò enim eſt grauior ægritudo, quando per eam tollitur debita cõmenſuratio humorum: ita peccatum tantò eſt grauius, quantò deordinat circa aliquod principium, & ſecundum diuerſitatem obiectorũ,
8 attenditur † diuerſitas grauitatis in peccatis: & ita D. Greg. in homil. de decem virgin. ſecundum Matth. Euang. ſentit, dum ait, Et omnes dicuntur virgines, tamen non intra beatitudinis ianuam omnes receptæ ſunt; & ſic eſt in ca-
9 ſu: nam diuerſitas † perſonæ minus, vel maius grauat peccatum. d. l. Si quis aliquid. §. Auctores. ff. de pœn. & ex iſtis permaneo cum Hiſpano, quod maior ſit pœna in clerico ſe commiſcente cum filia ſpirituali, quàm ſibi cognatione addiunxit mediantibus Sacramentis. Ex quibus concludo, quod ſit neceſſe ſcire in quo gradu cognationis ſit illa mulier cum parocho: ſicut an ſit nupta, quia commiſiſſet adulterium, de quo tractat etiam d. Hiſpanus. in d. pratica
10 c. 79. concludens tamen, quod iudices † debeãt minus diligenter inquirere de adulterijs occultis, propter periculum mulierum, & virorũ infamiam: ſicut etiam oportet inquirere, an
11 ille clericus † fuerit monitus, vt ceſſaret ab illo peccato? iuxta textum in c. Clericos. & c. Sicut.

Sicut.de cohab. cler. & mul. & narrat Ioan. de Selu. in tract. de benefic. par. 3. q. 3. num. 11. Immò ſecundum diſpoſitionem Conc. Trid. ſeſſ.
12. 25. c. 14. de reform. quia ſi † non fuiſſet monitus; nec depoſitioni, nec priuationi beneficij eſſet locus: pœna tamen aliqua eſſet affligendus, non diſcedendo à diſpoſitione Concilij. Non ommitto tamen aduertere, quia ſi in
13 Synodo † diœceſana adſit monitio, ne clerici ſe immiſceant cum mulieribus, eſſet perſcrutandũ an illa monitio habeatur pro trina? de quo loquutus fui in conſ. 19. nu. 25. tit. de cler. concub. quia cum ſit graue peccatum, & in ſcãdalo, non eſt dimittendum ſine aliqua pœna. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXIX.

Oſculum clerici cum ſibi coniuncta, an, & quando ſit peccatum mortale.

SVMMARIVM.

1 *Bonum eſt homini mulierem non tangere.*
2 *Tactus, & viſus appetit concupiſcentiam mulierum, & num. 3.*
4 *A tactu mulieris ſemper eſt cauendum.*
5 *Tactus mulierum eſt ſemper periculoſus.*
6 *Deſiderium ad carnalem copulã generat peccatũ.*
7 *Oſculum mulieris eſt periculoſum.*
8 *Tactus de per ſe non eſt malus, niſi pudendorum.*
9 *Tact⁹ ſũt indifferetes, unde intẽtio declarat actũ.*
10 *Peccatum requirit tria: ſuggeſtionem, delectationem, & conſenſum.*
11 *Peccatũ non eſt perfectũ niſi cõcurrat conſenſus.*
12 *A delectatione oritur peccatum.*
13 *Peccatum requirit animum.*
14 *Iuramentum expurgat præsbyterum ab infamia.*
15 *Iuramentum probat, quod aliàs non conſtabat.*
16 *Ordinarius debet cautè procedere in imputatione adulterio.*

Dominus ſit mihi illuminatio.

Caſus.

1 Quidam iuuenes clerici deambulando p ciuitatem, videntes R. D. Antonium intra portam Magnifici Domini Annibalis eius conſobrini cum Magnifica Domina Liuia vxore d. ſui conſobrini, q̃ deoſculabatur, inter ſe cogitantes malum, cœperunt eos diffamare, ita quod ille actus peruenit ad aures Reuerendiſs. Epiſcopi, qui corã ſe fecit, d. R. Antonium vocare, & interrogatus cõfeſſus. d. Dominã Liuiã deoſculaſſe ſincero, & bono animo, quia eam amabat propter merita ſua, vltra affinitatem: nunquam autem malo animo, quã honeſtã ſemper agnouit: & ſæpe interrogatus ſemper idem confeſſus iurauit animum ſuum numq̃ fuiſſe malum: quẽ Reuerendiſs. Eps, non in carceribus, ſed in Epiſcopatu detinuit quęrens qua pœna ſit plectendus: ſuper quo quæſito ita reſpondi.

Paulus Apoſtolus in 1. Epiſt. ad Corinth. c. 7.
1 dixit q̃d bonũ † eſt homini mulierem non tangere: periculoſa. n. eſt habitatio, & cõmiſtio hominum cum mulieribus. c. Diffinimus. 18. q. 2. q̃d
2 nõ ſolum † tactus, ſed & viſus appetit concu-
3 piſcentiã mulierũ. c. Nec ſolo. 32. q. 5. & magis †
4 tactus, à quo † ſemper eſt cauẽdum. c. Hoſpitio-
5 lum. 32. diſt. quia eſt † ſemper periculoſus. d. ca. Diffinimus: & quamuis non detur ſemper fa-
6 cultas ad carnalem copulam, deſiderium † tñ ad illam generat mortale peccatum. vt habetur in c. Si cui. de peni. diſt. 1. vnde Gl. in c. Odi. in verbo, Sed ſuas. 24. q. 1. reprehendit ſcholares, qui ad Eccleſiã vadunt, vt videant dominas. & in Deuteron. c. 22. dicitur, quod ſi puella paſſa ſit ſibi tangi pudenda, & nõ clamauerit, mortem meretur: ex quibus datur intelligi q̃
7 ſit † periculoſum mulieres deo ſeculari: & habetur in c. Nec aliqua. 27. q. 1. ibi, Confabulatio, & oſculatio. & ſic caſus in Reu. Antonio videtur periculoſus.

Quibus tñ nõ obſtantibus, arbitrer. Reu. D.
8 Antonium nullã mereri pęnã, quia nullus † tactus præter membrorũ verendorũ de per ſe eſt malus, ſecundum Caiet. 2. 2. q. 154. & 159. ar. 4. nã multoties, & experientia docet, ſit cauſſa amicitiæ, cauſſa pãcis, cauſſa amoris honeſti, & cõſuetudinis Regionis, qñq; & cauſſa libidinis;
9 vnde ſunt † indifferentes: & ſemper intentio eſt illa, quæ declarat actum, vt notatur in c. Inter verba 11. q. 3. vbi notantur verba Paul. Apoſ. qñ dixit. Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium cõſcientiæ noſtræ. & verba, Iob, qui dixit; Ecce in
10 cælo teſtis meus. Ad hoc enim vt peccatum † ſit ex viſu, ex tactu, & oſculo, tria concurrere debent; ſuggeſtio ſcilicet, delectatio, & conſenſus. c. Sed penſandum. 6. diſt. & quãuis ex ſuggeſtione, quæ oritur à diabolo, deſcẽdat delecta-
11 tio, nõ probatur † peccatum perfectum niſi cõcurrat conſenſus: qui an fuerit, ſtandum eſt illi, q delectationẽ habuit, vt in d. c. Pẽſandũ. ibi. Et inter delectationẽ, & cõſẽſũ, iudicẽ ſui faciat
12 animum Præſidem, & licet qñ delectatio † oritur, incipiat peccatum, tñ non eſt perfectum niſi ſequatur conſenſus: vt ibi. Quod aũt Reu. Antonius deoſculando conſobrinam habuerit animum ad peccatum, nullo alio conſtãte, erit ſtandum eius intentioni, an ſcilicet amore ho-
13 neſto, vel laſciuo id egerit: qa in peccato † requiritur animus, vt ipſe Caiet. atteſtatur, & D. Thom. 1. 2. q. 74. art. 3. quam intentionẽ ſatis dicitur probaſſe per iuramentum: nam iuramen-
14 tum † expurgat præſbyterum ab infamia. ca.
15 Præſbyter. 2. q. 4. & probat † illud, quod aliàs non conſtat. c. Quamquam. 14. q. 2. & ſic arbitror. d. Reu. Antonium nullam mereri pœnam, & quod Reuerendiſs. Epiſcopus † debeat cautè procedere in hac materia (vt dicit Hiſpan. in

ſua prac.crim.Cano.c.79.) propter periculū mulieris, & mariti: Immò etiam propter religionem: Saluo meliori iudicio, Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXX.

Teſtamentum ruſtici ſcriptum à præsbytero Curato, An valeat?

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes non poſſunt exercere officium notarij.*
2 *Teſtes duo, vel tres in præſentia praesbyteri ſufficiunt in teſtamento ruſtici.*
3 *Solemnitates requiſitæ in teſtamentis, quæ ſint.*
4 *Scriptura priuata non probat.*
5 *Notarium qui ſe eſſe dicit, debet probare.*
6 *Ius commune quod expreſsè non ſit ſublatum, remanet in ſuo robore.*
7 *Notarius requiritur in teſtamento.*
8 *Scriptura vltimæ voluntatis præsbyteri, eſt priuata.*
9 *Contemnens diſpoſita per Papam incidit in peccatum infidelitatis.*
10 *Contemnere dicitur, qui legem non obſeruat.*
11 *Notarius ſcribens ad ſuum commodum aliquid in teſtamento, facit nullum legatum. n.33.*
12 *Teſtamentum nullum facit omnia legata nulla.*
13 *Teſtamentum obſcurum nihil valet.*
14 *Scriptura dicitur priuata, quando non ſint obſeruatæ ſolemnitates debitæ.*
15 *Scriptura priuata non probat in poſſeſſorio, neque in petitorio.*
16 *Ignorantia iuris quos excuſet.*
17 *Qui partē legis obſeruat, totā obſeruare tenetur.*
18 *Scriptura præsbyteri in teſtamento nō prob. n.19.*
20 *Præsbyter nō poteſt exercere officium notarij, niſi conſtet eſſe notarium.*
21 *Publicatio teſtamenti nō debet fieri corā Eccleſiaſtico.*
22 *Iuramentum requiritur ab illo, qui inſtat publicari teſtamentum.*
23 *Mens teſtatoris declaratur ex verbis.*
24 *Fraus, vt dolus probatur ex coniecturis.*
25 *Teſtator non præſumitur breui tempore mutaſſe voluntatem.*
26 *Mutatio voluntatis non præſumitur niſi adueniente aliquid noui.*
27 *Teſtator nunq; pſumitur velle grauare hæredem.*
28 *Voluntas enixa dicitur, quando quis ſemper eadem verba proferat.*
29 *Teſtamentū vt valeat, notarius dēt eſſe vocatus.*
30 *Teſtator interogatus in vltima voluntate an ita uelit? licet reſpondeat, ſic, non conualidat teſtamentum: & num.32.*
31 *Inſolita arguunt falſitatem.*
34 *Præſumptio eſt falſitatis contra eum, qui ad ſuū commodum ſcripſit.*
35 *Teſtator debet declarare ſuam voluntatem tam circa legata, quam inſtitutionem.*
36 *Clericus debet eſſe contentus, ſi habet commodum victus, & veſtitus.*
37 *Qui non ſit honeſtæ famæ, de falſo per coniecturas poteſt imputari, & probari.*
38 *Teſtes teſtamentarij debent declarare totam ſeriem teſtamenti.*
39 *Publicatio teſtamēti nō probat ſi nō ſit legitimè facta.*
40 *Venientes ab inteſtato ſunt citandi in publicatione teſtamenti.*
41 *Forenſes in publicatione inſtrumenti poſsūt citari.*
42 *Statutum non poteſt prohibere quin dicatur de nullitate, omiſſis ſolemnitatibus.*
43 *Teſtamentū nullū, dat ius venietibus ab inteſtato.*
44 *Hæres ab inteſtato non poteſt adire hæreditatem, quādo adeſt teſtamentū, niſi ſit declaratū nullū.*
45 *Legatarij non poſſunt auctoritate propria habere poſſeſſionem rei legatæ.*
46 *Papa nunquam intendit tollere ius alterius.*
47 *Papa in dubio præſumitur voluiſſe concordare cū iure communi.*
48 *Verba dubia non immutant diſpoſitionem iuris.*
49 *Fraus eſt quædam abſcondita machinatio ad alterum decipiendum.*
50 *Nullitas ſemper poteſt proponi.*

Caſus.

FRancus Aegrotus in Villa Sabina Parochianus Eccleſiæ S. Blaſij, nō habens filios, neq; vxorem, ſed fratrē habentē filium Clericum, in ipſa infirmitate, & ante ſēper propalauerat animum ſuum velle quod oīa bona ſua eſsēt d. Clerici ſui nepotis: ſed viſitatus à præsbytero ſuo parocho: & eo poſtea defuncto reperta ſcriptura fuit manu d. præsbyteri, ſcripta p octo dies ante mortē, in qua iure legati ordinabat tres petias terrarū arboratas, & contiguas terris beneficij d. præsbyteri dimitti, vt celebrarētur pro anima ſua quædā miſſe, & vſufructuariā reliquorum bonorū relinquebat certā ſuam ſororem, quæ cōmorabat in ſeruitute, & eam ante non multum amabat: hæredē verò de reliquis bonis inſtituit clericum ſuum nepotem. Et ſtatim defuncto Franco ille præsbyter adeptus fuit poſſeſsionē illarum trium petiarum terræ: & illa vſufructuaria de relictis in hæreditate: diſtribuēdo multa bona mobilia, & prædicta oīa ante publicationem teſtamēti. Quare frater d. Frāchi prætēdens bona d. eius fratris ſibi deberi: quærit an teſtamentum de quo in caſu ſit validum? & omiſsis alijs, quæ dici poſſent, ad validitatem, vel nullitatem teſtamēti me cōuertā breui quo potero ſermone.

Duo in præsēti caſu mihi videnť cōſiderād quæ in iure Canonico ſunt diſpoſita; videlicet
1 qđ in c. Sicut ne cler. mon. Papa prohibuit † Sacerdotibus officiūnotariatus, & maximè ſecundū aliquos doct. habētib' beneficiū: derogādo ēt cōſuetudini, quæ vt illic refert Abb. n. 18. nō pōt valere cōtra honeſtatē Eccleſię, c. Cū ab oī & c. Cū decorē. de vit. & ho. cler. & ibi excuſat cōſuetudinē Venetorū pp inſufficientiā beneficiorū. Et in c. Cū eſſes. de teſtā. derogauit legi ciuili; ex qua diſpoſitū fuit qđ ad validitatē
2 teſtamēti adhiberētur ſeptē teſtes: & voluit † duos,

duos,vel tres ſuffi cere in præſentia præsbyte-
ri Parochiæ.
Quibus diſpoſitionibus ſtantibus aduertēdū
eſt,an in ſcriptura,de qua in caſu, fuerint ſcri-
pta neceſſaria ad validitatem , ſcilicet an ille
presbyter.vti notarius,rogatus fuerit;vel ſolū
adhibuerit preſentiā ad formā.d.c.Cū eſſes:qa
ſi vti notarius ſcripſiſſet, erraſſet , & ſcriptura
eſſet nulla;quia officiū eſt ei prohibitū : ſi aūt
ſolā præſētiā adhibuit,ſcriptura eſſet priuata,
3 nec probat;qa deficit in alijs ſolemnibus† ā iu
re requiſitis;de quibus in l.Cōſultiſsima l.Qui
teſtam.fac.poſ.vbi cōmuniter doct.& in ſpecie
Bal.ad fin.lecturæ dicit;qđ ſi teſtamentū fuerit
ſcriptū manu notarij ſcientis voluntatē teſta-
toris;etiā ſi non eſſet publicatū,valeret;ſecus
verò ſi eſſet ſcriptū manu priuati : & ratio eſt
4 quia ſcriptura † priuata non probat; etiā ſi qđ
in ea reperiretur eſſet opus pium : vt affirmat
Dec.in conſ.120.Pro tenui.n.1.& 3.verſ.Virtu-
te aūt inſtrumenti; vbi dicit qđ talis ſcriptura
ēt ſi ſcripta manu præsbyteri;nō valet,qa tale
officiū exercere nō pōt.d.c.Sicut.Et quādocū-
5 que vti notarius ſcripſiſſet;ad eum† ſpectat ꝓ-
bare ſe eſſe notariū.Rol.à Vall.in cōſ.72.n.1.2.
3.& 4.vol.2.Crau.in cōſ.7.n.2 & Boer.deciſ.36.
n.10.quia habet præſumptionē cōtra d.c.Sicut.
Nec obſtat(vt multi errant) diſpoſitio. d.c.
Cū eſſes. qa nō facit præsbyterū notariū; ſed
ſolū qđ ſcriptura fiat in præſentia præsbyte-
ri,& corā duobus,vel tribus teſtibus; vnde nō
debet interpretari,qđ Papa,qđ non expreſsit,
voluerit derogare: ſcilicet qđ præsbyter ꝓhi-
bitus exercere notariatum, in hoc poſsit:ſicut
non intelligitur alijs legibus, ſeu ſolemnitati-
bus in Iure ciuili reqſitis,derogaſſe,cū ſolū ad
numerū teſtiū eius diſpoſitio ſe extēdat.& qđ
6 † non expreſsit remanet in ſuo robore;qa non
intelligitur ſublatū:& eſt commune dictū . vt
refert Imol.in d.c.Cū eſſes.n.12.& 13.& in ſpe-
cie pro iſto caſu tenet Gl. in verbo , Improba-
mus.in d.c.Cū eſſes.dicens,qđ nō eſt veriſimi-
ſimile qđ Papa voluerit vnico verbo deroga-
re legibus:quod affirmat Soc.in conſ.92.nu.21.
verſ.Vnde dicit Io.de Imol.cū ibi alleg.vol.3.
vnde,pro veritate concludendū eſt qđ ſolū Pa
pa voluit reducere numerū teſtiū ad diſpoſi-
tionē Iuris Diuini , vbi dicitur qđ in ore duo-
rū,vel triū ſtat omne verbum:& in reliquo re-
manet diſpoſitio legalis,quæ iuxta.d.l. Cōcul-
7 tiſsima:requirit† notarium,vnde ad hoc vt va-
leat teſtamentum, debet notarius intereſſe cū
ſuo rogitu, & præſentia præsbyteri cum duo-
bus,vel tribus teſtibus:quā diſpoſitionē multi,
ſequuntur habere locū ſolū in terris Eccleſiæ
nō autē Imperij: ſed quidquid ſit;ēt ſi haberet
locū in terris Imperij,vbi iſte caſus euenit,di-
8 co qđ.d.ſcriptura † eſt priuata qa ille præsby-
ter nō eſt probatus notarius ; & quandocunq;
eſſet,eſſet nulla:quia feciſſet cōtra diſpoſitio-
nē Papæ.de qua in d.c.Cū eſſes.quia prohibuit
adhiberi ſeptem teſtes: & ipſe ſeptē vocauit ;
quare non eſt ſine dubio, an inciderit in vitio
infidelitatis? ex textu in c.Si qui ſunt præsby-
9 teri.81.diſt.dum dicitur peccatum† paganita-
tis incurrit quiſquis,dum chriſtianum eſſe aſ-
ſerit,Sedi Apoſtolicæ obedire cōtemnit:& cō-
10 temnere † dicitur qui legē Papæ de præcepto
non obſeruat,ſecundum Gl.in c.Quis autē.10.
diſ.qđ tātò magis procedit in iſto caſu quò ad
inualiditatē,qa ſcriptura tendit ad ſuā cōmo-
ditatē:& experientia docet,qa vt dicit ſtatim
mortuo illo Parochiano ſumpſit poſſeſsionē il
larum trium petiarum terræ,& fructus ſibi ap-
11 propriauit:& † q. ēt ſi ſit notarius,in teſtamēto
ſcribit ad ſuū commodū;reddit nullum legatū;
vt latè probat Simo.de Prēt.in 2,lib.interp.vlt.
vol.interp.1,dub.2.ſol.3.n.29 qđ ꝓcedit ēt ſi te
ſtamētum valeret,vt not.Bal.in cōſ.92.in 5.vol.
ad fin,incipit diſpoſitio.& quātò magis ſi teſta
12 mētum† eſſet nullū ;qa oīa legata eſſent nulla
& nō deberētur.l.Si iure.C.de teſta,manumiſſ.
& tātò fortius in præsēti caſu,vbi legatum ob
ſcurò fuit ſcriptum , ita qđ nō eſt clara volun-
tas teſtātis an d.terras relinquat Eccleſiæ , vel
Parocho:vnde inſurgit doct.Inno,in c.Clamor.
de teſtib.ab Imol.adducto in d.c.Cū eſſes,n.16.
13 ſcilicet quod teſtamētum† quod nō pōt benè
interpretari dr̄ nullum,& ſeqtur probādo Sim.
de Præt.in d.lib.2.interp.vlt.vol.interp.3. dub.
1.ſol.1.ad fi. qđ magis ꝓcedit in ſcriptura pri-
uata,ēt ſi fuiſſet à notario ſcripta:nā ēt priua-
14 ta† eſſet,qa ea,quæ de ſolemnitate ſunt,nō fue
runt obſeruata.Bal.in l.Super chirographarijs
15 C.ſi cert.pet.in 2.oppo.† nec ꝓbat in poſſeſſo-
rio,neq; in petitorio l.Si veritas.C.de fideic.ſi
cut ſcripta à plebano nō prob.Dec.in d.cōſ.120.
& Capr.ab eo alleg.& Anch. in cōſ.213 ꝓpè fi.
Neq; ignorātia d. præsbyteri excuſat: tum qa
16 ignorātia iuris† nō excuſat niſi milites,mulie-
res,ruſticos,& minores,vt in Gl.c.Innocens, in
verb.Cui pmittit.22.q.4. cum ēt qa iā accepit
partē diſpoſitionis d.c.Cum eſſes.interueniē-
17 do ad teſtamētum;cōſequēter ad totā† diſpo-
ſitionē tenebatur.c.Quæ cōtra mores.diſ.8.ibi
Turpis eſt pars, quæ non cōuenit vniuerſo ſuo.
quare ſi interuenit cū ſola pſentia ad formā.d.
c.Cū eſſes.ſcriptura deficit ex defectu notarij,
qui requirebatur.d.l.Cōſultiſsimo.& ſi vti no-
tarius , egit contra mentem Papæ adhibendo
18 ſeptem teſtes:& exercendo† officium notaria
tus cōtra tex.d.c.Sicut ne cler.vel monac.vnde
19 pro veritate dicendum eſt illā† ſcripturā nullā
vt probat Pariſ.in conſ.146. vol.4. qui eſſet vi-
dendus;& Sim.de Pret. cum allegatis,vbi ſup.
20 num.31.nam præsbyter † non poteſt exerce-
re officium tabellionatus , niſi ad officium ſit
creatus,ſicut not.Couuar.in d.c.Cū eſſes.n.13.
21 Nec obſtaret publicatio † de ea facta corā
ordinario Eccleſiaſtico;quia in huiuſmodi ca-

ſu ipſe

ſu ipſo uon eſt Iudex,ſed laicus.l.Repetita. C. de Epiſc. & Cler. ſicut non obſtat quod clericus ſit hæres, vt probant Couuar.in c.Si hæredes.n.3.de teſtam.& Franc.Mãt.in li.1.de cõiectu,vlt.vol.tit.6.n.7.vbi ẽt habetur quod requi
22 ritur † iuramentũ ab illo,qui inſtat publicari; quod ſcilicet ſcriptura non ſit facta cũ fraude.

Quod autem fraus adſit in iſto caſu, multa ſunt conſideranda;& primò, quia ille Francus ſemper,vt aſſeritur,ante infirmitatem,& in ipſa infirmitate declarauerat animum ſuũ; quia volebat omnia ſua bona relinquere ſuo nepo-
23 ti: ex quibus † verbis conſtat de eius mente, Mantic. in lib.3. de coniectu. vltim. vol. tit.1. num.4.vnde ſcriptura poſtea facta præſumitur
24 fraudulenta; fraus † enim ſicut dolus coniecturis probatur, c.2.de renunt. l.Dolum. C.de dol.quod eo magis procedit iſto caſu, vbi parum ante ſcripturam in ipſa infirmitate pro-
25 palauerat animum ſuum;vnde non † eſt veriſimile,quod tam citò mutauerit animum.l.Nõ ad ea, ff. de cond.& demon.& ibi Gl.in verbo, præſens. verſ. reſponde, & maximè quia nihil
26 † ei ex parte nepotis ſuperuenit, ex quo mutaſſet voluntatem.c.Valet.81.diſtin. verſ.Plerũq; & l.Paulo.§.1.ff.de leg.3.& prædicta adiu-
27 uantur quia nunquam † præſumitur teſtatorẽ velle grauare heredem.l.Vnum ex familia.§.Si rem.ff.de leg.2. vnde quia ſemper dixerat vel-
28 le omnia ſua bona relinquere nepoti, enixa † eius voluntas probatur talis eſſe, & fuiſſe. l.Si quis mulier.C.de velleia.& in auth.vt null.iud. §.& hoc cum iubemus;& ibi Gl. in verbo, iuſſio, ergo ſine cauſa illum ſcriptura grauat de illis tribus petijs terrarum,quę vt dicitur,important valorem medietatis bonorum: & ſic præſumitur facta dolo:pp cõmodũ d.Præsbyt.

Secundò, Arguitur fraus, quia non conſtat d.Præſbiterum fuiſſe à teſtatore vocatum pro
29 teſtamento; nã vt† valeat teſtamentum notarius debet eſſe vocatus à teſtatore, vel de illi⁹ commisſione; vt probat Tib.Decian. in reſpõ. 65.num.14.vol.2.quare ſi ſponte adeat præſumitur cum fraude,vt ibi allegata.

Tertiò, Teſtator,etiã ægrotus, debet coram
30 teſtibus explanare voluntatẽ ſuã;nec ſufficit† ſi lecta ſcriptura interrogatus reſpondeat,ſic. Decian. ibi.n.13.& Mantic.in lib.2.tit.6.nu.10.
31 de coniect.vlt.volunt.vnde quæ † præter ſolitum,& debitum fiunt,arguunt falſitatem.cap. Quod ſuper laic.de fid. inſtrum.c.Cum teneamur.de præbẽ.& ipſe Decian.in d.reſp.65.n.11.

Quartò, Præſbyter non põt fungi officio tabellionatus,vt in d.c.Sicut.int. cler.vel mona. & cũ ipſe ſcripſerit;non conſtat,quod teſtator eũ vocauerit:& non conſtando teſtatorẽ declaraſſe corã teſtibus ſuã voluntatẽ; teſtamentũ
32 ab ipſo Præſbytero dictatum non valet,ẽt† ſi ægrotus interrogatus reſpondet ſic; quia non eſt de ſtilo ſolẽnitatis teſtamenti; & ꝙ fit non ſolitum, & præter diſpoſitionẽ legis dat ſignũ falſitatis,vt Decian.d.reſp.65.n.12.13.nec ſufficit ꝙ notarius ſcribat ita eſſe volũtatẽ teſtatoris,niſi in ſpecie teſtes probent eius voluntatem; quantò magis fraus debet præſumi in præſbytero non notario,& nõ uocato;ſed ſpõ-
33 tè pro† ſuo commodo, vel etiam pro illa vſufructuaria cenſendũ eſt cũ fraude præueniſſe teſtatorẽ:ad ea,quę adducit Decian. d.reſpõſ. 65.nu.14.& 15.& reſpon.109.n.60.eod.vol.& teſtamentũ fraude alicuius conditũ nõ valet ex ſupradictis,vt latè notat.Sim.de Pret. in lib.5. interpret.vltim.vol.interpret.1.dub.1. nu. 88. 89.& ſupra;& quia nonnulli putabant eſſe neceſſariã auctoritatẽ Principis pro nullitatis dictione teſtamentorũ:ipſe ibi probat cõtrariũ.

Quintò, Fraus pro clara haberi debet, quia
34 ille† præsbyter ad ſuũ cõmodum ſcripſit, vt ſupra:nã præſumptio eſt cõtra ipſum de fraude. Soc. in d.conſ.92.n.27.verſ. Sed præmiſsis non obſtãtibus;& Decian.d.reſp.65.n.10.11. vbi. n.
35 12.13.dicit,quod oportebat † teſtatorem declarare ſuam voluntatẽ tã circa legata,quã inſtitutionẽ hæredis:qa nõ ſufficit lectura notarij:neq; reſpõſio teſtatoris ad interrogationẽ.

Sexta coniectura, & multũ efficax eſt; quia aſſeritur ꝙ ille præſbyter ſit auarus,q,vt aiũt, antequã illud beneficium curatũ haberet erat pauper clericus: & nũc exẽptionibus poſſedit pluſquã 100.bub.terrarũ;& dicũt eſſe notoriũ ꝙ ẽt in ſpiritualibus ſemper tendat ad ſuũ cõmodũ;& ẽt in mercibus ſe exerceat,ꝙ ſi ſit ve-
36 rum agit contra inſtitutionẽ canonicã: quia ſatis† eſt pro clerico habere victũ,& veſtitum.c. Eps Eccleſiaſticarũ.12.q.1.& aliqua pro ſimili ego dixi ſupra in conſ.167.vnde inſurgeret do-
37 ctrin:Anan.in conſ.49.n.2.vbi dicit ꝙ ſi† notarius ſit pſona aliqualiter ſuſpecta,& eius fama non eſt in totũ bona, tunc clarũ eſt ꝙ falſitas põt per coniecturas probari: & pro opinione iſta trãſit Decian. cum ab eo allegatis. in reſp. 89.n.43.in 2.vol.& factũ probat idem;quia meliora bona ad ſuum cõmodum ſcripſit: Quibus ſtantibus,ego,ſalua ſemper meliori opinione, concurro,ꝙ illa ſcriptura ad intentionẽ teſtamẽti nõ valet.Primò, quia ille pręſbyter nõ eſt notarius. Secundò, quia neq; officium notarij potuit exercere:quia Papa in d.c. Cũ eſſes. nõ dixit,ꝙ interueniat loco notarij. Tertiò, quia contra mẽtẽ operatus eſt Papæ vocãdi teſtes. Quartò non fuit vocatus a teſtatore,ſed ſpõtè ad ægrotum iuit: Quintò,quia ſcriptura ab eo ſcripta tendit ad eius commodum; vnde quãdocũq; teſtamentũ valeret,legatũ tñ eſſet nullũ.Sexto,qa nõ cõſtat ꝙ ille ęgrotus dictauerit
38 teſtamẽtũ ſicuti oportebat, vt teſtes† pbarẽt totã ſeriẽ teſtamẽti.l.Hæredes palã.in prin. ff. de teſtã.inſtit. eo,tit.§.fin.Septimò, qa qñ ſcripſit illã ſcripturã, ægrotus nõ erat in articulo mortis, ita ꝙ nõ eſſet vocãdi notariũ tẽpus:qa

poſtea

poſtea ſuperuixit multos dies. Octauò, quia errant qui dicunt, ꝙ Papa in d.c. Cū eſſes, derogauerit omnibus requiſitis de iure ciuili, qa ſolum reduxit numerum teſtium ad duos, vel tres: cū præſentia præſbyteri. Nonò, quia pu-
39 blicatio † d. ſcripturæ non eſt facta legitimè. d. l. Repetita. C. de Epiſc. & Cler. & nihil valet. Bal. in l. Teſtamenta. & in l. Conſulta. C. de teſtam. ordin. Decimò, quia qñ etiam publicatio eſſet facta coram competenti iudice; non
40 fuerunt ſeruata ſeruanda, quia neceſſe † erat citare venientes ab inteſtato; capitula producere, vt interrogatoria fieri poſſent. Bal. in l. publicati. in 2. & 3. q. C. de teſtam. ordin. & ſi fuiſ-
41 ſent † forenſes debebat ſeruari doctrina Bal. in l. Teſtamenta. num. 4. 5. C. de teſtam.
42 Neque obſtaret ſtatutum † ſi adeſſet, quod facta inſinuatione, non poſſet dici de nullitate: quia non poſſet habere locum circa ſolemnitates requiſitas, & omiſſas. Bal. in l. Cum lege. in 2. notab. C. de Epiſc. & Cler. Quare ſtā-
43 tibus † præfatis, frater. d. Franchi defuncti habet ius in bonis ſui fratris: quia dicitur deceſſiſſe ſine teſtamento. Decian. reſpon. 46. num. 3. vol. 2. & tantò magis, quia ante publicationē, licet ſcriptura eſſet priuata, ille præſbyter auctoritate propria ſibi vſurpauit fructus. dd. petiarum terræ; & etiam vſufructuaria; vnde ſi-
44 cut hæres † ab inteſtato non poteſt auctoritate propria adire hæreditatem, quando adſit teſtamentum, niſi prius fuerit declaratum nullū, vt not. in d.c. Cum eſſes. num. 17. ad finem; ita legatarij † non potuerunt in legatis ſe intromittere ante publicationem ſcripturæ. l. 1. §. 1. ff. quorum legat. vbi cōmuniter doct. at quāto magis, qa, & ſcriptura, & publicatio eſt nulla.

Nec adſit, qui prætextu defenſionis falſitatis audeat dicere, quod nemo poſſit ſe opponere, vigore d. c. Cum eſſes. vbi Papa prohibet contradictionem: quia quicunque ſanę mētis, & non habens intereſſe, à veritate non diſcedet: nam Papa intendit ſuā prohibitionē habere locum quando ea, quæ diſponit ſint rectè facta ad formam ab ipſo, & iure traditam; ſed qñ non ſint ſeruata ſeruanda non tollit autho-
46 ritatem dicendi de nullitate; quia Papa † nunquā intendit tollere ius alterius. c. Ad aures. de reſcrip. aliàs eſſet occaſio defraudādi alterum: Papa nanque ſemper intelligitur habere
47 bonam intentionem: & qñcunq; in ſua † diſpoſitione adſint verba non benè clara; eſt interpretatio facienda, quod voluerit ſe conformare cum iure communi, c. Duobus. de reſcrip. &
48 c. Si metu. de præben. in 6. quia verba † dubia nunquam immutant diſpoſitionem iuris. ſpecul. de inſtrum. editio. §. Inſtrumentū, ver. Quid ſi à contrahentibus, aliàs dediſſet occaſionē
49 ad fraudem; quæ † eſt quædam abſcondita machinatio ſtudioſa ad decipiendū alterū. l. 1. §. 2. ff. de dol. & ſi ille præſbyter tenderet ad ſuā ſalutem ponendo manum ad ſuam conſciētiam, ſciret an animo ſincero, vel ad ſuū commodum, & illius mulieris procuraſſet diuertere teſtatorem: & homo prudens debet ſcire ꝙ
50 nullitas † ſemper poteſt proponi, vt latè notat Gl. magna. c. 3. 35. q. 9. & Card. in Clem. 1. quæſt. 14. de re iudic. Immò oppoſitio retorqueretur contra illum præsbyterum, qui fecit contra diſpoſitionem Papæ vocando ſeptem teſtes; & tanquam notarius ſcribendo: & ita vtſupra concludo: Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXXI.

Parochus permittens parochianum mori ſine Sacramentis: an & quando ſit excuſatione dignus?

SVMMARIVM.

1 *Parochus, qui non habet curam ſuorum parochianorum, rationem reddet Deo.*
2 *Parochus non habens curam ouium eſt reus pro fructibus ammiſſis.*
3 *Qui oues ſibi commiſſas ſpernit non amat Deum.*
4 *Qui amat Deum paſcit oues ſuas.*
5 *Infirmitas leuis non excuſat.*
6 *Infirmitas leuis qualis cognoſcatur.*
7 *Curatus debet habere alium ſocium pro neceſſitatibus.*
8 *Qui officium parochi exercet, debet eſſe mundus à peccato.*
9 *Mundus à peccato non eſt, qui conſilium Dei non denuntiat.*
10 *Animam quilibet debet ponere pro ouibus ſuis.*
11 *Ignorantia in parocho æquiparatur dolo.*

Illumina Domine cor meum.

FACTI SPECIES.

IN Parochia S. Hylarionis defuncta eſt vidua ſine Sacramentis; quæ nec etiā durante infirmitate fuit à parocho ſuo viſitata, ſed ſolum quando iam erat mortua ante ſepulturam, qui parochus excuſationem infirmitatis allegat: vnde quæritur, quid iuris? & ego reſpondi, vt infra; videlicet.

Omnis Sacerdos habens curā animarū, qui
1 curam † ſuorum parochianorū non habet, quo ad Sacramenta, & alia pro animarum ſalute, debet Deo omnipotenti rationem reddere de ouibus ſuis: Hoſtien. in ſum. tit. de paroch. & alien. paroch. poſt principium; cum ibi per eū
2 annotatis: & reus † efficitur pro fructibus ammiſſis. c. Si præsbyter. cū ſequenti. 26. q. 6. nam
3 qui † oues ſibi commiſſas ſpernit paſcere non dicitur Deum amare, c. In ſcripturis. 8. q. 1. quia ſi Chriſtus pro nobis mortuus eſt, nos non de-
4 bemus ab illo recedere, qui dixit, ſi amas † me, paſce oues meas: vt Abb. in d.c. verſ. & paſtor.

Nec mihi vr̃ excuſatio infirmitatis digna:qa
5 de ea non conſtat ad ſufficientiam;nam leuis†
infirmitas non excuſat,vt not.Abb.in c.Tenor,
n.1.de ſent. & re iud. & quod fuerit leuis ſatis
cõſtat in facto,quia ſicut eam viſitauit mortuã
6 poterat viuam viſitare, quod dignoſcitur † à
notatis ab ipſo Abbate in d.c.Tenor.nume. 3.
Immò magis arbitror eum eſſe in culpa; quia
7 qui ſolus eſt Curatus†ad formam text. in cap.
Quoniam.de offic.ordin. debet habere alium,
qui in neceſsitatibus poſsit occurere. c. Illud.
7.q.1.c.Vt quiſquis præsbyter.de vit.& honeſt.
cler. & tantò magis, quia ſi vera fuiſſet infir-
mitas excuſatione;ſaltem in neceſsitate tene-
batur talem perquirere; quia ſemper eſt dan-
da eſca eſurientibus in tempore opportuno;
8 quiſquis enim † huiuſmodi officiũ exercet,de-
bet eſſe mundus ab omni ſanguine, ſecundum
Paul.Apoſt.in c.20.de actib.Apoſt. ideſt mun-
dus à peccato,vt exponit Gl.in c.Ephæſijs.43.
9 diſt.& ibi text.dicit quod ille†non eſt mundus
qui conſilium Dei non denuntiat, & agit.Pro
10 ouibus enim † quilibet in tempore opportu-
no debet animam ſuam ponere. c. Suggeſtum,
7.q.1.& hoc maximè conuenit parocho;qui nẽ
dum Sacramenta ſuis Parochianis debet dare:
ſed infirmos quotidie viſitare. ca. 1. de celeb.
Miſſ. Quare Reuerendiſs. Epiſcopus debet cũ
diligentia perſcrutari,an dolo,vel nimia igno-
rantia, & negligentia ille Parochus omiſerit
11 Sacramenta illi viduæ: iuxta † tex. in c.fin.de
celebr.Miſſ.& ita ſentio,Saluo meliori iudicio,
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CLXXII.

Vicinus ædificans in pariete vicini;an repetat expenſas.

SVMMARIVM.

1 *Qui petit quod reputat ſuum, cenſetur renuntiare iuribus ſuis.*
2 *Petens ſibi dari quod eſt ſuum, quando cum dolo dicatur.*
3 *Dolus imputatur ei,qui eum committit.*
4 *Mutare quis non poteſt in eadẽ re in alterius præiudicium.*
5 *Feneſtræ in muro denotant totum murum eſſe illius,qui ea fecit.& num.12.*
6 *Qui dicit probare debet.*
7 *Emptor non eſt melioris conditionis,quàm ſit venditor in re empta.*
8 *Seruitus in re empta tolli non poteſt per emptorẽ.*
9 *Emptor debet agere contra venditorem ſi aliquid prætendat in re empta.*
10 *Fabrica facta abſente vicino,debet deſtrui.*
11 *Seruitutes tranſeunt cum re empta.*
13 *Vicinus non habet ius in parte vicini.*
14 *Feneſtræ reſpicientes in domo vicini, dicuntur ad æmulationem.*
15 *In re communi melior eſt conditio prohibentis.*
16 *Nemo poteſt in alieno aliquid mittere.*
17 *Expenſæ factæ in alieno ſolo cedunt patrono ſoli.*
18 *Quilibet eſt moderator rei ſuæ.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

IN cauſſa inter Reuer. Zachariam, & Reu.
Herculem,noua proponitur quæſtio,ſcili-
cet, quod Reuer. Hercules nunc dicit qđ
fabricam ſuper muro in confinibus vicini
Reuer. Herculis conſtruxit vti in ſuã pro me-
dietate:& quod d.Reue.Zacharias dum fabri-
ca conſtruebatur,nihil oppoſuit; quare ſibi li-
citum fuit, & totus murus effectus eſt ſuus: &
quando ſolum pro medietate ſibi deberetur;
reficienda eſſet ſibi medietas expenſæ factę de
ſuo proprio:& adducitur Pariſ.in conſ.115.nu.
34.35.& 36.in 1.vol.

Quibus obiectis reſpondeo,quod ſatis con-
ſtat murum de quo in caſu totum fuiſſe.d.Reu.
Zachariæ.

Primò namq; quia d.Reuer.Hercules petijt
conſenſum conſtruendi fabricam cum oblatio-
1 ne ſoluendi medietatẽ,ex qua petitione†cen-
ſetur renũtiaſſe iuribus ſuis, quatenus habuiſ-
ſet ea.d.l.Commiſſoriæ. C. de pact.int.empt.&
vend.vbi Gl.& doct.

Secundò reſpondeo,quod quando medietas
2 fuiſſet ſua, petendo † eam ſoluere, diceretur
cum dolo.c.Examinata.de iudic.l.Siquis dolo.
3 in fin.de ſent.& re iud.& ſibi † dolus eſſet im-
putandus. l. Quidam. ff. de in rem verſ. & no-
tat Bald.in l.1.C.vt in poſſ.leg.num.1.
4 Tertiò,quod mutare † non poteſt in præiu-
dicium Reue.Zachariæ.c.Mutare.de reg.iur. in
6.quod maximè procedit ſecundum Dyn. ibi.
& in addit. quia huiuſmodi variatio verſatur
circa eandem rem.

Quartò, reſpondeo quod in contrarium cõ-
ſtat;quia anteque Reuer.Hercules emeret do-
mum contiguam Reuer.Zachariæ: & antea per
tẽpus immemorabile, aderat illa pars domus.
d.Reuer. Zachariæ cum feneſtris reſpiciẽtibus
in hortum,vbi nunc Reuer.Hercules fabricam
5 conſtruxit;quæ feneſtræ† demonſtrabant totũ
illum parietem eſſe Reue.Zachariæ:ſicut pro-
bat.Nicol.Boer.in conſ.5.num.6.7.& 8.vnde il-
la præſumptio eſt tante efficacię,quod dicen-
6 ti contrariũ† incumbit onus probandi:quod
Pariſ.allegatus etiam dicit in d.conſ.115.nu.5.
& 6.hic verò nulla eſt facta proba tio:ergo,fal-
ſum eſt dictum.

Quintò aduerto: prout eſt aduertendũ, qđ
ante emptionem d.domus per Reuer.Herculẽ
factam pars domus Reuer.Zacharię cum fene-
ſtris

ſtris prędictis per tempus immemorabile ade-
7 rat:vnde emptor† non poteſt eſſe melioris cõditionis,quam fuerit venditor.l.In omnibus.§. non debeo.ff.de reg.iur.& per conſequens non potuit tollere ſeruitutem procedentem ab illis feneſtris in pariete Reuer. Zachariæ; quia
8 ſeruitus† in re empta per emptorem tolli non
9 poteſt:& quandocunq; aliquid†prætendat,debet contra venditorem agere; & nullum damnum inferre vicino.l.1.§.1.ff.de actio.empt. qđ etiam colligitur in allegato conſ.115.Pariſ.vbi & vt infra conſtat eſſe contrariũ allegat, & ſic remanet concluſio vera contra Reue.Herculẽ,

Pariſ nanq; loquitur de ſeruitute iam impoſita, quę non poteſt tolli;ſed caſus eſt contra Reuer.Herculem; quia non potuit tollere illã ſeruitutem procedentem à feneſtris, quæ dabant lumẽ in horreo.Reu.Zachariæ: vnde quatenus illum allegat pro ſeruitute ab eo impoſita parieti Reu.Zachariæ,& domo,etiam ſi ſeruitus ei non fuiſſe pro luce horrei,nõ eſt in propoſito:immo contra: quia loquitur de ſeruitute impoſita vicino preſente,& cõſentiente:hic
10 autem fabrica† fuit cõſtructa abſente d.Reu. Zachariæ;& non conſentiente;conſequenterq; nulliter fuit facta:& debet tolli, vt in expreſſo notat tex.in l.Sabinus.ad fin.ff.commun. diuid. & tãtò magis ratio procedit iſto caſu: quia ibi loquitur quando murus eſſet communis,& hic erat totus Reu.Zacharię:quare iniquum eſt eũ ſpoliaſſe,& cum cauillationibus velle etiam eũ ſuppeditare:nam etiã ſi murus fuiſſet communis:non potuit ſeruitutem,quam habebat eius domus quãdo eã emit,tollere, quia ſeruitutes
11 † tranſeunt cum re empta.l.Si aquę ductus. ff. de contr.empt.l.via.§.Si.fundus.ff.de ſeruit.ruſtic.præd.& optimè faciunt adducta per Pariſ. in d.conſ.115 & qđ ſeruitus adeſſet, feneſtræ
12 † quæ in pariete aderant reſpiciẽtes in horto domus emptæ,dabant ſignum,vt prob.Boer.in d.conſ.5.n.6 & 7. immò quod totus murus erat Reue.Zachariæ.vt ipſe Boer.ibi probat;at etiã
13 ſi murus fuiſſet communis:nõ poterat† habere ius in parte vicini;vt ipſe Boer.ibi. nu.20.& 21.quantò magis igitur dicendũ eſt ipſum ſibi iura vicini fraudulenter vſurpaſſe:quia in toto pariete magnam fabricam conſtruxit: ponẽdo
14 tigna in toto,& feneſtras† faciendo, reſpiciẽtes totam domum d.Reu.Zachariæ,quæ(vt ait Cęphal.in conſ.130.1. vol.)dicuntur ad æmulationem,& nedum obturari debẽt; ſed tota fa-
15 brica deſtrui:nam etiam in re † communi melior eſt conditio prohibentis. c. In re communi.& ibi Dyn.de reg.iur.in 6. & maximè quãdo
16 vnus in parte ſocij manũ imponat:quia nemo† poteſt aliquid immittere in alieno: iuxta probata per Boer.in d.conſ.5.nũm.14.qui in ſimili falcem ad meſſem ponit.

Et fortius dico pro veritate iuſtitiæ: quod tota fabrica conſtructa ſuper murũ.d.Reu.Zachariæ cedit ipſi,ita quod Reue.Hercules non poteſt in ea aliquid prætendere:nec etiam expenſas petere: quod in expreſſo habetur in §. ex diuerſo.inſtit.de rer.diuiſ. & in l. Si is cõtra
17 quem.C.de ędific.priu.vbi habetur quod qui† in alieno ſolo ædificat nomine proprio, totum ædificium cedit patrono; nec ſumptus poteſt repetere: quæ ratio procedit etiam ſi fabrica fuiſſet conſtructa in cõmuni muro:quia in parte ſocij nullum ius adeſſe poterat, vt in d. l. Si is contra quem: & ſtante noua cautela, quod ſcilicet prætendebat ius in medietate,conſtat quod ſciebat fabricare in alieno: quia tota fabrica fuit conſtructa ſuper totum murũ:& qui ſcit fabricã in alieno conſtruere, ammittit materiam,& expenſas;vt per tex.in d.§.Ex diuer-
18 ſo. Quare cum quilibet † rei ſuæ ſit moderator.l.In re mandata.C.mand. d.Reu. Zacharias poterit auctoritate propria obturare illas feneſtras,& tollere ædificium conſtructũ ſuper ſuo ſolo,vt aliàs probaui,& ita,vt ſupra pro veritate dico. Saluo tamen &c.Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXXIII.

Pecunia,& farina Molendinarij data vltra ſolitũ, an ſit donatio.

SVMMARIVM.

1 *Onus nouum nemo imponere debet.*
2 *Ordinem poſitum tollere non poteſt.*
3 *Inferior non poteſt tollere legem ſuperioris.*
4 *Inferior tollens ordinem ſuperioris dicitur eum cõtemnere.*
5 *Tollere ordinem ſuperioris, eſt actus nullus, et iniquus.*
9 *Actus nullus conualidari non poteſt, & num. 46.*
7 *Tollens ordinem ſuperioris, meretur pœnam.*
8 *Donatio procedit à liberalitate.*
9 *Donare dicitur qui nullo iure cogente dat.*
10 *Donare non dicitur qui ex neceſſitate dat.*
11 *Neceſſitas famis eſt maxima.*
12 *Donatio in dubio non præſumitur.*
13 *Donare eſt dilapidare.*
14 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*
15 *Datum cum conditione non dicitur donatio.*
16 *Donatio eſt prohibita officialibus.*
17 *Officialis vltra ſtipẽdiũ nihil poteſt licite habere.*
18 *Officiales qui per munera faciunt id ad quod tenentur, ſunt concuſſores: & num. 20.*
19 *Officiales recipientes munera, tenentur ad reſtitutionem.*
21 *Officialis dicitur militare.*
22 *Officiales pro munere facientes id ad quod tenentur dicuntur prædones.*
23 *Prædo dicitur qui facit extra ſolitam conditionẽ.*
24 *Adminiſtrator non reddens totam rem dicitur prædo,*
25 *Officiales ſtipendiati per munera facientes quod debe-*

deberent, ammittunt ſtipendium.
26 *Qui indebitè ex auaritia exigit, acrius punitur.*
27 *Superior debet prohibere illicita.*
28 *Qui non facit iuſtitiam poteſt condemnari.*
29 *Recurſus debet haberi ad ſuperiorem.*
30 *Iudex debet prohibere illicitum.*
31 *Princeps eſt à Deo miſſus ad vindictam malorũ & laudem bonorum.*
32 *Princeps debet facere iuſtitiam, ne ſubditi malum agant.*
33 *Alteri non eſt faciendum quod ſibi nollet fieri.*
34 *Princeps debet liberare ſubditos à manibus inimicorum.*
35 *Dominia, quæ non habent iuſtitiam dicuntur latrocinia.*
36 *Princeps iuſtus habet compaſſionem.*
38 *Qui facit iuſtitiam eſt Deo acceptus.*
39 *Charitas non eſt vbi, non eſt iuſtitia.*
40 *Qui habet charitatem cum illo eſt Deus.*
41 *Opera charitatis in mortali peccato non proſunt ad gloriam æternam.*
42 *Princeps præſumitur bonus.*
43 *Vtilitas publica eſt anteponenda priuatæ.*
44 *Illicitum non dicitur eſſe damnum.*
45 *Quæ fiunt contra bonos mores, ſunt nulla.*
47 *Inhoneſta non valent, nec conualidantur.*
48 *Ea quæ fiunt in detrimentum animæ non ſunt ſeruanda.*
49 *Anima eſt cunctis rebus pretioſior.*
50 *Diuitiæ cum affectu cumulatæ, ſunt ignominioſæ.*
51 *Diuites in terra ſunt fortes, & in cœlo debiles.*
52 *Molẽdinarij peccant volentes farinã à pauperib.*
53 *Qui pauperi tollit quod ei ſit neceſſarium pro victu, dicitur ei effundere ſanguinem.*
54 *Conductores augendo pretiũ rei cõductæ ad damnum alterius, non dicuntur habere bonã fidem.*
55 *Qui procurat diuitias cum alterius damno, procurat contra propriam ſalutem.*
56 *Facilius eſt camelum intrare pro foramen acus; quàm diuitem in regno cælorum.*
58 *Melius eſt parum cum iuſtitia, quàm multum cũ iniquitate.*
59 *Non debet attendi ad augumentum pretij, ſed ad cauſſam.*
60 *Augumentum ad damnum alterius nõ debet attendere: ſed repelli.*
61 *Theſaurizare non debemus in terra.*
62 *Conſulentes non debent conſulere ad damnum alterius.*
63 *Conſulentes malum pro bono, ſunt homicidæ.*
64 *Malum perſuadentes proximo, occidunt animã.*
65 *Conſiliarij Principum deberent eſſe iuſti.*
66 *Conſulentes damnum, tenentur ad damnum.*
67 *Princeps ſequitur conſilia ſuorum conſiliariorũ.*
68 *Malum faciens Princeps ex conſilio ſibi dato non eſt ei imputandum; ſed conſulentibus.*
69 *Qui bonum pro malo, & malum pro bono dicit, habebit pœnam temporalem, & æternam.*
70 *Molendinarij ſpernentes ordinem Principis, deberent puniri.*
71 *Iuſtitia violatur auro.*
72 *Nudus qui de terra egreditur, nudus illuc reuertitur.*
73 *Homo puluuis eſt, & in pulucrem reuertetur.*
74 *Mors omnia tollit.*

Dominus illuminatio mea.

Caſus.

CLericus miſit ſtaria xij. frumenti ad Molendinum pro macina, qua completa molendinarius à ſeruo. d. Clerici voluit circa lib. x. farinæ quærelando etiã, quia volebat etiam pecuniam; allegando quod ita omnes dabant: de quo Clericus querit quid iuris, cum iſtud ſit inſolitum; & vltra molituram, & pecuniam in vſu debitam, & ſolutam Sereniſs. Cameræ, vel Camerario conductori Gabellæ: & molendinarij omnes ſtipendiati à Camera tenentur molere, ipſiq; tale onus vſurparunt: de quo Communitas conqueſta apud Principem; qui à Camerario, & alijs miniſtris perſuaſus dicebat quod omne datum dictis molendinarijs erat donatio: tamẽ ad ſatisfactionem Cõmunitatis decreuit pœnam imponi dictis molendinarijs recipientibus de cætero pro macina pecuniam, & farinam: & nihilominus ordinem ſuum ſequuntur ſpretis ordinibus Principis vnde conſultus dico, quod quicquid datur dictis molendinarijs nõ eſt donatio, ſed potius concuſsio: & quod nedũ eſt indebita exactio à perſonis Eccleſiaſticis: ſed etiã à laicis.

Et quò ad Eccleſiaſticas perſonas pro concluſione videatur Sylu. in ſumm. verb. Immunitas 1. à nu. 19. ad finem: de quo aliàs ſcripſi: &
1 magis in iſto caſu; quia onus † eſt nouum, & nedum ſecularis: ſed neq; Eccleſiaſticus, citrà Papam poteſt imponere; nec impoſitum augere Abb. & alij Canoniſtæ. in c. Prohibemus. de cẽſ. & ibi Apoſtila in verbo, Sibi ſubiecta, & magis ratio procedit, quia hic non adeſt auctoritas Papæ, neque Principis ſecularis: vnde perſonæ Eccleſiaſticæ ad illud non tenentur: immò nec laici: ad quod oſtendendum, primò aduerto qđ officiales deputati, & vocati, Gabellotti, faciunt liſtam, & ordinem pro macina: deputando primum, ſecundũm, tertium, &c. Vt molendinarij ad hoc deputati ſeruent illum; quẽ tamen à paucis annis citra ſpernunt; & ad ſuum commodum pro munere interuertunt, & anteponunt dantes pecuniam illis; qui ſunt in ordine; à quibus: & etiam à cõſtitutis in liſta volunt farinam: vnde nulliter agunt: quia de iure
2 † Diuino, Canonico, & ciuili prohibẽtur. in lib. Deuteron. c. 12. Talia ſunt verba, ſcilicet, quod præcipio tibi, hoc tantum facito, nec addas quicquam, nec minuas. & Paul. Apoſt. in Epiſt. ad Thim. c. 5. ad finem dixit: Teſtor corã Deo;

vt hæc

vt hæc cuſto dias ſine præiudicio nihil faciens in alteram partem declinando:& in c.8. etiam apud finem ait:præcipio tibi corã Deo, vt ſerues mandatum ſine macula.quod in iure canonico probatur per textum in c.Piſanis.de reſtitut.ſpol. ſicut in iure ciuili in l. Eum in §. Si prætor.ff. de tranſact. & eſt optima ratio;
3 quia inferior † non poteſt tollere legem ſuperioris.c.Inferior.de maior.& obed.l.fin.C.de leg.debet enim ei præbere reuerentiam.& qñ
4 agat † contra eius ordinem,dicitur eum ſpernere,vt not.Gl.in l.1.§.Sed & ſi vicinus.in verbo:ſeruitutẽ.ff.de acq.plu.arcen. Quare actus
5 dd. molendinariorum contra † ordinem poſitum ab officialibus,non ſolum eſt nullus: ſed eſt iniquus.l.Scire oportet.§.fin.ff.de excuſat.
6 tut.& ibi Bal.nec † conualidari poteſt ex curſu temporis.c.Non firmatur.de reg.iur.in 6. l.Quæ ab initio.ff.eod.tit.& ſequitur Bal.in l. Quidam.in prin.C.de fideicom.dicens; quod quæ ab initio malè ordinantur non poſſunt poſtea efficaciam habere:Quare † merentur pœ-
7 nam.l.itaq; fallo.ff.de furt.& tradit Abb.in c. Quorundam.de ſolut.& facit textus in c.2.de reb.Eccl.non alien.

Quod autem datur dd. molendinarijs nõ ſit
8 donatio, ſed concuſſio; probo ſic: donatio † procedit à liberalitate; vt in l.1.ff.de donat. ibi,& factum demonſtramus quod libero proficiſcitur, qui liberalitatis gratia aliquid dat.
9 & ille videtur † donare, qui nullo iure cogente dat.l.Donari.ff.eod.tit.l.Munus.propriè.ff. de verb.ſignif.vbi Gl.in verbo,quodcunque. dicit, quod donum eſt ſine cauſſa. Qui igitur dant dd.molendinarijs pecuniam, dant vt interuertant ordinem officialis;& eis moliãtur, relictis in ordine poſitis:& ex neceſſitate viuẽdi,ex qua neceſſitate non poteſt donatio præ-
10 ſumi;quia nemo † in neceſſitate dicitur liberalis.l.Rem legatam.ff.de adim.leg.& neceſſi-
11 tas † famis eſt maxima.l.1.C.de pat.qui fil.di-
12 ſtra: vnde donatio † non eſt præſumenda;quæ in dubio nũquam præſumitur.l.Cum de indebito.ff.de probat.l.Si cum aurum.ff.de ſolut.&
13 ratio eſt,quia qui † donat dicitur iactare: ſeu dilapidare.Gl.Cum ibi allegatis in c.Quia veriſimile.in verbo conceſſerit.de præſumpt.&
14 nemo † præſumitur iactare ſuum,vt ibi Gl.& tradit Pariſ.in conſ.8.nu.3.vol.4.& quodcũq;
15 † datur cum conditione non poteſt dici donatio:ſicut in expreſſo dicit textus in d.l.1.ff.de donat.verſ.dat aliquis.vnde pecunia data iſtis molendinarijs non poteſt dici donatio; quia procedit à neceſſitate, & à cauſſa, ſcilicet, vt qui dat, habeat macinam; licet non ſit in liſta, ſeu ordine.

Et tantò magis ratio procedit; quia ipſi molendinarij ſunt cum ſtipẽdio deputati pro
16 macina:& † officialibus eſt prohibita donatio. l.Vnica.C.de contract.iud.ſicut,& adminiſtratoribus.l.1.ff.de tutel.& rat.diſtra.nam qui ha
17 bet † officium cum ſtipendio,non poteſt vltra ſtipendium aliquid habere.Bar.in l.Si quis.§. Vtrum.ff.ad Senat.con.Sillcian.quem,& Bal. in l.2.C.de oper.lib.allegat.Felin.in c.De hoc. nu.7.de Simon.& affirmat.Abb.in c.Eccleſijs. de cenſ.Quare data molitura pro Camera; & pecunia ſolita,& ſtante eorum officio; tenentur gratis molere; & quia in eorum manibus
18 ſtat effectus officij, id quod † tenentur ex officio, faciunt per munera, dicuntur concuſſores:& ad reſtitutionem tenentur, ſicut probat Specul.in tit.de recuſat.§.Effectus.nu.18.per textum in c.Concuſſiones.1.q.1.& c.Militare. in fin.23.q.1.& l.Quod euitandi.C.de cond.ob turp.cau.quod probat Sylu.in ſum.verbo,Cõcuſſio.n.2.qui dicit, quod ille dicitur concuſſor, qui non vult facere quod debet, niſi data pecunia, aut quando extorquet aliquid vltra ſtipendia ſibi conſtituta.& ibi num.3.addit q;
19 tales † tenentur ad reſtitutionem, etiam ſi non ſint condemnati,quicquid enim officialis recipit:ſub prætextu faciendi, vel non faciẽdi
20 id, ad quod tenetur ex officio, dicitur † per concuſſionem recipere.l.Illicitas.§.Ne potentiores.verſ.Illicita.& verſ.Ne tenuis.ff.de offic. præſ.c.Paratus.23.q.1.vbi ad finem iſta dicũtur verba; ſcilicet.Neminem concuſſeritis, eſtote contenti ſtipendijs veſtris. Et probat Pariſ.de Put.in tract.de ſynd.§.Syndicantur
21 etiam officiales. Omnis enim † qui habet officium dicitur militare, quamuis non ſit in militia.c.Militare.§.fin.23.q.1.& exponit Gl. in verbo, Militiæ.Ex quibus omnis homo prudens,qui rectè velit iudicare,cognoſcet,ſi farina ſublata ſit donatio, vel concuſſio: ſicut, & pecunia; quæ quamuis ab indigentibus macina detur; non procedit à liberalitate, ſed à neceſſitate: quia aliàs molendinarij eam nõ præberent,vel ſaltem diutius cum maximo dãno:& turpem farinam,& quaſi ignitam darẽt, quæ omnia communitas debebat per teſtes probare ad veritatem oſtendendam: vnde in
22 rei veritate ſunt concuſſores: Immò † prædones,ſicut colligitur in d.c.Militare.ibi, dũ ſumptus quæritur, prædo graſſetur; quod ſentit Bal.in l.Miſſi ad finem.C.de exact.tribut.lib. 10.dum ait, quod illi,qui prætextu officij aliquid exigunt indebitè,poſſunt accuſari de robaria:quod etiam dicit Pariſ.de Put.in d.trac. de ſynd.C.de exceſſ.mil.ſecul.num.14.qui dicit,quod hodie ſimiles communiter ſunt præ-
23 dones: & prædo † etiam dici poteſt,qui facit extra ſolitam conditionem.Bal.in auth.cui re
24 lictum.num.10.C.de ind.vid.toll.& qui † adminiſtrat rem alterius; & non reddit totum.l. Põponius.§.Ex facto.& ibi Alex.ff.de acquir. poſſ.& in l.Si ex ſtipulatione.num.5.& 6.eod. tit.& Bal.in l.Si te expilaſſe.C.ex quib.cau.infam.irrog.& in l.Si fideiuſſor.in prin.verſ.vnde

pactum.

25 pactum.C. mand. & ibi dicit, quod tales † nedum ad reſtitutionem tenentur; ſed ammittũt etiam ſtipendium: nec propterea pœnam euitant. l. Non prodeſt. ff. ui bon. rapt. immò dicitur in c. Pœnale. 14. quæſt. 5. & c. Meretrices. 32. qu. 4. ꝙ huiuſmodi uſurpatio habet uim furti. & in c. Fraternitas. 12 q. 2. & c. Sequenti, quod
26 quandocunque id † agatur ex auaritia acrius ſunt puniendi: & Camerarius conductor Ga-
27 bellę cum ſit † ſuperior dd. molendinariorum deberet, ſicut tenetur, eis talia prohibere: ſicut tradit Card. in Clem. 1. de teſt. nu. 4. verſ. Quinto nota: immò etiam punire. c. Forte. in fine. 23. q. 4. ibi, coerce, corripe, excommunica; de-
28 grada, & non † faciens, quod iuſtitia mandat poſſet ipſe condemnari, ſicut tradit Bal. in auth. & omnino. num. 1. C. ne uxo. pro marit. verſ. Sed vbi ratione tyrãni; & quandocunque non fa-
29 ciat quod eſt iuſtum, debet † haberi recurſus ad maiorem ſuperiorem: quod etiam approbat Cynus in l. Abſentem. C. de accuſ. iudex
30 † enim cõpetens debet prohibere, ꝙ illicitè poſcatur. l. Non ſolet. C. nou. vectig. & l. Vectig. C. nou. vectig. quia noua onera non ſunt tolleranda; quia leges licet loquantur de vectigalibus; habent locum in iſto caſu ex identitate rationis ſecundum Salyc. in d. l. Vectigalia, vbi dicit; quod illud eſt nouum quod vltra ſolitum exigitur, & quandocunque iudex non faciat iu-
31 ſtitiam recurrendum eſt ad principem; qui † à Deo eſt miſſus ad vindictam malorum, & laudem bonorum. c. Solitæ. in prin. de maio. & ob. cuius eſt proprium. facere iuſtitiam. l. Digna vox. C. de leg. l. Ex imperfecto. C. de teſt. & ita
32 diſponere † vt ſubditi ſui bene uiuant, nec mala peragant. auth. Vt non luxu. cont. nat. coll. 6. in prin. cuius hæc ſunt verba, ſcilicet: Quia omne nobis eſt ſtudium, & oratio, vt & crediti nobis à domino Deo benè uiuant: ita quod al-
33 ter † alteri non faciat quod ſibi nollet fieri, ꝙ eſt præceptum Domini Noſtri Ieſu Chriſti, per Diuum Euangeliſtam Matthæum. in c. 7. & legis canonicæ, de qua in c. 1. diſt. 1. & legis ciuilis, & in l. Iuſtitia. ff. de iuſt. & iur. & princeps
34 † debet liberare ſubditos à manibus inimicorum ſecundum legem Dei, de qua in lib. 1. Regum. c. 10. in prin. aliàs ſi iuſtitia non haberet locum ſecundum S. Auguſtinum. in c. 4. de Ciu.
35 Dei, regna, † & dominia nihil aliud eſſent niſi magna latrocinia: & de Principe noſtro nõ eſt dubitandum, qui rectus, & iuſtus eſt; & iuſtus
36 † princeps habet compaſsionem. c. Vera. 45.
38 diſtin. & qui † facit iuſtitiam eſt Deo acceptus. c. Ad decorem. de inſtitut. qui verò non facit iuſtitiam, nõ dicitur habere charitatem,
39 quia vbi † non eſt charitas, non eſt iuſtitia. c.
40 vbi ſana. 24. q. 1. & qui † habet charitatẽ Deus eſt etiam cum illo, quia vt ait S. Ioan. in 1. Epi. c. 4. Deus eſt charitas, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo: qui enim habet charitatem non poteſt peccare, quia charitas eſt fructuoſa in omnibus pœnitentibus, glorioſa in perſeuerantibus, victorioſa in martiribus, & operoſa in omnibus fidelibus: vt habetur in c. Charitas eſt. vt mihi videtur de pœnit. diſtin. 2. vnde, qui cupit habere gratiã cum Deo; debet opera ſua in charitate, & iuſtitia
41 facere: nec ſufficit † opera in charitate facere in peccato mortali, quia ei non proſunt ad gloriam æternam. c. Quærat. §. Quod autem. de pœnit. diſtin. 3. vnde cum in Principe noſtro
42 adſit bona voluntas, quæ in † bono ſemper præſumitur, & quod ſit conformis legi ſcriptæ ſecundum Dec. in conſ. 580. num. 2. ad finem; & bonus Princeps ſemper tendit ad bonum commune, potiuſquã ad proprium: vt recitat Glo. in Clem. vnica. in verbo, Regum. ver. Cum ergo Princeps de baptiſ. & dixit Iſaias Propheta in
43 c. 32. verſ. Princeps verò. vtilitas † enim publica eſt anteponenda priuatæ. c. Sciens. 7. q. 1. ibi nã pluſimorum vtilitas, vtilitati vnius eſt anteponenda. l. Vnica. § penul. C. de cadu. toll. cuius legis hæc ſunt verba, ſcilicet tãtum etenim nobis ſupereſt clementiæ, quod ſcientes etiã fiſcum noſtrum ultimum ad caducorum uendicationem uocari, tamẽ nec illi pepercimus, nec auguſtum priuilegium exercemus, ſed ꝙ communiter omnibus prodeſt, hoc rei priuatę noſtræ utilitati præferendum eſſe cenſemus; noſtrum proprium commodum imperialiter exiſtimantes: quod etiam in iure canonico deſcribitur. c. 2. de offic. leg. in 6. per hæc verba videlicet officij noſtri debitum remedijs inuigilat ſubditorum: quia dum eorum excutimus onera, dum ſcãdala remouemus; nos in eorum quiete quieſcimus: & fouemur in pace.

Nec obſtat, quod Princeps fuerit perſuaſus, quod illud datum molendinarijs ſit donatio; & quod qñcunque fieret prohibitio eſſet damno Cameræ, quia ultra, quod in facto uidetur illum prohibuiſſe: reſponderi poteſt, quod nõ eſt donatio, ut ſupra probauimus: & cõmunitas examinatione teſtium certificaret Principem de concesſione.

44 Secundò, quod illicitum † non dicitur eſſe damnum. l. Nõ dubium. C. de leg. cum ſimilib.
45 Tertiò; quod ea, quæ † ſiunt contra bonos mores, ſemper ſunt nulla. l. Pactũ, quæ cõtra C.
46 de pact. & quæ † ſunt nulla non poſſunt conualidari. c. Non firmatur. de reg. iur. in 6. & tradit Innoc. in c. Prudentia. de offic. de leg.
47 Quartò, quod ea, quæ † ſiunt inhoneſta, nec ualẽt, nec confirmari poſſunt. c. fi. de pact. in 6.
48 Quintò, quod ea, quæ † ſiunt in detrimẽtum animæ non ſunt ſeruãda. c. fin. verſ. Quod etiã.
49 de pact. in decretali. Anima † eſt enim cunctis rebus pretioſior. c. Præcipimus. 1. q. 1.
50 Sextò, quia diuitiæ † in hoc mundo cum ſtudio, & affectu cumulatæ ſunt ignominioſæ. c. ca.
51 Gloria. 12. q. 2. propterea qui † in hoc mundo diligunt

diligunt diuitias, licet dicantur fortes, in cœlo
ſunt debiles.c.Omnes.47.diſt. Dicti igitur mo-
lendinarij quærentes locupletari cum damno
alterius;& maximè pauperum ; nam multi ha-
bent ſolum ſtarium, immò ſolam minam reco-
lectam in ſpicis poſt meſſem ,& tamẽ ab eis ẽt
52 volũt farinam,& pecuniam;& ſic† peccant, nã
farina eis ſublata erat pro eorum victu ; vt ha-
betur in c.Paſtor.1.q.2.ibi, Nec illi,qui ſua poſ
ſidentes, dari ſibi aliquid volunt ſine grandi
53 peccato ſuo, vnde† pauper erat victurus,acci-
piunt,immò dicitur dictis pauperibus effunde
re ſanguinem,vt in c.Quid dicam.ead.cau.& q.
4.c.Imolans.14.q.5.

Septimò,reſponderi poteſt, quod quamuis
conductores Gabellæ augeant penſionem Ca-
meræ,augmentum procedit ab iniquitate mo-
lendinariorum,qui & ipſi augent pretium, pro
molendinis conductis; quia ab ipſa iniquitate
54 magis lucrantur in re conducta,& non† dicun-
tur habere bonam fidem.c.Qui contra iura me
55 reatur, de reg. iur. in 6. & qui † procurat eſſe
diues cum alterius damno,procurat contra ꝓ-
priam ſalutem:dixit enim Dominus noſter Ie-
ſus Chriſtus, vt teſtatur Euãgeliſta Matthæus,
in c.19. Amen dico vobis, quia diues difficile
intrabit in regnũ cœlorum: & iterum dico vo-
56 bis,facilius† eſt camelum per foramen acus trã
ſire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorũ:
ſuper quibus verbis D.Hieronymus ſcripſit, ꝙ
qui diuitias, & ſæculi voluptates contempſe-
rint, centuplum accipient, & vitam æternam
58 poſſidebunt: melius † eſt enim parum habere
cum iuſtitia,quam multum cum iniquitate ; vt
in primo lib.Parab.Salom.c.16.qui in eod.lib.c.
10. etiam dixit,quod nihil proderunt theſauri
impietatis;iuſtitia verò liberabit à morte.Vn-
de qui Principem conſulunt,quod ſi illicita ꝓ-
59 hibeat, ſit damno Cameræ, non † debent ani-
maduertere ad augmentũ ſed ad cauſſam aug-
menti. c. Vides. 23. q.6. & quando cognoſcant
augmentum tendere ad damnum alterius, de-
60 bent† offerentes repellere.c.Denique. 14.q. 5.
refert enim S. Matthæus.in c.6.quod Dominus
61 Ieſus hæc protulit verba,ſcilicet:Nolite† the-
ſaurizate vobis theſauros in terra,vbi erugo,&
tinea demolitur,& vbi fures effodiunt,& furã-
tur:theſaurizate autem vobis theſauros in cœ
62 lo: conſulentes† enim numquam debent con-
ſulere ad alterius damnum.l.4.§.Hoc autem.ff.
63 de damn.infect.& nedum peccant, qui † malũ
pro bono conſulunt propter munera, ſed ſunt
quaſi homicidæ.c.Noli putare,de pœnit.diſt.1.
dicitur enim in Pſalmo 56.verſ.6.quod Filij ho-
minum dentes eorum ſunt arma, & ſagittæ, &
lingua eorum gladius acutus:& eſt optima ra-
64 tio;quia qui malum ſuadet proximo, dicitur
occidere eius animam,& tenetur ad reſtitutio
nem damni:vt notat Nauar.in d.c.Noli putare.
65 in prin.conſulentes † enim ſuum Principẽ de-
bent eſſe iuſti;quod ſi ſecus agant vocãtur de-
66 ceptores.c.Quantò.de iureiur.& tenentur† ad
ſatisfactionem damni, quod ex eorum conſilio
dederunt:vt probat Abb. in c.Tua nos. num.3.
de homic. per textum in l.Illicitas. §.Sicuti. ff.
de offic. Præſ. quod ibi affirmat etiam Felin.
67 Princeps † nanque ſequitur conſilia pruden-
68 tum.c.Peruenit. 84. diſtin. vnde ſi † quandoq;
malum tollerat,conſilio ſibi dato,quod ſit bo-
num,non eſt ei imputandum, ſed conſulenti-
bus.c.Innitaris.de conſtitut.l.potioris gradus.
C.de offic.rect. prouin. Caueant quæſo conſu-
lentes Principem,ne incidant in pœnas de qui
bus.in c.Ita corporis.11.q.3.& c.Ve qui dicitis.
ead.cauſ.& quæſt.vbi per verba Iſaiæ prophæ-
69 tæ dicitur, quod qui † dicit malum bonum,
& bonum malum, habebit pęnam temporalem
& æternam:ſed tamen Princeps noſter non ob
ſtantibus conſilijs ſibi datis ꝙ huiuſmodi exa-
ctio illicita eſſet donatio,& damno eſſet Came
ræ eam prohibendo,ſtatuit pęnam dantibus,&
70 recipientibus:verum quia† molendinarij ſper
nunt ordinem deberent puniri.c.1.cum ibi Gl.
pen. de matrim.cont.interd.Eccl. cõtract. & l.
vltim.ff. ne quod in loc.pub.& in pœnam exilij
cadunt.l.vltim.C.nou.vectig.Immò excommu-
nicandi ; quia ordinem Principis contemnunt.
c.Innouamus.de cenſ.Sylu.in ſum.in verbo.ex-
communicatio 7. nu.54. & cauſſam ignoro tãti
exceſſus:niſi ſubintret diſpoſitio textus. in ca.
Pauper cum non habet.11.q.3. quæ ita dicit:Ci
71 tò† violatur auro iuſtitia,nullamque pertime-
ſcit reus culpam,quam redimere nummis exi-
ſtimat,ſed ipſi,& officiales, quibus à Principe
committitur, quod ordinem non ſeruantes pu
niant, non obliuiſcantur dictum Iob in primo
72 c.ſui libri:quando dixit:Nudus† de terra egreſ
ſus ſum,& nudus illuc reuertar & illud creato-
ris noſtri in lib.Geneſis.c.3. ſcilicet, Memento
73 † homo quia puluis es, & in puluerem reuer-
teris:omnes enim diuitias,& dignitates huius
74 ſeculi relinquent:mors† enim omnia tollit, &
hic finis. Laus Deo,& B. M. ſemper Virgini.

FINIS.

INDEX SINGVLARIVM RERVM, QVÆ IN HOC CONSILIORVM VOLVMINE CONTINETVR.

Prior numeris Conſilium, alter ſummarium, poſterior paginam denotat.

A.

ABBATES conferunt minores ſecularibus cum conſenſu Epiſcopi.cõſ.142 nu.52.fol. 202
Abbates, & Guardiani regulares retinent nomen ſuperioris.conſ. 64 nu 3.fol. 89
Abbates poſt concilium non conferunt ordines non ſubditis conſ. 142. nu 51. 202
Abbatiſſa non poteſt præſentare ad beneficia ſine conſenſu capituli.conſ.125.nu.2. 176
Ab omni ſpe mali debemus abſtinere.cõſ. 159. nu.31. 241
Abſurditas eſt illa quæ contrariatur legi.conſ. 24. num. 19. 30
Abſurditas eſt vitanda conſ. 8. nu.8. fol.9.& cõſ.24. nu 17.fo.30 & cõſ.161.nu.64.250.& cõſ 167.nu.14. 262
Acceptio perſonarum eſt quando circa æqualia fit inæqualitas.conſ. 156.nu.22. 232
Acceſſorium non poteſt eſſe melioris cõditionis quã ſit res principalis.conſ. 145. nu.2. 207
Acceſſorium refertur ad ſuum principium. conſ. 21. nu. 7 fol 25. & conſ. 156. nu 30. 232
Accedens aſſumit natura eius cui accedit. conſ. 53. nu. 20. fol.76. & conſ 145.nu.6. 207
Acquiſita de fructibus Eccleſiæ ſunt Eccleſiæ. conſ. 112. nu. 2. 162
Actio durat vſq; ad quadraginta annos.cõſ.52.nu.22. 74
Actio non dicitur remiſſa, ab offenſo per ſigna in cõmuni.conſ. 128 nu.10. 181
Actionem dimittere non tenetur offenſus. conſ. 128. num. 3. 180
Actiones in peccato non habent vigorem legis.conſ. 157 nu. 15. 234
Actus actiuorum debent cadere in ſubiecto diſpoſito conſ. 72. nu 6. 100
Actus attribuitur cauſæ proximæ.conſ. 50. nu. 71. 67
Actus contra legem eſt nullus. conſ. 157.nu. 32. 235
Actus contrarius vt noceat debet fieri de proximo. conſ. 50. nu. 84. 68
Actus cum aliqua adiectione non poteſt pro parte accipi,& pro parte non.conſ 42. nu 54. 54
Actus ex modeſtia factus non præiudicat.conſ. 50. num. 84 68
Actus factus in mala fide numquam conualidatur. conſ. 152. nu.15. 222
Actus legitimus eſt electio.conſ 103 nu.64. 149
Actus legitimus eſt prouiſio de beneficio.conſ. 103. num. 43. 149
Actus nullus conualidari non poteſt.conſ 173.nu.9. 273
Actus qui obſeruatur in capiẽda poſſeſſione loci religioſi per clericos denotat, locum eſſe religioſum. conſ. 104 nu. 10. 153
Actus qui requirit ſcripturam non præſcribitur eã nõ apparente. conſ 107. nu, 22. 143
& conſ 158. nu. 10. 238
Act⁹ reſiſtẽs legi nullã parit obligationẽ. cõſ.21.n.9. 20
Act⁹ viſitationis eſt actus iuriſdictionis. cõſ.20 nu.7. 24
Actus vt præiudicet debet eſſe de propinquo. conſ. 50. num 70. 67
Actuum iteratio demõſtrat liberam voluntatem mulieris, & eam obligat.conſ. 74. nu. 22 103
Ad acquirendum ius patronatum requiritur dotatio ſeu fundatio aut præſcriptio.conſ. 31. nu. 12. 36
Addere, vel detrahere officio inſtituto à S. Romana Eccleſia nemo poteſt.conſ. 97. nu 6. 137
A delectatione oritur peccatum conſ. 169. nu. 12. 265
Adiectiua vno ſubſtantiuo copulata non ſẽper requirunt verificationẽ omnium.conſ.8. nu 6. 9
Ad euitandam abſurditatem verba licet impropriare conſ. 24. nu. 18. 30
Ad id quod omnes tangit omnes contribuere tenetur conſ. 59 nu. 9. 85
Adminiſtrans Eccleſiam, ſi male ſe gerat, prouocat iram Dei in populum conſ. 167 nu 1. 261
Adminiſtrator nõ reddens totam rem dicitur prædo. conſ. 173. nu 24. 273
Admiſſio præſentationis acquirit ius præſentato.cõſ. 125. num. 6. 176
Admiſſio ſi, & in quantum, cuius ſit efficaciæ cõſ. 125. num. 9. 176
Ad ſimoniam tria requiruntur vt ſit punibilis conſ. 42. num. 20. 51
Aedificare, & reparare tendunt ad materiam Eccleſiæ.conſ. 90. nu 23. 128
Aedificans in ſolo alieno dicitur inferre violentiam inquietatiuam.conſ. 159. nu 24. 241
Aedificium in alieno cõſtructũ debet demoliri quàm primum.conſ 159. nu. 23. 241
Aequalitas denotat ſenſum potius quam verba. conſ. 156. num. 13. 232
Aequiparatio in pœnalibus non fit quando pœna imponitur ipſo iure. conſ. 88. nu. 2. 124
Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ conſ 88. num. 6. 124
Aequitas eſt media inter rigorem, & miſericordiam conſ. 19. nu. 6. 21
Aequitas eſt rectitudo iudicij.conſ. 19. nu. 5. 21
Aequitas non tollit ius conſ. 19 nu. 10. 21
Aequitas, & ius conſiſtunt in ſcriptura. conſ. 19. num. 11. 21
Aetas immatura non eſt quando eſt proxima ætati annorum 12. conſ. 110. nu. 20. 161
Affectio cadit in proximiores.conſ. 22. nu. 29. 30
Affectio ſemel inducta non tollitur niſi per collationem Papæ conſ. 47. nu. 3. 61
Agens ſine auctoritate ſuperioris eſt in mala fide.cõſ. 157. num. 33. 235
Agens vigore ſpecialis commiſſionis debet ſeruare formã.conſ. 91. nu.13. 129
Agere contra offenſorem, vt alij caueant à delictis, eſt effectus iuſtitiæ vindicatiuæ.conſ. 128. nu 14 181

Aggreſſorem quando licet occidere. conſ. 124. nu. 4. 175
Alia crimina, & quæ nõ æquiparantur. cõſ. 88. nu. 9 f. 124
Alienans rem Eccleſiæ nõ peccat ſi eam redimat malè alienatã conſ. 80. num. 6. 112
Alienans ſi cognoſcat rem malè alienatam poteſt inſtare ad reſciſſionem. conſ. 158. nu. 17 238
Alienatio bonorum Eccleſiæ non poteſt fieri ſine auctoritate Papæ. conſ. 59. nu. 3. 85
Alienatio Eccleſiæ intelligitur de re promiſſa, & ſecundum quod fuit obſeruatum. conſ. 90. nu. 20. 128
Alienatio emphyteuſis irrequiſito Domino inducit caducitatẽ ipſo iure abſq; ſententia cõſ. 78. nu. 8. 110
Alienatio rei Eccleſiæ duo copulatiue requirit. conſ. 158. nu. 25. 238
Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla, etiam ſi ad futurum ſit damnoſa. conſ. 80. nu 25. 113
Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla, ſi non conſtet de euidenti vtilitate. conſ. 158. nnm. 31. 239
Alienatio rei Eccleſiæ non fit niſi cauſa cognita. conſ. 21. num. 2. 25
Alienatio rei Eccleſiæ nõ fit quãdo fructus ſufficiunt ad reparationem. conſ. 80. nu. 18. 113
Alienatio rei Eccleſiæ patronatæ quando non valeat ſine conſenſu patroni. conſ. 151. nu 31. 220
Alienatio rei Eccleſiæ requirit quod aliter fieri non poſsit. conſ 80. nu. 27. 113
Alienatio rei Eccleſiæ requirit cauſæ cognitionem. conſ. 80. num. 4. 112
Alienatio rei Eccleſiæ requirit duo copulatiue. conſ. 80. num. 3. 112
Alienatio rerum Eccleſiæ requirit pro forma conſenſum rectoris. conſ. 10. nu. 12. 13
Alimenta dans habenti ad ea obligatum poteſt repetere. conſ. 161. num. 37. 249
Alimenta dantur maiora, & minora ſecundam qualitatem perſonæ. conſ. 162. nu. 3. 251
Alimenta debentur diuerſimode ſecundum qualitatẽ perſonarum. conſ. 156. num. 24. 232
Alimenta debentur ſecundum conditionem perſonæ. conſ. 112. nu. 13. f 163. & conſ. 156. nu. 24. 232
Alimenta non reprobantur à iure conſ 14. nu. 5. 16
Aliud eſt beneficium, aliud fructus conſ. 84. nu. 8. 119
Aliud eſt res ipſa aliud poſſeſſio rei. conſ. 31. nu. 13. 36
Allegans melioraſſe non auditur. conſ. 21. nu. 4. 25
Allegans minorem ætatem debet eam probare. conſ. 44. num. 18. 57
Allegans plus illum habere quã dicat, tenetur probare. conſ. 161. num. 30. 248
Alteratio iuriſpatronatus non inficit ceſsionẽ. conſ. 75. num. 11. 105
Alteri eſt faciendum quod ſibi fieri vellet. conſ. 114. num. 1. 164
Alteri non eſt faciendum, quod ſibi nollet fieri. conſ. 173. num. 33. 274
Altitudo tigna, & feneſtræ denotant murum eſſe totũ vicini. conſ. 159. nu. 18. 240
Alumnus non admittitur ad hæreditatẽ patris alumni. conſ. 66. num. 24. 93
Alumnus non admittitur ad legitimã. conſ. 66. nu. 25. 93
Alumnus habetur pro coniuncto. conſ. 66. nu. 27. 93
Ambitio ceſſat in his quo non concernunt niſi concedentis præiudicium. conſ 102. nu. 90 151
Amor Dei conſiſtit, laudando, pſalendo, & orãdo. conſ. 160. num. 42. 244
Amor proximi, ei ſubuenire & eidem facere quod nobis cupimus conſ. 160. nu. 43. 244
Angariæ vocantur ab ango. conſ. 136. nu 20. 190
Anima eſt prætioſior cunctis rebus. conſ. 29. nu. 23. fol. 32. & conſ. 173. num 49. 274
Animam quilibet debet ponere pro quibus ſuis. conſ. 171. num. 10. 270
Anima præfertur corpori conſ. 156. nu 9. 231
Anima præfertur corpori, & intentio legi. conſ. 84. nu 10. f. 119 & C. 155 nu. 9. 231
Anima quæ peccauerit ipſa morietur. conſ. 87. nu 11. 123
Animus ad maleficium eſt cum induſtria. conſ. 149. num. 19. 214
Animus per exteriora tantum eſt nobis notus. conſ. 149. num. 24. 214
Antecedens requirit ſequentem. conſ. 50. num. 64. 67
Apoſtoli ſtatuerunt diem Dominicum loco Sabbati. conſ. 163. nu. 6. 254
Appellans debet probare cauſam. conſ. 44. nu. 20. 57
Appellans debet proſequi infra tantum tempus quãtum ſe prætendit eſſe læſum. conſ. 44 nu. 29. 58
Appellatione Ciuitatis vel Oppidi venit eius territorium. conſ. 6. nu 2. 7
Appellatione proximioris quis veniat. cõſ 24 nu. 10. 29
Appellatio in cauſa feudi in poſſeſſorio nõ procedit. conſ 44 num. 19. 57
Appellatio eſt friuola ſi non probatur cauſa. conſ. 44. num. 21. 57
Appellatio eſt deſerta, inſtantia perempta. conſ. 44. num. 43. 59
Appellatione deſerta ſententia ſtat firma. conſ. 44. num. 46. 59
Appellatione Eccleſiæ intelligitur perſona non materia. conſ 69. num. 13. 95
Appellatione ſucceſſorum veniunt ſingulares. conſ. 75. num. 7. 105
Appellatione proximioris venit primus qui ſit in familia. conſ. 24. nu. 10. 29
Appellatione beneficij venit etiam cura. conſ. 98. num. 12. 138
Appellatione beneficij venit Canonicatus. conſ. 103. num. 92. 151
Appellatione interpoſita Iudex qui ſententiauit eſt loco partis. conſ. 133. nu 8. 187
Appellatione alimentorum veniunt veſtimenta, & medicinæ. conſ. 151. nu. 26. 220
Appellatus ſi faciat committere cauſam, & poſtea nihil deducat, eſt condemnandus ad intereſſe. conſ. 133. nu. 11. 187
Appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis. conſ 36. num 3. 39
Appoſitio manus Papæ operatur reuocationem ab inferiore, etiam ignorante. conſ 36. nu. 5. 39
Appoſitio manus Papæ, etiam ſine inhibitione ligat manus inferiorum. conſ. 36. nu. 4. 39
A propria ſignificatione verborum non receditur. conſ. 19 nu. 2. & 21. 22
A proprietate verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis. conſ. 156. nu. 6. 231
Aqua, vel puluere, aut ſaliua aſpergere clericũ eſt atrox iniuria conſ 82. nu. 6. 116
Arbitrium non tollit opus priori conſilio 66. nu. 20. 92
Arbitrium non importat deſtructionem operis pij. conſ. 66. nu. 21. 92
Archidiaconus in quibus non præcedat Archipræsbyterum. conſ. 121. nu 9. 171
Archipræsbyter Carpi, eſt Ordinarius, & Dioceſanus. conſ. 17. nu. 1. 19
Archipræsbyter Carpi habet iura Epiſcopalia, & iuriſdictionem, & propriã Diœceſim. cõſ. 173. n. 17. 174
Argumenta cõtra iuris regul. nõ valẽt. cõſ. 144. n. 14. 206
Argumentum à contrario ſenſu valet. conſ. 157. nu. 3. 234
Argumentum de feudo, & emphyteuſi, ad ius patronatum non valet. conſ. 75 nu. 14. 105
A ſententia cõfirmatiua nõ appellatur cõſ 44 nu 22. 57
Aſſaſſinus proprie dicitur, qui recipit pecuniam pro delicto conſ. 45. nu. 5. 60
Aſſaſſinus eſt etiam, qui ob gratiam alicuius, vel ſola promiſſione pecuniæ cõmittit delictũ. cõſ. 45. n. 6. 60
Aſſertioni iurantis non ſtatur ſine alijs adminiculis quãdo agitur de dirimendo matrimonio. conſilio 120. num. 5. 170

Aſſertioni

Aſſertioni Notarij quando ſtatur, & quando non. conſ. 50 num. 61. 67

Aſſignans terminum appellanti debet expecta re lapſum termini ante executionem. conſ. 23. nu. 10. 28

Aſſiſtens ſeruitijs Papæ habetur pro reſidente. conſ. 13 num. 10 16

A tactu mulieris ſemper eſt cauendū. conſ. 169 nu. 4. 265

Attenditur quod lex ſtatuit non obſtante ordine ſcripturæ. conſ. 50. nu 103. 69

Attentare dicitur qui capit poſſeſſionem parte non citata. conſ. 23. num. 1. 27

Attentata primo, & ante omnia ſunt reuocanda. cōſ. 23. num 2. 27

Attentata ſunt poſt interpoſitā appellationem. conſ. 132. num. 32. 186

Auaritia eſt idolorum ſeruitus. conſ. 167. nu. 10. 262

Auarus non ad Reum ſed ad aurum intuetur. conſ. 167. num. 22. 262

Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſæ. conſ. 158 nu. 26. f. 238. & conſ. 80. nu. 50. 114

Auctoritas tutoris nō præſumitur, niſi probetur. cōſ. 107. num. 9. 157

Auctoritas interpoſita ſuper contractu ſtatim nō cōualidat. conſ. 138. num. 73. 238

Auctoritas Papæ non validat gratiā informem. conſ. 22. num. 11. 27

Auctoritas Principis ſæcularis ad Clericos nō ſe extendit. conſ 157 nu 37. & 46 235

Auctoritas ſuperioris non validat actum. conſ. 22. num. 16 127

Augere eſt addere rei iam initiatæ. conſ 69. nu. 6. 95

Augmentum ad damnum alterius tendens debet repelli. conſ. 173. nu. 66. 275

Augmentum Canonis denotat contractū nouum. cōſ. 158. num. 32. 239

Augmentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectori cauſa penſionis. conſ. 89. nu 25. 126

Augmentum procederet, ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum. conſ. 89. num. 26. 126

B.

BAculum paſtorale ſignificat cœrctionē, & cuſtodiam. conſ. 142. nu. 27. 201

Baptiſmus, & ſepultura non faciunt beneficium curatum. conſ 92. nu 11. 131

Baptizans Baptizatum, etiam ignoranter eſt irregularis. conſ 46. nu. 1. 60

Baptizare volens debet perquirere, an puer ſit Baptizatus. conſ 46. nu. 2. 60

Baptizatur cum conditione quando neſcitur, an ſit Baptizatus. conſ. 46. nu 4 60

Bart. in l 3. §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. declaratur. conſ. 110 nu 15. 161

Bart. refutatur, qui dixerat poſſe fieri ſtatum faciens tributaria bona conſ 53. nu. 27. 77

Bene agit qui vtitur iure ſuo. conſ. 58. nu. 4. 84

Beneficia hæreticorum ſtatim poſſunt impetrari. cōſ. 60. num. 1. 86

Beneficia hæreticorū vacant ipſo iure. conſ. nu. 1. 85

Beneficia in ſeruitutem facile non ſunt redigenda. conſ. 107. nu 11. 157

Beneficia non debent dari his, qui ſunt in ſcandalo. conſ. 151 nu. 52. 220

Beneficia non æſtimantur ſine fructibus. conſ. 84 num. 17. 119

Beneficia reſignātium in curia vigore reg de infirm. non comprehenditur in indulto. conſ. 47 nu 7. 61

Beneficia ſunt Chriſti patrimonium conſ. 14. nu 4. 16

Beneficia vacantia in curia non comprehenduntur ſub indultis. conſ. 47 nu. 5. 61

Beneficiarij ſunt vſufructuarij in vita, conſ. 14. nu. 3. 16

Beneficij appellatione non venit cura. conſ. 97. nu. 1. 131

Beneficio debet prouideri de perſona, non perſonæ de beneficio. conſ. 151. nu. 38. 220

Beneficium adipiſcens ſecundum non mittitur in poſſeſſionem niſi citato illo quem ſcitur habere poſſeſſionem conſ. 86 nu 6. 122

Beneficium curatum dicitur quando à prima inſtitutione fuit, vt curatum erectum. conſ. 92. nu 6. 131

Beneficium curatū dupliciter dicitur conſ. 98. nu 1. 138

Beneficium curatum ſi per 40 annos teneatur, vt ſimplex, non erit curatum. conſ. 92 nu. 13 132

Beneficium eſt res ſpiritualis. conſ 84. nu. 21. 120

Beneficiū hæretici ſtatim pōt conferri. conſ. 60 nu 4. 85

Beneficium iuris patronatus non poteſt permutari ſine patrono, neq; vniri. conſ. 151. nu. 11. & 16. 219

Beneficium iuris patronatus non poteſt renunciari ſine conſenſu patroni conſ 151 nu. 14. 219

Beneficium iuris patronatus per immemorabile tempus tollit coniecturam, ne laici retrahantur. conſ. 38 num. 5. 44

Beneficium non dicitur habere, qui non percipit fructus, & fructus ſunt pars beneficij. cōſ. 84. nu. 18. 119

Beneficium non eſſe curatum dicens, non tenetur ad probationem conſ. 92. nu. 9. 131

Beneficium olim curatum cum non ſit hodie dicitur ſimplex. conſ. 92. nu. 6. & 10. 131

Beneficiū ſemel conceſſū tolli non pōt. conſ. 5. nu 13. 6

Beneficiū ſimplex datur minoribus. cōſ. 5. nu. 5. & 7. 6

Beneficium ſimplex, etiam ſi requirat reſidentiam nō meretur priuationem. conſ. 101. nu. 4 141

Beneficium quo actu cura non exercetur non eſt incompatibile cum alio curato conſ. 92. nu. 8. 131

Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ curſu. 30 & 40. annorum præſumitur, & quando. cōſ 158 nu. 6. & 7. 238

Binæ præſentationes non probant ius patronatum. conſ. 147. nu 27. 210

Blaſphemia dupliciter poteſt contingere. cōſ 85 n. 5. 121

Blaſphemantes puniūtur ab Epiſcopo. cōſ 85 nu 10. 121

Blaſphemantes poſſunt puniri, etiam à Iudice ſæculari. conſ 85. nu. 11. 122

Bona fama facit ceſſare præſumptionem doli. conſ. 114. num. 19. 165

Bona fides non eſt vbi contractus ſit contra legem. conſ. 21. nu 13. 25

Bona fides probatur probando per annos. 20. poſſediſſe. conſ. 41. nu. 28. 48

Bona fides requiritur ad acquirendum ius patronatum. conſ. 147. nu 30. 211

Bona acquiſita per clericos aſſumunt priuilegia eis conceſſa. conſ. 53. nu. 21. 76

Bona ad clericos peruēta ſunt exēpta. cōſ. 53. nu. 32. 77

Bona Clericorum non tenentur ad gabellas, nec ad introitum portæ. conſ 53. nu 33. 78

Bona Eccleſiæ non alienantur ſine conſenſu papæ. conſ. 148 nu 2. 214

Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum conſ. 141. nu 3 197

Bona Emphyteuſis Eccleſiæ hypothecari poſſunt. conſ. 78. nu 1. 110

Bona extrinſeca non computatur in proprietate. conſ. 165. nu. 20 257

Bona hæredis, & defuncti comprenduntur non confecto inuentario. conſ 66. nu. 10. 92

Bona in dubio præſumuntur allodialia cōſ. 165. n. 18. 257

Bona in titulum beneficij ſunt exempta cōſ 53 n. 45. 78

Bona patrimonialia clericorum gaudent immunitate conſ 53 nu 31. 77

Bona per Rectorem relicta quando non præſumūtur ex bonis Eccleſiæ acquiſita. conſ. 118. nu 5. 169

Bona quæ non ſunt affixa fundo cedunt conductori. conſ. 165. nu. 21. 258

Bona quando non ſunt confuſa cum hæreditate, & debita conſ 150 nu. 29. 212

Bona ſequuntur conditionem perſonæ cōſ. 145 nu 5 203

Bona ſua ſunt de quibus poteſt diſponere. conſ. 71. num. 5 98
Bonum eſt homini mulierem non tangere. conſ. 169. num. 1. 265
Bonum publicum præualet priuato.conſ. 70.nu. 34. 97
Bonus quilibet productum à natura.conſ.103.nu.33. 148
Boues ſunt inſtrumenta fundi.conſ.165.nu. 2. 250
Brachium ſeculare concedi debet, & quando.conſ. 79.nu.3. & 4. 111
Brachium ſeculare, nec peti, nec impetrari debet, ſi Eccleſiaſticus omittat ea quæ facere debet. conſ. 79 num 5. 111
Breuitas temporis tollit præſumptionem decreti.cóſ. 80 num.49 114
Bulla diſpenſationis ſola non probat.conſ 102.nu 28. 143
Bulla erectoria iuriſdictionis ſtrictè eſt intelligenda. conſ 64. nu 12 90
Bulla Gregoriana de fugientibus ad Eccleſiam, vbi loquitur de crimine leſæ Maieſtatis, ſtat in ſpecificatis.conſ. 88 nu 1 124
Bulla pœnalis nó extẽditur etiam ex ratione ſcripta. conſ 64 nu. 16 90
Bulla quæ eximit fratres ab ordinaria iuriſdict. eos nó eximit à iuriſdict. Sedis Apoſt.conſ. 64 nu. 21. 90
Bullæ expediri poſſunt mortuo Papa in forma quæ rationi congruit.conſ 33 nu 3. 38

C.

Cadauer debet reſtitui Eccleſiæ electæ infra 10. dies.conſ 48. nu 7. 62
Camera Apoſtolica ſubintrat in locum Eccleſiæ.cóſ. 112. num 1. 162
Canonicatus eſt dignitas largo modo.cóſ.50. nu.113. 69
Canonicatus eſt magnus honor.conſ.50 nu. 114. 69
Canonicatus eſt ſimplex beneficium ſine adminiſtratione conſ. 101. nu 6 fol. 179. & conſ 111. num. 6. fol 162. & conſ 153 nu. 3. 224
Canonicatus non eſt dignitas conſ 50 nu. 6. 64
Canonicatus non habet ordinem ſacrum annexum de iure.conſ. 153 nu 1. 224
Canon rei Emphyteuticæ ſoluitur pro recognitione non ratione fructuum.conſ. 61. nu. 5 86
Canones pendent ab auctoritate veteris, & noui teſtamenti.conſ. 153. nu 33 226
Canonici Cathedralis præcedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum.conſ. 58 nu. 3. 84
Canonici non habent iuriſdictionem. conſilio 153. num 57. 227
Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi. conſ. 160 nu. 1. 240
Canonici nó poſſunt imponere onus ſuper beneficio. conſ. 160. nu. 18. 243
Canonici non poſſunt ſtatuere in his quæ concernũt ſtatum Eccleſiæ.conſ 153. nu. 51. 227
Canonici non poſſunt ſtatuere contra iura ordinarij. conſ 160. nu. 17. 243
Canonici poſſunt malè à prædeceſſoribus ordinata retractare.conſ. 160 nu. 12. 243
Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa res ſuas, & circa quas conſ 153. nu. 58. 227
Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa ea, quæ ad eos pertinent.conſ. 153. nu. 59. 227
Canonicis Cathedralium olim cõmittebantur cauſſæ hodie omnibus dignitatem habentibus.conſ. 127. num 13. 179
Canonicus admiſſus poteſt repellere vſurpatores ſui beneficij conſ. 153 nu. 9. 224
Canonicus Cathedralis præſumitur prudens. conſ. 127. num 5 179
Canonicus Collegiatæ non Doctor non deputatur Iudex in Synodo.conſ. 127 nu.10. 179
Canonicus in poſſeſſionem miſſus debet habere fructus.conſ. 153. nu 8. 224
Canonum ſtatuta ab omnibus ſunt cuſtodienda.cóſ. 153 num. 32. 226
Capella iam erecta non recipit onus ex dotatione niſi de conſenſu Ordinarij. conſ. 107. nu. 1. 156
Capellanum conſtituere non arguit curam. conſ. 92. num 22. 131
Capitulum admittendo Canonicum debet ei prouidere ad neceſſariam eius ſuſtentationem de bonis vacantibus.conſ 63. nu. 9 88
Capitulũ non ſuccedit in delegatione.conſ. 119. nu. 6. 169
Capitulum ſuccedit in omnibus iuriſdictionalibus, ſede vacante. conſ. 119. nu. 2. 169
Capitulum venit appellatione Eccleſiæ ſede vacante conſ 119. nu 3. 169
C. Cum in cunctis. de elect. & l. 1. de filijs præsbyterorum verificatur in caſu ficto. conſ 163. nu. 74. 250
C. De multa. de præben. & extrauag. Execrabilis loquũtur de duobus curatis, vel de curato, & dignitate. conſ 111 nu 5. 162
C. Miſſas. de conſec. diſtinct. 1. non eſt de præcepto. conſ. 54. nu. 14. 79
C. Multa. de præben. & extrauag. Execrabilis loquitur de cura, actu.conſ. 98. nu. 3. & 8. 138
& habet locum quando requiritur reſidentia.conſ. eod. nu 10 fol. eod.
C. Tuæ. de pœnit. contra Diant. non habet locum in furto ſimplici.conſ. 123. nu 21. 174
Captioſa liberalitas eſt odioſa.conſ. 68. nu. 8. 94
Carcerari quis poteſt, etiam ſi non conſtet de delicto conſ. 166. nu. 15. & 18. 259
Carcer fuit inuentus vt homo ſe retrahat à malo.cóſ. 166. num 73. 260
Cardinalis habet plenum ius Epiſcopale in ſuo titulo conſ. 63. nu. 1. 88
Cardinales ſicut Epiſcopi prouident Eccleſijs iuriſpatronatus quando patroni ſunt diſcordes. conſ. 63. num. 9. 88
Caſtro conceſſo, & territorio eſt etiam conceſſa iuriſdictio.conſ. 105. nu. 3. 153
Caſtro in dotem dato intelliguntur etiam condemnationes ab eo prouenientes.conſ. 105. nu 8 154
Caſu committitur delictum ſine dolo, & animo.conſ. 149. nu. 9. 213
Caſus belli quando non inducat cauſam alienationis conſ. 80. nu. 21. 113
Caſus non cogitatus non extenditur ad illicita.conſ. 157. num 24 235
Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris. conſ. 52. num 38 fol. 74. & cóſ. 50. nu. 47. 66
Caſus pro quibus ſponſalia diſſoluebantur. conſilio 146. num. 8. 208
Caſus, qui non ſapiat hæreſim, pertinet ad Epiſcopũ. conſ. 137. nu 13. 192
Caſus reſeruati conſiſtunt in genere, & non tollunt à iure conceſſo.conſ. 163. nu 31. 254
Cathedrales omnes tenentur ſeruare offitium iuxta ritum S. Romanæ Eccleſiæ.conſ. 97. nu. 5. 137
Cauſſa ad aliam ordinata altera venit ſub eius ſpecificatione.conſ. 84. nu 12. 119
Cauſa ad non cauſam redacta habetur pro nó cauſa. conſ 14. nu. 11. 17
Cauſa eſt conſideranda in quauis materia.conſ. 114. num. 6. 165
Cauſa falſa reddit nullum decretum. conſilio 80. num. 34. 114
Cauſa finalis dicitur illa ex qua oritur diſpoſitio.cóſ. 14 num 10. 17
Cauſa illa dicitur quæ ex verbis legis colligitur.cóſ. 54. num. 5. 79
Cauſa illa eſt quæ ad aliquid ordinatur, & eſt mens, & anima legis.conſ. 54. nu. 6. 79

Cauſa non ſolutionis,eſt immediata cauſæ deuolutionis.conſ. 96. num 10 135

Cauſa penſionis eſt profana.conſ. 36. nu. 18. 40

Cauſa per Papam vel Delegatum agitata reuocat negotium ab alijs.conſ 36. nu. 6. 39

Cauſa quæ requirit cognitionem cauſæ poteſt ſubdelegari.conſ. 115. num 10 166

Cauſa reducitur ad non cauſam. conſ. 22. nu. 6. 26

Cauſa ſi eſt iuſta excuſat à dolo, & à culpa.conſ. 42. num. 20. 52

Cauſa ſtatuendi debet eſſe rationabilis.conſilio.153. num. 58 227

Cauſa eſt exprimenda in præcepto.conſ. 132.nu.20. 186

Cauſæ committi poſſunt Guardianis, & Prioribus minorum.conſ. 127. num. 12. 179

Cauſæ diſpenſationis ſunt tres,conſ. 19. nu. 9. 21

Cauſæ quæ requirantur ad erigendam plebem conſ. 126. num. 8 179

Cenſus de ſui natura non excedit perſonam illius,qui ſoluit.conſ. 16. num 13. 19

Cenſus nõ ſoluitur cui⁹ cauſa ignoratur.cõſ.16. nu 1. 18

Cenſus præſcribitur.conſ. 16 nu. 3. 18

Cenſus præſcribitur ſpatio 40. Annorum quando non eſt cenſus Principis.conſ. 16. num. 9. 18

Cenſus rebus Sacris non imponitur.conſ. 16. nu. 2. 18

Certa ſcientia dicitur apparere quando Papa narrat ſe certã de aliqua re ſciẽtiã habere.conſ. 100.nu.10. 140

Ceſſante cauſa alienationis nõ fit alienatio conſ. 80. num. 87. 113

Ceſſante cauſa ceſſat diſpoſitio.conſ. 52. nu. 34. 74

Ceſſante cauſa retrahendi populum à conuentuali ceſſat diſpoſitio.conſ. 54. nu. 10. 79

Ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio legis.conſ. 98.nu.5. 138

Ceſſante ratione ceſſat lex. conſ 41. nu. 23. 48

Ceſſante officio ceſſat dignitas.conſ. 121. nu. 13. 171

Ceſſat promiſſio, vbi ceſſat cauſa.conſ. 21. nu. 12. 25

Ceſſat ratio ne Laici retrahantur quando iuſpatronatus non ſit ex fundatione.conſ. 38. nu. 3. 43

Ceſsio emphyteuſis empta dicitur ex cauſa onoroſa. conſ. 144. num. 7. 205

Ceſsio Iuriſpatronatus requirit conſenſum ordinarij conſ. 94. num. 9. 133

Charitas duo continet præcepta.conſ. 160. nu. 41. 244

Charitas eſt perfecta duplici modo.cõſ. 160.nu. 38. 244

Charitas ex parte diligentis dicitur tribus modis.cõſ. 160. num. 39. 244

Charitas non eſt vbi non eſt iuſtitia.conſ. 173. nu.39. 274

Charitatem nõ habens dicitur habere odium. conſ. 160. num 44. 244

Chriſtus voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtenderet quã ſit malum vocari infames illegitimos. conſ. 103. num. 31. 148

Cibi Nobilium ſunt pulli,& ſimiles delicati.conſ.156. num. 27. 232

Cibi Ruſticorum ſunt, allia, cæpæ, fabæ, & ſimilia. conſ. 156. num. 26. 232

Citatio Realis fit per capturam.conſ. 140. nu. 19. 196

Citatio requiritur,vbi requiritur cauſæ cognitio.cõſ. 80. num 35. 114

Citatio requiritur ad præuentionem acquirendam. conſ. 140 nu. 17. 196

Citatio ſaltem generalis requiritur.conſ. 80. nu. 36 114

Citationes, & præcepta nõ mittuntur ad domum niſi facta diligentia de inuentione perſonali.conſ. 132. num. 30. 186

Citatur Eccleſia de cuius præiudicio agitur.conſ. 80. num 37. 114

Ciuitas debet habere ſpatium in circuitu murorum. conſ. 61 num. 1. 86

Clam dicitur facere qui verum non denuntiat, & qui debebat cogitare, quod euenire poterat, & qui totum non denunciauit. conſ. 159. num. 38. 39 40. 41. 42. 241

Clauſula,dummodo non ſit alteri ius quæſitum,præſeruat ius in re alteri quæſitum.conſ. 12. num 1. & conſ. 23 num. 5. 28

Clauſula,ex certa ſcientia,quando non fit in præiudicium Ordinarij.conſ. 100. nu. 9. 140

Clauſula generalis reſtringitur ad ſpecificata. conſ. 3. num. 7. 43

Clauſula in legitimatione,haberi, tractari, ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus,nõ patitur reſtrictionem.conſ. 103. num.37. 148

Clauſula motus proprij, & ex certa ſcientia non tollit ius quæſitum.conſ. 12. num. 5 15

Clauſula præfata præſeruat etiam ius ad rem alteri quæſitum.conſ. 12. num. 2. 15

Clauſula parito iudicato, habet effectum ſolum in ſimplici reſcripto reſtitutionis. conſ. 39. nu. 1. 44

Clauſula, per aſſecutionem, comprehendit vacationem per aſſecutionem alterius beneficij.conſ. 111. num.8. 162

Clauſula,quomodocũq;,additis verbis,ex cuiuſcunq; perſona,tollit omnem limitationẽ.conſ. 111.nu 4. 162

Clauſula,quomodocunq;,comprehendit omne genus vacationis.conſ. 111. nu. 1. & 3. fol. 162. & conſ. 101. num. 8. 141

Clauſula,ſiue præmiſſo,ſiue alio quouis modo,non cõprehendit beneficia reſeruata ſed ordinariorum. conſ 111 num. 2. 162

Clauſula, ſi vacet per aſſecutionem, comprehendit vacationem per adeptionem ſecundi. conſ. 101. num. 9. 141

Clerici ad onera extraordinaria non tenentur.conſ. 62. num. 6. 87

Clerici à iure diuino ſunt exempti.conſ. 53. num. 16. fol. 76. & conſ. 157 num. 39.

Clerici beneficiati ſi non ſeruiant Eccleſiæ ſuæ non faciunt fructus ſuos.conſ. 81 num. 2. 115

Clerici cum Laicis nihil habent commune. conſ. 53. num. 1. 26

Clerici cogi poſſunt ad compromittendum. conſ. 49. num. 4. 62

Clerici coniugati, licet habitum non deferant, non produnt priuilegium.conſ. 72. nu. 9. 100

Clerici debent moneri vt à fornicatione, & ſimilibus abſtineant.conſ. 168. nu. 11. 264

Clerici, & illis ſeruientes grauari non poſſunt à Laicis.conſ. 136. num. 1. 189

Clerici gaudent eodem priuilegio quo Eccleſia.conſ. 145. num. 3. 207

Clerici, nec eorum coloni tenentur conducere bona Laicorum.conſ. 136. num. 18. 190

Clerici nec in ordinarijs grauantur.conſ. 53. nu. 29. 77

Clerici non tenentur ad onera pro acquiſitis à Ruſtico.conſ. 53. num. 37. 77

Clerici non tenentur ad collectas poſitas ſuper carne & vino, & ſimili.conſ. 53. nu. 41. 77

Clerici nõ poſſunt alienare bona Eccleſiæ niſi ex cauſa vtilitatis vel neceſsitatis.conſ. 158. nu 37.

Clerici non ſunt fideiuſſores.conſ. 134. nu. 3. 188

Clerici ſeruiunt in ſpiritualibus, & liberant populũ à peccatis.conſ 62. nu. 13. 87

Clerici ſunt milites cœleſtis Curiæ.conſ. 50. nu 21. 65

Clerici tenentur ad hoſpitalitatẽ.conſ. 104 nu. 8. 153

Clerici tenentur repoſcere bona Eccleſiæ male alienata.conſ. 80. nu. 9. 112

Clerici vti poſſunt ſtatutis Laicorum.cõſ.76 nu. 16. 106

Clerici ſibi vſurpantes bona Prælatorum vacantia ſunt excommunicati.conſ. 155. nu. 10. 230

Clerici ſuſtinent onera ſpiritualia.conſ. 136 nu. 40. 191

Clericis fuit conceſſum vti priuilegijs fauorabilibus. conſ. 76 num 14. 106

Clericus agit actiuam, & contemplatiuam vita. conſ. 50. num. 123. 70

Cleric⁹ cõcubinari⁹ qua pœna puniatur cõſ. 19. nu. 12. 21

Clericus confitendo vnum delictum, de alio torqueri nõ poteſt, niſi ſit diffamatus de illo. cõſ. 121. nu. 3. 173
Clericus dans operam rei licitæ, ſi delinquat, nõ amouetur ab ordinibus. conſ. 124. nu. 3. 175
Clericus debet eſſe contentus ſi habet victum, & veſtitum conſ. 170. num 36. 268
Clericus dicitur committere homicidium quatuor modis. conſ. 166. num. 8. 259
Clericus etiã ſi coram Iudice Laico confeſſus ſit crimen, & haberet mille inditia contra, ſi non ſit diffamatus, ab Eccleſiaſtico torqueri non poteſt. cõſ. 122. num. 2. 173
Clericus eſt dignior Monacho. conſ. 50 nu. 13. & 20. 65
Clericus eſt digniori ratione Originis. conſ. 50 nu. 16. 65
Clericus eſt exemptus à lege temporalli cõſ. 50. nu. 44. 66
Clericus generaliter non poteſt procurare ſed particulariter ex charitate, & pro amico. conſ. 67. nu. 3. 93
Clericus fuit à Deo inſtitutus. conſ. 45. nu. 18. 65
Clericus fur non manifeſtus poteſt ordinari. conſ. 123. num. 6. 173
Clericus in delictis non gaudet priuilegio. conſ. 166. num. 14. 259
Clericus in ineuitabili neceſsitate in nullo tenetur ſi occidat. conſ. 124. nu. 6. 175
Clericus non debet iudicari à ſecularibus. conſ. 40. num. 98. 58
Clericus non dicitur forenſis. conſ. 76 nu. 30. 107
Clericus non poteſt eſſe procurator. conſ. 67. nu. 1. 93
Clericus notorius concubinarius eſt euitandus, & ab Eccleſia arcendus. conſ. 79. nu 7. 111
Clericus nõ punitur pro delictis leuioribus. conſ. 42. num. 15. 51
Clericus occidendo ſi ſit in ineuitabili, remanet in ordinibus, conſ. 124 nu. 15. 175
Clericus poteſt eſſe conſiliarius Principis. conſ. 67. num. 4. 93
Clericus pro Clerico, & Eccleſia poteſt procurare. conſ. 67. num. 2. 93
Clericus qui pro ſpiritualibus intendit aliquid habere, incurrit vitium ſimoniæ. conſ. 167 nu. 33. 263
Clericus qui non fuit monitus de concubinatu non eſt deponendus, neq; priuandus beneficio. conſ. 168. num. 32. 265
Clericus quando incidat in irregularitatem propter delicta. conſ. 166. nu. 19. 259
Clericus quando ſit, vel non, priuandus beneficio. conſ. 166. num 26. 260
Clericus ſtudens ditare parentes ex bonis Eccleſiæ, peccat. conſ. 167 num. 31. 263
Clericus tenetur ad reparationem Eccleſiæ. conſ. 86. num. 15. 112
Clericus torqueri non poteſt, etiam ex atteſtatione vnius teſtis, niſi de crimine ſit diffamatus. conſ. 122. num. 1. 172
Clericus turbando infirmum, & domum ingrediendo præter eius voluntatem, incidit in pœnam l. ſi quis in tantum. C. Vnde vi. conſ. 155. nu. 9. 230
Clericus, vt torqueri poſsit duo requiruntur conſ. 122. num. 4. 173
Clerus cum populo poteſt ſolemnizare diẽ qui nõ ſit de præcepto. conſ. 54 num. 3. 78
Coadiutores dantur imperitis Rectoribus Parochialium. conſ. 5. nu. 3. 6
Coadiutores quibus dentur. conſ. 5. nu. 8. 6
Cœtus Clericorum eſt nobilior cœtu Monachorum. conſ. 50. num. 14. 65
Cognitio cauſæ non præſumitur ex temporis breuitate. conſ. 158. nu. 24. 238
Cognitio cauſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. conſ. 99. num 6. 139
Collatio beneficij præſtat ius quæſitũ, conſ. 12. nu 3. 15
Collatio beneficiorum connumeratur inter fructus Epiſcopales. conſ. 63. num. 4. 88
Collatio Papæ eſt perficienda, cæteris paribus. conſ. 41. num. 1. 47
Collector dicitur negotiorum geſtor. conſ. 115. nu 6. 166
Collectores ſunt Iudices. conſ. 115 nu 8. 166
Collega in iure præſentandi quando nõ admittatur. conſ. 129. nu. 6. 182
Collegiata conuerſa in Cathedralem omnia competentia Cathedrali habet. conſ 69. nu. 5. 95
Collegium priuatum facit ſibi conſuetudinem. conſ. 67. num. 18. 89
Collegium non ſemper capitur pro collegiata. conſ. 126 num 3. 178
Coloni Eccleſiæ nõ tenentur Domino Temporali pro rebus Eccleſiæ conſ. 40 nu. 11. 45
Coloni Eccleſiæ non tenentur ad onus extraordinarium ſeculare. conſ. 40. nu. 14. 45
Coloni Eccleſiarum annumerantur inter earum ſeruos. conſ. 136 num. 19. 190
Coloni Eccleſiarum non poſſunt cogi à Principe Seculari, nec eorum miniſtris. conſ. 136 nu. 21. 190
Coloni non tenentur ad gabellam pro fructibus, qui eis obueniunt vltra expenſas, & onera. conſ. 93. num 8. 132
Coloni partiarij Eccleſiæ non tenentur ad gabellam. conſ. 71 nu 21 f. 98. & conſ 77. nu. 7. & 8. fol. 109
Coloni partiarij non poſsident. conſ. 71. nu. 15. 99
Coloni Principum ſunt immunes ab extraordinarijs. conſ. 136 num. 28. 190
Coloni qui ſumptibus Domini colunt, tenentur ad collectas. conſ. 40. num 21. 46
Coloni rerum exemptarum ſunt etiã exempti. conſ. 77 num. 9. 109
Coloni rerum Principis ſunt exempti. conſ. 77 nu. 11. 109
Coloni ſoluunt gabellam pro fructibus. conſ 77 nu 1. 108
Colonus partiarius non poſsidet, ſed ſolum detinet. conſ 40. nu. 19. 46
Colonus partiarius non ſubit onera pro fructibus, conſ. 77. num. 31. 110
Colonus partiarius non dicitur poſsidere, conſ. 136. num. 32. 191
Colonus ſolum tenetur pro fructibus ſuperabundantibus operum, & expenſarum. conſ. 77. nu. 32. 110
Colorare poſſeſsionem aliqualiter ſufficit vt infra. conſ. 15. nu 3. 17
Colorata poſſeſsio eſt quando poſſidetur auctoritate ſuperioris. conſ. 16. num. 12. 18
Commiſſa in delegatione ſunt adimplenda. cõſ. 158. num. 11. 238
Commiſſario aſſerenti in decreto cauſam non ſtatur, ſi de ea non conſtet. conſ. 102 num. 27. 143
Commiſsio cauſæ ſuum debet habere effectum, vt proces veritate nitantur. conſ 86. nu 2. 122
Commiſsio diſpenſationis eſt conditionalis. conſ. 102 num. 21. 143
Commiſsio Papæ eſt adimplenda in forma ſpecifica. conſ 158 num 12. 238
Commune debet adhibere diligentiam ne committatur incendium. conſ. 76. nu. 10. 106
Communis opinio non attenditur quando contrariũ in iure ſit verius. conſ. 144. num. 4. 203
Commoda, & in commoda ſequuntur ſecundum naturam rei. conſ 145. nu. 16. 207
Commoditas victus conſiſtit in qualitate perſonæ. conſ 167 nu. 24. 262
Communitas tenetur laborare pro bono publico. cõſ. 157. num. 59 236
Compenſatio cũ melioramentis nõ ſit quando adeſt pactum de meliorando. conſ. 21. nu 3 25
Compenſatio non præſumitur ex titulo inſtitutionis. conſ. 25. num 3. 31
Computa facta iuſſu debitoris cenſentur facta ab ipſo conſ. 52. num 25. 74
Conceſſio facta alicui nõ trahitur in exemplum alijs.

conſ. 147. num. 7. 209
Conceſſiones ad beneficia ſunt ſtricti iuris,& requirunt expreſſionem omnium. conſ. 103. nu. 10. 147
Conceſſiones reſpiciunt futura conſ. 47. nu 4. 61
Conceſſo vno, vel prohibito alia conceſſa, vel prohibita cenſentur, per quæ ad id peruenire poſſet. conſ. 139. nu 8. 194
Conceſſo caſtro cum redditibus quibuſcunq; ,veniũt omnia inde prouenientia. conſ. 105. nu. 5. 153
Conceſſum vni non extenditur ad alios. cõſ. 139 n.7. 194
Conciliatio opinionũ Card. in cõſ.48 & Fed. de Sen. Conſ. 155. conſ. 48 nu. 7. 138
Concil. C.7. ſeſſ. 7. & bulla Pij V. declaratur. conſ. 17. nu. 13. 20
Concil. C. 9. ſeſſ. 25. loquitur de titulo. conſ. 31 n.4. 36
Concil. de concubinarijs non requirit ſententiam. conſ. 19. nu. 19. 23
Concil. loquitur de titulo in C. 9. ſeſſ. 25. conſ. 41. num. 14. 47
Concil. C. 15. ſeſſ. 25. ſtricte interpretatur in quantũ eſt contra naturam legis. conſ. 65. nu. 3. 91
Concil. C. 15. ſeſſ. 25. non habet locum niſi in filijs, qui mortuo patre volunt impetrare beneficia in Eccleſia in qua pater fuit beneficiatꝰ poſt Concil. conſ. 65. num.4. 91
Concil. in C. 15. ſeſſ. 25. de reform. non extenditur ad caſus non expreſſos. conſ. 69. nu 1. 95
Concil. ſeſſ 21. C. 7. loquitur de capitulo exempto. conſ. 131 nnm.2. 183
Concil. ſeſſ. 21. C. 7. non tollit auctoritatem Epiſcopo conceſſam à iure. conſ. 131 nu. 8. 183
Concil. non tollit ea, quæ Papa conceſſit. conſ. 142. nu 16. fol. 200. & conſ. 167. nu. 17. 262
Cõcil. C. 10. ſeſſ. 23. non derogat priuilegijs confirmatis. conſ. 142. nu. 21. 200
Concil. C. 8 ſeſſ. 7. & C. 10. ſeſſ. 23. non obſtat Prælato inferiori. conſ. 142. nu. 22. 200
Conciliatio Card. & Fed. de Sen. Con. 92. nu.7. 131
Concluſio attenditur in contractibus. cõſ. 18 nu. 8. 20
Concubinarius nõ excommunicatur niſi præceſſerit trina monitio. conſ. 79. num. 2. 111
Concurſus requiritur in ſcribendo. conſ. 50. nu. 69. 67
Concuſſio eſt extorquere pecuniam per vim cõſ. 157. num 50. 236
Concuſſio eſt cogere ad fideiuſſionẽ. conſ. 157. nu. 51. 236
Condere ſtatuta eſt meri Imperij. conſ. 50. nu. 28. 65
Conditio eſt adimplenda conſ. 159 nu. 1. 240
Conditio Domini directi non immutatur. cõſ. 29. n 5. 34
Conditio non ſe extendit ad non expreſſa. conſ. 159. num. 2. 240
Conditio non adimpleta non obligat. conſ. 159. n. 5. 240
Conditio nihil ponit in eſſe antequam ſit purificata. conſ. 159 num. 14. 240
Conditio eſt melior prius occupãtis. conſ. 140. n. 22. 196
Conditio ſtat pro forma conſ. 159 nu. 13. 240
Conditio ſuſpendit actum donec adimpleatur. conſ. 159 nu 6. 240
Conditiones beneficio non perſonæ apponi poſſunt. conſ. 9 num 4. 10
Conditiones beneficio contra ius etiam imponuntur ex cauſa. conſ 51 nu.9. 71
Conditiones impoſitæ benefitio, quæ tolli poſſunt, & per quos. conſ. 9. nu 19. 12
Conditiones in matrimonio, quæ honeſtæ, & inhoneſtæ conſ. 70. nu 15. 97
Conditiones inhoneſtæ vitiant matrimonium. conſ. 70. num. 16. 97
Conditiones inhoneſtæ cõtingentes ſunt illicitæ, ſed non irritant matrimonium conſ. 70.nu.17. 97
Conditiones ab vxore fieri poſſunt de non habitando in certo loco. conſ. 37. nu. 5. 42
Conditionis implementum debet adimpleri in actu facto, & conſumato. conſ. 159. nu. 9. 240
Conditor legis interrogatus reſponderet cauſam, ob quam fuiſſet motus ad legem condendam. conſilio 139. num. 12. 194
Conductor ad modicum tempus, ſi non ſoluat, expellitur. conſ. 143. nu. 5. 204
Conductor domus expellitur, etiam propria auctoritate, finita locatione, & ſi reſiſtat punitur. conſ. 73. num. 1. 4 6. 101
Conductor domus ſi reſiſtit locatori volenti eum ex cauſa expellere, dicitur ſpoliare Dominum. conſ. 73. nu. 12. 101
Conductor expelli poteſt finita locatione. conſ. 143. num 1. 203
Conductor ex quatuor cauſis expellitur durante locatione. conſ. 73. nu. 3. 101
Conductor finita locatione, ſi reſiſtat, condemnatur ad rei æſtimationem. conſ. 73. nu. 2. 101
Conductor qui vltra legem, & contra legem inſiſtit in domo conducta non auditur, & quomodo intelligatur. conſ. 143. nu 14. 204
Conductor ex quatuor cauſis poteſt expelli. conſ. 143 nu. 4. 204
Conductor reſiſtendo, & expectans ſententiam ad reſtitutionem, & rei æſtimationem tenetur. conſ. 143. num.3. 204
Conductor ſi reſiſtat locatori volenti eum expellere ex cauſa debet puniri conſ 143. nu. 2. 204
Conductor rei emptæ fiſci habet fructus rei locatæ emptæ. conſ. 165. num 9. 257
Conductor tenetur adhibere diligentiam nè res conducta damnificetur. conſ. 76. nu. 2. 106
Conductor tenetur domum conductam ab igne cuſtodire. conſ. 76. nu. 3. 106
Conductores augendo prætiũ rei conductæ ad damnum alterius non dicuntur habere bonam fidem. conſ. 173. num. 14. 275
Conductores Cameræ intelliguntur contraxiſſe iuxta ſolitum. conſ. 41. nu. 17. 46
Conductores gabellæ tenentur obſeruare conſuetudinem. conſ 71. num. 18. 99
Conductores gabellarum innouando cadunt in pœnam exilij. conſ. 77. nu. 21. 109
Conductores gabellarum imponentes nouam gabellam ſine ſpeciali mandato Domini incidunt in pœnam perpetui exilij. conſ 93. num. 15. 133
Conductores rerũ Fiſcalium non obligantur ad collectas. conſ. 40. nu. 12. 45
Conferrens beneficium indigno ad præces alterius committit Simoniam. conſ 151. nu. 49. 221
Conferre beneficia eſt iuriſdictionis. conſ. 63. nu. 5. 88
Confeſſio corã incompetenti Iudice nihil operatur. conſ. 42. num. 43. 53
Confeſsio delicti, etiam punibilis, ſola non punitur pœna ordinaria. conſ. 42. nu 52. 54
Confeſsio debet continere verum, & poſſibile. conſ. 117. nu. 5. 168
Confeſſio extraiudicialis meretur ſententiam fauorabilem. conſ. 149. nu. 34. 215
Confeſſio mulieris defloratæ cum atteſtatione alterius ſufficit ad torquendũ clericum. conſ. 26. nu. 1. 33
Confeſſio non præcedentibus legitimis inditijs non nocet confitenti. conſ. 42 nu. 42. 53
Confeſsio qualificata eſt attendenda. conſ. 42. nu. 18. 52
Confeſſio qualificata non facit delictum punibile. conſ 42. num 41. 54
Confeſſio qualificata non poteſt pro parte accipi, & pro parte reijci. conſ 42. nu 54. 54
Confeſsio reorum dat ſemiplenã probationem. conſ. 149. num. 33. 214
Confeſsio ſine querela in delictis, in quibus non remanent veſtigia, non eſt ſufficiens ad condemnationem. conſ 42. nu 52. 54
Confeſſor debet abſoluere pœnitentem à caſibus ſibi conceſſis

conceſsis nõ autem à reſeruatis, & modum habes. conſ. 163. num. 28. 254
Confeſſor debet interrogare pœnitentẽ an habeat gratiam eligendi confeſſorem qui poſsit eũ abſoluere à reſeruatis. conſ. 163. num. 29. 254
Confeſſus delictum propter minas non dicitur confeſſus propter torturam. conſ. 116. nu. 14 168
Confirmatio Concilij nõ derogat exemptioni in vim contractus. conſ. 142. num. 36. 201
Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij. conſ 100. nu. 3. 140
Confirmatio fit de omnibus inſtructis. cõſ. 80. nu. 46. 114
Confirmatio generalis non compræhendit ordinationes prædeceſſorũ Pontificum. conſ. 153. nu. 40. 226
Confirmatio non compræhendit, ea quæ Canonici non poſſunt de iure ſtatuere conſ. 153. nu. 48. 226
Confirmatio non fit niſi purificatis conditionibus. conſ. 80. num. 39. 114
Confirmatio nõ ſe extendit ad Priuilegia in vim contractus. conſ 142. num. 18 200
Confirmatio Papæ generalis non ſe extendit ad præiudicium auctoritatis Papæ. conſ. 142. nu. 17. 200
Confirmatio Papæ non præiudicat iuri quæſito. cõſ. 142 num. 37. 201
Confirmatio Papæ non compræhendit ius tertij. cõſ. 153. num. 47. 226
Confirmatio Papæ nõ conualidat ſtatutum tendens ad damnum alterius. conſ. 153. num. 59 227
Confirmatio probatur ex clauſula ex certa ſcientia. conſ. 142. num 33. 201
Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorũ ſolũ intelligitur de his quæ Canonici ſtatuere poſſunt. conſ. 100. nu. 6. 100
Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata. conſ. 100. nu. 7. 140
Confitens inſtrumentum non ſibi præiudicat ſi nõ ſit ſolemne. conſ. 21. nu. 8. 25
Confugientes ad Eccleſiam immunitate Eccleſiaſtica gaudent. conſ. 45. nu. 1. 59
Congregatio hominũ dicitur populus, & Capitulum. conſ. 82. nu. 12. 117
Coniectura leuiſſima ſufficit ad tollendam præſumptionem donationis. conſ. 161. nu. 5 247
Coniecturæ tollunt coniecturas. conſ. 25. nu. 4. 31
Coniecturæ, quæ ſumuntur à lege, alijs præualent. conſ. 25. num. 5. 31
Coniunctus non habet ius legitimæ. conſ. 66. nu. 28. 93
Conſanguinei præferuntur marito. conſ 25. nu. 28. 32
Conſanguinei receptantes bannitos excuſantur. conſ. 114. nu 2. 165
Conſenſus capituli non exempti non requiritur in geſtis per Epiſcopum conſ. 131. nu. 3. 183
Conſenſus capituli non requiritur niſi ſit cõſuetudo. conſ. 131. nu. 4 183
Conſenſus debet eſſe expreſſus. conſ. 158 nu. 15. 238
Conſenſus eſt ſolemnitas extrinſeca. cõſ. 158. nu. 13. 238
Conſenſus filiorum tacitus vel expreſſus quando pater, vel mater tranſit ad ſecunda matrimonia, operatur vt non incidat in aliquam pœnam conſ. 70 num 38. 98
Conſenſus mutuus requiritur ad ſponſalia de præſenti. conſ. 146. num 20. 208
Conſenſus non conualidat actũ cuius qualitas ignoratur. conſ. 158. num. 22. 238
Conſenſus non præſumitur ſed debet probari. conſ. 158. nu. 14 238
Conſenſus non præſumitur, quia eſt ſolemnitas extrinſeca. conſ. 107. nu. 8. 157
Conſenſus Ordinarij eſt cauſa efficiens ad acquirendum Iuspatronatum conſ. 107 nu. 14. 157
Conſenſus Ordinarij in erecta Eccleſia eſt neceſſarius in acquirendo iure. conſ. 107. nu. 7. & 10. 157
Conſenſus Ordinarij ad onus iniunctum capellæ debet probari conſ 107. nu 2. 156
Conſenſus Ordinarij purgat vitium impoſſibilitatis. conſ. 51 num. 10. 71
Conſenſus patroni non requiritur in deputatione Vicarij. conſ. 4. num 7. 5
Conſenſus præſumitur non ammouendo iam diſpoſita. conſ. 131. nu. 18. 184
Conſenſus præſumitur per litteras, quæ non tollunt iam facta conſ. 131. nu. 19. 184
Conſenſus præſumitur ex ſpatio 10 Annorum. conſ. 131 num. 21. 184
Conſenſus patroni, requiritur in inſtitutione patronati beneficij. conſ. 147. nu. 22. 210
Conſenſus Principis quando præſumitur. conſ. 142. num 44. 202
Conſenſus requiritur etiam in moderatione penſionis. conſ. 34. nu. 9. 38
Conſenſus ſuperueniens poſt ceſsionem Iurispatronatus idem operatur vt præſtitus in principio. cõſ. 75. nu 10 105
Conſenſus ſuperioris non præſumitur, ſed probari debet. conſ. 142. num 43. 202
Conſenſus ſuperioris debet probari conſ. 153. nu. 51. 226
Conſenſus ſuperioris debet eſſe expreſſus. conſ. 153. num. 62. 226
Conſenſus tacitus in arduis nõ operatur conſenſum. conſ. 153. num. 52. 226
Conſenſus tacitus, nec præſumptus habet locum in matrimonio conſ 146. num. 12. 208
Conſenſus vt obliget non debet habere errorẽ. conſ. 30 num. 13. 35
Conſequenti deſtructo eſt deſtructum antecedens. conſ. 50 num. 68 67
Conſiliarij Principum deberent eſſe iuſti. conſ. 173. num. 65. 275
Conſilium contra libertatẽ Eccleſiæ dicitur tollendo vel minuendo priuilegia ſua. conſ 157. nu. 45. 275
Conſtituere procuratores vt monialis, eſt ratificare profeſſionem. conſ. 74. nu. 8. 103
Conſtitutio debet eſſe vſu recepta. conſ. 50. nu. 40. 66
Conſtitutio interpretanda ſecundum obſeruantiam. conſ 50 nu. 45. 66
Conſtitutio non illaqueat tranſgreſſores ſi finis non violatur propter quem facta eſt. conſ. 14. nu 12. 17
Conſtitutio facta ad euitandum peccatum eſt attendenda conſ. 70. num. 35. 98
Conſtitutio noua corrigens ius commune non extenditur vltra quam loquatur conſ. 130. nu. 2 182
Conſtitutio non obſeruata non nocet. conſilio 50. num. 51. 66
Conſtitutio Procuratoris eſt actus liberæ voluntatis. conſ. 74 nu 20. 103
Conſtitutio vſu recepta per contrarium vſum tollitur conſ 50. nu. 91. 68
Conſtitutũ amplectitur omne quod conſtituens poſſidebat conſ. 105. num. 10 154
Conſuetudinem probant teſtes conſ. 17. nu. 11. 19
Conſuetudo attenditur in contractibus. conſ. 77. num 14 109
Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ non valet. conſ. 53. nu. 46 & 48. 76
Conſuetudo contra ius publicum non valet conſ 50. nu. 36 65
Conſuetudo contra ius ſine ſcientia Papæ non obſeruatur conſ. 21. nu. 22. 26
Conſuetudo cõtra ius eſt irrationalis conſ. 21. nu. 19. 26
Conſuetudo de audienda miſſa priuata eſt obſeruanda conſ. 54 nu 19. 79
Conſuetudo deſignat locum ſedendi. conſilio 121. num. 12 171
Conſuetudo excedens memoriam hominum habetur 1000 conſtituti. conſ. 142. num 24 200
Conſuetudo eſt obſeruanda in actibus obſeruatis. conſ 50. nu 57. 66

Conſuetu-

Conſuetudo eſt optima interpres legis. cóſ. 13. nu 3. 15
Conſuetudo habet vim priuilegij. conſ 40. num. 16. fol. 46 conſ. 71. nu. 17. fol 98. conſ 77 nu. 13. 109
Conſuetudo introducit ex vſu hominũ, cóſ 17 n. 10. 19
Conſuetudo immemorabilis probatur per narratiuam Papæ, conſ. 142. nu 26 200
Conſuetudo mala non ligat clericos. cóſ. 21. nu 21. 26
Conſuetudo non poteſt induci quod clerici ratione rerum conueniantur in foro ſeculari cóſ. 53. nu. 30. 77
Conſuetudo immemorabilis habet vim priuilegij. conſ. 2. nu 9. 3
Conſuetudo in præcedendo attendi debet ſecundum communem conſ 121. nu. 10. 171
Conſuetudo non valet contra libertatem Eccleſiaſticam. conſ. 157 nu 43. 236
Conſuetudo operatur vt diſtributiones dentur etiam abſentibus. conſ. 51. nu. 23. 72
Conſuetudo praua eſt extirpanda. conſ. 21. nu 20. 26
Conſuetudo quod clerici habeãt diſtributiones, licet in choro minimè pſallant, non valet niſi à Papa fuerit approbata conſ. 9. nu. 9. 11
Conſuetudo quod minor præferatur maiori non valet. conſ. 50. nu 32. 65
Conſuetudo quod minor præferatur maiori eſt ſcandaloſa. conſ. 50 nu. 33. 65
Conſuetudo quod conſenſus capituli interueniat, non attenditur quando proceditur per vim decreti. conſ. 131. nu. 5. 183
Conſuetudo Franciæ circa onera ad Eccleſias conſ. 136. num. 10. 190
Conſuetudo Franciæ duo requirit ſcilicet quod adſit neceſſitas, & ſint bona temporalia Eccleſiæ in locis vbi fuerint pontes, & viæ. conſ. 136 nu. 11. 190
Conſuetudo tollens ius ſcriptum debet eſſe rationabilis. conſ 147 nu. 26. 210
Conſuetudo valet etiam contra ius commune. conſ. 17 num 8. 19
Conſulentes damnum tenentur ad damnum. conſ. 173. num. 66. 275
Conſulentes malum pro bono ſunt homicidæ conſ. 173 nu 63. 275
Conſulentes non debent conſulere ad damnum alterius conſ. 173 nu. 62. 275
Contemnẽs diſpoſita per Papam incidit in peccatum infidelitatis. conſ. 170 num. 9. 267
Contemnere dicitur, qui legem non obſeruat. conſ. 170 num. 10 267
Contra factum proprium quando quis poteſt venire. conſ. 86. nu. 7. & 8. f. 122. conſ 21 nu 12. 25
Contra libertatem Eccleſiæ eſt impedire clericos vti priuilegijs, & iure communi, conſ. 106 nu. 16. 155
Contra libertatẽ Eccleſiæ quomodo agatur. cóſ. 136. nu. 16. f. 190. & agẽs dicitur hæreticus cóſ. 157. n. 44. 236
Cõtra libertatẽ Eccleſiæ agit p indirectũ cóſ. 71. n. 1. 98
Cõtra libertatẽ Eccleſiæ dicit trib. modis cóſ 53. n. 48 78
Contra non eſt [illegible] qui certam pecuniam non habet. conſ. 44 nu 7. 60
Contractus certo modo non perficiuntur ſine illo modo. conſ. 18 nu 4. 20
Contractus non perficitur niſi adimpleta cõditione. conſ. 18. nu 6. fo. 25. conſ. 21. nu. 13. 25
Contractus nullus omnia inde ſecuta ſunt nulla. cóſ. 158. num. 21. 238
Contractus prædeceſſoris non præiudicat ſucceſſori. conſ. 22. num 7. 26
Contractus, qui ſola voluntate deducuntur, non requiruntur aliam formam. conſ. 18. nu. 2. 20
Contractus recipit interpretationem à ſtilo, qui debet attendi. conſ. 18 nu 1. 20
Contractus venditionis bonorum Eccleſiæ eſt nullus. conſ. 27. nu. 1. 33
Contrahentes ſibi poſſunt legem imponere. conſilio 96 num. 12. 135
Contrahit in mala fide, qui amittit auctoritatem ſuperioris conſ 21, nu. 18. 25
Contraria conſiſtunt in eodem ſubiecto. cóſ 50. n. 86. 68
Contrauenientes tranſactioni incidunt in pœnam. l. ſi quis maior. 56. nu 2. 81
Contrauenientes tenentur ad refectionem damni. conſ. 56. nu 15. 81
Contrauentio pacti iurati habet ſecum pœnam l. ſi quis maior. conſ. 56. nu 8. 81
Contemptus requirit dolum conſ 132 nu 2. 185
Cõtumacia nõ eſt niſi præcedat monitio. cóſ. 72. n 8. 100
Cõtumelia eſt quodã conuiciũ Deo dictũ. cóſ 85. n. 15. 125
Conualidatio Principis ſecularis non militat in re prohibita de iure diuino conſ. 157. nu 31. 235
Conuenientia eſt potior quàm Ethimologia. conſilio 156 num. 14. 232
Conuentio ante collationem non inducit ſimoniam. conſ. 51 num 16. 72
Conuentio ad fauorem Eccleſiæ nõ extinguitur morte Rectoris conſ 96 nu. 30 136
Conuentio de ſoluenda penſione in actu cõſequendi beneficiũ põt fieri ſine vitio ſimoniæ. cóſ. 42 n. 32. 53
Conuentio eſt ſeruanda in faciendo depoſito ſuper re controuerſa conſ. 68. nu 11. 94
Conuentio habet vim legis conſ 52. nu. 7. 73
Conuentio inter partes operatur aliquid vltra legẽ. conſ. 29. num. 4 34
Conuentio inducit formam, & ſolemnitatem. cõſilio 68. num. 13. 94
Conuentio non eſt perfecta ſi conditiones non ſint adimpletæ, & poteſt quis pœnitere. cóſ. 42. nu. 28. 52
Copia commiſſionis cauſæ eſt danda parti. conſ. 86. num 4. 122
Copula non ſufficit ad matrimonium niſi fuerit conſenſus ab initio. conſ. 146. nu 12. 208
Corpora Sanctorum non transferruntur ſine licẽtia Papæ conſ. 28. num 1. 34
Corpora Sanctorum, quæ non ſint in perpetua ſepultura, transferuntur ſine Papè conſ. 28. num. 2. 34
Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis conſ 88. nu 4 124
Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis intelligitur de Imperatore. conſ 88. nu 7. 124
Crimen ſimoniæ eſt de exceptuatis conſ. 35. nu. 3. 39
Crimina, quæ impediant debent eſſe maiora, & manifeſta. conſ. 138. nu 1. 193
Crimina quæ ſint mediocria vide. conſ. 138. num. 3. 193
Crux repreſentat altare, charitas latitudinem, ſpes oſtium obedientia pauimentum, iuſtitia parietes Eccleſiæ. conſ 82. nu 11. 117
Cui conuenit qualitas demonſtrata conuenit etiam diſpoſitio conſ 123 n. 11. fol. 171. cóſ. 142 n 32. 201
Cui licet quod eſt plus licet quod eſt minus. conſ. 103. nu 93 f. 151 conſ 54 nu 2 78
Cultus diuinus debet augeri, & non minui. conſilio 153. num 23 225
Cum res peruenit ad clericum Imperator eam grauare non poteſt conſ. 53. nu 26. 77
Cura animarum fuit à Deo commiſſa Epiſcopis. cóſ. 32 num. 1. 37
Cura actu deficiente non adeſt incompatibilitas. cóſ. 98. num. 6. 138
Cura habitu, & actu eſt quando in erectione fuit ordinata, & poſtea in exercitio habita. conſ 92. n 4 131
Cura pudicitiæ puellæ ſpectat ad ſponſum. conſilio 110 num 9. 160
Curato deputato in Oratorio pro populo debentur obuentiones. conſ 161. nu. 1. 251
Cura tripliciter intelligitur conſ 92 nu 3. 131
Cura tripliciter intelligitur habitu tantùm, vel actu, aut actu, & habitu. conſ 98. nu. 2 138
Curæ mentio in odioſis eſt facienda, ideſt quando petitur beneficium conſ 98 nu. 11. 138

D.

Damnum animæ eſt inæſtimabile conſilio 25. numero. 24. 32
Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi & non alijs imputet. conſ. 29. nu. 1. 34
Dando temporale pro conſequendo beneficio eſt ſimonia. conſ. 51. nu. 2. 71
Dare pecuniam, vel aliam rem habenti commodum, non dicitur per miſericordiam. conſ. 161. nu. 34. 248
Dato concurſu meritorum ille præfertur, qui habet maiorem dignitatem. conſ. 50. nu. 109. 69
Debitor ex contractu dans, non præſumitur donare, ſed animo compenſandi. conſ. 161. nu. 15. 247
Debitor legando legare videtur animo compenſandi. conſ. 75 nu 36. 32
Debitor non poteſt alteri donare, quod eſt debitum. conſ. 161. nu. 16. 247
Debitum defuncti præſumitur etiam hæredum. cóſ. 52. nu. 41 & 43. 74
Debitum dicitur probatum ex computis factis iuſſu defuncti conſ. 52. nu. 41. 75
Debitum non poteſt eſſe maius eo, quod percipitur à re debita. conſ. 145. nu. 9. 207
Decima beſtiarum ſoluitur, vbi paſcuntur. conſ. 165. num. 26. 258
Decimæ dantur de omni grano, & alijs. conſilio 165. num. 23. 258
Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationē ei ſeruientium. conſ. 165. nu. 25. 258
Decimæ ſunt à iure diuino ordinatæ. conſilio 165. num. 22. 258
Decimarum duo ſunt genera. conſ. 165. nu. 24. 258
Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam. conſ. 89. num. 28. 126
Declaratio deuolutionis Emphyteuſis requiritur. conſ. 96 nu. 1. 135
Declaratio concilij C. 6. ſeſſ. 25. conſ. 132. nu. 27. 186
Declaratio Illuſtriſſimæ Congregationis ſuper C. 1. ſeſſ. 5. Conc. Triden. conſ. 9 nu. 10. 11
Declaratio incurſus pœnæ, quod non tranſit ad hæredes, non habet locum in locis Eccleſiæ. conſ 96. num. 20. 136
Declaratio incurſus pœnæ non tranſit ad hæredes. conſ. 96. num. 4 & 18. 135
Declaratio C. 1. de ſepult. conſ. 154. num. 14. 229
Declaratio l. 1. §. fin. ff. de loc. pub. fru. conſilio 73. numero 7. 101
Declaratio Congregationis in C. 9. ſeſſ. 25. concilij. conſ. 42 nu. 33. 49
Declaratio non datur in his, quæ à iure communi exponuntur. conſ. 142. nu. 1. 199
Declaratio C. 1 de Cler. non reſid. in remedio. conſ. 153. nu. 27. & 40. 225
Declaratoria oſtendit inductum. conſ. 19 nu. 20. 22
Declaratio Sacræ Congregationis ſuper diſtributionibus præfatis. conſ. 9. nu. 13. 11
Decor ſignificat ornamentum. conſ. 153. nu. 76. 228
Decretum in diſpenſatione commiſſa ſi nō adeſt, nec diſpenſatio præſumitur. conſ. 102. nu 21. 143
Decretum irritans, & clauſula derogatoria annullat omnia inde ſequuta. conſ. 97. nu 7. 137
Decretum nullum non facit rem iudicatam. conſ. 80. num. 41. 114
Decretum tollit omnē doli præſumptionē. cóſ. 90. n 8. 127
Decretum ſupplet conſenſum. conſ 131. num. 6. 183
Deffectus ſolutionis partis facit totam rem perire. conſ 44 nu. 17. 57
Defectus vnius ex pluribus non ſoluentis facit totam rem perire. conſ 29. nu. 6. 34
Defenſio fidei eſt vniuerſalis. conſ 59 nu. 8. 85
De iure canonum promiſſiones non obſtabant volenti ſacros ordines. conſ. 76. nu. 7. 108
De iure nouo clerici non ſubiacent oneribus. cóſ. 53. num. 36. 77
De natura rei matrimonialis eſt libertas. cóſ. 70. n. 31. 97
De quaſi poſſeſſione præſentandi debet etiam fieri mentio literis Papæ. conſ. 38. nu. 4. 43
Delegati debent perficere omnem actum iuriſdictionis. conſ. 80. nu. 48. 114
Delegati habent ſolū quod eſt expreſſū. cóſ. 80. n. 32. 114
Delegati non habent iuriſdictionem in non commiſſis. conſ. 43. nu. 12. 55
Delegatio cenſetur facta prout de iure. cóſ. 43. n. 10. 55
Delegatio præſumitur prout de iure. conſ. 91. nu. 10. 129
Delegatus à Principe poteſt ſubdelegare. conſ. 115. numero 1. 166
Delegatus non poteſt fines excedere commiſſionis. conſ. 115 num. 9. 166
Delegatus debet ſeruare formam. conſ. 43. nu. 15. 55
Delegatus excedens tenetur interdicto : Vnde vi. conſ. 43. nu. 16. 55
Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione. conſ. 99. nu. 11. 139
Delegatus Principis quando non ſubdelegat. conſ. 80. nu. 43. 44. 45. 114
Deliberatio, & propoſitū ſine promiſſione non faciunt votum obligatorium. conſ. 135. nu. 8. 188
Delicta leuiora ſunt ea, quæ contingunt per imperitiam. conſ. 42. nu. 14. 51
Delictum, aut ex propoſito, aut caſu, aut impetu committitur. conſ. 149. nu. 2. 213
Delictum ex propoſito duobus modis poteſt contingere. conſ. 149. nu. 3. 213
Delictum in dubio interpretandum eſt ex improuiſo eueniſſe. conſ. 149. nu. 25. 214
Delictum non dicitur conſumatum conditione opportuna non ſecuta. conſ. 42. nu. 27. 52
Delictum patris nocet filio. conſ. 44. nu. 36. 58
Delictum patris non nocet filijs in feudo. conſilio 29. num. 2. 34
Delictum præſumitur quemlibet ſcire quando à maiori parte ſciatur. conſ. 76 nu. 26. 107
Delictum quod non conſtat niſi per confeſſionem nō eſt punibile. conſ. 42. nu. 49. 53
Delictum vnius nocet alijs in emphyteuſi. conſilio 29. num. 3. 34
Delictum vt ſit punibile requirit voluntatem. conſilio 42. num. 39. 52
Denunciatio aperit viam iudicij. conſilio 140. numero 18. 196
Deponens ex cauſa neceſſitatis non eligit ſed deponit apud electum. conſ. 68. num. 12. 94
Depoſitio ſimplex eſt verbalis. conſilio 123. nu. 11. 174
Depoſitum aliud iuris, aliud facti, & aliud conuentionale. conſ. 68. nu. 9. 94
Depoſitum conditionale præciſe eſt ſeruandum. cóſ. 68. nu 10. 94
Depoſitum ineptè factum non valet etiam ſi deponēs cogitaſſet rectè factum. conſ. 68 num. 14. 94
Depoſitum quod non fit in iudicio fieri debet ad electionem depoſitantis. conſ. 68. nu. 6. 94
Depoſitus ſolemniter ab vno ordine tantum poteſt reſtitui ad inferiores ordines. conſ. 123. nu. 14 174
Depoſitus verbo poteſt etiam verbo reſtitui. cóſilio 123. num 13. 174
Derogare ſpecialiter ſufficit licet non fiat in indiuiduo. conſ. 103 nu. 106. 152
Derogatio facultatis diſpenſandi non extenditur ad legitimationem. conſ. 103. nu. 102. 152
Derogatio legis ſcriptæ requirit ſpatium. 40. annorū. conſ. 147. nu. 25. 210
Derogatio non complectitur ea, quæ non fuerūt narrata. conſ. 125. nu. 14. 177
Derogatio non extenditur ad priuilegia conceſſa ex certa ſcientia, & ob merita. conſ. 103. nu. 103. 152

Dero-

Derogatio non extenditur ad priuilegium inſertum in corpore iuris. conſ. 103 nu. 105. 152
Derogatio per legem generalẽ non extenditur ad priuilegia alteri conceſſa, niſi fiat expreſſa mentio. conſ. 103. num. 104. 152
Deſiderium ad carnalem copulam generat peccatũ. conſ. 169. nu. 6. 265
Deſtitutio inducit vacationem beneficij. conſilio 7. num 6. 8
Deſtructionem rei malè ædificatæ Iudex debet committere. conſ 159 num. 45. 241
Deuolutio fit de Ordinario Carpenſi ad Papam. cõſ. 125. nu. 30. 178
Deuolutio fit in ordinarium lapſo tempore quatuor menſium. conſ. 151. nu. 3 219
Deus fecit diſtinctionem perſonarum. conſilio 50. num 39. 65
Deus fecit liberas nuptias. conſ. 70 nu. 9. 97
Deus fit placabilior ex multiplicatis orationibus, & Oratoribus. conſ. 151. nu. 77. 218
Deus priuilegia dedit clericis, ne laicis ſubiaceant. conſ. 53. nu. 13. 76
Dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſſis. conſ. 64. num. 8. 89
Dictio, prout, denotat ſimilitudinem conſ. 64. nu. 6. 89
Dictio, prout, eſt conditionalis conſ. 147. nu. 17. 210
Dictio, prout, eſt limitatiua temporis. conſilio 147. num. 18 210
Dictum de Epiſcopo habet locum de inferiore, quoad iuriſdictionem. conſ 20 nu. 20. 24
Dictum non differt à promiſſione. conſilio 166. numero 4 259
Diœceſim quis dicatur habere. conſilio 142. numero 29. 201
Dies interpellat pro homine. conſ. 19. nu. 30. 22
Diffamatio de lenocinio debet concludere perſonam ire per domos & loca publica iuuenes decipiendo conſ. 26. nu. 3. 33
Diffamatio debet præcedere in cauſis in quibus ſocius facit inditium. conſ. 117 nu 8. 168
Differentes ſoluere legata excommunicantur. conſ. 25. num 22. 32
Differentia inter latrocinium, & ſimplex furtum. conſ 123. num. 22. 174
Differentiam facit Deus de perſona ad perſonam. conſ 156. nu. 23. 232
Dignitas ex meritis acquiſita durat ea deficiente. conſ 121 nu. 15. 172
Dignitas, & Canonicatus haberi poteſt in eadem Eccleſia conſ 51. nu. 2. 72
Dignitas quarum ... habet locum ſolum inter Monachos conſ. 50. nu. 140. 69
Dignitas in priorata ſolũ procedit in perpetuo prioratu. conſ 50 nu. 14. 69
Dignior præcedit minus dignum. conſ. 140. nu. 13. 169
Dignitas non amittitur, dimiſſo officio niſi proiit demeritis. conſ. 161. nu 53. 249
Dignitas quando non perditur. conſ. 121. nu 17. 172
Diligentia requirit ſubtilem inueſtigationem. conſ. 80 nu 42. 114
Diſcretioni tuæ quid importat. conſ. 115. nu. 3. 166
Dimittendo primam ... non incidit in pœnam. conſ 101. nu. 2. 141
Dimittens officium quando retineat honorem. conſ. 121. nu. 14. 172
Diſcedens animo redeundi non incidit in pœnam. conſ. 132 nu 29. 186
Diſpenſatio eſt iuris relaxatio. conſ. 19. nu. 7. 21
Diſpenſatio eſt odioſa. conſ. 100. num. 14. 142
Diſpenſatio debet probari per ſcripturam. conſilio 37. num. 1. 42
Diſpenſatio non fit ab inferiore. conſilio 19. numero 8 22
Diſpenſatio fit ab habente rem ſubiectam. conſilio 103. nu 4. 146
Diſpenſatio in matrimonio prohibito requirit cauſam. conſ 99 num. 1. 139
Diſpenſatio ſicut alia res probari poteſt per teſtes. conſ. 37. num 12. 43
Diſpenſatio temporalium debet fieri ſecundum qualitatem perſonarum. conſ 156. nu. 20. 232
Diſpenſatio facit ceſſare incompatibilitatem. conſ. 9. num. 6. 11
Diſpenſatur in delictis occultis per Epiſcopum. conſ. 123. nu. 16. 174
Diſpenſationes ad beneficia ſunt ambitioſæ. conſilio 103. num. 13. 147
Diſpenſatus ad dignitates poteſt habere beneficium. curatum conſ 103. nu. 94 151
Diſpenſatus ad vnum beneficium non illud dimittere poteſt vt aliud habeat. conſ 103. nu. 9. 15. 147
Diſpoſitiones præſupponunt bonam fidem. conſilio 52. num. 33. 74
Diſpoſitio C. de Multa, & Extrauag. Execrab. de præben. priuat ipſo iure habentem ſecundum beneficium curatum de primo conſ. 101. nu. 1. 141
Diſpoſitio C. de multa, & Execrab. habet locũ ſolum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure conſ. 101. nu 3. 141
Diſpoſitio debet conformari cum qualitate demonſtrata. conſ. 72 nu. 21. 100
Diſpoſitio ex identitate rationis extenditur. conſilio 139 num. 11. 194
Diſpoſitio interpretari debet, ne contineat iniquitatem. conſ. 8. nu 9. 9
Diſpoſitio tenet ſuper non ente. conſ. 84. nu. 34. 120
Diſpoſitio pœnalis reſtringitur ad expreſſa. conſ. 139. num. 7. 194
Diſpoſitio Papæ applicatur narratiuæ. conſilio 84. num 29. 120
Diſpoſitio Papæ præſumitur cum lege concordare. conſ. 72. nu. 20. 100
Diſpoſitio reſtringitur ad ſubiecta præſentia. conſ. 84. num. 32 120
Diſpoſitioni non eſt locus quando ea, quæ ſunt non ſunt eiuſdem naturæ. conſ. 126 nu. 1. 178
Diſpoſitio trahitur ad omnes, quando narratur cauſa ob quam fiat diſpoſitio. conſ. 139 nu. 11. 194
Diſſimulatio Papæ habet vim diſpenſationis. conſilio 36 nu. 12. 40
Diſſolutio ſponſaliorum eſt factum turpiſſimum. conſilio 116 nu. 11. 165
Diſtinctio inter leuem, mediocrem, & enormem iniuriam. conſ. 82 nu. 2. 116
Diſtinctio inter Euitabilem, & non euitabilem neceſſitatem. conſ. 124. nu. 5. 175
Diſtinguere non poſſumus vbi lex non diſtinguit. cõſ. 153. nu 37. 226
Diſtinguitur inter ordinariam, & delegatam iuriſdictionem. conſ. 119 nu 1. 169
Diſtributiones debent dari his, qui intereſſunt horis Canonicis. conſ 153. nu 2. 224
Diſtributiones habentur loco prebendæ. cõſ. 51. nu. 21. 72
Diſtributiones non dantur ſtudentibus. cõſ. 50. nu. 4. 71
Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum conſ. 81 nu 2. fol. 115. cõſ. 136. nu. 38. 191 & conſ. 151. num. 59. fol. 2[illegible] & conſ. 153. nu. 15. fol 225. & conſ. 166 nu 27. 260
Diſtributiones pro rata tẽporis dantur. conſ. 13. nu. 2. 15
Diſtributiones ſunt acceſſiones ad ius Canoniæ. cõſ. 153 num. 17 225
Diſtributiones ſunt inuentæ vt augeatur cultus diuinus conſ. 153. nu 55. 228
Diſtributiones veræ illæ dicuntur quæ dantur pro ſingulis horis. conſ 9. nu 15. 14

Diſtributiones ſunt inuentæ vt augeatur numer᷑ ſeruientium. conſ. 160. nu 29. 244
Diuerſitas grauitatis attẽditur in delictis. conſ. 168. num. 8. 264
Diuerſitas perſonæ magis, vel minus grauat peccatum. conſ. 168 nu. 9. 264
Diues, & nobilis eſt præponendus pauperi in Eccleſia paupere. conſ. 151. nu. 55. 221
Diues eſt vtilior Eccleſiæ quàm ſit pauper. conſ. 151. num. 56. 221
Diuites in terra ſunt fortes, & in cœlo debiles. conſ. 173. num 51. 274
Diuitiæ cũ affectu cumulatæ ſunt ignominioſæ. conſ. 173 num. 50 274
Doctor cœteris eſt præponendus. conſ 121. nu. 24. 172
Doctor eſt Illuſtris. conſ. 121. nu. 25. fol. 172. conſ. 127. nu. 6. 179
Doctor eſt in dignitate. conſ. 121. nu. 22. 172
Doctor eſt nobilis. conſ. 121. nu. 23. 172
Doctores Canoniſtæ quãdo debeant anteferri Theologis. conſ. 151. nu 65. 221
Doctores dicuntur in dignitate. conſ. 127. num. 7. 179
Doctores non ſunt excluſi à diſpoſitione Bonif. 8. in C. ſtatutum. de reſcrip; in 6. conſ. 127. nu, 8. 179
Doctores habent iuriſdictionem. conſ 127. num. 9. 179
Doctores quicunq; ſint idonei intelliguntur ad cauſas. conſ. 127. nu 14. 180
Doli capaces ſubiacent pœnæ. l. ſi quis maior. conſ. 56 nu. 9. 81
Dolus conſiſtit in animo conſ. 149. nu 14. 214
Dolus dicitur in eo, qui non facit quod rei natura optet. conſ. 159. nu 44 241
Dolus eſt machinatio abſcondita mentis. conſ. 149. num. 15. 214
Dolus eſt machinatio ſtudioſa, conſilio. 149. numero. 22. 214
Dolus eſt probandus. conſ. 114 nu. 18. 165
Dolus imputatur ei, qui eũ cõmittit. conſ. 172 nu. 3. 270
Dol᷑ eſt in delicto quod de ſui natura nõ requirit dolum; vel dolus verſatur in re modica. conſ. 42. n. 16. 51
Dolus non præſumitur in muliere. conſ. 140. nu. 5. 196
Dolus non præſumitur niſi probetur. conſ. 90. nu 6. 127
Dolus regulariter non præſumitur. conſ. 42. nu. 17. 25
Dolus requiritur ad pœnam contrauentionis. conſ. 114 nu. 23. 165
Dolus requiritur vt quis incidat in pœnam conſilio 114. nu 7. 165
Dolus probari non poteſt. conſ 149. nu. 26. 214
Domicilium quilibet dicitur habere, vbi rem habet. conſ. 76 nu. 31. 108
Dominia, quæ non habent iuſtitiam, dicuntur latrocinia. conſ. 173. nu. 35. 274
Dominium rei legatæ remanet apud hæredẽ donec legatarius declarauerit ſe acceptare legatum. cõſ. 60. nu. 12. 88
Dominus remunerat benè operantes. conſ 25. nu. 20. 32
Dominus muri, ſuper quo fabrica ſit conſtructa eo abſente, poteſt auctoritate propria fabricam deſtruere. conſ. 159. nu 22. 241
Dominus offenſi tenetur ad vindictam legitimè, vel remiſſionem iniuriæ ſerui ſui offenſi. cõſ. 128. n 19. 181
Dominus directus recipiendo penſiones debitas dicitur confirmare conductionem. conſ. 144 nu 9. 206
Domus debet honeſtè habitari. cons. 143. nu 10. 204
Domus Eccleſiæ eſt reficienda ſicut Eccleſia. cõſilio 20. nu. 21. 24
Donare dicitur, qui nullo iure cogente dat cõſ. 173. num. 8 & 9. 273
Donare eſt dilapidare. conſ. 173 nu 13. 273
Donare non poteſt Prælatus fructus beneficiorum. conſ. 161. nu 51. 249
Donatio de re aliena non valet. conſ. 161 nu. 17. 247
Donatio eſt prohibita officialibus. conſ. 173. nu. 16. 273
Donatio in coniunctos nõ præſumitur. cõſ. 161. n. 22. 248
Donatio in dubio nõ præſumitur. conſ. 173. nu. 12. 273
Donatio inter cõiunctos tria requirit. cõſ. 161. n. 24. 248
Donatio in dubio non præſumitur. conſ. 161. nu. 3. 247
Donatio magna eſt magni præiudicij. cõſ. 161. n. 33. 248
Donatio non eſt veriſimilis in re immoderata. conſ. 161. num. 29. 248
Donatio non præſumitur in Prælato. conſ. 161. n. 49. 249
Donatio non præſumitur quando alia adſit coniectura. conſ. 161. nu. 4. 247
Donatio non præſumitur ſi leuis ſit contraria præſumptio. conſ. 25. nu. 35. 32
Donatio non præſumitur facta in exiſtente in poteſtate. conſ. 161. nu. 119. 247
Donatio præſumitur in vxore vocando maritum dilectiſſimum. conſ. 25. nu. 2. 31
Donatio procedit à liberalitate. conſ. 173. nu 8. 273
Donatio videtur ſuſpecta inter coniunctos. cõſ. 161. num. 23. 248
Donationem allegans debet probare quod non eſt veriſimile. conſ. 161. nu 26. 248
Donationes ſine inſinuatione vſq; ad 300. aureos fieri poſſunt, & vſque ad 500. in operibus pijs. conſ. 106. nu. 5 & 17. 155
Dos ab extraneo data cenſetur donata. cõſ. 161. n. 1. 246
Dos congrua, quæ dicatur. conſ. 161. nu. 32. 248
Dos data habenti commodum non dicitur donatio. conſ 161. nu 36. 248
Dos data mulieri in poteſtate nõ præſumitur donata. conſ 161. nu. 67. 250
Dos excedens ſummã à iure ſtatutã ſine inſinuatione non valet conſ. 161. nu. 41. 249
Dos datur ad onera matrimonij ſuſtentanda. conſ. 37. nu. 14 43
Dos mille ſcutorum dicitur magna pro nobili, conſ. 161. nu. 31. 248
Donatio beneficij facta ab vno non prodeſt alteri. conſ. 147. nu. 11. 210
Dotem dans mulieri, quæ habeat obligatum ad eam dandum, poteſt ab eo repetere. conſ. 161. nu 68. 250
Dotem non debet habere maritus, qui vxorem non alit. conſ 37. nu. 3. 42
Duæ præſumptiones tollunt præſumptionem donationis. conſ. 161. nu. 10. 247
Dum onerantur coloni Eccleſiarũ ſubtrahuntur operæ Eccleſiæ. conſ. 136. nu. 24 190
Duo capita in vna Diœceſi eſſe nõ debent. cõſ. 142. num. 39. 201
Duo Epiſcopi non poſſunt habere iuriſdictionem in eundem. conſ. 142. nu. 6. 200
Duo ſunt genera diſtributionum. conſ. 81. nu. 1. 115
Duo ſunt genera mendicantium. conſ. 1. nu. 16. 1
Duo vincula magis ſtringunt. conſ. 41. nu. 17. 49
Duplex eſt iuriſdictio, altera cohæret perſonæ, altera rei, & iſta venit in quacunq; conceſſione. cõſ. 105. num. 11. 154

E

EA, quæ fiunt in detrimentum animæ nõ ſunt ſeruanda; conſ. 173. nu. 48. 274
Eccleſia ædificari debet cum licentia Epiſcopi Diœceſani. conſ. 6 nu. 6. 7
Eccleſia æquiparatur Fiſco quoad locationem reſpectu fructuum. conſ. 165. nu. 10. 257
Eccleſia antiqua nõ debet priuari decimis. conſ. 162. num 10. declarat. nu 11. 252
Eccleſia amittit vtile dominium. conſ. 43. num. 22. 55
Eccleſia à ſua inſtitutione erecta curata non poteſt immutari, & ſi ſit immutata debet reduci ad ſuam primam naturam. conſ 92. nu. 2. 131
Eccleſia dicitur cœtus Religioſorum. conſ. 81. nu. 9. 117
Eccleſia dicitur cœtus fidelium conſ. 131. nu. 14. 183

Eccle-

Eccleſia dicitur pati ex carentia virorũ Doctorum. conſ. 51. nu 12. 71
Eccleſia electa debet petere reſtitutiones, & probare electionem. conſ. 48. nu. 9. 62
Eccleſia electa poteſt reuocare corpus alibi ſepultum conſ. 48. num 6. 62
Eccleſia eſt compoſita de re ſpirituali, & temporali. conſ. 90. nu. 14 128
Eccleſia eſt mater pudicitiæ. conſ. 103 nu. 82. 150
Eccleſia habet intẽtionem fundatam in acquiſitis ex bonis Eccleſiæ. conſ. 112. nu. 3. 162
Eccleſia non conſtituitur ſine licentia Epiſcopi. conſ. 142. num 40. 202
Eccleſia non debet erigi niſi dotetur. conſ. 62 nu 5. 87
Eccleſia non habet aurum, vt ſeruet, ſed vt in neceſſitatibus ſubueniat. conſ. 167. nu 30. 263
Eccleſia poteſt habere priuilegium, quod non ſit ſub iuriſdictione illius in cuius diœceſi ſit, ita. conſ. 6. num. 6. 7
Eccleſia perfectè debet in priſtinũ reſtitui. conſ. 88. num. 10. 124
Eccleſia poteſt alienari in parte temporali. conſ. 90. nu. 15. 128
Eccleſia poteſt vendi in his, quæ materialiter conſiſtunt: conſ 90. nu. 16. 128
Eccleſia paſcitur verbo Dei. conſ. 151. nu 42. 220
Eccleſia pauper dicitur quæ habet paucos fructus. conſ. 151. num. 58. 223
Eccleſia remiſit Laicis iuriſdictionem. conſ. 20. nu 8. 24
Eccleſiæ Iuſpatronatus quando ſit libera. conſ. 129. num. 6. 182
Eccleſia ſemper viuit: conſ 96. nu 29. 136
Eccleſia tenetur alere ſucceſſorem. conſ. 112. nu. 12. 163
Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui. conſ 88. num. 8 124
Eccleſia vniuerſalis intelligit de Prælatis. cõſ. 76 n. 13. 106
Eccleſia vnita eſt in iuriſdictione illius cui vnita eſt. conſ. 17. nu. 4. 19
Eccleſiam qui ſibi adorandũ ædificare poteſt ſine licentia, ſed in ea celebrari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij conſ. 142 nu. 41. 202
Eccleſia conceſſa in emphyteuſim cum terris, & pertinentijs ſuis, in dubio cenſetur in temporali conceſſa. conſ. 90. nu. 1. 127
Eccleſiaſticus Iudex poteſt punire duas vxores habẽtes. conſ. 137. nu. 4. 192
Eccleſiaſticus procedit quando ſit dubium de præuentione. conſ. 146. nu. 23. 196
Edicta ad formam C. fin. de elect. in 6. debent fieri in actu præſentationis. conſ. 113. nu. 1. 163
Edictum in dubio iudicandum eſt promulgatum poſt delictum. conſ. 132 nu 5. 185
Educatio puellæ ſpectat ad tutorem. conſilio 110. num. 2. 166
Educatio præterita arguit futuram. conſ. 118. nu. 7. 160
Effectus demonſtrat qualitatem perſonæ. conſ. 166. num. 25. 260
Effectus nõ extenditur ad ignorata. conſ. 42 nu. 38. 53
Effectus ſufficit, qui magis attenditur quàm verba. conſ. 76. nu. 20. & 21. 107
Effectus voluntatis facit delictum punibile. conſ. 42. num. 12. 51
Effractio carceris, licet ſit crimẽ læſæ Maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla. conſ. 88. nu. 3. 124
Electio in vltimis voluntatibus trahit ſecum electionem. conſ 109. nu 20. 159
Electio non cadit in Canonicatibus. conſ 103. nu. 70. 150
Electio requirit confirmationem. conſ 51 nu. 28. 71
Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti conſilio 48. num. 5. 62
Electio ſepulturæ eſt libera. conſ. 154 nu. 1. 229
Electio ſepulturæ poteſt fieri in alieno ſepulchro. cõſ. 154. nu. 2. & 16. 229
Electio ſepulturæ procedit quoad locum publicum non priuatum. conſ 154. nu 16 229
Electo priore habet prælationem à Iure communi. conſ. 50, nu. 55. 68
Electus præfertur facta electione, conſilio 50 numero. 124 70
Eligendæ ſunt matronæ, quæ videant clauſtra Virginitatis, quibus datur Iuramentum conſ. 120. nu 6. 170
Eligens vel præſentans non magis idoneum grauat conſcientiam. conſ 151. nu 54 & 57. 221
Emphyteuſis à principio nulla non conualeſcit. conſ. 158. nu. 10. 238
Emphyteuſis ad plures generationes locum habet finita prima. conſ. 109. nu. 7. 159
Emphyteuſis dicitur alienatio. conſ. 80. nu 5. 112
Emphyteuſis durat in vita Rectoris cõcedentis. cõſ. 29. num. 7. 35
Emphyteuſis Eccleſiæ nõ tranſit ad extraneos de ſua natura. conſ. 43 nu. 1. 54
Emphyteuſis nõ tranſit in extraneos niſi ſpecialiter. conſ. 22. num. 8. 26
Emphyteuſis Eccleſiæ non poteſt fieri in proximos. conſ. 80. nu. 14. 112
Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos. cõſ. 80. nu. 29. 113
Emphyteuſis Eccleſiæ eſt prohibita in extraneos de iure. conſ. 91. nu. 7. 129
Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando tranſeat ad extraneos. conſ. 144. nu. 1. 205
Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſine cõſenſu Papæ eſt nulla. conſ. 158. num 5. 238
Emphyteuſis empta dicitur ex cauſa oneroſa. conſ. 144. num. 11. 206
Emphyteuſis empta dicitur contractus obligatorius vltro, citroq; conſ. 144. nu. 12. 206
Emphyteuſis empta eſt tranſitoria ad extraneos. cõſ. 144. num. 10. 206
Emphyteuſis habens penſionem correſpondentẽ fructibus, dicitur locatio ad longum tempus, & tranſit ad extraneos. conſ. 144 nu. 5. 205
Emphyteuſis habens tranſitũ ad extraneos eſt damnoſa. conſ. 91. nu. 24. 130
Emphyteuſis pro ſe, & deſcendentibus non poteſt in eorum præiudicium in alios transferri. conſ. 75. num. 2. 104
Emphyteuſis, quæ tranſit in locationem, tranſit in extraneos quando interuenerit conſenſus Apoſtolicus conſ. 144. nu. 6. 205
Emphyteuſis tendit ad priuatam vtilitatem, Iuſpatronatus ad publicam. conſ 75. nu. 15. & 16 105
Emphyteuſis tranſit ad extraneos quando adeſt perpetuitas contrahentium. conſ. 144 nu. 2 205
Emphyteuſis tranſit ad extraneos ex conſuetudine concedendi in perpetuum. conſ. 144 num. 3. 205
Emphyteuſis tranſit in Fiſcum pro extraneis conceſſa. conſ. 22 nu. 4. 26
Emphyteuta non liberatur ſi res pro parte ſolum pereat. conſ. 80. nu. 19. 113
Emphyteuta volens vendere tenetur ſeruare l. 2. C. de iure emphyt. conſ. 18. nu. 9. 20
Emphyteuta Eccleſiæ grauari poteſt à Domino. cõſ. 77. num. 2. 108
Emphyteuta Eccleſiæ non ſoluit gabellam, nec etiam pro melioramentis. conſ. 77. nu. 3. & 5. 108
Emphyteuta priuati tenetur ad gabellam. conſ. 77. num. 4. 108
Emphyteutæ Eccleſiæ non ſunt ſubiecti laico iudici. conſ. 40. nu. 3 45
Emphyteutæ Eccleſiæ poſſunt ab ea collectari. conſ. 40. nu. 6. & 12. 45
Emphyteutæ, & coloni Eccleſiarum ratione Canonis quẽ ſoluunt non tenentur ad collectas. conſ. 40. num. 22. 46

Emphy-

I N D E X.

Emphyteutæ priuati tenentur ad collectas Domino Temporali. conſ. 40. num. 8 45

Emphyteutæ Eccleſiæ non poſſunt grauari à ſecularibus. conſ. 40. nu. 7. 45

Emptor debet agere contra venditorẽ, ſi aliquid prætendat in re empta. conſ. 172 nu 9. 271

Emptor non eſt melioris conditionis quàm ſit venditor in re empta. conſ. 172. nu. 7. 271

Enunciata non probant niſi ſpecialiter narrentur. conſ. 10. num. 6 13

Enunciatiua verba Papæ probant in antiquis. conſ. 142. num 4. 200

Epiſcopatus connumeratur inter actus maiores. cõſ. 103. num. 44. 149

Epiſcopatus eſt ſummus gradus honoris. conſ. 103. num. 45. 149

Epiſcopi debent ſeruare regulas traditas à S. Rom. Eccleſ. conſ. 97. nu. 3. 137

Epiſcopi habent liberam collationem in liberis Eccleſijs, & inſtitutionem, & confirmationem in his quæ ſunt Iuris patronatus. conſ. 63 nu 8. & 12. 88

Epiſcopi poſſunt inducere modum pſallendi in ſua diœceſi, declaratur infra. conſ. 97 nu. 1. 137

Epiſcopis intelligitur in vnione reſeruata iuriſdictio conſ. 22. nu. 7 37

Epiſcopus abſoluit percutientem leuiter Clericum. conſ. 82. num. 1. 116

Epiſcopus ad Prouiſionem poteſt ad beneplacitum procedere. conſ. 131. nu. 15. 184

Epiſcopus cogit exequutores exequi. conſilio 20. num. 19. 24

Epiſcopus debet curare vt cura animarum exerceatur. conſ. 32. nu. 11. 37

Epiſcopus diſpenſat contra Canones ex cauſa. conſ. 131. nu. 9 183

Epiſcopus declarat an ſit neceſſe ſubuenire Laicis. conſ. 136. num. 44. 191

Epiſcopus diſpenſat cum Clerico fure. conſilio 122. num. 7. 173

Epiſcopus eſt ordinarius, nec ei tollitur iuriſdictio per delegationem. conſ. 137 nu. 9. 192

Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem. conſ. 140. num. 7 196

Epiſcopus in bulla aſſerens iuſpatronatum, præſumitur dicere veritatem. conſ. 41 nu 30. 49

Epiſcopus inducendo modum pſallendi nõ debet immutare ritum à S. ſede datum. conſ. 97. numero. 9. & 11. 137

Epiſcopus non abſoluit Iniuriantem Clericum leuiter in loco publico. conſ 82. nu 8. 117

Epiſcopus non cogitur ſequi conſilium Monachorum in deputatione Curati conſ 32 nu. 6. 37

Epiſcopus nõ poteſt conſentire, quod Laici iudicent Clericos conſ. 50. nu 100. 68

Epiſcopus non poteſt quod de iure eſt prohibitum. conſ. 147. nu. 19. 210

Epiſcopus non poteſt conſtituere Vicarium perpetuũ in Eccleſia patronata ſine conſenſu Domini. conſ. 4. num. 2. 5

Epiſcopus non poteſt quicquam facere ſine Patrono in eius præiudicium conſ 4. nu. 3 5

Epiſcopus non tenetur ſequi Conſilium à lege diſpoſitum. conſ. 32 nu 9. 37

Epiſcopus poteſt conſtituere curatũ in beneficio vnito Monaſterijs conſ. 22. nu. 10 37

Epiſcopus poteſt cum populo inducere noua feſta in ſua Diœceſi. conſ. 97 num. 2. 137

Epiſcopus poteſt prouidere neceſſitati Eccleſiæ. cõſ. 131. num. 1. 183

Epiſcopus Scholaris nõ præcedit Rectorẽ. conſ. 121. num. 7. 171

Epiſcopus ſolus non poteſt conſtituere Vicarium. cõſ. 4. num. 2. 5

Epiſcopus viſitat Monaſteria fratribus commendata, vt delegatus Papæ. conſ 64. nu. 19. 90

Errans in fide, non tamẽ pertinaciter, non dicitur hæreticus. conſ 137. nu. 14. 192

Errant Laici dicentes habere ſuperioritatem in Clericos. conſ 136. nu. 17. 190

Errant qui dicunt ſcuti ſẽper [illegible]. cõſ 89. nu. 29. 126

Error conſideratur quadrupliciter. conſ 30. nu. 14. 35

Error Farinacij in caſu proditionis conſ. 149 nu. 38. 215

Error perſonæ, & conditionis vitiat Matrimonium. conſ. 30 nu. 15. 35

Error potius præſumitur quàm donatio. conſ. 161. num 25. 245

Eſt de forma, quod votum fiat Deo. conſ. 135. nu. 3. 188

Euictio ceſſat, ſi ceſſat obligatio principalis. conſ. 21. num 11. 25

Euictio eſt acceſſoria ad obligationem. conſilio 21. num 5. 25

Ex actu nullo omnia quæ ſequuntur ſunt nulla. conſ. 80. num. 12. 114

Examinatio teſtium ex actus iuriſdictionis. conſ. 80. num 47. 114

Ex cauſa quandoq; fit aliquid, ad quod non tenebamur. conſ. 165. num. 36. 253

Exceſſio facit nullum quod agitur. conſ 43. nu. 2. 55

Ex conſenſu Apoſtolico omnia præſumuntur ritè geſta. conſ. 21. num. [illegible] 25

Ex diuerſitate rationis reſultat diuerſitas iuris, & caſus. conſ. 17 num. 7. 19

Ex ordine ſcripturæ, & prima nominatione arguitur de prælatione. conſ. 50. nu 3. 64

Ex præſcriptione acquiritur libertas. conſilio 17. numero 9. 19

Ex propoſito delictum proditoriè dicitur ſecundum aliquos. conſ. 149. num. 13. 214

Ex ſuperuenienti cauſa ſolum [illegible] ſemel admiſſus. conſ. 7. nu 8. 8

Exceptio firmat regulam in contrarium. conſ. 140. num 8. 196

Exceptio firmat regulam in non expreſſis. conſ. 146. num. 19. 208

Excommunicanda [illegible] conſ. 134. num. 14. 185

Excommunicatio eſt comminata his, qui audent violare conceſſa à Papa [illegible] 144. nu. 13. [illegible]

Excommunicatio non fertur niſi conſtet, quod aliter fieri non poſſit [illegible] 185

Excommunicatio non fertur niſi in ſubſidium. conſ. [illegible] 185

Excommunicationem quando incurrerent attentantes [illegible] conſ. 85. nu. [illegible] [illegible]

Excommunicatio requirit ſcripturam declarationis. conſ. [illegible] 185

Excommunicator, qui iniuſtè excommunicat, tenetur ad intereſſe. conſ. 133. num. 6. 185

Executio debet dari poſt annum. conſ. 44. nu. 25. 58

Executio differtur ad declaratoriam quando lex priuat ipſo iure. conſ. 60. num. 3. 85

Executio eius, quod à iure diſponitur, non inducit Simoniam. conſ 51 nu. 18. 72

Executio potius [illegible] reſtitutionem eam impedit. conſ. 44. num. 20. 58

Executio ſpectat ad Eccleſiaſticum. conſilio 20. numero. 16. 24

Executor non dat poſſeſſionem ſine citatione illius, quem ſcit eſſe in poſſeſſione. conſ. 86. nu. 5. 122

Exemptio Eccleſiæ, eſt de iure diuino. conſilio 77. num 25. 109

Exercitium iuriſdictionis requiritur ad acquirendam præuentionem. conſ. 140. nu. 16. 196

Expelli poteſt de domo conducta vſurarius, ſodomita, blaſphemator, & habens mulierem fornicariã. conſ 143. num. 9. 204

Expenſæ

Expenſæ bullarum computantur inter expenſas faciendas. conſ. 112. nu. 15. 163
Expenſæ factæ in alieno ſolo cedunt patrono ſoli. conſ 172. num 17. 271
Expreſſum cenſetur quod eſt de natura rei. conſ. 70. num 30. 97
Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur. conſ. 70. num. 29 97
Extenſio in pœnalibus fit ex identitate rationis. cóſ. 139. num. 14. 194
Extenſio non fit in pænalibus. conſ. 101. nu. 5. 141
Extenſio non fit in pœnalibus etiam ex identitate rationis. conſ. 108. nu. 8. 158
Extinctæ cauſa metus eſt extincta cauſa reclamandi. conſ. 74. nu. 14. 103
Extrahentes fugientes ad Eccleſiā ſunt excommunicati. conſ. 149 num. 42. 215
Extraneus intelligitur habilis aliàs. conſ. 22. nu. 14. 29
Extraordinaria quæ ſint. conſ. 53. nu. 25. 76
Extraordinarium onus eſt quod ex improuiſo imponitur. conſ. 53. num. 39. 77
Extrauagans Pauli Secundi eſt vſu recepta. conſ. 158. num. 1. 237
Extrauagans Vrbani Quarti, & Pauli Secundi ſolum procedit contra Simoniacos in ordine. conſ. 47. num. 33 55

F.

FAbrica facta abſente vicino, debet deſtrui. conſ. 172. num 10. 271
Fabricans in alieno tenetur actioni, quod vi aut clā. conſ. 159 num. 19 240
Facere reuerentiā Demoni idem eſt quod illum adorare. conſ. 87. nu 9. 123
Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quā diuitem in regnum cœlorum. conſ 173. nu. 56. 275
Factum legitimè retractari nō debet. conſ. 72. nu. 7. 100
Factum præſumitur, quod fieri erat ſolitum in dubio. conſ. 90. num 27. 128
Factum poſterius declarat prius factum. conſilio 90. num. 22. 128
Falcidia, nec Trebellianica deducitur de legatis pijs. conſ. 62. nu. 15. 92
Fama ſufficit in matrimonio antiquo. conſilio 57. num. 10. 83
Fatuitas eſt ſoluere aliena debita, & remanere debitorem. conſ. 161. num. 12. 247
Fatuitas non eſt præſumenda, ſed abhorrenda. conſ. 161. num. 13. 247
Fauendum eſt ei, qui ſit in poſſeſſione non ſoluendi. conſ. 16. num. 10. 18
Fauor legitimitatis ſi non ſint filij ſecundi matrimonij multum importat. conſ. 57. nu. 3. 82
Fauore matrimonij in dubio eſt iudicandum. conſ. 37. num 6. 43
Fed. de Sen. in conſ. 111. declaratur. conſ. 136. num. 39 191
Feneſtræ in muro denotant totum murum eſſe illius, qui ea fecit. conſ. 172. num. 5. 270
Feneſtræ reſpicientes in domo vicini, dicuntur ad æmulationem. conſ. 172 num 14. 271
Feſta non ſunt tā ſtrictè percepta, vt erant hebræis. conſ. 163. num 7. 254
Feſta ſunt denuntianda populo. conſ. 163. nu 4. 253
Feſta ſunt obſeruanda, & abſtinendum ab opere ſeruili. conſ. 163. nu. 1. 253
Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullū. conſ. 44. nu. 2. 56
Feudum emptum mutat naturam. conſilio 144. num. 15. 206
Feudum emptum æquiparatur patrimonio. conſ. 144. num. 16. 206
Feudum etiam ipſo iure amittitur. conſ 44. num. 9. 57
Feudum quando ſit nouum. conſ. 44. nu. 12. & 37. 57
Feudum conuertitur ad Dominum propter delictum. conſ. 44. nu. 14. 57
Fictio quando habeat effectum veritatis. conſ. 103. num. 78. 150
Fideiuſſor inſolidum hodie non conuenitur niſi diſcuſſo principali. conſ. 134. nu. 2. 188
Filia infamando matrem excluditur à ſucceſſore, & eſt ſignata. conſ. 37. nu. 9. & 10. 43
Filiæ ſpirituales inter ſe differunt. conſ. 168. nu. 1. 264
Filia ſpiritualis vigore Sacramentorum, habet maiorem cognationem cum Parocho. conſ. 168. nu. 3. 264
Filiatio probatur à denominatione parentum. conſ. 11. num. 4. 14
Filiatio probatur etiam per famam publicam. conſ. 11. num. 5. 14
Filij conſtituuntur in quaſi poſſeſſione legitimitatis, & parentum legitimitate. conſ. 57. nu. 14. 83
Filij debent eſſe præſentes, vt obligati ſint, patre eos nubente. conſ. 30 num. 12. 35
Filij in conditione non ſuccedunt in portione patronorum. conſ. 150. nu. 7. 216
Filij in conditione ſunt in diſpoſitione. conſ. 150. nu. 1. 2 3. 6 216
Filij non poſſunt habere beneficia paterna. conſ. 65. num. 1. 91
Filij nō prohibentur retinere beneficia, quæ habebāt ante Concil. mortuo patre ante Concil. conſ. 65. num. 5. 91
Filij obligantur tacitè conſentienti patri eos nubenti. conſ. 30. num. 10. 35
Filij primi matrimonij admittuntur ad neceſsitatem, ſi agitur de legitimatione principaliter. conſ 57. num. 4. 82
Filij primi matrimonij, etiam præſumpti, admittuntur cum filijs ſecundi ad ſucceſſorem. conſ. 57. nu. 7. 83
Filij primi matrimonij præſumpti admittuntur cum filijs ſecundi plenè probati. conſ. 11. nu 9. 14
Filij ſecundi matrimonij non præiudicant primis, etiā in præſumpto matrimonio. conſ. 57 nu. 17. 83
Filio illegitimè nato nulla macula poteſt infigi. conſ. 103. num. 28. 148
Filius habet retentionem bonorum patris qui beneficia ſua adminiſtrauit. conſ. 150. nu. 18. 217
Follerius reprobatur. conſ. 108. num 2. 264
Forenſes ſi transferunt domicilium ligantur à ſtatutis loci. conſ. 106. num. 23. 156
Forenſes in publicatione inſtrumenti poſſunt citari. conſ. 170. num 41. 269
Forenſes ſubijciuntur ſtatutis in loco vbi contrahunt conſ. 106. nu. 3. 11. 14. 154
Forma dat eſſe rei. conſ. 69. num 11. 95
Forma iuris eſt ſeruanda, quando nō datur ſpecialis. conſ. 91. nu. 15. 130
Forma nō ſeruata omnis actus eſt nullus. cóſ. 97 nu. 8. 137
Frangenti fidem fides poteſt frangi. conſ. 159. nu. 4, 240
& conſ 56. num. 1. 81
Frangere immunitatem Eccleſiæ eſt iniuſtitiam facere. conſ. 136. nu. 24. 190
Fratres non habent populum, ſed ſolum ius ſepulturæ. conſ. 48. num 1. 62
Fratres Tertij Ordinis habent naturam mixtam Religionis, & Laicorum. conſ. 49. nu. 1. 62
Fratres Tertij Ordinis habentur vt Laici, in his, quæ non ſunt ſcripta in priuilegijs. conſ. 49. nu. 2. 62
Fratres Tertij Ordinis non ſunt æque priuilegiati vt Clerici. conſ. 49. nu 3. 62
Fratres Tertij Ordinis poſſunt cogi ad compromiſſū. conſ. 49. num. 5. 62
Fraudem allegans eam probare debet. conſ. 52. 40. 74
Fraus non præſumitur niſi probetur. conſilio. 52. num. 39. 74

Fraus eſt quædam abſcondita machinatio ad alterũ decipiendum. conſ. 170. nu. 49. 269
Fraus, vt dolus, probatur ex coniecturis. conſ. 170. num. 24. 268
Fructus anni ſeminati, ſpectant ad conductorem. conſ. 165. num 13. 257
Fructus beneficij diuiduntur inter ſucceſſorem, & hæredes ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici. conſ. 118. num. 5. 169
Fructus beneficij tenues inhabiles ad ſuſtentationem Rectoris non præſumuntur relicta ab ipſo acquiſita de bonis Eccleſiæ. conſ. 118. nu 4. 169
Fructus beneficiorum donari non poſſunt conſ. 161. num. 50. 249
Fructus beneficiorum ſunt Deputati ad onera ſupportanda vſq; ad nouos fructus. conſ. 112. nu. 7. 163
Fructus coloni ſunt hypotecari Domino pro honorantia. conſ 77 nu. 29 109
Fructus de proximo colligendi debent haberi pro recollectis. conſ. 165. nu. 6 257
Fructus dicuntur expenſis deductis. conſ. 40. nu 20. fol. 46. conſ 136. nu 34. fol 191. conſ. 93. nu. 5. fol 132. conſ. 77 nu. 30 fol. 110. conſ. 144. nu 13. fol. 206. conſ. 141. nu. 15. 197
Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & intelligitur de onere perpetuo. conſ. 84. nu 21. 120
Fructus emphyteuſis, & coloni ſunt obligati Eccleſiæ. conſ 40. nu. 23. 46
Fructus excreſcentes accedunt Rectori. conſ. 84. num. 28. 120
Fructus excreſcentes remanent Rectori. conſ 84. num. 39. 121
Fructus ex re Eccleſiæ etiã ſi Laici habeant vtile dominium ſunt exempti. conſ. 93. nu. 10. 132
Fructus hortorum Eccleſiaſticorum quomodo diuidendi. conſ 118. num. 6. 169
Fructus in penſionem reſeruati debent recipi de manibus Rectoris conſ 84. nu 4. 119
Fructus illorum, qui ſumptibus ſuis colunt non ſunt ad onera obnoxij. conſ. 136. nu. 39. 191
Fructus pro honorantia ſunt Domino obligati. conſ. 93 nu. 7. fol. 132 conſ. 71. nu 4. 98
Fructus qui ex cõſuetudine dabantur hæredibus Rectoris quando dentur eiſdem. conſ. 118 nu. 5. 169
Fructus qui oriuntur ex re, & onera Eccleſiæ ſunt exempti. conſ. 93. nu 9. 132
Fructus quos habent qui ſumptibus ſuis colunt non ſunt propriè fructus. conſ. 136 nu. 37. 191
Fructus rei Eccleſiæ diuiduntur in tres partes. conſ. 80. num. 16. 113
Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypotecati. conſ. 141 nu. 16. 197
Fructus ſuperexcreſcentes applicantur Eccleſiæ. cõſ. 156. num 34 232
Frumentum datum Rectori pro miſſis celebrandis ſi nõ fuerint celebratæ, cui debeatur. conſ. 118 nu. 7. 169
Fugere eſt dedecus. conſ. 124 num. 11. & 12. 175
Fugere nemo tenetur, quia ponit ſe in periculum. cõſ. 124 num 9. 10. 175
Fur ob neceſſitatem non punitur, conſ. 114. nu. 16. 165
Furtum eſt prohibitum de Iure diuino. conſ. 157. num. 74. 234
Furtum ſimplex non inducit irregularitatem. conſ. 123 num. 3. 173
Furtum inter grauia delicta dicitur. conſ. 123. nu. 9. 173
Fur manifeſtus eſt ille, qui in ipſo facto deprehenditur. conſ. 123. nu. 5. 173
Fur non manifeſtus non eſt irregularis. conſ. 123. num. 6. 173

G.

GAbella non ſoluitur de re emphyteutica. conſ. 18 num. 12. 21
Gabella non debetur de contractu imperfecto. conſ. 18. num. 10. 20
Gabella non eſt ſoluenda de fructibus niſi de parte, quæ ſupereſt deductis expenſis, & oneribus. conſ. 93. num 13. 133
Gabellarij exigentes ea, quæ non erant in vſu tenentur ad reſtitutionem. conſ. 77. nu. 23. 109
Geminatio oſtendit omnimodam voluntatem. conſ. 96. num. 13. 135
Generalis cognitio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſsis. conſ. 99. nu. 7. 139
Generalis conceſſio non comprælendit prohibita. conſ 157. nu. 21 234
Generalis derogatio non comprælendit priuilegia confirmata. conſ. 142 nu 34. 201
Generalitas reſtringitur ad ſpecificata, cõſ. 76. nu 29. 107
Generalitas verborum in legitimatione comprælendit beneficia curata Canonicatus, & dignitates. conſ. 103 nu. 91. 151
Genus ſi verificari non poteſt niſi in vna ſpecie habetur pro ſpecie. conſ 94. nu. 3. 133
Gratia ad petitionem facta non excedit poſtulata. conſ. 126 num. 5. 178
Gratia, & priuilegium eſt contra ea, quæ conceduntur conſ. 139 nu. 6. 194
Gratia generalis non extenditur ad ea, quæ facile nõ concederentur. conſ. 103 nu. 12. 147
Gratia inualida non conualidatur niſi à Papa. conſ. 33. num 7. 38
Gratia largè interpretatur. conſ. 156. num. 33. 232
Gratia non debet aliquo vitio notari. conſilio 80. num. 35. 114
Gratia Papæ eſt nulla ſi nõ ſit facta mentio pendentiæ litis. conſ. 41. nu. 40. 49
Gratia Papæ ſuper narratis eſt nulla ſi narrata ſunt falſa. conſ. 125. nu. 12. 177
Gratia ſimplex non importat derogationem legis. conſ. 72. num. 19 100
Gratia valet ex ſola ſignatura, & bullis non expeditis. conſ. 33 num 1. 38
Grauans bona Clericorum eſt excommunicatus. cõſ. 53. num. 35. 77
Graue delictum non inducit irregularitatem. conſ. 123. num 16. 174
Graue eſt eligere perſonam indignam ex fraudre. cõſ. 151. num. 83. 221
Grauitas peccatorum differt ſicut grauitas ægritudinis. conſ. 168. nu 7. 264
Grauius peccat qui habet maiorem dignitatem. conſ. 168. num 4. 264
Grauius punitur, qui cum vna muliere peccat, quãm cum alia conſ. 168. nu. 6. 264
Greg. 14 Pontif. præfiniuit caſus in quibus ſoglens ad Eccleſiam gaudere poſſit, vel non, immunitate. conſ. 45. nu. 2. 59
Gubernatio Monialium ſpectat ad fratres, quib⁹ ſubſunt. conſ. 64. num. 7. 89

H.

HAbens caſtrum pignori poteſt punire vaſallos pro maleficijs conſ. 105. num. 12. 154
Habens dignitatem præfertur non habenti. conſ. 50. num. 7. 64
Habens duas vxores eſt ſuſpectus de hæreſi. conſ. 137 num. 1. 192
Habentes ordines minores non gaudent priuilegio, niſi incedant in habitu, & tonſura. conſilio 72. num 15. 100
Habentes ſtalum in Eccleſia idem ius habent quod habent in ſepultura. conſ. 154. nu 7. 229
Habenti iuriſdictionem Epiſcopalem non obſtat Cõcilium. conſ. 141. num. 22. 200

Habere animum oſtendendi ſigna communia ſufficit offenſo in tempore opportuno.conſ.128.n.21. 181
Hæredes compelluntur ſoluere ſalaria ſeruis prædefuncti. conſ.52.nu.8. 73
Hæredes finguntur vna, & eadem perſona cum defuncto. conſ.52.num.45. 75
Hæredes præſumuntur ſcire facta defuncti.conſ.52.n.19. 74
Hæredes tenētur approbare factũ defuncti.cõſ.52.n.44. 75
Hæredes tenētur exonerare animã defuncti.cõſ.52.n.46. 75
Hæres ab inteſtato non poteſt adire hæreditatem quando adeſt teſtamẽtũ,niſi ſit declaratũ nullũ.cõſ.170.n.44. 269
Hæres adeundo hæreditatem præſumitur ſcire ea, quæ in teſtamento continentur.conſ.102.nu.8. 142
Hæres cogitur per Ordinarium ad ſoluendum legata pia. conſ.66.nu.11. 92
Hæres incidit in pœnã impoſitã à teſtatore,licet ipſe nõ nominauerit nominãdos,ſed ordinari⁹ cõtra.cõſ.108.n.1. 158
Hæres non poteſt conuertere legatum pium in aliud opus. conſ.66.nu.17. 92
Hæres non ſoluens legatum pium committit Sacrilegium. conſ.66.nu.18. 92
Hæres, qui non implet voluntatem defuncti amittit commodum hæreditatis.conſ.66.num.12. 92
Hæres regulariter tenentur vltra vires hæreditatis non faciens inuentarium.conſ.66.nu.7. 92
Hæres tenetur habere ratam diſpoſitionem defuncti.conſ. 66.num.9. 92
Hæres tenetur vltra vires hæreditatis, intelligitur quò ad exactionem.conſ.66.nu.6. 92
Hæres verbũ, in materia tranſitoria ad extraneos, ad eos etiam tranſit.conſ.75.nu.4. 104
Hæres verbum refertur ad quoſcunq; ſucceſſores. conſ.75. num.3. 104
Hæreſis conſiſtit in credendo, & blaſphemia in dicendo. conſ.83.num.8. 121
Hæreſis eſt error cum pertinacia.conſ.85.nu.18. 122
Hæreſis eſt error in fide cum pertinacia.conſ.137.n.15. 192
Hæretico reuerſo ex miſericordia reſtituuntur ablata.conſil.60.num.10. 86
Hilaritas frontis denotat lætitiam animi.conſ.74.n.16. 103
Hilaritas eſt exultatio animi.conſ.74.nu.17. 103
Hypotheca in bonis Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valet.conſ.78.nu.3. 110
Hypotheca ſpecialis in melioramẽtis valet.cõſ.78.n.5. 110
Hypotheca ſpecialiter facta de omnibus bonis nõ amplectitur bona emphitheutica Eccleſiæ.conſ.78.n.2. 110
Homicida dicitur,qui poteſt impedire homicidium, & non impedit.conſ.166.nu.11. 259
Homicida ex propoſito extra Eccleſiam non priuatur immunitate Eccleſiæ.conſ.149.nu.57. 215
Homicidium ad defenſam nõ prohibetur.cõſ. 114.n.11. 165
Homicidium committitur tribus modis.conſ.166.num.7. 259
Homicidiũ cũ dolo meretur pœnã mortis.cõſ.149.n.16. 214
Homicidiũ ex cõiecturis dr̃ ſine ꝑditione.cõſ.149.n.31. 214
Homicidiũ ex ꝑpoſito hẽt deliberationẽ.cõſ.149.n.18. 214
Homines iuſti ſunt regnum Cœlorum.conſ.82.nu.10. 117
Homini formatio conſtituit Deus vitam æternã multis medijs.conſ.157.nu.14. 234
Homo debet adhærere omnibus articulis fidei propter vnũ medium.conſ.87.nu.2. 123
Honeſtas,& probitas animæ debet eſſe in conſideratione, conſ.110.nu.5. 160
Honeſtũ dicitur dare mercedẽ laboranti.conſ.153.n.46. 226
Honeſtum eſt quod eſt bonum,& æquum.cõſ.153.n.45. 226
Honor à ſolo Principe emanat.conſ.50.nu.121. 70
Honor Patroni conſiſtit in præſentatione,quia ſine ea inſtitutio non poteſt fieri.conſ.151,nu,1. 219
Hortari alios debemus ad defenſionẽ fidei.cõſ.59.n.6. 85
Hoſpitale religioſũ põt cõferri Clericis. conſ.104.n.5. 152
Hoſpitale,ſi eſt tanquam acceſſorium Eccleſiæ,dicitur religioſum.conſ.104.nu.7. 153
Hoſpitalia ſecularia non dantur in titulum Clericis. conſi. 104.nu.4.& 6. 152

I

IAcobus Alber.reprobatur.cons.161.nu.59. 250
Iactare ſuum nemo præſumitur. conſ.183.nu.14. 273
Idẽ iuris de præſente ad præſentem, quod de toto ad totũ. conſ.13.num.9. 16
Idem iudicium eſt de æquipollentibus quod de proprijs.cõſil.103.nu.20. 147
Idẽ iudicium de præſentatis,quod de patronis, & quando. conſ.125.nu.24. 177
Idem tempus quò ad conferentem, quod ad inſtituentem. conſ.125.nu.27. 177
Idoneus magis eſt eligendus.conſ.151.nu.53. 221
Ignobili Clerico ſufficiunt ſcuti 40.vel 50.ad victum.conſ. 167.num.25. 262
Ignorans dr̃ infamis,& ſimoniacus.conſ.151.nu.43. 220
Ignorãs factũ debet eſſe alienus à facto.conſ.52.nu.16. 74
Ignorãtia affectata habetur pro ſcientia.conſ.52.n.17. 74
Ignorantia excuſat à pœna.conſ.132.nu.6. 185
Ignorantia in Parocho æquiparat̃ dolo.cõſ.171.nu.11. 270.
Ignorantia Iuris non excuſat.conſ.57.nu.15.fol.75.& cõſ. 125.nu.29. 177
Ignorantia Iuris quos excuſet.conſ.170.nu.16. 267
Ignorantia præſumitur aduentus banniti.conſ.114.n.5. 165
Ignorantia quãdo præſumatur in patrono.cõſ.151.n.8. 219
Ignorantiam probabilem habens debet tamen baptizare cum conditione.conſ.46.nu.5. 60
Illatio de vno ad aliud non eſt bona.conſ.75.n.17. 105
Illegitimè natus nullã hẽt culpã,ſed pr̃.conſ. 103.n.27. 148
Illegitimi habuerũt ortũ poſt legẽ ſcriptã.cõſ. 103.n.22. 147
Illegitimus eſt capax Iuriſpat. Laicorum.conſ. 130.n.3. 182
Illegitimus legitimatus in ampla forma poteſt in Epiſcopũ eligi.conſ.103.nu,40. 149
Illegitimus per ingreſſum religionis eſt habilis ad Ordines Sacros.conſ.103,nu.76. 150
Illegitimus poteſt per Papam ad omnes actus ſpirituales habilitari.conſ.103.nu.47. 149
Illegitimus,qui vitia parentum non ſequitur,non eſt infamis.conſ.103.nu.52. 148
Illicita vſurpatio habetur pro furto.conſ.157.nu.6. 234
Illicitæ pactiones non inducunt ſimoniam ſi puram eã non continent.conſ.42.nu.24. 52
Illicitæ pactiones nõ ſẽper arguũt ſimoniã.cõſ.90.n.25. 128
Illicitum iuramentum non obligat.conſ.160.n.47. 244
Illicitum non dicitur eſſe damnum.conſ.173.nu.44. 274
Immemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij.conſil. 6. num.9. 7
Immunitas tranſit ad poſſidentes.conſ.71.nu.9. & 11. 99
Immunitas Clericis etiam data in vim pacti. conſ. 136.nume.41. 190
Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; eas poſſidentes.conſ.40.nu.4.fol.45.conſ.93.nu.12.fol.132.& cõſil.136.nu.25. 190
Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt.conſ.141.nu.4. 197
Immunitas Eccleſiæ dependet a lege.conſ.136.nu.4. 189
Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Diuino, Canonico, & Ciuili.conſ.71.nu.12.fol.99.conſ.136.nu.12.fol.190.& conſi. 141.num.7. 197
Immunitas tranſit ad emptorem,& conductorem.conſ.40. num.15. 45
Immunitate gaudent qui rem immunem colunt.conſi. 136. num.26. 190
Immunitatem Eccleſiæ approbat lex Ciuilis.conſ.136.nume.5. 189
Immunitatem Eccleſiæ frangens venit contra libertatem eius.conſ.141.nu.2. 197
Impedimentum à culpa proueniens non excuſat.conſ. 166. num.21. 259
Impedimentum ex facto Iudicis dat neceſſitatem ad proteſtandum.ibid.num.22. 259
Impeditus iuſta cauſa facere quod iurauit non incidit in periurium.conſ.160.nu.60. 244
Imperator à Deo hẽt poteſtatẽ cõdẽdi leges.cõſ.53.n.6. 76
Imperator eſt ſupra ius Ciuile.conſ.150.nu.9. 216

Imperator.l.Neminem.non potuit condere ſtatuta contra Clericos.conſ.136.num.8. 190
Imperator legitimat etiam filium Sacerdotis in terris Eccleſiæ.conſ.103.nu.76. 150
Imperator legitimando ad primæua iura,non habens ratione ad matrimoniũ,ad omnia reſtituit.conſ.103.n.66. 149
Imp.rator nõ habet poteſtatẽ in lege diuina.conſ.53.n.12. 76
Imperator non habet auctoritatem in ſpiritualibus. conſ. 103.num.3. 146
Imperator non habet poteſtatem ſuper rebus Clericorum. conſ.53.num.15. 76
Imperator nõ legitimat in terris Eccleſiæ.conſ.103.n.2. 146
Imperator non poteſt legem dare rebus Eccleſiæ.conſ.141. num.5. 147
Imperator non poteſt ponere manum in ſpiritualibus.cõſ. 70.num.8. 96
Impator põt legitimare in terris Eccleſiæ.cõſ.103.n.65. 149
Imperator poteſt tollere ius commune.conſ.150.n.10. 216
Impetu committitur delictum in rixa.conſ.149.n.10. 213
Impetu delictum non dicitur proditoriè.conſ.149.n.11. 214
Impubes poteſt inuita offerri.conſ.74.n.7. 101
Impulſio excuſat ab homicidio doloſo.conſ.149.n.35. 215
In actionibus hominum cauſa immediata debet inſpici. conſ.50.n.72. 67
In antiquis ſufficiunt leuiores probationes.conſ.57.n.9. 83
In beneficialibus attenditur vltimus ſtatus.cõſ.98.n.9. 138
In beneficialibus omnis pactio ceſſare debet.cõſ.51.n.1. 71
Icantatores dicuntur malefici,& necromantici.conſ.116.n. 17.& 53. 167
Incãtatores grauiſſimũ ſcelus perpetrant.conſ.116.n.2. 167
In cauſa ſimoniæ admittitur præſumptiones.cõſ.35.n.4. 39
Incendium in dubio præſumitur eueniſſe culpa inhabitantium.conſ.76.num.1. 106
Incertitudo parit libertatem.conſ.142.num.5. 200
In Collegiatis duæ Miſſæ quotidie cantari debent. conſ. 54.num.9. 79
Incompatibile eſt aſſignatio termini,& quod non ſit appellatio admiſſa.conſ.24.num.12. 28
Incõpatibilitas in beneficio poteſt eſſe triplex.cõſ.9.n.2. 10
Incompatibilitas nõ eſt ſi vnus duo onera ſuſtinere poteſt. conſ.51.num.25. 72
Incompatibilitas requirit reſidentiam.conſ.98.n.4. 138
Incompatibilitas verſatur circa duo.conſ.51.num.25. 72
In contractibus do, vt des, vel facias,requiritur effectus, & non verba.conſ.42.n.40. 53
In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam ſeu agentes eius Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.cõſ.141.n.14. 198
In crimine falſi datur vnica pœna.conſ.8.nu.10. 9
In culpa dicitur,qui non facit quod homo prudens faceret. conſ.159.num.43. 241
In culpa eſt qui inſufficientem admittit.conſ.5.nu.14. 7
Inculpata tutela quando intelligatur.conſ.124.n.7. 175
Indebitè Canonici habent portionem ſeruientis, & etiam vacantis.conſ.133.nu.21. 325
Indebitè lucrans facit peccatum.conſ.157.nu.11. 234
Indicia manifeſta dolũ manifeſtũ inducũt.cõſ.149.n.27. 214
In domo patris mei multæ ſunt mãſiones.cõſ.156.n.19. 232
In dubio interpretandum eſt,quod eſt veriſimilius.conſ.24. num.20. 30
In dubio præſumitur pro ſententia.conſ.44.n.1. 58
Indultum non comprehendit beneficia reſeru.in extrauag. Ioan.22.& Bened.12.conſ.47.num.9. 61
Indultum ſimplex non extenditur ad beneficia reſeruata. conſ.47.num.2. 61
In expeditione litterarum penſionis datur iuramentum quod non interuenerit aliqua conuentio ſimoniaca. cõſ. 42.num.30. 53
Infamia contrahitur proprio non alieno delicto. conſ.78. num.29. 103
In fauorem matrimonij in dubio eſt iudicandum. conſ.37. num.6. 43
Inferior à Deo, & Papa non poteſt infringere immunitatẽ. conſ.53.num.24. 76
Inferior etiam de partium conſenſu non poteſt tractare cauſam à Papa auocatam.conſ.36.n.12. 39
Inferior non interpretatur ius ſcriptum.conſ.19 n.14. 22
Inferior non poteſt contra ea,quæ ſuperior decreuit. conſ. 142.num.35. 201
Inferior non poteſt in diſpoſitis per Papam ſe intromittere. conſ.136.nu.43. 191
Inferior non poteſt ponere manum vbi Papa poſuit. conſ. 160.num.20. 243
Inferior non poteſt ſua conſtitutione ligare ſuperiorem. conſ.76.n.19. 107
Inferior non poteſt ſe intromettere,vbi Papa manum appoſuit.conſ.97.n.10. 137
Inferior non poteſt tollere facta per ſuperiorem.conſ.103. num.15. 262
Inferior Prælatus non habet fiſcum, neque Camerã. conſil. 133.num.1. 187
Inferiores non poſſunt tollere,nec addere,vel immutare legem ſuperiorũ.cõſ.153.n.38.fol.216.& conſ.173.n.3. 270
Inferiores Prælati olim ad minores auctoritatem habebãt, & dimiſſorias.conſ.142.num.50. 202
Inferiores Prælati,qui habent ius Epiſcopale,poſſunt diſponere.conſ.123.nu.22. 174
Infirmitas leuis non excuſat,& quomodo cognoſcatur.cõſ. 171.nu.5.& 6. 270
In generali conceſſione non venit caſus non cogitatus.cõſ. 157.nu.23. 235
In generali conceſſione non veniũt inſolita.conſ.2.n.10. 3
In generali conceſſione non veniunt ea,quæ ſibi Papa ſpecialiter reſeruauit.conſ.47.n.6. 61
In gratificatione quæ ſint conſpicienda.conſ.24.nu.28. 30
In grauioribus opportet conſtare de ſufficientia mandati. conſ.10.num.5. 13
Ingredientes domum infirmi præter eius voluntatem dicuntur turbationem intuliſſe.conſ.155.num.7. 230
Inhoneſta non valent,nec cõualidantur.conſ.173.n.47. 274
Inhoneſtè viuendo dicitur cauſa ſufficiens ad expellendum conductorem.conſ.143.nu.7. 204
Inhoneſtum eſt quod quis patiatur detrimentum.conſ.153 num.41. 226
Initio verbum. conſ.82.num.4. 116
In inſolitis non præſumitur diſpenſatio.conſ.101.n.17. 142
Initium eſt à primo actu.conſ.50.nu.80. 67
In iudicijs poſſeſſorijs nõ quæritur an quis iuſtè poſſideat. conſ.31.nu.7. 36
In iudicio poſſeſſorio ſufficit colorare poſſeſſionem. conſ. 31.num.8. 36
Iniuria conſiſtit in ſolo conuicio ſine percuſſione.conſ. 82. num.5. 116
Iniuriam non remittere,qñq; expedit.conſ.128.n.12. 181
Iniuriam proximi ſui quilibet tenetur debellare.conſ. 124 nu.1. 175
Iniurians Clericum in Eccleſia,vel cœtu religioſorum,dicitur committere ſacrilegium.conſ.82.n.13. 117
Iniuriato licet iniuriam propulſare.conſ.149. n.32. 214
In materia hæreſis non attenditur ſpecies,vel modus peccadi,ſed effectus violationis fidei.conſ.87.n.6. 123
In materia ſtricta,quòd expreſſe non mutatur in ſuo eſſe ſtare cenſetur.conſ.64.n.13. 90
In mortuarijs ſeruatur ordo portionum,& diſtributionum. conſ.81.nu 8. 116
In notorijs non requiritur probatio.conſ.31.n.18. 36
Innouatio Canonũ à Cõcil.eſt. cõſ.14 n.7. 16
In pœnis benignior eſt interpretatio facienda.conſ.8.n.5. 9
In poſſeſſione,vel quaſi,ois eſt manutenẽdus.cõſ.31.n.5. 36
In poſſeſſorijs ſufficit prætendere ſe hæredẽ. conſ. 31.n.16. 36
In poſſeſſorio non admittitur oppoſitio niſi conſtet de non Iure.conſ.41.n.12. 47
In poſſeſſorio non agitur de canonizatoria.conſ.15.n 5. 17
In poſſeſſorio nõ quritur an qs poſſideat iuſtè.cõſ.31.n.7. 37
In præſcriptione tria requiruntur.conſ.41. n. 27. 48
In præſentationibus diuerſis ordinarius habet electione m. conſ.24.n.26. 30

In

In primo motu agens non dicitur agere in contemptum. conſ.132.num.3. 185
In principijs non cadit preſcriptio ſed conſuetudo ſicut in vectigalibus.conſ.77.nu.20. 109
In proditore eſt animus præmeditatus.conſ.149.n.17. 214
In profanis non habet locum clauſula parito iudicato.cōſ. 39.num.2. 44
Inquiſitor debet attingere ſaltem annos.40.cōſ.85 n.1. 121
Inquiſitor habet iuriſdictionem ſuper hæreticos.conſ.137. num.5. 192
Inquiſitor in quibus ſine Epiſcopo procedat. conſ.137. nu. 7. & 10. 192
Inquiſitor non debet omittere quod ad eius officium pertinet.conſ.85 n.2. 121
Inquiſitor nō habet iuriſdictionem niſi in hæreſi manifeſta.conſ.137. num.11. 192
Inquiſitor non ſubijcit tormentis, neque ſententiam profert ſine Epiſcopo.conſ.138.num.8. 193
Inquiſitor procedit ſeruata Clemētina de hæret. conſ.140. num.6. 196
In re dubia Eccleſiaſticus cognoſcit.conſ.20. num.13. 24
In reſcriptis attenditur intentio concedentis.conſ. 84. nu. 24. 120
In reſeruatione fructuum pro penſione habetur reſpectus ad valorē ſecundū quē valet in partibus.conſ.84.n.7.119
Inſinuatio non conualidatur iuramento.cōſ.161.n.43. 249
Inſinuatio requiritur et in ſolutione debiti.cōſ. 161.n.41.249
Inſinuatio tam in præſumpta quàm in expreſſa donatione requiritur.conſ.161.num.44. 249
Inſolita arguunt falſitatem.conſ.170.num.31. 268
Inſtantia currit minori.conſ.44.num.41.42. 59
Inſtitutio beneficij obtenti ſimoniacè non tenet. conſ.151. num.45. 220
Inſtitutio,& deſtitutio ꝑtinet ad Epiſcopū.conſ.33.nu.5.36
Inſtitutio,& deſtitutio cōtinent collationē.conſ.63.n.3.88
Inſtitutio includit poſſeſſionem conſ.31.num.10. 36
Inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum conſ.125.num.13. 177
Inſtitutus habet ius in re.conſ 23.num.4. 38
Inſtitut⁹ particularis habetur loco legatarij.cōſ.25.n.38 33
Inſtrumentum non præiudicat abſenti.conſ.10.nu. 2. 12
Inſtrumentum referens aliud non probat ſi illud non producatur. conſ.44.n.6. 56
Integrè poſſidet,qui cum omnibus iuribus, & pertinentijs poſſidet.conſ.6.num.1. 7
Intellectus ad l.Cum ex eo. de elect. in ri.conſ.4.num.4. 5
Intellectus ad l.Si pendentes.§.Si quid cloacarij.ff.de vſuf. conſ.71.num.14. 99
Intellectus ad l.Celſus.ff. de recept.conſ.108. num. 9. 158
Intellectus ille ſumi debet,quem effectus,& exitus demonſtrat.conſ.90.num.19. 128
Intelligentia Bullæ Pij V. in ordine.120.& 152.conſ.130. n. 1. 182
Intentio agentis eſt cauſa finalis.conſ.132.num.1. 185
Intentio extenditur ad tempus datæ.conſ.84. nu. 25. 120
Intentio eſt duplex principalis,& ſecundaria. conſ.90. nu. 10. 127
Intentio ex tribus conſiderari debet.conſ.90.num.9. 127
Intentio legis eſt anima legis.conſ.70.nu.24. 97
Intentio legis potius quam verba ſunt ſpectanda.conſ.127. num.2. 179
Intentio operantis eſt conſideranda quia plus, & minus poteſt peccare.conſ.163.nu.27. 254
Intentio Papæ talis præſumitur qualis lex ſcripta. conſ.72. num.4. 100
Intentio præſumitur ſecundū naturā actus.cōſ.72. n.5.100
Intentio probatur per Iuramentum.conſ.161.n.58. 250
Intentio principalis eſt quando actus aliter non fieret. cōſ. 90.num.11. 127
Intentio ſecundaria eſt quando actus fieret etiam non cōcurrente illa conditione.conſ.90.num.12. 127
Intentio ſola eſt conſideranda.conſ.84.nu.27. 120
Intentio ſtatuentium debet eſſe cum Iure communi conformis.conſ.76.n.22. 107
Interdicto,vnde vi,poteſt agi contra eum, qui agit contra formam.conſ.91,nu.14. 129
Intereſt Reipublicæ vt villæ à malis hominibus purgentur. conſ.76.num.9. 106
Intereſt ſcire an ſint filij ſecundi matrimonij.cōſ.57.n.2.82
Interpretatio contra propriam verborū ſignificationē fit, vt attendatur intentio ſtatuentis.conſ.76 nu.23. 107
Interpretatio iniqua non eſt facienda conſ.161.nu.63. 250
Interp̄tatio min⁹ præiudicialis præsēti dēt fieri.cōſ.8.n.4.9
Interruptio debet durare per 10.annos conſ.50.n.81. 68
Interruptio in vno actu nō interrūpit alios.cōſ.50.n.53.66
In teſtamentis plenior fit interpretatio.conſ.25.nu.26. 32
Intrà dicuntur,quæ ſunt in corpore.conſ.147. num.3. 199
Introductio ſignificat interius.conſ.142.num.2. 199
Intruſus dicitur qui ſine titulo ſe inducit in poſſeſſionem. conſ.23.nu.3. 28
Intruſus dicitur,malæ fidei poſſeſſor.conſ.152.n. 7. 222
Intruſus eſt etiam,qui poſſeſſionem recipit cum auctoritate Iudicis non ſeruato ordine.conſ.152.num.7. 222
Intruſus non reſtituitur.conſ.125.n.19. 177
Intruſus ob captam poſſeſſionem beneficij priuatur beneficio.conſ.113.num.12. 164
Intruſus quis dicatur.conſ. 125.num.17. 177
Intruſus tenetur ad reſtitutionem fructuū.cōſ.152.n.8.222
Inueſtiturā nō petēs dſ delinquere in Dñum.cōſ.44.n.13.57
Inuocantes Dæmonem olim dicebantur Idolatræ,& Hæretici.conſ.116.n.4. 167
Ioſeph conſenſum dedit Chriſtū ſepeliri in eius ſepulchro. conſ.154.n.15. 229
Irregularitas facit hominem indignum ad beneficia, & ordines.conſ.166.nu.20. 250
Irregularitas non committitur niſi in caſibus à lege expreſſis.conſ.123.num.1. 173
Irregularitatē nō eſſe in dubio vocari dēt.cōſ.123.n.2. 173
Iudæi ſi fiant Chriſtiani debent habere bona ſua.conſ. 140. num.26. 196
Iudæus recurrens ad Eccleſiā præſumitur bono zelo. conſ. 140.num.4. 196
Iudex ad quem acquirit iuriſdictionem.conſ.23.n.13. 28
Iudex debet committere puellam educari, vbi ſponſus voluerit.conſ.110.n.10. 160
Iudex debet habere diſcretionē pſonarū.cōſ.156.n.25.232
Iudex debet minus diligenter inquirere ſuper oculto adulterio.conſ.168 num.10. 264
Iudex debet prohibere illicitum.conſ.173.num.30. 274
Iudex Eccleſiaſticus procedit in quacunque oppreſſione facta Eccleſiæ.conſ.140.num.24. 196
Iudex Eccleſiaſtic⁹ eſt operū piorū executor.cōſ. 20.n.2.23
Iudex habens informationem de delicto,incipit à carcere. conſ.166.num.29. 260
Iudex interloquendo poteſt variare.conſ.109.n.13. 159
Iudex mandat prouiſo Apoſtolico, quod oſtendat titulum. conſ.113.num.7. 164
Iudex poteſt incipere iudiciū à captura.conſ.166.n.31. 260
Iudex non poteſt tollere fructuoſam legē. conſ.19 n.13.21
Iudex non tenetur ſequi opinionem multorum,ſi non ſit bona.conſ.70.n.20. 97
Iudex poteſt procedere contra Concubinarios non ſeruato Conc.conſ.19.n.18. 22
Iudex quando citari poſſit.conſ.133.nu.7. 187
Iudex ſecularis agit ad dotem dandam hebreæ ad fidem peruentæ.conſ.140.num.25. 196
Iudicari debet quod eſt magis veriſimile.cōſ.161.n. 27. 248
Iudicare nemo debet ante veram, & iuſtam probationem. cōſ.138.n.6. 193
Iudicium procedens à non habente poteſtatem eſt nullum. conſ.91.nu.2. 129
Iudicium ſine voluntate eſt nullum.conſ.91. n.3. 129
Iura acquiſita Eccleſiæ trāſeunt in Rectorē.cōſ.96.n.19.136
Iura Epiſcopalia poſſunt præſcribi.conſ.147.num.49. 202
Iura loquentia de Simonia debent intelligi de vera, & propria. conſ. 42. num. 25. fol. 52. & conſil. 90. num. 26. fol. 128

Iura ſingularium perſonarum non tolluntur ſine eorũ conſenſu.conſ.51.num.59. 66
Iuramento mulieris non ſtatur quò ad dirimedum Matrimonium.conſ.120.num.3. 170
Iuramẽtum ad incognita nõ ſe extendit.conſ.160.n.33.243
Iuramentum ad incognita non valet.conſ.160.num.8. 243
Iuramentum contra Canonicas ſanctiones non valet.conſ.160.num.13. 243
Iuramentum contra legem non tenet.conſ.154.nu.3. 229
Iuramentum contra leges, & bonos mores non eſt ſeruandum.conſ.160.nu.15. 243
Iuramentum corroborat facta.conſ.96.nu.15. 136
Iuramentum debet trahere tres comites.conſ.160.n.3. 242
Iuramentum eſt acceſſorium ſuper quo eſt interpoſitum.conſ.160.num.1. 242
Iuramentum expurgat præsbyterum ab infamia.conſ.169.num.14. 265
Iuramentum incautè interpoſitum non eſt obſeruandum.conſ.nu.50. 244
Iuramẽtũ in damnũ cultus diuini nõ valet cõſ.160.n.53.244
Iuramentũ in præiudiciũ alterius nõ valet.cõſ.160.n.14.243
Iuramentum in quo deficit vnum ex tribus comitibus eſt peccatum conſ.160.num.52. 244
Iuramentũ inualidũ nõ inducit periurium.cõſ.160.n.26.243
Iuramentum inualidum non obſeruans non incidit in periurium.conſ.160.num.31. 243
Iuramentum viri, & mulieris requiritur quando agitur de dirimendo matrimonio.conſ.120.num.4. 170
Iuramentum non conualidat donationem non inſinuatã tam præſumptam, quam expreſſam.conſ.161.nu.49. 249
Iuramentum non ſeruans ex cauſa à iure permiſſa non eſt periurus.conſ.160.num.10. 243
Iuramentum operatur effectũ cõſtitutionis.conſ.21.n.1.25
Iuramentum probat, quod aliàs non conſtabat. conſ.169.num.15. 265
Iuramentũ recipit cõditiones cõtractus.conſ.21.nu.6. 25
Iuramentum requiritur ab illo, qui inſtat publicari teſtamentum.conſ.170.num.12. 268
Iuramentũ ſimplex ad illicita nõ ſe extẽdit.cõſ.160.n.9.243
Iuramentum ſuper aliquo pertinente ad diuinum cultum, religionem, vel pietatem, remitti non poteſt, & contra cultum religionẽ, vel pietatem poteſt.conſ.160.n.56.244
Iuramentum vt conualidet inſinuationem, requirit mentionem de ea.conſ.161.num.46. 249
Iurans debet habere veritatem, diſcretionem, & iuſtitiam.conſ.160.nu.3. 243
Iurans illicitum non tenetur obſeruare.conſ.160.n.2. 242
Iurans incautè nõ obligatur ad obſeruãtiã.cõſ.160.n.7.243
Iurans malum de præcepto tenetur facere oppoſitum.cõſ.160.num.51. 244
Iurans non perſcrutando veritatẽ dicitur temerè iuraſſe. conſ.160.num.6. 243
Iurans vno comite deficiente non dicitur iuraſſe.conſ.160.num.4. 243
Iurantes ſtatuta contra Canones non tenẽtur ad obſeruãtiam.conſ.160.num.28. 243
Iurantes, qui commodum percipiunt, poſſunt ſibi inuicem remittere Iuramentum.conſ.160.num.57. 244
Iuri Canonico ſtatur quando agitur de peccato.conſ.157.num.8. 234
Iuri patronatui ex preſcriptione derogatur ſine expreſſione: contra infrà.conſ.38.num.2.& 4. 43
Iuri publico renũtiari non poteſt.conſ.50.nu.58. 66
Iuriſdictio comprehenditur ſub appellatione caſtri, & bonorum.conſ.105.num.1. 153
Iuriſdictio conceſſa per priuilegium non extenditur ad nõ expreſſa.conſ.135.num.2. 187
Iuriſdictio debet prouenire ab eodem imperio, vt detur locus digniori.conſ.140.nu.12. 196
Iuriſdictio delegati eſt odioſa.conſ.43.num.13. 55
Iuriſdictio delegati non extenditur, & eſt odioſa. conſ.91.num.12. 129
Iuriſdictio in habitu tantum non dat præuentionem. conſ.140.nu.12. 196
Iuriſdictio non eſt abrogata Epiſcopo per deputationem Inquiſitoris.conſ.137.num.6. 192
Iuriſdictio prima Eccleſiæ vnitæ habetur pro mortua. cõſ.17.num.6. 20
Iuriſdictio venit etiam ſub appellatione territorij. conſil.105.num.2. 153
Iuriſdictionem Epiſcopalem, quis dicitur habere.conſ.142.num.30. 201
Ius accreſcendi in beneficialibus, quando habeat locum. conſ.81.num.8. 115
Ius alterius non poteſt tolli niſi per Papam, vel Imperatorem.conſ.50.num.29. 65
Ius Canonicum conſiderat ſalutẽ animæ.cõſ.197.n.9. 234
Ius Canonicum fuit extractum à nouo, & veteri teſtamento.conſ.157.num.13. 234
Ius Canonicum habet connexitatem cum iure diuino. cõſ.157 num.12. 234
Ius Canonicum non permittit ea, quæ ſunt contra conſciẽtiam.conſ.157 num.10. 234
Ius Canonicum ſeruari debet, vbi agitur de peccato, vel dependentibus conſ.102 num.5. 142
Ius commune difficilius tollitur quàm priuilegium. conſ.50.num.27. 65
Ius cõmune informat cõuẽtiones, & pacta.cõſ.24.n.23. 30
Ius commune, quod expreſſè non fit ſublatum, remanet in ſuo robore.conſ.170.num.6. 267
Ius eſt ars boni, & æqui conſ.19.num.2. 22
Ius Epiſcopale continet inſtitutionem, & deſtitutionẽ. cõſ.63.num 2. 88
Ius in beneficio acquiritur ſi poſt electionem detur adminiſtratio.conſ.22 num.7. 91
Iuſpatronatus acquiritur de iure commmuni præſcriptione.conſ.41.num.26. 48
Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione, ſeu dotatione, vel multiplicatis præſentationibus.conſ.41.nu.5. 47
Iuſpatronatus acquiritur etiam per ſolam antiquam poſſeſſionem.conſ.41 nu.31.& 32. 49
Iuſpatronatus cõpetit laicis ex priuilegio.cõſ.151.n.6.219
Iuſpatronatus conſiſtit in iuribus.conſ.129.num.2. 182
Iuſpatronatus dẽt verificari poſt Conciliũ.cõſ.147.n.28.211
Iuſpatronatus de per ſe ſine vniuerſitate bonorũ eſt quoddam ſpirituale.conſ.94.num.4. 133
Iuſpatronatus transfertur in laicum cum conſenſu Epiſcopi, ſed in Eccleſia non eſt opus conſenſu.cõſ.75.n.9. 105
Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum.conſ.94.num.2.fol.133.& conſ.129.nu.1. 181
Iuſpatronatus tranſit in extraneos ſi non adſit in reſeruatione taxatiua, tantum.conſ.75.nu.5.8.& 13. 105
Iuſpatronatus venditũ in extraneos ſine conſenſu Ordinarij deuoluit Eccleſiæ.conſ.94.nu.13. 134
Ius poſitiuum ſolũ remanſit poſt Chriſtũ.cõſ.103.n.96.151
Ius præſentandi perditur per non vſum.conſ.63.nu.15. 88
Ius publicũ non poteſt tolli à priuatis.conſ.160.n.32. 243
Ius quæſitum nõ põt tolli per Principẽ conſ.142.n.24. 200
Ius remittendi iniuriã tranſit ad heredes.cõſ.128.n.20. 181
Ius ſuum probatur probando publicam vocem, & famam. conſ.58.num.5. 84
Ius tertij per ſtatutum tolli non poteſt.conſ.160.n.23. 243
Iuſta quãtitas dicitur illa quæ fuit cõſueta.cõſ.83.n.10.118
Iuſtitia denegari non poteſt.conſ.157.nu.60. 236
Iuſtitia eſt ars boni, & æqui.conſ.19.num.2. 21
Iuſtitia habet quattuor terminos.conſ.19.num.1. 21
Iuſtitia liberat à morte.conſ.157.num.47. 236
Iuſtitia violatur auro.conſ.173.num.71. 275
Iuſtus dolor continuat per triginta dies.conſ.149.n.41.215
Iuſtus dolor tollit qualitatem præmeditati facinoris. conſ.149.num.40. 215

L

LAici grauantes ſeruos Eccleſiæ incidũt in excommunicationem.conſ.136.num.46.

Laici non acquirunt ius in locis Sacris niſi de conſenſu Ordinarij.conſ.107.num.6. 157
Laici non habent poteſtatem in clericos.conſ.53.n.11. 76
Laici non poſſunt poſſidere ſpiritualia.cõſ.147.nu.3. 209
Laici nullã habent poteſtatẽ in clericos.conſ.106.nu.2. 154
Laici olim, etiam dotando non habebant ius in beneficijs. conſ 147.nu.6. 209
Laici per priuilegiũ habent Iuſpatronatũ.cõſ.147.n.5. 209
Laici ſtatuentes habent in forenſes iuriſdictionem in potentia ſuper ſolemnitate actus.conſ.106.nu.13. 155
Laici ſũt ſubiecti Eccleſiæ pro operibus pijs. cõſ.20.n.6. 24
Laicus concubinarius poteſt puniri à Iudice Eccleſiaſtico. conſ.79.num.1. 111
Laicus non habet iuriſdictionem in Eccleſia.cõſ.40.n.9. 45
Laicus pro re pia trahitur ad forũ Eccleſiæ.conſ.20.n.6. 24
Lapſo quadrimeſtre ſtatim currit tempus ſex menſium ordinario.conſ.125.num.26. 177
Lapſo quadrimeſtre ſtatim fit deuolutio ordinario. conſ. 125.num.23.nu.23.& 25. 177
Lata fit interpretatio vbi agitur de operibus Miſericordiæ. conſ.25.num.27. 32
Laudimium non ſoluitur pro renouatione liuelli. conſ. 27.
Lectio Grammaticalis æquiparatur Theologicæ. conſ. 51. num.20. 72
Legata diminuuntur hæreditate diminuta.conſ.66.n.1. 92
Legatarij non poſſunt auctoritate propria habere poſſeſſionem rei legatæ.conſ.170.nu.45. 269
Legatum ab extraneo factum differt a patre facto. conſ. 164. nu. 5. 255
Legatum ab vxore factum marito cenſetur animo compẽſandi.conſ.25.num.1.24.39.26. 31
Legatum à patre factum filiæ cum nupſerit eſt purum. cõſ. 164.nu.4. 255
Legatum filiæ factum eſt purum, etiam ſi excedat legitimã. conſ.164.num.13. 256
Legatum filiæ factum, quando nupſerit, debetur etiam ingredienti Monaſterium.conſ.164.num.8. 256
Legatum in certa re expreſſa debetur ſine mora. conſ. 66. num.22. 92
Legatum pium detrahi ante omnia intelligitur, vt inſolidũ legata ſoluantur.conſ.66.num.5. 92
Legatum pium detrahi ante omnia intelligitur quò ad detractionem Falcidiæ.conſ.66.num.4. 92
Legatum pium eſt relictum pro anima.conſ.66.nu.12. 92
Legatum pium etiam ſi caducum remanet apud heredes. conſ.66.num.16. 92
Legatum pium non minuitur propter alia legata.conſi. 66. num.14. 92
Legatum pro dote eſt pium.conſ.164.num.9. 256
Legatum purum tranſmittitur.conſ.55.nu.4. 80
Legatum quando fit caducum.conſ.55.nu.1. 80
Legem ſibi imponere vnicuiq; licet.conſ.96.num.17. 136
Leges abolentur in his quæ concernunt ſpiritualitatem. conſ.70.nu.6. 96
Leges conſiſtunt in ratione, & ſenſu. conſ.70.n.27. 97
Leges debent concordari.conſ.161.num.61. 250
Leges impedientes libertatem Matrimonij ſunt abrogatæ. conſ.70.num.7. 96
Legitima debetur filijs in ſignum præeminentiæ. conſ. 66. num.23. 92
Legitima eſt ſecundum ſecundum ius naturale. conſ. 164. num.2. 255
Legitima in dote computatur.conſ.161.n.62. 250
Legitima non patitur dilationem.conſ.164.nu.6. 255
Legitima non poteſt grauari aliqua conditione.conſ. 164. num.3. 255
Legitima proles probatur ex ſola colorata poſſeſſione Maritali.conſ. 14
Legitimati comprehenduntur à quacunq; diſpoſitione.cõſil.150.num.11. 217
Legitimati non ſunt infames.conſ.103.num.26. 148
Legitimati quando ſuffieit quod ſint legitimi morte teſtatoris.conſ.150.num.13. 217
Legitimatio ab habente facultatem à Principe cenſetur facta ab ipſo Principe.conſ.103.num.1. 145
Legitimatio ad aliquos particulares actus habetur pro diſpenſatione.conſ.103.num.54. 149
Legitimatio ampla eſt fauorabilis, & extenditur ad omnes actus.conſ.103.nu.86. 151
Legitimatio eſt vera, & propria reſtituendo primæuo iuri conſ.103.num.85. 151
Legitimatio filiorum inter quos non poterat eſſe matrimonium, dicitur diſpenſatio.conſ.103.nu.6. 147
Legitimatio, in qua nulli fit præiudicium, eſt fauorabilis. conſ.103.nu.87. 151
Legitimatio non facit filium alumnum.conſ.66.nu.26. 93
Legitimatio odioſa non extenditur ad caſus nõ expreſſos. conſ.103.num.7. 147
Legitimatio operatur idem quod præcedens legitima nati uitas.conſ.103.nu.19. 147
Legitimatio Papæ idem operatur quo ad ſpiritualia quod legitimatio Imperatoris ad tẽporalia.conſ.103.n.36. 148
Legitimatio Papæ non poteſt dici diſpenſatio. conſ. 103.n. 35. 148
Legitimatio Papæ ſimpliciter eſt etiam habilis ad Epiſcopatum. conſ.103. num.39. 148
Legitimatio particularis, quia odioſa non extenditur. cõſ. 103. num.53. 149
Legitimatio poteſt fieri pluribus modis. conſ.103.n.84. 150
Legitimatio quando trahitur retro.conſ.103.num.61. 149
Legitimato ſunt ſublati omnes defectus.cõſ.103.n.46. 149
Legitimato vitium in toto eſt ſublatum.conſ.103.n.51. 149
Legitimatus ab Imperatore quãdo poſſit habere beneficiũ. conſ.103.num.67. 150
Legitimatus, ac ſi de verò matrimonio natus eſſet, poteſt eligi in Epiſcopum.conſ.103.nu.55. 149
Legitimatus ad omnia iura nihil differt à verè legitimis. conſ.103. num.17. & 50. 147
Legitimatus à Papa poteſt non ſolum habere ſacerdotium ſed beneficium cum cura.conſ.103.num.42. 148
Legitimatus à Papa poteſt vbique terrarum ad ordines promoueri.conſ.103.nu.34. 148
Legitimatus in vitium matrimonij eſt verè legitimus habito reſpectu ad tempus Natiuitatis, & non diſponendo de matrimonio eſt legitimus ad tempus legitimationis citrà verè vt ſupra dicto.conſ.103.num.60. 149
Legitimatus non differt à natis de matrimonio. conſ. 150. num.8. 216
Legitimatus per ſubſequens matrimonium, & naturalis poteſt eligi in Epiſcopum.conſ.103.nu.75. 150
Legitimatus quando ad ſpiritualia principaliter dicatur habilitatus.conſ.103.num.41. 148
Legitimatus reuocat donationem factam à Patre.cõſ.150. num.14. 217
Legitimatus ſuccedit in bonis Aui.conſ.150.num.12. 217
Legitime natus ſi admittitur ad Epiſcopatum ita legitimatus in ampla forma.conſ.103.num.69. 150
Legitimæ non dicitur renuntiatũ per generalem renuntiationem.conſ.150.num.20. 217
Legitimitas probatur ex ſola tractatione vti filios. cõſ. 57. num.12. 83
Leno dicitur, qui mancipia in domo quæſtuaria tenet.conſ. 26.num.4. 33
Leno etiam eſt qui tenet mulierem palam ad lucrum. conſ. 26.num.5. & 6. 33
Leuiora delicta fiunt motu repentino.conſ.149.nu.12. 214
Leuis iniuria in Eccleſia, aut theatro, dicitur enormis.conſ. 83.n.7. 117
Lex agens de bonis animæ præfertur legi agenti de bonis corporis.conſ.70.nu.36.
Lex debet eſſe regulata à ratione.conſ.53.nu.7. 76
Lex diſponens de rebus ſacris pertinet ad bonum publicũ. conſ.70.num.33. 110
Lex diuina tolli non poteſt ſtatuto, aut conſuetudine hominum.conſ.53.num.5. 76
Lex eſt quoddam donum Dei.conſ.53.nu.3. 76

Lex extenditur ad omnia, quæ congruunt rationi in lege expreſſæ.conſ.64.num.4. 89
Lex,& ſi excep.C.de malef.& mathem.nõ habet locum niſi conſtet de delicto.conſ.117.num.9. 168
Lex humana habuit originem à lege æterna.conſ.53.n.1. 76
Lex in corpore iuris dicitur vſu recepta.conſ.147.n.24. 210
Lex inferioris non valet cõtra ea, quæ à ſuperiori lege permittuntur.conſ.114.nu.15. 165
Lex loquens per verba fictionis in actu dependente à lege dicitur bene facere.conſ.103.num.58. 149
Lex neminem.C. de Sacroſ.Eccleſ.non valet contra Clericos.conſ.136.num.7. 189
Lex paulus.ff.rem ratam haberi: declaratio. conſ. 109. nume.19. 159
Lex per quam matrimonium eſt timidum eſt abrogata. cõſil.146.num:2. 208
Lex poſterior non abrogat anteriorem.conſ.161.n. 60. 250
Lex ſecunda,C. de iure emphytheutico habet duos caſus. conſ.69.num.6. 135
Lex ſerui electione.ff.de leg.1.declaratur.cõſ.109.n.19. 159
Lex ſi pendentes.ff.de vſufruct.conſ.136.nu.31. 131
Lex viua plus operatur quam mortua.conſ.103.nu.52. 149
Lex viua tollit omnem defectum, & facit de illegitimo legitimum.conſ.193.nu.77. 150
Lex vnica. §. Accedit. C. de rei vxor. actio.duo neceſſaria requirit.conſ.161.nu.66. 250
Libellus nec conteſtatio litis requiritur in prouidendo Eccleſiæ.conſ.113.num.3. 164
Liber particularis probat intentionem.conſ.161.n.39. 249
Libera facultas teſtandi non ſe extendit ad rem alienam. conſ.154.nu.17. 230
Libera voluntas eſt contraria metui.conſ.74.num. 21. 103
Liberalitas eſt interdicta coniugibus.conſ.25.nu. 37. 33
Liberalitatem ex praua conſuetudine nemo Eccleſiæ frangere debet.conſ.141.nu.1. 197
Liberi omnes naſcebantur à primæuo iure.cõſ.103.n.21. 147
Licentia Canonicorũ cuſtodum reliquiarum habetur pro ſynodali.conſ.28.num.6. 34
Licentia exeundi à monaſterio, cum promiſſione redeundi præſentata in actis obligat ad religionem. conſ. 74. nume.26. 104
Lingua inflammat animum.conſ.166.nu.9. 259
Litterati ſunt tanquam muri inexpugnabiles conſ.151.nume.41. 220
Litteræ expeditæ operantur vt pœnæ in eis contentæ poſſint fulminari.conſ.36.num.32. 42
Litteræ Papales non facientes mentionem dependentia litis ſunt nullæ.conſ.38.nu.6. 44
Litteræ ſubreptitiæ nihil valent.conſ.23.nu.8. 28
Loca pia gaudent immunitate Eccleſiaſtica, & æquiparatur locis Sacris.conſ.2.num.2.& 3. 33
Loca pia non tenentur ad Gabellas.conſ.2.nu.8. 3
Loca pia ſunt ſub iuriſdictione Eccleſiæ.conſ.2.nu.4. 3
Loca pia viſitantur ab Eccleſiaſtico,& eius auctoritate cauſæ agitantur.conſ.2.nu.5. 3
Locatio per triennium, cum promiſſione alterius triennij non valet.conſ.68.nu.2. 94
Locatio rerum Eccleſiæ non poteſt fieri vltra triennium. conſ.68.nu.1. 94
Locatio triennij cum pacto alterius triennij videtur facta in fraudẽ legis.conſ.68.nu.3. 94
Locus dicitur religioſus quando habet Eccleſiam cum Altare, Campanile,& Campanam.conſ.104.nu. 1. 152
Locus eſt factus propter homines non homo propter locũ. conſ.50.num.120. 69
Locus pius & quæ ſint opera pia.conſ.2.nu.1. 3
Locus profanus, ſeu Laicalis non eſt ſuppoſitus ſolutioni decimarum.conſ.104.nu.2. 152
Locus religioſus magis,& minus eſt vbi celebrantur officia magis, aut minus.conſ.48.nu.4. 62

M

MAgis idoneus eſt eligendus.conſ.151.n.53. 221
Magiſtro,& Theologo ſunt deputandi fructus beneficij, vt gratis doceat.conſ.51.num.11. 71
Maior Canonicus cui ſpectet conuocare capitulum.conſil. 24.num.15. 29
Maior eſt dignitas in Eccleſia, quàm in Principe Seculari. conſ.40.num. 13.fol.45.& conſ.71.nu.13.fol.99.& conſil. 141.num.12.fol.197.& conſ.145.num.2. 205
Maior in ordine, licet ſit poſterior in ſcriptura, præcedit. conſ.50.nu.106. 69
Maior natus non ſemper intelligitur qui ſit ætate maior. conſ.24.nu.14. 29
Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.conſ.44.nu.47. 59
Maius dignum trahit ad ſe minus dignum.conſ.53.n.23. 76
Mala credere non debemus credere, ſed probata vlciſci. conſ.138.num.7. 193
Mala fides eſt in eo,qui contrahit cum pupillo ſine ſolemnitate.conſ.21.num.14. 25
Mala fides eſt in eo, qui contrahit cum Prælato ſine ſolemnitate.conſ.21.nu.15. 25
Mala fides eſt ſcientia rei alienæ.conſ.102. num.7. 142
Mala fides nocet etiam hæredibus.conſ.102.nu. 10. 142
Male percipiens diſtributiones quotidianas non eſt tutus in conſcientia.conſ.9.num.11. 11
Malè verſari in domo dicitur ſi ludus in ea teneatur,vel mulieres in ea inhabitent.conſ.143.num.11. 204
Maledicere eſt idem quod blaſphemare.conſ.85.n. 12. 122
Maleficia quatuor modis committuntur.conſ.149.n.1. 215
Malefici dicuntur ſemper malum facere.conſ.116.nu.6. 167
Malitia præſumitur permittendo labi tempus.conſ.148.nu. 10. 212
Malitiam ſufficit apparere per præſumptiones.conſ.148.n. 6. 212
Malitioſè petit qui inſtat poſt lapſum fatalium. conſ. 44. n. 28. 56
Malum faciens Princeps ex conſilio ſibi dato,non illi imputandum.conſ.173.num.68. 275
Malum perſuadentes proximo occidunt animam.conſ.173. num.64. 275
Malum quod fuit ſublatum habetur pro non facto.conſ 90. num.24. 176
Mandatum ad vendendum requirit ſpecificationem rerum quæ vendi poſſint,& certi pretij.conſ.10 num 1. 12
Mandatum non extenditur ad rem maiorem non expreſſa. conſ.10.num.11. 13
Mandatum Papæ eſt reducendum ad ius commune. conſil. 43.num.11.55.& conſ.91.num.11. 129
Manifeſte verbum interpretatur pro notorio. conſ.137.nu. 12. 192
Manſionaria eſt beneficium ſimplex.conſ.5. num. 4. 6
Maritus debet habere fructus illius anni, in quo reddet fundum vxoris,conſ.165.num.7. 257
Maritus habet ſucceſſionem dotis vxoris. conſ.70. nu. 3. 96
Maritus negligens curare vxorem infirmam expellitur ab eius ſucceſſione.conſ.37.num.4. 42
Maritus non tenetur alimentare vxorem, quæ dotem non dedit.conſ.37.num.13. 43
Mater ad ſecunda ſponſalia tranſiens tenetur filijs primi matrimonij relinquere donationem propter nuptias. conſ.70.num.2. 96
Mater non poteſt offerre filiam in præſentia patris. cõſ. 74. num.12. 103
Materia beneficialis eſt ſtricta.conſ.126. num. 2. 178
Matrimonia debent eſſe libera.conſ.146.num.1. 208
Matrimonia non poſſunt impediri.conſ.70.num.5. 96
Matrimonia ſunt libera.conſ. 70.num.4. 96
Matrimonium eſt res fauorabilis.conſ.70.num.8. 97
Matrimonium carnale, & ſpirituale eodem priuilegio vtuntur.conſ.164.num.10. 256
Matrimonium incidenter probatur.conſ.11. num. 7. 14

Matrimonium non dicitur conſummatum quando ſemen non emittitur intra vas.conſ.120.num.2. 170
Matrimonium inducitur ex copula, ſi animus,& intẽtio ad hoc fuerit.conſ.146.num.23. 208
Matrimonium non conſummatũ per ingreſſum religionis diſſoluitur conſ.120.num.2. 170
Matrimonium principaliter intentatum requirit altiores probitiones.conſ.11.num.10. 14
Matrimonium probatur quando teſtes deponunt de contractu,& reputatione.conſ.11.num.6. 14
Matrimonium ratum,non conſumatum,dirimitur per ingreſſum religionis.conſ.146.num.16. 208
Matrimonium ratum olim nõ diſſoluebatur per ingreſſum Religionis.conſ.146.num.18. 208
Matronæ electæ ad videnda clauſtra virginitatis, ſi iurant, ſe veritatẽ dixiſſe, diſſoluitur matrimonium.conſ.120. num.7. 170
Medietas diſtributionũ tollitur negligentibus ſuſcipere ordinem annexum.conſ.153.nu.5. 224
Nelioramẽta amittit feudatarius ob delictũ.cõſ.44.n.11.57
Melioramenta quando ſunt pars pretij.conſ.96.n.23. 136
Melioramenta ſecundum legem reſtituuntur per Eccleſiam finita generatione.conſ.96.num.22. 136
Melioratio conſideratur etiã ad futurũ.conſ.158.n.38. 239
Melius eſt parum cum iuſtitia,quam multum cum iniquitate.conſ.173.num.58. 275
Mendicantes non habent immobilia,vel de nouo acquirunt intellige.num.9.conſ.1.num.6. 1
Mendicantes ſunt etiam,qui victũ ſibi quærũt.conſ.1.n.7. 1
Mens diſponentis colligitur ex antecedentibus.cõſ.156.n. 31. 232
Mens diſponentis eſt attendenda.conſ.52.num.10.fol.73. conſ.156.num.31. 232
Mens eſt anima,& ratio legis.conſ.14.num.2. 16
Mens eſt inſpicienda non ſonus verborũ.conſ.156.nu.8.231
Mens eſt potentior verbis,& voce loquentis.cõſ.52.n.13.74
Mens eſt tanquam anima ad corpus.conſ.52.n.11. 73
Mens ex coniecturis cognoſcitur.conſ.55.num.2. 80
Mens fundatoris præualet verbis.conſ.24.n.1. 29
Mens legis eſt ſemper attendenda.conſ.14.n.1.fol.16.conſ. 156.num.8. 231
Mens legislatoris eſt ſequenda.conſ.70.num.15. 97
Mens regulatur à veriſimili.conſ.25.num.7.& 8. 31
Mens teſtatoris declaratur ex verbis.conſ.170.num.23.268
Mens teſtatoris in primis eſt attendenda.conſ.55.nu.2. 80
Menti fundatoris eſt adhærendum.conſ.24.nu.2. 29
Mentio de pretio arguit emptionem.conſ.94.n.8. 133
Mentio proprietarij non eſt facienda, ſed de poſſeſſione conſ.41.num.16. 48
Mentio ſpecialis de iure Diœceſani requiritur ad tollendũ eius iura.conſ.100.n.8. 140
Mercenarius eſt dignus ſua mercede.conſ.52.nu.6.fol.73. conſ.153.n.11.225.conſ.157.nu.1.fol.233.conſ.161.fol. 252.conſ.83.n.2.fol.117.conſ.161.num.14. fol.252
Merces datur ſecundum opus.conſ.159.num.30. 242.& conſ.157.num.2.fol.233.conſ.160.num.35. 244
Meretrix eſt illa quæ libidini multorũ patet.cõſ.73.n.9.101
Metus ceſſat in præſentia Epiſcopi, & conſanguineorum. conſ.74.num.3.5.13. 102
Metus dicitur etiam quando dubitatur de aliquo malo.cõſ. 159.n.26. 241
Metus dicitur qñ adeſt cauſa dubitandi.conſ.159.n.27.241
Metus impedit libertatem matrimonij.conſ.70.n.12. 97
Metus iuſtus eſt quando tolleratur quod non eſt veriſimile, & habetur pro probato.conſ.159.nu.32. 241
Metus parentum non eſt ſufficiens niſi præcedant minæ,& verbera.conſ.74.num.6. 103
Metus paruus ideſt amnittendæ pœnæ irritat pœnam.cõſ. 70.num.14. 97
Metus qui cadit in conſtantem virum irritat matrimonia. conſ.70.n.15. 97
Metus reuerentialis excuſat.conſ.42.num.48. 53
Minor excuſatur à dolo præſumpto.conſ.109.n.29. 124
Minor non excuſatur à dolo malo.conſ.149.n.28. 214
Minor non habet poteſtatem in maiorem.conſ.53.n.8. 76
Minora crimina non impediunt ordines,niſi ſint per euidentiam facti manifeſta.conſ.138.num.2. 193
Minores 14. annis ignorant quid faciunt, & ſunt imperiti. conſ.5.num.6. 6
Miſſæ poſſunt celebrari in prima hora diei, etiam priuatè. conſ.54.n.15. 79
Miſſæ priuatæ poſſunt celebrari in diebus feſtis quando nõ dimittatur conuentualis.conſ.54.n.21. 79
Miſſæ quando poſſint celebrari in oratorijs.cõſ.163.n.4.254
Miſſæ quare poſſunt celebrari in oratorijs in diebus ſolemnibus.conſ.162.n.17. 252
Miſſus in poſſeſſionem,poſt appellationem facit attẽtata. conſ.23.num.9. 28
Mixtura clericorum, & ſecularium in iudicando clericum non poteſt fieri.conſ.50.n.99. 68
Moderamen quando dicatur.conſ.124.num.16. 175
Moderatio præſupponit validitatem.conſ.34.n.6. 38
Modicitas operis nõ eſt in cõſideratione.cõſ.163.n.19.254
Modicum damnum ab hoſtibus datum non conſideratur. conſ.80.num.20. 113
Modicus defectus,ſeu modica inſuficientia nõ attenditur conſ.5.num.15. 7
Modificatio eſt,quando aliquid limitatur, nec aliud fit eius loco.conſ.69.n.7. 95
Modus dicitur excedi re,quãdo quis agit pluſquam habeat in actione.conſ.91.nu.20. 130
Modus eſt de forma.conſ.91.n.5. 129
Modus etiam requiritur.conſ.43.nu.6. 55
Modus exceditur re,loco,& tempore.conſ.91.n.19. 130.& conſ 43.nu.20. 55
Modus omiſſus facit ſententiam nullam.conſ.91.n.4. 129
Molendinarij peccant volentes farinam à pauperibus.cõſ. 173.num.52. 275
Monachi à ſanctis ſunt inſtituti.conſ.50.nu.19. 65
Monachi tenentur ſicut cæteri ad obſeruantium pacti iurati,& quando.conſ.56.num.11. 81
Monachus dicitur ſeruus.conſ.50.n.22. 65
conſ.50.num.23. 65
Monachus habetur pro mortuo.conſ.1.n.4.& 15.fol.1.& 2.
Monachus non debet ſe immiſcere ſecularibus negocijs. conſ.50.n.24.& 126. 65
Monachus non habet agnationem quomodo intelligatur. conſ.1.num.12. 2
Monachus non habet ius eligendi.conſ.50.n.125. 70
Monachus non poteſt præſentare ſine conſenſu ſui ſuperioris.conſ.125.nu.1. 176
Monachus non ſedet inter clericum.conſ.50.num.15. 65
Monachus pro mortuo quomodo intelligatur.conſ.1.nu.4. & 15. fol.1.& 2.
Monachus quod non habeat agnationem quomodo intelligitur.cõſ.1.n.12.fo.2.& retinet iura ſuitatis.cõſ.eo.n.10.1
Monachus retinet iura ſanguinis.conſ.1.num.8.& ſuccedit agnatis.num.9. 1
Monaſterium dicitur filius impropriè.conſ.1.n.5. 1
Monaſterium habetur loco filij in vltimis voluntatibus tantum.conſ.1.nu.2.& 13. 2
Monaſterium loco filij quomodo procedat.conſ.1.n.13. 2
Moneta eadem diuerſi valoris ſoluitur de minori.conſ.89. num.16. 116
Monitio facta in ſynodo,an pro trina habeatur? conſ.168. num.13. 265
Monitio pro trina quando habeatur.conſ.19.nu.25. 22
Monitio requiritur vbi agitur per inquiſitorem.conſ.85.n. 4. 121
Monitio vnica ſynodalis ſufficit.conſ.72.n.18. 100
Monitorium debet habere clauſulam iuſtificatiuam.conſil. 132.nu.7. 185
Monitorium ſine cauſæ cognitione,& clauſula iuſtificatiua non afficit.conſ.132.n.13. 185
Monitorium ſine clauſula iuſtificatiua eſt exorbitans.cõſ. 132.n.27. 186

Monitus

Montes pietatis quando auctoritate Papæ dicantur erecti. conſ.2.n.6. 3
Mora non habet locum quando pars aduerſa paſſa ſit damnum.conſ.56.nu.6. 81
Mora non purgatur quando pœna, & certa dies non apponitur.conſ.19. num.31. 22
Motus proprius excludit allegationem ſubreptitiæ, quando non agitur de præiudicio.conſ.98. n.13. 128
Motus proprius non operatur in præiudicium tertij.conſil. 89.nu.10. 126
Mulier habet iuſtam iuris ignorantiam.conſ.25.n.32. 32
Mulier habet probabilẽ iuris ignorãtiam. conſ.139.n.4.194
Mulieres excuſantur ob ignorantiam iuris quando agitur de damno.conſ.139.n.5. 194
Mulieres inhoneſtè viuentes dicũtur meretrices. conſ. 143. num.12. 204
Mulieres inhoneſtæ non ſunt audiendæ, ſi locator eas expellere vellet.conſ.143.n.13. 204
Mulieres teſtificantur contra Clericum ſtupratorem. conſ. 26.n.2. 33
Multum refert ſcire an principaliter vel incidenter agatur de Matrimonio.conſ.57.n.1. 82
Mundus à peccato non eſt, qui conſilium Dei non denũtiat. conſ.171.nu.9. 270
Mundus illuminatur ex ſcientia.conſ. 151. n.62. 221
Mundus ſumpſit exordium in die Dominico.conſ. 163. n. 2. fol. 253
Munera debent ſolui per ordinem pro modo fortunarum. conſ.145.num.12. 207
Munus ſordidum, ordinarium, & honeſtum, quod ſit. conſil. 53.n.38. 77
Muri ciuitatis dicuntur Sancti.conſ.61.n.2. 86
Mutare conſilium nemo poteſt in damnum alterius.conſ.5. num.11. 6
Mutare conſilium nemo poteſt in præiudicium alterius. conſ.109.num.2.16. 158
Mutare conſilium quando pater non poſſit in filiorum præiudicium.conſ.150.num.24. 217
Mutare quis non poteſt in eadem re in alterius præiudiciũ. conſ.172.num.4. 272
Mutata conditione perſonæ mutatur ſtatus rei.conſ.69.nu. 3. 95
Mutata Eccleſia non eſt eadem, ſed diuerſa. conſ. 69. num. 12. 95
Mutatio eſt quando vno ſublato aliquid componitur. conſ. 69.num.8. 95
Mutatio nihil habet commune cum priori beneficio.conſil. 17.num.5. 19
Mutatione perſonæ mutatur, & extinguitur priuilegiũ. cõſ. 69.n.9. 95
Mutatio voluntatis non præſumitur, niſi adueniente aliqd noui. conſ. 170.num.26. 268
Mutato nomine in Eccleſia in aliam tranſit.conſ.69.n.10.95
Mutato nomine perſonarum eſt alia quoad formam, & quò ad materiam.conſ.69.nu.14. 95
Mutato ſtatu perſonæ mutatur ſtatus rerum. conſ.53. num. 22. 76

N

NArrata debent verificari in prouiſione contra iuris regulas.conſ.102.num.20. 143
Narrata ſolum probant ad effectum contractus tunc initi. conſ.10.num.7. 13
Narratiua debet probari quando ſit cauſa conceſſionis.cõſ. 107.nu.20. 157
Narratiua debet verificari tempore datæ.conſ.89.n.36.120
Narratiua eſt probanda, quando gratia eſt ad inſtantiam partis.conſ.107. nu.19. 157
Narratiua, etiam ſi ſit fundata gratia in ea, non probat cum ſit fundata ad inſtantiam.conſ.107.n.18. 157
Narratiua inſtrumenti ad aliud non probat, niſi illud aliud oſtendatur.conſ.10.n.3. 12
Narratiua nõ præiudicat alteri nõ cõprehẽſo.cõſ.10.n.8. 13
Narratiua Papæ non probat quando ſuper eam non ſe fundat.conſ.107.num.16. 157
Narratiua Papæ non probat ſi ad petitionem partis ſit facta.conſ.107.n.17. 157
Narratiuæ Papæ in antiquis ſtatur, etiam de facto alieno. conſ.142.num.9. 200
Narratiuæ Papæ non ſtatur quando narrat ſibi narrata. conſ.86.n.3. 122
Narratiuæ Papæ ſtatur, in his, quæ pertinẽt ad eius officiũ. conſ.59.num.11. 85
Natura diſtributionum eſt, vt dentur perſonaliter ſeruienti.conſ.153.n.19. 225
Natura humana docet differentiam inter mulieres. conſil. 168.num.5. 264
Natura legis proſpicit ad futura.conſ.7.nu.13.fol.9.conſil. 41.nu.39.fol.49. conſ.52.nu.35.fol.74. conſ.62.nu. 2. fol. 95. conſ.65.nu.2.fol. 91
Neceſſitas famis eſt maxima.conſ.173 nu.11. 273
Neceſſitas ineuitabilis eſt quando aggreſſus non poteſt fugere.conſ.124.num.8. 175
Neceſſitati Eccleſiæ eſt attendendum.conſ.131.nu.13. 183
Negligens habere ordinem annexum amittit medietatem diſtributionem.conſ.160.num.16. 243
Negligentes priuantur commodo.conſ.44.n.39. 58
Negligentia clericorum in non recuperando bona Eccleſiæ punitur.conſ.80.n.13. 112
Negligentia non debet eſſe damno alicui.conſ.157.n.5.234
Negligentia non tollit ius habenti.conſ.157.nu.4. 234
Negligentibus iura non ſubueniunt.conſ.44.num.45. 59
Negotiorũ geſtor poteſt cõſtituere actorẽ.cõſ.115. n.7. 166
Nemo ab Eccleſia expellitur poſt aduentum Chriſti. conſ. 103.nu.95. 151
Nemo dat quod non habet.conſ.145.n.10. 207
Nemo dẽt amoueri à poſſeſſione nõ ſoluẽdo.cõſ.18.n.11.21
Nemo debet cõdẽnari ex præſũptionibus.cõſ.149.n.30.214
Nemo debet duplici onere grauari.conſ.136.num.23. 190
Nemo dẽt priuari iure ſuo ipſo nõ citato.cõſ.125. n.16. 177
Nemo eſt priuãdus ſua poſſeſſione niſi citetur.cõſ.60.n.8.86
Nemo eſt priuandus ſua poſſeſſione ſine cognitione cauſæ. conſ.152.nu.2. 222
Nemo excipitur in delicto ſortilegorum.conſ.117. n.4. 168
Nemo poteſt in alieno aliquid mittere.conſ.172.n. 16. 271
Nemo poteſt in alium plus iuris transferre, quàm quod ipſe habeat.conſ.112.num.5. 163
Nemo præſumitur facere immoderatam donationem conſ. 161.nu.28. 248
Nemo præſumitur iactare ſuum.conſ.161.n.6.& 20. 247
Nemo tenetur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis. conſ. 31. num.11. 36
Nemo tenetur pro crimine alterius.conſ.76.nu.7. 106
Nemo transfert in alium quod non habet.conſ.49.n.18. 46
Neque regula procedit in Eccleſiaſticis honoribus.conſ.50 num.118. 69
Nihil fieri poteſt in præiudicium præſentati.cõſ.23. n.7.28
Nihil poteſt fieri de promiſſis, niſi adimpleta conditione. conſ.159.num.15. 240
Nobilior eſt qui à Principe eſt decoratus. conſ.50. n. 17. 65
Nobilis plus debet honorari in vtilitate, quàm ignobilis. conſ.156.num.18. 232
Nominatio collata in euentum mortis poteſt variari ante mortem.conſ.109.n.11. 159
Nominatio intelligitur ſecundum naturam generationis. conſ.109.n.10. 159
Nominatio ſi requirat ratihabitionem non habet aliquid in eſſe ante ratihabitionem.con.109.n.10. 159
Nominat⁹ ſuccedit poſt obitũ nominantis.cõſ. 109.n.9. 159
Non conficiens inuentarium teneri vltra vires hereditarias non procedit in foro animæ, nec de iure canonico. conſ. 66.n.2.& 3. 92
Non creditur parentibus negantibus filiationem quando concurrunt præſumptiones.conſ.11.nu.3. 14
Non egent probatione, quæ conſtant euidentia facti. conſ. 80.n.26. 115
Non eligens vel præſentans magis idoneum grauat conſcien-

ſcientiam.conſ.151.n.54. 221
Non creditur cõfitẽti narrata niſi probentur.cõſ.10.n.9.13
Non ens non ſubijcitur actui ſenſitiuo .conſ.84.n.31. 120
Non entis nullæ ſunt qualitates.conſ.84.nu.38.fol.120.cõſ.102.nu.24. 143
Non entium nullæ ſunt qualitates.conſ.117.nu.6. 168
Non eſt malum audire miſſam priuatam.conſ.54. n. 11. 74
Non eſt recedẽdum ab intentione,& natura principij. cõſ.156.num.37. 232
Non eſt tenendũ quod non eſt veriſimile.conſ.161.n.18.247
Non eſt turpe redimere ius ſuum pecunia.conſ.42.n.6. 51
Non idoneus dicitur ignorans.conſ.151.n.40. 220
Non licet anguſtiare viam quæ eſt in circuitu murorum Ciuitatis.conſ.61.num.3. 86
Non peccat qui facit ſecundum legẽ.cõſ.80.n.10.& 11. 112
Non peccat qui miſsã cõuentualẽ non audit.cõſ.54.n.10.79
Non poteſt ſtatui contra Clericos.conſ.50.n.25. 65
Non præſtat impedimentum quod de iure non ſortitur effectum.conſ.109.n.6. 159
Non ratificãtur geſta per procuratorẽ nõ habentẽ ſpeciale mandatũ in his,quæ ſpeciale requirunt. conſ.50.n.15.16
Non ſeruans modum dicitur excedere fines mandati, & iuris.conſ.43.n.7. 55
Non ſoluere idẽ eſt quod pactis cõtrauenire.cõſ.73.n.8.101
Non tenentur ſoluere cenſum,qui illũ ignorat.cõſ.16.n.7.18
Non valet conſtitutio tollens,executionem dd. operum Eccleſiæ.conſ.20 n.3. 24
Notarij fides non probat,& quando.conſ.37.n.2.& 8. 42
Notario creditur de geſtis in eius ſcriptura.conſ.37.n.8. 42
Notariũ qui ſe eſſe dicit, debet probare.conſ.170.nu.5.267
Notari⁹ acqrit abſẽti ſequuta ratihabit. cõſ. 109. n.15.160
Notarius narrans contenta in alio ſuo inſtrumento reputatur iſdem teſtis. conſ.10.num.4. 12
Notarius poteſt abſenti acquirere.conſ.109.n.3.& 15. 159
Notarius requiritur in teſtamento.conſ.170. n.7. 267
Notarius ſcribens aliquid in teſtamento ad ſuum commodum,facit nullum legatum.conſ.170.nu.11. 267
Notorium dicitur, quod percipitur ex oculorum perceptione.conſ.143. nu.15. 204
Notorium eſt illud quod inſpectione oculorum percipitur. conſ.73.n.10. 101
Notorium non eget probatione.conſ.31.nu.1.conſ.36. nu.7. fol.39.conſ.59.n.10. fol. 85. 36
Noua vectigalia dicunt ea,q̃ nõ erãt in vſu.cõſ. 77.n.22.109
Nouum dicitur, quod non erat in vſu.conſ.157.n.54. 236
Nulla lex põt timidiora reddere matrimonia.cõ.70.n.10.97
Nullitas ex defectu iuriſdictionis impedit executionem . conſ.20.n.14. 24
Nullitas ſemper poteſt proponi.conſ.170.nu.50. 269
Nutus dat ſignum voluntatis.conſ.140.n.1. 165

O

Oblationes à pòpulo ſunt faciẽdæ,& quõ.cõſ.54.n.4.79
Oblationes, de quibus in Exod.c.23.intelliguntur cæremonialiter.conſ.54.n.23. 79
Oblationes non ſunt de præcepto.conſ.167.num. 27.quando ſint de præcepto.nu.28. 262
Oblationes ſunt voluntariæ,& bonorum operum. conſ. 54. n.22.& 25. 80
Obligans ſe principaliter, & inſolidum non cogitur ad ſolutionem niſi diſcuſſo principali , quando pecunia ad manus eius peruenerit.conſ.134.n.1. 188
Obligatio in forma cameræ afficit ſemper.conſ.56.n.14. 81
Obligatio oritur factis computis cum conſenſu debitoris . conſ.52.n.23. 74
Obligatio parit vinculum quoad ſoluendum aſtringimur . conſ.52.n.24. 74
Obligatio,quæ oritur à diſpoſitione Papali , intelligitur de moneta currenti tempore obligationis.conſ.89.n.10. 125
Obſeruantia feſti eſt in parte moralis , & in parte cærimonialis.conſ.163.n.8. 254
Obſeruantia in prælatione habet locum inter Canonicos . conſ.50.n.50. 66
Obſeruantia non requirit præſcriptionem,ſed aliquos act⁹. conſ.50.nu.52. 66
Obſeruantia ſuperat oẽs alias probationes.cõſ.50.n.55. 66
Obuentiones intelliguntur oẽs redditus.conſ.162.n.12.252
Occaſio probatur ex actu ſequenti.conſ.50.nu.87. 68
Occidere per induſtriã dicitur proditoriẽ.conſ.149.n.8.213
Odia reſtringi debent.conſ.139.n. 3. 194
Odioſum dicitur receſſus à iure communi.conſ.25.n.9. 31
Odium bonum iniuriatus non tenetur dimittere , & quale ſit.conſ.128.n.6. 180
Odium bonum quandoque offenſus poteſt conſeruare. cõſ. 128. num.7. 180
Odium eſt duplex bonum,& malum.conſ.128.nu.5. 180
Offenſor debet petere veniam,& ſatiſfacere offenſo . conſ. 128.nu.1. 180
Offenſus cum iuramento poteſt extimare damnum. conſil. 128.nu.18. 181
Offenſus debet dimittere odium.conſ.128.n.2. 180
Offenſus poteſt agere contra offenſorem corã iudice . conſ. 128.num.11. 181
Offenſus ſatiſfacit homini Chriſtiano dimittendo odiũ cũ ſignis in communi.conſ.128.n.8. 180
Officia non approbata à Sancta Romana Eccleſia ſunt prohibita.conſ.97.num.4. 137
Officiales recipientes munera dicũtur prædones, concuſſores, & tenentur ad reſtitutionẽ.conſ.173.n.18.& ſeq. 273
Officialis,qui poſt mortem Principis remanet in officio , ſalarium habere debet.conſ.83.n.5. 117
Officialis recipere debet ſalarium quouſque venerit nouus ſucceſſor.conſ.83.num.6. 117
Officialis vltra ſtipẽdiũ nihil põt licitẽ hẽre.cõ.173 n.17.273
Officium ſuum nemini debet eſſe nociuum.conſ.83.n.7. 117
Officium tutoris non eſt educare puellam,ſed vtilia facere. conſ.110.n.18. 161
Omiſſa citatione actus eſt nullus,etiamſi auctoritas Iudicis interuenerit.conſ.152.n.4. 222
Omittens inuẽtaria vr̃ obligari creditoribus.cõſ.66.n.8.92
Omne beneficium præſumitur liberum.conſ.41.n.3.& 6. 47
Oẽ quod agitur alio modo q̃ debito eſt nullũ.cõ.91.n.21.130
Oẽ quod cõſenſu fieri põt perficitur cõſẽſu.cõſ.140.n.2.195
Omne quod intereſt venit ſub generalitate verborum in iuriſdictione.conſ.105.n.9. 154
Omnes cauſæ committi poſſunt habentibus dignitatem . conſ.127.n.11. 179
Omnes conditiones vtiles Eccleſijs licitẽ imponuntur poſt erectionem.conſ.50.n.19. 72
Omnes Eccleſiæ ſunt in dubio ſub iuriſdictione illius in cuius iuriſdictionẽ ſunt poſitæ.conſ.63.n.14. 88
Omnes Eccleſiæ ſunt in poteſtate ordinarij in cuius territorio ſunt poſitæ.conſ.142.n.42. 202
Omnes Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius cui ſunt vnitæ. conſ.17.n.3. 19
Omnes leges aut humanæ aut diuinæ ſunt.conſ.53.n.4. 76
Omnes ſunt filij Dei.conſ.103.n.30. 148
Omnia poſt appellationẽ ſunt attentata.conſ.132.n.31.186
Omnis Cathedralis, & Collegiata debet habere Theologũ, vel Magiſtrum gratis legentem.conſ.9.n.3. 10
Omnis cauſa,etiam beſtialis,excuſat à dolo.conſ.36.nu.33. fol.41.conſ.90.n.7.fol.127. & conſ.114.n.22. 165
Omnis cauſa,etiam iniuſta,degenere prohibitorum excuſat à dolo.conſ.36.nu.34. 41
Omnis cauſa finalis attenditur in gratioſa diſpoſitione. conſ.125.n.11. 177
Omnis cauſa ſufficit ad excludendum dolũ.conſ.42.n.29 52
Omnis conditio beneficijs imponitur, quæ fit ſecũdum ius. conſ.51.n.8. 71
Omnis diſpoſitio per rationem reſtringitur.cõſ.41.n.24.48
Oĩs diſpoſitio ſtatuti reſtrigitur ad exordiũ.cõſ.76.n.18.107
Omnis diſpoſitio tria requirit.conſ.43.n.3. 54
Omnis diſpoſitio tria requirit,poteſtatem ſcilicet,voluntatem,& modum.conſ.91.n.1. 129
Omnis diſpoſitio veſtitur à iure cõmuni.conſ.25.n.11. 31
Omnis lex pendet à lege Euangelica.conſ.153.n.33. 226
Oĩs poteſtas à Deo eſt. cõſ.53.n.1.f.75.& cõſ.141. n.13.197.
Omnis res immunis tranſit cum ſua immunitate ad quoſcũque,conſ.141.n.14. 197

Onera & ordinaria nõ imponũtur Eccleſijs.conſ.62.n.3. 87
Onera mixta clericis non imponuntur.conſ.62.n.8. 87
Onera mixta etiam ſi eſſent allibrata per ſolidum, & librã non imponuntur clericis.conſ.62.n.11. 87
Onera mixta imponũtur perſonis pro rebus.cõſ.62.n.10. 87
Onera ordinaria ſunt inuariabilia.conſ.53.nu.28. 77
Onera perſonalia clerici non ſubeunt.conſ.62.n.7. 87
Onera quædam mere realia, quædam perſonalia, & quædã mixta.conſ.62.n.1. 87
Onera realia: alia ordinaria, alia extraordinaria. conſ.62.nu.2. 87
Onus beneficio imponi poteſt ex vtilitate Eccleſiæ.cõſ.51.num.13. 71
Onus beneficio imponi non poteſt niſi tempore vacationis. conſ.160.n.19. 243
Onus extraordinarium non comprehenditur ſub ordinario.conſ.157.nu.42. 236
Onus impoſitum perſonis pro rebus Eccleſiæ non ſubeunt coloni.conſ.93.nu.11. 132
Onus impoſitum rei clericus non ſoluit.conſ.145.nu.1. 206
Onus iniuſtum imponens ſine auctoritate Principis incidit in pœnam exilij perpetui.conſ.157.nu.53. 236
Onus in beneficio Iuriſpatronatus imponitur à patrono cũ conſenſu Ordinarij.conſ.55.num.7. 71
Onus in beneficio requirit conſenſum Papæ.conſ.51.n.5. 71
On⁹ mixtũ nõ imponitur colonis Eccleſiæ.cõſ.136.n.27. 190
Onus non imponitur beneficio poſt liberam fundationem. conſ.51.num.3. 71
Onus nouum nemo imponere debet.conſ.173.nu.1. 272
Onus poteſt imponi beneficio in ipſa erectione, & poſtea. conſ.51.nu.6. 71
Onus quod præbendis imponi poteſt habet locum, vbi redditus ſunt in communi.conſ.51.n.22. 72
Opa in Charitate sũt meritoria æternæ vitæ.cõſ.25.n.18. 32
Opera non tantum ſunt conſideranda, ſed circunſtantiæ. conſ.163.nu.34. 255
Opera pia ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ.conſ.20.nu.4. 24
Opinio Fed. de Senis in Conſ.3. quando eſſet contra libertatem Eccleſiæ.conſ.93.nu.1. 132
Opinio Fed. in conſ.3. non procedit in rebus priuilegiatis, ſed in perſonis.conſ.77.n.24. 109
Opinio Fed. reportata in quantum ſit contra libertatem Eccleſiæ.conſ.93.nu.3. 132
Opinio Franciſci Caſonis, & Iulij Clari conciliatæ circa homicidium.conſ.149.nu.20. 214
Opinio magis fauorabilis eſt tenenda.conſ.70.n.21. 97
Opinio ſecundum ius diuinum eſt fortior.conſ.70.n.22. 97
Opus conſideratur ſecundum qualitatem perſonæ. conſ.163.nu.15. 254
Opus nõ facit peccatũ, niſi adſit volũtas.conſ.163.n.37. 255
Opus pium eſt maritare pauperes, virgines, & viduas. conſ.25.n.12. 31
Opus pium eſt maritare puellas, fabrica Eccleſiæ, alere pauperes.conſ.20.nu.1. 23
Opus pium prodeſt facienti.conſ.25.nu.15. 31
Opus piũ quid proſit exiſtenti in peccato.conſ.25.nu.16. 32
Opus pium reſtituit facientẽ à debito pœnæ.cõſ.25.n.14. 31
Opus pium ſine peccato prodeſt ad vitam æternam.conſil.25.nu.17. 32
Opus pium reſtituit aliquid de gratia.conſ.25.n.13. 31
Opus ſeruile eſt etiam in actu exteriori laborare pro cultu Dei, & non prohibetur.conſ.163.n.13. 254
Opus ſeruile eſt, quod hõ facit pro homine.cõſ.163.n.14. 254
Oratio illius, q malè ſe gerit, nõ eſt Deo gfa.cõſ.167.n.5. 261
Ordinarij debent tollere ea, quæ auaritia inducũtur. conſ.167.num.11. 262
Ordinarij locorũ poſſunt viſitare clauſurã monialiũ, & ad ipſos ſpectat dare licentiam ingrediendi ſepta monaſterij. conſ.64.n.1. 89
Ordinarij nomen qualiter acquiritur.conſ.142.nu.38. 201
Ordinarij non debent permittere ſubditos labi in malum. conſ.162.nu.44. 263
Ordinarij non poſſunt ſe intromittere in gubernatione monaſteriorum monachorum.conſ.64.n.2. 89
Ordinarij operam dare debent, ne quis de Eccleſia pereat conſ.167.nu.47. 263
Ordinarij poſſunt ſibi reſeruare caſus.conſ.163.n.3. 253
Ordinarij pro ſalute populi debent etiam morti ſe exponere.conſ.167.nu.45. 263
Ordinarijs oneribus qñ clerici teneantur.conſ.53.n.43. 77
Ordinarij ſunt paſtores, non domini.conſ.167.n.48. 263
Ordinario currit tempus à die ſcientiæ.conſ.151.n.7. 219
Ordinarios, & parochos conuenit vigilare ſuper oues commiſſas.conſ.167.n.43. 263
Ordinarius alicuius diœceſis habet ſub ſe omnes Eccleſias illius territorij.conſ.6.nu.3. 7
Ordinarius cautè facit conferendo beneficium ſtatim vni⁹ hæretici.conſ.60.nu.5. 86
Ordinarius cogit ad reſtitutionem corporis alibi ſepulti. conſ.48.num.8. 62
Ordinarius cogit executores ad rationem.conſ.20.n.17. 24
Ordinarius debet cautè procedere in imputato de adulterio.conſ.169.nu.16. 266
Ordinarius debet cum prudentia regere.conſ.167.n.42. 263
Ordinari⁹ dẽt viſitare diœceſim quotãnis.cõſ.125.n.28. 177
Ordinarius diſpenſat ad duo beneficia ſub eodem tecto. conſ.24.nu.29. 30
Ordinarius diſpenſat ad duo diſſimilia beneficia in eadem Eccleſia.conſ.9.nu.5. 11
Ordinarius gratificat in meritis æqualibus.conſ.24.n.27. 30
Ordinarius non diſpenſat ſuper reſidentia niſi ex cauſa rationabili.conſ.9.n.7. 11
Ordinarius non poteſt conualidare quod agitur contra Clericos.conſ.50.n.26. 65
Ordinarius poteſt ex vtilitate vel neceſſitate Eccleſiæ cogere Canonicos ad ordines ſuſcipiẽdos.conſ.153.n.68. 227
Ordinarius poteſt non admittere præſentatum nõ idoneũ, & de alio prouidere.conſ.151.n.39. 220
Ordinarius poteſt vnire parochialẽ alteri.cõſ.126.n.9. 179
Ordinarius, qui iniuſtam dedit ſententiam eſt ſuſpenſus. conſ.133.n.9. 187
Ordinarius, qui vellet reſeruare caſus conceſſos à iure, eſſet in errore intollerabili.conſ.173.nu.32. 254
Ordinarius ſciens ſacerdotes in auaritia, & nõ ſtudens emẽdare, eſt excommunicatus.conſ.167.n.41. 263
Ordinata ad perpetuam vtilitatem non debent trahi ad priuatum commodum.conſ.153.nu.30. 226
Ordinati cum promiſſione alimentorum non ſunt ſuſpenſi. conſ.14.n.8. 17
Ordinatio inferioribus non committitur.cõſ.142.n.46. 202
Ordinatis ſine patrimonio aut titulo tenetur ordinans prouidere.conſ.14.n.9. 17
Ordinem poſitum nemo tollere poteſt.conſ.173.nu.2. 272
Ordines minores, & dimiſſorias dare eſt actus iuriſdictionis.conſ.142.nu.46. 202
Ordines ſuſpẽdunt ꝑ ſolemnẽ depoſitionẽ.cõſ.123.n.12. 174
Ordini iuris naturalis renuntiare non põt.cõſ.50.nu.35. 65
Ordo annexus actu requiritur in actu admiſſionis ad beneficium.conſ.153.n.14. 225
Ordo annexus aptitudine requirit ætatem legitimam licet nõ ſit in ordine electus, aut præſẽtatus.cõſ.153.n.12. 225
Ordo charitatis eſt habere affectionem deſcendẽtibus pluſ quam tranſuerſalibus.conſ.24.nu.13. 29
Ordo charitatis ſumitũ à cõſuetudine loquẽdi.cõſ.24.n.12. 29
Ordo charitatis vocat proximiores.conſ.24.nu.5. 29
Ordo neq; dignitas non præiudicat tẽpori.cõſ.121.n.8. 171
Ordo Sacer non eſt annexus Canonicatui.cõſ.160.n.15. 243
Ordo ſacer nõ eſt annexus vigore Bullæ erectionis. conſil.153.nu.73. 228
Ordo ſcripturæ non attenditur contra diſpoſitionem iuris. conſ.50.nu.101. 68
Ordo ſcripturæ ſolum debet attendi circa illud quod diſponit.conſ.50.nu.104. 69
Ordo ſoluendi eſt vt vnum, & aliud ſoluatur ſecundum varietatem temporum.conſ.145.nu.13. 207
Oſcula, & amplexus poſt ſponſalia ſine copula non inducebant matrimonium.conſ.146.nu.9. 208
Oſculum mulieris eſt periculoſum.conſ.169.nu.7. 265

Pacta

P

PActa ſunt ſeruanda.conſ.96.n.34. 136
Pacti vigore omnia ſunt ſeruanda.conſ.141.n.15. 200
Pactio illicita poſt electionem non inducit ſimoniam.conſ. 42.nu.21. 52
Pactio ſuper re temporali tantum non inducit ſimoniam. conſ.42.n.22. 52
Pactum appoſitum in contractu nullo, non poteſt valere. conſ.68.n.4. 94
Pactum contra bonos mores eſt quicquid continet aliquid turpe vel inhoneſtum aut contra ius.conſ.68.n.5. 94
Pactum habetur pro lege conſ.96.nu.37. 136
Pactum inuſitatum præſumitur fraudolentũ.cõſ.68.n.7. 94
Pactum obſeruatum per aliquot annos obſeruandum eſt. conſ.56.n.13. 81
Papa confirmando Concilium non intelligitur præiudicare auctoritati Pontificiæ.conſ.142.n.23. 200
Papa congregat populum.conſ.59.n.13. 85
Papa delet omnem maculam illegitimorum legitimando. conſ.103.n.85. 150
Papa diſpenſans circa prouentus Eccleſiaſticos non dicitur diſpenſare circa diſtributiones quotidianas.cõſ.9.n.8. 11
Papa diſpenſat contra ius poſitiuum.conſ.103. nu.23. 147
Papa eſt abſolutus Dominus reſpectu Eccleſiarum, & bonorum ſpiritualium.conſ.103 num. 81. 150
Papa eſt pater omnium Chriſtianorum.conſ.59.n.12. 85
Papa eſt ſupra Concilium.conſ.99.num.1. 139
Papa, & conſiſtorium totum mundum regit.cõſ.59.n.15. 85
Papa facit, quod vult in beneficijs.conſ.103.n.73. 150
Papa habet largas habenas, & poteſt diſpenſare ſuper incõtinentia Sacerdotum.conſ.103. num.63. 149
Papa habet liberam facultatem in matrimonijs.conſ.99. n. 4. 139
Papa habet plenitudinem poteſtatis in beneficijs. conſ. 41. num.4. 47
Papa in dubio præſumitur voluiſſe concordare cum iure communi.conſ 170.num 47. 269
Papa intendit ſcire valorem beneficiorum.cõſ.84.n.21. 120
Papa intendit ſe conformare cum iure communi conſ. 156. n.2. 231
Papa legitimando habilitat ad omnes dignitates non diſpẽſando.conſ.103.nu.99. 151
Papa legitimando ſubditum alterius Principis habilitat principaliter ad ſpiritualia.conſ.103.nu.40. 148
Papa non cenſetur derogare Iuri in re, nec ad rem.conſ.41. num.38. 49
Papa nõ intẽdit præiudicare iuri alterius.cõſ.153.n.26. 226
Papa non intendit tollere ius alterius.cõſ.160.n.22.fol 243. & conſ.170.nu.46. 269
Papa non præſumitur derogare iuri alterius, niſi expreſsè dicat.conſ.153.nu.52. 227
Papa non tenetur facere mentionem de iurepatronati, qđ non eſt per fundationẽ, vel per dotationẽ.conſ.41. n.7. 47
Papa non videtur derogare iuripatronatui, niſi expreſsè dicat.conſ.38.nu.1. 43
Papa omnia poteſt quia facit idem tribunal cum Chriſto. conſ.99.n.3. 139
Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.conſ.100.n.4. 140
Papa præeſt omnibus Eccleſijs.conſ.59.n.2. 85
Papa pro ſuo debito non grauat Eccleſias inferiores. conſ. 59.num.1. 84
Papa prouidet de neceſſarijs pro fidei defenſione. conſ.59. num.14. 85
Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione non intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi. conſ. 100.n.5. 140
Papa reuocat quæ ſunt iuris poſitiui, vt eſt tunc.cõſ.103. n. 62. 149
Papa ſciens rem illicitam, & nihil faciens purgat vitium. conſ.36.n.13. 40
Papa ſemper intendit ſe conformare cum iure communi. conſ.160.n.21. 243
Papa ſolus diſpenſat ad beneficia.conſ.103.nu.8. 147
Paria ſunt non facere, & minus Canonicè facere. conſ. 125. n.3. 176
Parito iudicato nõ õpatur in caſu mixturæ.conſ.39. n.3. 44
Parochiani poſſunt denunciare Ordinario Parochum, qui malè procedit.conſ.165.n.5. 261
Parochialis ſaltem centum ſcutos habeat.conſ.54.n.15. 80
Parochia, quid ſit. conſ.6.nu.5. 7
Parochi debent denuntiare, quæ feſta ſint obſeruanda, & qualiter.conſ.163.n.5. 254
Parochi ſecundum Concil. Trid. quantum habere debeãt. conſ.165.nu.26. 262
Parochus non debet indutus ſacerdotalibus quærere eleemoſinam per Eccleſiam.conſ.165.n.12. 262
Parochus non poteſt à Parochianis aliquid accipere, niſi tribus concurrentibus.conſ.165.n 34. 263
Parochus non habens curam ſuarum ouium, rationem reddet Deo, & eſt reus pro fructibus earum amiſſis, & multa de Parochis.conſ.171. per totum. 269
Parochus ſi aliunde poteſt ſibi victum quærere, non debet à populo importunè quærere.conſ.165.num.35. 263
Pars cæremonialis conſiſtit in exteriori opere ſeruili. conſ. 163.n.10. 254
Pars moralis pertinet ad cultum Dei.conſ.163.n.9. 254
Paſſio animi eſt nota ſoli Deo.conſ.149.num.23. 214
Paſtor debet paſcere oues.conſ.132.n.10. 183
Pater adminiſtrans beneficium filij tenetur reddere rationem.conſ.150.n.27. 217
Pater, & non mater poteſt filiam offerre monaſterio.conſil. 74.n.4. 102
Pater non habet adminiſtrationem in beneficialibus filij. conſ.150.n.16. 217
Pater non habet vſumfructum in beneficijs filiorum.conſil. 150.n.24. 217
Pater non poteſt præiudicare filijs in conditione poſitis. conſ.150.n.4. 216
Pater poteſt habere in vxorẽ filiã alumnã.conſ.66.n.29. 93
Pater puellæ hebreæ ad fidem deuentæ tenetur eam alere. conſ.140.num.17. 196
Pater quando dicitur alienaſſe legitimam.cõſ.150.n.16. 217
Pater, qui adminiſtrauit beneficia filij non poteſt teſtari in præiudicium eius.conſ.150.n.30. 218
Pater tenetur filiam dotare.conſ.164.nu.1. 255
Pater tenetur relinquere filijs dotẽ maternã.cõſ.70. n. 1. 96
Patientia Dñi nõ conualidat actum nullũ.conſ 21.n.23. 26
Patriam bello defendere tenemur, & ab iniuria parentes. conſ.59.n.7. 85
Patrimonialia adæquantur bonis Eccleſiæ vbi ſit eadem ratio.conſ.53.nu.42. 77
Patrono debentur alimenta vergentis ad inopiã, & pinguiora q̃ debeantur alijs pauperibus.conſ.151.n.21.& 23. 220
Patrono debetur reuerentia, & quomodo.cõſ.151.n.22. 219
Patronus debet præſentare perſonam idoneam. conſ. 151. num.36. 220
Patronus debet ſcire quomodo Eccleſia patronata ſit benè recta.conſ.151.n.35. 220
Patronus dilapidantes bona Eccleſiæ debet denuntiare maioribus.conſ.151.n.30. 220
Patronus ex priuilegio poteſt condere ſtatuta.conſ.151. n. 31. 220
Patronus habet actionem contra Eccleſiam patronatam pro alimentis.conſ.151.nu.24. 220
Patronus habet ius prouidendi Eccleſiæ.conſ.4.n.6. 5
Patronus habet tempus quattuor menſium ad præſentandum.conſ.151.n.2. 219
Patronus Iuriſpatronatus poteſt variare nominando. cõſ. 109.n.12. 159
Patronus negligens ad defenſam Eccleſiæ priuatur commodo.conſ.151.n.29. 220
Patronus nõ vocatur in iudicio ſine venia.cõſ.151.n.27. 220
Patronus poteſt cum Ordinario imponere onus beneficio. conſ.151.n.18. 219
Patronus põt variare ante inſtitutionẽ. conſ. 151.n 19. 219
Patronus quando habet iuſtam cauſam ignorantiæ, & tempus non currat niſi à die ſcientiæ.conſ.151.n.13. 219

Patronus tenetur defendere Eccleſiam ſumptibus Eccleſiæ. conſ.151.nu.28. 220
Patronus tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta. conſil. 151.nu.5. 219
Patronum eſſe in beneficialibus reſpicit petitorium. conſil. 147. num.10. 210
Pauca facultas cum iuſtitia eſt melior quàm multa cum iniquitate.conſ.157.nu.48. 236
Pauci dies intelliguntur, vſque ad 20.conſ.19.nu.35. 23
Paulina eſt in corpore iuris clauſa.conſ.158.n.4. 237
Paulina inducit ius commune.conſ.158.n.3. 237
Paulina obſeruatur in locatione rerum Eccleſiæ. conſ.158. num.2. 237
Pauperes Eccleſiæ ſunt illæ, quæ non poſſunt rectè ſuſtinere Rectorem, & hoſpites recipere.conſ.131.n.11. 183
Pax eſt ſeruanda.conſ.142.n.20. 200
Peccare contra Conſilium non eſt mortale. conſ.114.nu.9. fol. 165
Peccata, quæ ſine deliberatione committuntur non ſunt mortalia.conſ.85.num.6. 121
Peccata ſæpe remittuntur oratione.conſ.165.num.4. 261
Peccat, qui æquiparat clericos forenſibus. cóſ.106.n.12. 155
Peccat, qui præcepta legis non obſeruat.conſ.80.n.12. 112
Peccat.qui præfêrat nõ hẽns ius legitimũ.cóſ.147.n.15. 210
Peccat, qui tempore orationi ſtatuto laborat: ſecus illo trãſacto.conſ.163.num.20.& 21. 254
Peccat vnus pluſquam alius.conſ.163.nu.17. 254
Peccatum dicitur opus ſeruile.conſ.163.n.11. 254
Peccatum eſt agere contra præceptum legis diuinæ. conſil. 157.nu.16. 234
Peccatum eſt maius in die feſto facere furtum, luxuriam, & alia ſimilia, quàm laborare. conſ.163.n.12. 254
Peccatum non committitur ſine voluntate.conſ. 114. n. 8. fol. 165
Peccatum non eſt ſine dolo.conſ.114.nu.17. 165
Peccatum, quæ requirat.conſ.169.nu.10.11. & 13. 265
Peccatum ſeparat à Deo.conſ.157.nu.58. 236
Pecunia poteſt dari ad tollendam vexationẽ.cóſ.42.n.5. 51
Penſio æquiparatur contractibus profanis.conſ.36.n.24. 49
Penſio, & beneficium non benè inuicem conueniunt. conſ. 42.nu.4. 51
Penſio eſt commodum temporale.conſ.72.nu.2. 100
Penſio eſt hircus beneficiis.conſ.89.n.15. 126
Penſio eſt onus in beneficio.conſ.89.n.13. 125
Penſio eſt portio ſeparata à beneficio, & commodum temporale conſ.42.n.29. 52
Penſio eſt quid temporale, & non facit ſimoniam cum alio temporali.conſ.42.n.2. 51
Penſio eſt quid temporale ſeparatum à beneficio. conſ.3. num.2. 4
Penſio etiam laico conferri poteſt.conſ.72.num.1. 100
Penſio in exacta fructibus perceptis debetur hæredibus. conſ.3.num.3. 4
Penſio non data in titulum cadit in laicum, nec tenetur dicere officium.conſ.36.num.19. 40
Penſio non data in titulum non venit appellatione beneficij.conſ.36.n.16. 40
Penſio nõ eſt beneficiũ, & poteſt dari laico.conſ.36.n.21. 40
Penſio non poteſt commutari cum beneficio, ſine vitio ſimoniæ.conſ 42.nu.3. 51
Penſio non venit ſub nomine ſpoliorum.conſ.3.n.5. 4
Penſio, quæ non ſit data in titulum beneficij conſiſtit in temporalitate.conſ.36.num.15. 40
Penſio quando veniat nomine ſpoliorum: hæredibus tamẽ debetur.conſ.3.num.6. 4
Penſio regulariter non debet excedere tertiam partem. conſ.89.n.18. 126
Penſio regulatur ad inſtar vſufructus.conſ.3. n.3. 4
Penſio remitti poteſt ſola partiũ voluntate.conſ.36.n.23. 40
Penſio reſeruari non põt ſine cóſenſu grauati.cóſ.34.n.8. 38
Penſio ſecunda non valet ſi non fiat mentio primæ.conſ.34. num.4. 38
Penſio ſi transfertur vel annichilatur non facit ſimoniam. conſ.42.num.31. 53
Penſio ſoluitur ad tempus conuentum aut ſecundum conſuetudinem, etſi non adſit, in fine anni.conſ.73.n.5. 101
Penſio ſuper fructibus impoſita non poteſt dici beneficium. conſ.36.nu.17. 40
Penſionarius habet electionem vel contra Rectorem, vel hæredes anteceſſoris.conſ.34.nu.11. 38
Penſionarius an poſſit matrimonium contrahere. conſ.36. num.20. 40
Penſiones non poſſunt expediri, niſi de conſenſu partium. conſ.36.num.28. 41
Penſionis verbum in iure canonico, quot modis accipiatur.conſ.3.n.1. 4
Perfectionem Charitatis nemo tenetur oſtendere.conſ.128. num.9. 180
Perpetuitas durat in deſcendentes.conſ.43.nu.23.& 25. 55
Perpetuitas ſolũ attenditur inter æquales.conſ.50.n.108. 69
Perpetuum dicitur quod non habet præfinitum tempus. conſ.4.num.3. 5
Perpetuum ſi dicatur in emphyteuſi conceſſa pro ſe, & deſcendentibus, non excedit deſcendentiam.cóſ.91.n.25. 130
Perpetuum verbum importat tranſitum ad extraneos. cóſ. 91.num.23. 130
Perpetuus procedit in honoribus.conſ.50.num.4. 64
Per ſcientiam, & tollerantiam Papæ remittitur ſimonia. conſ.36.num.8. 40
Perſona idonea eſt illa quæ vult, & poteſt.conſ.151.n.37. 220
Perſonæ de Diœceſi debent anteferri forenſibus ad beneficia.conſ.152.n.64. 221
Perſonæ litteratæ pinguius ſunt ſubueniendæ.conſ.156.nu. 21. 232
Perſonæ quibus olim ante Cócil.committebantur cauſæ recuſari non poterant.conſ.127.nu.3. 179
Petitio facta defuncto de credito noret hæredibus. cóſ.52. num.42. 74
Petitorium debet cognoſcere ante admiſſionem præſentationis.conſ.147.num.23. 210
Petens pacem cum obligatione ſatisfactionis debet legitimè, & ſecundum legem ſatisfacere.conſ.128.n.15. 181
Petens ſibi dari quod eſt ſuum, quando cum dolo dicatur. conſ.172.nu.2. 270
Petens veniam debet eſſe paratus ad emendationem iniuriæ. conſ.128.nu.17. 181
Pius V. declarauit intentionem eius bullæ, ac comprehendere omnes mulieres.con.139.nu.15. 194
Plura delicta ex vno facto vnica pœna puniuntur.conſil.8. num.11. 9
Plura facta, & delicta ad vnum finem tendentia ſola perſona punitur in vna pœna.conſ.8.nu.12. 9
Pluralis locutio duo ſaltem requirit.conſ.25.n.25. 32
Pœna adimpletur in odiũ contrauenientis.conſ.56.n.10. 81
Pœna à teſtatore impoſita, vt committatur debet committi ſecundum modum expreſſum.conſ.108.nu.2. 158
Pœna caducitatis eſt impoſita fauore Domini.conſ.96. n.3. fol. 135
Pœna commiſſa mora non purgatur.conſ.19.n.33. 23
Pœna conſtitutionis non habet locum niſi concurrant omnes qualitates deſcriptæ in conſtitutione.conſ.108. nu.6. fol. 158
Pœna datur maior delinquẽti in publico, quàm in priuato. conſ.163.nu.24. 254
Pœna in diſpoſitione teſtatoris appoſita non incurritur, niſi formaliter contrauenìatur.conſ.108.n.7. 158
Pœna legis. Si quis maior.C.de tranſactione non habet locum de iure canonico in foro ſpirituali.conſ.56. n.3. 81
Pœna.l.Si quis maior habet locum in his, quæ ſunt de Collegio.conſ.56.n.7. 81
Pœna non committitur, niſi formaliter contra mandatum veniatur.conſ.108.nu.3. 158
Pœna pecuniaria in ruſtico eſt maior corporali. conſ. 114. num.21. 165
Pœna per verba præſentis, & præteriti temporis impoſita ſtatim habet locum.conſ.96.n.9. 135

Pœna

Pœna priuationis à teſtatore impoſita non extenditur, ſed in caſu expreſſo tantum habet locum.conſ.108.n.4. 158

Pœna ſuper inſtitutione hoſpitalis in vno caſu impoſita nõ extenditur ad alium.conſ.108.n.5. 158

Pœna turbantis moribundum,vel res,aut familiam. conſil. 155.n.1. 230

Pœnæ damni dati,& aliæ condemnationes proueniunt à iuriſdictione.conſ.105.n.7. 154

Pœnæ impoſitæ parentibus ad ſecunda matrimonia tranſeuntibus non valent.conſ.70.n.22. 97

Pœnæ in matrimonio appoſitæ ſunt reſtringendæ. conſ.70. nu.19. 97

Pœnitere de eo,quod quis non commiſit nemo tenetur. cõſil.42.n.47. 53

Populus ex præcepto tenetur audire Miſſam in Parochia diebus feſtiuis.conſ.54.n.1. 78

Populus quando debet ſuſtentare curatum datum in noua Eccleſia.conſ.162.n.4. 252

Portio abſentium debet applicari fabricæ Eccleſiæ, vel pio loco.conſ.153.nu.71. 228

Portio certa reſeruata parocho ſuper fructibus beneficij eſt libera ab omni onere.conſ.84.n.1. 118

Portio poteſt fieri maior, quando puncti indefinite ſunt poſiti. conſ.81.n.11. 115

Portio non deſeruientium,licet in fine anni diſtribuatur, ſi computi fiant per dies, & horas accreſcit ſeruientibus. conſ.81.num.16. 116

Portio non ſeruientium quando applicatur Eccleſiæ. conſ. 81.n.9.& 13. 116

Portio quando habeat vim præbendæ.conſ.81.n.4. 115

Portio,quæ appellatur menſa groſſa,eſt ad inſtar præbẽdæ. conſ.153.num.79. 228

Portio ſeruientium ſi non datur ſeruientibus applicatur Eccleſiæ.conſ.9.n.17. 11

Portiones quando efficiãtur diſtributiones.conſ.81.n.6. 115

Poſſeſſio acquiritur ex vnica præſentatione ſecuta inſtitutione.conſ.31.n.14. 36

Poſſeſſio debet carere omni vitio.conſ.157.n.35. 235

Poſſeſſio decennalis dat etiam in petitorio titulum præſumptum.conſ.7.nu.11. 8

Poſſeſſio decennalis inducit titulum præſumptum. conſ.7. num.10. 8

Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.conſ.31.nu.6. fol.36. conſ.41.num.9. 47

Poſſeſſio non datur quando adſit lis, niſi præuia intimatione litterarum.conſ.113.n.9. 164

Poſſeſſio non ſoluendi non arctat ad titulũ.conſ.16.n.11. 18

Poſſeſſio patris continuatur in filium.conſ.31.n.17. 36

Poſſeſſio per alium dari poteſt.conſ.113.n.11. 164

Poſſeſſio ſine citatione partis eſt nulla.conſ.125.n.15. 177

Poſſeſſio vitioſa dicitur ſine auctoritate ſuperioris. conſil. 157.n.36. 235

Poſſeſſionem ingrediens auctoritate propria in beneficialibus incurrit vitium intruſionis.conſ.113.n.10. 164

Poſſeſſor eſt manutendus in ſua poſſeſſione.cõſ.31. nu.9. 36

Poſſeſſor eſt præferendus contra proprietarium.conſ.41.n. 13. 47

Poſſeſſor eſt citandus antequam priuetur ſua poſſeſſione. conſ.152.nu.3. 222

Poſſeſſor malæ fidei vllo tempore non præſcribit. conſ.102. nu.4.& 6. 142

Poſſeſſor triennalis etiam inhabilis præſumitur diſpenſatus.conſ.7.n.9. 8

Poſſeſſor triennalis eſt tutus.conſ.44.nu.38. 58

Poſſeſſorio agendum eſt ante petitorium.conſ.15.n.6. 17

Poſſeſſorio agitur ante petitorium,etiam quo ad fructus,& expenſas.conſ.15.n.7. 18

Poſſidens mala fide tenetur ad fructus.conſ.21.n.17. 25

Poſt benedictionem profeſſæ non poteſt reclamari. conſil. 74.n.19. 103

Poſteriora tempora ſunt expectanda.conſil.50.n.82. 68

Poſterior decoratus à Principe præfertur.conſ.50.n.107. 69

Poteſtas requiritur in diſponente.conſ.43. nu.4. 54

Præbenda temporalis eſt illa, quæ non habet canonicatum annexum.conſ.36.n.26. 40

Præbendæ ſunt illæ,quæ dantur pro victu,& veſtitu. conſ. 81.nu.5. 115

Præcedentia diuiditur in quatuor ſpecies.conſ.121.n.1. 171

Præcepta non debent eſſe eluſoria.conſ.19.nu.22. 22

Præcepta non fiũt niſi prius conſtet de iuriſdictione.conſil. 20.nu.12. 24

Præcepta quando regulantur ſecundum iura ciuilia. conſ. 132.n.19. 186

Præcepta ſine clauſula iuſtificatiua.conſ.132.n.22. 186

Præcepto ſine cauſæ cognitione obeditur.conſ.19.n.16. 22

Præceptum de audienda miſſa conuentuali eſt abrogatum conſuetudine.conſ.54.n.18. 79

Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali, & non priuata non procedit in Collegiatis.conſ.54.num.8. 79

Præceptum de Miſſa,quod non celebretur ante horam tertiæ, intelligitur de ſolemni.conſ.54.nu.17. 79

Præceptum de ſoluendo eſt executio.conſ.20.n.15. 24

Præceptum dicitur ſtrangulatum quando fit ſine cauſſæ cognitione.conſ.132.nu.21. 186

Præceptũ domi tranſmiſſum quãdo ſit nullũ.conſ.132.n.18. 186

Præceptum eſt neceſſitatis.conſ.19.nu.15. 22

Præceptum eſt nullum committendo dare ſuum alteri. cõſil.132.nu.24. 186

Præces fieri poſſunt pro idoneo conſ.151.nu.51. 221

Prædeceſſor non præiudicat in iure quæſito ſine ſolemnitatibus.conſ.96.nu.28. 136

Prædo dicitur, qui facit extra ſolitam conditionem. conſil. 173.nu.23. 273

Prædo eſt, et manutenendus in poſſeſſione.conſ.41.n.8. 47

Præfatio legis dr anima,& cauſa finalis.conſ.70.n.27. 107

Præfixio termini habet effectum deuolutiuum.conſ.23.nu. 28

Præiudicium,etiam minimum, ſufficit ne præſumatur voluntas Papæ.conſ.153.nu.64. 227

Præiudicium fieret laicis ſi non daretur eis vſus ſepulturæ in Eccleſia. conſ.154.nu.10. 229

Præiuditium fit habenti ius ſepulchri, quando conſtat de vſu conſ.154.nu.11. 229

Prælatio non pendet à voluntate partium.conſ.50.n.34. 65

Prælatus debet eſſe legitimè natus.conſ.103.nu.48. 149

Prælatus debet procedere cum deputatis à capitulo.conſil. 132.nu.26. 186

Prælatus in dubio rem magnam non præſumitur donare. conſ.161.nu.57. 250

Prælatus inferior non habet ius deſtituendi.conſ.7.n.5. 8

Prælatus inſtituens nihil facit in præiudicium Patroni. cõſil.7.nu.2. 8

Præmium datur ſecundum qualitatem laborum. conſ. 89. num.14. 125

Præsbyteri dicuntur Seniores.conſ.90.nu.13. 128

Præsbyter non poteſt exercere officium Notarij, niſi conſtet eſſe Notarium.conſ.170.nu.20. 267

Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.conſ.44.nume.40. 50

Præſcriptio eſt inducta,ne fiat peccatum.conſ.52.nu.31. 74

Præſcriptio habet vim in his,quæ alienari non poſſunt ſine decreto.conſ.102.nu.2. 142

Præſcriptio non currit de iure canonico.conſ.102.n.14. 143

Præſcriptio non currit in his,quæ requirunt legitimum titulum.conſ. 107.n.12. 157

Præſcriptio non currit in his,quæ ſunt reſeruata Principi. conſ.102.nu.15. 143

Præſcriptio non currit habenti malã fidẽ.conſ.52.n.30. 74

Præſcriptio non habet locum in eo,qui ſcit rem eſſe alienã. conſ.102.n.13. 143

Præſcriptio non habet locum quando agitur de re ardua. conſ.102.n.16. 143

Præſcriptio 30.& 40.annorum cum obſeruantia facit præſumere omnia neceſſaria præceſſiſſe.conſ.101.nu.3. 142

Præſcriptin 30.& 40. annorum non eget titulo, aut bona fide.conſ.102.nu.11. 142

præſcri-

Præſcriptio 50.& 40.annorum præbet iuſtam cauſſam poſſidendi. conſ.102.nu.1. 142
Præſcripto caſtro eſt etiam præſcripta iuriſdictio.cõſ. 105.num.4. 153
Præſentans habet maiorem prærogatiuam quam inſtituẽs. conſ.7.num.3. 8
Præſentatio admiſſa dat poſſeſſionem.conſ.31.nu.2. 36
Præſentatio commiſſionis non dat præſentationem. conſil.140.num.15. 196
Præſentatio eſt ius præambulum ad inſtitutionem. conſil.147.num.4. 209
Præſentatio infra quatuor menſes fieri debet à Laicis. cõſ.125.num.20. 177
Præſentatio quando fieri debeat de Sacerdote, non valet ſi fiat de Clerico minore.conſ.24.n.24. 30
Præſentatum Ordinarius tenetur admittere, ſi ſit idoneus. conſ.32.num.7. 37
Præſentatus admiſſus non poteſt priuari ſine Patrono. cõſ.151.num.17. 219
Præſentatus admiſſus poteſt agere pro inſtitutione ſibi facienda.conſ.125.nu.7. 176
Præſentatus eſt opus manuum præſentantis.conſ.7.n.4. 8
Præſentatus eſt præferendus in poſſeſſorio.conſ.31.n.15.36
Præſentatus habet ius in re.conſ.23.nu.6. 28
Præſentatus in poſſeſſorio non tenetur oſtendere titulum. conſ.41.nu.11. 47
Præſentatus in poſſeſſorio præferri debet prouiſo Apoſtolico.conſ.125.nu.10. 176
Præſentatus quando anteferri debeat prouiſo Apoſtolico. conſ.113.nu.11. 164
Præſumere debemus bene de vnoquoq; .conſ.138.nu.5.193
Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat. conſil.44.nu.27. 58
Præſumitur pro matre,quando ſit honeſta perſona. conſil.110.num.14. 161
Præſumitur pro opere pio.conſ.25.num.33. 32
Præſumitur teſtatorem voluiſſe proximiores præferre. cõſil.24.num.4. 29
Præſumptio decreti intelligitur, quando adeſt, quod præceſſerit cum cognitione cauſſæ.conſ.102.nu.23. 143
Præſumptio delicti ſufficit ad capturã.conſ.166.nu.16. 259
Præſumptio doli ceſſat,rationisq; coniunctionis ſanguinis. conſ.110.num.19. 161
Præſumptio donationis non inſinuatæ non poteſt oriri.cõſil.161.nu 48. 249
Præſumptio eſt falſitatis contra eum, qui ad ſuum commodum ſcripſit.conſ.170.nu.34. 268
Præſumptio illa eſt attendenda, quæ eſt proximior veritati.conſ.161.nu.11. 247
Præſumptio illa eſt ſumenda, quæ habet cauſſam veriſimilem.161.nu.14. 247
Præſumptio malitiæ eſt quando,qui petit non proſequitur quod petit.conſ.148.nu.7. 212
Præſumptio olim erat pro deputato ad cauſſas, quod eſſet idoneus,& quod facta eſſet bona electio.cõſ.127.n.4.179
Præſumptio tollitur per aliam contrariam.cõſ.161.n.8.247
Præſumptio tollitur ſi inſtrumentum de quo narratur non oſtendatur.conſ.10.nu.10. 13
Præſumptio veriſimilis non tollitur per contrariam,ſed requiruntur claræ probationes.conſ.161.nu.38. 249
Præſumptiones legis ſunt quæ à iure ſunt inuentæ. conſil.25.nu.6. 31
Præſumptiones pro imputato de ſimonia defendũt à pœna. conſ.42.nu.35. 53
Præuẽtio habet locũ in pari iuriſdictione.cõſ.140.n.10.196
Præuentio incipit ab actu.conſ.140.nu.13. 196
Præuentio reſultat ex miſto foro.conſ.140.nu.6. 196
Prima ſpecies præcedentiæ eſt ex tempore.cõſ.121.n.2.171
Primo miſſus in poſſeſſionẽ eſt anteponẽdus.cõſ.41.n.2.47
Primo nominatus eſt dignior.conſ.50.nu.1. 64
Primo nominatus in altiori loco ſedere debet.cõſ.50.n.2.64
Primum beneficium non dicitur vacare, quando quis percipit fructus.conſ.84.nu.20. 119
Primus eſt ille quem nemo antecedit.conſ.50.n.10. 64
Primus eſt qui à iure dicitur.conſ.50.nu.119. 69
Princeps bonus habet intentionem ad conſeruationem legis.conſ.157.nu.25. 235
Princeps bonus nõ præſumit agere malũ.cõſ.157.n. 17. 234
Priceps debet facere iuſtitiam ne ſubditi malum agant.cõſ.173.nu.32. 274
Princeps debet obuiare ne ſubditus cadat in laqueum.cõſ.157.nu.19. 234
Princeps eſt à Deo miſſus ad vindictam malorum,& laudẽ bonorum.conſ.173.nu.31. 274
Princeps nõ præſumitur tollere ius alterius niſi exprimat. conſ.160.nu.160.n.24. 243
Princeps non præſumitur velle iniuſtum.cõſ.157.n.26.235
Princeps præſumitur bonus.& alia de Principe. conſ.173.nu.42. 274
Princeps poteſt tollere ea quæ ſtatuit.conſ.102.n.34. 148
Princeps ſciens vſurpationem, & tolerãs participat de peccato.conſ.157.nu.38. 234
Princeps ſecularis in clericos non habet iuriſdictionem. conſ.157.nu.98. 235
Princeps ſecularis non iudicat an ſit de neceſſitate, quod clerici concurrant.conſ.139.nu.42. 191
Princeps ſolus imponit Gabellam.conſ.93.nu.14. 133
Princeps tollit omnem maculam.conſ.103.nu.24. 147
Prior tẽpore dr̃ q prior eſt ordine ſcripturæ.cõſ.50.n.11.64
Prior tempore eſt prior in iure.conſ.50.nu.8. 64
Prioratus Clauſtralis non eſt dignitas.conſ.50.nu. 112.69
Prioratus eſt dignitas.conſ.50.nu.5. 64
Priuatio præſupponit habitum.conſ.50.nu.65. 67
Priuationes quæ fiunt per ſententiam requirunt citationẽ. conſ.60.nu.9. 86
Priuatus dignitate intelligitur qui ex demeritis ſit officio priuatus.conſ.121.nu.16. 172
Priuatus poſſeſſione non ſeruato ordine nullum debet pati damnum.conſ.152.nu.5. 222
Priuilegia conceſſa Reuer.Cameræ non debent eſſe in dãnum alterius.conſ.112.nu.9. 163
Priuilegia conclauiſtarum nõ amplectuntur beneficia collata.conſ.12.nu.5. 15
Priuilegia,& libertas conceſſa à Papa tolli non poſſunt niſi à Papa.conſ.142.nu.13.& 15. 200
Priuilegia Doctorum quæ ſint.cõſ.50.n.115. 69
Priuilegia non extenduntur ad non comprehenſos. conſil.147.nu.8. 209
Priuilegia ſi in damnum ſint alterius reſtringi,vel reuocari debent.conſ.112.nu.10. 163
Priuilegium à iure conceſſum non perditur per vnum actũ. conſ.50.nu.74. 67
Priuilegium conceſſum rei tranſit ad omnes eam poſſidentes.conſ.50.nu.10. 65
Priuilegium durat dimiſſa dignitate.conſ.161.nu.54. 249
Priuilegium quando amittatur. conſ.50.nu.75.76. 77. 67
Priuilegium requirit vſum,aliàs non valet.cõſ.133.n.4.187
Probata ſeruitute præſumitur pro ea, ſicut pro libertate. conſ.41.nu.34. 49
Probatio filiationis minus ſufficiens ſufficit cum ſint alij filii.conſ.11.num.1. 14
Probationes ſtrictiores requiruntur in matrimonio ratione peccati.conſ.58.nu.8. 83
Procuratio clauſuræ ad honeſtatem, & religionis rationẽ pertinet.conſ.64.nu.14. 90
Procuratio clauſuræ Monaſteriorum Monialium eſt Ordinarijs commiſſa.conſ.64 nu.20. 90
Procurator ſolum ad expreſſa in mandato habet auctoritatem.conſ.141.nu.12. 122
Pro delegatione non præſumitur.conſ.43.nu.14. 55
Proditor eſt homicida q ſociũ amicũ occidit.conſ.45.n.3. 60
Proditor propriè eſt qui fingit ſe amicum, & agit vt inimicus.conſ.149.nu.39. 215
Proditoriè eſt vnum in mente habere,& aliud facere. conſ.149.num.3.5.& 6. 213
Proditoriè quomodo intelligatur.conſ.55.nu.3. 59

Prodi-

Proditoriè ſecundum veram intelligentiam eſt vigore amicitiæ alium occidere.conſ.149.nu.39. 215
Proditoriè verbum capitur quando vigore amicitiæ alium occidit.conſ.149.nu.7. 213
Profeſſio publica requirit publicam reclamationem. conſi. 74.nu.18. 103
Profeſſio mæticuloſa ratificatur ſi per annum non fiat reclamatio.conſ.74.nu.24. 103
Prohibere ne quis vtatur re ſua non pertinet ad ſuperiorem.conſ.132.nu.15. 186
Prohibiti ſunt qui conditionem Domini faciunt deteriorē. conſ.22.nu.15. 27
Prohibitio extenditur ad ſimilia conſ.139.nu.9. 194
Prohibitio, & permiſſio conſideratur ſecundum tempus. conſ.163.nu.35. 255
Prohibitum aliquid omne prohibitum cenſetur quod ex illo ſequitur.conſ.139.nu.10. 194
Prohibitum nō cadit in generali cōmiſſione.cōſ.99.n.9. 139
Prohibitū quia ſimoniacū eſt de iure diuino.cōſ.36.n.8. 40
Prohibitus dicitur in materia beneficiali, qui ſit ſubditus Principi Territorij.conſ.22.nu.5. 26
Prohibitus ingreſſus Monaſteriorum prohibita cenſetur viſitatio, vti conſequens.conſ.64.nu.5. 89
Promiſſio conditionalis non valet niſi adimpleta cōditione.conſ.159.nu.3. 240
Promiſſio de futuro non impedit cum alia contrahere. cōſ. 146.num.17. 208
Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus.cōſ.89.n.2. 6. 125
Promiſſio nuda nō obligat ad cōtrahendū.cōſ.146.n.2. 208
Promiſſio pro conſequendo aliquo emolumento, ſi nō conſequatur non repellit à teſtimonio.conſ.42.nu.41. 53
Promiſſiones de futuro non obligant quin pœnitentia non habeat locum.conſ.146.nu.6. 208
Promittere qs pōt, & āte cōtractū pœnitere.cō.146.n.15. 208
Propoſitum ingrediendi religionem etiam aſſumpto habitu non facit votum.conſ.133.nu.5. 188
Propoſitum ingrediendi religionem nullo alio ſequuto nō facit votum.conſ.135.nu.4. 188
Propoſitum ſolum non obligat ad votū.conſ.135.nu.7. 188
Propriū nemo dicat, quod eſt commune.conſ.165.n.21. 261
Prothonotarij à Papa creati vocātur familiares, & commēſales Papæ.conſ.161.nu.56. 250
Prothonotarij habent primum locum poſt Epiſcopos.conſ. 121.nu.18. 172
Prothonotarij ſunt cōmenſales Papæ.conſ.121.nu.19. 172
Prothonotarius præcedit oēs poſt Epos.cōſ.161.nu.55. 249
Proteſtatio ſui iuris reſeruat ius.conſ.22.nu.18. 27
Prouentus qui dantur reſidentibus non veniunt appellatione diſtributionum.conſ.9.nu.14. 12
Prouidendū eſt potius multis q̄ paucis.cōſ.131.n.12. 183
Prouidetur Eccleſijs ſex modis.conſ.157.nu.16. 210
Prouiſi de alimentis non ſunt ſuſpenſi.conſ.14.n.13. 17
Prouiſio Eccleſiæ eſt Epiſcopo remiſſa.conſ.131.n.22. 184
Prouiſio hominis non extenditur ad correctiones legis cōmunis.conſ.64.nu.17. 90
Prouiſio Papæ non valet in præiudicium poſſeſſionis non facta mentione de ea.conſ.41.nu.15. 48
Prouiſio Vicarij non durat poſt mortem conſtituentis. cōſ. 4.num.8. 5
Prouiſus Apoſtolicus non mittitur in poſſeſſionem præſentato non citato.conſ.125.nu.18. 177
Proximior attenditur in omni diſpoſitione.cōſ.24.n.3. 29
Proximior ex multis in eodem gradu, eſt qui maior ſit ætate.conſ.24.n.16. 30
Proximior intelligitur primus de deſcēdētia.cōſ.24.n.7. 29
Proximiores imaginē defuncti oſtēdunt.cōſ.24.nu.6. 29
Proximus ætati dicitur qui diſtat per ſex menſes.conſ.110. num.20. 161
Publicatio teſtamenti non debet fieri coram Eccleſiaſtico. conſ.170.nu.21. 267
Publicatio teſtamenti non probat, ſi non ſit legitimè facta. conſ.170.nu.39. 269
Puella eſt dotanda de bonis paternis.conſ.110.n. 12. 161
Puella deponitur quando eſt controuerſia inter tutores, & agnatos.conſ.110.nu.1. 160
Puella in Monaſterio facta pubes debet infra annum reclamare aliàs non auditur.conſ.74.nu.2. 102
Puella præſtans conſenſum in profeſſione ſtatim ex voto eſt obligata Deo.conſ.74.nu.10. 103
Puella quando apud amitam educari poſſit.conſ.110.nu.4. & 17. 160
Puella relinquitur apud honeſtiorem perſonam ex duobus litigantibus.conſ.110.nu.18. 161
Puellæ à parentibus offerri poſſunt Monaſterio infra pubertatem.conſ.74.nu.1. 102
Puncti quando non poſſunt plus valere quilibet ſeruit pro ſe ipſo.conſ.81.nu.10. 115
Purgatio moræ paucos dies requirit.conſ.19.nu.34. 23
Purgatio moræ quando habeat locum.conſ.56.nu.5. 81

Q

Quadraginta ſcuti ſufficiūt ad ſuſtentandum Clericū ignobilem.conſ.162.nu.8. 252
Quæ ad ignominiam tendunt non ſpectant ad Inquiſitorem.conſ.85.nu.17. 122
Quæ contra ius fiunt pro infectis habentur.cōſ.50.n.40. 65
Quæ conueniunt Clericis quò ad victum, & veſtitum.conſil.156.nu.8. 232
Quæ incontinenti fiunt ineſſe videntur.conſ.50.nu.88. 68
Quæ præſcribi non poſſunt requirunt titulum, & bonam fidem.conſ.102.nu.21. 143
Quæ ſint contra naturam Emphyteuſis.conſ.80.n.28. 113
Quæ ſpecialiter obligari non poſſunt non veniunt in generali obligatione.conſ.78.nu.4. 110
Quæ ſunt ſtricti iuris reſtringuntur.conſ.114.n.3. 165
Quæ ſunt religioſa religioſis adhærent.conſ.53.nu.19. 76
Quælibet cauſa, et beſtialis, excuſat à dolo.cōſ.36.n.33. 40
Qualitas legis in vno non intelligitur in alio reperta.conſil.8.nu.7. 9
Qualitas perſonæ grauat plus, & minus.conſ.163.nu.13. 254
Quandocunq; comprehendit omnem modum, & omnes caſus.conſ.13.nu.5. 15
Quandocunq; de ſui natura ſignificat infinitatē.cōſ.13.nu.8. 16
Quādocunq; ſignificat iteratā reſidentiā.conſ.13.nu.4. 15
Quandocunq; verbū aliquando reſtringitur.cōſ.13.n.7. 15
Quando dubitatur ſuper diſpenſatione recurritur ad Papam.conſ.101.nu.29. 143
Quando inultantur illi de familia intelliguntur proximiores.conſ.24.nu.8. & 9. 29
Quando non conſtat, quis erexerit Eccleſiam præſumitur pro poſſidente.conſ.147.nu.32. 211
Quando ſit difficultas in probatione poteſt mitti Notarius vel alijs qui examinet.conſ.115.nu.12. 167
Quando ſpecialiter aliquid fieri debet non cadit in generalitate, conſ.99.nu.8. 139
Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis eſt in electione debitoris.conſ.84.nu.17. 126
Quaſi poſſeſſio continuatur in filios, & ſucceſſores.conſ.31. nu.3. 36
Quaſi poſſeſſio ſufficit in caſu legitimitatis.cōſ.65.nu.5. 83
Quatuor ſunt genera delictorum.conſ.123.nu.8. 173
Qui ab hoc medio decidit caret fide.conſ.87.nu.3. 123
Qui abiurauit, & poſtea conuerſauit cum hæreticis dicitur eis ſimilis.conſ.116 nu.11. 167
Qui abutitur Sacramento Matrimonij committit Sacrilegium.conſ.137.nu.3. 192
Qui Altari ſeruit de Altari viuere debet, conſ. 83. nu. 1. fol. 117. & conſ.167.nu.29. 263
Qui Altari ſeruit, de Altari viuere debet.conſ.153.n.4. fol. 224. conſ.54.nu.25. 80
Qui amat Deum paſcit oues ſuas.conſ.171.nu.4. 269
Qui colunt proprijs ſumptibus non tenētur ad onera.conſ. 136.nu.36. 191
Qui cū temeritate poſſidet dr̄ in mala fide.cōſ.147.n.12. 210
Qui dant aliquid Eccleſiæ iam erectæ dicuntur benefactores non patroni.conſ.107.nu.5. 157
Qui dicit, probare debet.conſ.172.nu.6. 270

Qui dicit Iudicē non poſſe præcipere, eſt vani capitis.conſ. 19.nu.17. 22
Quid ſit Diœceſis,& Parochia.conſ.6.nu.4.& 5. 7
Qui errat in fide, ſi ſit paratus emendare, non dicitur manifeſtus hæreticus.conſ.137.nu.17. 193
Qui errat in vno Sacramentorum poteſt eſſe hæreticus. conſ.137.nu.16. 192
Qui eſt in culpa impedimenti alterius, tenetur ad damnū paſſi.conſ.166.nu.30. 260
Qui ex pertinacia maledicit, punitur.conſ.85.n.9. 121
Qui facit iuſtitiam eſt Deo acceptus.conſ.173.nu.38. 224
Qui facit pactum cum Dæmone dicitur infidelis,& rebellis Dei.conſ.87.num. 123
Qui facit permittente lege, non peccat.cōſ.114.nu.14. 165
Qui frangit libertatem Eccleſiæ eſt excommunicatus.cōſi. 141.nu.17. 198
Qui frāgit libertatē Eccleſiæ eſt hæreticus.cōſ.136.n.15.190
Qui gratis habet beneficium, gratis adminiſtret Sacramenta.conſ.167.nu.40. 263
Qui grauat bona Clericorum dicitur raptor,& Sacrilegus. conſ.53.nu.34. 77
Qui habet bona allodialia, etiam Clericus, præſumitur de ſuo expendiſſe in beſtijs.conſ.165.nu.19. 257
Qui habet bonā famā nō incidit in pœnā.cōſ.114.n.10. 165
Qui habet charitatem, cum illo eſt Deus.conſ.173.n.40.274
Qui habet commodum habere debet onus.conſ.50.n.29.72
Qui habet contemplatiuam,& actiuam præcedit habentē contemplatiuam ſolam.conſ.50.nu.122. 70
Qui habet conuerſationem cum Dæmone reputatur eiuſdē naturæ contra Deum.conſ.116.nu.10. 167
Qui habet duas vxores eſt inimicus fidei Chriſtianæ.conſi. 137.nu.2. 192
Qui habet fructus beneficij ad oēs expēſas tenetur.cōſ.84. nu.2.& 3. 119
Qui habet iura Epiſcopalia poteſt conferre beneficia.conſ. 63.nu.6. 88
Qui habet ius inſtituendi habet ius deſtituēdi.cōſ.7.nu.7.8
Qui habet ius ad rem, habet actionem.conſ.125.nu.8. 176
Qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem tantum poteſt in ſubditos quātum Epus in ſua diœceſi.cōſ.142.nu.31.201
Qui habet iuriſdictionem,& priuilegia confirmata dicitur habere territorium,& diæceſim.conſ.142.nu.38 201
Qui habet onus debet habere commodum.cōſ.165.n.4.257
Qui habet vſumfructum poteſt de manu propria fructus recipere.conſ.84.nu.5. 119
Qui impedit Charitatē dr homo malus.cōſ.160.nu.40. 244
Qui in ius ſuccedit alterius illo iure vti debet.conſ.112.nume.4. 162
Qui iniuſtè alium excommunicat tenetur ad intereſſe, nec Eccleſiam ingreditur.conſ.132.nu.16. 185
Qui innouat ad ſui commodum aliquid in Eccleſia, dat ſignum auaritiæ.conſ.167.nu.32. 263
Qui iuſtè ignorat baptizatum baptizans non eſt iregularis. conſ.46.nu.3. 60
Qui laborat eſt dignus mercede. conſ.160.nu.34. 244
Qui laborat lapſo tempore ad cultum ſtatuto, non peccat. conſ.163.nu.22. 254
Quilibet eſt moderator rei ſuæ.conſ.172.nu.18. 271
Qui locum maioris vſurpat eſt reus Sacrilegij,& eſt mittēdus in vltimo loco.conſ.50.nu.37. 65
Qui malè iudicat debet condemnari.conſ.133.n.5. 187
Qui negat Deum, ſi attēdat quod dicat, dicitur blaſphemare.conſ.85.nu.15. 122
Qui negat reſpondere Inquiſitori, videtur diffidere de iuſtitia.conſ.85.nu.3. 121
Qui non dat mercedem laboranti agit contra iuſtitiam.cōſil.160.nu.36. 244
Qui non dotat beneficium non comprehenditur à Concil. conſ.147.nu.9. 210
Qui non eſt diffamatus de crimine torqueri non debet. cōſ. 117.nu.7. 168
Qui non eſt prouiſus à Papa, nec à delegato nullum ius habet.conſ.23.nu.14. 28
Qui non habet curam animarum, poteſt aliquid pro Miſſa accipere.conſ.167.nu.37. 263
Qui non facit iuſtitiā poteſt condemnari.cōſ.173.n.28.274
Qui non implet conditionem remanet priuatus commodo quod habuiſſet.conſ.159.nu.12. 249
Qui non laborat, non manducat.conſ.81.nu.15.fol.116.& conſ.166.nu.28. 260
Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ dicitur venire cōtra libertatem.conſ.141.nu.9. 197
Qui non obſeruat modum excedit fines mandati. conſil. 91.num.6. 129
Qui non obtemperat iniuſto præcepto non dicitur contēnere.conſ.132.nu.12. 185
Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe. conſ.44.nu.26. 58
Qui non proſequitur inſtantiam ſuam præſumitur renuntiaſſe ſuæ petitioni.conſ.148.nu.8. 212
Qui noxia promiſſa complet præcepta Dei contemnit, gladio mortis ſe trucidat.conſ.160.n.40. 244
Qui omittit facere quod debet dicitur in dolo. conſ. 148. num.9. 212
Qui optat proximum puniri à iuſtitia, non liuore vindictæ, ſed zelo iuſtitiæ, non peccat.conſ.128.nu.13. 182
Qui ordinem ſuſcipiunt propter diſtributiones principaliter,& non propter officium, committunt ſimoniam mentalem.conſ.153.nu.67. 227
Qui partem legis obſeruat, totam obſeruare tenetur.conſi. 170.nu.17. 267
Qui patitur quod impedire poterat, conſentire videtur. conſ.131.nu.20. 184
Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur. conſ. 115. num.16. 167
Qui percipit fructus loco operum non dicitur poſſidere iure ſuo.conſ.136.nu.33. 191
Qui per concuſſionem aliquid habet, tenetur ad reſtitutionem.conſ.157.nu.52. 236
Qui per decem annos ſtat in libertate liber eſt iudicandus. conſ.142.nu.8. 200
Qui pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico.conſ.87.num.4. 123
Qui petit diſpenſationem torum quæ ſunt in teſtamento præſumitur ſcire teſtamentum.conſ.102.n.9. 142
Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure: procedit data paritate perſonarum.conſ.50.n.116.fol.69.& cōſ.121.n.3.171
Qui præcat pro indigno cōmittit ſimoniā.cōſ.151.n.50.221
Qui procurat diuitias cum alterius damno, procurat contra propriam ſalutem.conſ.173.n.55. 275
Qui ſcit rem eſſe alienam,& eam poſſidet eſt in mala fide. conſ.147.nu.13. 210
Qui ſcit rem eſſe alterius debet ſcire ſuam non eſſe. conſil. 147.nu.14. 210
Qui ſcienter turbat aliquem, committit maleficium. conſil. 155.nu.8. 230
Qui ſemel abiurauit hæreſim pp inuocationē Dæmonis,& poſtea in eādē reincidit, dicitur re lapſus.cōſ 87.n.7.123
Qui ſemel abiurauit hæreſim, ſi in aliam ſpeciem poſtea incidit, dicitur relapſus.conſ.87.nu.1. 123
Qui ſemel admittit aliquem, eum reprobare non poteſt.cōſil.7.nu.7. 8
Qui ſentētiat ſtatim præſentato proceſſu, nulliter agit. cōſ. 91.num.22. 130
Qui ſe opponit conceſſis à Papa incidit in excommunicationem.conſ.142.num.45. 202
Qui ſētit commodū dēt ſentire incōmodū.cōſ.145.n.17.207
Qui ſentit onus ſentire debet commodum. conſil. 162. nume.13. 252
Qui ſentit onus commodū ſentire debet. cōſ.112.n.11.163
Qui ſibi ius facit, iniquitatem committit. conſil. 155. nume.6 230
Qui ſibi tollit poteſtatem in re aliena vim facit.conſil. 155. num.3. 230
Qui ſolam poſſeſſionem habet non poteſt preſcribere. cōſ. 147.num.29. 221

Qui

Qui ſubito ex aliqua paſſione blaſphemat non dicitur mortaliter peccare. conſ. 85. nu. 7. 121
Qui tollit mercedem operanti agit contra iuſtitiam. conſ. 162. nu. 15. 252
Qui vim facit in re aliena priuatur iure ſuo. conſilio 155. num. 4. 230
Qui vadit ad ludum Dæmonis dicitur carere fide. conſ. 87. nu. 8. 123
Quilibet debet mala præcauere. conſ. 159. nu 29. 241
Quilibet habet electionem ſepulturæ. conſ 48 nu 3. 62
Quilibet poteſt audire miſſam vbi ſibi placeat. conſ. 54. num. 12. 79
Quilibet præſumitur ſuæ ſalutis memor. cōſ 90 nu. 5. 127
Quilibet ſepeliri debet in ſua Parochia, & ſepulchro maiorum conſ. 48. nu. 2. 62
Quod à principio nullum eſt tractu temporis non conualeſcit conſ. 80 nu. 1. 112
Quod ex occaſione euenit non conſideratur. conſ. 50 num. 73. 67
Quod ex Deo eſt diſſolui non poteſt conſ. 53. nu 9. 76
Quod fieri debet cum conſenſu alicuius non valet ſine conſenſu. conſ 147. nu 21. 210
Quòd maior cedat minori eſt cōtra ius publicum, & naturale conſ 50 nu 5. 65
Quod non eſt expreſſum in priuilegijs non comprehenditum. conſ 133. nu. 3. 187
Quod non eſt prohibitum adimpleri poteſt conſilio 115. num. 15. 174
Quod non reperitur à iure prohibitum, conceſſum videtur. conſ 9 nu. 1. 10
Quod ſemel placuit amplius diſplicere non debet. conſ. 5. nu 12. fol. 6. & conſ. 75. num. 1. fol. 104. & conſ. 109 nu. 1. 159
Quomodo filij ſint in poſſeſſione filiationis, conſilio 11. num 2. 14
Quomodo probatur aliquem eſſe de aliqua Diœceſi, conſilio 6. num 8. 7
Quod omnes tangit omnes contribuere tenetur. conſilio 59. nu. 9. 85

R.

Ratificatio per affrācationem non extenditur ad alienationem nullam. conſ 10. nu. 14. 13
Ratificatio Rectoris non ſufficit vbi requiritur cōſenſus Apoſtolicus. conſ 10 nu 16. 13
Ratihabitio non ſufficit vbi requiritur conſenſus pro forma. conſ. 10. nu 13. 13
Ratio cur abſentibus nō dantur diſtributiones. conſ. 9. num. 16. 11
Ratio cur coloni Eccleſiarum nō poſſunt grauari eſt duplex. conſ. 136. nu. 21. 190
Ratio legis eſt anima legis. conſ. 41. nu. 21. 48
Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſæ. conſ 89 num. 21. 126
Ratione exceſſus etiam clauſula, partito iudicato, non operatur. conſ 38. nu. 5. 44
Receptio penſionum affictus non confirmat locationem niſi pro tempore receptarum penſionum conſilio 95. nu. 3. 134
Recipiens pecuniam pro extinctione penſionis cum fraude dicitur turpe lucrari conſ. 42. nu. 36. 53
Reciproca ſubſtitutio quomodo procedat, conſ. 150. num. 5. 216
Reclamatio puellæ in Monaſterio debet fieri tempore profeſſionis, coram ordinario. conſ. 74. nu 9. 103
Reclamari non poteſt poſt annum. conſ. 74 nu. 27. 104
Rector beneficij eſt adminiſtrator non Dñus. cōſ. 96. num. 31. 136
Rector beneficij poteſt repetere bona Eccleſiæ male alienata. conſ. 96. nu 21. 136
Rector debet habere vnū manſum terræ. cōſ. 131. n. 10. 183
Rector debet ſuſtentari ſecundum ſuam qualitatem. conſ. 162. nu. 7. 252
Rector habet actionem contra hæredes anteceſſoris ſi ſoluat decurſas penſiones. conſ 33. nu. 12 38
Rector non poteſt facere gratiā Emphyteutæ ſuper remiſſione caducitatis. conſ. 96 nu. 33. 136
Rector poteſt cum conſenſu Epiſcopi agere ad translationem curæ. conſ. 131 nu. 16. 184
Rector poteſt rem alienatam repoſcere, ſi alienatio ſit damnoſa. conſ. 80. nu. 23. 113
Rector ſoluens penſionem inualidam eam non conualidat. conſ. 34. nu 16. 38
Rector tenetur de negligentia niſi proſequatur ius Eccleſiæ. conſ. 96. nu. 32. 136
Rectores beneficiorum ſimplicium ad reſidentiam non tenentur, neq; habent curam animarum. conſilio 5. nu. 9 6
Rectores Eccleſiarum Parrochialium debent eſſe periti, & vocantur paſtores. conſ. 5. nu. 12. 6
Rectori, neq; ſuperiori non creditur atteſtanti de vtilitate. conſ. 158 nu. 19. 238
Recurſus ad ſuperiorem, vel eius amicum euitat pœnam. conſ 132 nu. 28. 186
Recurſus debet haberi ad ſuperiorem. conſilio 173. numero 29. 274
Redditus abſentium debēt dari alijs pro ipſis ſeruientibus conſ. 153 nu. 70. 227
Redditus beneficiati vltra victum quomodo ſunt diſpenſandi conſ 162. nu. 9. 252
Refectio pontium, & viarum non eſt appellatione pię tatis. conſ. 53 nu. 40. 77
Referens debet probare relata. conſ. 44 nu. 5. 56
Regimen eſt directio bonæ gubernationis. conſ. 153. num. 74. 228
Regimen inducitur ad bonum, & vtile. conſ. 153 n. 75. 228
Regula Cancellariæ non attenditur extra curiam. conſ. 37. nu. 11. 43
Regula Cancellariæ, quæ tollit facultatem ſuper defectu natalium loquitur de diſpenſatione, conſilio 103 num. 97. 151
Regula de exprimendo vero valore non habet locum in penſionibus conſ. 84 nu. 6 119
Regula mutare conſilium declaratur. conſ. 109. n. 16. 159
Regula præfata intelligitur reuocare priuilegia ab ipſo Papa conceſſa, non alia. cōſ. 103. nu. 101. 151
Regula præfata non præiudicat priuilegijs Papæ anteceſſoris. conſ. 103. nu. 100. 151
Regula præfata non habet locum niſi in his, quæ non cōcernūt auctoritatē Ordinariorū cōſ. 103 n. 107. 152
Regula quod ſemel placuit declaratur cōſ. 109. n. 15. 159
Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundū æſtimationem concedentis fallit in penſione. cōſ. 89 nu. 2. 125
Regulæ Cancellariæ non ligant extra curiam. conſ. 103 nu. 168. 152
Regulæ quando dantur extra Curiam requirūnt ſupplicationem Papæ. conſ. 103. nu 109. 152
Regulares prohibeſ curā habere animarū cōſ. 31. n. 4. 37
Rei licitæ dat operam, qui conſang uineum defendit. conſ 124 nu 2. 175
Rei publicæ intereſt, vt Villæ à malis hominibus purgentur conſ. 76 nu 9. 106
Relapſus quis dicatur. conſ. 116. nu 9. 167
Relatio refertur ad relata. conſ. 44 nu. 4. 56
Relatio non refragatur in his quæ ſunt contraria. conſ. 44. nu. 5. 56
Relicta per Prælatum Eccleſiæ debentur deductis expēſis, & oneribꝰ vſq; ad nouos fructꝰ. cōſ. 112. n. 6. 163
Relictum centum aureorum intrando Monaſteriū, & 500. nubendo quomodo ſoluatur. conſ. 164. nu. 11. 256
Religio Sancti Auguſtini poteſt habere immobilia. conſ. 1. num. 11. 2
Religioſa dicuntur ea, quæ religioſis adhærent. conſ. 145. num. 4. 207
Religioſa loca poſſunt eſſe in vſu laicorum non in dominio. conſ. 154. nu 5. 229

Religioſi ſunt iure diuino exempti. conſilio 53. numero 14. 76
Reliquiæ poſſunt portari ad collum ex deuotione. conſ. 28. nu 4. 34
Reliquiæ Sanctorum poſſunt transferri ſine licentia Papæ. conſ 28. nu. 3. 34
Reliquiæ transferuntur ſine ſynodali licentia. conſilio 28. nu. 5. 34
Remedium appellationis eſt contrarium clauſulæ parito iudicato. conſ. 39. nu 4. 44
Remiſſio Canonis rei Emphyteuticæ pro parte damnificatæ non fit niſi tota pereat. conſ. 61. num. 4. 86
Remiſſoria teſtium poteſt fieri, quando difficultas eſt probationis. conſ. 115. nu. 11. 167
Renuntia dicitur reuocata per natiuitatem filij. cõſ. 150. nu. 21. & quando non nu 22. 217
Renuntians beneficium ſtat in poſſeſſione donec ſuccedat conſenſus. conſ. 151. nu. 11. 219
Renuncians poteſt pœnitere ante conſenſum præſtitum. conſ. 151. nu. 12. 219
Renouatio fit ad formam l. 2. C de iur. emp. conſ. 22. num 10. 27
Renunciare iuri ſuo in dubio nemo præſumitur. cõſ. 161. num. 9. 247
Renuntiatio eſt ſtricti iuris. conſ. 150 nu. 19. 217
Renuntiatio legitimè quando non præſumatur. conſilio 150. num 17. 217
Renunciatio patris quando filijs non noceat. conſ. 150 nu. 23. 217
Renunciatio non extenditur ad actus non renuntiatos. conſ 50. nu. 54. 66
Reputatio filiorum probat legitimitatem. conſilio 57. num. 16. 83
Res connexa ſpiritualitati cognoſcitur ab Eccleſia. conſ. 20. nu. 10. 24
Res Eccleſiæ à ſecularibus grauari non poſſunt. conſ 136. num 3. 189
Res Eccleſiæ ſunt Dei, & immunitatem à Deo habuerunt. conſ. 136. nu. 2. 189
Res onerata non debet ſoluere quod non habet. cõſ. 145. nu. 11. 207
Res principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque. conſ. 141. nu. 11. 197
Res ſacra non recipit ſeruitutem conſ. 107. nu. 3. 156
Res tranſit cum ſua immunitate. conſ. 77. nu. 6. 108
Res tranſit cum ſuo onere, intelligitur de onere certo perpetuo, & inuariabili. conſ. 62. nu 12. 87
Res tranſit cum ſuo onere procedit in his quæ à principio ab Imperatore ſunt onerata. conſ. 62. nu 4 87
Reſcripta regulantur ab intentione cõcedentis. conſ. 84. num 30. 120
Reſcripta regulantur ad ſupplicationem. conſ. 43. numero 2. 54
Reſcripti natura eſt vt petitioni adaptetur. conſ. 91. numero 9. 139
Reſcriptum eſt ſtrictè interpretandum. conſilio 91. numero 8. 129
Reſcriptum eſt ſtricti iuris. conſ. 43. nu 8. 55
Reſcriptum refertur ad petitionem. conſ 43 nu. 9. 55
Reſcriptum non iuuat lapſo anno. conſilio 44 numero 44 59
Reſeruatio impedit reſtitutionem. conſ. 16. nu. 6. 18
Reſeruatio inficit titulum, & poſſeſſionem conſ. 16. numero 5. 18
Reſeruatio iuris patronatus pro ſe, & deſcendentibus intelligitur gradatim. conſ. 75. nu 12 105
Reſignata beneficia vigore regulæ de infirm. dicuntur vacare in curia, & ſi reſignantes decedant in partibus. conſ. 47 nu 8. 61
Reſidentia non indicit vacationem ipſo iure. conſ. 111. numero 7 162
Reſidere eſt ad debita munera præſentem eſſe conſilio 13. num. 11. 16
Reſidere quis in Eccleſia sẽper tenetur. conſ. 13. n 1. 15
Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris. conſilio 78. num. 6. 110
Reſoluto iure datoris voluntariè non reſoluitur ius acceptoris, ſed ſolum ſi neceſſario ideſt coactè medio iudicio. conſ. 78. nu 9. 111
Reſtitutio, etiam ſi cauſa ſit indiuiſibilis inter conſortes, ſi non poteſt prodeſſe in meritis cauſæ maiori, nec minori. conſ. 148. nu. 15. 212
Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter cõtraxit non datur. conſ. 44. nu. 31. 58
Reſtitutio nõ datur ei, qui notoriè ius nõ habet. conſ. 44. nu. 32. 58
Reſtitutio nõ datur minori, qui iurauit. conſ 44 n. 33. 58
Reſtitutio non datur minori delinquenti. conſilio 44. num. 34. 58
Reſtitutio non datur ei, qui impedimentum potuit remouere. conſ. 44. nu. 35. 58
Reſtitutio non datur minori, quando eius pater feciſſet contractum nullum ſuper re, de qua agitur. conſ. 148. num. 1. 211
Reſtitutio non datur quando notoriè conſtat de non iure petentis. conſ. 148. nu. 3 212
Reſtitutio non datur, ſi ante petitam ſit executio petita. conſ. 148. nu. 4. 212
Reſtitutio non datur, ſi malitioſè ſit petita. conſilio 148. num. 5. 212
Reſtitutio non datur quando culpa procuratoris damnum ſit, & eſt ſoluendo. conſ. 148. nu. 11. 212
Reſtitutio non datur ſi inter conſortes ſit cauſa diuiſibilis. conſ. 148. nu. 12. 212
Reſtitutio præſuppoit priuationem. conſilio 60. numero 11. 86
Reſtitutio pro vno minori inter conſortes litis non iuuat maiores ſi non probant, & ipſi habuiſſe iuſtũ impedimentum. conſ. 148. nu. 13. 212
Reſtitutus ad primæua iura à Principe, cenſetur verè legitimus. conſ. 103. nu. 35. 148
Reſtitutus famæ per Imperatorem admittitur ad honorem Eccleſiaſticum. conſ. 103. nu. 58. 149
Reſtitutus natalib⁹ poteſt aſſumi, ad omnem gradum. conſ. 103. nu. 71. & 75. 150
Reuocari iuramentum illicitum poteſt ad inſtantiam alterius. conſ. 160. nu. 35. 245
Rigor diſciplinam quandoq; denotat, quãdoq; iuſtitiam, & exceſſum. conſ. 19. nu. 3. 21
Ruſtici Eccleſiarum non ſunt ſubiecti foro ſeculari pro rebus Eccleſiæ. conſ. 40. nu. 2. 95
Ruſtici faciunt ſibi conſuetudinem. conſ. 77. nu. 17. 109

S.

SAcerdos habens neceſſaria ad victum, & veſtitum debet eſſe contentus. conſ. 167. num. 20. & 21. 262
Sacerdos præfertur Diacono, & Diaconus Subdiacono. conſ. 121. nu. 4. 172
Sacerdos pro pecunia faciens inſolita, dat ſignum auaritiæ. conſ. 167. nu. 18. 262
Sacerdos qui ſtudet diuitijs, dicitur ignominioſus. conſ. 167. nu 9. 262
Sacerdotes aliquando dicuntur Angeli. conſ. 121. num. 20. 172
Sacerdotes debent eſſe mundi corpore, & mente. cõſ. 167. num. 8. 262
Sacerdotes dicuntur lumen mundi. conſilio 121. numero 21. 172
Sacerdotes fuerunt inſtituti, vt oratione, & exemplo placarent iram Dei. conſ 167. nu 3. 261
Sacerdotes in conferendis beneficijs, & Sacramentis, non debent munera accipere. conſ. 167. nu 7. 262
Sacerdotes non poſſunt alterare ſtatum Eccleſiæ pro ſua commoditate. conſ. 167. nu. 19. 262
Sacerdotes non poſſunt exercere officium notarij. conſ. 170. num. 1. 268

Sacra-

Sacramenta debent ſumi in ſolemnitatibus conſilio 162 num. 6. 253
Sacrilegij in Eccleſia commiſſi iudicium eſt iudicis Eccleſiaſtici. conſ. 140 nu. 20. 196
Sacrilegium durat donec Eccleſia ſit ad plenum reſtituta conſ. 88 nu. 9. 124
Sacrilegium eſt infringere priuilegium Clericorum. conſ. 157 nu. 40. 235
Sacrilegium eſt mixti fori conſ. 140. nu. 8 196
Sacrilegium eſt non habere reuerentiam iuri Canonico. conſ. 157. nu. 40. 235
Sacrilegium eſt non præbere legi reuerentiam. conſ. 153. nu. 18. 76
Sacrilegium in communi via inter ſeculare, & Eccleſiaſticum non paris præuentionem conſ 140 n. 21. 196
Sacrilegium non manifeſtum non impedit ordines. conſ. 138. nu. 8. 193
Salaria debent peti infrà annum. conſ. 52. nu. 2 73
Salaria nō dantur vltrà tres annos, immo duos. conſ. 52. nu. 3. & 4. 73
Salariū nō debentur, ſi non ſint conuenta cōſ. 52. n. 5 73
Salariū datur Viccario cum expenſis iuxta qualitatem perſonæ. conſ. 83. nu. 11. 118
Salarium debet alterari, & moderari ad arbitrium reducendo illud ad iuſtam quantitatem. cōſ. 83. n. 9 117
Salarium promiſſum, etiam nudis verbis, debetur. conſilio 52. nu. 9. 73
Salarium ſi non ſit conuentum taxabitur arbitrio boni viri pro qualitate perſonæ conſ. 83. num. 11. 118
Satisfacere ſecundum legem, eſt damnis, iniurijs, expenſis, & intereſſe conſ. 125 nu. 16. 181
Scandalum dat occaſionem ruinæ conſ. 163. nu. 25. 254
Scandalum eſt dictum, vel factum minus rectè. conſ. 163. nu. 33. 255
Scandalum in ſe eſt ſpeciale peccatum. conſilio 163. numero 26. 254
Scandalum non eſt laborare in loco priuato conſilio 163. nu. 23 254
Sceleratus verbum comprehendit etiam vſurarium, blaſphematorem, ſodomitam, & fornicariam habentem in domo conſ 73 nu. 11. 101
Sciens debere non præſcribit conſ 52 nu. 32. 74
Scientes ſunt ſicut ſtella Cœli conſ. 151. nu 61. 221
Scientia debet eſſe plena, & ornata ſuis qualitatibus, vt obliget. conſ. 30. num 16. 35
Scientia, & patientia inducit conſuetudinem. conſ. 17. nu. 12. 20
Scientia, & tolerantia Papæ in his quæ ſunt de iure poſitiuo excuſat conſ. 36 nu. 11. 40
Scientia requiritur in Clerico de iure diuino. conſ. 151. num 60. 221
Scientia requirit vt filij ſint obligati patre ipſos habente. conſ. 30 nu 12. 35
Scriptura alterius alteri non nocet conſ. 50 nu. 63. 67
Scriptura priuata recognita plene probat. conſilio 52 nu. 26 27 & 28. 74
Scriptura priuata non probat conſ. 170 nu 4. 267
Scripturæ publicæ ſtandum eſt in qua narratur de finibus Diœceſis conſ 142. nu. 10. 200
Scriptura quæ dicatur priuata, & quæ probet. conſ. 170 nu 8. 14 15 & 18. 267
Secularis Iudex non diſponit de operibus pijs. conſ. 25 num 5. 34
Secunda penſio ſine mentione primæ, eſt nulla. conſilio 33. nu 5. 38
Sede vacante quando cauſa matrimonialis poſſit expediri. conſ. 119 nu. 7 179
Semel approbatus expelli non poteſt ab eo, qui illum approbauit conſ 5 nu. 10. 6
Semina ſunt inſtrumenta agri. conſilio 163 numero 3 declara. nu. 17. 257
Senex. 100. annorum non præſumitur delirare. conſilio 106. nu. 9. 155
Senſus ille eſt ſumendus, qui conuenit cum iure communi conſ. 156 nu. 15. 232
Senſus verborum accipitur, qui non repugnat antecedentibus. conſ 156 nu. 32. 232
Senſus ille ſumitur, qui conuenit cum natura principij. conſ. 156. nu 16 232
Sententia contra diſpoſitionem iuris lata eſt nulla. conſ. 50. num. 96. 68
Sententia contra notorium iuris eſt nulla conſilio 50. num. 97. 68
Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium. conſ 44 nu 24 58
Sepeliri nemo poteſt in alieno ſepulchro, inuitis habentibus vſum, conſ. 154. nu. 6 & 13. 229
Sepulti oſſa in alieno ſepulchro ſine conſenſu ſunt exhumanda. conſ. 154 nu. 9 229
Sepultura eſt tanquam hoſpitium. conſilio 154. numero 8 229
Sequentia declarātur per præcedentia, conſilio 94. numero 7. 132
Serui Eccleſiarum gaudent immunitate. cōſilio 136. numero 6. 189
Serui Eccleſiarum non poſſunt grauari à ſecularibus. conſ. 40 num. 1. 45
Seruientes in Eccleſia non ſemper faciunt Collegium. conſ. 126. num. 4 178
Seruitores patroni pauperis ali debet ab Eccleſia patronata conſ. 151 nu 25. 220
Seruitus in re empta tolli non poteſt per emptorem. conſ. 172. num 8. 272
Seruitutes tranſeunt cum re empta conſilio 172. numero 17. 272
Seruus qui iuſſu Domini laborat minus peccat. conſilio. 163 nu. 18. 254
Si, dictio importat conditionem conſ. 80. nu. 31. 114
Si effectus voluntatis non ſequitur, non punitur delictum. conſ. 42. nu 13 58
Si in contractu fiat mentio de inſtrumento requiritur inſtrumentum. conſ. 18 nu 7 20
Si per diligentem inquiſitionem, importat neceſſitatem citationis. conſ. 80 nu 38. 114
Signatura facit gratiam validam. conſ 33 nu. 2. 38
Simonia ceſſat vbi non ſit fraus. conſ. 42 nu. 1. 58
Simonia commiſſa lingua, & quando vtantur precibus. conſ. 151. nu. 48 221
Simonia committitur dando munera pro beneficio. conſ 151. num. 44 220
Simonia cōmittitur etiam in iure patronatu. cōſ. 147. numero 2. 209
Simonia eſt dare, aut recipere temporale pro ſpirituali, & annexo, conſ. 36 nu. 14. 40
Simonia eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum. conſ 90. nu. 2. 127
Simonia non cadit coram Papa. conſ. 36. nu 25. 41
Simonia nō committitur circa cōtractum fructuum, & penſionum conſ. 42. nu. 23. 52
Simonia tria requirit conſ. 51 nu. 15 72
Simonia tria requirit, vt ſit punibilis conſilio 42 numero 16 52
Simonia tripliciter committitur munere obſequio, & lingua conſ 151 nu. 47. 221
Simoniace habens beneficium priuatur conſilio 51. numero 14. 72
Simoniaci quando ſint priuandi. conſilio 151. numero 46. 221
Simoniacum, quia prohibitum eſt de iure poſitiuo, conſ 36 nu 10 40
Simoniam non committit inferior dando pecuniam penſionis ad tollendam vexationem. conſ. 42. n 9 52
Socius admittitur contra ſocium in delictis difficilibus. conſ 42. nu. 45 53
Socius criminis in cauſa Simoniæ facit indicium. conſilio 35. nu. 2. 39

Socius criminis in cauſa Simoniæ non facit indiciũ. conſ. 35. nu. 1. Contra. nu. 2. 39
Socius criminis vt quis dicatur, requiritur tractatus ad maleficium conſ 42 num. 37. 53
Socius criminis vt repellatur à teſtimonio debet eſſe etiam Socius muneris. conſ. 42. num. 44. 53
Socius non facit indicium quando illuſiuè catur ad ludum. conſ. 117. num. 3. 168
Solemnitas eadem in ratificatione requiritur, quæ in alienatione conſ 10. nu 17. 13
Solemnitas non præſumitur. conſ. 44. nu. 16. 57
Solemnitates requiruntur in tranſitu liuelli. conſ. 22. num. 13. 27
Solemnitates requiſitæ in teſtamentis, quæ ſint conſ. 170 num. 3. 167
Solus Deus iudicat Papam. conſ. 59 nu. 16. 85
Solus Papa ex rationabili cauſa diſpenſat circa diſtributiones conſ 9 num. 18. 12
Solutio cenſus arguit ſubiectionem. conſ. 16. nu. 8. 18
Solutio in dubio fit iuxta conſuetudinem per decennium. conſ 89 num. 12. 125
Solutio fit ſecundum valorem monetæ quæ erat tempore obligationis. conſ. 89 nu. 1. 5. 24. 27. 125
Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur contractum. conſ. 89 num. 3. 125
Solutio ſi ſit facienda in certo loco, inſpicitur côſuetudo illius loci. conſ. 89. nu. 4. 135
Solutione Canonis cenſetur remiſſa deuolutio. côſ. 96. num. 5. 135
Soror non debet eſſe deterioris conditionis alterius in legato. conſ. 164 num. 14. 256
Sortilega dicitur etiam quandoq; ire ad ludum illuſiuè. conſ. 117. num. 2. 168
Sortilega quæ vadit ad ludum corporaliter vadit ſecundum Theologos. conſ. 117. nu. 1. 168
Sortilegus poſt abiurationem reincidens dicitur relapſus. conſ. 116. num 8. 167
Spirituale vendi non poteſt. conſ. 94. num. 6. 133
Spiritualia non conceduntur his, qui non ſunt priuilegiati. conſ. 147. nu. 20. 209
Spiritualia, vel ſpiritualibus annexa quæ ſint. conſ. 36 num. 27. 41
Spoliator dicitur etiam qui mandat. conſ. 159. nu. 17. 249
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. conſ. 159. num 16. 249
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. côſ. 152. nu. 5. 222
Spoliatus reſtituitur probata antiqua poſſeſſione, etiã titulo non probato. conſ. 15. nu. 2. 17
Spoliatus reſtituitur probata poſſeſſione, & ſpolio. conſ. 15. num. 1. 17
Spoliorum nomine non veniunt ſcamna neq; paramenta, & alia de quibus in bulla Pij V. conſ. 112. num 16. 163
Sponſalia à Patre pro filia tacente valent. conſ. 30. num. 9. 35
Sponſalia conditionalia, & in incertam perſonam nõ valent conſ. 30. num. 8. 35
Sponſalia cum copula non faciebant matrimonia niſi concurrente conſenſu vtriuſq;. conſ 146. nu. 10. 208
Sponſalia debent contrahi à maioribus ſeptennio. conſ. 30. num. 3. 35
Sponſalia de futuro ſunt promiſſiones de futuro. côſ. 145. num 5. 208
Sponſalia de præſenti côtrahuntur per verba de præſenti. conſ. 146. num. 3. 208
Sponſalia de præſenti requirunt mutuum conſenſum. conſ. 146. num 4. 208
Sponſalia immatura quando arguant dolum contra matrem. conſ. 110. nu. 3. 160
Sponſalia in incertam perſonam non valent. conſ. 30. num. 5. 35
Sponſalia per ingreſſum Religionis, & ſuſceptionem ordinum Sacrorum diſſoluuntur. conſ. 146. nu 13. 208
Sponſalia valida quinq; requirunt. conſ. 30. nu. 2. 35
Sponſalia vt inducant impedimentum publicæ honeſtatis debent eſſe valida. conſ. 30. nu. 1. 35
Sponſalia vt valeant non debent eſſe conditionalia. conſ. 30. num. 4. 35
Sponſalia vt valeant non debet deficere conſenſus. conſ. 30 num. 6. 35
Sponſalia vt teneant non debent poſt alia contrahi. conſ. 30. num 7. 35
Spurij ſunt ab Eccleſia repellendi. conſ. 103. nu. 14. 146
Spurius à Principe legitimatus tamquam ſi eſſet de legitimo matrimonio natus eſt verè, & propriè legitimus. con. 103 num 80. 150
Spurius eſt odibilis legi. conſ. 103. num 6. 146
Spurius legitimatus in ampla forma conſequitur iura legitimorum ſicut naturalis. conſ. 103. nu. 18. 146
Statur inſtrumento producto, ſi aliud non producatur. conſ. 44. num 9. 56
Statuere Canonici non poſſunt contra iura alterius. conſ. 153. nu. 46. 226
Statuentes poſſunt reducere ſtatutum ad ius Priſtinum conſ. 160 nu. 27. 243
Statuentes quando non habent iuriſdictionẽ in actu, nec in potentia, non ligant. conſ. 106. nu. 24. 156
Statur iuri Canonico, quando contrarium non eſt expreſſum in iure Ciuili. conſ. 56 nu. 4. 81
Statuta à Capitulo facta ſine ordinario non valent. conſ. 153. nu. 61. 227
Statuta contra libertatem Eccleſiæ non valent. conſ. 106. nu. 15. 155
Statuta dicuntur approbata ab effectu. côſ. 76. nu. 25. 107
Statuta etiam fauorabilia annullando non comprehendunt Clericos. conſ. 100. nu. 25. 156
Statuta Laicorum contra libertatem Eccleſiæ obſeruari non poſſunt. conſ. 76. num. 21. 106
Statuta Laicorum non ligant Montes Pietatis. conſ. 2. num. 7. 3
Statuta Laicorum non ligant perſonas Eccleſiaſticas. conſ. 106. nu. 1. 154
Statuta Laicorum non pertinent ad Clericos niſi in fauorabilibus. conſ. 106. nu. 19. 155
Statuta non patiuntur extenſionem. conſ. 8. nu. 9. 9
Statuta non valent contra leges, bonos mores, & honeſtatem. conſ. 153. nu. 68. 227
Statuta pendent à iuriſdictione. conſ. 106. nu. 4. 155
Statuta pœnalia condere ſpectat ad iuriſdictionem. conſ. 153 num 54. 227
Statuta, quæ prohibent Clericis vti priuilegijs ſunt contra libertatem. conſ. 76. nu. 12. & 18. 106
Statuta reſtringuntur etiam ob cauſam præſumptã. conſ. 8 num. 3. 9
Statuta ſunt ſtricti iuris. conſ. 8. nu. 1. 9
Statuta tolluntur ſpatio 10. annorũ ignorante Principe. conſ. 50 nu. 91. 68
Statuta tolluntur per aliquot actus ſciente Principe. conſ. 50. num 92. 68
Statuto, & iuramento contra Charitatem contraueniens non eſt periurus, nec tenetur petere ſolutionem conſ 160 num 46. 244
Statutum vel conſuetudo non poteſt induci, quando diſtributiones non dentur ſeruienti. conſ. 160. num. 54. 244
Statutum arctans iudicem ad denegandum Clericis minus ius, quàm Laicis eſt contra libertatẽ. conſ. 76 num 15. 106
Statutum, & iuramentum contra bonos mores. côtra bonum publicum, contra ius Tertij, & contra ius quæſitum, poteſt remitti ſine periurio, & abſolutione. conſ. 160. nu. 59. 244
Statutum, & iuramentum contra Charitatem, & contra alterum non valet conſ. 160. nu. 45. 244
Statutũ, nec conſuetudo poteſt valere in præiudiciũ alterius. conſ. 153. nu 7. 16 25. 224

Statutum

Statutum neq; conſuetudo poteſt tollere iura Cano- num. conſ. 153. nu. 6. 224
Statutum non comprehendens non ſuppoſitos, eos non amplectitur. conſ. 1. nu. 3.
Statutum nō eſt rationabile quando derogat iuri per Papam inducto conſ 153. num 39. 216
Statutum non extenditur vltra caſum expreſſum conſ. 50. num. 45. 66
Statutum non extenditur, neq; in ſimili. conſ. 50. num 46. 66
Statutum non poteſt prohibere quin dicatur de nul- litate conſ 150. num. 42. 269
Statutum non tollit Ius Clerici conſ. 50. nu. 41. 68
Statutum non valet cōtra Canones conſ. 153. nu 35. 216
Statutum non valet contra legem diuinam, neq; na- turalem. conſ 153. nu. 34. 216
Statutum prohibens ſucceſſionem monachis non va- let conſ. 1. nu 14. 2
Statutum ſimpliciter iuratū intelligitur ſicut de iure valere poteſt. conſ. 160. nu. 11. 243
Statutum tollens facultatem reſtandi quando ſit ini- quum. conſ 106. nu. 21. & 22. 155
Statutum tollens ius alterius non valet. conſ. 50. nu. 30. & 41. 65
Statutum tollens mercedem laboranti applicando ſtatuentibus dicitur contra Charitatem. conſ. 153. num. 69. 217
Statutum tollens mercedem laboranti dicitur immo- deratum. conſ. 153. num 43. 216
Statutum tollens mercedem operanti eſt iniquum. conſ. 150. num. 37. 183
Stricta interpretatio precedit quando conuenit cum iure communi. conſ. 156. num. 12. 171
Sterilitas dat incrementum. conſ. 54. nu. 33. 107
Sterilitas, quæ non habet cauſam perpetuam non eſt in conſideratione. conſ. 80. nu. 8. 123
Stilus Curiæ Romanæ requirit nouam diſpoſitionem in illegitimo. conſ. 103. num 6. 146
Stilus & præfata regula non ligat manus Papæ. cōſ. 103. nu. 9. 148
Stilus, & præfata regula tollitur per contrarium in- ductum conſ. 103. nu. 9. 152
Stilus non ligat Papam, neq; præiudicat priuilegijs Papæ Prædeceſſoris. conſ. 103. nu. 10. 152
Stilus non operatur contrarium à recto ſermone. cōſ. 113. nu. 15. 166
Sua dicuntur ea de quibus poteſt ad libitum diſpone- re. conſ. 170. nu. 28. 199
Sua non dicuntur de quibus non poteſt quis ad libi- tum diſponere. conſ. 93. nu. 6. 132
Subhaſtationes non ſunt neceſſariæ in alienatum rei Eccleſiæ. conſ. 158 nu. 33. 239
Subhaſtatio nō probat vtilitatem neq; neceſſitatem. conſ 158. nu 34. 239
Subdelegari non poteſt quando eſt electa induſtria perſonæ. conſ. 114. nu. 2. 166
Subſcriptio vnius alteri non nocet. conſ 50 nu. 62. 67
Succeſſor debet retractare male geſta prædeceſſoris. conſ 157. nu. 65. fol. 236. conſ. 158. nu. 16. 238
Succeſſor dicitur habere iuſtam ignorantiam. conſ. 52. num 1. 73
Succeſſor habet tantum de fructibus perceptis. conſ. 111. nu 8. 163
Succeſſor in beneficio regulariter non tenetur ſtare locationi. conſ. 95. nu. 2. 134
Succeſſor in præſentando habet quaſi poſſeſſionem defuncti. conſ 24. nu. 25. 30
Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tenetur ad quæ prædeceſſor. conſ. 165. nu. 12. 257
Succeſſor non poteſt amouere admiſſum à prædeceſ- ſore. conſ. 7. nu. 12. 8
Succeſſor non tenetur ſtare locato. conſ. 165. nu. 6. de clara. nu 14. 257
Succeſſor non tenetur ſtare cōtractui cōſ. 22 nu. 17. 27
Succeſſor Prælatus rectè agit poſſeſſorio nomine ſuæ Eccleſiæ. conſ 58. nu. 6. 84
Succeſſor proſequit quæ prædeceſſor fideliter agit. conſ. 22. nu 3 26
Succeſſor tenetur habere inueſtituram conſ. 22. n. 9. 27
Succeſſor tenetur quando contractus nomine Eccle- ſiæ ſit quæſtus conſ 22. nu 2. 26
Succeſſor tenetur ne ſtare locato conſ. 165. nu. 14. 15. 16 257
Succeſſor voluntarius ad omnia tenetur, ad quæ præ- deceſſor tenebatur. conſ 165. nu. 11. 257
Succeſſores in materia habili intelliguntur etiam ſin- gulares conſ 75. nu. 6. 105
Succeſſores tenentur ad obſeruantiam pacti iurati conſ. 56 num 12 81
Sufficit clericum ad locum torturæ ducere, per con- feſſionem defloratæ, & atteſtationē alterius mulie- ris. conſ. 26. nu. 9. 33
Sufficit colorata poſſeſſio ad probandam legitimita- tem. conſ. 57. nu 6 82
Sumptus præſumuntur facti ære illius qui eos fecit, niſi contrarium probetur. conſ. 165. nu. 17. 257
Suntquidam contractus, qui volendo perficiuntur. conſ. 18 nu. 3. 20
Suppellectilia lignorum dantur hæredibus defuncti Rectoris. conſ. 128. nu. 2. 169
Superior debet prohibere illicita. conſ. 174. nu. 17. 274
Superior dicitur, qui habet ius inſtituendi, & deſtitu- endi. conſ. 64. nu 19
Superior in multis non poteſt obligare inferiorem. conſ. 119. nu. 3. 176
Superior intelligitur, qui habet ordinariam iuriſdi- ctionem. conſ. 64. nu. 83
Superior non debet animo irato procedere. conſilio 132 num. 125
Supplicatio excendi à Monaſterio ſine reclamatione, & ingreſſus, & regreſſus denotant animum Mona- chandi. conſ. 74 nu. 19. 103
Supplicatio in poſſeſſionem ſignata ſufficit ad eam exigen- dam. conſ 36. nu. 30. 41
Supplicatio ſignata ſufficit gratiam. conſ. 36. nu. 31. 41
Supplicatio ſufficit ad poſſeſſionem colorandam, & perficit gratiam. conſ. 13. nu 4. 17
Suſpitio omnis eſt repellenda. conſ. 138. nu. 4. 193
Suſpicio ſi abſit ab eo datur ei puella ad educan- dum conſ. 110. nu. 6. 160
Suſtinens ſuſpenſionem per annum eſt irregularis. conſ. 123. nu. 10. 187
Suum quilibet poteſt ad placitum diſponere. conſ. 160 num. 58. 244
Suus denotat ſuitatem. conſ. 94 nu. 10. 133
Suus non verificatur in ſingulari ſucceſſore. conſilio 94. num. 12. 133
Suus quo ad ſucceſſionem intelligitur in vniuerſum ius. conſ. 94. nu. 11. 133

Taciturnitas in anno non operatur conſenſum. conſ 153. nu. 53. 217
Tactus, & viſus appetit concupiſcentiā mulierum, & alia de tactu. conſ. 169. nu. 20. & ſeq. 265
Tarditas exequendi bona opera noceat defunctis. conſ. 25. nu. 22. 31
Tempus ad appellandum, & proſequēdum curris mi- nori. conſ. 44. num. 23. 52
Tempus à die mortis currit Patrono in præſentando. conſ. 125. num. 4. 176
Tempus agendi contra fabricantem in alieno durat per annum. conſ. 159. nu. 20 241
Tempus contractus in alienatione attenditur in Boſchina. conſ. 158. nu. 39. 239

Tempus currit Patrono à die mortis. conſ. 151. nu. 4. 219
Tempus determinatũ generat pœnã. conſ. 19. nu. 29. 22
Tempus excedens annos 40 hodie habetur loco annorum 100. conſ. 41. nu. 45. 48
Tempus fauore Eccleſiæ quãdo currat à die mortis. conſ. 151 num. 10. 219
Tempus immemorabile habet præſumptionem cõfirmationis. conſ. 142 num. 26. 201
Tempus 85. annorum ſufficit pro immemorabili. cõſ. 41 nu. 19 & 20. 48
Tempus 4. menſium currit de momento ad momentum. conſ 125. nu 22. 177
Tempus 4. menſium currit in beneficijs de patrimonio Laicorum. conſ 125. nu. 21. 177
Tempus ſcientiæ in electione habet locum nõ in præſentatione. conſ. 125. nu. 5. 176
Tenere aliquem ſub eius diſciplina denotat tutelam. conſ. 52. nu. 5. 80
Tenor breuis eſt attendendus conſ. 47. nu. 1. 61
Terminus eſt dandus vtriq; parti in mota lite. conſ. 113. nu. 4 & 5. 164
Terminus qui perimit gratiam tollit purgationem moræ conſ. 19 num 32. 23
Tertia pars fructuum applicata diſtributionib. quãdo accreſcat ſeruientibus. conſ. 81 nu. 10. 116
Teſtamenti non ſunt fundata in ratione, ſed in voluntate teſtatoris. conſ 106. nu. 9. 155
Teſtamentum pendet à voluntate. conſ. 106. numi. 8. 155
Teſtamentum quando poſſit limitari per ſtatuta Laica. conſ. 106 num. 10. 155
Teſtator non poteſt ſibi legem condere. conſ. 106. num. 11. 155
Teſtatorem errare creditur magis quàm hæredẽ voluiſſe grauari. conſ. 25. num. 3. 32
Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis. cõſ. 57. nu. 11. 83
Teſtes de fama in antiquis probant. conſ. 57. nu. 12. 83
Teſtes duo, vel tres in præſentia presbyteri ſufficiunt in teſtamento ruſtici conſ. 170. nu. 2. 266
Teſtis vnicus quando ſufficit ad præſumptionem. cõſ. 166. num 17. 259
Tituli Cardinalium æquiparantur Eccleſijs Epiſcopalibus. conſ. 69. num. 1. 98
Titulus coloratus cum trienuali poſſeſſione defendit à Simoniæ pœna. conſ. 42. nu. 3. 53
Titulus de filijs presbyterorũ habet locum in diſpenſato non legitimato. conſ. 103. nu. 2. 151
Titulus legitimus requirit conſenſum ordinarij vel tempus immemorabile conſ. 107. nu. 13. 157
Titulus non præſumitur ſed eſt probandus conſ. 113. num. 8. 164
Titulus requiritur in acquirendo iuſpatronatu vltra tempus immemorabile conſ. 142. nu. 25. 201
Titulus reſultat ex immemorabili. conſ. 41. num. 35. & 36. 48
Tollerabilius eſt non obſeruare iuramentum quàm quod eſt turpe facere. conſ 160 num 48. 244
Tollerantia habens ſcientiam debet dependere à ſuperiore. conſ. 157. num. 30. 235
Tollerantia non cum alida actum nullum. conſ. 107. num. 20 154
Tollerantia non inducit diſpenſationem vbi requiritur actus iudicialis. conſ. 190. num. 38. 123
Tollerantia non opinatur. conſ. 85. nu. 36. 123
Tollerantia non præiudicat niſi adſit vera ſcientia. conſ. 85. num. 34. 123
Tollerantia nullum ius tribuit. conſ. 85. nu. 37. 123
Tollerantia requirit veram ſcientiam. conſ. 157. nu. 28. 238
Tollere exemptionem Clericorum eſt ſacrilegium. conſ. 153. num. 19. 225
Tollere liberam facultatem teſtandi eſt magna iniquitas, & maxime quando teſtator eſt ſanæ mentis. conſ. 106. nu. 21. 155
Tormenta omnia pati debemus, potius quam turpe aliquid committere. conſ 70 nu. 37. 98
Tormentis ſubijciuntur malefici. conſ. 116. nu. 5. 167
Tortura continet quinq; ſpecies. conſ 116. nu 12. 167
Tortura ex præſumptionibus datur maleficis. conſ. 116 num. 7. 167
Tortura leuis non eſt propriè tortura. conſ. 116. num 13. 167
Totum feudũ deuoluitur, ſi medietas alienetur. conſ. 44 num. 16. 57
Tractatio vt in filios prodeſt eis, etiam ſi poſtea parentes negarent. conſ. 57 nu. 13 83
Transferri poteſt Eccleſia propter difficultatem locorum. conſ. 130 num. 17. 184
Transgreſſio legis humanæ ex cauſa nõ eſt peccatum mortale. conſ. 114. num. 10. & 13. 165
Transgreſſores propter incertitudinem nõ incidunt in pœnam. conſ 139. num. 1. 194
Translatio habet locum quando Eccleſia reſtaurari non poteſt. conſ. 131 nu. 7. 183
Tria requiruntur ad committendam Simoniam. cõſ. 90 num. 3 127
Tributa diminuuntur propter incrementa. conſ. 145. num 14. 207
Triennalis poſſeſſio ſufficit ad præſcribendam Diœceſim. conſ. 6. num. 10. 7
Tutior via eſt ſemper eligenda. conſ. 124 nu. 17. 175

V Acante beneficio poteſt imponi onus ad vtilitatem Eccleſiæ. conſ. 92. nu. 27. 130
Vacantiæ debent conuerti in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari. conſ. 153. num. 20. 225
Valor conſiſtit in fructibus conſ. 84. nu. 1 119
Valor non extimatur ſecũdum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus. conſ. 82. nu. 8. 125
Variari poteſt, quando res eſt integra. conſ. 109. num. 14. 159
Variatio admittitur in contractibus. conſilio 109. num. 26. 159
Variatio eſt licita quando prima nominatio non fuit ratificata. conſ. 109. num. 28. 159
Vaſſali perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam. conſ. 44. num. 24. 57
Vbi Papa manum apponit inferior non poteſt ſe intromittere. conſ. 36. num. 30. 39
Vbi ſit eadem ratio idem ius eſt conſ. 51. nu. 27. 72
Vbi ſit pietas Epiſcopus cognoſcit. conſilio 19. numero 18. 24
Vbi ſunt ſolum diſtributiones ſuccedunt loco fructuũ & præbendarum. conſ 9. nu 12. 11
Vbi verba non conueniunt non eſt locus diſpoſitional. conſ. 52. numero 14 folio 74. & conſilio 97. numero 9. 151
Vendens feudum iure proprio negat feudum. conſ. 44. num. 17. 57
Vendentes in templo dicuntur, qui præmium intendunt eius ad quod recipiuntur. conſ. 167. nu. 49. 263
Vendere officia temporalia Eccleſiaſtica non eſt Simonia. conſ 36. nu 22. 40
Vendere præbendam temporalem non facit Simoniã. conſ 36. num 25. 40
Venditio iuriſpatronatus de per ſe facit Simoniam. conſ 94. nu 5. 133
Venientes ab inteſtato ſunt citandi in publicatione teſtamenti. conſ 170. nu 40 269
Verba clara non indigent probatione. conſilio 96. num. 24. 136
Verba cum effectu ſunt interpretanda. conſilio 84. num. 14. 119
Verba debent inſeruire intentioni teſtatoris. conſ. 56. num 19. 81

Verba debent verificari in ſuis qualitatibus. conſ. 79. num. 6. 111

Verba de futuro ſi reſpiciunt diſpoſitionem reſpectu ſubiectæ materiæ totam diſpoſitionem ad futurum extendunt. conſ 84. nu. 34. 120

Verba demonſtrant intentionem proferentis. conſ. 115. nu 5. fol. 166. & conſ. 166. nu. 1. & 2. 259

Verba dubia non immutant diſpoſitionem iuris. cõſ. 170. num 48. 269

Verba, Eccleſia cum populo, & pertinentijs, denotat plenam ſubiectionem conſ. 63. nu. 10. 88

Verba enuntiatiua cõcurrente longa poſſeſſione probant in antiquis. conſ. 41. nu. 18. 48

Verba, & voces ſunt ſigna paſsionũ quæ ſunt in animo. conſ. 91. nu. 18. 130

Verba habuerunt in conc. c. 15. ſeſſ. 25. interprætantur, ideſt poſt Conc. habuerunt. conſ. 65. nu. 6. 91

Verba illaqueant proferentes. conſ. 166 nu 3. 259

Verba impropriantur in ſubiectam materiam. conſ. 156. num. 4. fol. 231 & conſ 167. nu. 13. 262

Verba impropriantur vt ſeruiant intentioni. cõſ. 84. num 26. 119

Verba inſeruire debent intentioni. conſ. 156. nu. 36. 232

Verba intelliguntur ſecundum perſonas, & materiã. conſ. 156. nu. 231

Verba intelliguntur ſecundum ſenſum quo ſunt prolata. conſ. 75. nu. 14. 160

Verba ipſo facto importat deuolutionem incontinẽti. conſ. 96. nu. 9. 135

Verba ipſo iure important ſententiam condemnatiuam. conſ. 60. num. 2. 85

Verba ipſo iure, in caſu emphyteuſis, referuntur ad diſpoſitionem legis. conſ. 96. num. 16. 136

Verba ipſo iure non tollunt, quin fiat declaratio deuolutionis. conſ. 96. num. 2. 135

Verba minatoria ab inſolito exequi, quando faciant inimicum. conſ. 176. nu. 24. 260

Verba non immutãt diſpoſitionem iuris. conſ. 156. num. 231

Verba obligant loquentem. conſ. 166. nu 5. 259

Verba obſcena ſunt verba turpiã, & inhoneſta. conſ. 185 num 14. 282

Verba priuilegiorum verificari debent. conſilio 72. num. 14. 100

Verba procedunt à mẽte non mens à verbis. conſ. 156. num. 7. & 10. 231

Verba quando arguunt inimicitiam. conſilio 166. num. 12. 259

Verba quoad acceſſoria interprætātur quoad principalia. conſ. 156 nu. 29. 232

Verba quorumcũq; beneficiorum, cõpræhendũt penſionem, etiam ſi non eſſent data in titulum. conſ. 84. nu. 132. 119

Verba retinent eorum proprietatem, etiam in materia odioſa. conſ. 96. nu. 27. 136

Verba ſequentia adaptantur præcedentibus. conſ. 156. num. 17. 232

Verba ſequentia recipiunt interpræetationem à præfatione. conſ. 76. nu. 24. 107

Verba ſi adijciantur diſpoſitioni circa ſubſtantiã materiæ reſtringuntur ad præſentia. conſ. 84. nu. 35. 120

Verba ſimpliciter prolata ſimpliciter ſunt intelligenda. conſ. 72. nu. 10. 100

Verba ſi non conueniunt, non eſt locus diſpoſitioni. conſ. 72. num. 12. 100

Verba ſunt inuenta vt oſtendant animum. conſ. 84. num. 9. fol. 119. & conſ. 166. nu. 2. 259

Verba ſunt impropriãda ſecundum ſubiectam materiam. conſ 84. num. 13. 119

Verba ſunt inſtrumenta ex quibus mens probatur. conſ. 19. num. 24. 22

Verba ſunt intelligenda ſecundum intentionem. cõs. 72. num. 3. 100

Verba ſunt ſigna paſſionum quæ ſunt in animo. conſ. 43. nu. 19. fol 51. & conſ. 74 nu. 15. 103

Verba ſuperflua pariunt abſurdum. conſ. 96. nu. 11. 135

Verba verificari debent. conſ 72 nu 13. 100

Verba vniuerſalia conipræhendunt omnes caſus, nec requiritur ſpecialis mentio. conſ 103 nu 68. 150

Verba vniuerſalia quo ad iuriſdictionẽ compræhendunt pœnas impoſitas reis. conſ. 105 nu. 6. 153

Verbis eſt ſtandum, quando mens non apparet. conſ. 19 num. 23. 22

Verbis narratiuis Papæ ſtatur quando narrat à ſe geſta; & quando in gratioſis fundat ſe ſuper narratis. conſ 86 nu. 1. 132

Verbum æqualiter ampliatur ad fauorem nominatorum. conſ 156. num. 35. 232

Verbum æqualiter impropriatur ad ſubiectam materiam. conſ. 156. nu. 1. 231

Verbum alijs intelligitur de ſimilibus. conſ. 64. numero 22. 90

Verbum Collegium interpræetatur iuxta petita. conſ. 126. num. 7. 178

Verbum Collegium nõ ſemper capitur pro Collegiata. conſ. 126. num. 3. 178

Verbum Collegium quando nõ intelligatur pro Collegiata. conſ. 126. nu 8. 178

Verbum de præterito non trahit ad futurum. conſ. 84. num. 33. 120

Verbum deuoluta eſt præteriti temporis. conſ. 96. num. 1. 135

Verbum euidens importat rem claram. conſ. 80. numero 30 114

Verbum liberè intelligitur non vocato reo. conſ. 60. num. 6. 86

Verbum neceſſaria intelligitur de alimentis. conſ. 14. num. 6. 16

Verbum onus refertur ad ipſam rem. conſ. 145. nu. 8. 207

Verbum perpetuum non facit tranſire in extraneos emphyteuſim Eccleſiæ, niſi ſit conſuetudo. conſ. 43 num. 26. 35

Verbum, pertinentijs, continet omnia, quæ lege, ſtatuto vel conſuetudine ſpectant ad Eccleſiam. cõſ. 63. num. 11. 88

Verbum, quocunq; modo, importat omnem modum. conſ 140 nu. 3. 195

Verbum relatum ad plures perſonas largè, & diuerſe interpretatur. conſ. 156 nu 9 231

Verbum, ſi in euidenti, conſideratur etiam quo ad futurum. conſ 91. nu. 26. 133

Verbum, ſuperior, in conc. C. 5. ſeſſ. 25 de Regul. intelligitur de illo qui habeat ordinariam iuriſdictionem. conſ 64 nu 9. 90

Verè facere dicitur Princeps in his, quæ ſunt iuris. conſ. 103. nu. 59. 149

Veriſimile non eſt quod Pontifex voluerit per tacitos intellectus abolere conſtitutionem ſalutarem. conſ. 64. num. 15. 90

Veriſimile habetur pro expreſſo. conſ. 14. nu. 21. 39

Veritas præſumitur ex immemorabili. conſ 41. nu. 29. 48

Verus valor eſt exprimendus. conſ. 84 nu. 15. 129

Vexatio eſt procurare rem alienam litigando habere. conſ. 42. num. 8. 53

Vicarij Epiſcoporum concedant dimiſſorias. conſ. 142. num. 52. 203

Vicarij ex vniuerſali conſuetudine ſunt ammouibiles. conſ. 4. nu. 5. 5

Vicarij ſimpliciter deputati ſunt ammouibiles. conſ. 4. num 6. & 11. 5

Vicarius Canonicus in actibus capitularibus eſt vti Canonicus. conſ. 121. nu. 5. 171

Vicarius debet habere ſalarium etiam ſi nulla fuerit conuentio. conſ 83. num. 8. 117

Vicarius debet habere ſalarium in bonis per Prælatũ defunctum relictis. conſ. 83 num. 3. 117

Vicarius

Vicarius deputatus à Capitulo ſede uacante ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopi conſ. 119. nu 4. 169
Vicarius dicitur Prælatus. conſ. 161. nu 52. 249
Vicarius, & Epiſcopus Canonicus extra actus Capitulares præcedit alios. conſ 121. nu. 6. 171
Vicarius habetur ad inſtar procuratoris, conſilio 5. num. 14. 5
Vicarius non auctorizat alienationem ſine ſpeciali mandato conſ. 22. nu. 12. 27
Vicarius ſi ſeruiat in officio poſt mortem Prælati ſalarium habere debet. conſ. 83. nu. 4. 117
Vicegerens debet habere locum cuius vicem gerit, conſ. 50. num. 105. 69
Vicinitas actuum non arguit Simoniam. conſ. 42. num. 26. 52
Vicinus non habet ius in parte vicini. conſilio 172. num. 13. 271
Villa non tenetur quando ignis clam fit immiſſus, ſed quando palam. conſ. 76 nu 5. & 6. 106
Villa non tenetur ad emendationem damni occaſione ignis. conſ 76. nu. 4. 106
Villa tenetur tuta loca reddere. conſ. 76. nu 8. 106
Vim dicitur inferri ei, qui propter metum patitur ædificari in ſuo. conſ. 159. nu 25. 241
Vim facit qui ſibi auctoritatem vſurpat, conſ. 155. num 5. 230
Vim infert qui moleſtat res, vel moribundum, aut familiam. conſ. 155. nu. 2. 230
Violentus dicitur, qui non ſeruato ordine ſpoliat poſſeſſorem. conſ 152. nu. 9. 272
Virtus legis conſiſtit in mente conditoris. conſ. 52. num 12. 74
Vita cotemplatiua eſt melior actiua. conſ. 50. nu 81. 64
Vitam exponere tenemur pro defenſione fidei. conſ. 59. num 5. 85
Vita Sacerdotis Parochi demonſtratur in c. His igitur 23. diſt. conſ. 162. nu. 62 261
Viuere. 100. annos omnis præſumebatur. conſilio 44. num 22. 48
Vltimus actus declarat voluntatem agentium. conſ. 50. num. 83. 68
Vltimus ſpoliatus primo eſt reſtituendus. conſ. 85. num. 8. 18
Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus. conſ. 104. num. 3. 152
Vltimus ſtatus præſentandi non tollitur ſi in litteris Papæ non ſit facta mentio iurispatronatus. conſ. 38. nu. 7. 44
Vna Eccleſia non poteſt duobus ſubiacere. conſ. 142. num. 7. 201
Vna legitimatio dat robur alteri. conſ. 103. nu 11. 152
Vna pars populi poteſt introducere conſuetudinem conſ. 77. num. 16. 109
Vuica monitio quando habeat uim peremptorij. conſ. 19. num 27. 22
Vnica monitio pro trina quando adſit pœna. conſ. 19 num. 26. 22
Vnico afferenti de matrimonio creditur contra plures atteſtantes, conſ. 37. nu. 7. 43
Vnicus actus poſſeſſorius ſufficit in his quæ de facili non conceduntur. conſ. 58 nu 1. 84
Vnicus actus ſufficit ad acquirendam generalem iuriſdictionem. conſ. 58. num 2. 84
Vnio de beneficio curato non præiudicat diœceſano in iuriſdictione temporali conſ. 32 nu. 2. 37
Vno abiurato videntur abiurata omnia concomitantia. conſ. 87. nu. 5. 123
Vnus Iudex non ſe intromittit in officio alterius. conſ. 20. nu. 11. 24
Voluntas teſtatoris debet adaptari iuri communi. conſ. 25. nu. 10. 31
Voluntas conditionalis debet impleri in forma ſpecifica conſ. 96. nu. 26. 136
Voluntas cognoſcitur ex factis, & verbis. conſ. 45. num. 18. fol. 55. & conſ. 74. nu. 25. fol. 103. conſ. 91. nu. 17 fol 130. & conſ. 96 nu. 25. 136
Voluntas contrahentium oſtenditur ex pactis. conſ. 96 num. 14. 135
Voluntas Domini ſuper re deuoluta inſpicitur etiam ex coniecturis. conſ. 78. nu. 7. 110
Voluntas enixa dicitur, quando quis eadem ſemper verba proferat. conſ. 170. num. 28. 268
Voluntas etiam committit homicidium: conſ. 166. num. 10. 259
Voluntas etiam requiritur. conſ 43. nu. 5. 54
Voluntas hominis eſt ambulatoria vſq; ad mortem. conſ. 106. nu. 6. 155
Voluntas in dubio præſumitur qualis eſſe debet. cóſ. 91. num. 16. 130
Voluntas non accedens ad actum exteriorem non facit Simoniam punibilem. conſ. 42. nu. 11. 51
Voluntas non dicitur mutata ex actibus qui non ſunt inuicem contrarij. conſ. 50. nu 85. 68
Voluntas Papæ non præſumitur in his, quæ concernunt ius Tertij. conſ. 153. nu 63. 227
Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſa. conſilio 99. num 5. 139
Voluntas puellæ in ætate 12. annorum eſt attendenda in educatione. conſ. 110 nu. 13. 161
Voluntas ſponſi in educãda puella præfertur voluntati patris. conſ. 110. nu 8. 160
Voluntas talis præſumitur qualis eſſe debet. conſ. 43. nu. 17. 55
Voluntas teſtatoris habetur pro ratione. conſ. 106. num 19. 155
Voluntas vt faciat peccatum debet eſſe conſequendi vel retinendi quod iuſtitia vetat. conſ. 165. nu. 38. 255
Votum ſine deliberatione non tenet conſ. 135. nu. 6. 188
Votum tria requirit deliberationem ſcilicet, propoſitum, & promiſſionem factam Deo de aliquo bono. conſ. 135. nu. 19. 188
Votum, vt teneat debet fieri Deo. conſ. 135. nu. 2. 188
Vouere, & reddere. conſ. 74. nu. 11. 103
Vſufructuaria omnium bonorum inſtituto extraneo dempta falcidia habet totum vſumfructum, conſ. 55 num. 6. 80
Vſufructuaria omnium bonorum inſtituto filio habet ſolum alimenta. conſ. 55. nu. 7. 80
Vſufructuarius tenetur ad onera. conſ. 141. nu. 10. 197
Vſurpantes bona pijs locis relicta ſunt excommunicati. conſ. 155. nu. 10 230
Vſus conſiſtit in duabus vicibus. conſ. 50. nu 79. 67
Vſus de iure inductus non tollitur niſi ſpatio illius temporis per quod tollitur lex. conſ. 50 nu. 90. 68
Vſus magis rationabilis attenditur quando ſit diuerſus conſ. 50 num 94. 68
Vſus ſepulturæ conſtat quando ſunt in ea oſſa parentum. conſ 154. num. 12 229
Vtilitas conſideratur etiam ad futura: conſilio 43. num. 24 55
Vtilitas Eccleſiæ conſideratur etiam ad futura. conſ. 80. num. 24. 113
Vtilitas, neceſsitas, & pietas eſt legitima cauſa alienandi bona Eccleſiæ. conſ 59. nu. 4. 85
Vtilitas publica eſt anteponenda priuatæ. conſ. 173. num 43. 274
Vxor quando ſequi debeat virum non obſtantibus pactis conſ. 37. nu. 16. 43
Vxor relicta vſufructuaria habet ſolum alimenta. conſ. 25 num. 29. 32
Vxor ſeorſum à viro habitans non habet alimenta. conſ. 37. num. 15. 43

FINIS.